Deus meus & omnia mea

JESUS amor meus

& Maria Mater ejus

Quod tibi non vis alteri ne feceris

Memento quod pulvis es

O bone Deus adjuva me

TUBA PACIS

AD

Vniversas in Occidente Ecclesias,

SEV

DISCURSUS THEOLOGICUS

DE

UNIONE ECCLESIARUM

ROMANÆ & PROTESTANTIUM,

Necnon

Amicâ Compositione Controversiarum Fidei

Inter hosce Cœtus,

In DEI O. M. quàm maximam Gloriam, Vniversæ IESV CHRISTI Ecclesiæ bono exhibitus

Per

MATTHÆUM PRÆTORIUM

Memelâ-Prussum.

COLONIÆ, Apud JOANNEM PAULI, 1685.

& AMSTELODAMI, Apud ALEXANDRUM LINTMAN,

ANNO 1685.

Num. 10 *Fac tibi duas TVBAS, &c. quibus convocare possis multitudinem.*

Iudic. 7 *Et dedit TVBAS in manibus eorum.*

Zachariæ 9 *Dominus Deus in TVBA canet, &c. & salvabit eos Dominus Deus eorum.*

Matth. 24 *Et mittet Angelos suos cum TVBA, & voce magna, & congregabunt electos à quatuor ventis.*

In momento, in ictu oculi, in novissima TVBA.

1. ad Cor. 15 *Canet enim TVBA, & mortui resurgent incorrupti.*

ECHO

ECHO
SALVTIS ÆTERNÆ
à PETRA
MILITANTIS CATHOLICÆ ECCLESIÆ
ex Sono
TVBÆ PACIS
Per MATTHÆVM PRÆTORIVM Memelâ-Prussum, Confessionis Augustanæ Alumnum in lucem editæ, *ad Dissidentes in Occidente Ecclesias*

RESOÑANS,
SEU
DISCVRSVS THEOLOGICVS
DE VNIONE ECCLESIARVM

Discursui Authoris Libri TVBÆ PACIS *In aliquibus accommodatus & correspondens,*

Tum aliquas eidem Authori ex mente Dissidentium Objectiones

RESOLVENS,
Ecclesiarumq; Disunionem

Per amicam Fidei Controversiarum Compositionem

Ad M. D. G. Animarumq; copiosam salutem

FACILITANS.

Ierem. 4 *Canite TUBA in terra, clamate fortiter, & dicite: congregamini.*

Isaiæ 4 *Vox dicentis CLAMA, & dixi, quid CLAMABO?*

Ierem. 3 *CLAMA Sermones istos contra Aquilonem.*

Psalm. 18 *Lex Domini immaculata convertens animas, testimoniũ Domini fidele, Sapientiam præstans parvulis. Iustitiæ Domini rectæ, lætificantes corda.*

Quia

Psalm. 140 *Iustus Dominus in omnibus vijs suis, & Sanctus in omnibus operibus suis.*

Psalm. 74 *Nolite* ergo *loqui adversùs Deum iniquitatem, &c. quoniam Deus Iudex est.*

Psalm. 10 *Quoniam iustus Dominus, & iustitias dilexit, æquitatem vidit vultus eius.*

Vndè

Ecclesiast. 31 *Qui timet Dominum, excipiet doctrinam ejus, &c. qui quærit Legem, replebitur ab ea, & qui insidiosè ait, scandalizabitur in ea.*

ad Rom. 9 *Numquid iniquitas est apud Deum? absit!*

Nam

S. Augustinus Enarrat. in Psalm. 48 *Omnia Divina Eloquia salubria sunt intelligentibus, periculosa verò his, qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorquere potiùs, quàm suum cor ad eorum rectitudinem corrigere. Hæc est enim in hominibus magna & usitata perversitas, quia cùm debeant vivere ipsi secundùm voluntatem Dei; Deum volunt vivere secundùm voluntatem suam: & cùm ipsi nolunt corrigi, Illum volunt depravari, rectum non arbitrantes quod Ille vult, sed quod ipsi volunt.*

PRO-

PROPHASIS
Authoris Libri Tubæ Pacis
Ad
Vniversas Dissidentes in Occidente Ecclesias.

EXtrema illa Sæculorum Mundiq; Periodo novissima *Tuba canet*, inquit Thomas de Aquino, *receptui & beati vocabuntur ad festum æternæ solemnitatis.* Quo desideratissimâ illâ simulq; consummatâ pace Electi in Cœlis æternùm beabuntur. Ad hanc ut aliquando pertingamus, omni studio atq; curâ adlaborandum, non aliâ securiore viâ, quàm per unionem, concordiam, pacemq; discissæ in tot Sectas Ecclesiæ hîc in terris militantis. Ad hanc Dissidentes omnes in Occidente Ecclesias, omni vi & conatu pro modulo meo permotum eo, amicâ compositione Controversiarum, mihi dictam, non tantùm Prophetæ, accipio Divinam vocem: *CLAMA! ne cesses, quasi Tuba exalta vocem tuam!* Tubam igitur voci DEI obediens arripio, eamq; non meo, sed Divino Spiritu, quia unicam charitatem, pacem, ac unitatem spirante impleo, unam Pacem, Pacem per omnes Occidentales Ecclesias resonare cordicitùs exopto. Nunc cum illa primùm in publicum prodeo, *quæ hactenùs ultra duos annos manibus Theologicæ Facultatis Regiomontanæ tenebatur ac terebatur.* Nunc primùm suam Orbi vocem palàm edit, quam tantoperè silentio pressit, & siluisset porrò, nisi boni publici ratio haud invitum clangorem expressisset. Vos quoque, quotquot estis in vestris Ecclesijs Viri, Principes, Dynastæ, Docti, Cordati, Pacifici, singuli singulas Tubas Pacis apprehendite, cum illis septem Angelis, quos Divus Joannes in Apocalypsi spectavit, per quas Tubas *Prædicatores, prædicationemq; veritatis designari credendum.* Tot non sepia tantùm, sed & cruore rubentibus exantlatis Religionum Regionumq; prælijs tandem receptui canite. Operi huic pacifico, quàm summè necessario, tam summè utili, strenuam manum seriò admovete. Probate vos Filios pacis, demonstrate homines bonæ voluntatis, quibus in terris cœlitùs Pax appromissa, uno eodemq; afflati Spiritu, unitatem ac pacem vestrarum invicem Ecclesiarum ubiq; terrarum resonate, finem ac præmium laboris vestri, cùm novissima illa Tuba in auribus omnium mortalium sonuerit, requiem opulentam, Pacemq; reportaturi, nullâ annorum serie interrumpendam, nullâ armorũ vi & vicissitudine pessundandam. *Qui autem Pacis consilia ineunt, sequitur eos gaudium.* Proverb. 12.

Isaiæ 58.

NB.

Ribera in Apocal.

Respon-

Responſum Catholici Authoris
Ad
Prophaſim Authoris Libri Tubæ Pacis.

CUm Author Libri Tubæ Pacis varios ſtatus hominum humaniſſimè invitet, ad ſingulas capeſsendas ſimiles Tubas, ut ſuperiùs ex Prophaſi illius patuit; undè pro modulo meo, quantùm alia negotia permiſerint, tam inſtanti perſuaſione Authoris invitatus, (cùm etiam Chriſtiana urgeat Charitas) arripio unam ex Tubis, & alterum Diſcurſum Benevolo Lectori, Diſcurſui Authoris in aliquibus accommodatum, quæ ſentit nobiſcum; in illis verò, quæ contraria ex Diſsidentium ſententijs proponit Author, me reſpondentem, velut alteram Tubam exhibeo. Fateor equidem, huic Operi me imparem fuiſſe: fateor, multa me omiſiſſe meliora, quæ hujus Operis requirebat dignitas; attamen præcipuum meum intentum fuit, ut Viris doctiſſimis, & ſingulari à DEO ſapientiâ decoratis, darem occaſionem, ut ſinguli ſingulas arripiant ſimiles Tubas, ad feliciter terminandam unionem Eccleſiarum. Et primò Sereniſſimis Principibus, à quorum Authoritate commune bonum mutuæ Pacis in materia Religionis plurimùm dependet, cùm illis DEUS Regna & Provincias in hac umbra mortalitatis in Regimen temporale conceſſerit: tùm digniſſimis ſuis honoribus Dynaſtis, alijsq́, doctis, cordatis, pacificisquè Viris, quos omnes Author Tubæ ſingulos ad ſingulas capeſsendas Tubas Pacis in ſua Prophaſi expreſſit, ut in ſuis Eccleſijs cooperari dignentur, ſuis doctrinæ talentis, & ad media mutuæ Pacis in materia Religionis, velut manu ducant, quod feliciter Author Tubæ ſuis Diſcurſibus in ſuo Libro auſpicatus eſt, ſingulisq́; Eccleſijs ad hunc aſsequendum finem, per Controverſias porrexit modum, ut tandem compleatur illud dictum Spiritûs Sancti: *Da ſapienti occaſionem, & ſapientior erit.* Non dubito, quin Clementiſſimus DEUS, cujus natura ipſa bonitas, abhinc felices concedet multis mortalibus annos, ut poſt tot diſsidia in materia Religionis, per oſtenſionem veritatis terminatâ inter ſe veræ Fidei mutuâ pace, alteram interminabilem aſsequantur in Cœlis, quam ſincerè exoptat omnibus

Proverb. 9

Præſentis Operis AVTHOR.

ORA-

DEO HOMINI,
Inter DEVM & Hominem Pacem Concilianti, Regi Regum Divinissimo.

SAlutifero plerumq; concentu resonanti inter Principum Triclinia Tubæ Pacis, associata Pacificans Æmula Echo, Tuo conspectui se sistit REX REGUM DIVINISSIME, Pacis Tuæ nimirùm allecta dulcore, sub Tuis Togatæ Pacis Auspicijs, Pacem Mortalibus ferens, ad animorum concordiam evocat Christianitatem. Cùm enim nostra malorum fœcunda tempora, in eam bonorum se profudêre sterilitatem, ut Mortales communia & antiqua fastidientes, exotica & recentia amplexantes, vivere recusent, perimi gaudeant. Starent tamen aliquo modo tot jam edocti casibus, nisi fatalem in dies ad tot novarum hæresum monstra, reserarent illis januam, ipso fato atrociores, dogmatum erroneorum pestiferi afflatus, hæc cæca tabes communem auram veritatis jam pridem infecerat, hâc immani strage vastantur Regna, hoc pestifero tumultuantium animorum exercitu roboratur hostis potentia, suamq; in mortales exercet tyrannidem. Auspicata tandem jactatæ per tot procellas, quot Menses, quot Annos, quot Sæcula, publicæ spei anchorâ, adest Tuba Pacis & Pacificãs Æmula Echo, à tanta strage revocans Mortales, alliciensque, ut illarum salutifero concentu Regnatorum allecta vestibula uniformem reddant sonum, meliora sapiant, & optatæ Pacis compleant desideria: nam

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes.

 Pande

Pande Templum Pacis, REX DIVINISSIME, cùm sis CLAVIS DAVID: expande in auxilium manus, quas extendisti in Cruce pro comparanda æterna Pace Electis in Regno Tuo: *Dissipa gentes, quæ bella volunt:* Designa stationem quietis tumultuanti Europæ cum Tuba Pacis, & Pacificans Æmula Echo canût receptui: qui sedâsti fluctus maris, compone vesanos fluctus discrepantium Religione animorum: compesce motus Dissidentium Religionum, quibus oppugnatur, at nunquam expugnatur Navis Ecclesiæ.

Fluctuat, at nunquam mergitur illa Ratis.

Induc in utrisq; parem procellæ tranquillitatem, ut militans adinstar Triumphantis Ecclesiæ quâm plurimas in Cœlum inserat animas, & senescenti nascentis adauge vires, oberrantesq; ad Ovile tuum revoca Oves, quas gemitu commiserationis jam pridem invitat ramum vitæ offerens ex Arca Ecclesiæ Petri Columba: Dulce inspira melos Tubæ Pacem sonanti & Æmulæ Echo resonanti, ut mortalium dissociati animi benevolas præbeant aures, illarumq; veridicâ harmoniâ allecti spiraculum habeant vitæ. Paxq; Religiosa agat Triumphos, ducatq; in prædam Tibi, REX DIVINISSIME, sociata Religione pectora, ut iterum per lumen veræ Fidei captivam in Cœlum ducas Captivitatem. Interim cùm sit hoc Opus Tuâ gratiâ & auxilio completum, Opus inquam, pacem Divinam spirans, quia in materia Fidei mortalibus exhibitum, Tibi illud, ut Authori & Regi Pacis, Tuo Divinissimo consecro Nomini, & Sanctissimis substerno pedibus.

TVÆ DIVINISSIMÆ MAIESTATIS

infima creatura, & in æternum devotissima,

Fr. Venceslaus à S. Elia, C. D.

ORATIO
Authoris Libri Tubæ Pacis
Ad
INNOCENTIUM XI. Pontif. Max.

QUantis Paternum Sanctitatis Tuæ pectus flagret desiderijs; Universalis in Christi Ecclesia, Pacis, Concordiæ, Unitatisque conciliandæ spectat, non sinè ingenti admiratione Universus Christianus Orbis, quando universorum equidem, tum verò præcipuè Trium, Amplissimi Christianorum Imperij, Nobilissimi Poloniarum Regni, necnon Inclytæ Reipublicæ Venetiarum Populorum, triplicem Colligationis ac Fœderis funiculum, qui difficilè rumpatur, summâ sollicitudine promoves, & non stimulos duntaxat addis, verùm & Sacro Nervum ingentem bello conjuratum, communemq; Christiani Nominis hostem, non contractâ in pugnum, sed expansâ in bonæ causæ pugnam, beneficâ munificentiæ manu expandis, & elargiris. O Beatam Ecclesiam *Beatissime Pater*, Te INNOCENTIO innocenter ejusdem gubernacula moderante! O fortunatam Sedem Petri! quæ talem nacta Successorem, ut non minùs Tu per illam, quàm ipsa per Te illustrissimis radijs Orbi resplendeat Universo. Trahit me proindè haud sanè invitum Tua innocentia morum Religionis Majestas, dignitatis celsitudo, sublimitas virtutum, tanto Antistite dignarum, indefessum planèq; Paternum communis boni studium, ut hoc exile tenuitatis meæ opusculum altissimo Tuo Ecclesiæq; subijciam Judicio, meq; unà Tuis Sanctissimis humillimâ veneratione effundam pedibus. Venio ad Te, Regione ac Patriâ Memellâ Prussus, Religione Augustanæ Confessioni addictus, animo, cum Sanctis Ecclesiæ Patribus ac Concilijs sentiens, Catholicus, *Officio in Ducali Prussia Serenissimi Electoris Principis Brandeburgici, Domini mei Clementissimi, Parochus Nibbudzi*, novo Historiographi ac Secretarij recens titulo, à Serenissimo Poloniarum Rege gratiosè auctus. Venio, inquam, ad Te *Novum Novi Testamenti nostriq; sæculi Noëmum Arcæ, nimirùm Christi Ecclesiæ Rectorem, ramum virentis Olivæ, id est Pacis Symbolum, ore & corde præferens*, quia ex ultimis penè Zonæ frigidæ subjectis Oris, haud frigido, quin ardentissimo affectu, pacem, concordiam, unitatemq; Dissidentium in Occidente Ecclesi-

Cujus Nationis & Fidei fuerit Author Tubæ Pacis.

arum, moderato pectore volvens, atq; ad illammet unanimi voto
ineundam, velut dato receptui signo, post tot in Religionis negotio
bellorum moles & molimina, Tuba Pacis evocans universos. In
eam enim non vano omine spem venio, fore, ut Te *Sanctissime Pater*
Authore, Te Promotore, Te Arbitro, Pax in Occidente auspicato
exoriatur, sanciatur, firmetur. *Te enim primum inter omnes Episco-*
pos, primum atq; longè maximum inter magnos Patriarchas, atq; ob
bans dignitatem Patriarchalem, Pontificem Maximum, Episcopum Episco-
porum, ingenuè confitentur & venerantur. Tibi Sanctitatis & eruditio-
nis Privilegio &c. curam directionemq; omnium Ecclesiarum commissam,
Tibi Primatum Ordinis, Tibi Jus in omnes Occidentales (etiam Orienta-
les) Ecclesias antiquitùs competere, una mecum moderatiores præcipuè
in Ducali Prussia Theologi liberè agnoscunt & subscribunt. (a) Non
dubitamus, eam Tibi inesse mentem, quæ olim gloriosæ memoriæ
Liberio ejusdem Romanæ Sedis Pontifici, qui bonum Pacis & con-
cordiæ Ecclesiarum, ob quod plurima agere & pati, gloriosum sibi &
plane Romanum ducebat, ipsi Martyrio censuit præponendum. Si
quando nunc certè spes affulget longè maxima, diu exoptatæ hujus
Ecclesiarū pacificationis atq; unionis, cùm plurimorū jam ex nostris
animi eâ quâ in Te ferantur, propensione, amplissima Ecclesiæ bona
atq; incrementa, Te Duce, Te Auspice, eventura pollicentur. Tan-
tâ quippe apud universos Reges & Principes Romanæ æque ac Pro-
testantium Ecclesiæ polles authoritate, ut Tuis consilijs Pacis, haud
difficulter acquiescere posse credamus universos. Cœlum proindè
ardentissimis in dies pulsamus suspirijs, ac votis, servet Te, *Sanctissi-*
me Pater, DEUS ter Optimus, & ter Maximus, Universalium Oc-
cidentalium Ecclesiarum bono, atq; emolumento, sanum, vegetum,
incolumem, quam diutissimè, tam fortunatissime.

(a) In Facultô Theol. Regiom: Doctores Theol. præcipui, Christian. Dreierus, Melchi. Zeidlerus, Samuel Wernerus, Ioann. Philippus Pfeifferus.

SANCTITATIS TVÆ

humillimâ veneratione Cultor
M. P.

* * *

Aliæ Orationes Authoris Libri Tubæ Pacis, ad Serenissimos Reges & Principes, quæ cùm sint prolixiores, ipsum intentum Authoris ex illis hic apponitur.

Ad

Ad

Augustissimum Imperatorem LEOPOLDVM I.

SI quando mortalium cujuspiam menti profundè inhæsit dubium, Pietatem ac Religionem haud esse ImperiorumRegnorumq; basim ac firmamentum, Tu exemplo vitâq; Tuâ omnem sustulisti rationem dubitandi, *Augustissime Imperator*. Tanta enim est, tantaq; Augusta Tuæ pietatis Majestas, ut inTe Germano Sole, ipsam pietatem Imperij Romani solium occupâsse, firmâq; possessione stabilivisse videatur. Hausisti nimirum illam è pientissimo, velut è dulci fonte immortalis memoriæ Parentis Tui *Ferdinandi III.* pectore, cui illud vitæ, rerumq; gerendarum fuit perpetuum Lemma: *Justitiâ & Pietate. &c.* Quamobrem & mea hæc Tuba Pacis, ad unitatem Dissidentes in Occidente Ecclesias evocans, Tuæ Augustissimæ ut Pietati, sic & Consilio atq; Industriæ, sese humillime substernit, illudq; cum Augusto Doctore, Divo Augustino, Tibi Augustissime Cæsar resonat, *Pertinere hoc ad Reges* (atq; imprimis Imperatores) *Seculi Christianos, ut temporibus suis pacatam velint habere suam Matrem Ecclesiam.* Et illud etiam Tibi Maximo, quia primo *Leopoldo*, repetito clangore ingeminat, quod olim Leo I. Pontifex Rom. ad Leonem Imperatorem exaratum reliquit: *Debes Imperator incunctanter advertere, regiam potestatem Tibi non solùm ad mundi regimen, sed maximè ad Ecclesiæ præsidium esse collatam.* Quantis Ecclesiæ corpus Imperio toto Dissidiorum in Religione, tam armorum, quàm animorum sit concussum, quasatumq; turbinibus, sentiunt jam altero Sæculo tot Provinciæ, tot Urbes, tot Populi, ut propterea nihil desiderabilius, nihil utilius, nihilq; salubrius universis, quàm diu exoptata Pax, Unio, & Concordia, Tuo non tantùm Regimine, sed & præsidio possit evenire. &c. Jungent haud dubiè amicas, ad tantum auspicandum opus, Pacis dexteras, Supremus imprimis Ecclesiarum Pastor & Patriarcha, tum vicini quoq; Reges Principesquè Imperij. &c. Tuo post DEUM Consilio & industriæ adscribendum, ut meritò è vero tanto operi inscribere liceat Epigraphen: *Digitus DEI est hic, & Dextera Domini fecit virtutem.*

AVGVSTISSIMÆ MAIESTATIS TVÆ

humillimus ac devotissimus servus

M. P.

)b3(Ad

Ad

IOANNEM III.

Regem Poloniarum Invictissimum.

IMmensa penè, quia toto Orbe Gestorum Tuorum Nominisquè pervulgata magnitudo plus quàm Heroica, in Sago Martioq; campo Virtus. Major quàm Augusta vultûs Tui in Toga Regioq; Throno Majestas, hanc me Tubam Pacis, unà mecum ad Regias Tuas plantas jubet provolvere, *Serenissime ac Invictissime Rex*, Et quidni hasce procumbens, submississima cum veneratione exambiat, & amplectatur, quæ calcandæ Othomanicæ Lunæ Tubæq; belli dudum assuetæ, cujus in sublime supra tot Regna Christianorum erecta superbè Cornua, utinam non calces duntaxat, sed & conteras, ita ut à Mari ad Mare Regnum Dominationis Imperijq; protendas Sceptrũ, *donec auferatur Luna.* Unam hæc Tuba Religionum in Occidente Dissidentium Pacem resonat, quam Tibi non minùs Consilio, quàm armis parandam Regionibus Superi destinavêre. Multiplicem, eamquè integram propè Pacem auspicato in una, *Te Salvatore eliberata Vienna*, Orbi Europæo reddideras, nisi quot repetitis prælijs, tot novis de hoste Victoriarum Triumphorumq; documentis, ad summũ fastigium Dominus Exercituum per Te deducendam statuisset. *Emant alij exoptatam Pacem auro; Tu illam & ferro redimis.* Pretiosa illa, hæc non absq; pretio, etiam solida. Cessisset illi Auspice DEO nuper Buda Hungariæ, exemplo Strigonij, si Tui fulgur acinacis ejus perstrinxisset oculos. Pudebat eam, alijs victas vinctasq; dare manus, absente Tuâ, Martiali ferro à teneris assuetâ dexterâ. Provocabat insolenter tot ferro armatas manus, quæ ad Tuum corruisset, aut sponte ad Regiæ dexteræ osculum occurrisset. Neq; enim illi dexteræ ausa fuisset resistêre, quæ una & *Militis, & Ducis, & Imperatoris* ferrum, etsi dispari ætatum intercapedine, pari tamen Virtutis robore, uno palmo, tot Victoriarum, Trophæorumq;, palmis & lauris implexum obambit & complectitur. *Bellum hosti in alieno Imperio, ingentibus ausis intulisti, & adhuc inferre paras, de pace ac tranquillitate Tui securus.* Ita quocunq; ad Bellũ cum Bellona pedẽ effers, Pacem cum Pallade, id est, Tuâ Comite Sapientiâ fidam habes Pedisequam. Post tot igitur cruenta Bella, & quæ jam exantlata, & quæ adhuc Tibi exantlanda manent, incruentam Pacem victore Tuo ferro, atq; inexpugnabili Scuto sanciendam, respectant, & exspectant Europæ totius non Regiones tantùm, sed & Religiones.

Rectè

Rectè enim, ſed de Tuo Gentilitio potiſſimùm, quia ſemper Victorioſo, à Lipſio dictum accipio effatum, *Sub Clypeo meliùs ſuccedere negotia Pacis.* Præluxit Tibi memorando omnibus Sæculis exemplo, ævi ſui *Alexander* tam Pace quàm Bello fortunatiſſimus Rex *Vladislaus*, qui in ſumma Regni tranquillitate ſtudium Pacis, diſcordium etiam Religionum, in ſummis Regijs reponens Curis, pacificũ, quia *Charitativum*, inter Diſſidentes in Fide Eccleſias Torunij inſtituit Colloquium. Quod communi Eccleſiarum Paci atq; Unioni non contemnendum quidem Exordium fuit; at haud expectato, quia ſinè Unitatis Paciſq; partium Conventione, concluſum Epilogo. Tibi id, *Sereniſſime Rex*, Cœlum reſervâſſe, non vano auguror omine, vel è Tuo Nomine, quod non ſinè Numine Divum geris. Joannes enim es; id eſt, gratia DEI, quæ Paci æterno fœdere juncta. Joannes es; qui vel Quirinali Oraculo, verè *à DEO miſſus*, quove contra Barbaros hoc Sæculo *non ſurrexit maior*; Cui proindè ad Pacem ineundam, Diſſidentium in Tuo Regno, quin & cæterorum haud Barbara Capita, tantò faciliùs ſubmittentur. Non deerit tanto, tamq; pio Tuo conciliandarum Eccleſiarum conatui, *Summus Eccleſiarum Paſtor Paterq;*, qui quanto Te in honore & reſpectu habet, vel ipſa quàm rara, tam cara Regum munera, Tibi *Sereniſſime Rex, Heroum maxime*, in pretioſo Enſe Galeaq; per Illuſtriſſimum Opitium Pallavicinum Archiepiſcopum Epheſinum, Nuntium Apoſtolicum, præſentata loquuntur. Non deerunt & cæteri Reges Principeſq; non ſolùm Catholici Romani, ſed & Proteſtantes, quorum aliqui gloriæ ſibi ducebant, ſub Tuo Imperio Viennæ à communi Chriſtianitatis hoſte in libertatem aſſerendæ, cum auxiliaribus Copijs adeſſe. *Univerſi verò Te, verè hoc Sæculo Noſtro fulmen Orientis cœlitùs datum agnoſcunt & admirantur.* Age igitur *Rex Invictiſſime* Pacem, quam inexpugnabili ferro, Scutoq; Regio Europæ Regionibus, unâ manu ferre cæpiſti, fortunato alterâ etiam Religionibus, pacifici Regiminis Sceptro aſſerere poſtliminio. &c. Sic Te Alterum Ævi noſtri Auguſtum adorabimus, qui Jani fores & pandas ad Sagum bellumq; & claudas ad Togam pacemq; &c.

SERENISSIMÆ MAIESTATIS TVÆ

humill. ac devotiſs. ſervus & Cliens

M. P.

Ad

Ad
Christianissimum Regem Galliæ
LVDOVICVM XIV.

VNus Christianissimus Rex es, & vel ideò tanti Nominis imples mensuram, quia Bella minaris, æqua tamen Pacis Boniq; publici amussi Christianitatis metiris emolumenta. &c. Primogeniti Ecclesiæ Catholicæ Filij nomen obtines, & vel ideò vivam Orbi Europæo spem inspirans fore, ut dum eclypsandæ omni ex parte Lunæ Othomanicæ *Joannes Tertius* Rex Poloniarum, triplici fœderis nexu ingentibus ausis incumbit. Tu quartus, ternis Aquilis Tua Lilia jungas. Quamobrem *Rex Christianissime*, Tu hanc Pacis universarum in Oriente Ecclesiarum Tubam præcipuo Jure Tibi vendicas. &c.

Ad
Serenissimum Regem Britanniarum.

TAntâ igitur Tui Nominis Famâ excitus, ad Tuum me hac cum Tuba Pacis Regium Thronum, tenuitatis licèt meæ conscius, proripio, &c. Lassum jam Regnum Tuum sub tanto in Religionis Negotio dissidiorum pondere, ad desideratam Ecclesiæ Unitatem, Pacem, & Concordiam intimis anhelat suspirijs, nullus dubito. Neque enim desunt in tam florente inter Christianos Regno, & *quod olim Sanctæ Angliæ, ab ipsis Angelis meruit appellationem*, qui Pacem Ecclesiarum in summis reponant votis. &c.

Ad
Serenissimum Regem Daniæ.

INveniet proindè & hæc mea Tuba Pacis locum apud Regium Serenissimæ Majestatis Tuæ Thronum, ut potè quæ pro Unitate Religionis, ac quod consequens est, pro una pietate & sanctitate, velut pro aris & focis, non tam dimicat, quàm vocalissimè perorat. &c.

Ad
Serenissimum Regem Sueciæ.

PRo Pace in Occidente, post tot Religionum Regionumq; bella auspicatò tandem instituenda, Tubam hanc Pacis præfero, Tuoq; Regio humillimo cum venerationis officio conspectui præsento. &c. Ad hanc Pacem Ecclesiæ, cùm cæteros Reges, Dynastas, Principesq; hâc Tubâ meâ excito, etiam ut Tuo in Trione ejus vox resonet, permittes *Rex Serenissime. &c.*

Ad
Serenissimum Principem Saxoniæ.

NEmpè cum alijs Imperij Principibus, tum & Tibi hæcce mea debetur Tuba Pacis, pro cujus integritate numeroso depugnabas exercitu. Ardebat nuper Viennensibus obserata pegmatibus Christiani Tranquillitas Imperij, cùm illi suam accenderet Lunam Turcia, & feralibus flammis crinitùs veluti Cometes exustionem tentabat. &c. Nec auribus duntaxat testis esse voluisti Viennensis prælij, & spectatorem Tu dedisti oculum, nisi quòd ab excusso pulvere Temetipsum in medio hostium, sinè ullo Serenitatis Tuæ respectu non vidisti. &c.

Ad
Serenissimum Principem Brandeburg.

TIbi proindè sigillatim hunc Theologicum Discursum de Unione Dissidentium in Occidente Ecclesiarum inscriptum, dedicatum, nihilq; eo Tuis Juribus, atq; eminenti, quam in Ecclesias Regimini Tuo subjectas geris potestati, ullo modo derogatum velim. &c.

Ad
Serenissimos S. Romani Imperij Electores ac Principes.

Repressus est auxiliaribus Vestris copijs Invictissimi *Joannis III.* Regis Poloniarum Scuto junctis ad Viennam Othomanus, & ab educto vagina ferro collapsa Imperio tranquillitas cum lauribus pullulavit. &c. Mysterium ergo libens peragam, & Pacis Tubam unitate Orthodoxi Spiritûs, ad Ecclesiarum solatium, ad quietem Regnorum, ad concordiam Populorum, in plausum deniq, Principatui Vestro adimpletam præferam. &c.

Ad
Inclytas S. Romani Imperij Vrbes.

Hinc minùs meo aberrabo à proposito, si Vobis in pulchram, tam vanè dissidentium animorum tesseram, manum Tuba Pacis instructam offeram, ut post prælia rationibus veris & æternis depugnata, non alium excutiat sonitum, quàm tranquillum, quàm concordem. Stabunt securissimæ fortunarum suarum Urbes Vestræ nobilissimæ, si ad pacatissimum Tubæ meæ clasicum aures reseraverint, & quæ potentissimas devastat urbes, quâve res maximæ dilabuntur, procul ab animo, procul ab Imperio expellatur discordia. &c.

ORA-

ORATIO
Catholici Authoris
Ad
Serenissimos Reges & Principes.

Minimè dubito, quin ad aures Vestras, *Serenissimi Reges ac Principes*, pervenerint piæ expostulationes Authoris Libri TubæPacis, qui commiseratione Christianâ, & sollicito revolvens animo, immensa, & propè infinita dissidia in materia Religionis, inter plurimos privatos cœtus de vera inter se Ecclesia perpetuò litigantes, & nullum advertens medium, ad extinguendum hoc tam grande incendium discordiarum, quod altero jam Sæculo crudelsius quàm Ætnæ vel Vesuvij ebuliens flamma tot milliones absumpsit hominum, sollicitâ mente recurrit ad Serenissimas Majestates Vestras, ut Vos, tanquam prima Capita in populo Christiano, Vestrâ authoritate hanc ingentem flammam extinguere incipiatis, cuncti prosequentur populi, secundùm illud vulgare: *Ad exemplum Regis totus componitur Orbis*, dum inter alia memoratus Author Cap. 5. pag. 14. ad finem ait: *Horum tamen conversionem intimitùs optamus, ac nullatenùs desperamus, quin hi Cœtus ad unionem unius totius Ecclesiæ Catholicæ accessuri sint, aut authoritate Ecclesiæ Catholicæ convicti, aut exemplo aliorum Cœtuum illecti, aut Serenissimorum Principum mandatis atq; potestate compulsi*, ut tandem redeat, undè exivit, ad suos stygios Manes hoc funestum discordiarum incendium. Si enim gloriosum Alexandro fuit, ut sibi nomen Magni inter mortales comparaverit, cùm primus præiret reportaturus ex hostibus triumphos, quantò gloriosiores non solùm terrenæ, sed æviternæ gloriæ coram DEO Vos expectabunt post sera fata in Cœlo triumphi, si hoc grande & vere Regium Regijs pectoribus Vestris, pro DEO & Ecclesia

illius aggrediemini opus, *cùm nihil sit in humanis rebus* (ait Lactantius) *Religione præstantius*, quam sola, & solùm unica, vera Christi DEO in terris exhibet Ecclesia, Vobis, Serenissimæ Majestates, primarie DEUS hanc & commisit, & reliquit felicitatem, ut hîc in terra veram Christi defendatis Ecclesiam. ex cujus gremio, & non aliter, perventuri estis ad immortales Coronas, tunc jam verè ex omni parte beati, quia non jam terreni, sed Cœlestes, & immortales. Vos, inquam, pro tutoribus Ecclesiæ suæ in terris reliquit DEUS, apud Isaiam cap. 49. *Reges erunt Nutritij tui, & Reges eorum ministrabunt tibi.* Agite nunc Serenissimæ Majestates invictis animis, hanc à DEO commissam sibi tutellam, agite verè Regium opus, quia pro Rege Supremo Regum, opponite Vos pro causa DEI, & vera illius, unica in terris Ecclesia, cùm non eritis sine ingenti fructu, nam pietas Vestra & vera in DEUM Fides, quæ est Conservatrix Regnorum, Sceptra Vestra in gladios, Coronas Vestras in galeas metuendas efficiet hostibus Vestris, & post terrenas & transitorias subministrabit æternas. Cùm verò Author Tubæ tam sollicitè in suo Libro Tubæ Pacis exoptat colloquia in materia Religionis, suadetq; in sua Prophasi, ut singuli in suis Ecclesijs singulas similes arripiant Tubas: Arripio unam ex Tubis, per modum Colloquij cum Authore disserens, de modis hujus Divinissimi operis, unionis salutiferæ animorum in Fide disceptantium, ut feliciter succedat, optat ille, si amoveantur obices, quos Author Tubæ ponit in suo Libro, ex parte Dissidentium, ponuntur etiam obices & obstacula ex parte Ecclesiæ Romanæ, & solvuntur objectiones Authoris & Dissidentiū, in quibus suam ab Ecclesia ponunt separationē.

☞ *Testis est DEUS, quòd solo intuitu Christianæ charitatis, sinceræ veritatis, zeloq; salutis animarum proferam clarè, ut se res habent, præcipuas rationes &* 1. *fundamenta Dissidentiū, quibus separati ab Ecclesia Catholica, & quibus documentis detinentur, in suis pri-* 2. *vatis Cœtibus, diluamq; præcipuas difficultates, auxili-* 3. *ante DEO, quas habent in reditu ad Matrem suam:* 4. *pòst ingeram magnos & multos scrupulos, præcipuè Viris doctis & sensatis, amantibus veritatem, & salutem*

anima-

animarum suarum, ut tutiora sequantur, porrigamq; auxiliante DEO, suavem, clarum, & efficacem modum, indagandi ipsam Catholicam veritatem, ut unius moris simus in Domo DEI, nec sint inter nos Schismata, eruamq; hunc modum ex ipsis principijs, in quibus nobiscum omnes Protestantes conveniunt. Hanc binam Tubam, ex Discursu Authoris Tubæ Pacis, & nostro in unum compactam, *conspectui Vestro, omnibusq; Academijs in Vestris Regnis & Dominijs legendam, trutinandam, & revolvendam, ut cuiq; placuerit, exhibeo, & quidquid respondendum occurrerit, vel quascunq; difficultates suis doctrinis oppositas, in hoc bino Discursu Dissidentes Professores, quicunq; illi sint prædictarum Academiarum, invenerint, alio simili libro, per modum charitativi colloquij, semotis calumnijs, & sinistris imputationibus, vanisq; subtilitatibus & sophismatibus, contrariam suis dogmatibus doctrinam manifestis, & intellectum docti & sensati viri convincentibus responsionibus diluere non graventur, quod si non fecerint, omnia in hoc libro contenta pro approbatis haberi minimè dubitent, tamen mandate & præcipite ut respondeãt.* Si verò responderint, Vos, Serenissimi Principes, sitis Arbitri & Judices Responsionum, *si adæquatæ fuerint, Vos judicate ex hoc bino Discursu, cujus causa æquior,* salvo in omnibus ultimato judicio Catholicæ Ecclesiæ. Clementissimus DEUS, ut firmissime spero, dabit multis intellectum, ut penetrent, undè hæc dissidia in Fide originem sumpserunt, & magis consulent saluti suæ, Vosq; *Serenissimi Principes*, hanc laudem & æviternam gloriam coram toto Cœlo reportabitis, cùm Fides vera, & aurea Pax in materia Religionis, sub auspicijs Vestris majora sumet incrementa, solidabitq; Vestra Regna & Principatus. Quòdsi aliquid

cum idem Author Tubæ excepter pag. 54

quid

quid intuitu veritatis, non ad placitum scriptum, vel responsum in hoc libro visum fuerit, Serenissimas Majestates, & alios Viros, sapientiâ & quâcunq; auctoritate fulgentes, rogatos velim, ne id suis personis applicare velint, cùm hæc ad Authores præteritarum, & Continuatores præsentium discordiarum, pertinere velim, non irritando, sed veram Christi Ecclesiam à tot calumnijs vindicando, & defendendo, cùm defensio unicuiq; jure naturæ competat, maximè, ubi de causa DEI, & salute animarum agitur: Relatoris tamen magis, quàm Authoris agam officium; neq; dicam, hæc dico, sed, hæc dicimus, hæc dicit Dominus, stylumq; meum consultò ad captum omnium temperabo, cùm omnibus ex charitate Christiana debitor maneam, *Charitas enim Christi urget nos*, ait Apostolus 2. ad Corint. 5. Et quamvis aliquando asperè loqui videar, hoc pro defectu charitatis computari non debet, cùm ex motivo ejusdem id fiat, dum Dissidentium opiniones, sententias, placita, in medium proferam, ut eò citiùs verum, bonum, sanctum, omnes agnoscant, nec aliter cum proximis, cum quibus res est, agere intendo, nisi quæ concernunt majorem gloriam DEI, & animarum salutem, pro quibus usq; ad sanguinem & mortem certandum. Non enim alium intendimus finem, ut cum Magno Basilio Epist. 70. loquamur: *Quid non impugnamur propter pecunias, non propter gloriæ splendorem, non propter aliquid aliud rerum temporalium, sed propter communem thesaurum, propter hæreditatem Paternam, propter sanam Fidem, in acie & certamine stamus.* Non enim omnis qui parcit, amicus est, nec omnis qui verberat, inimicus; nam meliora sunt vulnera amantis, quàm fraudulenta oscula odientis: meliùs cum severitate diligere, quàm cum lenitate decipere. Quis enim nos magis amat, quàm ipse DEUS, & tamen & magna pollicetur, & magna minatur, ut alliciat ad se: & cùm sit ipsa summa Bonitas, tamen non parcit malis, præmiabitq; bonos. Undè ait: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis Regnum.* Et: *Discedite à me maledicti in ignem æternum &c.* Hæc licèt aliqui ingrato animo suscipient, tanquam non veritatis, sed Personalium sectatores, tamen veritatis amici, & suæ salutis cupidi cùm adverterint hæc, nullo modo cum veritate cohærere posse, consulent magis rebus suis, & saluti animarũ suarum. Serenissimis vero Majestatibus cum debita submissione longævam vitam, fortunatos successus, & gratiam copiosam Divinam animitùs exoptat

Matth. 25

Præsentis Operis AUTHOR.

Facul-

Facultas Ordinis.

Frater Eugenius à Sancto IOSEPH; *Vicarius Generalis Fratrum Discalceatorum Ordinis Beatissimæ Virginis MARIÆ de Monte Carmelo Congregationis Sancti ELIÆ.*

TEnore præsentium facultatem impertimur Admodùm Reverendo Patri *Venceslao à Sancto Elia*, Vicario Provinciali Provinciæ Nostræ Polonæ, ut typis mandare valeat Librum, cui Titulus: *Echo Salutis æternæ à Petra militantis Catholicæ Ecclesiæ resonans*, ab ipso compositum, & à duobus è Nostris deputatis Theologis recognitum, & approbatum. Romæ in Conventu Nostro S. MARIÆ de Scala, die 27. Februarij, Anno Domini 1700.

Locus ✠ Sigilli. Fr. Eugenius à Sancto Ioseph, Vicarius Generalis.

Fr. Franciscus Salesius à S. Theresia, Secretarius.

Appro-

Approbatio Ordinis.

EX speciali mandato Admodùm Reverendi Patris Nostri EU-GENIJ à S. JOSEPH, Vicarij Generalis Nostræ Congregationis Carmelitarū Discalceatorū, attentè legi Librum, cui Titulus: *Echo Salutis æternæ à Petra militantis Ecclesiæ resonās*, ab Admodùm Reverendo Patre Nostro *Venceslao à S. Elia*, Nostræ Provinciæ Polonæ Vicario Provinciali Carmelitarum Discalceatorum, doctè & nervosè compositum. Hic Liber, si fateri veritatem debeam, non solùm orthodoxorum animos ad defensionem Catholicæ Ecclesiæ, veræq; Fidei propugnationem manifestis excitat veritatibus, sed etiam hæterodoxa convellit dogmata, & ex suis principijs erronea ostendit, prout cuiq; legenti manifestè patebit; ita ut meritò Hypponensis Antistes Serm. de Temp. 106. exclamaverit: *Sacerdotalis Tuba mentem peccatoris humiliat, animos Sancti Viri corroborat, nec parcit voci, ut parcat saluti, & uno eodemq; sono isti adhortationem dat, illi terrorem incutit.* Et S. Chrysostomus Homil. 1. ad popul. *Tanquam Tuba terribile canens & bellicum, hostes quidem consternit, lapsos autem suorum sensus excitat.* Undè cùm Liber hic ex omni parte sanam Sanctæ Ecclesiæ Romanæ bonisq; moribus consonantem divulget doctrinam, ex eo vel maximè, quòd solidis Sacræ Scripturæ, Sacrorum Conciliorum authoritatibus, necnon irrefragabilibus Sanctorum Patrum effatis dignissimum: exinde judico, animitùsq; exopto, Librum hunc publicæ Orbis Christiani utilitati quantocyùs per Typographiam exponendum, ita sentio. In Conventu Nostro Lublinensi, die quartâ Augusti Anno Dñi 1700.

Frater Archangelus à Sancto Ioachimo,
Sacræ Theologiæ Lector.

Altera

Altera Approbatio Ordinis.

Liber intitulatus: *Echo Salutis æternæ à Petra militantis Catholicæ Ecclesiæ resonans*, Tubamq; Pacis partim amplificans, partim respondens & convellens ea, quæ ex mente Dissidentium in suo Libro proponit & objicit Author Tubæ, Admodùm Reverendi Patris Nostri *Venceslai à Sancto Elia*, Vicarij Provincialis operâ, lucem publicam aspicens, testor, me totum hoc Opus, ex commissione Admodùm Reverendi Patris Nostri EUGENIJ à S. JOSEPH, Vicarij Generalis Carmelit. Disc. non alium auscultâsse, quàm Divini Verbi clangorem, quem quicunq; audierit, tinnient ambæ aures illius. Tanta enim soni illius efficacia, ut & Catholicorum animos veritatis revelatæ à DEO suavi consonantiâ mulceat, & hæreticorum aures verissimâ Fidei Catholicæ probatione obtundat. Addit & Religiosa modestia suaviorem concentum, licèt enim prava dogmata evertat & insectetur, intra modestiæ tamen limites nihil asperum, nihil malevolum, sed omnia Paci consonantia resonant. Quòd si hæc non benè ad Orthodoxiam dispositis fortassis videbuntur molesta, ambrosiâ veritatis condiri debent, nec debere habere locum apud Lectorem illud vulgare, *Veritas odium parit*, cùm eadem separata à falsitate multis auxiliante DEO, & tibi fortasse Lector, ad astra monstrabit iter, si ipsam libenti amplectaris animo. Verbo dicam: Si Echo considero, hîc repercussas gravissimorum Doctorum sententias, hîc Conciliorum Oracula, hîc difficultatum resolutiones, & controversorum inter Dissidentes Articulorum Fidei, plenam in compendio licet prensare intelligentiam: si Petram palpo, allisa hæterodoxa dogmata, & naufragantes cum suis sententijs Sectas benè ex illa spectare possum. Utinam ergo tam Orthodoxas, quàm & hæterodoxas aures hæc Vocis Imago tinniens afficiat, & si non ex facie, sed ex voce dignosci volunt, cum Socrate relegant, & in hoc Libro videant, quid Catholica veritas & hæreticus fucus valeant, certò certiùs experientur. Ita sentio. In Conventu Nostro Grodnensi, die 28. Novembris, Anno Domini 1700.

Fr. Cyrillus à Sancto Adriano,
Sacræ Theologiæ Lector.

Appro-

Approbatio & Facultas Librorum Censoris per Diœcesim Cracoviensem.

EGo *M. Franciscus Przewoski, Sacræ Theologiæ Doctor, & in Universitate Cracoviensi Professor, S. R. M. Secretarius, Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Floriani Præpositus, Ordinarius per Diœcesim Cracoviensem Librorum Censor*, Opus latino idiomate conscriptum, cui Titulus: *Echo Salutis æternæ à Petra militantis Catholicæ Ecclesiæ ad universas in Occidente Ecclesias ex sono Tubæ Pacis per Matthæum Prætorium Memelâ Prussum resonans*, seu *Discursus Theologicus respondens*, &c. &c. Authore Reverendo Patre Fratre *Venceslao à Sancto Elia*, Vicario Provinciali Carmelitarum Discalceatorum, attentè & diligenter legi; quod cùm nihil bonis moribus & Fidei dissonum in se contineat, sed ad convellendos hæreticorum errores, ac veritatem dogmatum Orthodoxæ Catholicæ Fidei stabiliendam summoperè proficuum sit, ideò illud in lucem publicam edi, & prælo imprimi do & concedo facultatem. Datum in Præpositura Sancti Floriani ad Cracoviam, die quartâ Julij Anno Domini 1699.

Idem qui suprà, m. pp.

PRÆ-

PRÆFATIO
ad Lectorem.

IAm ferè Octuagesimus supra Centesimum vertitur Annus, ex quo mutuæ Dissidentium Religionum confusiones, Christianum Occidentalem disturbant & divexant Orbem, & velut tumentibus discordiarum fluctibus quasi in tempestuo mari, illam unicam Ecclesiæ navim, ita impetuosè exagitant, ut eam multi opinentur penè submersam, nec immeritò, nisi enim singularis protectio Verbi Divini, nisi promissiones Divinæ, nisi ipsamet Incarnata Sapientia Christus JESUS, non solùm sapienter, sed & fortiter, & verbo virtutis suæ, Ecclesiam suam, & Omnipotenti suâ teneret manu, jam pridem illam collapsam universus cerneret Orbis. Quod verò magis dolendum, mutuarum collisionum necdum optatum cernimus finem, quæ eò graviores, quò majora Religionum geruntur dissidia, per quæ Charitas Christiana summoperè rumpitur, sinè qua nemo videbit DEUM, testante ipsâ Incarnatâ Sapientiâ Joan. 3. *qui non diligit, manet in morte*, & attestante Divo Bernardo, *necesse est perire hominem, etiamsi tradiderit corpus suum; ita ut ardeat*, hæc discordia proh dolor! longâ annorum serie trahitur, cum scandalo Infidelium, qui exosum habent Nomen Christianum, nec hucusq; terminus discordiarum Religionis. Per hunc longum tractum annorum inventi sunt plures præclari Viri, qui dulce nomen Pacis Religionisq; in animo habentes, in hoc desudârunt, ut discrepantes Religionibus animos adunarent in unica, vera Catholica Religione, sed hanc non viderunt optatam felicitatem. Ad hoc intentum instituta fuerunt plura Colloquia, tum inter Catholicos & Protestantes, tum inter ipsos præcisè Dissidentes, plures tentati sunt modi pacis & unionis in materia Fidei in varijs Regnis & Provincijs, inter quæ non postremum illud fuit Serenissimi Principis Vladislai IV. Regis Poloniarum Torunij institutum, qui velut alter pacificus Salomon al-

 tissimâ

cissimâ in Regno suo à Divino Numine obtentâ pace, Divinissima altera Religionis unanimem Fidei spiritum stabilire voluit, nec vana spes fuisset intenti finis, si moderatiori animo Dissidentium, & secundùm instructionem Principis, res trutinatæ fuissent, & materia Religionis. Sed sicut hoc Charitativum Colloquium deficiente charitate, (ut inferiùs ostendemus, cùm aliquid de hoc Colloquio Toruniensi dicemus) ita & multa alia nullum consecuta sunt felicem finem. Tamen licèt hi boni & pij multorum conatus in vanum abierint, numquid in obtinenda optata pace & concordia Christiana desperabimus? numquid abbreviata est manus Domini? quasi ipse non possit homines bonæ voluntatis in viam reducere salutis, & dissociatos unâ Fide sociare animos, præsertim illorum, *quibus omnia coöperantur in bonum*, qui ad unitatem Fidei Sanctæ, sinè qua impossibile est placere DEO, summis anhelant votis, ut pristina pax & unitas Religionis restituatur Ecclesiæ, ut *sicut est unus DEUS, una Fides, unum Baptisma*, ita omnes uno ore, uno animo dicamus, *Credo unam Sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam.*

ad Rom. 8.

ad Ephes. 4.

Symbol. Apost. & Nicæn.

Ante aliquot annos prodijt in lucem liber, sub Titulo *Tuba Pacis*, (sub duplici editione, Coloniæ apud Joannem Pauli, & Amstelodami apud Alexandrum Lintman, Anno ut suprà 1685.) seu Discursus de unione Ecclesiarum Romanæ & Protestantium, Authore Matthæo Prætorio, Memelâ-Prusso, Confessionis Augustanæ Alumno, sciente & permittente Academiâ Regiomontanâ, ut apparet ex sermone ipsius Authoris, qui ad Dissidentes Ecclesias in Prophasi sic ait: *Tubam igitur voci DEI obediens arripio, &c. quæ hactenus ultra duos annos manibus Theol. Facultatis Regiomontanæ tenebatur at tenebatur.* In hoc Libro exoptat Author, inter Dissidentes instituenda amica colloquia, auferendosq; obices in materia Religionis, ut in una Ecclesia Catholica omnes unum sentiamus, *& non sint in nobis Schismata, quoniam qui talia agunt Regnum DEI non consequentur.* Hic Liber memorati Authoris, cùm non pridem pervenerit ad manus meas, supra modum lætari debui, cum intellexerim, quantum desiderium insit & Authori, & pluribus cum illo, salutiferam toto animo amplecti Fidem, cùm ostendat, plures, idq; præcipuos Theol. Facultatis Regiomontanæ Alumnos, secum idem sentire, & affectare eandem unionem in materia Religionis, ut videre est in multis locis per totum Discursum Authoris, sed præcipuè in Oratione ad Innocentium XI. Pontificem

ad Galat. 5.

Maxi-

Maximum, tum ad Serenissimos Reges & Principes Christianos, quæ omnia ad initium hujus Libri apponere placuit, ut inde unicuiq; conjicere liceat, non vanam spem futuræ Pacis in materia Religionis. Placuit itaq; ad hunc Authoris Discursum formare alterum, per modum Colloquij, cum aliquibus necessarijs responsionibus ad Objectiones, quas ponit ex mente Dissidentium, & objicit in suis Discursibus Author, ad magis indagandam veritatem, & ad majus veræ Fidei lumen Dissidentibus Cœtibus. Quem laborem eò libentiùs aggredimur, quò evidentiùs intelleximus, omnes Protestantes uti frequenter testimonijs SS. Patrum, quotquot enim legerim illorum libros, invenio plurimas auctoritates SS. Patrum, & memoratum Authorem provocare ad Primitivam Ecclesiam, & ipsius tunc Concilia Generalia, & SS. Patrum testimonia, qui Quinto vel Sexto Sæculo vixerunt, immo ad Octavi Sæculi Sanctos Patres provocat Author, dum pag. 7. ait: *Quare decet nos, honorificè de luminibus istis Ecclesiæ sentire, qui vulgò Patres appellantur, & quidem de Classicis istis, qui mox post tempora Apostolorum exorti, annorum octingentorum spatio Ecclesiæ, tam Orientali, quàm Occidentali, summa cum laude præfuerunt, hi Commentationibus suis eandem illustrando, plurimùm non tantùm sui Sæculi hominibus, sed toti etiam posteritati profuerunt, suorumq; temporum historiam accuratè adscriptam ad posteros transmiserunt, eodem ingenti beneficio Orbem Christianum affecerunt. Inprimis laus debet ipsis pro certaminibus, quæ ipsi pro tuendo cœlestis veritatis deposito, adversùs hæreticos acerrima subierunt, quæ beneficia ingrata esset Ecclesia, ni agnosceret, impia, nisi agnita in pretio haberet.* Et ibidem superius ait Author: *Sensum genuinum dat Catholica Ecclesia, cujus doctrinam Patres vetustiores monstrant, quod ex miro illorum consensu patet.* Et post pauca ex Tertulliano ait: *Cæterùm, quod apud multos invenitur, non est erratum, sed traditum Ecclesiæ Catholicæ, quæ sola est columna & firmamentum veritatis* (1 ad Tim. 3). Hucusq; verba Authoris. Optimum sanè consilium, mediantibus Primitivæ Ecclesiæ SS. Patrum testimonijs indagandi veritatem, hunc infallibilem porrigit modum ipsamet Scriptura Divina. *Interroga generationem pristinam, & diligenter investiga Patrum memoriam, hesterni quippe sumus, & ignoramus, quia sicut umbra dies nostri sunt super terram, & ipsi docebunt te, loquentur tibi, & de corde suo proferent eloquia* (Iob 8). Et: *Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui.* (Proverb. 22) Et: *Hæc dicit Dominus; State super vias vestras, & videte, & interrogate de semitis antiquis,* (Ierem. 6)

quæ

quæ sit via bona, & ambulate in ea, & invenietis requiem animabus vestris. Et ipsemet DEUS Deuter. 17. in rebus obscuris ad Summum Sacerdotem & Prælatos remittebat populum, dicens: *Si difficile & ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & Judicum inter portas tuas videris verba variari, surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus DEUS tuus, veniesq; ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, quæresq; ab eis, qui indicabunt tibi Judicij veritatem, & facies quodcunq; dixerint, qui præsunt loco, quem elegit Dominus, & docuerint te juxta legem eius, sequerisq; sententiam eorum, neq; declinabis ad dexteram, neq; ad sinistram.* Hanc viam tritam non solùm in Veteri Testamento DEUS præcepit, sed etiam Christus in Novo. *Obedite Præpositis vestris. Qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit. Qui non audierit Ecclesiam, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Et ad Ephes. 4. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, &c. in opus ministerij, in ædificationem Corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem Fidei, &c. ut iam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris.* Hâc viâ genuinam Fidei Orthodoxæ veritatem, auxiliante gratiâ Divinâ, quisq; inveniet, si præcipuè animum à sinistris imputationibus, calumnijs, sinistris objectionibus, quæ injuriâ & vitio tum malorum temporum, tum pravorum hominum irrepserint, illæsum conservabit, nulli parti, nec cuiquam privato homini, sed soli veritati adhærens, secundùm illud: *Amicus Plato, amicus Socrates, magis amica veritas.* Non intendimus tamen, in hoc Discursu longiores texere Controversias, cùm alia negotia Religionis modicum tempus concedant, obiterq; tractare permittant, alijs hunc laborem relinquo, qui ex professo similes materias tractabũt, pluraq; dicent & meliora, zelo salutis animarũ illecti, quæ mihi angustia temporis abstulit, mihi pro nunc sufficiat, dedisse occasionem Viris doctis, ad firmandum magis & perficiendũ hoc Divinissimum Conversionis animarum Opus; & ad mentem Authoris ipsas veritates, testimonijs Sacræ Scripturæ, Primitivæ Ecclesiæ, & SS. Patrum illorum, qui sexcentis annis post Christum doctrinâ & sanctitate floruerunt, firmas ostendere, & aliqua argumenta Dissidentium, ex occasione Discursûs Authoris Tubæ Pacis, incidenter resolvere volumus. Hæc, & multa alia, in pro-

ad Hebr. 13
Luc. 10
Matth. 18

grefsu

gressu hujus Libri firmissimum robur præstabunt, ad investigandam & sectandam Orthodoxam Fidem. Pro illis enim exhibemus hoc Opus, qui bonâ voluntate & sincero animo ipsam veritatem Catholicam in sua puritate intelligere & amplecti desiderant, cùm illos anxia & perplexa angat conscientia, & non satis securos facit in suis Cœtibus de sua salute, urgetq; ad investiganda tutiora media obtinendæ salutis, non securos in sua Fide. Pro illis, inquam, qui, ut ait S. August. contra Epist. Fundam. cap. 1. *imprudentiùs fortassis, quàm malitiosius hæresi adhæserunt, non habentes fortaßè perspectas fraudes hæreticorũ.* Et cùm Author Tubæ in suis Discursibus ferè omnes habeat difficultates, quæ passim solutæ inveniuntur in Catholicis Authoribus, & in illorum libris, qui de Controversijs scripserunt, quæ si repetenda forent, ingens excresceret Volumen, nec tam citò possit prodire in lucem. Nos illa tractanda assumpsimus, in quibus Summa Fidei Catholicæ consistit, & quæ magis de veritate illius informare possunt; illos verò, quos tenet pruritus disputandi & ostentandi ingenia sua, ad plures Controversistas remittimus, qui satis fusè Controversias Fidei, sufficienti satis apparatu argumentorum, contra Dissidentes scripserunt, illic licebit illis, sua ingenia exercitare, illic sufficientes suarum Objectionum experientur solutiones. Non enim in his primariè Fidem Catholicam fundamus: licèt enim Ecclesia Catholica pro sua veritate tuenda, habeat optima argumenta in sui defensionem, & adversæ partis refutationem, ut ex Catholicis Authoribus, & illis, qui Controversias scripserunt, patet, & ex dicendis etiam inferius patebit. Sed in revelatione Divina, Ecclesiæ in Concilijs Generalibus factâ, authoritate S. Scripturæ per Ecclesiam Universalem explicatæ, in Traditione Apostolorum & Ecclesiastica, probatis Concilijs, Ecclesiæq; Catholicæ consensu, SS. Patrum testimonijs, Fidem Catholicam stabilitam dicimus, his tamen non obstantibus, contentiosus secundùm suum privatum sensum semper inveniet quod objiciat, & reprehendat, ut meritò Apostolus præmoneat, hunc gravem defectum inesse aliquibus hominibus, ad Tit. 3. dum ait: *Stultas autem quæstiones, & Genealogias, & contentiones, & pugnas Legis devita, sunt enim inutiles & vanæ.* Ergo vanas & inutiles contentiones illis hominibus relinquamus, quos Apostolus ibidem ex contentione, ut *hæreticos proprio judicio condemnatos*, vitare

jussit.

fuiſſet. Nos hâc contentione relictâ, proponemus illa, quæ Sacra Scriptura juxta ſenſum Catholicæ Eccleſiæ, quæ Primitiva Eccleſia, quæ Sancti Patres, quæ probata Concilia, quæ Traditio Eccleſiaſtica, quæ conſenſus Doctorum Eccleſiæ Univerſalis per tam longum tractum Sæculorum firmavit. Proponemus etiam aliqua Diſſidentium argumenta dicta, Objectiones, motiva, prout jacent in libris illorum, quibus nituntur, & contra Eccleſiam pugnant, & hoc ex occaſione Authoris Diſcursûs, non animo exacerbandi, ſed indagandæ veritatis gratiâ. Cùm verò Author in hoc Libro ſuo duo habeat, unum, in quo convenimus, alterum, in quo disconvenimus; pro majori itaq; commoditate legentium illa, in quibus adverſa pars convenit nobiscum, primò expediemus: ad illa verò, in quibus disconvenit, reſpondebimus, ut veritatem magis firmemus. Quia verò ſuprema Veritas eſt Chriſtus JESUS, ille Lectorem in viam veritatis inducat, illuminetque, ut tali animo hoc Opus revolvat, quali (ſcilicet majoris gloriæ DEI) prodit in lucem. Ipſemet Spiritus S. qui eſt lumen cordium, auferat velamen errorum à cordibus omnium, & veram inſpiret Fidem, ut per illam aſſentiantur revelatis Veritatibus Divinis, quæ ſic excedunt captum humanum, ut niſi ſuperna illuſtratio deſcendat à Patre luminum, & niſi homo captivet intellectum in obſequium Fidei Sanctæ, non intelliget, ut Iſaiæ 7. dicitur: *Niſi credideritis, non permanebitis.* Credet verò, & permanebit, ſi plus revelationi Divinæ, plus S. Scripturæ per Univerſalem Eccleſiam explicatæ, plus authoritati ejusdem Eccleſiæ, probatisq; Concilijs, plus SS. Patrum teſtimonijs, quàm privatorum hominum erroneis & vacillantibus tribuet rationibus. Reſonet ergo ex hac bina Tubarum voce, pacificans conſcientias hominum, Echo utriusq; Diſcursûs in auribus eorum, qui plus animarum ſuarum ſalutem, quàm omnes mundi hujus divitias, imò & ipſam vitam æſtimare non dubitant, ut ex hoc mutuo Myſtico concentu reſonet mutua Pax in materia Religionis, ex qua ut interminabilem pacem, & beatam, beatificamq; aſſequamur viſionem Maximi DEI ipſe efficere dignetur, qui & pro nunc, & pro ſemper, & in æternum, ſit ab omnibus, & per omnia benedictus.

PRO-

PROPHASIS
Ad
Dissidentes in Occidente Ecclesias,
Seu
MYSTICA CLAVIS

Ad aperiendam angustam portam, & arctam viam, quæ ducit ad vitam. Matth. 7

His qui in tenebris & umbra mortis sedent. Cant. Zach. in Luca 1

Hæc dicit Dominus, numquid non apertè revelatus sum? 1 Reg. 2

Proindè

Dicam veritatem in conspectu tuo. Iudith 6

Filij hominum usquequò gravi corde, ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium. Psal. 4

Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Ioan. 8. v. 46

Nesciebamus hic esse veritatem, nec eam discere volebamus, falsis rumoribus terrebamur intrare Eccle- S. Augustinus Epist. 48 ad Vincen. de Donatistis,

siam,

fiam, quos falsos esse nesciremus, nisi intraremus. Gratias Domino, qui trepidationem nostram abstulit, expertos docuit, quam vana & inania de Ecclesia sua mendax fama jactaverit. Hinc jam credimus & illa falsa esse, quæ Authores hujus hæresis criminati sunt, quando posteri eorum tam falsa & pejora finxerunt.

S. Hieron.

Legant priùs, & posteà despiciant, ne videantur non ex judicio, sed ex odij præsumptione ignorata damnare.

S. Cypr. Epist. 12 ad Ant.

Oportet enim non quod maligni, perditi, atq; Apostatæ dicant, audire, verum etiam, quid modesti & graves viri sentiant faciantvè, de vitæ ipsorum ac disciplinæ exploratione perpendere.

S. Bernardus Serm. 64. in Cantica.

Nam etsi hæreticus non surrexerit de fæce, Ecclesia tamen confirmatur in Fide.

Apocal. 10

Levavit manum suam ad Cœlum, & juravit per viventem in sæcula sæculorum, qui creavit Cœlũ &c. quia tempus non erit ampliùs.

SERI-

SERIES SS. Patrum, qui intra Annum 500. vel 600. post Christum vixerunt, doctrinâque & Sanctitate floruerunt; & aliorûm probatorum Authorum, qui in hoc Libro citantur.

S. Petrus.
S. Paulus.
S. Andreas.
S. Jacobus.
S. Joannes.
S. Matthæus.
S. Judas.

Romani Pontifices & incliti Martyres.

S. Clemens.	An. 80
S. Anacletus.	84
S. Evaristus.	97
S. Alexander.	106
S. Sixtus I.	117
S. Telesphorus.	127
S. Higinus.	139
S. Pius I.	143
S. Eleutherius.	173
S. Victor I.	186
S. Zephyrinus.	198
S. Calixtus.	An. 218
S. Fabianus.	237
S. Cornelius.	251
S. Stephanus I.	273
S. Felix I.	270
S. Marcellus I.	304
S. Melchiades	310
S. Sylvester I.	314
S. Marcus.	336
S. Julius.	336
S Siricius.	363
S. Innocentius.	402
S. Zozimus.	417
S. Leo Magnus.	440
S. Hormisda.	514
Vigilius.	537
S. Pelagius II.	580
S. Gregorius Magnus.	590
Agatho.	679

Alij SS. Patres & probati Authores.

APollinaris Episcop. Hieropolitan.	An. 172
Arnobius Rhetor.	290
Athanasius Alexandr. Episc.	340
Ambrosius Mediolan. Ep.	380
Amphilochius Iconij Episc.	390
Augustinus Hipponensis Ep.	400
Athanasius Presbyt. Alexan.	449
Anselmus Laudunensis, author glossæ interlinearis.	1100
BAsilius Magnus.	380
Beda Presbyter.	720
Burchardus Episcopus Wormatiensis.	1020
Bernardus Abbas Clareval.	1140
CLemens Alexandrinus Presbyter.	190
Cyprianus Carthag. Episc.	240
Cyrillus Hierosolymitanus Archiepiscopus.	350
Joan. Chrysostomus Constantinopolitanus Patriarcha	380
Cyrillus Alexandrinus Archiepiscopus.	430

Joan-

Joannes Cassianus Monachus Massiliæ. An. 435
Casſiodorus Abbas, Tripartitæ historiæ author. 520
Cyrillus Monachus. 540
DIonysius Areopagita Atheniensis Episcopus. 80
Dionysius Archiep. Alexan. 250
EGesippus Historiograph. 120
Eusebius Cæsariensis Ep. 330
Effrem Diaconus Edessenus. 380
Epiphanius Salaminæ Cypri Episcopus. 390
Eucherius Lugdunen. Episc. 430
FLavianus Epis. Constant. 249
Fulgentius Ep. Ruspens. 480
GRegorius Nazianzenus. 380
Gregorius Nissenus Ep. 380
Gennadius Archiep. Const. 460
Galasius Papa. 496
Gregorius Presb. Alexandr. qui scripsit vitam S. Chrysost. 600
HIlarius Pictavorũ Episc. 350
Hieronymus Stridonensis Dalmata Presbyter. 380
Hesichius Monachus. 400
Hilarius Arelatensis Episc. 460
Hysichius Hierosolym. Epis. 590
IUstinus Martyr. 150
Irenæus Lugdunensis Ep. 160
Juvencus Presbyter. 330
Isidorus Cordubensis. 420
Justinianus Imperator. 529
LActantius Firmianus. 320
Liturgiæ novem.
1. Romana.
2. Petri.
3. Jacobi.
4. Marci.
5. Basilij.
6. Chrysostomi.
7. Hierosolymitana.
8. Æthiopica.
9. Mediolanensis.
MArtialis Lemovicens. Ep. 50
Maximus Taurinen. Ep. 420
Marcianus Imperator. 450
ORigenes Alexandrinus. 230
Osius Cordubensis. 290
Optatus Milevitanus 370
PAtianus Epis. Barcilonæ. 350
Prudentius Poëta Christ. 380
Possidonius Calamensis Ep. 400
Philo Episc. Carpathensis. 400
Paulinus Presb. Mediolan. 400
Paulinus Nolanus Episc. 420
Petrus Chrysologus Ravennas Episcopus. 430
Palladius Cappadociæ Ep. 430
Proclus Ep. Constantinop. 439
Prosper Aquitanicus Regiensis Episcopus. 450
RUffinus Aquilejensis Presb. 400
SEverus Sulpicius. 420
Socrates Historicus. 430
Sedulius Presbyter. 450
TErtullianus Carthagin. 200
Theodoretus Cyri Ep. 440
Theophylactus Bulgarum Archiepiscopus. 480
VIncentius Lirinensis Monachus. 450
ZOzomenus Historicus. 430
Zeno Veronensis Episc. 663

Conci-

Concilia Generalia Catholicæ Ecclesiæ Romanæ in Oriente & Occidente celebrata.

Primum Nicænum celebratum Anno 327. tempore S. Sylvestri Papæ, in quo convenerunt Episcopi 318. duæ potissimùm Controversiæ definitæ; una de die Paschatis, ut die Dominico post quartamdecimam Lunam Martij celebretur: altera de Divinitate Christi, & cum Patre æqualitate, adversùs Arianos.

Concilia in Oriente celebrata.

Secundum Constantinopolitanum I. celebratum An. 381. tempore Damasi Summi Pontificis, ad quod convenerunt Episcopi 150. contra Macedonium, negantem Spiritûs Sancti Divinitatem.

Tertium Ephesinum I. celebratum An. 431. sub Cælestino I. convenerunt Episcopi 200. contra Nestorium, qui Christum in duas Personas dividebat, & Sanctissimam MARIAM Matrem DEI esse negabat.

Quartum Chalcedonense celebratum An. 451. sub Leone I. Pont. Rom. adversùs Eutychetem, qui unam tantùm Naturam in Christo asserebat post Incarnationem, aderant in eo Episcopi 630.

Quintum Constantinopolitanum II. habitum An. 553. sub Agathone Summo Pontifice, aderant Episcopi 289. contra eorum hæresim, qui unam tantùm voluntatem in Christo ponebant.

Sextum Constantinopolitanum III. An. 680 sub eodem Agathone celebratum, contra Monothelitarum hæresim.

Septimum Nicænum II. An. 787. sub Adriano Papa celebratum, convenerunt Episcopi 350. adversùs Iconomachos, qui Sacras Christi & Sanctorum Imagines omni honore spoliabant.

Octavum Constantinopolitanum IV. celebratum An. 869. sub Adriano II. Summo Pontifice, convenerunt Episcopi 383. contra Phocium intrusum, qui depositus est, & Ignatius antea depositus restituitur, Imaginibusq; honor redditur.

Nonum Lateranense I. Episcoporum trecentorum & amplius, An. 1122. contra Saracenos, pro recuperanda Terra Sancta, tempore Calisti II. Romani Pontificis.

Concilia celebrata in Occidente.

Deci-

Decimum Lateranense II. Episcoporum mille, Anno 1135. contra Antipapas, & pro Jure Cleri, sub Innocentio II. Rom. Pont.

Undecimum Lateranense III. Episcoporum ferè trecentorum, pro Reformatione Ecclesiæ, & contra Waldenses, An. 1179. tempore Alexandri III. Romani Pontificis.

Duodecimum Lateranense IV. Patrum 1283. An. 1215. contra varias hæreses, & pro Terra Sancta recuperanda, tempore Innocentij III. Romani Pontificis.

Decimum tertium Lugdunense I. An. 1245. contra Imperatorem Fridericum, & pro terra Sancta recuperanda, tempore Innocentij IV. Romani Pontificis.

Decimum quartum Lugdunense II. Patrum ferè 1000. contra errorem Græcorum, tempore Gregorij X. Rom. Pont. A. 1274.

Decimum quintum Viennense An. 1311. Episcoporum 300. contra varias hæreses, tempore Clementis V. Rom. Pont.

Decimum sextum Florentinum An. 1483. Patrum 141. contra errores Græcorum, tempore Eugenij IV. Rom. Pont.

Decimum septimum Lateranense V. An. 1517. Patrum 114. contra Schismata, & pro varijs negotijs, tempore Julij II. & Leonis X. Summorum Pontificum.

Decimum octavum Tridentinum, inchoatum An. 1545. & absolutum An. 1563. coactum fuit contra Lutheranos & alios plurimos, qui se à Lutheranis diviserunt in plurimas Sectas, sub Paulo III. Julio III. ac Pio IV. Romanis Pontificibus.

Concilia verò Provincialia, quæ celebrata sunt à tempore Apostolorum, numerantur circiter mille, quæ videnda sunt in varijs Authoribus, qui de Concilijs scripserunt, sicut & illa, quæ reprobata sunt, quæ sinè consensu Romanorum Pontificum contra Canones celebrata sunt.

Lactan-

Lactantius Firmianus,

Libro IV. Institut. de vera Sapientia, Cap. XXX.

Vixit An. 320 Lactantius.

SOla Catholica Ecclesia est, quæ verum Cultum retinet. Hic est Fons Veritatis: hoc est Templum DEI; quò, si quis non intraverit, vel, à quo si quis exiverit, à spe Vitæ ac Salutis æternæ alienus est. Neminem sibi oportet pertinaci concertatione blandiri; agitur enim de Vita & Salute: cui nisi cautè ac diligenter consulatur, amissa & extincta est.

S. Augu-

S. Augustini Sententiæ quatuor notatu dignissimæ, ex lib. de Fide ad Petrum, cap. 37. 38. 39. 40.

FIrmissimè tene, & nullatenùs dubites, omnem extra Ecclesiam Catholicam baptizatum, participem fieri non posse vitæ æternæ, si ante finem vitæ hujus Catholicæ non fuerit redditus atq; incorporatus Ecclesiæ. Quia, *si habeam*, inquit Apostolus, *omnem Fidem, & noverim omnia Sacramenta, charitatem autem non habeam, nihil sum.* Nam in diebus diluvij neminem legimus extra arcam potuisse salvari.

Firmissimè tene, & nullatenùs dubites, non solùm omnes Paganos, sed & omnes Judæos, Hæreticos atq; Schismaticos, qui extra Ecclesiam Catholicam præsentem finiant vitam, in ignem æternum ituros, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus.

Firmissimè tene, & nullatenùs dubites, quemlibet Hæreticum sive Schismaticum, in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti baptizatum, si Ecclesiæ Catholicæ non fuerit aggregatus, quantascunque eleëmosynas fecerit, etsi pro Christi nomine etiam sanguinem fuderit, nullatenùs posse salvari. Omni enim homini, qui Ecclesiæ Catholicæ non tenet unitatem, neq; Baptismus, neq; eleëmosyna, quamlibet copiosa, neq; mors pro nomine Christi suscepta, proficere poterit ad salutem, quamdiù in eo hæretica vel Schismatica pravitas perseverat, quæ ducit ad mortem.

Firmissimè tene, & nullatenùs dubites, non omnes, qui intra Ecclesiam Catholicam baptizantur, accepturos esse vitam æternam; sed eos, qui percepto Baptismate rectè vivunt, id est, qui abstinuerunt se à vitijs & concupiscentijs carnis. Regnum enim Cœlorum sicut infideles, hæretici atq; Schismatici non habebunt, sic Catholici criminosi possidere non poterunt.

CAPVT

CAPVT I.

DISCVRSVS AVTHORIS, LIBRI TVBÆ PACIS.

DE VNIONE DISSIDENTIVM IN OCCIDENTE ECCLESIARVM.

I. *Ecclesia Christi ab omnibus creditur. Vna Sancta Catholica & Apostolica.* II. *Eaq; visibilis necessariò.*

CRedimus omnes etsi Dissidentes in alijs Fidei articulis Ecclesiæ in Occidente, *Vnam Sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam.* Symb. Apostol. & Nicen. *Extra quam nulla Salus Neq; enim potest habere Deum Patrem, qui non habet Ecclesiam Matrem. Vnam hanc Ecclesiam Spiritus Sanctus in persona Domini designauit* Cant. 6. una est Columba mea &c. *Hanc Ecclesiæ unitatem qui non tenet, tenere se Fidem credit?*

Ideò hanc Deus *visibilem* per totum Orbem diffusam *tanquam Ciuitatem supra montem constituit, abscondi nesciam. Ad quam in ultimis temporibus in vertice montium constitutam confluent gentes. Quæ facta est Mons magnus implens totam terram. Quam qui non videt contra lucernam oculos in candelabro positam claudit.* Quoniam *facilius est Solem extinguere, quàm Ecclesiam dissipare.* Adeoq; qui Ecclesiam inuisibilem clamitant, *peiores Iudæis, quibus ignoscendum, quia offenderunt in lapidem, qui nondum creverat.* (in montem) *Quales autem sunt isti, qui in ipsum montem offendunt.* Nimirum *qui oderunt fratres, qui in tenebris ambulant, & nesciunt quo eant.*

Cypr: Ep. 62. ad Pom: Origenes hom. 3. in Iosue. Cypr. de unitate Eccles: Matth. 5. Esai: 22. Dan. 2. S. August: Tract. 4. in Ioan. S. Chrysost hom: 4. de Verb: Isai: S. August. Tract. 4. in Ioan. 5. Idem Tract: 1. in Epist Ioann.

Discur-

Discursus Theologicus
Discursui Authoris Tubæ Pacis per notas superius positas Correspondens.

Quòd Ecclesia Vera Christi, debeat esse una S. &c.

OCulo prophetico à longe præuidens S. Propheta Dauid, vocem illam Diuinam, Sancti Iesu Christi Euangelij universo Orbi per Ora Apostolorum notificandam, merito eam omnibus prædixit nobis. *In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis Terræ verba eorum.* Insonuit hæc Apostolicæ Tubæ vox universo Orbi, audiuit eam Oriens cum Occidente, audiuit Meridies cum Septemtrione, audiuimus & nos, quotquot in universo orbe nomine Christiano insigniti sumus, & cùm audiverimus, credidimus, quia *ex auditu Fides per Verbum Christi.* Firma itaq; & indubitata Fide credimus Ecclesiam Sanctam Catholicam, ita enim in Symbolo Apostolorum dicimus: Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam.

Psal. 18. & ad Rom: 10.

ad Rom: 10.

Credimus etiam eadem fide eandem *Ecclesiam unam & Apostolicam.* Quia illi Sancti & Antiqui Patres in Concilio Nicæno Generali primo ad confutandam Arij hæresim per has duas notas *unam & Apostolicam*, Symbolum Apostolorum magis explicarunt. Et ex hoc tempore dicimus & credimus, *unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam.*

Hæ notæ distinguunt unicam & veram Christi Ecclesiam, à multis alijs falsis, quibus nullo modo consonare possunt, prædictæ notæ, nisi veræ Christi Ecclesiæ, per quas vera Ecclesia, ab alijs falsis, distinguitur, & manifestè ostenditur. Credimus & confitemur quod *una sit Sancta, Catholica & Apostolica Ecclesia*, secundùm Symbolum Apostolorum & Nicænum.

Ideò de prædictis notis ad Mentem Authoris, qui suum primum Discursum ab his notis incæpit, dum ait. Credimus omnes etsi Dissidentes, &c. *Vnam Sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam.*

Discursus Theol.

Quòd Ecclesia Christi vera debeat esse una unitate Fidei.

Colli-

COlligitur ex pluribus Sacræ scripturæ verbis hæc unitas fidei *Rogo pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum ut omnes unum sint &c. & ut ipsi in nobis unum sint* Et Apost: *Vnum Corpus & unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ unus Dominus, una Fides, vnum Baptisma.* Et ibidem. *Occurramus omnes in unitatem Fidei,* hic ostendit Apostolus. Ex unitate unius Dei, unius Spiritus, unius Mystici Corporis Ecclesiæ, unius Baptismi, unicam tantum veram esse Fidem, sicut unus est Deus. Ad hanc unitatem Fidei conservandam hortatur idem Apostolus. *Obsecro vos Fratres, ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis Schismata, Dissensiones, sectæ, &c. Quoniam qui talia agunt, Regnum Dei non consequentur.* Et *sollicici seruare vnitatem Spiritûs in vinculo pacis: Et ipse dedit, quosdam quidem Apostolos, quosdam quidem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad Consumationem Sanctorum in opus Ministerij ædificationem Corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem Fidei, & Agnitionis Filij Dei: ut &c. iam non circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris.*

Ioann: 17.

Ad Ephes: 4.

unitas Fidei ex unitate Dei.

Ad Corynth 1.

Ad Gal. 5.

Ad Ephes. 4.

Ibidem

Per Apostolos ergo, per Prophetas, per Evangelistas per Pastores & Doctores Ecclesiæ ad agnitionem Christi, ducit nos Apostolus, sed in unitate Fidei, non in diversa Fide. Ad hanc unitatem Fidei, sic nos cum quadam Emphasi inuitat Apostolus: *si qua consolatio in Christo, si quod solatium veritatis, si qua Societas Spiritus, si quæ viscera miserationis, implete gaudium meum ut idem sapiatis eandem Charitatem habentes, unanimes in id ipsum sentientes.* Et Ioan. 13. *In hoc cognoscent omnes, quia Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Huius tam sollicitæ admonitionis Apostoli redditrationem S. Augustinus, dum ait. *Non habent Dei charitatem qui Ecclesiæ non diligunt unitatem. Foris ab Ecclesia constitutus & separatus à Compage unitatis & vinculo Charitatis æterno supplicio punieris, etiamsi pro Christi nomine vivus incenderis.* Idem: *Sanguinem fundere potest, Coronam accipere non potest.*

Prædicatio vera Fidei per Apost. Proph. Evang. Doct.

ad Philip. 2.

Ioan. 13.

Lib. 3. de Bapt. contra Donat. Cap. 16. Tom. 7. Epist. 204.

Idem in Ioann. Tract. 118. *Refert Tunicam Christi inconsutilem, per quam dicit denotari Ecclesiam, quæ omnium partium significat unitatem.* S. Epiphan. Hæres. 3. *Hanc fidem Ecclesia adepta per totum mundum dispersa diligenter conservat, quasi unam domum inhabitans.* S. Chrysost. in illud. *Ecclesiæ Dei, quæ est Corynthi &c.* ait. *Ecclesiam Dei appellat, ut ostendat in unum eam redigi oportere. Nam si Dei est, una est non Corynthi solùm, sed universi Orbis Ecclesia. Ecclesia verò Dei, Tunicam inconsutilem, desuper contextam adepta, quæ à militibus,*

Tunica Christi inconsutilis Symbolum Vnitatis Ecclesiæ.

Chrysost. in 1. ad Corinth: 1.

S. Basil. Orat. in Maman.

 ne

S. Irena. lib. 1. aduersus hæreses cap. 3.

ne scinderetur conseruata est. Hanc prædicationem cùm acceperit, & hanc fidem, quemadmodùm prædiximus Ecclesia, & quidem in vniversum mundum disseminata diligenter custodit, quasi unam domum inhabitans, & similiter credit ijs videlicet, quasi unam animam habens & unum Cor, & consonanter hæc prædicat & docet, & tradit, quasi unum possidens os. Nam etsi in mundo loquelæ dissimiles sunt, sed tamen virtus traditionis una & eadem est.

S. Cyprianus. de Vnit. Eccl.

Vnam esse Ecclesiam, etiam in Cantic: Cantic: Spiritus Sanctus, ex persona Domini designat & dicit. Vna est Columba mea, perfecta mea, una est Matri suæ electa. Hanc unitatem Ecclesiæ qui non tenet, tenere se Fidem credit? qui Ecclesiæ renititur, qui Cathedram Petri super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse confidit. Quando & beatus Apostolus Paulus hoc idem docet, ut SACRAMENTVM unitatis ostendat, dicens unum Corpus, & unus Spiritus, una spes vocationis nostræ, unus Deus, una Fides, unum Baptisma, unus Deus. Quam unitatem firmiter tenere & vindicare debemus, Concludo cum S. Cypriano. *Hanc unitatem, qui non tenet; non tenet Patris, & Filij Fidem, vitam non tenet & salutem.*

Ibidem

Discursus Theol.

Quòd Ecclesia vera Christi debeat esse Sancta.

PRimò dicitur, Sancta, quia Christus est Caput illius, & sponsus, qui est Sanctus Sanctorum, quia consecrata est Deo, quæ ipsius supremum respicit cultum, & promovet honorem, quia in ea doctrinæ & SACRAMENTORVM reperitur Sanctitas, Quia extra illam nulla salus, nulla Sanctitas, & hæc Sanctitas in Materia Fidei, & in materia morum consistit, ex parte Ecclesiæ præcipientis.

Sancta etiam dicitur, quia firma & stabilis. Sicut enim ille habet Sanctitatem eminentiori modo, qui est confirmatus in gratia, habens firmitatem in bono, ne ruat in malum. Ita & Ecclesia tale robur accepit à Christo Domino, & ab eodem Domino confirmata & corroborata, ut post ejus ad Cælum ascensum, plures & acerrimos impetus pertulerit, nunquam tamen concidit à sua perfectione, nec est labefactata, immo etiam futuris temporibus semper in eodem statu immota manebit, adeòq; firma, ut nulla res eam possit labefactare. Templum Ierosolymitanum casurum prædixit Christus, & lapis super lapidem non remansit E: contra

Eccle-

Ecclesiam fundavit supra firmam petram, & promisit usq; ad consumationem sæculi mansuram, & secundùm promissionem ipsius manebit, & hoc est adeò firmum & verum, ut nullus amplius dubitandi maneat locus, quia æterna Veritas locuta est, quæ alias dixit. *Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt, & portæ inferi, non prævalebunt adversus eam.*

Luc. 21. Matth: 16.

S. Chrysostomus in illum locum Isaiæ id confirmat. *In Anno quo mortuus est Osias, ait: A quàm multis oppugnata est Ecclesia, nec unquam tamen victa! Quot Tyranni, quot Duces, quot Imperatores, Augustus, Tyberius, Caius, Claudius, Nero, homines literis ornati, potentes tot modis oppugnarunt, recentem ac teneram, at non deiecerunt, quin potius ij qui oppugnarunt, silenter oblivioni traditi, illa verò oppugnata Cælum transcendit.* Simile quid de hæresibus cum Ecclesia pugnantibus dicendum est, quæ non minori odio oppugnant Ecclesiam, quas S. Gregor. M. portas inferi vocat, in Psalm. 7. Pænit. sic scribens: *Portæ inferi hæreses sunt; quæ dum multos in fide infirmos fucata verborum Calliditate decipiunt, quasi inferorum eis aditum pandunt,* nec hic tamen Sanctitas vacillavit Ecclesiæ. Et hæc Sanctitas in Materia Fidei, & in materia morum consistit, nec illam impediunt peccatores intra Ecclesiam existentes: Sanctitas enim per quam constituitur Ecclesia in esse Sancti, ex formali completiuo Sanctitatis, quod est gratia & Charitas, & non sola Fides, quam habet in se, licet non in singulis membris, comprehendens tamen bonos & malos.

S. Chrysost: hom. 4.

Discursus Theol.

Ecclesia vera Christi debet esse Cathol: idest universalis.

CHristus de hac universitate Ecclesiæ ad Apostolos ait! *Eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & usq; ad ultimum terræ.* Ex quibus verbis Christi manifestè patet, quòd vera Christi Ecclesia illa debeat esse, quæ se extendit manifesta in universum Orbem, & opponitur particularibus Cætibus; hanc enim manifestationem; clarè denotant verba *in omni Iudæa & Samaria & usq; ad ultimum terræ,* unde ad hanc doctrinam Christi conformiter S. Augustinus. *Ipsa est Ecclesia Catholica, quòd per totum Orbem terrarum diffunditur, hanc ignorare nulli licet, ideò secundum Verbum Domini nostri Jesu Christi abscondi non potest.*

Actor 1.

Epistola 170. ad Severin:

S. Cyrillus Ierosolym: ante mille quadringentos annos hanc uni-

In Catech: 18.

universitatem per totum Orbem diffusam ita expressit. *Catholica vera Ecclesia est, quia per universum Orbem terrarum est diffusa, à Finibus terræ usq; ad extremum.* Vnde idem prosequitur. *Catholica enim proprium nomen est Sanctæ huius Ecclesiæ, & Matris omnium nostrorum, quæ est sponsa Domini nostri Iesu Christi.*

S. August: lib. de Vera Relig: Cap: 7.

Ad illam nos sic S. Augustinus allicit his verbis: *Tenenda est nobis Christiana Religio, & eius Ecclesiæ Communicatio, quæ Catholica est, & Catholica nominatur, non à suis, verùm etiam ab omnibus inimicis, velint enim, nolintue ipsi quoq; hæretici & Schismatum alumni, quando non cum suis, sed cum extraneis loquuntur, nihil aliud, quàm Catholicam vocant, non enim possunt intelligi, nisi hoc nomine eam discernant, quod ab universo Orbe noncupatur.* Et dat rationem, quare in eadem Ecclesia Catholica remaneat, & ipsius sectetur Fidem, dum ait: Contr: Epist. Fundamenti Cap. 4. *Tenet postremò me ipsum nomen Catholicæ, quod non sine causa, inter tam multas hæreses, sic ista Ecclesia obtinuit.*

Lib: de Sacra: Pass: Domini:

Hoc ipsum observavit Lactantius lib. 4. cap. ultimo Diui: Instit. *Sola Catholica Ecclesia est, quæ verum Cultum retinet, quam unicam ab alijs discernit.* Drogo Hostiensis. *Quot sunt hodie, qui dicant nos sumus de domo Christi, nos sumus de domo Ecclesiæ, & sunt de domo Caiphæ.*

Marci 16.

Illa ergo Ecclesia, quæ est universalis, idest Catholica, per universum Orbem diffusa debet esse vera sola Ecclesia, quia talem Christus fundavit, ut est universalis. *Euntes in universum Orbem, prædicate Euangelium omni Creaturæ.* Et tali promisit suam assistentiam. *Ero vobiscum, usq; ad Consumationem sæculi.* Non quod hæc universalitas Ecclesiæ extendatur simul & semel ad omnes partes Orbis, sed quod in multis Regnis fuit, & modò est, vel futura est, & successive omnes partes mundi comprehendat, quod nulli Ecclesiæ hæc universalitas competit.

Quæ universalitas Ecclesiæ etiam ad Fidei universalitatem extendi debet, quæ ex unanimi consensu, integritate, atq; antiquitate compacta est, quæ universalitas tam locorum, quàm Fidei, nulli Ecclesiæ, quàm Catholicæ competit. Vnde S. Augustinus. *Videte Fratres, quomodo commendatur universitas toto Orbe diffusa, & non solùm dolete Iudæos, qui hanc gratiam omnibus invidebant, sed plus hæreticos plangite: si enim dolendi sunt qui collecti non sunt, quanto amplius qui collecti diuisi sunt.*

Discur-

Discursus Theol.

Quòd Ecclesia vera Christi debeat esse Apostolica.

ECclesia Apostolica illa dicitur, quæ ab Apostolis propagata est Apostolicam conservat doctrinam & ritum Christianæ Religionis ac Sacrarum ceremoniarum à Traditione Apostolica derivatam, sit probant Sancti Hieronymus & Augustinus contra Donatum. Potissimùm verò dicitur Apostolica, ob successionem legitimam Pastorum ab Apostolis usq; deductam, unde S. Irenæus de hac successione ait. *Hac enim ordinatione & successione Episcoporum, ea quæ est ab Apostolis in Ecclesia traditio, ad nos usq; pervenit, & est plenissima ostensio, & unam & eandem fidem esse, quæ ab Apostolis usq; nunc confirmata. Ad nostra verò tempora per successionem conservata manet.*

Lib. 2.

Lib: 3. cap. 3.

Hanc successionem Pastorum ac Episcoporum in Ecclesia Dei, ita esse necessariam affirmat. S Hieronym: contra Lucif: ut sine illis Ecclesia subsistere non possit, dum ait: *Ecclesia non est, quæ non habet Sacerdotes*, isti autem Sacerdotes seu Pastores debent esse legitimi, debent intrare per Ostium, ne illis conveniat illud quod Christus Dominus de falsis Pastoribus pronunciavit, *qui non intrat per Ostium, ille est fur & Latro.* Ostium autem quo intrant legitimi Pastores, est Canonica & legitima Ordinatio & successio. Vnde S. Paulus non prius in Ecclesia Pastoris Officium exercuit, nisi Apostoli illi imposuissent manus. Vnde & in Nicæna 1. Synodo Generali Cap. 4. Statutum est, ex Traditione Apostolica, ut Episcopus à Tribus ad minimum Episcopis ordinetur. Hinc S. Anicetus Martyr Epist. 2. scribit. S. Iacobum ordinatum fuisse Episcopum Ierozolymæ, à SS. Petro, Iacobo, & Ioanne. S. Paulus de Ordinatione S. Timothei ita scribit. *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est Tibi, cum impositione manuum Presbyterij.* Nomine Presbyterij cætum plurium Episcoporum intelligit S. Chrysostomus Theoph: & alij: Sacerdotes verò à solis Episcopis ordinari debent, ut pluribus locis suo loco ostendetur. Vnde de primo ad ultimum, sicut vera Ecclesia non potest esse sine Sacerdotibus, veri Sacerdotes sine legitima Ordinatione, legitima Ordinatio, sine legitima successione, successio sine reductione ad Apostolos usq; Ita vera Ecclesia esse non potest, nisi quæ sit Apostolica ex successione Pastorum legitima, ab Apostolis deducta, & usq; ad Apostolos reducta. Hanc successionem legitimam, quantum S. Augustinus

Ioann: 10.

Act. 13.

August: contra. Epist. Manich: Cap. 4.

æstimabat, audiamus: *Multa sunt alia, quæ in eius gremio nempe Ecclesiæ me iustissime tenent; tenet consensio Populorum, atq; gentium, tenet authoritas miraculis inchoata, spe nutrita, Charitate aucta, veritate firmata, tenet ab ipsa sede Petri Apostoli, cui pascendas oves suas post resurrectionem Dominus commendauit, usq; ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotum.* S. Hieronymus de hac successione firmatam Ecclesiam commendat adversus Lucif. *Brevem animi mei sententiam proferam, in illa Ecclesia esse permanendum, quæ ab Apostolis fundata, usq; ad diem hanc durat, & semper durabit.* S. Irenæus conformiter, cum alijs SS. Patribus. *De hac successione, ea quæ est ab Apostolis in Ecclesia traditio, & veritatis præcognitio, peruenit usq; ad nos*; qui autem hanc successionem sibi falso usurpant, quid de illis dicat. S. Cyprianus, audiamus. *Qui se ultro sine Diuina dispositione præficiunt, qui se præpositos sine ulla Ordinationis lege constituunt, qui nemine Episcopatum dante, Episcopi sibi nomen assumunt,* hunc sermonem contra Novatianum sic concludit: *Novatianus in Ecclesia non est, neq; Episcopus.* Idem S. Cyprianus de hac successione Apostolica diutius tractans, addit hæc: *Et hac una ratione Ecclesia à quibusdã commentitiis & simulatis coniurationibus est dignoscenda.* Origenes. *Hæreticis credere non debemus, n q; à Paterna Sacerdotum doctrina & Ecclesiastica Traditione exire.* S. Augustinus contra Epist: Fundam. ai: *O Infelix anima cui te committis? cur non potius te subdis Evangelicæ Auctoritati, ab ipsis Apostolorum temporibus, usq; ad hæc nostra, per successiones legitimas commendatæ?*

Cypr. lib: de simp. Prælat:

Ide lib: 1, Ep: 6.

Lib. 2 Epist: 12.

Trac. 19. in Matth:

Cap: 4.

De visibilitate veræ Ecclesiæ: quòd sit omnibus conspicua, redibit sermo inferius.

Discursus Authoris

Pag: 2. N. 3.

Neq; solos duntaxat Electos & Sanctos complectitur.

ET quamvis electi qua tales, vel potius status membrorum Christi verorum, in sensus incurrere non possint, qui nempe soli sunt Deo cogniti: attamen illam Catholicam, unam Ecclesiam ad solos Electos ac Sanctos restringere, quid aliud est, quàm Pelagianorum, olim ab Ecclesia damnatam hæresim ex Orco revocare, quippe illi dicebant. *Vitam Iustorum in hoc sæculo, nullum omnino habere peccatum & ex his Ecclesiam Christi hac mortalitate perfici, ut sit*

S. Augusti hær: 88.

sit omninò sine macula & ruga, quasi non sit Ecclesia Christi, quæ in toto terrarum Orbe clamat ad Deum. Dimitte nobis debita nostra. Hæc est malitia Diaboli, *qui volens perdere genus humanum, & hominis gloriæ inuidens, diuersas excogitauit machinationes, primum per ignorantiam, deinde per Idololatriam, quandoq; per morum prauitatem, nunc verò postremò per imposturam & deceptionem hæresum, ut undequaq; hominem auerteret à Cælestibus.*

Epipha hæres. 76.

Discursus Theologicus. Correspondens.

Quod Christus Dominus, non solùm justos, sed & peccatores Fideles in sua Ecclesia voluit conseruare.

LIceat hic investigare Intentiones Christi Domini Salvatoris nostri, venientis ad nos, nonne venit peccatores salvare? *Venit enim* dicit Evangelium *Filius hominis saluare quod perierat.* & iterum. *Sinite utraq; crescere.* Quis itaq; audebit peccatores excludere ab Ecclesia Christi, propter quos in hunc Mundum venit, eosq; curæ & solicitudini Ecclesiæ tradens, dicit. *Si peccauerit in te frater tuus* &c. quomodo peccans homo frater esset, si Ecclesiæ particeps non esset? ad primum peccatum deberet desinere esse Frater, sed adhuc post Correptionem inter te & ipsum solum frater est, & membrum Ecclesiæ. Sed si secundam admonitionem spreverit, judicio Ecclesiæ modo desinit esse frater, quia incipit esse ethnicus & publicanus, & tunc desinit esse membrum Christi. Idem Christus Dominus voluit sedentes super Cathedram, quamuis impij & scelerati essent, honorari. *Omnia quæcunq; vobis dixerint facite:* hinc manifestè patet ex his verbis peccatores, non tantùm simpliciter peccatores, sed insignes peccatores fuisse membra Ecclesiæ, quibus Christus grauissima peccata exprobrauit. *Væ autem vobis scribæ & Pharisæi, Hypocritæ;* & illud væ Octies in eodem loco repetijt, & tamen illos audire jussit, non tantùm tanquam membra, sed tanquam præcipua membra & Capita in populo Dei. Etiam ipsemet Christus Iudam inter Collegas alios, Apostolico Collegio annumeratum, sustinuit, & in Sacramentorum Societatem admisit.

Matth. 18. cap. 3.

Cap. 18.

Cap. 23.

Cap. 23.

S. PAVLVS. Corynthiorum Ecclesiam reprehendit, de Contentione, æmulatione, fornicatione, in qua sustinebat ad tempus incæstuosum Corynthium. ad Galatas 5. *Præoccupatum aliquo delicto*

iubet

iubet sustinere in Spiritu lenitatis. Et in Epistola ad Titum. Contradictores, seductores, inobedientes redarguere, non ejcere jubet, & solum hæreticum vitare præcipit.

Et in Apocalypsi 2. Episcopi Asiæ de multis peccatis & criminibus reprehenduntur, & tamen fideles erant, ut notauit S. Augustinus. Ex Concilijs & SS. Patribus in Collationibus contra Donatistas, ubi præter auctoritates scripturæ, adducta est Authoritas, S. Cyprian: qui lib. 3. Ep. 3. ad Maxenti. ait. *Nam etsi videntur in Ecclesia esse Zizania, non tamen impediri debet, aut fides, aut Charitas nostra, ut quoniam in Ecclesia Zizania esse cernimus, ipsi de Ecclesia recedamus.*

S. Clemens. Rom: Constit. Apost. Cap: 14. *Non est crimen habitare iustos cumimpijs, sed idem sentire*, & iterum, *in hoc mundo iusti & iniusti una congregantur Societate vitæ, non Sanctitatis.* S. Hieronymus in Cap. 1. ad Ephes. *Quomodo enim Caput, plurima sibi habet membra subiecta, è quibus sunt nonnulla viciosa & debilia, ita & Dominus noster Iesus Christus, cùm sit Caput Ecclesiæ, habet membra, omnes qui in Ecclesia congregantur, tam Sanctos, quam peccatores.*

S. Augustinus Tom. 9. in Ioann. Tract. 5. *Nos fatemur in Ecclesia Catholica bonos & malos esse, sed tanquam grana & paleas: aliquando qui baptizatur à grano, palea est, & qui baptizatur à palea, granum est*, & serm. de Tempore 107. *Habet Ecclesia in se fortes, habet infirmos, habet iustos, habet iniustos.* In Canticis Canticorum. *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter Filias.*

Cant. 2.

S. Augustinus interpretatur de Ecclesiæ unitate. Cap. 3. & ait: *Vnde appellat spinas, nisi per malignitatem morum, & easdem unde Filias, nisi propter Communionem Sacramentorum.* Et in Psal. 47. sic ait: *Sunt ergo Filiæ malæ, & inter illas est Lilium in medio spinarum.* S. Chrysostomus in Psal. 39. *Non ex perfectis universa constat Ecclesia, sed habet etiam odio & sordidis deditos.* S. Cyprianus de Opere & Eleemosyna Cap. 10. *Quotidie deesse non potest, quod peccetur in Conspectu Dei, Sacrificia quotidiana non deerunt, quibus possint peccata tergi.*

Quomodo autem cùm Ecclesia quotidie clamet ad Deum. Et dimitte nobis debita nostra, & tamen Sancta sit, & sine ruga & macula. S. Augustinus hæresi 88. contra Pelagianos, quibus cum objecisset hæc, ait. *In id etiam progrediuntur, ut dicant vitam iustorum, in hoc sæculo nullum habere peccatum, Et ex his Ecclesiam Christi in hac mortalitate perfici, ut sit omnino sine macula & ruga; quasi non sit Christi Ecclesia, quæ in toto terrarum Orbe clamet ad Deum. Et dimitte nobis debita nostra.*

Expli-

Explicat se Sanctus Doctor de Fide & operibus Cap. 26. *Nisi essent quædam, sine quibus hæc vita non agitur, non quotidianam medelam poneret in Oratione quam docuit. Et dimitte nobis &c.*

Ea de Causa Christus Dominus Ecclesiam suam in decem virginibus prudentibus & fatuis adumbrauit. *Simile est inquit regnum Cælorum 10. virginibus, quæ accipientes lampades suas, exierunt obviam sponsæ & sponso, quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes.* Quod S. Gregorius exponens dicit: *Quia mali cum bonis admixti sunt, rectè similis Virginibus prudentibus & fatuis esse perhibetur.*

Matth. 25.

Hom. 12. in Evang.

Concludit S. Augustinus in Collat. Diei tertiæ, asserens in Ecclesia Christi esse justos & peccatores, dum ait: *Eam Ecclesiam, quæ nunc habet permixtos bonos & malos, non esse alteram à Regno Dei, ubi non erunt mali commixti, sed eandem ipsam unam, & S. Ecclesiam, nunc esse aliter, tunc autem aliter futuram*

Discursus Authoris

Pag. 2. N. 4to.

In varios à se invicem Dissidentes cætus scissa Ecclesia.

Hinc unitas Ecclesiæ scissa & diuulsa, exortaq; varia Schismata, ut vix paucis discernere liceat, quænam illa *una sit Sancta Catholica & Apostolica Ecclesia*, cùm multi sint cætus, qui tale nomen sibi tribuunt, sese tamen inuicem condemnant. Etsi id non fiat ab omnibus imprimis simplicioribus, quibus non suppetit iudicium ad dijudicandas res Fidei controversas, tamen à Doctoribus ac Clericis, ut vocant, qui Ecclesiasticum repræsentant Cætum, à quorum Ore & iudicio, omnia illa membra hac in re ut plurimum dependent. Scilicet est hic & nunc. *Ecclesia Romana Catholica, per quatuor mundi partes, utrasq; Indias diffusa satis*: Ecclesia Protestantium, quarum altera Lutherana, altera Calvinistarum dicta hoc etiam Nomine Evangelicæ, gaudere volunt Sociniani, Memnonistæ, Quakeri. Tum Ecclesia Græca in 4. Patriarchatus, Constantinopolitanum. Alexandrinum, Antiochenum, & Hierosolymitanum diuisæ, quibus accedit Ecclesia Russorum seu Moschorum. Præter has inveniuntur in non contemnendo numero Ecclesiæ, hinc inde Orientales, ut sunt Georgianorum in Iberia Albania, & ad mare Caspium: Maronitarum. Syriorum in Syria, tum Armenianorum, Iacobitarum, Cophtorum, Abyssinorum, Indorum, Nestorianorum, quorum qui-

 libet

libet ferè cætus, putat se veram Ecclesiam, ab alijs segregatus, se extollit, cæterosq; ferè condemnat.

Discursus Theologicus Respondens.

Quomodo varij privati homines recedentes ab unitate universalis Ecclesiæ, constituerint privatos cætus, manente eadem inter scissuras inconcussa vera Christi Ecclesia. Et portæ inferi non prævalebunt adversus eam.

Matth. 16.

Nemo id negare potest, quòd in primitiua Ecclesia post Romanam, celeberrima fuit Græca Ecclesia in vera fide, iunctaq; per multa tempora Ecclesiæ Romanæ. Ab hac græca Ecclesia, tam pretiosissima dona emanârunt, floruerunt ibi namq; Patres plurimi Sanctitate ac doctrina celeberrimi, quorum munimentis erudimur ad veram fidem, accendimur ad pietatem: Ingens tum fuit Græciæ splendor, tum ob Christiani Orbis Imperium, cum Constantinus magnus relictâ Româ ob reverentiam Primatûs à Christo traditi Romano Pontifici, sedem Imperialem transtulit ad Orientem, Tum ob disciplinas, quæ à Græcis ad omnes ferè nationes emanârunt, augent splendorem illius tot in Oriente celebrata Orthodoxa Oecumenica Concilia, in quibus ad Commune totius Christiani Orbis bonum, fides Catholica augmentum habuit, tot hæresum monstris condemnatis. Sed quis non indoleat, qui vel modicam Christianæ pietatis Charitatem habet, quòd tam magna pars Ecclesiæ, tam nobilium germinum productrix ab Ecclesia recesserit, cùm irreparabili ruina tot animarum. Cùm enim Constantinus Magnus, sedem Imperialem, Bizantium transtulerit, aliqui Græci cum Constantinopolitano pro tunc Episcopo, præsentiâ Imperatoris inflati. Anno Domini. 381. Episcopum Constantinopolitanum, qui antea nec Patriarchatûs munere fungebatur, tribus Orientis Patriarchis postpositis; Secundum à Romano Pontifice facere voluerunt: sicut ex Concilij Constantinopolitani Can. 5. patet, nec hoc quidem contenti, A.D. 451. Constantinopolitanum Episcopum Romano Pontifici parem efficere conati sunt, ut ex Act. 27. vel secundùm Binium. Act. 28. Concilij Chalcedonensis patet: Propè verò Ann. 600. Episcopum Constantinopolitanum Oecumenicum, idest Orbis terræ Episcopum, sive universalem Pastorem nominare ausi sunt. Ac deniq; Anno. 1054 apertum Schisma prodire cæpit.

Noster P. Thomas à Iesu de Conversione omnium gentium lib. 6. cap. 2. pag. 257.

Nam

Nam Imperante protunc Constantino Monomacho; Patriarcha Constantinopolitanus. Nomine Michaël: cupiens re ipsa, universalis fieri Patriarcha, cuius dignitatis Nomen jam pridem sibi usurpaverant ejus Antecessores, proclamare cæpit Romanum Pontificem, omnesq; Latinos excommunicatos, eo quòd Spiritum Sanctum, à Patre Filioq; procedere assererent, hac occasione magis auctum est Schisma Græcorum, per hoc Tempus scissionis probati Auctores, numerant Ecclesiam Græcam, 13. vicibus accessisse ad Ecclesiam Romanam, & præcipuè ultimis Temporibus in Concilio Lugdunensi An: 1274. tempore Gregorij X. & in Concilio Florentino, sub Eugenio IV. sed de his latiùs infra; cùm iterum ex occasione Discursus Authoris de Græca Ecclesia sermo redibit. Multi tamen ex his cum toties redibant in Obedientia Romanæ Ecclesiæ remanserunt, ut inferius patebit, alij ad eam revertuntur, ut recentissimè in Regno Poloniæ Ritûs Græci Ruthenorum redijt Diæcesis Premisliensis & Leopoliensis satis ampla utraque.

Pro hoc ingenti beneficio, glorificemus omnes, æternum Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, quòd tam amplas Diæceses, reduxerit in gremium Matris Catholicæ Ecclesiæ, illosq; diligamus, tanquam Fratres nostros, & commembra nostra unius Ecclesiæ & Capitis Christi, optemusq; illis omnia bona, tanquam nobismet ipsis, exhibeamus manifesta signa amicitiæ, & Fraternitatis omnibus, ut in nobis omnibus, per omnia magis glorificetur Deus ex mutua nostra fraterna Charitate, & unitate Fidei Sanctæ.

Ruthenorum populi, quos antiquo vocabulo Russos scriptores appellant, ad unionem Romanæ Ecclesiæ accesserunt sub Clemente VIII. Pont. Max. ut latiùs, Cardinal: Baronius ad calcem 7. Tom. Annali: præcipua appendice adjecit. Anton: Possevinus; meminit etiam hujus Unionis in Apparatu sacro, verbo Rutheni, pro hac unione, celebrata fuit Synodus Brestæ, An. 1594. ad quam convenerunt Legati Summi Pontificis, & multi ex Prælatis, tum Latinis, tum Græcis. In hac Synodo decretum fuit deliberationis & Conclusionis. RR. Dnorum Archiepisc. & Episcop. Ruthenorum de recipienda & suscipienda Communione, S. Rom: Ecclesiæ. Factum Die 2. Mens. Decembr. An. 1594. de his fusiùs redibit sermo inferius.

Thomas à Iesu lib. 6. cap. 1. pag. 324.

Georgiani à S. Georgio dicti, quem velut præcipuum Patronum, & in suis prælijs contra Paganos, velut Signiferum venerantur, non sunt alieni ab erroribus. Paulus 3tius Pontifex maximus,

An: D. 1545. Regi Georgianorum scripsit, ut Fidem Catholicam conservet, Oratoresq; ad Sedem Apostolicam mittat. Rex verò ad Pontificem dedit literas. Quarum tenor talis est:

Excelse & Splendidissime, & Sanctissime, & Beatissime Dne Noster, Pater noster, & Papa, Pastor Pastorum, Princeps Principum, &c. aurea Tuba, &c. totius Orbis Prædicator, ipsarum Ecclesiarum luminare &c. Dominator Ecclesiæ Catholicæ, Gubernator Magnæ & Illustrissimæ Romæ, sicut sol &c. maxime Princeps, &c. Regum vates Domine & Dominator & Pater spiritualis Sanctissime Papa, profundam genu flexionem facimus, & salutamus Sanctam dexteram ejus. &c. Gratias agentes DEO Omnipotenti, & Dominæ nostræ Deiparæ & S. Virgini MARIÆ, &c. & Venerandæ & vivificanti Cruci, &c. Precamur optimum DEUM, ut sustentet Imperium maximæ sanctitatis tuæ, & per Orationes tuas Sanctas, liberet nos ab injurijs inimici, &c. Nunc Christianitas, & totus mundus est in te, & in manibus tuis, ô Domine mi Sanctissime, nunc da virtutem & auxilium, ut salvetur Populus Christianus, DEUS retribuat tibi Regnum cæleste, & nos cum auxilio DEI, & per pias preces tuas Sanctas, donec vixerimus, non faciemus voluntatem Agarenorum, &c. Ideò refero sanctitati tuæ, ut scias ex parte mea, quòd bene valeo, & Caput meum & vitam meam pono ad mortem propter Christianitatem, & etiam refero sanctitati tuæ, ut scias ex parte mea, da auxilium & misericordiam Christianis, & salva eos à manibus iniquorum, & precor & rogo, ne obliviscaris nostri, in orationibus tuis sanctis omni tempore. & præcipuè ne obliviscaris scribere nobis, ut sciamus sanitatem tuam, & populi tui piorum Christianorum, ut cor nostrum cognoscas, ore suo referet sanctitati tuæ Ter Jacob Sacerdos, Sanctæ Orationes tuæ sint nobiscum. Amicus animo & Corpore. Amen. Anno 7104. Christi 1546. Idichion 9.

Thomas à Iesu lib. 7. cap. 21. pag. 410.

Armeni in Concilio Florentino tempore Eugenij IV. unionem susceperunt cum Ecclesia Romana, & quamvis aliqua pars eorum dissentiat à Romana Ecclesia, major tamen eorum numerus ac præcipuè Patriarchæ & Episcopi, paratissimi sunt, ad integrandam eandem unionem præstandamq; obedientiam Apostolicæ Sedi

Thomas à Iesu lib. 7. cap. 21. pag. 402 & sequen.

Sub Imperio Regis Potentissimi, quem Europæi Præsbyterum Joannem vocant, inter Magnos ætatis nostræ Monarchas, meritò recensendi, ut qui inter utrumq; Tropicum à Mari rubro ad Æthiopicum ferè Oceanum pertingunt, degunt, Abijssini, his autem

Alexan-

Alexandrinus Patriarcha præest. &c. In his Regionibus, magnus utriusq; sexûs Monasteriorum numerus. Plura de eorum vivendi more & Religione apud Alvarezium: Illud unum subijciam, Abyssinos majori ex parte rectè sentire de Primatu Romani Pontificis, id constat ex literis ipsorum Imperatoris Davidis (quæ apud Damianum Goës) ubi David Æthiopiæ Rex, & ipse prorsus agnoscit Roman. Pontificem Caput omnium ; sic ad Clementem VII. P. M. hæc ejus verba sunt.

In Nomine Patris Omnipotentis. &c. Has literas ego Rex mitto, &c. Pax sit Tibi juste Domine, Pater Sancte, potens, purè sacrate, qui es Caput Pontificum omnium, & neminem metuis, cùm nemo tibi possit maledicere, qui es vigilantissimus supra animas curator, & amicus peregrinantium consecratus Magister & prædicator Fidei, & earum rerum hostis, quæ conscientiam offendunt, amator optimorum morum, Vir Sanctus, quem omnes laudant & benedicunt. O Felix Sancte Pater, ego tibi reverenter obedio, cùm sis pax omnium, & cuncta bona merearis, & ita æquum est, ut omnes tibi obedientiam præstent, sicut Sancti Apostoli præcipiunt, & apud DEUM hic vere justum est. Ita etiam præcipiunt, ut veneremur Episcopos, Archiepiscopos, & Prælatos. Similiter ut Te loco Patris amemus, & loco Regis revereamur, & tibi uti DEO fidem habeamus, propterea dico ego humiliter ad terram genibus flexis, tibi Pater Sancte, sincero admodum corde, quod tu Pater meus es, & ego Filius tuus. &c.

Thomas à Iesu lib. 7. pag. 365.

Deinde Nicodemus Abbas Æthiops & Hierosolymitanus Vicarius Patriarchæ apud Sanderum de visibili Monarchia Ecclesiæ. An. 1432. Palam est inquit eos, qui à Romana Ecclesia defecêre, corruisse. & dum quisq; suam fidem veriorem prædicat, quæ à Dæmone est, relicta Apostolorum sententia, in vias sui sensus abijsse omnes ; Æthiopicam tamen, integram liberam perdurasse, quia nequaquam perfidia & voluntaria defectione, ut aliæ Ecclesiæ peccasset, ac propterea in servitutem & exterminia non incidisse ; Sed locorum distantia, & itinerum periculis, sejunctam fuisse, necnon Pontificum, (intellige Episcopos in illis partibus propter motus non semper residentes) negligentia accidisse, ut nulla visitationis memoria, aut literarum ratio, apud eos à 500. Annis extaret. Nihilominus Æthiopes tanta veneratione sedem Romanam colere, ut pedes eorum osculentur, qui Româ veniunt in Æthiopiam, vestiumq; eorum partes rapere, & reliquiarum loco servare.

servare. Nec mirum, si enim Regina Saba, abijt Hierusalem, ut audiret Sapientiam Salomonis, plusquam Salomon summus Pontifex est. Regem item Æthiopum tantifacere Romanum Pōtificem, & latinorum fidem, ut nihil æquè in votis habeat, atq; ut cum Romanis jungantur Æthiopes, & se Pontificis subdat pedibus, avidissimèq; amplexurum esse, quæ de concordia ineunda statuentur in Synodo, Pontificem autem omnium Ecclesiarum caput fatetur: suoq; splendore Orbem illustrare, cui omnes Patriarchæ, Episcopi, Imperatores, ac Reges inclinantur, nec se legatos disputandi gratiâ mittere, sed ut summi Pontificis sententiam de Fidei rebus sequantur. Quis enim, ait, soli lumen auferat? ingens est inquit & vetusta latinorum scientia & Orbi nota; nec oportet Discipulum esse supra Magistrum. Hucusq; Nicodemus Abbas Æthiops, Anno 1441. die 18. Octob. ad Eugenium IV. P M. Vnde appositè Author Tubæ, pag: 3. ver: 1. ait: *Est hic & nunc Ecclesia Romana Catholica per quatuor mundi partes utrasq; Indias diffusa satis*, cùm etiam Armeni ex Indijs miserint Oratores suos ad Concilium Florentinum, petentes instrui in fide à Romana Ecclesia, & uniri cum illa in fide & charitate.

Thomas à Iesu lib. 7. cap. 5. pag. 366.

Vnde simile quid contingit schismaticis & hæreticis, istisq; longinquis nationibus superius enumeratis. Quod contingit Iudæis, & Sanctis tribus Regibus Christum quærentibus, & dicentibus, *Vbi est qui natus Rex Judæorum?* illi enim à longè venientes, agnoverunt ut DEUM, & crediderunt in eum. Iudæi in medio sui habentes, obcæcati, non agnoverunt ut verum Messiam, & usq; ad hodiernam diem Sanctum Nomen ejus blasphemant. Vt Apostolus de illis narrat. 2. Corin. 3. *Vsq; in hodiernum diem, cùm legitur, Moyses, velamen positum est super cor eorum.*

Similiter Schismatici & hæretici propinquiores blasphemant Nomen Christi in Prælatis illius, in quibus gentes remotæ ex longinquis Regionibus venerantur, SS. Nomen Christi, & subdunt colla sua vicem Christi gerentibus Prælatis Ecclesiæ; secundùm illud, *qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit.*

Luca 10.

Jacobitæ sive Jacobini, qui se Syros vocant magni per Ægyptum populi, in Concilio Florentino sub Eugenio 4to. P. M. uniti sunt Sedi Apostolicæ. Per Andream Abbatem S. Antonij Oratorem Jacobinorum, qui ad Concil: sic ait: Beatissime annis Patriarchæ Jacobinorum, qui ad Concil: sic ait: Beatissime Pater Dñe Eugeni, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ universalis summe Pontifex, Vereq; Christi Vicarie, ac Beati Petri Successor; & Sanctissima

ctissima universalis Florentinensis Synode, totum hoc Sanctum Decretum cum insertis & Sanctis Decretis unionis Græcorum & Armenorum quod nunc in vestra præsentia publicè lectum est.

Ego Andreas humilis Abbas S. Antonij, Orator R. Přis Dñi Ioannis Patriarchæ Iacobinorum, habens ipsius Decreti plures dies, notitiam & instructionem cognosco, confiteorq; omnia in ipso Decreto contenta, Divinæ ac Catholicæ veritati consona existere: Nomine igitur præfati Domini Patriarchæ, omniumq; Iacobinorum, ac meo quemadmodum vestra sanctitas attestatur præfatum saluberrimum Synodale Decretum cum dictis insertis Decretis omnibusq; suis Capitulis, declarationibus, diffinitionibus, traditionibus, præceptis, & statutis, omnemq; doctrinam in ipso descriptam nec non quidquid tenet & docet, S. Sedes Apostolica, & Romana Ecclesia, cum omni devotione & reverentia suscipio & accepto. Illos quoq; Doctores & SS. Patres, quos Ecclesia Romana approbat reverenter suscipio, quascunq; verò personas, & quidquid ipsa Rom. Eccl. reprobat & damnat, pro reprobatis & damnatis habeo, pollicens, nomine quo supra, ipsum Patriarcham Iacobinosq; & me ipsum tanquā veræ obedientiæ Filios vestris & Sedis Apostolicæ ordinationibus & jussionibus fideliter & semper obtemperaturos. Datum Florentiæ in publica sessione Synodali solemniter in Ecclesia Domûs, S. Mariæ Novellæ, apud quam nunc residemus; celebrata Anno 1441. pridie Nonas Febr.

P. Thomas à Iesu lib. 7. cap. 16. p. 397.

Nota hanc Confessionem Græcorum & unionem in hoc Concilio, non subito, nec verbo tantum factam esse, sed post diuturnam deliberationem, ut patet ex præsentia, ipsiusmet Palæologi Imperatoris & Vicariorum trium Patriarcharum Alexan: Antioch. Hierosol. tum Legati Armenorū, tum ex subscriptionibus omniū, excepto uno Marco Ephesino, quæ omnia sigillo Imperatoris fuerunt confirmata.

Idē lib. 6. cap. 7. p. 277.

Nestoriani à Nestorio nominati damnati in Concilio Ephesino. Tamen inter Nestorianos, Asiaticos, quam plures sunt, qui Apostolicæ sedi parent; hi obedientiam præstiterunt. S. Rom. Ecclesiæ tempore Pontificatûs Papæ Iulij 3tij. Et tempore Gregorij 13. Patriarcha Procuratorem suum Archiepiscopum Ermetem Eliam misit, qui nomine Patriarchæ sui debitam Sedi Apostolicæ obedientiam præstitit & Professionem Fidei emisit. Exinde Apostolicam confirmationem & Pallium nomine Patriarchæ sui, in publico Consistorio obtinuit, atq, ita compluribus mensibus, in Sanctæ Fidei dogmatibus eruditus, & de obedientia S. Rom Eccles. præstanda

Thomas à Iesu lib. 7. capi 3. pag. 356. & 357.

certior

certior factus, Roma discessit, Anno 1502. Bullas Apostolicas Pallium Patriarchale à Sede Apostolica Patriarchæ suo deferens.

Maronitæ in Oriente, & circa Carmelum & vicinas Regiones, Montis Libani in Syria incolæ & Damasci Aleppi, copioso numero inhabitantes omnes sunt Catholici, quibus Romanæ Ecclesiæ Missionarij inserviunt.

Maronitæ ut testatur Bernardus Luzemburgus, cum 500. Annorum spatio fuissent exclusi à Consortio Fidelium, hoc est ab Anno, 699. tandem Diuinâ Inspiratione ad unitatem Fidei sunt reversi per manus Emerici Antiocheni Patriarchæ Ecclesiæ Rom. obedientiâ exhibitâ, unde eorum Patriarcha interfuit Generali Concilio Romano, celebrato sub Innocentio 3tio. summo Pontifice, circa annum Domini. 1215.

Iacobitæ Syri dicti à quodam Iacobo Syro ob damnationem Eutichetis & Dioscori in Concilio Chalcedonensi ab Ecclesia recesserunt, varios habent errores, inter alios unam tantum Naturam in Christo Domino confitentur. Non credunt SS. Trinitatem, sed unitatem tantum. sed hi cum his & alijs erroribus diuisi sunt in 14. sectas. Eutichianistas. Acephalos. Monophisitas, Theodosianos, Iulianistas, Triteistas, Agnoetas, Severitas, Phantasiastas, Manichæos. &c. &c.

Cophti varijs locis, & circumfuse. Indias Incolunt, utuntur autem in suis Ecclesijs libro quodam fabuloso, quem secreta Petri appellant, & in Missis suis legunt Evangelium Nicodęmi: Prateolus in Elencho Hæreticorum. verbo Iacobitæ.

Georgiani sive Iberi, qui non sunt Ecclesiæ Romanæ uniti, sequuntur errores Græcorũ Schismaticorum, de eorum alijs erroribus, Vide Vincentium Beluacensem in specul. histor. lib. 3. Cap. 93. & S. Antoninum 3. par. histor. tit. Cap. 8. Abyssini Schismatici sequuntur Dioscori damnati in Concil. Chalcedonen. errorem. & ideo tria tantum prima Concilia admittunt. Nicænum, Constantin: Ephesinum. Vide alios errores apud. P. Thomam. à Iesu lib. 7. cap. 6, pag. 367.

Ex his clarè patet. Hos omnes orientales populos & Russos, & Georgianos, sive Iberos, Æthiopes, Indos, Armenos, Iacobitas, Nestorianos in duplici esse differentia, alios Orthodoxos & Romanæ Ecclesiæ unitos, alios Schismaticos, qui omnes partim ob distantiam locorum, partim malitiâ aliorum Schismaticorum decepti, ab Ecclesia Romana separati sunt. Græci verò Orientales, præsentia Imperatorum inflati ut superiùs ostendimus Episcopum Constanti-

stantinopolitanum secundum Patriarcham post Romanum Pontificem facere voluerunt, ut patet ex Canone 5. Concilij Constantinopol. Generalis secundi, nec hoc contenti: Sed An. D. 451. Patriarcha Constantinopol. parem se efficere voluit Romano Pontifici, ut patet ex Canone Concil. Chalcedonen: reprobato à S. Leone pluribus Epistolis, eo quod non solùm præter Auctoritatem Rom. Pontificis Anatolius eum clandestinè procurauit, sed etiam quod duo manifesta mendacia hic Canon continebat. vide Summam Conciliorum Fran. Long. fol. 219. sed hanc injustam usurpationem luunt: hucusq; sub grauissimo Iugo Turcarum, ut testantur Gennadius, Patriarcha Constantinopolitanus, & varij Prælati Ruthenorum, in Decreto deliberationis, de recipienda & suscipienda Communione S. Romanæ Ecclesiæ ad Clementem VIII. Gennadius primo sic ait. sub Nicolao V. Pontifice Maximo, cùm Legati à Constantino Imper: qui vocabatur Dragates, ad eum missi adhuc supersint, quibus literas dedit plenas timoris & horroris, ubi aperté cum execratione vaticinatur excidium & internecionem extremam infelicium Græcorum. In quibus post alia multa (cum Convitia & probra rescisset, quæ à græcis quotidie impudentissimè jactabantur) mirè & hoc dicit: Omnes gentes decretum quod sancitum est receperunt; Græci neq; receperunt, neq; spes est eos unquam recepturos, quæ super Concordia & conjunctione decreta sunt. Procrastinationes enim procrastinationibus semper ab eis prætexuntur, excusationes & responsiones in singulis. Neq; verò Græci arbitrentur Romanum Pontificem ita esse mente destitutum, omnemq; Occidentalem Ecclesiam, ut non intelligant, quæ in singulis dilationibus respondendo nugantur. Optimè cuncta novimus: Sed toleramus in Iesum respicientes sempiternum Sacerdotem & Dominum, qui sterilem illam ficum, usq; ad Annum tertium jussit asservari, agricolâ iam ad excidendam arborem se accingente, quia nullum fructum ferebat. O magnam Calamitatis ruinam! Anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo Primo, hanc conscripsit Epistolam, & millesimo quadringentesimo, quinquagesimo tertio capta est Constantinopolis. Num potestis dicere, hæc vera non esse? minimè gentium, cùm id sit manifestum, & res ipsa apertè loquatur. Tres, inquit, annos expectabimus, si vos forsan à Schismate & separatione converteritis, & vos verè decreto adjunxeritis, secundum Salvatoris de Ficu præceptum sin minus exscidemini, ne terram otiosam, & inutilem reddatis. Hoc miraculorum miraculum maximum, quod ut in Epistola ipsa

Thomas à Iesu lib. 6. cap. 5. pag. 303.

ſa ipſa ſcribit Nicolaus Papa, Græcorum gens illa magna & formidabilis, Sapiens, clara, fortis, terrarum Domina, ob Divinam ultionem, ita in barbarorum ſervitutem abducta eſt. Hæc narranti mihi ſubit lamentari, & deplorare excidium gentis noſtræ. Huculq; Gennadius Patriarcha Conſtantinopolitanus, adverſus ſuos Gentiles Græcos, recitans Oraculum apertiſſimum à Nicolao V. prolatum, & eventu comprobatum, ipſo temporis ſpatio, quod prænunciavit.

QuandoConſtātinopolis capta. Idem Ibidem.

Id etiam accidit Græcis, ut quando diffidebant à nobis in proceſſione Spiritus Sancti, an eſſet à Filio & Patre, ipſo die ſecundo Pentecoſtes, qui Filio eſt Sacer, Conſtantinopolis caperetur: diuino ſcilicet Spiritu ipſorum obſtinatos animos puniente, & eos omnino derelinquente.

Thomas à Ieſu lib. 6. cap. 1. pag. 324.

Teſtantur etiam varij Prælati Ruthenorum, de hoc graviſſimo iugo ſub Turca, in Decreto deliberationis de recipienda & ſuſcipienda Communione, S. Romanæ Eccleſiæ, ad Clementem. 8 dat. di 2. Decembr. Anno 1594. quod ſic incipiunt: In nomine Sanctæ, vivificantis & individuæ Trinitatis, Patris, & Filij & Spiritus Sancti. Nos infra nominatæ perſonæ, qui huic ſcripto noſtro ſubſcripſimus, notum facimus, quod introſpicientes diligenter vocationem & officium noſtrum, quod eſt huiuſmodi ut noſmetipſos, & hominum Chriſtianorum gregem Ovium Chriſti nobis à Chriſto commiſſum, ad Concordiam & unionem promoveremus, prout nos Salvator noſter Chriſtus JESUS edocuit, eamq; doctrinam ſanguine ſuo obſignauit, ac potiſſimum his infeliciſſimis temporibus noſtris, quibus multæ ac variæ hæreſes inter homines graſſantur, ob quas plurimi recedentes à vera & Orthodoxa fide Chriſtiana; legem noſtram deſerunt, & ab Eccleſia Dei, veroq; in Trinitate illius cultu, ſe ipſos ſeparant. *Quod non alia de Cauſa accidit, quam ob diſſenſionem noſtram cum Dominis Romanis, cum quibus, cùm ſimus unius Dei homines, & tanquam unius Matris Sanctæ Eccleſiæ Catholicæ Filij, ab ijs diuiſi ſumus, unde mutuo auxilio præſidioq; invicem nobis prodeſſe nequivimus.* Et quamvis aſſiduè Deum pro unione in fide orationibus noſtris precemur, nihilominus quonam pacto hæc unio inter nos ſtabiliatur aliquando, nunquam nobis ſerio curæ fuit, ſpectando ſemper ſuperiores noſtros & expectando [illegible] de hac ipſa unione inciperent eſſe ſoliciti.

Verùm cùm noſtra ſpes hac in re, ut hoc eorum cura & ſtudio perfici poſſit, in dies minuatur, *non ob aliam rem, quam quod iſti ſeruituti Paganorum oppreſſi, etiamſi fortaſſe vellent, non poſſunt*: Igitur ex Inſpiratione Spiritus Sancti, cujus hæc ſunt opera, & non hominum, conſide-

fiderantes cum ingenti dolore noſtro, quanta impedimenta homines habeant ad ſalutem, abſq; hac unione Eccleſiarum Dei, in qua incipiendo à Chriſto Salvatore noſtro, & à Sanctis illius Apoſtolis, prædeceſſores noſtri perſtiterunt, ac unum ſummum Paſtorem, primūq; Antiſtitem in Eccleſia Dei hic in terris (ea de re Concilia & Canones manifeſtos habemus) & non quempiam alium *præter Sanctiſſimum Papam Romanum profitebantur, illiq; parebant in omnibus*, ac quamdiu id uniformiter in ſuo robore permanſit, ſemper in Eccleſia Dei ordo, cultuſq; Diuini incrementum fuit: inde conſecutum eſt, ut difficillimum foret hæreticis ſua diſſeminare prava dogmata. *Poſtquam autem multi ſuperiores eſſe cæperunt, eam ſibi Auctoritatem, poteſtatemq; arrogantes, nunc clarè cernimus ad quantas diſcordias & Schiſmata ob pluralitatem ſuperiorum Eccleſia Dei devenit: ex quo fit, ut hæretici tantas ſumant vires.*

Itaq; nolentes ut Conſcientiæ noſtræ tanto pondere aggravarentur, ſi animarum ſalus multarum ob eas in Religione diſcordias diutius periclitaretur (licet hac ipſa de re nos prædeceſſoreſq; noſtri meditati fuerint, idq; tentaverint) videntes inſtitutum Concilium intermiſſum eſſe, propoſuimus auxiliante Deo, mutuo vinculo nos ipſos ad proſequendum hoc negotium excitare & confirmare, ut quemadmodum antea, eodem labio, & eodem Corde poſſemus laudare & glorificare venerandū & magnificum nomen Patris & Filij & Spiritus Sancti *cum fratribus noſtris chariſſimis Dominis Romanis, permanentes ſub eodem Paſtore viſibilis Eccleſiæ Dei, cui hæc præeminentia ſemper debebatur.*

Quocirca id nobis mutuò promittentes coram Deo, quantum in nobis fuerit, corde ſincero & candido, ac diligentiâ in hujuſmodi negotio neceſſariâ ac debitâ, nos omnem daturos operam ſpondemus in Communi, & quilibet per ſe, adhibitis medijs convenientibus, ut Fratribus noſtris Eccleſiaſticis, communiq; plebi ad ineundam unionem & concordiam ſimus auctores, idq; diuinâ adjuvante gratiâ perficiamus.

Vt autem majus incitamentum ad finiendum habeamus, quoq; major à nobis cura & ſolicitudo impendatur: ſcriptum præſens conficimus, quo ſinceram promptamq; voluntatem noſtram, ad amplectendam *cum Eccleſia Romana unionem & conſenſum teſtamur.* Et Deus omnipotens largitor omnium bonorum auctorq; ad concordiam ſit dux & protector, tam Sancti negotij hujus, cui uti corda noſtra, ita & eam voluntatem, præſenti ſcripto teſtantes, manu propria ſubſcribimus; ſaluis tamen & in integrum obſervatis Cæremonijs, & riti-

& ritibus Cultus diuini peragendi & Sanctorum Sacramentorum iuxta consuetudinem Ecclesiæ orientalis, correctis tantummodò ijs, articulis, qui ipsam unionem impedirent, ut more antiquo fierent omnia, sicut olim unione durante fuerunt. Datum. Anno Domini, millesimo, quingentesimo, nonagesimo quarto. die secunda Decembris.

Locus Sigillorum.

Deinde sequuntur subscriptiones, videlicet.

Michaël Metropolita Kiouiensis Haliciensis, & totius Russiæ manu propria.

Ipation Dei gratia. Protothronius Episcopus Vulodimiriensis, Brestensisq; manu propria.

Cyrillus Terleczki Exarcha Metropolitæ Kiouiensis, Episcopus Luceoriensis Ostrosiensisque manu propria.

Gregorius nominatus Archiep. Vladika Polocensis Vitebscensisque manu propria.

Dionysius Zbiruyski Episcopus Chelmensis, Belsensisque manu propria.

Leontius Pelezitki Episcopus Pinscensis Turouiensisque manu propria.

Ionas Hohol Archimandrita Kobrinensis Ecclesiæ S. Salvatoris manu propria.

Idem Ionas nominatus Episcopus Pinscensis Turoviensisque manu propria hanc concordiam fratrum meorum subscripsi.

Cùm hæc statuissent in sequentem annum, ubi primùm per temporis opportunitatem licuit, honorificam ad Romanum Pontificem decernunt legationem, duobus ad id muneris obeundum electis legatis Episcopis, quibus ad eundem eiusmodi literas dederunt.

Literæ Dominorum Archiepiscopi Kioviensis & aliorum Episcoporum Ruthenorum ad S D.N. Clementem Papam VIII. super eorum unione cum Sancta Ecclesia Romana, datæ die 12. Iunij Anno Dñi M.D XCV.

Sequenti Anno mittunt legatos duos Episcopos cum literis ad Rom. Pontif. Archiepiscopus Ki[illegible]ensis cum alijs Episcopis & Prælatis Ruthenorum, quæ sic incipiunt.

Sanctissime Pater Domine & Pastor supreme Ecclesiæ Christi Dñe Clementissime: Repetentes memoriâ consensum in omnibus atq; unionem orientalis & occidentalis Ecclesiæ, quam maiores nostri

stri sub obedientia & Regimine Sanctæ sedis Apostolicæ Romanæ coluerunt. &c: adiuvante Dño ad unionem quæ antea inter orientalem & Occidentalem Ecclesiam viguit, inq; Florentina synodo ab Antecessoribus nostris adstricti, sub obedientia, atq; Regimine Sanctitatis vestræ uno ore & corde glorificemus, & laudemus omnes Diuinissimum & Sanctissimum Nomen: Patris & Filij & Spiritus Sancti &c. Mittimus ad Sanctitatem vestram Charissimos Fratres nostros. &c. Episcopum Włodimiriensem, & Episcopum Luceoriensem &c. quibus mandauimus, ut Sanctitatem vestram adeant &c. suo & omnium nostrûm Archiepiscopo: & Episcoporum, totiusquè Ecclesiastici nostri status, & ouium comissarum nobis diuinitùs nomine, sedi S. Petri, & Sanctitati vestræ, uti summo Pastori Ecclesiæ Christi, debitam obedientiam deferant &c. Quæ omnia petita à nobis si obtinuerimus, Sanctitati vestræ, cum omnibus successoribus suis, nos & successores nostri dicto audientes, subq; Regimine Sanctitatis vestræ semper esse volumus, in quorum maiorem fidem, literas præsentes, manibus nostris subscripsimus, atq; muniuimus sigillis. Datum ex Regno Poloniæ & M. Ducatu Lithuaniæ die XII. Iunij. An. 1595. juxta Calendarium vetus: Sanctitatis vestræ humillimi apud Deum oratores & serui.

Thomas à Iesu lib: 6. cap. 1. pag: 326.

Memorati Episcopi cùm pervenirent ad locum, præsentârunt aliquos articulos, sive conditiones, quas requirebant, ante unionem cum Ecclesia Romana: quæ Romæ à Congregatione Eminentissimorū Cardinalium examinatæ & attentè discussæ ac grauissimi Theologi de illis consulti permissumq; est eis, ut omnibus ceremonijs & ritibus antiquis uterentur, dum modò Fidei Catholicæ non contradicerent. Admissi deniq; ad S. Ecclesiæ Communionem, Fidei Professionem juxta consuetam formam fecerunt, ac ritè Evangelijs tactis, juramento ac subscriptione firmarunt. Tomas â Iesu lib. 6. parte. 3. Cap. 1. de Conver. omnium Gent. pag. 334. & sequens.

Præcipuus error Græcorum disunitorum, non credunt Spiritum S. procedere ex Filio, contra Concilium Ephesinum Gñale III. in quo approbata est Epistola S. Cyrill. Alexandrini ad Nestorium scripta, in qua hæc verba sunt expressa. *Spiritus appellatus est veritatis, veritas autem Christus est, unde & ab isto similiter sicut ex Patre procedit.*

Hæc Epistola approbata etiam est à Synodo. IV. Act. 5. & à Synodo VI. Act. 17. & à Synodo VII. Act. 6. Atq; hæ Synodi maxima ferè ex parte ex Græcis fuerunt, fuitq; communissima & constantissima prioris æui SS. Patrum Sententia, tam Græcorum, quàm

Latinorum, maximè S. Athanasij, qui in Symbolo ait. *Spiritus Sanctus, à Patre & Filio, non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens*. Et hoc Symbolum lectum est in Concilio Toletano IV. can. 1. An. 633. ante Schisma Græcorum. Et convicti sunt de hac re Græci sæpius ut in Concilio apud Barum Ann. M.XC. Item ad. Ann. 1215. In Concil. Lateranen. Cap. 4 Porro Lugduni in Concilio, ubi Græcis consentientibus cantatum est Symbolum cum additione Filioq; ter Græcè ter Latinè, deniq; in Concilio Florentino ad Ann. 1438. sed de his iterum redibit sermo inferiùs.

Anno. 1274. In Concilio Lugdunen. Palæologus Imperator Græcorum in sua Confessione Fidei professus est Processionem Spiritûs S. à Patre & Filio, dum ait. Credimus, & Spiritum S. plenum & perfectum, verumq; Deum ex Patre Filioq; procedentem, coæqualem & consubstantialem, coomnipotentem & coæternum per omnia Patri & Filio. Quare autem Græci hanc Processionem Spiritus Sancti à Filio non admittebant, reddit rationem Eugenius IV. ad Finem Concilij Florentini, ex mente ejusdem concilij, factâ iam plenâ unione, & concordia in Materia Fidei cum Palæologo Metropolitis, Metropolitanis, & multis Prælatis græcorum his verbis, in Definitione Fidei dum ait: Convenientes enim Latini ac Græci in hac Sacrosancta Oecumenica Synodo, magno studio inuicem usi sunt, ut inter alia etiam articulus ille de Diuina Spiritus Sancti Processione summa cum diligentia & assidua inquisitione discuteretur. Prolatis verò testimonijs ex diuinis scripturis, plurimisq; auctoritatibus Sanctorum Doctorum Orientalium & Occidentalium, aliquibus quidem ex Patre & Filio, quibusdam verò ex Patre per Filium procedere dicentibus Spiritum Sanctum, & ad eandem intelligentiam adspicientibus omnibus sub diversis vocabulis, Græci quidem asseruerunt, quòd *id*, quòd dicunt Spiritum Sanctum ex Patre procedere, non hac mente proferunt, ut excludant Filium; sed quia eis videbatur (ut ajunt) Latinos asserere Spiritum S. ex Patre & Filio procedere, tanquam ex duobus Principijs, & duabus spirationibus, ideò abstinuerunt à dicendo, quod Spiritus Sanctus à Patre procedat & Filio: Latini verò affirmarunt, non se hac mente dicere, Spiritum Sanctum ex Patre Filioq; procedere, ut excludant Patrem, quin sit fons ac principium totius Deitatis, Filij scilicet ac Spiritus Sancti, aut quòd id, quòd Spiritus Sanctus procedit ex Filio, Filius à Patre non habeat; siue quòd duo ponant esse principia seu duas spirationes: sed unum tantum asserant esse principium, unicamq; spirationem Spiritus Sancti prout hacte-

hactenus asseruerunt. Et cum ex his omnibus unus & idem eliciatur veritatis sensus, tandem in infrascriptam Sanctam & Deo amabilem, eodem sensu, eademq; mente, unionem, unanimiter concordarunt & consenserunt. In nomine igitur Sanctæ Trinitatis, Patris & Filij & Spiritus Sancti, hoc Sacro universali approbante Florentino Concilio diffinimus, ut hæc Fidei veritas ab omnibus Christianis credatur & suscipiatur, sicq; omnes profiteantur, quod Spiritus Sanctus ex Patre & Filio æternaliter est, & essentiam suam, suumq; esse subsistens habet ex Patre simul & Filio, & ex utroq; æternaliter tanquam ab uno Principio, & unica spiratione procedit: Declarantes quòd id, quòd Sancti Doctores & Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum Sanctum, ad hanc intelligentiam tendit, ut per hoc significetur, Filium quoq; esse, secundùm Græcos quidem causam, secundùm Latinos verò Principium subsistentiæ Spiritûs Sancti, sicut & Patrem. Et quoniã omnia quæ Patris sunt, Pater ipse unigenito Filio suo gignendo dedit, præter esse Patrẽ, hoc ipsum quòd Spiritus Sanctus procedit ex Filio, ipse Filius à Patre æternaliter habet, à quo etiam æternaliter genitus est. Diffinimus insuper, explicationem verborum illorum, *Filioq;* veritatis declarandæ gratiâ & imminente tunc necessitate, licitè ac rationabiliter Symbolo fuisse appositam. Hucusque verba Definitionis Concilij Florentini post unionẽ cum Græcis & Armenis ad finem Concilij publicatæ.

Alius error est Græcorum Disunitorum, dicunt qui sunt peccatis onusti, licet sumant Eucharistiã non sumere Corpus Dñi contra illud *Apost. 1. Corin: 11. Quicunq; mãducaverit Panẽ hunc vel biberit Calicẽ Dñi indigne reus erit corporis & Sanguinis Dñi* His verbis clarè ostẽditur, quòd peccatores verè sumant Corpus Christi, licet indignè, ideò ad iudicium accipiunt. Vide plures errores apud Authores tam Latinos, quàm Græcos, quos enumerat. *P. Thomas à Iesu lib. 6. cap. 1. pag. 235*

De Protestantibus verò & alijs Dissidentibus fusè inferius dante occasionem & invitante Authore Tubæ Pacis dicemus. Vnde de istis omnibus enumeratis cætibus sic respondendum Authori, qui ex his omnibus manent in charitate & unitate Catholica, posse gloriari de recta fide cum omnes licet diversi Natione et Ritibus, tamen unam Orthodoxam habent fidem: illi verò, qui sunt in varia Schismata dissipati, & varios sequuntur (ut videmus) errores non posse gloriari apud se unusquisq; veram habere Ecclesiam, cùm non una, sed tot Ecclesiæ deberent esse, quod sunt isti inter se diuisi cætus.

Hos autem supra Nominatos cætus, & illorum manifestos errores

D ideo

ideò adduximus, ut manifestè ostendamus, non posse illos gloriari apud se habere veram Ecclesiam, stantibus tam crassis erroribus in materia Fidei. Sunt & alij ferè infiniti per Orbem cætus. varijs & nefandis infecti erroribus, quos si quis numerare velit, planè non poterit, inter tot ergo innumerabiles cætus totq; Schismaticos diuisos, tot hæresum monstris infectos, debet esse illa unica Spiritus S. Columba. Cant. 6. Illa *columna & Firmamentum veritatis adversùs quam portæ inferi non prævalebunt*. Scilicet *una Sancta Catholica & Apostolica* visibilis per totum Orbem diffusa Ecclesia, extra quam nulla salus, nulla vita æterna, ut ex sequentibus discursibus patebit.

Ad Tit. 3. & Math. 16.

Et cùm Author Tubæ in hoc discursu mentionem fecerit de Patriarchatu Constantinopolitano, & tribus alijs Græcæ Ecclesiæ, non inconveniens erit aliquid dicere de Patriarcha Constantinopolitano, quæ habent Acta Concilij Florentini his verbis: Dum hæc Florentiæ agerentur in ultima sessione, subitâ morte defunctus est Constantinopolitanus Patriarcha &c. Literæ autem penes mortuum relictæ, sequentia continebant. Ioseph miseratione Diuinâ Constantinopolis & Novæ Romæ Archiepiscopus ac Oecumenicus Patriarcha. Quoniam ad extremum vitæ meæ perveni, idcirco pro meo munere dilectis Filijs benignitate Dei meam sententiam his literis palam facio. Nam quæ Dni nostri Iesu Christi Catholica & Apostolica Ecclesia Romæ veteris sentiat, ac celebret, omnia me quoq; sentire credereq; profiteor, ac ipsis plurimùm acquiesco. Beatissimum autem Patrum Patrē ac summum Pontificem; Romæq; veteris Papam Dñi nostri Iesu Christi Vicarium esse concedo, atq; animarum Purgatorium esse non inficior. Datum Florent. 8. Iun. 1439. Laonicus Chalcocondylas rerum Turcicarum lib. 1. ait. Ioannes Paleologus Græcorum Rex assumptis Byzantij Episcopis & Græcorum doctis ad colloquium venit cum Rom: Pontifice Eugenio IV. Tandem Græci pariter & Romani in Religionis negotio convenerunt. Idem Chalcocon lib. 6. ait, Huc cùm pervenissent Græci, multa diu egêre cum Pontifice in religionis negotio volentes id ad optimum deducere finem. Postremò eò ventum est, ut inter se consentirent, & concordiam inter se conglutinarent. Itaq; in hanc sententiam euntes decreverunt, in posterùm nihil in religionis negotio innovare. Et ista rata manere, & scriptis & obtestatione Sanctorum, sanxerunt deinceps unanimes in religionis negotio fore. Binius Tom. 4. in principio notarum supra Concilium Florentinum Oecumenicum XVI. An. 1538. celebratum; Vltra Palæologum Imperatorem Græcorum

corum & Iosephum Patriarcham Constantinopolitanum interfuerunt huic Concilio Vicarij trium Patriarcharum, & Concilio subscripserunt.

Ad hoc Concilium Armeni ex Indijs miserunt Oratores suos, postulantes & supplicantes, instrui & erudiri, in his quæ sunt Fidei à Romana Ecclesia, & uniri cum ea in Charitate Christi, qui examinati in paucis reperti sunt dissentire à Catholica Fide, & in illis subjecerunt se correctioni Apostolicæ sedis, quæ de consilio Prælatorum decreuit, eos ritibus suis, qui non sunt contra Veritatem Fidei, permittendos, ut & Græcis, licet dissimiles sint à moribus Ecclesiæ Latinæ, quibus verò à Fide vera discrepabant, his prohibere debere, quibus acquieverunt. Hæc passim Authores, qui de Concilijs scripserunt præsertim Nauclerus in Chron. Binius Tom. 4. in notis Conc: Floren. verbo ad Marg. Armeni, vide etiam ibidem finem Bullæ Eugen. 4 n. 8. quid de concordia cum Rom. Eccl. & Ritibus Armenorum dictum sit. Franciscus Longus in Summa Concil. Florent 16 fol. 587. ubi fusè describit hanc perfectam concordiam inter Ecclesiam Catholicam Romanam, Græcam, & Armenos, & passim alij etiam Græci Authores ut Georg. Pachimerius lib. 5. histor. Iacobus Navarchus Ondischo: Epist. Asiatica, qui omnes unionis factæ in dicto Concilio meminerunt Facta etiam est mentio hujus unionis Armenorum in Decreto Concilij Florentini quæ habetur apud P. Thomã à Iesu lib. 7. cap: 20. pag 404 his verbis: Nam & pridem magnã illam Græcorum unionem multas longè latèq; continentium nationes & linguas hodie verò hanc ipsam Armenici populi qui per Septemtrionem & Orientem in magna copia diffusus est in eodem fidei & charitatis vinculo cum sede Apostolica stabilivit Deo Laudemus jugiter & toto corde benedicamus Dominum, qui facit mirabilia magna solus &c. obsecrantes ut quemadmodum ipsi Græci atq; Armeni unum cum Ecclesia Romana effecti sunt, ita fiant & cæteræ nationes præsertim Christi charactere insignitæ &c. in eodẽ Decreto Concilij Florentini est expressum quòd Armeni doctos Oratores suos ex remotissimis Regionibus per multos labores marisq; pericula ad Sacrum Concilium destinarunt, & Synodale Decretum cum omnibus suis capitulis, declarationibus, diffinitionibus, traditionibus, præceptis & statutis, omnemq; doctrinam in eo contentam, necnon quidquid tenet & docet Sancta fides Apostolica & Romana Ecclesia cum omni devotione & obedientia acceptarunt & susceperunt.

Diſcurſus Authoris

Pag: 3. N. 5.

Cauſæ huius ſciſſionis privatorum cætuum ab unica & vera Chriſti Catholica Eccleſia.

Epiph. hæreſ. 75.

HÆc Schiſmata, prout & *hæreſes, aut gloriæ cupiditate, aut arro-gantiâ, aut voluptatum libidine ſunt introductæ, aut ſimilibus alijs de cauſis, inuidiâ ſcilicet, contentionis ſtudio odio, item Curioſitate,* cui plurimi inter viros Politicos, præſertim in Eccleſijs Proteſtantium, (plerùmq; Presbyterij, cui tamen duplus honor debetur, contem-ptores, Sacras res, adeoquè altiora ſe præſumptuosè, quaſi omnibus Myſterijs ſibi perſpectis, ceu inaugurati SS. Trinitatis ſecretarij in-timi, familiariſſimi rimantur, non determinatas res determinant:) dediti ſunt; fluctuantes alias hinc inde Euripi doctrinæ. *Verba ta-men Theologorum Curioſis auribus captant, quæſtiones objiciunt, tentan-di gratiâ, neque inquirunt ut ignorantiæ, medela ſit aut ex his capiant quid u-tilitatis; ſed ut ubi repererint reſponſionem minus facientem ad ipſum affectum, hanc iuſtam belli & litigij ἀφορμὴν fore putent. Hi illuſtre nomen Fidei privatis ipſorum contentionibus, diſſidijs convellunt, ſcilicet.*

S. Baſilius lib. de Spiritu S. Tom. 2. oper.

Sæpè ſcelus cæli Zelus velamine texit,
Religio velum eſt, quod tegit omne ſcelus

S. Gregor. nanz. orat. 21.

Hinc illa Religionum Differẽtia, unitate Eccleſiæ illius unius lacerata

Diſcurſus Catholicus

Correſpondens ad cap. 1. p. 3. n. 5. Auth.

In quo declaratur, unde Schiſmata & Hæreſes promana-runt.

EX hac Sententia S. Epiphanij ab Authore in ſuperiore Diſcurſu adducta, quilibet non obſcurè omnem hæreſim cognoſcere po-teſt, præſertim ille, qui verè & ſincerè quærit ſalutem animæ ſuæ. Omnis enim hæreſis, non aliunde procedit, niſi ex gloriæ cupiditate aut arrogantia, aut carnis voluptate. *Quoniam initium omnis pecc. ſuperbia eſt:* In hanc ſuperbiam omnis hæreticus primò elatus cum inciderit, abijcit immaculatam legem Dei, & tradit ſe voluptati libidini, & impudicitijs, ex his naſcuntur, inuidia, contentio, cum alijs hæreticis, odium contra Eccleſiam & Prælatos illius, poſtea cum

Eccl. 10.

ab Ec-

ab Ecclesia recesserit à Dæmone excæcatus, putat se supra omnes sapere, inde inaudita excogitat & docet in ruinam multorum, non ut prosit, sed ut vanam gloriam aucupet. Vnde benè S. Ephiphanius ab Authore superius adductus. *Hæreses, aut gloriæ cupiditate, aut voluptatum libidine, aut similibus alijs de causis sunt introductæ* S. Cyprian. Ep. 55. *Neque enim aliunde hæreses sunt, aut nata sunt Schismata, quàm inde, quod Sacerdoti Dei non obtemperatur: &c. cui si secundùm magisteria Diuina, obtemperaret Fraternitas uniuersa, nemo dissidio unitatis, Christi Ecclesiam scinderet, nemo sibi placens ac tumens seorsim foras nouam hæresim conderet. Hæc sunt initia hæreticorum, & Ortus atq; conatus Schismaticorum eorum male cogitantium, ut sibi placeant, & Præpositum superbo tumore contemnant; sic de Ecclesia receditur, sic altare prophanum foris collocatur, sic contra pacem Christi, & Ordinationem, atq; unitatem Dei rebellatur. Etsi contumax ac superba obaudire nolentium multitudo discedat, Ecclesia tamen à Christo non recedit* S. August. Tract. 27. in Ioan. ait *nihil enim sic debet formidare Christianus quàm separari à Corpore Christi. Si enim separatur à Corpore Christi, non est membrum eius; si non est membrum eius, non vegetatur Spiritu eius.*

Idem epist. 65

Idem Epist. 69 ad Floren.

Iustinus Quæst. 4. de Orthod. *nunc ergo cùm damnent alij alios, ob opinionum dissensiones perspicuum est omnes hæreses occasionem habuisse ab ambitione & mutua inuidia hæresiarcharum, propter quam causam lupi graues ab Apostolo nominati sunt.*

Origo hæresis.

Similes verò causas legimus 2. Petr. cap. 2. sic: *In vobis erunt Magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis &c. & multi corũ sequentur luxurias &c. in conviviјs suis luxuriantes vobiscum oculos habentes plenos adulterij.* Et cap. 3. *venient in nouissimis diebus in deceptione illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes dicentes ubi est promissio.* Quid clarius Apostolus de præsentibus hæresibus dicere potuit, quæ licet videant promissiones diuinas impleri de Ecclesia Catholica, tamẽ malunt credere suis deceptoribus & humanis rationibus, quàm Authoritati Diuinæ & SS. Patribus. Et 2. ad Timot. 3. *Hoc autem scito, quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa; erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi. &c. ingrati, scelesti &c. sine pace criminatores, incontinentes &c. proterui, tumidi, & voluptatum amatores, magis quàm Dei, habentes quidem speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes &c. & captivas ducunt mulierculas peccatis oneratas.*

S. Hieronym. in cap. 16. Ezech. *Asserunt nihil nocere luxuriã & passuram libidinem &c. cibis omnibus indifferenter utendum. Nulla enim hæresis, nisi propter gulam ventremq; constituitur, ut seducat mulierculas oneratas peccatis.*

Idem in cap. 3. Ierem.

Hic S. Hieronymus clarè expressit illum hominem, qui cum suis dispensauit in adulterio cum conjugibus, quod nunquam, nec in statu naturæ, nec legis scriptæ licitum fuit, nam tales lapidabantur, multò magis nec in statu legis Evangelicæ, de quo sic 1. Corynth. 6. habetur. *Nolite errare, neq; Fornicarij, &c. neq; adulteri, neq; molles &c. regnum Dei possidebunt.* Idem S. Hieronymus in Ierem cap. 3. *Omnis hæreticus &c. calorem Fidei perdidit, nec audire potest illud Apostoli, Spiritu ferventes, & quia se voluptatibus tradidit, recessit à Domino, & dispersit vires suas alienis dogmatibus, & voluptatem secutus est.*

S. August. lib. 1. de Symb. cap. 5. ait *Non insultent hæretici per partes concisi, non se extollant qui dicunt ecce hic est Christus, ecce illic, ad partes inducunt, unitatem promisit Deus in unum collecti sunt, non per Schismata dissipati sunt.* S. Iustinus Martyr quæst. 4. ad Orthod. *Nunc ergo cum damnent alij alios ob opinionum dissensiones perspicuum est omnes hæreses occasionem habuisse ab ambitione, & mutua inuidia.* S. Hierony. in cap. Isai. ait. *Propter luxuriam & voluptates & lucra de populu inter se habent discordiam, ut de una hæresi duæ fiant, mollibus, rigidis, mixtis, & rursùm quæ diuiduntur in partes.* S. Hilarius lib. de Trinit. *Hæretici omnes contra Ecclesiam veniunt, sed dum hæretici omnes se adinuicem vincunt, nihil sibi vincunt, victoria enim illorum triumphus Ecclesiæ est, dum in eo hæresis contra alteram pugnat quod in altera hæresi Ecclesiæ fides damnat.* Lutherus in Psalm. 5. ait Nulli hæretici victi sunt vi aut astu sed mutua dissensione nec aliter cum illis pugnat Christus, quàm misso inter eos Spiritu vertiginis & dissensionis.

Reflectamus oculos à primo usq; ad ultimum, in omnes hæreticos, tam antiquos quàm recentes, si hæc judicia non inueniantur in illis, qui cum à superbia incæperint recessum suum ab Ecclesia, excitatis inter se mutuis odijs & dissensionibus tradiderunt se postea impudicitijs, & alios multos in illas induxerunt.

CAPUT II.

Discursus Authoris

Pag. 4.

I. *Extra hanc unam Ecclesiam nulla salus.* II. *Ecclesiæ unius vera Fides Symbolo Apostolorum tanquam compendio continetur.* III. *Hæc unitas fidei includit Sanctitatem morum, inprimis dilectionem, quâ servanda unitas.* IV. *Ex cuius defectu exorta Schismata in hæreses degenerantia.*

Iam

Jam verò *firmissimè tenemus ac nullatenus dubitamus, quemlibet hæreticum seu Schismaticum, in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti baptizatum, si Ecclesiæ Catholicæ non fuerit aggregatus, quantascunq; Eleëmosynas fecerit, & si pro Christi nomine etiam Sanguinem fuderit, nullatenus posse salvari.* Nam extra unitatem Ecclesiæ Catholicæ constituti, *non habent Dei Verbum, nec Sacramenta ad salutem, sed ad damnationem: Sunt alieni à Christo, à Deo, ab eius gratia, & carent spe æternæ salutis.* Quapropter summo laborandum nisu, ut unitas Ecclesiæ reducatur, neq; potest esse Diuinius, aut maius opus, quàm Ecclesiæ dissensionibus obviam ire, & pristinam quasi, quantum fieri potest, restituere unitatem. Nam qui in unitate, in pace manet, in Christo qui est Princeps Pacis manet. Vnitas autem Ecclesiæ consistit in una fide. *Vnum scilicet Corpus, & unus Spiritus, sicut & vocati sumus in una spe vocationis nostræ unus Dominus, una Fides, unum Baptisma. Hæc fides Ecclesiæ fundamentum est, per hanc fidem, infirmæ adversus eam sunt portæ inferorum.* Quippe *est virtus, per quam servantur Electi Dei, & barbari quoq; sapientissimi sunt, & placent Deo, conversantes in omni Iustitia & Castitate & sapientia.*

S. Fulgent. ad Petrum D. de fide.

S. Augu. Epist 166.

Ephes. 4. Hilar. lib. 6. de Trin.

Vna hæc Fides continetur in Symbolo Apostolico, quod *Regula omninò una est sola immobilis & irreformabilis, &c.*

Hæc unitas Fidei Sanctitatem morum & obedientiæ, inprimis fraternam *dilectionem,* Ideoq; *studeamus servare unitatem Spiritûs in vinculo Pacis, immo super omnia induamus Charitatem, quæ est vinculum perfectionis, præcedat quidem fides, timor ædificet, perficiet dilectio, hæc complectitur unitatem sine qua nemo potest se exhibere Martyrem,* neq; habet vivam fidem quæ *per charitatem efficax est.* Hac unitate Fidei, ac dilectione sumus ac permanemus *fratres, absq; inimicitijs ac dissensione, vinculo charitatis nos omnes colligamur.*

Ephes. 4. Coloss. 3.

Cyprian. de unit. Eccles.

Ex cujus defectu exorta sunt Schismata, quæ inveterata, degenerant in hæreses. *Ergo teneamus Charitatem sine qua, & cum Sacramentis & cum fide nihil sumus. Tenemus autem charitatem, si amplectimur unitatem, si non per verba nostra in parte confingimus, sed per verba Christi, in universo orbe cognoscimus.*

August lib. 2. contr. lit. Petil. cap. 77.

DISCVRSVS THEOLOGICVS.

Correspondens. ad Caput II. Auth

Quod Ecclesia Catholica sit medium necessarium ad Salutem, extra quam nulla est salus.

CVm tot cætus inveniantur, qui nullam inter se unitatem habent,

quæ

quæ conſiſtit in una fide, nullam inter ſe habent veram Eccleſiam, immo cùm ſe adinuicem condemnant hæreſi, ſunt extra Catholicam Eccleſiam, quæ in unitate, Sanctitate, & univerſitate, ſucceſſione Apoſtolicâ conſiſtit. Proinde non habent verbum Dei, nec Sacramenta ad Salutem, ſed ad damnationem, ſuntq; alieni à Chriſto Deo, & ſpe æternæ ſalutis. Vnde meritò his diuiſis, & varijs Schiſmatibus & hæreſibus infectis cætibus, omni conatu, quærenda eſt *una Sancta Catholica & Apoſtolica Eccleſia*, extra quam nec Baptiſmus, nec Eleëmoſynæ, nec Martyrium quidquam proſunt, quærenda inquam cum quærentibus & conquerentibus ubinam ſit vera Eccleſia. Sic enim Fieldus Diſſidens in initio Libri ſui conqueritur, ubinam ſit vera Eccleſia? dum ait: *Cùm funeſtas Chriſtiani orbis diſcordias, & infinitas propè de Religione Diſſidentium & neſcientium, quid certi ſtatuant, aut cui parti adhæreant diſceptationes perpendo &c. in illam plan[e] ſententiam impellor, ut nullam Theologiæ partem magis neceſſariam exiſtimem, quàm illam, quæ de vera Eccleſia dignoſcenda tractat. Cùm enim to[t] ac tam inexplicabiles ſint, hoc tempore de Religione controverſiæ, ut pau[ci] tempus, pauciores ſcientiam habeant, illas omnes, penitus examinando qui[d] aliud veritatis ſtudioſis ſupereſt, quam ſedulò & ſedulò indagare, quænam tandem ſit illa in terris Sanctorum hominum Societas? Illa Sponſa Chriſ[ti] illa Dei viventis Eccleſia, quæ eſt columna & firmamentum veritatis ut il[la] ſemel inventâ communionem eius amplectantur, Conſilium ſequantur, ei[us] deniq; IVDICIO acquieſcant.*

Iſte Author clarè oſtendit inter hos omnes cætus nullibi veram eſſe Eccleſiam, cùm illam ſedulò quærere ſuadeat, veram tamen eſſe in terris, ut potè diſſidens non agnovit, quæ ſit *columna & Firmamentum veritatis*, illâq; inventâ Communionem ejus amplecti, & judicio ejus acquieſcere ſuadet.

Similia reperiuntur in notis. Marg. Biblior. Angl. 1576. in c. 60. Quærenda ab his diuiſis cætibus, cum alijs dubitantibus, ubinam vera ſit Eccleſia? ſic Paulus Eberus Diſſidens in comm: cum Melan. in Epiſt. ad Corynth ait. *Cùm mala quiſq; oculis intuetur, meritò dubitat, an noſter Evangelicus cætus ſit vera Eccleſia, nec ne?* ſed alij in majores redacti anguſtias, & ſibi & alijs in ſua fide manentibus, timebant æternam damnationem. Sic Lutherus, dubitando de ſua Fide, ſecum loquitur. *Quàm ſæpè mihi cor palpitauit, meq; còarguit, atq; obiecit, tu ne ſolus ſapiens? cæteri omnes errant, ac tantopere errarunt? Quod ſi tu erres, ac tot in errorem ſeduceres, perpetuo ſupplicio condemnere.* Idem *Pergraves mihi fuerunt iſtæ cogitationes: Tu ſolus purum atq; ema-*

In præfat. lib. de abuſu miſſæ Tom 2. Ien. fol. 9. ſer. cõv fol. 9

Serm. conu. fol. 10.

cula-

culatum verbum Dei habes, cæteri omnes eo destituuntur? Quod Christiana Ecclesia decreuit, totq; annos credidit, tu impugnas, & tanquam falsum evertis? quin & tua doctrina politicum & Ecclesiasticum regimen conturbat. Idem. *Istas cogitationes nunquam ex animo dimitto, quin optimè vellem hanc me causam nunquam incepisse.* Idem. *Nunquam maiores gravioresq; tentationes habui, quàm ex meis Concionibus, cogitabam enim ista, tu solus incæpisti, istâ tentatione sæpè ad infernum usq; demersus sum.* Et *libros suos æternâ oblivione sepultos optavit*, addens *sperare se, ubi horum temporum curiositas saturata fuerit, brevi monimenta sua interitura.*

fol. 158. fol. 273. Præfat. Tom. 1.

Alterum etiam ex præcipuis alterius Cœtus simili perplexitate de sua fide loquentem Calvinum audiamus. Sic ille ait: *Nos certè, dum Fidem docemus esse debere certam & securam, non certitudinem aliquam imaginamur, quæ nullâ tangatur dubitatione, nec securitatem, quæ nullâ solicitudine impetatur.* Et §. 18. ait: *In fideli mente certitudinem permixtam esse dubitatione.* Ampliùs & pejùs ait suprà: *In cunctis semper mixtam esse Fidei incredulitatem.* Idem Calvinus in Præfat. Catechist. Gene. ad ministros in Frisia Orient. ait: *De posteritate ego sic sum anxius, ut tamen vix cogitare audeam &c. Atq; utinam, non paulò pòst sentiant Filij nostri, fuisse hoc verum potiùs vaticinium, quàm Coniecturam*; quæ anxietas Calvini, purè humanam denotat fuisse fidem. Melanchton similes angustias passus in conscientia Anno 1530 in Comitijs Augustanis in subscribendis articulis Schmalchaldic. testis *Chytræus in hist. August. Confessionis Tom. 6. Ien. fol. 522. a.* Idem Melanchton cuidam Nobili Joanni Bartholomæo Velbergk suasisse dicitur, *ut in veteri Catholica precandi ac communicandi ratione persisteret, sibi vehementer dolere, addens, quòd relicta Philosophia in Theologicis scribere cæperit, nullius se digiti iacturam refugere, si istum revocare laborem posset, sed nunc se nimis profundè causæ immersum nullum regressum invenire.* Zwinglius quàm timidè ac dubitanter suam de Cæna sententiam in lucem protruserit, cujusq; Spiritûs testimonio illam firmârit, testis est & ipse Kemnitius *in Libell. de Cæna Domini fol. 216.* De Oecolampadio Selneccerus scribit, eum in morbo hâc precatione usum: *IESV Christe, patefac mihi veritatem tuam, an etiam hactenus de Sacra Cæna Tua rectè docuerim & scripserim.* Centuriatores in Præfat. Cent. 5. postquam ostenderunt præcipuos articulos, de libero arbitrio, de Fide justificante, de bonis Operibus, non defendi ampliùs à plurimis Lutheranis Luthericè, sed Catholicè, subjungunt: *Periit iam, idq; repentè, veritas patefacta, Philosophia, Papismus, & alia*

Lib. 3. Cap. 2. §. 17.

Part. 1. Comment. in Psal. fol. 215.

sectæ longè latéq; in Templo DEI primam Cathedram occupant. Illyricus in Præfat. omnium Centuriarum, graviter conquæritur, quòd Lutherani ita immutaverint doctrinam Lutheri, ut vix pauci inveniantur, qui doctrinam in toto sequantur Lutheri.

Castilio Calvinista in Apolog. Protest. Tract. 2. Cap. 3. Sect. 5. ait *Vtrum clara veritas suis effulsisset, an non? & perpetuas has discordias non levi argumento esse, quod densis adhuc tenebris obvolveretur.* Andreas Duditius apud Bezam Ep. 1. Theol. ait: *Omni doctri-
næ vento agitati, modò ad hanc, modò ad illam partem deferuntur, bon
qua sic hodie de Religione scire fortaßè poßis, sed quæ cras de eadem fu-
tura sit opinio, neq; tu certò affirmare queas,* &c. *à capite ad calcem
si percurras, omnia nihil propè modum invenies affirmari, quod alter st-
tim non impium clamitet.* Subdit Beza in eadem Epist. pag. 5. *Theo-
logi à seipsis in dies dißident,* &c. *menstruam fidem habent.* Vide Sa-
muelem Maresium, qui Theologiam Calvin. sic deturpatam di-
monstrosis opinionibus, ut idioma illius non assequerentur illi, q
anteà vixerunt.

Bullingerus lib. cui Tit. Fundamentum firmum, cap. 1. pag.
ait: *Ipsi inter se Evangelici acriter pugnant, & audiuntur inter eos*
*felicia multiplicia nomina, cùm Lutheranorum, tùm Zwinglianorum co-
movit vehemens & implacabilis hæc dissensio non paucos, adeò ut an
veluti despondentes dicerent, se post hàc nihil ampliùs nisi quod illu-
beat credituros, quinimò fidem abjicientes clamant, quid oro fidei in
factiones distractæ tribuas.* Gregor. Major Orat. de Confusioni
Dogmatum veteribus & recentibus ait: *Simplicium animos comm
ri, tentari, perturbari sat scio, adeò, ut planè dubitent, ubinam ver
inveniri poßit, & an vera Ecclesia usquam extet.* Si simplicium an
perturbantur, tentantur. ubinam vera sit Ecclesia; quid de viris
ctis & sensatis sentiendum, quas angustias conscientiæ experiri de
cùm non videant veram apud se Ecclesiam, ut Paulus Eberus
fassus est in Præfat. Comment. Philip. in Epist. ad Corinth. dum
*Vniversa nostra Evangelica Congregatio tot Schismatibus & offendi-
patet, ut nihil minus sit, quàm quod se esse glorietur.*

In his primis suorum Cœtuum hominibus, quis dubitabit,
fuisse Fidem Divinam firmam, sed solùm purè humanam cum for-
dine ad oppositum, nec illos habuisse donum illud Cœleste ve
vivæ Fidei, de qua Apostolus ad Corinth. 12. *Alteri datur Fides in*
dem Spiritu. Nec illam mensuram Fidei divisit DEUS inter illos
quo idem Apostolus ad Rom. 12. Fides enim vera, nullam ad

tit formidinem, ut quis de ſua ſalute & aliorum timeat, dubitetq; in Fide cum formidine ad oppoſitum, ut patet in his, qui ideò timuerũt, ideò dubitârunt, quia non habuerunt niſi Fidem purè humanam, & ſolam opinionem. Et contrarium patet in SS. Prophetis, & alijs extraordinariè miſſis à DEO, qui ſinè omni formidine ad oppoſitum, ſed vivâ Fide, commiſſas ſibi à DEO exequebantur miſſiones, & in SS. Martyribus, qui crudelia tormenta, intrepidè ſinè omni cunctatione, ſubire non dubitârunt, quia DEUS inter illos menſuram veræ Fidei diviſit, excludentis omnem formidinem, ut potè veræ revelationi divinæ, quæ falli non poteſt innitentis. Undè patet, quòd prædicti homines, de ſua Fide dubitantes, nunquam mortui fuiſſent pro illa, ideò. quia ſolùm purè humanam habebant.

In gratiam ergo horum hominum ex Fide purè humana pœnas inferni exhorreſcentium, loquamur nos iterum de Eccleſia, quæ eſt *una, Sancta, Catholica, & Apoſtolica*, conſequenter ſola vera Eccleſia Chriſti, in qua ſola Fides viva divina, ut eſt gratuitum donum DEI, quod tamen oblatum non omnes ampleċtuntur, conceditur. Hæc autem vera Chriſti Eccleſia non poteſt meliùs videri, nec evidentiùs oſtendi, quàm per ſupradictas Notas. Cùm enim Chriſtus Apoſtolis prædixiſſet, multos Pſeudoprophetas in mundum venturos, ut ſeducerent multos. Matth. 24. Et Apoſtolus præmonuiſſet de hæreſibus. 1. Cor. 11. Sancti Apoſtoli Spiritu Sancto repleti, ad dignoſcendam veram, eamq; unicam Chriſti Eccleſiam, inter tot cœtus Schiſmatibus diviſos, & ſuccedente tempore varijs hæreſibus infectos (quorum quilibet veram ſe Eccleſiam habere jactitat) in ſuo Symbolo eam ſolam Chriſti Eccleſiam ab his omnibus cœtibus diſtinctam monſtrârunt, illo Articulo Symboli: *Credo Sanctam Eccleſiam Catholicam*, Quem Articulum Symboli Apoſtolorum magis, Primum Concilium Generale explicuit, per illas duas notas, *Vnam & Apoſtolicam*. Quia SS. Apoſtoli non dixerunt, Credo Sanctas Eccleſias Catholicas, ſed Credo Sanctam Eccleſiam Catholicam, ideò Concilium explicavit, hanc Sanctam Eccleſiam debere eſſe unam veram inter tot falſas, ſicut eſt una vera Fides inter tot falſas, ſecundùm illud ad Epheſ. 4. *Vnus DEVS, unum Baptiſma, una Fides.*

ut ſuperiùs patuit.

Dixit etiam Concilium & explicavit, Eccleſiam eſſe Apoſtolicam, ut oſtenderet, hanc unam ſolam procedere ab Apoſtolis, per continuam & legitimam ſucceſſionem, non ab alijs Auctoribus, nec privatis hominibus, à quibus omnes, & ferè innumeri cœtus denominantur. Hæc ſola ſicut una, ita & Apoſtolica dicitur. Hæc clara

ra explicatio veræ & unicæ Christi Ecclesiæ, per has notas, ab alijs innumeris cœtibus distinctæ, non sine speciali DEI consilio, facta est in Concilio I. Generali, ut videant Schismatici & hæretici, quòd Concilia habeant plenam potestatem in continua assistentia Spiritûs Sancti explicandi se in articulis implicitis Fidei, contra hæreticos imminente necessitate, de quo hæretici accusant Ecclesiam additionis. In hoc enim Articulo Symboli, *Credo Sanctam Ecclesiam Catholicam*, latebat sensus Catholicus, unam & Apostolicam. Concilium ex implicito fecit explicitum, & proposuit credentibus *unam Sanctam Catholicam & Apostolicam* credendam, ad magis dignoscendam veram Christi Ecclesiam, inter tot falsas Schismaticorum & hæreticorum, quæ debet sola esse *una Sancta Catholica & Apostolica*. Hæ notæ semper manifestabant, & manifestant Sole clariorem veram Christi Ecclesiam, quia nullus cœtus, tam Schismaticorum, quàm hæreticorum, vel unicam ex his unquam potuit habere Notam. Et ideò his Notis ab Apostolis traditis infensi semper fuerunt hæretici, & alias diversas ab his excogitabant, sed non poterant probare unquam per illas, suam veram esse Ecclesiam. Ut, v. g. fuit hæc Nota excogitata: Ibi est vera Ecclesia, ubi prædicatur sincerè verbum DEI. Hanc Notam statim omnes Schismatici & hæretici sibi appropriabant, & quilibet cœtus dicebat & modò dicit: Apud me sincerè prædicatur Verbum DEI. Ergo apud me est vera Ecclesia. Altera Nota fuit excogitata hæc: Ubi legitimè administrantur Sacramenta, ibi est vera Ecclesia. Similiter iterum omnes cœtus dicebant, & quilibet illorum dicit, Apud me legitimè administrantur Sacramenta. Ergo apud me est vera Ecclesia. Sic nihil certi omnes probare possunt de vera apud se Ecclesia. Sic enim nullus cœtus probare potest, quòd apud illum sincerè prædicatur Verbum DEI, & legitimè Sacramenta administrantur, cùm omnes id sibi vendicent, & nullus alteri has notas cedit. Sequitur, nullum cœtum probare posse, quòd apud illum vera sit Ecclesia. Nil ergo certi haberi potest, de agnoscenda vera DEI Ecclesia, nisi in Notis Apostolicis, quas Apostoli dictante Spiritu Sancto, in Symbolo suo tradiderunt. Has Notas nullus unquam cœtus, nulla hæresis potuit appropriare, cùm per illas sola & unica Christi Ecclesia manifestè appareat omnibus, qui veritatem, & animarum suarum salutem sincerè quærunt. Has quatuor Notas Apostolicas & Author Tubæ præposuit in principio libri sui pag. 1.

Nullum melius & evidentius sentiens medium inveniendi & cognoscendi veram Christi Ecclesiam inter tot falsas, nullum efficacius doc

documentum trahendi multos ad veram fidem, cùm per has notas veram Christi Ecclesiam cognoverint. Et certè, si veram Christi Ecclesiam descendentem ab Apostolis, quisq; cognoscere velit, eam per Notas Apostolicas à Spiritu Sancto in Symbolo Apostolorum traditas, quærere debet, non per alias recenter excogitatas, ad defendendos omnium hæresum errores, cùm hæ Notæ recenter excogitatæ omnibus competant hæresibus, nec una alteram illis privare potest, ut superiùs clarè patuit.

Per has Notas Apostolicas, & non alias, sicut quilibet veram Christi Ecclesiam agnoscere potest, ita ad unitatem pervenire potest Ecclesiæ, extra quam nulla salus, quia Schismatici & hæretici sunt alieni à Christo & ejus gratia. Schismata verò, ait Author pag. 5. inveterata degenerant in hæreses, quod maximè considerandum omnibus. Cùm idem Author pag. 59. adducit Lutherū Tom. 2. Germ. Jenens. 101. Epist. ad Antorp. dicentem: Tot sunt inter nos Religiones, quot homines. Ibidem ait de multis Schismatibus inter discipulos Lutheri de ruina & interitu Lutheranæ Ecclesiæ, de varijs Schismatibus Protestantium, de impijs dogmatibus, quòd Politici Articulos Fidei cudant, & Ecclesiæ Protestantium obtrudant, hæc & similia, cùm sint inveterata, ait Author, & degenerant in hæreses, veræ Christi Ecclesiæ competere non possunt. Sed plura videbis pag. 39. & sequent.

Omnes ergo Cœtus aberrantes à vera Ecclesia consulant S. Augustinum, qui veram demonstrat Ecclesiam, extra quam nulla salus, dum ait lib. de Fide ad Petrum, Cap. 37. 38. 39. 40. Qui extra Ecclesiam Catholicam præsentem finiunt vitam, in ignem æternum ituros. Idem: Qui Ecclesiæ Catholicæ non tenet unitatem, neq; Baptismus, neq; Eleemosyna quælibet copiosa, neq; mors pro Christi nomine suscepta proficere poterit ad salutem, quàm diù in eo hæretica vel Schismatica pravitas perseverat, quæ ducit ad mortem.

CAPVT III.

Discursus Authoris

Pag. 6.

I. VNa Fides Symbolo Apostolico contenta, in sensu Universalis Ecclesiæ intelligenda. II. Aliàs ab hæreticis iñ proprium sensum trahitur. III. Hinc juxta Ecclesiæ & Doctorum SS. Patrum explicationem

intelligenda? IV. *Qui Divinâ Providentiâ primis illis Sæculis Ecclesiæ datis per quos pura Christi doctrina conservata, & ad posteritatem propagata.*

Rectè porrò *per verba Christi in universo Orbe cognoscimus & amplectimur Unitatem*, nimirùm si unam fidem istam Symbolo Apostolico contentam in sensu Universalis Ecclesiæ per universum Orbem diffusæ intelligamus. Non literam solùm fidei hujus Symbolicæ accipiamus, multò minùs in hac persistamus, ne ansam hæreticis cavillandi fidem demus. Sic Arius Alexandro Cavillationibus eum captans, proposuit Symbolum Apostolicum, quod & fecit Eunomius hæreticus.

Ruff. in exposit. Symboli.

Hæretici enim simpliciter ac fideliter dicta, ad argumenta sui dogmatis trahebant, ac sua venena occultabant. &c.

Hi SS. PP. præsertim prioris Antiquitatis docent, quâ ratione *Apostolica dicta Apostolicè* intelligantur. Nam omnes quidem Scripturas prætendunt, sed non omnes habent, non secùs ac cuncti apud [illegible] gloriantur, veram esse Ecclesiam, quæ tamen apud cunctos non est. Non enim quia videntur Ecclesiæ Christi habere nomen, idcircò pertinent ad ejus Consecrationem, *ex August. Lib. de Nupt. & Concupisc.* Sic non omnes in Scripturis fundata habent dogmata, licèt omnes hoc ipsum jactitent, citant enim Apostolica, sed non Apostolicè intellecta, quemadmodum alicubi loquitur Nazianzenus. Contrà hæreticè de sola litera solliciti, interiora S. Scripturæ negligunt, vim inferentes verbis. Interiora, id est, sensum genuinum dat Catholica Ecclesia, cujus doctrinam Patres uetustiores monstrant, quod ex m[illegible]ro illorum consensu patet. *Numquid verisimile est, ut tot, ac tant[illegible] (Ecclesiæ) in unam fidem erraverint? nullus inter multos eventus est [illegible] nus exitus? variâsse debuerat error Ecclesiarum? cæterùm quod apud multos unum invenit, non est erratum, sed traditum* Ecclesiæ Catholicæ, quæ sola est *Columna & firmamentum veritatis.*

Meisnerus par. 3. Consult. Cathol. p. m. 403.

Tertull. lib. de Præsc. cap. 4.

1. Tim. 3.

Quare decet nos honorificè de luminibus istis Ecclesiæ sentire, qui vulgò Patres appellantur, & quidem de Classicis illis, qui mox post tempora Apostolorum exorti annorum octingentorum spatio Ecclesiæ tam Orientali, quàm Occidentali, summa cum laude præfuerunt. Horum studio & fidei primùm debetur Scriptorum Biblicorum conservatio & propagatio. Hi Commentationibus suis eadem illustrando, plurimum non tantùm sui sæculi hominibus, sed toti etiam posteritati, profuerunt, suorumq; temporum historiam accuratè descriptam ad posteros transmiserunt, eodemq; ingenti beneficio,

Georg. Milius in August. Conf. Art. 1. de Trin. fol. m. 24. b.

Orbem

Orbem Christianum affecerunt. Imprimis laus debet in ipsis pro certaminibus, quæ ipsi pro tuendo Cœlestis Veritatis deposito, adversùs hæreticos acerrima subierunt. Quæ beneficia, ingrata esset Ecclesia ni agnosceret; impia, nisi agnita in pretio haberet.

Discursus Catholicus
Correspondens ad Caput III. Authoris.
Quòd sensus declarativus veritatum Fidei, sit sensus communis Universalis Ecclesiæ.

OPtimum sanè medium porrigit Author: ut quisq; non proprio judicio, nec judicio alicujus privati hominis, vel privati cœtûs alicujus; sed sensu ac judicio Universalis Ecclesiæ per universum Orbem diffusæ. Hanc unam fidem Symbolo Apostolico contentam amplectatur. Sicut & Sacram Scripturam non proprio sensu, sed sensu ejusdem Ecclesiæ Universalis, interpretetur. Nam qui aliter faciunt, citant quidem Apostolica, sed non Apostolicè intellecta, ad sua prava dogmata, quod est propriè hæreticorum. Sensum verò genuinum Apostolicorum dogmatum & veræ Fidei dat Ecclesia Catholica per universum Orbem diffusa, in Concilijs Generalibus, cujus doctrinam verè Catholicam Patres vetustiores monstrant, quod ex miro illorum consensu patet. Ut non nos, sed Sancti Patres. sint tam Sacræ Scripturæ, quàm Fidei nostræ interpretes & judices, hunc modū investigandi veritatem, & dignoscendi verum à falso ipsemet præscripsit DEUS in Vet. Test. in multis locis, ut Deut. 32. *Memento dierū antiquorum, &c. Interroga patrem tuum, & annunciabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi.* Et Job. 8. *Interroga generationem pristinam, & diligenter investiga Patrum memoriam, &c. & ipsi docebunt te.* Et Prov. 22. *Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui.* Et Jerem. 6. *Hæc dicit Dominus. State super vias vestras, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea, & invenietis requiem animabus vestris.* Et Deut. 17. *In rebus difficilibus,* remittebat Deus ad Prælatos populi, *veniesq; ad Sacerdotem, &c. & ad Iudicem, qui fuerit illo tempore, & quæres ab eis, &c. & facies quodcunq; dixerint, qui præsunt loco, & sequeris sententiam eorum.* Et in Nov. Testam. ait Christus Dominus de Prælatis Ecclesiæ: *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit.* Et *Qui non audierit Ecclesiam.* *Luc. 10.* Et Apostolus ad Ephes. 4. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam*

dam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consumationem Sanctorum in opus ministerij, in ædificationem Corporis Christi, & reddit rationem Apostolus, quare DEUS constituit Pastores & Doctores in Ecclesia, *ut iam non simus* (ait) *parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ*. Et 1. Corinth. 12. *Posuit DEVS in Ecclesia primùm Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Doctores*. In quem locum Vincent. Lirin. libro contra hæres. cap. 4. sic ait: *Hos ergo in Ecclesia DEI divinitùs per tempora & loca dispensatos, quisquis in sensu Catholici dogmatis, unum aliquid contempserit, non hominem contemnit, sed DEVM, à quorum veridica unitate, ne quis discrepet, impensiùs obtestatur idem Apostolus 1. Corinth. 1. Obsecro autem vos Fratres, ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis Schismata.* S. Athan. epist. ad Epict: *Hoc solummodò ad ea respondere sufficit, quòd ista non sint Catholicæ Ecclesiæ, neq; ista Patres nostri senserunt*. S. Basilius Hom. 18. contra Sabelli: *Dominus ita docuit, Apostoli prædicârunt, Patres observârunt, Martyres confirmârunt, satis tibi sit, ut dicas, quemadmodum edoctus es*. Idem Epist. 61: *Dogmata Patrum contemnuntur, Apostolicæ traditiones annihilantur, recentiorum hominum inventa Ecclesiis inseruntur.*

In Concilio Nicæno I. Generali; Patrum testimonio tanquam firmissimo medio usos Episcopos, testatur S Athanasius Epist ad Afros *Episcopi non sibimetipsis adinvenientes verba, sed habentes ea à Patribus testimonia conscripserunt*. Concilium Ephesinum contra Nestorium ait: *Hoc itaq; rectæ Fidei ratio protestatur, in tali sensu Sanctos Patres fuisse comperimus*. Idem Concilium Epist. ad Nestorium ait: *Sequentes itaq; omnium SS. Patrum confessiones, quas loquente Spiritu Sancto protulerunt, & intentioni eorum æquis vestigijs inhærentes pro[...]temur. &c.*

Concilium Chalcedonense Generale IV. Actione 2dâ, post lectum Fidei Symbolum Concilij Nicæni I., clamaverunt Patres; *Hæc est Catholicorum Fides, &c. Omnes ita credimus, Papa Leo sic credit, Cyrillus ita credit, Papa Leo ita interpretatus est, &c. quæ à Sanctis [...] Patribus exposita sunt*. Ibidem post lectum Symbolum Fidei Concil Constant. I. simili modo clamârunt Patres, *Hæc omnium Fides, hæc Orthodoxorum Fides*. Posteà lecta Epistola Leonis Papæ ad Flavianum Episcopum de hæresi Eutichetis, quâ perlectâ clamârunt item Patres: *Hæc Patrum Fides, hæc Apostolorum Fides, omnes ita credimus, Orthodoxi, ita credimus, anathema qui ita non credit. Petrus per Leonem locutus est. &c. Hæc vera Fides, Catholici ita facimus, hæc Patrum Fides.*

Tole

Toletanum Concilium sub Agathone Papa Anno 684. Cap. I. Num. 4. ait: *Maiorum institutionibus contraire, & SS. Patrum Decreta convellere, quid aliud est, quam vinculum Societatis Christi abrumpere, & usurpatæ præsumptionis licentiâ statum totius Ecclesiæ dissipare.* In Concilio Florentino contra Græcos disputatum est testimonijs SS. Patrum de processione Spiritûs Sancti. Vide Session 25. & alias.

A Concilio Tridentino in salvo conductu data est omnis facultas Protestantibus disputandi, *secundùm Sacram Scripturam, Apostolorum Traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, & SS. Patrum Auctoritates*, cujus rei meminit etiam Author Tubæ pag. 46., ubi ait, publicâ Fide & plenissimâ assecuratione datum fuisse hunc salvum Conductum, absq; omni dolo securitas promissa in itinere, in loco, in eundo, stando, redeundo, disputando, sub pœna nullitatis Synodi, tamen Protestantes non accesserunt nimis arduam conditionem ponentes, nempe ut ex sola S. Scriptura res controversæ decisæ fuissent, ex qua sola nihil unquam certi concludi potest, & alias septem similes conditiones apposuerunt. Sed de his fusiùs sermo inferiùs redibit.

CAPUT IV.
Discursus Authoris
Pag 8.

I. *Nullum in Ecclesia dogma novum, & cum tota antiquitate pugnans, recipiendum. II. Hæretici quidem Ecclesiæ dant ansam, ut nova nomina invenire debeat, non dogmata. III. Qui repudiatâ in his Ecclesiæ auctoritate sensum veterem Catholicum non recipit, non integrum Fidei recipit Symbolum.*

Proindè nullum dogma in Ecclesia novum, & cum tota antiquitate pugnans recipiendum, imò diligentissimè cavendum, ne nova ac impia dogmata in Ecclesias nostras serpant. *Nobis nihil ex nostro arbitrio inducere licet, sed nec eligere, quod aliquis de suo induxerit. Apostolos Domini habemus Auctores, qui nec ipsi quicquam ex suo arbitrio, quod aliquis de suo induceret, elegerunt, sed acceptam à Christo disciplinam fideliter nationibus assignarunt.* Tertull. lib. de Præsc. cap. 6.

Ansam quidem sæpiùs dant Ecclesiæ Catholicæ hæretici, ut ad retundendas hæreticorum novellas res, locutiones novas, seu nomina invenire debeat. *Sic adversùs impietatem Arianorum hæreticorum, novum nomen Patri Homousion* (in Concilio Nicæno) *condiderunt, sed non*

August. Tract. 97. in Ioann.

*rem novam tali nomine significarunt. Hoc enim significatur Homousion,
quod est, Ego & Pater unum sumus. Christi nimirùm Ecclesia sedula ac
cauta, depositorum apud se dogmatum Custos, nihil in his unquam per-
mutat, nihil minuit, nihil addit, non amputat necessaria, non apponit
superflua, deniq; quid unquam aliud Conciliorum Decretis enisa est? Nisi
ut quod anteà simpliciter credebatur, hoc idem posteà diligentiùs crede-
retur: quod anteà lentiùs prædicabatur, hoc idem posteà instantiùs præ-
dicaretur: quod anteà securiùs colebatur, hoc idem sollicitiùs excolere-
tur. Hoc, inquam, semper neq; quicquam præterea hæreticorum novi-
tatibus excitata, Conciliorum suorum Decretis Catholica perfecit Ecclesia,
nisi ut quod priùs à maioribus solâ traditione susceperat, hoc indè posteris
etiam per Scripturæ Chirographum consignaret, magnam rerum summam
paucis literis comprehendendo, & plerumq; præter intelligentiæ lucem, &
novum Fidei sensum, novæ appellationis proprietate signando.* Exindè

Vincent. Lirin. adv. prof. Novit. cap. 32.

Irenæ. lib. 1. cap. 2.

*cùm una & eadem fides sit, neq; is, qui multum de ea potest dicere, am-
pliat, neq; is, qui minùs deminorat,* malè Ariani improbârunt Catho-
licis, quòd in explicatione Symboli Apostolici vocem ὁμοούσιον appo-
suerint, cùm illud additamentum sit tantummodò *explicatio* Symbo-
li, & *dicti Christi, Ego & Pater meus unum sumus*, non additio novi
Articuli. Addunt enim literis Symboli verum sensum, quem sæpiùs
novis verbis coguntur exprimere, ad hæreticorum novitates, quibus
sanctam Antiquitatem depravant, retundendas. Sicq; *addita qui-
dam videntur, per quæ novellæ doctrinæ sensus crederetur excludi.*

E contrà, qui repudiatâ Ecclesiæ auctoritate sensum veterem
Catholicum, quem additis alijs, & pro ratione temporum, ac Hæresi-
um novis verbis exprimit, non recipit, non integrum recipit Sym-
bolum, non totam Fidem Catholicam. *Evacuat* potiùs *penitùs omni
Symboli fidem, omnem Spei Sacramentiq; virtutem, redeundum ergo ad vi-
am rectam, recipiendus sensus pristinus, tenendus plenus Symboli Ordo
perfectaq; fidei veritas.* Mortuam dicere possumus fidem, cui deest
sensus verus & Catholicus, qui est quasi anima fidei, à qua qui de-
viant, novum quasi cudunt Fidei Articulum, addunt aliquid, aut in
diminutionem fidei diminuunt quippe sensum Catholicum, addita-
menta sua contra illum sensum obtrudendo, cui Ecclesia Catholica
occurrere solet & debet. *Et necesse est illos veritatis inventione con-
vertere, & commentis eorum apponere refutationem, non ut novum a-
pietatem, quasi fidei desit semper aliquid, exquirentes, sed ut contra ea,
quæ ab illis innovata sunt, excogitantes, quæ salubria iudicantur.* Cùm
itaq; soli Ecclesiæ Catholicæ, Fides Apostolica ac Catholica concre-
di-

Cassian. lib. 6. de Incarn.

Concil. Chalced. in Serm. ad Marcian. Tom. 3. Concil.

dita, *non aliter* (illa) *probari debet, nisi per easdem Ecclesias, quas ipsi Apostoli condiderunt, ipsi eis prædicando, tam viva quod aiunt voce, quàm per Epistolas postea. Si hæc ita sunt, constat proindè, omnem doctrinam, quæ cum illis Ecclesiis Apostolicis matricibus & Originalibus, fidei conspiret, veritati deputandam, id sinè dubio tenentem, quod Ecclesia ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à DEO suscepit. Reliquam verò omnem doctrinam, de mendacio præiudicandam, quæ sapiat contra veritatem Ecclesiarum, & Apostolorum, & Christi, & DEI.*

Tertull. de Præscript. adv. hæretic. cap. 21.

Discursus Catholicus

Correspondens ad Caput IV. Authoris.

Consensus Sanctorum Patrum & Doctorum, est infallibilis regula investigandi veritates in materia Fidei, & explicandi sensum Sacræ Scripturæ, ac refutandi nova Dogmata perniciosa, veritati & Fidei contraria Catholicæ.

Exindè in alijs cœtibus ab Ecclesia separatis, nova & impia dogmata sunt introducta, quia relicto genuino sensu Ecclesiæ Catholicæ & SS. Patrum consensu, suum obtruserunt hæretici, qui sæpiùs dant occasionem, ut Ecclesia ad novellas illorum fabulas, tanquam sedula & cauta depositorum apud se dogmatum custos, sensum verum apud SS. Patres investigare debeat, tamen nihil permutat, nihil minuit, nihil addit, non apponit superflua, sed Conciliorum Decretis enisa est, quod anteà simpliciùs credebatur, ut patet in Concilio Nicæno, contra impietatem Arianorum in Nomine Homousion, per quod facta est explicatio Symboli, & dicti Christi, *Ego & Pater unum sumus.* Hanc explicationem perpetuam in Ecclesia contra hæreticos, tam antiquos, quàm recentes, expressit Vincentius Lyrinen. adversùs prof. Novit. Cap. 32. dum ait: *Neq; quidquam Hæreticorum novitatibus excitata Conciliorum suorum Decretis perfecit Ecclesia, nisi ut quod priùs à Maioribus solâ traditione susceperat, hoc indè posteris per Scripturæ chirographum consignaret. &c. plerumq; propter intelligentiæ lumen, & novum Fidei sensum, novæ appellationis proprietate signando.* Solius ergo Catholicæ Ecclesiæ privilegium est, ut se in Concilijs contra hæreticos ad nova illorum commenta explicet: & ad hanc explicationem utitur consensu, & testimonio Patrum, quod ita semper

contra prof. Novit.
creditum sit, quod expressit idem Vinc. Lyrin. *Ecclesiastica*
cap. 5. 7. 8. *Quia Patrum doctrina est interpres traditionis*
(sine qua omnes haretici abutuntur Sacrâ Scripturâ ad defendendos suos
errores). ex Patrum verò Testimonio, quid eo tempore prædicaretur agno-
scimus. Successio enim doctrinæ, quæ vera doctrinæ nota est, & traditi-
onis Apostolicæ vestigium indè deprehenditur, quòd ea, quæ à Patribus ac-
cepta sunt, & fideliter custodita, immutata permanent: ut nullo modo an-
tiquitati dogmatis novella præsumptio succedat. Unde S. August. lib.
2. contra Julianum ait: *Quos SS. Episcopos, qui Scripturas Sanctas in-*
genti gloriâ tractaverunt, oportet, ut populi Christiani vestris profanis
novitatibus anteponant, eisq; potiùs eligant adhærere, quàm vobis. Ibi-
dem exponens illud Apostoli; Non quod volo, &c. subdit: *Proponi-*
mus hic auctoritatis molem Sanctorum, qui Episcopi ante nos fuerunt.
Et posteà ait: *Quod invenerunt in Ecclesia, tenuerunt, quod didicerũt,*
docuerunt, quod à Patribus acceperunt, hoc Filijs tradiderunt. Quia cu-
iuscunq; dogmatis, ut docet Lyrinen. his verbis: *non debet esse auctor,*
sed custos, non institutor, sed sectator, non ducens, sed sequens.

Est ergo doctrina SS. Patrum norma & regula credendorum,
cui Ecclesia innititur in definiendis dogmatibus contra hæreticos, ipsis
Patribus utitur, tanquam incorruptis testibus & Consiliarijs, pro
hac veritate, & firmanda SS. Patrum auctoritate, salutarem doctrin.
adducit Author Tubæ omnibus hæreticis notandam, pag. 37. num. 4.
dum ait: *Certa quædam, & quasi generalis ac regularis via, tam à ma-*
ioribus tradita, & apud nos Catholicos deposita, &c quam &c Nobis
describit in præclaro suo Opere Vincent. Lyrin. in Commonit. adv.
hæres. in Præfat. Cap. 1. *Si quis vellet emergentium hæreticorum frau-*
des deprehendere, laqueosq; vitare, & in fide sana, sanus atq; integer
permanere, duplici modo munire Fidem suam DEO adiuvante deberet.
Primò legis auctoritate, tùm deindè Catholicæ Ecclesiæ Traditione, quia vi-
delicet S. Scripturam pro ipsa sui altitudine, non uno eodemq; sensu uni-
versi arripiunt. &c. Aliter enim Novatianus, aliter Photinus, & uterq;
fuit hæreticus. Num. 5. ait ex eodem Lyrin. *Idcircò multum necesse*
est, propter tantos tam varij erroris anfractus, ut Prophetica & Aposto-
lica interpretationis linea secundùm Ecclesiastici & Catholici sensûs nor-
mam dirigatur. Nempè ut id teneamus, quod ab omnibus creditum est.
Hoc ita demùm fit, si sequemur universitatem, antiquitatem, & consen-
sionem, sequemur autem universitatem hoc modo, si hanc unam Fidem
veram esse fatemur, quam tota per Orbem terrarum confitetur Ecclesia.
Antiquitatem verò ita, si ab illis nullatenùs sensibus recedamus, quos SS.

Maiores

Maiores, & Patres nostros celebrâsse manifestum est. Consensionem quoq; itidem, si in ipsa vetustate omnium Sacerdotum, pariter & Magistrorum definitiones, sententiasq; sectemur. Eandem materiam fusè prosequitur pag. 38. N. 6. & 7. & pag. 39, 40, 41, 42. Et pag. 39. & Origenem in exemplum adducit, qui dum DEI gratiâ abutitur, dum ingenio suo indulget, sibiq; satis credit, dum parvi pendit antiquam Christianæ Religionis simplicitatem, dum se plus cunctis sapere præsumit, dum Ecclesiasticas traditiones, & Veterum magisteria contemnens, quædam Scripturarum Capitula, novo more interpretatus, &c. misere cecidit. Sic de omnibus existimandum; quicunq; more Origenis processerunt, recedentes à SS. Patribus & Ecclesiastica Traditione; Undè gravis error patet eorum, qui in Concilio Tridentino, ex sola S. Scriptura disputare voluerunt, nec voluerunt admittere SS. Patres & Ecclesiasticam traditionem, cùm absq; his duobus nihil certi ex S. Scriptura haberi potest, ut per se patet, quomodo divisi cœtus, & penè innumerabiles, unusquisq; ad suos errores, trahit S. Scripturam, patet etiam non obscurè, qui habet veram fidem, si habet illam, quam tota per Orbem terrarum confitetur Ecclesia.

Undè benè advertit Author Tubæ, dum p. 9. N. 2. sic ait: Ansam quidem sæpiùs dant Ecclesiæ Catholicæ hæretici, ut ad retundendas hæreticorum novellas res, locutiones novas seu nomina invenire debeat.

CAPVT V.

Discursus Authoris

Pag. 11.

I. HÆreticorum est, semper addere aliquid fidei. II. Aliud est additamentum, aliud explicatio veteris fidei: illud hæretici, hanc Ecclesia Catholica adhibet. III. Idq; exemplis comprobatur de Filio, DEO Patri ὁμοούσιῳ, de Processione Spiritûs Sancti. IV. Processio Spiritûs Sancti & à Filio, probatur Conciliorum & SS. Patrum testimonijs. V. Miranda est pertinacia Græcorum, nec minor est obstinatio Socinistarum, Anabaptistarum seu Mennonistarum, Quakerorum, &c. qui se toti Ecclesiæ Catholicæ eiusq; fidei opponunt VI. Hi minimè audiendi, etsi meris Scripturæ vocibus loqui videantur.

Quare hæreticorum est, addere semper aliquid Fidei, neq; cuivis privato concedendum, ut Ecclesiam insimulet additionis & diminutionis in Fide, eo enim ipso Ecclesia prostituta, hæreseos condemnatur.

Aliud est additamentum, aliud explicatio veteris Fidei: aliud res
nova, aliud res vetus, novo Vocabulo insignita. Explicatio alicujus Ar-
ticuli Fidei Apostolicæ, non est additio rei novæ, sed veteris, & impli-
citæ rei dilucida expositio: Ecclesia enim Catholica sensim, ut homo
ætate, temporisq; progressu, proficere debuit (post sublatos Docto-
res Apostolicos) in Fidei doctrina, & traditione Scripturæ ac Patrum,
ut hæresibus ingruentibus disertè magis ac explicatiùs exponeret, quæ
anteà implicitè credidit.

Undè si in Concilio Nicæno Ecclesia Catholica magis explicitè
fidem exposuerit, quàm in Symbolo Apostolico: In Synodo Con-
stantinopolitana magis disertè, quam in Nicæna: In Synodo Con-
stantinopol. III. magis dilucidè, quàm in Synodo Constantinopol. II.
fidem definierit, illud omninò profectui illius adscribi putamus. Sicut
adolescens fidelis, qui priùs credenda Ecclesiæ implicitè agnovit, cum
ætate in doctrina Fidei, tam ex S. Scriptura, quàm ex Doctoribus Ca-
tholicis proficit. Quare si Ecclesia Catholica, nunc paulò exsertiùs
aliquid definit, in fide Apostolica, non rem novam definit; sed rem
veterem explicatiùs demonstrat, quæ priùs implicitè ab omnibus cre-
dita est, modò Ecclesia hodierna non definiat, quod est contrarium
Antiquitati Orthodoxæ. Sic in primitiva Ecclesia Dominus JESUS
Christus non expressè Patri ὁμοούσιος dictus est, sed nec ejus con-
trarium fuit traditum. Hinc etiam minimè probandi Græci, qui Ec-
clesiam Occidentalem, quòd addidisse visa sit Voculas has in Symbolo
Constantinopolitano, in Articulo de Processione & missione Spiritûs
Sancti & *à Filio*, falsitatis & additionis novæ arguere non sint veri-
ti: cùm tamen non sit novæ rei additio, sed expressio sensûs Catho-
lici, cujus contrarium nunquam in Ecclesia veteri definitum. Eccle-
sia Catholica Fidei fida custos, hunc sensum à Christo & Apostolis ac-
cepit, quem additis verbis his, *Filioq;* suis communicat. Nam missi-
onem Spiritûs Sancti *etiam à Filio*, ita per Processionem explicavit
Ecclesia Catholica, in Symbolo Athanasij, in Concilio Alexandrino,
ex quo Concilio Cyrillus Alexandrinus ad Nestorium Epistolam scri-
psit, in qua expressa sunt verba hæc: *Spiritus appellatus est Veritatis,*
Veritas autem Christus est, undè & ab isto similiter, sicut ex Patre pro-
cedit. Hæc Epistola, quæ habetur in Concilio Oecumenico Tom. I.
Cap. 14., est approbata, tam ab ipso Concilio Ephesino, quàm à IV.
Synodo Act. 5., & à V. Synodo Act. ultimâ, & à VI. Synodo Act.
17., & à VII Synodo Act. 7. Atq; hæ Synodi maxima ferè ex
parte ex Græcis fuerunt, fuitq; communissima & constantissima pri-

S. Cyrill. Alex. in Concilio Ephesino Generali Tertio.

oris

oris ævi SS. Patrum sententia, tam Græcorum, (*Athanasius in Symb: Spiritus S. à Patre & Filio non factus &c. sed procedens: & hoc Symbolum lectum in Conc. Tolet. IV. Can. I. An. 633. ante Schisma Græcorum*) quàm Latinorum, & convicti sunt hac in re Græci sæpiùs, ut potè in Concilio apud Barum, Anno M. XC. item Anno 1215. in Concilio Lateranensi Cap. 4. Porrò Lugduni in Concilio, ubi Græcis consentientibus cantatum est Symbolum, cum additione *Filioq;* ter Græcè, ter Latinè. Deniq; in Concilio Florentino ad 1438.

Miranda hìc sanè est pertinacia Græcorum illorum, qui potissimùm huic veritati repugnantes, unitatem Ecclesiæ rescindere non dubitârunt. Nec minor est obstinatio, immo & malitia Socinianorum, Anabaptistarum seu Mennonistarum, Quakerorum, & aliorum, qui toti Ecclesiæ Catholicæ ejusq; fidei in tot Oecumenicis Conciliis confirmatæ & stabilitæ, sua figmenta, deliramentaq; obtrudentes resistunt. Hos non curemus, quidquid de novis Fidei additamentis nobis ogganiant, cùm extra Ecclesiam se posuerint, atq; apud ipsos nulla sit fides Christiana, quippè quæ sensu Ecclesiæ Catholicæ, quæ anima Fidei, destituta est. Quomodo ergo poterunt de nostra Catholica Fide aut de ejus additamentis judicare? Qui nos eosdem audire debeamus? Qui Ecclesiam, ejus unitatem, doctrinam, judiciumque respuunt. Christus præcepit Ecclesiam audire, quam qui non audit, sit velut Ethnicus & Publicanus.

Etiam de aliis omnibus hæreticis idem sentiendum, qui se per hæreses extra Ecclesiam Catholicam posuerunt.

Discursus Catholicus

Correspondens ad Caput V. Authoris.

Sensus Explicitus ex Implicitis declaratus, quo Ecclesia Catholica utitur ad refutandos Hæreticorum errores, nihil novi in materia Fidei addit.

HOc semper fuit vitium omnium Hæreticorum, qui cùm se per Schismata & hæreses separaverint ab Ecclesia Universali, aliquid addunt vel minuunt in Fidei destructionem, & hoc indè provenit, quia cùm secundùm Apostolum ad Tit. 3. *subversi sunt, & proprio judicio* (per superbiam) *condemnati*, repudiatâ Ecclesiæ Catholicæ auctoritate, & sensu veteri Catholico rejecto, etiam unanimi consensu SS. Patrum & Doctorum Ecclesiæ, Pastorumq; illius, quos *posuit Spiritus Sanctus ad regendam Ecclesiam DEI*, Act. 20. illosq; audiendos præcepit, tum Ecclesiasticâ Traditione repudiatâ in explicanda Sacra

Scriptura,

Scriptura, suum sensum obtrudunt. & licèt meris Scripturæ verbis loqui videntur, tamen subdolè agunt, quia secundùm proprium sensum Sacrâ Scripturâ abutuntur, ad defendendos suos errores, multa sunt exempla, tam de antiquis, quàm recentibus hæreticis, in Controversistis, qui satis clare illorum fraudes in abusu Scripturæ propalârunt, ex hoc abusu Sacræ Scripturæ falsa dogmata, novos Articulos Fidei cudunt, & incautos decipiunt, contra quos, cùm se Ecclesia in Concilijs explicat, & illorum commenta condemnat, accusant Ecclesiam additionis, vel diminutionis in fide. Undè benè Author in præcedenti Discursu ait, neq; cuivis privato concedendum est, ut Ecclesiam insimulet additionis vel diminutionis in Fide: Aliud enim est additamentum, aliud explicatio veteris Fidei. Additamentum enim est, quando hæreticus, postquam recesserit ab Ecclesia, tanquam privatus, secundùm suum sensum, contra sensum SS. Patrum, explicat perversè Scripturam pro suo errore. Explicatio verò est veteris Fidei, quando Ecclesia rem veterem explicatiùs demonstrat, quæ priùs implicitè ab omnibus credita est, est expressio sensûs Catholici in Concilijs, cujus contrarium Ecclesia nunquam tenuit. Patet hæc explicatio statim ab initio Ecclesiæ. Nam in Symbolo Apostolorum sic legimus: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam.* Concilium Nicænum Generale Primum, explicavit magis Symbolum Apostolorum, & expressit sensum Catholicum, qui in Symbolo Apostolico latebat, *Unam & Apostolicam.* Ex quo enim Fides Catholica processit ab uno Authore JESU Christo, debet esse Una, secundùm illud, *Unus Dominus, Una Fides*, illam verò acceptam à Christo primò cùm prædicarent per Orbem Apostoli, debet dici Apostolica. Ergo Concilium per hanc explicationem nihil novi apposuit, sed quod implicitum erat, expressiùs exposuit, secundùm exigentiam fidelium, & fidei conservandæ adversùs insultus hæreticorum. Si enim DEUS non providisset Ecclesiæ hoc medium explicandi se contra hæreses, cùm hæretici pugnando cum Ecclesia spargunt suos errores, & fingunt, quidquid illis ex proprio capite placet, & multos inficiunt suâ hæresi. Ecclesia verò si se non explicaret, nec condemnaret hæreses, fideles nescirent, quos ut hæreticos cavere deberent, sic prævalerent hæreses contra Ecclesiam, quæ sunt portæ inferi. Etiam in alijs sequentibus Concilijs explicabat se semper Ecclesia ut etiam in præcedenti Discursu ostendit Author de processione Spiritûs Sancti Num. 4. ubi SS. Patres & varia Concilia adducit de processione Spiritûs Sancti à Patre & Filio. Cùm enim Græci negarent processionem

Ephes. 4.

nem Spiritûs Sancti à Filio, fundabant se in illis verbis, in Symbolo Constantinopolitano, *Qui à Patre procedit.* Cur autem Concilium Constantinop. non adjecerit à Filio, sed satis esse censuerit protunc dicere, *qui à Patre procedit.* Ratio hujus: Quia eo tempore dubium non erat, an Spiritus Sanctus à Filio procederet, id enim hæretici concedebant, ut constat ex S. Basilio lib. 2. ad Eunomium; sed dubium erat de Patre, à quo alienum omninò Spiritum Sanctū tanquam solius Filij hæretici esse dicebant. Concilium autem ut remedium morbo adhiberet, id posuit in Symbolo quod necesse erat. Scilicet à Patre procedere Spiritum Sanctum, cujus processio tunc à Filio non negabatur. Illa autem particula *Solo* adjectio erat Jeremiæ Patriarchæ, ut diceret, qui à solo Patre procedit; Concilij verò, *qui à Patre procedit.* Addidit ergo prædictus Patriarcha, sed in diminutionem veræ fidei, & secundùm suum sensum novum condidit articulum, contra sensum Catholicæ Ecclesiæ, quem, cum tot Concilijs contrarium tenuit, & determinavit Ecclesia cum idem sentientibus SS. Patribus, ut ex superiori Discursu Authoris patuit.

Si Authores Schismatum & hæresum hoc benè perpendissent, quòd Ecclesia Catholica habeat Jus Naturale explicandi se contra nova illorum dogmata, vel cùm aliquid implicitè ad credendum negant, explicitè illud credendum proponit, nunquam Ecclesiam accusarent erroris, & in hoc vel maximè decepti sunt omnes hæretici, cùm aliquid negant, vel suum sensum Ecclesiæ obtrudunt. Ecclesia se contra illos explicans, illorum hæreses condemnat, de quibus Vinc. Lyrin. locum 1. Tim. 6. explicans contra Proph. vocū novit., ait: *Quis unquam hæreses instituit, nisi qui se priùs ab Ecclesiæ Catholicæ Vniversitatis & Antiquitatis consensione discreverit.* Ad has verò suas hæreses ut plures trahant, & incautos decipiant, duas alias fraudes ab initio suæ hæresis præcipuè exercent hæretici. Prima. Dicunt se in multis sentire cum Catholicis, & illa parva esse, nec nocere integritati Fidei, in quibus dissentiunt, ut paulatim separent Cœtus ab Ecclesia ad suam hæresim. Sic Ariani dicebant, in parva re dissentire à Catholicis, tantùm in uno verbo, Homousion. Alia fraus. Simulant se SS. Patres venerari, & illorum sequi doctrinam, obscuriora dicta illorum in suam partem trahentes, hoc expressit Vinc. Lirin. cap. 11. sic: *Captant plerumq; veterum cujuspiam Viri Scripta, paulò involutiùs edita, quæ pro ipsa sui obscuritate dogmati suo quasi congruant, ut illud nescio quid, quodcunq; proferant, ut neq; primi, neq; soli sentire videātur.* Cùm verò jam multos in suos errores traxerint, quasi testimonijs SS.

Patrum,

Patrum, cùm autem ex SS. Patribus fraus illorum à ſeductis depre-
henditur, quòd Patres non pro illis, ſed contra illos ubiq; loquantur,
& ubiq; illorum falſa dogmata condemnant, & perverſam doctrinam
illorum omnibus manifeſtam faciunt, loco honoris, quem ab initio
Patribus ficto animo deferebant, ut eò plures ad ſuas hæreſes trahe-
rent, erroris, falſitatis, & ſuperſtitionis SS. Patres arguunt, tantope-
rè, ut quantum ſimulatæ & fictæ reverentiæ Patribus detulerint, tan-
tum veræ contumeliæ in illos effutiunt, ut Patrum veridicas ſenten-
tias de fraudibus illorum obtenebrent. Expreſſit hoc S. Auguſtinus
contra Julianum, dum ait: *Tam ſunt graves Patrum Sententiæ, ut te
videam ſub earum onere laborare. quia graves, quia onere premunt ve-
ritatis, ideò reijciendæ, ut confuſio ſequatur, ut pro luce veritatis, reci-
piantur tenebræ falſitatum.* Et lib. 1. cap. 2. contra eundem ait:
Convinceris undiq;, luce clariora ſunt teſtimonia tanta Sanctorum. S. Ba-
ſilius teſtatur, quòd nihil magis formident hæretici, quàm hoc: quan-
do non unum & alterum, ſed multitudinem Doctorum & Patrum
illis objiciunt Catholici. Undè ad Eunomium ſic ait: *Eorum qui na-
ti ſunt eo tempore, quando cæpit prædicari Evangelium, nullam rationem
habebimus dignitatis eorum, qui omnigenis donis ſpiritualibus claruerunt,
quibus tu omnibus inimicam & adverſam hanc viam impietatis recens
excogitaſti; ſed clauſis in totum animi oculis, & omnium Sanctorum me-
moriâ ex mente eiectâ, otioſum ac purgatum cor ſuum, quisq; inducti-
onibus & Sophiſmatibus tuis ſupponemus. Magnam profectò potentiam
nactus fueris, ſi quæ varijs ſuis inſidijs diabolus non ſit aſſecutus, ea aſſe-
qui tibi contingat, ut Traditionem, quæ apud Sanctos obtinuit, veſtro in-
vento impio viliorem iudicemus.* Alij privatum lapſum alicujus dete-
gentes, SS. Patrum voluerunt infirmare doctrinam, ut Donatiſtæ ex
lapſu S. Cypriani oppugnabant Eccleſiam, quibus ſic S. Auguſt. lib. 2.
contra Creſcon cap. 32. reſpondet: *Eius Viri* (ſcilicet S. Cypriani)
*cuius laudem conſequi non valeo, cuius multis libris mea Scripta non
comparo, cuius ingenium diligo, cuius ore delector, cuius charitatem mi-
ror, cuius martyrium veneror, hoc quod aliter ſapuit, non accipio: non
accipio, inquam, quod Beatus Cyprianus ſenſit, quia hoc Eccleſia non ac-
cipit, pro qua Beatus Cyprianus ſanguinem fudit.* Pulchrè Tertullianus
privatos aliquorum lapſus excuſat, lib. de Præſcript. cap. 3. dum ait:
*Ex perſonis probamus Fidem, an ex Fide perſonas, quid ergo ſi Epiſco-
pus, ſi Diaconus, ſi Vidua, ſi Virgo, ſi Doctor, ſi etiam Martyr lapſus à
regula fuerit, ideò hæreſes veritatem videbuntur obtinere.* His & alijs
plurimis fraudibus, hæretici volentes infirmare doctrinam Patrum,

varijs

varijs illos afficiendo contumelijs, ut omnibus notum est, seipsos loco illorum, tum Doctores, tum Apostolos, tum Evangelistas constituebant. S. Irenæus lib. 3. cap. 2. & lib. 5. cap. 17 scribit de Gnosticis Hæreticis tempore Apostolorum, qui se solos jactabant sapere, ipsis quoq; Apostolis se præferendo, & erant pessimi hæretici, ut notum est omnibus. Samosatenus hæreticus ex Euseb. in Histor. Eccles. lib 7. cap. 24. seipsum magnoperè efferens, in Verbi DEI interpretes petulanter debachatus est. Idem fecit Arius, teste Theodor. lib. 1. Histor. cap. 4. Nestorius totam Ecclesiam traducebat, cùm diceret, se solum intelligere S. Scripturam. Ex Synodo Ephesina & Lirinen. lib. cont. Proph. voc. Novit. cap. 24. Eutychetis Hæresiarchæ hæc vox fuit in Concilio Chalced. Act. 1. se solas Sacras Scripturas sectari. Jacobitas Hæreticos rejecisse omnes veteres Patres, scribit Nicephor. lib. 18. cap. 25. Manichæus dicebat se Apostolum JESU Christi, ut patet ex Epist. S. August. contra eundem cap. 5. Alij, alia sibi imposuerunt nomina, & vocârunt se Prophetas, Isaiam, Jeremiam, Evangelistas; sed vita illorum minimè correspondebat his officijs, nam fuit impura & criminosa, prout ipsimet sibi ad invicem varia crimina exprobrabant. Qui ergo vult agnoscere veritatem, nec falli fraudibus hæreticorum, consideret connexionem Ecclesiæ Primitivæ, quomodo illa venerabatur doctrinam SS. Patrum, & illorum testimonijs explicabat se contra hæreticos. Sic antiqui hæretici cum modernis habent connexionem, quia sicut illi SS. Patres reijciebant, & contumelijs afficiebant, idem & moderni faciebant, & tamen in hoc etiam infideles inveniuntur: Nam quando cum Catholicis disputant, reijciunt Patres; cùm autem contra alios hæreticos, assumunt testimonia SS. Patrum. Et quando volunt, illos recipiunt, quando volunt, reijciunt. Sic Lutherus in Cap. 5. ad Galat. ait: Hilarius, Cyrillus, Ambrosius, Augustinus, Evangelium & fidem in Christum, absq; ulla hypocrisi purè & simpliciter tradiderunt, hæreticis restiterunt. Melanch. contra Anabapt. & lib. de Cæna Domini ait: Existimo, ad confirmandas mentes consensum vetustatis plurimùm valere optimi Magistri, atq; duces nobis esse possunt, Irenæus, Tertullianus, Augustinus, qui plurima hujus generis posteritati reliquerunt. Illyric. in Præfat. suarum Demonstrat. Sanè verissimum & indubitatum est, quòd nisi Ecclesia DEI sinceriq; Doctores, ac Sancta Concilia, tunc istis adeò claris expressis verbis Essentiæ hypostasis Consubstantialitatis in declaranda Filij DEI Divinitate, usi fuissent, &c. nunquam profectò satis explicatum fuisset,

quid-

quidnam esset aut non esset mysticum illud verbum. Calvinus in E-
pist. ad Sadoletum ait: Statue tibi ob oculos veterem Ecclesiæ faci-
em, qualem Chrysostomi aut Basilij ætate apud Græcos, Cypriani,
Ambrosij, Augustini sæculo apud Latinos extitisse, ipsorum monimen-
ta fidem faciunt. Idem lib. 3. Instit. cap. 3. Sect. 10. Neq; opus
est multum investigando laborare, quando unus Augustinus sufficere
ad id potest, qui fideliter magnâq; diligentiâ omnium sententias col-
legit. ex illo igitur sumant lectores, si quid de sensu antiquitatis ha-
bere certi volunt. Gravina fol. 9. Et in alio loco idem adversarius
eosdem SS. Patres contumelijs affecit, singulis errores obijciendo.
Idem præcipuus adversarius alibi dixit Lutherus: Protestor, me
prorsus nihil dicere aut retinere velle, nisi quod in & ex sacris literis
primò, deinde ex Ecclesiasticis Patribus ab Ecclesia Romana receptis,
hucusq; servatis, & ex Sacris Canonibus ac Decretalibus Pontificijs
habetur, & haberi potest. Postquam verò multos traxerit post se,
hâc suâ simulatione, quasi in honore haberet Patres & Sacros Cano-
nes, idem alibi hæc protulit: Quamdiù consistimus in Concilijs, &
Patribus, semper versabimur in ijsdem erroribus; & posteà Jus Ca-
nonicum combussit. Combinet hæc quisq; si potest, cùm ex uno
ore, ab uno homine, tam diversa prodierunt, & laus SS Patrum, &
contumelia. Respondet ad hæc S. Bernardus Epistolâ 190. *Quid
secretius tibi revelatum iactas, quod tot præterierit Sanctos, effugerit sa-
pientes, tu verò de tuo nobis tradis, & à nemine accepisti, qui loqui-
tur mendacium, de suo loquitur.* S. Basilius Epist. 61. *Dogmata Pa-
trum contemnuntur, Apostolicæ traditiones annihilantur, recentiorum ho-
minum inventa Ecclesiæ inseruntur.* Vincent. Lirin. de hæreticis su
temporis hæc scribit cap. 14. *Nobis autoribus, nobis principibus, no
expositoribus damnate, quæ tenebatis, rejicite antiquam Fidem, patern
instituta, maiorum deposita, & recipite, quænam illa? horreo dicer*
S. Augustin. Con. 3. in Psalm. 30. ait, *Contradicunt multis linguis, di-
versa hæreses, diversa Schismata personant, tu curre ad tabernaculum
Ecclesiam Catholicam tene, à regula veritatis noli discedere, & prot
geris à contradictione linguarum.* Hæc de doctrina SS. Patrum, qu-
bus Ecclesia semper utitur tanquam *Pastoribus & Doctoribus, ad Eph.*
sibi Divinitùs concessis, tanquam Consiliarijs & incorruptis testibu
cùm se contra hæreticos explicat. Undè benè ad nostram rem pa
7. ait Author: Sensum genuinum dat Catholica Ecclesia, cujus do-
ctrinam Patres vetustiores monstrant, quod ex miro illorum consen-
su patet. Et inferiùs ait: *Quod apud multos unum invenit, non
erratum*

Hamus pro simplicibus.

erratum, sed traditum Ecclesiæ Catholicæ, quæ est *Columna & Firmamentum veritatis.* 1. Tim. 3. • Respondemus itaq; omnibus SS. Patrum calumniatoribus, quicunq; à primordijs Ecclesiæ usq; ad hoc tempus, illorum sanctitatem, doctrinam, & auctoritatem magisterij Divinitùs concessi calumniati sunt. Fatemur ingenuè, aliquos ex Patribus, ex communi infirmitatis lege, humani interdum aliquid passos, & ante determinationem Ecclesiæ aliter aliquid sensisse, vel locutos esse, verùm fidem non tangebant; sed vel consequentias indè deductas, vel quæstiones particulares facti, vel juris, vel explicationē alicujus Scripturæ circa mysticos sensus, aliquando fidem tetigerunt, sed circa veritates nondum ab Ecclesia definitas, eo tamen animo, ut ubi scirent judicium Ecclesiæ, gratanter susceperunt Decreta Ecclesiæ, ut patet in S. Cypriano, ratione Baptismi hæreticorum, nunquam tamen ab unitate Ecclesiæ se separârunt. Undè optimè S. Augustinus Serm. 14. ait: *Ferendus est disputator errans in alijs quæstionibus non diligenter digestis, nondum plenâ auctoritate Ecclesiæ firmatis, ibi ferendus est error, non tamen tantum progredi debet, ut etiam fundamentum ipsum quatere videatur.* Sed quid hoc ad infringendam gravissimam illorum auctoritatem, etsi enim aliqui in quibusdam ex infirmitate errârunt, nunquam tamen ab unitate Catholicæ fidei aberrârunt, sed suum privatum sensum corrigentes, communi consensui Ecclesiæ subjecerunt, quod expressit S. August. de S. Cypriano contra Cresc. cap. 31. dum ait: *Quamdiu aliter sapuit Cyprianus, si scripta eius esse constat &c. unitatem pacemq; Catholicam etiam cum Collegis suis &c. non reliquit &c.* Et alibi ait: *In Catholica unitate permansit, & charitatis ubere compensatum est, & passionis falce purgatum est.* (a) Licet ergo calumniatores SS. Patrū, non semel volebant probare, errâsse Patres nunquam probare poterant, nec unquam illorum calumnijs SS. Patrum violata est vel violanda auctoritas. Undè appositè ad nostrum intentum Author Tubæ pag. 40. adducit ex Lirinense l. c. c. 4. n. 23. Concil Ephesinum Generale III., in quo de Patribus sedentibus in Concilio, ait Lirinen: *hoc catholicissimum, felicissimum, atq; optimum visum est, ut in medium SS. Patrum Sententiæ proferrentur. Hâc ratione Nestorius Catholicæ universitati contrarius, beatus verò Cyrillus Sacrosanctæ antiquitati consentaneus iudicatus est. Et compertum est, tunc in isto Concilio, neminem ex tot doctissimis, & magni nominis magnæq; auctoritatis Prælatis, qui eo convenerant, ausum non esse, aut præsumpsisse quicquid ex proprio ingenio promere, sed omnes præcavisse, ne aliquid posteris traderent, quod ipsi à Patribus non accepissent.* Sic S. Athanasium

(a) *Qui objiciunt errores Patribus hanc injuriam redundare in Christum, acsi non stetisset Verbo, qui promiserat per Apostol. ad Ephes. 4. Ecclesiæ Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorū, &c. ut non circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominū, redundare etiam in Spiritum S. hanc injuriam, qui Act. 20 posuit Episcopos regere Ecclesiam DEI.*

rum contra Arianos veterum Patrum traditione processisse scribit Socrates lib. 6. cap. 20. Author Tubæ pag. 41. de hac re sic iterum agit: *Et ipsi Romani Pontifices &c. hoc strictim observarunt.* Ita Hormisda in explicatione mysterij Incarnationis Domini, provocat ad veterum definita; Leo & Concilium Ephesinum non recedunt à veterum Patrum traditione; Agatho Rom. Pont. ad Apostolicorum prædecessorum definita, & eorum fidem traditam. Sic Innocentiū I. Rom. Pontif. Orientales Episcopi in dubijs fidei rebus consuluerunt, non ut nova præcepta daret, sed tradita à Petro Romanæ Ecclesiæ, quæ Apostolicas traditiones diligentissimè servavit, & benè custodita alijs communicare poterant. *Videantur de hac re Acta Synodi VI. Generalis.* Idem Lirinen. cap. 2. v. 3. ait: *Id teneamus quod ab omnibus creditum est. Sed hoc ita demùm fit, si sequamur universitatem, antiquitatem, & consensionem. Sequemur autem universitatem hoc modo: si hanc unam fidem veram esse fatemur, quam tota per Orbem terrarum confitetur Ecclesia: antiquitatem verò ita; si ab illis nullatenùs sensibus recedamus, quos SS. Maiores & Patres nostros celebrâsse manifestum est. Consensionem quoq; itidem: si in ipsa vetustate omnium Sacerdotum pariter & Magistrorum definitiones sententiasq; sectemur. Quid igitur faciet Christianus Catholicus, si se aliqua Ecclesiæ particula ab universalis fidei communione præciderit, quid utiq; nisi ut pestifero corruptoq; membro sanitatem universi Corporis anteponat? Quòd si novella aliqua contagio &c. Ecclesiam commaculare conetur? tunc item providebit, ut antiquitati inhæreat, quæ prorsùs iam non potest ab ulla novitatis fraude seduci; quòd si in ista vetustate duorum aut trium hominum &c. error deprehendatur? tunc omninò curabit, ut paucorum temeritati vel inscitiæ, si quæ sunt, universaliter antiquitùs Universalis Ecclesiæ Decreta præponat, &c. tunc operam dabit, ut collatas inter se maiorum consulat atq; interroget sententias: eorum duntaxat, qui diversis licèt temporibus & locis, in unius tamen Ecclesiæ Catholicæ communione & Fide permanentes, Magistri probabiles exstiterunt.* Econtra verò, quicunq; hæreticos cognoscere volunt, & hæreticam doctrinam vitare desiderant, auro notandam dorinam prædicti Lirinensis ipsi quoq; notent, & diligenter observent, qui c. I. omnes hæreticos & doctrinam hæreticam mirificè delineavit, dum ait: *Quidquid verò, quamvis ille sanctus & doctus, quamvis Episcopus, quamvis Confessor ac Martyr, præter omnes, aut etiam contra omnes senserit, id inter proprias, ac occultas, & privatas opiniunculas, à communis, publicæ, ac generalis scientiæ auctoritate secretius sit. &c. iuxta sacrilegam hæreticorum ac Schismaticorum consuetudi-*

suetudinem universalis dogmatis, veritate dimissâ, unius hominis noviti-um testemur errorem. Consideret benevolus Lector præclaram do-ctrinam Vincent. Lirinen. contra omnes hæreticos, qui relictâ uni-versâ dogmatis veritate, sua commenta noviter excogitata obtru-dunt Ecclesiæ. *Si enim nec Sancto cuivis, nec docto, nec Episcopo, nec Confessori, nec etiam Martyri,* licet præter omnes & contra o-mnes sentire; quid sentiendum de hominibus privatis criminosis, va-rijs vitijs infectis, qui seipsos ad docendum intruserunt, qui seipsos adinvicem hæreseos damnârunt, qui in multis sibi ipsis contrarij fue-runt, qui manifestos, multos, crassosq; errores commiserunt, qui anti-quas hæreses suscitârunt. Unde cuilibet debet esse illa vox suspecta Lutheri, ut Catholicæ antiquitati contradictoria & veritati: Valdè speciosum & robustum videtur argumentum Papistarum, Ecclesia tot sæculis sic sensit & docuit, sic senserunt & docuerunt omnes primiti-væ Ecclesiæ, Doctores, Viri sanctissimi, quis es tu, qui audes ab eis dis-sentire. &c. & illa similis huic. Satis esse queat adversùs omnium Pontificum, Patrum, omnium Conciliorum sentias. Sed redeamus ad superiorem Discursum Authoris de Græcis.

In Concilio Florentino Generali, cùm Græci optarent unionem cum Ecclesia Romana, iterum disputantibus & objicientibus Vocem Symbolo *Filioq;* additam, illicitam esse. Quomodo illis responsum, vide Sessiones plures eiusdem Concilij. Inter multas alias responsi-ones hæ etiam habentur: Spiritus S. procedit ex Patre, ut conceditis, ergo etiam ex Filio, quia auctoritate Scripturæ, & SS. Patrum testi-monio, omnia bona essentialia Patris, sunt bona Filij, juxta illud Jo-ann. 17. *Mea omnia tua, & tua mea sunt.* Secundò responsum est. Expositiones, per quas fides magis exponitur & explicatur, non solùm sunt licitæ, sed etiam necessariæ ad confutandos hæreticos. Ergo ex-plicatio verborum illorum Filioq; veritatis declarandæ gratiâ, & im-minente tunc necessitate, licitè & rationabiliter Symbolo fuit appo-sita, probatur anteceden. Symbolum Apostolorum magis explica-tum est per Nicenum Concilium I., Concilium enim in Symbolo contra Arium explicuit se his verbis: Credimus in unum DEUM Patrem Omnipotentem &c. Et in unum Dominum JESUM Chri-stum, Filium DEI, ex Patre natum unigenitum, id est, ex Substan-tia Patris, DEUM ex DEO, Lumen ex Lumine, DEUM verum ex DEO vero, natum, non factum, consubstantialem Patri. *Eos au-tem,* qui dicunt, erat aliquando, quando non erat, antequam nasce-retur non erat, &c, vel creatum, vel mutabilem, vel convertibilem Filium

Filium DEI, anatematizat Catholica & Apostolica Ecclesia. Hæc omnia minimè reperiuntur in Symbolo Apostolorum explicitè. Idem enim Arius, cùm ex illo loco S. Scripturæ, *Pater major me est*, concluderet, DEI Filium creaturam esse, non tantùm licitum, sed necessarium fuit, ut Patres explicarent Symbolum Apostolorum suprà dicto modo, & declarent, quâ ratione major Pater Filio, quâ eidem æqualis esset, eadem semper est necessitas, explicandi se, quoties nova exoritur hæresis. In eodem Symbolo Concilij Nicæni legimus, Credimus in Spiritum Sanctum; sed cùm exsurgeret hæresis, & diceret, Spiritum Sanctum non à Patre, sed à Filio procedere, Concilium Constantinopolitanum Generale II. explicavit se contra illam hæresim his verbis: Qui à Patre procedit; cùm hæc verba nec in Symbolo Apostolorum, nec in Nicæno primo inveniantur explicitè. Quod autem licuit Patribus & Pastoribus primitivæ Ecclesiæ, idem non est negandum posteriorum Sæculorum ordinarijs Pastoribus, quia Christus promisit, se affuturum Ecclesiæ *usq; ad consu nationem seculi*, deindè universus Orbis veneratur hæc duo Concilia, Nicænum, & Constantinopolitanum, nec ullus reprehendit illa de additione, exceptis Arianis, & alijs tùm hæreticis. Imò ipsemet Apostolus ad Ephes. 4. cùm dixisset, Unus Dominus, Una Fides, Unum Baptisma, intulit, unum Corpus, id est Ecclesia una, unus Spiritus debet esse in nobis. Alia Objectio præcipua Græcorum fuit, adducebant Symbolum Ephesinum, quo prohibitum fuit, ne quis aliam Fidem à Nicæno Concilio scribat vel profiteatur, proindè illicitam esse additionem *Filioq;*, in quem finem etiam addiderunt quædam testimonia S. Cyrilli, & IV. Concilij Chalcedonensis Symbolum recitari mandârunt, in cujus fine ista habentur: S. Generalis Synodus definit atq; determinat, ut aliam fidem conscribere, aut componere, aut docere liceat nemini. Ad auctoritatem Concilij sic responsum est, sicut & ad Epistolam S. Cyrilli. Per ea nihil aliud prohiberi, quàm ut adversa fides nova non componatur aut proferatur, sed explicare aliquem obscurum Articulum fidei semper licitum, imò necessarium, cùm aliqua exsurgat hæresis, ut superiùs dictum est. Similiter ad definitionem Concilij Chalcedon. responsum, Interdictum esse mutationem sensûs, non verborum, quibus dogmata implicita magis explicantur, ut factum est in Concilio Nicæno contra Arium, per plura verba explicatus est sensus Catholicus, qui latebat in Symbolo Apostolorum, quod licèt perfectissimum erat, quoad fidem & veritatem, non autem quoad notionem & claritatem. Dogmata enim in Symbolo expli-

citè vel implicitè continentur: implicita ut innotescant fidelibus, opus est explicatione maximè tunc, cùm aliqua hæresis negat, quæ dignosci & extirpari non posset, si hæc non esset licita explicatio. Tandem post multas alias disputationes probatum est; quòd Romanæ Ecclesiæ eandem particulam, *Filioq́*, explicite majoris claritatis gratiâ Symbolo apponere licuit, cùm SS. Patres, S. Augustinus, Ambrosius, Gregorius, Hilarius, Basilius M. qui apud Græcos in magna veneratione sanctitatis & doctrinæ habetur, expressè lib. 5. contra Eunomium cap. 3. docet, Spiritum Sanctum ex utroq; procedere. Gregor. Nyssen. Joan. Chrysost. Cyrill. Hierosol. Epiph. Fulgent. Leo, Tertullianus, & maximè Cyrillus Alexandr. in Epistola ad Nestorium ait: *Quandoquidem Spiritus veritatis nominatur, Christus autem veritas est, undè & ab isto similiter sicut ex Patre procedit.* Hæc Epistola, quæ habetur in Concilio Oecumenico Tom. 1. cap. 14 est approbata, tam ab ipso Concilio Ephesino, quàm à 4to Concilio Chalcedonensi Generali Act. 5. quæ Concilia Græci recipiunt: tum & à Quarta Synodo Act. ultimâ, & à Sexta Synodo Act. 17. At hæ Synodi maxima ferè ex parte ex Græcis fuerunt, fuitq; communissima & constantissima SS Patrum tam Latinorum, quàm Græcorum sententia. Adducit Author Tubæ ad marg. pag. 12. SS. Patres tam Græcos quàm Latinos. quòd Spiritus S. procedat à Patre & Filio, & testimonia illorum, ut SS. Athanasij, Gregorij Nysſæni, Cyrilli utriusq;, Basilij, Epiphanij, Augustini, &c. quòd Spiritus S. procedat à Patre & Filio.

Consentit Author, quòd Ecclesia Catholica debeat se explicare semper contra hæreses, dum ait pag. 84. A tempore horũ sex Conciliorum Oecumenicorum (nempè Nicæni I. & sequentium) variæ hæreses & Schismata exorta impulerunt Ecclesiam Catholicam, ut ad illas tollendas, in legitimè institutis Concilijs, præviâ accuratâ examinatione, circa novellas quæstiones hæreticorum dilucidè se explicaret, atq; certum quid definiret, adeòq; cùm ad finem mundi hæreses sint futuræ, utiq; semper usq; ad finem mundi, necesse habebit Ecclesia sese exertiùs explicare, & quid credendum agendumvè sit, statuere ac decernere, cùm Ecclesia nunquã hæreses & Schismata tolerat, sed illas primâ quasi radice succidit, ait Author pag. 85. Et pag. 42. David Selneccerum adducit, qui in Enarr. 3. Symb. p. m. 20. ait: Synodi non cudunt novos Articulos, aut dogmata nova, sed tantùm sunt testes de dogmatibus & sententijs, quæ anteà in

Scriptis Propheticis & Apostolicis tradita sunt, & ostendunt, quòd illa dogmata non sint nova, sed semper ita in Ecclesia DEI, ex Propheticis Scriptis tradita sunt. Et pag. 37. ait: Et qui posset esse certitudo, tum dogmatum fidei, quòd sint vera, tum hæreseos, quòd sint condemnata, tum & Ecclesiæ, quòd sit *Columna veritatis*, si nulla esset certitudo in his, quæ decernunt Concilia Generalia.

CAPVT VI.

Discursus Authoris

Pag. 15.

I. *Habemus Fidem Catholicam sufficienter in VI. Oecumenicis Concilijs priorum Sæculorum declaratam, quæ omnes ferè, qui verè Christiano nomine censentur, admittunt. II. Illis autem Concilijs Ecclesia Fidem explicavit solùm contra illius temporis hæreticos. III. Postmodùm tamen nova Schismata & hæreses exortæ. IV. Ecclesia universim discissa in Occidentalem & Orientalem, in hac non pauca Schismata, in illa præcipuæ auctoritatis Græca Ecclesia. V. Cuius Status deplorandus. VI. De cuius unione hîc non est institutum loqui, sed solùm de Ecclesijs Occidentalibus, Romana & Protestantibus.*

Atq; ut ad nostra regrediamur. Habemus Fidem Catholicam Symbolo Apostolico comprehensam VI. Oecumenicorum Concili-orum, ut potè Nicæni I. Constantinopol. I. Ephesini I. Chalcedonensis I. 2. Constantinop. II Constantinop. III. quæ sinè omni exceptione à Protestantib9 (prætensis) Evangelico-Catholicis, qui saniorem de rebus Fidei sensum habent, nec non à (prætensis) Reformatis, uti & Græcis, atq; à Romanis Theologis assumuntur. Cui assentiunt Russi & Moschi. Hi ut & Græci, cæteri etiam in plurimis, quæ non sunt planè definita in prædictis Concilijs, cum Romanis conveniunt. Ab his, quod Fidem in Concilijs prædictis attinet, declaratam parùm & sæpius, non nisi formulis loquendi dissentiunt, Syriani, Georgiani, Maronitæ, immo & Armenij, Jacobitæ, Cophti, Abyssini, Nestoriani, Indi, nam qui *versùs eos peregrinantur, Catholicos offendunt, nec nisi quibusdam ritibus & Ceremonijs à nobis* (Catholicis) *differentes vident*.

NB.

Fides hæc in prædictis Concilijs definita, quamvis Apostolica, & ob hanc illorum temporum Ecclesia ratione cœlestis veritatis, purissima

riſſima habenda ſit, non tamen Eccleſia illa tunc temporis ſe in omnibus explicavit, tam diſertè, ut nulla omninò hæreſis puram illam fidem accedere, cœtumq; illum Catholicum contaminare potuerit. Eccleſia quidem Catholica fidem Apoſtolicam in prædictis Concilijs contra tum temporis hæreticos, ut potè Arium, Eutychen, Macedonium, & alios explicavit, non contra adhuc futuras hæreſes, quas illi ne ſomniare poterant.

Nimirùm poſt tempora horum Conciliorum, tum nova Schiſmata & hæreſes exortæ, tum ſingulares ac novæ loquendi formulæ additionesq; Fidei invectæ, quæ primam anſam Schiſmati dederunt.

Sic diſciſſa olim Eccleſia Catholica in Orientalem & Occidentalem, hæc in Romanam, Lutheranam & Calviniſtarum, & quas hæ paſſim pro hæreticis habent, Sociniſtarum, Anabaptiſtarum, ſeu Memnoniſtarum, Quakerorum, &c. In Orientali Græca eſt potiſſimæ auctoritatis, quæ non modò in Fide, ſecundùm illa VI. Concilia, cum Romana noſtraq; Eccleſia, ſed & in plurimis Fidei Articulis conſentit paſſim cum Romana, in quibus diſſentiunt Proteſtantes à Romana & Græca, ſcilicet in aſſertione *Tranſubſtantiationis*, & generatim *in Sacrificio, & toto ritu Miſſæ, Invocatione Sanctorum, Confeſſione Auriculari, in Oratione & Oblatione pro defunctis, Imaginum veneratione, Purgatorio, &c.* In plurimis autem alijs diſſentit à Romana & Eccleſijs Proteſtantium, quamvis harum unionem non deſperamus.

Deplorandus porrò eſt Status illarum Orientalium Eccleſiarũ, qui nimis preſſus, cum ſtupenda rerum ſacrarum & Chriſtianæ Religionis, illic dominante ignorantiâ, literarumq; ruditate, non in plebe, ſed & Clericis, ut in Fidei Articulis, aut probum ſenſum, aut confeſſionem ab illis (quamvis non omninò omnibus) temerè expectes. Cæterùm non vana ſpes eſt, quin ad unitatem Eccleſiæ reduci poſſint, ſi Catholici Epiſcopi, Principesq; in Occidentali Eccleſia tum per certos Miſſionarios, qui homines iſtos in Oriente erudirent, tum alijs modis feliciter cum Turca peracto bello, ulteriùs cooperante DEO, in id allaboraverint.

Hos omnes cum tota Occidentali Eccleſia, proh dolor! in tot Schiſmata diſciſſa, uniri etſi optemus, non tamen de unione harum Eccleſiarum jam nobis eſt propoſitum diſſerere: ſed in primis, quâ ratione Controverſiæ Fidei inter Proteſtantes & Romanos Catholicos amicè, ſalvâq; veritate componi poſſint.

 Diſcur-

Discursus Catholicus

Correspondens ad Caput VI. Authoris.

De Legitimis Concilijs Generalibus, in quibus fundatur veritas Fidei, & de numero eorum.

Ex superiore Discursu Authoris patet, quot Concilia Græci recipiant. Cùm enim pag. 12. septem Synodos enumerâsset, in quibus fuit approbata Epistola S. Cyrilli Alexandr. ad Nestorium, in qua docuit, Spiritum S. procedere à Patre & Filio, ibidem de his septem Synodis Author ait: Atq; hæ Synodi maxima ferè ex parte ex Græcis fuerunt, fuitq; communissima & constantissima SS. Patrum sententia, tam Græcorum, quàm Latinorum. nempè de processione Spiritûs Sancti. Idem ex Concilio Florentino ex Sess. 5. & 6. patet, quòd Græci recipiant 7. prima Concilia. Octavam Synodum Græca Catholica Ecclesia unà cum Latina, tanquã Sanctam, & legitimam, & Oecumenicam, semper judicavit & tenuit, nec ab illa unquam sententia deflexit. Diximus à Græca Catholica hanc Synodum semper fuisse receptam, quia non inviti concedimus, prout ex libello Photij & Joanne Psello de septem Synodis constat, quòd Græci, Schismatici, quos in Concilio Florentino Marcus Ephesinus sequitur, hanc Synodum Octavam cum sequentibus, non tantùm non recipiant, verùm etiam omninò reijciant, & quandam Pseudosynodum Photianam sub Pontifice Joanne VIII. Constantinopol. post obitum S. Ignatij celebratam substituant. Hoc Concilium à Græcis Orthodoxis fuisse receptum, ostendit Breviarium Octo Synodorum, quod in aditu &c. apud Baderum pag. 9. ab Anastasio in Vita Adriani Secundi Sancta & approbata Synodus appellatur, ut potè quòd auctoritate Hadriani Pontificis Romani confirmata, inter alias Oecumenicas annumerari, & in Fidei professionibus ex more fieri solitis, post alias septem Oecumenicas, publicâ lectione & professione approbari meruerit. Vide Breviarium Concilij Octavi Oecumenici, & Notas in Concilium VIII. Oecumenicum Tom. 3. Conciliorum apud Binium, & Bellarm. de Concilijs Tom. 1. In professione verò solemni Fidei Romanorum Pontificum, cùm in Pontificem electi, & jam consecrandi eandem faciunt, hæc inter alia leguntur: Sanctaq; Octo Universalia Concilia,

id est, Nicænum, Constantinopolitanum & Ephesinum, Primum Chalcedonense, Quintum quoq; & Sextum, item Constantinopol. & Septimum item Nicænum, Octavum quoq; Constantinopolitanum, usq; ad unum apicem immutilatè servare, & pari honore & veneratione digna habere. &c. Et multa alia ad hoc Concilium notata vide, quæ de veritate hujus Concilij informant, cùm ibidem objectiones solvuntur, & deteguntur aperta mendacia.

Item celebratum est Concilium Generale Lugdunense Anno 1274. in quo Græci cum Ecclesia Romana unionem susceperunt. De hoc Concilio varij Authores scripserunt. Et primò Trithemius in Chron. Hirsaug. sic ait: Concilium Generale Lugduni celebravit (Gregorius X.) Anno Pontificatûs sui secundo, in quo multi Cardinales, Archiepiscopi, Abbates, alijq; diversi generis Prælati comparuerunt, multa ad electionem Summi Pontificis, ad expeditionem in Saracenos, ad unionem Græcæ Latinæq; Ecclesiæ, & ad pacem Christianorum pertinentia, maturè statuentes. Ibi comparuit Palæologus Imperator Constantinopolitanus cum magno comitatu, qui tertiâ decimâ vice in sententiam Romanæ Ecclesiæ Græcos sùbs toties deficientes Concilio necessario pertraxit. Blondus Decade 2. lib. 8. ait: Gregorius Pontifex Lugduni Concilium indixit, contulit se ad id Concilium Michaël Palæologus, Græcorum Imperator, & unioni Orientalis ad Occidentalem Ecclesiam consensit. Secutiq; sunt illum nonnulli Tartari Gentis Scythicæ Proceres, sacro Baptismatis charactere superfusi, Christianos se & Catholicos fore professi sunt. Meminit ejusdem Synodi Robertus Gaguinus lib. 7. his verbis: Anno Salutis 1274. Patrum Synodus, Præside Gregorio X. Romano Pontifice, Lugduni habita est, &c. adfuit Concilio Palæologus, Græcorum Imperator, Ecclesiæq; Occidentali se univit. Nauclerus & Joannes de Oppido scribunt, in hoc Concilio Græcos professos esse, Spiritum S. à Patre Filioq; procedere, ejusq; rei gratiâ coram toto Concilio Symbolum Nicænum decantâsse.

Binius Tom. 3. in Notis Concil. fol. 1495.

Matthæus Westmonasteriensis, res in hac Synodo gestas summatim recensens, addensq; Orientalium Fidei confessionem, ista habet inter alia, quæ sequuntur: Anno Gratiæ 1274 Kalendis Maij, sub Papa Gregorio X. apud Lugdunum fuit Concilium maximum celebratum, &c. In hoc etiam Concilio de conversione Græcorum, post Schisma lætitia magna fuit. Qui Græci literas auro bullatas cum literis Prælatorum de Græcia attulerunt ad Concilium, quarum

tenor sequitur. Literæ Palæologi Imperatoris Græcorum: Sanctissimo & Beatissimo Patri, & Summo Pontifici Apostolicæ Sedis, Universali Papæ & Communi Principi Christianorum Omnium, Venerabili Patri Imperij Nostri, Domino Gregorio, Michaël à Christo DEO fideliter Rex, & Imperator, & Moderator Græcorũ, Ducas, Angelus, Comneus, Palæologus, & Spiritualis Filius magnæ Sanctitatis Vestræ, decentem honorem & reverentiam, cum sincera & pura affectione, & omni postulatione. Quoniam missi sunt à Magna Sanctitate Vestra ad Imperium meum Nuncij DEO placentes, Ordinis Fratrum Minorum, &c. & detulerunt literas Magnæ Sanctitatis Vestræ Imperio meo. In quibus inter alia de Confessione Fidei, quâ docet, & prædicat, & confitetur Sacrosancta Romana Ecclesia, continebatur, & oportebat de his magnis responsionem facere decenter. Ecce hæc facit Imperium meum, habeat autem Confessio Fidei in litera sic: Credimus Sanctam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum DEUM Omnipotentem, totamq; in Trinitate Deitatem ejusdem Naturæ &c. Credimus ipsum Verbum DEI æternaliter natum ex Spiritu Sancto & MARIA semper Virgine cum Anima rationali, &c. DEUM verum, & Hominem verum, &c. in duabus, Divina scilicet & humana, Naturis unius personæ, &c. *Credimus & Spiritum Sanctum, plenum & perfectum, verumq́ DEUM, ex Patre Filioq́ procedentem*, coæqualem & consubstantialem, & coomnipotentem, & coæternum per omnia Patri & Filio. Credimus hanc Sanctam Trinitatem, non tres Deos, sed unum DEUM Omnipotentem, æternum, &c. Credimus Sanctam Apostolicam & Catholicam, unam esse veram Ecclesiam, in qua unum datur Sanctum Baptisma, & vera omnium remissio peccatorum. Credimus etiam veram resurrectionem hujus carnis, quam nunc portamus, & vitam æternam, &c. Hæc est vera Fides Catholica, & hanc supradictis Articulis tenet & prædicat Sacrosancta Romana Ecclesia, &c. dicit & prædicat eos, qui post Baptismum in peccatis labuntur, non rebaptizandos, sed per veram pœnitentiam suorum consequi veniam peccatorum. Quod si verè pœnitentes in charitate decesserint, & omissis eorum, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commissis satisfecerint, & omissis eorum, animas pœnis purgatorijs aut caracterij, sicut nobis Frater Joannes explanavit, post mortem purgari, & ad pœnas hujusmodi relevandas, prodesse eis fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet

Sacri-

Sacrificia, Orationes, & Eleëmosynas, & alia pietatis opera, quæ à fidelibus pro alijs Fidelibus fieri consueverunt, secundùm Ecclesiæ instituta. Illorum autem animas, qui post Sacrum Baptisma susceptum &c. post contractam peccati maculam, vel in suis manentes corporibus, vel eisdem exutæ, prout superiùs dictum est, sunt purgatæ, in cœlum mox recipi. Illorum autem animas, quæ in mortali peccato decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas. *Hæc Sacrosancta Ecclesia Romana firmiter credit, & asseverat*, & quòd nihilominùs in die Judicij omnes homines ante Tribunal Christi cum suis corporibus comparebunt, reddituri de proprijs factis rationem. Tenet etiam, & docet eadem Sancta Romana Ecclesia Septem Ecclesiastica Sacramenta. Unum scilicet Baptisma, de quo dictum est suprà: aliud est Sacramentum Confirmationis, quod per manuum impositionem Episcopi conferunt, chrismando renatos. aliud est Pœnitentia: aliud Eucharistia: aliud Sacramentum Ordinis: aliud Extrema Unctio, quæ secundùm doctrinam Beati Jacobi infirmantibus adhibetur. Sacramentum Eucharistiæ ex Azymo confert Sancta Romana Ecclesia, tenens & docens, quòd in ipso Sacramento panis verè transubstantiatur in Corpus, & vinum in Sanguinem Domini Nostri JESU Christi. De Matrimonio verò tenet, quòd nec unus vir plures uxores, nec una mulier permittitur habere plures viros, soluto verò legitimo Matrimonio per mortem conjugum alterius, secundas & tertias deinde nuptias successivè licitas esse dicit, si impedimentum Canonicum aliud ex causa alia non obsistat. Ipsa quoq; *Romana Ecclesia summum & plenum primatum super universam Ecclesiam Catholicam obtinet, quod se ab ipso Domino in Beato Petro, Apostolorum Principe sive Vertice, cuius Romanus Pontifex est Successor, cum potestatis plenitudine recepisse, veraciter & humiliter recognoscit.* Et sicut præ cæteris tenetur Fidei veritatem defendere, sic &, si quæ in Fide subortæ fuerint Quæstiones, suo debent judicio definiri, &c. Eidem omnes Ecclesiæ sunt subjectæ, &c. Ad hanc autem sic potestatis plenitudo consistit, quòd alias Ecclesias, & Patriarchales præcipuè, diversis Privilegijs eadem Romana Ecclesia honoravit, suâ tamen observatâ prærogativâ. Hæc quidem in generalibus Concilijs, hæc autem in aliquibus alijs, semper salvâ subscriptâ Fidei veritate, prout plenè lecta est, & fideliter exposita, veram Sanctam Catholicam & Orthodoxam Fidem cognoscimus, & eam acceptamus, etiam corde & ore

ore profitemur, quia hanc veraciter tenet, docet, & prædicat Sancta Romana Ecclesia, inviolabiliter observatura, eandem Confessionem, & in ea omni tempore perseveraturos, nec ab ea unquam ullo tempore recessuros, quoquo modo, aut deviaturos, vel discreparuros promittimus. Quem quidem & primatum ipsius Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, prout in præmissa benè continetur, ad ipsius Ecclesiæ obedientiam spontaneam venientes fatemur, & recognoscimus, acceptamus, & spontè suscipimus, prædicta siquidem profitentes, & attendentes, & acceptantes, & promittentes nos servaturos, prout dictum est. Rogamus magnam Sanctitatem Vestram. ut Ecclesia nostra Græcorum dicat S. Symbolum, sicut dicebat hoc ante Schisma usq; in hodiernum diem, ut permaneamus in Ritibus nostris, quibus utebamur ante Schisma, qui scilicet Ritus non sunt contra supradictam fidem, nec contra Divina præcepta, nec contra doctrinam Novi & Veteris Testamenti, nec contra S. Concilium Universalium istorum Patrum approbatorum à Sanctis Spirituali dominatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ celebratis. Hoc igitur non grave est Vestræ magnæ Sanctitati, nec inassuetum, & nobis nunc difficile, propter infinitam multitudinem populi. Commisimus autem & præsentibus Nuncijs Imperij Nostri, ut prænotata per præsentes literas Imperij Nostri confiteantur, & attendant vice Imperij Nostri coram Magna Sanctitate Vestra. Præsentes literas de Nostra recognitione, acceptatione, & confessione propria manu, DEI gratiâ Imperiali subscriptione signavimus, & Sigillum Nostri Imperii inferiùs fecimus appendi. Allatæ etiam sunt literæ ad eundem Gregorium X. à Prælatis Græciæ, quæ inter alia hæc continebantur: Sanctissimo, Reverendissimo, ac Beatissimo Papæ, Antiquo Romanorum Domino Gregorio, Magno Pontifici, Excellentissimæ Apostolicæ Sedis & Venerabilissimo Domino, & Patri Nostræ humanitatis. Nos, qui Ecclesiasticam complemus Ordinationem, Vestræ Romanæ Sanctissimæ Ecclesiæ salutem, & Spiritualis subjectionis affectionem ubiq; Metropolita Ephesius præhonoratus Exarchus totius Asiæ, cum ea quæ circa me est Sancta Synodo Metropolita, &c. alij tres Metropolitæ consequenter enumerantur cum suis Synodis. Episcopus Metropolitanus Conconij cum his, qui circa me sunt Episcopis. Alij Metropolitani Episcopi consequenter enumerantur viginti duo, Archiepiscopi novem. Adhuc autem nobis cum Pontificibus & magna Syno-

do, &c.

do, &c. cum totali Venerabili Clero, cum his autem, qui Clerum complent, &c. non ſolùm nunc, ſed priùs beatiſſimæ & Sanctiſſimæ Veſtræ Eccleſiæ magnam faciebamus diviſionem integritatis, & Eccleſiarum Chriſti totaliter Civitatem dilacerabamus. Quomodo qui unius Paſtoris ſumus, non in unum & inter unum aggregamur Ovile, nec unum replemus mandatum Chriſti? &c. ad unicam hanc unionem, per quam *Apoſtolicæ Sedi antiquæ Romæ (ab antiquiſſimis attributos) Primatus attribuere aſſentimus.* &c. Scitote quid nos volumus, quòd Pontificalis Sedis tota plenitudo, cum toto Venerabili Clero, & omnibus Officiarijs, Sacerdotibus, Diaconis, & Lectoribus Sanctiſſimæ Eccleſiæ DEI convenit in unum, ut attribuat promptæ Veſtræ Sanctitati & Apoſtolicæ Sedi, quod ad honorem pertinet, *nec alium Primum & Summum Pontificem Eccleſiarum omnium nominaturi* Undè & noſtrum Patriarcham &c. obſecravimus, &c. ut ſi recedere ipſum ab intentione contingat, nobisq; inclinaverit, & nos reddet benevolos eſſe, quod præteritis temporibus, throno Apoſtolicæ Sedis, inſuper excellens honor attributus eſt, ſic habebimus ipſum Pontificem etiam ſpiritualiter ſicut priùs præſidentem. Si verò immutabiliter ſe habeat in ſententia, tunc dependebit omnis neceſſitas, & ipſum deijcere, & Patriarchali Principatu privare. Nos autem conſtituemus & promovebimus alium, qui ubiq; conſentiat nobiscumq; ejusdem voluntatis eſſe, & reddere convenientem Primatum Summitati SanctitatisVeſtræ. Hoc igitur proponimus (à DEO honorate Domine) nos, quot Patriarchalis Conſtantinopolitanæ Sedis ſublimes Pontifices cum omnibus (qui circa nos) Venerabilibus Clericis, per hoc Scriptum Noſtrum Vobis conjungi habes, &c. & nos inclinamus prompte, & magnæ Veſtræ Altitudini ſubmittimus, & valdè gratanter ea quæ ſunt ſpiritualis ſubjectionis totius aſſerimus, & nihil eorum denegamus, quæ ante Schiſma præſtabant Patres noſtri, his, qui Apoſtolicam regebant Sedem, ſed ſtatim & nos attribuimus. Alia quidem ſignabunt Nuncij, & glorioſæ Veſtræ Sanctitati notificabunt. &c. Sacramentum Græcorum. Ego Nuncius habens ab eis ſufficientem (ad infrà ſcripta mandata) ſubſcriptam Fidei veritatem, prout plenè lecta eſt, & fideliter expoſita à me, DEI & Domini Noſtri veram Sanctam Catholicam Fidem eſſe cognoſco, eam accepto, & corde & ore confiteor, ipſamquè, prout tenet fideliter, docet, & prædicat Sancta Eccleſia Romana, inviolabiliter ſer-

vaturum, & in ea omni tempore perseveraturum, nec ab ea ullo unquam tempore recessurum, vel quoquo modo deviaturum, nec discrepaturum promitto, fateor, recognosco, accepto, & sponte suscipio. Et ipse omnia præmissa tam circa Fidei veritatem, quàm circa ejusdem *Ecclesiæ Romanæ Primatum & Episcoporum recognitionē, acceptationem, susceptionem, observantiam, ac perseverantiam servaturum*, (præstito Corporaliter juramento) promitto & confirmo. Sic DEUS ipsum adjuvet, & hæc Sancta Evangelia.

Has literas attulerunt Nuncij Græcorum, tam ab Imperatore Palæologo, quàm à Metropolitis & Metropolitanis, & alijs Prælatis Græcorum ad Gregorium X. & venerunt ad unionem cum Ecclesia Romana in Concilio eodem Lugdunensi, ubi Græcis consentientibus, cantatum Symbolum cum hac explicatione *Filioq;*, tam Græcè, quàm Latinè. Et sinè dubio, quòd ex hac multitudine tam Prælatorum, quàm populorum Græcorum plures remanserint in unione suscepta, licèt etiam plures post breve tempus recesserint ab Ecclesia Romana Catholica. Deniq; iterum in Concilio Florentino ad An. 1438. susceperunt unionem cum Ecclesia Romana, ut superiùs patuit. Undè cum distinctione dicendum est, quæ Concilia Græci recipiunt: Græci scilicet Orthodoxi, & Romanæ Ecclesiæ uniti, omnia probata Concilia cum eadem recipiunt Ecclesia: Græci Schismatici non recipiunt Octavam, in qua fuit depositus Schismaticus Photius, qui per vim & dolum occupaverat Sedem Constantinopolitanam, legitimo Patriarchâ S. Ignatio detruso. Vide Notas Concilij Octavi Generalis in 3. Tom. Conciliorum Binij. Et substituunt loco Octavæ Synodi, quandam Pseudosynodum Photianam, sub Pontifice Joanne VIII post obitum S. Ignatij celebratam. Quare autem tam sæpè Græci recedebant ab Ecclesia Romana, quam veram Christi Ecclesiam, & primatum illius supra omnes Ecclesias agnoscebant, inter alias causas fuit etiam hæc, quòd Patriarchæ Constantinopolitani freti potentiâ Imperatorum Orientalium, sæpiùs Arianorum, volebant sedem suam Romanæ Sedi æquare, ut patet ex Concilio Chalcedonensi IV. Generali, in quo clandestinum Canonem 27. cum duobus mendacijs intrusit Anatolius, ad comparandum Primatum suæ Sedi Constantinop. Legatis absentibus & contradicentibus Romani Pontificis, ut superiùs patuit.

De Photio autem ultra Baronium, qui Tom. 10. suorum Annalium describit illius mores, qualisnam fuit, vide in Notis Concilij

Octavi Generalis Jambicos Versus, quibus graphicè delineatus est Photius, horum Versuum fit mentio in Actione 8va Synodi veræ Octavæ Oecum. in Codice Græco pronunciatorum, quos Anastasius Latinè reddidit, ibidem sic habetur de Photio: Photius igitur dictus Constantinopolitanus Patriarcha, qui Octavæ Synodi tempore multorum in Ecclesia malorum, & turbarum Auctor fuit, quiq; fraudulenter à Sede Patriarchali abdicavit Prædecessorem suum, ac proindè à Nicolao hujus nominis Primo Pontifice, ut Summo, sic Sanctissimo, & ab Octava Generali Synodo damnatus est anathemate, ac Patriarchali spoliatus dignitate, Schisma inter Græcam & Latinam Ecclesiam fovit & auxit, cùm etiam in populo Constantinopolit. pernitiosissimum sereret errorem, quò asserebat, duas esse in homine animas, &c. Patet etiam ex superiùs allatis Græcorum Prælatorum literis, cùm Imperator Palæologus, & omnes Metropolitæ & Metropolitani Episcopi, cum toto Clero & populo suscepissent unionem, solus Patriarcha Constantinopolitanus eandem recusavit, de quo conquæruntur Græci in literis superioribus ad Gregorium X., & minantur illi depositionē, nisi à Schismate resipiscat.

Protestantes etiam omnes, unà cum prætensis Reformatis, aliàs Calvinistis, ante Annum 1517. omnes unanimiter tenebant cum Ecclesia Romana, & assumebant ea Concilia, quæ anteà tenuit, & modò tenet eadem Ecclesia, tanquam probata & legitima Concilia. Nec mirum est, quòd modò non omnes Protestantes æqualiter teneant Concilia, & aliter, ut ait Author pag. 15. qui saniorem de rebus Fidei sensum habent, alij verò aliter. Nam & Lutherus in hac re fuit varijs. Author Tubæ pag 42. citat illum Tom. 7. Germ. fol. 562. qui contra Zwiinglium sic ait: *Si diutiùs steterit mundus, iterum erit necessarium, propter diversas Scripturæ interpretationes, quæ nunc sunt, ad conservandam Fidei unitatem, ut Conciliorum Decreta recipiamus, & ad ea confugiamus.* Tamen idem Lutherus ad Cap. 15. Act. Apostol. ait: *Spiritus Sanctus non Concilijs, sed solùm Christianorum quos novit cordibus se adesse velle promisit.* Et post pauca ait: *Incerta sunt Concilia, neq; fidendum est illis, nullum enim unquam purum fuit, quin Fidei aliquid addiderit, vel detraxerit.* Idem in Disputatione Lipsica ait: *Concilijs nihil derogo, sed omnium sacratissimum fuit Nicænum.* Idem in 510. Artic: *Concilia concludere & statuere volunt, quid credendum sit, cùm sæpè nullus ibi sit, qui divinum Spiritum vel modicum olfecerit. Sicut contingit in Concil. Nicæno.*

Idem alibi: *Non dixi, neq; consului, neq; est intentio mea, ut unus aut aliquot Episcopi propriâ auctoritate incipiant alicui utramq; speciem porrigere, nisi ita constitueretur, aut mandaretur à Concilio Generali.*

Calvinus, licèt alibi fuerit hostis Conciliorum, tamen lib. 4. Instit. cap. 5. §. 1. *se priscas has Synodos, Nicænum, Constantin. Ephesinum, Chalcedonense, ac similes libenter amplecti, revererique ut sacrosanctas,* ait. Si prisca dicit se venerari & amplecti Concilia, quare non alia posteriora, cùm ejusdem sint Ecclesiæ, contra quam Christus promisit, non prævalituras portas inferi, quod & Calvinus fatetur lib. 4. Instit. cap. 8 dum ait de Ecclesia: *Est enim nostra omnium Mater, penes quam gratiæ suæ thesauros depositos esse voluit Dominus, quò & eius fide conserventur, & per eius mysterium dispensentur.* Et infrà addit: *Quòd ergo non extinguitur in mundo veritas, sed salva perstat, id fit, quòd fidam habet custodem Ecclesiam.* Melanchton in Locis Commun. ait: *Vult enim DEUS in Ecclesia esse ministerium Vocis, quare audienda est Ecclesia, ut doctrix.* Sed Ecclesia nulla fuit alia, nisi Romana, à qua illi recentissimè discesserunt. Ergo Ecclesia Romana audienda est ut doctrix.

Lutherus lib. de Potest. Papæ ait: *De nullo privato homine certi sumus, habeat, nec ne, revelationem Patris, Ecclesia autem ipsa est, de qua dubitare non licet.* Sed Ecclesia ante Lutherum, Calvinum & Melanchtonem constanter semper docuit, hæc vera & legitima esse Concilia, & universus Christianus Orbis, exceptis hæreticis, pro talibus illa venerabatur & recipiebat, ergo & modo Ecclesia audienda, ut doctrix, nec de doctrina illius dubitare licet: cùm pro legitimis agnoscit illa, præsertim cùm illi fuerint privati homines. Sic enim Erasmus de Luthero ait: *Lutherus privatus, nuper natus cum suis amicis, in quibus nec &c. tantum ingenium, &c. nec magnitudo, nec sanctimonia, nec miracula, &c.* Idem Erasmus lib. 2. fol. 1218. ait, *cùm ipse Lutherus toties mutârit sua placita, & subindè nova Paradoxa suppullulent.* Nam ipse, qui superiùs dixerat, Ad conservandam Fidei unitatem, ut Conciliorum Decreta recipiamus, & ad ea confugiamus: neq; propriâ auctoritate aliquot Episcopis utramq; speciem alicui porrigere jussit, nisi ita constitueretur, & mandaretur à Concilio Generali; tamen idem Lutherus lib. de Capt. Cabil. ait: *Satus esse queat, adversùs omnium Pontificum, Patrum, omnium Conciliorum sentias.* Nota Lector, omnium, nullo excepto, etiam Nicæno, quod anteà sacratissimum vocat, modò contra illud sentire jubet.

Ex Gravina fol. 3. 34.

bet. Et hæc sunt verissima Lutheri dicta, qui non credit, quærat in fontibus Originalibus, & inveniet hæc sibi contradictoria.

Dicendum ergo est, quod sicut per illa Sex prima Concilia, explicavit se contra hæreses Ecclesia, ut Arij, Macedonij, Nestorij, Eutichetis, Monothelit. & alias hæreses: sic explicavit se in alijs sequẽtibus Concilijs, usq; ad Tridentinum inclusivè contra alias hæreses, post illa Sex Concilia emersas, & sic explicabit se usq; ad consummationem sæculi. Quòd autem post illa Sex Concilia prima emerserint varia Schismata, & multæ hæreses, non indiget probatione. Cùm satis res sit subjecta oculis, quando ipsimet hæretici seipsos produnt, & multarum hæresum seipsos condemnant. Etiam ex ipsomet Authore patet hæc explicatio Ecclesiæ contra hæreses, usq; ad Tridentinum inclusivè, qui in superiori Discursu pag. 16. num. 2. ait: *Ecclesia quidem Catholica fidem Apostolicam in prædictis Concilijs (nempè Sex primis) contra tum temporis hæreticos, ut potè Arium, Eutichen, Macedonium, & alios explicavit, non contra adhuc futuras hæreses, quas illi ne somniare poterant. Nimirùm post tempora horum Conciliorum, tum nova Schismata & hæreses exortæ.* Et pag. 13. num. 5. palàm hæreticos ostendit, dum ait: *Nec minor obstinatio, imò & malitia Socinianorum, Anabaptistarum seu Memnonistarum, Quakerorum, & aliorum, qui toti Ecclesiæ Catholicæ, eiusq; Fidei, in tot Oecumenicis Concilijs, confirmatæ & stabilitæ, sua figmenta deliramentaq; obtrudentes resistunt. Hos non curemus, quidquid de novis Fidei additamentis nobis ogganiant, cùm extra Ecclesiam se posuerint, atq; apud ipsos nulla sit Fides Christiana, quippè quæ sensu Ecclesiæ Catholicæ, quæ animâ Fidei destituta est.* Et pag. 84. idem Author vers. 18. ait: *Sic & à tempore horum Sex Conciliorum Oecumenicorum variæ hæreses & Schismata exorta impulerunt Ecclesiam Catholicam, ut ad illas tollendas, in legitimè institutis Concilijs, prævià accuratâ examinatione circa novellas quæstiones hæreticorum, dilucidè se explicaret, atq; certum quid definiret. Adeòq; cùm ad finem mundi hæreses sint futuræ, utiq; semper, usq; ad finem mundi, necesse habebit Ecclesia, sese exertiùs explicare, & quid exercendum agendumvè sit, statuere, ac decernere, modo supradicto. Quare Sex Concilia Oecumenica omnes omninò hæreses, etiam futuras, ad finem usq;, suâ tum temporis definitione amputare haud potuerunt, quippè nondum exortas.*

Ex hoc Discursu Authoris clarissimè patet, cùm judicio omnium, etiam adversariorum, dentur hæreses plurimæ post illa Sex

Concilia & varia Schismata, debuit se omninò Ecclesia contra illas per alia Conc. Generalia explicare, & illas cōdemnare, cùm Ecclesia Cathol. nunquā pati potest hæreses, ut etiam ipse Author p. 85. ℣. 3. sic ait: *Cùm nunquam Ecclesia hæreses & Schismata toleraverit, quin protinùs Oecumenicis Concilijs in prima quasi radice illas succiderit.* Cùm verò constat nobis pro certo de hæresibus, constat etiā, in nulla Ecclesia celebrata esse Concilia Generalia, quæ se explicaret contra exortas post Sex Concilia hæreses, illaq; condemnaret, nisi in sola Ecclesia Romana; sequitur necessariò, omnia Concilia Romanæ Ecclesiæ, tam prima Sex, quàm subsequentia alia, quæ pro legitimis & probatis recipit, talia esse, aliàs prævalerent particulares hæreses contra Universalem Ecclesiam, si non darentur Concilia, in quibus se contra illas Ecclesia explicaret, illasq; condemnaret: & sequeretur etiam, quòd à tempore horum Sex Conciliorum deficeret Ecclesia, nec modò esset alicubi: Si illo tempore tantùm contra tunc præsentes hæreses explicaret se Ecclesia Romana, modò verò contra nunc exortas non se explicaret, maximè cùm constet, quòd nec Ecclesia Lutherana, nec Calvinistarum, cùm sint privati cœtus, explicaverint se contra modernas hæreses in Concilio Oecumenico, quod pro tali universus Christianus haberet Orbis, immo cùm sciant benè de his hæresibus, tolerant illas, cùm Ecclesia Christi vera hæreses tolerare non potest. Nam & Lutherus scivit de Quakeris, de Anabaptistis, & alijs hæreticis, & ab illis defendebat Ecclesiam Romanam; & tamen nec ille, nec Ecclesia Lutherana, nec Calvinistarum, in aliquo Concilio Oecumenico condemnavit eos, cùm omninò debeant dari Concilia Oecumenica ad condemnandas hæreses, ut etiam benè advertit Author pag 37. vers. 14. dum ait: Et quî posset esse certitudo, tum dogmatum Fidei, quòd sint vera; tum hæreseos, quòd sint condemnatæ; tum & Ecclesiæ, quòd sit *Columna veritatis, si nulla esset certitudo in his, quæ decernunt Concilia Generalia*; quomodo v. g. scirent Lutherani & Calvinistæ de Arianis, Nestorianis, Pelagianis, & alijs quos habent pro hæreticis, si illos Concilia Generalia vel Romani Pontifices pro talibus non declarâssent? Patet ergo ex his, quòd modò nullibi daretur Ecclesia, quam cùm etiam ipsi Protestantes dari adstruant, apparet, quòd sola Ecclesia Romana, ut à principio sui, usq; ad hoc tempus celebravit Concilia Generalia, in quibus sicut ab initio condemnaverat hæreses Arij, Macedonij, Nestorij, Eutichetis; sic in conse-

quentibus condemnavit alias hæreses, etiam Anabaptistarum, Quakerorum, & aliorum hæreticorum, quos etiam ipsimet pro hæreticis habent, & explicavit se contra illos novissimè in Concilio Tridentino, & anathematizavit omnes hæreticas Propositiones, ut videre est Canones illius. Consentit Author Tubæ, dum sic de eodem Concilio Tridentino loquitur pag. 45. num. 5. *Ad id Concilium Romanus Pontifex omnes Christi Fideles, Imperatorem Romanum, omnes Reges, Duces, Principes, & alios humanissimè per viscera misericordiæ IESV Christi Domini Nostri convocavit, rogavitq́, vellent interesse huic, ab ipsis expetito Concilio, consulere, tractare, & perficere, quæ ad unionem Ecclesiæ necesse, hasq́ rogationes sæpiùs iteravit, & ad Protestantes Duces, & Principes, quibus & Salvus Conductus à Iulio III. 1550. datus, qui quoq́ à Synodo ter iteratus, ubi publicâ Fide & plenissimâ assecuratione, omnibus ad Concilium hoc vocatis, ac interessentibus sufficientissima, absq́ omni dolo securitas promissa, in itinere, in loco, in eundo, stando, redeundo, disputando, sub pœna nullitatis Synodi, libertasq́ data, causas controversas secundùm Sacram Scripturam, Apostolorum Traditiones, Probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, & Sanctorum Patrum auctoritatem tractandi.* Illo etiam addito, *ut Religionis prætextu aut delictorum, circa eam commissorum aut committendorum, minimè puniantur.* Hucusque Author, qui ibidem citat Bullam Indict. Pauli III. Et pag. 46. num. 6. de hoc Concilio Tridentino sic loquitur: *Profectò hoc Concilium non pro aliqua privata, aut pro Romani Territorij tantùm Synodo meritò habendum foret, partim quia in illud omnes ferè Ecclesiæ Occidentales & condescenderunt, & Decretis illius Concilij acquieverunt, partim, quia ipsi Protestantes Principes ad illud, ceu ad Generale, liberum, & Christianum Concil. in optima, ac solemnissima Iuris forma provocârunt, & appellârunt, ipsamq́ appellationem nunquam &c. deserere intenderunt, aut potuerunt, &c. partim, quia ad illud à tribus successivè Pontificibus Romanis, Paulo III. Iulio III. Pio IV. summo conatu Imperator Romanus, Reges, Principesq́ Protestantes omnes, per viscera misericordiæ DEI, propter pacem & concordiam Ecclesiæ universalem invitati, per Bullas seu Literas publicas, salvosq́ conductus toties datos, partim, quia à tot doctissimis ex maiori Orbis Christiani parte collectis viris, actaq́ per annos ferè viginti, quanto tempore, id quod sciam, nullum Concilium celebratum, omnes ferè controversiæ expensæ, ac trutinatæ sunt. Partim, quia in eo Articuli complures, ut de Missæ Sacrificio, bonis*

NB.

nis Operibus, Invocatione Sanctorum, cultu imaginum, oratione & obla-
tione pro defunctis, &c. &c. quos tota Ecclesia inter Græcos, Russos, Æ-
thiopes, Indos, Syrios, Abyssines, Armenios, Maronitas, Cophtos, &c. te-
nuit unanimiter tot sæculis, (exceptis solùm Protestantibus) approbati.

NB. Nota Lector ultima verba, quos tota Ecclesia tenuit unanimi-
ter tot sæculis. Et ipsi Protestantes idem tenuerunt cum tota Ec-
clesia ante An. 1517. Partim, ait Author, *quia rationes, quas nos*
Protestantes contra illud Concilium adducimus, non sanè pro convictis a
Pontificijs habentur. Rationes verò Protestantium notæ sunt, quæ
fuerunt octo. Inter alias hæ fuerunt præcipuæ, ut Romanus Pon-
tifex non indicet Concilium, nec ei præsideat. Hæc conditio vide-
tur, quòd ideò posita sit, ut nihil fieret ex Concilio. Nam Canon
Concilij Nicæni Primi talis est: *Non debent præter Romani Pontificis*
sententiam Concilia celebrari, quem etiam citat Author pag. 53. Et
Concilium Chalcedonense Act. 16. ait: *Trecentorum decem & octo*
SS. Patrum, Canon. 6. quòd Ecclesia Romana semper habuit Primatum.
Moxq; eundem recitat Canonem: *Synodo Nicænæ Sylvester Pontifex*
Romanus per suos Legatos auctoritatem contulit. Quomodo ergo Ro-
manus Pontifex jure suo privari potuit indicendi Concilia, & præsi-
dendi illis approbandiq; illa, cùm in ejus possessione fuerit, à pri-
mordijs Ecclesiæ usq; ad Concilium Tridentinum, aut quis valor
fuisset Concilij, si præter sententiam illius debeant celebrari Con-
cilia, & ille debet conferre auctoritatem SS. Concilijs, ut patet de
Sylvestro in Nicæno, de Cælestino in Ephesino, de Leone in Chalce-
donensi. Et ipsi adversarij hanc áuctoritatem attribuebant Sum-
mo Pontifici. Melanchton Epist 74. ait: Sunt aliqui Episcopi,
qui Ecclesijs præsunt: Romanus Pontifex omnibus Episcopis præ-
sidet; Et hanc politiam Canonicam, nemo puto sapiens improbat,
aut improbare debet. Monarchia enim Pontificis Romani in hunc
finem, meo quidem judicio, utilis est, ut unitas doctrinæ servetur.
Alia Conditio, ut ex sola Scriptura Divina sententiæ ferantur, non
exTraditionibus, vel Canonibus: Concil. veròTrident. antiquā Ec-
clesiæ praxim in omnibus Concilijs observatā in salvo conductu ex-
pressit sic: Libertasq; data causas controversas, *secundùm S. Scripturā,*
Apostolorū Traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, &
SS. Patrū auctoritatem tractandi. Hunc modū semper servavit Eccle-
sia in Concilijs disputandi cum hæreticis, & illos convincendi. Nam
in sola Scriptura, non secundùm sensum Ecclesiæ, sed secundùm
pro-

proprium sensum intellecta, hæretici semper suos fundârunt errores. Sic Arius ex illo loco, Pater major me est, dicebat Filium minorem Patre, etiam secundùm Divinitatem. Sabellius etiam ex eodem loco suam hausit hæresim. Nec ulla in Ecclesia DEI fuit hæresis, quæ suos errores non fundaret in Scripturis, secundùm suum privatum sensum intellectis, prout notum est omnibus.

Quæramus v. g. ex omnibus hæreticis, quare tam pertinaciter suos defendant errores, omnes statim allegant Scripturam, sed non secundùm sensum Ecclesiæ, nec secundùm consensum SS. Patrum, sed secundùm se intellectam, ut palliatæ S. Scripturâ hæreses non appareant, quòd sint hæreses. Satis clarè hanc fraudem hæreticorum expressit Vincent. Lyrin. alicubi, dum ait: *Probè noverunt fœtores suos nulli placituros, si nudi & simplices exhalentur, idcircò eos cælestis eloquij velut quodam aromate aspergunt.* Etiam Lutherus in Præf. Histor. quæ contingit in Stafort. Anno 1536. Sacram Scripturam vocavit Librum hæreticorum; Nam licèt illa Divina sit, hæretici tamen secundùm suum sensum suas semper fundârunt hæreses, in malè intellecta.

Undè auro notandam doctrinam exhibet Vincent. Lyrin. in Communit. adversùs hæreses in Præfat. & cap. 1.; quem etiam citat Author Tubæ pag. 37. N. 4. ubi sic ait: (vide superiùs pag. 85.) *Quòd si quis vellet exurgentium hæreticorum fraudes reprehendere, laqueosq; vitare, & in fide sana sanus atq; integer permanere, duplici modo munire fidem suam Domino adiuvante deberet. Primò scilicet legis auctoritate, tum deindè Catholicæ Ecclesiæ Traditione, quia videlicet S. Scripturam pro ipsa sui altitudine, non uno eodemq; sensu, universi arripiunt, sed eiusdem eloquia aliter atq; aliter alius, atq; alius interpretatur, ut penè, quot homines sunt, tot illic sententiæ erui posse videantur. Aliter enim Novatianus, aliter Photinus.* Idem loc. cit. cap. 1. ait: *Idcircò multum necesse est, propter tantos tam varij erroris anfractus, ut Propheticæ & Apostolicæ interpretationis linea secundùm Ecclesiastici & Catholici sensûs normam dirigatur, nempè ut id teneamus quod ab omnibus creditum est.* NB.

Considera itaq; Lector: Si justa hæc fuerit conditio, ut ex sola Scriptura sententiæ ferantur, non secundùm antiquam Praxim omnium Conciliorum, ut superiùs ostensum. Alia conditio fuit, ut Theologi Principũ ac Statuum, non minùs quàm Episcopi in Concilio sententias decisivas ferant. Et hæc conditio nunquam fuit

 pra-

practicata in omnibus Concilijs, cum ad solos Episcopos pertineat
decidere in Concilio. Sic legimus in Concilio Chalcedon. Act. I.
quod etiam citat Author pag. 50. *superstuos mitte foras, Episcoporũ*
Synodus est, non Clericorum. Sic Basilius Imperator & Filij ejus sub-
scripserunt: Sed quod notandum, ait Author, post Legatos Roma-
ni Pontificis & Patriarchas, veluti Testes Decretorum, & futuri
Vindices in transgressores illorum. Sic Theodosius II. Imperator
Romanus hâc lege misit Comitem Clandidianum ad Ephesinũ Con-
cilium, ne in illis, quæ facienda sunt de pijs dogmatibus Quæstioni-
busq; communicaret. quia illicitum est, eum qui non est ex Ordine
SS. Episcoporum, Ecclesiasticis se immiscere tractatibus. Justinia-
nus quoq; ait: *Si Ecclesiasticum negotium sit, nullam communionem*
habent Civiles Magistratus, cum ea disceptatione, sed Religiosissimi Episco-
pi, secundùm Sacros Canones, negotio finem imponant. Sic Athanasi-
us ad Constantium Imperatorem Romanum ait: *Si Judicium Episco-*
porum est, quid cum eo commune habet imperatorum. Sic Osius eidem
Imperatori: *Tibi DEUS Imperium commisit, nobis ea, quæ sunt Ec-*
clesiæ concredidit. Imperator bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam
est. Si ergo Judicium in Concilijs nunquam fuit Imperatorum nec
Clericorum, quomodo poterat esse in Concilio Tridentino Laicorũ
& hominum Sæcularium. Vide Lector, si justa hæc fuerit conditio.

Alia conditio fuit, ut salvus Conductus daretur, non solùm Per-
sonis, sed etiam Causæ Principali; ut nec Personæ possint puniri, si
nolint Concilio assentiri: nec Fides & Confessio Lutheranorum
possint damnari etiamsi eam Theologi defendere non possint. Hæc
conditio videtur exprimere hæc: Volumus vexari Episcopos toti-
us Orbis, & sumptus facere, ac labores maximos pati, ut ad Conci-
lium veniant, & tamen cùm venerint, nolumus quidquam statui,
nec lites unquam finiri. Nam si nec personæ, nec sententiæ convin-
ci possunt, nihil omnino in Concilijs unquam decernetur.

Benevole Lector, judicium tuum appello, quid senties, si in
primis Concilijs, nempè Nicæno Primo, Constantinopolitano, Ephe-
sino, Chalcedonensi, impositæ fuissent hæ Conditiones, quid putas,
fuissetné condemnatus Arius, Macedonius, Eutiches, Nestorius,
cum suis hæresibus? si veritatem amas, fateri omnino debes, usq;
ad hodiernum diem prædictæ non fuissent damnatæ hæreses: & hoc
etiam fateri debes, non fuisse Conditiones Protestantium, sed effu-
gia, ut nunquam celebraretur Concilium, & errores magis ac magis

serpe-

ſerperent. Vide alias Conditiones ſimiles & Solutiones illarum, & magis de veritate informaberis. Unde non immeritò Author pag. 47. ait: *Quia rationes, quas nos Proteſtantes contra illud Concilium adducimus, non ſanè pro convictis à Pontificijs habentur.* Non exindè ergo Concilium Tridentinum ſuum debet habere valorem, quòd aliqui illud non receperunt. Nam omnia Concilia aliqui reijciebant, etiam prima, ſed indè, quòd cum ijsdem omnibus ſolennitatibus, eâdem praxi & formâ celebratum eſt, ut alia Concilia Catholicæ Eccleſiæ, cui Romanus Pontifex, ut alijs, per Legatos præſidebat, & contulit Auctoritatem, ut Nicæno Sylveſter, Epheſino Cæleſtinus, Chalcedonenſi Leo. *Ad hoc Concilium* (ait Author Tubæ pag. 46) *Principes Proteſtantes appellaverunt, ipſamq; appellationē deſerere nunquā intenderunt. Tum quia à tot doctiſſimis ex maioris Orbis Chriſtiani parte collectis Viris actum Quia in illud Concilium omnes ferè Eccleſiæ Occidentales & condeſcenderunt, & Decretis illius acquieverunt,* etiam Orientales Orthodoxi Græci, & aliæ gentes. *Quia in hoc Concilio omnes Controverſiæ expenſæ ac trutinatæ, & Articuli complures, quos tota Eccleſia tenuit unanimiter, tot Sæculis approbati, exceptis ſolùm Proteſtantibus,* qui pauci admodùm illo tempore fuerunt, & ſi veritatem fateri licet, ab uno privato, hæc proteſtatio Ortum habuit, & ſi tantum bonum ſolus impedire potuit Lutherus, poſitis talibus conditionibus, quibus novum & inauditum modum in Eccleſia celebrandi Concilium expetebat, vel potiùs nolebat illud, ut eò liberiùs errores diſſeminarentur.

NB.

Fuit itaq; Tridentinum unum ex Catholicis Concilijs, tum quia cum ijsdem ſolemnitatibus celebratum eſt, ut prima & antiqua Concilia; tum quia conditiones inſolitæ poſitæ fuerint ad impediendum illud, more antiquorum hæreticorum, Arij, Neſtorij, Eutichetis, contra prima; tum quia Eccleſia Catholica, ſicut incæpit, ſic debet ſe explicare contra hæreſes, usq; ad conſummationem ſæculi, illasq; hæreſes condemnare, ut de facto explicavit, & multos errores tam novos quàm antiquos noviter excitatos, condemnavit in eodem Concilio. Nam S. Auguſtinus Epiſt. 162. vocat *Concilium, ultimum Eccleſiæ iudicium,* & S Leo Epiſt. 50. & 61. ad Concilium Chalcedon. & Epiſt. 52. ad Maximum Antiochen. ait: *Concilio qui non aſſentit, pro hæretico habendus*; quos etiam Author citat pag. 37. quod maximè omnibus conſiderandum in Articulis plurimis Fidei (ut ait Author in præcedenti Diſcurſu pag. 16. N. 4.)

scilicet in Transubstantiatione in Sacrificio, & toto ritu Missæ, in Invocatione Sanctorum, Confessione Articulari, Oratione, & Oblatione pro defunctis, Imaginum Veneratione, Purgatorio, etiam Græca Ecclesia in his consentit cum Romana, & tam longo sæculorum tractu hos Articulos constanter retinuit, nec illos unquam, etiam in tot Schismatibus dimisit, etiam & nunc inviolabiliter retinet, quid aliud denotat, nisi quia per antiquitatem recommendatur veritas illorum. Si enim Ecclesia Græca compertum habuisset aliunde, non ex Traditione Apostolorum primitivæ Ecclesiæ emanâsse, nunquam illos tam constanter per tot sæcula retinuisset, nec conveniret in illis cum Ecclesia Romana, & quod magis notandum, quòd Ecclesia Græca nunquam de his Articulis aliquod dubium aliquando moverit, sed semper tanquam Articulos retinuerit, nec Ecclesiæ Romanæ, quòd sint abusus objecerit, cùm Ecclesia Græca, respectu Lutheri, Protestantium & Calvini, sit antiquissima.

Cùm verò Author Tubæ in fine hujus Discursus de multis & crassis erroribus Orientalium Ecclesiarum mentionem fecerit, quorum statum deplorandum ait nimis pressum, cum stupenda rerum sacrarum & Christianæ Religionis illic dominante ignorantiâ, literarumq; ruditate non in plebe, sed & Clericis, ut in fidei Articulis aut probum sensum, aut confessionem ab illis (quamvis non omninò omnibus) temerè expectes, videndi sunt plures Authores ipsimet Græci, qui de erroribus Græcorum scripserunt, ut Gennadius, Emanuel Caleta, Georgius Trapezuntius, Bessarion Nicænus, Patriarchæ Constantinopolitani, qui eleganter errores Græcorum refutârunt, eorumq; calumnijs in Ecclesiam Romanam objectis, piè & doctè responderunt: Tum alij, ut D. Anselmus, S. Thomas, Rabanus, Hugo Etherianus, Turrecremata, Antonius Possevinus, Azorius, Arcadius, Cassianus, Sacovitius, quondam Archimandrita Dubinensis, posteà per dispensationem Sedis Apostolicæ Sacerdos Romani ritus, ut benè de Ritu Græco informatus, multos & graves illorum errores, & absurda ferè circa omnia Sacramenta in sua Perspectiva enumerat, qui videndus est pro exacta de crassis in multis Disunitorum Græcorum erroribus informatione.

Thomas à Iesu lib. 6. pag. 236.

CA-

CAPUT VII.
Discursus Authoris
Pag. 17.

I. PRomovendo hanc Unionem Ecclesiarum, non agimus I. contra S. Scripturam. II. Neq; contra praxim veteris prioris Ecclesiæ. III. Neq; contra pietatem. IV. Neq; agimus contra sanam rationem. V. Neq; contra nostros Libros Symbolicos Prutenicarum Ecclesiarum. VI. Neq; contra consensum Theologorum, Protestant. Lutheran. VII. Non agimus contra Pacta Conventa inter Imperatores, Principes Roman. Catholicos & Protestantes.

I. Hoc autem intendentes, non putamus nos agere contra S. Scripturam, quæ cum omnibus pacem & concordiam habere præcepit: quidni cum illis, qui nobiscum habent unam fidem, (præsentiam) unum Dominum, unum Baptisma. Si de necessitate præcepti Divini est diligere inimicos, quidni Fratres, qui nobis pacem & concordiam offerre, & ad unitatem Ecclesiæ Catholicæ nos vocare non negligunt? An non dilectio est plenitudo Legis, quæ intuitu pacis & veritatis hodiernas Fidei differentias componere non commoveat. Nonne diligere debemus, ac sequi veritatem & pacem, qui poterimus neglectâ unitate ac concordiâ Schisma pessimum illud monstrum evitare. Quantum verò malum sit Schisma, sequens Caput docebit. *ad Hebr. 12.*

II. Neq; agimus contra praxim veteris prioris Ecclesiæ, ut patet ex infinitis ferè adhortationibus SS. Patrum. Certè prior Ecclesia vult, ut associemur illi Ecclesiæ, cujus fides prædicata est ab ipso Apostolo Paulo, ad quam perfidia non potest habere accessum. Quæ maxima, ut ait Irenæus, & antiquissima, & omnibus cognita, ad quam propter potentiorem principalitatem, necesse est convenire omnem Ecclesiam. Nam qui Cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse confidet? *Cypr. cit. loco*, cum qua Ecclesia conjungi tot voluerunt Imperia & Regna, tot pij Imperatores & Reges adhuc conjunguntur. Cujus Cathedræ unitas ab omnibus servata, nec cæteri Apostoli sibi quisq; defenderent, ut tam Schismaticus, & persecutor esset, qui contra singularem Cathedram alteram collocaret, cui nolle primas dare summæ profectò impi- *Cyprian. Epist. 55.*

impietatis est. * Cujus Sedis Episcopis, omnium Episcoporum judicium, omnium Ecclesiarum cura commissa fuit, & quidem perpetuo privilegij jure. Dubitamus denique, (concludo cum Augustino,) nos ejus Ecclesiæ gremio condere, quæ usq; ad Confessionem generis humani, ab Apostolica Sede, per successionem Episcoporũ, frustrà hæreticis circumlatrantibus, culmen authoritatis obtinuit. &c. Et pag. 19. ait: Si qua difficultas in Religione movebatur, & Schismata gliscebant, tutissimum existimabant cum Romano Patriarcha communicare, eidemq; velut nodo Ecclesiarum præcipuo adhærescere, ne facili à Catholicæ Ecclesiæ Communione divellerentur. Hucusq; Drejerus. Quod si ita est, eccur abhorreamus ab unione & conjunctione cum eadem Ecclesia, atq; ejusdem Episcopo.

III. Neq; nos agere credimus contra pietatem, si cum omni patientia colere majores, & honorificare Matrem, & sic thesaurizare nobis, pœnamq; maledictionis, quam habet ille, qui exasperat Matrem, effugere debeamus. Utiq; cum Romana Ecclesia uniri necesse est. Quippe, quæ nos filios Ecclesiæ Catholicæ, per Episcopos & Missionarios à Sede sua, nostrosq; majores à Paganismo ad Christianam fidem genuit, in qua & salvos illos factos nulli dubitamus. Ex hac Matre sumus fratres facti filij DEI per Baptismum, inter quos semper sit necesse concordia & unitas, quod DEO bonum & jucundum. *

Eccles. cap. 3.

IV. Neq; agimus contra sanam rationem. An non ratio nobis suadet, Rempublicam Civilem, varijs concussam dissidijs ac hostilibus armis, ad pacem & concordiam reducere? Multò magis Rempub. Ecclesiasticam varijs scissam dissensionibus.

V. Non vult ullo modo, ut Ecclesia Augustanæ Confessionis addicta separetur ab Ecclesia Romana, &c. quia in nullo Articulo Fidei Ecclesiæ Augustanæ Confessio ab Ecclesia Catholica Romana, sed tantùm ratione paucorum quorundam abusuum, in vulgaribus ritibus discrepat. Sanè ob abusus ac ritus vulgares, tam noxium fovere Schisma in Ecclesia Christi Catholica, non est homine Christiano dignum. Nam Canones Ecclesiastici ubiq; eosdem ritus non postulant, neq; similes unquam omnium Ecclesiarum ritus fuerunt; ritus-

Advertant omnes Dissidẽtes. si ob paucos abusus recedere licebat à Vera Christi Ecclesia.

* *Codex Iustiniani Lib. 1. de Sum Trinit. & Fide Cathol. Tit. 1. cunctos populos &c. Item, idẽ Iustin. in Ep. Resp. Ioanni P. ubi inter alia testatur, sibi magnum studium fuisse, servare unitatem Sedis Apostolicæ Romanæ, properasse eidem Sedi Sacerdotes universi Orientalis tractus subijcere & unire, Vide Ioan. Fr. Hackij Scrutinium verit. fid. Part. 2, pag. 257.*

ritusq; aliqua ex parte (non sublati, sed) correcti sunt, & pauci tantùm abusus, & quidem in vulgaribus ritibus, in nulloq; Fidei Articulo dissensus est, ex quæ quæstiones, tantùm videntur habere controversiam. Cùm Ecclesiæ apud nos de nullo Articulo Fidei dissentiant ab Ecclesia Catholica, tantùm pauca quædam abusus omittant.

Lutherus sæpius repetit in Colloq. Convivi de Sacram. fol. 211. appare.

VI. Neq; agimus contra consensum Theologorum Protestantium, quod confirmatur eo, quòd de Romana Ecclesia à Theologis Protestantibus Eccl. concedatur. In Ecclesia Romana esse fidem Catholicam in sensu Catholico, adeóq; in Romana Ecclesia posse quemq; salvari, qui in fide Romana & charitate permanet. Quare ergo cum illis non unimur in terris, cum quibus unionem speramus beatissimam in Cœlis?

VII. Nec credimus, nos agere contra Pacta Conventa, quæ sunt inter Imperatores ac Principes Catholicos, Romanos & Protestantes. &c. Item Gedanenses Theologi in Censura super Disput. Latermanni p. m. 51. Ut totas, ajunt, Ecclesias Pontificias non damnamus, sed in eo cœtu Pontificio Ecclesiam hodie superesse dicimus, etiam ante Lutheri tempora olim superfuisse. Lutherus in Epist. ad Anabaptistas Tom. 1. Jen. par. 320. Nos fatemur sub Papatu multum, imò omne bonum Christianum esse, & indè ad nos devenisse. Fatemur, esse in Papatu veram Scripturam, verum Baptismum, verum Sacramentum Altaris, veras claves in remissionem peccatorum, verum prædicandi Officium, verum Catechismum. Plus dico, esse in Papatu veram Christianitatem, imò ipsum Nucleum Christianitatis. &c. Et Theologia Wittenbergensis in Colloquio Badensi, apud Osiand. in Epit. Cent. 16. pag. 1064. ita scribunt: Ecclesiam inde ab adscensione, usq; ad hæc tempora nunquā interruptam, sed perpetuâ successione in terris permansisse, firmiter credimus. Covellus in defensione Hookeri pag. 68. Romanenses de Familia JESU Christi esse, libenter agnoscimus, dum autem nosmet reformamus, non nos ab Ecclesia (uti sperandum est) segregamus, in qua antè fuimus. In Ecclesia fuimus, & in eadem manemus, quemadmodum & Romanenses. Somus in defens. contra Penrij Cap. 23. p. 182. Judicio omnium eruditorum, & omnium Ecclesiarum reformatarum, in Papatu vera Ecclesia est.

VIII. Non enim putamus, aversabuntur unionem cum illa Ecclesia, in qua salvari posse, membra illius adstruunt. Nam præterquam, quòd cum nostra Augustana Confessione, cui adhærescere

se

se dicunt, fateantur totam dissensionem, à Romana Ecclesia esse tantùm de paucis quibusdam abusibus, in vulgaribus ritibus, concedunt, attestante Serenissimo Rege Angliæ Jacobo, Pontificios veræ, antiquæ, Catholicæ, & Apostolicæ Fidei fundamentis adhærere, fatenturq; , affirmante Covello, membra Ecclesiæ Romanæ, membra esse veræ Christi Ecclesiæ, & qui in illa Ecclesia vivunt & moriuntur, salvari posse. Qui ergo repugnabunt illi Ecclesiæ, hic in terris uniri, cum qua in cœlis sperant unionem æternam & beatissimam. &c.

NB.

Discursus Theologicus

Respondens ad Caput VII. Authoris.

In quo demonstratur, Dissidentes non habere eandem Fidem cum Ecclesia Catholica Romana, quamvis Lutherus & Confessio Augustana dicant, quòd ratione paucorum tantùm abusuum in vulgaribus ritibus discrepent ab Ecclesia Romana.

Cùm Author Tubæ Pacis in suo superiori Discursu suadeat unionem cum illa Ecclesia Dissidentibus, *cuius Fides prædicata est ab ipso Apostolo Paulo, ad quam perfidia non potest habere accessum, quæ maxima & antiquissima est, & omnibus cognita*, ait Irenæus, *& ad eam propter potentiorem principalitatem omnem necesse est convenire Ecclesiam. Nam qui Cathedram Petri, supra quam Ecclesia fundata est, deserit, in Ecclesia se esse confidet?* cum qua Ecclesia conjungi tot voluerunt Imperia & Regna, (ait Author) tot pij Imperatores & Reges adhuc conjunguntur, & multa alia in antecedenti Discursu honorificentissimè dixerit, non aliam Christi veram Ecclesiam intelligit, nisi solam Romanam: Nulli enim Ecclesiæ in superiori Discursu Authoris allegata competunt, nisi soli Romanæ, nec cum alia vult & suadet unionem Protestantibus, nisi cum Romana, cum qua, & non cum alia, juncta est Cathedra Petri, supra quam fundata est unica & vera Christi Ecclesia, quod per quatuor Notas in præcedentibus Discursibus probatum est. His notis Apostolicis fuerunt semper infensi hæretici, quorum unus ex Symbolo Apostolorum erasit hanc Notam, (scilicet *Catholicam*,) & posuit *Christianam*; ne prode-

ad Rom. 1.
Iren. lib. 3. c. 3.
Cypr. Ep. 55.

ret

ret suam hæresim, cùm omnes hæretici vocentur Christiani: non autem Catholici. Verùm cùm istæ Notæ sint Apostolicæ ex Symbolo Apostolorum, ad investigandam veram Christi Ecclesiam, sunt regulæ probatissimæ. Nos iterum, quòd soli Ecclesiæ Romanæ hæ Notæ competant, probabimus, ad prætensos verò abusus, quos Confessio Augustana & Lutherus objicit, quòd non sint abusus, nisi ex illorum imputatione, & sinistra interpretatione, inferiùs sufficientissimè respondebimus, & manifestè ostendemus, quòd nec Lutherus, nec Confessio Augustana habuerint coram DEO justam rationem sui recessûs ob paucos prætensos abusus ab Ecclesia Catholica Romana: Quintam addemus Notam, gratiam miraculorum, quæ magis veritatem Ecclesiæ Catholicæ Romanæ firmabit, nec ulli Ecclesiæ falsæ competere potest.

Discursus Catholicus

Quòd Ecclesia Romana Catholica sit Vna.

IN Soliditate Petræ à Christo Domino hanc unicam Ecclesiam Catholicam, testimonio S. Scripturæ & SS Patrum, perpetuò firmatam, nempe solam Romanam, per Notas Apostolicas ut veram, & unicam Christi Ecclesiam inter tot falsas, & universalem inter tot privatos cœtus, iterum probabimus.

Actor. 4. Multitudinis credentium, cor unum, & anima una e- „ rat. &c. *Ad Ephes. 4.* Solliciti servare unitatem Spiritûs in vinculo „ pacis, unũ Corpus, & unus Spiritus, &c. unus Dominus, una Fides, „ unum Baptisma. *Ibidem:* Donec occurramus omnes in unitatem „ fidei, & non circumferamur omni vento doctrinæ. *Ioann. 17.* Non „ pro eis rogo tantùm, sed pro eis, qui credituri sunt per verbum eo- „ rum, ut omnes unum sint, sicut Tu Pater in me, & ego in Te, ut & „ ipsi in nobis unum sint. *Matth. 16.* Tu es Petrus, & super hanc Pe- „ tram ædificabo Ecclesiam meam. *Vndè S. Augustinus:* In Cathedra „ unitatis posuit doctrinam veritatis. *S. Ignatius Martyr ad Philipp.* „ Unus DEUS, una Fides, una quoq; Ecclesia esse debet. *Origenes* „ *Hom. 3. in Iosue:* Nemo ergo sibi persuadeat, nemo semetipsum de- „ cipiat, extra hanc domum, id est extra Ecclesiam, non salvatur. „ *Cyprianus Epist. ad Mag.* Ecclesia una est, ut Cant. 4. & 6. demonstra- „ tur, quæ una intus & foris esse non potest. *Epiphan. hæres. 3.* Hanc „ fidem „

Epist. 166.

diligenter con-
‘ fidem Ecclesia adepta per totum mundum dispersa
‘ servat, quasi unam domum inhabitans. *Augustinus in Ioan Tract. 118.*
‘ Tunicam inconsutilem Christi Domini (ait) Ecclesiam denotare,
‘ quæ omnium partium significat unitatem, quæ charitatis vinculo
‘ continetur. *Theodoretus in Psal. 47* Una quidem per totum Orbem
‘ atq; mare. Propterea omnes dicimus, pro Sancta, & unica Catho-
‘ lica, & Apostolica Ecclesia. *S. Chrysost. in 1. Corinth. 1.* Ecclesiæ
‘ DEI, quæ est Corinthi, *ait* : Ecclesiam DEI appellat, ut ostendat,
‘ in unum eam redigi oportere: Nam si Dei est, una est, non Corin-
‘ thi solùm, sed universi Orbis Ecclesia; DEUS enim eam conjungit
‘ ei, quæ omnibus est communis. *Cyprianus Lib. 4. Epist. 9. ait* : Dum
‘ Sacerdoti DEI non obtemperatur, dum Episcopus, qui unus est, &
‘ Ecclesiæ præest, superbâ quorundam præsumptione contemnitur.
‘ *S. Pacianus ait* : Locutus est Dominus ad unum, scilicet Petrum, ut
‘ unitatem fundaret ex uno. *S. Augustinus inquit* : Romanæ Eccle-
‘ siæ, in qua semper Apostolicæ Cathedræ viguit Principatus, per
in Psal. 6o ‘ Communicatorias Literas esse conjunctum. *Idem* : Hæc Christi
‘ Possessio, hæc Christi Hæreditas, hæc Christi Corpus, hæc una Christi
‘ Ecclesia, hæc Unitas, quâ nos sumus, clamat Matth. 16. Super
‘ hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. *In hæc verba S. Cyprianus*
Distinct. 24. ‘ *ait* : Ut unitatem manifestaret, unam Cathedram instituit. *Et pau-*
‘ *lò pòst ait* DEUS unus est, & Christus unus, & una Ecclesia, &
‘ Cathedra una, super Petram Domini voce fundata, aliud Altare con-
‘ stitui, aut Sacerdotium novum fieri, præter unum Altare, & unum
‘ Sacerdotium non potest, quisquis alibi collegerit, spargit. *Optatus*
Lib. 2. ‘ *Milev. contra Parm.* Scire debes, in Urbe Roma Petro primam Ca-
‘ thedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Aposto-
‘ lorum Caput Petrus, qui Cephas est appellatus, in qua una Cathe-
‘ dræ unitas ab omnibus servaretur. *Idem ibidem ait* : Qui contra
‘ singularem Cathedram Petri alteram collocat, Schismaticus & pec-
‘ cator est. *S. Hieronymus ad Damasum ait* : Ego interim Beatitudi-
‘ ni tuæ, id est Cathedræ Petri, communione consocior, super illam
‘ Petram ædificatam Ecclesiam scio, quicunq; extra hanc domum A-
‘ gnum comederit, profanus est. Si quis in Arca Noè non fuerit, pe-
‘ ribit regnante diluvio *S. Gregor. Nazianz. in Carmine de vita sua* :
‘ Vetus Roma ab antiquis temporibus habet rectam fidem, & sem-
‘ per eam retinet, sicut decet Urbem, quæ toti Orbi præsidet, semper
Epist. 16o ‘ de DEO integram fidem habere. *S. Augustin.* In Cathedra unita-
‘ tis,

tis, posuit doctrinam veritatis. *Idem:* Objiciuntur crimina malorum hominum, non nostra, sed aliena, & ipsa partim incognita, quæ si etiam vera & præsentia videremus, & zizanijs propter frumentũ parcentes, pro unitate toleraremus. *S. Ambrosius de Obitu Satyri:* Si cum Episcopis Catholicis, id est, si cum Ecclesia Romana consentiret. *Vt mò ad homines Confessio Calviniana ait.* Admittimus Tria Symbola, videlicet Apostolorum, Nicænum, & Athanasij, &c. *Et art. 25. eadem Confessio ait:* Credimus ergo, quòd nullus in partem suadere debeat, aut seipso contentus manere, sed omnes simul unitatem Ecclesiæ teneant, atq; se ipsos instructioni communi, ac jugo Christi subijciant, & hoc in quocunq; loco, ubi DEUS verum Ecclesiæ Ordinem stabiliverit. Confessio Augustana Artic. 1. *Symbolum Nicænum*, recipiens unitatem Ecclesiæ agnoscit: Et Artic. 7. id expressiùs fatetur, inquiens: Item docent, *quòd una Sancta Ecclesia perpetuò mansura sit.*

Epist. 162.

Quòd Ecclesia Romana sit una unitate visibilis Capitis.

NOn potest fallere DEUS, quod promiserat per Prophetas. Ezech. 34. *Suscitabo super eas Pastorem unum,* Et cap. 37. *Et Pastor unus erit omnium vestrûm.* Et Jóëlis 1. *Et ponent sibi Caput unum.* Quæ loca expressè loquuntur de Ecclesia visibili Christi, ergo in ea dari oportet singulare Caput unum ministeriale: Nam Ecclesia Christi militans assimilatur Regno, ut Matth 13. legitur, *Colligent de regno ejus omnia scandala* Et Apocal. 5. *Fecisti nos DEO nostro Regnum* Et 1. Corinth. 12. *Cùm tradiderit Christus Regnum DEO & Patri.* Sed in Regno datur unus Supremus Princeps, Ergo & in Ecclesia militante debet dari visibilis Vicarius, ut in Regno Christi, cùm illud visibiliter non regat Christus, Vicarius debet regere visibilis in perpetua assistentia Spiritûs Sancti, Joan. 14. Neq; indè sequitur, Christum non esse Regem, Vicarius enim & Prorex non evacuat dignitatem & titulum Regis, nec ministeriale officium principalitatem causæ expellit, sed constituit & infert: Et si Regalis erat Ecclesia Christo vivente, Regalis permanet ipso absente, Luc. 1. *Et Regni ejus non erit finis.* Non enim immutari debuit essentiale Constitutivum illius, post ascensum Christi in cœlum: undè benè S. Epiphan. lib. 1. hære. 29. ait: *Manet enim thronus ejus,*

 & Re-

gnum David cum Pontificatu transtulerit, ac largitus sit Servis suis, hoc *& Regni eius non erit finis, & Sedes super thronum David, ita ut Re-*
est Pontificibus Ecclesiæ Catholicæ.

Confirmatur. Nam Ecclesia militans à Triumphante deri-
vatur & exemplatur; sed in Triumphante unus est Supremus DE-
US, qui præsidet omnibus, Ergo etiam in Ecclesia militante, cùm sit
una cum Triumphante, debet habere Vicarium, & velut Proregem,
ne fiat confusio in Regno ejus, ut fit in hæresibus omnibus, major
habetur figurata Exodi 24. *Inspice, & fac secundùm exemplar, quod*
tibi monstratum est in monte. Et Job 38. *Nunquid nôsti ordinem cœ-*
li, & pones rationem eius in terra? S. Greg. ibidem: *Ordo quidem*
cœli in terra ponitur, hoc est in militante Ecclesia, cùm à Triumphan-
tis Ecclesiæ exemplari militans disponitur. Apocal. 21. *Vidi Civitatem*
Sanctam, Hierusalem novam descendentem de cœlo à DEO. Unde S.
Dyonisius cap. 6. Hierar. Ecclef. ait: *Nostra enim Hierarchia à DEO,*
traditis ordinibus sanctè disposita, sanctis & cœlestibus Hierarchijs con-
formis est. Cui doctrinæ alludens S. Bernard. lib. 3. de consid. ad
Eugenium ad rem nostram ait: *Non vilem reputes formam hanc, quæ*
in terris formam habet in cœlo. Vidit hæc, qui dicebat, vidi Civitatem
Sanctam, &c. Sicut enim Seraphim & Cherubim, & cæteri Ordines
sunt sub uno Capite DEO, ita & hîc Patriarchæ, Archiepiscopi, & re-
liqui sub uno Pontifice Summo, quod non est parvi pendendum, quod
DEUM habet auctorem, & quòd de cœlo ducit originem. Hunc S. Ber-
nardum Lutherus & Confessio Augustana agnoverunt pro Sancto.
S. Cyprianus Epist. 2. ad Anton. lib. 4. *Cùm sit à Christo una Ec-*
clesia per totum mundum in multa membra divisa, item Episcopatus u-
nus Episcoporum multorum concordi numerositate diffusus. Et lib. 1. E-
pist. 6. *Idcircò Dominus, intimans nobis unitatem de divina auctorita-*
te venientem, ponit & dicit: Ego & Pater unum sumus, ad quam
unitatem redigens Ecclesiam suam denuò dicit, & erit unus grex, &
unus Pastor. Et Epist. 3. ad Cornelium ait: *Neque enim aliundè hæ-*
reses obortæ sunt, aut nata sunt Schismata, quàm indè, quòd Sacerdo-
ti DEI non obtemperatur, nec unus in Ecclesia ad tempus Iudex vice
Christi cogitatur. S. Hieron. lib. 1. contra Jovin. *Super Petrum fun-*
datur Ecclesia, &c. inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto
Schismatis tollatur occasio. Optatus Milevit. lib. 2. *In qua una Ca-*
thedra unitas ab omnibus servaretur, &c. ut iam Schismaticus & pec-
cator esset, qui contra singularem Cathedram alteram collocaret. Hilari-

tus in Psal. 121. in illud: *Hierusalem quæ ædificatur ut civitas*, sic ait: *Unum corpus Ecclesia est, non quâdam corporum confusione permixtum, nec singulis in indiscretum acervum & informem cumulum unitis, sed per fidei unitatem, & capitis societatem.* Chrysostom. Hom. 34. in cap. 13. ad Hebræos ait: *Si ex choro ipsum Coryphæum auferas, nequaquam modulatus chorus &c. & phalanges militum si ducem non habeant, nullo modo acies illa numero vel ordine procedit; Et navis si gubernatore privetur, pessum ait necesse est; & grex si pastorem abstuleris, cunctus dispergetur, & peribit.* Idem Homil. ultimâ ad Hebr. *Malum est, ubi non existit primatus, & multarum cladium occasio, & confusionis turbarumq; principium.* Si hæc omnia non experiantur omnes hæreses, qui hæc non videt, Solem in cœlo non videre dicendus est. Unde bene S. Cyprianus Epist. 3. expressit, quod in hæreticis fecit diabolus, idem fieri velit in vera Ecclesia Christi, dum ait: *Ut gubernatore sublato, atrociùs atq; violentiùs circa naufragia Ecclesiæ hostis grassaretur*, invidens hanc felicitatem Ecclesiæ, quam S. Ambrosius expressit in cap. 3. ad Rom. dum ait: *DEI habentes imaginem, ut sub uno sint cæteri.*

Confirmatur 2dò. In Ecclesia militante datur ordo potestatis, secundùm illud: *Omnis potestas à DEO*, & illud: *Si quis Ecclesiam non audierit*; sed potestas attenditur penes prælationem & subjectionem. Prælatio verò mensuratur per ascensum & descensum, non per æqualitatem: porrò in ascensu status faciendus est de necessitate penes unum, secundùm illud: *Tibi dabo claves cœlorum*, & *Pasce oves meas*, ne cogamur abire in infinitum. Major patet, nam Ecclesia non est multitudo confusa, sed ordinata, ut Cant. 4. dicitur: *Quæ enim à DEO sunt, ordinata sunt.* Iniquum ergo est dicere, non magis esse à DEO ordinatam Ecclesiam adesse gratiæ, quàm naturæ processum, adesse naturæ, sed processus naturæ est ordinatissimus, ut inferiora gubernentur per media à superioribus, & inter hæc datur unum supremum, ut videre est inter corpora cœlestia moventia sublunaria; in corpore etiam animalis, ubi diversa membra diversis muneribus deputata ad unum reducuntur, à quo motus dirigantur, scilicet à capite. Pulchrè ad rem nostram inter alios Patres Albertus pulchritudinem unitatis Ecclesiæ ad unum caput reducit, exemplificans in omni ordine. In Angelis, ubi gradatim ordines inferiores ad superiores secundùm illuminationis & obedientiæ ordinem adunantur; In Arboribus, ubi ramusculi ad vir-

 gas,

gas, virgæ ad ramum, multi rami ad stipitem, multi stipites uni ragas, dici infiguntur; In animalibus multæ grues unam sequuntur, sicut & multæ apes; In hominibus multa membra ad unum caput; In legibus divinis, in quibus per media ad primam fit reductio, id est, ad legem divinitatis; In virtutibus, ubi omnes ad unam primam charitatem; In universis ad extremum operibus Christi, qui ad contrapositionem diaboli universa ad unitatem trahit, ideò ait: *qui mecum est, colligit: qui non est mecum, dispergit.* Considerent hæc omnes hæreses, & dispersæ redeant ad unitatem Ecclesiæ, sed ad homines, quos ut suos magistros observare debēt. Lutherus de potestate Papæ ait: *Si potestas Papæ non esset à DEO, nec iure divino, tam diù subsistere non potuisset.* Catechismus Calvin. Dominicâ 49. ait: *Extra Ecclesiam nihil est, præter damnationem & mortem, quicunque separant se à communione fidelium, ut partes agant sectarias, nullam sperent salutem, quamdiù in illa divisione permanserint.* Idem dicit Confessio Helvetica Art. 17. Scotica Art. 16. Belgica Art. 27. *Credimus & confitemur unicam Ecclesiam universalem, &c. credimus quòd cùm &c. salus non sit extra illam.* Similia docent Synopsis puræ Theol. Disp. 40. Thes. 24. Ursinus in Catach. de Eccles. quæst. 7. Paræus in Coll. Theol. Disp. 11. Danæus lib. de visib. Eccl. Lutherus in Locis Commun. Class. 1. Cap. 35. pag. 195. *Cùm DEUS voluerit habere Ecclesiam Catholicam per totum Orbem, necesse fuit, unum aliquem populum, imò unum aliquem Patrem istius populi unius eligi, ad quem, & suos posteros, spectaret totus Orbis, & fieret unum Ovile, & sic ex omnibus gentibus, in infinitum variatis moribus, tamen unica fieret Ecclesia.* Covellus in examinatione doctrinæ pag. 107. dicit, *quòd Ecclesia, licèt per varia regna sub diversis Magistratibus Christianis extendatur, unam tamen Societatem constituit, & subdit, quòd pejoris conditionis esset, quàm privata aliqua Respublica, imò quàm Spelunca Latronum, si medijs destitueretur, vel convincendi hæreses, vel exterminandi.* Hæc ille. Quidam Jacob in rationibus à verbo DEI petitis, pag. 24. *Si enim propriè una visibilis Ecclesia, & regimen Ecclesiasticum, per Orbem terrarum diffusum, hoc in aliquo certo loco manere debet. Cùm enim Christus præcipiat, dic Ecclesiæ, aliquem certum locum invenit, Urbi autem Romanæ maximè omnium convenire videtur Caput esse, & fontem totius Regiminis Ecclesiastici.* Melanchton in Epist. Theologicis Ep. 74. *Quemadmodum sunt aliqui Episcopi, qui præsunt plurimis Ecclesiis, &c. Ponti-*

NB.

fex

fex Romanus omnibus Episcopis praesidet, & hanc Politiam Canonicam nemo puto sapiens improbat, aut improbare debet, &c Monarchia enim Pontificis Romani in hunc finem, meo quidem judicio, utilis est, ut unitas doctrinae servetur. Lutherus Leoni X. scribens ait: *Beatissime Pater, prostratum me pedibus B. T. offero, cum omnibus quae sum & habeo, vivifica, occide, voca, revoca, approba, reproba, ut placuerit, vocem tuam vocem Christi in te Praesidentis & loquentis audiam.* His verbis agnovit Lutherus Romanum Pontificem Vicarium Christi, cùm vocem illius ut vocem Christi audire promiserat. Jacobus Andreas, primarius ex Lutheranis, prout refert Hospinian. in Hist. Sacram. Part. 2. pag. 309. ait: *Demonstrare conatur, Ecclesiarum statum tranquillum tueri difficile esse, nisi ad Supremum Pontificem, & administratorem aliquem rerum Summa deferatur.* Cartuvrigthus in defens. Uvhitgisti: *Si necessarium est, ad unitatem in Ecclesia tuendam unum Archiepiscopum aliis praeesse, cur non pari ratione toti Ecclesiae DEI unus praerit Archiepiscopus?* Idem 2. Replic. pag. 2. *Ad pacem Ecclesiae tuendam aquè necessarium est Papam praeesse Archiepiscopis, atque Archiepiscopos omnibus unius Regni Provinciis.* Fieldus Protestans ad suos respiciens summè divisos, suadet illis, veram Christi quaerere Ecclesiam, & inventâ illâ ait: *Ut illâ semel inventâ communionem illius amplectantur, consilium sequantur, eius demum judicio acquiescant.* Hic Protestans clarè ostendit, quòd in nullo privato Coetu potuerit veram Christi Ecclesiam invenire, ideò illam alibi quaerere jubet. Hookerus in Praefat. de Eccles. Politia Sect. 6. ait: *Hoc unam sat simus tam naturâ & experientiâ, quam ipsâ Scripturâ edocti, contentionibus istis tandem finem imponendum esse definitivè, alicuius Judicis sententiae nos submittendo, cui neutra litigantium pars sub quovis praetextu contradicat, alioquin semper confusio erit, nec spes ulla pacis consequenda.* Beza apud Sarviam lib. de diversis Ministror. gradibus pag. 491. & Epist. 1. Theol. ad Duditium pag. 13. refert sequentem propositionem Duditij, & approbat, dum ait: *Romana Ecclesia non ita multis dissensionibus scinditur, & habet vetustatis venerandae, successionis ordinariae, consensûs perpetui speciem plausibilem, & si veritas est, quam veteres Patres mutuo consensu sunt professi, ea a Pontificiis tota stabit.* Patet ergo ex ipsis dissidentibus, necessarium esse in Ecclesia vera Christi Supremum Judicem, ut unitas fidei servetur, cum qua convenit doctrinae veritas, unde appositè S. Augustinus in *Cathedra veritatis posuit do-* *Epist. 166.*

Cri-

ctrinam unitatis. Similiter & Theodoretus lib. 2. de curandis Græc. affect. ait: *Multimodas falsitatis semitas esse, si à veritatis regula recesseris, &c. mendacium enim multiplex & varium, sed veritatis gratia simplex.* Hæc autem unitas ut annexa veritati consistit in consensu doctrinæ, colligatione membrorum, & subordinatione ad unum Caput ministeriale, vices gerens Christi in terris; sed omnes hæretici his carent omnibus, ergo carent unitate, quæ est nota veræ Christi Ecclesiæ, consequenter veritate doctrinæ uno tantùm colligantur vinculo, scilicet conspiratione in destructionem Sponsæ Christi Universalis Ecclesiæ, ut ait S. Hieron. in cap. 7. Isaiæ: *In Ecclesiæ oppugnatione consentiunt, juxta illud, quòd Herodes & Pilatus inter se discordantes, in Domini Passione amicitiâ fœderantur.* Probatur minor ex Divo Paulo, explicante naturam hæresis, cujus regula est proprium judicium uniuscujusq; hæretici, seu privatus spiritus explicandorum dogmatum: sed judicium privatum nequit esse origo unitatis, sed fons essentialis dissensionis, ut per se patet, cùm hæretici se ad invicem condemnent ex diversitate suorum dogmatum, & instabilitate doctrinæ, undè apposité de illis Tertull. de Præsc. cap. 42. *Mentior, si non etiam à regulis suis variant inter se, dum unusquisq; proindè modulatur quæ accepit, quemadmodum in suo arbitrio composuit.* Recurrunt quandoq; ad Magistratus Sæculares, vel conventicula, quibus acquiescendum esse statuunt, sed quid prodest? si tot diversos constituunt judices, quot Principes & particulares Magistratus, idq; contra praxim veteris Ecclesiæ. Sic S. Athanasius Epist. ad Solit: *Si judicium Episcoporum est, quid cum eo habet commune Imperatorum?* Sic Osius ad Constant. Imper. *Tibi DEUS Imperium commisit, nobis ea quæ sunt Ecclesiæ, concredidit. Imperator bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est.* Quomodo Magistratus possunt res fidei dijudicare? cùm id Imperatoribus in primitiva Ecclesia non licebat: undè apposité ex hac varietate incompetentium judicum, reprehendit hæreticos S. Hilarius, scribens ad Constantium Augustum: *Excidimus ab ea fide quæ una est, & dum plures fiunt, ad id esse cœperunt, ut nulla sit.* Explicatur magis. Ibi nullam esse unitatem, ubi canon fidei omninò inconstans & laceratus, sed hoc fit apud hæreticos, Ergo. Probatur minor: Apud hæreticos non est constans regula recipiendi S. Scripturæ Codicem, nec eum explicandi, cùm non habeant legitimum judicem; quidam enim tam ex antiquis quàm modernis hæreticis, unam aut alteram partem

Scri-

Scripturæ recipiunt, prout opportunum illis videtur pro suis stabiliendis erroribus: alij unam admittunt, alij eandem negant, cùm viderint eam pugnare cum suis erroribus: alij totam, alij partem suscipiunt: alij mutilant, alij perversè illam explicant, in qua explicatione mirificè inter se variant, ita ut rectè dixerit S. Augustinus: *In Evangelio quod vultis, creditis; quod non vultis, non creditis, ut potiùs vobis, quàm Evangelio credatis.*

Ex Opposito autem, quòd ubi non sit unitas, ibi Ecclesia vera non est, sed hæreses & perditio. Oseæ cap. 10. *Divisum est cor eorum, nunc interibunt.* Et Matth. 12. *Omne Regnum in seipsum divisum desolabitur.* 1. Cor. 14. *Non est DEVS dissensionis, sed pacis.* Justinus Martyr ad Orthodoxos de hæreticis: *Fidem nostram, dum sibi adversantur, affirmant.* Irenæus lib. 4. cap. 69. *Hæretici semetipsos quales sunt arguunt, de eisdem verbis non consentientes: nos autem unum, & solum verum DEVM Doctorem sequentes, & regulam veritatis habentes, de eisdem semper eadem dicimus.* Cyprianus de Unit. Eccles: *Conventicula sibi diversa constituunt, veritatis Caput, atq; Originem reliquerunt.* Gregorius lib. 7. Epist. 3. *DEI est gratia, quòd in ipsis, qui à Sanctæ Ecclesiæ doctrinâ divisi sunt, unitas non est.* S. Athanasius contra Arianos: *Quotannis enim in unum côeunt, veluti qui Tabulas Pactaq; scribant, simulantq; se pro Fide Scripta conficere, mirè interim & fœdè, & ridiculè, cùm Scripta eorum non modò ab alijs, sed etiam ab ipsismet explodantur.* S. Basilius Epist. 77. *Si alias licet, atq; alias Confessiones Fidei scribere, & pro temporum varietate mutare, falsa est sententia eius, qui dixerat, unus Dominus, una Fides, &c.* S. Hilarius contra Constantium: *Periculosum nobis admodùm, atq; etiam mirabile est, tot nunc fides existere, quot voluntates, & tot nobis doctrinas esse, quot mores, & tot causas blasphemiarum pullulare, quot vitia sunt, dum aut ita fides scribuntur ut volumus, aut intelliguntur, & cùm secundùm unum DEVM, & unum Dominum, & unum Baptisma, etiam Fides una sit, excidimus ab ea Fide, quæ una est, & dum plures fiunt, ad id cœperunt esse, ut nulla sit.* Optatus Milevitanus: *Negare non potes, scire te, in Vrbe Roma Petro primò Cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, undè & Cephas appellatus est, in qua una Cathedræ unitas ab omnibus servaretur, ut iam Schismaticus & peccator esset, qui contra singularem Cathedram alteram collocaret.* lib. 2.

Sicut ergo per unitatem veritas doctrinæ in Ecclesia probatur:

sic extra Ecclesiam falsitas per dissensiones & mendacia, quod etiam & Lutherus fassus est, Lib. de Votis Monasticis, dum ait: *Mendacia certiùs dignoscere non potes, nisi quando sibimetipsis contraria sunt; à DEO enim ordinatum est, quòd impij semper seipsos confundant, & quòd mendacia non consonent, sed semper contra semetipsa testantur.* Idem in Postilla ait: *Nulli hæretici victi sunt unquam vi & astu, sed mutuâ dissensione: nec aliter cum eis pugnat Christus, qui misso inter illos spiritu vertiginis & dissensionis, sicut inter Sichimitas, inter Babilonicæ Turris Operarios, & in Nova Lege inter Arianos, Donatistas, & Pelagianos,* addo inter Lutheranos, quod sui oblitus omisit Lutherus.

NB.

Habes itaq; Orthodoxa unitas Ecclesiæ testimonium, non solùm à SS. Patribus, sed etiam ab Adversarijs tuis, habes ubi per unitatem veritas doctrinæ, & per mendacia & dissensiones falsitas dignosci facilè possit, habes quicunq; sincerè quæris veritatem, pro bono animæ tuæ.

Ad illa verò, quæ Author Tubæ ait in præcedenti Discursu, *qui nobiscum habent unam fidem, scilicet Catholici Romani cum Protestantibus,* sic SS Patres Authori respondent.

S. Cyprianus Epist. 76. ad Magn. *Quòd si aliquis illud opponit, ut dicat, eandem Novatianum legem tenere, quam Catholica Ecclesia tenet, eodem Symbolo, quo nos baptizare, &c. Sciat quisquis opponendum putat, primum, non esse nobis unam & Schismatis legem, neq; eandem interrogationem, nam cùm dicunt, credis remissionem peccatorum, & vitam æternam per Sanctam Ecclesiam? mentiuntur in interrogatione, quando non habent Ecclesiam.*

S. Augustinus lib. de Vera Religione cap. 5. ait: *Ecclesia autem Christiana, etiam paria Sacramenta celebrantes, tamen quia sententiâ dispares sunt, à Catholica Communione excludit.* Idem Epist. 103. *Omnes qui nobis communicant, noverint ab hæresibus aut Schismatibus quantùm Catholica distet Ecclesia, & quantùm sit cavenda perniciesi vel zizaniorum, vel præcisorum de vite Domini Sarmentorum.* Idem in Psal. 54. in illa verba Psal. *Redimet in pace animam meam* ait: *Baptismum habebamus utrique, in eo erant mecum: Evangelium utrique legebamus, erant in eo mecum: Festa Martyrum celebrabamus, erant ibi mecum: Pascha solennitatem frequentabamus, erant ibi mecum, sed non omninò mecum; in Schismate non mecum, in hæresi non mecum; in multis mecum, in paucis non mecum. Sed in his paucis, in quibus non mecum, non eis prosunt multa, in quibus mecum.* Idem Tom. 3. pag.

pag. 61. *Sub ipsis ergo paucis in Symbolo constitutis, plerumq; heretici venena sua occultare conati sunt.*

S. Ambrosius lib. de Fide contra Arianos, & in Luc. cap. 9. ait: *Christum etiam sibi heretici videntur habere, nemo enim Christi nomen negat, qui non omnia quæ Christi sunt confitetur, unum dogmatum ejus si retraxeris, retraxisti salutem tuam.* Idem habet S. Gregorius Nazianz. Tract. de Fide: *Nihil periculosius his hereticis esse potest, qui, cùm integrè per omnia decurrant, uno tantùm verbo, acsi veneni guttâ, veram illam ac simplicem Fidem Dominicam, & exindè Apostolicæ Traditionis inficiunt.*

Ex his patet clarè, Catholicæ Ecclesiæ & Schismatibus, hæresibusq; non esse eandem Fidem, cùm Schisma & Hæresis non habet unam Ecclesiam, extra quam vera Fides esse non potest, & unà cum Schismatibus & hæresibus.

Objicit adversa pars, quòd in Ecclesia Catholica Romana multi Doctores & Scholastici, multas inter se excitant Controversias & Contradictiones. Respondetur, quòd nunquam in materia Fidei & dogmatibus illius, sed de illis materijs, quas salvâ Charitate, & Unitate, pro exercitio & subtilitate ingenij, quisq; defendit, cùm non sint determinatæ ab Ecclesia. Sic respondet huic Objectioni S. Augustinus, dum ait: *Alia sunt, in quibus inter se aliquando etiam doctissimi, atq; optimi regulæ Catholicæ defensores salvâ Fidei compage non consonant.* Quod si controvertunt in materia dogmatum, sed quomodo, & quo fine, explicat S. Augustinus contra Donat. & ait: *Sanitas pacis hoc facit, ut dum diutiùs aliqua obscuriora quæruntur, & propter inveniendi difficultatem, diversam pariant in fraterna cogitatione sententiam, donec ad verum liquidum perveniatur, & vinculum maneat unitatis, ne in parte præcisa remaneat insanabile vulnus erroris.* Exemplum est de S. Cypriano, qui putans non esse Traditionem Apostolicam, rebaptizandos hæreticos, cum omnibus Episcopis Africanis tenuit, contra S. Stephanum, ante determinationem Ecclesiæ, nunquam tamen ab unitate Ecclesiæ recessit, immo eandem posteà alijs Episcopis suasit, de quo sic S. Augustinus lib. 1. de Bapt. contra Donatistas cap. 25. *Quamvis commotiùs, sed tamen fraternè indignaretur, vicit tamen pax Christi in cordibus eorum, ut in tali disceptatione nullum inter eos malum Schismatis oriretur.* Undè ipse posteà Cyprianus dimissâ contrariâ sententiâ, sic scribit ad Jubianum: *Servetur a nobis patienter, & firmiter charitas unanimis,*

lib. 2. cap. 6.

Collegij honor, vinculum Fidei, & concordia Sacerdotij. Idem S. Cy-
prianus testatur, se scripsisse libellum ad eundem Jubianum de bono
patientiæ, timens, ne scinderentur illi Episcopi ab unione Ecclesiæ,
in quo libello illa auro notanda verba omnibus hæreticis apposuit:
Impatientia (ait) *ab Ecclesia Hæreticos facit, & ad Iudæorum similitu-
dinem, contra Episcopi pacem & charitatem, rebelles ad hostilia & fu-
riosa arma compellit.*

S. Hieronymus contra Lucifer. Episcopos Africanos suam sen-
tentiam mutâsse testatur his verbis: *Deniq; ipsi Episcopi, qui rebapti-
zandos hæreticos cum eo statuerant, nostrum emisêre Decretum.*

Et S. Augustin. lib. contra Crescon. S. Cyprianũ posteà S. Ste-
phano, & S. Sixto ejus Successore, sub quo & martyrium passus,
semper adhæsisse testatur his verbis: *Pro tantis meritis flagrantissimæ
charitatis, & quia in ea vite permansit, tanquam sarmentum tanto
fructu pacis & dilectionis opulentum.* Qui verò hunc lapsum S. Cy-
priani exprobrabant, sic illis S. August. cap. 31. contra Crescon.
respondet: *Cuius multis literis mea Scripta non comparo, cuius inge-
nium diligo, cuius ore delector, cuius charitatem miror, cuius marty-
rium veneror, hoc quod aliter sapuit non accipio: non accipio, inquã,
quod de baptizandis hæreticis & Schismaticis S. Cyprianus sensit, quia
hoc Ecclesia non accipit, pro qua B. Cyprianus sanguinem fudit.*

Famosæ satis Disputationes sunt inter Thomistas & illos,
qui mediam Scientiam sectantur, tamen non sunt in materia Fidei,
sed Theologica, utraq; pars expresse fatetur, se illæsum servare libe-
rum arbitrium, & initium Fidei facere DEUM, diversificantur in
modo explicandi, quomodo hoc fiat, ut utrumq; extremum com-
ponatur; Thomistæ ex principio certo, quòd omne donum desur-
sùm est, colligunt necessitatem prædeterminationis, ne alicujus for-
malitatis supernaturalis admittatur primum principium, Creatura:
Alumni verò mediæ Scientiæ ex alio principio nostri liberi arbitrij
deducunt, non dari prædeterminationem, ne jura libertatis lædan-
tur. Nihil hîc de Fide: sic & in omnibus materijs nihil quæ tangunt
animatam Fidem. Vade in Africam, Americam, vade ad ipsos In-
dos, nullam contradictionem in Fide audies, sed summum consen-
sum in omnibus Fidei articulis per totum Orbem, ubi sunt Catho-
lici, invenies.

De Nota Secunda,
Quòd Ecclesia Romana sit Sancta.

SAnctitatem Ecclesiæ expressit Apostolus ad Ephes. 5. *Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid ejusmodi, sed ut sit Sancta, & immaculata.* Et 1. ad Corinth. 3. *Templum DEI Sanctum est, quod estis vos.* 1. Petri cap. 2. *Vos autem genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis* 1. ad Corinth. cap. 6. *Sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri IESV Christi.* ad Tit. 3. *Per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritûs Sancti, quem effudit in nos abundè per IESVM Christum Salvatorem nostrum, ut iustificati gratiâ ipsius, hæredes simus secundùm spem vitæ æternæ.* Matth. 5. *Estote perfecti, sicut Pater vester cœlestis perfectus.* 1. Corinth. 11. *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Actor. 22. *Baptizare, & ablue peccata tua.* Apocalypſ. 1. *Dilexit nos, & lavit nos à peccatis in sanguine suo.* Psal. 92. *Domum tuam Domine decet sanctitudo in longitudinem dierum.* Domus hæc est Ecclesia, etiam Calvino teste lib. 4. cap. 7. §. 25. Sed hæc omnia nulli Ecclesiæ competere possunt, nisi Romanæ, Ergo Ecclesia Romana est Sancta.

Ecclesia Romana est Sancta vel maximè ex eo, quia habet Authorem & Fontem Sanctitatis Christum JESUM, dicit Apostolus, *Christus est Caput Ecclesiæ.* Ab hoc Capite promanârunt Sacramenta Sancta, quibus Romana Ecclesia utitur. S. Ambrosius dicit: *Author Sacramentorum, quis est nisi Dominus IESVS,* à quo firmata in doctrinis sanctis, à quibus in nullo usq; ad hæc tempora recedens firma, & stabilis perseverat in primæva Sanctitate. Si firma ergo & Sancta, si in omnibus promissio Divina impleri debet, multò magis de Ecclesiæ firmitate, in cujus duratione & perpetuitate consistit salus humana, undè benè Psalmista: *Deus fundavit eam in æternum.* In quæ verba hæc S. Augustinus: *Quæ est ergo ista Civitas? Videamus ne fortè, quia dictum est in Civitate Dei nostri, in monte sancto eius, debeamus quærere istum montem, ubi etiam exaudiri possimus.* Et postquam hanc Civitatem dixerit Ecclesiam Christi, subjungit: *Sed fortè ista Civitas, quæ mundum tenuit, aliquando evertetur? absit!*

ad Ephes. 5.

Psalm. 47.

S. August. in eundem Psal.

Deus fundavit eam in æternum, quid times ne cadat fundamentum?
Ut hoc fundamentum caderet, quæ non tentârunt hujus sæculi Prin-
cipes, quod inductione manifestum est, *Primò* à persecutione Ty-
rannorum, à S. Petro usq; ad S. Sylvestrum. *Secundò* à Conspirati-
one Imperatorum hæreticorum, præcipuè Arianorum *Tertiò* à
Principibus & Imperatoribus Catholicis, qui contra Ecclesiam fue-
runt contumaces, & Ecclesiæ Jurium publici & occulti hostes. *Quar-
tò*, ab ijsdem Imperatoribus hæreticis, vel impijs Catholicis, qui
Throno Apostolico Pontifices deturbare tentârunt. *Quinto*, à Schi-
smatibus, in Electionibus Romanorum Pontificum seditiosorum
consilijs excitatis. *Sextò*, à Conciliabulis ab hæreticis Imperatori-
bus & seditiosis Catholicis contra Pontifices congregatis. *Septimò*, à
tot Bellis Vandalorum, Hunnorum, Herulorum, Longobardorum,
quibus Roma toties vastata est. *Octavò*, à defectione Patriarch. Se-
dium, præcipuè Constantinopolitanæ, quæ fretâ potentiâ Imperato-
rum Arianorum, sæpius contra Romanos Pontifices conspiravit,
Nonò, ab infensissimis Imperatoribus Occidentalibus, Friderico Bar-
barossa, Henrico Quinto, Philippo, & alijs, qui factis impijs Eccle-
siam Romanam turbârunt. *Decimò*, ab innumeris Hæreticis, quo-
libet Sæculo, & ipsorum factionibus & crudelibus persecutionibus,
postquam ab Ecclesia recesserint. Quid non fecerunt Ariani con-
tra Concilium Nicænum Primum; quid Nestorius contra Ephesinū.
Quid Eutiches & Dioscorus contra Chalcedonense, quantos ausus
& conatus exercuerunt, ut illa Sancta Concilia annihilarent. Ni-
hilominùs tot procellis excitatis, navis Petri nunquam potuit mer-
gi, & ex omnibus portis inferi, quæ sunt hæreses, mirificè triumpha-
vit, & modò triumphat Romana Ecclesia. Et videtur illud Isaiæ
de illa impleri: *In misericordia sempiterna misertus sum tui, dixit
Redemptor tuus Dominus, &c. Misericordia autem mea non recedet à
te, & fœdus pacis meæ non movebitur, &c. Omne vas, quod fictum est
contra te, non dirigetur, & omnem linguam resistentem tibi in iudicio
iudicabis.* Undè meritò S. Chrysost. Homil. de Penteof. Tom. 3.
dixerit de Ecclesia: *Quando novella erat, in nullo potuit lædi, &
nunc, quando usq; ad cœlum pervenit, existimas posse eam superari?
& tunc quidem cùm undecim essent apostoli, nullus eos superare potu-
it. sed pauci homines totum ceperunt mundum, & nunc, quando ter-
ra, & mare, & Orbis terrarum, & inhabitabiles Regiones & Civita-
tes, omnes fines terræ pietate repletæ sunt, putas eam te posse lædere?*

Cap. 54.

at non poteris, Chriſtus enim propter eam paſſus eſt. Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam. Faciliùs cœlum exterminari poterit, & terra perire, quàm aliquid mali pati Eccleſia. Quis eſt, qui hoc dicit, cœlum & terra tranſibit, &c. benè enim Verbum DEI ipſo cœlo ſolid us eſt, quia cœlum Opus Verbi DEI eſt. Romana Eccleſia eſt etiam puritate doctrinæ Chriſti Sancta, nullum admittens errorem. Hanc puritatem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ deſcribit S. Pacianus contra Novatianos: *Eccleſia,* inquit, *eſt, non habens maculam & rugam, quia DEUS ei largitur gratiam, ut integrum ac purum Corpus conſervetur, & in nullo Hæreticorum venena prævaleant.* Eccleſiæ puritas & Sanctitas colligitur ex Sanctitate Legum, Sacramentorũ, Dogmatum, absq; ullo errore, prout exponit Ruffinus, Eccleſiam dicens Sanctã, *quia non habet, nec poteſt habere perfidiam, quia portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.*

Sancta eſt etiam, quia promovet vitæ Sanctitatem, & ſanctam Converſationem, quam ſemper docet ſuis Sanctis Statutis & Legibus, ad normam doctrinæ Evangelicæ JESU Chriſti, Sanctorum Apoſtolorum, & SS. Patrum, promovendo Fideles omnes ad ſanctam vitam & converſationem per bona opera, & exercitium virtutum ſanctarum, quæ Sacra Scriptura ubique continuò nobis commendat. Homines Sæculares per Obſervantiam præceptorum Dei, ſecundùm illud: *Si vis vitam ingredi, ſerva Mandata.* Homines verò Religioſos, per Conſilia Evangelica ad majorem perfectionem, ſecundùm Conſilium Chriſti: *Si vis perfectus eſſe, vade vende omnia, & da pauperibus, & ſequere me.*

Matth. 19.

Ibidem.

Dicitur ergo Sancta, ſecundùm hanc vitæ converſationem, quam docet ſuos Fideles, non quòd omnes ſint Sancti, & non ſint peccatores, ſed quòd in illa ſola reperiatur Sanctitas, quam docet & conſervat, licèt non omnes eam apprehendant, & nullatenùs extra illam Sanctitas, nam ſceleratos habere, commune eſt alijs Cœtibus, non autem Sanctos, illi ſoli Sanctos & peccatores. Hanc Sanctitatem doctrinæ in Eccleſia vera expreſſit S. Auguſtinus, dum ait: *Nihil in Chriſtianis Eccleſiis turpè & flagitiosè ſpectandum imitandumq; proponitur, ubi veri DEI aut præcepta inſinuantur, aut miracula narrantur, aut dona laudantur, aut beneficia poſtulantur.*

lib. 2. de Civit. DEI cap. 28.

Hæc prædicat perpetuò DEUM, totius bonitatis & Sanctitatis Fontem, illamq; execratur doctrinam, quæ eundem dicit Authorem peccati, quia præcepta Divina obſervanda docet, nec docet impoſſibilia,

bilia, docet non esse mœchandum, non adulterandum, docet servanda esse Vota Religiosa, DEO promissa, nec unquam violanda, docet Consilia Christi Domini Evangelica sectanda, virtutem colendam, vitium fugiendum, bona Opera exercenda, nec tamen fidendum illis sinè gratia Christi, sinè qua nihil illa esse, DEUM & proximum amandum, hæc & multa alia perpetuò docet, ut meritò S. Augustinus lib. de Moribus Ecclesiæ cap. 30. suo tempore dixerit: *Ecclesia Catholica Mater Christianorum verissima.* Et Procopius de eadem meritò scripserit: *Ad pietatem trahit, virtutem persuadet, immortalitatem perdocet, ad cœlestia desideria excitat.* Unde meritò S. Cyprianus dixerit de illa: *Adulterari non potest Sponsa Christi, incorrupta est & pudica, unam domum novit, unius cubiculi Sanctitatem casto pudore custodit, hæc nos DEO servat, hæc Filios regno, quos generavit assignat.*

lib. 3. de Unit. Eccles.

Si hæc experiri vis, Lector, lege Professionem Fidei Catholicæ, quam ad finem Libri appono tibi; lege Concilia Generalia, præsertim Tridentinū, experieris, quomodo omnes Canones (in his enim continetur doctrina Catholica) sint consentanei DEO, rationi, honestati, pietati, Scripturis, & Antiquæ Ecclesiæ, ad quam semper Dissidentes provocant, quæ verò contra hæc objiciuntur, ita solidè ac clarè à Controversistis solvuntur, ut de invaliditate objectionum evidenter constet, quod si Dissidentes ex sinistra imputatione aliquid in contrarium habeant, candidè proferant, & satisfiet ipsis, modò non habeant animum obfirmatum erroribus & pertinaciâ, quæ est natura hæresis.

Contra Sanctitatem Romanæ Ecclesiæ tam antiqui, quàm recentes hæretici multa objiciunt peccata & scandala tam Prælatorū, quàm varij statûs hominum facta, & modò fieri in Ecclesia Romana: sed ad hæc breviter respondemus, cùm ex professo instituemus inferiùs Discursum, utrùm peccata hominum impediant veram Fidem & Sanctitatem in Ecclesia Romana? ubi ostendemus ex Sacra Scriptura & Sanctis Primitivæ Ecclesiæ Patribus, quingentorum nempè Sæculorum peccata non impedire, nec præjudicare Sanctitati & veræ Fidei, ex eo, quia Ecclesia continet non solùm justos, sed etiam peccatores, qui sæpiùs varijs peccatis maculant suas conscientias, non autem Fidem & Sanctitatem Ecclesiæ. Proindè distinguendam esse doctrinam à moribus, institutionem à praxi, Sanctitatem effectivam à formali seu personali. Sanctitas effectiva

corporis Ecclesiæ consistit in Sacramentis, in legibus Divinis, Consilijs Evangelicis, & alijs medijs pro salute consequenda ordinatis, hæc autem non perduntur, licèt illis plures abutantur, imò sunt sanctificativa, & sanctificant benè utentes, & sunt plurimi, qui benè utuntur prædictis. Hanc Sanctitatē non perdunt vitia Prælatorū, sancta enim sunt ministeria, licèt ipsi sint pravi aliqui, docēt tamen sanā doctrinā & præcepta, licèt ea non adimpleant. Undè Christ9 Matth. 23. *Omnia quæcunq; dixerint vobis, servate, & facite: opera verò eorum nolite facere.* In quæ verba S. Augustinus lib. 2. contra Petil. cap. 61. ait: *Nec propter illos Pharisæos, quibus nos non per prudentiā, sed per malevolentiam comparatis præcepit Dominus deseri Cathedram Moysis, in qua utiq; figurabat suam &c. monet tamen populo facere quæ dicunt, non facere quæ faciunt, ne Cathedræ Sanctitas deseratur, & propter Pastores malos gregis unitas dividatur.* Ex hoc loco S. Augustini clarè patet hoc argumentum, fuisse antiquorum hæreticorum, qui exprobrabant vitia hominum, quasi impedientia Sanctitatem Ecclesiæ, quam defendebat S. Augustinus. Similiter S. Chrysostomus ad cap. 1. ad Galat: *Etiamsi qui præsunt, improbi forent, innumeruq; scaterent malis, nec sic fas esset discipulo dictis non audientem esse, etenim si de Doctoribus Iudæorum dictum est, quoniam super Cathedram Moysis sedebant, eos esse dignos, qui à discipulis audirentur: quâ veniâ digni erunt, qui Ecclesiæ Præsides &c. conspuunt.* Sed ad homines Centunatores, qui Cent. 1. cap. 4. ajunt: *Appendicis vice hæc adjicimus, opera mala à doctrina bona esse discernenda, & neq; ob mala opera personæ doctrinam quoq; sanam esse rejciendam, sed auditâ doctrinâ opera mala esse fugienda. Dominus enim docet Matth. 23. Super Cathedram Moysis &c. omnia quæcunq; dixerint vobis, facite, secundùm verò opera eorum nolite facere.* Lutherus ad Plebanos: *Quodsi nunc (proh dolor!) res habeat Romæ, ut expediret habere melius, attamen neq; hæc, neq; ulla causa esse potest, ut ab Ecclesia illa separatio aut discessio fieri debeat.* Idem libro de Virtute Excommunicationis ait: *Id super omnia, & in his omnibus considerandum est, quòd potestas Ecclesiæ licèt pro nostris peccatis plerumq; tradatur Pilatis, Herodibus, Caiphis, violentisq; alijs Tyrannis, nostrum tamen est, eam summis semper studijs revereri, & colere exemplo Christi, qui sic Annam, Caipham, Pilatum honoravit.* Eidem Luthero cùm objectum fuisset in Disputat. Lipsica, quòd Patronus & Fautor fuisset Bohemorum Schismaticorum, respondit: *Nunquam mihi placuit, nec in æternum placebit,*

quodcunq; Schisma iniquè faciunt Bohemi, quòd se auctoritate propriâ
separant à nostra unitate, etiamsi Jus Divinum pro illis staret, cùm su-
premum Ius Divinum sit charitas & unitas Spiritûs, &c. consequens est,
quòd Bohemorum dißidium à Romana Ecclesia nullâ poßit excusatione
defendi, quin sit impium, & Christi legibus omnibus contrarium, quia
contra charitatem, in qua omnes leges summantur, iudicabat ergo
Lutherus dissidium Bohemorum impium à Romana Ecclesia, &
legibus divinis contrarium, ob peccata aliena ab unitate Ecclesiæ re-
cedere. Sed quid Lutherus de se ipso in Epist. ad Gal. c. 1. ait audi-
amus: *In monasterio carnem meam vigilijs, ieiunijs, orationibus casti-
gavi, &c. Papam ob conscientiam magnâ observantiâ colui, &c. Casti-
tatem, Paupertatem, Obedientiam servavi, &c. idq; feci simplici corde*
NB. *bono, zelo, & ob DEI gloriam, ultimum iudicij diem timens, & ex
animo salutem sitiens,* quam assecutus fuisset, si in his omnibus per-
severâsset. Calvinum quid ipse dicat audiamus. Sic ille lib. 1. Instit.
cap. 1. ait: *Quòdsi Religio erat Sanctis Prophetis ob plurima & maxi-
ma scelera non unius aut alterius hominis, sed propemodùm totius po-
puli, se ab Ecclesia non alienare, nimium nobis arrogamus, si protinùs
audeamus ab Ecclesiæ Communione discedere, ubi non omnium mores vel
nostro iudicio, vel Christianæ etiam professioni non satisfaciunt.* Ergo
etiam ex mente Dissidentium non impediunt peccata Sanctitatem
effectivam Ecclesiæ Romanæ, à qua in nullo casu recedere licebat,
etiam ex sententijs illorum, quod tamen fecerunt, sed videant quâ
conscientiâ id fecerunt sequaces illorũ. Si tamen Dissidentes urge-
ant carentiam Sanctitatis in Ecclesia Romana ob peccata hominũ,
multò magis apud illos non erit, quod ex ipsorum testimonijs sic ad
oculum probamus. Lutherus de suis Dominicâ 26. post Trin. ait:
*Anteà cùm ad Pontificis seductionem & falsum DEI cultum cogeremur,
ad benè operandum quilibet ultrò sequebatur, nunc quisq; nihil aliud
novit, quàm iniustis exactionibus, rapinis, manifestis furtis, mendacijs,
usuris, omnia ad se transferre. Tam insigniter maligni fieri coguntur
homines in gratiam Evangelij, &c. ita ut cum non ampliùs humano,
sed diabolico more omnem misericordiam exuerint.* Et in Epist. ad E-
phes. vocat omnium mortalium sceleratissimos ac facinorosissimos,
tetra monstra, malos genios humanâ formâ indutos; Et ad Corint.
cap. 15. de ijsdem ait: *Futuræ vitæ nullam habent rationem, sed sicut
credunt, ita vivunt, sunt & manent sues, & sicut sues moriuntur.*
Erasmus Epist. ad Fratres inferioris Germaniæ ait: *Quos anteà (sub*
Papatu)

Papatu) noveram puros, candidos, & fuci ignaros, eosdem vidi ubi se Sectæ Evangelicæ dedissent, loqui cœpisse de puellis, alea lusisse, abjecisse preces, impatientissimos, omnis injuriæ vindices, vanos, viperinos in moribus, ac prorsùs hominem exuisse expertus loquor. Volfangus Musculus in explic. 3. præc: *Ut verum fatear, nostri adeò sunt mutati, ut cùm sub Papatu &c. essent, nihilominùs Religiosi fuerint, nunc autem &c. magis prafani quàm filij huius seculi evaserunt.* Meno Protestans lib. de Christ. Fide cap. de fide mulieris Chanan. ait: *Si ad Prædicatores veneris, qui de verbo gloriantur, invenies quosdam apertè mendaces, quosdam ebriosos, & vinolentos, quosdam feneratores, quosdam superbos, & fastuosos, tam habitu, quàm gestu, quosdã calumniatores, & conviciatores &c. & proditores innocentum. Quo jure etiam ac fide nonnulli matrimonia contraxerint, cuius notæ uxores habeant, &c. aluntur meris reductionibus &c. & rapinis, tantum docent, quantum ventri dedito Magistratui placet, quantumq; ille iusserit.* Simon Paulus Superintendens, magnæ auctoritatis apud Protestantes, Serm. Dominicâ 3. post Trinit. sic ait: *Nostro tempore iustè conqueri possunt & dicere ministri, væ tibi Lubecca! væ tibi Hamburge! væ tibi Rostochie! &c. væ vobis omnibus, quotquot ditio hæc continet! væ vobis cæteris, impijs, adulteris, fornicatoribus, Heluonibus, usurarijs, mendacibus, omnibus vicinis peccatoribus.* Sed hic homo contra doctrinam suorum Magistrorum clamavit, nam Lutherus his occasionem dederit, qui libro de Libertate Christiana sic ait: *Christiano neq; opera, neq; lex necessaria est, quia per fidem liber est ab omni lege.* Adhuc pejùs aures erigite Tom. 1. Wittenberg. fol. 189. 190. 200. dixerat: *Oportet cor humanum legem DEI, atq; adeò DEUM ipsum supra modum odisse.* Idem in secundum Caput ad Gal. ait: *Legi mori nihil aliud est, quàm ad legem non esse obligatum, ab eaq; liberum esse.* Et in 4. cap. expresè addit: *Clarum est, Decalogum solùm Judæis datum, & non nobis, nec Sectarij sinè mendacio docere possunt aliter.* Idem Tom. 3. lib 4. Wittenberg. fol. 175. ait: *Vbicunq; iubet Scriptura bona opera facere, tu id sic intelliges, quòd Scriptura prohibeat bona opera facere.* Undè ex hâc doctrinâ Lutheri hæc sequi videntur: Ubi Scriptura dicit, Non habebis deos alienos, sequitur, habebis: Non mœchaberis, sequitur mœchaberis: Non furtum facies, sequitur facies: Non concupisces rem alienam, & omnia quæ illius sunt, sequitur concupisces; conformiter ad doctrinã superiorẽ idem libro de vita conjugali ad illud, Crescite & multiplicamini, ait: *Si*

non vult uxor, veniat ancilla. Similiter Calvinus in Instruct. contra libert. cap. 13. ait: *Concupivit aliquis uxorem proximi, ea potiatur, si potest &c. audacter eripiat vi vel fraude fortunas proximorum.* Lutherus hoc idem approbat, cùm in Argum. Epist. ad Galat. edit. primæ ait: *Summa ars & sapientia Christiana est, nescire legem, ignorare opera, & totam iustitiam activam.* Quid ergo ex hac doctrina utriusq; sequi debuit, quàm hoc quod Povellus in Adiaphoris pag. 136. ait: *Quis tam cæcus, qui non deploret miserum statum Ecclesiæ nostræ, quantumlibet gloriosa reputetur, magnam dico ignorantiam, neglectum DEI cultum, horrendas blasphemias, iuramenta in domibus, in plateis, &c. fornicationem, adulteria, ebrietates, usuras, avaritiam, & alias eiusmodi abominationes.* Non insultent ergo Protestantes & Calvinistæ Romanæ Ecclesiæ, quòd in illa peccata inveniantur, cùm multò graviora Duces ipsorum fecerunt, & alios Scriptis suis docuerunt, cùm DEI gratiâ in nullo Catholicorum libro tam iuriosa Deo & omni æquitati, ipsiq; rationi repugnantia inveniantur, prout superiùs retulimus. Si ergo multò graviora peccata secundùm allegata ipsorum inveniantur inter Lutheranos & Calvinistas, & tamen opinantur suam fidem Sanctam, multò magis Ecclesiæ Christi veræ tribuendum, quòd peccata ipsius Sanctitatem non tollant, sicut inveniuntur in Libris Lutheri & Calvini, prout adhuc inferiùs magis patebit. Unico hunc Discursum concludimus argumento ex principijs Lutheri & Calvini: Vel antiqua Romana Ecclesia vera non fuit, quod illi negant, & juste, nam & illi non deberent vocari Christiani; vel præsens est etiam vera, nam eodem modo illustravit eam Dominus nunc ac tunc viris Sanctitate illustribus, & morum regulis, quod ipsi Centuriatores singulis Centurijs tam primorum quàm posteriorum sæculorum eadem pietatis officia ejusdem Sanctitatis cultores in Ecclesia Romana enumerant. Lutherus in Locis Commun. Class. 5. pag. 117. ait: *Fateor, non defuisse sua dona Dominicos Francisco, Bernardo, & alijs, qui primi instituisse Collegia Monachorum dicuntur.* Calvinus lib. 4. Instit. cap. 13. §. 15. ait: *Non sic hodie à sancta illa antiquitate Monachos degenerâsse dico, quin aliquos in suo genere bonos habeant.* Et §. 18. de Viduis ait: *Quæ ad publicum ministerium viduæ recipiebantur, eas sibi perpetui Cœlibatûs conditionem imposuisse.* Et mox addit: *Eas peccâsse fidem Ecclesiæ datam fallendo.* Lutherus in Proposit. A. D. 1520. editis ait: *Ad libertatem pertinet, sese posse perpetuo voto aut cuicunq; legi subdere. Talis fuit Bernardi*

Religios

Religio, & omnium qui feliciter Religiosi fuerunt Apologia Confess. Augustanæ Cap. Respon. ad Arg. Advers hæc habet: *Antonius, Bernardus, Dominicus, Franciscus, & alij Sancti Patres elegerunt certum vitæ genus.* Quare Sanctos vocat? quia Ecclesia Sancta Romana, quia in illa vera fides, sinè qua Sanctitas stare non potest. Lutherus in Epist. ad Galat. cap. 4. 3. habet hæc: *Si Papatus illam Sanctitatem haberet, quam tempore veterum Patrum, Hieronymi, Ambrosii, Augustini, & aliorum habuit, quid tam contra Papatum proficeremus.* Et in declaratione quorundam Articul. ait: *Quòd Romana Ecclesia sit à DEO præ alijs honorata, non est dubium, ibi enim SS. Petrus & Paulus, Pontifices 46 ac tot centena millia Martyrum sanguinem suum fuderunt, ut vel palpari queat, quàm singularem habeat respectum ad eam DEUS.* Si ergo Lutherus dicit, eam modò defecisse, maximam injuriam facit Christo, acsi ille non stetisset verbo, qui dixerat de illa: *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*; & secundùm illud: *Ero vobiscum ad consummationem sæculi.* Sed ipsemet Lutherus fatetur Tom. 2. Germ. Wittenb. fol. 229. *Fatemur, in Papatu veram esse Scripturam, verum Baptismum, verum Sacramentum Altaris, veras claves ad remissionem peccatorum, verum prædicandi officium, verum Catechismum: plus dico, esse in Papatu veram Christianitatem, immò ipsum nucleum Christianitatis.* Ex his Lutheri verbis hoc sequi videtur, Ergo extra illam nihil est simile, cùm sit Ecclesia Christiana, quæ enumerata à Luthero continet omnia. Habet ergo eandem Sanctitatem etiam teste Luthero moderna Ecclesia, cùm habeat Papatus nucleum Christianitatis, nam proponimus doctrinam & virtutum exempla Divi Hieronymi, Augustini, Ambrosij, & aliorũ imitanda, ipsorum utimur testimonijs defendendo Missæ Sacrificium, intercessionem Sanctorum, bona opera necessaria ad salutem, Oblationem pro defunctis, liberum Arbitrium, Ritus omnes & ceremonias Ecclesiæ, quæ ferè omnia inveniuntur in prædictis SS. Patribus, prout inferiùs clare omnibus patebit.

Matth. 16.
Ibidem 28.

De Nota Tertia,
Quòd Ecclesia Romana sit Catholica.

HÆc est illa amplissima Hæreditas Christi, quam promeruit apud æternum Patrem, dicentem ad ipsum: *Dabo tibi Gentes Hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* Undè ipsemet

Psalm. 2.

Actor. 1. met Christus de hac hæreditate Ecclesiæ ad Apostolos ait: *Eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & usq; ad ultimum terræ.* Ex his patet, illam solam doctrinam, & Fidem Christi esse, quæ in universo mundo annunciatur: quam etiam prædixit

Psalm. 18. Propheta: *In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines Orbis terræ verba eorum,* & hæc doctrina dicitur Catholica, id est Universalis, quia in universo Orbe prædicatur, & opponitur omnibus privatis doctrinis, & Sectis, quæ vel in aliquibus Regnis, vel noviter exortæ, quarum tempus Authores, paucitas Sæculorum notatur, istæ non sunt doctrinæ Christi, cùm tales doctrinæ pænè innumerabiles sint, & omnes sibi contrariæ inveniantur, nec una alteri cedit, sed ad invicem se condemnant, quod Christus cavere jussit Matth. 24.

Probatur, quod Ecclesia Catholica, id est Universalis, sola sit Ecclesia Christi vera inter tot falsas. Articulus fidei est in Symbolo Apostolorum, *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam,* hic Articulus debet verificari usq; ad finem mundi, sicut alij verificantur, *Credo in Deum Patrem &c.* aliàs falsò diceremus, *Credo Ecclesiam Catholicam.* Matth. 24. *Prædicabitur Evangelium Regni in universo Orbe, in testimonium omnibus Gentibus, & tunc veniet consummatio.* Marc. ult. *Ite in Mundum universum, & prædicate Evangelium omni creaturæ: qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur.* Lucæ 24. 46. *Oportebat Christum pati, &c. & prædicari in nomine eius pænitentiam & remissionem peccatorum in omnes Gentes.* Actor. 1. *Eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & usq; ad ultimum terræ.* Actor. 9. *Quoniam vas electionis est mihi, ut portet nomen meum coram gentibus & Regibus.* Ad Rom. 1. *Per quem accepimus gratiam & Apostolatum, ad obediendum fidei in omnibus Gentibus pro nomine eius.* Apocal. 5. *Redemisti nos in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos DEO nostro Regnum.* Matth. 8. *Multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham.* Conformiter SS. Patres ad prædicta S. Scripturæ loca de Universalitate veræ Christi Ecclesiæ, quæ multis alijs falsis privatis cœtibus opponitur, loquuntur. Vincent. Lirin. adv. prof. voc. Novit. cap. 3. ait: *In ipsa Catholica Ecclesia magnoperè curandum est, ut id teneamus, quod ab omnibus creditum est, hoc est enim verè propriè catholicum, &c. si sequamur Universitatem, Consensionem, Antiquitatem.* S. Irenæus lib. 1. cap. 2. *Ecclesia enim per universum Orbem*

usq; ad fines terræ seminata. S. Cyprian. de Unitate Eccles. *Ecclesia Domini luce perfusa per totum Orbem radios suos porrigit.* S. Cyrillus Hierosol. Catech. 8. *Catholica vocatur Ecclesia, quia per universum Orbem terrarum diffusa, à finibus terræ usq; ad extrema.* Theodoretus in Psal. 47. *Una quidem per totum Orbem atq; mare &c. & unica Ecclesia Catholica & Apostolica, à finibus usq; ad fines terræ.* Egesippus lib. 2. de excidio cap. 12. *Ex quo cæpit congregatio Christianorum, in omne hominum penetravit genus, nec ulla natio Romani Orbis remansit, quæ cultûs eius expers relinqueretur.*

Hæc verò doctrina universalis, quam Christus Apostolis in universo Orbe præcepit; & Fides, quæ annunciatur in Mundo universo, in sola Ecclesia Romana invenitur, id est in Ecclesia Universali, Doctrina & Fides Universalis.

Sic SS. Patres: S. Augustinus de Romana Ecclesia: *Ipsa est Ecclesia Catholica, quòd per totum Orbem terrarum diffunditur. Hanc ignorare nulli licet, ideò secundùm verbum Domini nostri IESU Christi abscondi non potest.* Idem lib. de vera Religione ait: *Tenenda est nobis Christiana Religio, & eius Ecclesiæ Communicatio, quæ Catholica est, & Catholica nominatur, non solùm à Suis, verùm etiam ab omnibus inimicis. Velint enim nolint, ipsi quoq; Hæretici & Schismatum Alumni, quando non cum suis, sed cum extraneis loquuntur, Catholicā vocant, non enim possunt intelligi, nisi de hoc nomine eam discernant, quo ab universo Orbe nuncupatur.*

Epist. 170. ad Severinum.

Cap. 7.

S. Hieronymus: *Ego nullum primum, nisi Christum sequens, Beatitudini Tuæ, id est Cathedræ Petri, Communione consocior, super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. quicunq; extra hanc domum Agnum comederit, profanus est.* Ejusdem Ecclesiæ Universitatem exprimens ad Læt. scribit Epist. 7. *De India, Perside, Æthiopia, Monachorū quotidie turmas suscipimus, deposuit Pharetras Armenius, Hunni discunt Psalterium, Scythiæ frigora calore Fidei fervent, Getarum rutilus & flavus exercitus, Ecclesiarum circumfert tentoria.* S. Augustin. Epist. 162. *Romanæ Ecclesiæ, in qua semper Apostolicæ Cathedræ viguit Principatus, per Communicatorias literas esse coniunctum.* S. Cyprianus: *Pseudoepiscopo sibi ab Hæreticis constituto. Navigare audent ad Petri Cathedram, atq; ad Ecclesiam Principalem, unde Unitas Sacerdotalis exorta est, à Schismaticis & profanis literas ferre, nec cogitare eos esse Romanos, ad quos perfidia non habet accessum.* S. Hieronymus ad Evagrium: *Non altera Urbis Ecclesia, altera totius Orbis examinanda*

Epist. 57. ad Damasum.

S. Hieron. p. 21.

Lib. 1. Ep. 3.

nanda est, & Galliæ, Britanniæ, & Africæ, & Oriens, & India, & omnes Barbaræ Nationes, unum Christum adorant. Idem ait: *Apostolicam Sedem, universamq; Romanam Ecclesiam, Romanumq; Imperium &c fuisse commotum hæresi Pelagij.* S. Prosper. *Sedes Roma Petri, quæ Pastoralis honore facta Caput mundi, quidquid non possidet armis, Religione tenet.* Idem ait: *Roma per Apostolici Sacerdotij principatum amplior facta est arce Religionis, quam Solio potestatis.* S. Ambrosius in Orat. Funebri de Satyro: *Percunctatus ex eo est, utrum cum Episcopis Catholicis, hoc est cum Ecclesia Romana conveniret.* Idem ait: *Judæorum plebe damnatâ, Ecclesiæ mysterium evidenter exprimitur, quæ in Ninivitis per pœnitentiam, & in Regina Austri per studium percipiendæ sapientiæ, de totius Orbis finibus congregatur. &c. Regina planè, cujus Regnum est indivisum, de diversis & distantibus populis in unum Corpus assurgens.* S. Augustinus ait: *Sed planè & Judæi & Pagani, si tam paucos vos putarent Christianos, quàm pauci vos estis Donatistæ, qui solos Christianos esse prohibetis, &c. nunquam ridere cessarent. Non timetis, ne vobis dicant Judæi, ubi illud dictum, lætare sterilis, quæ non paris. &c. quoniam multi filij desertæ, &c. præponens multitudinem Christianorum multitudini Judæorum. Si Ecclesia Christi est paucitas vestra, &c in longinquis terris Constitutorum nomen Donati inauditum est.* Undè S. Pacianus ait: *Catholicum istud nec Marcionem, non Apellem, nec Montanum sonat, nec hæreticos sumit Auctores.* In Ephesino Concilio Philippus Presbyter Tom. 2. cap. 16. *Petrum Caput Ecclesiæ Catholicæ fundamentum per Successores suos, huiusq; semper vivere, causasq; decernere, semperq; victurum esse.*

Contra Pelagian. cap. 7.

Lib. de ingrat.

De Vocat. Gent. cap. 6.

Lib. 7. in Luc. cap. 11.

Epist. 48. ad Donat.

Ep. ad Sympr.

Audiamus & adversæ Partis testimonia ad præsentem Discursum. Calvinus in Institut. Galli. Genevæ impressis 1562. ait: *Notum & indubitatum esse, quòd ab Apostolorum temporibus, usq; ad suprà dicta, nulla doctrinæ mutatio facta fuerit Romæ, vel in alia ulla Civitate.* Idem lib. 4. cap. 1. §. 10. ait: *Ecclesia Universalis est collecta ex quibuscunq; gentibus multitudo, quæ intervallis locorum dissita & dispersa, in unam tamen divinæ doctrinæ veritatem consentit, & ejusdem Religionis vinculo colligata est.* Lutherus in Locis Commun. Class. 1. cap. 35. pag. 195. *Cùm DEUS voluerit habere per totum Orbem unam Ecclesiam, &c.* vide suprà pag. 86. Licèt alibi aliud contrarium dixerit in Colloq. Latinis Tom. 2. Tit. de Patribus: *Tertulliani & Cypriani ætate degeneravit Ecclesia, immo ipsis Apostolis adhuc viventibus.* Hoc Argumentum Lutheri est Argumentum Manichæorum

NB.

chæorum apud Lirinen. cap. 26. Gaudentius apud S. Augustinum lib. 2. cap. 25. cum alijs Donatistis dicebat: *Cùm cœpisset crescere Ecclesia, noluerunt homines perseverare, & defecit ex omnibus gentibus, exceptâ parte Donati* Et si defecit secundùm Lutherum tempore Apostolorum, quam Ecclesiam instituit Lutherus post tam longum tractum annorum? qui licèt in prioribus Catechis. editionibus retinuit in Symbolo nomen Catholicæ, sed in editionibus posterioribus abrasit Catholicam, & posuit Ecclesiam Christianam. In Catechismo autem erubescens excludere nomen Catholicæ in Dominica 15. sic ait: *Catholicum positum est, ad significandum, quòd ut unum est tantùm caput fidelium, sic debent esse unum corpus, ita ut non plures Ecclesiæ, sed una tantùm sit per Orbem diffusa.* Confessio Witrenbergensis ait: *Credimus & confitemur, quòd una sit Sancta Catholica & Apostolica, secundùm Symbolum Apostolorum & Nicænum.* Confessio Belgica Art. 27. *Credimus & confitemur Unicam Ecclesiam Catholicam Universalem, &c. credimus, quòd cùm &c. salus non sit extra eam.* Napperus: *Papisticum Regnum occupat omnes mundi partes, absq; alia contradictione, totos mille ducentos sexaginta annos ab Anno Domini 316.* Bunius in Tract. pacif. ait: *Romana Ecclesia, ex quo? ab Apostolis fidem accepit, verbum & Sacramenta à Christo Domino, tradita retinuit, quod sanè singulare donum DEI est, & manifestum opus Spiritûs Sancti.* Nicolaus de Remota India ait: *In ingressu Templi lustralibus aquis, perindè ut Pontificij asperguntur, eodem ritu & Religione mortuos sepeliunt, & pro illorum sempiterna salute Christum invocantes. &c. Sunt apud illos & Monachorum Sodalitia, & Virginum Sacrarum Cœtus, ædibus semotis inclusi, ab omnibus illis pudicitia, cum summo probitatis, & abstinentiæ, & Religionis studio conservatur. Jejunia temporum, quæ Adventum & Quadragesimam appellamus, sincerè observant &c. In Thomæ honorem diem festū agunt.* Et pag. 64. de remotis Catayanis ait: *Sua habent Sacella, pro mercatorum peregrinantium incolumitate, ritibus Missisq; litant.* Eduinus Sandus in Relat. de Statu Relig. Occid. fol. 6. ait: *Consentit Græcorum Ecclesia cum Romana in assertione Transubstantiationis, in Sacrificio, & in toto ritu Missæ, in Invocatione Sanctorum* Theolog. Wittenberg. in Tractatu edito Anno 1584. in Titul. Acta Theol Wittenberg. ait: *Quòd Græcorum Ecclesia, licèt hodie à Romana Ecclesia divisa sit, profitetur tamen se credere invocationem & venerationem Sanctorum.* Wittakerus contra Duræum lib. 7. de hac Universali-

NB.

in Apocal. cap. 11. pag. 161.

Sect. 14. p. 80

NB.

pag. 46. & 60.

tate sic loquitur: *Quidquid de Ecclesiæ propagatione, amplitudine, gloria, veteres Prophetæ prædixerunt, id perfectum esse historia luculentissimè testatur, ita vaticiniis Prophetarum Ecclesiasticam historiam suffragari nulla controversia est.* David Chitræus Anno 1559. apud Genebrar. 4. Conog. parte 747. fatetur & probat, *quòd testimonia ab hostibus multum placere debeant.*

Quæ Universalitas Ecclesiæ ad Fidei Universalitatem extendi debet, quæ ex unanimi consensu, integritate, atq; antiquitate compendiata est, quæ Universalitas tam locorum, quàm Fidei nulli Ecclesiæ, quàm Catholicæ competit, de quo testatur S. August. *Ipsa est,* inquit, *Ecclesia Catholica, quòd per totum Orbem terrarum diffunditur. hanc ignorare nulli licet, ideò secundùm verbum Domini nostri JESU Christi abscondi non potest.*

Epist. 1701. ad Severinum.

Est ergo Ecclesia Universalis, & Fides, quâ constituitur. Quæ Universalitas multipliciter sumitur. Primò dicitur Universalis, quia universaliter vera est in suis fidei Articulis, prout omnibus clarè inferius patebit, & opposita omnibus privatis cœtibus, cum quibus semper unica & sola pugnat, & ideò Militans dicitur. Universalis dicitur, quia tradit doctrinam universalem de cœlestibus visibilium & invisibilium ad salutem pertinentium. Universalis dicitur, quia habet universales medicinas Sacramentorum, habentes efficaciam ad purgandum quemlibet morbum Spiritualem. Universalis dicitur, quia differt Privilegio Universalitatis à Synagoga particulari data uni populo, non enim Synagoga erat duratura; cùm esset figura novæ legis, ut 1. Corint. 10 dicitur, *Omnia in figura contingebant,* cujus Sacramenta non erant in tota perfectione completa, ut S. Irenæus lib. 3. de Gentil. ait: *Præfigurata fuit in Abel, & descripta in Prophetis, perfecta verò in novissimis temporibus in Filio DEI.* Universalis deniq; dicitur, quia ad finem dirigit universalem, scilicet ad DEUM, qui est universale Bonum, per Præcepta & Consilia Evangelica, secundùm mandatum Christi Matth. 28. *Docentes eos servare omnia quæcunq; mandavi vobis,* & Joan. 15. *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis,* & Actor. 1. *In omni gente qui timet DEUM, & operatur iustitiam, acceptus est illi &c. Hic est omnium Dominus.* Quid verò de sua paucitate Dissidentes dicant audiamus. Mornæus in Præfat. Myst. Iniq. ait: *Nostra Reformata Ecclesia cùm & pusilla & nupera sit,* Centuriatores in Epist. Dedic. Cent. 5. ajunt, Suam *Ecclesiam in lateribus Aquilonis inclusam, non secùs ac*

Dona-

Donatus in meridie eandem incluserat. Beza Epist. Theol. pag. 7. ait: *Rectè nos Protestantes ab Ecclesia Anglicana distinguimur, & insuper ostendimus, Lutherum posterosq; errores tam Protestantibus, quàm Ecclesiæ Anglicanæ contrarios tenuisse.* Protestans Deeringus epist. ad Hebr. cap. 2. & 12. lect. 10 & cap. 3. lect. 12. *Honorem DEI in angulis & locis desertis absconderunt, cùm (teste Apostolo) ex ore fiat confessio ad salutem.* Hospinianus in histor. Sacram. part. alt. ait: *Lutheranorum, Zvinglianorum, Calvinistarum nomina horreo.* Parkinsus in Apol. pag. 31. *Talia agnomina per omnia tempora eos distinxerũt, quæ vel nova dogmata ab Ecclesiæ doctrina, aliena ipsi invexerunt, vel ab alijs inventa defenderunt.* S. August. ad rem nostram lib. de Util. cred. cap. 14. ait: *Vos autem & tam pauci, & tam turbulenti, & tam novi, nemini dubium est, quoniam neminem in auctoritatem præfertis.* Si verò Lutherani, Calvinistæ, & alij Dissidentes voluerint ad se trahere Ecclesiam ratione suæ paucitatis, erunt similes Donatistis, qui dicebant, in toto Orbe perijsse Ecclesiam, & solùm remansisse in parte Donati: imò Anabaptistæ, Quakeri, Mennonistæ, magis sibi Ecclesiam appropriabunt, cùm sint pauciores Lutheranis & Calvinistis, & tamen utriq; habent illos pro hæreticis, ut patet ex Authore Tubæ pag. 13. qui ait: *Hos non curemus, &c. cùm extra Ecclesiam se posuerint, atq; apud illos nulla est fides Christiana, quæ sensu Ecclesiæ Catholicæ, quæ animâ fidei est destituta.*

Sed audite prædicti omnes, quid de vestra paucitate sentiat S. Augustinus in Psal. 85. dum ait: *Christo maledicunt, qui dicunt quia perijt Ecclesia de toto Orbe terrarum, & remansit in sola Africa. Si diceres illi, perdes villam tuam, fortè non à te temperaret manum, & dicis Christum perdidisse hereditatem suam, redemptam sanguine suo. Quam autem faciat iniuriam: videte Fratres, Scriptura dicit, In lata gente gloria Regis, &c. Ergo hanc iniuriam facis Christo, ut dicas, populum suum ad istam exiguitatem diminutum. Ideò natus es, ideò Christianum te dicis, ut invideas gloriæ Christi? Agnosce Regem tuum, da illi gloriam, da illi latam gentem, dabo inquis, &c. undè do inquies? Ecce hinc da. Omnes gentes quotquot fecisti, venient & adorabunt coram te: dic hoc, confitere hoc, & dedisti latam gentem.* Et in Psal. 21. in illud: *In Ecclesia magna confitebor tibi Ecclesia magna quid est Fratres? Ecclesia magna totus Orbis est, &c. Quid mihi dicis ô heretice, non est pretium Orbis terrarum. Si sola Africa redempta est, non audes dicere, non totus Orbis redemptus est, sed perijt, quem invaso-*

vem passus est Christus, ut perderet rem suam, &c. Convertentur ad Dominum universi fines terræ, dixit ô hæretice. Universi dixit, ut evadas, quæstionem non habes quâ exeas, sed habes quò intres.

Concludimus verbis Henrici VIII. Regis Angliæ, qui exsurgente Luthero, in Sedem Apostolicam pietate non minùs quàm eruditione plenum (antequam Annæ Bolenæ adulterino amore excæcaretur) libellum de Septem Sacramentis ediderat, ubi Art. 2. mirabiliter Primatum Romani Pontificis, & Ecclesiam Romanam Matrem & Primatem omnium Ecclesiarum probat, his verbis: *Negare Lutherus non potest, quin omnis Ecclesia fidelium, Sacro-Sanctam Romanam velut Matrem Primatemq; recognoscat ac veneretur, quæcunq; saltim neq; locorum distantiâ, neq; periculis interiacentibus prohibetur accessu. Quanquam (si vera dicunt, qui ex India veniunt huc) Indi etiam ipsi, tot terrarum, tot marium, tot solitudinum plagis disiuncti, Romano tamen Pontifici se submittunt. Ergo si tantam & tam latè fusam potestatem neq; iussu DEI Pontifex, neq; hominum voluntate consecutus est, sed suâ vi vendicavit, dicat velim Lutherus, quando in tantæ ditionis erupit locum.* Et ostendens, talem fuisse Potestatem Romano Pontifici ab initio agnitam, & Romanam Ecclesiam cæteras moderâsse, progreditur his verbis: *Quin Græciam ipsam, quanquam ad ipsam commigrâsset imperium, reperiemus tamen, quòd ad Romanæ Ecclesiæ Primatum pertinebat, præterquam dum Schismate laborabat, Romanæ Ecclesiæ cessisse.* Cùm ergo in Symbolo Apostolorum non inveniamus, Credo Ecclesias particulares, sed Credo Sanctam Ecclesiam Catholicam, id est Universalem, sequitur, solam Ecclesiam Universalem esse veram Ecclesiam Christi, quæ est Romana, ex consensu Sanctorum Patrum, Populorum, & totius antiquitatis, quam ipsimet Dissidentes fatentur primis Sæculis veram: si tunc veram, quare & nunc de illa non debet verificari, *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam* Matth. 16. Et illud: *Ego vobiscum usq; ad consummationem seculi* cap. 28. Hæc & multa alia promisit Christus Ecclesiæ, qui dixerat: *Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt* Lucæ 21. Libenter scirem, quomodo dicant omnes Dissidentes Symbolum Apostolorum, an dicant Credo S. Ecclesiam Catholicã, & si unusquisq; cœtus credit, apud se particularẽ Ecclesiã, aliter dicit, aliter credit, contra S. Scripturam, quæ mandat credere Catholicam, id est Universalem, non particulares: & tamen dicunt, nihil credendum, quod non est in S. Scriptura; Ergo nec particulares Ecclesias, quæ non specificantur in Symbolo Apostolorum, nisi sola Universalis.

Vide suprà pag. 86. quid ipse Lutherus aliàs senserit de Romano Pontifice Vers. 11. & Vers. 21.

In Symb. S. Athanasii legimus Quicunq; &c. ante omnia opus est, ut teneat Catholicam fidem &c. Et hæc est Fides Catholica, non dicit Particularis. quod Symbolũ Dissidentes dicunt se observare.

De

De Nota Quarta,
Quòd Ecclesia Romana sit Apostolica.

APostolica Ecclesia ex derivatione Nominis dicitur ab Apostolis propagata Apostolorum Principi ad regendum tradita à Christo Domino, Suisq; Successoribus. *Tibi dabo claves Regni Cœlorum. Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam* Quam promissionem complevit post Resurrectionem Christus, ter pronuncians Joan. 21. *Pasce agnos meos, Pasce agnos meos, Pasce Oves meas.* Fortè ideò ter pronunciavit Christus hæc verba, ne haberent excusationem omnes hæretici, nec objicerent, quòd Christus non commiserit Petro totius Orbis pascendas oves, cùm commiserit agnos & oves trino præcepto pascendas. Apostolica ab Apostolis per legitimam Successionem Pastorum post S. Petrum usq; ad nostra tempora deducta. Hanc Successionem SS. Patres ita dicunt esse necessariam, ut sinè illa Ecclesiam subsistere non posse affirment. Ita S. Hieronym. ait: *Ecclesia non est, quæ non habet Sacerdotes.* Et S. Augustinus: *Numerate vel ab ipsa Petri Sede, & in ordine illo Patrum, quis cui successit. Videte, ipsa est Petra, quam non vincunt inferorum portæ*; ubi ex Successione Pastorum deducit Sanctus Ecclesiæ Firmitatem. Hinc maximè solliciti fuerunt SS. Patres, in enumeranda hac Successione Episcoporum. Idem S. Augustinus ait: *Si enim Ordo Episcoporum sibi succedentium considerandus est, & c. Petro successit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus*, & enumerat Pontifices 36. usq; ad Anastasium, & concludit: *In hoc Ordine Successionis, nullus Donatista Episcopus reperitur.* Enumeratâ verò hâc Successione contra Epist. Manich. sic ait: *Multa sunt, quæ in ejus gremio me tenent, Ecclesiæ Catholicæ Tenet me à Sede Petri Apostoli, cui pascendas oves suas, post Resurrectionem Dominus commendavit, usq; ad præsentem Episcopatum, Successio Sacerdotum.* Idem ait: *Nam & Ordinem ab Apostolo Petro cœptum, & usq; ad hoc tempus per traducem Succedentium Episcoporum, servatum perturbant.* Hic S. Augustinus ostendit, quòd ætate illius perturbabant hæretici hanc Successionem. Undè apertè reprehendit tales, dum ait: *Cathedra tibi quid fecit Romanæ Ecclesiæ, in qua Petrus sedit, in qua hodiè Anastasius sedet, quibus nos in Catholica Unitate connectimur, &c. quare appellas Cathedram pestilentiæ, Cathedram Apostolicam?* Ex his verbis S. Augustini duo clarè patent.

Matth. 16.
contra Lucif.
in Psalm contra par. Donati Tom. 7.
Epist. 165.
Cap. 4.
NB.
Tom. 4. & 20. in Nov. & Vet. Test. 9. 10.
Lib. 2. contra Liter. Petil. cap. 51.

Unum, quòd Cathedra Romanæ Ecclesiæ sit Cathedra Apostolica, & quòd Romana Ecclesia sit Ecclesia Catholica, cui se connexum dicit. Alterum est, quòd qui oppugnant Ecclesiam Romanam, Catholicam & Apostolicam, sumpserunt Argumenta ex antiquis hæreticis contra illam. S. Irenæus ait: *Eam quam habet ab Apostolis traditionem, & annunciatam hominibus Fidem per Successionem Episcoporum provenientem, usq; ad nos indicantes, confundimus omnes eos, qui quoquo modo, vel per sui placentiam malam vel vanam gloriam, vel per cæcitatem, vel per malam sententiam, præterquam oportet colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam, propter potentiorem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undiq; Fideles, in qua semper ab his, qui sunt undiq; conservata est, ea quæ est ab Apostolis traditio, &c. Fundantes igitur, & instruentes Beati Apostoli Ecclesiam; Lino Episcopatum administrandæ Ecclesiæ tradiderunt, Successit autem ei Anacletus. Post eum tertio loco ab Apostolis sortitur Episcopatum Clemens, qui vidit ipsos Apostolos, & contulit cum eis. &c. Huic autem Clementi succedit Evaristus. Hâc Ordinatione & Successione ea, quæ est ab Apostolis, in Ecclesia traditio & veritatis præconizatio pervenit, usq; ad nos, & est plenissima hæc ostensio, unam & eandem vivificatricem Fidem esse, quæ in Ecclesia ab Apostolis usq; nunc sit conservata, & tradita in veritate.* Ubi etiam S. Irenæus per Ordinationem, Successionem & Traditionem, veram ostendit Ecclesiam & Fidem, quibus semper fuerunt, & sunt hæretici contrarij, quia per hæc ipsorum fraudes propalantur. Ostendit etiam, quòd hanc Successionem hæretici impugnabant, vel per sui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel cæcitatem & malam sententiam, secundùm suum placitum, quod ipsis insanum cerebrū persuasit. S. Cyprianus ait: *Factus est autem Cornelius Episcopus, de DEI & Christi eius judicio, &c. cùm Fabiani locus, id est, cùm locus Petri, & gradus Cathedræ Sacerdotalis vacaret.* Idem ad Magnum ait: *Novatianus in Ecclesia non est, nec Episcopus computari potest, qui Evangelicâ & Apostolicâ Traditione contemptâ nemini succedens à seipso ordinatus est.* S. Epiphanius ait: *Attamen Episcoporum Romæ Successio hanc Consequentiam habuit Petrus & Paulus, Linus, Cletus, Clemens, Evaristus, Alexander, Sixtus, &c.* S. Hieronymus de Viris illustribus dicit de Clemente: *Quartus post Petrum Romæ Episcopus, siquidem secundus Linus fuit, & tertius Cletus.* Idem Hieronymus ait: *Clemens Vir Apostolicus, qui post Petrum Romanam rexit Ecclesiam.* S. Athanasius & Ægy-

Lib. 3. cap. 3.

Ep. 52. ad Antonian.

Ep. 75.

Hær. 27.

Lib. 14. Comment. in Esa.

& Ægyptij Episcopi in Epist. ad Marcum Papam: *Domino Sancto, & Apostolici Culminis Venerando Marco, S. Romanæ Apostolicæ Sedis atq; Universalis Ecclesiæ Papæ, Athanasius & Universi Ægyptiorum Salutem.* Tertull. de Præscript. cap. 35. *Si Italiæ adjaces, habes Romam, unde nobis quoq; Authoritas præsto est. Statu felix Ecclesias cui totam doctrinam Apostoli sanguine suo profuderunt, ubi Petrus Passioni Dominicæ adæquatur.* Optatus: *Igitur negare non potes, scire te, in Urbe Roma Petro primo Cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, undè & Cephas appellatus est; in qua nunc Cathedra Unitas servaretur, ne cæteri Apostoli sibi quisq; defenderent, ut jam Schismaticus & persecutor esset, qui contra singularē Cathedram alteram collocaret.* Nota. Si alijs Apostolis non licuit alteram collocare Cathedram, contra Cathedram Petri, quomodo alijs privatis licebit sese intrudentibus. S. Ambrosius ait: *Cùm totus mundus DEI sit, tamen domus eius Ecclesia dicitur, cujus hodie Rector est Damasus.* S. Augustinus: *Quia te Dominus gratiæ suæ præcipuo munere in Sede Apostolica collocavit.* Anselmus: *Domino & Patri Universæ Ecclesiæ in terra peregrinantis Summo Pontifici Urbano &c. Quoniam Divina Providentia Vestram elegit Sanctitatem, cui vitam & Fidem Christianam conservandam, custodiendamq;, & Ecclesiam suam regendam committeret, ad nullum alium rectiùs refertur, si quid contra Catholicam Fidem oritur in Ecclesia, ut eius auctoritate corrigatur.* S. Cyrillus Alexandr. ait: *Ut membra maneamus in Capite nostro, Apostolico throno Romanorum Pontificum, à quo nostrum est quærere, quid tenere, quid credere debeamus.* Hic S. Cyrillus præsidebat in Concilio Ephesino contra Nestorium. S. Bernardus ad Eugen. ait: *Sunt quidem & alij Cœli Janitores, & gregum Pastores, sed tu tantò gloriosiùs, quantò & differentiùs, utrumq; præ cæteris nomen hæreditasti, habent enim illi assignatos greges, singuli singulos, tibi universi crediti, uni unus, nec modò ovium, sed & Pastorum, tu unus omnium Pastor, & iuxta Canones tuos alij in partem sollicitudinis, tu in plenitudine potestatis vocatus es. Aliorum potestas certis arctatur limitibus, tua in ipsos, qui super alios potestatem acceperint. Nam si causa extiterit, tu Episcopo Cœlum claudere, tu ipsum ab Episcopatu deponere, etiam & tradere Sathanæ potes.*

Lib. 2. contra Parmen.

in cap. 3. ad Timoth.

Ep 92. ad Innocent. Papā.

Lib. de Incar. cap. 1.

in Thesauro de Rom. Pont.

NB.

Lib 2. de Consider.

NB.

Hanc longiorem Authoritatem consultò S. Bernardi adduximus, cùm pro certo sciamus, à Luthero, Calvino, Confessione Augustana pro Sancto habitum memoratum S. Bernardum. Consentit

Vide suprà in Nota Ecclesia Sancta pag 100 & 101.

tit Author Tubæ, qui pag. 79. ait: Obq; id & Cathedram Ecclesiæ Romanæ communissimè olim & nunc vocatam esse Cathedram Apostolicam, Cathedram Petri. Petro autem ut plurimùm SS. Patres

NB.

Primatum in Ecclesiam Catholicam cum maxima auctoritate attribuêre. Hâcq; ratione illum dici Caput Ecclesiæ, Hieron. in Psal. 23 Chrysost. Hom. 11. in Matth. de cujus Primatu SS. testimonia

Vide pag. Authoris 79:

plurima allegata, ut Caput Fidelium, & Pastorem gregis universi, Augustin. vel qui Author est, Quæst. Vet. & Nov. Testam. 9. 75. Vicarium Christi, Ambros. ad cap. 24. Luc. Pastorem Pastorum, Eucherius Lugd. in Vig. S. Petri. Bernard. lib. de Consid. Petram & Carpedinem Ecclesiæ Catholicæ, rectæ Fidei fundamentum. Sy-

Actione 8.

nodus Chalcedon. Cùm Sancti Patres tam clarè ostenderint Successionem Apostolicam in Romanis Pontificibus, sollicitè requirunt eam ab hæreticis, ut etiam suas ostendant Successiones, ex quarum defectu manifestè patet, apud illos veram non esse Ecclesiã. S. Au-

Epist. 165.

gustinus ait: *In hoc Ordine Successionis nullus Donatista Episcopus re-*

Lib. 2 contra Parmen.

peritur. Optatus: *Vos vestræ Cathedræ originem ostendite, qui vobis vultis Sanctam Ecclesiam vendicare.* S. Cyprianus: *Qui se ultrò sinè*

Lib. 1. Ep. 6.

Divina dispositione præficiunt, qui se præpositos sinè ulla Ordinationis le-

Lib. de Simpl. Prælat.

ge constituunt, qui nemine Episcopatum dante, Episcopi sibi nomen assu-munt. Tertull. lib. de Præscript. *Edant hæretici origines Ecclesiarũ suarum, evolvant ordinem Episcoporum suorum, ita per Successionem ab initio decurrentem, ut primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis vel Apostolicis Viris habueris Authorem vel Antecessorem, hoc enim modò Romanorum Ecclesia, Clementem à Petro Ordinatum refert, confingant tale quid Hæretici* Ratio evidentissima, quare SS. Patres, ostensâ Successione Apostolicâ in Romana Ecclesia, requirebant etiam ab hæreticis, ut suas ostenderent Successiones, quia vera Ecclesia sinè legitimè succedentibus Episcopis esse non potest, ut docet S. Cyprian. Epist. 9. Lib. 4. dum ait: *Ecclesiam esse plebem Episcopo adunatam, &*

Contra Lucif.

Episcopum esse in Ecclesia, & Ecclesiam in Episcopo Et S. Hieronym.

Actor. 20.

Ecclesia non est, quæ Sacerdotes non habet. Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI.

Duo ergo requiruntur, ut aliquis Episcopus legitimè ab Apostolis descendat, sitq; verus Episcopus; Successio scilicet & Ordinatio. Quantùm ad Successionem, necesse est, ut sit legitimus in Ecclesia DEI Episcopus, ut succedat alijs Episcopis, usq; ad Apostolos

ſtolos, ſicut Petro ſucceſſit Linus, Cletus, Clemens, & alij Romani Pontifices, Joanni Polycarpus, alij alijs, usq; ad noſtra tempora, ut superiùs probavimus. S. Auguſtinus ait: *Vides in hac, quid Eccleſiæ Catholicæ valeat auctoritas, quæ ab ipſis fundatiſſimis Sedibus Apoſtolorum, usq; ad hodiernum diem ſuccedentium, ſibimet Epiſcoporum Serie, & tot populorum conſenſione firmatur.*

Lib. 11. cap 2. contra Fauſtũ.

Quantùm ad Ordinationem, ut ſit legitimus Epiſcopus, debet ordinari à tribus Epiſcopis, qui & ipſi ſint ab alijs ordinati, & alij ab alijs, usq; ad Apoſtolos. Id clare habetur Canone 1. Apoſtolorum, ubi præcipitur, ut Epiſcopus ordinetur à duobus vel tribus Epiſcopis, id eſt à duobus aſſiſtentibus Metropolitano, vel à pluribus. Nam & S. Anacletus docet, S. Jacobum ordinatum fuiſſe Epiſcopum Hieroſolymæ à S. Petro, Jacobo, & Joanne. Hinc legimus, illos primos Sanctos Pontifices Romanos ſtrictè obſervâſſe iſtas Ordinationes, tam Epiſcoporum, quàm Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum. In Vita S. Lini hæc legimus: Hic fecit Ordinationes duas, Epiſcopos 15. Presbyteros 18. In Vita S. Cleti: Hic ex præcepto B. Petri 25. Presbyteros ordinavit in Urbe Roma. In Vita S. Clementis: Hic fecit Ordinationes duas per Menſem Decembrem, Presbyteros 10. Diaconos 2. Epiſcopos per diverſa loca 15. In Vita S. Anacleti: Hic fecit Ordinationes duas per Menſem Septembrem, Presbyteros 5. Diaconos 3. Epiſcopos per diverſa loca num. 6. Similia leguntur de alijs SS. Alexandro, Teleſphoro, Aniceto, Sotero, Eleutherio, Fabiano, Cajo, Marcellino, Marcello. Et ſic in Vita uniuscujusq; Pontificis numerantur hæ Ordinationes, quæ hucusq; fiunt. Hîc manifeſtè patet ex tot SS. Primis Pontificibus, & inclytis Martyribus, quàm neceſſariæ fuerunt Ordinationes ad hoc, ut veri eſſent Epiſcopi & Presbyteri, cùm illas tantoperè obſervabant in primitiva Eccleſia. Et cùm unus tantùm extra Eccleſiam ordinatus fuerit Novatianus, dicit S. Cyprianus, non eſſe illum in Eccleſia, nec Epiſcopum, quia caruit legitimâ Succesſione & Ordinatione. Author Tubæ Pacis pag. 22. citat Oſiandrum, qui in Epitome Cent. 16. pag. 1073. ſic ait: *Eccleſia, quæ ſub Papatu fuit eo tempore, quo Lutherus natus eſt, fuit Eccleſia Chriſti, habuit enim Miniſterium Evangelij, S. Biblia, Baptiſmum, Cænam Domini, &c. Ideòq; qui ſub Papatu ad miniſterium Eccleſiaſticum ordinati fuerunt, ut Lutherus, & alij multi Evangelici habuerunt legitimam Vocationem. &c.* Sed quis miſerit iſtos prætenſos Evangelicos ad prædicandam

Epiſt. 2. & Can. 4. Conc 1. Nicæni. Vide infrà p. 114.

candam

candam aliam fidem, contrariam etiam antiquæ Ecclesiæ, ut inferiùs patebit, hucusq; ostendere non possunt, & tamen Apostolus ait: Quomodo prædicabunt, nisi mittanrur? tamen & Calvinus dicit se missũ, & multi alij sibi contrarij. Ad rẽ nostrã Calvin9 contra se ipsũ & Lutherum protulit, dum lib. 4. Instit. cap. 3. num. 14. ait: *Ut ab hominibus designentur Episcopi, ex ordine divinæ vocationis esse, nemo sobrius infitiabitur, &c. Nullo igitur illustriori documento eiusmodi ordinem approbare DEUS potuit, quàm dum Paulum destinâsse præfatus, eum tamen ab Ecclesia vult designari.* Sed Lutherus & Calvinus ab Ecclesia non sunt designati, cùm contra Illã insurrexerint, Ergo non ex ordine divinæ vocationis, nec approbatione illius designati sunt, cùm ab Ecclesia non sint designati. Ex his verbis Osiandri nostra veritas superiùs adducta patet, quòd Lutherus licet ordinatus fuerit sub Papatu, tamẽ alios ordinare nõ potuit, cùm fuerit simplex Sacerdos & Religios9, nec alios mittere, cùm ille à nullo sit missus: deindè Sacramentum Ordinis non agnoscebat, quomodo alios ordinare potuit: Idem dicendum de alijs prætensis Evangelicis, qui ab Ecclesia Christi, quæ tunc sub Papatu erat, recesserunt, erant simplices Sacerdotes, proindè alios ordinare non poterant. Non enim legitur, in Romana Ecclesia ab Apostolis usq; ad hæc tempora, quòd aliquando simplices Sacerdotes aut Monachi Ordinationes fecerint, quia non habent Ordinandi potestatem, sed Episcopis id competit, ut superiùs demonstravim9. Et in Concil. Nicæno Primo Can. 4. declaratur, ubi præcipitur, ut Episcopus ab omnibus, qui sunt in Provincia Episcopis ordinetur, & si hoc difficile, omninò à tribus ordinetur. Citatur hic Canon in Synodo SS. Patrum, qui convenerunt ad S. Oecum. Concil. Constantinopolit. Primũ. De quo & S. Irenæus: *Hâc enim Ordinatione & Successione Episcoporum, ea, quæ est ab Apostolis in Ecclesia traditio, ad nos usq; pervenit, & est plenissima ostensio, & unam & eandem fidem esse, quæ ab Apostolis usq; nunc confirmata, & ad nostra tempora per Successionem conservata manet.*

Lib. 3. cap. 3.

Undè de primo ad ultimum. Sicut vera Ecclesia non potest esse sinè Sacerdotibus, veri Sacerdotes sinè legitima Successione, Successio sinè reductione, usq; ad Apostolos: ita vera Ecclesia esse non potest, nisi quæ sit Apostolica, & Successione Pastorum legitima, ab Apostolis deducta, & usq; ad Apostolos reducta. Hanc Successionem legitimam, quantùm S. Augustinus contra Epist. Manichæi cap. 4. æstimabat, audiamus: *Multa sunt alia, quæ in eius gremio (nempè*

Cap. 4.

(nempè Ecclesiæ) me justissimè tenent. Tenet consensio populorum, atq; gentium; tenet authoritas, miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, veritate firmata; tenet ab ipsa Sede Apostoli, cui pascendas oves suas post Resurrectionem Dominus commendavit, usq; ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotum. Undè extra Romanam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam nec veros Sacerdotes habent, nec consecrare possunt Corpus & Sanguinem Domini, sed simplicem panem & vinum in sua Cæna manducant, & porrigunt populo, quos monet S. Augustinus: *O infelix anima, cui te committis? Cur non potiùs te subdis Evangelicæ auctoritati, ab ipsis Apostolorum temporibus, usq; ad hæc nostra, per Successiones legitimas commendata.* Has igitur Notas veras, Unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam pro salute æterna obtinenda, in corde tuo Benevole Lector notandas relinquo.

Quoad Successionem, agnoscunt illam in Ecclesia Romana. Lutherus in purgat. quorundam Articul. ait: *Quòd Romana Ecclesia sit à DEO præ alijs honorata, non est dubium, ibi enim Sancti Petrus & Paulus, Pontifices 46 Romani, & tot centena millia Martyrum sanguinem suum fuderunt, ut vel palpari queat, quàm singularem habeat ad eam Ecclesiam respectum DEUS.* Ridleus apud Foxum in Actis pag. 1359. ait: *Patriarcha Romanus tempore Apostolorum, & longè post, DEI gloriam quæsivit & propagavit, & ibi magis, quàm in alijs locis DEI Evangelium prædicatum est, & Sacramenta diligenter administrata sunt, & postquam Imperatores facti sunt Christiani, ibi Evangelium maximè floruit.* Ivellus in Replic. ad Harding. pag. 628. ait: *SS Patres illorum temporum ad Ecclesiam Romanam confugerunt, quæ Religionis integritate & constantiâ cæteris eminebat.* Vide in alijs Authoribus alia testimonia de Romana Ecclesia, quòd illa sola habeat Successionem Apostolicam, etiam Adversarijs attestantibus.

Cùm una vera Christi Ecclesia esse debeat, eamq; esse Romanam Catholicam per legitimam ab Apostolis Successionem, testantur Sancti Patres, & ipsi Adversarij, sequitur, quicunq; cœtus extra Romanam Catholicam Ecclesiam sunt, non habere veram Christi Ecclesiam. Audiant consilium S. Hieron. adversùs Lucif. *Brevem animi mei (inquit) sententiam proferam, in illa Ecclesia esse permanendum, quæ ab Apostolis fundata, usq; ad diem hanc durat, & semper durabit.* Et S. Irenæus de Success. lib. 3. cap. 3. ait: *Hâc enim Ordinatione & Successione Episcoporum, ea quæ est ab Apostolis in Ec-*

clesia traditio ad nos usq; pervenit, & est plenissima ostensio, & unam & eandem Fidem esse, quæ ab Apostolis usq; nunc confirmata

Hæretici tam antiqui quàm recentes, hanc Notam Catholicæ advertentes nimis evidentem pro demonstranda vera Christi Ecclesia, & falsitate suarum Sectarum, quòd superare nequeunt veritate, subsannationibus obscurare nituntur, sed si rident quod credere debuerunt, nulla est fides illorum, cùm rideant & explodunt Articulum Symboli Apostolorum; sed nos magis Sacræ Scripturæ & SS. Patribus credere debemus, quàm illorum commentis contra hanc Notam, quæ Nota est utilissima pro invenienda vera Christi Ecclesia, omnibus illis qui Christo crediderunt, tamen per Schismata & hæreses decepti, & ab eadem Ecclesia separati. Iterum ergo probatur per hanc Notam Apostolica vera Christi Ecclesia. Fides in suo conservari dependet à Pastoribus, Ergo Ecclesia debet habere Pastores sibi invicem succedentes. Consequentia manifesta in Scripturis. Jerem. 33. *Dabo vobis Pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientiá & doctriná.* Et ad Ephes. 4. *Ipse dedit quosdam Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, in consummationem Sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & cognitionem Filij DEI.* Et Actor. 20. *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos regere Ecclesiam DEI;* Ergo debent esse Pastores & Episcopi sibi succedentes, qui regant Ecclesiam DEI, nisi enim sibi succedant, non possunt eam regere. Confirmatur evidenti ratione; conformiter ad Sacram Scripturam superiùs allatam. Ecclesia in Sacris Scripturis comparatur Regno, Ovili, Civitati, Familiæ; sed sicut non potest conservari Regnum, nisi sibi succedant Reges: non conservatur Ovile, nisi succedant oves ovibus: non conservatur Civitas, nisi Gubernatores succedant Gubernatoribus: Familia non conservatur, nisi Patres familiæ succedant Patribus. Ergo neq; Ecclesia durabit, nisi Pastores succedant Pastoribus. Confirmatur intentum ex SS. Patribus. S. Chrysost. in Epist. ad Rom. 12. *Quosdam posuit DEVS in Ecclesia,* ait, *propterea tot, tantiq; dati sunt Ecclesiæ DEI fabri, & Architectores, ne illius ædificium conquassaretur, nevè fluctuet, aut vacillet.* Irenæus lib. 4. cap. 20. *Vbi igitur Charismata Domini posita sunt, ibi discere oportet veritatem, apud quos est ea quæ est ab Apostolis Successio.* Et cap. 43. *Et in Ecclesia Presbyteris obedire oportet, qui Successionem habent ab Apostolis*

stolis. S. Cyprian. Epist. 27. ad Lapsos: *Novatianus in Ecclesia non est, nec Episcopus computari potest, qui Evangelicâ & Apostolicâ traditione contemptâ, nemini succedens à seipso ordinatus est* Alios SS. Patres superiùs citavimus. Sed videamus, quid ipsimet Dissidentes de hac Successione dicant. Calvinus lib. Instit. cap. 2. §. 2. ait: *Perpetuâ Successione Episcoporum conservatam fuisse Ecclesiam, ne intercideret commemorant, quanti hanc Successionem fecerint Irenæus, Augustinus, & alij.* Idem lib. de vera Reform. Eccles: *Ecclesiam DEI quærimus, fatemur omnes, sic propagatam ab initio fuisse, ut continuo Sæculorum ordine ad nos usq; duraverit.* Et lib. Instit. cap. 1. §. 11. *Sic enim ministerium Christus in Ecclesia ordinavit, ut illo sublato illius ædificatio pereat.* Et cap. 2. §. 3. *Ad conservandam Ecclesiam Christi in terris magis est necessarium Pastorale munus, quàm cibus, & potus, ad conservandam præsentem vitam.* Idem lib. 4. cap. 3. §. 1. *Sequuntur Pastores & Doctores, quibus hîc carere nunquam potest Ecclesia.* Beza Serm. in Cant. Anglicè: *Futuri sunt in Ecclesia Pastores & Doctores, usq; ad consummationem sæculi, qui verbum DEI & Sacramenta hominibus porrigant.* Fulco contra Hesk. Sanderum pag. 536. *In Ecclesia semper erunt Pastores & Doctores usq; ad consummationem sæculi.* Hunnius Lutheranus Tom. 1. cap. 15. de Auctoritate Sacræ Scripturæ: *Solari luce clariùs effulget, continuam & nullo unquam tempore interruptam fuisse Successionem Ecclesiæ Christi.* Sarvia de Defens. Tract. de diversis Ministr. gradibus fol. 10. *Episcopos & Episcoporum Successionem in dubium revocare quò magis cogito, eò magis magisq; ad stuporem admiror.* Vide similia loquentes Fieldum lib. 2. de Eccles. cap. 6. Calvinum lib. 4 Instit. cap. 2. §. 1. Sed & Lutherum & alios similia loquentes, vide suprà pag 86. & 87. Tandem Calvinus contra Michaëlem Servetum ait: *Quòd si Ecclesia à Spiritu Sancto destituta fuisset, mentitus foret, qui semper aliquem sibi populum in terra promisit, quando Sol & Luna fulgebunt, scimus quid passim de æterno Christi Regno testentur Prophetæ.* Et ostendens Calvinus, locutos Prophetas de Ecclesia militante, subdit: *Itaq; verè & prudenter Augustinus: Nisi Ecclesiæ coniunctus sit Christus, non secum afferret, quod illi à Prophetis tribuitur.* Idem in Epist. ad Rom. 11. *Parum enim esset, nobis semel offerri Evangelium, nosq; Spiritu donari, nisi apud nos perpetuò resideret, &c. Promissio huiusmodi est Dominum sic adfuturum Ecclesiæ, sicq; eius curam habiturum, ut eam verâ doctrinâ privari nunquam sinat.* Sed doctrina sinè Doctoribus & Pastoribus

 sub-

subsistere non potest, Ergo datur in Ecclesia Successio Pastorum. Ex ipsis Dissidentium rationibus pro duratione Ecclesiæ tale formatur Argumentum: Naturali lumine deducitur, Deum fuisse sapientem Architectum, & Provisorem suæ Ecclesiæ perpetuò duraturæ, hanc ipsammet sapientiâ Christus declaravit, dicens: *Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Sed sapientis Architecti & Provisoris est, providere Columnas quibus sustentetur, ut non cadat ædificium: Ergo debuit DEUS providere, ne in Ecclesia deficerent Pastores, quibus velut columnis fulciretur fidei ædificium, & de facto ad Ephes. 4. *dedit Pastores & Doctores &c. in opus ministerij in ædificationem Corporis Christi.* Undè appositè ad rem nostram S. Chrysost. Hom. 20. *Christus enim sequens est Vir, qui ædificavit domum suam, id est Ecclesiam, supra Petram,* &c. Et infrà ait: *Domum autem, quam sapiens Christus ædificavit supra Petram, stultus diabolus fallacibus argumentis ministrorum suorum nunquam potuerit dissipare.*

Discursus Theologicus.

Quòd hanc Successionem Apostolicam non impediant Schismata, nec ullæ Scissuræ, quæcunq; in Ecclesia DEI contigerunt.

TErtio, Quarto & Quinto Sæculo fuerunt Schismata in Ecclesia Catholica ante S. Augustinum & alios SS. Patres. Tertio quidem Sæculo opponitur Novatianus S. Cornelio Martyri. Quarto Ursicinus Damaso, Quinto post mortem Zozymi intruditur Eulalius, & tamen his non obstantibus SS. Patres, Augustinus, Irenæus, Hieronymus, Cyprianus, Fulgentius, Basilius, Chrysostomus, Athanasius, Ambrosius, uterq; Cyrillus, Eusebius, Optatus, Origenes, Tertullianus, Oecumenius, & alij, ante quos hæc contigerunt Schismata, probant in Ecclesia Catholica Romana, veram Successionem Apostolicam Romanorum Pontificum non interruptam per hæc Schismata, ut clarè patuit superiùs ex Nota Ecclesiæ Apostolicæ. S. Augustinus: *Dubitamus nos illius Ecclesiæ gremio condere, quæ ab Apostolica Sede per Successiones Episcoporum frustrà hæreticis circumlatrantibus culmen auctoritatis obtinuit.* Ostendit hîc S. Augustinus, Schismata non nocere Successioni Apostolicæ.

Lib. de Util. Credend. c. 17.

S. Cypri-

S. Cyprianus legitimam electionem sic nobis describit: *Illum* *Epist. 52.*
legitimum Pontificem haberi, quando Episcopus in locum defuncti sub-
stituitur, quando legitimis suffragijs in pace eligitur, at Schismaticus
verè deprehenditur. Ex eodem S. Cypriano eâdem Epistolâ: *Quan-*
do in Ecclesia Catholica Episcopo Romano de DEI iudicio, & Cleri &
plebis suffragio Ordinato profanum Altare erigere, & alteram Cathedram
collocare, & Sacrilega contra verum Sacerdotem Sacrificia offerre tenta-
verit. Et clariùs idem S. Cyprianus ait: *Illi legitimi Præpositi Succes-* *Epist. 69.*
sores habentur, qui Apostolis vicariâ Ordinatione succedunt, illi verò in-
trusi, qui se ultrò apud temerarios Conventus, sinè Divina dispositione
præficiunt. Idem: *Qui se Præpositos sinè ulla Ordinationis lege consti-* *lib. de Vnitate.*
tuunt, qui nemine Episcopatum dante, Episcopi sibi nomen assumunt.
Specialiter de Romano Pontifice sic S. Cyprianus loquitur: *Corne-*
lius ideò legitimus Pontifex habitus est, quia de DEI, & Christi eius
iudicio, de Clericorum penè omnium testimonio, de plebis, quæ tunc
affuit Suffragio, de Sacerdotum antiquorum, & bonorum virorum Col-
legio, cùm nemo ante se factus esset, cùm Fabiani locus primus Petri
Cathedræ Sacerdotalis vacaret, quo occupato de DEI voluntate, atq; o-
mnium nostrûm consensione firmato, quisquis iam Episcopus fieri volue-
rit, ut fecit Novatianus, foris fiat necesse est, nec habet Ecclesiasticam
Ordinationem, qui Ecclesiæ non tenet unitatem, cum post primum se-
cundus esse non possit, quisquis post unum, qui solus esse debeat, factus
est, iam non secundus, sed nullus est. Idem ait: *DEVS Sacerdotes or-* *Epist. 69.*
dinat arbitrio & nutu, ac præsentiâ suâ & Præpositos ipsos, & Eccle-
siam cum Præpositis gubernat. S. Anacletus ad Episcopos Italiæ ait: *Epist. 2.*
Electionem quoq; Summorum Sacerdotum sibi Dominus reservavit, licèt
electionem eorum bonis Sacerdotibus, & Spiritualibus populis concessisset.
S. Bernardus ad Lemo. Pictavien. Petragoricen. &c. Episcopos ait: *Epist. 126.*
Stat Sententia Ecclesiastica & Authentica, post primam electionem
non esse secundam, celebrata proindè prima, quæ secundò præsumpta est,
non est secunda, sed nulla. Cæterùm iam DEVS iudicavit, quod serò
repetit homo, iudicavit autem operis evidentia, non decreti sententia,
nunquid DEI iudicium audeat humana temeritas retractare. Idem S.
Bernardus ait inferius: *DEI esse iudicium senserunt & consenserunt,*
& enumeratis multis Prælatis Ecclesiæ ait: *Horum gloria specialis &*
præcipua Sanctitas, & Authoritas etiam hostibus reverenda. Taceo
(inquit S. Bernardus ibidem) *multitudinem cæterorum, Tusciæ, Camp.*
Longobard. German. Galliarum, Hispaniarum omnium, & universæ Ori-
entalis

entalis Ecclesiæ, tum Archiepiscoporum, quorum nomina sunt in libro vi-
tæ. Hi omnes unanimes non conducti pecuniâ, non seducti fallaciâ, non
mente privatâ carnis, vel cogitationis amore, non timore compulsi po-
tentiæ secularis, sed DEI procul dubio voluntatem, sicut non ignoran-
tes, ita nec dissimulantes Petrum Leonis refutarunt, ac securè Gregori-
um in Papam Innocentium receperunt.

Ex his patet, quomodo Schismatici Antipapæ post primam legitimam electionem intrudebantur, vel potentiâ Principum, vel his intervenientibus defectibus & respectibus humanis, à S. Bernardo enumeratis, ut patet in electione Petri Leonis quem post legitimam ab Ecclesia electionem solus Rogerius cum aliquibus factiosis intrudere voluit. Idem S. Bernardus ibidem: *Quid Reges & Principes terræ, nonne in eodem spiritu, una cum subiectis sibi plebibus Innocentium pariter amplectuntur, confitentes & ipsi Papam, & Episcopum animarum suarum.* Et superiùs ait: *Non autem debeo prætermittere Sanctos, qui mundo mortui, DEO meliùs vivunt, quorum vita abscondita cum Christo in gloria, ubi certè studiosè inquirunt, & non dubiè inveniunt beneplacitum DEI, qui solliciti sunt, quomodo placeant ei, &c. Innocentio firmiter adhærent, humiliter parent, verum Apostolorum Successorem fideliter recognoscunt, &c. Et tamen isti, nescio quâ contentiosâ importunitate reclamant, vocant in causam Orbem, & cum sua paucitate Universitatem flagitant iudicari.* Hæc de Schismaticis Sanctus loquitur.

Hæc verò Schismata in Ecclesia inimicus homo seminans zizania excitabat, non ideò, ut illam inverteret, nam scit *portas inferni non prævalituras adversùs eam*; sed ideò, ut multos deciperet, ut putarent Ecclesiam perire per hæc Schismata. magisq; crederent Diabolo decipienti, quàm Christo docenti Ecclesiam, nunquam interituram. Hoc expressit S. Cyprianus: *Christi adversarius & Ecclesiæ inimicus ad hoc Ecclesiæ præpositum suâ infestatione prosequitur, ut Gubernatore sublato, atrociùs & violentiùs circa Ecclesiæ naufragia grassetur.* Quàm verò multi hæc naufragia in fide vera passi sunt, pertinaciter tenentes, per Schismata Ecclesiam perijsse, multæ hæreses ostendunt.

Epist. 55. ad Cornel.

Hinc talis potest formari ratio. Omnes SS. Patres superiùs citati docuerunt, per Schismata non esse interruptam Successionem Apostolicam, si & modo viverent idem docerent, non esse interruptam Successionem Apostolicam. Si enim Schismata interrumperent

rent hanc Successionem, interrumperent & illa enumerata in primitiva Ecclesia, antè memoratos SS. Patres, sed illa non interruperunt, ergo neq; alia succedentia. Majoris sequella probatur: Quia illa Schismata vera fuerunt in primitiva Ecclesia, & non sufficiebant ad interrumpendum filum Successionis Apostolicæ. Minor patet ex superiùs citatis SS. Patribus. Confirmatur. Quare Schismata non nocent Ecclesiæ. Quia, ut docet S. Cyprianus, *Episcopus Romanus, DEI judicio, Cleri & plebis suffragio ordinatur, in primùm in locum defuncti substituitur, & eligitur legitimis suffragijs in pace, ille verò Schismaticus, qui secundariò vel per potentiam apud temerarios Conventus, vel conductos pecuniâ, vel compulsos timore aut favore, ab aliqua paucitate intruditur, contra judicium totius Orbis consentientis in Pastorem*, ut superiùs dictum est. Hoc patet clarè ex ipsis Schismaticis, qui ejurato Novatiano Schismatico intruso, legitimum Pastorem Cornelium agnoverunt. Sub hac forma Epist. 46. Cornelij ad Cyprianum, in qua sic scribunt: *Nos Cornelium Episcopum Sanctissimum Catholicæ Ecclesiæ electum à DEO Omnipotente, & Christo Domino Nostro scimus. Nos errorem nostrum confitemur, nos imposturam passi sumus. Circumventi sumus perfidiâ, & loquacitate factiosâ, nam etiamsi videbamur, quasi quandam Communicationem habere cum Schismatico & hæretico homine habuisse. Sincera tamen mens nostra semper in Ecclesia fuit, nec enim ignoramus, unum DEUM esse, unum Christum esse Dominum, quem confessi sumus, unum Spiritum Sanctum, unum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere.* Quid ergo Ecclesiæ debet nocere, quando Schismaticus, mediante perfidiâ, & factiosâ loquacitate intruditur. Si verò vota dividebantur, & Electorum quidam unum, alij alterum elegerunt, vel si aliquis in electa persona defectus irrepsit, res se habuit, sicut tempore Sedis vacantis, quo dissidio non fuit interrupta Successionis linea, sicut non interrumpitur in Regno terreno, licet diutius sit Interregnum propter divisos Electores, ubi est libera Electio, ut fit propriè in Regno Poloniæ: vel quando Puer est Rex in absoluto Regno, debent competentes illius Anni diutiùs expectari, & tamen per hoc non perit Regnũ; multò magis Regnum Christi, quod est Ecclesia. Illis verò, qui per incapacitatem Subjectorum enervant Successionem Romanorum Pontificum, pulchrè ad intentum nostrum respondet S. Augustinus. qui Epist. 165. ait: *Etiamsi quisquam traditor per illa tempora subrepsisset, nihil præjudicaret Ecclesiæ, & innocentibus Christianis, quibus Dominus*

Epist. 52.

minus

NB. advertāt hac omnes Diſſidentes.

nus providens, ait de malis Præpoſitis: *Quæ dicunt facite; quæ faciunt, nolite facere, &c. ut certè ſit ſpes fidelis, quæ non in homine, ſed in Domino collocata, nunquam tempeſtate ſacrilegi Schiſmatis diſſipetur.* Eccleſiæ itaq; Chriſti, quæ eſt Una, Sancta, Catholica, & Apoſtolica viſibilis, & toto Orbe diffuſa, quæ eſt ſola Romana, Succeſſio ab Apoſtolis usq; ad hunc diem non eſt interrupta.

Diſcurſus Theol.

Neq; peccata vel Prælatorum, vel fidelium Populorum, ſive vera, ſive per calumniam obiecta, impediunt Succeſſionem Apoſtolicam in Eccleſia Catholica Romana, nec ſunt iuſta ratio recedendi ab Vnitate Vniverſalis Eccleſiæ.

PRætendunt quidem, ſed extra omnem juſtitiam, Diſſidentes occaſionem receſsûs à vera Chriſti Eccleſia propter peccata Prælatorum, vel fidelium Populorum aliquando per calumniam objecta, vel nimis extenuata, ſed ſi omnes tales congregarentur ad numerū eorum accuſatorum, quibus Chriſtus Dominus dixit: *Qui ſine peccato eſt veſtrûm, primus in eam lapidem mittat*, nonne imitatores illorum eſſent, de quibus ulterior textus ait: *Vnus poſt unū exibant.* Quis ergo audebit veram Chriſti Eccleſiam deſerere propter peccatores, propter quos Chriſtus Dominus de cœlo venit, & in ſua Eccleſia conſervare voluit. Benè S. Auguſtinus temporibus ſuis hæc de hæreticis obſervavit, illos ſemper mores Prælatorum inveſtigâſſe, & peccata illorum etiam per calumniam illis imputata, quaſi juſtas cauſas ſuæ ſeparationis ab Eccleſia prætendiſſe. Ita de hac re ſcribit: *Ut non habendo quod in cauſa diviſionis defendant, non niſi hominum crimina colligere affectent, & ea ipſa plura falſiſſimè iactent, ut quia ipſam Divinæ Scripturæ veritatem, quâ ubiq; diffuſa Chriſti Eccleſia commendatur, criminari & obſcurare non poſſunt homines, per quos prædicatur, adducunt in odium, de quibus & fingere, quidquid in mentem venerit, poſſunt.* Sic non adeò pridem ante noſtra tempora factum eſt, multa contra Prælatos & omnes Spirituales, quæcunq; poterant excogitari & fingi, calumniosè dicta ſunt, ut in odium apud rudem plebem adducerentur: hic præcipuus aſtus fuit dæmonis,

Joan. 8.

S. Auguſt. ad Clerum & populum Hipponenſem.

nis, per sua membra & instrumenta, ut per mendacia adimeret omnem Auctoritatem rebus omnibus sacris, quæ spectabant ad cultum Divinum, his calumnijs honestabant recessum suum ab Ecclesia, & in hoc imitati sunt antiquos hæreticos, ut clarè patet ex S. Augustino. Sub hoc prætextu si licuit recedere ab Ecclesia, SS. Patres audiamus. Idem S. Augustinus Epist. 209. sic ait: *Admoneo te, ne graviùs perturberis his scandalis, quæ ideò ventura prædicta sunt, ut quando venirent, reminiscerentur esse prædicta, & non eis valdè commoveremur.* Et post pauca ait: *Ista duo genera Pastorum, alijs morientibus, alijs nascentibus, in ipsa Catholica Ecclesia necesse est usq; ad finem seculi, usq; ad Domini judicium perseverent.* Si enim temporibus Apostolorum fuerunt tales, inter quos falsos fratres Apostolus gemeret, quantò magis temporibus nostris necesse est ut sint, cùm de tempore hujus sæculi, quod propinquat ad finem, apertissimè Dominus dicat, *quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum.* Idem in verba illa Matth. 23. *Super Cathedram Moysis &c.* ait: *Ut in unitate maneant, ne offensi scandalis palearum aream Dominicam deserant, nevé propter filios iniquitatis pascua deserant unitatis.* Idem contra Crescon. lib. 3. cap. 31. ait: *Ac per hoc, qui pro incerto alieno malo pacem Christi respuit, certissimè malus est, quandoquidem Cyprianus nec pro certa permixtorum malitia zizaniorum, pacem deseruit frumentorum, qui scribens ad Maximum dixit: Etsi videntur in Ecclesia esse zizania, non tamen debet impediri fides, aut charitas nostra, ut quoniam zizania in Ecclesia esse cernimus, de Ecclesia recedamus. Non dixit suspicamur, opinamur, arbitramur, conijcimus, credimus, sed cernimus dixit. O verbum, quo cuncta dubitatio tolleretur, ut Corpus Christi non divideretur! Si sola frumenta desideras, geme in labore agri, gaude in spe horrei, tolera malos in Communione Sacramentorum Christi, ne ante littoris tempus retia dirumpendo fias, quod tolerare noluisti.* Idem eleganter in rem nostram super Psal. 64. ait: *Jam in mari capti per retia Fidei gaudemus, nos ibi natare adhuc infra retia, quia adhuc mare hoc sævit procellis. &c. Interim infra ipsa retia Fratres benè vivamus, non retia rumpentes foris exeamus. Multi enim ruperunt retia, & Schismata fecerunt, & forâs exierunt, qui malos pisces intra retia captos, se nolle tolerare dixerunt, ipsi mali facti sunt potiùs, quàm illi, quos se non potuisse tolerare dixerunt. Namque illa retia cœperunt pisces bonos & malos. Dominus dicit: Simile est Regnum Cœlorum Sagenæ missæ in mare, quæ congregat ex omni genere,*

nère, quam cùm impleta esset, &c. elegerunt bonos in vasa, malos autem foràs miserunt. Sic erit in consummatione sæculi, &c. Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum. &c. Eia Cives Jerusalem, qui infra retia estis, & pisces boni estis, tolerate malos, retia nolite rumpere, cum illis estis in mari, non cum illis eritis in vasis. Hæc S. Augustinus de tolerantia malorum. Ex quibus patet. esse iniquum exire ab Ecclesia, prætextu malorum, etiam manifestorum, quos dum intra retia Ecclesiæ tolerare se non posse fingunt, retia rumpentes, ipsi mali facti sunt, dum ad Schisma, vel hæresim accedunt. Idem lib. 4. de Doctoribus cap. 27. ait: *Pro fide Petri, non pro Petri charitate oravit Dominus. Et possunt utiliter audiri, qui tamen utiliter non agunt. Cathedra non ipsorum, sed Moysi cogit bona dicere, etiam non bona facientes. Agunt quandoque sua in vita sua, docere autem sua Cathedra eos non permittit aliena.* Idem contra Petil. lib. 2. ait: *Et tales sederunt supra Cathedram Moysi, cui Dominus honorem servavit, quare vos propter eos, quos istis sive iustè, sive iniustè comparatis, Cathedram Apostolicam blasphematis.* Et cap. 61. ait: *Nec propter illos Pharisæos, quibus nos non per prudentiam, sed per malevolentiam comparatis, præcepit Dominus deseri Cathedram Moysi, in qua utique figurabat suam, monet tamen facere populos, quæ dicunt, & non facere, quæ faciunt, nec Cathedræ Sanctitas deseratur, & propter Pastores malos gregis unitas dividatur.* Idem in Epist. 57. ait: *Quòd si in Cathedram Petri, etiamsi quisquam Traditor per illa tempora subrepsisset, nihil præiudicaret innocentibus Christianis, quibus Dominus providens ait de Præpositis malis, quæ dicunt facite, & quæ faciunt, nolite facere, ut certè sit spes fidelis, non in homine, sed in Domino collocata, nunquam tempestate Sacrilegi Schismatis, aliorum etiam peccatorum dissipetur.* Idem contra Petilianum ait: *Non sanè parva res est, parumque gloriosa consolatio cuique nostrum, si ab inimicis Ecclesiæ cum ipsa Ecclesia criminamur, eius tamen defensio non in eorum hominum defensione consistit, quos isti nominatim falsis criminationibus appetunt, prorsùs quales fuerunt Marcellus, Sylvester, Melchiades, Mensurius, Cæcilianus, atque alij, quibus obijciunt pro sua defensione, quod volunt, nihil præiudicant Ecclesiæ Catholicæ, toto terrarum Orbe diffusæ, nullo modo eorum innocentiá coronamur, nullo modo eorum iniquitate damnamur.* Idem Epist. 50. contra calumnias Hæreticorum respondet: *Ipsa pietas, veritas, charitas, nos non permittit contra Cæcilianum eorum hominum accipere testimonium, quos & in Ecclesia non videmus,*

cui Dominus perhibet testimonium; qui enim Divina testimonia non sequuntur, pondus humani testimonij perdiderunt. Ibidem: *Neq; enim si peccavit Cæcilianus, ideò hæreditatem perdidit Christus, facile est homini, seu vera, seu falsa de homine credere, sed sceleratæ impudentiæ est, propter crimina hominis Communionem Orbis terrarum velle damnare.* Idem Epist. 162. *Objiciuntur crimina malorum hominum, non nostra, sed aliena, & ipsa partim incognita, quæ si etiam vera & præsentia videremus, & zizanijs propter frumenta parcentes, pro unitate tolleraremus.* Has plures auctoritates ex S. Augustino consultò adduximus, quibus & alibi sæpiùs usi sumus, cùm sciamus, adversam partem hujus Sancti honorificam fecisse mentionem. Lutherus in Defen. Verbi Cœnæ Domini ait: *Meo sanè iudicio post Apostolos Ecclesia non habuit meliorem Augustino.* Calvinus lib. 3. Instit. cap. 3. §. 10. ait: *Ex Augustino sumant lectores, si quid de sensu Antiquitatis certum habere volunt.* Undè & Author Tubæ, ut persuaderet in nullo casu recedendum esse ab Ecclesia, eundem S. Augustinum pag. 25 sic loquentem adducit: *Ab hac ergo vera germanaq; Catholica, quæ Domini luce perfusa per Orbem terrarum radios suos porrigit, ramos suos per universam terram copia ubertatis extendit, quæ causa vobis fuerit exeundi? cùm interrogamini, nihil iustum invenitis, prorsùs ab hac Ecclesia exitum vestrum nullâ purgatione probabilis excusationis abluitis. Quid enim dicitis, nisi necessitas compulit, ut iusti relinqueremus iniustos? Respondet vobis Scriptura Divina: Filius malus ipse se iustum dicit, exitum verò suum non abluit. Exitum inquit suum, utiq; illum, de quo dixit Apostolus Joannes: Ex nobis exierunt. Omninò, non abluit, non defendit, non excusat, non purgat. Et offendit te, nescio quis, sive malus, si ut tu putas malus, si ut tu fingis malus, & deseres tot bonos.* Idem S. August. in Tract. Psal. 36. ait: *Suspicamini, quid vultis de nobis. Si boni sumus, in Ecclesia Christi frumenta sumus; si mali sumus, in Ecclesia Christi palea sumus, tamen ab Area non recedimus. Tu qui vento tentationis foràs volâsti, quid es? triticum? non id tolleret ventus ex Area? Ecce ergo ubi es; agnosce, quid es.* Et infrà idem: *Quid autem simus, ille novit, ad quem gemimus, de malis tamen dictum est illud: Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi; quæ dicunt facite, quæ autem faciunt, nolite facere. Vides, quòd in Cathedra Moysi, cui successit Cathedra Christi, sedent & mali, & tamen docendo bona, non obsunt Auditoribus: Quare tu propter malos istam Cathedram dimisisti? redi ad pacem, redi ad concordiam, quæ te*

S. August. lib. 2. contra Gaudent. cap. 3. Tom. 7. p. 267.

non offendit. Si bona loquor, & bona facio, sequere me: si autem non facio quod dico, habes Consilium Domini, quod dico fac, quod autem facio, noli facere, tamen à Cathedra Catholica noli discedere. Advertant hæc, quicunq; putant se habere justas causas sui recessûs ab Ecclesia Catholica, nec adeò fidant suis Authoribus, qui illos separârunt humanis rationibus, ne dicam fraudibus, tanquam paleam ab Area Domini, à Communione Orbis terrarum, quæ est Ecclesia Catholica, toto Orbe diffusa. S. Chrysost. Hom. 45. ait: *Homines enim creati ab initio propter se, posteà autem Sacerdotes ordinati sunt propter vos, propterea natura eorum ipsorum est, Ordinatio verò eorũ vestra; Undè si benè vixerint, lucrum est eorum: si benè docuerint, vestrum. Accipite ergo quod vestrum est, & nolite discutere, quod alienum est. &c. Sic ergo vos propter bonos Sacerdotes etiam malos honorate, nec etiam propter malos bonos contemnatis, meliùs est enim, justa præstare malis, quàm bonis justa subtrahere, frequenter enim & de malo homine bona doctrina procedit. Ecce enim & vilis terra pretiosum aurum producit, numquid propter vilem terram pretiosum aurum contemnitur? Non. Sed sicut aurum eligitur, & terra relinquitur, sic & vos suscipite doctrinam, & mores relinquite.* Undè Tertullianus cap. 28. & 29. *Tamdiù regnavit error, quamdiù hæreses non erant, aliquos Marcionistas & Valentinianos (& omnes modernos Hæreticos) liberanda veritas expectabat.*

Ex his suprà allatis patet, quòd per antiquos hæreticos dæmon infestabat Cathedram Petri, & Prælatos Ecclesiæ, ut multos separaret ab Ecclesia. Undè & modò non multum curant hæc Catholici, quamvis multa confingant hæretici moderni contra Cathedram Petri, multa sive vera, sive falsa objiciant peccata. Primò, quia moderni hæretici sumpserunt hæc ex libris antiquorum hæreticorum, ut patet ex SS. Patribus, qui semper defendebant Cathedram Petri, & Prælatos Ecclesiæ. Spes ergo fidelis Catholicorum, non in hominibus privatis, qui quidquid velint loquantur, sed in Domino, quæ nunquam tempestate Sacrilegi Schismatis, & aliorum peccatorum dissipabitur, & promissiones Divinæ nunquam evanescent, *& portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Concludimus cum S. Anacleto Papa & inclyto Martyre, qui circa Annum 104. vixit. in Epist. 2. sic ille ait: *Quia Dominus Sacri sui Corporis Tractatores à vilibus ac reprobis, ac non idoneis personis infamari noluit, nec calumniari permisit; sed ipse proprio flagello peccantes Sacerdotes à templo*

templo eiecit. Undè liquet, quòd Summi Sacerdotes, id est Episcopi, à DEO sunt iudicandi, non ab humanis, aut privatæ vitæ hominibus lacerandi, sed potiùs ab omnibus fidelibus portandi, ipso Domino exemplum dante, quando per seipsum, & non per alium vendentes & ementes eiecit de templo.

Probatur evidenti ratione proposita materia. Si Christus Dominus Regimen Ecclesiæ reliquisset penes solos bonos & Sanctos Prælatos, daretur major occasio dubitandi de verisPrælatis Ecclesiæ. Nam si à regimine solùm bonorum & Sanctorum dependeret Ecclesia, multi dicerent, non esse bonos & Sanctos, quamvis tales essent, nec illos pro Prælatis haberent, nam impossibile est omnibus placere, propter diversa ingenia, & erronea judicia hominum, quia unam rem alij laudant, alij vituperant, & maximè cùm Sanctitas secreta esse velit, juxta illud: *Tu autem cùm oras intra in cubiculū, & nesciat sinistra, quid faciat dextra.* Idem de Prælatis Ecclesiæ fieret, si sanctitas & bonitas Prælatorum dependeret à judicio humano: cùm Sapiens Eccles. 9. dicat, *Nescit homo, utrùm amore, an odio dignus sit.* Et Apost. 1. Corinth. 4. ait: *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum.* Nimis incerta esset Fides & Salus nostra, si ex sanctitate docentium, aut Sacramenta ministrantiū penderent. Cùm pravum sit, & inscrutabile cor hominis, ut qui Sanctus, quivé minùs Sanctus, non nisi solùs ille scire potest, qui scrutatur corda & renes Deus, homo verò an amore, an odio dignus sit, ipse de se & de alijs ignorat. Nam fit non raro, ut esse videatur Sanctus, cùm non sit, & qui persecutor est aut Publicanus hodie, cras fiat Apostolus, & ex Saulo Paulus, cùm idem ipse de se dicebat, nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus, quamvis in oculis DEI vas electionis fuerit. Sed concedamus, quòd aliquis sciat, justum aliquem pro certo, atq; innocentem, atq; omni prorsùs culpâ carere, tamen si in illius sanctitate spem suam collocat, non in Domino, si ab illo salutem expectat, maledictus homo, ait Proph. Jerem. 17. *qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum.* Undè nihil impedit, ut habeat Spiritum Sanctum legitimus Episcopus & Pastor Ecclesiæ ratione Officij sui, licèt ipse minùs sit sanctus, sanctos tamē alios faciat docendi vel baptizandi ministerio, virtute Christi, quâ regit Ecclesiam. Deindè, cur hæretici requirunt semper sanctos Prælatos, cùm illi & seipsos, & omnes faciunt peccatores per concupiscentiam, quam dicunt esse peccatum in renatis, licèt reluctet voluntas.

Qui

Qui ergo ex Prælatorum peccatis sive veris, sive falsis, calum-
niantur S. Ecclesiam, sic illis respondet S. Augustinus: *Testimonium*
illorum nullum, quos in Ecclesia non videmus, & qui testimonia Divi-
na non sequuntur, pondus humani testimonij perdiderunt. Et S. Cypri-
anus ait: *Non possunt de Prælato Ecclesiæ iudicare, qui sunt extra Ec-*
clesiam constituti, de Christiano hæretici, de Judice rei, de Sacerdote
sacrilegi, ut suprà innuimus. Agnovit hanc veritatem Lutherus,
quòd in nullo casu, nec ob peccata Prælatorum, sit recedendum ab
Ecclesia Catholica, qui in declaratione quorundam Articulorum sic
ait: *Quòd Romana Ecclesia sit à DEO præ alijs honorata, non est dubi-*
um. Ibi enim Sancti Petrus & Paulus, Pontifices 46. Romanis ac tot
centena millia Martyrum sanguinem suum fuderunt, ut vel palpari que-
at, quàm singularem habeat ad eam Ecclesiam respectum DEUS, quòd
si nunc proh dolor! res habet Romæ, ut expediret habere meliùs. At-
tamen neq; hæc, neq; alia causa ulla tam grandis est, nec esse potest, ut
ab Ecclesia illa separatio aut discessio ulla fieri debeat. Idem lib. de
virtute Excommunicat. ait: *Id super omnia, & in his omnibus con-*
siderandum est, quòd potestas Ecclesiæ, licèt pro nostris peccatis plerumq;
tradatur Pilatis, Herodibus, Annis & Caiphis, violentisq; alijs Tyrannis,
nostrum tamen est, eam summis semper studijs revereri, & colere, exem-
plo Christi, qui sic Annam, Caipham, Pilatum honoravit. Eidem cùm
objectum fuisset in Disputatione Lipsica, quòd Patronus & Fautor
esset Bohemorum Schismaticorum, respondit: *Nunquam mihi pla-*
cuit, nec in æternum placebit, quodcunq; Schisma iniquè faciunt Bohe-
mi, quòd se auctoritate propriâ separant à nostra unitate, etiamsi Jus
Divinum pro illis staret, cùm supremum Ius Divinum sit charitas & u-
nitas Spiritûs, &c. consequens est, quòd Bohemorum dissidium à Roma-
na Ecclesia nullâ possit excusatione defendi, quin sit impium, & Chri-
sti omnibus legibus contrarium, quia contra charitatem, in qua omnes
leges summantur. Quòd ipse impium Bohemorum dissidium & re-
cessum à Romana Ecclesia judicavit, nonne suo se judicio, & omnes
suos, de eadem impietate condemnavit.

Notent hæc omnes Dissidentes,

Discursus Theol.

De Notis recenter excogitatis, ex quibus deducitur, non esse apud Dissidentes unam Sanctam, Catholicam, & Apo-

& Apostolicam Ecclesiam, nec fidem Apostolicam, cùm non habeant Apostolicas, sed alias diversas Notas, undè & diversas fides recenter excogitatas.

OMnes Dissidentes Notas necessarias esse admittunt, non conveniunt tamen in illis assignandis, explosis veris Notis Apostolicis. Lutherus lib. 7. Tract. de Notis. Eccles. septem assignat. Centuriatores Cent. 1. lib. 1. cap. 4. titulo de Ecclesia, quatuor Notas ponunt, sed aliquas alias, quas Lutherus non habet, vel quas habet, illas non ponunt aliquas. Illyricus unus ex Centuriatoribus duas primas admittit, duas alias reijcit, & alias excogitatas ponit, Invocationem, & charitatem, quas nec Lutherus, nec Centuriatores habent. Lutherani Interemistæ in Comitijs August. 1548. quatuor Notas ponunt, inter quas unam ponunt, quæ propriè est Nota veræ Christi Ecclesiæ, scilicet, Catholicum consensum per omnia Orbis loca, & tempora. Communior tamen Lutheranorum sensus, tres esse Notas. Ita Acta Ratisbon. 1553. & alij, ut Melanchton, Musculus, Cassander. Calvinus cum suis Sequacibus lib. 4. Instit. cap. 1. num. 9. ait: *Ubicunq; DEI verbum sincerè prædicari, atq; audiri: ubi Sacramenta ex Christi institutione administrari videmus, ibi aliquam esse Ecclesiam, nullo modo ambiendum est.* Et num. 10. ait: *Symbola Ecclesiæ dignoscendæ, Verbi prædicationem, Sacramentorumq; observationem posuimus.* Atqui omnes hæretici, tam antiqui quàm recentes, hæc duo apud se exerceri firmissimè contendunt; quomodo ergo Calvinus inter tot hæreses veram Christi Ecclesiam inveniet? & cùm dicit aliquam Ecclesiam, ambiguitatem Suis reliquit: nam non de aliqua, sed de vera Christi Ecclesia sermo est, de perfecta, non de aliqua, tanquam imaginaria. Quidquid sit de Notis Dissidentium, in quibus inter se mirè dissident, de numero & identitate, seu unitate illarum, tamen necessariæ sunt, ut patet ex ipsis Dissidentibus, cùm illas ad cognitionem rei quæ inquiritur, assignârint. Quòd autem Verbum DEI prædicatum, non sit vera Ecclesiæ Nota, probatur. Nota vera non debet esse communis veræ Ecclesiæ & multis falsis, sed Verbum DEI prædicatum est commune veræ Ecclesiæ & multis falsis, Ergo. Major lumine naturæ patet: Est enim Nota Signum distinctivum unius ab alio, & ideò Fieldus Protestans illam descripsit lib. 2. de Eccles. cap. 1. sic: *Signum est vel character, quo*

Calvini Notæ duæ.

unum ab alijs discerni potest Major declaratur. Quælibet Secta hæreticorum, etiam antiquorum, prætendebat habere puram Christi doctrinam, incipiendo à primo usq; ad ultimum, & modò omnes hæretici idem prætendunt, non indiget probatione. Unde S. Augustinus cap. 4. lib. contra Epist. Fundam. declaratis motivis, quibus detinebatur in Ecclesia Catholica, contra hæreticos sic ait: *Apud vos autem, ubi nihil bonum est, quod me invitet aut detineat, sola personat veritatis pollicitatio, quæ quidem (si tam manifesta monstratur, ut in dubium venire non possit) præponenda est omnibus.* Et in Psal. 54. ait: *In multis erant mecum. Baptismum habebamus, utiq; in eo erant mecum: Evangelium utiq; legebamus, erant in eo mecum; sed non omninò mecum, in Schismate non mecum, in hæresi non mecum.* Veritas hæc declaratur exemplo: velit v. g. aliquis Gentilis fieri Christianus, lustrat propterea Germaniam, Angliam, Hollandiam, Sueciam, Daniam, Hungariam, & ubicunque sunt Dissidentes, audit Calvinistam prædicare verbum DEI, audit & Lutheranum, audit & Anabaptistam, & Quakierum, & fortè ferventiùs Sectam suam deprædicantem, quàm alios, quomodo hoc Signo cognoscet, Anabaptistarum cœtum non esse legitimam Ecclesiam? quomodo Calvinianam legitimam & non Lutheranam, vel è contra? Advertit hæc Lubertus Protestans, qui lib. 4. de Eccles. pag. 202. Anno 1607. ait: *Externa Signa sunt Congregatio, verbi Dei prædicatio, Sacramentorum communicatio & similia, hæc ipsam Ecclesiæ essentiam non attingunt, sunt enim hæreticorum conventiculis, & veris Christianorum Ecclesiis communia.* Confirmatur Prædicatio sincera etiam, quoad nos importat legitimum sensum verbi Divini, sed sensus legitimus verbi Divini quoad nos dependet ab explicatione Ecclesiæ, sicut præter SS. Patres, ipsimet præcipui hæretici docuerunt; Ergo Ecclesia notior est prædicatione, notius enim est quod declarat, quàm quod declaratur, si dicant legitimum sensum haberi per Spiritum S. interiùs docentem, at hunc Spiritum appropriant sibi Lutherus, Calvinus, Zvinglius, & multi alij Dissidentes, & tamen omnes contraria docent, adde quòd hic Spiritus est internus, invisibilis, privatus, communis omnibus, proinde incertus. Si prædicatio verbi est Nota veræ Ecclesiæ, quare Lutherus Calvinum cum suis Sequacibus per ministerium verbi non convertit ad suum cœtum, vel Calvinus Lutherum, & alias per prædicationem vix numerabiles inter se Sectas? quare ex Prædicatione non convenit Lu-

Nota Lutheri ministerium Verbi.

therus cum Calvino in his verbis *Hoc est Corpus meum*, & in multis alijs articulis, ut inferiùs patebit. Si in his per prædicationem verbi non possunt convenire, & cognoscere, qui sunt veri Articuli Fidei, quomodo cognoscent veram Ecclesiam?

Secunda Nota recenter excogitata, Usus Sacramentorum, non est Nota veræ Ecclesiæ. Probatur. Nota non debet esse communis veræ Ecclesiæ & falsis alijs, sed usus Sacramentorum in apprehensione est communis, tam Catholicis, quàm hæreticis, universi enim hæretici prædicant apud se legitimum usum Sacramentorum, & pro eo usq; ad sanguinem pugnârunt veteres, & moderni pugnant hæretici. Confirmatur. Nota debet esse certa, sed inter Dissidentes non est certum, quot, & quænam sint Sacramenta; quidam unum ponunt, alij duo, alij tria, alij quatuor, alij quinque, ut suis locis dicemus. Confirmatur 2dò. Nota indispensabiliter comitatur Ecclesiam veram, sed usus Sacramentorum aliàs legitimus stat sinè Ecclesia vera; undè Pelagiani & Donatistæ habebant Sacramenta veræ Ecclesiæ sinè vera Ecclesia, ut & modò multi hæretici habent verum Baptismum, licèt non habent veram Ecclesiam. Teste S. Augustino lib. 2. contra Creścon. cap. 10. Confirmatur 3tiò. Nota convenit Ecclesiæ semper & ubique, sed usus legitimus Sacramentorum non convenit Ecclesiæ semper & ubique. Nam Ecclesia Corinthiorum non habebat rectum usum Eucharistiæ ex 1. ad Corint. 11. & tamen erat vera Ecclesia. Aliæ Notæ recenter excogitatæ, ijsdem argumentis dissolvuntur, quia non habent specialem difficultatem, ut v. g. Neq; Oratio Dominica, neq; Invocatio, neq; Psalmodia sunt Notæ veræ Ecclesiæ, quia communes sunt omnibus hostibus Christi, has Hussitæ, has Anabaptistæ, Quakeri exercent. Neq; Confessio Fidei est Nota veræ Ecclesiæ, quia est communis omnibus, quælibet enim Secta confitetur sua dogmata licèt falsa usq; ad sanguinem; deindè Confessio Fidei sequitur prædicationem Fidei & susceptionem, sed prædicatio & susceptio Fidei non est Nota Ecclesiæ, ut superiùs probavimus, ergo neq; Confessio Fidei. Obedientia Ministris non est Nota Ecclesiæ veræ, quia est communis omnibus hæresiarchis, nam quilibet hæreticus exigit obedientiam in his quæ docet. Charitas non est Nota Ecclesiæ veræ, si est Nota, quare Lutherani & Calvinistæ eijciunt à suis Ecclesijs Anabaptistas, qui sunt adeò ferventes in operibus charitatis? In Moravia enim vivunt vitâ communi, quos in suis dogmatibus instruunt, illos

Nota Lutheri & Calvini.

Nota Lutheri.

Nota Centuriatorum.

Nota Centuriatorum.

Nota Lutheranorum Interemistarum.

illos alunt, vestiunt, necessariaq; subministrant: hoc & Judæi & Ariani faciunt. Tristitiæ, mœrores, cruces, persecutiones, vocari hæretici, non sunt Notæ veræ Ecclesiæ, nam communes sunt omnibus Gentilibus, Judæis, Christianis, & hæreticis. Jactant suos Martyres Montanistæ apud Euseb. lib. 5. Hist. cap. 18. Messaliani apud Epiphanium hæres. 89. Donatistæ apud S. Augustinum Epist. 68. Adamitæ apud Æneam Sylvium de Inst. Bohem. cap 41. immo tristitiæ & mœrores procedunt ex defectu veræ & vivæ fidei, quos patiuntur ij, qui recesserunt à vera Universali Ecclesia, vide supra pag. 32. & 33. istos mœrores deinde, si persecutionem pati, & hæretici vocari est Signum veræ Ecclesiæ, quare Calvinus Servetum combussit, Bernenses Valent. Gentilem, Basiléenses Davidis Geor. corpus exhumârunt, cur etiam ipsi anathematismis se mutuò feriunt? quare Anabaptistas, Quakeros, vocant hæreticos? eo ipso illis concedunt notam veræ Ecclesiæ, ista non cohærent cum veritate. Si verò urgeant Dissidentes, esse Notas veræ Ecclesiæ Prædicationem Evangelij, Usum Sacramentorum, Orationem, Invocationem, Psalmodiam, Charitatem, Obedientiam, Persecutiones, Confessionem Fidei, hæc omnia fuerunt, & sunt in Ecclesia Romana collectim, antequam Lutherus & Calvinus nati sunt, & modò hæc omnia inveniuntur, prout ipsemet fassus est Lutherus, vide supra pag. 101. circa mediū, ubi dicit, *in Papatu veram esse Scripturam, &c. verum prædicandi officium, verum Catechismum, verum Sacramentum Altaris, veram Christianitatem, imò ipsum nucleum Christianitatis.* Ergo si erunt hæ Notæ, erunt introductivæ in Ecclesiam Romanam, ut in veram Ecclesiam Christi. Sed contra has omnes Notas recenter excogitatas concludo ex S. Augustino de gestis Emeriti, ubi de hæretico extra Ecclesiam posito sic ait: *Potest habere honorem, potest habere Sacramentum, potest cantare Alleluia, potest respondere Amen, potest Evangelium tenere, potest in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti Fidem & habere, & prædicare, sed nunquam, nisi in Ecclesia Catholica, salutem poterit invenire.* Quis ergo tam parùm sapiens erit, qui relictis antiquis Notis Apostolicis, quas dictante Spiritu S. nobis Apostoli reliquerūt, ad dignoscendam veram Christi Ecclesiam inter tot falsas, quas antiqua Concilia, & SS. Patres defendunt, ut superiùs patuit, recenter excogitatas eligat, ex quibus nihil certi haberi potest, prout superiùs vidimus, cum omnibus hæresibus competant, nullus enim hæreticus erit, qui his Notis non defendet errores suos, Apostolicas verò

Nota Lutheri.

etiam

etiā ipsimetDissidentes ut verasNotas aliquādo agnoscūt,ut in qualibetNota testimonia illorum adduximus. (a) Quod & ipse Author Tubæ Pacis in suo Discursu p. 1. affirmat,dicens: *Credimus omnes,etsi Dissidentes, in alÿs fidei articulis Ecclesiæ in Occidente, Unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiā, extra quam nulla salus.* (b) Quousq; ergo omnes Dissidentes non quærent per Notas Apostolicas à Spiritu Sancto dictatas veram Christi Ecclesiam, sed per Notas à se nuper excogitatas, quæ omnibus hæresibus sunt communes, nunquam illam invenient, quam per tot Sæcula quærunt,& unusquisq; cœtus apud se veram clamitat, alios hæreseon condemnando, & tamen una debet esse Ecclesia vera, ut est *unus Dominus, una Fides, unum Baptisma,* ad Ephes. 4. extra quam quia Dissidentes varias ad libitum suum excogitârunt sibi Notas, varias etiam habent inter se Fides. Quid ergo gloriantur de antiqua Ecclesia? quòd illam venerentur, cùm nec unicam Notam Symboli Apostolici habere volunt, & malunt credere suis deceptoribus, quàm Spiritui Sancto loquenti per Apostolos.

(a) quam fatentur Eccles. Romcompetere.

(b) per quam intelligit Romanam, vide superius pag. 11.

Discursus Theologicus.

Hæc vera Christi Ecclesia, quæ est una, Sancta, Catholica, & Apostolica, quod sit visibilis, & conspicua omnibus, probatur ad mentem Authoris Tubæ, qui pag. 1. num. 2. ait: Hanc Deus visibilem per totum Orbem diffusam, tanquam civitatem supra montem constituit, abscondi nesciam, ad quam &c. in vertice montium constitutam confluent omnes gentes.

VIsibilitas veræ Christi Ecclesiæ nullo modo potest negari, quia est fundata in S. Evangelio in illis verbis Matth. 18. *Si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Et quomodo audiet invisibilem, si de illa nescierit? Resolvant hoc, si possunt, Dissidentes. Probatur Visibilitas Ecclesiæ ad Ephes. 4. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerÿ, in ædificationem corporis Christi, donec occurramus*

ramus omnes in unitatem Fidei. Sed isti non fuerunt Angeli invisibiles, sed homines visibiles. Ex his verbis Apostoli manifestum est, ex dono Christi Ecclesiam habere perfectos Pastores & Doctores, quia ait Apost: *in consummationem Sanctorum, donec occurramus omnes in unitatem Fidei, & agnitionis Filij DEI, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Et statim reddit rationem Apostolus, quare dederit DEUS Pastores & Doctores, *ut iam* (ait) *non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris.* Ut non astutos, & in nequitia positos homines, sed legitimos Pastores & Doctores audiamus, si volumus, ut non circumferamur omni vento doctrinæ, ad circumventionem erroris, per astutiam hæreticorũ. Sed isti Pastores & Doctores fuerunt semper, & sunt visibiles, ergo & Ecclesia debet esse visibilis. Nam Ministerium non potest exerceri, nisi se cognoscant Pastores cum Ovibus. Confirmatur. *Dic Ecclesiæ, & si Ecclesiam non audierit.* quomodo enim ex mandato Christi obediremus Ecclesiæ, si de illa ubinam sit nesciremus: quomodo servus potest obedire Domino, quem nunquam novit, nec scit de illo. Actor. 10. *Attendite vobis, & universo gregi, in quos vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI.* 1. Corint. 15. *Ego sum minimus Apostolorum, quoniam persecutus sum Ecclesiam DEI, & expugnabam illam;* quomodo illam Apostolus expugnabat, cùm erat ignota. Idem: *Scias, quomodo te oporteat conversari in domo DEI, quæ est Ecclesia DEI vivi, columna & firmamentum veritatis.*

Ephes. 4.

Matth. 18.

1. Timo. 3.

Ex his & multis alijs SS. Patres contra antiquos Hæreticos ostendebant Ecclesiam Visibilem. S. Chrysostomus ait: *Faciliùs est Solem extinguere, quàm Ecclesiam disparere.* Cyprianus lib. de Unit. Eccles. ait: *Ecclesia Domini luce perfusa radios suos per Orbem terrarum spargit.* Augustinus: *Nulla est securitas unitatis, nisi ex promissis DEI Ecclesia declarata, quæ supra montem, ut dictum est, constituta abscondi non potest.* Idem Tract. 1. in Joan. Epist. *Nunquid digito ostendimus Ecclesiam, Fratres mei, nonnè aperta est.* Idem: *Quid ampliùs dicturus sum, quàm cæcos, qui tam magnum montem non vident, qui contra lucernam in candelabro positam oculos claudunt.* Origenes ait: *Ecclesia plena est fulgore, ab Oriente usq; ad Occidentem.* Hæc Ecclesia Catholica per Orbem terrarum diffusa, cùm nimis visibilis appareret, ut persuaderent hominibus, relinquendam Ecclesiam

Hom. 4. de Verb. Esai. c. 6.

lib 3. contra Episc. Parm.

Tract. 2.

Hom. 80. in Matth.

clesiâ Visibilem, excogitârunt aliam occultam & invisibilē. Sed per hoc magis nocuerunt sibi, quàm veræ Christi Ecclesiæ. Nam multi audientes hanc doctrinam, constituerunt apud se multas, & propè infinitas Ecclesias invisibiles, & imaginarias. Sic Lutherus ait: *Quis Ecclesiam nobis monstrabit, dum occulta sit in Spiritu, & solùm creditur.* Licèt idem Lutherus scripserat ad Leonem X. literas, quarum meminit etiam Sleydanus, in quibus inter alia hæc habet: *Ecclesia Romana tantùm esse potestatem, ut præter unum Christum, in rebus humanis, nihil eâ sit excellentius.* Calvinus in Præfat. Instit. *Non parùm aberrant, qui dum Ecclesiam non agnoscant, nisi quam præsenti oculo cernant.* Et infrà ait: *Fremunt, nisi Ecclesia digito semper ostendatur.* Habes ergo Lector, duas Ecclesias invisibiles, & quidem perpetuò sibi adinvicem infensas, & se condemnantes, Lutheri & Calvini. Ultra has invenies propè infinitas, elige ex his, quæ tibi placet, & si elegeris hanc, quare non aliam, vel adhuc aliam? cùm omnes sint invisibiles, & æquale jus omnes habent ad hoc, ut Fidem illarum suscipias. Non enim poteris amplecti unam, sinè magna injuria aliarum, cùm etiam & illæ nomen veræ Ecclesiæ sibi vendicant, & cùm nullæ earum sint veræ, tene hanc firmiter, cui se jungunt SS. Patres superiùs notati, & inferiùs notandi visibili Ecclesiæ. Nam plures invenies Ecclesias invisibiles, ut Melanchtonis, Brentij, Philippi Mornei, Zvinglij, Serveti, Centuriatorum, &c. & has omnes secum perpetuò litigantes.

lib. de abrog. Miss. priv. par. 1.

Notandum tamen ex Friderico Staphilo in prim. Apolog. par. 3. Lutheranos initiò Ecclesiam invisibilem fecisse, cùm tamen viderent absurda, quæ indè sequebantur, secreto consilio statuerunt, ut Ecclesia Visibilis diceretur. Philipp. Melancht. loco de Eccles. p. m. 488. agnoscit Visibilem Ecclesiam. Probatur evidenti ratione. Si enim Ecclesia hujus viæ constat, non ex Angelis, nec ex animabus, sed ex hominibus, qui Sacramentis ex Institutione Christi debent uti, qui sub periculo æternæ mortis debent Ecclesiam audire, illiq; jungi, & in illa perseverare, cùm extra illam nemo salvari potest: sequitur, eam Visibilem esse, aliàs ad hæc omnia non tenerentur homines. Etiam ex Notis Ecclesiæ superiùs adductis, quòd Ecclesia sit Una, Sancta, Catholica, & Apostolica, idq; sola Romana, quòd illa sit Visibilis, testimonijs non solùm totius antiquitatis, sed etiam SS. Patrum, universim omnium, & ipsiusmet adversæ partis, tot Confessionibus ostendimus, patet, eam omnibus esse Visibilem

& conspicuam; & ideo in Principe & Capite Orbis Roma à Christo fundata, ut totus Orbis non ignoraret de illa. Undè S. Leo Serm. 1 in Natali Apostol. Petri & Pauli ait: *Hodierna Festivitas, præter illam reverentiam, quam toto Orbe terrarum promeruit, speciali & propriâ nostræ Urbis exaltatione veneranda est, ut ubi præcipuorum Apostolorum glorificatus est exitus, ibi in die Martyrij eorum sit lætitiæ principatus. Isti enim sunt Viri, per quos tibi Evangelium Roma resplenduit, & quæ eras magistra erroris, facta es discipula veritatis.* Et infrà ait: *Isti sunt, qui te ad hanc gloriam provexerunt, ut gens sancta, populus electus, Civitas Sacerdotalis & Regia, per Sacram B. Petri Sedem Caput Orbis effecta, latiùs præsideres Religione Divina, quàm dominatione terrena. Quamvis enim multis aucta victoriis, Jus imperij tui terrâ mariq; protuleris, minus tamen est, quod tibi bellicus labor subdidit, quàm quod pax Christiana subiecit.*

Vixit A. 440

Confirmatur testimonio ipsius Authoris, allegantis sensum Sacræ Scripturæ & SS. Patrum pro Ecclesia Visibili: *Ideò*, inquit, *hanc DEUS Visibilem per totum Orbem diffusam, tanquam Civitatem supra montem constituit, abscondi nesciam, ad quam in ultimis temporibus in vertice montium constitutam, confluent gentes, quæ facta est mons magnus, &c.* Et pag. 3. ait: *Est hîc & nunc Ecclesia Romana Catholica per quatuor Mundi partes utrasq; Indias diffusa satis.* Sed & ipsi Dissidentes non fuerunt constantes de Visibilitate Ecclesiæ, quam cùm Invisibilem dixerint, iterum de Visibilitate illius illos loquentes audiamus. De Visibilitate Ecclesiæ Romanæ quid dixerit Lutherus, vide suprà pag. 86. 87. & pag. 98. & p. 101. & p. 104. 105. De Calvino vide pag. 104. Ex principijs Calvini probatur Visibilitas Ecclesiæ, qui lib. 4. Instit. cap. 1. §. 4. ait: *Nunc de Ecclesia Visibili disserere propositum est. Discamus vel matris elogio, quàm utilis sit nobis eius cognitio, imò necessaria, quando non alius est in vitam ingressus.* Idem lib. 4. §. 9. *Emergit conspicua oculis nostris Ecclesiæ facies.* Et cap. 3. §. 1. *Sequuntur Pastores & Doctores, quibus hîc carere nunquam potest Ecclesia.* Sed Pastores & Doctores non sunt invisibiles Angeli, sed visibiles homines, Ergo & Ecclesiâ Visibilis. Et num. 14. ait: *Ut ab hominibus designentur Episcopi, ex ordine divinæ vocationis esse, nemo sobrius inficiabitur.* Et cap. 14. §. 4. ait: *Baptisma non potest administrari, nisi à vera Ecclesia, & à veris ministris, adiunctâ prædicatione.* Ergo Ecclesia est Visibilis, quia Baptismus visibilis, ministri, & prædicatio visibiles, licèt hæc sententia Calvini sit

pag. 11

con-

contraria Antiquæ Ecclesiæ, & injuriosa omnibus hæreticis, quia omnes non essent Christiani, nam veram Ecclesiam non habent: injuriosa & Calvinistis, quia veros ministros non habent, tamen aliter Catholici sentiunt cum antiqua Ecclesia & SS. Patribus, verum esse Baptismum, etiam extra Ecclesiam, & validum. Napperus in Apocal. ait: *Regnum Papale à S. Sylvestro per mille ducentos sexaginta annos longè latèq; dominatum fuisse, & exercuisse in omnes Christianos potestatem* Hospinianus in Hist. Sacram. lib. 2. *Velut mare inundâsse à temporibus Gregorij Magni.* Povellus in consider. rationum Papistarum concedit ab An. 605. *Papalem Ecclesiam fuisse valdè conspicuam, & visibilem.* Philippus Nicolai in lib. cui titulus: De Regno Christi, Vaticinijs Propheticis, &c. explicans vaticinia agentia de Universalitate Ecclesiæ, ait: *Per Asiam, Africam, Europam, Americam, remotissimasq; Insulas esse diffusam.* Et pressiùs loquens de conversione Novi Orbis per Hispanos & Lusitanos, enumerat Regna supra quadraginta quatuor, quibus facta est Prædicatio. Undè ad rem nostram Author Tubæ pag. 3. ait. *Ecclesia Romana Catholica per quatuor Mundi partes, utrasq; Indias diffusa satis* Et pag. 20. *Utiq; cum Romana Ecclesia uniri necesse est, quippè quæ nos filios Ecclesiæ Catholicæ per Episcopos & Missionarios à Sede sua, nostrosq; Maiores à Paganismo ad Christianam fidem genuit, in qua & salvos illos factos nulli dubitamus.* Vide etiam suprà pag. 1. quid prædictus Author de Visibilitate Ecclesiæ dixerit.

Confirmatur. Concilia Generalia repræsentant Ecclesiam veram Christi, secundùm SS. Patres inferius citandos Sed Concilia octo Generalia celebrata sunt in Oriente, & decem in Occidente, quæ pertinent ad Ecclesiam Romanam, ad quæ Concilia venerunt penè ex omni gente & natione, tot SS. Patres, Episcopi, & Prælati, Ergo debuit esse Visibilis. Ipsimet Dissidentes fatentur illius conspicuitatem, & diffusionem, in primis Centurijs, quatuor prioribus Sæculis, & Cent. 8. 11. & 12. posterioribus Sæculis. Osiander in Epitome scribit, Conversiones factas ex diversis & remotis Nationibus, usq; ad Concilium Florentinum, cui Armenos & Indos consensisse fatetur. Ergo Ecclesia conspicua fuit, si Armeni & Indi accesserunt ad illam ex remotis Regionibus. Sed audite mysterium. Lutherus & Calvinus, & Sequaces illorum, videntes nimis conspicuam Ecclesiam Romanam Catholicam, volentes obscurare illam, excogitârunt Ecclesiam invisibilem, vel potiùs imaginariam, contra S. Scri-

pturam, SS. Patres, contra ipsammet rationem, nam quis Ecclesiam audiet, cùm nescierit de illa. Sed videte, quòd non sit consilium adversùs Dominum, cùm finxerint Ecclesiam invisibilem, ipsimet in minutissimas partes divisi sunt, unusquisq; invisibilem Ecclesiam apud se constituendo, & tamen fassi sunt Ecclesiam esse Visibilem, ut superiùs audîstis testimonia illorum, unde magis sibi nocuerunt, quàm veræ Christi Ecclesiæ, quia *portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*. Qui verò Ecclesiam invisibilem clamitant, *peiores Judæis*, ait S. August. Tract. 4. in Joan.

Discursus Theol.

Hæc Ecclesia Catholica Romana, quam superiùs probavimus unam, Sanctam, Catholicam, Apostolicam, & toti Orbi Visibilem, debet durare ad consummationem sæculi. Testimonijs S. Scripturæ & SS. Patrum probatur.

MAtth. cap. 16. *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* In Symbolo Apostolorum dicimus: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam* Hic Articulus Symboli debet verificari usq; ad finem mundi, nam Christus Matth. 18. ait: *Ero vobiscum usq; ad consummationem sæculi*, aliàs falsò diceremus, *Credo Sanctam Ecclesiam Catholicam*, sed deberemus dicere, Credo Ecclesias particulares, idq; vix numerabiles, cùm desineret Universalis, quam solùm Symbolum præcipit credere. S. Ignatius Martyr, qui vidit tempora Apostolorum, ad Philadel. ait: *Per Dominum JESUM Christum, qui secundùm voluntatem suam solidavit firmiter Ecclesiam super Petram, ædificio spirituali, non manu facto, quam flumina inundantia & flantes venti non valuerunt subvertere, nec valebunt aliquando spiritus nequitiæ.* S. Martialis, Discipulus unus ex Septuaginta, ad Burdigal. cap. 11. ait: *Sed firma Ecclesia DEI & Christi, nec cadere, nec disrumpi poterit unquam.* S. Cyprianus Epist. ad Cornel. *Ecclesia quæ Christum credit, & quæ semel id quod cognovit tenet, nunquam ab eo omninò discedit.* S. August. lib. 3. contra Cresc. cap. 9. *Qualescunq; nos simus, securi estis, qui DEUM Patrem, & Ecclesiam habetis Matrem.* Et cap. 11. *Mibi sat est ad rem quam nunc ago, qua-*

lis unq; in ea sum, tamen Ecclesia, pro qua loquor, invicta est. Et Concione ad Catechum. ait: *Apud Catholicam dilectissimi noveritis tantùm esse veram fidem, germanam pacem, perpetuam salutem.* Chrysostomus in Psal. 147. dicens: *Ecclesiam DEUS munivit validiùs, quam Hierusalem, non vectis & portis, sed Cruce circumseptam, &c. cùm dixit, portæ inferi non prævalebunt adversùs eam. &c Ero vobiscum usque ad consummationem sæculi.* In quæ verba S. Hieronymus: *Qui vobis in Evangelio loquor, ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usq; ad consummationem sæculi.* Idem S. Hieron. in cap. 54. *Sicut iuravi Noë, nequaquam terris inducendum esse diluvium, & sponsio mea hucusq; servata est, nec unquam irrita fiet, sic iuro Ecclesiæ meæ, quam mihi redemi sanguine meo, nequaquam me iratum fore his, quorum misertus sum, nec meam clementiam ullâ increpationis duritie commutandam: faciliùs enim montes movebuntur & colles, quàm mea sententia commutabitur. Vox quæ & in Evangelio loquitur, Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt. Hæc est autem misericordia mea, ut fœdus pacis, quo mihi reconciliatus est mundus, non merito eorum, quibus datus est, sed meâ clementiâ conservetur.* Hier. 1. *Ecce quippè, dedi te hodie in civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æneum, super omnem terram, Regibus Juda, Principibus eius, & Sacerdotibus, & populo terræ.* S. Hieron. per hæc verba intelligit Ecclesiam, dum ait: *Gloriosa dicta sunt de te Civitas DEI, & in columnam inquit ferream, de qua scribit Apostolus, columnam, & firmamentum veritatis, &c. & in murum æneum, qui nullâ violatur rubigine, nec casus imbribus deperit, sed vetustate fit fortior, eris autem talis contra Reges & Principes, non cuiuslibet loci, sed terræ, id est eorum, qui terrena sapiunt, & cœlestia non noverunt, &c. hi bellabunt adversùm te, & non prævalebunt; & causam reddit, quæ est clementia Divina, quia tecum ego sum, ut liberem te, &c.* Psalm. 30. *Quoniam mirificavit misericordiam suam in Civitate munita,* ubi S. Hieron: *id est Sancta Ecclesia, Civitas, ut diximus, firmata undiq; per fidem, contra omnem indignationem adversariorum, undè dicit: Fundata enim erat supra firmam petram* Psalm. 103. *Qui fundavit terram super stabilitatem suam, non inclinabitur in sæculum sæculi. Verùm,* ait S. Augustinus, *intelligo Ecclesiam, quæ est firmitas eius, super quam fundata est, nisi fundamentum eius. &c. Quia est illud? Fundamentum, inquit, nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus JESUS, &c. nec inclinabitur in sæculum sæculi; Ipsa*

eſt prædeſtinata Columna, & firmamentum veritatis. Matth. 8. de viro ſapiente dicitur, quòd ædificavit domum ſuam ſuper petram, ubi Chryſoſt. in imperfect. Hom. 20. Chriſtus enim ſapiens eſt vir, qui ædificavit domum ſuam, id eſt Eccleſiam, ſupra petram, id eſt fortitudinem Fidei, nam & fortitudo Fidei petra dicitur, propter quam Simon Petrus dictus eſt, ad quem dixit DEUS. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Et infrà: Domum autem, quam ſapiens Chriſtus ædificavit ſuper petram, ſtultus Diabolus fallacibus argumentis miniſtrorum ſuorum nunquam potuerit diſſipare. Et cap. 16. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam, quem locum ponderans S. Leo Serm. 2. dicit, quòd talis eſt firmitas fundamenti, cui totius Eccleſiæ ſuperſtruitur multitudo, nullâ incumbentis ſibi templi mole labeſcit. Soliditas enim illius Fidei, quæ in Apoſtolorum Principe eſt laudata, perpetua eſt, & ſicut permanet, quod in Chriſto Petrus credidit, ita permanet, quod in Petro Chriſtus inſtituit. Et Tom. 1. Hom. 11. eandem authoritatem ponderans, dignam Chryſoſtomi Spiritu de firmitate & ſtabilitate Eccleſiæ ſententiam pronunciat, Non ego propriâ virtute confido, habeo Scripturam Domini mei, manum ipſius teneo, illâ cautio mihi ſatis tuta eſt, illa me ſecurum reddet & intrepidum, etia amſi Orbis terræ commoveatur, ego cautionem Domini mei teneo; Lego manum eius, ipſa mihi murus inexpugnabilis. Vultis vobis recitem Domini Cautionem? Ecce, inquit, vobiſcum ſum omnibus diebus, uſque ad conſummationem ſeculi. Cap. ultimo: Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſeculi. ubi Hieronymus: Quousque ad conſummationem ſeculi, cum Diſcipulis ſe futurum eſſe promittit, & illos oſtendit, ſemper eſſe victuros, & ſe nunquam à credentibus receſſurum. Chryſoſtomus Homil. de S. Pentecoſte ait: Multum enim decora eſt Eccleſia, non muris circumdata, ſed Fide circumſepta, propter Eccleſiam namque extenſum eſt Cœlum, diffuſum eſt mare. Propter Eccleſiam Prophetæ, propter Eccleſiam Apoſtoli, & quid plura dicam? & propter Eccleſiam Unigenitus Filius DEI Homo factus eſt &c. Et poſteà: Non tenetur temporum qualitate, ſed Spiritûs Sancti gubernatur gratiâ, & ideò non ſeneſcit, nec contrahitur, & multis impugnantibus non opprimitur. Idem S. Chryſoſtomus in eodem Sermone ſupra illa verba: Et portæ inferi, ait: Faciliùs cœlum exterminari poterit, & terra perire, quàm aliquid pati Eccleſia, quis eſt qui hoc dicit, ipſe Chriſtus loquitur, Cœlum & terra tranſibunt, &c. benè enim verbum DEI ipſo cœlo validius eſt,

quia

quia cœlum opus verbi DEI eſt. S. Athanaſius Oratione, quòd Chriſtus ſit DEUS: *Fidelis ſermo, & non vacillans promiſſio, & Eccleſia invicta res eſt, etiamſi infernus ipſe commoveatur.* S. Cyprianus ad Jubajanum, ubi oſtendiſſet, Eccleſiam Domini voce fundatam, ſubdit: *Hæc eſt una, quæ tenet, & poſſidet omnem Sponſi ſui, & Domini poteſtatem, &c. incorrupta, & caſta, & pudica eſt.* S. Hieronymus ad 9. Caput Amos: *Ex quo intelligimus, Eccleſiam usq; ad finem mundi concuti quidem perſecutionibus, ſed nequaquam poſſe ſubverti, tentari, ſuperari, & hoc fiet, quia Dominus DEVS omnipotens, ſive Dominus DEVS ejus, id eſt Eccleſiæ, ſe facturum pollicitus eſt, cujus promiſſio lex naturæ eſt.* Auguſtinus in Pſal. contra partem Donat. *Ipſa eſt petra, quam non vincunt ſuperbæ inferorum portæ.* Gregor. in Pſ. 5. Pœnit. *Quòd in hac vita Eccleſia nullis adverſitatibus frangenda ſit, nullis perſecutionibus ſuperanda, Chriſtus evidenter oſtendit, cùm ait: Portæ inferi &c.*

Conſentit Author Tubæ, & hanc durationem ad finem mundi Eccleſiæ agnoſcit, qui pag. 2. ſic ait: *Faciliùs eſt Solem extinguere, quàm Eccleſiam diſparere.* Et pag. 3. ait: *Eſt hîc & nunc Eccleſia Romana Catholica per quatuor mundi partes, utrasq; Indias diffuſa ſatis.*

Non poſſunt negare Diſſidentes, quòd hæc à SS. Patribus ſuperiùs enumeratis, non de alia Eccleſia dicta ſint, niſi de Eccleſia Catholica Romana, cùm nulla alia hoc tempore fuerit, niſi Romana ſola, quam Diſſidentes etiam agnoſcunt pro illo tempore, non enim vel ſomniare poterant de Eccleſia Lutherana, vel Calviniſtarum, vel Zvinglij, & aliorum, quæ modo poſt Annum 1517. exortæ ſunt, neque hoc negare poterunt, quòd ſi prædicti SS. Patres modò viverent, hoc idem dicerent de Eccleſia moderna Romana, cujus perpetuitatem tantoperè defendebant. Cùm autem dicant, Eccleſiam fuiſſe veram primis Sæculis, quibus autem defecerit, hucusq; non poſſunt convenire. Sed idem etiam dicebat Donatus, perijſſe Eccleſiam de toto Orbe, & in parte Donati remanſiſſe, idem dicunt Lutherani & Calviniſtæ, quod & alij hæretici antiqui dicebant, quos Lutherani & Calviniſtæ habent pro hæreticis. Audiamus S. Hieronymum, quid dicat nomine Eccleſiæ lib. adverſus Lucifer. *Si te nomine Eccleſiæ Angelus aliquis vel Apoſtolus rebaptizavit, non infringo quòd ſequeris; ſi verò in ſinu meo natus es, ſi uberum meorum lacte nutritus, adversùm me gladium levas, redde quod dedi, & eſto aliter, ſi potes. Chriſtianus, meretrix ſum? ſed tamen Mater tua ſum.* Julianus Apo-

stata idem sentiebat, quem S. Augustinus lib. 3. contra Jul. sic redarguit: *Si constupraverunt Ecclesiam Manichæi, dic mihi Juliane, quæ te peperit? utrum te casta, an verò meretrix enixa est? an ut dogmata Pelagiana defendas, Coniugis Christi, & Matris tuæ viscera, instinctu nefario, non erroris, sed furoris infamas.* Idem contra Epist. Gaudent. Donat. *Dic mihi &c. Ecclesia perierat, an non perierat? elige quod putaveris, si iam tunc perierat, Donatum quæ peperit? si autem perire non potuit, responde quæso, ubi ab ea se pars Donati* (& modernorum Dissidentium) *separaret, quæ dementia persuasit?* Quis non videt, quomodo hæc argumenta SS. Patrum quadrant contra modernos Dissidentes? Dicunt Dissidentes, aliquam Ecclesiam veram remansisse in aliquibus, licèt occultis, aliquando publicè aliquos Papæ contradixisse, ut Wiclephum, Hus, Pragensem, deindè Lutherum, Calvinum, Bucerum, &c. ita Beza in Iconibus. Sed misera ista in his hominibus conservatio aliquæ Ecclesiæ, cùm magis sibi videbantur, quàm Papatui contradicere. Nam Wieleph. negabat cum Simone Mago, Manichæis, & alijs hæreticis, liberum arbitrium: Hus celebrabat Missas, etiam tempore suæ hæresis, Purgatorium, & Suffragia pro Defunctis agnoscebat, hæc omnia Protestantes reijciunt. Luthero Zvinglius Apostata trahens certo ad tartara suos Sectarios, in Asert. 27. contra Lovan. Lutherus Zvinglio vicissim seductor, & impostor, ipso Marcione deterior, in Resp. ad Conf. Luth. & in Respons. ad Luth. de Sacram. Calvinus Lutheranorum doctrinam pestilentem esse ac morte dignam, Lutherani vicissim Calvinistarum errores flammis expiandos pronunciant. Florimundus de Orig. Hæres. lib. 2. cap. 15. & lib. 5. cap. 8.

Sed ipsummet Lutherum audiamus, quid sentiat de Calvinistis, & alijs, qui Corpus Christi negant in Vener. Sacram. Thesi 27. contra Lovanien. sic ille ait: *Hæreticos censemus, & alienos ab Ecclesia DEI Zvinglianos, & Sacramentarios omnes, qui negant, Christi Corpus & Sanguinem ore carnali sumi in venerabili Eucharistia* Idem in Epist. ad Jacobum Bremensis Ecclesiæ Doctorem: *Mihi satis est omnium infelicissimo una ista beatitudo: Beatus vir, qui non abijt in consilio Sacramentariorum, nec stetit in via Zvinglianorum, nec sedit in Cathedra Tigurinorum.* Idem Tom. 2. fol. 174. de Cæna Domini: *Ego tanquam alterum pedem iam habens in sepulchro, hoc testimonium &c. ad Tribunal Domini adferam, quòd hostes Sacramenti Carolstadium, Zvinglium, OEcolampadium, eorumq; discipulos, toto pectore damna-*

damnaverim. Idem Lutherus in defensione Cænæ Domini Tom. 7.
omnia sua dicta quasi ratificat: *Obtestor DEVM, & totum mundum,
& confitebor, quòd cum Sacramentarijs non sentiam, nec unquam sen-
serim, neq; in æternum (DEO volente) unquam sensurus sim, quæ con-
cordia Christi cum Belial?*

Hi omnes, quos Lutherus superiùs condemnaverit, quid etiam
de Luthero senserint, audiamus. Calvinus lib. 4. Instit. cap. 17.
§. 35. Lutherum & Suos vocat Idololatras. Zvinglius in Respons.
ad librum Lutheri ait: *Luthere, &c. verbum DEI corrumpis, & adul-
teras, Marcionitas & Arianos imitatus.* Et in Epist. ad Lutherum:
*Seductorem, impostorem, & Christi negatorem, ipso Marcione deteriorē
te judicamus.* In Responsione ad Confessionem Lutheri: *Nec mul-
tum curare solet, quodcunq; tandem de re quavis pronunciet, etiam si
vel sibi ipsi, vel divini verbi oraculis contradicere videatur.* Oecolam-
padius in Respons. ad Confess. Lutheri sic censurat librum ejus:
*Priorem illum librum à dæmone auspicatur nuper, hunc verò ejusdem
auspicijs absolvit.* Et infrà, censurans ejus 12. articulos, ait: *Aliqui
verò cum DEI verbo, & Christianæ fidei articulis palam pugnant.* Ti-
gurini Theologi in Confess. Germana Tigurina edita Anno 1544.
de libro Lutheri: *Liber plenus est dæmonijs, plenus impudicitijs, di-
cterijs, scatet furore.* Et infrà: *Videat, ne hujusmodi impijs dicterijs
seipsum hæresiarcham declaret, &c. Sed quàm mirabilis est hic Lute-
rus, unà cum suis diabolis? quàm impuris utitur verbis? quot dæmo-
nibus crepat?* Bucerus Dialog. contra Melanchtonem de Luthero:
*In vertendis certè & explanandis Scripturis manifesti sunt neq; pauci
ejus lapsus.* Theologi Heydelbergens. in Ordinat. Ecclesiastica ajunt:
*Lutheri & Brentij Catechismi extra Ecclesiam ejiciantur, & eorum Scri-
pta nullam habeant auctoritatem* Omitto sexcenta alia tùm inter
Lutheranos & Calvinistas, tùm inter hos & Anabaptistas, & Trini-
sarios, & e contra. hæc sufficiant pro veritatis amicis verum esse,
tam injuriosam mutuam eloquentiam non esse à Christo, nec à
Spiritu Sancto, quomodo ergo in his hominibus debuit conservari
Ecclesia, præsertim tam longo tempore, cùm Lutherus in Collat.
Latin. Tom. 2. cap. de Patribus dicat, *Ecclesiam degenerâsse tempore
Cypriani, immò ipsis Apostolis viventibus.* Calvinus lib. 4. cap. 17.
num. 49. Ecclesiam defecisse clamitat sub Bonifacio III. & ultimū
Episcopum Romanum assignat S. Gregorium Magnum circa An.
600. Cùm quærimus, ubinam Ecclesia fuerit per mille circiter An-

nos usq; ad Lutherum & Calvinum? Respondent aliqui, in infantibus & pueris; Ergo infantes seipsos baptizabant, verbum DEI prædicabant, Sacramenta administrabant. Quid placet hæc responsio? Videat Orbis & rideat. Benè respondet ad rem nostram antiquis hæreticis Tertullianus lib. de Præscript. *Tam diù regnavit error, quàm diù hæreses non erant, aliquos Marcionitas & Valentinianos liberanda veritas expectabat perperam, credebatur & in vacuum, &c. Spiritus S. ad hoc missus, &c. neglexit officium, sinens Ecclesiam &c. aliter credere, donec* Lutherus & Calvinus veniret. Et tamen quæ Lutherus de Ecclesia Romana dixerit, vide superiùs pag. 79. & pag. 101. Ista nullo modo cohærent cum veritate.

Sed audite arcanum, quare ipsi Ecclesiam Catholicam Romanam contra Sacram Scripturam, contra Christi promissiones, contra SS. Patrum constantem doctrinam de duratione illius ad finem mundi, defecisse contendunt, & fingunt: nam si illa durat, prout durabit ad finem mundi, coguntur agnoscere pro Catholica Romanam solam, & si non agnoscunt, debent fateri, nullam Ecclesiam in terra. Non enim decet Ecclesias particulares Lutheri, Calvini, Zvinglij, & aliorum, esse Ecclesiam Christi, cùm se tantoperè ad invicem maculent, & crimen hæreseon sibi ad invicem imponant, quod veræ Ecclesiæ Christi nunquam competit. Tales agnoscit Author Tubæ pag. 58. dum ait: *Libri Symbolici nostri particularis Ecclesiæ Confessionem proponunt gradu inferiore.* Idem ferè repetit pag. 59. dum ait: *Neq; nostris particularibus cœtibus nimium tribuendum.*

Deinde, Ecclesia vera Christi nunquam peribit, at Lutherus de sua interitura timebat, dum in Locis Communibus Classe 5. pag. 30. ait: *Timeo, quòd ista doctrina nobis extinctis iterum obscurabitur. &c. Sic nostra Ecclesia pulcherrimè instituta, &c. sic subvertetur, ut me amplius doctorem suum agnoscere non velet, id quod aliquando fiet, si non viventibus nobis, tamen sublatis.* Melanchton in Consilijs Theolog. part. 1. pag. 249. *Nulla res æquè deterret ab Evangelio, quàm nostra discordia.* Bulingerus, insignis Protestans & Magister, in suo lib. cui titulus: Fundamentum Firmum, par. 1. cap. 1. ait: *Ipsi inter se Evangelici acriter pugnant, infelicia multiplicia inter nos audiuntur nomina Lutheranorum, Zvinglianorum: commovet hæc dissensio non paucos adeò, ut animum velut despondentes dicant, se posthàc nihil amplius credituros, nisi quod ipsis libeat, quinimò fidem abjicientes clamant, quid, oro, fidei in tot factiones distracta tribuas?* Nicolaus

Gallus

Gallus Protestans in Apolog. de Majestate hominis, ait: *Perijt iusto DEI iudicio, non armis hostium, non invictis hæreticorum armis, vera à nobis Religio & Ecclesia, sed nostrorum inter nos perfidiâ, infidelitate, & iniuriâ.* Quid hoc à vobis audimus Protestantes? timetis vestram perituram, alij perijsse dicitis Ecclesiam, at vera Christi Ecclesia perire non potest, redite ergo ad illam, quam Christus perpetuò mansuram promisit, *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Vide Lector alios similes timores de suis Ecclesijs, Lutheri, Calvini, & aliorum, suprà pag. 32. & pag. 33. & 34. hæc veræ Christi Ecclesiæ competere non possunt.

E contrà verò tam antiqui Hæretici, quàm moderni Dissidentes Ecclesiam perijsse somniabant, ut Donatistæ, in Africa solùm apud se remansisse Ecclesiam, in alijs verò partibus, imò toto Orbe terrarum perijsse dicebant Ecclesiam, patet ex S. Augustino Serm. 46. Tom. 6. & Epist. 48. Luciferiani Hæretici apud S. Hieronym. Veterem Ecclesiam meretricem vocabant, & in ejus locum apud se substituebant. Recentiores verò ausi sunt affirmare, quòd externa Ecclesia unà cum Fide & Sacramentis, mox ab Apostolis evanuit, ut Lutherus, Sebastianus Francus. Alij de tempore variabant, ut Covellus contra Burgesium pag. 137. ait: *Quando prima hæc defectio Ecclesiæ Romanæ cœperit, non omnes conveniunt.* Bucastus in Locis Communibus pag. 466. *Non est nostrum designare, quo temporis momento cœpit Ecclesia deficere.* Vittakerus contra Dur. pag. 477. *Neq; ex Historijs huius mutationis initium investigare necesse est.* Alij alia deliramenta somniârunt. Sed & Lutherus & Calvinus mirandum in modum inconstantes fuerunt de defectione illius prætensa, ut superiùs patuit, & inferiùs adhuc clariùs patebit ex antilogijs illorum. Interim his omnibus cum S. Augustino, qui velut Prophetiæ spiritu hæc omnia prævidit, sic respondemus, qui lib. de Unitate Eccles. Tom. 7. cap. 2. sic ait: *Quæstio inter nos versatur, ubinam sit Ecclesia? utrùm apud nos, an apud Donatistas? quæ ubiq; una est, quam maiores nostri Catholicam nominârunt. &c. Manifestum est, eum qui non est in Ecclesia Christiana, salutem habere non posse. Quid facturi sumus? In verbis nostris eam quæsituri, an in verbis Christi?* Cap. 3. *Non audiamus, hæc dico, hæc dicis, sed audiamus, hæc dicit Dominus, sunt certè Libri Dominici, quorum authoritati utriq; consentimus, utriq; credimus, utriq; servimus, ibi quæramus Ecclesiam, ibi discutiamus causam nostram, si Christi Ecclesia Canonicarum Scripturarum divinis &*

certissimis testimonijs, in omnibus gentibus designata est, quidquid attulerint, & undecunque recitaverint, qui dicunt, ecce hic est Christus, ecce illic. Matth 24. Audiamus potiùs, si oves eius sumus, vocem Pastoris nostri dicentis: Nolite credere; Illa quippè singula, in multis gentibus, ubi ista est, non inveniuntur, hæc autem, quæ ubique etiam, ubi illa sunt, invenitur, ergo in Scripturis Sanctis Canonicis eam requiramus. Et cap. 5. *Sed quoniam multa, atque obscurè posita, per ancipitem sensum fallaci aliquando interpretationi consonare creduntur, quæque*

NB. *aperta, & manifesta deligamus, & quæ interpretatione indigent, interim seponamus, nolo in eis nostra ingenia comparentur, sed aperta veritas clamet & luceat.* Cap. 6. *O Donatistæ! Genesim legite: Per memetipsum iuravi, dicit Dominus, benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, Genes 22. Quærimus, quemadmodum intelligendum sit semen Abrahæ, quid dicat Apostolus audiamus. Gal. 3. Abrahæ dictæ sunt promissiones, & Semini eius, non dicit, in Seminibus, quasi in multis, sed tantùm in uno, & Semini tuo, quod est Christus. Ecce in quo Semine benedicentur omnes gentes, ecce Testamentum DEI, aperite aures; Quare vos irritum facitis Testamentum DEI dicendo, nec in omnibus gentibus esse completum, & perijsse iam de gentibus, in quibus erat Semen Abrahæ, quare superordinatis dicendo, in nullis terris hæredem permanere Christum, nisi ubi potuerit cohæredem habere Donatum.* (Calvinum, Zvinglium, Servetum.) *Non invidemus alicui, legite nobis hoc de Lege, de Prophetis, de Psalmis, de ipso Evangelio, de Apostolicis literis, sicut nos vobis legimus, & de Genesi, & de Apostolo: In Semine Abrahæ, quod est Christus, benedicentur omnes gentes. Date mihi hanc Ecclesiam, si apud vos est, ostendite vos communicare omnibus gentibus, quas iam videmus in hoc Semine benedici, date hanc, aut furore deposito accipite non à me, sed ab illo ipso, in quo benedicentur omnes gentes* Et cap. 7. ait: *Quid in Prophetis? quàm multa, & quàm manifesta sunt testimonia Ecclesiæ, per omnes gentes toto terrarum Orbe diffusæ, undè pauca commemorabo. Dicat Isaias, ubi Ecclesiam Sanctam DEO revelante prævideri, ut in verbis futura dicentis præsentia videamus. Erit in die illa radix Jesse, & qui exurget, principium habere in nationes, & in eum Gentes sperabunt Isai. 11. Radicem, Christum esse ex Semine David, secundùm carnem natum, nullus quoquomodo Christianus ignorat, & si contentiosus est, cum Apostolo contendet, qui hoc testimonio in literis suis utitur.* Et adducit S. August. ad Rom. 15. 12. item cap. 27. 49. 6. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. & cap. 62.

Ecce

Ecce ex uno Propheta quàm multa, & tamen resistitur evidentissimæ veritati. Cap. 8. ait: Jam pauca de Psalmis audiamus tanto antè causata, & nunc jam compleri cum magno gaudio videamus, & allegat testimonia ex Psalmis, ex 2. 7. 21. 28. 18. 5. & 49. 1. ex 56. 6. ex 71. ex 44. 10. Tum cap. 9. ait: Quid ad hæc dicturi sunt, quæ commemoravi, ex Lege, & Prophetis, & Psalmis de Christi Ecclesia, quæ toto Orbe diffunditur, cui malunt repugnare perversi, quàm communicare correcti? Respondent. Cùm cœpisset per Orbem terrarum crescere Ecclesia, noluerunt homines perseverare, & defecit in omnibus gentibus Christiana Religio, exceptâ parte Donati, (Lutheri, Calvini, Serveti,) quasi vero nesciret Spiritus DEI futuras hominum voluntates? Cur ergo non hoc potiùs prænunciavit, quod de voluntatibus hominum sciebat futurum, sed ideò fuit de istis certa prædictio, quia & DEUS etiam futuras prævidet voluntates, verùm tamen audiamus hinc, & ipsius Verbi vocem ore propriæ carnis expressam. Oportebat adimpleri omnia scripta in lege Moysi, & Prophetis, & Psalmis de me. Luc. 24. 44. Et tanquam quæreremus, utrum in eo, quod dixit de me, illic intelligenda esset Ecclesia, sequitur Evangelista, & dicit: Et prædicari in nomine eius Pœnitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierusalem. Nunquid id obscurum est? Et cap. 10. Teneamus ergo Ecclesiam ex ore Domini designatam, undè cœptura, & quousque perventura esset; cœptura scilicet ab Hierusalem, & perventura in omnes gentes. Non tacetur etiam in Actibus Apostolorum, Actor. 1. 8. ubi rursùs eâdem manifestatione verborum Dominicorum futura per Orbem terrarum prænunciatur Ecclesia: Eritis mihi testes in Hierusalem, & tota Judæa, & Samaria, usque ad totam terram. Quid ad hæc dicunt, qui Christianos se superbissimè dicunt, & Christo apertissimè contradicunt? Habeo manifestissimam vocem Pastoris mei commendantis mihi, & sinè ullis ambagibus exprimentis Ecclesiam. Istæ Divinæ voces de universa Ecclesia ita manifestæ sunt, ut contra eas nisi hæretici animosâ perversitate & cæco furore latrare non possint. Quomodo autem cœperit ab Hierusalem, & in omnes gentes indè diffusa fructificat, in eodem verbo DEI etiam per Apostolos demonstratur, sicut scriptum est in Actibus Apostol. Actor. cap. 2. c. 8. c. 9. c. 10. c. 13. Et his verbis S. Augustinus concludit cap. 10. & 11. Evangelizata est nobis Ecclesia per totum Orbem terrarum futura, hæc verba facta secuta sunt, quomodo cœptum sit ab Hierusalem, & deindè processum in Judæam, & Samariam, & in totam terram, ubi adhuc crescit Ecclesia donec usque in

Notent hæc omnes Dissidentes.

in finem, etiam reliquas gentes, ubi adhuc non est, obtineat, Scripturis Sanctis testibus ostenditur, quisquis aliud evangelizaverit, anathema sit, ad Gal. 1. Aliud autem evangelizat, qui periisse dicit de cætero mundo Ecclesiam, & in parte Donati in sola Africa remansisse dicit, Ergo anathema sit. &c. Si autem non ea de Scripturis Sanctis legunt, sed suis contentionibus persuadere conantur, credo illa, quæ in Scripturis Sanctis leguntur, non credo ista, quæ ab hæreticis vanæ dicuntur. Et lib. de Utilitate credendi cap. 14. *Quamobrem Scripturas istas, si vos profertis, tam pauci & incogniti non libet credere. Rursùs me ad multitudinem famamq; revocabis. Cohibe tandem pertinaciam, & mone potiùs, ut huius multitudinis Primates quæram, ut ab his, de his literis aliquid discam, qui si non essent, discendum omninò esse nescirem. Tu verò in latebras tuas redi, nec quidquam insidiare sub nomine veritatis, quam conaris eis adimere, quibus authoritatem esse concedis.* Ecce quomodo hoc dictum S. Augustini verificatur de illis, qui passim dicunt, Ecclesiam Romanam primis Sæculis fuisse veram. Et lib. contra Fundam. ait: *Ego verò Evangelio non crederem, nisi me Catholicæ Ecclesiæ commoveret authoritas, sed absit, ut ego Evangelio non credam, illi enim credens non invenio, quomodo possim etiam tibi credere. Lege mihi iam, si potes, in Evangelio, vel in alio aliquo libro, cui me iam credidisse confiteor, ubi Manichæus Apostolus dictus est,* (ubi alij hæresiarchæ, qui se Apostolos, Prophetas, palàm nominarunt, in quo loco Scripturæ nominantur,) *cùm omnia ex Scripturis producenda crepatis.* Hæc ille magnus Augustinus, perpetuus malleus hæreticorum, & futuras hæreses in privatis cœtibus mirè depinxit, & pro Ecclesia Catholica, id est Universali, pugnando, illam nunquam desituram ostendit, quæ est sola Romana, quam cùm concedant ferè omnes, veram fuisse aliquot Sæculis, fateri debent eandem omninò esse, aliàs magnam injuriam faciunt Christo, cùm de illa unica dixerit: *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam;* eam dixit, non eas, ut uni Universali, non multis privatis competeret. Ille, inquam, Augustinus, ad quem Calvinus lib. 3. Instit. cap. 3. *tanquam ad fidelissimum, atq; optimum testem Antiquitatis, quin & Theologorum Coryphæum provocat.* Similiter & Lutherus idem ferè de S. Augustino habet, de quo Melanchton Orat. de lect. PP. ait: *Sæculum, quo S. Ambrosius, Cyrillus, Augustinus, Hieronymus vixerunt, pulcherrimum fuit.* Sed hoc tempore nec Lutheri, nec Calvini, nec Zvinglij, nec aliorum, fuit Ecclesia, nisi sola Romana, undè de nulla

alia

alia Ecclesia poterat dicere S. Augustinus suprà memorata, nisi de sola Ecclesia Romana, cùm sola fuerit vera eo tempore, cùm vixerit S. Augustinus, & alij SS. Patres, qui tantoperè Ecclesiam Romanam solam ab hæreticis defendebant, quod & modò facerent, cùm perpetuitatem illius defenderint. (a) Author Tubæ Pacis p. 86. ait: *Ergo Schismata & hæreses illam Ecclesiam Catholicam, quæ una & Sancta est, nec unquam interitura, funditùs tollent, hoc sanè absurdum, contraq; verba Christi, qui prædixit, contrà illam non prævalituras portas inferni, quæ sunt hæreses & Schismata.* Insuper falsò diceremus, Credo Sanctam Ecclesiam Catholicam, in Symbolo Apostolorum, sicq; *negaretur Articulus Fidei de Ecclesia Catholica,* ait Author Tubæ pag. 59. Et pag. 86. ait: *Ergo Schismata & hæreses illam Ecclesiam Catholicam, quæ una & Sancta est, nec unquam interitura, funditùs tollent? hoc sanè esset absurdùm, contraq; verba Christi, qui prædixit, contra illam non prævalituras portas inferi, id est adversarios ac hostes, ab ipsis inferis contra illam excitatos, ut sunt hæreses & Schismata.* En quot absurda ex negatione existentiæ Ecclesiæ Universalis? quæ injuria Christo? dicenti & assecuranti nos, *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Cùm ergo secundùm hæc verba certo certius existat, nulla alia potest esse, nisi sola Catholica Romana, quæ cùm fuerit in principio, ut omnes Dissidentes concedunt, debet eadem durare usq; ad finem. Probatur evidenti ratione hoc. S. Apostolus 1. ad Corinth. cap. 11. solùm prædixit, *oportet hæreses esse,* & sunt penè infinitæ. Res subjecta oculis. Christus non solùm prædixit, sed & promisit, Ecclesiam duraturam Universalem, tot Sacræ Scripturæ testimonijs, undè magnam injuriam facit Christo, qui dicit, Universalem defecisse Ecclesiam, quæ fuit, & est sola Romana, acsi ipse non stetisset verbo, undè ex defectu vivæ fidei in Christum, hæc negatio procedit Universalis Ecclesiæ in hæreticis.

(a) S. August. lib. 2. cap. 51. contra Petil. Cathedra tibi quid fecit Eccles. Rom &c. cur appellas Cathedram pestilentia Cathedram Apostolicam? non dicit alias, sed Romanam Apostolicam.

Christianus Dreierus videns, quòd universim SS. Patres innixi doctrinæ & promissionibus Christi perpetuam durationem Universalis Ecclesiæ asserãt, Oratione de Syncretismo Regiomonti A. D. 1661 dum fieret Rector Regiomont. Academiæ, habitâ, ibidemq; apud Matthæum Gilbertum An. 1680. impressâ, hoc nomen Catholicum contendit ad Suos Protestantes trahere, sed frustrà, & inaniter. Nam primò Lutherus in posterioribus Catechismi editionibus abrasit hoc nomen Catholicæ, & substituit vocem Christianæ, dicens: *Credo Ecclesiam Christianam,* docetq; contra Ambrosium, Catherinum Eccle-

siam non esse locorum Universalitati alligatam. Lutherum secuti sunt Discipuli in Colloquio Alteburgensi An. 1568. vocem Catholicæ irrident. Beza quoq; vanissimam vocem esse dicit *Catholica*, Præfat. in Nov. Testam. An. 1565. Calvinus cum suis in Epist. ad Regem, negat dotem Ecclesiæ Universalitatem. M. Antonius de Dominis, in suo consilio cap. 7. ait: *Fuit aliquando Articulus Fidei, Universalem Ecclesiam per totum mundum diffusam esse, illam Christi Catholicam, cui Christus ipse perpetuam promisit aßistentiam.* Numquid his omnibus fuit doctior Dreierus, cùm ipsi hoc nomen Catholica ejurârunt, & ejuratum à Luthero, & alijs memoratis, trahit ad Suos Protestantes? nonnè injurius erit Dreierus Luthero, & his omnibus, cùm illi alias Notas recenter excogitârunt, ut Prædicationem, & Administrationem Sacramentorum, &c. Secundò, cùm Lutherus & Calvinus, & plures alij, hoc nomen Catholica fassi sint pertinere ad Ecclesiam Romanam, ut videre est superius in Nota Ecclesiæ Catholica, quomodo Protestantibus illud appropriabit Dreierus? Tertiò, si trahet hoc nomen Catholicum ad solos Protestantes Dreierus, pauci admodum sunt, idq; in varias Sectas divisi, cùm Lutherus dum adhuc viveret, Tom. 2. Germ. Jenensi 101. Epist. ad Antorp. ait: *Tot sunt inter nos Religiones, quot homines.* à morte Lutheri quot extitêre Schismata, etiam inter discipulos Lutheri, de quibus acerbè queritur Joannes Wigandus, Prussiæ in libro *de Bonis & Malis Germaniæ* excusso, per Petrum Brubachium A. 1566. *Multis,* inquit, *lacrymis deplorenda innumem penè mala, quæ Ecclesiæ Lutheranæ ruinam & interitum portendere, imò int ntare possunt.* Fusè ibi agit de varijs Schismatibus in Ecclesia Protestantium, *de impijs dogmatibus, &c. de defectu Synodorum, quæ non iuxta normam verbi DEI, sed iuxta arbitrium potentium gubernantur apud Protestantes, &c. de Politicis, qui articulos fidei, Religionum formulas, & cothurnos cudunt, & Ecclesiæ Protestantium obtrudunt, &c. &c.* Hæc & multa alia, quæ videnda sunt in libris Protestantium, veræ Christi Ecclesiæ competere non possunt, maximè Schismata, ex testimonijs ipsorummet Protestantium, cùm Ecclesia vera Christi Schismata tolerare & hæreses non potest, quin illa protinùs in Oecumenicis Concilijs in prima quasi radice succiderit, ait Author Tubæ pag. 85. Sed Ecclesia Protestantium in nullo Concilio Oecumenico Schismata & hæreses succidit, sed tolerat ea, Ergo non est vera Ecclesia Christi, patitur enim Anabaptistas, Quakeros, Mennonistas, & habet il-

ſos pro hæreticis, nec illos in ullo Concilio Oecumenico condemnavit. Si verò Proteſtantes, Calviniſtas, & Zvinglianos ad ſuam paucitatem adnumerare contendant, videant in quanto pretio illos habuerit Lutherus, ipſi viciſſim Lutherum, ut ſuperiùs patuit.

Concludimus hunc Diſcurſum verbis Henrici VIII. Regis Angliæ, quem ſuperiùs citavimus ad initium pag. 108. ipſius reliqua verba ad noſtrum intentum hîc apponimus, ait ille lib. de Septem Sacramentis adversùs Lutherum Art. 2. *Dicat velim Lutherus, quando in tantæ ditionis erupit profeſſionem,* (nempè Romanus Pontifex) *num poteſt obſcurum eſſe initium tam immenſæ potentiæ, præſertim ſi intra memoriam hominum nata ſit, quòd ſi rem dixerit, unam fortaßè aut duas ætates ſuperare: in memoriam nobis redigat ex Hiſtorijs: alioqui ſi tam vetuſta ſit, ut rei etiam tantæ obliterata ſit origo, legibus omninò cautum eſſe cognoſcat, ut cuius Jus omnem hominum memoriam ita ſupergreditur, ut ſciri non poſſit, cuiusmodi habuerit initium, cenſeatur habuiſſe legitimum, vetitumq́ eſſe conſtat omnium conſenſu gentium, ne, quæ diù manſerunt immota, moveantur.* Nota hîc ultima verba Lector, *habuiſſe legitimum &c.* immota moveantur.

Unicum adhuc S. Auguſtini placet adducere teſtimonium, qui velut Prophetico ſpiritu multas prævidens hæreſes contra Eccleſiam pugnaturas, in Pſal. 30. Conc. 2. ait: *Obſcuriùs Prophetæ dixerunt de Chriſto, quàm de Eccleſia, puto propterea, quòd videbant in ſpiritu, contra Eccleſiam homines facturos particulas, & de Chriſto non tantam litem habituros: de Eccleſia magnas contentiones excitaturos, ideòque illud, undè maiores lites futuræ erant, pleniùs prædictum eſt, apertiùs prophetatum eſt.* Quòd autem S. Auguſtinus & cum alijs SS. Patribus ſolam Eccleſiam Romanam contra hæreticos defenderit, & durationem illius ad finem mundi aſſeruerit, ſatis clarè ſuperiùs in Notis quatuor Apoſtolicis de Eccleſia Romana deduximus.

Diſcurſus Theol.

Reiectis ſuperiùs Notis à Diſſidentibus recenter excogitatis, quæ non ſunt veræ Notæ, cum omnibus hæreſibus competant, poſt quatuor Notas Apoſtolicas ponitur Nota Singularis, Gloria Miraculorum, quam SS. Patres ſemper magni æſtimârunt, ex eo, quòd illam nullus privatus Cœtus, nulla hæreſis habere potuerit.

VI.

VLtra Apostolicas Notas superiùs enumeratas, per quas Ecclesia vera Christi, ut Catholica & Apostolica dignoscitur, quæ est sola Romana: plures aliæ Notæ à Catholicis enumerantur, quæ unicam veram Christi Ecclesiam à multis alijs Cœtibus distinguunt, quæ non sunt vera Christi Ecclesia. Inter quas est Singularis Nota, Gloria Miraculorum. Cùm enim miraculum res sit insolita, supra naturæ potentiam operata, cùm sit Sigillum quoddam Divinum, quo veram suam doctrinam obsignat DEUS, ad solum DEUM pertinet, quod vel ipsemet, vel per Servos suos operetur miracula in testimonium veritatis. Sic in Veteri Testamento 3. Reg. cap. 18 legimus, quòd S. Elias, ut ostenderet verum Cultum veri DEI, & se esse verum illius Prophetam, & falsos Baal, qui se veros Prophetas asserebant, seducendo populum, ad Miraculum, tanquam ad manifestum signum veritatis, se convertit.

3. Reg. cap. 18. *Dentur nobis*, ait, *duo boves, & illi eligant sibi unum bovem, &c. ignem autem non supponant, & ego faciam bovem alterum, &c. ignem autem non supponam, invocate nomina deorum vestrorum, & ego invocabo nomen Domini mei. Deus qui exaudierit per ignem, ipse sit Deus.* Respondens omnis populus ait: Optima propositio. Dixit ergo S. Elias Prophetis: &c. *Invocate nomina deorum vestrorum. &c. Et invocabant nomen Baal, à manè usq; ad meridiem, dicentes: Baal exaudi nos! & non erat vox quæ responderet, &c. Cùm esset iam meridies, illudebat illis S. Elias, dicens: Clamate voce maiore: Deus enim est, & forsitan loquitur, aut in diversorio est, aut in itinere, aut certè dormit, ut excitetur. Postquam autem transiit meridies. &c. Cùmq; iam tempus esset, ut offerretur holocaustum, accedens Elias Propheta ait: Domine DEUS Abraham, &c. ostende hodiè, quia tu es DEUS Israël, & ego servus tuus, &c. exaudi me, Domine, exaudi me, ut discat populus iste, quia tu es Dominus DEUS. Cecidit autem ignis Domini, & voravit holocaustum, & ligna, & lapides, &c. & aquam, &c. Quod cùm vidisset omnis populus, &c. & ait: Dominus ipse est DEUS, Dominus ipse est DEUS.* Idem S. Elias Reg. 3. cap. 17. ait; *Vivit Dominus DEUS Israël, in cuius conspectu sto, si erit annis his ros & pluvia, nisi iuxta oris mei verba, &c. Post dies autem exsiccatus est torrens, non enim pluerat super terram.* Et Jacobi 5. *Elias &c. oratione oravit, ut non plueret super terram. Et non pluit annos tres, & menses sex. Et rursùm oravit, & cœlum dedit pluviam, & terra dedit fructum suum.*

S. Moyses

S. Moyses, cùm mittebatur ad populum, Exod. 5. dixit ad Dominum: *Non credent mihi, neq; audient vocem meam. Sed dicent, non apparuit tibi Dominus DEUS. Dixit ergo ad eum: Quid est, quod tenes in manu tua? Respondit: Virgam. Dixitq; Dominus: Projice eam in terram; projecit, & versa est in Colubrum, ita ut fugeret Moyses, dixitq; Dominus: extende manum tuam, & apprehende caudam ejus; extendit, & tenuit, versaq; est in virgam, ut credant, inquit, quòd apparuerit tibi Dominus DEUS &c. Si non crediderint, inquit, tibi, neq; audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis, quòd si nec duobus quidem his signis crediderint, &c. sume aquam fluminis, & effunde, &c. vertetur in sanguinem.* Idem S. Moyses missionem suam sic probat esse à DEO: *In hoc scietis, quòd Dominus miserit me, &c. Igitur ut cessavit loqui, disrupta est terra sub pedibus eorum, descenderuntq; vivi in infernum, operti humo, & perierunt de medio multitudinis.* Idem S. Moyses quot miracula fecerit, quomodo per mare rubrum Hebræos deduxerit, submerso Pharaone cum suo exercitu, nota toti Orbi Christiano Sacræ Scripturæ historia. Quomodo ad vocem Josüè Sol stetisset, Josüè 10. *Sol contra Gabaonitas ne movearis, &c steteruntq; Sol & Luna, donec ulcisceretur,* & alia plurima in Veteri Testamento facta sunt miracula, in testimonium veri cultûs Divini, qui tunc apud Judæos fuit, cùm verò verus cultus veri DEI apud illos cessaverit, cessârunt & miracula. Undè S. Augustinus lib. de Civit. DEI 18. cap. 45. ait: *Posteaquam gens Judæa cœpit non habere Prophetas, procul dubio deterior facta est* Et S. Bernardus Hom. 1. super Missus est, ait: *Si flos non decidit, ubi ergo Regnum, ubi Sacerdotium, ubi Prophetæ, ubi templum, ubi deniq; magnalia illa, de quibus gloriari solebant, & dicere: Quanta audivimus & cognovimus, ea & Patres nostri narraverunt nobis?* Et iterum Psalm. 77. *Quanta mandavit Patribus nostris nota facere filijs suis.*

In Novo autem Testamento, ipsa æterna Sapientia Christus JESUS, per hanc Notam Miraculorum voluit se manifestare mundo, quòd fuerit verè missus à DEO Patre, & hoc innumeris comprobavit miraculis, ut ipse ait Joan. 15. *Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent.* Hanc Notam Miraculorum concessit etiam Apostolis, & alijs veram Fidem annunciantibus. Marci ultimo: *Illi verò profecti, prædicaverunt ubiq; &c. sequentibus signis,* è contrà verò nullis hæreticis falsam doctrinam

prædicantibus unquam conveniebat hæc Nota Miraculorum. Item Matth 10. *Euntes prædicate, dicentes: appropinquavit Regnum cœlorum; infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones ejicite.* Et Actor. 3. *Erat quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suæ, bajulabatur, &c. Petrus autem dixit: &c. In nomine JESU Christi Nazareni surge, & ambula, &c. & exiliens stetit, & ambulabat, intravit cum illis in templum ambulans.* Et Actor. 5. *Magis autem augebatur multitudo virorum & mulierum, ita ut in plateas ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabbatis, ut veniente Petro, saltim umbra illius obumbraret quenquam illorum, ut liberarentur ab infirmitatibus suis.* Sunt & multa alia miracula, quæ facta in testimonium veræ Fidei, in sola Ecclesia Christi Catholica, extra verò illam nullibi poterant fieri miracula, in testimonium falsæ doctrinæ, licèt toties volebant patrare illa hæretici, conducendo etiam homines, ut se in feretro positos fingerent mortuos, & in pœnam deceptionis verè mortui inventi, & multis patuit dolus, ut historiæ testantur, & nos inferiùs adducemus. UndèTertullianus lib. de Præscriptionibus, de ijsdem fraudibus hæreticorum sui temporis ait: *Volo igitur virtutes illorum proferre, non quòd agnosco maximam virtutem eorum, quâ Apostolos in perversum æmulantur, illi enim de mortuis suscitabant, isti de vivis mortuos faciunt.* Et sic de facto aliquibus contigit recentioribus, ut mortuos facerent, quos fictè suscitare volebant. Passim has historias in Authoribus fide dignis invenies, qui hæc ab oculatis testibus acceperunt. Sed cùm miracula facere non potuerint, in signum suæ falsæ doctrinæ, negârunt fieri ulla miracula, sed tam inverecundè, acsi Solem in cœlo negâssent. Ex antiquis Paganis fuerunt, qui Sanctorum Martyrum miracula videndo, magicis artibus adscribebant. Sic in Actis SS. Martyrum legitur sæpe de Imperatoribus Gentilibus, ut Decio, Nerone, Vespasiano, Diocletiano, &c. Sic & Judæi evidentissima Christi miracula calumniabantur. Item antiqui hæretici, Ariani, Eunomiani, Vigilantiani, miraculis Catholicorum detrahebant, teste S. Ambrosio, Sermone de SS. Gervasio & Protas. & S. Hieronymo contra Vigilantium; negare autem miracula, est scelus nefandum, quia falsitas imponitur S. Scripturæ utriusq; Testamenti, in qua, ut patuit, fundantur miracula, S. Scripturæ verò est Author Spiritus Sanctus. Ad illorum numerum adjunxerunt se Waldenses, homines idiotæ, ut inferiùs patebit, miracula in rerum natura negantes: hos secutus

est

eſt Joannes Vitcleph, Joannes Hus, & alij poſt illos recentiores, cùm non poſſent miracula patrare, in teſtimonium ſuorum errorũ negârunt illa. Sed contra eſt ultra illa, quæ adducta ſunt ex Vet. & Nov. Teſtam. magis iterum probantur miracula. Joan. 14. *Opera quæ ego facio, & ipſe faciet, & maiora horum faciet.* In quæ verba S. Auguſtinus Tract. 72. ait: *Quòd hæc maiora per Apoſtolos fecit, non autem ipſos tantùm ſignificans, ait: Opera quæ ego facio, &c. ſed omnes ad ſuam Familiam pertinentes intelligi volens* Nota ultima verba, *ad ſuam Familiam pertinentes*, nam Schiſmata & hæreſes ad illius familiam non pertinent. Et Marci 16. *Signa eos, qui crediderint, hæc ſequentur: in nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, ſerpentes tollent, & ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponent, & benè habebunt.* In S. Evangelijs & Actis Apoſtolorum penè innumera extant miracula, de quibus ſic Joan. 20. *Multa quidem & alia ſigna fecit IESVS, &c. ut credatis.* Ex his verbis Chriſti manifeſtè patet, quòd non ob aliud à leChriſtɔ & ab Apoſtolis voluit fieri miracula, niſi ut mundus illi crederet, dicit enim expreſsè Evangelium, *ut credatis.* Sic & Marci 16. legimɔ: *Euntes in univerſum mundum prædicate Evangelium*; & ſtatim adjecit Chriſtus: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur.* Secundò voluit Chriſtus per miracula firmare & conſervare Eccleſiam perpetuò manſuram. Sic S. Auguſtinus de util. cred. cap. 14. ait de Chriſto: *Miraculis conciliavit auctoritatem, auctoritate meruit Fidem, Fide contraxit multitudinem, multitudine obtinuit vetuſtatem, vetuſtate roboravit Religionem* Idem contra Epiſt. Manich. cap. 4. reddit rationem, quare ipſe Fidem Catholicam amplexus fuerit, dum ait: *Multa ſunt alia, quæ in ejus gremio (nempè Eccleſiæ) me juſtiſſimè tenent. Tenet conſenſio populorum atq; gentium, tenet auctoritas, miraculis inchoata, ſpe nutrita, charitate aucta, veritate firmata, &c. tenet ab ipſa Sede Petri Apoſtoli, cui paſcendas oves ſuas poſt Reſurrectionem Dominus commendavit, usq; ad præſentem Epiſcopatum, Succeſſio Sacerdotum*, In hac Eccleſia ſola Catholica Romana SS. Patres, tanquam oculati teſtes, & omni fide digniſſimi, adducunt plurima miracula, quolibet Sæculo facta, intra Eccleſiam Catholicam Romanam, tùm ad dignoſcendam veram Fidem in illa, inter tot privatos cœtus, tùm ad manifeſtandam Sanctitatem operantium, quæ ſinè vera Fide haberi non poteſt. Nos ex multis pauca adducemus, brevitati conſulendo, & remittendo Lectores ad Catholicos Authores.

S. Ambrosius Orat. in Obitu Fratris sui Satyri scribit, eundem fratrem Satyrum à naufragio liberatum, eò quòd habuerit Divinam Eucharistiam ad collum suspensam. S. Chrysostomus, Prosper, Eusebius, Optatus Milevit. lib. 2. contra Parmen. referunt, Hæreticos à canibus discerptos, eò quòd canibus S. Eucharistiæ reliquias tradidissent. Sæculo XI. *vetus consuetudo fuit Constantinopoli, ut si particulæ superessent Sacratissimi Corporis Christi, pueri impuberes, qui Scholam adibant, accerserentur, ut illas manducarent, factum est, quod inter illos filius unius Hebræi manducaret, quod cùm rescierit parens pueri, furore accensus Judæus, in clibanum ardentem, in quo vitrum formabat, puerum iniecit. Mater puerum quærit per totam etiam Urbem. Triduo autem post ad ostium officinæ consistens, miserabiliter divexata mœrore, nomine puerum compellat. Puer matris vocem ut agnovit, è clibano responsum dat; Mater effractis foribus intro irrumpit, videt puerum in medijs carbonibus candentibus consistentem, illæsum ab ignis incendio; qui cùm rogaretur, quo pacto illæsus manserit? Mulier, inquit, veste amicta purpureâ crebrò ad me venit, porrexit aquam, quâ carbonum flammas corpus ambientes extinguerem, cibum denique dedit, quoties esuriebam. Quâ re ad Justinianum perlatâ, puerum cum matre lavacro regenerationis tingendos decernit, patrem autem pueri, qui recusavit in numerum Christianorum inscribi, in Sycis cruci affigendum curavit.* Evagrius lib. 4. cap. 35. *Amolphytanus Episcopus Stephano Romano Pontifici, me præsente, sub iure iurando testatus est, quia cùm aliquando ad mensam Domini sacrificaturus accederet, sed super Sacramento Dominici Corporis incredulus hæsitaret, in ipsa confractione salutaris hostiæ, rubra prorsùs ac perfecta caro inter eius manus apparuit, ita ut etiam digitos illius cruentaret, sicque Sacerdotij scrupulum dubietatis auferret, ubi notandum, quàm sit immane periculum, indignis manibus attrectare tam terribile Sacramentum* Petrus Damiani Opusc. 34. An. Ch. 1181. Sæculo XIII. *Judæus quidam Parisijs per inopem mulierculam, cui vestem, quam ab ea pignoratam habebat, se gratis restituturum promiserat, Christianam hostiam in Paschate assecutus, cùm accenso igne in sartagine eam vellet assare, ut perspexit eam non mutare formam, nec colorem, gladio eam pupugit, ex qua confestim sanguis manavit, re autem detectâ, supervenientibus Christianis, hostia in loco ei dicato restituta, Judæi domus in templum conversa est, quæ etiam Salvatoris Bullientis nomine compellatur, ubi Hostia & gladius etiam nunc ostenduntur.* Fulgosus lib. 1. cap. 6. & Nauclerus Generat. 44. Eodem

etiam Samuel Werner in Disput. de Fragmentis in Cœna in terram decidentibus, respondente Joanne Sommerino, ad diem 19. Maij 1682. Regiomonti impressâ Prælo Reusneriano, pag. sub litera H. hæc miracula citat ☞

SSmi Reverentia.

44. Eodem Sæculo *Judæi itidem Corpus Chriſti Sacratiſſimũ acubus & ſubulis pungentes, & in mortario tundentes, cùm per illas puncturas & tunſiones ſanguinem elici conſpicerent, tandem in diverſis locis illud ſuffoderunt: Sed DEUS omnipotens Sacramentum ſalutis, multis miraculis prodentibus, ſuis fidelibus propalavit. &c. Cùmq; Chriſtiani ad expugnandum caſtrum, ubi ſe Judæi clauſerant, veniſſent, quædam Judæa virgo de eodem caſtro rogabat Chriſtianos, ut ipſam indè eriperent, & baptizarent, Judæis ipſam deorsùm trahentibus, & increpantibus, illa de manibus illorum delapſa, de altitudine ſe præcipitem dedit, ſed ecce mirum in modum, quaſi manibus Angelicis portaretur, illæſa deſcendit, & mox ad fidem Chriſti & Baptiſma confugit.* Suffridus Miſnenſis lib. 3. in An. 1299. Sæculo XIV. *Judæi Bruxellæ Venerabile Corpus Chriſti pugionibus & gladiis transfixerunt, undè cruor copiosè effluxit, quod ob ſcelus in eodem Oppido vivi fuêre cremati.* Jacobus Meierus Annal. Flandriæ An. Ch. 1401. *Cùm apud Poſnaniam Divinum Chriſti Corpus in ſpecie panis ab infelici quadam muliercula ore ſublatum, ut Judæis ad ludibrium venderetur, mutatâq; ſententiâ, in pratis Suburbanis ejus Urbis abjectum eſſet, miraculis quibusdam inſignibus proditum eſt & repertum,* teſte Martino Cromero de rebus Polonorum lib. 16. Undè in eodem loco in perpetuam rei memoriam ædificata eſt inſignis Eccleſia, ſub titulo SS. Corporis Chriſti, quia in eodem loco hoſtiæ miraculosè apparuerunt. Hæc hucusq; notavit etiam Samuel Werner in prædicta Diſp. ut ſuprà, Regiom. A. 1682. impreſſa. Per Baptiſmum Conſtantinus Magnus à lepra miraculosè ſanatur, nota toti Orbi Chriſtiano hiſtoria. Optatus Milevit. ſcribit, dum ampulla cum Chriſmate ab hæreticis per feneſtram in ſaxa projiceretur illæſa permanſit. Extrema Unctio per reſuſcitationem cujusdam mulieris, à S. Malachia commendatur. Quæ circa Signum Crucis miracula facta ſunt, conſulendi SS. Patres, ut S. Hieronymus in Vita S. Hilarionis, Euſebius in Vita Conſtantini M. Niſſenus in Vita S. Gregorij Taumat. Aquæ luſtralis virtutem dæmones ferre non potuiſſe, ſcribũt Clemens Rom. Epiphanius, Theodoretus, Nicephorus. Plura alia miracula facta non diffitentur Centuriatores, qui per 13. Centurias, ſignatis Authoribus, in ſingulis ætatibus miracula collegerunt. Poſt Apoſtolorum tempora plurima fuiſſe miracula, ſcribunt SS. Patres vicini temporibus Apoſtolorum. Inter alios S. Irenæus lib. 2. cap. 57. ait: *Alij autem & præſcientiam habent futurorum, &c. & mortui reſurrexerunt, & perſeve-*

circa Sæculum Secundum.

severaverunt nobiscum multis annis. Et quid autem? non est numerum dicere gratiarum, quas per universum mundum Ecclesia à DEO accipiens, in nomine Christi JESV Crucifixi sub Pontio Pilato, per singulos dies in opitulationem gentium perficit S. Basilius in lib. de Spiritu S. S. Gregorium Moysi, Prophetis, & Apostolis comparat ob multitudinem miraculorum, ideò & Taumaturgus appellatus, qui inter alia transtulit montem oratione suâ, cùm angustum locum haberet pro ædificanda Ecclesia, vide Socratem, Ruffinum, & Nissenum, in Vita ejus. Eodem Sæculo Romana Martyr truncatâ linguâ loquitur, Prudentius in hymno S. Chrysost. in Encom. Albanus sicco pede cum mille viris fluvium transnatat, Beda lib. 1. cap. 7. Hist. Angl. S. Antonij Eremitæ multa miracula recenset S. Athanasius, cujus Sanctitatis fama talis fuerat, ut Constantinus Magnus per literas seipsum & Imperium suum eidem commendaverit. S. Hilarion cæcis visum restituit, Paraliticam curavit, dæmones ejecit, S. Hieronymus in Vita ejus; de quo illud memorabile legitur: cùm post maximam vitæ austeritatem ad ultimum vitæ finem venisset, in agone hæc verba protulit: *Egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? Septuaginta propè annis servivisti Christo, & mortem times?* S. Hilarius mortuum suscitavit, Fortunatus in Vita ejus. S. Martinus mortuos suscitavit, & miracula non inferiora SS. Apostolis edidit Sozonemus lib. 3. cap. 13. Sulpitius in ejus Vita. Monachos plurima fecisse miracula, testantur S. Hieronymus, Theodoretus in Vitis Patrum, Palladius in Histor. Lausiaca, Evagrius 6. Histor. cap. 22. Socrates lib. 20. de Civit. DEI cap. 18. Hæc facta intra Sæculum Quartum. Miracula innumera facta, S. Augustinus testatur, tanquam oculatus testis, lib. de Civit. DEI 22. Ad Reliquias S. Stephani Protomartyris cæca mulier, quæ anteà duceretur, derepentè visum recepit, & omnibus stupentibus præibat exultans, & viæ ducem ampliùs non requirens. Similiter in translatione Corporum SS. Gervasij & Prothasij Tom. 1. Confess. lib. 9. cap. 7. & in memoriam S. Felicis Episc. Nolani Epist. 137. ad Clerum & populum Hipponen. Et plura alia etiam à se visa ad Reliquias S. Stephani refert S. Augustinus, ut in Tractatu de Sanctis innuemus. Ejusdem S. Augustini miracula Foxus in Actis & Monum. A. 1576. pag. 12. confessus est, reponens illa in Catal. verorum Miraculorum. Etiam Melanchton de ejusdem S. Augustini miraculis scribit in declaratione de S. August. his verbis: *Ornatus est miraculis quibusdam,*

circa Saculum Tertium.

circa Saculum Quartum.

circa Saculum Quintum.

buſdam, expulit dæmones, & quoſdam ægrotos ſanavit S. Gregorius refert, cùm Placidus Monachus in lacum prolapſus aquarum impetu rumperetur, Maurus juſſu S. Patris ſui ſuper aquas incedens, Socium capillis apprehenſum ad terras attraxit. Joannes Papa Primus cæco lumen reſtituit, ex Adon. ætat. 6. & S. Gregor. Dial. 3. cap. 2. Agapetus Papa claudum ſanavit, ex eodem ibid. cap. 3. S. Benedictus, de quo illud memorabile, cùm illi poculum cum veneno porrigeretur, facto Signo Crucis ſupra illud, confractum eſt. Claruit miraculis Joannes, Epiſc. Heguſtanden. quæ nec Centuriator diffitentur, Cent. 2. Cap. 18. Col. 533. Joannicus Abbas, Draconem Signo Crucis interfecit, tempeſtates ſedat, elevatur à terra, Metaphraſtes in ejus vita. In translatione S. Marcellini cæci illuminantur, claudi ambulant, paralytici curantur, ex Eginardo lib. 2. cap. 6. S. Dunſtani Epiſcopi Cantuarien. refert miracula Osbertus in ejus Vita; nec tacuit illa Holiaſsiejus in Mag. Chro. Ultimæ Edit. pag. 2. Claruit miraculis Robertus Rex Franciæ, ex Helgan. in ejus Vita. Heribertus Epiſc Colon. ex Ruperto. Odilo Abbas Cluniac. Anſelmus Archi. Cantuar. S. Bernardi miracula licèt notiſſima, audet tamen dicere Oſiander, arte dæmonis conficta, Cent. 12. lib. 4. cap. 2. pag. 310. cùm idem Oſiander oblitus fuerit, quæ de S. Bernardo pag. 309. dixerit, ait enim: *S. Bernardus Abbas Clarevalen. valdè pius vir fuit.* Quomodo pius, ſi, ſicut dicit Oſiander, confixit miracula. Et Wittakerus Præfat. de Eccleſ. p. 3. ait: *Ego quidem Bernardum verè fuiſſe Sanctum exiſtim.* Hoc ipſum tenet de ipſius Sanctitate Confeſſio Auguſtana, & Lutherus lib de Captiv. Babil. cap. 2. Melanchton in Apolog. Art. 5. & 27. Cùm ergo Bernardus fuerit Sanctus, etiam teſtimonijs Adverſariorum, quid ipſe dixerit de miraculis S. Malachiæ in Vita illius, audiamus, ait enim: *Quo antiquorum genere miraculorum Malachias non claruit? Non prophetia defuit illi, non revelatio, non gratia ſanitatum, non deniq; mortuorum ſuſcitatio.* Hæc debent eſſe vera, quæ Sanctus teſtatur, cui veritati debent aſſentiri adverſarij, qui dicunt, S. Bernardum fuiſſe Sanctum, niſi iterum negent Sanctitatem, quam ſemel conceſſerunt. De ijſdem miraculis S. Malachiæ Oſiander teſtatur Cent. 2. pag. 715. his verbis: *Tribuuntur illi plurima miracula,* licèt hæc addat, *quòd Superſtitiones Pontificias amplexus, Rom. Pontificem pro Deo colat.* Audiat univerſus Chriſtianus Orbis inſignem imposturam, quis unquam Catholicorum Rom. Pontificem pro Deo coluit? niſi, quòd omnes debitum honorem, ut Supremo Prælato Univerſalis Eccleſiæ, & Vicario Chri-

circa Saeculum Sextum.

circa Septimū.

circa Octavum.

circa Nonum.

circa Decimū

circa Vndecimū

circa Duodecimum.

sti, tribuunt illi, qui pro Christo legatione fungitur, & vicem Chri sti in terris gerit, secundùm illud: *Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit*. Deindè, cùm Osiander superiùs vocaverit S. Bernardum valdè pium, Lutherus & Melanchton Sanctum. videant, quomodo pietas & Sanctitas potest cohærere cum Superstitione. S. Dominicus & S. Franciscus insignes miraculis. S. Dominicus tres mortuos suscitavit. S. Franciscus miraculosis Stigmatibus Christo insignitus fuit, nota toti Orbi Christiano historia, ipsis etiam fatentibus Luthero, & Melanchtone, & Confessione Augustana fuisse Sanctos Franciscum & Dominicum. S. Hiacynthus fluvium Vandalum expanso pallio, super aquas sicco pede transivit. S. Stanislaus, Episcopus Cracov. Petrum quendam, triennio antè mortuum, ad vitam revocavit, & ad judicium Boleslai Regis, omnibus spectantibus & contremiscentibus, adduxit. Alter mortuus in Canonizatione illius revixit, etiam sepeliendus surrexit. In Canonizatione S. Heduigis mulier cæca visui restituta est. S. Bernardinus, S. Catharina Senensis, S. Nicolaus Tolentinus, miraculis claruerunt, S. Vincentij, S. Antonini clara miracula. Deniq; S. Franciscus Xaverius, quem, quandoq; unico idiomate ad diversas gentes concionantem, unaquæq; gens suâ linguâ loquentem audivit. Idem Crucis Signo aquam Marinam in dulcem convertit, quâ ad varias Regiones asportatâ, ægri plurimi subitò sanati sunt. Idem plures mortuos ad vitam revocavit, inter quos pridiè sepultum erui jussit, & suscitavit: duos alios, apprehensâ illorū manu, parentibus vivos restituit. In morte S. M. Teressiæ arbor arida proxima Cellæ effloruit, ejus corpus incorruptū usq; in hanc diem odorato liquore circumfusum. Aloysius Bertrandus, dum Hispanico idiomate concionaretur, intellectus est ab Indis, ex Bosio lib. 6. cap. 7. & 2. Undè meritò S. Augustinus lib. de Utilit. cred. & lib. contra Epist. Fundam. dicit, *se teneri in Ecclesia Catholica Romana vinculis miraculorum*. Et Richardus de S. Victore lib. 1. de Trin. cap. 2. ait: *Domine, si error est quod credimus, à te decepti sumus, ista enim in nobis ijs signis, & privilegijs confirmata sunt, quæ non nisi à te fieri potuerunt*. Hæc & similia, nullus cœtus dicere poterit, nisi hoc, quòd ab hoc vel altero hæresiarcha decepti sumus. Ex his plurima miracula agnoscunt etiam aliqui Protestantes. Sic in libro, cui Titulus: *Narratio Regni Congo*, ab Abrahamo Hartuvello impresso 1587 & lib. 2. cap. 3. de ejusdem Regni ad Fidem Christianam Conversione, & de magnis miracu-

circa Decimum Tertium.

circa Decimum Quartum.

circa Decimum Quintum.

NB. Continuū miraculum videndum Neapoli ad Reliquias & Sanguinem S. Ianuarij Martyris, & S. Ioannis Baptistæ.

miraculis, spectante exercitu factis. Idem in Epistola ad Lectorem ait: *Conversionem illius gentis factam per Sacerdotes, Missam celebrantes. secundùm usum Romanum.* Joannes Poryus in Hist. Geograph. Africæ, edita Anno 1600. pag. 410. eadem miracula recenset, & agnoscit, & pag. 413. initio Hartuellum laudat. Richard. Hacklu: Prædicans lib. inscripto Navigationes Celebriores, impresso Anno 1599. 2. P. pag. 88. S. Xaverij Virtutes & Miracula cum laude commemorat. Sunt & alia plurima, quæ brevitatis causâ omittimus, quæ in SS. Patribus, tàm Catholicis, tùm dissidentibus Authoribus inveniuntur. Probatur necessitas Miraculorum, ad dignoscendam unicam veram Fidem inter tot falsas.

Prima Ratio. Sicut Author veræ Fidei JESUS Christus, & Institutor Ecclesiæ Catholicæ, Signis & Miraculis, tam per se, quàm per Apostolos, & alios Viros Apostolicos manifestare, & firmare voluit eandem Ecclesiam, & plurimas Gentes ad eandem per miracula voluit adducere, ut superiùs patuit, ita eandem Ecclesiam, tanquam Corpus suum Mysticum, debuit dotare miraculis, ut hoc medio, simpliciter ad agnoscendam veritatem necessario, & à Christo relicto & prædicato, adducerentur ad veram Fidem ex Paganismo, & varijs hæresibus. Si enim Author Fidei JESUS Christus, cum suis Apostolis, usus est miraculis, ad reducendos homines ab erroribus, multò magis Operarijs, & Prædicatoribus Veritatis in sola Ecclesia Catholica concedere debuit miracula, ut credant illis, sicut crediderunt Christo & Apostolis per miracula. Licèt non semper, nec omnibus, eadem miracula concedit DEUS, sed secundùm suum beneplacitum. Additur: quia multi sunt cœtus, multæ hæreses, se ad invicem condemnantes, & hæreseon sibi imponentes. & quilibet cœtus apud se veram Fidem jactitat. Cùm ergo omnibus æqualis danda sit Fides, non potest aliter inter illos dignosci Veritas, nisi per miracula, sicut agnita est inter S. Eliam verum DEI Prophetam, & falsos Baal, quia miracula cum vera Fide & Religione semper conjuncta sunt, ex eo, quòd à solo DEO procedant. DEUS autem non potest permittere miracula in testimonium errorum & falsitatis.

Secunda Ratio. Sinagoga fuit particularis Ecclesia, in qua, quia fuit verus cultus DEI, & vera Religio, in illa faciebat DEUS miracula, per se, vel per Servos suos, & hæc miracula durârunt, quòusq; duravit vera Religio in Sinagoga, ad adventum Christi, multò

magis in Ecclesia Catholica, hoc est Universali, durare debent miracula à Christo relicta, quousq; Ecclesia duraverit, aliàs felicior Status fuisset Synagogæ particularis, quæ defectura erat, quàm Ecclesiæ Universalis, quæ nunquam defecit, nec deficiet, secundùm promissionem Christi: *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Cùm autem talia miracula in nullo cœtu inveniantur, qualia enumerata sunt superiùs in sola Ecclesia Cath. Rom. sequitur, in nullo cœtu verum esse cultum Divinum, veramque Fidem, cùm in illis omnibus desit medium simpliciter necessarium ad agnoscendam veram unicam Fidem, à Christo Domino relictam per miracula, & in Ecclesia semper, tam per ipsum, quàm per Apostolos, & alios SS. Patres confirmatam.

Quòd autem hæc miracula superiùs enumerata, vera sint, & indubitata. Probatur. Quia testimonia sunt optima SS. Patrum mortuorum, & gravissimorum Authorum, qui de nulla falsitate fuerunt suspecti, imò magnam semper apud omnes meruêre fidem, & debent haberi pro incorruptis testibus, cùm nec adversa pars negabat hæc miracula annis superioribus, nam tunc contentio inter nos & illos nondum erat de miraculis, ipsi verò, prout facta sunt miracula à DEO in testimonium veræ Fidei, ipsam veritatem scripserunt. Hæc verò veritas fundatur in S. Evangelio: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur.* Illi verò, qui negant hæc miracula, debent haberi pro suspectis, cùm miracula operari non potuerint, ex livore negârunt miracula, sed tam inverecundè, ut per hoc nullam fidem apud se constituant. Nam vera Fides Catholica ab omnibus hæresibus, Paganismo, & Judaismo distinguitur, & ut vera à falsis per miracula dignoscitur. Sed negent quantùm velint hæc miracula. Agnovit tamen Lutherus hæc miracula in Ecclesia Catholica Romana, qui in purgatione quorundam Articulorum sic ait: *Quis enim poterit contradicere his, quæ adhuc hodiernâ die mirabiliter & invisibiliter apud Divorum Sepulchra operatur DEUS.*

☞ *Suo tempore Lutherus agnoscebat miracula in Ecclesia Romana, quo modo cum falsa fide hæc esse poterant?*

Hæc Nota, Gloria scilicet Miraculorum, magni facienda est ab omnibus, qui sunt veritatis amici. Nam hæc Nota semper fuit, & tam modò est ostensiva veri cultûs Divini, veræq; Fidei in DEUM, tam in Veteri, quàm in Novo Testamento, ut superiùs patuit. Notum est enim omnibus Scripturam scientibus, quòd DEUS tam in Synagoga per Prophetas, & alios extraordinariè missos, manifestavit verum cultum suis miraculis, ut patuit superiùs in S. Elia, Moyse, Gedeone,

deone, & alijs, sicut & Christus per se & Apostolos, per similia miracula suam doctrinam manifestavit, ut ipsemet ait Joan. 15. *Si opera non fecissem, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent.* Ex his antecedentibus talis educitur evidentia. In Synagoga non aliter, sed per miracula manifestavit DEUS veram Religionem, & verum cultum sui, hanc veritatem nemo negare potest, nisi neget S. Scripturam. Iterum cùm Ecclesia Catholica successerit in locum Synagogæ, transtulit Christus DEUS hæc miracula à Synagoga ad Ecclesiam, ad manifestandam veram Religionem, & verum cultum sui, & hoc etiam negari non potest, nam Christus innumera miracula fecit, & Apostoli, & alij Succedanei Viri Apostolici: in Synagoga verò miracula cessârunt, ut potè transportata cum vera Religione ad Ecclesiam, ut notum est omnibus: & ideò cæcitas Judæis adscribitur ab omnibus nobis Christianis. ex eo, quod per miracula olim in Synagoga, ante adventum Christi facta, probant in eadem veram Religionem, & verum cultum DEI, & in Ecclesia Catholica, quæ successit in locum Synagogæ, ex odio in Christum ex Pharisæis concepto, æqualia & similia miracula reijciant, quæ manifestant veram Fidem Catholicam, sicut olim manifestabant in Synagoga verum cultum Dei. Ex his rectè sequitur: Si ab Ecclesia Cathol. Rom. DEUS (contra promissiones suas de perpetuitate Ecclesiæ, *Et portæ inferi non prævalebunt adversus eam*) permitteret, ut vera Religio, & verus cultus DEI transferretur ad aliquem privatum cœtum, deberent in illo cœtu fieri vera miracula, ut ibi manifestaretur vera Religio, & vera Fides, sicut manifestata fuit in Synagoga, & posteà in Ecclesia per Christum & Apostolos, aliosq; Succedentes. Cùm verò in nullo cœtu fiant miracula, & cùm sint cœtus vix numerabiles, qui apud se veram jactitant Fidem. Undè vel nulli, vel omnibus æqualiter credendum. Si omnibus, ergo tot erunt Fides, quot cœtus; si nulli, nulla erit Fides. Nulli autem ex his cœtibus tenetur credere Christianus, qui sunt extra Ecclesiam Catholicam, carentes miraculis, nam tales omnes excusat Christus, quòd peccatum non habeant, licèt non credant cœtibus carentibus miraculis, cùm ait Joan. 15. *Si opera non fecissem, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent.* Sic peccatum non habent, qui non credunt cœtibus miracula non habentibus, visis tot in Ecclesia Cath. Rom. miraculis. Confirmatur. Nam tam Lutherus, quàm Calvinus, in confirmationem suæ doctrinæ voluerunt facere miracula, id enim Hi-

ſtoriæ fide dignæ teſtatur, quòd Lutherus voluerit ex obſeſſa dæmonem expellere; Calvinus ſimulatum mortuum voluit excitare: utriq; non ſucceſſit Opus. Nam dæmon non eſt expulſus, & mortuus ſimulatus verè mortuus in feretro inventus, cum ejulatu Conjugis, undè uterq; judicavit neceſſaria miracula, ad trahendos ad ſuam fidem homines, quæ tamen patrare non poterant. Confirmatur 2dò. Quia Chriſtus prædixit Matth. 24. multos Pſeudoprophetas, & juſſit illos cavere, undè quicunq; venit poſt Chriſtum, cum aliqua doctrina extra Eccleſiam Catholicam firmatam miraculis, ex mandato & cautella à Chriſto relicta, debet haberi pro Pſeudopropheta, niſi ſuam doctrinam confirmet miraculis, cùm nec ipſe Chriſtus obligaverit homines, ut crederent ſuæ doctrinæ ſine miraculis, quæ ideò fecit, & Apoſtolis dedit poteſtatem faciendi illa, ut ſinè miraculis extra Eccleſiam Catholicam nulli doctrinæ credatur: & ut per miracula diſtingueretur doctrina Eccleſiæ à doctrina Pſeudoprophetarum, qui ſunt omnes hæreſiarchæ, à quibus omnes cœtus privati procedunt. Confirmatur ultimò. Quia Lutherus requirebat miracula ab alijs in teſtimonium veræ doctrinæ, Ergo etiam ipſi neceſſaria fuerunt miracula, cùm res inſolitas in Eccleſia Catholica docebat, & inauditas, immo antiquos reſuſcitavit errores.

Confirmantur Miracula ex teſtimonijs ipſius adverſæ partis. Quia Lutherus ab alijs ſibi contrarijs requirebat miracula, in confirmationem veræ doctrinæ. Ait enim Epiſt. ad Senatum Mulhuſinū: *Accerſat ad ſe Senatus, etiam præſente omni populo, ſi fieri poteſt, & quærat ex eo, quis eum hùc miſerit, aut vocaverit ad docendum, procul dubio Senatus non fuit. Quòd ſi dicat, ſe à DEO atq; ipſius Spiritu miſſum eſſe, quemadmodum Apoſtoli; probet hoc miraculis & Signis editis, vel nolite ferre, ut concionetur. Nam ubicunq; DEUS Ordinariam* (nempè Miſſionem) *vult mutare, ibi ſemper miracula facit.* Hoc Argumentum Lutherus directè contra ſe protulit, nam ordinariè non fuit miſſus ab ullo: ſi extraordinariè, debuit facere miracula, & nulla fecit, licèt voluit: idem de Zvinglio, Calvino, & alijs multis dicendum. Neceſſaria fuerunt Luthero miracula. Nam cùm Calviniſtas, Zvinglianos, Oecolampadium, Carolſtadium, & omnes Sacramentarios, Tigurinos, & Heidelbergenſes Theologos, habuerit pro Hæreticis, ut illos converteret ad ſuam fidem. Neceſſaria fuerunt & Calvino, & Zvinglio miracula, cùm Lutherum habuerint pro ſeductore, Chriſti negatore, impoſtore, ipſo Marcione deteriorem,

rem, & Arianos imitantem, ut illum converterent ad fidem ſuam. Quòd autem ſeipſos ad invicem pro hæreticis habuerint, patet ex ipſorum teſtimonijs. Lutherus, cùm audierit, Lutheranos velle convenire cum Calviniſtis, Tom. 2. Wittenberg. reſpondit: *Maledicta pax & concordia cum Sacramentarijs per omnia ſæcula ſæculorum.* Et in Colloq. Menſal. ait: *Non alia ſperari poteſt concordia inter nos & Calviniſtas, quàm quæ inter Judam & Chriſtum interceſſit.* Et Epiſt. ad Argentor. ex Calviniſtis & Lutheranis unam non poſſe fieri Eccleſiam, concludit ſic: *Summa eſt, alterutros oportet eſſe Sathanæ miniſtros, vel ipſos, vel nos.* Eccleſia Anglicana in Synodo Londin. 1603. anathematizat Pruritanos, Pruritani hæreticos & idololatras denunciant Anglos. Calvinus in Defenſ. 2. pag. 761. contra Veſphal. de Lutheranis ait: *Tam virulento odio in nos crepant, ut citiùs illis pax cum Turcis futura ſit, & cum Papiſtis fraternitas, quàm nobiſcum induciæ.* Neceſſaria ergo illis erant miracula, ut una pars traheret aliam ad ſuam fidem, nec ſe ita tam turpiter ad invicem condemnarent hæreſeon. Tum quia Zvinglius Tom. 2. fol. 52. 53. 54. ait: *Prædicatores uſurpantes Evangelicum Miniſterium absq; Signis appellat homines audaces, temerarios, hæreticos, imitatores Choræ.* Deniq; Romanos Catholicos utrique, tam Lutherani, quàm Calviniſtæ, dicunt errare in fide, ergo oſtendant ſigna, ut illis credant, cùm magnum dubium ſit, cui credendum, Luthero nè, an Calvino, an Rigido, an Molli Lutherano, an alijs atq; alijs, cùm ſe ad invicem hæreſeon condemnent. Quomodo ergo Dreierus trahet ad ſe Univerſalitatem compoſitam ex Calviniſtis & alijs Sacramentarijs? cùm ſe tam turpiter ad invicem condemnent, numquid doctior erit Authore Luthero vel Calvino, qui ſibi tantoperè viam in perpetuum ad concordiam præcluſerunt, de impijs dogmatibus ſeipſos ad invicem accuſando, & anathematizando. Hæc adducere placuit, non ut exacerbemus Proteſtantes & Calviniſtas, ſed ut manifeſtam veritatem oſtendamus, quomodo hæc prima Capita præcluſerint in perpetuum viam ad concordiam, tam ſibi ad invicem, quàm cum Catholicis. Nam ex his principijs hucusq; Lutherani & Calviniſtæ ſecum convenire non poſſunt, licèt in tot Colloquijs concordiam quæſierint, ad quam præcluſerunt viam ſuis Sequacibus, & perpetuam diſcordiam ſeminârunt, ut ſuperiùs clarè patuit. Author Tubæ pag. 45. ait: *Si verum loqui liceat, ut plurimum hi quæſierunt conciliare ſolos Proteſtantes, qui ſi toties inter ſe non convenerint hucusq;*

NB.

in tot Colloquijs. Quomodo ad invicem convenire poterunt v[...] cum Catholicis, cùm ex sententia Lutheri & Calvini sint ad invice[m] hæretici; quare cùm tales vocentur, ægrè ferunt, cùm à suis A[u]thoribus & Magistris tale cognomen obtinuerint. Prateolus M[...] cosius An. 1605. suo tempore è Lindani Episcopi Ruremun. [...] bitantio desumpsit, quòd à Luthero divisi sint ejus discipuli in sex Classes, nempè, Lutheranos, Semilutheranos, Antilutheranos, (& horum major inter omnes numerus) Sacramentarios, Rigidos Con[-] fessionistas, Extravagantes Confessionistas: istæ sex Classes iterum divisæ sunt in varias plures Sectas, nempe in 164. Ab Anno ver[ò] 1605. ipsi videant, in quot denuò Sectas divisi, quomodo ergo no[-] men Catholicum hi omnes ad se trahent, judicio omnium subijci[-] mus. Sic necessaria erant maxima miracula Luthero, ut hos omnes contineret in sua fide, ut suum nimis tardum adventum comproba[-] ret miraculis, maximè cùm Tom. 1. Wittenb. in Præfat. diceret: *Solus primus eram.* Et Tom. 2. fol. 63. *Solus tunc hoc Saxum vol[-] vebam.* Et Epist. ad Argentin *Christum à nobis vulgatum audemu[s] gloriari.* Zvinglius Tom. in Act. Disp. Tigur. fol. 609. *Certò no[vi] doctrinam meam non aliud esse quàm Sacrosanctum Evangelium, qu[od] Dominus &c. à me prædicari voluit* Calvinus, teste Bolesco, dicer[e] solebat: *Ego Propheta sum.* Basileenses Epitaphium Oecolampadi[i] tale posuerunt: *Author Evangelicæ doctrinæ.* Et isti Evangelistæ quo[-] modo se ad invicem hæreseon condemnârint, superiùs vidimus. Un[-] dè his necessaria erant miracula, quis verior Spiritus illorum fuerit, maximè cùm SS. Patres hos omnes mirè depinxerint Apostolu[s] ad Gal. 5. *Contentiones, æmulationes, rixæ, iræ, dissensiones, Sectæ, &c. quæ prædico vobis, &c. quoniam qui talia agunt, Regnum DEI non consequentur.* S. Hieronym. ad Pamma sic ait: *Cur post quadrin[-] gentos annos docere nos niteris, quod antea nesciviмus? usq; in hanc diem sinè ista doctrina mundus Christianus fuit.* Et Dialog. contra Lu[-] cifer. *Ex hoc ipso, quòd posteriùs instituti sunt, eos se esse indicant, quos Apostolus prænunciavit.* In Epist. Joan. *Multi Pseudoprophetæ exi[-] erunt in mundum,* quæ verba S. Augustinus exponens Tract. 3. in Epist. Joan. ait: *Omnes hæretici, omnes Schismatici ex nobis exierunt, id est ex Ecclesia,* quæ sola Romana vera pro illo tempore fuit, sicut & modò est ex promissionibus Christi. Vincent. Lirin. lib. contra Proph. voc. Novit. cap. 34. ait: *Quæcunq; hæresis nisi sub certo no[-] mine, certo loco, certo tempore ebullivit, quis unquam hæreses institu[-] it, nisi*

Hæretici semper Eccles. Cathol. Rom. voluerunt emendare.

ti, nisi qui se prius ab Ecclesia Catholica universitate & antiquitate consensione discrevit. S. Chrysost. Hom. 33. in Act. *Numquid scindimur ab Ecclesia? num hæresiarchas habemus? num ab hominibus cognomen habemus? numquid nobis dux quidam est? sicut illi Marcion, illi Manichæus, huic Arius, alteri verò alius hæreseos dux.* Hilarius lib. 6. de Trin. *Ignosce omnipotens DEUS, quia in his emendari non possum, sed commori. Tardè mihi hos &c. Doctores ætas nunc huius sæculi protulit, serò hos habuit fides mea.* Tertull. lib. de Præscript. cap. 30. *Non potest esse, ut antea sit hæresis quàm vera doctrina, sed in omnibus veritas imaginem antecedit.* Theol. Heidelberg. Præf. in Protoc. Frantenk. sic ad Anabaptist. ajunt: *Si vos Ecclesiæ Dei sitis, sequitur, DEUM sinè populo, & sinè Ecclesia fuisse, &c. quia verò neq; DEUS à principio sinè populo & Ecclesia fuit, vestra autem Congregatio primùm An. 1521. cœpit, sequitur, vos veram Ecclesiam DEI atq; populum esse non posse.* Hoc argumentum mirificè & ad amussim Luthero, Calvino, Zvinglio, & alijs servit, qui post annum 1517. exorti sunt, proindè Ecclesiam DEI illos esse non posse. Necessaria ergo fuerunt miracula Luthero, Calvino, & alijs, cùm satis clarè SS. Patres illorum tardum adventum, & omnibus suspectum, de hæresi tam clarè descripserunt. Requirebat hæc miracula & Erasmus (aliàs vir magni judicij, si illo non fuisset abusus) à Luthero, qui aliquo modo fuit occasio Luthero ad recessum ab Ecclesia Cathol. Romana, sed postmodùm hostis Lutheri, videns invaluisse mala, & multas hæreses in dies pullulare, quem pœnituit postmodùm de data Luthero occasione, ut inferiùs patebit, scripsitq; contra Lutherum, & contra Evangelicos. Sic Erasmus de Luthero in Diatriba ait: *Lutherus privatus nuper natus cum suis amicis, in quibus &c. nec tantum ingenium, &c. nec magnitudo, nec sanctimonia, nec miracula, ut qui nec claudum quidem equum sanare potuerit.* Idem Epist. ad Pseudoëvan. Tom. 9. Basileæ edit. 1540. ait: *Arduum est, quod profitemini, & Apostolorum negotio arduius, &c. nec vos sublevant ulla vel vaticinia, vel miracula.* Idem in Diatriba ait: *Non credebatur Apostolis, nisi miraculo Fidem adstrinxissent doctrinæ: nunc quilibet postulat sibi credi, quod affirmat, se habere Spiritum Evangelicum. Apostoli, quoniam excutiebant viperas, sanabant ægrotos, excitabant mortuos, &c. ita demùm creditum est illis, nunc cùm iuxta communem opinionem adferant παραδοξότερα, atq; utinam absq; miraculis præstarent sinceritatem.* Appositè ad hæc Tertull. lib. de Præscr. cap. 3. ait:

Probent

Probent se novos Apostolos (nempè per miracula) *esse, dicant Christum iterum descendisse, iterum mortuum, iterum nasciturum: Sic enim A-postolos solet facere.* Ex his patet, quòd antiqui hæretici jactabāt se esse Apostolos, ut Manichæus, & alij. Sed dicāt, quidquid volunt, negādo vel calumniando miracula, cum antiquis Paganis & hæreticis, id contra omnem rationem faciunt, nam S. Scripturæ utriq; falsitatem imponunt. Audiamus S. Augustinum, qui lib. de Civit. DEI cap. 12. ait: *Quæcunq; miracula divinitùs fiunt, ut DEI unius, in quo so-lo beata vita est, cultum Religionemq; commendent.* Idem Epist. 49. Quæst. 6. ait: *Sicut humana consuetudo verbis, ita Divina potentia &c. mirabilibus factis &c. loquitur.* Ultimatè ad homines adversæ partis. Ursinus in Comment. Catech. pag. 2. ait: *Miracula verò, qui-bus DEUS Ecclesiam ornavit, opera sunt, præter aut contra naturæ & causarum secundarum ordinem, ac proindè non nisi Divinâ potentiâ fa-cta.* Antonius Wottonus in exam. Cler. Rom. pag. 115. ait: *Ego quidem arbitror, &c. nullum unquam miraculum effectum esse, aut ef-ficiendum ad falsæ doctrinæ confirmationem, neq; enim existimare pos-sum, DEUM omnipotentem ad falsum testificandum exerere velle.* Undè patet etiam ex ipsis adversarijs, quòd omninò necessaria fue-rint miracula Luthero & alijs, ut probarent, veram suam esse do-ctrinam, cùm ipse defenderit Ecclesiam Cathol. Romanam contra Judæos, arguens eos, quòd visis tot Christi miraculis non credide-rint. Sic enim Tom. 7. Wittenb. imp. lib. contra Judæos pag. 209. ait: *Nunc autem per hos mille quingentos annos audiêrunt esse verbum DEI, viderunt maxima signa & miracula, & contra fremuerunt.* Et fol. 201. ait: *à DEO didicimus, & accepimus, ut æternum Verbum veritatem DEI hactenus miraculis & signis mille quingentis annis con-cessam & confirmatam.* Undè & Lutherus debuit confirmare fidem suam, cùm ab Ecclesia recesserit Catholica, quæ annis 1500. confir-mata fuit miraculis, sicut contra Judæos, sic contra omnes hæreticos. Quòd autem hæretici nunquam facere potuerint miracula, vide A-ctus Apostolorum cap. 19. à num. 11. ad num. 17. quomodo fru-strà hæretici facere miracula contendunt, quod simile quid Luthero accidit, in expellendo dæmone à quadam puella. Cùm ergo sit in possessione Miraculorum Ecclesia Catholica Romana, consequen-ter est & veri cultûs Divini, veræq; doctrinæ; etiamsi modò in illa non fierent miracula, multò magis cùm fiant. Non enim constat, miracula translata esse ad aliquem cœtum, sicut transtulit Deus ea à

Syna-

Synagoga ad Ecclesiam Catholicam, ut notum est omnibus, ita notum deberet esse per miracula, ut hic non alius cœtus habeat verũ cultum Divinum, veramq; Religionem, cùm autem nullus hæc præstat miracula, nulli credendum, quia omnes, & penè innumeri, vendicant sibi verum cultum DEI, veramq; doctrinam, deberent illam miraculis probare, quæ inter hos omnes vera.

Ex hoc Discursu notandum, duplicem esse Missionem, Ordinariam, & Extraordinariam Ministrorum DEI in Ecclesia. Qui ordinariè mittuntur, sunt Prælati Ecclesiæ, quorum missio procedit Successione ab Apostolis, quos Christus elegit ad prædicandum Evangelium: his ad confirmationem suæ doctrinæ, non semper sunt necessaria miracula, nec sanctitas vitæ, quia supponitur, undè procedunt, per Successionem, nempè à Christo & Apostolis. Suntq; intra Ecclesiam Catholicam, quæ firmata est miraculis à Christo Domino & Apostolis, & ideò non adeò sunt necessaria miracula in Ecclesia Catholica, quia est in possessione illorum à Christo, & Apostolis, Successoribusq; illorum, quamvis & nunc non desistat DEUS facere miracula in Ecclesia hodierna, secundùm suum placitum. Jam verò, qui extraordinariè mittuntur, semper in illis requiruntur miracula, fatente etiam id adversâ parte, & sanctitas vitæ, ut patet in omnibus extraordinariè missis à DEO, ut in S. Elia, Eliseo, Moyse, & alijs. Qui autem per hæc duo non possunt probare suam extraordinariam missionem, hos Christus Matth. 24. tanquam Pseudoprophetas cavere jussit. Quomodo autem cognoscendi, ostendit Christus Matth. 24. *Dabunt Signa magna & prodigia.* Apostolus 2. ad Tessal. 2. explicat, qualia erunt hæc Signa & prodigia illorum, dum ait: *In Signis & prodigijs mendacibus.* non autem erunt vera miracula in testimonium veritatis, sed prodigia, mendacia, in confirmationem falsæ doctrinæ. Undè per omnes ætates à Christo, nullus ex hæresiarchis fecit aliquando uel unicum verum miraculum.

Secundò notandum. Ibidem legitur Matth. 24. *Si dixerint vobis, ecce in deserto est, nolite exire, ecce in penetralibus, nolite credere.* Non est Christus, nec invenitur in deserto, velut absconditarum, & extranearum opinionum, nec in angulis latentis doctrinæ, sed palàm in visibili Ecclesia invenitur Christus, & doctrina illius, ut ipsemet subjunxerit: *Ubicunq; fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ.* Undè S. Augustinus sæpiùs exprobrabat hanc stultitiam Do-

 natistis,

natistis, qui dicebant, perijsse Ecclesiam in toto mundo, & apud illos remansisse in angulo Africæ.

Tertiò notandum. Cùm dixerit Christus Matth. 7. *Attendite à falsis Prophetis*, ut cognoscamus eos.; subjunxit: *à fructibus eorū cognoscetis eos.* Fructus autem eorum sunt opera carnis, sermones & opiniones Catholicæ Ecclesiæ contrariæ, contemptus Ecclesiæ Doctorum, quos ad Ephes. 4. *DEUS dedit &c. alios autem Pastores & Doctores, in ædificationem Corporis Christi*, Prælatis inobedientia: hi fructus eorum sunt; impura vita, mendacia, calumniæ, inconstantia doctrinæ, depravatio Sacræ Scripturæ ad suos errores. Nam omnes hæresiarchæ in pœnam suæ hæresis, tanquam derelicti à Deo, turpissimam vitam agebant, & alios in illam induxerunt, varijs criminibus, maximè vitio libidinis notati, ut Gnostici, Arius, & omnes usq; ad nostra tempora, de quibus sic Apostolus: *Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, &c. contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, Sectæ, &c. quæ prædico vobis, &c. quoniam qui talia agunt, Regnum DEI non consequentur.*

ad Gal. 5. Vide suprà pag. 29. & 30. 2. Petr. 2. cap. & Hieron. in cap. 16. Ezech.

Argumenta contra miracula quid valeant, & quàm apta sint ad decipiendam rudem plebem, videamus.

Objicit adversa pars. Quia etiam homines mali miracula faciunt, undè cùm dicent: *Domine, nonnè in nomine tuo prophetavimus? in nomine tuo dæmonia ejecimus? &c.* respondebitur eis: *Amen dico vobis, nescio vos.* Respondetur. Miracula vera conceduntur à DEO, non solùm Sanctis, sed etiam peccatoribus, quia est gratia gratis data, idq; solùm intra veram Ecclesiam, in testimonium veritatis, undè dicunt, *in nomine tuo*, id est intra Ecclesiam, hæretici verò alieni sunt à Christo, ergo non possunt dicere, in nomine tuo; non autem in testimonium falsitatis concedit DEUS miracula, quia miracula sunt participatio quædam Omnipotentiæ Divinæ. DEUS autem Omnipotentiam suam non potest participare in testimonium erroris, undè nec falsis Prophetis, nec hæreticis potest concedere vera miracula, hinc nulla unquam hæresis à primordijs Ecclesiæ fecit vel unum miraculum, puta ejectionem dæmonis, vel resuscitationem mortui, quia sola Signa mendacia habent. Quare autem malis intra Ecclesiam, licèt faciant vera miracula in testimonium veræ Fidei, dicetur illis, *non novi vos, discedite à me*, causa hujus clarè patet ex sequenti textu Evangelij: *Discedite à me, ait, qui operamini iniquitatem.* Non dicet illis Christus, non fecistis, quia

Matth. 7.

quia fecerunt vera miracula in testimonium veræ fidei, sed quia abusi sunt donis DEI, abusi sunt gratiâ gratis datâ miraculorum, usi sunt illis ad vanam gloriam, ad sui ostentationem, quasi propria virtute illa facerent, non referendo illa in DEUM suum; patet hoc in Juda, qui cùm multa fecisset miracula, turpiter cecidit: patebit & in alijs, qui postquam multa fecissent miracula, per varia peccata, maximè per superbiam, gratiam DEI amiserunt. His omnibus dicetur: *Non novi vos, discedite à me, qui operamini iniquitatem*, qui non mihi, sed vobis vera miracula adscripsistis, & majorem occasionem superbiæ ex illis sumpsistis.

2dò Objicit. Quia dicit S. Augustinus & S. Gregorius, miracula cessâsse in Ecclesia. Respondetur. Non dicunt Sancti cessâsse miracula, non enim possunt esse contrarij Evangelio: dicitur enim Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, super ægros manus imponent, & benè habebunt.* Et Joan. 14. *Qui crediderit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet.* Conjunxit Christus miracula cum vera fide, quæ cùm sit in Catholica Ecclesia, debent esse & miracula, non ergo dixerunt Sancti, cessâsse miracula in Ecclesia, sed frequentiam illorum, & reddit rationem S. Gregorius, quia in initio Ecclesiæ frequentiora necessaria fuêre, *ut illis Christus & Apostoli* (ait S. Augustinus) *conciliaret auctoritatem, auctoritate fidem, fide multitudinem*, modò autem, cùm jam fundata sit Ecclesia, & per Orbem dilatata, frequentia miraculorum non adeò necessaria, cùm Ecclesia illis sit stabilita, ne dicatur nobis exquirentibus miracula, *generatio prava & adultera Signum quærit.* Judæi enim visis tot miraculis Christi, semper requirebant miracula.

Alia Objectio Lutheri contra miracula, qui lib. de servo arbitrio ait: *A nobis, qui negamus liberum arbitrium, miracula exigi non debent; à vobis qui asseritis, debent, quando negativa est, nihil ponit, nihil est, nihil tenetur probare, nec debet probari, affirmativa debet probari.* Respondetur. Lutherus, quia nullum miraculum potuit unquam facere, ideò dicit, miracula à nobis non debent exigi. *Secundò* ℞. Si negativa illius doctrina fuit, multò majori indigebat probatione, & majori evidentiâ miraculorum. Negativum enim argumentum nihil probationis obtinet, & eâdem facilitate, quâ ponitur, negatur, nec solius affirmantis standum judicio, sicut Mahometes

 con-

confixit miraculum, quòd Lunam fractam remiserit in cœlum; sed quia solus affirmat, nullum habens testem, ideò nulla illi fides, benè optimè dicunt, quòd eorum doctrina sit negativa, quia veritatem negat, ideò probari nequit. Negavit ipse v. g. Sacrosanctum Missæ Sacrificium, nos probamus inferiùs tot testimonijs Sacræ Scripturæ, probamus constantem & antiquum usum (quem etiam ipse fassus est) descendentem ab ipso Christo & Apostolis, adducimus tot testimonia SS. Patrum, ut clarè cuiq; patebit, cùm de Missæ Sacrificio agemus. Quod etiam ipse fatetur lib. de Captiv. Babil. cap. 1. *Missa creditur, passim esse Sacrificium, quod offertur DEO, accedunt his dicta SS. Patrum, tot exempla, tantusq; usus per Orbem constanter observatus.* Et in Dedic. lib. de Abrog. Missæ ait: *Magnum est certè, tot Seculorum consuetudini, tantæ multitudinis sensui, tantorumq; auctoritati reluctari.* Et alibi ait: *Profiteor inprimis adversùs eos, qui clamitant, quod contra Ecclesiæ ritum, contra Statuta Patrum docuerim, nihil horum me auditurum.* Ad hæc comprobanda, quæ superiùs dixerat, non tantùm miracula, sed maxima miracula necessaria erant, cùm Christus Ecclesiam audire jusserit sub pœna plus quàm hæresis. Deindè, si Luthero miracula non erant necessaria, quare illa patrare voluit? quare voluit ex puella expellere dæmonem, & alia miracula facere? sed res non successit, ut passim historiæ loquuntur. Quare ipse Lutherus ab alijs miracula requirebat? Sic enim in Loc. Commun. Class. 4. cap. 20. pag. 38, ait: *Hæc explores, an Vocationem suam probare possint, neq; enim DEUS unquam aliquem misit, nisi vel per hominem vocatum, vel per Signa declaratum, nec ipsum quidem Filium.* Et Tom. 5. Jenen. fol. 491. ait: *Undè venis? quis te misit? ubi Sigilla, quòd ab hominibus missus sis? ubi sunt miracula, quæ te à DEO missum testantur?* hoc dictum convenientissimè Luthero applicari potest. Idem Lutherus ad Senatum Mulhus. de quodam Ministro sic scribit: *Si dicat, se à DEO & eius Spiritu missum esse, quemádmodum Apostoli, probet hoc Signis & miraculis editis, vel nolite ferre, ut concionetur. Nam ubicunq; DEUS ordinariam viam mutare vult, ibi semper miracula facit.* Et ipse de se ait Tom. 7. fol. 274. ☞ *Primus fui, cui DEUS hæc, quæ vobis prædicata sunt, revelare dignatus est.* Ergo ille extraordinariè missus à DEO, & tamen nullum miraculum fecit, & dicit, non debent à nobis miracula exigi. Si ergo Lutherus ab uno Ministro, ad unam Concionem dicendam, requirebat miracula, quare à Luthero non debent requiri miracula; cùm

cùm contra ritum Eccleſiæ, contra Statuta Patrum docuerit, cùm ſe dixerit miſſum à DEO, cùm ad Seren. Saxon. Ducem ſic ſcripſerit: *Sereniſſima Celſitudo V. &c. iam ſciat, me Evangelium meum non ab hominibus, ſed per JESUM Chriſtum habens, ita ut poſſim iure optimo, ſicut poſteà facturus ſum, Miniſtrum & Evangeliſtam nominare.* Ad hæc magna miracula neceſſaria fuerunt pro iſto quinto Evangeliſta, cùm in S. Scriptura quatuor ſolùm habemus. Requirebat hæc miracula ad tantam mutationem doctrinæ Eraſmus, quondam amicus Lutheri, in Diatriba de libero arbitrio, dum ait: *Non credebatur Apoſtolis, &c.* vide ſuprà p. 167. Exprobrat hæc Eraſmus Epiſt. ad Pſeudóëvang. Tom. 9. Edit. Baſil. 1540. dum ait: *arduũ eſt, quod profitemini & Apoſtolorum negotio durius, quemadmodum anteà monſtratum eſt, nec vos ſublevant ulla vel vaticinia, vel miracula.* Zvinglius Tom. 2. fol. 5254. *Homines ſinè miraculis ſeipſos in miniſterium verbi DEI intrudentes vocat audaces, temerarios, hæreticos, imitatores Core & Dathan, dignos, qui cum iſtis ad infernum deſcendant vivi, cum intolerabili & Diabolica arrogantia, plus quàm Joannes Baptiſta, plus quàm Petrus & Paulus, aut Chriſtus ipſe JESVS ſibi aſſumant.* Reſpondetur ergo Luthero ad illud: *affirmativa debet probari.* Satis probata eſt affirmativa, ſcilicet Miſſæ Sacrificium, invocatio Sanctorum, liberum arbitrium, & ſimilia, tot teſtimonijs S. Scripturæ, SS. Patrum, conſenſu populorum, miraculis: ad illud verò, *negativa, nihil ponit, nihil eſt,* quod ille negat; nihil enim facilius, quàm ſinè ratione negare, ſinè ratione dicimus. Nam ipſe tot teſtimonijs convictus S. Scripturæ & SS. Patrum, reſpondit: *Sic volo, ſic iubeo, ſtat pro ratione voluntas.* Calvinus, videns miracula in Eccleſia Catholica, quibus firmata eſt vera Fides & veritas doctrinæ in Eccleſia Cathol. Romana, quæ nullo modo negari poſſunt, apud ſe verò hec unicum reperiri miraculum, ut eluderet, non poſſe miraculis probare veram Fidem, uſus eſt aſtu tali. In Matth. Cap. 24. ſic ſcribit: *Cùm Antichriſtos & mendaces Prophetas Dominus pronunciet fore armatos miraculis, non eſt, cur ſuperbiant Papiſtæ de ſuis Superſtitionibus.* Hic Calvinus conſultò variavit textum Scripturæ, qui talis eſt Matth. 24. *Surgent enim PſeudoChriſti, & Pſeudoprophetæ, & dabunt Signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur (ſi fieri poteſt) etiam electi.* Calvinus pro Signis & prodigijs Pſeudoprophetarum poſuit miracula. Signa verò & prodigia Antichriſti explicat S. Paulus 2. ad Teſſal. 2. & dicit: *Veniet Antichriſtus in Signis & Prodigijs*

Zvinglius idem dicebat, Vide ſuprà pag. 166.

gijs mendacibus. Calvinus verò pro Signis & prodigijs mendacibus; quibus armatus veniet Antichristus, posuit miracula, acsi unum esset miracula, & Signa mendacia, quibus electi (si fieri potest) in errorem inducantur. Vide, Lector, astum Calvini, pro Signis mendacibus posuit miracula, ut ostenderet, quòd etiam mendaces Prophetæ faciant miracula in testimonium falsæ doctrinæ, ut sic incauti argumentarentur: Si & veri Prophetæ in testimonium veritatis, & falsi in testimonium falsitatis, faciunt utriq; miracula, Ergo non potest per miracula dignosci vera vel falsa doctrina. Sed hic astus clarè patet, quòd miracula DEUS concedit vel Sanctis, vel peccatoribus, cùm sit gratia gratis data, idq; solùm intra Ecclesiam, in testimonium semper veritatis, nunquam falsitatis. Antichristi verò vel falsi Prophetæ, ut sunt omnes hæretici, veniunt in Signis & prodigijs mendacibus, in testimonium suæ falsitatis, ut in errorem inducant. Undè nullus hæreticorum ab exordio Ecclesiæ vel unicum fecit miraculum, nisi Signa mendacia, sicut fecit Simon Magus; in Ecclesia verò miraculis semper probatur veritas doctrinæ exemplo Christi & Apostolorum. Et si miracula non probant veritatem doctrinæ, quare Calvinus suam doctrinam voluit confirmare miraculo? cùm conduxerit hominem, ut se fingeret mortuum, ut illum simulatum mortuum coram populo excitaret, sed justo DEI judicio, ad puniendum astum, ex simulato mortuo factus est verus mortuus in feretro, & dolus apparuit per ejulatus & lacrymas Conjugis, cùm maritum verè mortuum videret. Vide Hieronymum Bolescum, olim Calvini discipulum, quæ in Vita Calvini scribit de Brulleo Ostunensi, quod ipsi acciderit, cùm se mortuum finxisset. Cùm ergo Calvinus apud se non videret miracula, sic se defendit, non esse pro illius doctrina miracula necessaria, Tractatu de Vera Reform. dum ait: *Nos novam Ecclesiam non extruximus, ideò miraculis non egemus*. Sed quomodo ille novam Ecclesiam non extruxit, dum Epist. 141. pag. 263. ait: *Absurdum est, ut postquam discessionem à toto mundo facere conati sumus, inter ipsa principia, alios ab alijs dissilire.* Et in Præfat. Institut. ait: *Anteactis Sæculis sic hominum ingratitudinem ultus est DEUS, ut nulla veræ Ecclesiæ facies extaret.* Quomodo non novam extruxit, cùm jam nulla facies veræ Ecclesiæ apparuit, secundùm Calvinum. Idem Tract. de Reform. Eccles. *Accusamur temerariæ & impiæ Novationis, quòd omninò quidquam ausi fuerimus ex antiquo statu in Ecclesia movere.* Confess. Calvin. Art.

Art. 32. ait: *Oportuisse DEVM in nostris temporibus homines excitare extraordinariè, ut Ecclesiam de novo erigerent.* Ergo ad hanc novam Ecclesiam necessaria fuerunt miracula. Mornæus in Præfat. Myster. iniquit. ait: *Nostra reformata Ecclesia, cùm & pusilla & nupera sit.* Sed quomodo reformârunt illam, cùm nulla veræ Ecclesiæ facies extaret, secundùm Calvinum. Nonne potiùs quadrat dictum S. Augustini lib. de Utilitate credendi cap. 14. *Vos autem & tam pauci, & tam turbulenti, & tam novi, nemini dubium est, quoniam neminem in auctoritatem præfertis.* Et lib. 3. contra Donatum cap. 2. ait: *Vnde ergo Donatus apparuit? de qua terra germinavit? ex quo mari emersit? ex quo cælo recidit?* S. Epiphan. lib. 1. contra hæreses: *Vnus es, & tuo nomine cognominati sunt, qui à te decepti sunt, velut qui te ipsum prædicâsti, non Christum.* S. Hilarius lib. 6. de Trinit. *Ignosce Omnipotens DEVS, quia in his nec emendari possum, sed commori possum, tardè mihi hos pessimos &c. Doctores ætas nunc huius Sæculi protulit, serò hos habuit Fides mea.* S. Chrysost. Hom. 33. in Act. Apost. *Numquid scindimur ab Ecclesia? numquid hæresiarchas habemus? numquid ab hominibus cognomen habemus? numquid nobis Dux quidam est? sicut illi Marcion, illi Manichæus, huic Arius, alteri verò alius hæreseos Dux.* Quomodo novam non extruxerunt Ecclesiam, cùm Lutherus & Calvinus invisibilem prædicârunt Ecclesiam; Ecclesia autem Christi vera est Visibilis, ut superiùs ostensum. Wittakerus etiam, quia nec Lutheri, nec Calvini, nec apud se ullum vidit miraculum, & ille etiam voluit probare, quòd ex miraculis non potest dignosci veritas doctrinæ vel Fidei, ait pag. 349. à miraculis non posse sumi sufficiens testimonium veræ doctrinæ. *Nam possunt* (ait Wittakerus) *vera miracula fieri à falsis Prophetis, sed tamen DEI, non illorum virtute. Constat enim,* (ait ille) *DEVM non modò veris, sed etiam falsis Prophetis vim & facultatem tribuere miracula vera, non tamen quo confirmet eorum falsa dogmata, sed ut tentet eos, an velint discedere à lege sua,* & adducit locum Deuter. 13. *Si surrexerit in medio tui Prophetes, &c.* Idem dicit Vermilius 1. Reg. 12. & 16. Ut meliùs intelligamus, si hæc Objectio aliquid valeat, videamus ulteriorem textum S. Scripturæ, citatum à Wittakero, qui talis est: *Si surrexerit &c. non audies verba Prophetæ illius, aut Somniatoris, &c. Propheta autem ille, aut fictor Somniorum interficietur, & auferes malum de medio tui.* Hîc manifestè patet, quomodo Wittakerus hoc loco S. Scripturæ sit abusus. *Primò,* DEUS monet popu-

populum suum, ne credat Signis portentis, & Somnijs Prophetæ fictoris, ne post deos alienos abeant. Wittakerus dicit, quòd DEUS tribuat vim faciendi miracula falsis Prophetis, hîc contrarium patet ex S. Scriptura, cùm ait: *Propheta autem ille, aut fictor Somniorum interficietur*, Ergo apud Wittakerum Prophetæ fictoris Somnia sunt vera miracula. Nonnè aliud est Prophetæ fictoris somnium, aliud verum miraculum? *Secundò*. Si DEUS tribuit vim faciendi vera miracula falsis Prophetis, quare dicit DEUS, *Propheta ille, aut fictor Somniorum interficietur*. Quem enim DEUS Prophetam, quemcunq; misit, jussit occidere, facientem vera miracula, nonnè tantùm illos, qui seducebant populum, ut contingit S. Eliæ, occidere falsos Prophetas, qui mendacijs reducebant populũ à cultu veri Dei, quomodo tribuit vim faciẽdi vera miracula, & illos occidi jubet, ista non cohærent, & clara sunt nimis. Deindè mirandum magis, quòd non adverterit Wittakerus, hunc locum S. Scripturæ pugnare contra ipsum, & Ecclesiæ Catholicæ magis firmare veritatem. Sicut enim DEUS in VeteriTestam. cùm firmaverit doctrinæ veritatem tot miraculis in Synagoga, intra quam si surrexerit Prophetes fictor somniorum, ut nón credatur illi, & interficiatur. Sic Ecclesiam Catholicam cum tot miraculis firmaverit, intra quam si Prophetes aut fictor Somniorum surrexerit, non audies verba Prophetæ illius, aut Somniatoris illius. Numerate, si potestis, quot surrexerint tales Prophetæ, quot enim hæresiarchæ, tot Somniatores, tot deos alienos colendos proposuerunt, quot falsa & hæretica dogmata, tales Somniatores, si in medio Ecclesiæ surrexerint, anathemate percutiuntur, & aufertur malum hæresis ab Ecclesia. Hunc locum S. Scripturæ applicat omnibus hæresiarchis Vincent. Lerin. Cùm enim illi duo Viri Origenes & Tertullianus, propter novum modum interpretandi S. Scripturas, in hæreses inciderint, hunc locum de utroq; adducit lib. contra Proph. Voc. Nov. cap. 23. & 24. *Si surrexerit Prophetes in medio tui, &c. non audies verba Prophetæ illius*. Si ergo illo tempore & Origenes & Tertullianus, quibus nec doctrina, nec virtus defuerat, eò quòd recessissent ab Ecclesia, habiti sunt pro Somniatoribus, multò magis illi sunt habendi pro talibus, quorum nulla comparatio ad Origenem & Tertullianum, his & similibus argumentis utuntur, ad probandas Superstitiones Eccles. Cathol. gravem inferendo DEO injuriam, quasi ille tribuat vim & facultatem faciendi vera miracula falsis Prophetis, qui solùm falsa ab Antichristo habere

ſto habere & facere poſſunt, nunquam autem vera, quod S. Auguſtinus expreſſit lib. 88. Et S. Gregor. Hom. 2. de Miraculis ait: *Quod de miraculis quoq; Sanctorum dicendum eſt, quando ut hæc miracula faciant, Chriſtus facit ut faciant*. Sanctis ergo tribuit DEUS, ut faciant vera miracula, non falſis Prophetis, etſi tribuit malis hominibus, ſemper in teſtimonium veritatis, idq; intra Eccleſiam nunquam in teſtimonium erroris, ut etiam Urſinus ait. Non enim vult DEUS errores, ex quibus æterna mors ſequitur, cùm ait: *Nolo mortem peccatoris, ſed ut convertatur, & vivat*. Multi ergo videntes antiquam Religionem in omnibus penè ſubitò mutari, & novam introduci, nec poterant ſatisfacere his reſponſionibus, ſenſatis Viris, quòd DEUS vim tribuat faciendi vera miracula falſis Prophetis, requirebant ab illis miracula. Tentavit ergo quaſi coactus Lutherus facere miracula. Vide Lindanum & Surium, quomodo in albo flumine Wilhelmum Niſenum Lutherus ad vitam reſuſcitare tentâſſet, ſed fruſtrà. Vide oculatum teſtem Staphilum, quæ Anno 1545. circa dæmoniacam puellam Luthero acciderunt. Vide Hieronymum Bolſecum, olim Calvini Diſcipulum, quæ in Vita Calvini ſcribit cap. 13. quid Brulleo Oſtunenſi accidit, qui cùm ſe mortuum finxiſſet, ut fictè reſuſcitatus appareret, verè mortuus inventus in feretro, & patuit fraus per ejulatus conjugis mulieris omnibus, ita ut aufugiendum erat, & aliò migrandum, propter ignominiam. Quare autem DEUS non dixerit, ſi ſurrexerit in medio tui malus Prælatus, ſed, ſi ſurrexerit Prophetes, aut fictor Somniorum, non audies verba illius, ratio evidens eſt: quia malus Prælatus ſolùm ſibi nocet, non alijs, undè de illis dicitur: *Qui vos audit, me audit*; falſi verò Prophetæ ſeducunt, ideò non audiendi, ſed fugiendi, de quibus expreſsè Chriſtus monet: *Multi Pſeudoprophetæ venient, & ſeducent multos*; de malis Præpoſitis nihil tale legimus. Immo cùm dicit: *Obedite Præpoſitis veſtris*, omnibus parere jubet, cùm nullum, nec bonum, nec malum Prælatum excipit. Deindè ad homines argumentamur, quomodo Calvinus & Wittakerus miracula negare potuerint in Eccleſia Catholica Romana, cùm illa Lutherus ſuo tempore agnoverit, cùm Parens Calvini & Wittakeri fuerit, qui in purgatione quorundam Articulorum ſic ait: *Quis enim poterit contradicere his, quæ adhuc hodiernâ die mirabiliter & inviſibiliter apud Divorum Sepulchra operatur DEUS*. Urſinus etiam Calviniſta non poſtremus, & velut Chriſippus inter ſuos, in Prologomenis Explicationum

onum suarum meliùs sentit, ut veritas est de miraculis, quæ diabolus per suos ministros hæreticos non potest imitari: nam DEUS (ait Ursinus) *mendacio testimonium non perhibet*, vide Argumentum ejus quartum inferiùs in Apologia Justi Calvini Veteracastr. pro Rom. Cathol. Ecclesia pag. 38.

Dices: Hæc miracula esse conficta. Respondetur. Nimis tardè venisti. Miracula enim prædicta jam præscripserunt tot Annis habita per totum Orbem pro veris miraculis, tuum est probare esse conficta, quod difficilè probabis, nec enim invertes judicium Orbis, & tot Sæcula: omnes enim gentes à tot annorum Centurijs, absq; ulla dubitatione, pro veris miraculis habuerunt, nec efficies, ut quæ scripta sunt, non sint scripta, & quòd Processus Authentici & Juridici non sint tales, quòd omnes jurati testes, qui in examinandis miraculis adhibebantur, revocent omnia juramenta. Deindè, dicere hæc miracula conficta esse, est tollere omnem fidem Historiarum, omnem memoriam antiquitatis, omnem notitiam superiorum Sæculorum, omnes antiquæ historiæ dicentur confictæ omnes ut fabulæ erunt explodendæ, omnia etiam apud Lutheranos & Calvinistas, & alios Dissidentes erunt falsa, si miracula dixerimus esse conficta. Non enim Dissidentes tam accuratè examinant res suas, si non sunt confictæ, sicut examinat Ecclesia Cathol. Rom. per juridicos Processus miracula, ne incerta miracula pro certis prædicentur. Hæc ratio est S. Augustini contra Gentil. & antiquos hæreticos lib. 10. de Civit. DEI cap. 18. qui ait: *An dicet aliquis, ista falsa esse miracula, nec fuisse facta, &c. quisquis dicit de his rebus, negat omninò ullis literis credendum.* Deindè conscripta sunt à gravissimis Authoribus, doctrinâ & sanctitate conspicuis, ut S. Irenæo, Athanasio, Augustino, Hieronymo, Gregorio Magno, Bernardo, & alijs, quos ipsimet Dissidentes pro Sanctis habent, quæ impudentia erit dicere, quòd miracula prædicti Sancti confixerint, cùm aliqua miracula ipsi Protestantes pro veris agnoscant, ut Lutherus, Melanchton, Hartuellus, Joannes Poryus in Hist. Geograph. Africæ, Res sanè miraculis plena, quòd ex his omnibus prædictis miraculis nec unicũ falsitatis esse convictum, quæ facilè poterant convinci à suis coætaneis, sicut convicta sunt aliqua, quæ patrare voluerunt in confirmationem suæ doctrinæ, ut Calvinus in resuscitando fictè mortuo. Et si objiciant, esse aliqua conficta miracula, ℟. Sicut aliquorum infidelitas non evacuat fidem DEI, ita aliqua ficta miracula non possunt

tot

tot veris præjudicare, quæ Sancti & gravissimi Authores exactè notârunt.

Si dicas, miracula Catholicorum esse præstigias diaboli. Respondetur. Iterum dico, quia injurius es tot Sanctis, ut suprà, quos pro Sanctis tui Antecessores habuerunt, ut Lutherus & Calvinus, injurius & toti Antiquitati, quæ hæc miracula agnovit pro veris, cùm oculata testis fuerit illorum, quæ DEUS patravit per Sanctos suos: injurius es ipsi Christo, & similis Judæis, qui similia miracula in Christo calumniabantur. Illuminare enim cæcos, erigere claudos, sanare subitò paralyticos, suscitare mortuos, Signo Crucis expellere subitò dæmones, fateri debes, etsi nolis, hæc non posse patrare dæmones. Si sunt à dæmone, quare dæmon hæc prædicta miracula non dat Turcis, Judæis, & alijs infidelibus, quos tu, & fidem illorum exeraris, & nisi in sola Cathol. Ecclesia Rom. inveniuntur, quia à Deo sunt, dæmon verò falsis Sectis similia concedere non potest.

Tandem hunc Discursum concludo aliquot insignibus miraculis, quæ & nunc continuò fiunt, de quibus tot testes oculati testantur. Neapoli in Ecclesia Cathedrali sanguis Gloriosissimi Martyris S. Januarij asservatur in ampulla vitrea, concretus & induratus, hic sanguis, dum ponitur in conspectu capitis ejusdem S. Januarij, statim liquescere, & bullire videtur, adsunt plures huic miraculo laudantes DEI mirabilia, quæ operatur in Sanctis suis. Aliud miraculum in eadem Civitate Neapolitana, in Monasterio Monialium asservatur in ampulla vitrea concretus, ac induratus sanguis S. Joannis Baptistæ, Præcursoris Domini, qui dum ponitur in Altari, & celebratur Sacrum illud, quod celebrari solet in Festo Decollationis illius, & dum dicuntur illa verba in Evangelio, *Misso Spiculatore præcepit afferri caput eius in disco, & decollavit eum,* statim sensibiliter ille sanguis concretus & induratus incipit liquescere, & intra breve spatium totus liquescit, & rubicundus fit, ac si recenter effusus esset, mirum in modum per illam vitream ampullam partim ascendens, partim descendens, partim in medio ampullæ suspensus, diffluit, sicq; manet per Sacrum, & post Sacrum, quem multi circumstantium vident & mirantur, donec sensim concretus & iterum induratus fit, ut anteà, quod dum spectant, multi attoniti, hoc tam ingens & evidens miraculum, id tantùm concludere possunt, verum esse sensum S. Romanæ Ecclesiæ, præcipientis cultum Sacrarum Reliquiarum; neç enim æterna Veritas DEUS ad cultum Reliquiarū

Marci 6.

 tam

tam evidentibus miraculis nos provocaret, si ipsi non placeret. Hic sanguis S. Joannis Baptistæ aliquando (licèt raro) non fluit, sed manet concretus & induratus, ob occulta judicia DEI, & causas illi soli notas, nec licet celebrare coram illo sine facultate Loci Ordinarij, quæ rarò datur. Hæc oculati testes plures sub juramento referunt, qui Neapoli veniunt. Est etiam in hac Urbe Neapolitana sanguis S. Stephani Protomartyris, quem bis in Anno, hoc est 26. Decembr. & 3. Augusti, in Festo Inventionis ejusdem, dicunt fide digni liquescere. Similiter Barij est continuum miraculum S. Nicolai, ubi ex uno osse Sancti fluit liquor continuus. Ex Sepulchro etiam S. Andreæ Apostoli similis liquor fluit. Et multa alia miracula in varijs mundi partibus longum esset recensere, præsertim ad Miraculosas Imagines Beatissimæ Virginis MARIÆ, quot mortui resurrexerunt, quot cæci receperunt visum, quot claudi gressum, Domus Lauretana quàm miraculosè translata sit in partes Italiæ ex Oriente, totus Christianus non ignorat Orbis, quæ ibi fiant miracula, non est difficile horum habere notitiam. Sed de his iterum inferiùs.

CAPUT VIII.
Discursus Authoris
Pag. 24.

I. Quantum malum Schisma. II. Non est Schisma introducendum propter mores in Ecclesia corruptos. III. Nec propter ritus & ceremonias.

Et sanè quantum malum sit Schisma, patet ex Sacris Scripturis, SS. Patribus, & omnium Theologorum consensu. S. Paulus (ad Philipp. 3. 2.) vocat *conscindentes canes malos operarios*, (Theodoret. in h. l.) & contrariatur Schisma *DEO Patri*, quem pro Unitate filiorum oravit Filius DEI, (Joan. 17. 21.) *Filio DEI*, (Joan. 17. 22. Joan. 13. 14.) qui passus est, ut congregaret filios DEI in unum, (Joan. 11. 52.) *Spiritui Sancto*, (Eph. 4. 4.) *adversatur Baptismo*, (1. Cor. 12. 13.) *Eucharistiæ*, (1. Cor. 10. 17.) *Ecclesiæ*, (Col. 1. 18. Ephes. 1. 23. Ephes. 4. 12.) *Imò adversatur ipsis Schismaticis*, (Jud. v. 19.) *Pugnat item charitati Christianæ, pugnat illorum ædificationi, qui Schisma faciunt Privant enim seipsos Communione boni Spiritualis, pugnat voluntati & honori Christi, quatenùs unitatem Corporis*

ris Mystici turbat, & quantùm potest lacerat, offendit infideles, impedit ne ad Christum veniant, videntes quòd alij contra alios insurgant, tanquam hostes Christianæ Religionis. Ansam illis præbet oblaquendi Christo, &c. Affert magnam voluptatem Sathanæ, hosti unitatis & salutis Ecclesiæ, quin & Christianos reddit perplexos visis Schismatibus, ut neutris credant, præbet multis occasionem Atheismi amplectendi, adeóq; qui destinatâ operâ ab Ecclesia se avertit, ut Schismata excitet, illum ut potè unitatis hostem ad Ecclesiam non ampliùs pertinere libenter concedimus.

Quare palàm est, non esse introducendum Schisma. *Immo propter mores in Ecclesia Catholica & vera corruptos.* Id egregiè more suo deducit S. Augustinus lib. 2. contra Gaudent. cap. 3. Tom. 7. pag. 267. Notanda sunt verba. *Ab hac ergo vera germanaq; Catholica, quæ Domini luce perfusa, per Orbem terrarum radios suos porrigit, ramos suos per universam terram copia ubertatis extendit, qua causa vobis fuerit exeundi? cùm interrogamini, nihil iustum invenitis, prorsùs ab hac Ecclesia exitum vestrum nullâ purgatione probabilis excusationis abluitis. Quid enim dicitis, nisi, necessitas compulit, ut iusti relinqueremus iniustos. Respondet vobis Scriptura Divina. Filius malus ipse se iustum dicit: exitum verò suum non abluit. Exitum (inquit) suũ, utiq; illum, de quo dixit Apostolus Joannes: Ex nobis exierunt. Omninò non abluit, non defendit, non excusat, non purgat. Et offendit te, nescio, quis, sive malus, sive ut tu putas malus, si ut tu fingis malus, & deseres tot bonos.* Consentit Calvinus: *Sub Prophetis,* inquit, *in plebe, in Magistratu, in Sacerdotibus, omnia usq; adeò corrupta erant, ut non dubitet Isaias, æquare Hierosolymam Sodomæ & Gomorrhæ. Religio partim contempta, partim contaminata in moribus, passim referuntur furta, rapinæ, perfidiæ, cædes, & similia scelera;* neq; tamen propterea, *aut novas Ecclesias sibi erigebant, aut nova Altaria extruebant Prophetæ, in quibus separata Sacrificia haberent, sed qualescunq; essent homines, quia tamen reputabant, Dominum apud eos verbum suum depofuisse, & cæremonias instituisse, quibus illic colebatur, in medio impiorum cœtu puras manus ad illum extendebant. Certè si putássent aliquid contagionis indè se contrahere, omnes potiùs mortui fuissent, quàm passi fuissent, illuc se pertrahi. Nihil ergo eos retinebat, quo minùs discessionem facerent, quàm servandæ unitatis studium.*

lib. 4. Instit. cap. 1. parag. 18 Hoc dictũ contra seipsum Calvinus protulit & contra Lutherũ, cùm ipsi Schismata fecerint.

Ore proprio se ipsum judicavit Calvinus, quòd in nullo casu recedendũ erat ab Eccles. Universali.

Nec propter ritus & cæremonias Dissonantia alias Jejunij, Fidei Consonantiam non rumpat. Ita Augustinus: *In his quippè rebus nihil certi statuit Scriptura Divina, mos populi DEI, vel Instituta*

Epist. 86.

Notent Dissidentes.

Maiorum pro lege tenenda sunt. De quibus si disputare voluerimus, & ex aliorum consuetudine alios improbare, orietur intaminata luctatio, quæ labore sermocinationis, cùm certa documenta nulla veritatis instituet, utiq; cavendum est, ne tempestate contentionis serenitatem charitatis obnubilet. *Sit ergo una Fides Universa, quæ utiq; dilatatur Ecclesiæ,* tanquam intùs immembris, etiamsi ipsa Fidei unitas quibusdam diversis observationibus celebratur, quibus nullo modo, quod in fide verum est, impeditur. Omnis enim pulchritudo filiæ Regis intrinsecùs, illæ autem observationes, quæ variè celebrantur, in ejus veste intelliguntur. Undè ibi dicitur, in fimbrijs circumamicta varietate. Sed ea quoq; vestis ita diversis celebrationibus varietur, ut non adversis contentionibus dissipetur.

Discursus Theol.

Correspondens ad Caput VIII. Authoris.

Quòd Schisma DEO sit iniuriosum, animabusq; perniciosum.

SAtis clarè in suo Discursu ostendit Author, quantum malum sit omne Schisma ab Ecclesia Catholica, & quàm injuriosum sit DEO & Christo Domino, qui *cùm sit DEUS pacis, & non dissensionis,* unum constituit Corpus Ecclesiæ, 1. Corinth. 10. Et ad Discipulos Joan. 13. ait: *In hoc cognoscent omnes, quia Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Schisma verò hoc destruit totum, cùm membra per charitatem Mystico Corpori Ecclesiæ adunata separat, & facit mortua. Undè Apostolus ad Rom. 14. ait: *Itaq; quæ pacis sunt sectemur, & quæ ædificationis sunt, invicem custodiamus.* Et 1. Corinth. 10. *Sitis perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia.* Sed instantiùs insinuat Apostolus hanc mutuam charitatem & unitatem ad Philipp. 2. *Si qua consolatio in Christo, si quod solatium veritatis, &c. implete gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes id ipsum sentientes.* Et reddit rationem suæ tam fervidæ obsecrationis 1. Corinth. 1. dum ait: *Obsecro vos Fratres, per nomen Domini Nostri JESU Christi, ut idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis Schismata,* ad Galat. 5. *Dissensiones, & Sectæ, quoniam qui talia agunt, Regnum DEI non consequentur.*

1. Corinth. 14.

S. Augu-

S. Augustinus lib. 3. de Bapt. contra Donat. cap. 16. Tom. 7. pag. 74. de Schismate ait: *Non habent DEI charitatem, qui Ecclesiæ non diligunt unitatem. Foris ab Ecclesia constitutus, & separatus à compage unitatis, & vinculo charitatis, æterno supplicio punieris, etiamsi pro Christi nomine vivus incenderis.* Idem Epist. 204. ad Donat. Tom. 7. pag. 249. *Sanguinem fundere potest, Coronam accipere non potest* Idem lib. 1. contra Liter. Petil. cap. 21. Tom. 7. p. 92. vocat Schisma *immane crimen,* ibidem cap. 22. *immane Sacrilegium,* ibidem cap. 7. pag. 35. *quod omne scelus supergreditur,* ibidem lib. 3. cap. 52. pag. 104. *crimen atrocissimum Divisionis.* Idem lib. 2. contra Liter. Petil. cap. 13. pag. 96. ait: *Sub isto universo ad partem quamlibet, quisquis separat hominem, ille diaboli filius, & homicida convincitur.* Concludamus cum Apostolo 1. Corinth. 13. *Si linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans &c. Etsi habuero Prophetiam, & noverim mysteria omnia, & omnem scientiam, etsi habuero omnem Fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum; etsi distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, etsi tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

Sicut Hæresis, ita & nomen Hæretici, quàm sit DEO exosum, exindè patet, quòd SS. Apostoli Hæreticos tanquam gravissimam pestem cavebant, & alijs cavere præcipiebant. S. Joannes Evangelista, teste S. Irenæo, dum cognovisset Cerinthum hæreticum in balneo intùs esse, quantociùs non lotus, exivit, exemplo suo posteros docens, hæresim morbum esse contagiosum. S. Polycarpus, discipulus ejusdem S. Joannis Evangelistæ, cùm obvium haberet Marcionem hæreticum, & dicentem audijt, cognoscis nos? respondit S. Polycarpus: *Cognosco primogenitum diaboli.* S. Paulus 3. ad Titum, hominem hæreticum vitare jubet, dans rationem, quia subversus est, *& proprio iudicio condemnatus.* S. Cyprian. in Epist. 3. lib. 1. *Nulla convivia* (inquit) *vel colloquia misceantur, simusq; ab eis tam separati, quàm sunt illi de Ecclesia profugi.*

Superiùs pag. 150. adduximus testimonium Lutheri de plurimis inter Protestantes Schismatibus, & interitu Lutheranæ Ecclesiæ, ipsismet fatentibus, immo Lutherum prophetantem interitum suæ Ecclesiæ, vide suprà pag. 144. post medium, adduximus etiam ex Prateolo Marcosio superiùs pag. 166. Lutheri discipulos in sex divisos Classes: nunc ex eodem Prateolo ostendimus unamquamq;

Classem

Classem divisam in plures Sectas, nempè Lutheranos in 11. Sectas, Semilutheranos in 11. etiam, Antilutheranos in 56, Sacramentarios in 9, Confessionistæ iterum divisi sunt in Rigidos, Molles, & Extravagantes. Rigidi divisi sunt in 14. Sectas, Molles in 10, Extravagantes in 7. De his omnibus ipse Lutherus Tom. 5. in cap. 5. ad Galat. ait: *Violatâ Ecclesiæ concordiâ atq; unitate dissensionum nullus est finis, Sacramentarij à nobis primùm exiêrunt, deindè Anabaptistæ, qui tamen longè inter se dissident. Sic una Secta provocat aliam, & una alteram condemnat.* Quare hoc? Ratio evidentissima, quia his omnibus Lutheri errores non placuerant, sic unusquisq; cœtus fabricavit sibi novam fidem. Pulchrè hos omnes descripsit Tertullianus lib. de Præscript. cap. 37. *Qui estis? quando? undè venistis? quid in meo agro agitis non mei? Quo deniq; Marcion* (Luthere, Calvine, Munzere, Oecolampadi, Carolstadi) *iure Sylvam meam cedis? &c. mea est possessio: quid hîc cæteri ad voluntatem vestram seminatis, & pascitis? mea est possessio, olim possideo, prior possideo, habeo origines firmas ab ipsis auctoribus, quorum fuit res. Ego sum hæres Apostolorum, sicut caverunt, sicut fidei commiserunt, sicut adiurârunt, ita teneo.* Penes nos ergo quia hæreditas, ideò & veritas, quia nostram Romanam, non Lutheri, nec Calvini defendebat Tertullianus & alij SS, Patres Ecclesiam, quæ inexpugnabilis semper, ut videmus, evadit.

Author Tubæ pag. 59. ait: Scimus adhuc tempore Lutheri &c. iam fuisse plurimas dissensiones in doctrina. quæ in Schismata horrenda degenerârũt. Et infrà ait: à morte Lutheri, quot extitère Schismata inter discipulos Lutheri, etiam perpetuâ hæresi seipsos cõdemnârunt adinvicem, vide suprà pag. 142. & 143. & 165.

De Atheismo valdè suspecti fuerunt omnes Authores hæresum, qui cùm enutriti fuerint in Ecclesia Catholica, noverintq; mysteria Fidei & firmitatem Ecclesiæ nunquam interituram, tamen cùm recesserint ab illa, non credentes promissionibus Divinis, videntur ad Atheismum fuisse inclinati. Cùm enim nolunt agnoscere veram Christi Ecclesiam, tot S. Scripturæ testimonijs firmatam, apud se etiam veram Ecclesiam nullibi vident, quid debet sequi nisi desperatio. Quod ex ipsorum Scriptis & factis cuiq; sensato conijcere non est difficile. (a) Unum brevitatis causâ adduco Joannem Sturmium Protestantem, qui lib. de rationibus ineundæ concordiæ fol. 2. ait: *Præcipui Fidei nostræ articuli labefactantur, &c. dubium non est, quin Ecclesia Christi multis hæresibus inficiatur, &c. his paradoxis opinionibus fundamenta Religionis nostræ convelluntur, præcipui articuli in dubium vocantur, multæ hæreses in Ecclesia Christi invehuntur, & planè ad Mahometismum & Atheismum paratur via.* Alij verò minùs docti non sic angustiantur, nam credentes illorum erroribus, calumnijs, mendacijs, benè credere se putant, non tamen excusabiles sunt,

(a) cùm nec miracula ulla in suis Ecclesiis videant.

cùm

cùm videant & audiant manifesta documenta veræ Fidei Catholicæ, Catholici verò fundant se in tot testimonijs S. Scripturæ, per Universalem Ecclesiam in Concilijs Generalibus explicatæ, in promissionibus Divinis de duratione Ecclesiæ, in SS. Patribus, audiunt illud, *oportet hæreses esse*: vident hæc omnia impleri, & sic quieti manent, parùm curantes subtilitates hæreticorum, cùm habeant connexionem cum antiquis hæreticis in oppugnatione Ecclesiæ Catholicæ, illorumq; argumentis utantur, memores S. Augustini, qui Epist. 95. ait: *Non intelligendi vivacitas, sed credendi simplicitas tutissimos facit*; immo Gentilis Seneca ostendens, quòd DEUS non disputationibus nobiscum agit, sed legibus, ait: *At legem brevem oportet esse, quæ iubeat, non disputet.*

CAPUT IX.
Discursus Authoris
Pag. 34.

I. IN reducendis Ecclesiis ad unitatem fidei respiciendum est, an articuli controversi sint in Synodo aliqua Oecumenica definiti, nec ne? II. Nihil contrarium fidei Ecclesiæ Catholicæ dicatur. III. Concilia Generalia ac unanimis consensus Patrum demonstrant, quæ sit fides Ecclesiæ Catholicæ. IV. Fides Catholica muniatur legis auctoritate, & Ecclesiæ Traditione. V. Sequamur universitatem, antiquitatem, & consensionem.

Ad unitatem nobis Ecclesias reducere volentibus, benè perspiciendum est, an isti Fidei articuli, qui controvertuntur inter Romano-Catholicos & Protestantes, jam sint in Synodo aliqua Oecumenica definiti, an non? Quidquid à Catholica Ecclesia in Concilio Oecumenico, prævià accuratâ deliberatione & ventilatione, est determinatum, illud recipiendum ab omnibus, qui non Ethnici, aut Publicani esse volunt. Aliter se res habet in istis fidei articulis, de quibus ex Scriptura S. disceptatur, neq; sunt determinati ab Ecclesia Catholica. In his etsi non semper proprium ac genuinum sensum assequatur interpres, modò nihil contrarium Fidei Apostolicæ & Catholicæ doceat, omni periculo caret. Scriptura quidem tota propter nos scripta est, sed non tota intelligitur à nobis. Multa quippè in illa ita aperta sunt, ut pateant parvulis, quædam verò obscurioribus sententijs, ut exerceant fortes, nonnulla autem ita clara clau-

 sa sunt,

sa sunt, ut dum ea non intelligimus, agnoscentes infirma nostræ cæcitatis, ad humilitatem magis, quàm ad intelligentiam proficiamus.

Origo omnium Schismatũ & hæresum ex defectu huius Regulæ processit.

Si ex obscurioribus Scripturæ locis controversia definienda, non standum proprio judicio, nec judicio cœtûs particularis, cujus judicium fallere potest ac falli, sed sententiæ Scripturæ (de Fide) dubiæ in immediatam reducendæ Propositionem, quæ per se fidem mereatur, qualis est illa: Quidquid Ecclesia Catholica dicit, verum est. Immediatè & per se fide digna est Propositio: Quidquid Scriptura Canonica dicit, verum est. Sed cùm dubia sit minor Propositio hæreticis sensum verum pervertentibus, non sufficerit quidem ex Antecedentibus & Consequentibus, ex scopo & phrasi, & alijs argumentis scholasticis verum sensum ostendere, sed ostendendum est, *sensum hunc Ecclesiam Catholicam habere & servare jam indè ab initio.*

Lapis lydius omnes hæreses cognoscendi.

Sensum autem illum Catholicæ Ecclesiæ, in rebus determinatis, plerumq; dant Concilia imprimis Generalia, in alijs unanimis SS. Patrum consensus, quem nullus hæreticus unquam pervertere potuit, ac potest. Concilium Generale, ut & unanimem consensum SS. Patrum repræsentare Universalem Ecclesiam, ejusq; fidem, nemo facilè sanus negabit. Si enim in quolibet Regno seu Republica id quod Comitia Regni statuunt, totius Regni vel Reipublicæ Statutum dicitur, cur non idem dicatur de Decretis Ecclesiasticis, quæ fiunt omnium Episcoporum consensu? *Ecclesiam scilicet esse in Episcopo,* ait Cyprian. lib. 4. Epist. 9. Ergo ubi sunt omnes, aut saltim ex omnibus multi nomine omnium congregati Episcopi, necesse est esse omnes Ecclesias. Confirmari id potest ex 3. Reg. cap. 8. ubi cœtus Principum, qui cum Salomone convenerant, expresse vocatur tota Ecclesia Israël. Haud enim fieri poterat, ut omnis Israel, qui superabat numerum mille millium hominum, esset in illo uno templo simul. &c. Quare à Concilijs Generalibus non esse appellandum, docent Athanasius (in Epictetum apud Epiphan. hær. 77.) Augustin. in Epist. 162. vocat Concilium Generale *ultimum Ecclesiæ judicium.* Conf. Leo Epist. 50. & 51. ad Concilium Chalcedonense, & Epist. 62. ad Maximum Antiochenum, *cui qui non assentit, pro hæretico habendus.* Athanas. (in Epist. ad Affrica. Episc.) Gregorius Nazianz. (in Epistola priori ad Clidonium, (Leo ad Leonem Imperat. Epist. 78. & Epist. 77. ad Anatholium,) Augustin. (lib. 1. de Baptismo c. 18.) adeòq; Conciliorum Generalium Decreta,

creta, tanquam celebria mandata habenda, ita Constantinus (apud Eusebium lib. 3. de vita Constantini,) Cyrillus (lib. 1. de Trinitate) vocat *Decretum Concilij Nicæni Divinum ac Sanctissimum Oraculum.* Et Gregorius M. (lib. 1. Epist. 24.) dicit se venerari quatuor Prima Concilia sicut Quatuor Evangelia. Indè Ambrosius (Epist. 32.) inquit: *Sequor Tractatum Nicæni Concilij, à quo me nec mors, nec gladius poterit separare.* Et qui posset esse certitudo tum dogmatum Fidei, quòd sint vera, tum hæreseos, quòd sint condemnatæ, tum & Ecclesiæ, quòd sit columna veritatis, si nulla esset certitudo in his, quæ decernunt Concilia Generalia.

Hæc enim certa quædam &c. vide suprà pag. 44. *Quòd si novella aliqua contagio, non iam portiunculam tantùm, sed totam pariter Ecclesiam commaculare conetur? tunc item providebit, ut antiquitati inhæreat, quæ prorsùs iam non potest ab ulla novitatis fraude seduci. Quòd si in ista vetustate, duorum aut trium hominum, vel certè Civitatis unius, aut etiam Provinciæ error deprehendatur? tunc omninò curabit, ut paucorum temeritati vel inscitiæ, si quæ sunt, universaliter antiquitùs Universalis Ecclesiæ Decreta præponat. &c.*

Vinc. Lirin. c. l. c. 4.

Hunc modum indagandi veritatem assumpserat Concilium Tridentinum, ideò Protestantibus in salvo Conductu posuit controversias tractandi causas secundùm S. Scripturam, Apostolorum Traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, & SS. Patrum Auctoritatem.

Neq; hoc sanè novum, siquidem mos iste in Ecclesia viguit, ut quò quisq; floreret Religiosior, eò promptiùs novellis adinventionibus contrairet. Exemplis talibus plena sunt omnia. Sed ne longum fiat, unum aliquod, & hoc ab Apostolica potissimùm Sede sumemus, ut omnes luce clariùs videant, Beatorum Apostolorum beata Successio, quantâ vi semper, quanto studio, quantâq; contentione defenderit susceptæ simul Religionis integritatem. &c. vide suprà pag. 45.

Cùm ille sit verus ac germanus Catholicus, qui veritatem DEI, qui Ecclesiam, qui Christi Corpus diligit, qui Divinæ Religioni, qui Catholicæ Fidei nihil præponit, non hominis cuiuspiam auctoritatem, non amorem, non ingenium, non eloquentiam, non Philosophiam; sed hæc cuncta despiciens, & in fide fixus & stabilis permanens, quicquid universaliter antiquitùs Ecclesiam Catholicam tenuisse cognoverit, id solum sibi tenendum, credendumq; decernit, quidquid verò ab aliquo deinceps uno, præter omnes, vel contra omnes Sanctos, novum & inauditum subinduci senserit, id non ad Religionem, sed ad tentationem potiùs intelligat pertinere. &c. Crescat igitur oportet, & multùm vehementerq; proficiat, tam singulorum, quàm omnium, tam unius hominis, quàm totius Ecclesiæ ætatum ac Sæculorum gradibus intelligentia, scientia, sapientia, sed in suo duntaxat genere, in eodem scilicet dogmate,

per explicationem in Concilio Generali, cùm aliqua hæresis negat aliquem implicitum articulum.

eodem sensu, eâdemq; scientiâ. &c. Itaq; cùm primum mali cuiusq; erroris putredo erumpere cœperit, & ad defensionem quædam sacræ legis verba furari, eaq; fallaciter & fraudulenter exponere, statim interpretando Canonem. Maiorum sententiæ congregandæ sunt, quibus illud, quodcunq; exsurget novitium, ideòq; profanum, absq; ulla ambage prodatur, & sinè ulla retractione damnetur. Sed eorum duntaxat Patrum sententiæ conferendæ sunt, qui in fide & communione Catholica sanctè, sapienter, constanter viventes, docentes, & permanentes, vel mori in Christo fideliter, vel occidi pro Christo meruerunt. Quibus tamen hâc lege credendum est, ut quicquid vel omnes vel planè, uno eodemq; sensu manifestè, frequenter, perseveranter, velut quodam sibi consentiente Magistrorum Concilio accipiendo, tenendo, tradendo, firmaverint, id pro indubitato, certo, ratoq; habeatur.

Notent seriò has Regulas omnes Dissidentes, etiam seq. pag.

Quicquid verò, quamvis &c, vide suprà pag. 54. *Quare si quis videtur Propheta esse, aut spiritualis, id est spiritualium rerum Magister, summo studio æqualitatis aut unitatis Cultor existat, ut scilicet neq; opiniones suas cæteris præferat, si ab universorum sensibus non recedat.*

Hinc in Concilio Ephesino, cùm de sanciendis Fidei Regulis disceptaretur, ne qua illic forsan profana novitas in modum perfidiæ Ariminensis obreperet, universis Sacerdotibus, qui illo ducenti ferè numero convenerant, hoc Catholicismum, felicissimum, atq; optimum factum visum est, ut in medium Sanctorum Patrum sententiæ proferrentur. Hâc ratione Nestorius *Catholicæ Universitati contrarius, beatus verò Cyrillus Sacrosanctæ Antiquitati consentaneus iudicatus est. &c.* Subsumit Author.

Hoc medium etiam in Concilio Tridentino Protestantibus oblatum fuit. Idem c. l.

Ex hoc Commonitorio Lyrinensi patet, quænam fuerit, & esse debeat semper in Catholica Ecclesia praxis, novellas fidei controversias decidere: nimirùm ut habendus sit respectus, ad universum antiquorum Patrum consensum, ideòque amplectendum, non quòd unus vel duo, sed vel plurimi uno eodemquè semper consensu constanterq; docuerunt. Proindè nullus Episcopus, quisquis ille sit, sibi assumere debeat primatum Magisterij in docendo, quasi ipsi soli, piâ Antiquitate rejectâ, credendum sit in explicatione Scripturæ pro decisione Controversiarum. Ita processit Catholica Ecclesia in prioribus primis Sæculis contra Artemonis hæresim, contra Arianos. Sic Athanasius contra hæreticos sui temporis egit, qui profitetur, Sacram quidem Scripturam à Viris

Benè expendât Dissidentes, & videbunt, quòd hic modus servatur in Ecclesia Cath. Rom. ex consensu antiquorum SS. Patrum in Controversiis decidendis.

rerum

rerum Cœleſtium peritis, & ab ipſo DEO conſcriptam eſſe, ſe autem cognitionem, & ſenſum Scripturarum à Magiſtris divinitùs afflatis, qui iſtos libros evolverunt, & ſeſe Divinitatis Chriſti Martyres exhibuerunt, habuiſſe. Sic & Baſilius, & Gregorius Nazianzenus intelligentiam Scripturæ non ex propria præſumptione, ſed ex Majorum Scriptis, & Auctoritate ſequebantur, quos & ipſos Apoſtolicâ Succeſſione, intelligendi regulam ſuſcepiſſe conſtabat. Et ipſi Romani Pontifices, in primis illis præſertim Sæculis, hoc ſtrictim obſervârunt. Ita Hormiſda in explicatione Myſterij Incarnationis Domini, provocat ad Veterum definita. Leo & Concilium Epheſinum non recedunt à Veterum Traditione. Agatho R. P. ad Apoſtolicorum Prædeceſſorum definita, & eorum fidem traditam. Sic Innocentium I. Romanum Epiſcopum Orientales Epiſcopi in dubijs fidei rebus conſuluerunt, non ut nova præcepta daret, ſed tradita à Petro Romanæ Eccleſiæ, quæ Apoſtolicas Traditiones digniſſimè ſervavit, & benè cuſtodita alijs communicare poterat.

Moderni Diſſidentes hoc totum rejecerūt, & proprium ſenſum unusquisq; ſecutus.

Tali modo Concilium Trident. cum Proteſtantibus procedere voluit, ut ſuprà pag 186. patuit, & infrà p. 190.

Nobiſcum quoq; faciunt noſtri Libri Symbolici in Pruſſia, imprimis, Corporis Doctrinæ Prutenicæ Repetitio, ferè in omnibus Fidei Articulis, quos ibidem tractat ad Concilia, & SS. Patres præter Scripturam provocat.

Quare ergo taliter Proteſtantes diſputare noluerunt, ſed ex ſola Scriptura in Concilio Trident.

Ita quoq; David Selneccerus: *Synodi,* inquit, *non cudunt novos articulos, aut dogmata nova, ſed tantùm ſunt teſtes de dogmatibus & ſententijs, quæ anteà in Scriptis Propheticis & Apoſtolicis tradita ſunt, & oſtendunt, quòd illa dogmata non ſint nova, ſed ſemper ita in Eccleſia DEI ex Propheticis Scriptis tradita ſunt. &c.* Hæc adducere placuit, cùm de Compoſitione Controverſiarum Fidei, quæ ſunt Romanos inter & Proteſtantes, loqui velimus, ut ſciamus, quibus veſtigijs, hac in re in effectum deducenda, ſit inſiſtendum.

Diſcurſus Theol.

Correſpondens ad Caput IX. Authoris.

De ijsdem Regulis, pro exponendis dogmatibus, & componendis Controverſiis in materia Fidei.

QUicunq; volunt verè dignoſcere Veritatem è Falſitate, & emergere ex tenebris hæreſum ad lucem veræ Fidei, debent notare ſaluberrimam doctrinam omnibus Chriſtianis ſummè neceſſariam,

 quam

quam Author Tubæ ex Vincent. Lirin. adducit in præcedenti Discursu, ut scilicet *quicunq; vult exsurgentium hæreticorum fraudes deprehendere, laqueosq; vitare, & in Fide sana sanus permanere, dupliçi modo fidem suam munire debet. Primò Legis auctoritate, tum Catholicæ Ecclesiæ Traditione, &c.* vide suprà pag. 73. circa med.

Ne verò in similes errores homines labantur, explicando Scripturam modo insolito, relictâ Traditione Ecclesiasticâ, occurrit idem Vincent. Lirinen. Cap. 40. dum ait: *Quidquid verò, quamvis ille Sanctus & doctus, quamvis Episcopus, quamvis Confessor & Martyr, præter omnes, aut contra omnes senserit. id inter proprias, & occultas, & privatas opiniunculas, à communis, publicæ, ac generalis sententiæ auctoritate secretius sit, &c. iuxta sacrilegam hæreticorum & Schismaticorum consuetudinem, ac universalis dogmatis veritate dimißâ, unius hominis novitium testemur errorem.* Hoc medio usi sunt Patres in Concilio Ephesino, ut in medium Sanctorum Patrum sententiæ proferrentur, & hâc ratione Nestorius Catholicæ Universitati contrarius, pro hæretico judicatus, Beatus verò Cyrillus Sacrosanctæ Antiquitati consentaneus habitus est. Undè apposite S. Augustinus lib. de Baptis. cap. 5. ait: *Aliquid aliter sapere, quàm res se habet, humana tentatio est, nimis amando sententiam suam, ad Schismatis vel hæresis sacrilegium pervenire, Diabolica præsumptio est.* Idem lib. 1. de Sermone Domini in Monte cap. 5. *Neq; Schismatici aliquid sibi ex ista mercede promittant, quia similiter, ubi charitas non est, non potest esse iustitia, dilectio enim proximi malum non operatur, quam si haberent, non dilaniarent Corpus Christi. quod est Ecclesia.*

Sola verò Ecclesia Catholica Romana regitur Legis Auctoritate, & Ecclesiasticâ Traditione, ut clarissimè inferiùs probabimus, sequitur etiam universitatem & antiquitatem, cùm ex Majorum sententijs, & ex publica à SS. Patribus tradita doctrina, semper procedit more antiquo, & semper usitato in Concilijs Generalibus, ad explicanda dogmata: hoc clarè patet ex duobus exemplis Concil. Tridentini, cùm Concilium hunc modum antiquum, & in omnibus Concilijs Generalibus usitatum in salvo Conductu expresserit Protestantibus: *ut secundùm Sacram Scripturam, Apostolorum traditiones, probata Concilia, Ecclesiæ Catholicæ consensum, & SS. Patrum auctoritatem, disputarent de controversis dogmatibus.*

Secundò. Idem Concilium Sess. 5. hæc habet: *Sacrosancta Trident. Synodus, Sacrarum Literarum, Sanctorum Patrum, & probatissimorum*

morum Conciliorum testimonia, & ipsius Ecclesiæ judicium & consensu secuta, hæc de Originali peccato statuit. Qui vult experiri hanc veritatem, revolvat omnia Concilia Generalia, à primo usq; ad ultimum, & inveniet, has Regulas semper in omnibus Concilijs observatas fuisse, cùm illa dogmata, quæ in corde Ecclesiæ fuerunt, cùm illa aliqua hæresis negaret, his Regulis Concilia credenda nobis proposuerunt, ut patet de processione Spiritûs Sancti, de duabus in Christo Domino Naturis, &c. Ecclesiæ enim Catholicæ Fides est ipsissimus Veterum Patrum & Conciliorum antiquorum sensus atq; consensus, atq; una eademq; & illorum, & Ecclesiæ Fides, in cujus corde & depositorio, cum aliqua dogmata in implicita fide hucusq; manent, donec illa aliqua hæresis neget; per has Regulas explicat se Ecclesia in Concilijs, & explicitè credenda proponit, ut in Concilio Tridentino cum Protestantibus accidit.

Has antiquas & usitatas Regulas, non solùm illi primi Romani Pontifices, ut ait Author de Hormisda, de Leone & Agathone, sed & alij subsequentes idem strictè observârunt, & hucusq; observant, cùm non sua, sed à Majoribus tradita, & omni tempore in Ecclesia implicitè credita proponant: qui autem contrarium objiciunt, nunquam tamen hoc probare hucusq; potuerunt, quis primus alicujus prætensæ novitatis inventor fuit, & sub quo hi prætensi abusus, qui ex solis conjecturis à Protestantibus formantur, cepêrunt, qui cùm principium non habeant, secundùm Regulam S. Augustini & Vincent. Lirin. non abusus, sed implicita dogmata, ex Traditione Apostolica provenire dicimus, taliter, sicut illa, quæ nobiscum Protestantes pro veris Traditionibus Apostolicis tenent, ut Baptismum parvulorum, Quatuor Evangelia, non plura, Symbolum Apostolorum, Festa celebranda, Christi Domini, Apostolorũ, & aliquorum Sanctorũ, (a) de quibus non aliundè, nisi ab Ecclesia & SS. Patribus testimonia habentur. Undè appositè Author Tubæ adducit Selneccerum pag. 42. qui de Synodis sic ait: *Synodi non cudunt novos articulos, aut dogmata nova, sed tantùm sunt testes de dogmatibus & sententijs, quæ anteà in Scriptis Propheticis & Apostolicis tradita sunt, & ostendunt, quòd illa dogmata non sint nova, sed semper in Ecclesia DEI, & Propheticis Scriptis Tradita.*

His Regulis Ecclesia Catholica Romana in Concilijs Generalibus semper utebatur; neq; cujusq; privati hominis aut cœtûs judicio acquiescendum, qui facilè falli & fallere possunt, & non nisi erroneam

Quam Author Tubæ explicationem in Concil. Ephes. pag. 188 suprà circa medium expressit sic: Hinc in Concilio Ephesino &c.

(a) Nam aliqua & non omnia primitiva Ecclesia celebrant Festa Sanctor. Dissid. per explicationem in Concil. General. vide suprà pag. 46

roneam merentur fidem. Erroneam dicimus, cùm ex longa praxi constet, multos privatos tam homines, quàm cœtus graviter errâsse, & multos in varios errores induxisse, qui plus proprio privato judicio, quàm Concilijs Generalibus, & SS. Patribus tribuerunt, ut fuit Arius, Macedonius, Nestorius, Donatus, Eutiches, & alij plurimi recentiores hæresiarchæ. (a) E contra verò, quantæ auctoritatis fuerūt Concilia Generalia in Ecclesia Catholica, & unanimis consensus in doctrina Sanctorū Patrum, ex superiori Discursu Authoris pag. 186. & pag. 187. patuit. Quomodo Concilium Generale sit ultimum Ecclesiæ judicium, cui qui non assentit, nullam certam veritatem Fidei habere potest, & pro hæretico habendus.

(a) Qui semper Ecclesiam suis commentis emendare voluerunt.

Constat autem tanquam certum omnibus, in sola Ecclesia Catholica Romana celebrata esse Concilia Generalia, non autem in alijs cœtibus, extra Ecclesiam Cathol. Romanam, à nullo enim cœtu unquam audivimus, vel in historijs legimus, celebratum fuisse Concilium Generale, quòd pro tali illud haberet universus Christianus Orbis, sicut habet & agnoscit Concilia Generalia Ecclesiæ Catholicæ Romanæ. Undè clarè patet, quòd diversi cœtus & homines, sicut fuerunt, & sunt modò omnes priuati, privato judicio S. Scripturam explicârunt, quæ solùm humanam meretur fidem, non autem Divinam, (quam DEUS in Concilijs Generalibus revelat) ideò in plures lapsi sunt errores. Ecclesia verò Catholica Romana, cùm omnem veritatem circa Fidem ex consensu SS. Patrum, & declaratione Conciliorum Generalium, in assistentia Spiritûs Sancti habeat, necessariò, sicut alij Articuli, ita & isti sunt definiti, quos soli Protestantes putant non esse definitos.

Concilia Generalia Ecclesiæ Cath. Romanæ celebrata sunt in Oriente octo, in Occidente decem, vide suprà pag. 137.

CAPVT X.
Discursus Authoris
Pag. 43.

NOtandum, quòd hæ Controversiæ, quæ intercedunt inter Romanos & Protestantes, nondum sunt in aliquo Concilio Oecumenico, quòd scilicet tale ab omnibus partibus haberetur, debitè examinatæ & definitæ.

Hoc imprimis notandum, quòd hæ Controversiæ, quæ intercedunt inter Romanos & Protestantes Theologos, nondum sunt in

aliquo

aliquo Concilio Oecumenica, quòd tale scilicet ab omnibus partibus haberetur, debitè examinatæ & definitæ. Non enim hîc valere poterunt contra nos Concilia, Constantiense, Basileense, Florentinum vel Tridentinum, quæ pro Concilijs Oecumenicis à Protestantibus non habentur. Et quidem inprimis non illa duo Priora. Nam & apud Romanos Theologos videntur esse dubia, neq; enim ab omnibus æqualiter, quoad omnia acceptantur. Neq; in illis sunt definiti omnes inter nos articuli controversi. Florentinum solum rem habuit cum Græcis & Orientalibus Christianis, hos scilicet sub devotionem Romani Pontificis, & ad unionem cum Latina Ecclesia à Schismate reducendi; Tridentinum verò, quamvis ibi numerosa fuerit copia Episcoporum & Doctorum, multoq; tempore celebratum, non assumunt Protestantes, ob peculiares proprias rationes; imprimis, quòd in his Controversijs soli Romano-Catholici adhærentes, judicandi potestatem sibi sumpserint, Protestantibus omnibus Ecclesijs, per tam magnam Europæ partem non auditis, eorumq; rationibus non pensiculatis, nec examinatis, ut ex Protestatione Protestantium Principum patet.

Discursus Theol.

Respondens ad Caput X. Authoris.

In quo erronea demonstratur ambiguitas, circa determinationem Articulorum.

ARticuli, qui inter Romanos Catholicos & Protestantes controvertuntur, nullum dubium esse debet, quòd in tota Ecclesia Catholica Romana, toto Orbe terrarum diffusa, in probatis Synodis Generalibus sint definiti, quotquot enim Ecclesia Catholica Romana tenet Fidei articulos, illi omnes in Concilijs Oecumenicis declarati sunt veri, veritate Fidei Divinâ, & ad credendum necessarij Unde quia Ecclesia Romana Catholica in Concilijs Oecumenicis, præviâ accuratâ deliberatione & ventilatione, prædictos Articulos determinavit, ideò ab omnibus sunt recipiendi, qui nolunt esse Ethnici & Publicani.

Quamvis soli Protestantes existimant, Controversias, de quibus cum Catholicis disputant, non esse definitas, ob rationes, cum quibus voluerunt celebrare Concilium, quæ cùm fuerint inauditæ,

nec unquam in Ecclesia Catholica practicatæ, nam cum talibus nullum unquam Concilium celebratum est, siquidem tollebant formam omnium Conciliorum, nec esset Concilium Ecclesiæ Catholicæ, si cum his conditionibus celebratū fuisset. Neq; Protestantes fuerunt exclusi à Concilio, imò humanissimè per salvum Conductum ter fuerunt invitati. Sed quia Protestantibus secundùm antiquas Regulas Catholicæ Ecclesiæ in Concilijs Generalibus usitatas disputandum erat, cum Viris doctissimis (ait Author Tubæ pag. 46.) ex majori Orbis parte collectis, unde errores illorum per has Regulas facile apparuissent, ideò ad Conciliū non erat accedendum, & inauditæ ponendæ erant conditiones, ut ex Concilio nihil fieret, quæ octo potiùs effugia erant, vide illorum sufficientes Solutiones in Tomis Conciliorum, ad hæc Lutherus non Tridentinum solùm, sed omnia reprobrabat Concilia, dicens, incerta sunt Concilia, nec fidendum est illis, nullum enim unquam purum fuit. Et in Disp. Lipsica ait: *Concilia concludere & statuere volunt quid credendum sit, cùm sæpè ibi nullus sit, qui divinum Spiritum vel modicum olfecerit, sicut contigit in Concilio Nicæno.* Et de formula Missæ ait: *Nos Christum habemus, Concilia nec morari, nec audire debemus.* Calvinus lib. 4. Instit. cap. 7. §. 1. Magdeb. Cent. 4. cap. 7. col. 536. ad Imperatorem Conciliorum Convocationem pertinere dicebat: quàm hoc sit verum, superiùs patuit. Quid consilij erat cum his hominibus, qui unusquisque ad placitum suum Concilium celebrare voluit, ut sui approbarentur errores, quibus se infamârunt, etiam hæreseon sibi adinvicem obijciendo Protestantes cum Calvinistis, vide suprà pag. 142 & 143. & 165.

Quantùm ad Valorem Conciliorum ab Authore enumeratorum, Constantiense, quia propter materiam Schismatis tollendi in universa Ecclesia fuit legitimè indictum, scribunt Catholici Authores, in hoc Concilio quòd ea fuerint approbata, quæ ad Fidem pertinebant, contra Wiclefum, & alios tunc hæreticos, decreta & promulgata fuerunt, ut videre est Sess. 43. & ultimâ; quæ autem de auctoritate Concilij supra Pontificem statuta sunt, sententiâ Florentini & Lateranensis Conciliorum reprobata sunt.

Concilium Basileense, etsi ab initio legitimè fuerit congregatum, sed illicitâ potestate usurpatâ in Romanum Pontificem, judicium suum dum converteret, Pontifex Legatum suum, & omnes Episcopos revocaret, Concilium legitimum esse desijt. Hanc Synodum

nodum auctoritate legitimâ reprobatam esse, constat ex Sess. 11. Concilij Lateranen. ubi Conciliabulum Schismaticorum, & nullius prorsùs auctoritatis, non immeritò appellatur. Nam eo tempore, quo Concilium in Pontificem Romanum sententiam pronuntiare ausum est, non erat in Concilio Legatus Pontificis, omnesq; præcipui Episcopi discesserant, & Cardinalis Arelatensis munus præsidendi sibi usurpaverat. Et quia Episcopi pauci erant, introduxerunt in Synodum multitudinem Presbyterorum, contra omnem formam Conciliorum, ut non Episcoporum, sed Presbyterorum Synodus esset. Deinde eo tempore agebatur Florentiæ Concilium alterum, in quo præsidebat Summus Pontifex, & cum eo sedebant Episcopi Latini & Græci, sinè comparatione plures, quàm Basileæ, & cum Episcopis aderat Imperator Græcorum, & Legatus Imperatoris Latinorum, tum Patriarcha Constantinopol. Josephus, ut nulli dubium sit, Florentinum fuisse Oecumenicum Concilium, Basileënse Conciliabulum. Vide de hac re fusiùs Authores Conciliorum. Calvinus tempore Concilij Basileënsis Ecclesiam defecisse fingit, cùm Eugenius (ait) depositus fuerit, & quasi jam triumphans dicit: *Hîc deprehensi hæreant necesse est.* Sed facili negotio respondetur: Deprehensi hærent Catholici, demirantes gravem inadvertentiam, vel ignorantiam Calvini. Quis docuit Calvinum legitimam depositionem Eugenij? cùm Concilium transierit in Conciliabulum Schismaticum. Deindè, si secundùm Lutherum in Coll. Lat. Tom. 2. de Patribus, degeneraverit Ecclesia tempore Cypriani, imò Apostolis viventibus, si secundùm eundem in Comit. Vormat. An. 1522. defecerit tempore Concilij Constantiensis; si Calvinus lib. 4. cap. 17. num. 49. statuat S. Gregorium M. ultimum Romanum Episcopũ, & sub Bonifacio III. Ecclesiam defecisse clamitat, quomodo secundùm eundem Calvinum iterum defecerit, cùm jam secundùm illos toties defecerit? hæc cum veritate non cohærent. Deindè, cur tantoperè oppugnant Ecclesiam, ex defectu Successionis, cùm ipsam Successionem Rom. Pont. negent esse veram Notam agnoscendæ veræ Ecclesiæ, & alias recentes excogitârunt, vide pag. 129. & seq. Sic nihil habentes certi, variant mirè exemplo illorũ senũ, qui Susannam innocentem accusabant. Ultimatè, est argumentum antiquorũ Hæreticorum tempore S. Augustini, qui satis sufficienter illis Romanam Ecclesiam defendendo respondit. Vide suprà pag. 147. vers. 8.

Calvinus lib. 4. Instit. cap. 2. parag. 2. Lutherus. Brent. Mornæus. licèt illam alibi concesserint, vide suprà pag. 117

De Tridentino Concilio inferiùs redibit sermo, ubi discutie-

mus rationes, ob quas Protestantes non accesserint ad Concilium, si justæ & sufficientes ad hoc fuerint, ut tam immensum bonum impedirent, scilicet mutuam pacem & concordiam in materia Religionis. Quantùm ad potestatem judicandi, talem Episcopi in Concilio Tridentino sumpserunt, qualis secundum antiquam praxim, & formam omnium primorum Conciliorum, illis competebat, nempè quòd ad solos Episcopos Concilium spectabat, ut patet ex Concilio IV. Generali Chalcedonensi, ubi dicitur: *Superfluos mitte foras, Episcoporũ Synodus est, non Clericorũ*, multò magis non hominũ Sæcularium Protestant. Etsi Imperatores assistebant Concilijs, non se intromittebant in causas Fidei, sed velut testes Decretorum, & futuri vindices, in transgressores illorum aderant: ut patet de Theodosio II. & Justiniano Imperatoribus. Sic Osius Constantio Imperatori dixit: *Tibi DEUS Imperium commisit, nobis ea, quæ sunt Ecclesiæ, concredidit*; quomodo Protestantes idem sibi usurpare poterant, quod nunquam licitum fuit in Catholica Ecclesia, nec Imperatoribus, multò magis Protestantibus, paucis adhuc pro tunc existentibus, & in varias Sectas divisis, positis inauditis conditionibus, quæ formam Concilij tollebant, ne per Regulas superiùs citatas illorum errores deprehenderentur, undè sicut quatuor prima Concilia, & alia subsequentia, sunt in suo robore, licèt aliqui contradicebant illis, ita Tridentinum stat legitimum, cùm Protestantes voluerint inaudito modo celebrare Concilium, ut mox inferiùs patebit. Neq; totaliter exclusi fuerunt Protestantes, sed in debita forma admissi, & humanissimè per salvum Conductum ter repetitum invitati ad Concilium, ut ex sequenti Discursu Authoris patebit.

Arius; Macedonius, Nestorius, Eutyches; Dioscorus contra Concil. Chalced. Ariani contra Nicænum 1. quid non fecerunt, ut illa annihilarent.

Discursus Authoris
Pag. 45. Num. 5.

ET ipsi Romani Pontifices compositionem fidei inter Romanos & Protestantes per Concilium Tridentinum tentàrunt.

Neq; hîc excludendos putamus ipsos Romanos Pontifices, qui ideò Concilium Generale, quod Protestantes Principes, Auctoresq; Confessionis Augustanæ expetiverunt, atq; ad illud appellàrunt, indixit, ut divulsam Christiani Nominis & laceratam unitatem redintegrarent, ibiq; conspirante omnium charitate tractarentur, quæ

ad

ad integritatem & veritatem Christianæ Religionis, quæ ad bonorum reductionem, emendationemq; malorum, quæ ad Christianorum inter se tam Principum, quàm populorum pacem, unitatem, concordiamq; pertineant. &c. Adeóq; placuit Patribus Concilij Tridentini, ad laudem & gloriam SS. & Individuæ Trinitatis, Patris, Filij, & Spiritûs Sancti, ad incrementum & exaltationem Fidei, ad pacem unionemq; Ecclesiæ, Concilium incipere, & inceptum esse. Ad id Concilium Romanus Pontifex omnes Christi fideles, Imperatorem Romanum, omnes Reges, Duces, Principes, & alios, humanissimè per viscera misericordiæ JESU Christi Domini Nostri convocavit, rogavitque, vellent interesse huic, ab ipsis expetito Concilio consulere, tractare, & perficere, quæ ad Unionem Ecclesiæ necesse. Hasq; rogationes sæpius iteravit, & ad Protestantes Duces & Principes, quibus & salvus Conductus à Julio III. 1550. datus, qui quoq; à Synodo ter iteratus, ubi publicâ fide, & plenissimâ assecuratione, omnibus ad Concilium hoc vocatis, ac interessentibus, sufficientissima absq; omni dolo securitas promissa in itinere, in loco, in eundo, stando, redeundo, disputando, sub pœna nullitatis Synodi, libertasq; data, causas controversas *secundùm S. Scripturam, Apostolorum Traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, & SS. Patrum auctoritatem, tractandi.* Illo etiam addito, ut Religionis prætextu, aut delictorum circa eam commissorum, aut committendorum minimè puniantur.

Profectò hoc Concilium non pro aliqua privata, aut pro Romani territorij tantùm Synodo meritò habendum foret, partim quia in illud omnes ferè Ecclesiæ Occidentales & condescenderunt, & Decretis illius Concilij acquieverunt, partim quia ipsi Protestantes Principes ad illud, ceu ad Generale, liberum, & Christianum Concilium, in optima, ac solennissima satis forma provocârunt, & appellârunt, ipsamque appellationem nunquam per Augustanam Confessionem, vel alium Tractatum, nisi causâ inter Catholicos & Protestantes in caritate composita, sedatâ, & ad Christianam concordiam reducta fuerit, &c. deserere intenderunt, nec potuerunt, de quo solenniter & publicè protestati sunt in Præfatione Augustanæ Confessionis ad Carolum V. partim, quia ad illud à tribus successivè Pontificibus Romanis, Paulo III. Julio III Pio V. summo conatu Imperator Romanus, Reges, Principesq; Protestantes omnes per viscera misericordiæ DEI, propter pacem & concordiam Ecclesiæ

universalem, invitati per Bullas, seu literas publicas, salvosq; Conductus toties datos Partim, quia à tot doctissimis, ex majori Orbis Christiani parte collectis Viris, actaq; per annos ferè viginti (quanto tempore id quod sciam, nullum Concilium celebratum) omnes ferè Controversiæ expensæ, ac trutinatæ sunt Partim. quia in eo Articuli complures, ut de Missæ Sacrificio, bonis Operibus, Invocatione Sanctorum, Cultu Imaginum, Oratione & Oblatione pro defunctis, &c. &c. quos tota Ecclesia inter Græcos, Russos, Æthiopes, Indos, Syrios, Abyssinos, Armenios, Maronitas, Cophtos, &c. tenuit unanimiter tot Sæculis, (exceptis solùm Protestantibus) approbati. Partim, quia Rationes, quas nos Protestantes contra illud Concilium adducimus, non sanè pro convictivis à Pontificijs habentur. Et quantumvis quotannis more solito hæreticos ac Schismaticos excommunicet Romanus Pontifex, non tamen de Principe tantæ prudentiæ ac pietatis nobis persuaderi patiemur, quasi is omnes omninò Protestantes, sinè ullo respectu, etiam illos qui anhelant, uniri cum illa, uni illi Ecclesiæ universim Catholicæ, præmissâ tamen accuratâ deliberatione, ac rerum controversarum dignissima ventilatione, excommunicet, & condemnet. Sibi quoque dictum putabit, quod S. Paulus dicit: *Solliciti estote, servare unitatem Spiritus in vinculo pacis.*

Discursus Theologicus.

In quo meritò Author ostendit, Romanos Pontifices non esse excludendos à Concilijs Generalibus, sinè quibus in Concilijs nihil fieri potest, imò nec Concilia legitimè indici sinè illis & congregari possunt.

IS enim contra omnem rationem ageret, si vellet excludere à cœlo Solem, & vellet habere in mundo lucem, ita si quis vellet excludere Romanos Pontifices, ut non præsideant in Concilijs, & vellet legitima Concilia habere, quæ sinè Romanis Pontificibus nec celebrari, nec rata haberi possunt, hoc jure sibi à primordijs Ecclesiæ tradito privari non possunt. Videamus nos plura exempla hujus veritatis.

Et primò legimus de Concilij Nicæni Canonibus, & quidem primus

primus Canon talis est: *Non debent præter Romani Pontificis sententiam Concilia celebrari.* Et Canon tertius ejusdem Concilij sic habet: *Nihil definire inconsulto Romano Pontifice permissum est, cùm B. Petro Apostolo non ab alio, quàm ab ipso Domino dictum est: Quæcunque ligaveris &c.* Explicat fusiùs & clariùs horum Canonum sensum Concilium Chalcedonense Generale Quartum Act. 16. dum ait: *Trecentorum decem & octo SS. Patrum.* Canon. 6. *Quòd Ecclesia Romana semper habuit Primatum.* Et eundem statim recitat Canonem his verbis: *Synodo Nicænæ Sylvester Pontifex Romanus per suos Legatos auctoritatem contulit.* Ejusdem Concilij Nicæni primi Patres sic scribunt ad Sylvestrum pro Confirmatione Concilij: *Quidquid autem constituimus in Concilio Nicæno, precamur, Vestro oris consortio confirmetur.* Respondet Sylvester in Synodo Rom. *Quidquid in Nicæa Bythiniæ constitutum est, ad robur Sanctæ Matris Ecclesiæ Catholicæ & Apostolicæ, à Sanctis Sacerdotibus Trecentis decem & octo, Nostro ore confirmamus. Omnes qui ausi fuerint dissolvere definitionem Sancti & Magni Concilij, quod apud Nicæam congregatum est, sub præsentia piissimi & venerandi Principis Constantini Augusti, anathematizamus*; & dixerunt omnes: *Placet.* Ubi notandum, quòd S. Sylvester non solùm confirmavit Concilium, sed etiam inobedientes Concilio anathematizavit, quod suâ Pontificiâ auctoritate indixerat.

De Concilio Constantinopolitano Generali Secundo in gestis Damasi sic legitur: *De damnatione Macedonij & Eunomij Damasus confirmari præcepit. in Sancta Secunda Synodo, quæ præcepto & auctoritate ejus apud Constantinopolim celebrata est.*

Gravina de causa efficient. Concil. fol. 212.

Africana altera Synodus, & Numidiæ altera, adversùs Pelagium collectæ, Decreta transmiserunt ad Innocentium, ex S. August. Epist. 90. 93. 95. & 106. Undè fatetur S. Augustinus, quòd *per Papæ rescriptum causa Pelagianorum finita est, totoq; Orbe per ejus damnationem damnati sunt, ac Literis Innocentij tota de hac re dubitatio sublata est.* Et S. Prosper. lib. contra Collat. ait: *Tunc Pelagianorum machinæ fractæ sunt, quando B. memoriæ Innocentius nefandi erroris Capita Apostolico Mucrone percussit.* S. Marcellus Papa & Martyr vixit An. 304. in Epist. Decret. 1. ad Episc. Antioch. Provinciæ ait: *Ut nulla Synodus fieret, præter Romanæ Sedis auctoritatem.* Ibidem vide plura de auctoritate Romanæ Ecclesiæ. S. Cyrillus pro Confirmatione Concilij obtinenda, scripsit ad S. Cælestinum, ut patet ex Epistola illius 29. qui, ut refert idem S. Cyrillus, scripsit consona

Fidei,

Fidei, & omnia illius gesta confirmavit. Synodi etiam Chalcedon.
Patres Confirmationem his verbis postulant: *Rogamus igitur te, &*
tuis Decretis nostrum honora judicium. Et Imperatores Valentinia-
nus & Marcianus, de confirmatione gestorum Præfat. Synodi sic ad
Leonem scribunt: *Reverentia tua Literas mittere dignetur, per quas*
in omnibus Ecclesiis & Episcopis notum sit, universa, quæ in S. Synodo
gesta sunt, à tua Beatitudine confirmata. In eodem Concilio Can. 6.
ad lectam Epistolam S. Leonis acclamârunt Patres Concilij: *Ana-*
thema, qui ita non credit, Petrus per Leonem locutus est; quid re-
pugnat, ut & modò dicamus, Petrus per Paulum, Julium, Pium
locutus est, Anathema his, qui ita non credunt. Idem S. Leo de
Sexta Synodo contra Monotelitas sic scribit ad Imperatorem: *San-*
cta igitur universalis magna Sexta Synodus &c. Apostolicam in omnibus
Regulam, & probabilium Patrum doctrinam secuta est, &c. Idcircò &
nos per nostrum officium hæc Veneranda Sedes Apostolica concorditer ac
unanimiter, his quæ definita sunt, consentit, & B. Petri auctoritate
confirmat, sicut supra solidatam Petram, quæ Christus est, & ab ipso
Domino adepta firmitatem. Pelagius Secundus ante S. Gregor. M.
Epist. 1. ad Episcopos, qui Constantinopolim convenerant, ait: *Ge-*
neralium Synodorum convocandi auctoritas Apostolicæ Sedi B. Petri sin-
gulari privilegio est tradita, & nulla unquam Synodus rata legatur,
quæ auctoritate Apostolicâ non fuerit fulta.

Confirmatur ex gestis Conciliorum ante Concilium Nicænum.
Synodus Lambesitana damnavit Privatum hæreticum, ejus Judici-
um approbavit S. Fabianus. Patres Africani, quæ statuerunt con-
tra Schismaticum Felicissimum, S. Cornelius Papa roboravit. Sy-
nodica Decreta contra Paulum Samosatenum, S. Dionysius suâ au-
ctoritate confirmavit. Ubi autem non accessit auctoritas Roma-
norum Pontificum in confirmandis Concilijs, audiamus quid SS.
Patres senserint. S. Damasus ad S. Stephanum & ad Concilia A-
fricana ait: *Undè neq; ulla unquam Concilia rata leguntur, quæ non*
sunt fulta Apostolicâ auctoritate. Et notum est omnibus, Concilium
Africanum à tot Episcopis, præsidente S. Cypriano, celebratum, an
rebaptizandi sint hæretici, cùm omnes Episcopi affirmarent cum S.
Cypriano, reprobatum est hoc Concilium à S. Stephano. S. Leo
Epist. 55. ad Pulcheriam: *Consensiones Episcoporum, Canonum apud*
Nicæam conditorum, regulis repugnantes in irritum mittimus, & per
auctoritatem B. Petri Apostoli generali prorsùs definitione cassamus.

S. Gre-

S. Gregorius M. lib. 7. Epist. 69. *Nulla Synodorum Acta haberi sinè Sedis apostolicæ consensu.* Idem lib. 4. Epist. 34. *Cuncta Acta illius Synodi Sede contradicente Apostolicâ soluta sunt.* S. Basilius scripsit ad S. Athanasium Epist. 52. *Videri sibi bonum, ut rogetur Romanus Episcopus, ut mittat aliquos in Græciam, qui eius nomine irritent Concilium Ariminense*, quod & irritavit. S. Damasus Epist. ad Episc. Illyrij. Julius ad Orientales Episcopos hæc scripsit: *Regula vestra nullas habet vires, quando Romanæ Ecclesiæ Legatus non interfuit.* Gelasius Epist. 11. *Malè gesta Synodus illa intelligitur, quæ res definit contra S. Scripturam, contra doctrinas Patrum, contra Ecclesiasticas Regulas, quam tota Ecclesia meritò non recepit, & præcipuè Sedes Apostolica non probavit, & talis Synodus, per benè gestam Synodum, id est, secundùm Scripturas, secundùm Traditionem Patrum, secundùm Ecclesiasticas Regulas, pro Fide Catholica & Communione probatam, quam cuncta recepit Ecclesia, quam maximè Sedes Apostolica comprobavit, debet, & potest immutari.* Undè & Synodi Afric. ad Theodorum Papam: *Apostolicæ Sedis vetusta sollicitudo est, tam mala damnare, quàm probare laudanda: antiquis enim Regulis sancitum est, ut quidquid quantumvis in remotis, vel in longinquo positis Provinciis ageretur, non prius tractandum vel accipiendum sit, nisi ad notitiam Almæ Sedis Vestræ fuisset deductum, ut eius auctoritate ista quæ fuisset pronunciatio, firmaretur, indeq; sumerent cæteræ Ecclesiæ, velut de Natali suo Fonte, Prædicationis exordium, & per diversas totius mundi Regiones puritatis incorruptæ, manarent Fidei Sacramenta salutis.* Hîc notandum, non ad solius Occidentis vel Orientis, sed ad totius mundi Regiones extenditur potestas Romanorum Pontificum. Centuriatores Cent. 4. Cap. 7. de Pol. Eccles. pag. 388. hæc scribunt: *Hinc Episcopi Romæ sub Damaso congregati, Decreta Ariminensis Synodi Concilio Nicæno contraria reprobârunt, ut quibus nec Romanus Episcopus, nec Vincentius, nec alij consensissent.*

Hanc veritatem fatetur Author Tubæ, dum Dreierum in Disput. de Primatu Petri resp. Hornink, Thesi 2. sic loquentem p. 19 adducit: *Hoc maximè Episcopo Romano, ob Sedis eminentiam, convenire putabant, ut errantes alibi Episcopos moneret, & in viam reduceret, Sacrorum Canonum Custos ac Vindex existeret, commune asylum & refugium afflictis, atq; illegitimè condemnatis præberet. Undè nec facilè cæteri Patriarchæ aliquid decernebant, nisi & illum tanquam præcipuum in Orbe Metropolitam consuluissent. Si qua difficultas in Religione*

gione movebatur, & Schismata gliscebant, tutissimum existimabant cum Romano Patriarcha communicare, eidemq; velut nodo Ecclesiarum præcipuo adhærescere, ne faciliter à Catholicæ Ecclesiæ Communione avellentur. Hucusq; Dreierus. Quod si ita est, ait Author, eccur abhorreamus ab unione & conjunctione cum eadem Ecclesia, atq; ejusdem Episcopo. Idem Author pag. 33. ait: *Asylum quoq; Sedes Romana erat, ad quam confugere poterant Catholici Episcopi à Tyrannis vel hæreticis pressi, tanquam ad tutissimum communionis suæ portum,* ut Hieron. vocat de Athanasio loquens Epist. 16. Idem pag. 79. adducit S. Cyrillum Alexandrinum, qui de Romano Pontifice sic loquitur: *Ut membra maneamus in Capite nostro Apostolico, Throno Romanorum Pontificum, à quo nostrum est quærere, quid tenere, quid credere debeamus.* Ibidem adducit & S. Bernardum lib. 2. de Consid. *Tibi universi crediti, uni unus, nec modò ovium, sed & Pastorum, Tu unus omnium Pastor, & iuxta Canones tuos, alij in partem sollicitudinis, tu in plenitudine potestatis vocatus es. Aliorum potestas certis arctatur limitibus, tua extenditur & in ipsos, qui super alios potestatem acceperant; nam si causa extiterit, tu Episcopo cœlum claudere, tu ipsum ab Episcopatu deponere potes.* Modò quisq; consideret, si fuit justa Protestantium data Conditio, ut in Concilio non præsideat Romanus Pontifex, cùm sit Custos Canonum & Vindex, & tam extensam habeat potestatem, sitq; non solùm universi Dominici Gregis per totum Orbem, sed etiam omnium Episcoporum Supremus Pastor. Ipsemet Innocentius Epist. 93. ad Patres Concilij Malevitani hanc praxim antiquam in Ecclesia testatur his verbis: *Antiquæ Regulæ formam, toto semper Orbe servatam hanc esse, ut super anxiis rebus Sedes Apostolica consuleretur, & de Apostolico fonte responsa per omnes Provincias semper emanare, præsertim quoties Fidei ratio ventilatur.* Idem addit posteà: *Quare Pelagium, Cælestium, id est, Inventores novarum, &c. Ecclesiasticæ Communione privari Apostolici vigoris auctoritate censemus.* Undè, licet nec prudentia, nec pietas desit in Romano Pontifice, tamen secundum Regulas Ecclesiasticas procedere debet, in declaranda hæresi, vel hæretico, quia agitur de salute multarum animarum, & Ecclesiæ incolumitate, quæ nullo modo hæreses patitur. De Concilijs autem sic confirmatis quid SS. Patres sentiant, vide suprà pag. 186. & 187.

Concludit Author Tubæ pag. 37. *Et qui posset esse certitudo, tum dogmatum Fidei, quod sint vera, tum hæreseos quòd sint condemnatæ, tum*

tæ, tum & Eccleſia, quòd ſit Columna veritatis, ſi nulla eſſet certitudo in his, quæ decernunt Concilia Generalia Undè appoſitè Vincent. Lirin. cap. 32. *Ne quidquam hæreticorum novitatibus excitata Conciliorum ſuorum Decretis perfecit Eccleſia, niſi ut quod priùs à Maioribus ſolâ Traditione ſuſceperat, hoc indè poſteris etiam per Scripturæ chirographum conſignavit, &c. plerumq; propter intelligentiæ lucem non novum Fidei ſenſum novæ appellationis proprietate ſignando* Contra hanc doctrinam multi peccârunt, nempè cùm ſe Eccleſia explicaret ad negatas veritates Catholicas implicitas, illi nova dogmata objiciunt Eccleſiæ Catholicæ.

Et hæc continua praxis Convocationis & approbationis Conciliorum à Romanis Pontificibus docet, quotquot approbata ab eis pro approbatis, quot reprobata pro reprobatis ſemper habenda. Nam Chriſtus Dominus non Tyberio, ſed Petro commiſit oves: *Paſce agnos meos, paſce oves meas.* Undè S. Leo Serm. 3. *De toto mundo unus Petrus eligitur, qui & univerſarum gentium vocatione, & omnibus Apoſtolis cunctis Eccleſiæ Patribus præponatur, ut quamvis in populo DEI multi Sacerdotes ſint, multiq; Paſtores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus.* Et S. Athanaſius Epiſt. ad Solitarios: *Quando unquam Judicium Eccleſiæ ab Imperatore auctoritatem habuit?* Undè ergo aliqui ad prædictos devenerunt errores, quòd non ad Romanos Pontifices, ſed ad Imperatores reſtringerent Concilia, ut Centuriatores Cent. 4. cap. 7. col. 536. Calvinus lib. 4. Inſtit. cap. 7. §. 1. & 2. voluerunt. Molinæus §. 4. ubi apertè mentitur, dicens, Legatos Pontificis poſt omnes Epiſcopos in Concilijs ſemper ſediſſe, vide Contrarium in primis octo Concilijs Generalibus, quomodo Legati Romani Pontificis præſederunt in Concilijs, & primi ſubſcripſerunt, & undè iſte error Centuriatorum, Calvini, & Molinæi proceſſit, vide Præludium 3. fol. 18. Conciliorum Franciſci Longi & Concilij Chalcedonenſis initium ante Seſſionem primam. Cauſæ autem, cur antiquitùs ad Concilia requirebatur auctoritas Imperatorum, hæ ſunt.

Vixit A. 440

Prima Cauſa. Quia in exordio Eccleſiæ, dum eſſent Pagani Imperatores, vigebat illa Lex antiqua, quæ prohibebat omnia Collegia, & frequentes hominum Conventus, ſinè licentia Imperatorum, & auctoritate illorum, eò quòd metuerent Imperatores, ne ſeditio aliqua fieret, quæ contra illos ſæpiùs ex levi occaſione excitabatur, ut patet ex Hiſtorijs Cæſarum Romanorum.

Secunda Causa. Quia illo tempore non poterat Concilium fieri, nisi in aliqua Civitate Imperiali, nullo modo autem esse potuit, ut in aliquo loco Conventus fiat ex toto Orbe, sinè licentia Domini loci illius, sicut & modò, si Concilium fieret in Hispania, Germania, Gallia, sinè dubio peteretur consensus illius Regis.

Tertia Causa. Quia dum Imperatores facti sunt Christiani, fiebant Concilia sumptibus publicis, præsertim quoad transvectiones Episcoporum ad locum Concilij, vehebantur enim sumptibus Civitatum, ut constat ex lib. 3. de Vita Constantini, ubi Eusebius addit, quòd toto tempore Concilij sumptibus Imperatoris Episcopi vixissent. Idem etiam patet ex Theodoreto lib. 2. cap. 16. & ex Epist. Constantini ad Pontificem Romanum. Undè non rectè adducit adversarius, ex his obstaculis in primitiva Ecclesia, pertinere Concilia ad Imperatores, non ad Pontifices Romanos, tanquam ad Causas efficientes Conciliorum, multa enim secum defert tempus, & multa in melius & modò fiunt. Sicut v. g. non fiebant Concilia Generalia ante Concilium Nicænum, ergo post illud non debent fieri. Non valet consequentia. Sic sinè licentia Imperatoris non potest in dominio illius congregari Concilium, ergo Imperator est Causa Concilij. Similiter non valet consequentia. Hoc etiam pro Conclusione notandū, quòd etiam aliqui & Christiani Imperat. præsumentes de sua auctoritate, intempestivè ingerebant se in Causas Ecclesiasticas, ut patet apud Sozom. de Constantino, Constantini M. filio, quem S. Athanasius & Osius Cordubensis graviter reprehendunt. Sic S. Athanasius: *Si Judicium Episcoporum est, quid cum eo commune habet Imperatorum?* Et Osius: *Nec nobis in hoc genere præcipe, sed ea potiùs à nobis disce; Tibi DEUS Imperium commisit, nobis ea quæ sunt Ecclesiæ, concredidit.* S. Damascenus Orat. 2. de Imaginibus: *Christus non commisit Ecclesiam Regibus & Imperatoribus, sed Episcopis & Pastoribus.* Et S. Ambrosius ad Auxentium: *Imperator bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est. Quidnam honorificentius, quàm ut Imperator Ecclesiæ Filius esse dicatur.* Idem lib. 5. Epist. 32. *Imperatorem in ea quæ Divina sunt, Imperiale Jus non habere.* Centuriatores cap. 7. pag. 549. hæc habent: *Intempestivè etiam Imperatores interdum iudicium de causis Fidei sumebant.* Nos addimus, etiam per potentiam intrudebant Antipapas, adversùs veros Pontifices, in Sedem Petri, tam suâ, quàm Exarchorum tumentes auctoritate. Undè benè notavit Author Tubæ pag. 50. his verbis:

bis: *Vocantur sæpiùs Reges & Principes, &c. &c.* & hi scribunt, ut patet in Synodo Constant. IV. ubi Basilius Imperator & Filij ejus subscripserunt, sed quod notandum, (dicit Author Tubæ) post Legatos Romani Pontificis & Patriarchas, veluti testes Decretorum, & futuri vindices in transgressores illorum. Cùm ergo secundùm Canones, & doctrinam SS. Patrum, in hac possessione & praxi confirmandorum Conciliorum, semper Romani Pontifices fuerint, non poterant Concilium aliter expetere etiam Protestantes, nisi secundùm Formam Ecclesiæ Catholicæ, quam semper à principio servavit, scilicet authoritate Romani Pontificis congregandum, aliter nec esset Concilium Catholicæ Ecclesiæ, sed Conciliabulum. Nec poterant Protestantes præscribere Episcopis Catholicæ Ecclesiæ modum novum inauditum, & nunquam practicatum in Ecclesia, ut scilicet haberent votum decisivum Sæculares. Non debuit ergo displicere illis modus semper usitatus Concilij, cùm etiam in Concilio Tridentino in favorem Protestantium nihil defuerit, fecitquè, quantum plus facere Concilium non potuit, datus est enim illis salvus Conductus à Julio III. & à Concilio iteratus, ubi (ait Author) publicâ fide & plenissimâ assecuratione omnibus ad Concilium vocatis ac interessentibus sufficientissima absq; omni dolo securitas in itinere, in loco, in eundo, redeundo, disputando, *libertasq; data, causas controversas secundùm Sacram Scripturam, Apostolorum Traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, SS. Patrum auctoritatem tractandi.* Quod ut clariùs pateat, placuit hîc aliqua (ex salvo Conductu ad majorem evidentiam veritatis & securitatis apponere, qui datus est Protestantibus) hæc formalia: *Vult etiam S. Synodus in hac publica Fide, salvoq; Conductu omnes quascunq; clausulas includi & contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena, efficaci, & sufficienti securitate in eundo, stando, ac redeundo, necessariæ ac opportunæ fuerint. Illud etiam ad majorem securitatem, & pacis, & reconciliationis bonum exprimens &c. Insuper omni fraude & dolo exclusis verâ & bonâ fide promittit, ipsam Synodum nullam vel manifestam, vel occultè occasionem quæsituram, aut aliquâ auctoritate, potentiâ, Jure, vel statuto Privilegio Legum vel Canonum, aut quorumcunq; Conciliorum, præsertim Constantiensis & Senensis, quacunq; forma verborum expressa in aliquod hujus Fidei publicæ vel plenissimæ assecurationis, ac publicæ & liberæ audientiæ, ipsis per ipsam Synodum concessæ, præjudicium quovis modo usuram, aut quenquam uti permissuram. &c.*

pag. 50.

pag. 46.

Quòd

Quòd si S. Synodus, aut aliquis ex ea vel suis, cuiuscunq; conditionis vel statûs, aut praeeminentiae existens, praescriptae assecurationis & salvi Conductûs formam & modum in quocunq; puncto vel clausula violaverit, (quod tamen avertere dignetur Omnipotens) & sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, ipsorum arbitrio meritò approbanda & laudanda habeant ipsam Synodum, & habere poterunt, incidisse in omnes poenas, quas Jure Divino & humano, aut consuetudine huiusmodi salvorum Conductuum violatores incurrere possunt, absq; omni excusatione, aut quâvis hac in parte contradictione. Hîc clarè patet, quàm omnimoda data fuerit securitas Protestantib9, patet, quomodo Concilium omnibus modis quaesivit redintegrare divulsam Christianae Religionis unitatem, per amicas in Concilio conferentias, & charitativa colloquia, & omnibus manifestum est, quod fecit Concilium, quantum plus facere non potuit, quid causae fuit? quòd illi Principes Protestantes non accesserint tam longo tempore, quo celebratum est Concilium, quod tantoperè expetiverunt, atq; ad illud appellârunt, tanquam ad Generale, liberum, & Christianum Concilium; quid, inquam, causae? quòd Protestantes Principes tam subitò mutati, omni publicâ habitâ securitate, etiam sub nullitate Synodi, in Concilio, quod tantoperè expostulabant, non comparuerunt nec per se, nec per Legatos suos.

Discursus Theolog.

In quo etiam ex principiis Dissidentium eadem materia magis elucidatur, & firmissimè stabilitur, nec illam tanquam evidentissimam veritatem Protestantes & Dissidentes possunt negare ut nimis claram.

NUlli dubium, quòd praedicti Principes summam pacem & uniformem in omnibus statibus Religionem anteà videndo, quomodo omnes unius moris erant in domo Domini, videndo, inquam, omnia, tam subitò mutari, discordias magis ac magis per Regna & Provincias augeri, sacris profana misceri, perturbari omnia, illam unicam Religionem in plurimas scindi, & mutari privatas opiniones, & omnia in dies in pejus ire; Videntes, inquam, tristia haec, & Nomini Christiano maximè nociva, tanquam ad unicum remedi-

remedium, in Ecclesia Catholica practicari solitum, in gravissimis Ecclesiæ perturbationibus Concilium Generale celebrandum expostularunt.

Patet universo Orbi, unicam præcipuam causam allegatam fuisse, quare non accesserunt Principes Protestantes ad Concilium. Protestationem illam, quæ sic legitur: *Profitemur, ac protestamur, nos adhærere, & semper adhæsisse Protestationi & Appellationi Martini Lutheri*, ergo non defuit bona voluntas Principibus Protestantibus accedendi ad Concilium, sed Protestatio Lutheri hæc impedivit, & si tantum potuit bonum impedire unius hominis privati contradictio, ex quo tot mala subsecuta, & tam irreparabile damnum animarum, sano judicio omnibus relinquendum. Quare autem Author ille Protestationis Lutherus, nec per se, nec per alios in Concilio comparere voluit, rationes sequentes nos informabunt, quas Lutherus excogitavit, ne accederet ad Concilium. Duo enim præcipuè timuit.

Primò, quia expressum hoc Punctum fuit in salvo Conductu, *Libertasq; data, causas controversas proponere, secundùm Sacram Scripturam, Apostolorum Traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, & SS. Patrum auctoritatem*, quia secundùm istas Regulas, quibus semper Ecclesia Catholica usa est in Concilijs, difficile erat negare controversias veritates Catholicas, non ex sola Sacra Scriptura, prout ipse in quarta conditione voluit, ex qua relictâ Traditione Apostolorum & Ecclesiasticâ, SS. Patrum auctoritate, nihil certi haberi potest. Quia videlicet (dicit Lirinensis in Common. adversùs hæres. in Præf. & Cap. 1.) *Scripturam Sacram pro ipsa sui altitudine non uno eodemq; sensu universi arripiunt, &c. aliter enim Novatianus, aliter Photinus, &c. Idcircò multum necesse est propter tantos tam varij erroris anfractus, ut Propheticæ & Apostolicæ interpretationis linea, secundùm Ecclesiastici & Catholici sensûs normam dirigatur, nempè ut teneamus, quod ab omnibus creditum est.*

Secundò Quia illi doctissimi Viri (ut ait Author Tubæ p. 46.) ex majori Orbis Christiani parte collecti, omnia secundùm has Regulas Catholicas explanassent, omnes ostendissent errores, & jam factum tunc fuisset, quod modò exposcit Author, nempè una, vera, & sincera Fides & Religio in omnibus viguisset. Sed de his fusiùs in sequentibus, cùm rationes Protestantiũ aliquas adversùm Conciliũ expendemus, hoc tantùm pro conclusione Discursûs notandum,

quod

quòd Author Tubæ Ecclesiæ Catholicæ Romanæ in hoc Concilio Tridentino Unitatem, Universalitatem, & Antiquitatem expressit pag. 47. his verbis: *Partim, quia in hoc Concilio Trident. Articuli complures, ut de Missæ Sacrificio, bonis Operibus, Invocatione Sanctorum, Cultu Imaginum, Oratione & Oblatione pro Defunctis, &c. &c. quos tota Ecclesia inter Græcos, Russos, Æthiopes, Indos, Syrios, Abissinos, Armenios, Maronitas, Cophtos, &c.* (ecce Universalitas) *tenuit unanimiter tot Sæculis, exceptis solis Protestantibus.* Ecce Unitas, & Antiquitas, & iterum Universalitas, quia exceptis solis Protestantibus. Ergo cùm totus Christianus Orbis tot annis tenuit, soli Protestantes recenter rejecerunt. Octo passim enumerant Lutheri rationes Catholici Authores, ob quas non accesserunt Protestantes ad Concilium Tridentinum, quod tantoperè expetiverant, quas inferiùs proponemus, & apparebit, nullam ex illis fuisse sufficientem. Imò Quarta, Quinta, Septima, & Octava, vel sola Quarta & Quinta, plus dico, sola Quarta sufficiebat ad hoc, ut nihil certi concluderetur in Concilio, quæ fuit talis: *Ut ex sola Scriptura sententiæ ferantur, non ex Traditionibus, vel Canonibus*, Conscientiam omnium, & rectum Judicium appellamus. Si hæc ratio vocanda, non potiùs merum effugium agnoscendæ omnis veritatis, nonnè patuit ex præcedenti Discursu Authoris, quòd relictâ Traditione Ecclesiastica, relicto sensu Ecclesiæ Catholicæ, Conciliorum Generalium doctrinâ, & SS. Patrum testificatione, ex sola Sacra Scriptura, nihil certi concludi potest, in qua sola, relicto sensu Ecclesiæ, ut supra omnes hæreses in malè intellecta, suos fundant errores. E contrà verò Concilium Tridentinum, secundùm antiquum morem in Concilijs Generalibus processit, cùm illas antiquas & usitatas Regulas, secundùm quas semper determinabat dogmata implicita Fidei, scilicet secundùm Sacram Scripturam, Apostolorum Traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, & SS. Patrum auctoritatem, & per illas explicitè credenda proponebat. Nonnè in Concilio Nicæno Arianus Episc. ex sola Scriptura disputare voluit? nonnè in alijs sequentibus alij idem facere voluerunt? Quia ergo per has Regulas agnita fuisset facilè veritas Catholica, & Novitates condemnandæ facilè demonstrarentur, ideò accedere nolebãt ad Concilium, nisi ex sola Scriptura disputaretur, ex qua sola, si unus affirmat, alter pari ratione negare potest, ut nihil unquam concludere-tur sinè Ecclesiastica Traditione, & auctoritate SS. Patrũ. (a) Hæc nimis

(a) *ut fit inter ipsos Dissidentes ordinariè.*

nimis clara, non egent probatione, quia per se veritas patet, ita ut qui hanc veritatem non videt, nullam veritatem in mundo eum videre putamus. Advertit hunc gravem errorem Author Tubæ, de quo sic loquitur pag. 14. *Neq; ideò sunt audiendi, quia meris Scripturæ verbis loqui videntur, subdolè enim abutuntur Literis Scripturæ, quia sensum illius, illiusmet ipsis literis ei detruncando, aut suum proprium substituendo, ad libitum suum huc illuc detorquent, &c. &c. Quid enim tales sola verba Scripturæ allegantes proponunt? An non contra sensum Ecclesiæ Catholicæ falsum suum sensum, quem quidem Sacræ Scripturæ verbis palliant, non secùs ac Sathanas Christum tentans:* Hæc manifesta veritas hoc exemplo sequenti patet. In Colloquio & Disputatione in Alba Julia An. Dñi 1568. habita, & Claudiopoli eodem anno impressa, Ministri Protestantes Hungariæ & Transylvaniæ ante Disputationem cum Trinitarijs, posuerunt Conditiones, inter quas fuit tertia hæc, *ut esset Disputatio ex testificatione Doctorum Ecclesiasticorum continua.* Quarta Conditio hæc fuit, *ut ex perspicuis Scriptis clarissimorum & doctissimorum Virorum, quorum operâ in hac mundi senecta DEUS ad veritatem Evangelij patefaciendam usus est.* Cùm ergo id Protestantes Ministri à Trinitarijs nullo modo obtinere poterant, sic illos alloquuntur: *Quòd nullam Trinitarij faciant mentionem Doctorum divinitùs Ecclesiæ traditorum, vehementer dolemus. Sicut nuper in secunda Conditione explicuimus, ad evitandas inter partes adversas in disputando & dijudicando contentiones, ad legem & testimonium, & ad donum interpretationum, iuxta præceptum Domini confugiendum esse duximus, &c. Idq; facimus ex verbo DEI, qui quæstiones difficiles ad Doctores Ecclesiæ deferre iubet, sicut & Apostoli quæstionem in dubium vocatam de Circumcisione, ad Apostolos Hierosolymam deferunt.* Cùm etiam hoc recusarent Trinitarij, nec acquiescerent Protestantibus, sic illi iterum Trinitarijs loquuntur: *Trinitarios lucem fugere, Ecclesiam interpretem audire nolle, literam, non spiritum Scripturæ vendicare, nec in quæstionem venire velle, undè causa hæc agitanda, probanda, adiudicanda, & decernenda foret, cùm non sit alius lapis Lydius, quàm cùm sequimur Patrum Orthodoxorum interpretationem, quibus iusto fundamento verbi DEI, tanquam testibus & suffragijs uti volumus, cùm & Paulus,* (dicebant Protestantes) *quamvis multis donis inter Apostolos præemineret, motâ tandem controversiâ de Circumcisione, Ecclesiæ censuram per longa itinera consulere non dubitavit.* Cùm nec sic acquiescerent Trinitarij ad hos sermones

Protestantium, disputatum est per octo dies, sed infectis rebus, tota Disputatio evanuit.

Benevole Lector, rectum Judicium tuum appello, si veritatem diligis, fateri omninò debes, quòd Protestantes Trinitarijs ideò suadebant interpretationem Patrum, & Censuram Ecclesiæ, id est, Traditionem Ecclesiasticam, secundùm explicationem Doctorum Ecclesiæ ultra Verbum scriptum, quia sciebant, sinè his nihil concludi posse in materia Fidei, prout inter illos in Disputatione factum est, ut infectis rebus Disputatio evanesceret. Cur ergo ex sola Scriptura in Concilio Tridentino ijdem Protestantes disputare voluerunt, reijciendo testificationem Doctorum Ecclesiasticorum divinitùs Ecclesiæ traditorum, ad quos difficiles Quæstiones DEUS deferre jubet, ut fatentur Protestantes, non alia causa fuit, nisi hæc, quam Protestantes Trinitarijs objecerunt. Idem Protestantibus objici debet, quia Protestantes in Concilio Tridentino fugiebant lucem, volebant sequi literam, non Spiritum Scripturæ, nec in Quæstionem venire volebant Protestantes in Concilio Tridentino, ut materiæ controversæ agitandæ, probandæ, adjudicandæ, decernendæ forent, cùm non sit alius lapis Lydius, quàm cùm sequimur Patrum Orthodoxorum interpretationem, exemplo S. Pauli, in testimonium à Protestantibus superiùs pag. 209. adducti. Nam expressè Lirinensis in Commonit. adversùs hæreses in Præf. cap. 1. ait: *Qui vult ergo fraudes hæreticorum deprehendere, laqueosq́ vitare, duplici modo Fidem suam munire debet, Legis auctoritate, & Ecclesiæ Catholicæ Traditione.* Jure ergo merito hæc Censura competit Protestantibus, quia Protestantes rejectâ testificatione Doctorum Ecclesiæ, & doctissimorum Virorum, Ecclesiâq; interprete, ex sola Scriptura in Concilio Tridentino disputare voluerunt. Nec justam videntur habere rationem Protestantes accusandi Trinitarios, quòd rejectâ testificatione Doctorum, fugiant lucem, Ecclesiam interpretem non audiant, literam, non sensum Scripturæ sequantur, in Quæstionem venire nolint, ut causæ decernendæ forent, cùm ipsi Protestantes Trinitarijs in Concilio Tridentino exemplum dederint, celebrato & finito ante hanc Disputationem annis circiter quinque, sicut & Anabaptistis, reijciendi Baptismum parvulorum, cùm Protestantes Traditiones Ecclesiæ rejecerint, qui non ex Scriptura, sed ex Traditione Apostolica provenit.

Author Tubæ pag. 44. Num. 3. de Dreiero sic ait: *Doctor Christianus*

stianus Dreierus, Summas Theologorum nostrorum in Prussia. Quid iste Doctor & Summas Dreierus in præsenti materia dicat, audiamus. Oratione de Orthodoxia in Academia Regiomont. dum deponeret Rectoratum habitâ, ibidemq; typis Paschalis Mensenij Anno 1675. impressa, sic iste Dreierus pag. sub Litera B ait: At qui ,, contemnunt rectas Opiniones Patrum & Ecclesiæ, uti sibi viam ,, præstrinxerunt consequendi & probandi sententiam Orthodo- ,, xam; ita pariter sibi viam præcluserunt perveniendi ad scientiam ,, veritatis. Cùm enim per rectas opiniones disponamur ad scienti- ,, am, illi autem opiniones rectas Patrum & Ecclesiæ contemnant, ,, nec ad scientiam veritatis pervenire possunt. Et pag. sequenti ,, sub Litera C ait: Quod Scriptura dubium reliquit, vel Hæretico- ,, rum contradictione & perversione dubium factum est, in propo- ,, sitionem immediatam redūcatur. Nam & quidquid Catholica ,, Ecclesia dicit, infallibiliter verum est, quippè quæ semper à Spi- ,, ritu Sancto docetur, & ducitur in omnem veritatem. Quæ autem ,, sit Confessio Catholicæ Ecclesiæ, cognoscitur ex communi con- ,, sensu Patrum & Conciliorum, ab eadem Ecclesia Catholica ap- ,, probatorum, &c. Quare, qui reijcit Sententias Patrum & Con- ,, ciliorum, & omnem antiquitatis authoritatem, non potest su- ,, am probationem, quam petit ex Scripturis, secundùm omnes ,, Propositiones ad eam pertinentes, in principium immediatum, ,, & per se verum reducere, sed semper quasdam relinquit dubias ,, & incertas: proindè nunquam Demonstrationem perficiunt, ,, sed qualiscunq; Logica & Dialectica Argumentatio exurgit, &c. ,, gignens opinionem dubiam longissimè distantem à scientia ve- ,, ritatis, v. g. si quis Baptismum Infantum demonstrare conetur ,, ex Scripturis, &c. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum DEI.* &c. Sed verba hæc Scri- ,, pturæ dubia redduntur ab Hæreticis, qui alium sensum eorum ,, proferunt, quàm nos dicimus, &c. quod dubium ut planè tolla- ,, tur, necesse est, ut verba illa dubia, & in disputationem revoca- ,, ta, in aliam Propositionem immediatam, & per se veram redu- ,, cantur, desumptam ex Ecclesiæ Catholicæ confessione. Si enim ,, constet, Ecclesiam Catholicam, quæ errare non potest, verba illa ,, Scripturæ ita semper accepisse, ut nos dicimus, nempè ut aqua ,, propriè de aqua Baptismi intelligatur. &c. Quòd verò in Con- ,, fessione Catholicæ Ecclesiæ contineantur, patescit, si Clementem ,,

 Roma- ,,

" Romanum, Irenæum, Tertullianum, Origenem, Cyprianum, &
" alios antiquissimos Patres, in dissitis locis, qui olim vixerunt, con-
" sulamus. Itemq; si modernæ Ecclesiæ Nationes omnes perqui-
" ramus, & quomodo etiamnum omnes ubiq; Populi Christiani,
" non tantùm Infantes baptizent, sed & dicta Scripturæ citata, non
" alio sensu, quàm qui huc faciat accipiant, observemus. Indè tan-
" dem perfecta oritur Demonstratio, intellectum ad assensum co-
" gens, &c. ad quam viam sibi præcludunt, qui opiniones & sen-
" tentias Patrum & Doctorum Ecclesiasticorum, & ipsius Ecclesiæ
" Catholicæ, rejcere & improbare non verentur. Et pag. sub Lit.
" C 3 adducit Lerinensem in Common. 1. cap. 4. his verbis: *Si no-*
" *vella aliqua contagio non iam particulam tantùm, sed totam pari-*
" *ter Ecclesiam commaculare conetur, recurramus ad Antiquitatem*, &
" ex antiquis Ecclesiæ Patribus nostram sententiam Orthodoxam
" esse demonstremus. Ad Marg. ait: Sed nos illis credere non de-
" bemus, nec exire à prima & Ecclesiastica Traditione, nec aliter
" credere, nisi quemadmodum per Successionem Ecclesiæ DEI tra-
" diderunt nobis. Et infrà ad Marg. Non ex propria præsumptio-
" ne, sed ex Majorum Scriptis & auctoritate loquebantur. Author
" Tubæ pag. 42. num. 12. ait: Nostri Libri Symbolici in Prussia
" &c. ferè in omnibus Fidei Articulis, quos ibidem tractat, ad Con-
" cilia & SS. Patres præter Scripturam provocat. Cùm ergo Dreie-
rus clarè, ut verum est, deducit ex contemptu Patrum & Concilio-
rum depravantibus Sacram Scripturam hæreticis, neminem posse
devenire, quæ est sententia Orthodoxa, nec posse talem pervenire
ad scientiam veritatis, qui Patres & Concilia contemnit. Quid Lu-
therus de SS. Patribus & Concilijs senserit, audiamus. In Comment.
in Epist. ad Galat. cap. 1. ait: *Valdè speciosum, & robustum videtur
argumentum Papistarum: Ecclesia tot Sæculis sic sensit & docuit. Sic
senserunt & docuerunt omnes primitivæ Ecclesiæ Doctores, viri Sanctissi-
mi. Quis es tu, qui ausis ab eis dissentire? Quando Sathan hoc urget,
dicas confidenter: sive Cyprianus, Augustinus, Ambrosius, sive S. Pe-
trus, Paulus, Joannes, imò Angelus de cœlo aliter doceat, tamen hoc cer-
tò scio, quòd humana non suadeo, sed Divina. Ibi enim cum fiducia
dicere possum, esto sanè Ecclesia, Augustinus, & alij Doctores, item Pe-
trus, Apollo, imò Angelus de cœlo, diversum doceant, tamen mea do-
ctrina est huiusmodi, quæ solius DEI gloriam illustrat. Petrus Aposto-
lorum summus vigebat, & docebat extra verbum DEI.* Tandem quid
ex

ex his concludit? *Ego suadeo Divina; Omnes Patres stipites & fungi fuerunt.* Suprà ostendimus, hanc injuriam fieri Christo Domino, & Spiritui S. ab eo, qui dicit, errâsse Patres & Doctores Ecclesiæ, à pag. 49. ad pag. 53. Aliquibus SS. Patribus contumeliosa imponit cognomina, ut S. Dionysio Areopagitæ, Cypriano, Hieronymo, Chrysostomo, Basilio. De S. Augustino ait: *Quis est qui nos cogit illi credere, apologia Philippi omnes Doctores Ecclesiæ superat, etiam Augustinum. Nihil curo, si mille Augustini, mille Cypriani contra me starent.* Calvinus similiter injuriosa imponit cognomina SS. Patribus, ut S. Dionysio, & S. Augustino, quem vocat *Theologastrum blaterantem nugas*, cùm Calvinus oblitus sui lib. 3. Instit. cap. 3. §. 10. & lib. 4. cap. 14. §. 26. ad Augustinum, tanquam ad fidelissimum, & optimum testem Antiquitatis, quin & Theologorum Coryphæū provocaverit. Similiter Melanchton, Beza, Brentius, Centuriatores, linguas suas in SS. Patres exacuerunt, omnibus hæreticis, ut Arianis, Donatistis, Nestorianis, Pelagianis parcendo. De Concilijs etiam Lutherus quid senserit, audiamus. Libro de Captivit. Babil. ait: *De doctrina cognoscere pertinet ad omnes & singulos Christianos* Post adjungit: *Satis esse queat, adversus omnium Pontificum, Patrum, omnium Conciliorum sentias.* Ad Cap. 15. Act. Apost. ait: *Spiritus S. non Concilijs, sed solùm Christianorum quos novit cordibus, se adesse velle promisit.* Et post pauca ait: *Incerta sunt Concilia, nec fidendum est istis; nullum enim unquam purum fuit, quin Fidei aliquid addiderit, vel detraxerit.* (a) Similiter Calvinus lib. 4. Instit. cap. 9. §. 2. ex Scripturis nullum testimonium afferri docet, præter illud Matth. 18 *ubi duo vel tres congregati fuerint &c.* nihilominùs ait ad privatum cœtum pertinere, quàm ad Concilium Generale. Quàm autem hi duo Magistri graviter errârint, quis non videt? etiam Dissidentes negare non possunt, ut inferiùs clarissimè patebit. Ex sententia enim Dreieri, Lutherus & Calvinus gravissimè errârunt, cùm rejecerint sententias Patrum & Conciliorum, & Ecclesiasticam Traditionem, hoc ipso præcluserunt sibi viam cognoscendi sententiam Orthodoxam, & veniendi ad scientiam veritatis. Ut ergo Concilium Tridentinum occurreret his erroribus Lutheri & Calvini, à Dreiero superiùs expressis, ut à Luthero & Calvino amoveret dubiam demonstrationem, & incertas opiniones longè distantes à scientia veritatis, & reduceret illos in principium immediatum, & per se verum, data est libertas Protestantibus in salvo Conductu, causas con-

(a) Protestantes rejcientes in Concil. Trident. Sententias Patrū, Conciliorum, Apostolorum, & Eccles. Cathol. Traditiones, ex ☞ *ipsorum principijs patet, quòd præcluserint sibi viam cognoscendi Sententiam Orthodoxam, & veniendi ad scientiam veritatis, relinquentes solùm sibi dubias & incertas propositiones, ut ipsi & fatentur, ut suprà, & in se experiuntur, vide suprà pag. 32. & 33*

controverſas tractandi more antiquo aliorum Conciliorùm, *ſecundùm Sacram Scripturam, Apoſtolorùm Traditiones, probata Concilia, Catholicæ Eccleſiæ conſenſum, & SS. Patrum authoritatem.* Fecit ergo Concilium Tridentinum, quantum plus facere non potuit, obſervando antiquam praxim Conciliorum, cui ſi acquieviſſent Proteſtantes, cauſæ controverſæ in pace & charitate finitæ fuiſſent, & modò hoc medio à Dreiero porrecto, Diſſidentes utantur, SS. Patres & Doctores Eccleſiæ, probata Concilia, Eccleſiaſticam Traditionem conſulant, omnia dubia in aliam Propoſitionem immediatam, per ſe veram, ex Eccleſiæ Catholicæ confeſſione SS. Patrum & Doctorum reducant, & videbunt, quia non habebunt difficultatem redeundi in gremium Matris ſuæ, undè miris artibus & fraudibus avulſi ſunt.

Per has Regulas Concil. Trident. opiniones incertas & longè à Veritate diſtantes, reduxit in principium immediatum & per ſe Verum, porrexitq; modum cognoſcendi Scientiam Orthodoxam, & veniendi ad Scientiam Veritatis, etiam ex principijs Proteſtantium. ut ſuprà.

Undè Concilium Tridentinum non exindè debet parvi æſtimari in ſuo valore, quòd aliqui ad illud accedere noluerunt, nam eadem ratio valeret contra Nicænum Primum, & alia ſubſequentia, quia aliqui illa reprobabant, & illius Decretis acquieſcere nolebant, ut Arius, Eunomiani, Neſtorius, Eutiches, Pelagius. Neq; hæc conditio contra illud valere potuit, ut ex ſola Scriptura diſputaretur, relictâ teſtificatione Doctorum Eccleſiæ, neq; aliæ ſeptem ſimiles huic. Sed exindè ſuum habet valorem, quòd ſecundùm antiquam praxim, & Regulas Eccleſiæ Veteris, celebratum eſt, & confirmatum à Romano Pontifice, & Decretis illius in materia Fidei, univerſus Chriſtianus acquievit Orbis, exceptis ſolùm Proteſtantibus, qui pro illo tempore pauci admodùm fuerunt, cùm ſtatim ab initio in varia Schiſmata & Sectas ſciſſi ſint, ut cuiq; notum eſt. Adde, quòd licèt aliqui ad quatuor prima Concilia non acceſſerint, ut Arius, Macedonius, Neſtorius, Eutiches, tamen pro legitimis etiam à Proteſtantibus habentur, licèt ea rejecerint, ut ſuperiùs vidimus. Etiam Lutherus, dum ſuprà ait: *Incerta ſunt Concilia, nec fidendum eſt illis, nullum enim unquam purum fuit.* Et clariùs in Diſput. Lipſica: *Concilia concludere & ſtatuere volunt quid credendum ſit, cùm ſæpè nullus ibi ſit, qui Divinum Spiritum vel modicum olfecerit, ſicut contigit in Concilio Nicæno;* & quo probat Lutherus, quòd Spiritum Divinū olfecerit ipſe, cùm illum illi Calvinus & alij non concedant. Et Tom. 7. Germ. pag. 262. ait: *Hoc dico, quòd ex maximis infortunijs unū ſit peſſima & condemnabilis opinio, quòd Concilia magni fiunt, acſi Spiritum Sanctum habeant.* Et de Formula Miſſæ ait: *Nos Chriſtum habemus,*

Et tamen Proteſtantes illa recipiunt, alij plura, alij pauciora.

Notent Diſſidentes.

bemus, Concilia nec morari, nec audire debemus. Quid autem SS. Patres de Concilijs senserint, suprà Cap. IX. pag. 186. & pag. 187. docuit. Quomodo autem cum his omnibus Concilium Tridentinum convenire potuit, cùm ipsi secum non conveniebant, & ad invicem seipsos hæreseon damnabant, ut superiùs pag. 142. 143. 165. patuit. Ostendi ergo, ut promisi in principio Discursûs, ipsam veritatem ex principijs Dissidentiû, quàm infideliter in Concilio Tridentino Protestantes egerint. Unde non sinè causa Author Tubæ pag. 47 ait: *Rationes, quas nos Protestantes contra illud Concilium adducimus, non sanè pro convictis à Pontificijs habentur,* inter quas etiam Tertia hæc fuit, ut Romanus Pontifex non indicet Concilium, nec præsideat illi. Quàm justa hæc fuit, jam patuit satis clarè superiùs.

Illud autem, quod dicit in fine Discursûs Author Tubæ p. 47. *Et quantumvis quotannis more solito hæreticos ac Schismaticos excommunicet Romanus Pontifex, non tamen de Principe tantæ prudentiæ & pietatis nobis persuaderi patiemur, quasi is omnes omninò Protestantes sinè ullo respectu, etiam illos, qui anhelant univi illi Ecclesiæ universim Catholicæ, &c. excommunicet ac condemnet.* Respondetur ad verba hæc Authoris. Maximè advertendum est, si aliquis cœtus, vel author illius cœtûs, sit excommunicatus, & pro hæresi vel hæretico declaratus, vel dogmata illius cœtûs vel authoris, quia illa excommunicatio & declaratio hæresis vel personæ aliquæ pro hæretico, pro semper damnat, & pro semper pro hæretico declarat, donec resipiscat à sua hæresi. Similiter sentiendum de illis hæreticis, quos Romani Pontifices sinè Concilijs damnârunt, ut Pelagium, Priscilianum, Jovinianum, Vigilantium. De primo sic S. Augustinus testatur: *Per Papæ rescriptum causa Pelagianorum finita est, totoq; Orbe post eius damnationem damnati sunt.* Idem S. Augustinus de Joviniano hæretico lib. de hæresibus cap. 82. ait: *Citò ista hæresis oppressa, nec usq; ad deceptionem aliquorum Sacerdotum potuit pervenire.*

CAPUT XI.
Discursus Authoris
Pag. 47.

I. *Quamvis hoc negotium pacis & concordiæ nondum ad finem perductum, non tamen studium unitatis omittendum.* II. *Amicæ conferen-*

conferentiæ, & pacifica collatio de rebus Fidei inter Doctores instituenda. III. Quomodo Synodus more scilicet primitivæ Ecclesiæ celebranda. IV. Quis in Concilijs præsertim Universalibus Præses esse debeat.

Utut res hæc pacis & concordiæ nondum ad finem perducta felicem, non tamen debemus omittere studium unitatis. Reassumenda sæpiùs compositio omnibus affectibus, humanisq; respectibus sepositis. Nimirùm voluntas Patris est, ut simus unum, sicut Pater & Filius, sectantes justitiam, fidem, charitatem, & pacem cum ijs, qui invocant Dominum de corde puro. Tenenda & nobis Christiana Religio, & ejus Ecclesiæ communicatio, quæ Catholica est, & Catholica nuncupatur, non solùm à suis, sed ab omnibus inimicis. Deniq; *qui pacis ineunt consilia, sequitur eos gaudium.* Prov. 12. &c.

Neq; legimus, unquam verum sincerum Doctorem Catholicum declinâsse ejusmodi conferentiam. Quippè hoc maximè Doctorem exprimit, posse verbis instruere, & confutare adversarios. Et quantumvis prædictæ Conferentiæ & Colloquia non omnia exoptatum pacis sortita eventum, propter aliquos intervenientes obices, tum ex personis, tum ex modo agendi, alijsq; circumstantijs. Si tamen hi, aut ejusmodi Obices, prudentiâ Virorum pacificorum, ac bonæ voluntatis removeantur, pacificæ collationis speratum finem secuturum, nihil dubitandum. &c. Adeòq; primum locum obtinebunt in Synodo Majores Ecclesiæ, quales in prima illa Ecclesiæ Synodo Hierosolymis (Act. 15.) fuère Apostoli, atq; inter hos Jacobus & Petrus, tanquam Princeps Decreti, ut eum vocat Hieron. Epist. 11. ad Augustinum inter Epist. August. His enim incumbit pascere & docere, exhortari, in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, redarguere. Hi sunt rerum Fidei Magistri. Ad tales ordinariè pertinet cum Jure Suffragij, & Consultivi & Decisivi, in Concilijs interesse. Indè legimus, quòd in Catholica Ecclesia primitiva non omnes promiscuè Clerici, præcipuè inferiores, admissi fuerunt, sed qui fuère primi Ordinis, ut Episcopi, ut constat Action. 1. Concilij Chalcedonensis, quod est Concilium VI. Generale, ubi Patres clamant: *Superfluos mitte foràs, Episcoporum Synodus est, non Clericorum.* Quare semper ferè ceu in publicas redactum tabulas, quòd cuilibet Concilio interfuerunt Episcopi. * Neq; cuilibet Presbytero subscribere permissum fuit. Cùm enim Presbyter quidam à Dioscoro hæretico jussus

Non ad Saeculares, ut fuerũt Protestantes.

& in omnibus Concilijs nunquam Suffragium Decisivum habuerunt Saeculares.

* *Quare Theologi Principum ac Statuum Conf. August. cum Episcopis sententias decisivas habere voluerunt in Concilio Tridentino.*

jussus fuisset in Concilio Constantinopolitano subscribere, recusavit, dicens, Episcoporum id munus esse, ut habetur Action. 8. illius Concilij. Vocantur sæpius & Reges, Principes, &c. & hi subscribunt, ut patet ex Synodo Constantinopol. IV. ubi Basilius Imperator, & Filij ejus subscripserunt, sed, quod notandum, post Legatos Romani Pontificis & Patriarchas, veluti testes Decretorum, & futuri vindices in transgressores illorum. Hinc Theodosius II. Imperator Romanus, hâc lege misit Comitem Candidianum ad Ephesinum Concilium, ne in illis, quæ facienda sunt de pijs dogmatibus, quæstionibusq; communicaret, quia illicitum est, eum, qui non est ex Ordine SS. Episcoporum, Ecclesiasticis se immiscere Tractatibus. Justinianus quoque: *Si Ecclesiasticum*, ait, *negotium sit, nullam communionem habento Civiles Magistratus, cum ea disceptatione, sed Religiosissimi Episcopi, secundùm Sacros Canones negotio finem imponunto.* His gemina reperiuntur de Constantino Magno Imperatore. Cùm Constantinus Imperator, filius Constantini Imper. Romani, primas ambiret, Athanasius & Osius graviter hoc perstrinxerunt. Sic Athanasius: *Si Judicium Episcoporum est, quid cum eo commune habet Imperatorum?* Et Osius ad Constantinum: *Nec nobis in hoc genere præcipe, sed ea potiùs à nobis disce. Tibi DEUS Imperium commisit, nobis ea, quæ sunt Ecclesiæ, concredidit.* Nimirum, *Imperator bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est. Quid non honorificentius, quàm ut Imperator Ecclesiæ Filius esse dicatur,* inquit Ambrosius. Quòd si Ecclesiæ, & ejus Decretis obediant, non sanè serviliter obediunt, nam servire DEO, regnare est, & ubi Spiritus Domini, ibi libertas est. Vocantur itidem Doctores, Professores, Legati, Barones, & alij: illi, ut eruditione, id quod Fidei est, illustrent: hi, ut Decreta Ecclesiæ executioni dent, & testimonio suo confirment. Ita olim in Concilijs actum, & sic procedendum ipsimet Lutherani Theologi docent.

Quo jure ergo Sæculares Protestantes requirebant tam quàm Episcopi sententias decisivas in Concil. Trident.

Sed libertas Deo & Ecclesiæ subjecta.

Si docent sic quare sic in Concil. Trident. non fecerunt?

Huc pertinet, quod legimus in Epist. Julij Rom. Pontificis de Concilij Nicæni Canonibus, ubi Canon 1. *Non debent*, ait, *præter Romani Pontificis sententiam Concilia celebrari.* Item Canon 2. *Omnes*, ait, *Episcopi liberè Apostolicam appellent Sedem, cuius depositioni omnes maiores Ecclesiasticas causas, & Episcoporum iudicia, antiqua Apostolorum, eorumq; Successorum, atq; Canonum auctoritas reservavit, &c. &c.* Et Canon 3. de Causis Episcop. *Nihil definire inconsulto Rom. Pontifice permissum est, cùm B. Petro Apostolo non ab alio, quàm ab ipso Domino*

mino dictum sit: Quæcunq; ligaveris &c. Hæc ex transmissis Romam Sylvestro Rom. Pontifici Canonibus, Julius Romanus Pontifex proposuit, cùm illos Ariani in Oriente dominantes, paucis exceptis, attestante Athanasio, (in Epist. ad Marcum Pontificem) combussissent. Explicat horum Canonum sensum dilucidiùs Concilium Chalced. (Act. 16.) his verbis: *Trecentorum, ait, decem & octo SS. Patrum Canon VI. quòd Ecclesia Romana semper habuit Primatum*, moxq; eundem recitat Canonem: *Sanè ipsi Synodo Nicænæ Sylvester Pontifex Romanus per suos Legatos auctoritatem contulit*, affirmantibus id Cedreno, (in Comp. Historiar.) & Photio, (lib. 7. de Synodis) & Ratio suadet, quia primo Patriarchæ, qui est Rom. Pontifex, competit indicere Generale Concilium, ut suprà dictum. Ergo & illius est eidem præsidere. &c. (debuit Author addere: & authoritatem Concilio conferre, cùm superius fassus sit id de S. Sylvestro.) Agnoverunt id etiam Protestantes Principes, & Auctores Confess. Augustanæ, qui legaliter ad Concilium Generale (Tridentinum) à Pontifice indicendum appellârunt, se illi ex Compromisso subjecerunt. Qui ergo non dissentit ab Auctoribus Augustanæ Confessionis, debet necessariò admittere, ut præsideat, & directionem habeat Synodi Universalis Romanus Pontifex.

Vidimus jam superiùs, quomodo se subjecerunt, positis inauditis conditionibus.

Ast cùm hîc & nunc non urgeamus Synodum Universalem: neq; enim non cum magno motu confici posset, ut proindè illud animi nostri modestia haud præscribere præsumat; sed solummodò Collationem antecedaneam aliquam necessariam judicamus, in qua auctoritate publicâ omnium Statuum, Imperij inprimis, cæterorumq; Regnorum ac Principatuum, de controversis Fidei Articulis Theologi inter se debitè conferant, dexteritati id, ac judicio Monarcharum, Dynastarum, Principum, Dominorum, eorundemque Theologorum committendum ducimus, quos in Arbitros vel Cognitores, more Ecclesiæ Catholicæ antiquæ consueto, eligere constitutum voluerint, apud se quiq; in suis Regnis, Principatibus, ac Provincijs.

de his, quæ non sunt in Concilijs determinata de Fide sub anathemate.

Discursus Theologicus.

Correspondens ad Caput XI. Authoris.

De medijs ad tollenda impedimenta in Colloquijs cum Dissidentibus.

Hæc

HÆc præcipua causa fuit, & est semper, tristis eventus Colloquiorum, quòd ejusmodi subjecta, quæ magis obesse quàm prodesse poterant, ad Colloquia admixta fuerunt. Si enim, ut ait Author Tubæ, tales inveniuntur in Ecclesijs Protestantium, teste Wigando, qui impia dogmata introduxerunt, qui flexiloquis utuntur locutionibus, qui Synodos non juxta normam Verbi Divini, sed juxta arbitrium potentium in Ecclesijs Protestantium gubernant. Si Articulos Fidei, Religionum formulas, & cothurnos cudunt, Ecclesijsq; Protestantium obtrudunt, si hæc illicita in Ecclesijs proprijs audent, quomodo non sunt ausi in Colloquijs eadem inconvenientia promovere, & mordicùs illa defendere.

Hæc ratio potissima fuit, sicut omnium Colloquiorum infelicis exitus, ita & Colloquij Thoruniensis, de quo, cùm Author Tubæ mentionem fecerit in præcedenti Discursu, nos etiam de processu, & infelici exitu illius breviter inferiùs dicemus. Attamen licèt exoptati Viri ab Authore non semper possunt haberi in Colloquijs, nec subjecta nociva a Colloquijs amoveri, tamen non sunt relinquendæ amicæ Collationes, cùm experientiâ constet, multoties Colloquia profuisse, ut multis exemplis probatum est; ut patet ex illa S. Augustini Collatione famosa cum Donatistis, ad reprimendam audaciam eorum per Africam, ex qua licet multi deteriores facti sunt, tamen multi etiam Donatistæ conversi sunt, ut docet S. Augustinus lib. 1. contra Gaudent. cap. 29. Item Collatio inter Catholicos & Severianos Anno 532. Constantinopoli habita, ubi multi ejuratâ hæresi, ad communionem Ecclesiæ redierunt. Item Catholicorum cum Arianis Episcopis coram Recaredo Rege, qui cùm vidisset, Arianos nec miraculis, nec rationibus Catholicis respondere posse, cum omnibus suis Fidem Catholicam suscepit. Greg. Turon. 9. historiar. cap. 5. Isidor. Joan. in Hist. Goth. Anno 593. Similis erat illa celebris Britannica inter Catholicos & Pelagianos, in qua S. Germanus Antesignanus Catholicorum erat, ubi non tantùm rationibus invictis, sed etiam miraculo S. Germani cæcæ puellæ lumen restituentis, hæresis Pelagiana compressa est, & multos ad Fidei unitatem reduxit.

Etiam in præsenti non est negligendum, pro lucro animarum instituere amicabiles Conferentias & Colloquia, cum debitis circumstantijs & conditionibus expressis ab ipsomet Authore. Talia enim Colloquia nullus eruditorum Catholicorum Doctorum improbat

probat cùm adversarijs instituenda, modò legitimè fiant, scilicet, non contentioso disputationis strepitu, sed placitâ & pacificâ Collatione, ut Author Tubæ ex S. Augustino deducit. Nos putamus, præcipuas causas semper fuisse, impedientes felices successus Colloquiorum, quas Author proponit ex Henrico Nicolai, The. Gadan. ob quas in Germania dissensiones in Fide non fuerunt sublatæ. Nimiam scilicet suæ Sectæ dilectionem, ut quot Sectæ, tot volunt suos habere errores pro veris dogmatibus.

Secundò, calumniandi & pervertendi cupidinem, quando una pars alteri calumniosè imponit, quod illa etiam detestatur, hæc passim in Authoribus Catholicis invenies, quomodo has calumnias sibi illatas refutant, & quòd veræ calumniæ sint, ad oculum ostendunt.

Tertiò, proscribendi audaciam, & instructionis specialitatem, modum scilicet novum, & in Ecclesia DEI nunquam auditum præscribendo, ut v. g. ex solo verbo DEI Disputatio agatur, & sibi cuiq; privato interpretatio Scripturarum tribuatur, & quisq; privatus vult sibi credi, postposito sensu Ecclesiæ Universalis, quæ genuinum & verum sensum Scripturæ in Concilijs Generalibus, ex assistentia Spiritûs Sancti ostendit. Hæc causa est tam nociva omnibus Dissidentibus, ut ob eam etiam ipsi Protestantes inter se nunquam potuerint terminare feliciter Colloquia, ut ex probatis historijs scire possumus. nec hucusq; inter se convenerunt in materia Fidei, ut Lutherani cum Zwinglianis & Calvinistis, & hi omnes inter se in varios & plurimos divisi cœtus, & si sic inter se divisi sunt, quomodo cum Catholicis convenient? Causa horum omnium Personalium intermistio, ut notavit memoratus Author, quando personæ privatæ hoc sibi appropriant, quod ad Universalem Ecclesiam & Prælatos Ecclesiæ pertinet, *quos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI*, undè sæpè in Colloquijs factum est, quod anteà notavit Tertullianus de Præscript. *Novam in Colloquijs insurgere contentionem, dum suis privatis expositionibus, & varijs contentionibus intelligendam volunt Sacram Scripturam, vocem in contentione perdentes discedunt.*

Salvo meliori aliorum doctiorum judicio, si isti & alij possent amoveri obices, posset major sperari fructus Colloquiorum. Hoc tamen vel maximè videtur notandum, si Dissidentes, & omnes, qui ad Colloquia cum Catholicis accedunt, exactè revolverent Catholicos Authores, qui de Controversijs scripserunt, & benè perspectas senten-

ſententias illorum haberent, multa enim obijciuntur, multa imputantur Catholicis, quæ etiam Catholici cum Diſſidentibus abhorrent, & deteſtantur.

Advertit hunc gravem errorem ineſſe Diſſidentibus Author Tubæ, dum pag. 82. ait: *Non ſufficit inculare Eccleſiam additamentorum vel diminutionum Fidei, ſed & probare neceſſe eſt, & convincere.* Vera autem probatio & convictio non poteſt eſſe ex ſiniſtra imputatione, quam quisq; in ſuo capite ſibi fingit, & illam nullus Catholicorum tenet, & tamen paſſim in libris ſimiles imputationes invenies, & his ut plurimùm adverſæ partes tanquam veris utuntur. Si ergo hæc in Colloquijs non obijcerentur, major fructus Colloquiorum ſperandus foret, cum majori lucro animarum, imò quilibet, ſi tale Colloquium inſtituet cum ſua conſcientia, reportabit immenſum bonum animæ ſuæ. Nam clarè cognoſcet, quòd hæc implicita dogmata, quæ Lutherus abuſus fingendo negavit, ſemper in corde, tanquam in depoſitorio Eccleſiæ, ſecundùm Lirinenſem, fuerunt, quorum SS. Patres teſtes ſunt fideles, quæ cùm initium non habeant ex Traditione Apoſtolica, procedunt ſecundùm Regulam S. Auguſtini, qui Epiſt. 86. ait: *In his quippè rebus, in quibus nihil certi ſtatuit Scriptura divina, mos populi DEI vel inſtituta maiorum pro lege tenenda ſunt, de quibus ſi diſputare voluerimus, &c. orietur intaminata luctatio.* Quod in noſtro caſu fit à temporibus Lutheri, Calvini, & aliorum. Sed de his clariùs inferiùs, ubi manifeſtè patebit, non habuiſſe Lutherum coram DEO juſtam cauſam, per negativam doctrinam ex ſola ſuſpicione, tot homines ſeparare ab Eccleſia Cathol. Romana, (a) de qua ſeparatione magis de veritate Catholica informatus quàm anteà, timuit æternam damnationem, ſed ſerò, vide ſuprà pag. 32. & ſeq. Utinam poſteris illius contingat, quod optat S. Auguſtinus, dum ait lib. 3. contra Creſcon. *ut per Collationem noſtram, errore ſublato, Chriſtianâ & fraternâ ſocietate, unitate, charitate, pace fruer mur,* cùm jam multi à placitis Lutheri & Calvini in multis receſſerunt, ut clariſſimè ex ipſis Diſſidentibus inferiùs patebit.

(a) *Multis quoq; ſupplantavit ſuſpicio illorum. Eccleſ. c. 3*

C A P U T XII.

Diſcurſus Authoris

Pag. 54.

I. Quibus conditionibus hæc pacifica Collatio institui possit. II. Si prævijs precibus publicis, Jejunijs, Eleëmosynis, peccatorum detestationibus institueretur. III. Haud nimium tribuamus nostris Doctoribus particularium Ecclesiarum Libellis Symbolicis, aut cœtibus privatis.

Quâ ratione verò, quibusvé Conditionibus, ulteriùs hac in pacificaCollatione procedendũ foret,committendũ putamus, &c. (a)

(a) maximâ pietate, sapientiâ, auctoritate, &c. Viris.

Si prævijs precibus publicis, Jejunijs, Eleëmosynis, peccatorumq; detestationibus, auctoritate partium statuumq; publicâ decerneretur amicum Colloquium, certis adstrictum legibus, in quo &c. solum DEUM, ejusq; gloriam, veritatem, Ecclesiæq; unitatem ac salutem, unicè attendentes ad priscam Catholicam & Apostolicam Fidem, imprimis, quæ Sæculis V. prioribus floruit, ac ab omnibus partibus, earumq; moderatis Theologis approbata est, respicientes. Remotis ab hoc solenni Colloquio semidoctis, imprudentibus, Sectarijs, inflatis, ambitiosis, rixosis, impetuosis, tricosis, iracundis, vani-mali loquis, Personalium sectatoribus, inutilibus, & noxijs, propriam laudem appetentibus. Huic Conferentiæ eligantur Consultores & Arbitri, Viri pij, veritati, unitati, charitati inhærentes, exacti judicij, maximæ prudentiæ, ac mitissimi ingenij, auctoritate tamen ac potestate, quantùm ad directionem Conventûs sufficit, præditi. &c.

omnia hoc modo poterant tractare Protestantes in Concilio Tridentino. ad quod si accessissent, nunquam tanta strages subsecuta fuisset animarum, in tot Schismatibus & hæresibus pereuntium

Neq; nostris, aut illis particularium Ecclesiarum Doctoribus, Libellis Symbolicis, aut Cœtibus, nimiùm tribuamus. &c. Neque dicendum, Libros Symbolicos Protestantium tantam habere auctoritatem, quantam Confessiones Ecclesiarum Novi Testamenti, priorum illorum Sæculorum, adeòq; cum illis Veteribus Symbolicis æquari nõ posse. Libri enimSymbolici nostri particularisEcclesiæConfessionem proponunt gradu inferiore, quippè minorum Sæculorum consensu approbatam, adeòq; judex, norma, ac regula non sunt, &c. Deniq; non sunt Libri Symbolici ita accipiendi,quasi in ijs solis omnia ad conservandam Ecclesiam necessaria contineantur, sinè quibus in toto terrarum Orbe consistere non possit. Utiq; sequeretur, Catholicam Ecclesiam desijsse aliquando, sicq; negaretur Articulus Fidei de Catholica Ecclesia, contra quam tamen non prævalebunt portæ inferorum. Nam ubi sunt isti libri recepti? num apud Græcos? num apud Syrios? num apud Armenios? num apud Æthiopes? num apud Russos & Moscos? num apud Pontificios? num apud Calvinistas? Quòd si ergo omnia, quæ in istis libris continentur,

Particularis Ecclesia non est vera Ecclesia Christi, nisi Universalis.

tur, ad conſervandam Eccleſiam ſunt neceſſaria, ut ſinè illis Eccleſia conſiſtere non poſſit. Sequitur, quòd Eccleſia in toto Orbe terrarū interierit, quod hæreſis eſt Novatianorum.

& remanſit in ſolo vel Lutheri vel Calvini privato cœtu, vel aliis.

Neq; noſtris Cœtibus Particularibus nimiùm tribuendum. Scimus enim, adhuc tempore Lutheri, cùm in vivis eſſet, jam fuiſſe plurimas diſſenſiones in doctrina, quæ in Schiſmata horrenda degenerârunt. Lutherus Tom. 2. Germ. Jenenſi 101. Epiſt. ad Antorp. *Tot ſunt inter nos Religiones, quot homines*, Conferatur Phil. Melanch. in Conc. Theol. part. 1. p. 249. *A morte Lutheri, quot extitêre Schiſmata, etiam inter diſcipulos Lutheri*, de quibus acerbè queritur Joannes Wigandus, Pruſſiæ in libro de bonis & malis Germaniæ, excuſſo per Petrum Brubachium Anno 1566. *Multis*, inquit, *lacrymis deploranda innumera penè mala, quæ Eccleſiæ Lutheranæ ruinam & interitum portendere, imò tentare poſſunt.* Fusè ibi agit de varijs Schiſmatibus in Eccleſia Proteſtantium, de impijs dogmatibus, de ignavia Vigilum Eccleſiæ, de flexiloquis docentium locutionibus, de Proſopolatria, de vitiatione multarùm & magnarum Scholarum, de petulantia juventutis, de Typographiæ abuſu abominabili, de Diſciplinæ Eccleſiaſticæ laxatione, de defectu Synodorum, quæ non juxta normam Verbi Divini, ſed juxta arbitrium potentium gubernantur apud Proteſtantes, de Dominatu Politici Antichriſti, ſeu Cæſareo Papatu, quo Politici Articulos Fidei, Religionum formulas & Cothurnos cudunt, Eccleſiæq; obtrudunt, de oſcitantia nonnullorum Gubernatorum Eccleſiæ, & receptione indoctorum Miniſtrorum Eccleſiæ, de rapina & abuſu Bonorum Eccleſiaſticorum, de reſpectu Theologorum, de nauſea Verbi Divini, &c. Hæc mala non tantùm tum temporis fuerunt in noſtra Eccleſia, ſed etiam adhuc hinc indè reperiuntur; proindè non diffiteri poſſumus, plurima eſſe in noſtris Eccleſijs, quæ tolli, quæ purgari, quæ reformari debent, qua de re præter alios legendꝰ eſt Theoph. Groſsgebaueri libellꝰ, &c.

Diſcurſus Theol.

Correſpondens ad Caput XII. Authoris.

De prævijs publicis precibus, Iejunijs, Eleemoſynis, peccatorum deteſtationibus, amovendis inquietis ſciolis, & præſumptuoſis de ſua doctrina ſubjectis, quæ magis calumniandi pruritu laborant, quàm ut veritatem eruant, & aſſequantur.

OPtimum sanè consilium Authoris, unamquamq; actionem incipere à DEO, & cum auxilio illius, & illam ut succedat, solidare precibus publicis, jejunijs, eléèmosynis, peccatorum detestationibus, ut ait Author. Hæc enim sufficientissima sunt media, tum ut unaquaq; succedat actio, tum ut optimus DEUS offensus à nobis reconcilietur; habemus enim plurima exempla, tam in Veteri, quàm Novo Testament. quomodo hæc placârunt iram & vindictam Divinam; in Veteri, de Ninivitis, de S. Rege David; in Novo, de publicano, qui percusso pectore exivit è templo justificatus. Orare etiam docuit, & præcepit ipsemet Christus, *Sic orabitis.* Matth. 6. *Petite, & dabitur vobis, &c. Pater vester de Cœlo dabit Spiritum bonum petentibus se* Luc. 11. Et ipse Christus erat sæpiùs pernoctans in Oratione pro nobis. Luc. 6. Undè S. Ambrosius lib. 5. Comment. in Luc. cap. 6. ait: *Quid enim te pro salute tua facere oportet, quando pro te Christus in Oratione pernoctat.* Jejunium etiam habet singularem recommendationem apud DEUM, ut patet ex jejunio S. Moysis, & Eliæ, imò Christi Domini, qui *postquam jejunâsset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, posteà esurijt.* Ninivitæ averterunt eversionem suæ Civitatis per jejunium. Eléèmosynam etiam satis nobis recommendavit Christus, quando pro illa vitam æternam promisit: *Venite Benedicti Patris mei, esurivi enim, & dedistis mihi manducare.* Matth. 25. Sic & S. Raphaël Angelus hæc omnia nobis recommendat, Tob. 13. dum ait: *Bona est Oratio, cum Jejunio & Eléèmosyna, magis quàm thesauros auri recondere, quoniam Eléèmosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata, & facit invenire misericordiam, & vitam æternam.* Ut etiam ipsemet docuit Christus: *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Matth. 5. Quid ampliùs desiderare potest homo, cùm pro his enumeratis invenit misericordiam DEI, & vitam æternam consequitur. Cùm ergo mediantibus, Oratione, Jejunio, & Eléèmosynâ, consequantur ipsum finem, vitam scilicet æternam, quomodo non consequentur media ad illum, virtuosas scilicet Actiones, & placentes DEO.

Nullum dubium est, si tales Viri in Colloquijs exponerentur, quales expressit Author Tubæ in præcedenti Discursu, pij scilicet, placidi, modesti, pacifici, scientes Veritatem DEI, aliena falsa, mendaciter dicta, agnoscentes, &c. non alicujus privati hominis falsam doctrinam defendentes, sed solum DEUM. ejusq; gloriam, & bonum

num animarum quærentes. Remotis semidoctis, imprudentibus, Sectarijs, inflatis, ambitiosis, rixosis, impetuosis, tricosis, iracundis, personalium Sectatoribus, propriam laudem appetentibus. Si hoc, inquam, habere possemus, haberemus intentum finem, majorem fructum mutuæ pacis in Colloquijs in materia Religionis. Isti enim homines cum prædictis defectibus in omnibus Colloquijs infelicis illorum exitûs causa semper fuerunt, etiam inter ipsos Dissidentes, qui tot inter se Colloquia nunquam terminare potuerunt, ut testatur Conradus Schlusselb. Lib. 2. Art. 15. de Synodis fol. 164. qui inter plura Colloquia notavit Primum Malpurgense, à Philippo Hassiæ Lantgravio institutum inter Lutherum, Zwinglium, Philippum Oecolampadium An. 1529. ex quo majores discordiæ factæ sunt. Secundum Malbrunense in Suevia An. 1574. nihil in eo Protestantes à Sacramentarijs obtinuerunt. Idem Conradus loc. cit. Acta hujus Colloquij, edita à Palatinis, & Wittember. Alteburgense, in quo inter se divisi Lutherani, molles cum rigidis convenire voluerunt, sed irrito conatu. Acta ejus impressa Lipsiæ 1570. & Jenæ ad Salam eodem anno. In Alba Julia An. 1568. inter Protestantes & Trinitarios, ubi octo diebus cùm altercatum sit de Præside, de Arbitris ad examinandos Articulos, & alijs ad Colloquium pertinentibus, cùm nihil proficerent, infectis rebus recesserunt. Idem Conradus in Catal. Hæret. lib. 13. pag. 864. ait: *Judicem ejusmodi reperiri non posse. Quivis enim nostrûm sibi arrogabit, ut locum constituat, diem dicat, variarum Nationum Theologos evocet.*

Plura alia enumerantur ab eodem Conrado, ut Quedelb. Hiepreg. Tubin. Hamburg. Lubec. &c. in quibus nunquam convenire poterant Dissidentes inter se.

Discursus Authoris Cap. XII.
Pag. 56. Num. 3.

SI ageretur animo pacifico, *cum omnibus pacem habendo, non turbando Ecclesiam, errantem non ut inimicum existimando, sed corripiendo*, sine ulla læsione famæ, honoris, & bonorum, ceu fratrem, itemq; modestè, *modestia* quippè *profectum parit, quia cùm se invicem tolerant, cum lenitate animi monentes, corrigantur ad affectum, & pax in ijs manebit, perturbatio enim & inquietudo contentionem facit, quæ solet etiam ea, quæ mala sunt, velle defendere, ne cadere videatur, hinc oritur discordia, quæ corrumpit pacis fœdera, &c.* Quilibet abstineat à criminibus falsi, ac inutilibus contentionibus, quæ sæpiùs causæ solent esse Schismatis, ut patet ex contentione Lutheri

ad Rom. 12. ad Gal. 6.

S. Ambros in Epist. ad Ephes.

& Carolstadij, quæ ansam dedit Schismati inter Protestantes. Relegentur etiam ejusmodi quæstiones, quæ non ad verum fidei examen, sed potiùs vexamen inserviunt, ut sunt &c. de Antichristo Romano, de Idololatria Romanorum, &c. & aliæ, quæ exasperare possunt mentes fidelium. Omne *studium vitetur, quo veritas impeditur, non partis alicuius, sed universalis est suscipienda defensio &c.*

Vinc. Lirin. in Com. cap. 4

Discursus Theolog.

In quo ostenditur, quòd Protestantes dedissent primi occasionem Catholicis multis suis sinistris imputationibus, (quæ nullo modo cum veritate cohærere possunt) ut defendant veram Christi Ecclesiam, & Matrem suam, provocati multoties à Protestantibus, ipsorum testimonijs utuntur contra illos.

MAgna profectò felicitas esset, & immensus fructus animarum, si Colloquia pacifico animo expedirentur, quod & nos summopere optamus. Sed quid tandem consilij, cùm Libri Diffidentium pleni sunt sinistrarum imputationum, calumniarum, cùm sæpiùs objiciunt ea, quæ cum illis Catholici detestantur, ut videre est in Catholicis Authoribus, & si illis non credit Lector, videat ipsos fontes adversariorum, quàm multa objiciuntur, & nunquam probari possunt. Si ergo licuit adversæ parti talia fingere, ut odium Catholicæ Fidei pararent, & multos his artibus in suas partes traherent, cur non licet Auctoribus Catholicis clarè demonstrare, quòd hæc sint sinistræ imputationes, quòd sint calumniæ particularium hominum, contra Universalem Ecclesiam toto Orbe diffusam, quæ semper immota stabit, usq; ad consummationem sæculi, ex promissione Christi, *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*, ipsi accusant illam, judicant illam, ab illa jam pridem judicati in suis hæresibus, quas denuò revocârunt ab orco. Sed videamus breviter in particulari aliquas has falsas imputationes. Lutherus libro adversùs Papatum Romæ fundatum, quem An. 1545. edidit, sic ait: *Papam, & omnes qui illi adhærent, nihil omninò scire in Sacris Literis, nihil nôsse de DEO, de Christo, de Baptismo, de Eucharistia, de Clavibus, de bonis Operibus, extra dubitationem esse, nullum Catholicorum scire unum ex decem*

decem Præceptis, vel unam Petitionem Orationis Dominicæ, vel aliquem Articulum Symboli, imò neq; ordinem Decalogi posse recitare, quæ apud suos Lutheranos etiam pueris quinq; annorum notissima sunt. Quàm hoc sit verum, jam ex superioribus patuit, & ex inferioribus magis patebit. Sed & ipsimet Protestantes judicium ferant de isto asserto Lutheri. Et tamen idem Lutherus talem in se protulit sententiam lib. contra Emserum: *Si semel deprehenderer, ita mentitus, falsus, & errâsse stolidus, iam tota mea doctrina, & honor, & fides, & fidelitas finem penitùs haberent, unusquisq; me pro nequam & infami nebulone, ut æquum est, habiturus esset.* Quid ad hæc Sectatores Lutheri? poteruntnè tam manifestam Lutheri sententiam in seipsum vel mutare, vel occultare? Similiter Calvinus lib. 4. Instit. cap. 7. §. 27. ait: *Quasi verò dubium sit, qualem Religionem professi sint iam pridem Pontifices cum toto Cardinalium Collegio, & hodie profitentur. Primum enim arcanæ illius Theologiæ, quæ inter eos regnat, Caput est, nullum esse DEUM. Alterum, quæcunq; de Christo scripta sunt, ac docentur, mendacia esse ac imposturas. Tertium, Doctrinam de vita futura & ultima resurrectione meras esse fabulas, iam pridem hæc ordinaria Pontificum cœpit esse Religio.* Gravis sanè, imò gravissima est ista contumelia, quam puto nec ipsi cordati Dissidentes sinè rubore legere poterunt, ut à veritate alienam. Sed plura alia patebunt inferiùs. Undè si vellent Dissidentes habere pacifica Colloquia cum Catholicis, deberent Collocutores illorum habere benè perspectas sententias Catholicorum, nec obijcere ea, quæ etiam Catholici non tenent, nec imponere talia, quæ simul cum illis damnant. Si enim, cùm sibimet ipsi talia imponant, ad invicem graves inter se comparârunt inimicitias, nonnè eadem ratio erit cum Catholicis, cùm omnis contumelia & sinistra imputatio sit fomes discordiarum. Cùm etiam Lutherus, dum in vivis esset, hanc oculis suis videret infelicitatem, ut dicere cogeretur, (ait Author Tubæ pag. 59.) *Tot sunt inter nos Religiones, quot homines.* Si Melanchton in Conc. Theol. part. 1. pag. 249. fassus sit, à morte Lutheri plura extitêre Schismata, etiam inter discipulos Lutheri, de quibus acerbè queritur Joannes Wigandus libro de Bonis & Malis Germaniæ, excusso per Petrũ Brubachium An. 1566. *Multis, inquit, lacrymis deploranda innumera planè mala, quæ Ecclesiæ Lutheranæ ruinam & interitum portendere, imò intentare possunt:* reddit rationem hujus futuri interitûs, dum fusè ibidem agit de varijs Schismatibus in Ecclesijs Protestantium,

Vide contrariũ suprà pag. 79

quæ etiam ob manifestã falsitatem posteris adferunt Dissidentib9 ruborẽ.

tium, de impijs dogmatibus, &c. de defectu Synodorum, quæ non juxta normam Verbi Divini, sed juxta arbitrium potentium gubernantur apud Protestantes, cùm Politici Articulos Fidei, Religionum formulas & Cothurnos cudant, Ecclesiæq; obtrudant, quæ omnia suo tempore notavit Wigandus de Ecclesijs Protestantium. Hucusq; Author. Hæc omnia veræ Christi Ecclesiæ competere non possunt.

An. 1566

Horum omnium malorum & Schismatum inter Protestantes causa fuerunt hi Sectarij, inflati, ambitiosi, rixosi, iracundi, personalium sectatores, qui in Colloquijs non Universalis Ecclesiæ sententiam, secundùm Ecclesiasticam Traditionem, sed suum quisq; privatum sensum, Articulos Fidei, Religionum Formulas & Cothurnos cudendo, obtrudebat; eadem ratio erit in Colloquijs cum Catholicis, si perspectas sententias Catholicorum non habebunt, sinistrasq; objicient imputationes. Si autem hæc obstacula amota fuerint, posset sperari fructus Colloquiorum inter Catholicos & Dissidentes, si non privatum quisque, sed Ecclesiæ Universalis, Conciliorum probatorum sensum, & SS. Patrum consensum Collocutores sequantur.

Notandum, quando aliqua hæresis negat aliquem Fidei Articulum, fingens sibi abusum, qui non est abusus, sed Articulus implicitus, & manifestus in se, non autem quoad nos. v. g. Fuerunt Articuli impliciti & manifesti in se, ante explicationem Ecclesiæ, Processio Spiritûs Sancti ex Patre & Filio, duæ Naturæ in Christo, cùm illos negarent hæreses, contra illas exortas hæreses direxit, & semper dirigit Ecclesia in Concilijs Generalibus inquisitionem, ad Characterem Propheticum & Apostolicum, nempe Sacram Scripturam, ad Apostolorum Traditiones, ad probata Concilia, ad Catholicæ Ecclesiæ consensum, ejusq; Traditionem, ad SS. Patrum doctrinam & Magisterium illorum, & per hæc media, in assistentia Spiritûs Sancti, in Concilijs determinat, & explicitè credendum sub pœna Anathematis proponit, quem qui discredit, incurrit pœnam hæresis: ideò semper in fine Conciliorum hæc adijciuntur: Hæc est Fides Ecclesiæ Catholicæ; Hæc est Fides Patrum.

Discursus Theol.

Quomodo materiæ controversæ in Colloquijs tractari, non autem decidi possunt.

De

DE omnibus Colloquijs hoc notandum, quòd in illis materiæ controverſæ decidi non poſſunt, ſed in Concilijs Generalibus. Sola enim Concilia habent aſſiſtentiam Spiritûs Sancti ad hoc, ut ex Revelatione illius decidantur res controverſæ, quia non in Colloquio, ſed in Concilio dictum eſt: Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis, neq; Collocutoribus, ſed Epiſcopis in Concilijs, more antiquo primitivæ Eccleſiæ, decidere res controverſas convenit.

Colloquia enim ad hoc inſtitui poſſunt ab hominibus, ut veritas innoteſcat errantibus. In Concilijs inſpirat DEUS Eccleſiæ, ut per illa ultimum ſuum terminet Judicium, quid credendum, quid reſpuendum. Colloquium repræſentat particularem cœtum: Concilium Generale Univerſalem Eccleſiam, quæ errare non poteſt. In Colloquijs deciduntur res per electionem humanam, quia ſic placet Collocutoribus: in Concilijs per Revelationem Divinam factam Epiſcopis, Auctore revelante Spiritu Sancto, qui ſemper aſſiſtit Concilijs Generalibus. Undè ſi decideretur aliquid in Colloquio, non poſſet dici, quòd ſit revelatum à DEO, ſed quia ſic elegerunt Collocutores. Undè non eſſet propria Eccleſiæ Catholicæ illa Confesſio, & omnes quæcunq; factæ ſunt extra Concilium à privatis cœtibus; neq; eſt propriè hæreticus, qui diſsentit ejusmodi Confeſſionibus in privatis Colloquijs factis, ſicut incidit in hæreſim, qui disſentit ab aliqua determinatione Concilij Generalis ſub pœna Anathematis præcipientis.

Hæc autem cauſa fuit ſemper triſtis eventûs Colloquiorum, quia quod convenit Concilijs Generalibus, & Epiſcopis in illis congregatis, hoc ſibi uſurpabant Collocutores in Colloquijs, mutando Ordinem à DEO in Eccleſia relictum, decidere res Fidei in Concilijs Generalibus, non in Colloquijs privatis, quas DEUS revelat in Concilijs, non in Colloquijs, ut Vincent. Lirin. Prof. Novit. cap. 32. ait: *Quid unquam aliud Conciliorum Decretis eniſa eſt, niſi quod antea ſimpliciter credebatur, hoc idem poſteà diligentiùs crederetur. &c. Neq; quidquam præterea hæreticorum novitatibus excitata Conciliorum ſuorum Decretis Catholica perfecit Eccleſia, niſi quod priùs à Majoribus ſolâ Traditione ſuſceperat, hoc deindè poſteris etiam per Scripturæ chirographum conſignaret.* Non dicit Lirinen. Decretis Colloquiorum, ſed Conciliorum Catholica perfecit Eccleſia. Undè S. Auguſtinus lib. 7. contra Donatiſtas ait: *Nobis tutum non eſt in ea progredi aliquâ temeritate ſententiæ, quæ nullo in Catholico Regionali Con-*

cilio cæpta, nullo plenario Concilio terminata sunt. Non dicit Sanctus, in Colloquio, sed in Concilio plenario terminata. Idem: *In Ecclesia Catholica saluberrima est Conciliorum auctoritas.* Non dicit Colloquiorum, sed Conciliorum auctoritas. Idem S. Augustinus lib. 2. contra Donatistas ait: *Quomodo enim potuit ista res altercationum nebulis involuta, ad plenarij Concilij luculentam illustrationem, confirmationem perduci, nisi primò diversis Orbis terrarum Regionibus, multis hinc atq; hinc Disputationibus & Collationibus Episcoporum pertractata constaret.* Ostendit ergo utilitatem Collationum S. Augustinus, quia illis præparantur animi ad libentiùs suscipiendas Conciliares Definitiones in Concilijs Generalibus, & ijsdem sternitur via ad cognoscendum sensum, & Magisterium Patrum, & ad investigandum consensum Ecclesiæ, si hæ Collationes maximè ante Concilium Generale fiant, cujus solius est determinare, quæ sunt de Fide, non autem privati Colloquij.

Ex his manifestè patet, quòd omnes Confessiones, quas Author Tubæ adducit pag. 26. & pag. 27. ut Augustanam, Saxonicam, Wittenbergicam, Argentor. Helveticam, Scoticam, non Divinam, sed solùm humanam habere fidem, non quod illis Spiritus S. revelavit in Concilijs Generalibus, sed quod Collocutoribus in Colloquijs placuit, ex quibus posteà memoratas formârunt Confessiones, quæ nisi humanâ fide nituntur. Sic enim Author Tubæ de prædictis Confessionibus pag. 58. num. 8. ait: *Libri Symbolici nostri particularis Ecclesiæ confessionem proponunt gradu inferiore, minorum Sæculorum consensu approbatam.* Et pag. 59. ait: *Nam ubi sunt isti libri recepti? num apud Græcos? num apud Syros? num apud Armenios? num apud Æthiopes? num apud Russos & Moschos? num apud Pontificios? num apud Calvinistas? Quòd si ergo omnia, quæ in istis libris continentur, ad conservandam Ecclesiam sunt necessaria, ut sine illis Ecclesia consistere non possit, sequitur, quòd Ecclesia in toto Orbe terrarum interierit.* Quod hæresis est Novatianorum. Cùm ergo prædictæ Confessiones plura habeant contraria Ecclesiæ per Orbem terrarum diffusæ, immo plura habent, quæ Ecclesia Antiqua Romana Cathol. quingent. annorũ condemnavit, & pro hæreticis declaravit dogmatibus, ideò non sunt veræ Ecclesiæ Christi, cùm sint plures, & sibi in multis contrariæ prædictæ Confessiones, & se ad invicem condemnent. Et pag. 29. Author Tubæ ait: *Sanè maior debet esse certitudo fidei Catholicæ, quàm est ingenij scientia humani etiam doctissimi.*

Meisnerus.

ſimi. Deindè imbecillitas humana colligit ſæpiùs aliquid ex alio, etiam cum errore. Non enim humano ingenio debet niti Fides Catholica, cùm ſit certiſſima, neq; Confeſſionibus particularibus fallibilibus, ſed fide divinâ, & in Concilijs Generalibus revelatis veritatibus. Undè Lutherus, Calvinus,& alij ſuperiùs p. 32. & 33. enumerati, meritò dubitârunt, & timuerunt de ſua fide,quia ſolùm purè humanam habebant, non per revelationem Divinam in Concilijs Generalibus, ſed per electionem à privatis hominibus vel privatis cœtibus, quod & ipſi Diſſidentes ſaltim de primis Concilijs Generalibus concedunt, cùm nobiscum antiquas hæreſes pro hæreſibus habent, quas Eccleſia antiqua non in Confeſſionibus privatis, ſed in Concilijs Generalibus condemnavit.

Diſcurſus Authoris Cap. XII.

Pag. 61. num. 10.

SI diſtinguerentur Quæſtiones Fidei: quædam enim impingũnt in fundamentum Fidei, quædam ſunt revelatæ, & in Eccleſia definitæ, quædam non, quædam tamen verſantur circa Ceremonias, & ſolos ritus Eccleſiæ, quædam de Fide ſunt, quædam de Scientia Theologica, hæ potiùs acumen ingenij, quàm fidem requirunt,ideòque ad Scholas relegandæ, &c. quædam Fidei ſoli donanda, quædam autem ratiocinationibus, pro quibus deniq; acri modo pugnandum ſit, rationibus tamen, non ferro atq; armis. Similia habet Auguſtinus lib. 1. de Baptiſmo cap. 18.

Diſcurſus Theol.

Correſpondens ad pag. 61. num. 10.

De Notitia Quæſtionum, quæ intrant, quæ non intrant materiam Fidei, neceſſaria eſt ad decidendas difficultates in materia Fidei.

ET nos tanquam certum aſſerimus, non omnes Quæſtiones in Eccleſia Catholica pertinere ad Fidem, ſed multa ſunt, quæ verſantur circa Ceremonias & Ritus Eccleſiæ, multa de Scientia Theologica acumen ingenij exercent, & poliuntur ingenia, ad oſtendendas

das fraudes hæreticorum, & detegenda illorum in Ecclesiam Catholicam mendacia, non autem Fidem requirunt, & de facto, sicut antiqua primitiva, ita & moderna, quia una & eadem est Ecclesia, eodemq; modo in his procedit. Quæ enim ad fundamentum Fidei pertinent, sicut in Concilijs Generalibus revelata, & ab Ecclesia determinata, sub anathemate ad credendum ab eadem Ecclesia proponuntur, ab his qui cum contumacia recedit, fit hæreticus illas non credens, cùm ex determinatione Ecclesiæ pertineant ad animatam Fidem. Quod ut magis intelligatur, sciendum, in Ecclesia Catholica semper fuisse, & nunc esse duplicem potestatem, aliam Definitionis, aliam Jurisdictionis: illa versatur circa res Fidei, definiendo illas ut revelatas; hæc verò circa Fideles, regendo & gubernando illos. Ex quo sequitur, quòd quando res quæ decernitur, ut revelata à DEO, & credenda proponitur, ut revelata Ecclesiæ sub anathemate, tunc erit materia Fidei, & discredentem facit hæreticum, ut Lirinens. adversùs Prof. Novit. cap. 32. ait: (vide pag. 9. Authoris) *Neq; quidquam præterea hæreticorum novitatibus excitata, Conciliorum suorum Decretis Catholica perfecit Ecclesia, nisi ut quod priùs à Maioribus solâ Traditione susceperat, hoc indè posteris etiam per Scripturæ chirographum consignaret.* Quando verò non ut revelata decernitur, nec sub anathemate ab Ecclesia proponitur, tunc non erit materia Fidei, sed potiùs regiminis, ac bonæ gubernationis. Undè sequitur, quando Ecclesia ad evitanda multa mala, & promovenda multa bona, ad bonum regimen Fidelium pertinentia, definit aliquam probabilem opinionem, non definit eam, tanquam Divinitùs revelatam, nec illam ad materiã Fidei elevat, sed tantùm erit Canon correspondens gubernationi Ecclesiæ, pro bono utili Fidelium suorum, non ad materiam Fidei, sed morum pertinens: taliter ergo sunt aliqua revelata Ecclesiæ, quædam non revelata. Similiter etiam de ijs dicendum, quæ ad Theologicam Scientiam pertinent: Proindè si quis vult pro certo scire, an sit formalis hæreticus, debet videre Conciliorum Generalium Definitiones, quæ si tanquam revelatæ à DEO, proponuntur per Ecclesiam ad credendum, suntq; per Concilia elevatæ ad animatam Fidem, quas quisquis, vel aliquam ex his, cum pertinacia discredit, fit formalis hæreticus, non autem alias discredens, quæ non ut revelatæ decernuntur, sed ad bonum regimen Fidelium pertinent. Ex his patet, quòd non omnis censeri debet pro hæretico, qui licet aliquid aliter sentiat, quod non

est de Fide determinatum ab Ecclesia, quæ autem sunt determinata, subjicit judicium suum in his, quæ ut revelata à DEO in Conciliis Generalibus proponit Ecclesia ad credendum. Patet etiam, graviter errâsse illos, qui Ecclesiam coram minùs doctis calumniabantur, quòd minimam ceremoniam habeat pro Articulo Fidei, quasi hanc crassam sinistram imputationem non deberent advertere Viri sensati, qui perspectas habent sententias Catholicorum Doctorum & Theologorum, qui unanimiter docent, ut superiùs dictū est.

Hoc autem Discursu nostro nemini præcludimus viam, ad facienda Colloquia, maximè, si id placuerit Prælatis Ecclesiæ, & si legitime, & cum debitis circumstantiis fiant. S. Augustinus sentit tum esse necessaria Colloquia, cùm aliquod sequatur Concilium, ut adversa pars per manifestam ostensionem veritatis, in Colloquiis magis ad recipienda Ecclesiæ dogmata disponatur. *Quomodo enim potuit* (ait S. Augustinus) *ista res, altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii luculentam illustrationem confirmationemq; perduci, nisi primò diversis &c. Disputationibus & Collocutionibus Episcoporum pertractata constaret* His enim mediis Collationum sternitur via ad investigandum sensum Ecclesiæ & SS. Patrum, qui sunt incorrupti testes & custodes dogmatis illius implicitè crediti, de quo controvertitur ex negatione alicujus hæresis, quæ per depravatam vel erasam ad suum errorem Scripturam illud negavit, ut S. Hieronymus in Epist. ad Titum ait, *ut quidquid contrarium dogmati suo vident, eradunt ex Scriptura*, ut v. g. neganda erant bona opera, ideò eradenda erant ex Epist. S. Petri hæc tria verba, *per bona opera*, nempè certam vestram vocationem faciatis. Ultimatè respondetur Authori ad finem hujus Discursûs. Non putamus id nocere veritatis amicis, cùm Filii Ecclesiæ utantur jure suo, ut Matris suæ vindicent honorem, ab horrendis calumniis & mendaciis, quibus ab hostibus veritatis oppressa sit innocenter Ecclesia. Non putamus, inquam, quòd ideo nemo captivus ad Christum ducatur, quando veritas & innocentia Christi Ecclesiæ à falsis imputationibus vindicata, magis sancta & firma appareat, cùm ostensum fuerit, quòd his semper epulis ab omnibus hæreticis ab initio tractata fuerit. Non ergo hæc præcludunt viam salutis, imò mendacia & calumniæ, cùm à multis minùs doctis vera putantur, sunt obices, ne multi accedant ad veram Christi Ecclesiam, ex suis privatis cœtibus. Sic & ipsamet æterna Sapientia Christus JESUS, & Patris, & suum sæpiùs

lib. 2. contra Donat.

vindicabat honorem à Judæis calumniatoribus, ideò *& sepulchris dealbatis* comparabat illos, *& generationem pravam & adulteram* vocabat illos. Et Apostolus confundebat Judæos Actor. 9. Et S. Stephanus Actor. 7. ad illos ait: *Durâ cervice, & incircumcisis cordibus & auribus, vos semper Spiritui Sancto resistitis, &c. quem Prophetarum non sunt persecuti Patres vestri, & occiderunt eos, qui prænunciabant de adventu Justi, cujus vos nunc proditores & homicidæ fuistis.* Quid post hæc subsecutum? Stridebant (inquit S. Scriptura) ad hæc dentibus hostes veritatis, sed veritas magis per hæc elucebat Filijs Ecclesiæ; Sic & in nostro casu, cùm ostenduntur sinistræ imputationes, calumniæ, innumera penè & crassa mendacia in Christi veram Ecclesiam, strident quidem dentibus hostes veritatis, sed amicis ejusdem veritatis aperitur via salutis, cùm agnitis calumnijs & mendacijs, quæ tanquam vera putabant, revertuntur velut seductæ columbæ ad Arcam Ecclesiæ, extra quam nulla salus, nulla gratia DEI, nullaq; vita æterna. Pertinacibus verò si nihil dicas, vel scribas, fiunt insolentiores, ut ex multis ipsorum patet editis libris, quomodo in unicam & veram Christi Ecclesiam, & calamos, & linguas suas *ut gladium acutum exacuerunt*, & tamen Spiritus S. Proverb. 26. sic illos monere jubet: *Responde stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sapiens videatur.* Nonnè ille pro stulto reputari debet, qui falsitatem pro veritate prædicat, quâ sibi & multis loco salutis æternam causat damnationem. Non ergo his obstantibus, quod Ecclesiæ Filij tot calumnijs & mendacijs provocati, defendant Matris suæ honorem, dabit DEUS multis pœnitentiam, ut agnitis fraudibus hæreticorum, revertantur ad gremium Matris suæ Ecclesiæ, ex cujus sinu per astutiam hæreticam exciderunt. Quia Christus ait, *ideò veni, ut abundantiùs habeant, & vitam æternam habeant,* nec *vult mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat.* Et Deuter. 11. legimus: *En propono in conspectu vestro hodiè benedictionem & maledictionem, benedictionem, si obedieritis mandatis Domini DEI vestri, quæ ego hodiè præcipio vobis: maledictionem, si non obedieritis.* Hinc S. Augustinus lib. de Spiritu & Litera cap. 34. ait: *Consentire vocationi DEI, vel ab ea dissentire propriæ voluntatis est.* Sed in his omnibus *impossibile est sinè Fide placere DEO.*

Matth. 16

Joan. 10

Ezech. 33

ad Hebr. 11

Discur-

Discursus Authoris Cap. XII.
Pag. 61. Num. 12.

SI in sententijs examinandis sensum & intentionem Auctorum benè perspectam haberemus. Nonnunquam enim sunt sententiæ Doctorum erroneæ, si prout jacent considerentur, attamen non sunt de tanta importantia, ut unitatem, aut concordiam Ecclesiæ tollant. Id patet ex sententia Cypriani. Hic statuit rebaptizationem, sed non eo sensu, quo Donatistæ, Hæretici. Cyprianus putabat, apud hæreticos, qui non sunt viva Ecclesiæ membra, haud esse verum Baptismum, ideo rebaptizabat ab hæreticis baptizatos. Donatistæ autem ex hoc fundamento rebaptizabant, quia putabant, se solos esse Christianos, & veram Ecclesiam, & præter Donati partem esse nullam Ecclesiam Catholicam. Cypriani error (quem meritò Stephanus Pontifex Romanus corripuit) quamvis nunquam approbari poterit, tamen quia in unitate Ecclesiæ tenuit vinculum pacis, & amoris, condonatus est, nec ulli fuit exitialis.

Ideò optimè S. Augustinus ait: *Quòd ergo Vir ille sanctus de Baptismo aliter sentiens, quàm se res habet, quæ posteà pertractata, & diligentissimâ consideratione firmata est, in Catholica unitate permansit, & charitatis ubere compensatum est, & passionis falce purgatum est.* Sæpiùs accidit, ut homo aliàs pius & eruditus veram alicujus rei sententiam penetrare haud valeat, ideoq; pro captu sui ingenij aliter judicet de re, quàm reverâ se res habet. Si autem in unitate Ecclesiæ permanens, judicio Ecclesiæ suum submittit judicium, non video, quâ ratione nomen hæretici vel Schismatici obtinere possit.

NB. *nam naturâ hæresis pertinacia est.*

Discursus Theol.
Correspondens ad Num. 12. Cap. XII. pag. 61.
In quo errores, qui contraveniunt veritati Fidei, referuntur.

MUltorum sensum malè intellectæ sententiæ in errorem induxerunt. Undè justè Author Tubæ requirit, ut examinentur Quæstiones & Sententiæ juxta consensum Universalis Ecclesiæ. Supponendum enim est de zelo salutis animarum Matris Ecclesiæ

Catholicæ, quòd illa omnes homines cupiat salvari, & sustinet plurimas sententias, quas sinè sui læsione sustinere potest, & in multis tanquam pia Mater condescendit fragilitati humanæ, sed illas, quæ fundamentum Fidei destruunt, quæ sunt DEO injuriosæ, Sacramentis Ecclesiæ, & dogmatibus Fidei adversantur, nec ullo modo explicari, & sustineri possunt, nisi hæresim sapiant, tales anathematizat, quæ plurimæ ejusmodi inveniuntur, nos ex multis aliquas adducemus.

Prima potest hæc esse. v. g. Liberum arbitrium postAdæ peccatum est amissum & extinctum, & rem esse de solo titulo sine re, figmentum deniq; à Sathana in Ecclesiam invectum: hæc hæresis fuit Simonis Magi, Marcionis, Hermogenis, Manichæorum, Priscillianistarum, Wiclephi, & aliorum, à SS. Patribus jam pridem & sæpius damnata. Vide illorum Tractatus de libero arbitrio hominis, præcipuè S. Augustinum de Gratia & libero arbitrio.

Secunda potest esse. v. g. DEI esse Opus proprium, tam proditionem Judæ, quàm vocationem Pauli, non permissivè tantùm, sed propriè per se: hic error fuit etiam Simonis Magi, Manichæorũ, & aliorum, sæpiùs etiam à SS. Patribus damnatus.

Tertia potest esse. In Evangelio nihil præceptum esse præter Fidem, contra multa loca S. Scripturæ. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem. Si vis vitam ingredi, serva mandata; si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Vos amici mei estis, si feceritis, quæ præcipio vobis. Nisi abundaverit justitia vestra plus quàm Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in Regnum Cælorum.* Hic error etiam fuit Simonis Magi, contra quem, teste S. Augustino, Apostoli S. Petrus, Jacobus, & Joannes, suas Epistolas direxerunt, ostendentes, mortuam Fidem esse sinè bonis operibus.

Joan. 11
Matth. 19
Joan. 15
Matth. 5

Quarta potest esse. Nullum esse peccatum mortale præter infidelitatem; & hoc falsum patet ex multis locis S. Scripturæ, etiam in primo Parente Adamo, qui non per infidelitatem, sed præsumptionem ad excellentiam, & per inobedientiam originis peccatum in omnes induxit, neq; ullo modo hic error explicari potest, nam contrarium verissimum est, ut patet ex 1. Corint. 6. *Nolite errare, neq; fornicarij, neq; adulteri, neq; molles, neq; masculorum concubitores, neq; fures, neq; ebriosi, &c. &c. Regnum DEI possidebunt.* Et quare hæc excludunt à Regno DEI, si sola infidelitas est peccatum mortale, ergo furta, latrocinia, rapinæ, & omnia genera scelerum

licita

licita erunt. Fruſtrà & latrones, & fures puniuntur, ſi ſola infidelitas eſt peccatum mortale.

Quinta poteſt eſſe. Confirmationem non eſſe Sacramentum Novæ Legis; hic error fuit etiam Arianorum, Donatiſtarum, & aliorum.

Sexta poteſt eſſe. In Miſſa non offerri verum & proprium Deo Sacrificium; hujus erroris fuerunt primi authores Waldenſes, homines idiotæ, & penitùs Scripturæ ignari, ut inferiùs ex dicendis de illis patebit, nec antiqui hæretici audebant negare tam evidens ſemper in Eccleſia Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium, ut inferiùs in Diſcurſu de Miſſæ Sacrificio demonſtrabimus. Quomodo ergo hi, & multi alij ſimiles errores excuſati poterunt & admitti, niſi cum præjudicio tam primitivæ, quàm modernæ Eccleſiæ, veræq; & antiquæ Fidei.

Waldenſes verò Mundo apparuerunt circa An. 1170 antè illos nullus hæreticus auſus eſt negare Miſſæ Sacrificium, ut rem notiſſimam in Univerſa Eccleſia, nec Arius, nec Neſtorius, nec ullus ex antiquis hæreticis, vide ſuprà pag. 172 teſtimoniū Lutheri de Miſſæ Sacrificio.

Optima Comparatio S. Cypriani ad Fideles, & Donatiſtarum ad hæreticos, quam facit Author Tubæ in hoc Diſcurſu. Nam Fideles, cùm non poſſint ſtatim apprehendere veritatem, ut in ſe eſt, & in oppoſitum aliquid credunt, inducti aliquâ apparente opinione, quæ ipſis vera videtur, cum hac tamen cautella, quòd ſi aliter Eccleſia determinet, parati ſemper illum relinquere errorem, nec volunt rumpere unitatem cum Univerſali Eccleſia, nec ſe extra illam conſtituere, ut patet in S. Cypriano. Hæretici verò, apprehenſo ſemel errore hæreſis, cum pertinacia defendunt illum, nec acquieſcunt determinationi Eccleſiæ in Concilijs Generalibus, conſtituunt ſe extra illam, ut patet in Donatiſtis, quia ipſi ex pertinacia falsò credebant, in ſuo cœtu particulari ſolùm apud ſe eſſe Eccleſiam, ipſi perſeveraverunt in ſuo errore cum pertinacia tanquam hæretici. S. Cyprianus verò ex infirmitate ad tempus diſcredebat, acquievit tamen definitioni Eccleſiæ ex Traditione Apoſtolica, hæreticos non eſſe rebaptizandos. Undè S. Auguſtinus lib. 1. in Julian. ait de S. Cypriano: *Quid enim potuit Vir ille ſanctus Africanis reſpondere Concilijs, niſi quod antiquitùs Apoſtolica Sedes & Romana cum cæteris tenet perſeveranter.* Et S. Hieron. Dialog. adversùs Lucif. ait: *Illi ipſi Epiſcopi, qui rebaptizandos cum Cypriano ſtatuerant, ad antiquam conſuetudinem revocati, novum emiſerunt Decretum, quid facimus? dicebant, ita & nobis Maiores noſtri, & illis ſui tradidère Maiores.*

Ex his patet, S. Stephanum ſolâ Traditione Apoſtolicâ, de non rebaptizandis hæreticis, ex tot Concilijs Africanis triumphaſſe, cùm illa omnia contrarium tenentia reprobaverit S. Stephanus Roman.

Pontifex, cùm enim hujus impliciti dogmatis, quia initium ignorabatur, ad Apostolicam Traditionem relata est consuetudo non rebaptizandi hæreticos, secundùm Regulam S. Augustini & Vincent. Lirinensis, ut in Discursu de Traditionibus ostendimus.

Quòd autem dicit Author Tubæ, *Cypriani error condonatus est, quia nemini fuit exitialis*, hæc est differentia inter filios Ecclesiæ & hæreticos, cùm aliquid aliter sentiant ante determinationem Ecclesiæ, quòd isti permaneant in vinculo unionis, parati semper sequi judicium illius, illi verò præcisi à vite, in insanabili parte permaneant erroris, non judicium Ecclesiæ, sed proprium suum sequuntur errorem. Quos optime utrosq; S. Augustinus lib. 2. de Baptismo cap. 4. his verbis expressit: *Homines sumus, undè aliquid sapere, quàm se res habet, humana tentatio est*, en filios Ecclesiæ. *Nimis autem amando sententiam suam vel invidendo melioribus usq; ad præcidendæ Communionis, & condendi Schismatis vel hæresis Sacrilegium pervenire, Diabolica præsumptio est*, en hæreticam pertinaciam! quam clarè expressit idem S. Augustinus, qui lib. 1. cap. 2. ad illos sic ait: *Cur auctoritatem Cypriani pro vestro Schismate assumitis, & eius exemplum pro Ecclesiæ pace respuitis?*

Discursus Authoris Cap. XII.

Pag 62. Num. 13.

SI in Sententijs examinandis, sive firmandis, sive refutandis, S. Scriptura unica Regula ac norma fuerit, & arbiter à nobis statueretur, & apud quos inventa fuerint dogmata divinis sermonibus concordantia, his omnibus ad veritatis suffragium accederet. &c. Cùm autem Scriptura S in pluribus locis nobis obscura est, indagandus est verus sensus, quem nobis monstrat Catholica Ecclesia in Concilijs Oecumenicis & SS. Patribus, plerumq; quinq; priorum Sæculorum, prout ex Vincent. Lirin. Cap. 9. Num. 4. & sequ. deductum est. NB.

Discursus Theol.

In quo ex principijs Dissidentium manifestissima deducitur Catholica veritas, & ad trutinandum porrigitur Protestantibus.

Chri-

CHriſtianus Dreierus, & ut illum Author Tubæ pag. 44. Num. 3. vocat, Doctor & Summas Theologorum in Pruſſia, Oratione de Orthodoxia in Acad. Regiom habita, & A. 1675. ibidemq; impreſſa, inter alia pag. ſub Litera A hæc habet: Antiquos Docto- ,,
res exortis in Eccleſia certaminibus cum hæreticis, ſemper magnâ ,,
induſtriâ aliorum, maximè veterum opiniones perquiſiviſſe, ijsq; ,,
ſuam ſententiam conformem oſtendiſſe, cùm contrà hæretici ,,
hoc probandi medium omnibus modis declinârint, & palàm reje- ,,
cerint, ut potè qui nunquàm ſuam ſententiam orthodoxam o- ,,
ſtendere poſſunt, quomodocunq; laborent, aut glorientur. Et ,,
pag. ſeq. ſub Litera B ait: Hæreticorū enim proprium eſt, Patrū ,,
auctoritatem contemnere, ſuaq; inventa illorum ſemper probatis ,,
opinionibus præferre, Scripta, inquiunt, Prophetarū habemus & ,,
Apoſtolorū, his probamus, noſtram ſententiam eſſe conformem, ,,
atq, ita eam evincimus orthodoxam, ſed non obſervant, quòd ,,
maximè dubium ſit, an illorum ſententia conſentiat cum Pro- ,,
phetarum & Apoſtolorum Scriptis, hoc non dicendum ſolùm, ,,
ſed & genuinis, & huic rei convenientibus argumentis probandū ,,
eſt. Ibidem ad Marg. adducit Synodum Epheſ. par. 2. Synodum ,,
6. Synodum Nicænam 2. Actione 6. in quibus Patres Venerabi- ,,
les, egregij Deiferi, divini, orthodoxi Patres, Action. 5. Inclyti ,,
Patres noſtri atq; Magiſtri dicuntur. De Arianis è contrà adducit ,,
ibid Epiſt. Alexand ad Alexand. Conſtant. *Nullos ſecum ex antiquis* ,,
comparari ſinunt, &c. ſolos ſe ſapientes iactant, ſolos dogmatum in- ,,
ventores, ſibi ſolis ea eſſe patefacta, illi verò, (ibidem ait) cùm ipſis ,,
ſordeant, Patrum Scripta & opiniones ſemper in Eccleſia aſſer- ,,
vatæ, non poſſunt probabile facere, quòd ſua ſententia ſit ſenten- ,,
tia Prophetarum & Apoſtolorum. Ibidem adducit S. Baſilium ,,
M. lib. 1. adversùs Eunom. cui ſic Sanctus reſpondet: *Quid tu* ,,
narras? non debemus plus antiquitati! non reverebimur Chriſtiano- ,,
rum multitudinem? De Neſtorianis adducit Vinc. Lirin. in Com- ,,
monit. 2. cap. penult. *Invecti quoq; ſumus in Neſtorij ſceleratam* ,,
præſumptionem, quòd Sacram Scripturam ſe primum & ſolum intelli- ,,
gere, & omnes ignorâſſe iactaret, &c. totam poſtremò etiam nunc er- ,,
rare, & ſemper errâſſe adſeveravit Eccleſiam, quæ ut ipſi videbatur, ,,
ignaros erroneosq; Doctores & ſecuta eſſet, & ſequeretur. Ibidem ,,
idem Dreierus ait: Quare primùm & potiſſimùm ἔνδοξα in Ec- ,,
cleſia quærenda ſunt, attendendo, quam omnes, vel plures, vel ,,
maximè ,,

" maximè præstantes Ecclesiæ Doctores habeant alicujus textûs du-
" bij interpretationem, hæc demùm nos certos faciet, & hæretico-
" rum privata judicia ex communibus illis medijs petita facilè re-
" tundet. De Eutichianis adducit Concil. Chalced. Act. I. De
" Iconoclastis idem constat ex Nicæna II. Synodo Act. I. Tom. 5.
" Concil. ubi in Confess. Basilij Ancirae Episc. sic legitur: *Hi qui*
" *spernunt Magisteria Sanctorum Patrum, & Traditionem Catholicæ Ec-*
" *clesiæ, prætendentes & assumentes voces Arij, Nestorij, Eutichetis &*
" *Dioscori, atq; perhibentes, quòd nisi de Veteri ac Novo Testamento*
" *evidenter fuerimus edocti, non sequemur doctrinam Sanctorum Pa-*
" *trum, neq; Sanctarum Oecumenicarum Synodorum, atq; Traditionem*
" *Catholicæ Ecclesiæ, anathema.* Hucusq; Dreierus.

Vide suprà pag. 212. 213. 214 quomodo hoc exemplo Arij, Nestorij, Eutichetis. Dioscori, Lutherus & Calvinus usi sunt in reijciendis Concilijs & SS. Patribus.

Benevole Lector, quicunq; es, quamcunq; sive Lutheri, sive Calvini, sive aliorum fidem sectaris, jam puto intelligis, quis hâc methodo prædictorum hæreticorum, Arij, Nestorij, &c. contra Ecclesiam Catholicam usus est, vide suprà pag. 212. circa finem, & pag. 213. & 214. quæ commendo trutinanda prudentiæ tuæ, quomodo lateat anguis in herba cum suo infernali toxico detectus, per hanc evidentissimam veritatem, quomodo habeat evidentissimam connexionem cum memoratis à Dreiero hæreticis, nolo ampliùs rem exaggerare, quia fraudes hæreticorum jam penetrâsti, nisi fraternè moneo, ut mihi testis DEUS est, pro bono animæ tuæ, non est securũ sequi dogmata Lutheri, dogmata Calvini, & aliorum: iterum dico, non est securum, concredere illis animam tuam, cùm unicam habeas, & ampliùs non licebit emendare errorem. Fortè Clementissimus DEUS ideò aperuit os istius Viri Dreieri, vestri Doctoris & Summatis, in aperienda hac evidentissima vobis veritate, ut vos magis alliciat ad suscipiendam veram Fidem, cùm suspicamini aliquid de nobis Catholicis, quando nos sincerissimâ charitate invitamus ad gremium Matris nostræ, & quondam vestræ, ad mutuam Fidem, & capessendam Coronam æternam cum Apostolo, 2. ad Tim. 4. Et cum S. Augustino contra partem Donati dicimus: *Venite Fratres, si vultis, ut inseramini in vite. Dolor est, cùm vos videamus præcisos ita iacere, &c. Videte, ipsa est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ,*

CAPUT

CAPUT XIII.

Diſcurſus Authoris

Pag. 64.

Non eſt credendum, controverſias Romano-Catholicos inter & Proteſtantes adeò eſſe differentes, ut nullo modo componi queant.

Hæc omnia, aut ſi libuerint, ejusmodi plura, quæ partium conſenſu adinveniri poterunt, ſi benè obſervata fuerint,non dubitamus, quin ad unitatem Eccleſiæ Catholicæ, inprimis Occidentales, reduci, filijq; ſejuncti à Matre, in gremium Matris iterum reponi, ſicq; controverſiæ Fidei componi queant. Neq; putamus, omnes omninò controverſias, quæ Romanos inter & Proteſtantes ſunt, adeò eſſe differentes, ut nullâ ratione componi poſſint, poſſe potiùs plurimas bonâ diſtinctione (nam *qui benè diſtinguit, benè docet*) conciliari, aut tolli. Sunt plurimi Articuli Fidei, in quibus convenimus & cum Græcis, Romanis, & Calviniſtis, ut ſatis doctè deduxit Chriſtian. Dreierus. Plurimi ſunt, in quibus diſſentimus, ob homonymiam hujus vel illius vocabuli. Plurimi, ob non ſatis diſcuſsas rationes & intentiones aſsertorum, e. g. Articuli de Purgatorio, Euchariſtia ſub una ſpecie, Indulgentijs, ſunt ferè omnibus Proteſtantibus errores, at non errores Romano-Catholicis. Hic maximè indagandum, quo animo hæc vel illa dicantur? quænam pars verum obtineat? quænam falſum? Deindè judicium de his rebus non ſtet de noſtra, hujus vel illius privati hominis,nec etiam particularis cœtûs ſententia, cùm hæc ſententia, quam Proteſtantes erroneam judicant, ſit ſententia, tot, tantarumq; Eccleſiarum in Occidente, ubi tot pij, tot conſcientioſi, tot ſalutis æternæ amantes, tot eruditi, ac magni Viri inveniuntur. Quapropter neceſſe eſt, diſcutiantur illæ. & ſimiles ſententiæ, errores demonſtrentur, errantes convincantur, authoritate publicâ. Quælibet pars cedat veritati, errorem deponendo, &c. Accedamus jam propiùs ad amicam compoſitionem aliquarum Controverſiarum, quæ pro bono pacis Eccleſiarum ſalvâ veritate fieri poſſet.

☞ *etiam Græcæ Orthodoxæ Eccleſiæ non ſunt errores.*

☞ *etiam in Oriente.*

Diſcurſus Theolog.

Correſpondens ad Caput XIII. Authoris.

In quo ostenditur, inter Catholicos & Protestantes Controversias componi posse, si Protestantes non privatorum hominum, vel cœtuum particularium, sed Universalis Ecclesiæ, Probatorum Conciliorum, SS. Patrum sequantur sententias, sinistrasq; imputationes, quas Catholicis obÿciunt, quòd veræ sint imputationes, benè perspectas habeant.

PRæsentis Operis Author multa proficua tam in antecedentibus, quàm sequentibus expressit Discursibus, quæ inservire possunt plurimis, ad ineundam pacem, & unionem cum Ecclesia Catholica Romana. Sed in hoc præcedenti Discursu suo aliquid singulare expressit, quod omnibus singulariter notandum, quicunq; ipsam veritatem assequi volunt. Ait enim in hoc præsenti Discursu pag. 64. *Plurimi sunt, in quibus dissentimus ob homonymiam huius vel illius vocabuli. Plurimi ob non satis discussas rationes & intentiones assertorum, e.g. Articuli de Purgatorio, Eucharistia sub una specie, Indulgentÿs, sunt ferè omnibus Protestantibus errores, at non errores Romano-Catholicis. Hîc maximè indagandum, quo animo hæc vel illa dicantur? quænam pars verum? quænam falsum obtineat? Deindè iudicium de his rebus non stet de nostra, de huius vel illius privati hominis, nec etiam particularis cœtûs sententia, cùm hæc sententia, quam Protestantes erroneam iudicant, sit sententia, tot, tantarumq; Ecclesiarum in Occidente,* (nos addimus, & in Oriente, & per universum Christianum Orbem, testimonio ipsiusmet Authoris, qui pag. 46. ait: *Partim, quia ipsi Protestantes Principes ad illud,* nempè Concil. Tridentinum, *ceu ad Generale, liberum, & Christianum Concilium, in optima ac solennissima Juris forma provocârunt, & appellârunt, &c. Partim, quia à tot doctissimis, ex maiori Orbis Christiani parte collectis viris &c. omnes ferè controversiæ expensæ ac trutinatæ sunt. Partim, quia in eo Articuli complures, ut de Missæ Sacrificio, bonis Operibus, Invocatione Sanctorum, Cultu Imaginum, Oratione & Oblatione pro defunctis, &c. &c. quos tota Ecclesia, inter Græcos, Russos, Æthiopes, Indos, Syrios, Abyssinos, Armenios, Maronitas, Cophtos, &c. tenuit unanimiter tot Sæculis, exceptis solùm Protestantibus, approbati,* ; *ubi tot pÿ, tot conscientiosi, tot salutis æternæ amantes, tot eruditi ac magni Viri inveniuntur.*

Hîc

Hic clarè ostendit Author, quòd prædictos Articulos ob homonymiam, & non ob satis discussas rationes Protestantes non admittunt, quos tota Ecclesia inter Græcos, Russos, &c. tenuit unanimiter tot Sæculis, exceptis solùm Protestantibus. Undè non sufficit, stare unius vel alterius Protestantis judicio, quomodo ille explicat hos Articulos ex sua opinione, & ad suum privatum trahit sensum, quem nec Ecclesia Catholica, nec ullus Catholicorum Doctorum intendit, ita ut non Catholica sententia sit, sed mera hujus vel illius Protestantis imputatio. Undè necesse est videre Catholicos Doctores, quomodo defendant prædictos Articulos à sinistris imputationibus, quibus omnibus benè perpensis, ait Author, posse admitti hos articulos à Protestantibus motivo pacis & unionis, cùm scilicet homonymia & sinistræ imputationes cessabunt, quia modo Catholico intellecti sunt vera tam primitivæ, quàm modernæ Ecclesiæ dogmata, ut superiùs ex ipso Authore patuit, cùm illos tota Ecclesia tot annis unanimiter tenuit. Undè Protestantes supponere debent, quòd in Ecclesia Catholica Romana tot Viri docti, tot ingenijs præstantes, tot pij & eruditi, tot conscientiosi, & salutis æternæ amantes inveniuntur, & quidquid boni, si tamen verè supponunt, inveniri in suis privatis cœtibus, id totum modo eminentiori in Ecclesia Universali inveniri debet, quam regit continuò Spiritus Sanctus, & Christus suis promissionibus sustentat illam : *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Et quod dictum est de prædictis Articulis, idem de omnibus materijs controversis inter Catholicos & Protestantes dicendum. Undè benè Author Tubæ alio loco pag. 82. ait : *Non sufficit incusare Ecclesiam additamentorum, vel diminutionem fidei, sed & probare necesse est, & convincere.* Acsi diceret Author, non sufficit solos audire Protestantes, quòd illi ad suum sensum trahant hos articulos, & explicant contra mentem Ecclesiæ Universalis, & imputant illi, acsi illa taliter sentiret ; sed necesse est videre proprium sensum Ecclesiæ, Sanctos Patres, & Catholicos Doctores, quid ipsi sentiant de his, & omnibus alijs articulis, & sic non additamenta Fidei, neq; abusus, sed Ecclesiæ Catholicæ dogmata apparebunt, sic ab initio semper credita, modò ab uno & altero Protestante, vel cœtu privato negata, quæ negatio ex sinistra intelligentia ad suum sensum detracta processit, ut inferiùs pro bono multorum demonstrabimus. Hoc tamen in fine Discursûs notandum, cùm Lutherus Dogmata Ecclesiæ vocaverit Abusus, moderni

Dissidentes emendârunt illum, cùm non Abusus, sed Articulos Fidei vocant, nam clarè vident, quòd SS. Patres ferè omnes passim testentur de illis, de qua re adhuc ignoravit Lutherus, cùm pro tunc nondum fuerit in SS. Patribus versatus, ex quibus cùm meliùs informatus fuerit, vide superiùs pag. 32. & 33. quantas angustias conscientiæ passus sit, dicens: *Quàm sæpè mihi cor palpitavit, meq; coarguit, atq; obiecit, tu solus sapiens, & quod Ecclesia Christiana tot annos credidit, tu impugnas, & tanquam falsum evertis.* Non dicit, *falsum*, sed, *tanquam falsum evertis.*

Discursus Theolog.

De sinistris imputationibus, quas Protestantes Catholicis imponunt.

Ex occasione verborum Authoris Tubæ, in præcedenti Discursu dicentis: *Plurimi sunt Articuli, in quibus dissentimus ob non satis discussas rationes & intentiones assertorum, e. g. Articuli de Purgatorio, Eucharistia sub una specie, Indulgentijs, sunt ferè omnibus Protestantibus errores, at non errores Romano-Catholicis, hinc maximè indagandum, quo animo hæc & illa dicantur?* Et pag. 82. ait: *Non sufficit incusare Ecclesiam additamentorum vel diminutionum Fidei, sed probare necesse est, & convincere.* Unde, antequam ad compositionem Controversiarum inter Catholicos & Protestantes accedamus, necesse est videre aliquas sinistras imputationes, ultra illas, quas jam superiùs adduximus, quas Protestantes Catholicis imponunt, & incusant Ecclesiam additamentorum vel diminutionum Fidei, ut veritas magis elucescat, Controversiæq; Fidei faciliùs componi queant inter Ecclesiam Catholicam Romanam & Dissidentes.

Imputatur Catholicis, quòd Sacram Scripturam contemptui habeant, & in cœno sepeliant, & doctrinam Christianam penè integram deleant. Respondetur. Hæc tam aperta sinistra imputatio est, ut mirum sit, quomodo fingi potuerit: fuit tamen conficta, ut imperitos miseros homines (ut dicit S. Augustinus) & indoctam plebem seductam eo prætextu ab Ecclesia Catholica abhorrere facerent. Cùm toti Orbi notum sit, & omni veritatem amanti, quantâ reverentiâ apud Catholicos S. Scriptura habeatur, quàm frequens usus illius tam in doctrina Fidei, quàm Morum, ipsi Dissidentes palàm experiuntur, quando cum Catholicis disputant, quàm reve-

renter

renter loca Sacræ Scripturæ ab illis citata, ſenſu Univerſalis Eccleſiæ, Conciliorum Generalium, & Traditione Eccleſiaſticâ admittunt, & adverſarios confutant, cùm illi potiùs nudam S Scripturam ſecundùm ſuum privatum ſenſum allegant, & ut illis placet, explicant, per quem abuſum Sacræ Scripturæ, penè infinitis inter ſe Schiſmatibus & hæreſibus occaſionem dederunt, & completur de illis, quod S. Hieronymus Epiſt. 103. dixerit: *Sola Scripturarum ars eſt, quam ſibi paſſim omnes vendicant, &c. hanc garrula Anus, hanc delirus Senex, hanc Sophiſta verboſus, hanc univerſi præſumunt.* (a) Non ſinè cauſâ propoſita fuit quarta Conditio Concil. Trident. à Proteſtantibus, ut ex ſola Scriptura, non ex Canonibus & Traditionibus ferantur ſententiæ, nempè, ut cuiq; liceret S. Scripturam ad ſuum placitum interpretari, ne agnoſceretur genuinus ſenſus S. Scripturæ per Univerſalem Eccleſiam explicatæ, & dimiſsâ Traditione Eccleſiaſticâ, errores non apparerent coram indoctis. Undè rectè idem S. Hieron. in 1. ad Gal. *Interpretatione perversâ de Evangelio Chriſti, hominis fit Evangelium* Et S. Auguſtin. de Gene. lib. 1. ad litt. cap. 18. *Non pro ſententia Divinarum Scripturarum, ſed pro noſtra ita dimicamus, ut eam velimus Scripturam eſſe, quæ noſtra eſt.*

(a) *Hæc Authi Diſſidentibus convenit, nam paſſim omnibus S. Biblia legenda concedunt, quod à Luthero hauſerunt, qui libro de Capt. Babil. ait:* De Doctrina cognoſcere pertinet ad omnes & ſingulos Chriſtianos. *Catholica verò ſententia eſt, ad Concilia Generalia hæc pertinere, quibus aſſiſtit Spiritus S.*

Imputatur Catholicis, quaſi Traditiones vanas, humanas, & à Chriſto rejectas obſervent. Cùm Catholici falſas reijciant, & niſi legitimas, & ſanctas, & in ipſis Scripturis generaliter commendatas admittunt, quas Eccleſia primitiva pro legitimis habuit, & SS. Patres de illis teſtificantur, ſuntq; ex numero illarum, quas Proteſtantes aliquas pro legitimis agnoſcunt, ut ſuperiùs oſtenſum de Baptiſmo parvulorum, Symbolo Apoſtolorum, quatuor hæc, & non alia Evangelia, Epiſtolas S. Pauli, has & non alias, nec plures, nec pauciores, quæ in nullis Scripturis inveniuntur, de quibus S. Auguſtinus contra Creſcon. lib. 1. cap. 33. ait: *Quamvis certum de Scripturis non proferatur exemplum, tamen earundem Scripturarum à nobis tenetur veritas, cùm id facimus, quod univerſæ placet Eccleſiæ.* Et Epiſt. 86. ait: *In his quippè rebus nihil certi ſtatuit Scriptura* Divina, *mos populi DEI, vel inſtituta Maiorum pro lege tenenda ſunt.*

Imputatur Catholicis, quaſi non minori injuriâ S. Scripturam faciant inſufficientem in his, quæ ſunt neceſſaria ad credendum & agendum in ordine ad conſequendam beatitudinem, ideò ad Traditiones recurrunt. Sed contra eſt. Nam Catholici S. Scripturam ſufficientem in ſuo Ordine dicunt. Sufficienter enim inſtituit &

 perficit

perficit hominem, quia multa expressè continet, & quæ non continet, ostendit, undè sint petenda, nimirùm ex Traditionibus, sicut præcipit Apostolus 2. Thessal. 2. *Tenete Traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per Epistolam*, vel ab Ecclesia, per Concilia Generalia. Et si argumentum retorquere licet, ipsi etiam S. Scripturam insufficientem faciunt, dum extra Scripturam ad Traditiones recurrunt, dum admittunt Symbolum Apostolorum, Processionem Spiritûs Sancti, duas in Christo Naturas, quatuor, & non plura Evangelia; Celebrant nobiscum Festa Nativitatis, Resurrectionis, Pentecostes, Festa Apostolorum, & aliorum Sanctorum, hæc nullibi habentur in Scripturis. Baptismum parvulorum, hanc Traditionem, licèt inviti, suscipiunt, ad quam illos Anabaptistæ stringunt, nec satisfaciunt illis, nam cùm illis objiciunt Anabaptistæ, quis vos Judices Ecclesiæ constituit, ut hanc unam admittatis Traditionem, alias reijciatis? si dicatis, quòd Ecclesia Catholica in pluribus Traditionibus suscipiendis erravit, ergo (dicunt illi) & in hac una erravit. Hoc argumento pressi Protestantes, ut probent, illis veram esse Apostolicam Traditionem Baptismum parvulorum, debent fateri vel inviti, quòd Ecclesia in nulla Traditione erravit, quam pro legitima suscipit, aliàs nunquam evadent argumentum Anabaptistarum. Deindè Protestantes, quòd etiam suscipiunt Quatuor Prima Concilia extra Scripturam, ergo faciunt illam insufficientem: qui verò non suscipiunt, non agnoscunt primitivam Ecclesiam pro vera, quam veram alibi agnoscunt. Generaliter verò ad omnia respondendum, per Traditiones & Decreta Ecclesiæ nihil addi Sacræ Scripturæ, cùm ipsa S. Scriptura remittat nos ad Traditiones & ad Ecclesiam, *qui* verò *Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus*. Traditiones verò semper oppugnabant hæretici, & SS. Patres defendebant, ut in Discursu de Traditionibus inferiùs patebit.

Francofurti ad Mœnum non celebrant Lutherani Festa Apostolorũ, è contra in Regno Sueciæ celebrant eadem omnia. In Holsatia celebrant etiam Festum Omnium Sanctorum ultra Festa Apostolorum.

Imputatur Catholicis, quasi doceant prætermissâ DEI misericordiâ, Christoq; Mediatore, ejusq; Gratiâ & Merito spreto, bonis Operibus, ijsq; sinè Christo & Gratiâ factis, promereri hominem gratiam justificationis; Cùm tamen Catholici errorem hunc semper damnaverint, & damnent, & in Opere Justificationis, semper primas & integras partes deferant DEI Misericordiæ, & Christi Gratiæ, sinè quibus firmiter asserunt nullam esse justificationem.

Imputatur Catholicis, quasi doceant, Sacramenta principaliter per suam naturalem conditionem conferre Spiritum, sinè Fide

& Fidu-

& Fiducia, exclusis Meritis Christi; Hæc sinistra imputatio, cùm ex nullo Catholico Authore probata sit, ideò est excogitata, ut eò magis animi deceptorum hominum à Religione Catholica avertantur, cùm toti Orbi notum sit, hanc semper in Ecclesia Catholica constantem fuisse doctrinam, principale operans esse Christum in Sacramentis, & totam virtutem & efficaciam Sacramentorum ex meritis Passionis Christi fundari, & sinè Fide in Christum nihil illa valere.

Imputatur Catholicis, quasi Laicis non absq; injuria subtrahant Calicem in Sacramento; huic imputationi satisfactum est in Discursu de utraq; specie, cùm Ecclesiæ semper liberum fuit, concedere vel negare, ob rationes convenientes, vel ob hæreses exurgentes. Hanc libertatem etiam Lutherus fassus est Epist. ad Bohemos, cùm dicat, *se illis iniustè dispensâsse utramq; speciem, eò quòd potestati illius non acquievissent.* Idem Lutherus Epist. ad Bohemos ait: *Christus in hac re nihil tanquam necessarium præcepit, præstaret pacem & unitatem, quam Christus ubiq; præcepit sectari, quàm de speciebus contendere* Immo Catholici dicunt, quòd majorem injuriam faciant Calvinistæ suis, nam licèt illis sub utraq; specie porrigant, quia tamen ex utraq; specie veram & realem Christi præsentiam tollant, licèt illam aliquoties Calvinus agnovit, ut in Discursu de Eucharistia ostendimus, licèt ex defectu Ordinationis non consecrant, sed solum simplicem panem & simplex vinum & ipsi manducant, & populo porrigunt.

Imputatur Catholicis, quasi à Pœnitentibus plura exigant, quàm illi præstare possint in Confessione, circa enumerationem peccatorum, & Contritionem; Cùm Catholica Ecclesia moralem tantùm requirat diligentiam, reliqua verò peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eâdem Confessione inclusa esse intelliguntur, pro quibus cum Propheta dicendum: *Ab occultis meis munda me Domine.* Si verò fuerint mortalia, & in mentem venerint, debent confiteri, vide Concil. Trident. de Sacram. Pœnitent.

Psal. 18

Imputatur Catholicis, quòd Sacerdotes propriâ auctoritate absolvant; cùm contrarium ex forma Absolutionis patet, nam dicit Sacerdos: *Auctoritate Domini Nostri JESU Christi te absolvo.*

Imputatur Catholicis, quasi doceant, Pœnitentes suis satisfactionibus surgere absq; Christo; at omnes Catholici contrarium docent, & dicunt, nullam pœnitentiam & satisfactionem esse sinè Christo, & nihil aliud mereri nisi gehennam sinè Christo.

Impu-

Imputatur Catholicis, quasi Satisfactiones Canonicæ sint ad redimendas pœnas æternas; Cùm apud Catholicos Satisfactiones ad redimendas tantùm pœnas temporales ualeant, idq; ex virtute Passionis Christi, & illius Satisfactione doceant remitti.

Imputatur Catholicis, quasi Matrimonia legitima prohibeant, aut palàm vituperent; Cùm Catholici de Matrimonio sentiant cum Apostolo ad Hebr. 13. *Honorabile Connubium in omnibus, & thorum immaculatum*, & solemniter cum honore tanquam Sacramentum administrent. Illud verum est, quòd continentiam usui Matrimonij præferunt, non tanquam bonum malo, sed tanquam melius bono, cum eodem Apostolo 1. Corint. 7. *Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis, &c. qui Matrimonio iungit virginem suam, benè facit, qui non iungit, meliùs facit.* Et S. Maximus in Nat. S. Agnetis: *Non vituperamus Coniugum casta commercia, sed Virginum perseverantiam adornamus; Non enim Virginitas malis rebus superponenda est, sed est optimis rebus præponenda.* Et S. Bernardus Tractatu de Passione Domini cap. 18. de lilio Castitatis ait: *Non enim cùm laudamus castitatem Joannis, vituperamus coniugium Abrahæ, nec commendando virginitatem Mariæ, viduitatem Annæ reprobamus; sed habent singuli merita sua, non parva, tamen dignitate distincta. Quis autem fructum tricesimum non laudat in coniugatis, sexagesimum in viduis, licèt his excellenter præferatur fructus centesimus virginitatis.* S. Hieron. lib. contra Jovin. ait: *Plus amat Virgines Christus, quia spontè tribuunt. quod sibi non fuerat imperatum, maiorisq; gratiæ est offerre quod non debeas, quàm reddere quod exigaris.* S. August. Serm. 18. de Verb. Apost. *Ambièrunt Virgines illam maiorem pulchritudinem cordis sui, tanquam dicerent: quid iubes? ne Adulteræ simus? hoc præcipis? amando Te plus facimus, quàm præcipis.* S. Chrysost. Homil. 8. de Pœnit. *Nequaquam Dominum incuses, haud mandat impossibilia, multi & ipsa superant mandata.* S. Gregor. lib. 15. Moral. cap. 5. *Electi nonnunquam student plus agere, quàm eis dignatus est Dominus iubere, &c. ut videlicet plus impendant obsequio, quàm acceperunt præcepto.* Undè hæc doctrina SS. Patrum convenit cum Apostolo Gentium 1. ad Cor. 7. *Qui Matrimonio iungit Virginem suam, benè facit, qui non iungit, meliùs facit.* Habeo ex certa relatione, quòd quondam nonnulli Ministri Regiom. (& fortè alibi) cùm alicui ex illis mortua fuerit uxor, aliam nō duxerūt, sed manserūt Vidui; ergo judicant aliquod inconveni-

Vixit An. 440

veniens ducendi alteram uxorem. Consequenter judicant, continentiam esse bonam, & Statui Spirituali consentaneam. Sed de his inferiùs fusiùs, cùm de Cœlibatu Sacerdotum tractabimus.

Imputatur Catholicis, quasi in Ecclesia Catholica vi cogantur ad Cœlibatum, Cùm nonnisi spontè ad hoc quilibet se obliget, vel ultrò talem Statum eligat, cui sit Cœlibatus annexus, quem cùm elegerit, non licet quod antè licuerat, *sed felix necessitas*, (ait S. Augustinus) *quæ ad meliora compellit.* Undè Concil. Carthaginen. II. Can. 2. ait de Cœlibatu: *Quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas, nos quoq; custodiamus.*

Celebratum An. 397 Nota. Allegat Concilium doctrinam Apostolorum de Cœlibatu Sacerdotum.

Imputatur Catholicis, quasi doceant, viribus naturæ posse liberum arbitrium obtinere justificationē, & alia bona supernaturalia; Cùm Ecclesia Catholica totis viribus impugnavit semper, & hucusque impugnat hæreticos hoc docentes, & nunquam agnoscit in libero arbitrio proximam potentiam & expeditam sinè auxilio supernaturali, ad aliquod bonum supernaturale. Vide alias imputationes sinistras plurimas, quas habent Articuli Smalcaldici & Confessio Augustana, quam inferiùs adducemus, vindicando veritatem Catholicam, ut claré cognoscat Lector, si hæc contra Ecclesiam fingere licebat.

Refert Historiam Joannes Barclajus, se præsente à Rege Angliæ interrogatum ex suis Episcopis aliquem, *quid Catholici de Fornicatione sentirent?* ille sinè cunctatione respondit: *Inter Catholicos Scriptores esse, qui Fornicationem in venialibus numerant.* Commotus tam splendido mendacio Barclajus respondet: *Non visum inter Catholicos probatum Authorem, qui tam nefandum præberet Patrocinium Veneri.* Dum hæc res inter plures disceptatur, subintrat non levis famæ Episcopus Sectarius Conclave Regium, ad quem Rex: *Hic disputatur, an Catholici doceant Fornicationem inter venialia, an mortalia peccata?* Ille confestim acsi de re notissima respondit: *Venialem culpam omninò, Rex Serenissime existimant.* En quales hi sunt Seniores populi, qui Ecclesiam Romanam, ut innocentem Susannam, suis convitijs opprimunt, hi sunt idonei Judices Controversiarum Fidei, hæc Oracula fallere, & in tam manifesta re tam splendidè mentiri. Hæc Barclajus testis de auditu hujus imputationis sinistræ.

crassa ignorantia in re gravi.

Lutherus objicit lib. de Captiv. Babil. de Euchar. ter aut quater repetit, S. Thomam authorem esse illius sententiæ, quam Ca-

tholica tenet Ecclesia ab initio. quòd in Sacramento Altaris non sit Substantia Panis & Vini, sed solum accidentia. Sed nos hæc refutamus ipsius verbis Lutheri, qui Epist. ad Anabapt. Tom. 1. Jen. p. 320. quem etiam citat Author Tubæ pag. 22. sic ait: *Fatemur in Papatu veram Scripturam, verum Baptismum, verum Sacramentum Altaris.* Sed sicut ab initio, sic & hoc tempore, dum Lutherus fassus sit verum Sacramentum Altaris in Papatu, credebatur Transubstantiatio, Ergo Lutherus agnovit Transubstantiationem, dum agnovit verum Sacramentum Altaris in Papatu. Inferiùs plura testimonia illius adducemus pro reali præsentia Christi in Eucharistia. Author Tubæ pag. 74. de Transubstantiatione sic ait: *In hac Quæstione conmodesti-o-veniunt cum Romanis plurimi nostri Theologi cordatiores ac res, qui Catholicam prioris ævi Antiquitatem amant, dissentiunt nonnulli Evangelici, & (præsensi) Reformati plerique, qui tamen si condescenderent in illam puritatem, quæ fuit in Ecclesia Veteri prioribus Sæculis, utiq; absq; dubio concederent hanc Transubstantiationem & præsentiam Christi, non quidem ordinariam, materialem, & communem, verùm extraordinariam, Sacramentalem, & supernaturalem, vi verborum Christi, præsertim, quia in tota Catholica Ecclesia semper & ubiq; ita creditam Vix quidquam clarius & S. Scriptura, & SS. Patres loquuntur.* Hucusq; Author. Et nos Centuriatores adduximus inferiùs, qui plures SS. Patres citant pro Transubstantiatione, quomodo ergo Lutherus ausus sit affirmare, quòd hujus sententiæ sit Author S. Thomas. Idem Lutherus in Postilla ad Evangelium Dominicæ Annunciationis ait: *Papistæ Virginem MARIAM DEUM constituunt,* & tamen nullum produxit Catholicum Authorem, quòd hæc dixerit. Et quid mali est, quòd veneremur debito honore Matrem DEI, quòd salutemus illam Angelicâ Salutatione: *Ave gratiâ plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus,* quòd dicamus cum Sancta illa: *Benedictus fructus ventris tui, Beata es, quæ credidisti.* Nonnè illa prædixit de se: *Beatam me dicent omnes generationes.* Nonnè & Lutherus fassus est hanc dignitatem debitam S. MARIÆ, dum in Comment. super Magnificat ait: *Eo ipso quòd MARIA Mater DEI facta est, tam ingentia dona ei data sunt, ut superent captum cuiusque, hinc omnis beatitudo & honos provenit, ut in universo genere humano unica persona sit superior cunctis, cui nemo sit par, quæ cum Patre cœlesti Filium habet communem.* Idem Lutherus in 1. Petri ait: *Pares sumus in honore & sanctitate D. Petro, D. Paulo, Deipara Virgini,*

Ex

Ex his duabus Contradictorijs debet una esse falsa, & tamen utraq; Lutheri est. Conciliet hæc, si potest, Lector, & tamen idem Lutherus libro contra Emserum ait: *Si semel deprehenderer, ita mentitus, falsus, & errâsse stolidus, iam tota mea doctrina, & honor, & fides, & fidelitas finem penitùs haberent, unusquisq; me pro nequam, & infami nebulone, ut æquum est, habiturus esset*; his non obstantibus, in quibus Lutherus tam varius fuit. Vide Discursum de Intercessione Sanctorum, quomodo miris modis SS. Patres S. MARIAM summis laudibus extollunt. Per hoc tamen non faciunt DEUM MARIAM, dum patrocinium postulant à S. MARIA, & commendant se Orationibus illius, sicut etiam faciebat S. Paulus, sæpiùs recommendando se Orationibus multorum, ut 2. Corint. 1. & ad Coloss. 4. Non puto, quòd dicant Lutherani, Apostolum fecisse injuriam Christo, dum aliorum commendabat se Orationibus. Cùm & Erasmus Roterod. in Pæan. Mariano ait: *Certâ fiduciâ tuis Virgo pronus advolvor pedibus, quibus etiam cœlestes ipsis se substernunt.* Oecolampadius etiam: *Nunquam de me audietur, quasi averser MARIAM, erga quam minùs benè affici reprobatæ mentis certum existimem indicium esse.*

Vide suprà pag. 227

Calvinus lib. 3. Instit. cap. 20. §. 21. imputat hæc: *In omnibus* (ait) *Hymnis & Litanijs Papistarum nullam mentionem Christi fieri, & cùm orant Sanctos, nunquam in precibus Christum occurrere nobis.* Sed contrarium habetur in Litanijs, nam ab ipsius DEI invocatione incipiunt omnes Litaniæ. Kyrie eleyson, Christe eleyson, Kyrie eleyson. Pater de cœlis DEUS, miserere nobis. Fili Redemptor Mundi DEUS, miserere nobis. Spiritus Sancte DEUS, miserere nobis. Sancta Trinitas unus DEUS, miserere nobis. Idem habetur in Hymnis, qui vult scire hanc sinistram imputationem Calvini, revolvat totum Breviarium, cùm Hymni sint vel S. Ambrosij, vel Gregorij, vel Prudentij, antiquissimorum Auctorum, & omnes diriguntur ad DEUM, & terminantur, vel *DEO Patri sit gloria*, vel *Præsta Pater pijssime*, vel *JESU tibi sit gloria*, omnes verò Orationes Ecclesiæ, *Per Dominum nostrum JESUM Christum*, vel *Qui vivis & regnas*, ut mirum sit dicere, quomodo hæc Calvinus ausus sit objicere. Idem lib. 3. cap. 20. §. 22. objicit, nos invocare Sanctos planè ut Deos, & habere Deos plurimos, jam superiùs patuit, & inferiùs patebit, quàm hoc sit verum. Sed non nova hæc Objectio Calvini, nam antiqui hostes Ecclesiæ objiciebant Catholicis, Sanctos

pro Dijs colere, ut patet ex S. Cyrillo lib. 5. in Julianum, & lib. 10. ex Euseb. lib. 4. Histor. cap. 15. ex Augustino lib. 22. contra Faustum cap. 4. ex Hieronymo contra Vigilant. Ibidem dicit, *nos rogare Virginem, ut Filium iubeat facere quod petimus*. At quis hoc unquam dixit? quare nullum produxit? quia ille hoc excogitavit, & contrarium ex S. Augustino patuit: *Ora pro populo, interveni pro Clero, intercede pro devoto, &c.* immo constans est doctrina Ecclesiæ, sicut omnes Sanctos, ita & S. MARIAM, sinè gratia Christi nihil valere cum suis meritis & intercessionibus apud DEUM. Hæc est unica origo & fons omnium gratiarum, quæ DEUS confert Sanctis suis, tanquam gratuitum donum, ut Christus dicit Joann. 15. *Non vos me elegistis, sed ego vos elegi.* Et ipsa Sanctissima ait: *Beatam me dicent omnes generationes*, & reddit causam, *quia respexit humilitatem ancillæ suæ, & fecit mihi magna, qui potens est.* Idem objicit, quòd in Concilio III. Carthag. vetitum sit, ne in publicis precibus diceretur, *S. Petre ora pro nobis.* Sed hoc decretum non invenitur in Concilio, nisi quia in suo codice id Calvinus addidit. Nec legit fortassè Concilium Ephesinum Generale III. & Chalcedonense Generale IV. in quibus reperisset apertam invocationem Sanctorum, quæ Concilia dicunt se venerari. Undè non intelligens, quòd majorem honorem facimus Christo, cùm non soli, sed cum Sanctis accedimus ad Christum. Undè S. Bernardus, quem Calvinus pro Sancto agnovit, Sermone de B. V. MARIA, qui incipit, *Signum magnum*, ait: *Opus est mediatore ad mediatorem istum, nec aliter nobis utilior, quàm MARIA.* Nec Apostolus faciebat injuriam Christo, cùm diceret 1. Corint. 3. *DEI enim sumus adiutores.* Si verò rudiores homines fortè aliqui committunt aliquos defectus in intercessione Sanctorum, per hoc Universalis Ecclesia non est vituperanda, quæ nihil tale approbat, immo prohibet, & tollit.

Calvinus in Epist. ad Sadoletum ait: *Statue tibi ob oculos veterem illam Ecclesiæ faciem, qualem Chrysostomi & Basilij ætate apud Græcos: Cypriani, Ambrosii, Augustini Seculo apud Latinos extitisse, ipsorum monumenta fidem faciunt.* Ex quare Calvinus reijcit omnia, quæ hi SS. Patres observârunt, ut intercessionem Sanctorum, Orationes pro Defunctis, Missæ Sacrificium, &c. Sed sic dicendum erat, ne incauti adverterent, se separatos ab Ecclesia, nominetenùs amplectebatur veterem Ecclesiam, re ipsâ rejecit, cùm SS. Patres toties errare dixerit. Idem lib. 4. cap. 1. §. 4. ait: *Verum nunc, quia de*

Visibili

Visibili Ecclesia dißerere proprium est, discamus vel uno Matris eloquio, quàm utilis nobis sit eius cognitio, immo necessaria, quando non alius est in vitam ingressus, nisi nos ipsa concipiat in utero, nisi pariat, nisi alat suis uberibus, & gubernatione suâ nos tueatur. Et quomodo Calvinum Ecclesia concepit in utero? quando aluit suis uberibus? si post quingentos annos vel sexcentos nulla fuit secundùm Calvinum; quomodo eam cognovit? si evanuit, si erat invisibilis; ait enim lib. 4. Instit. cap. 1. §. 7. *Nobis invisibilem, solius DEI oculis conspicuam credere Eccl siam necesse est,* at SS. Patres ferè omnes visibilem ostendunt, etiam illi, quos pro veteri Ecclesia citavit, scilicet Chrysostomus, Basilius, Augustinus, Ambrosius. Idem Calvinus lib. 4. Instit. cap. 14. Sect. 4. ait: *Baptisma non potest administrari, nisi à vera Ecclesia*; quomodo ergo est baptizatus? si Ecclesia non fuit secundùm illum post sexcentos annos; quis illi Baptismum tribuit? cùm secundùm Calvinum non potest administrari Baptismus, nisi à vera Ecclesia, ille verò mundo apparuit propè mille annis post sexcentos annos, quibus dicit perijsse Ecclesiam, scilicet apparuit post Annum 1517. Videat ergo Calvinus, in quid incidat, tenens perijsse Ecclesiam: & licèt tempore S. Stephani determinatum sit in Concilio, quòd Baptismus hæreticorum valeat, si baptizent ad intentionem Ecclesiæ, cùm Ecclesiam perijsse dixerit, ostendit, se ex sua sententia non baptizatum. Lutherus libro de servo arbitrio ait, *omnes primorum Sæculorum Patres cæcutisse.* Et in Colloquijs cap. 2. de Patribus: *Tertull. & Cypriani tempore degeneravit Ecclesia,* immo tempore Apostolorum, ut superius ostensum est, dum diceret, *Petrus extra Verbum DEI docebat* Et tamen idem Lutherus Epist. ad Anabaptistas Tom. 1. Jen. pag. 320. ait: *Nos fatemur, sub Papatu multum, immo omne bonum Christianum esse, & indè ad nos devenisse. Fatemur, esse in Papatu verum Scripturam, verum Baptismū, verum Sacramentum Altaris, veras claves in remissionem peccatorum, verum prædicandi officium, verum Catechismū* (a) Et quomodo hæc omnia vera sunt apud Lutheranos vel Calvinistas, si vera sunt in Papatu, cùm Papatus Lutheranis & Calvinistis opponatur contradictoriè in his, quæ vera dicit esse in Papatu Lutherus; quod hæc pervenerint ad Lutherum, difficile hoc probare Luthero, nam nec Zwinglius, nec Calvinus hoc illi concedunt, sed etiam ad se devenisse eodem sermone probant, sicut & Lutherus, & multi alij, hoc ipsum sibi vendicant, & Anabaptistæ. Et si omne bonum devenit

Sed tunc alia non erat nisi Romana, quā Lutherus agnovit, uti videre est circa finem hujus pag.

Vide suprà pag. 133 & sequ.

Mirum est, quòd Calvinus nescierit, apud hæreticos validum esse Baptismum.

(a) immo ipsū nucleum Christianitatis.

ad Lutherum, quare ipsi *sæpiùs cor palpitabat, illumq́ʒ coarguit, atq́ʒ obiecit, quid si tu erres, ac tot in errorem seduceres perpetuo supplicio condemnandos*, quare *pergraves illi cogitationes istæ fuerunt, quod Christiana Ecclesia decrevit, totq́ʒ annos credidit, tu impugnas, & tanquam falsum evertis*, non dicit, *falsum*, sed, *tanquam falsum*; quare dixerit: *Istas cogitationes ex animo nunquam dimitto, quin optem hanc me causam nunquam incepisse.*

Imputatur Catholicis, quasi Ecclesiæ & Pontifici Romano potestatem tribuant, nova dogmata, sive articulos Fidei, sinè verbo DEI, immo contra verbum DEI, pro arbitrio condere; Cùm tamen fortiter negent Catholici, ullam potestatem esse in Ecclesia novos articulos condendi, sed asserunt, esse potestatem declarandi dogmata, sive articulos Fidei, cùm illos implicitos aliqua hæresis negat, qui in se quidem semper & immediatè, licèt aliquando non quo ad nos sunt dogmata Fidei, fiant etiam quo ad nos, & pro talibus agnoscantur, dum se in illis Ecclesia contra aliquam hæresim explicat, & sub anathemate credenda proponit. Et quamvis adversa pars in hoc Catholicos accuset, tamen cum illis aliquos articulos sic declaratos tenet, qui anteà impliciti fuerunt; tenet enim, Circumcisionem in Nova Lege non esse necessariam; tenet Processionem Spiritûs S. à Patre & Filio; tenet duas Naturas in Christo; tenet Baptismum hæreticorum esse validum, si ad intentionem Ecclesiæ baptizent; tenet S. MARIAM Matrem DEI, & multa alia. Hæc omnia impliciti articuli semper fuerunt in se, sed non quo ad nos, modò verò sunt etiam quo ad nos, cùm se Ecclesia explicaret contra hæreses, negantes illos.

Wittakerus Cent. 2. qu. 3. cap. 1. ait: *Nobis tribuunt adversarij, quasi nos diceremus, Ecclesiam Catholicam deficere posse, quod tamen est falsissimum; proferant enim illi, si possunt, locum unum ex Luthero, Melanchtone, Calvino, vel ex alijs nostris Scriptoribus, in quo hanc sententiam tueantur, sed non possunt. Quis enim tam demens esset, ut hoc diceret, &c. quod Scripturæ apertissimè docent, Regni Christi non futurum finem, nec unquam quisquam nostrûm aliter scripsit, aut docuit.* Respondetur. Jam satis ostendimus, Lutherum & Calvinum sensisse, quòd Ecclesia Catholica perierit. Sed adhuc ex Calvino ostendamus Wittakero, quòd Calvinus senserit, Ecclesiam Catholicam perijsse, cùm potentior factus sit. Ait enim lib. 4. Instit. cap. 7. §. 23. *Sint vera illa omnia, &c. Petrum voce Christi institutum fuisse universæ*

verſæ Eccleſiæ Caput, ac Rom. Pontifici ſummam poteſtatem fuiſſe ſemper ab omnibus debitam, ipſumq; fuiſſe omnium, & Cauſarum Judicem, nullius iudicio ſubiectum fuiſſe. Inferiùs ait: *Fuit ſanè olim Roma omnium Eccleſiarum Mater.* Satis clarum habet teſtimonium à Calvino Eccleſia Romana, quòd voce Chriſti conſtitutus fuerit Petrus Caput viſibile, quòd Eccleſia fuerit Mater omnium Eccleſiarum: ſed dum addit, *olim fuit*, ſupponit illam perijſſe. Sed videat ſuprà pag. 138. & ſeq. quid SS. Patres dicant de duratione Eccleſiæ. Unde S. Auguſtinus in Pſal. 47. *Non inſultent Hæretici per partes conciſi, non ſe extollant, qui dicunt, ecce hîc eſt Chriſtus, ecce illic; qui dicit, ecce illic, ad partes inducit. Unitatem promiſit DEUS, Reges in unum collecti ſunt, non per Schiſmata diſſipati. Sed fortè iſta Civitas, quæ mundum tenuit, aliquando evertetur. Abſit! DEUS eam fundavit in æternum. Si ergo DEUS fundavit in æternum, quid times? ne cadat firmamentum.* Sed tempore S. Auguſtini, etiam fatentibus Luthero & Calvino, tenuit mundum Eccleſia Catholica Romana, Ergo cadere nec poteſt, nec potuit.

quæ non alia fuit niſi Romana. ipſis etiam fatentibus Diſſidentibus. quā duraturam SS. Patres affirmārunt, qui de Lutherana & Calvini pro tunc nec ſomniabānt quidem.

Ipſi quoq; Lutherani & Calviniſtæ conquæruntur, quòd Catholici Doctores multa imputent Luthero, Calvino. Melanchtoni, Chemnicio, & alijs Diſſidentibus; Cùm Catholici Doctores & Controverſiſtæ non tam imputant, quàm claris & patentibus Lutheri, Calvini, Melanchtonis, & aliorum Proteſtantium utuntur contra illos teſtimonijs, ex authenticis Libris eorum, quæ nullo modo negari poſſunt. Sed de his inferiùs, expeditis primò controverſis in materia Fidei materijs.

CA-

CAPUT XIV.

Discursus Authoris

Pag. 65.

Amica Compositio aliquarum præcipuarum Controversiarum.

CUm pace Superiorum ac doctiorum, quibus nullo modo præjudicare volumus, de quo solennissimè protestamur, & libertate Christianâ, solùm pacis, unitatis, & concordiæ gratiâ, pro DEI gloria, & animarum salute, proponamus amicas nonnullorum Fidei Articulorum controversorum Compositiones, non ut ex abundantia sensûs asseramus, aut propriâ auctoritate definiamus, multò minùs, ut veritatem cum falsitate confundamus, aut Novitatem Religionis inducamus, neq; ut laqueum conscientijs injiciamus, (absint hæc à nobis!) sed ut doctioribus ansam demus ulteriùs inquirendi, & ad amicabilem Controversiarum Compositionem accuratiorem promovendi, quo ita ad unitatem Ecclesiæ ac pacem cum bono DEO, pacis Authore, perveniamus.

Controversiæ sunt inter Romanos & Protestantes, an S. Scriptura sit clara & perspicua?

An non posset utraq; componi amicè hoc modo:

S. Scriptura est clara & perspicua ex se, qua à DEO, in quo nihil obscuri, inspirata est. Non clara in omnibus, ratione nostri, quia sensum illius in omnibus mysterijs assequi non valemus. Non clara illi, qui eam proprijs viribus, proprijs sensibus, soli literæ inhærens tractat.

1. Tim. 6
Iacob. 1
1. Ioan. 1
Psal. 118
Luc. 18
Ioan. 13

Discursus Theolog.

Respond. ad Cap. XIV. Auth. de Verbo DEI scripto.

Sacra Scriptura in multis locis est obscura, & difficilis intellectu.

HÆc Conclusio affirmativa est Catholica, & satis per se nota est, ut inferiùs patebit.

In Sacra Scriptura duo sunt præcipuè notanda, Littera & Sensus,

ſus, de quibus Apoſtolus 2. Corinth. 3. *Littera occidit, Spiritus autem vivificat.* In quæ verba ſic ſcribit S. Auguſtinus Serm. 70. de Temp. *Non hoc tantùm attendere debemus, quod ex litera cognoſcimus, ſed remoto velamine litteræ, vivificantem Spiritum fideliter requiramus. Sic enim dicit Apoſtolus: Littera occidit, Spiritus autem vivificat. Deniq; infideles Judæi, & plus infelices hæretici, qui dum ſolùm litteræ aſpiciunt ſonum, quaſi corpus ſinè anima, ita ſinè vivificante Spiritu mortui remanſerunt.*

Quo ad litteram, hoc primò accidit Judæis, qui omnia, quæ in Moyſe & Prophetis erant prædicta de Chriſto, ſecundùm externam litteram intelligebant, & ſensũ interiùs latentem non percipiebant, quod expreſſit Apoſtolus 2. Corint. 3. *Usq; in hodiernum diem, cùm legitur Moyſes, velamen poſitum eſt ſuper cor eorum*, id eſt, non agnoſcunt Chriſtum, qui in Moyſe ſub externis Ceremonijs ac Sacrificijs, tanquam ſub velamine occultus eſt. Quod etiam objicit illis Chriſtus Joan. 5. *Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipſis vitam æternam habere: & illæ ſunt, quæ teſtimonium perhibent de me, & non vultis venire ad me, ut vitam habeatis.*

Nec ſolos Judæos occidit litera, ſed & Hæreticos. Nam multi in ſuis erroribus ideò periêrunt, quòd relicto vero Eccleſiæ ſenſu, Sacram Scripturam ſecundùm externam litteram fuerunt amplexati. Sic Ariani dicebant, Chriſtum eſſe inferiorem DEO Patre, quia relicto Eccleſiæ ſenſu, ſecundùm litteram illa verba Chriſti explicabant, *Pater maior me eſt.* At Eccleſiæ ſenſus eſt, Chriſtum ſecundùm humanitatem eſſe minorem, ſecundùm Divinitatem eſſe æqualem. Priori modo intelligendum eſſe illud: *Pater maior me eſt*; Secundo modo intelligendum: *Ego & Pater unum ſumus.* Vide Athanaſium, Hilarium, Auguſtinum. Fuerunt & alij hæretici, qui negabant Carnis reſurrectionem ex illo Joan. 6. *Spiritus eſt qui vivificat, caro non prodeſt quidquam*, Ex quo loco ſecundùm litteram externam ſic colligebant: Quorsùm caro eſſet reſurrectura, ſi nihil prodeſt. Vide Tertullianum lib. de Reſurr. Carnis cap. 37. Ex hoc loco ad litteram intellecto, recentes adverſarij ſimilem faciunt conſequentiam: Quorsùm Chriſtus daret nobis Carnem ſuam in Sacramento Euchariſtiæ, ſi nihil prodeſt? Utriq; errârunt occidente litterâ, aliàs liceret etiam inferre: Si Caro non prodeſt quidquam, cur eam Chriſtus aſſumpſit? cur *Verbum Caro factum eſt?* cur pro nobis Cruci affixa eſt? & alia inconvenientia formari poſſunt.

Ioan. 14.

Scriptura etiam quo ad sensum est in multis locis obscura, & difficilis intellectu. Et hoc etiam est satis clarum.

Primò in Discipulis euntibus in Emaus, qui *non intelligebant Scripturas*, nisi Christus explanâsset, *tum primùm aperti sunt oculi eorum*, Luc. 24. hoc ipsa Scriptura testatur. Actor. 8. Eunuchus Reginæ Æthiop. legens Isaiam Prophetam, testatur: *Quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi.* Matth. 13. *Edisere nobis Parabolam zizaniorum agri.* Et c. 16. *Quare non intelligitis, quia non de pane dixi vobis.* Et Luc. 18. *Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis.* S. Petrus Apostolus de Epistolis S. Pauli sic loquitur Epist. 2. cap. 3. *In quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem.* S. Augustinus Serm. 18. super Joan. 5. *Neq; enim natæ sunt hæreses; & quædam dogmata perversitatis illaqueantia animas, nisi dum Scripturæ bonæ leguntur non benè, & quod in eis non benè intelligitur, temerè & audacter asseritur.* Hoc idem affirmat Tertullianus, & ipsa loquitur experientia. Nonnè obscurissima est Prophetia Ezechielis de Visione quatuor Animaliū; Prophetia Danielis de septuaginta Hebdom. & de abominatione desolationis, de qua Christus Matth. 24. *Qui legit, intelligat.* Tota S. Joannis Apocalypsis, nonnè plena reconditis mysterijs, de qua S. Hieronymus Epist. ad Paulinum ait, *Tot habere Sacramenta, quot verba.* Quid significat illud, quod in Genesi legimus: *Omnis qui occiderit Cain, septuplùm punietur.* Quæ sit interpretatio Visionis Isaiæ Prophetæ de Seraphim & Trisagio? Cur Abraham fidei suæ signum in Circumcisione suscepit? Cur Isaac, Vir justus, & DEO charus, non illi cui voluit, sed cui noluit, benedixit? Quid sit panis doloris? quid filij excussorum? Psalm. 126. Quæ sunt illa, quæ *nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ DEUS præparavit ijs, qui diligunt eum.*

Sunt & alia sexcenta, quæ brevitatis causâ omittimus; ut sunt Mysteria de SS. Trinitate, de Incarnatione, de Prædestinatione, & Reprobatione, tam sunt profunda, ut Apostolus coactus sit exclamare: *O Altitudo divitiarum Sapientiæ & Scientiæ DEI! quàm incomprehensibilia sunt Judicia ejus, & investigabiles viæ ejus!* Quid per aurum, argentum, fœnum, stipulam, intellexerit Apostolus? S. Augustinus lib. de Fide & Operibus cap. 15. dicit, hunc locum esse unū ex illis, de quibus loquitur S. Petrus Epist. 2. Cap. 3. *In Epistolis Pauli quædam*

ad Rom. 11

quædam eſſe difficilia intellectu. Et Serm. 41. de Sanctis ſper ligna & fœnum intelligit peccata Venialia; at moderni adverſarij explicant minùs principales Articulos per ſtipulam & fœnum, principales per aurum. Sed occurrit huic erroneæ explicationi S. Auguſtinus, dicens: *Quid prodeſt, quia credis & blaſphemas. Adoras illum in capite, confitendo Chriſtum, & fingendo Capitales & Subſtantiales Articulos, blaſphemas in Corpore.* Ex his & alijs plurimis, quæ ſunt difficilia intellectu, ortæ ſunt ſemper Controverſiæ inter Catholicos & Hæreticos, & fermè ab ipſo tempore Apoſtolorum, oriuntur uſq; ad noſtra tempora, teſtis eſt experientia, quia hoc tempore penè infinitæ occurrunt. Aliquas ex ijs inſinuabimus.

Primò. Quomodo intelligenda ſunt verba Chriſti: *Hoc eſt Corpus meum.* Aliqui Lutherani ſic intelligunt: Hic panis eſt Corpus meum. Calviniſtæ ſic: Hic panis ſignificat Corpus meum. Alij aliter. Ab his omnibus diſſentiunt Catholici, tenentes verè & realiter Corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis. Author Tubæ affirmat, plurimos Lutheranos tenere cum Catholicis, de quibus ſic loquitur pag. 74. *In hac Quæſtione conveniunt cum Romana plurimi noſtri Theologi cordatiores ac modeſtiores, qui Catholicam prioris ævi antiquitatem amant, diſſentiunt nonnulli Evangelici & prætenſi Reformati plerique,* (aliàs Calviniſtæ,) *qui tamen, ſi condeſcenderent in illam puritatem, quæ fuit in Eccleſia Veteri prioribus Sæculis, utiq; abſq; dubio concederent hanc transmutationem & præſentiam Chriſti, non quidem ordinariam, materialem, & communem, tamen veram extraordinariam, Sacramentalem, atq; ſupernaturalem, ex vi verborum Chriſti, præſertim, quia in tota Catholica Eccleſia ſemper & ubiq; ita creditam.* Et ad finem paginæ ait: *Vix quidquam clarius & S. Scriptura, & SS. Patres loquuntur,* hoc eſt, de Tranſubſtantiatione. Et adducit Dreierum, Centuriatores Cent. 4. & 5. qui plurima teſtimonia SS. Patrum pro hac Tranſubſtantiatione adducunt, Calviniſtam Bezam contra Veſtph. pag. 115. Zeidlerum in Colloq. Contr. Sec. 3. Th. 3. *Panis in Euchariſtia fit propriè Corpus Chriſti, non per unionem, ſed per mutationem.* Hîc notandum breviter ex ſuperiùs dictis Authoris Tubæ, quomodo vocat Calviniſtas Reformatos, cùm illi non condeſcendũt in illam puritatem, quæ fuit in Eccleſia Veteri prioribus Sæculis, nec credunt hanc Tranſubſtantiationem, quam tota Eccleſia Catholica ſemper & ubiq; ita credidit, teſte eodem. Ergo illi reformârunt illud vetus *Eſt*, in novum nunquam auditum *Significat*, quando loco

Vide ſuprà pag. 250

ibidem adducit Author Tubæ.

 verbi

verbi *Est*, quod Christus Dominus in Institutione Corporis sui posuit, mutârunt in verbum *Significat*, si licuit hoc, reclamante S. Scripturâ, reclamante sensu Catholico, SS. Patribus, & totâ Antiquitate.

Matth. 19

Quo animo Christus dixerit, *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*, Calvinus Ironicè dictum esse affirmat, Catholici seriò, quia in alio loco legunt: *Vos amici mei estis, si feceritis, quæ præcipio vobis*. Et illud: *Adiecit mandata & præcepta sua, si volueris mandata servare, conservabunt te*. Et Psalm. 118: *Tu mandâsti mandata tua custodiri nimis*. Ibidem non observantibus mandata minatur Deus: *Maledicti, qui declinant à mandatis tuis*. Et in multis alijs locis præcipit DEUS observare mandata. Sed qui vult experiri, quòd Christus non Ironicè, sed seriò hæc dixerit, legat totum Caput 19. Matthæi, & finem illius, quæ sequuntur post hæc verba, *Si vis ad vitam ingredi*, mirabitur Calvini versionem alienam à Christi intentione, qui seriò, non Ironicè, pro bonis operibus promittit vitam æternam, cùm dicit: *Vos qui reliquistis omnia, &c. & omnis qui reliquerit domum, fratres, sorores, &c. centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.*

Joann. 15

Psalm. 118

Ibidem.

Etiam ex SS. Patribus patet, Scripturam in multis locis obscuram esse. *Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam. Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. Faciem tuam illumina super servum tuum, & doce me iustificationes tuas*, & tamen David noverat phrases linguæ Hebraicæ, de quo sic S. Hieron. ad Paulin. de Instit. Monach. *Si tantus Propheta tenebras ignorantiæ confitetur, quâ nos putas parvulos &c. inscitiæ nocte circumdari*. S. Chrysost. Hom. 40. in Joan. in illud, *Scrutamini Scripturas: Christus (inquit) Judæos ad Scripturarum non simplicem & nudam lectionem, sed ad investigationem per quam diligentem relegavit. Non dixit, legite Scripturas, sed, scrutamini. Divina enim summâ indigent diligentiâ. In umbra enim maioribus illis non abs re locutus est, idcircò effodere profundiùs iubet, ut quæ altè delitescunt, invenire possimus*. S. Ambrosius: *Mare est Scriptura Divina, habens in se sensus profundos, altitudinem Propheticorum ænigmatum*. S. Hieron. *Omnis Epistola ad Romanos nimis obscuritatibus involuta est*. S. Augustinus lib. 2. doctrinæ Christianæ cap. 6. *Multis & multiplicibus obscuritatibus & ambiguitatibus decipiuntur, qui temerè legunt aliud pro alio sentientes*. S. Gregor. *Magnæ utilitatis est ipsa obscuritas eloquiorum DEI, quia exercet sensum, ut fatigatione dilatetur, & exercitatus capiat, quod capere non potest otiosus*.

in Epist. 44 ad Constant.

in Epist. ad Algasiam q. 8.

Hom. 6 in Ezech.

Adde,

Adde, quòd S. Scriptura sæpè contineat plures sensus, undè uni sensui attendens, & alterum non intelligens, omninò obscuritatem Scripturæ talis habere debet. Hoc Author Tubæ pag. 62. confirmat, dum ait: *Cùm autem Scriptura Sacra in pluribus locis nobis obscura, est indagandus verus sensus, quem nobis monstrat Catholica Ecclesia in Concilijs Oecumenicis & SS. Patribus.*

Confirmatur ex ipsis adversarijs, S. Scripturam in multis locis esse difficilem intellectu. Si S. Scriptura est facilis, ut ipsi dicunt, cur Lutherus & Calvinus, multiq; Lutherani & Calvinistæ, tot & tam diversas ediderunt Scripturæ Versiones? cur tam variè Scripturam explicârunt? Osiander in refutatione Scripti, quod Melanchton contra ipsum ediderat, testatur, viginti sententias diversissimas de Justificatione secundùm Scripturam versari inter solos Confessionistas. Dicit quidem Lutherus Præf. assert. Articulorum à Leone X. Pont. damnatorum: *Oportet Scripturâ Judice hanc sententiam ferre, &c. ut sit ipsa per se certissima, apertissima, sui ipsius interpres, omnium omnia probans, iudicans, & illuminans.* Et lib. de servo arbitrio eòdem ait: *Nihil difficultatis esse in Sacris literis, & nullum locum sibi adferri posse, quem ipse non facilè interpretaretur.* Idem tamen dixit in Præfat. in Psalm. *Nullum ab ullo de me præsumi, quod nullus adhuc præstare potuit Sanctissimorum & doctissimorum, id est, Psalterium in omnibus suo legitimo sensu intelligere & docere. Sat est, aliquos & eosdem ex parte intellexisse. Multa sibi reservavit Spiritus, quò nos semper discipulos habeat, multa solùm ostendit, ut alliciat, multa tradit, ut afficiat.* Et infrà: *Scio, esse impudentissimæ temeritatis eum, qui audeat profiteri, unum Scripturæ librum à se in omnibus partibus intellectum.* Brentius in Prolog. contra Petrum à Soto: *Nugantur Scripturam esse obscuram, ideóq; interpretatione indigere.* Sed reclamat Chemnicius in Exam. 4. Sess. Conc. Trid. *DEUS voluit, in Ecclesia extare donum interpretationis, quod sicut donum sanationum, miraculorum & linguarum, non est commune omnibus.* Et infrà: *Grati, & reverenter utimur Patrum laboribus, qui multa Scripturæ loca Commentarijs suis utiliter illustrârunt.* Reclamat iterum Lutherus lib. de Conci. pag. 12. *Ante viginti annos coactus sum contemnere Patrum Commentaria, cùm Sacra Scriptura legenda esset.* Centuriatores, qui rigidi vocantur Luther. tamen contrarium Luthero Cent. 1. lib. 2. cap. 4. col. 52. ajunt: *Senserunt Apostoli, Scripturas non posse intelligi sinè Spiritu Sancto & Interprete.* Nota Lector, *& Interprete.* Gardius

Antilogia Lutheri.

apud Becanum in Apolog. pro Judice Controv. fol. 25. *DEUM passim in Scripturis quædam intellectui nostro difficilia & obscura proponere voluisse.* Tandem Lutherus in librum 1. contra Zwinglium & Oecolampadium fassus veritatem his verbis: *Si diutiùs steterit mundus, iterum fore necessarium, propter diversas Scripturæ interpretationes, quæ nunc sunt, ut ad conservandam fidei unitatem Conciliorum Decreta recipiamus, atq; ad ea confugiamus.* At si Scriptura facilis, secundùm Lutherum, ad quid confugere ad Decreta Conciliorum, illorumq; suscipere Scripturæ interpretationem?

Evulgationes etiam plurimæ Scripturæ, eæq; privatæ adversariorum, testantur obscuram S. Scripturam. Alia est enim Lutheri, alia Oecolampadij, alia Theodori Bibliandri, alia Castalionis, alia Munsteri, alia Bezæ, aliæ aliorum difficile numerabiles, quarum dissonantiam advertens Lutherus, in Commentario de Novissimis Verbis ait: *Omninò meliùs esset, retinere illam hactenùs receptam, & usitatam Versionem Bibliorum, quàm tot novas Versiones cumulari, quibus nihil proficitur, nisi quòd dissimilitudo & discrepantia lectionum memoriam legentium turbat.* Idem Lutherus lib. suarum Prophetiarum: *Tam multæ nostro tempore Versiones Bibliorum, ut paulatim tam multa sint Biblia, quàm multi Scioli in Hebraica lingua Magistros esse profitebuntur.* Idem lib. contra Zwinglium: *Ad conservandam Fidei unitatem, Conciliorum Decreta recipiamus, atq; ad ea confugiamus*, qui tamen lib. de Captiv. Babil. aliud dixerit: *Satis esse queat, adversus omnium Pontificum, Patrum, omnium Conciliorum sentias.* Conciliet hæc, quis si potest. Lindanus tamen & Cochlæus in Actis Lutheri testantur, Lutherum fassum esse, post viginti annos se crebriùs errâsse, eò quòd Rabinorum glossis nimiùm credidisset. Idem Cochlæus in Vita & Actis Lutheri ad An. 1522. testatur in nova translatione Novi Testamenti per Lutherum facta, quòd notaverit, ad mille loca Sacræ Scripturæ immutata, id est, vel detracta, vel depravata à Luthero.

hanc depravationem S. Scripturæ Luthero exprobravit Zwinglius, vide supra pag. 143

Ex his manifestè patet, Scripturam in multis locis esse difficilem intellectu. Undè benè Author Tubæ pag. 66. *Non clara in omnibus ratione nostri, quia sensum eius in omnibus mysterijs assequi non valemus. Non clara illi, qui eam proprijs viribus, proprijs sensibus, soli literæ inhærens, tractat.*

Vide etiam supra pag. 185

Hujus obscuritatis Sacræ Scripturæ sunt Causæ variæ. Nos ex his duas adducemus.

Prima

Prima eſt. DEUS ſicut in alijs rebus, ita etiam & in Eccleſia voluit ſervari ordinem, ut alij eſſent, qui docerent, alij, qui diſcerent. Hoc manifeſtè patet ad Epheſ. 4. *Ipſe dedit quosdam quidem Apoſtolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangeliſtas, alios autem Doctores & Paſtores, ad conſummationem Sanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem Corporis Chriſti.* Deindè Prælatos Eccleſiæ DEUS ſeverè in ſua perſona audire juſſit: *Qui vos audit, me audit; qui vos ſpernit, me ſpernit.* Sed ſi Sacra Scriptura eſſet facilis, hic ordo in Eccleſia ſervari non poſſet, ut de facto non ſervatur apud adverſarios, qui dicunt, Scripturam eſſe facilem, & ideò quisq; pro libitu ſuo eam interpretatur, & docet, non ſervato ordine, ab Apoſtolo tradito ſuperiùs. Hunc errorem notavit ſuo tempore S. Hieronymus, qui Epiſt. 103. *Sola Scripturarum ars eſt, quam ſibi paſſim omnes vendicant, &c. hanc garrula anus, hanc delirus ſenex, hanc Sophiſta verboſus, hanc univerſi præſumunt.*

Secunda Cauſa. Quia Sacræ Scripturæ eſt Author Spiritus Sanctus, ideò S. Scriptura dicitur Verbum DEI. Ergo, cùm à ſolo Spiritu S. dictetur ſolùm, eumq; Spiritum Divinum pro ſui explicatione admittit, ac conſequenter à ſpiritu humano perfectè concipi nequit, ob ſui eminentiam obſcura manens. Hoc patet ex 2. Petri 1. *Prophetia Scripturæ propria interpretatione non fit, non enim voluntate humanâ allata eſt aliquando Prophetia, ſed Spiritu Sancto inſpirati, locuti ſunt ſancti DEI homines.*

Diſcurſus Theol.

Quòd Sacra Scriptura non poſſit eſſe Iudex Controverſiarum.

CUm manifeſtè pateat ex S. Scriptura, ex SS. Patribus, & evidenti ratione, tum etiam ex ipſis adverſarijs, fatentibus S. Scripturam in multis locis intellectu difficilem, rectè ſequitur, eandem non poſſe eſſe Judicem Controverſiarum. Concluſio Catholica eſt iſta, Judicem veri ſenſûs Scripturæ, & omnium Controverſiarum, eſſe Eccleſiam Catholicam, id eſt Pontificem cum Concilio Generali, in hoc omnes Catholici conveniunt, & habetur in Conc. Trid. Seſs. 4.

Probatur primò ex Vet. Teſt. Deut. 17. *Si difficile atq; ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris, &c. & Judicum intra portas tuas videris*

deris variari. Surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus DEUS tuus. veniesq́; ad Sacerdotem, Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, quæresq́; ab eis, qui indicabunt tibi iudicij veritatem, & facies quodcunq́; dixerint tibi, qui præsunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius. Sequerisq́; sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neq́; ad sinistram. Qui autem superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, &c. ex decreto Judicis morietur.

Probatur 2dò. 2. Paralip. cap. 19. *Ubicunq́; quæstio est de Lege, de mandato, de ceremonijs, de iustificationibus, ostendite eis, ut non peccent in DEUM. Amarias autem Sacerdos & Pontifex vester, quæ ad DEUM pertinent, præsidebit.* Hîc Sacerdoti tribuitur sententia definitiva, Judici executio in contumaces. *Qui superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, ex decreto Judicis morietur.*

Probatur 3tiò. Ecclesiast. 12. *Verba Sapientum sicut stimuli, & sicut clavi in altum defixi, quæ per Magistrorum consilium data sunt à Pastore uno His amplius ne requiras fili mi.* Hîc Salomon docet, non esse ulteriùs inquirendum, quando sententia data est à Summo Pastore, adjuncto præsertim consilio Sapientum. Quòd si hæc dicuntur de Pastore Vet. Test. quantò magis dici debent de Pastore Novi Test. qui longè majores promissiones accepit à DEO. Et Vetus Testamentum est figura seu umbra Nov. Testam. ea enim quæ contigerunt in V. T. sunt figuræ, quæ contingunt in N. T. ut expresse docet Apostolus 1. Cor. 10. 11. & Hebr. 10. Undè sequitur, Synagogam fuisse figuram seu umbram Ecclesiæ, & Moysen mediatorem V. T. Gal. 3. 19. fuisse figuram seu umbram Christi Mediatoris N. T. Hebr. 8. 6. & 9. 19. & 12. 24. quod frequenter docet S. Augustinus, præsertim lib. 83. Quæstionum Quæst. 61. & Serm. 49. de Verb. DEI cap. 6. & Serm. 86. de Temp. Josephus lib. 2. contra Apionem explicat, quomodo hanc Legem datam à DEO exercebat Pontifex, cùm ait: *Pontifex ante alios Sacerdotes DEO sacrificat, leges custodit, dijudicat controversias, convictos delicti punit, cui qui non obedit, is pœnas luit, tanquam in DEUM impius.* Hoc non solùm Catholici, sed etiam & Lutherani, & Calvinistæ admittunt. Sic Magdeburgenses Centuriatores Cent. 1. lib. 1. cap. 7. *In Ecclesia populi Judaici unus tantùm erat Lege Divinâ Sacerdos Summus, quem omnes cogebantur agnoscere, eiq́; parere.* Si ergo in Ecclesia Populi Judaici, multò magis in Ecclesia Catholica, cujus fuit figura & umbra

& umbra Ecclesia Judæorum, unum coguntur agnoscere, eiq; parere; cùm Apostolus dicat: *Obedite Præpositis vestris.* *ad Hebr. 13*

Idem *probatur* ex Novo Testam. Matth. 16. *Tibi dabo claves Regni Cœlorum;* non dixit Christus, unam clavem, sed claves: non dixit, quemcunque, sed quodcunque, ut intelligamus promissionem generalem, non solùm peccati solvendi, sed etiam omnia vincula, omnes nodos, omnes difficultates in Fidei dogmatibus, omnes pœnas, quia cùm dixit, quodcunque, nihil excipit.

Probatur 2dò. Matth. 18. *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Observandum, loqui hîc Dominum de injurijs illatis alteri ab alio, sed à majori intelligendum, de injurijs in Ecclesiam & in DEUM, qualis est hæresis; si enim jubetur adferri ad judicium Ecclesiæ adulter, multò magis hæreticus.

Probatur 3tiò. Matth. 23. *Super Cathedra Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi, quæcunq; dixerint vobis, servate, & facite, secundùm opera eorum nolite facere.* Hîc notandum, quòd Dominus antequam dixerit, servate, & facite, toto illo Capite reprehendit vitia Scribarum & Pharisæorum, posteà subjunxit, *quæcunq; dixerint vobis, servate, & facite, secundùm opera illorum nolite facere,* ne infirmi colligerent, non esse credendum Prælatis, qui malè vivunt, ideò initio Capitis aperte docuit, non obstante malâ vitâ Prælatorum, audiendam doctrinam illorum. *2dò* notandum cum S. Cypriano lib. 4. quòd nec Christus, nec Apostoli, in tota Scriptura reprehenderint Pontifices & Sacerdotes Judæorum, nominando eos Pontifices vel Sacerdotes, sed solùm sub nomine Scribarum & Pharisæorum, ne viderentur reprehendere Cathedram & Sacerdotium, ut intelligeremus, semper haberi honorem Sacerdotio & Pontificatui, etiamsi fortè persona, quæ in Cathedra sedet, sit minùs bona. Ex quo necessariò sequitur, hæreticos, qui passim in Episcopos & Sacerdotes, & præcipue in ipsum Summum Ecclesiæ Pastorem invehuntur, nihil habere commune cum moribus Domini & Apostolorum. Quod enim Dominus intellexit de Cathedra Moysis, à fortiori debet intelligi de Cathedra Petri. Sic Veteres intellexerunt. S. Augustinus Epist. 165. ait: *In illum ordinem Episcoporum, qui ducitur ab ipso Petro usq; ad Anastasium, qui nunc in eadem Cathedra sedet, etiamsi quisquam traditor per illa tempora subrepsisset, nihil præiudicaret Ecclesiæ, & innocentibus Christianis, quibus Dominus providens, ait de malis Præpositis: Quæ dicunt, facite; quæ faciunt, nolite facere.* Alios

SS. Patres superiùs adduximus, cùm ostendimus, Ecclesiam Catholicam errare non posse ob peccata Prælatorum.

Vide sup. p. 122 & seq.

Probatur 4tò. Joann. ult. *Simon Petre, pasce oves meas.* Hic notandum, quod dicitur Petro, dicitur & Successoribus ejus. Non enim Christus voluit providere Pastorem ad annos viginti quinque, quibus vixit Petrus in Pontificatu, sed quousq; duraret mundus. *Ego vobiscum sum usq; ad consummationem seculi.* Et illud (*Pasce*) intelligi debet de doctrina. Sic enim DEUS declaravit mentem suam Jerem. 3. *Dabo vobis Pastores juxta cor meum, & pascent vos scientiâ & doctrinâ.* Et illud, (*Oves*) cùm non addidit, has vel has oves, sed absolutè indeterminatè dixit *Oves*, significavit omnes Christianos, quod expressit Apostolus: *Non est distinctio Græci & Judæi, nam idem omnium Dominus est.* Undè S. Hieron. Epist. ad Damasum, petens Controversiæ cujusdam explicationem, ait: *à Pastore præsidium ovis efflagito.* Idem alij SS. Patres fecerunt.

Probatur 5tò. Act. 15. Cùm orta esset quæstio gravis de Fide, an servanda esset lex Circumcisionis? non fuisse remissos, unumquemq; ad spiritum suum privatum, sed ad Concilium Hierosol. cui Petrus præerat, & soluta est quæstio illis verbis: *Visum est Spiritui Sancto, & nobis,* quibus ostendunt, sententiam Concilij, cui præest Petrus, esse sententiam Spiritûs Sancti.

Probatur 6tò Ex continua praxi Ecclesiæ, quæ per omnes ætates exorta dubia Romanus Pontifex cum Concilijs terminavit, & illos, qui aliter sentiebant, ut Arium, Nestorium, Novatianos, Pelagium condemnavit, & pro hæreticis declaravit. De hæresi Pelagiana S. Augustinus lib. 2. Retra. cap. 50. ait: *Pelagiana hæresis cum suis auctoribus ab Episcopis Ecclesiæ Romanæ, priùs Innocentio, deindè Zozimo, cooperantibus Conciliorum Africanorum literis, convicta, atq; damnata est.* Et in Chronico Prosper. An. 420. ait: *Ad Pontificem Zozimum Synodalia Decreta portata sunt, quibus probatis Pelagiana hæresis in toto mundo damnata est.* Nota, Lector, non in aliquo Regno, sed in toto mundo per Zozimum Pontificem damnata est hæresis. Et tamen hos omnes damnatos habent pro hæreticis nostri moderni adversarij, & maximè Lutherani execrantur Pelagianos, & hi damnati sunt per totum mundum à Rom. Pontifice, Ergo debent agnoscere Ecclesiam pro Judice Controversiarum, non autem solam Scripturam, quæ si non explicaretur, nec determinaret Ecclesia, quod taliter sit intelligenda, non sicut Arius, Nestorius, Pelagius;

non

non constaret nobis & adversarijs, quòd isti sint hæretici, quos ex determinatione Ecclesiæ dicunt esse hæreticos. Si autem non admittunt Ecclesiam pro Judice Controversiarum, nec debent habere Arium, Nestorium, Pelagium, pro hæreticis, sed debent expectare, donec illos sola Scriptura pro hæreticis declaret; at hoc nunquam fiet. Res satis clara.

Idem probatur testimonijs SS. Patrum. S. Irenæus lib. 3. cap. 2. docet, Controversias Fidei finiri non posse ex solis Scripturis, quia illas variè explicant hæretici, & unusquisq; in illis suam fundat hæresim. Et cap. 3. docet, eas finiri debere in doctrina Romanæ Ecclesiæ, dum ait: *Ad hanc Ecclesiam propter potentiorem principalitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, omnes qui sunt undiq; fideles, in qua semper conservata est ea, quæ est ab Apostolis Traditio.* Basilius in Epist. 52. ad Athanasium, in qua scribit, videri sibi bonum, ut quando Synodus fieri tunc non poterat, scriberent ad Rom. Pontificem, ut aliquos mitteret ad Orientem, qui Acta Concilij Ariminensis dissolverent. S. Hieron. in Epist. ad Damasum ait: *Discerne si placet, obsecro, non timebo tres hypostases dicere, si iubebis.* Gregorius Nazianz. in Oratione, quâ se excusat, quòd diù ab Ecclesiastica functione abstinuerit: *Vos Oves nolite pascere Pastores, neq; super terminos elevamini, &c. Nolite iudicare Judices, neq; legem feratis legislatoribus.* Cyrillus Alexandr. quem etiam adducit Author Tubæ pag. 79. his verbis: Memorabilia sunt verba Cyrilli Alex. qui in Thesauro de Rom. Pont. sic loquitur: *Ut membra maneamus in Capite nostro, Apostolico throno Romanorum Pontificũ, à quo nostrum est quærere, quid tenere, quid credere debeamus.* S. Cyprianus lib. 1. Epist. 3. *Nec enim aliundè hæreses obortæ sunt, aut nata sunt Schismata, quàm indè, quòd Sacerdoti DEI non obtemperatur, nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus Judex vice Christi cogitatur.* S. August. lib. 1. contra Crescon. cap. 33. *Quisquis falli metuit huius obscuritate quæstionis, Ecclesiam de illa consulat, quam sinè ulla ambiguitate S. Scriptura commendat.* Idem in Epist. 106. ad Paulinum de Epistolis Innocentij: *Ad omnia ille nobis respondit, sicut fas erat, atq; oportebat Apostolicæ Sedis Antistitem respondere.* Idem lib. contra Epist. fundam. cap. 5. *Ego verò Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ Catholicæ commoveret auctoritas.* Et infrà loquens de libr. Actor. Apost. *Cui libro necesse est ut credam, si credo Evangelio, quoniam utramq; Scripturam similiter mihi Catholica*

commendat Ecclesia. Idem in Prooemio lib. de Doctr. Christ. prævidens quasi Spiritum privatum, quem se moderni adversarij habere jactitant, ait: *Caveamus tales tentationes superbissimas & periculosissimas, magisq; cogitemus Centurionem Cornelium, quamvis exauditas orationes eius, eleëmosynasq; receptas Angelus nuntiaret, Petro tamen traditum imbuendum.*

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 66.

Sola Sacra Scriptura est norma, videlicet sensu Ecclesiæ Catholicæ explicata & intellecta.

NAm Ecclesia Catholica, quæ habet Spiritum S. non potest errare. Scriptura autem Sacra per Ecclesiam Catholicam explicata, est vox Spiritûs Sancti. Deinde judicium totius Ecclesiæ Catholicæ sinè omni dubio anteferendum judicio privato, juxta quod plerumq; à varijs variè explicatur S. Scriptura, & sub prætextu Verbi DEI latet sensus humanus.

Discursus Theol.

Quòd S. Scriptura sit norma in decidendis Controversiis.

EX dictis patet manifestè, quòd S. Scriptura non sit judex Controversiarum. Cùm enim Lutherani & Calvinistæ inter se maximas lites de reali præsentia Christi in Eucharistia, de Exorcismo, quem Lutherani admittunt, Calvinistæ reijciunt, & in alijs fundamentalibus multis, ut ipsi fatentur, habeant, quare ergo inter illos S. Scriptura tanquam judex lites non dirimit, & omnes cœtus per Schismata penè innumeros? quare non coadunat? ut omnes idem sentiant, nec se ad invicem condemnent hæreseon, & hoc nunquam fiet, sicut hucusq; non est factum, nisi verum judicem, id est, Ecclesiam agnoscant. Manifestè ergo patet, Ecclesiam esse judicem Controversiarum, & S. Scripturam esse normam, in unanimi SS. Patrum consensu firmatam, secundùm quam procedit judex ad decidendas Controversias. Ecclesia enim, ut Judex, habet se per modum

dum Architecti, qui domum ædificat; Scriptura ut norma, eſt ad inſtar Ideæ, ſecundùm quam ædificat. Undè ſi Architectus non applicat manus ad ædificandum, Idea nihil per ſe efficiet, ut patet de S. Scriptura inter Diſſidentes, quæ nihil certi ſtatuit inter illos. Si enim unus dicit, ita intelligendam eſſe S. Scripturam, ſtatim alius clamat, contrarium ſentiendum. Et ſic reſpondetur ad omnes Objectiones adverſariorum, S. Scripturam eſſe normam, non autem judicem Controverſiarum. Hæc adeò ſunt clara, ut etiam adverſarij faſſi ſint, S. Scripturam eſſe normam Controverſiarum. *Primò* Chemnicius, qui ex B. Auguſtino deducit lib. 11. contra Fauſtum cap. 5. & lib. contra Creſcon. cap. 32. *Dicuntur libri Canonici, quia ſunt quaſi norma & regula, quâ imperitiæ noſtræ regatur infirmitas.* Si ſunt norma & regula libri Canonici, ſecundùm Chemnicium, non poſſunt eſſe judex Controverſiarum, ut per ſe patet, Legem non poſſe eſſe Judicem, cùm S. Scripturam Lutherus & Chemnicius in multis locis eſſe obſcuram, ſuprà faſſi ſint. *Secundò*, Gardius apud Becanum in Apol. pro Judice Controv. fol. 446. fatetur, Pontificem in Vet. Teſt. Apoſtolos & Concilia in Novo Teſt. fuiſſe Judices Controverſiarum, & Scripturam fuiſſe normam, quam illi in decidendis Controverſijs ſecuti ſunt. Indè ſequitur, ſi Scriptura reſpectu Apoſtolorum & Conciliorum fuit norma, reſpectu eorundem non potuit eſſe judex, ad quem pertinet interpretari & declarare, juxta hunc, & non alium ſenſum, ſumendam eſſe Sacram Scripturam pro norma.

Undè ad majorem evidentiam veritatis, quomodo ſe gerunt Catholici, & quomodo hæretici in explicanda S. Scriptura, Bellarminus de Verbo DEI cap. 10. lib. 3. fol. 158. hunc poſuit demonſtrativum Syllogiſmum: Quidquid DEUS revelavit in Scripturis, eſt verum. Hoc DEUS revelavit in Scripturis. Ergo hoc eſt verum. Et ſic explicat. Ex propoſitionibus hujus Syllogiſmi prima eſt certa apud omnes, ſecunda apud Catholicos, eſt etiam firmiſſima, quia nititur teſtimonio Eccleſiæ, Prælatorum, Conciliorum, SS. Patrum, de quibus habemus in Scripturis apertas promiſſiones, quòd errare non poſſint. De Eccleſia, quòd *ſit columna & firmamentum veritatis*: de Concilijs Act. 15. *Viſum eſt Spiritui Sancto, & nobis*: de SS. Patribus, *dedit DEUS Paſtores & Doctores*; at apud hæreticos minor nititur ſolis Conjecturis, vel judicio privati ſpiritûs, qui plerumque videtur bonus: cùm tamen ſemper ei fidendum non ſit, ut ait

Vide ſuprà pag. 239 ſimilem Dreieri ſententiam verè Catholicam, quæ eſt lapis lydius dignoſcendi omnes hæreſes.

1. Ioan. cap. 4

Apostolus: *Nolite omni spiritui credere.* Nititur etiam obscuris locis Scripturæ, vel si ex Patribus unius solùm, vel alterius Patris, ut Vincent. Lirinensis notavit: *Assumunt paulò involutiùs dictum vel scriptum.* (a) Sic nunquam producunt vel clarũ Scripturœ locũ, vel alicujus Patris, sed quidquid probant, privatis expositionibus, vel antiquorum hæreticorum falsis argumentis, humanis, erroneis, & apparentibus rationibus fulciunt, quæ si bene excutiantur, nihil habent veritatis. Undè cùm Conclusio juxta Logicos debeat sequi debiliorem partem, veritas apud illos concludi non potest. Consentit Author Tubæ, qui pag. 35. rectè ad nostrum intentum adducit S. Gregorium M. de S. Scriptura lib. 3. Indict. 11. Epist. 62. sic loquentem: *Scriptura quidem tota propter nos scripta est, sed non tota intelligitur à nobis. Multa quippè in illa ita aperta sunt, ut pateant parvulis: quædam verò obscurioribus sententijs, ut exerceant fortes: nonnulla autem ita clara obscura sunt, ut dum ea non intelligimus, agnoscentes infirma nostræ cæcitatis ad humilitatem magis, quàm ad intelligentiam proficiamus.* Pergit Author, si ex obscurioribus Scripturæ locis Controversia decidenda, non standum proprio judicio, nec judicio cœtûs particularis, cujus judicium fallere potest, ac falli. Et adducit ibidem Facultatem Theol. Regiom. in Program. Pentec. 1671. Sententiæ Scripturæ (de Fide) dubiæ, in immediatam reducendæ Propositionem, quæ per se fidem mereatur, qualis est illa: Quidquid Ecclesia Catholica dicit, verum est. Immediatè & per se fide digna est Propositio. &c. Advertat diligenter Lector, quisnam hoc infallibili medio procedit in dignoscendis Fidei dogmatibus, nonnè sola Ecclesia Cathol. Romana, cum minorem suam probat Conciliorum Generalium & SS. Patrum testimonijs; è contrà verò extra illam quilibet privatus cœtus, & privati homines, assumunt sibi Magisterium, contemptis Concilijs, & SS. Patribus. Sic propositum fuit in Concil. Trident. à Protestantibus, ut ex sola Scriptura disputaretur, non ex Traditionibus, nec probatis Concilijs, nec ex SS. Patribus. Sic Lutherus lib. de Captiv. Babil. ait: *De doctrina cognoscere, pertinet ad omnes & singulos Christianos.* Hæc Propositiones Lutheri fuerunt quidem plausibiles, quibus multorum libertinorum, qui terrena sapiunt, sibi conciliavit animos, sed non fuerunt veræ. Si enim ad omnes pertinet cognoscere & determinare aliquid, quis finis erit Controversiarum, cùm ipsi licèt non omnes, sed præcipui de doctrina cognoscenda non possunt convenire inter

(a) *alicuius Patris, vide suprà pag. 49*

Vide suprà pag. 186

se,

se, nec unquam convenient. Et si ad cognoscendum de doctrina accedent illi, quos S. Paulus enumerat ad Titum, inobedientes, vaniloqui, & seductores, quomodo veritatis cognitio apparebit? Ergo isti majori digni erunt fide, quàm SS. Patres & Concilia, de quibus hæc adjunxit Lutherus: *Satis esse queat, adversus omnium Pontificũ, Patrum, omnium Conciliorum sentias.* Et tamen alibi dixit Lutherus: *De nullo privato homine certi sumus, habeat nec ne revelationem Patris. Ecclesia autem ipsa est, de qua dubitare non licet.* Fatere veritatem, Lector Benevole, si hæc rectè dicta sunt, cùm S. Paulus contrarium doceat ad Ephes. 4. *Et ipse quosdam dedit Apostolos, &c. alios autem Pastores, & Doctores.* Et rationem inferiùs reddit: *In opus ministerij, &c. ut iam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, ad circumventionem erroris.* Ad evitanda hæc absurda, dedit DEUS Pastores & Doctores, non ut adversùs eos sentiamus. Et si contra omnia Concilia sentiendum, ergo & contra illud primum Apostolorum, & alia subsequentia. Nam cùm dixerit Lutherus, contra omnia sentiendum, nullum excepit Concilium. Quid ergo contra illa sentiendum, cùm illa repræsentent Ecclesiam Universalem? quid contra Patres? quærite, examinate, si aliquid tale potestis invenire, quòd notam inurat, cùm nec ipse Lutherus invenerit, quid tale sentiendum fuerit.

hoc dictum contra se ipsum protulit Lutherus.

Veram autem, & authenticam Scripturam Catholici indè sumunt, ubi legitimus, ac verus illarum sensus observatur, scilicet in Ecclesia Cathol. Romana, tanquam in ditissimo depositorio. Sic testatur S. Irenæus lib. 3. cap. 4. *Non oportet quærere apud alios veritatem, quam facile est ab Ecclesia sumere, cùm Apostoli quasi in depositum dives plenissimè in eandem contulerint, quæ sint veritatis.* Idem lib. 5. cap. 20. *Fugere oportet sententias ipsorum, & intentiùs observare, uti ne vexemur ab ipsis, confugere ad Ecclesiam, & eius sinu educari, & Dominicis Scripturis enutriri.* Vinc. Lirin. cap. 2. advers. Proph. voc. Novit. ait: *Hîc forsitan requiret aliquis, cùm sit perfectus Canon, sibiq; ad omnia satis superq; sufficiat, quid opus est, ut ei Ecclesiasticæ intelligentiæ jungatur authoritas.* Et statim respondet idem Lirin. *Quia videlicet Scripturā S. pro ipsa sui altitudine, non uno eodemq; sensu universi accipiunt. &c. Aliter Photinus, aliter Sabellius, aliter Donatus exposuit, aliter Arius, Eunomius, &c. Atq; necesse est idcircò, propter tantos ac tam varij erroris anfractus, ut Propheticæ, & Apostolicæ interpretationis linea secundùm Ecclesiastici & Catholici sensûs nor-

norma S. Scripturæ.

normam dirigatur. Tertull. lib. 1. de Præscr. cap. 19. *Ubi apparuerit veritatem esse disciplinæ & Fidei Christianæ, illic erit veritas Scripturarum, & expositionum, & omnium Traditionum.*

Discursus Theol.

De cognoscendis hæreticis, in exponendis Sacris Scripturis.

DE Hæreticorum Expositionibus Sacræ Scripturæ, & quomodo cognoscendi sint tot SS. Patres, audiamus. S. Augustin. Epist. 322. ad Consen. *Intellectum valdè ama, quia & ipsæ Scripturæ Sanctæ, nisi eas rectè intelligas, utiles esse non possunt. Omnes enim hæretici, qui eas in authoritate recipiunt, ipsas sibi videntur sectari, cùm suos potiùs sectentur errores, & per hoc, non quòd eas contemnant, sed quòd non intelligant, hæretici sunt.* Idem Cent. 3. in Psal. 30. *Contradicunt multis linguis diversæ hæreses, diversa Schismata personant. Tu curre ad Tabernaculum, Ecclesiam Catholicam tene, à regula veritatis noli discedere, & protegeris à contradictione linguarum.* S. Cyrillus Hierosol. *Fidem si didiceris, promissionem possidebis, & observa, illam à sola Ecclesia esse traditam.* S. Apostolus Paulus: *Volentes esse Legis Doctores, non intelligentes, neq; quæ loquuntur, neq; de quibus affirmant.* S. Petrus: *Indocti & instabiles depravant Scripturas, ad suam & aliorum perditionem.* S. Augustin. lib. 7. de Gene. ad litt. cap. 9. *Nisi quia Scripturas non rectè intelligentes, suas falsas opiniones contra earum veritatem pertinaciter asserunt.* Vinc. Lirin. cap. 23. de Origene ait: *Quædam Scripturarum vocabula novo more interpretaretur.* S. August. lib. de Hæresibus, Hæres. 70. *In suos sensus allegorizando vertunt Scripturas.* Euseb. Hist. Eccles. lib. 4. cap. 27. *Sacrarum Scripturarum sensus ac sententias pro suo arbitrio interpretantur.* Deniq; de omnibus hæreticis Irenæus lib. 1. cap. 1. Clemens Alexandr. Strom. Tertull. lib. de Præscr. cap. 38. S. Athanasius Tom. 2. fol. 271. S. Hilarius lib. de Trin. S. Ambros. lib. 4. in Luc. S. Hieron. in Oseæ cap. 7. S. Gregor. lib. Moral. 18. c. 10. Vinc. Lirin. cap. 36. explicans illa verba, *Attendite vobis à falsis Prophetis,* & alij SS. Patres docent, *non ob aliud fieri hæreticos, nisi quia Scripturas depravantes, suas falsas opiniones pertinaciter asserunt, recedentes à communi sensu Ecclesiæ, & illius Traditione.* Undè illa Con-

1. Timi 1

2. Petr. 3

Conditio proposita in Concil. Tridentino, ut res controversæ non ex Traditionibus, nec Concilijs, nec SS. Patribus, sed ex sola Scriptura deciderentur, fuit injusta: qui enim nihil unquam vult concludere, solam Scripturam secundùm suum sensum allegat, ad defendendos suos errores, ut fecerunt omnes antiqui, & recentes hæretici, de quibus sic S. Hieron. ad Paulin. de Instit. Monach. *Hoc donum DEI non quærunt Judæi & hæretici, ideò legunt quidem Scripturam Sacram, sed verum ejus sensum nunquam invenire possunt.* Et in cap. 8. Amos: *Dominus reprimit ab hæreticis pluvias spirituales, & omnem rorem Divinæ Sapientiæ.* Et posteà: *Pluit autem Dominus super unam Civitatem, veræ Confessionis Ecclesiam, & super alteram non pluit, quæ in hæreticorum Conciliabulis est. In sola Ecclesia, ubi vera Confessio, vera Fides, verus etiam sensus Scripturæ invenitur, ut Isaiæ cap. 7. legimus: Nisi credideritis, non permanebitis.* Ecclesiast. cap. 1. *Concupiscens Sapientiam, conserva Justitiam, & DEUS præbebit eam tibi.* Et Gregor. Nazianz. de Dignit. Episc. *Vis Theologus aliquando fieri, ac divinitate dignus, mandata serva, per DEI præcepta incede.* Et quod dicitur de hæreticis, idem dici debet de Judæis, utrisq; vero sensu Scripturæ carentibus, de quibus sic loquitur Tertull. lib. 3. contra Marcionem cap. 8. *Hæreticus à Judæo solet, ut aspis à vipera, mutuari venenum.* S. Augustin. lib. 1. de Serm. Dñi in Mont. cap. 4. *Qui enim piè quærit, honorat Sacram Scripturam, & non reprehendit, quod non intelligit, & propterea non resistit.* S. Chrysost. in Matth. cap. 24. *In Scripturis ignorans inveniet quid discat, contumax, quid timeat.* Et Spiritus S. per Eccles. cap. 32. *Qui timet Dominũ, excipiet doctrinam ejus, &c. Qui quærit legem, replebitur ab ea, & qui insidiosè agit, scandalizabitur in ea.* Et cùm unâ vice claram, aliâ vice obscuram dixerint S. Scripturam, se ipsos ad invicem in interpretanda illa reprehendunt. Sic Lutherus Tom. 1. Wittemb. in explic. 8. Præcepti de Picardis ait: *Quòd nudo ingenio freti in Scripturam irruunt, illotis pedibus, sicut porci, tanquam sit humana quædam scientia, adeò nullo reverentiæ discrimine versantur in illa.* Et quod Lutherus in Picardis, hoc Calvinus in Luthero & suis reprehendit, lib. 4. Instit. cap. 17. §. 25. dum ait: *Nempè si illis conceditur donum interpretationis ex Ecclesia profligare, quòd lucem Verbo afferat. Fateor, illos habere Verbum, sed quale olim Antropomorphitæ, qui DEUM Corporeum fecerunt, quale Martion & Manichæi, qui fingerent Christi Corpus vel cœleste, vel phantasticum, citabant enim testi-*

monita. Primus Adam è terra terrestris, secundus è cœlo cœlestis. Et tamen idem Calvinus lib. 4. Institut. cap. 9. §. 3. vult unumquemq; Scripturæ interpretem esse, ergo & Lutherum, quem reprehendit, dum Conciliorum Generalium definitiones vult examinari à privatis hominibus, illosq; judices constitui, relicto Ecclesiæ judicio, & sensu SS. Patrum. Et tamen uterq; purum Evangelium se habere venditat, & coram simplicibus reprehendit Catholicos, in hoc, quod Patrum commenta sequantur, captivando & cruciando conscientias hominum, ut illa amplectantur. Sed in hoc latet dolus, non enim in hoc consistit puritas Evangelicæ doctrinæ, sed in hoc, quòd Scripturarum interpretatio ad normam Patrum, secundùm Ecclesiæ Catholicæ sensum, judicium, & ejus Traditionem dirigatur, finaliterq; tradatur, ut docet Vinc. Lirin. cap. 2. Qua in re neq; captivantur, neq; cruciantur hominum conscientiæ, sed potiùs mirum in modum solantur, dum unâ infallibili Ecclesiæ definitione, intellectus nostri firmantur; è contrà verò apud illos mirum in modum conscientiæ cruciantur, prout ipsemet Lutherus suas angustias fassus sit, ut superiùs ostendimus, & indè, cùm unusquisque prout vult, S. Scripturam interpretatur, & suos in illa fundat errores. Quod expressit Irenæus lib. 1. cap. 1. *Parabolas Dominicas, vel dictiones Propheticas, aut sermones Apostolicos pervertere conantur, ut figmentum illorum non sine teste esse videatur.* Idem adversùs hæreses lib. 1. cap. 1. *Non solùm autem ex Evangelicis & Apostolicis tentant ostensiones facere convertentes interpretationes, & adulterantes expositiones, sed etiam ex lege & Prophetis, &c. ad figmentum suum, & dolosè adaptantes, in captivitatem ducunt a veritate.* Undè his deceptionibus hæreticorum tale remedium adhibendum monet lib. 4. cap. 5. dum ait: *Fugere oportet sententias ipsorum, & intentiùs observare, uti ne vexemur ab ipsis confugere ad Ecclesiam, & eius sinu educari.* Idem tenet Author Tubæ, dum pag. 7. ait: *Sensum genuinum dat Catholica Ecclesias cuius doctrinam Patres vetustiores monstrantis quod ex miro illorum consensu patet.* Et pag. 35. num. 1. ait: *Quidquid à Catholica Ecclesia in Concilio Oecumenico, prævia accurata deliberatione & ventilatione, determinatum, illud recipiendum ab omnibus, qui non Ethnici aut Publicani esse volunt.* Constat autem clarè omnibus, quòd neq; apud Lutheranos, neq; Calvinistas, & alios cœtus, fuerit aliquando Concilium Generale, quod pro tali haberetur, undè patet, quòd dogmata habeant à privatis hominibus, non quia illa reve-

pag. sup. 32

revelavit illis DEUS in Concilijs Generalibus, sed quia illis ita placuit explicare illa, pro suis firmandis erroribus.

Discursus Theolog.

De Verbo DEI Tradito, seu Traditionibus; de earum Proprietate, Divisione, Necessitate, & Utilitate, & qui illas ferè ab exordio Ecclesiæ oppugnabant. Atq; primò de Proprietate Traditionum.

CUm Catholica sententia hæc sit: Præter Verbum DEI scriptum, dari Verbum DEI traditum verè revelatum, & utrumq; esse unicam & adæquatam Regulam & normam credendi & agendi; rectè instituitur post Discursum de Verbo DEI scripto, Discursus de Verbo DEI tradito. Et ponitur Catholica Conclusio: *Datur in Ecclesia Catholica Verbum DEI traditum, seu Traditiones, quæ cum Verbo DEI scripto unicam & adæquatam Regulam & normam credendi & agendi constituunt.* Hæc veritas Catholica de existentia Traditionum, ut meliùs intelligatur, & status Controversiæ inter nos & adversarios de Traditionibus clariùs constet, sciendum, adversarios ad evertendum Magisterium Spiritûs S. Apostolos, & Ecclesiam docentis, hunc errorem pro fundamento assumpsisse, Christum Apostolos omnia docuisse, & nihil docendum Spiritui Sancto reservâsse, ita Calvinus lib. 4. Instit. cap. 8. N. 8. Sed hic error manifestè repugnat S. Scripturæ: *Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò; cùm autem venerit ille Spiritus Veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Ioann. 16. Hinc clarè patet, quòd multa à Christo dicenda erant, sed cùm non possent portare pro tunc, promisit illis Spiritum Sanctum, qui doceret illos omnem veritatem, quæ à Christo promissa illis erat, & de facto in primo Concilio Apostolorũ, postquam visibiliter descenderit Spiritus S. in Apostolos, exorsus Magisterium suum. ut in assistentia illius determinarent difficilem Quæstionem de Circumcisione, ut ipsi testantur, dicentes: *Visum est Spiritui Sancto, & nobis, &c.* quod Concilium fuit norma omnium Conciliorũ subsequentium in eadem assistentia Spiritûs Sancti. Communis etiam sensus SS. Patrum, (quos statim citabimus,) asserentium, multa Apostolos à Spiritu S. edoctos fuisse post Christi Ascensionem. Sed hoc etiam concesso, nihil conducit ad negandas Traditiones.

Adhuc enim restat quæstio, an Apostoli omnem Fidei doctrinam à Christo Domino acceptam, & Magisterio Spiritûs S. confirmatam, literis consignârint, nec ne? atq; adeò nihil contra Traditiones semper in Ecclesia Catholica practicatas statui potest. Secundò notandum, hîc non disputari, an ea, quæ ab Apostolis Christo Authore, & Spiritu S. suggerente, vivâ voce tradita sint, ab omnibus sint credenda, hoc enim credendum esse ita manifestum est, ut ne ipsi quidem adversarij unquam negaverint; esset enim DEI & Christi Fidem negare, cùm nihil intersit, quo pacto DEUS suam nobis mentem aperiat, sive atramento, sive vivâ voce, dum modò certum sit, eum nobis illa manifestâsse. Scriptura enim S. non ideò certò creditur, quia scripta, sed quia à Spiritu S. prodijt. Ideòq; si à DEO aliquid prodijsse ostendatur, etiamsi ab eo scriptis non fuerit mandatum, pari reverentiæ, pietatisquè affectu, acsi esset scriptum, ab omnibus suscipi debet: ut clarè patet in Sacris Scripturis, quæ quamvis adhuc non erant scriptæ, parem habebant authoritatem, cùm fuerint Verbum DEI traditum, sicut modò habent, cùm sint Verbum DEI scriptum. Status ergo Quæstionis inter nos Catholicos & adversarios in eo positus est, an aliqua à DEO specialiter, & ab Apostolis, dictante Spiritu S. ordinata fuerint, quæ in Scripturis Sacris non extant explicitè. Partem negativam tenent adversarij: affirmativam omnes Catholici. Probatur veritas Catholicæ Ecclesiæ, dari Traditiones in Ecclesia Cathol. primò auctoritate S. Scripturæ, tam Vet. quàm Novi Testam. auctoritate SS. Patrum fere omnium, tam Græcorum, quàm Latinorum, discurrendo per quinq; Sæcula.

Positâ affirmativâ Conclusione, de existentia Traditionum, sciendum, quamvis Nomen Traditionis potest considerari ut Universale, secundum illud Exod. 17. *Scribe hoc monumentum in libros & trade in auribus Josuè*; & Actor. 6. Lex Mosaica vocatur Traditio. *Audivimus eum dicentem, quoniam JESUS destruet locum istum, & mutabit Traditiones, quas tradidit nobis Moyses.* Et 1. Corint. 11. *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis.* Et 2. Thessal. 2. *Tenete Traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per Epistolam.* Hanc clausulam disjunctivam (*sive per sermonem*) Ecclesia Cathol. & SS. Patres semper intellexerunt de doctrina, non scripta, sed vivâ voce tradita, ut mox ex dicendis patebit. Sic S. Irenæus lib. 3. c. 2. ait: *Evenit, neq; Scripturis, neq; Tradit. consentire eos.* Tertul. lib. de Coro. Mil.

Si legem postules, Scripturam nullam invenies, Traditio tibi prætenditur auctrix. S. August. Epist. 86. *In his rebus, de quibus nihil certi statuit Scriptura, mos populi DEI, vel instituta maiorum, pro lege tenenda sunt.* S. Cyprianus lib. 2. Epist. 3. *Admonitos autem vos scias, ut in Calice Domini offerendo, Dominica Traditio servetur, ut Calix, qui in Commemorationem eius offertur, mixtus vino offeratur.* Hunc locum non rectè exponit Chemnicius de Traditione scripta: nullibi enim in toto Evangelio, nec in tota S. Scriptura legimus, ut Calix mixtus vino & aquâ offeratur. Vocatur autem Traditio doctrina non scripta, non quòd nusquam scripta sit, sed quòd non est scripta à primo Auctore. Exemplo sit Baptismus Parvulorum. Vocatur Traditio Apostolica non scripta, quia non invenitur hoc scriptum in ullo loco Apostolico, quamvis scriptum posteà sit in libris Veterum Patrum. Unde S. Augustinus lib. 10. in Gene. cap. 23. *Consuetudo Matris Ecclesiæ, in baptizandis parvulis, nequaquam spernenda est, neq; ullo modo superflua deputanda, nec omninò credenda, nisi Apostolica esset Traditio.* Idem contra errorem S. Cypriani lib. 5. cap. 25. *Consuetudo illa, quæ opponebatur Cypriano, ab Apostolorum Traditione exordium sumpsisse credenda est.*

quàm antiqua oblatio Calicis.

Discursus Theol.

De Traditionum Divisione.

NOtandum inprimis, triplicem esse Traditionem: Divinam, Apostolicam, & Ecclesiasticam. Divina dicitur, quæ à solo Christo originem sumit, & nusquam in S. Scriptura invenitur, & tamen ea continet, quæ non nisi Christum Authorem poterant habere, & per solam potestatem excellentiæ institui, illaq; tradere Apostolis, ut sunt pleraq; mysteria Fidei, Numerus, Species, Forma, Materia, & Effectus Sacramentorum, quæ non sunt Scripturis consignata, tamen in libris vel ferè omnium, vel multorum Veterum SS. Patrum inveniuntur. Apostolica Traditio dicitur, quæ ab Apostolis instituta, invenitur in assistentia Spiritûs S. quam universa tenet Ecclesia, ut est Jejunium Quadragesimale, 4. Temporum, Baptismus parvulorum, & multa alia, quæ nullo certo tempore, aut Concilio constituta, de quibus S. August. contra Donat. cap. 25. ait: *Quæ universa tenet Ecclesia, ab Apostolis præcepta benè creduntur, quanquam scripta non reperiantur.* Idem S. *Quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis*

Epist. 118

cilijs institutum, sed semper retentum, nonnisi auctoritate Apostolicâ traditum rectissimè creditur. Ecclesiasticæ Traditiones illæ sunt, quæ per Apostolicos, hoc est, Successores Apostolorum, nimirùm Summos Pontifices & Episcopos, in Concilijs congregatos, ex potestate sibi tradita, & suggestione Spiritûs S. perpetuò, & infallibiliter, ex vi promissionis Christi, tam ipsis, quàm olim Apostolis assistentis, Fidelibus in Ecclesia proponuntur. Divinæ Traditiones eandem vim habent, quàm præcepta Divina, sive doctrina scripta in Evangelijs, & alia Sacra Scriptura. Apostolicæ Traditiones non scriptæ, eandem vim habent, quàm Apostolicæ Traditiones scriptæ, ut in Concil. Trident. Sess. 4tâ dicitur. Et ratio manifesta est. Verbum DEI non ideò inde habet auctoritatem, quia scriptum est, sed ideò, quia à DEO profectum est, ut clarè patet in SS Evangelijs, quæ antequam scripta sint ab Evangelistis, parem habuerunt auctoritatem, sicut & modò habent. Ecclesiasticæ Traditiones æqualem habent cum alijs Ecclesiæ Decretis auctoritatem, & omnes ad fidem, & morum disciplinam firmum præstant robur.

Aliæ sunt Traditiones perpetuæ de Fide: ut Quatuor esse Evangelia, Symbolum Apostolorum, Baptismus parvulorum, perpetua B. V. MARIÆ Virginitas. Aliæ, quæ pertinent ad mores: ut Usus & mos formandæ Crucis, Aspersio Aquæ benedictæ, Aspersio Cinerum. Aliæ universales pro tota Ecclesia: ut observatio Nativitatis Domini, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, ut S. August. Epist. 118. docet. Aliæ, quæ ad tempus Statutæ evanuerunt: ut tempore Apostolorum. de non comedendo suffocato; vel pro causæ exigentia mutatæ: ut Usus Calicis propter hæresim Manichæorum; vel quo ad durationem temporis nunquam mutabuntur, ut celebratio Paschæ die Dominico post 14. Lunam Martij.

Status Controversiæ inter Catholicos & adversarios in hoc consistit, quòd Catholici asserant, in Scripturis non contineri expressè totam doctrinam necessariam, sive de Fide, sive de moribus. Undè præter Verbum DEI scriptum, requiritur etiam non scriptum, id est, Divinæ & Apostolicæ Traditiones. Adversarij contrarium docent, in Scripturis omnia contineri, ad Fidem & mores necessaria, proindè nullâ opus esse Traditione. Sic Lutherus in Comment. cap. 1. ad Galat. ait: *Neq; alia doctrina in Ecclesia tradi & audiri debet, quàm purum Verbum DEI, hoc est Scriptura. Doctores vel auditores alij cum sua doctrina anathema sunto.* Inferiùs respondebimus Luthero, mo-

ut ille explicat. ☞

ro, modò antùm ostendimus, hoc dictum a sibi contrarium ipsimet Luthero; tdixerat enim in Protestatione alibi: *Protestor, me prorsùs nihil docere, aut retinere velle, nisi quod in & Sacris literis primò, deinde ex Ecclesiasticis Patribus ab Ecclesia Romana receptis, hucusq; servatis, & ex Sacris Canonibus ac Decretalibus Pontificijs habetur, & haberi potest.* Et in cap. 5. ad Gal. *Hilarius, Cyrillus, Ambrosius, Augustinus, Evangelium & Fidem in Christum, absq; ulla hypocrisi, purè & simpliciter tradiderunt, hæreticis restiterunt.* S. Apostolus ad Ephe. 4. *Et ipse quosdam dedit Apostolos, &c. alios autem Pastores & Doctores, in opus Ministerij, &c. ut iam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ.* Ergo DEUS dedit Doctores ad hoc, ut non erremus, legendo sinistrè S. Scripturā, (a) suos errores fundārunt. Et si solas Scripturas recipit Lutherus, in quibus Scripturis invenitur Symbolum Apostolorum? ergo & illud reijciendū, de quo sic S. Basilius lib. de Spiritu S. cap. 27. ait: *Ipsam Fidei professionem, quâ credimus in Patrem, Filium, & Spiritum S. è quibus Scripturis habemus?* Calvinus lib. 4. Instit. cap. 8. §. 8. ait: *Esto igitur hoc firmum axioma, non aliud habendum esse DEI Verbum, cui detur in Ecclesia locus, quàm quod Lege primùm & Prophetis, deindè Scriptis Apostolicis continetur.* Et huic respondet S. Basilius lib. de Spiritu S. cap. 27. & 29. *Si consuetudines & Traditiones, tanquam non multū habentes momenti, conemur reijcere, quòd Scripto proditæ non sint, necesse erit, multa damnare, multa reijcere, improbare multa, abolere plura, tollere, quæ in Evangelio necessaria ad salutem habentur, & continentur, immo ipsam Fidei prædicationem, totamq; Religionis Christianæ formam, ad exiguas & tenues rerum angustias, & ad nudum nomen redigere.* Hæc auctoritas S. Basilij tam clara est ex antecedentibus, ut non egeat probatione, & inferiùs clariùs adhuc patebit. Chemnitius agens de 7. gene. Trad. ait: *Nullis certis & firmis documentis probari potest, qui sint ritus certò ab Apostolis traditi, qui ex Scriptura ostendi non possunt.* Idem Chemn. alibi contrarium ait: *Apostolos igitur, ritus quosdam ordināsse, & tradidisse Ecclesiis ex Scriptis ipsorum certò constat, ut verisimile est, quosdam etiam alios externos, qui in Scriptura annotati non sunt, ab Apostolis traditos esse.* Brentius sic ait: *Non contenti Scripturâ divinitùs commendatâ & confirmatâ, iactant, Apostolos multa tradidisse posteris sermone, quæ non minorem habent auctoritatem, quàm quæ scripto mandata.* Idem Brentius ibidem sic ait: *Negari non debet, nec potest, quin tam Christus tam* multa

Antilogia Lutheri.

(a) *ut multi Hæretici fecerunt, & in male intellecta.*

Lutherum & Calvinum, qui negant Traditiones, remitto ad pag. sup. 239 & seq. & pag. 269 pro satisfactione Lectoris.

Antilogia Chemnitij.

Antilogia Brentij.

multa dixerit, & fecerit, quàm Apostoli multa tradiderint, & instituerint, quæ non sunt ab ipsis literis comprehensa. Ex sententijs Chemnicij & Brentij Traditiones & negantur, & conceduntur. Dicere enim, nullis certis documentis probari potest, qui sunt ritus ab Apostolis traditi; & iterum dicere, Apostolos, ritus quosdam ordinâsse, & tradidisse, qui in Scriptura non sunt annotati, ab Apostolis traditos esse. Utrumq; dixit Chemnicius. Vel dicere, ut dixit Brentius, Non contenti Scripturâ, &c. jactant, Apostolos multa tradidisse posteris sermone, quæ non minorem habent auctoritatem, quàm quæ Scripto mandata sunt; & dicere, negari non debet, nec potest, quin tam Christus tam multa dixerit, & fecerit, quàm Apostoli multa tradiderint, & constituerint, quæ non sunt ab ipsis literis comprehensa: Est, Traditiones & negare, & concedere.

Discursus Theol.

De Traditionum Necessitate.

NOs ponimus Catholicam Conclusionem. Scilicet, quòd præter S. Scripturam, seu Verbum DEI scriptum, dari Verbum DEI non scriptum, seu Traditiones, modo superiùs explicato, Fide Catholicâ tenendum est. Ita, ut solam S. Scripturam absq; Traditionibus non scriptis, non esse adæquatam Regulam credendi, & agendi, quæ sunt necessaria ad salutem. Hæc Conclusio Catholicæ Ecclesiæ est propria ab ipso exordio. Et probatur primò ex S. Scriptura in multis locis, quæ indicat multa fidelibus, voce tenùs porrecta. Inprimis Isaiæ 59. *Spiritus meus, qui est in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, dicit Dominus, à modò usq; in sempiternum.* Undè in Vet. Test. ante Legem Moysis scriptam firma fuit Religio, & vera doctrina de cultu veri DEI, qui sinè ulla Scriptura in sola Traditione consistebat, ut patet Gen. 15. *Scio, quòd Abraham præcepturus sit filijs suis, & domui suæ post se, ut custodiant viam Domini.* Quod etiam intelligendum est de Ecclesia, immediatè post Ascensionem Domini, ubi nulla adhuc nec Scriptura, nec Evangelium consignatum erat, solâ Traditione muniti, credebant Fideles mysteria Fidei, ut patet Actor. 16. *Cum pertransierint Civitates, tradebant eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis* Et 1. Corint. 11. *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis.* Et Joan. 20. *Multa & alia Signa fecit JESUS, &c.*

&c. quæ non sunt scripta. Non est dubium, quòd hæc multa, quæ non sunt scripta, Apostoli Ecclesiæ tradiderunt per solam Traditionem. Undè S. Paulus 1. Corint. 11. *Laudo vos, quòd per omnia mei memores estis, & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.* Et 2. Thessal. 2. *Non retinetis, quia cùm essem vobiscum, hæc dicebam vobis.* Undè idem ibidem expresse ponit distinctivè utrasq; Traditiones, & præcepit tenendas. *Tenete* (ait) *Traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per Epistolam nostram.* In quem locum S. Chrysost. ait: *Hinc patet, quòd non omnia per epistolas tradiderit, sed multa etiam sinè literis, eàdem verò fide digna sunt tam illa, quàm ista. Itaq; Traditionem quoq; Ecclesiæ fide dignam putamus. Traditio est, nihil quæras ampliùs.* Et ad Philippens. 4. ait: *De cætero Fratres, quæcunq; sunt vera, quæcunq; pudica, quæcunq; iusta, sancta, &c. si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate; & quæ didicistis, & accepistis, & audîstis, & vidistis in me, hæc agite:* non dicit Apostolus, hæc solùm agite, quæ scripsi vobis, sed etiam illa, *quæ didicistis, & accepistis, & audîstis, & vidistis, hæc agite.* S. Basilius de Spiritu S. cap. 29. *Apostolicum arbitror esse, etiam in non scriptis Traditionibus perseverare.* S. Hieron. adv. Lucif. cap. 9. *Etiamsi S. Scripturæ authoritas non subesset, totius Orbis in hanc partem consensus instar præcepti obtineret, nam & alia multa, quæ per Traditionem in Ecclesiis observantur, authoritatem sibi scriptæ legis usurpàrunt.* S. August. Epist. 118. *Illa, quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto Orbe terrarum observantur, dantur intelligi, vel ab ipsis Apostolis, vel plenarijs Concilijs, quorum est in Ecclesia saluberrima authoritas commendata, atq; Statuta retineri.* Idem contra Donat. cap. 25. *Quæ universa tenet Ecclesia ab Apostolis præcepta, benè creduntur, quanquã scripta non reperiantur.* 1. Corint. 11. *Laudo vos Fratres, quòd &c. sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.* In quem locum S. Epiphan. hær. 61. ait: *Oportet & Traditione uti; non enim omnia à Divina Scriptura possunt accipi, quapropter aliqua in Scripturis, aliqua in Traditione SS. Apostoli tradiderunt, quemadmodum dicit Apostolus, sicut tradidi vobis.* Damascenus lib. 3. de Fide cap. 17. ait: *Quòd plurima Apostoli tradiderint sinè scripto, scribit Paulus. Ergo Fratres state, & tenete Traditiones, quas edocti estis, sive per sermonem, sive per Epistolam.* 2. Timoth. 6. *ô Timothèe, depositum custodi.* S. Irenæus lib. 3. cap. 4. *Non oportet adhuc quærere apud alios veritatem, quam facilè est ab Ecclesia sumere, cùm Apostoli, quasi in depositorium dives, plenis-*

in Epist. ad Thessal. hom. 4

simè in eam contulerint omnia, quæ sunt veritatis, ut omnis, quicunq; velit, sumat ex ea potum vitæ, hæc est enim vitæ introitus, omnes autem reliqui fures sunt, & latrones. &c. Oportet devitare illos; quæ autem sunt Ecclesiæ, cum magna diligentia diligere, & apprehendere veritatis Traditionem. Quid autem, si neq; Apostoli Scripturas quidem reliquissent nobis, nonnè oportebat ordinem sequi Traditionis, quam tradiderant ijs, quibus committebant Ecclesias? cui ordinationi assentiunt multæ barbarorum gentes eorum, qui in Christum credunt sinè charactere vel atramento, scriptum habentes per Spiritum in cordibus suis, salutem & veterem Traditionem diligenter custodientes. S. Augustinus Serm. 32. de Verb. Apost. cap. 2. Tom. 10. p. 154. ait: *Orationibus S. Ecclesiæ, & Sacrificio salutari, & eleëmosynis, quæ mortuorum spiritibus eroganur, non est dubitandum, mortuos adiuvari, ut cum eis misericordiùs agatur à Domino, quàm eorum peccata meruerunt, hoc enim à Patribus traditum, universa observat Ecclesia, ut pro eis, qui in Corporis & Sanguinis Christi Communione defuncti sunt, cum ad ipsum Sacrificium loco suo commemorantur, oretur, ac pro illis quoq; id offerri commemoretur.* Idem lib. 3. cap. 3. contra Maxim. Arian. Tom. 6. pag. 101. ait: *Objicis mihi, quòd dicam, Spiritum S. æqualem esse Filio, dico planè. Da, inquis, testimonia, ubi adoratur Spiritus Sanctus? Sed ne quærere multa compellar. Tu ubi legisti, Patrem DEUM ingenitum, vel innatum, & tamen verum est.* Ipsam Scripturam, undè habent Dissidentes? debent fateri, quòd ab Ecclesia Universali. Nam Eusebius Hist. Eccles. lib. 3. cap. 19. ait: *Hæretici producunt sub nomine Apostolorum falsò Evangelia Petri, Thomæ, Matthiæ, & Actus Andreæ.* Idem cap. 21. ait: *Ebionitæ utuntur solo Evangelio, secundùm Hebræos parvi faciunt alia.* Nunquid habent scriptum Dissidentes in aliqua Scriptura, quòd prædicta sunt falsa Ebionitarum, & ista vera, quæ nobiscum tenent, quatuor Evangelia, Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis. Chemnicius fatetur, hanc esse Traditionem, in Exam. Conc. Trid. Sess. 4. Molinæus in Clyp. Sect. 5. pag. 15. testificatur, hos Libros esse Divinos. Quid ergo? Ecclesiam vos Traditionem hanc docentem, hos scilicet Libros esse Divinos & Canonicos, & non alios, Thomæ, vel Petri, &c. affirmatis, & ei fiditis; & eandem vos docentem, has vel illas Traditiones non scriptas, ejusdem Ecclesiæ contemnitis. Pulchrè vobis respondet S. August. lib. de Hæres. p. 395. *Adeò me stultum putas, quòd nulla reddita ratione, quod vis, credam; quod non vis, non credam.* S. Basilius Invocationem

S. Augustinus testatur, Orationes, Sacrificium, Eleëmosynas pro Defunctis, esse Traditionem à Patribus, quã universa observat Ecclesia.

nem Sanctorum, & cultum Imaginum refert ad Traditionem Apostolicam, Epist. 205. ad Julianum Apostatam, Tom. 2. pag. 993. dum ait: *Suscipio Sanctos Apostolos, Prophetas, & Martyres, & hos invoco, ut apud DEUM supplicent. Undè & Characteres Imaginum ipsorum honoro & veneror, his præcipuè traditis à SS. Apostolis, sed & in omnibus Ecclesiis nostris depictis.* Idem S. Basil. lib. de Spiritu S. c. 27. *Dogmata, quæ in Ecclesia servantur, ac prædicantur, partim ex conscripta doctrina habemus, partim ex Apostolorum Traditione, in Mysterio ad nos delata recepimus, quæ utraq; eandem vim ad pietatem habent.* Et similia habet cap. 29. *Apostolicum esse arbitror, non scriptis Traditionibus inhærere.* Respondet Chemnicius, hæc, de quibus loquitur S. Basilius, non esse Dogmata Fidei aut morum, sed quosdam ritus, ut signare se Signo Crucis, adorare ad Orientem, benedicere Aquam; at ostendimus superiùs dixisse Chemnicium, non posse ostendi ullum ritum, certò ab Apostolis institutum. Ostendimus etiam superiùs, S. Basilium dixisse cap. 27. *Ipsam Fidei professionem, quâ credimus in Patrem, & Filium, & Spiritum S. è quibus Scripturis habemus?* Ostendimus, eundem etiam dixisse cap. 29. *Si consuetudines & Traditiones, tanquam non multum habentes momenti, conemur rejicere, quòd Scripto proditæ non sint, necesse erit, multa damnare, multa rejicere, improbare multa, multa abolere, plura tollere, quæ in Evangelio necessaria ad salutem habentur, & continentur, imò ipsam Fidei prædicationem, totamq; Religionis Christianæ formam ad exiguas, & tenues rerum angustias, & ad nudum nomen redigere.* Undè clarè patet, quòd non rectè objecerit Chemnicius, S. Basilium de aliquibus ritibus loqui, cùm ipse loquatur de dogmatibus. *Si consuetudines* (ait) *& Traditiones &c. conemur rejicere, quòd Scripto proditæ non sint, necesse erit, multa damnare, &c. quæ in Evangelio necessaria ad salutem habentur, imò ipsam Fidei prædicationē, totamq; Religionis Christianæ formam ad nudum nomen redigere.* Si cum Traditionibus non scriptis multa necesse est damnare, quæ in Evangelio necessaria ad salutem habentur, & ipsam Fidei professionem ad nudum nomen redigere; quomodo S. Basilius de aliquibus ritibus locutus est, non autem de Dogmatibus, ut objicit Chemnicius. Hæc clara nimis sunt. Deindè S. Basilius non solùm ritus quosdam, sed etiam quædam refert essentialia, (*a*) de quibus tacuit Chemnic. ut Confessionem Fidei, Symbolum Apostolicum, quod non ex Scripturis, sed ex Traditione habemus, ut & Olei unctionem in Sacra-

Franciscus Veron. T. 1. in suo Epitom. p. 518

(*a*) *in quibus Fides consistit.*

mento Confirmationis, quosdam etiam ritus commemorat S. Basilius, quem Chemnicius de solis loqui objicit. Sed contrarium superiùs clarè patuit, quod de utrisque. Hi ritus, postquam præcepti sint, si de industria, vel contemptu omittantur, grave peccatū inducunt, ut Signum Crucis in consecratione Aquæ, Eucharistiæ, Chrismatis, nec non in abrenunciatione Satanæ, & pompis ejus in Baptismo. Dicit enim S. August. Tract. 118. in Joan. sinè Signo Crucis nulla Sacramenta ritè peragi. Idem docet S. Chrysost. Hom. 55. in Matth. Brentius respondet, has Basilij sententias esse ex nævis & erroribus Basilij, qui pro honore tanti Viri, deberent silentio tegi, & nos vocat Catholicos porcos, imitatores Cham, qui Patrum nostrorum denudamus turpitudines. Non enim existimat esse ferendum, quòd S. Basilius dicat, eandem vim habere ad pietatem Traditiones pædagogicas, (ut ipse loquitur,) de Signo Crucis & Aqua benedicta cum Scripturæ dogmatibus. Sed omissâ responsione ad convitia tam contra Sanctum, quàm contra nos: non enim convitijs, sed ostensione veritatis certare volumus, cùm S. Paulus nos moneat: *Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, nec Ecclesia DEI*; sed pro convitijs, ipsam rependimus veritatem Brentio, & Sequacibus illius, si qui inveniuntur; & dicimus: Rectè S. Basilium æquare Traditiones Scripturis. Ratio manifesta ista est. Nam ut in Scripturis quædam sunt magna præcepta, ut diligere DEUM & proximum; quædam minora, ut non dicere verbū otiosum, quæ non æquè obligant ad observationem, & tamen æquè obligant ad fidem & venerationem, quia utrumq; præceptum, & majus, & minus, continetur in S. Scriptura. Non enim minùs est hæreticus, qui non credit, aut non veneratur Scripturam, quæ ait: *De omni verbo otioso reddent rationem in die Judicij*; quàm qui non credit, aut non veneratur illud: *Diliges Dominū Deum tuum*. Ita etiam in Traditionibus, quædam sunt majora, & quædam minora, quo ad obligationem agendi, & tamen omnia æquè obligant ad Fidem & venerationem, cùm proficiscantur ab eodem Authore Spiritu S. & veniant ad nos, tam Traditiones, quàm Scripturæ, per manus Catholicæ Ecclesiæ, quæ est Mater nostra, licèt non æqualiter obligant, tam Traditiones, quàm Scripturæ, quo ad modum agendi.

1. Corint. 11

Hermannus non contentus responsionibus Chemnicij & Brentij, addit hæc: Ista omnia non esse Basilij, sed inserta in libro Basilij, ab aliquo nebulone. Sanè expeditissima Responsio. Sic enim facile est,

est, solvere omnia argumenta, negare totum, quidquid illud est, nec nos etiam moramur, tantùm monemus Lectorem, ut videat, si huc usq; dicta non sunt S. Basilij, & videbit, si verum dixerit Hermannus ; & si verum dixerit, quare etiam hanc veritatem non communicavit Chemnicio & Brentio, ut hæc inconvenientia non committerent in suis Objectionibus, primus dicendo, non de dogmatibus locutum esse Basilium, alius, nævos & errores esse Basilij. Sed nos iterum ad lumina Ecclesiæ, SS. Patres revertamur.

S. Chrysost. Hom. 69. ad popu. & Hom. 3. in Epist. ad Philipp. *Non frustrà ab Apostolis sancitum esse, ut in celebratione Venerandorum Mysteriorum, memoria fiat eorum, qui hinc discesserunt.* Epiphanius Hær. 55. *Termini nobis positi sunt, & fundamenta, & ædificatio Fidei, & Apostolorum Traditiones, & Scripturæ Sanctæ, & Successiones doctrinæ.* Item Hær. 61. *Oportet & Traditione uti, non enim omnia à Divina Scriptura accipi possunt. Quapropter aliqua in Scripturis, aliqua Traditione SS. Apostoli tradiderunt.* S. Dionysius Areopag. vicinus temporibus Apostol. de Eccles. Hierar. cap. 1. *Primi illi Hierarchiæ nostræ duces ac principes, cùm & ipsi à Divina bonitate plenè, cumulatèq; sanctum hoc munus accepissent, &c. ea partim scriptis, partim non scriptis Constitutionibus ex Sacrosanctis legibus, nobis tradiderunt.* S. Irenæus lib. 3. adv. Hær. cap. 2. *Cùm ad eam iterum Traditionem, quæ est ab Apostolis, quæ per Successiones Presbyterorum, in Ecclesiis custoditur, provocamus eos, qui adversantur Traditioni.* Idem paulò pòst ait: *Evenit itaque, neq; Scripturis iam, neq; Traditioni consentire eos.* Tertull. lib. de Corona Militis, cap. 3. enumeratis pluribus Ecclesiæ institutis, quæ ex Traditione procedunt, ait: *Harum & similium disciplinarum, si legem expostules, Scripturarum nullam invenies. Traditio tibi prætendetur auctrix, Consuetudo confirmatrix, Fides observatrix.* Idem passim Traditione utendum, docet lib. 1. contra Marcionem hæreticum. S. Athanasius lib. 1. de Decret. Synodi Nicæ. ait: *Ecce nos quidem ex Patribus ad Patres, per manus traditam fuisse hanc sententiam demonstravimus; Vos autem, ô novi Judæ & Caiphæ filij, quos tandem nominum vestrorum potestis ostendere progenitores.* S. Ambros. lib. de ijs, qui initiantur Mysterijs, cap. 2. & 6. quàm lib. 1. de Sacram. cap. 1. & 2. *explicat varios ritus, qui ab Universali Ecclesia servantur, qui nusquam scripti reperiuntur, & quorum origo aliò referri non potest, quàm in Apostolos Authores.* Serm. 34. 35. & 36. docet, *Quadragesimam à Christo preceptam*; Epistolâ verò 81. & Serm. 38.

Symbolum Apostolorum, Apostolicam esse Traditionem non scriptam. S. Hieronym. Epist. ad Macell. de erro. Mont. *Non unam Quadragesimam ex Apostolica Traditione tempore nobis congruo ieiunamus.* S. August. lib. 2. contra Donat cap. 7. *Quam consuetudinem credo ex Apostolica Traditione venientem, sicut multa non inveniuntur in literis eorū, neq; in Concilijs posteriorum, & tamen, quia custodiuntur per Universam Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita, & commendata creduntur.* Et lib. 4. cap. 6. *Illa consuetudo, quam & tunc homines sursùm versùs aspicientes non videbant, à posterioribus institutam, rectè ab Apostolis instituta creditur.* Et lib. 4. cap. 24. *Quod universa tenet Ecclesia, nec Concilijs institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolicâ traditum, rectissimè creditur.* Et lib. 5. cap. 23. *Quae universa tenet Ecclesia, ab Apostolis benè perspecta creduntur, quanquam scripta non reperiantur.*

Discursus Theol.

In quo evidentibus rationibus probantur Traditiones.

PRobantur Traditiones Rationibus. Prima sit. Admittendæ sunt in Ecclesia Cathol. Traditiones, modo & sensu explicato, si non omnis doctrina divinitùs revelata, sacris literis est commendata. Sed res ita se habet, quòd non omnis doctrina divinitùs revelata contineatur in Scripturis, vel ex illis per expressam, & evidentem consequentiam elici possit. Ergo admittendæ sunt in Ecclesia Traditiones. Major hujus argumenti est omninò certa, fundatur enim in Propositione Hypothetica & Conditionali, procedente à Definitione rei controversæ, ad existentiam ejusdem. Per Traditiones enim, conventione factâ cum adversarijs, nihil aliud intelligimus, quàm doctrinam divinitùs revelatam, non scriptam, ad quam, ut sit Divina, infallibilemq; habeat auctoritatem, ad Fidei Controversias finiendas, parùm interest, quòd literis, vel vivâ voce declarata fuerit, dummodò Spiritu S. suggerente, vel Christo Authore, ab Apostolis ad nos pervenerit. Sicut mandatum Principis eandem vim & auctoritatem habet apud Subditos, sive Scripto, sive vivâ voce proferatur, ut manifestè patet in S. Evangelijs, quæ antequam ab Evangelistis scriberentur, eandem auctoritatem habuerunt, sicut modo scripta habentur. Nullum est dubium, quòd doctrina divinitùs inspirata, maximèq; ad Fidem necessaria, scilicet tota S. Scriptura

Ve-

Vet. & Novi Testam. simul sumpta, sit Verbum DEI: iterum, tota illa Scriptura, præsertim in ijs, quæ ad Fidem & salutem necessaria sunt, manet nobis salva & incorrupta, ac tandem, quòd habeamus verum ac legitimum illius sensum, ad quem habendum, superiùs ex Vinc. Lirin. ostendimus, necessariam Ecclesiasticam Traditionem, ut per illam à tot falsis sensibus hæreticorum, dignoscatur verus & legitimus, vereq; Catholicus. Sed talis doctrina nullibi habetur in Scripturis Sacris, neq; etiam ex illis per expressam & evidentem consequentiam erui potest, igitur non omnis doctrina divinitùs inspirata, & ad salutem necessaria, continetur in Scripturis. Major hujus argumenti videtur esse omninò certa: quâ enim ratione possunt concedere adversarij, S. Scripturam esse medium, hominibus à DEO datum, quo de rebus Fidei, & ad æternam salutem spectantibus instruerentur, nisi eâdem certitudine nobis constet, hanc, & non aliam Scripturam, divinitùs inspiratam, omnesq; ejus libros esse Canonicos, talique, & non alio sensu esse intelligendos, ubi aliqua oritur de rebus Fidei Controversia. Profectò, si S. Scriptura, in quantum est S. Scriptura, Verbumq; DEI scriptum, certiores nos reddit eorum omnium, quæ docet, multò magis aliquâ viâ certi esse debemus, quòd hæc, & non alia, sit ipsa S. Scriptura, verumq; DEI Verbum, Matthæi, non autem Manichæi, verum esse & Divinum Evangelium, nutante verò circa hoc semel nostrâ fide, possemus omnia in illa contenta ad dubium revocare. Undè satis patet veritas majoris Propositionis, & totius argumenti illi innixi, cujus vi coacti plures adversarij hanc fateri veritatem, inter quos singularis Traditionum oppugnator Chemnicius in Exam. Conc. Trid. Sess. 4. fassus est his verbis: *Hanc Traditionem, quâ nobis in manum dantur S. Scripturæ libri, reverenter accipimus.* At quis Chemnicium constituit Judicem, quòd hanc unicam ab Ecclesia Traditionem recipiat, alias reijciat? Benè respondet illi S. August. lib. de Hæres. pag. 391. *Adeò me stultum putas, ut nullâ redditâ ratione, quod vis, credam; quod non vis, non credam.* Deindè, quomodo dijudicabit Chemnicius inter Lutherum, qui Epistolam Jacobi & Apocalypsim reijcit, Calvinus verò dicit Canonicas. Idem Chemnic. in Exam. Concil. Trid. Sess. 4. ait: *DEUS voluit in Ecclesia extare donum interpretationis, quod sicut donum sanationis, miraculorum, & linguarum, non est commune omnibus.* Idem inferiùs: *Gratè & reverenter utimur Patrum laboribus, qui multa Scripturæ loca Commentarijs suis illustrârũt.*

Chemnicij & Centuriatorum contraria sententia Luthero.

Centu-

Centuriatores Cent. 1. lib. 2. cap. 4. col. 52. dicunt: *Senserunt Apostoli, Scripturas non posse intelligi sinè Spiritu S. & interprete.* Quod sufficit nobis. Sic enim concedunt, & admittunt, aliquid extra Scripturam per Traditionem venire ad nos, & ad adversarios, scilicet, hos, & non alios libros esse Canonicos; hunc, & non alium esse legitimum eorum sensum, ex Decretis Conciliorum. Undè evidens est, aliquid divinâ fide credendum esse, quod non extet in Scriptura, neq; ex illa evidenter deducatur, atq; adeò dari Traditionem aliquam, Verbumq; DEI non scriptum, non solùm ad Fidem necessariam, sed quòd sit basis, cui universa Religio Catholica innitatur. Si autem hæ Traditiones, quas nullo modo adversarij negare possunt, semel ad nos & adversarios pervenire potuerunt, cùr & aliæ per eandem viam pervenire non possunt? de quibus statim dicemus. Dictam autem testificationem, sive doctrinam, non contineri in Scripturis, neq; per expressam consequentiam ex ijs posse elici, quæ erat minor hujus argumenti probanda, clarè testantur præteritæ & præsentes inter ipsos adversarios de Canonicorum librorum numero, deq; legitima & vera illorum intelligentia Controversiæ, quibus non daretur locus, si in aliquo Scripturæ libro, dictorum librorum Canon expresè haberetur, illorumq; sensus ita esset ubiq; perspicuus, & certus, ut sinè Traditionis beneficio in Ecclesia, veluti in diviti veritatis depositorio custoditæ, (inquit Irenæus loco superiùs citato) cunctis innotescere, natæq; de illis difficultates absolvi possint. Aliqui respondet ex adversarijs, *Prima principia non probari, sed supponi, ne detur processus in infinitum*: sed quàm malè hoc axioma sit applicatum, patet ex ipsis adversarijs, qui inter se contendunt de numero librorum Canonicorum. Calvinus enim nobiscum admittit Apocalypsim, Epistolam Divi Jacobi, Epistolam ad Hebræos dicit verè esse Apostolicam, & arguit in hoc errare Lutherum & Lutheranos. Lutherus hæc omnia reijcit. Centuriatores, licèt sint rigidi Lutherani, à Luthero defecerunt ad Calvinum, & cum illo acerrimè pugnant pro Apocalypsi contra alios Lutheranos; & sic de alijs. Ut ergo in tanta rerum ambiguitate, & collisione certò nobis constet, hæc tria Fidei principia esse vera, scilicet, quòd tota Scriptura Vet. ac Novi Testam. simul sumpta, sit Verbum DEI: *Alterum*, quòd tota illa Scriptura, præsertim in ijs, quæ ad Fidem & salutem necessaria sunt, manet nobis salva & incorrupta. *Tertium*, quòd habeamus verum ac legitimum illius sensum, ne-

cessariò recurrendum est ad aliquam probationem extraScripturam, nimirùm ad Ecclesiæ testificationem, in Traditione, seu Verbo DEI non scripto fundatam, per quam illa divinitùs accepit: cùm enim Fides nitatur Verbo DEI, nisi hujusmodi Traditio, & aliæ similes essent Verbum DEI non scriptum, nulla esset Fides nostra, prout de facto ita est apud omnes, qui relictâ testificatione Ecclesiæ, vel secundùm Lirinensem, *Traditione Ecclesiasticâ*, quisq; prout vult, S. Scripturam ad suum sensum trahit, *aliter* (dicit Lirin.) *Novatianus, aliter Photinus*, aliter alij. Quomodo colligemus ex Scriptura, Marci & Lucæ esse vera Evangelia, Thomæ verò & Bartholomæi esse falsa, cùm ratio potiùs dictet, magis credendum libro præferenti Titulum Apostoli, quàm non Apostoli; undè sciemus & numerum Evangelistarum, nisi ex Traditione Ecclesiæ, de qua sic loquitur Origenes cap. 18. *Ex Traditione didici de quatuor Evangelijs.* Undè rectè S. Basilius lib. de Spiritu S. cap. 27. *Si Traditiones non scriptæ negligantur, fore, ut Evangelium etiam magnum detrimentum patiatur.* Idem Epist. 61. *Dogmata Patrum contemnuntur, Apostolicæ Traditiones annihilantur, recentiorum hominum inventa Ecclesiæ inseruntur.* Et S. August. lib. contra Epist. fundam. cap. 5. clarè dicit, *se Evangelio non crediturum, nisi Ecclesia id doceat.* Brentius in Prolego. non habens quò evadat, fatetur, hanc unam & solam Traditionem non scriptam esse recipiendam. Idem docet Chemnicius, tractans secundum genus Tradit. in Exam. Conc. Trid. At parùm refert, hanc unam admitti Traditionem, si non admittunt Traditionem de vero & legitimo sensu illius, ex testificatione Ecclesiæ, seu si non admittunt Traditionem Ecclesiasticam. Respondet Calvinus lib. 1. Instit. cap. 7. §. 1. *Scripturas Sacras discerni per se, ut lucem à tenebris*; at contrà est: quare Lutherus Epistolam Jacobi vocat Stramineam, Calvinus Apostolicam? idem Apocalypsim veneratur, Lutherus reijcit. Respondet Calvinus §. 4. *Non omnibus apparere hanc differentiam Scripturarum, solùm illis, qui habent verum Spiritū.* At contrà: Si Lutherus dixerit, se habere verum Spiritum, & Calvinum non habere illum, quo probabit Calvinus, apud se esse verum Spiritum, non apud Lutherum. Idem Calvinus ibidem cap. 9. §. 1. dicit, Apostolos habuisse verum Spiritum, quod & nos dicimus: at Apostoli Librum Sapientiæ Sacrum, & Divinum esse dixerunt, ut S. August. de Prædest. c. 14. testatur, & tamen Calvinus hunc Librum, qui etiam Spiritum jactat, vult esse profanum. Combinentur hæc, si possunt.

Secundò probatur minor primi argumenti, discurrendo per singulos Ecclesiæ militantis Status Legis Naturæ, Legis scriptæ, & Legis Gratiæ, in quibus multa ad Fidem & salutem necessaria, per solam Traditionem habita, reperiuntur.

Discursus Theol.

In quo probatur Vtilitas Traditionũ per singulos Ecclesiæ militantis Status, in Statu Legis Naturæ, Legis scriptæ, & Legis Gratiæ.

DE Lege Naturæ nullum est dubium: nam per bis mille annos & ampliùs, ab Adam usq; ad Moysen, Scriptura Sacra nulla fuit, cùm omnium consensu, Moyses fuerit primus Sacer Scriptor; toto ergo illo tempore, in quo plerīq; Sancti floruerunt, ut Abraham, Isaac, Jacob, & alij, solis Traditionibus, soloq; Verbo DEI non scripto, gubernata fuit vera tunc existens Ecclesia, creditaq; à Fidelibus plura ejusdem Mysteria, ut Creatio Mundi in tempore, futura Incarnatio, remuneratio bonorum, & castigatio malorum, & alia id genus, quæ in quacunq; Lege scitu & creditu fuerunt ad salutem necessaria.

Sicut enim conservari potuit antiqua illa Religio, & Fides, solâ Traditione, sinè Scriptura, ad duo millia annorum: sic potuit doctrina Christi conservari cùm Traditionibus per mille sexcentos annos, multò magis, cùm se invicem juvant, & conservant Scriptura cum Traditione.

In Lege quoq; scripta, à Moyse usq; ad Christum, cùm Judæi Fide crederent, femellas concipi in peccato Originali non minùs, quàm masculos, pro quibus Circumcisio erat constituta, eâdem etiam Fide credere debebant, illas salvari non posse, nisi per aliquod remedium à DEO institutum. At tale remedium nullibi reperitur in Scriptura Vet. Test. quòd tale fuerit, Ergo per Traditionem hoc debebant scire. Hæc autem Traditio erat necessaria ad salutem, quia sinè hoc remedio non poterant saluari femellæ. Deindè, cùm ante octavum diem Circumcisionis morerentur masculi, ne in peccato Originali morerentur, debuit esse remedium, de quo nihil in Scriptura Vet. Test. Ergo ex Traditione fuit aliquod remedium necessarium ad salutem parvulorum. Et ideò tam de his, quàm de alijs

Traditionibus loquens S. Scriptura, præcipit observandas, ut Deuteron. cap. 32. *Interroga Patrem tuum, & annunciabit tibi, & maiores tuos, & dicent tibi.* Et Job 8. *Interroga generationem pristinā, & diligenter investiga Patrum tuorum memoriam.* Et Jud. 6. *Ubi sunt mirabilia, quæ narraverunt nobis Patres nostri.* Et Psalm. 77. *Quanta mandavit Patribus nostris nota facere filijs suis, ut cognoscat generatio altera, filij qui nascentur & exsurgent, & narrabunt ea filijs suis.* Et multa similia alia.

In Lege verò Nova, de qua potissimùm est Controversia inter Catholicos & Dissidentes, multa enim sunt de Fide, quæ tamen nullibi in Scriptura reperiuntur, sed per solam Traditionem habentur, hujusmodi est Symbolum Apostolorum, de quo sic S. Basilius lib. de Spiritu S. cap. 27. ait: *Ipsam Fidei Professionem, quā credimus in Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, è quibus Scripturis habemus?* acsi diceret, non haberi ex Scriptura, sed ex Traditione, per quam venit ad nos Symbolum Apostolorum. In hoc quoq; Symbolo aliqua sunt, de quibus Scriptura tacet, vel obscurè loquitur. *Secundum* est, quòd baptizati ab hæreticis non sint rebaptizandi, & hoc ex sola Scriptura, seclusâ Traditione, evidenter deduci non potest, ut potiùs ex ea contrarium colligere sibi visus fuerit S. Cyprianus, cùm S. Stephanus Papa, & S. Augustinus cum alijs Patribus, è contrario ad Catholicum dogma defendendum, Ecclesiæ Traditionem allegarent. Et quamvis S. Cyprianus, & ejus Prædecessor Agrippinus, notam hæresis non incurrerunt, cùm Ecclesiæ unionem nunquam dereliquerint, & hunc errorem ante determinationem Ecclesiæ tenuerint, tamen Donatistæ, quia ob id ab Ecclesia recesserunt, & post determinationem Ecclesiæ hunc errorem non reliquerunt, pro hæreticis habiti sunt, vide S. August. lib. 2. contra Donat. *Tertium*, intemerata B.V. MARIÆ Virginitas, etiam post partum, quam se quoq; credere dicunt adversarij, damnatâ contrariâ Helvidij hæresi, qui oppositum asserebat, de quo S. Hieron. lib. contra illum, & S. August. lib. de hæres. cap. 84. Quæ tamen Virginitas perpetua ex sola Scriptura probari non potest, seclusâ Traditione, ut satis per se patet. *Quartum*, celebrandum esse Pascha die Dominico post 14. Lunam Martij, non autem more Judæorum ipsâ Lunâ 14. & quamvis hæc celebratio liberæ forsan fuit observationis, re nondum ab Ecclesia determinatâ, ante Concilium Nicæn. I. vel ante definitionem Victoris I. circa annum 198. qui primus oppositum

Donatistæ damnati quare.

positum errorem condemnavit, excommunicatis Asiaticis Ecclesijs, à dicto tamen Concilio coacti sunt omnes Catholici, ita Pascha celebrare, & sentire ita esse celebrandum, ut Quartodecimani vocati, pro hæreticis semper fuerunt habiti, qui determinationem Ecclesiæ sequi noluerunt, vide Epiphan. hæres. 50. & S. August. hæres. 29. non aliâ ratione, nisi quia hujusmodi ritum celebrandi Pascha ab Apostolis profectum esse, & à majoribus per continuam Traditionem tunc ad ipsos pervenisse judicârunt, & crediderunt præfati Concilij Patres, cùm nullibi in S. Scriptura hoc inveniatur. Lutherani & Calvinistæ nobiscum hanc determinationem Ecclesiæ sequuntur. Idem asserendum est de translatione Sabbathi in diem Dominicum, ne videatur Ecclesia Judæos imitari. S. August. Tom. 2. pag. 212. Epist. 118. cap. 1. ait: *Illa quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto Orbe terrarum observantur, dantur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenarijs Concilijs, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas commendata, atq; statuta retineri, sicuti quòd Domini Passio, Resurrectio, & Ascensio in Cœlum, & adventus de Cœlo Spiritûs Sancti anniversariâ solemnitate celebrantur, & si quid aliud tale occurrerit, quod servatur ab universa, quacunq; se diffundit Ecclesia. &c.* Et cap. 5. ait: *Si quid tota per Orbem frequentat Ecclesia, quin ita faciendum sit disputare, insolentissimæ insaniæ est.* Innocentius I. vixit post An. 300. Epist. ad Decentium Tom. 1. Concil. pag. 69. ait: *Id quod à Principe Apostolorum Petro Romanæ Ecclesiæ traditum est, ac nunc usq; custoditur, ab omnibus debere servari.* *Quintum*, quòd sit certus numerus Sacramentorum in Novo Test. quod in ea forma & materia, quam observat Ecclesia, & non in alia, à Christo Domino fuerit instituta, solùm ex Traditione Apostolica & Ecclesiastica. Hoc tam Catholici, quàm adversarij credunt, solùm interest, quòd Catholici constanter numerum septenarium credunt, adversarij in numero discrepant. Philippus Melanchton in Locis Commun. solùm recipit Baptismum & Eucharistiam: multi Lutherani in suis Catechismis Baptismum, Eucharistiam, & Pœnitentiam: Zwinglius in lib. de vera & falsa Relig. Baptismum, Cænam, & Matrimonium: Calvinus lib. 4. Instit. cap. 14. §. 31. Baptismum, Cænam, & Ordinationem. At hic numerus, quemcunq; vult adversa pars, non invenitur in Scriptura evidenter definitus aut expressus; nullibi enim dicit, duo tantùm vel tria Sacramenta: undè necessariò adversarij fateri debent, qualemcunq; numerum excogitant, illum habere

non

non ex Scriptura, sed ex proprio sensu. Sacramenta verò ex Traditione Ecclesiæ, & Verbo DEI non scripto, Catholici credunt, Septem esse Novæ Legis, talemq; esse uniuscujusq; Materiam & Formam, qualem evidentissimè SS. Patres & Catholici Doctores ostendunt. *Sextum*, Parvulos esse baptizandos. Hoc enim nullibi in Scriptura invenitur, seclusâ Traditione, ut testatur Origenes in cap. 6. in Epist. ad Rom. *Ecclesia ab Apostolis Traditionem accepit, etiam parvulis Baptismum dare.* Et S. August. lib. 4. de Bapt. contra Donat. cap. 23. & lib. 10. de Genes. cap. 23. ait: *Consuetudo Matris Ecclesiæ in baptizandis parvulis, nequaquam spernenda est, nec ullo modo superflua reputanda, nec omninò credenda, nisi Apostolica esset Traditio.* Chemnicius in 5. genere Tradit. ait: *Affirmat Origenes & Augustinus, Baptismum parvulorum esse Traditionem Apostolicam, hanc recipimus; sed etiam idem Augustinus, & alias Traditiones affirmat Apostolicas. Ergo & aliæ sunt recipiendæ.* Respondent: Hæc unica est vera, aliæ falsæ, ideòq; non recipiendæ. Hoc argumento mirè vexant Anabaptistæ Lutheranos & Calvinistas, cùm habeantur pro hæreticis ab ijs utrisque, ex defectu hujus Apostolicæ Traditionis, Anabaptistæ. Undè objiciunt Lutheranis & Calvinistis, quòd in nulla Scriptura invenitur Baptismus parvulorum. Sicuti neq; hoc, quòd Lutherani existimant, Baptismum sinè Fide Actuali nihil valere in parvulis, proptereà credunt, dum baptizantur, actu credere infantes. Id non solùm Lutherus docet in cap. 3. ad Galat. & Chemnicius in Exam. Sess. 7. Conc. Trid. sed & Synodus Lutheranorum Wittembergæ hoc definivit; at hoc nullo modo ex Scripturis probari potest. Ubi enim Scriptura docet, uti ratione infantes, ante usum rationis, dum baptizantur? Respondent Lutherani & Calvinistæ Anabaptistis, non esse quidem in Scriptura Baptismum parvulorum, sed est Traditio Apostolica. Respondent Anabaptistæ: Vos negatis, dari Traditiones, quæcunq; illæ sint, extra Verbum DEI scriptum, quod solùm est sufficiens ad salutem; sed etiam & ista est extra Verbum DEI scriptum, ergo pariter neganda. Respondent Lutherani & Calvin. Negamus alias, quia in illis erravit, in hac verò non erravit Cathol. Ecclesia. Respondent Anabaptistæ: Si in alijs erravit, & in hac errare debuit; posito enim errore circa plures Traditiones, sequitur, quòd & circa hanc erravit, dicendo eam Apostolicam, sicut alias dicit Apostolicas, & vos illas negatis, tales esse. Hîc Lutherani & Calvinistæ constricti, vel debent reijcere Baptismum parvulorum, vel debent,

Videtur contra rationem agere Chemnicius, cùm duorum Patrum testimonio, suscipit unam hanc Traditionem, alias reijcit, cùm tot SS. Patres testentur de illis ultra S. Augustinum & Origenem.

Si actu credunt, dum baptizantur, debent recordari sui Baptismi.

debent, licèt inviti, fateri, quòd circa nullam Traditionem erravit Eccleſia, quamcunq; pro Apoſtolica agnoſcit, & tradit credendum Fidelibus, cùm ſit *Eccleſia columna & firmamentum veritatis*, habens aſſiſtentiam Spiritûs S. qui eam docet, quæ ſunt veræ Traditiones, & quæ falſæ; hâc unicâ reſponſione poſſunt vincere Lutherani & Calviniſtæ Anabaptiſtas. Hoc argumento preſsus Lutherus, vel invitus debuit fateri aliquas Traditiones, qui ad duos Plebanos ſic ait: “ Quòd dicant Anabaptiſtæ, nunquam in Scripturis haberi, quòd “ debeant baptizari infantes, fatemur nos, id nullâ Scripturâ pro“ bare poſſe, quæ clarè &c. dicat, debetis pueros baptizare. Si quis “ nos urgeat, &c. nos tanquam victori cedamus oportet, nusquam “ enim ſcriptum invenimus: Boni autem, & ratione præditi Chri“ ſtiani, tale nihil à nobis exigunt, faciunt id contentioſi tantùm, “ & præfracti homines, ut eſſe prudentes videantur; contrà verò “ nullam illi Scripturam proferunt, quæ dicat, debetis adultos ba“ ptizare, non autem pueros. Mox ex Apoſtolorum Traditione in “ Eccleſia DEI obſervatâ docet, parvulos eſſe baptizandos, etiamſi “ nulla Scriptura faciendum id eſſe præcipiat. Ac ſicut nuper in Eu“ chariſtiæ Sacramento, ita nunc in parvulorum Baptiſmo defen“ dendo. potiſſimùm nititur Eccleſiæ auctoritate. Sed parùm refert, quamvis Lutherus admittat, ex Traditione Apoſtolica Baptiſmum parvulorum & Euchariſtiæ Sacramentum, & defendat, ex auctoritate Eccleſiæ illa procedere, cùm tamen alias Traditiones Apoſtolicas, ſimiles Baptiſmo parvulorum, de quibus plures SS. Patres quàm de Baptiſmo parvulorum teſtantur, non recipit. Ore proprio judicavit, ſe eſſe contentioſum, & præfractum hominem, ut eſſe prudens videretur, cùm ejusdem Eccleſiæ auctoritate firmatas Traditiones, quas vult, recipit, quas vult, reijcit; & cùm Eccleſiæ auctoritatem. quam pro Baptiſmo parvulorum allegavit, contemnit, ſeipſum condemnat, & Anabaptiſtis victas dat manus, ſibi ipſi Regula Fidei factus, cùm parvulorum Baptiſmum paucioribus Patribus atteſtantibus, etiam teſte Chemnicio recipit, alias Traditiones, de quibus plures, & fermè omnes Patres teſtantur, & ab eadem Eccleſia procedant, reijcit. Undè veriſſima ſententia Dreieri de Luthero completur, cùm ille reijciat Patres, & Eccleſiaſt. Traditionẽ, quòd nunquam potuerit probare ſuam orthodoxam ſententiam, ſed more aliorum hæreticorum, proceſſit in reijciendis Traditionibus. Vide ſuprà pag. 211. & ſeq. quomodo ad amuſſim dictũ Dreieri

reiectis Traditionibus, Lutherus convictus ab Anabaptiſtis, debuit fateri invitus Traditiones & Auctoritatem Eccleſiæ, cùm non poſſit ſuo commento trahere Anabaptiſtas ad Baptiſmum parvulorum.

Dreieri Luthero conveniat. Ultimum tandem. Lutherus ait in Assert. Artic. 37. *Ego tamen & credo, Purgatorium esse, & consulo, suadeoq́, credendum*, & tamen in eodem Articulo asserit, *Purgatorii non posse probari ex Sacris literis.* Ergo Lutherus credebat aliquam Traditionem, quam dicit non esse in Sacris Literis, licèt nos contrarium ostendemus, ex Sacra Scriptura probari Purgatorium, cùm de Purgatorio agemus.

Discursus Theol.

In quo fundamentali ratione probantur Traditiones, nempè quòd procedant ex voluntate DEI Traditiones.

S*Ecunda* Ratio Catholica pro Traditionibus desumitur ex Voluntate DEI, quam sic formamus. Admittendæ sunt in Ecclesia Sacræ Traditiones, præsertim in statu Legis Evangelicæ, si DEUS eam voluerit in tali statu gubernari, non tantùm per Verbum suum scriptum, sed etiam per non scriptum, seu traditum. Sed ita DEUS voluit, Ergo: Major hujus argumenti est certa. Omnia enim, quæcunq; voluit DEUS, fecit. Minor probatur. *Primò*, omnibus Sacræ Scripturæ, & SS. Patrum authoritatibus superiùs adductis, siquidem nobis Divina voluntas potissimùm innotescit, ac manifestatur per S. Scripturam, juxta communem SS. Patrum sensum intellelectam, & interpretatam. Cùm igitur juxta talem sensum Sacræ nos edoceant literæ Traditionum veritatem, & earundem observantiam nobis commendent. *State*, inquit Apostolus, *& tenete Traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per Epistolam.* Ex quo loco, & alijs similibus, omnes ferè SS. Patres docent, utrumq; Verbum DEI, scriptum & traditum, pariter observare, ut suprà ex illis clarè patuit. Nulli cordato viro rationale dubium suboriri potest, quin DEUS per Traditiones voluerit Ecclesiam suam regi, & gubernari. *Secundò* probatur eadem minor. Quia Christus in Novo Testam. nihil scripsit, nec unquam aliquid scribi præcepit, sed tantùm præcepit prædicari Evangelium omni Creaturæ, & ideò pauci ex Apostolis ac Discipulis scripserunt, omnes verò prædicationi operam dederunt: Cùm enim prædicatio, quatenùs fit vivâ voce, ad Traditionem magis, quàm ad Scripturam pertineat, præsertim, quia

2. ad Thess. 2

quia Apostoli diù prædicaverunt, antequam scriberent, videtur indè manifestè sequi, DEUM voluisse, non minùs vivâ voce, seu Verbo non scripto, quàm scripto, doctrinam Evang. primùm tradi, & ad nos pervenire, aliàs, si intenderet Christus suam doctrinam scribi, non verò primariè prædicari, debuerunt omnes Apostoli Evangelia scribere, sicut scripserunt duo, S. Matthæus, & S. Joannes. Confirmatur hoc magis, quia Apostolis & Evangelistis non fuit propositum, omnia dogmata ad Fidem & mores pertinentia, Scripto complecti, quia nullibi in Scriptura legitur, tale illis præceptum impositum fuisse, sed tantùm prædicandi, ut superiùs diximus. Tum quia hi Apostoli & Evangelistæ occasionaliter Evangelia scripserunt. S. Matthæus rogatu Hebræorum, à quibus erat discessurus ad Gentes. S. Joannes propter Ebionem, contra quem negantem, Divinitas Christi erat confirmanda. S. Marcus à Romanis compulsus. S. Lucas videndo aliquos Pseudo-Apostolos, qui abutebantur doctrinâ Christi. Hæc enim, & similia argumenta clarè ostendunt, eos non habuisse animum, omnia dogmata ad salutem necessaria conscribendi, sive conficiendi unum aliquod Corpus S. Doctrinæ, exclusi quocunq; Jure non scripto. Si enim id voluissent, aut fuisset necessarium, debuissent inter se convenire, sicut convenerunt de Symbolo, quod ideò vocatur Symbolum Apostolorum, & tamen illud in nulla parte Scripturæ expresserunt. Idem sentiendum est de omnibus Epistolis eorum, quas semper occasionaliter scripserunt, orto aliquo errore in materia Fidei inter Fideles, ut patet ex Epistola ad Romanos, & in omnibus alijs, ut legentibus omnibus has Epistolas clarè patet. Si enim Scriptura simpliciter necessaria fuisset, sinè dubio præcepisset illam Christus; at nullibi hoc legimus, nisi prædicationem præceptam: *Prædicate Evangelium omni Creaturæ*. Igitur concludendum est, Christum non minùs voluisse Ecclesiam suam Traditione, quàm Scripturâ subsistere, & conservari, imò forsan magis, quandoquidem à Christo non fuit impositum præceptum scribendi, sed solùm prædicandi, sive tradendi vivâ voce Legem Evangelicam, & hâc potissimùm ratione Lex Evangelica dicitur scripta, non ut Lex Vetus in tabulis lapideis, sed in cordibus, seu in tabulis cordis carnalibus, de qua prophetavit Jerem. 31. *Dabo Legem meam in visceribus eorum, & in cordibus eorum scribam eam*; quam Prophetiam de Lege Evangelica clarè expressit Apostolus ad Hebr. 9. ubi est sermo de Novo Testam. Et 2. Corint. 3. dum ait: *Epistola nostra*

vos

vos estis, scripta non atramento, sed Spiritu DEI vivi, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. Ideò enim Lex Evangelica vocatur scripta in cordibus, quia nòn tam per atramentum, quàm vivâ voce & Traditione sua docet Mysteria, qua de causa in primitiva Ecclesia, ubi de præcipuis Fidei Mysterijs agebatur, dicere solebant Patres, *nôrunt Fideles, nôrunt initiati*, acsi dixissent, non possunt hæc Pagani & Hæretici scire, quamvis Scripturas legant, quia per Traditionem, quæ inter Catholicos asservatur, illa cognoscuntur. Cùm enim duo sint, in Scriptura uoces scriptæ, & sensus in eis inclusus, licèt ex his duobus primum omnes habeant, secundum tamen, id est sensum verum, habere non possunt omnes, nec possunt in pluribus locis certi de illo esse, nisi Traditio Ecclesiæ & Majorum accedat, quod significare voluit S. Basilius lib. de Spiritu S. cap. 27. dum ait: *Evangelium sinè Traditionibus non scriptis est purum nomen*, id est, *voces tantùm & verba sinè sensu.* Undè & Lutherus in Præfat. Historiarum, quæ contigit in Stasfort. An. 1536. vocat Scripturam librum hæreticorum, quâ malè utuntur ad suos errores, ideò, quia reijciuntur Traditiones, quæ secundùm S. Petrum apud Clementem sunt Clavis Scripturæ Sacræ.

Discursus Theologicus.

Quo ostenditur, quàm acerbo odio persecuti sunt Traditiones hæretici, incipiendo ab Ario, Macedonio, Pelagio, Nestorio, & alijs recentioribus, cùm per Traditiones, hæreses & fraudes hæreticorum detegantur.

Efficacissima Ratio pro sententia Catholica & Traditionibus assumitur ex acerbo odio, quo semper omnes hæretici persecuti sunt Traditiones. Si enim ex communi consensu SS. Patrum omnium ætatum recipientium Traditiones, illasq; opponentium novis erroribus hæreticorum collegimus, supra eas admittendas, non minùs ex unanimi odio hæreticorum omnium ætatum in Traditionibus reijciendis, sequitur, eas in Ecclesia semper viguisse, nec reijciendas esse. Undè sic arguitur: Si Traditiones Sacræ non fuissent semper in Ecclesia, per quas tanquam per Verbum DEI non scri-

scriptum, certamq; proinde Fidei Regulam, ac normam, tunc exortæ circa illius dogmata Quæstiones & Controversiæ terminarentur, non esset, cur omnium ætatum hæretici tam ferali & implacabili odio illas habuissent, sed in Ecclesiasticis Historijs nihil eis odiosius fuisse passim legitur. Ergo fatendum est, in Ecclesia semper extitisse Sacras Traditiones, per quas veritas Catholica patescit, & hæreses deteguntur. Major hujus argumenti est certa: ab hæreticis enim odio haberi non poterat, quod omninò non fuisset, aut ad confutandos eorum errores, nihil certi contulisset, ut satis ex se constat. Igitur, si tale illorum probetur odium, manifestum erit argumentum, Sacras Traditiones semper in Ecclesia fuisse, quodq; in omnibus retrò Sæculis ad illas tanquam ad sacram anchoram confugerint SS. Patres, Concilia, & quotquot Catholici unquam habiti sunt, quoties de dogmatibus Fidei exorta est contra hæreticos disputatio. Minor probatur, discurrendo per singula Ecclesiæ Sæcula, & natas in illis hæreses.

etiam ex ipsis Dissidentibus patet, quoties veritatem assequi volebant, recurrebant ad Traditiones. Vide supra p. 209 de Diss. in Alba Iulia, Vide etiam Dreierũ pag. 211.

Primo loco sint Ariani, qui disputantes de Divinitate Christi Domini, nihil volebant admittere, nisi Scripturam. Ita testatur D. Hilarius lib. contra Constant. ubi Arianum hunc in modum introducit: *Nolo verba, quæ non scripta sunt, legi.* Et Maximinus, Arianorum Episc. cum S. August. disputaturus, init. lib. 1. ait: *Si quid de Divinis Scripturis protuleris, &c. hæ vero voces, quæ extra Scripturam sunt, nullo casu à nobis suscipiuntur.* Et ijdem Ariani apud Epiphan. Hær. 73. *Rejicimus Vocem Cõessentialem, Homousion, velut alienam à Divina Scriptura,* quam tamen, etsi nusquam scriptam, Sacratissima Synodus Nicæna I. contra illos sanxerat, ad SS. Patrum & Apostolicarum Ecclesiarum Traditiones potissimùm respiciens, circa An. Dñi 325.

Notent Dissidentes.

Macedoniani quoq; & Eunomiani, Divinitatis Spiritûs S. impugnatores, nolebant admittere hanc locutionem: *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto,* eò quòd non haberetur in Scriptura, de quibus S. Basilius lib. de Spiritu S. cap. 25. & cap. 29. post longam cum illis altercationem, concludit: *Arbitror autem Apostolicum esse, etiam non scriptis Traditionibus adhærere.* Propterea Sacrosancta Synodus Secunda Generalis Constantinop. à majoribus per Traditionem, Divinam Spiritûs S. Naturam, à dictorum hæreticorum blasphemijs constantissimè asseruit; circa An. Dñi 379.

Ter-

Tertiò, Pelagiani, à Pelagio dicti. qui circa An. Dñi 415. cœpit docere, peccatum Originale non esse in hominibus: sinè gratia DEI posse implere omnia mandata; & alia ejusmodi, Sacrarum Traditionum hostes & inimicos satis sese declarârunt, dum apud S. Augustin. lib. de Natura & Gratia, cap. 39. ajunt: *Credamus quod legimus, & quod non legimus, nefas credamus astruere.* Et tamen Lutherani Pelagianos pro hæreticis agnoscunt.

Quartò, Arius cum sua hæresi prostratus est in Concilio Nicæno I. Generali per Traditionem, per hanc vocem *Homousion*, quæ nullibi in S. Scriptura invenitur, vide suprà Disc. Anth. pag. 41. & sequ. Valentiniani & Marcionistæ Traditiones reijciebant, teste S. Irenæo lib. 3. cap. 2. & Tertull. de Præscr. Donatistæ quoque Scripturam crepabant, explicando illam ad suos errores, non admittendo Traditionem, per quam verus sensus illius cognoscitur, S. August. de Unit. Eccles. cap. 19. & alibi. Aerianos hæreticos Traditiones rejecisse, scribit Epiphan. Hær. 75. Idem de Eunomianis hæreticis ex S. Basilio lib. de Spiritu S. cap. 27. & 29. patet. Et hos omnes pro hæreticis habent tam Lutherani, quàm Calvinistæ, cùm ab Ecclesia annorum 500. sint damnati.

Quintò, Nestorius, qui circa annum Dñi 430. cœpit docere, B. V. MARIAM non esse Matrem DEI, & in Christo duas esse personas, alteram Divinam, alteram humanam, vide S. Cyrillum in Act. Concil. Ephes. I. circa An. Dñi 431. celebrati.

Sextò, Eutichete docente, ut Nestorio contradiceret, in Christo unam esse personam, & unam Naturam, dicenteque, ut habetur in Concil. Chalcedon. Act. 1. contra ipsum & Dioscorum circa annum Dñi 461. celebrato: *In qua Scriptura* (ait) *tacent duæ Naturæ?* Idem Concilium Generale IV. impermixtas DEI & Hominis Substantias in unica Christi Persona, sive hypostasi, juxta Patrum, adeòque & Ecclesiæ Traditionem confirmavit, damnatâ hæresi Eutichetis & Dioscori.

Istos præcipuos priorum Sæculorum Hæresiarchas secuti sunt, eodemq; quo illi afflati spiritu, repudiârunt Apostolicas & Ecclesiasticas Traditiones. & ad solam Scripturam contentiosè provocârunt Lollardi apud Bernardum de Luxemburgo Catal. hæreticorũ, & Thomam Valdensem Tom. 1. doctr. cap. 3. Abaibardus, teste S. Bernardo Epist. 190. ubi ait: *Eum ab omnium Patrum Fide (adeòq; & Ecclesiæ Traditione, quæ potissimùm attenditur penes unanimem illo-*

rum sensum in aliquo Religionis dogmate) discredere non curâsse. Idem S. Bernardus, quem Lutherus, Calvinus, & Confessio Augustana agnoscunt pro Sancto, Hom. 66. in Cantica scribit, *Apostolicos ita dictos hæreticos reivisse Traditiones.* Wiclefus in Supplem. Trialogi cap. 9. ac tandem fere omnes hujus Sæculi adversarij, qui tamen inter se non consentiunt; nam aliqui sine omni exceptione reijciunt omnes Traditiones, sive ad Fidem, sive ad externum DEI cultum spectantes, & nihil aliud volunt esse credendum, quàm quod Scriptura expressum habet, quam ipsi explicant, ut illis placet: alij quasdam admittunt Traditiones, quas volunt, quas nolunt, reijciunt, ut superius patuit.

Vide supra p. 100 & 101.

Alij tandem utuntur distinctione, & ajunt, admitti posse Traditiones de rebus adiaphoris, non autem de rebus ad salutem necessarijs. Sed hoc falsum manifestè patuit, quòd præcipua dogmata consistunt in Traditionibus, quæ Ariani, Macedoniani, Pelagiani, Nestoriani, Eutiches, & alij hæretici negârunt: Catholica autem sententia clarè patuit, quòd DEUS voluerit, Ecclesiam suam æquè per Traditiones, ac per Scripturas gubernari in rebus, etiam ad Fidem & mores spectantibus, prout hucusq; demonstratum est. Sicut & hoc, quòd semper SS. Patres omnium Sæculorum, & Catholici defenderunt Traditiones; hæretici è contrà semper illas oppugnârunt. Et concludo cum S. Augustino lib. contra Donat. *Fecerunt scissuram, & Altare contra Altare. Diabolo se tradiderunt, cùm pugnant de Traditione.*

ideò scissi sunt in partes minutas.

Discursus Theol.

De Vijs seu Regulis, quibus Traditiones cognoscuntur.

HAbitâ notitiâ Traditionum, quæ negari non possunt, nisi à veritatis inimicis, ut demus occasionem magis agnoscendæ veritatis, rectè instituimus Discursum:

Quibus vijs seu Regulis possunt agnosci veræ Traditiones, ut magis appareat falsa imputatio, quasi ex levi causa admittantur Traditiones in Ecclesia Catholica Romana.

Multi hæretici olim libros Apocryphos pro Canonicis venditare, & ipsos Canonicos corrumpere, in suarum hæresum confirmationem semper conati sunt. *Omnes namq; hæretici* (dicit S. Cyrillus in Epist. quæ habetur in Concil. Chalced.) *de Scriptura Divinitus inspirata sui colligunt*

colligunt erroris occasiones. Et Tertull. ante Cyrillum dePræscr. cap. 10. ait: *Nec periclitor dicere, ipsas quoq; Scripturas sic esse ex DEI voluntate dispositas, ut hæreticis materias subministrent, cùm legam, oportet hæreses esse, quæ sinè Scripturis* (malè scilicet intellectis) *esse non possunt.* Pertinuit ad suavitatem Divinæ Providentiæ, in sua gubernanda Catholica Ecclesia, quòd sicut in ea non defuerunt Regulæ, vel Notæ, quibus libri Canonici, legitimiq; illorum sensus, ab Apocryphis & falsis discernerentur, non deessent quoq; suæ Regulæ, seu Notæ, quibus legitimæ Traditiones ab illegitimis dignoscerentur, ut sic tam S. Scripturæ, quàm Traditionibus (cùm DEUS per utrumq; voluerit regi suam Ecclesiam) sua tribueretur auctoritas & certitudo, cùm ad invicem de se testificantur. Scriptura enim Traditiones multis locis tenendas ostendit: Traditiones verò verum & legitimum sensum Scripturæ distinguunt à falso & hæretico.

Lapis lydius ex Vincent. Lirin. quomodo cognoscendum ex Traditione, quis est Catholicus, & quis hæreticus. Vide supra pag. 44. post medium, vers. 6 & seq.

Prima ergo *Regula* est agnoscendarum legitimarum Traditionum, quando universa Ecclesia de unanimi consensu SS. Patrum aliquid amplectitur, quod non invenitur in Divinis literis, necesse est dicere, ex Apostolorum Traditione id haberi, secundùm Regulam S. Augustini superiùs citati. Ratio hujus est, quia cùm Ecclesia universa errare non potest, cùm sit *columna & firmamentum veritatis*, & de ea dictum sit à Domino, *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Quod ergo Ecclesia de Fide credit, sinè dubio de Fide est: at nihil de Fide est, nisi quod DEUS per Apostolos tradidit, aut Scripto, aut Verbo. Talia sunt: Consubstantialitas Filij cum Patre; duæ Naturæ in Christo Domino; Processio Spiritûs S à Patre & Filio; perpetua Virginitas B. V. MARIÆ; Numerus Sacramentorum, & Librorum Canonicorum; Materia & Forma Sacramentorum; & similia.

Secunda Regula Quando universa Ecclesia aliquid servat, quod nemo constituere potuit, nisi DEUS, quod tamen nusquam invenitur scriptum, necesse est dicere, ab ipso Christo & Apostolis ejus traditum Undè Vinc. Lirin. dicit: *Proprium est dogmatum Catholicorū, non habere principia, quia referuntur vel ad Christum, vel Apostolos, instituta ab illis.* Ratio similis superiori. Nam Ecclesia universa non solùm non potest errare in credendo, sed & nec in operando, ac præsertim in ritu & cultu Divino, ut rectè docet S. August. Epist. 118. *Insolentissimæ insaniæ esse, existimare, non rectè fieri, quod ab universa Ecclesia fit.* Tale est Baptisma parvulorum, quod licèt nullibi sit

 scriptum,

scriptum, nisi in libris veterum Patrum, & auctoritate Ecclesiæ venit ad nos, ut suprà Lutherus fassus sit vel invitus, strictus ab Anabaptistis, de Baptismo parvulorum, vide suprà pag. 294. tamen observat Ecclesia, quia scit, certissimam esse Apostolicam Traditioně, quod etiam observant nobiscum Lutherani & Calvinistæ contra Anabaptistas, & exindè illos habent pro hæreticis, quod non recipiant Baptismum parvulorum, undè cuiq; mirum videri debet, quòd Lutherani & Calvinistæ hanc unam recipiant Traditionem, & alias similes, quæ sunt ejusdem evidentiæ, & ejusdem Ecclesiæ auctoritate, & SS. Patrum pluribus testimonijs probantur, reijciant, & non acceptent, videat quisque, si hoc secundùm rectum judicium fieri potest. Idem dicendum de validitate Baptismi ab hæreticis collati, si ad intentionem Ecclesiæ baptizant, & debitam materiam & formam adhibent.

Tertia Regula est. Id quod in universa Ecclesia, & omnibus retrò temporibus servatum est, meritò ab Apostolis creditur institutũ, etiamsi tale illud sit, ut potuerit ab Ecclesia institui. Hæc Regula est S. Augustini lib. 4. contra Donat. cap. 24. Exemplo est Jejunium Quadragesimæ, id enim poterat ab Ecclesia institui, si Christus vel Apostoli non instituissent, tamen probamus, à Christo vel Apostolis institutum, quia sursùm ascendentes, & quærentes originem hujus instituti, non invenimus, nisi tempore Apostolorum, etiamsi Calvinus lib. 4. Instit. cap. 12. §. 20. doceat, Quadragesimam meram superstitionem, nec à Christo, nec ab Apostolis traditam, sed à posterioribus excogitatam. Sed contrarium verum sic ostenditur. S. Bernard. Serm. 3. de Quadrag. ante Bernard. Gregor. Hom. 16. in Evang. ante Gregor. Leo in Serm. 12. de Quadrag. ante eum Augustinus in Epist. 117. & 119. & Serm. 44. de Quadrag. ante eum Hieron. in cap. 9. Matth. & in cap. 3. Jonæ, & in Epist. ad Marcell. de erroribus Montani ait: *Non unam Quadragesimam ex Apostolica Traditione tempore nobis congruo ieiunamus.* Undè apparet, quòd Montanus hæreticus negârit Quadragesimam. Chrysost. Hom. 1. in Genes. ante illum Ambros. Serm. 8. de Quadrag. Epiphan. in Compend. doctr. Basilius Orat. 2. de Jejunio, Nazianz. Orat. in S. Lavac. Cyrillus Catech. 1. ante hos Origenes Hom. 10. in Levit. ante Irenæum apud Euseb. lib. 5. Hist. cap. 24. ante eum Telesphor. Papa & Mart. Epist. Decretal. ante eum Ignatius in Epist. ad Philipp. & Clemens lib. 5. Constit. c. 13. tandem Canon 68. Apostolorum, & nullus ex antiquis contradixit.

Quar-

Quarta Regula. Cùm Doctores Ecclesiæ communi consensu docent, aliquid ex Apostolica Traditione descendere in Concilio Generali, congregati vel plures & præcipui extra Concilium, alij verò non contradicant, illud credendum est, Apostolicam esse Traditionem. Ratio est hujus Regulæ. Quia si Doctores Ecclesiæ, cùm in aliqua sententia conveniunt, errarent, tota Ecclesia Universalis erraret, quæ Doctores suos sequi tenetur, quos DEUS posuit ad regendam eam, ut testatur Apostolus: tamen errare non potest, secundùm promissum Christi, *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Exemplum est Imaginum Veneratio, quam esse ex Apostolica Traditione, asseruerunt Doctores Ecclesiæ congregati in Concilio Generali Nicæno II. Act. ultimâ. Ratio hujus, quia multa erant in Ecclesia primitiva, per Traditionem accepta, ita notissima in Ecclesia, ut illa hæretici negare erubuerint, undè tunc, nullâ de illis quæstione exortâ, Patres etiam siluerunt, qui nisi occasione hæresum vel maximè expungendo errores scribebant, ut manifestè loquitur S. Basilius Epist. 78. Et S. Hieron. Epist. ad Pammach. *Tunc quæstio fuit de Filio, non de Spiritu S. Confessi sunt, quod negabatur: tacuerunt, quod nemo quærebat.* Quando verò aliquis ex Veteribus erravit in re gravi, statim multi contradixerunt, ut patet in Origene & Tertulliano. Hâc Regulâ probamus, Apostolicam Traditionem esse ritus, qui servantur in Baptismo, quòd qui baptizatur, baptizetur aquâ prius à Sacerdote benedictâ, quòd jubeatur abrenunciare Satanæ, & pompis ejus, quòd signetur Signo Crucis, quòd ungatur Oleo benedicto, &c. id disertè asserunt S. Basilius lib. de Spiritu S. cap. 27. Tertull. de Corona Milit. S. August. lib. 2. cont. Donat. cap. 4. ait: *Nec nos ipsi tale aliquid auderemus asserere, nisi universæ Ecclesiæ concordissimâ auctoritate firmati.* Nemo autem unquam his ritibus contradixit, & plures ex Veteribus illorum meminerunt, tanquam in Ecclesia ab omnibus per Traditionem receptorum. Undè Hermannus, videns tam indefessum defensorem Traditionum S. Augustinum cum alijs Patribus, non erubuit exclamare: *Cur, Augustine, extra Scripturam Traditiones cum alijs Patribus Ecclesiæ obtrudis?* Responsio in promptu: Quia omnes hæretici semper hostes erant Traditionum, & SS. Patres illas defendebant, ut ipsemet Hermannus agnoscit, & mirum est, quòd dixerit, extra Scripturam Traditiones obtrudere, cùm S. Scriptura tam clarè, & tam sæpe præcipiat Traditiones tenendas, ut superiùs patuit; Deindè, numquid doctior

ad Ephes. 4.
Matth. 16.

doctior Hermannus Calvino & Luthero, qui in defens. Verbi Cœnæ Dni ait: *Meo sanè iudicio, post Apostolos Ecclesia non habuit meliorem Augustino.* Et Calvinus lib. 3. Instit cap. 3. §. 10. ait: *Ax Augustino sumant Lectores, si quid de sensu Antiquitatis certum habere volunt,* multò magis, cùm alij plures SS. Patres de Traditionibus testantur, ut ipse fatetur Hermannus, Traditiones tenendæ.

Quinta Regula. Id sine dubio credendum esse ex Apostolica Traditione, quod pro tali habetur in illa Ecclesia, ubi est integra, & continuata Successio ab Apostolis. Hanc Regulam tradit Irenæus lib. 3. cap. 3. Tertull. lib. de Præscr. S. August. lib. 1. contra Crescon. c. 33. *Quamvis certum de Scripturis non proferatur exemplum, tamen earundem Scripturarum à nobis tenetur veritas, cùm id facimus, quod universæ placet Ecclesiæ.* Ratio Regulæ est. Quia Apostoli tradiderunt Successoribus suis cum Officio Episcopatûs etiam doctrinam Religionis. Si ergo in Ecclesia, ascendendo per Episcopos sibi succedentes, perveniamus ad Apostolos, & non possit ostendi, quòd ullus eorum Episcoporum introduxerit aliquam novam doctrinam, certi sumus, illam esse Apostolicam Traditionem, quod S. August. lib. 4. de Baptis. contra Donat. cap. 24. expressit: *Quod universa tenet Ecclesia, nec Concilijs institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolicâ traditum rectissimè creditur.* Et lib. 4. cap. 6. *Illa consuetudo, quam & tunc homines sursùm versùm aspicientes, non videbant à posterioribus institutam, rectè ab Apostolis tradita creditur.* Ex ignorantia hujus Regulæ Lutherus graviter erravit, putans esse abusus Pontificum, quæ Ecclesia per Traditionem acceperat, & tamen non potuit, sub quo Pontifice aliquis prætensus abusus irreprobare non potuit, sub quo Pontifice aliquis prætensus abusus irrepsit, nec posteri illius probârunt. Voluit quidem Calvinus & Chemnicius, sed vano conatu, nam ex ignorantia aliqua objecerunt, quæ cum veritate non cohærent, ut inferiùs mox ad oculū patebit p. 306.

Vide suprà Notam de Ecclesia Apostolica pag. 209 & sequ.

Sed & ipsi adversarij, licet pugnent contra Traditiones, tamen præcipuas nobiscum tenent, ut suprà dictum est. Tenent nobiscum ex Traditione quatuor Evangelia Ecclesiæ; in nulla enim Scriptura habetur, quòd hæc, & non alia Evangelia, sint vera Evangelia: tenent Symbolum Apostolorum, Symbolum S. Athanasij, quæ in nulla S. Scriptura inveniuntur: tenent Baptismum parvulorum contra Anabaptistas: tenent validum esse Baptismum hæreticorū, si ad intentionem Ecclesiæ baptizent: tenent Processionem Spiritûs S. à Patre & Filio: tenent duas Naturas in Christo Domino: tenent hoc

hoc verbum *Homousion* contra Arianos: tenent B. V. MARIAM Matrem DEI contra Nestorium, ex Concilio Ephesino: credunt perpetuam Virginitatem illius, etiam post partum: credunt diem Dominicum solemnem, non diem Sabbathi; & multa alia. Si ista credunt, quæ ex Traditionibus sunt, quare alia non credunt? cùm ejusdem Ecclesiæ, quæ ipsis eâdem fidelitate & certitudine credenda proponit, sicut illa, quæ credunt. Undè hoc habent? quòd illa credant, illa non credant, cùm æqualis certitudo Ecclesiæ sit circa omnia, quæ illi credunt, & quæ reijciunt, vel ergo credant omnia, vel reijciant omnia. Si credunt omnia, credunt tanquam columnæ Ecclesiæ, contra quam portæ inferi non prævalebunt; si reijciunt aliqua, arguunt Ecclesiam gravissimi erroris, & dant occasionem Paganis, & alijs hæreticis, ut objiciant illis, quòd non sint securi de illis, quæ credunt, cùm habeant illa ab illa Ecclesia, in quibus illam judicant errâsse, quæ non recipiunt, & semper objicient illis: dicitis, Ecclesiam errâsse in his, quæ non recipitis, etiam in his, quæ recepistis, errare potuit; posito enim Ecclesiæ uno errore, omnia jam sunt, & Fides vestra suspecta. Si ergo Protestantes alias Traditiones, quæ versantur circa dogmata Fidei, nobiscum credunt. non habent rationem, nec sunt excusabiles coram DEO, ut nobiscum non credant alias Traditiones, quæ versantur circa ritus & cæremonias, quas Ecclesia accepit Traditione, per eandem viam, per quam illas accepit, quas nobiscum credunt, quid repugnat? ut illa non suscipiant, susceptis alijs, & per hanc differentiam maneant in Schismate, cùm illud separat à DEO & Ecclesia, ex quacunq; causa sit, & solum hoc unicum sufficit ad æternam damnationem.

Vide suprà pag. 90 & seq.

Discursus Theolog.

De sinistris Opinionibus & Objectionibus, quas Dissidentes habent contra Traditiones.

VIdeamus modò Opiniones, quas habent adversarij circa Traditiones, & quid imputent Catholicis, non attentâ distinctione Traditionum, ex Regulis suprà positis SS. Patrum, quibus veræ à falsis dignoscuntur Traditiones. Calvinus lib. 4. Instit. cap. 10. §. 19. ait: *Romanenses Magistri extorquere volunt, ut nulla sit apud eos cæremoniola, quæ non pro Apostolica censeatur.* Sed non hoc dicimus, sed eas

Superiùs patuit, quam graviter Calvinus in hac Objectione erravit.

eas tantùm recipimus pro Apostolicis, quas firmis testimonijs Antiquorum probare possumus, secundùm suprà dictas Regulas. Non enim dicimus, omnes Apostolicas, quia & Ecclesiasticas assignavimus Traditiones: undè mirum est, quòd hæc objicere Calvinus ausus sit. Undè apparet, quòd Calvinus ignoraverit prædictas Regulas, & ex ignorantia illarum, hæc temerariè objecerit. Commune enim est, sic agere adversarijs, quasi ipsi Scripturas tantùm, nos Traditiones tantùm defendamus, neq; curemus, an Traditiones sint secundùm Scripturam, an contra Scripturam; at non ita est, nam Scripturam nos pluris facimus, cùm illam non interpretamur, nisi sensu Ecclesiæ, cum unanimi consensu SS. Patrum, alium non recipimus; illi verò contrarium faciunt, unusquisq; secundùm suum privatum spiritum interpretatur: nec ullam Traditionem admittimus contra Scripturam, & ideò hucusq; non ostenderunt, quænam illa sit in particulari, quæ pugnat contra Scripturam.

Objicit Calvinus lib. 4. Instit. cap. 19. §. 24. & dicit, Ordines Minores esse inventum Novitium, de quib9 nusquam legitur, nisi apud ineptos, rabulas Sorbonistas & Canonistas. At nos contrarium verum ostendemus ex Regula posita, esse Apostolicæ Traditionis. Nam ante omnes Sorbonistas & Canonistas, Isidorus lib. 7. Etymol. cap. 12. enumerat singulos Ordines: ante Isidorum Concilium Carthagin. IV. in quo à Cap. 1. usq; ad 10. traditur, quo ritu ordinentur Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Acolythi, Lectores, Exorcistæ, Ostiarij: ante hoc Concilium fuit Hieron. qui in Cap. 2. ad Titum enumerat Ordines omnes, præter Acolythos, quorũ meminit in Epist. ad Nepotian. de Vita Cleric: ante Hieron. fuit Concilium Laodicenum, in cujus Capite 20. est mentio Diaconi & Subdiaconi, & Cap. 23. Lectoris & Cantoris, & Cap. 24. nominantur omnes Ordines minores: ante hoc Concilium Cornelius Papa & Martyr, in Epist. ad Fabium Antioch. ut est apud Eusebium lib. 6. Hist. cap. 33. qui asserit, in Ecclesia Romana suo tempore fuisse præter Episcopum, Presbyteros 46. Diaconos 7. Subdiaconos 7. Acolythos 42. Exorcistas cum Lectoribus & Ostiarijs 52. Sed & ante Cornelium Ignatius, qui fuit Discipulus & Successor Petri, salutat nominatim omnes Ordines, in Epist. ad Antiochen. Quomodo ergo Calvinus veneratur Primitivam Ecclesiam Annorum 500. Si hos rejecit Ordines, dicendo, inventum Novitium, vel consultò, vel ex ignorantia hæc dixit, & fecit utrumq; malum, in re tam gravis momenti

celebratum Anno 398

celebratum tempore S. Sylvestri. Anno 254 in Pontificatum assumptus.

crassa ignorantia Calvini de Sacris Ordinibus.

menti errare, ubi agitur de legitima Ordinatione Ministrorum Ecclesiæ, & consecratione panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, quæ nulla est ex defectu Sacrorum Ordinum, & legitimæ Successionis Apostolicæ, suppositâ tali, & non aliâ, Christi & Apostolicâ Traditione & Ordinatione, de qua vide supra pag. 113.

Qua sollicitudo fuit in primitiva Ecclesia de Ordinibus, & quare, vide supra pag. 113

Objicit aliqua Chemnicius, quæ breviter examinemus. Objicit *primò*, totum Canonem Missæ esse ex Apostolica Traditione, si quis dubitare se ostenderit, anathemate percellitur. ℟. Nemo ex Catholicis dicit, quòd totus Canon sit ex Apostolica Traditione, quare Chemnicius non ostendit, in quo Catholico Authore hoc legerit, quod tam audaciter affirmat; at Catholici semper constantes hoc dicunt, quod verum est, non totum Canonem, sed summam & præcipuam partem illius, asserunt ex Apostolica Traditione, cùm postea alij Pontifices antiquæ Ecclesiæ, alios Sanctos apposuerunt, neq; in his Substantia Sacrificij consistit, quæ sunt per modum accidentis, sed in Oblatione, quam certò Christus docuit Apostolos, ab Apostolis pervenit ad nos.

Secundò objicit. Alexander aquam vino esse miscendam in celebratione Eucharistiæ statuit; idem aquam & salem benedictum instituit. Igitur falsò isti ritus ad Apostolorum Traditionem revocantur. Sed contrarium in Epistola 1. Alexandri legimus, in qua ait: *Repulsis opinionibus superstitionum, panis tantùm & vinum aquâ permixtum in Sacrificio offerantur; non debet enim (ut à Patribus accepimus, & ipsa ratio docet,) in Calice Domini aut vinum solum, aut aqua sola offerri.* Verū itaq; est, quod dicit Cyprianus lib. 2. Epist. 3. *hanc esse Divinam Traditionem*, Alexander enim satis apertè indicat, non à se incepisse hunc usum, cùm eum à Patribus accepisse indicat. Deindè, si Ecclesiam primitivam annorum 500. dicant se venerari, quare illam errorum arguunt? Idem dicendum de Aqua benedicta, quòd sit Apostolica Traditio, ex Clemente lib. 8. Apostolicar. Constit. & ex S. Basilio lib. de Spiritu S. cap. 27.

Sacrificij quàm antiqua sit Oblatio, cùm S. Alexander inclytus Martyr vixerit An. D. 100 quam dicit se à Patribus accepisse.

Tertiò objicit Chemnicius. Telesphorus Jejunium Quadragesimale instituit. Sed contrarium ex Epistola Telesphori patet, in qua non dicit, se instituisse Jejunium Quadragesimæ, sed tantùm, ut Clerici ad solitum Jejunium adderent tres dies Jejunij, id est, ut abstinere à carnibus inciperent in Dominica Quinquagesimæ, his verbis: *Cognoscite, (ait) à nobis, & à cunctis Episcopis, in hac S. & Apostolica Sede congregatis, statutum esse, ut septem hebdomadas plenas ante S.*

Pascha, omnes Clerici à carne ieiunent. Undè optimè cohæret, quod dicit S. Hieron. in Epist. ad Marcell. de erroribus Montani: *Quadragesimam ab Apostolis institutam, Traditione non scriptâ.*

Quartò obijcit. Higinus Chrisma instituit. Sed nihil tale in Epistolis Higini invenitur, nec alibi apud eundem, nisi quod S. Fabianus Papa in Epist. 2. docet, *Chrisma singulis annis renovandum, & quòd sic Apostoli instituerint.*

Quintò obijcit Chemnicius. Felix IV. instituit, ut infirmi ante obitum ungantur. Nos verò legimus Marci 6. Apostoli *ungebant Oleo multos ægrotos, & sanabant.* Et Jacobi 5. præcipitur, ut Presbyteri ungant ægrotos Oleo, & orent pro ipso. Et Innocentius I. Felice IV. centum propè annis antiquior, in Epist. 1. ad Decenn. c. 8. Unctionem infirmorum Sacramentum Ecclesiæ esse dicit.

Sextò obijcit. Siricius memoriam & invocationem Sanctorum Missæ addidit. Sed Cyrillus Hierosol. Siricio antiquior, in Catheche. 5. Mystagogi ait: *Cùm hoc Sacrificium offerimus, facimus mentionem eorum, qui ante nos obdormiêrunt, primùm Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, ut DEUS Orationibus illorum suscipiat preces nostras.* Similem in Liturgia S. Basilij, qui antiquior fuit Siricio, invenimus memoriam fieri, & invocationem Sanctorum, & in alijs Liturgijs, ut S. Chrysostomi.

Septimò obijcit. Pelagius memorias mortuorum anniversarias Missæ addidit. Sed Tertull. longè Pelagio antiquior, lib. de Monogam. meminit anniversariæ Oblationis pro defunctis, & lib. de Coro. Mil. Suffragia pro defunctis, dicit ex Apostolica Traditione. Idem affirmat S. Chrysost. Hom. 69. ad popul. *Non temerè hæc ab Apostolis sancita fuerunt, ut in tremendis mysterijs defunctorum agatur Commemoratio. Sciunt enim, indè multum illis contingere lucrum, utilitatem multam.* Et Hom. 41. in 1. ad Corint. *Juvetur mortuus non lacrymis, sed precibus, supplicationibus, & eleëmosynis.* Et infrà: *Ne fatigemur mortuis auxilium ferre, preces pro illis offerentes.* Imò S. Dionysius Martyr inclytus, Discipulus Apostolorum, qui vidit illorum tempora, de Ecclesiast. Hierar. cap. 7. par. 3. ait: *Accedens deindè Venerandus Antistes, precem sacram super mortuum peragit, precatur Oratio illa Divinam Clementiam, ut cuncta dimittat, per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto, eumq; in luce constituat, & regione vivorū.* His similia habent Athanasius, Gregor. Nazianz. Cyprian. Ambros. Hieron. August. Gregor. Magnus. Si hæc legisset Chemnicius, fortè respon-

respondisset, quod respondit Calvinus lib. 3. Instit. cap. 5. §. 1. *Ante mille trecentos annos usu receptum fuit, ut precationes fierent pro defunctis.* Ista Confessio Calvini est sufficiens ad probandum Purgatorium ex Calvino, cùm fierent precationes circa An. 200. nec ullum fuisse ex antiquis Patribus, qui his precationibus pro mortuis restiterit, nisi solus Aerius, quem & nos, & Lutherani pro hæretico habent, fortè & Calvinistæ.

Sunt aliæ Objectiones contra Traditiones adversariorum, *sed non adeò formidabiles,* quæ licèt ex S. Scriptura sumuntur, tamen nihil directè vel indirectè contra Traditiones aliquid probare possunt, si sensus Scripturæ, quo abutuntur, intelligatur genuinus & proprius, ut mox patebit.

Prima Objectio *est* Ezech. 20. *In præceptis Patrum vestrorum nolite incedere, nec Judicia eorum custodiatis, nec in idolis eorum polluamini.* Sed paulò superiùs videnda est Scriptura, de quibus Patribus loquitur, ut in præceptis illorum non incedamus. Subjicio textum superiorem ejusdem Cap. Ezech. *Judicia mea projecerunt, & in præceptis meis non ambulaverunt, & Sabbatha mea violaverunt, post idola enim cor eorum gradiebatur.* Hinc manifestè patet, quòd Spiritus S. per os Prophetæ locutus sit, non de SS. Patribus, & Ecclesiæ Cathol. Doctoribus, nec de Traditionibus eorum, sed de Patribus Judæorum Idololatrarum, qui sæpiùs post egressum ex Ægypto DEUM suum fontem vivum dereliquerunt; aliter enim Prophetæ loquuntur de operibus malis, aliter de bonis, hinc Isaias c. 51. *Attendite ad Abraham Patrem vestrum.* In Ecclesia autem Cathol. quos DEUS constituit regere Ecclesiam suam, jussit audire illos, quamvis non semper rectè vivant, Matth. 23. *Super Cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia ergo quæcunque dixerint vobis, servate, & facite; secundùm verò opera eorum nolite facere.* Nihil ergo SS. Patribus ejusmodi objici potest, qui semper incorrupti testes fuerunt Apostolicarum Traditionum, ut non incedamus præceptis illorum, quorum si inspiciamus vitam, sancta fuit; si doctrinam, sanctissima, & universali consensu Ecclesiæ receptissima, hos enim nobis Deus Ephes. 4. dedit Pastores, & Doctores, & Magistros. Auctoritas ergo Scripturæ currit contra Patres prævaricatores in Judaismo, non contra Ecclesiæ Doctores, quos DEUS dedit ad regendam Ecclesiam.

Secunda Objectio Isaiæ 29. *Invanum colunt me, docentes mandata & doctrinas hominum.* Et Matth. 15. *Irritum fecistis mandatum*

DEI, propter Traditionem vestram. ℞. Ex his locis nihil colligi contra Traditiones Novi Testam. Isaias enim in Veteri Lege Traditiones Judæorum reprehendebat, quas habebant superstitiosas, quas etiam Apostolus ad Tim. 1. vitare jubet, *Ne intendas fabulis Judaicis.* Et Christus Dominus de ijsdem eosdem reprehendit, cui cùm objecissent vanam Traditionem, *Quare Discipuli transgrediuntur Traditionem Seniorum? manducant enim panem non lotis manibus*; hanc, & similes reprehendit Christus: *Non lotis manibus manducare panem, non coinquinat hominem.* Undè non rectè procedunt adversarij, quòd Christus & Propheta in Judæis reprehendebat vanas Traditiones, illi contrà veras & Apostolicas Traditiones, in Ecclesia semper observatas, Sacrâ Scripturâ abutuntur.

Tertia Obiectio ad Galat. cap. 1. *Licèt nos, aut Angelus de cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* Hic locus S. Scripturæ retorquetur in adversarios, qui evangelizant aliquid, præter id, quod Apostolus evangelizavit, qui oppugnant Traditiones, contra id, quod Apostolus dixit: *Tenete Traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per epistolam.* Deindè ex hoc loco clarè patent Traditiones, quia non dixit Apostolus, quæ scripsimus vobis, sed, quæ evangelizavimus vobis, id est, quæ per sermonem tradidimus, ergo aliquid servandum est sub anathemate, quod Apostolus evangelizavit, non solùm, quod scripsit, scilicet S. Scripturam, & Traditiones. Videantur & aliæ similes his Objectiones, & satis sufficientes Responsiones ad illas in Catholicis Authoribus.

Ultimatè evidentissimâ ratione, convincente intellectum prudentis viri, probantur Traditiones. Numquid Fidelium ullus primi Sæculi potuit habere Regulam suæ Fidei integram Scripturam? Quomodo crediderunt Fideles, antequam scriberet Matthæus, Marcus, Lucas, Joannes, Evangelia, quæ occasionaliter scripserunt, ut superiùs patuit. Quomodo totus Orbis prædicantibus Apostolis credidit? numquid omnes Apostoli vel Scripturam, vel Evangelia illis scripserunt, & quatuor tantùm numerantur: numquid Thomas Evangelium Indis reliquit? numquid Simon & Judas Mesopotamiæ & Ægypto sua Evangelia scripta tradiderunt? O ineptiam! exclamat S. Augustinus. Ergo Fides Christianorum, debes fateri, primis Sæculis Traditionibus non scriptis innixa fuit. Tu verò aliam Fidem habes, non Christianam, qui Fidem Traditionibus innixam subsannas.

nas. At inquis, quod annunciatum fuerat Spiritu Divino, scriptum est eodem Spiritu. At quo teste hoc dicis? nisi Ecclesiâ: numquid tibi Christus hæc de Cœlo annunciavit? non credo. Numquid aliquis ex Apostolis? at omnes mortui sunt ante mille septingentos annos. Quis ergo? Ecclesia dicis, idq; post mortem Apostolorum: at ista æquè testatur Verbum non scriptum, & scriptum, à Divino Spiritu manare. Si tibi mentitur Ecclesia, non scripto credendum dicens, quidni mentiatur, scripto credendum asseverans. Ergo vana est Fides tua, cùm primum fundamentum, & causam priorem Fidei evertis, cùm Traditionem eliminare conaris, & vis, ut effectus sit sinè causa, ut effectus majorem habeat certitudinem, quàm causa. Si ergo Traditio apud te nutat, quæ est causa Scripturæ? necesse est, ut nutet & Scriptura, quæ est effectus Traditionis? Sic fiet, cùm Traditionem parvi pendas, Scripturam etiam parvi pendas, necesse est. Consequenter mysteria Fidei tuæ erunt vana, cùm præcipua Traditionibus innitantur: sic & Evangelia alia suscipere debes, quia hæc quæ habes, ab illa Ecclesia habes, quam dicis erràsse in hoc, quòd tibi Traditiones non scriptas observandas tradit. O ineptiam! cum S. Augustino iterum exclamo. Unde verissimè dixit S. Basilius: *Si Traditiones rejiciantur; necesse erit, multa damnare, rejicere, reprobare, abolere, plura tollere, quæ in Evangelio necessaria ad salutem habentur.*

Consultò hos duos Discursus de S. Scriptura, & de Traditionibus longiùs protraximus, ut daremus occasionem inter litigantes partes de Religione mutuæ pacis. Hæ enim duæ Controversiæ, de Verbo scripto & tradito, ita principantur inter alias, ut si vel in his duabus mutuus fieret consensus, non multum laborandum esset de perfecta concordia. Controversiam enim tum de Regula credendi, tum de Judice Controversiarũ infallibilem esse hujusmodi, ex cujus concordi decisione, perfecta inter partes sequi videtur unio, apud omnes in confesso est. Ubi enim convenimus, non solùm Verbum scriptum, sed etiam Verbum traditum, illud quod verè Apostolicum ab universa Ecclesia creditur, esse Regulam credendi. Iterum, ubi Ecclesiæ judicium infallibile in Concilijs Generalibus, de tali, & non alio sensu recognoscimus, nihil restare videtur, nisi jungere manus, & si non cum omnibus, saltim cum his, qui veritatem amplecti volunt, & sincerè optant salutem animarum suarum.

Discur-

Discursus Theol.

Quare Deus voluit, ut observentur Traditiones

PRimò, ut implerentur multa loca S. Scripturæ, inprimis illud: *Qui vos audit, me audit*; & illud: *Obedite Præpositis vestris, & subjacete illis*; & illud: *Omnis Potestas à DEO*; & illud: *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Ex quibus locis manifestè patet, quòd vult DEUS, ut non tantùm illum immediatè, sed Prælatos illius, & Ecclesiam audiamus, ideò DEUS per Ecclesiam profunda mysteria Fidei, SS. Trinitatis, Incarnationis Filij DEI, de Natura Divina & Humana in una Persona, de Processione Spiritûs S. à Patre & Filio, per Concilia voluit determinari, & alia multa, quæ Ecclesia continuâ assistentiâ Spiritûs S. determinavit, quem cùm credimus continuò assistentem Ecclesiæ, ex promissione Christi Domini, magis meremur per tales actus Fidei, magis honoramus Matrem nostram, cùm credimus, quòd ex plenitudine potestatis sibi à Christo Domino traditæ, nunquam errare possit. Cùm enim audimus Christum loquentem, *Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò, cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Cùm ergo credimus Christo, quòd ex promissione illius Spiritus Sanctus assistat Concilijs, secundùm illud, *visum est Spiritui Sancto, & nobis*, & docet Ecclesiam omnem veritatem, traditquè, quid credendum, quid non credendum, tunc maximè honoramus Christum, cùm illi, tanquam æternæ Veritati credimus, quæ nec fallere, nec falli potest. Undè non benè quadrat Ecclesiæ primitivæ, & doctrinæ SS. Patrum antiquorum, quod statutum est in Synodo Ultrajectana, in Prologo suarum Ordinationum, num. 2. *Obstringimus nos in forma Juramenti, & Obligationis, quòd in hac Provincia non aliam velimus amplecti, & sequi doctrinam, regulam, mensuram, & amussim Fidei, & vitæ Christianæ, quàm solum Verbum DEI, quod in libris Veteris ac Novi Testamenti expressum est.* Symbolum Apostolorum, Symbolum Nicænum, & S. Athanasij, quia hæc non habentur in Scripturis nec Veteris, nec Novi Testam. insuper & Concilia, in quibus explicatum est mysterium SS. Trinitatis, & mysteria Fidei de Christo Dño contra Ariũ & Nestoriũ, & tunc triumphabunt hæretici, Arius, & Sabellius, & Nestorius: ergo illi ne triumphent, semel per hæc Concilia cum suis impijs dogmati-

Joann. 16

Hæc Synodus, omnia hæc cùm excludat, excitat Arium, Sabellium, Nestorium hæreticos, & vinctas dat illis manus.

bus

bus anathematizati, ultra ergo Vet. & Nov. Testam. recipienda sunt hæc Concilia, recipiendum est Symbolum Apostolorum, quod est Summa Fidei nostræ, quod per Traditionem accepit Ecclesia, sicut & Symbolum Athanasij. Ergo clarè patet, non solùm recipiendum esse Vetus & Novum Testamentum. Ideò diabolus easdem Traditiones ab initio cæpit oppugnare per hæreticos, Arianos, Eutichianos, Pelagianos, &c. dum videret illas multũ prodesse Ecclesiæ, & saluti hominum: Traditio enim ostendit genuinum sensum S. Scripturæ, & quid Catholicus credere, quid fugere debeat. Non sinè causa dixit S. Augustinus contra Donatum: *Diabolo se tradiderunt, dum pugnant de Traditione.* S. Ambrosius Serm. 34. *Quòd id neq; Divinis literis iubetur, neq; traditum sit auctoritate Maiorum.* 2. ad Timot. 2. *Quæ audîsti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.* Ultimatè omnes Dissidentes contra rationem agere videntur, dum plures Traditiones, idq; præcipuas, nobiscum teneant, & tamen Traditiones oppugnant, quamvis sinè illis præcipua mysteria Fidei habere non possunt.

ad quos pertinent, qui oppugnant Traditiones. Vide supra pag. 211 & 212

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 67. Num. 3.

An sola Fides justificet?

Quòd si dicamus utrinque. Sola Fides justificat, originaliter & inchoativè, fundamentaliter & radicaliter: at non justificat completivè & consummativè, & quidem in adultis, benè agere occasionem habentibus. Nam & fidelis tenetur, non tantùm credere, sed & benè agere, & Charitatem habere, juxta illud S. Pauli: *Si charitatem non habeam.* Item Jacobi: *Fides sinè bonis operibus mortua est.* Pro hac sententia citat Author 2. Petri, Apocal. 7. Ignat. Clement. Alexand. Greg. Nazianz. Hilar. Ambros. Hieron. August. de Fide & bonis Oper. Concil. Trident. Sess. 6. Cap. 8.

1. Cor. 13. Jacob. 2.

Discursus Theol.

Sola Fides non justificat hominem adultum, nam requirit ab eo Deus Dilectionem Dei & proximi, Pœnitentiam, Timorem, Observantiam mandatorum, Exercitium Virtutum, & Imitationem Christi.

PRobatur. *Primò*, ex S. Scriptura. 1. Joan. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* Luc. 7. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Actor. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisq; in remissionem peccatorum.* Actor. 3. *Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata vestra.* Luc. 13. *Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.* Ex his patet, non solùm Fidei, sed etiam alijs Virtutibus, Dilectioni & Pœnitentiæ tribuitur vis justificandi, ut etiam testatur Christus Luc. 18. *Publicanus &c. percutiens pectus suum dicens: DEUS, propitius esto mihi peccatori! dico vobis, descendit hic iustificatus.* Ecclesiastic. 1. *Timor Domini expellit peccatum, nam qui sine timore est, non poterit iustificari.* Matth. 7. *Intrate per angustam portam, quia lata porta, & spaciosa via est, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam: quàm angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam. Attendite à falsis Prophetis, &c. à fructibus eorum cognoscetis eos. &c. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. &c. Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in Regnum Cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in Cœlis est, ipse intrabit in Regnum Cœlorum.* Voluntatem Patris declarat Christus in multis locis. *Hæc mando vobis, ut diligatis invicem. Diligite inimicos vestros, & orate pro persequentibus vos. Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. Non veni solvere legem, sed adimplere. Vos amici mei estis, si feceritis, quæ præcipio vobis. Beati, qui audiunt Verbum DEI, & custodiunt illud.* Joan. 14. *Si diligitis me, mandata mea servate. &c Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me; qui autem diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum. &c.* Contrà verò non servantibus mandata, per Prophetam maledicit Deus, *Maledicti, qui declinant à mandatis tuis*, Psal. 118.

Joan. 14. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & apud eum mansionem faciemus; qui non diligit me, sermones meos non servat.* Et cap. 15. *Manete in dilectione mea. Si mandata mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei præcepta servavi, & maneo in eius dilectione.* Et multa similia bona opera præcipiuntur à Christo, sub amissione vitæ æternæ. Ergo non sola, nec vacua Fides potest justificare, sed qualem Apostolus requirit ad Galat. 5. quæ *per charitatem operatur*; quam explicat 1. ad Corint. 13. *Charitas patiens est, benigna est, Charitas*

ritas non æmulatur, &c. omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Et superiùs ait: *Et si habuero omnem Fidem, ita ut montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Undè S. August. lib. 15. de Trinit. cap. 18. ait: *Ipsam fidem non facit utilem, nisi charitas; sinè charitate quippè fides potest quidem esse, sed non prodesse.* Et probat hoc ex illo ad Gal. 5. *In Christo JESU neq; circumcisio, neq; præputium aliquid valet, sed Fides, quæ per Charitatem operatur.* Idem S. August. lib. de Fide & Operibus cap. 14. ait, fuisse quosdam non intelligentes, quod ait Apostolus, *arbitramur justificari hominem per Fidem, sinè operibus Legis*, putârunt eum dicere, sufficere homini fidem etiamsi malè vivat, & bona opera non habeat. Et hi fuerunt Anomæi, Aerius, & Eunomius, imò & Simon Magus, hæretici: sed Apostolus hæc dixit, non ut opera extingueret, sed ut ostenderet, non esse opera præcedentia gratiam; sed consequentia, ut scilicet non se quis arbitraretur, ideò percepisse gratiam, quia benè operatus est, sed benè operari non posse, nisi per fidem perceperit gratiam. Instabant memorati hæretici, & illum locum S. Pauli adducebant pro suo errore, ad Ephes. 2. *Gratiâ salvati estis per Fidem, & hoc non ex vobis: DEI enim donum est, non ex operibus, ut ne quis glorietur.* Sed hanc fraudulentam citationem hujus loci prodit S. Cyprianus de Unit. Eccles. his verbis: *Corruptores Evangelij, atq; interpretes falsi, extrema ponunt, & superiora prætereunt, subdolè corrumpentes, ut ipsi ab Ecclesia scissi sunt, ita Capituli unius sententiam scindunt. Superiora ponunt, & quæ proximè sequuntur, prætereunt.* Hæc scilicet sunt immediata verba Apostoli, post illa, quæ citant hæretici pro sola fide, sufficiente ad justificationem, quæ prætermiserunt subdolè: *Ipsius enim sumus factura, creati in Christo JESU in operibus bonis, quæ præparavit DEUS, ut in illis ambulemus.* S. August. lib. de Gratia & libero arbitrio, cap. 8. ait: „Vidit Apostolus, putare posse homines, hoc ita dictum, quasi necessaria non sint opera bona credentibus, sed eis fides sola sufficiat. Vidit simul, & hoc posse homines de bonis operibus extolli, velut ad ea facienda sibi sufficiant, itaq; mox addit, quod isti silentio prætereunt. Ipsius enim sumus factura, creati in Christo JESU in operibus bonis, quæ præparavit DEUS, ut in illis ambulemus. Quid est hoc? (inquit S. Augustinus) quod cùm DEI gra-

" gratiam commendans dixiſſet, non ex operibus, ne fortè quis ex-
" tollatur: cur hoc dixerit, rationem reddens, Ipſius enim ſumus
" figmentum, creati in Chriſto JESU in operibus bonis. Quomo-
" do ergo non ex operibus, ne fortè quis extollatur? Sed audi, in-
" quit, & intellige, non ex operibus dictum, tanquam tuis, ex te
" te ipſo tibi exiſtentibus, ſed tanquam ijs, in quibus te Deus finxit,
" id eſt, formavit, & creavit. Hoc enim ait: Ipſius enim ſumus
" figmentum, creati in Chriſto JESU in operibus bonis; non illâ
" creatione, quâ homines facti ſumus, ſed eâ, de qua ille dicebat,
" qui utiq; jam homo erat: Cor mundum in me crea DEUS. Et de
" qua dicit Apoſtolus. Si qua ergo in Chriſto nova creatura, vetera
" tranſiêrunt, & ecce, facta ſunt omnia nova. Fingimur ergo, id
" eſt, formamur, & creamur in operibus bonis, quæ non præpara-
" vimus nos, ſed præparavit DEUS, ut in illis ambulemus. Itaque
" chariſſimi, vita noſtra bona nihil aliud eſt, quàm DEI gratia, ſinè
" dubio & vita æterna, quæ bonæ vitæ redditur. DEI gratia eſt, &
" ipſa enim gratis datur, quia gratis data eſt illa, cui datur. Sed illa
" cui datur, tantummodò gratia eſt. hæc autem, quæ illi datur, quo-
" niam præmium ejus eſt, gratia eſt, pro gratia, tanquam merces
" pro juſtitia, ut verum ſit, quoniam reddet unicuiq; DEUS ſecun-
" dùm opera ejus. Hucusq; S. Auguſt. Ex his S. Auguſtini verbis
patet, quæ ſint opera, quæ S. Paulus à juſtificatione voluerit eſſe ex-
cluſa, nimirùm ea, quæ fiunt extra fidem, & ante fidem, *quia ſinè
fide impoſſibile eſt placere Deo* talibus operibus, nec ullis prima gratia
mereri poteſt, quæ propterea gratia vocatur, quia gratis datur, nul-
lis præcedentibus meritis, quæ ante fidem, & extra fidem nullitatis
coram DEO erant. Nulla igitur merita noſtra fidem tanquam gra-
tuitum donum DEI præceſſerunt. Non autem ſubſequentia fidem
excludit opera S. Paulus, quæ præparavit DEUS, ut ambularemus
in illis, poſtquam cor mundum creavit in nobis, poſtquam novæ
creaturæ facti ſumus per lavacrum regenerationis: ſed ea excludit,
quæ nondùm exuto veteri homine fecimus, hæc à S. Paulo ſic dicta
interpretatus eſt S. Auguſtinus. Sed & Theodoretus hunc locum S.
Pauli explicans: *Creati*, inquit, *hîc poſuit pro regenerati. Ante Bapti-
ſmum quidem, activam à nobis virtutem non exigit, poſt Baptiſmum
verò, et etiam iubet hærere, & eam tenere. Hoc enim dicit in operibus
bonis, ut in illis ambulemus.* Qui etiam in eo libro, quem inſcripſit
de fabulis hæreticorum, ad Simonem Magum hæreſim hanc refert,

ad Hebr. 11

tan-

tanquam primum Authorem, quòd is bono esse animo suos discipulos jubebat, nec Legis minas pertimescere, sed ea quæ vellent, tanquam liberos factitare, non enim per bonas actiones, sed per gratiam eos salutem consecuturos ajebat.

Discursus Theol.

In quo eadem materia firmiùs probatur.

S. Augustinus item lib. de Fide & Operibus cap. 14. scribit: S. „ Apostolos, Petrum, Jacobum, Joannem, Judam, Epistolas su- „ as scripsisse, ad refellendum eorum errorem, qui non intellecto S. „ Paulo, bona opera, in quibus creati sumus in Christo JESU, reij- „ cere volebant, & ex hac occasione dixisse S. Petrum, 2. Petr. 3. „ *Esse quædam in Epistolis Pauli difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem.* Unde S. Petrus contra hunc errorem scribit, 1. Petr. 2. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.* Et cap. 4. *Christo igitur passo in carne, & vos eâdem cogitatione armamini.* Et Num. 13. *Communicantes Christi passionibus gaudete.* Et Num. 19. *Qui patiuntur secundùm voluntatem DEI, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis.* Et cap. 5. *Qui vocavit nos in æternam suam gloriam, in Christo JESU modicum passos, ipse perficiet, confirmabit, solidabitquè.* 1. Joan. 2. *Cognovimus eum, si mandata eius observemus. Qui dicit, se nôsse eum, & mandata eius non custodit, mendax est, & veritas in eo non est.* Et inferiùs: *Omnis qui facit iustitiam, ex ipso natus est.* Et cap. 3. *Qui servat mandata eius, in illo manet, & ipse in eo.* Et 1. Joan. 2. *Et hæc est charitas, ut ambulemus secundùm mandata eius.* Legimus Jacobi 1. 2. *Quid proderit, Fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat, numquid fides poterit salvare illum.* Ibidem inferiùs: *Sic & fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Sed dicet quis, tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi fidem tuam sinè operibus, & ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis, quoniam unus est DEUS, benè facis, & dæmones credunt, & contremiscunt. Vis autem scire, ô homo inanis, quoniam fides sinè bonis operibus mortua est. Abraham Pater noster, nonnè ex operibus iustificatus est? offerens filium suum super Altare. Vides, quia fides cooperabatur operibus illius, & ex operibus fides consummata est, & suppleta Scriptura, dicens:*

S. Petrus.

S. Ioannes.

S. Iacobus.

Credidit Abraham DEO, & reputatum est illi ad iustitiam, & amicus DEI appellatus est. Videtis, quoniam ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantùm. Similiter & Rahab meretrix, nonnè ex operibus iustificata est, suscipiens Nuncios, & aliâ viâ eijciens. Sicut enim corpus sinè spiritu mortuum est, ita & fides sinè operibus mortua est. Similia habet S. Judas in sua Catholica: Subintroiêrunt enim (ait) " quidam homines, & DEI nostri gratiam transferentes in luxuri- " em, &c. carnem quidem maculant. dominationem autem sper- " nunt, &c. quæcunq; ignorant, blasphemant, &c. væ illis, quia in " via Cain abiêrunt, &c. hi sunt in epulis suis maculæ convivantes, " sinè timore semeipsos pascentes, &c. arbores autumnales infru- " ctuosæ, bis mortuæ, eradicatæ, &c. quibus procella tenebrarum " servata est in æternum, &c venit Dominus &c. facere judicium " contra omnes, & arguere omnes impios de omnibus impietatibus " eorum, &c. hi sunt &c. secundùm desideria sua ambulantes, &c. " Quoniam in novissimo tempore venient illusores, secundùm sua " desideria ambulantes in impietatibus. Hæc Prophetia S. Apostoli videtur modò compleri, cùm sint tot hæreses & Schismata, quæ secundùm sua desideria unaquæq; vivit & credit, prout cuiq; placet, solâ fide mortuâ contentæ, docentes, jam pro nobis Christus omnia fecit, transferentes gratiam DEI in luxuriam. Etiam ex ipso Apostolo, quem hæretici antiqui non intellexerunt, patet manifestus error illorum. Ait enim satis clarè S. Paulus ad Rom. 3. *Legem destruimus per fidem? absit! sed Legem statuimus.* Et cap. 2. *Qui reddet unicuiq; secundùm opera eius, ijs quidem, qui secundùm patientiam boni operis, gloriam, & honorem, &c. ijs autem, qui sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira, & indignatio, tribulatio, & angustia. &c. gloria autem, & honor, & pax, omni operanti bonum. &c.* Idem ibidem: *Non enim auditores Legis iusti sunt apud DEUM, sed factores Legis iustificabuntur.* S. Augustinus lib. 1. de Fide & Oper. cap. 15. Si mandatis, non servatis " ad vitam veniri potest, per solam fidem, quæ sinè operibus mor- " tua est, illud deindè, quomodo verum erit, quod eis, quos ad si- " nistram positurus est, dicet, *ite in ignem æternum, qui paratus est* " *Diabolo, & Angelis eius*; nec increpat, quia in eum non credide- " runt, sed quia bona opera non fecerunt. Nam profectò, ne quis- " quam sibi de fide, quæ sinè bonis operibus mortua est, promittat " æternam vitam. &c. Apparet, quòd hic error fuerit tempore S.

Augu-

Augustini, immo tempore Apostolorum, contra quem scripserunt ijdem SS. Apostoli, ut S. Petrus, Jacobus, Joannes & Judas, ut superiùs patuit ex S. Augustino, qui lib. de Fide & Operibus cap. 14. his verbis ait: Quia hæc opinio de sola fide tunc fuerat exorta, „ aliæ Apostolicæ literæ, Petri, Joannis, Jacobi, Judæ, contra eam „ maximè dirigunt intentionem, ut vehementer adstruant, fidem „ sinè operibus nihil prodesse. Sed & S. Paulus, cujus Epistolâ ad „ Romanos abusi sunt hæretici, patet, quòd de antecedentibus fidem operibus, non consequentibus, dixerit ad Rom. 8: *Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. &c. Si compatimur, ut & conglorificemur. Quia propter te mortificamur totâ die.* Et 2. Tim. 2. *Non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit.* Et 1. Corint. 9. *Sic currite, ut comprehendatis. &c. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi àerem verberans; sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne fortè cùm alijs prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* Et Cap. sequenti ait: *Bonum autem faciamus, non deficientes, tempore enim suo metemus. Non deficientes ergo, dum tempus habemus, operemur bonum.* Et ad Titum cap. 2. ait: *Sobriè, & iustè, & piè vivamus in hoc Sæculo, expectantes beatam spem, & adventum gloriæ magni DEI, & Salvatoris JESU Christi, qui dedit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum* Ex his clariùs luce meridianâ patet, quòd S. Paulus de antecedentibus fidem bonis operibus, non de consequentibus, gratiâ DEI factis, dixerit, sed hæretici dolosè abusi sunt S. Scripturâ, de quibus Ecclesiast. 32. hæc prævidit Spiritus S. cùm ait: *Qui quærit Legem, replebitur ab ea, & qui insidiosè agit, scandalizabitur in ea.* Nec Psalmista excludit bona opera, immo cùm dicit Ps. 50. *Cor mundum crea in me Deus*, iterum dicit Ps. 118. *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilatâsti cor meum.* Cum creaverit in illo DEUS cor novum, & dilataverit per gratiam, tunc dicit, se currere viam mandatorum; immo minatur iram DEI, non observantibus mandata ejus, Psalm. 2. *Servite Domino in timore, apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta.* Et Psal. 118. *Maledicti, qui declinant à mandatis tuis.* Undè hic locus S. Pauli ad Rom. 3. *Arbitramur hominem iustificari per fidem, sinè operibus Legis*, debet intelligi sic, modo Catholico, secundùm Traditionem Ecclesiæ, & doctrinam SS. Patrum. Duplicia enim sunt opera

ex defectu bonorum operum timor reprobationis.

opera bona: alia præcedunt fidem, alia sequuntur. Prima excludit Apostolus, cùm operibus Legis Mosaicæ, scilicet Circumcisionis, & aliorum rituum, quibus se putabant Judæi promereri justificationē. Secunda non excludit, cùm Actus Charitatis, Timoris, Spei, & Pœnitentiæ, sequantur fidem, & in fide fundati sunt, certum est.

Quæres, undè constat, hanc mentem esse Apostoli? ℞. Constat ex tot superiùs adductis testimonijs Christi & Apostolorum, qui bona opera præcipiunt, & pro illis vitam æternam promittunt. Indè etiam constat, quia vult ostendere Apostolus, nec Judæos ex nuda observatione Legis Mosaicæ, nec Gentiles propter bona opera, ante Christi fidem susceptam facta, justitiam à DEO consequi, aut consecutos esse, sed ex fide in Christum, quæ est gratuitum donum DEI, nec dari ex operibus præcedentibus. Vide S. August. lib. 1. de Prædest. Sanctor. cap. 7. & in Præfat. Psal. 31. Si verò subsequentia bona opera fidē excluderent Apostoli, essent sibi per omnes Epistolas contrarij, qui ubiq; recommendant bona opera, & Christi Domini doctrinæ, qui dixit, *Si vis ingredi vitam, serva mandata*: & in multis alijs locis, ut superiùs patuit.

De Antecedentibus bonis Operibus Concil. Trid. Sess. 5. cap. 8. sic loquitur: *Gratis autem ideò iustificari dicamus, quia nihil eorum quæ iustificationem præcedunt, sive fides, sive opera, ipsam iustificationis gratiam promeretur.*

De subsequentibus autem fidem bonis Operibus, sic idem Concil. eâdem Sess. cap. 10. sic loquitur: *Sic ergo iustificati &c. de virtute in virtutem renovantur, ut Apostolus inquit, de die in diem, per observationem mandatorum DEI, & Ecclesiæ, in ipsa iustitia, per Christi gratiam accepta, cooperante fide, bonis operibus crescunt, atq; magis iustificantur, sicut scriptum est* Apocal. 22. *Qui iustus est, iustificetur adhuc. Et* Eccl. 18. *Ne verearis usq; ad mortem iustificari.*

Argumenta contra sententiam, quæ tenet solam fidem justificare.

Argument. Primum. S. Scriptura non minùs requirit alias Virtutes, ut Timorem, Spem, Charitatem, Pœnitentiam. Ergo sola Fides, secundùm Scripturam, non potest justificare. *imò*, requirit Timorem. Eccl. 1. *Qui sinè timore est, non potest iustificari.* ad Phil. 3. *Cum metu & tremore vestram salutem operamini.* Requirit Spem. Psalm. 16. *Qui salvos facis sperantes in te.* Et Psalm. 30. *In te Domine*

Timor. *Spes.*

mine speravi, non confundar in æternum. Et Psal. 33. *Beatus vir, qui sperat in eo.* Et Psal. 36. *Spera in Domino, & fac bonitatem.* Ad Rom. 5. *Spe enim salvi facti sumus.* Joan. 3. *Qui habet spem in eo, sanctificat se.* Requirit Charitatem. 1. ad Corint. 13. *Charitatem autem si non habuero, nihil sum, &c. nihil mihi prodest.* Ibidem: *Fides, Spes, Charitas, tria hæc: maior autem horum est Charitas.* Et si major est Charitas, quàm Fides & Spes, ergo est necessaria, quia dicit Apostolus ad Gal. 5. *Fides per Charitatem operatur.* Et 1. ad Corint. 14. ait: *Sectamini Charitatem.* Et 1. Joan. 4. *DEUS Charitas, & qui manet in Charitate, in DEO manet, & DEUS in eo.* Et cap. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* Luc. 7. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Requirit & Pœnitentiam. Luc. 13. *Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.* Actor. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisq; vestrûm, in remissionem peccatorum.*

Charitas.

Pœnitentia.

2dum Argumentum. Nihil debet asseri ab adversa parte, præsertim in his, in quibus consistit salus & vita æterna, quod non invenitur in S. Scriptura, ut ipsi fatentur; sed non invenitur in Scriptura, solam Fidem justificare, ut nos contrarium per totum ostendimus. Ergo hoc non debet asseri, &c. Minor probatur. Nullus locus ex S. Scriptura citari potest, in quo sola fides dicatur justificare. Hoc argumentum Lutherus nunquam potuit dissolvere, & cùm illam particulam (*sola*) nullibi posset in S. Scriptura invenire, suâ usus est authoritate, & audacter illã apposuit, in 3. Cap. Epist. ad Rom. Et cùm de hac re monitus fuisset, quòd depravâsset in re gravi Scripturam, nihil aliud, quàm hoc dedit responsum: *Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.* Et si uni licuit unam addere, quod ipsi placuerit, voculam, quare alteri aliam, & alteri aliam non licebit? & sic quisq; poterit addere, quod ipsi placuerit, ad S. Scripturam; Per hanc additionem hujus voculæ, exclusit omnia bona opera subsequentia fidem, quæ passim S. Scriptura ubiq; commendat, ut superiùs ostensum, & cuiq; clarè patet Sacram Scripturam legenti. Undè Concil. Trid. Sess. 6. Can. 9. *Si quis dixerit, solâ fide impium iustificari, ita, ut intelligat, nihil aliud requiri, quod ad iustificationis gratiam consequendam cooperetur, & nulla ex parte necesse est cum suæ voluntatis motu præparari atq; disponi, anathema sit.* Et Can. 20. ait: Si quis hominem justificatum, & quantumlibet perfectum dixerit, non teneri ad observantiam mandatorũ DEI & Ecclesiæ, sed tantùm ad credendum, quasi verò Evangelium sit nuda & absoluta pro-

NB.

" ta promissio vitæ æternæ, sine conditione observationis mandato-
" rum, anathema sit. Et Can. 21. Si quis dixerit, Christum Jesum
" à DEO hominibus datum fuisse ut Redemptorem, cui fidant, non
" etiam ut Legislatorem, cui obediant, anathema sit. Et hoc cla-
" rissimum, Christum esse etiam Legislatorem, cùm ipse dixerit:
" *Non veni solvere Legem, sed adimplere.* Et: *Discite à me, quia*
" *mitis sum, & humilis corde.* Et: *Hoc est præceptum meum.* Et: *Vos*
" *amici mei estis, si feceritis, quæ præcipio vobis.* Et: *Beati, qui audi-*
" *unt Verbum DEI, & custodiunt illud.* Et: *Nisi iustitia vestra abunda-*
" *verit plus quàm Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in Regnū*
" *Cœlorum.* Et: *Non omnis, qui dicit Domine, Domine, intrabit in Re-*
" *gnum Cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris mei.* Hæc, & mul-
ta alia ex SS. Evangelijs, & ex tota S. Scriptura, debet expungere
adversa pars, & probare, quòd hæc non dixerit Christus, tunc pro-
babit, solam fidem justificare. Undè ad rem nostram S. August. lib.
3. contra 2. Epist. Pelag. cap. 4. ait: *Quis ita impius est, ut dicat,*
se propterea præcepta non servare, quia Christianus sit, non sub lege, sed
sub gratia. Et tamen Lutherus lib. de libertate Christiana ait: *Chri-*
stiano neq; opera, neq; lex necessaria est, quia per fidem liber est ab
omni Lege. Et si sola fides salvare potest, quare Apostoli tot Epi-
stolas, præcipuè S. Paulus, ad varias gentes scripserunt, monendo
de bonis operibus, præscribendo varia præcepta in illis, ad quid di-
cit 2. ad Corint. 11. *Instantia mea, quotidiana sollicitudo omnium Ec-*
clesiarum, nonnè sufficiebat illos monere de sola Fide, nisi ut solùm
credant, & ampliùs nihil faciant. Tamen Calvinus de dono Cha-
ritatis lib. 3. cap. 11. §. 20. fassus est Catholicam veritatem, dum
ait: *Fatemur cum Paulo, non aliam fidem iustificare, quam illam, Cha-*
ritate efficacem. Quis Catholicus meliùs dicere potuit? ista sunt val-
dè diversa à placito Lutheri, qui Christianum absolvit ab omni Le-
ge, & valedixit omni virtuti, & bonis operibus, ut suprà patuit.

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 67. Num. 4.

An bona opera sint meritoria gratiæ & vitæ æternæ?

AN non admitti posset talis Conciliatio? Gratiam, quâ justifi-
camur, non cadere sub meritum strictè propriè dictum, nec
opera

opera nostra posse mereri vitam æternam ex se, & quidem ab homine non constituto in statu gratiæ, nec Christo unito, lato tamen sensu dici posset mereri, idq; per Christum, & ejus gratiam. Nempè opera nostra, si vocanda sunt nostra, dona sunt Christi, nam nihil est nostrum, quod non juvante DEO faciamus, quod non sit DEI. Adeoq; quòd opera nostra placeant DEO, quòd digni habeamur, & nobis certantibus corona justitiæ detur, à solo DEO est: ipse enim est *Vitis, & nos palmites*; palmites autem non possunt ferre fructus, nisi in vite: sic nec nos, nisi in Christo. Ut autem nihil viti derogatur, si palmites multum fructus ferant, sic nec Christo, qui causa est, ut nobis secundùm talia opera corona justitiæ detur. In hoc conveniamus, & erit pax. Convenit hæc conciliatio (ait Author) cum S. Scriptura & SS. Patribus, & citat illos ibidem, 1. Cor. 15. 2. Tim. 4. Dionys. Arecpag. Justin. Mart. Basil. Greg. Nyssen. Cyprian. Ambros. Hier. August. Chrysost. Conc. Trid. Sess. 6. c. 16.

Discursus Theol.

Bona opera sunt meritoria gratiæ & vitæ æternæ, In virtute & meritis Christi, adjuvante nos gratiâ illius.

Licèt sufficientissimè solus Christus Dominus promeruit nobis vitam æternam, quæ gratuitò datur, ex sola DEI misericordia, nullis nostris præcedentibus meritis, *tamen quia ipse prior dilexit nos, vocavitq; in sortem Sanctorum, & quos vocavit, hos & iustificavit, sic ergo gratis iustificati*, sive ut acceptam gratiam conservemus, sive ut amissam recuperemus, illud nobis continuò observandum Apostoli 1. ad Cor. 15. *Abundate in omni opere bono, scientes, quòd labor vester non est inanis in Domino* Et ad Hebr. 6. *Non enim iniustus est DEUS, ut obliviscatur operis vestri & dilectionis.* Atq; ideò nobis benè operantibus usq; ad finem, & in DEO sperantibus, expectanda est vita æterna, & tanquam gratia filijs DEI, per JESUM Christum misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius DEI promissione, bonis nostris operibus & meritis fideliter reddenda, ad hæc bona opera meritoria vitam æternam, adjuvante gratiâ DEI, nos ipsemet Christus hortatur, Matth. 19. *Si vis vitam ingredi, serva mandata. &c. Omnis qui reliquerit domum, fratres, &c. centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* & cap. 16. & Luc. 14. similia legimus.

gimus, it. Matth. 11. *à diebus autem Joannis Baptistæ usq; nunc Regnum Cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Et Luc. 13. *Contendite intrare per angustam portam, quia multi dico vobis quærent intrare, & non poterunt.* Hæc est ergo illa corona justitiæ, quam post suum certamen ajebat Apostolus sibi reddendam, non solùm sibi, sed & omnibus certantibus, ad quam hortatur 1. ad Corint. 19. *Sic currite, ut comprehendatis.* Et solùm certantes coronandos ait, 2. ad Tim. 2. *Non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit.* Cùm enim JESUS Christus tanquam Caput in membra, & tanquam Vitis in palmites, in justificatos jugiter virtutem influat, ut Christus ait, *Sinè me nihil potestis facere:* quæ Virtus per gratiam semper antecedit, comitatur, & subsequitur, & sinè illa nullo modo DEO grata esse possent opera nostra, & meritoria vitæ æternæ. Cùm autem in DEO, & adjuvante Christo facta sint, & à DEO nobis infunduntur per meritum Christi, ut Apostolus ait 1. ad Corint. 15. *Gratiâ DEI sum id quod sum, & gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantiùs illis omnibus laboravi, non ego autem, sed gratia DEI mecum,* taliter vitam æternam merentur, ut ipse Christus manifestè ostendit Matth. 5. *Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in Cœlis.* Item Matth. 25. *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis Regnum. &c. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare, &c.* Item: *Ite maledicti in ignem æternum, esurivi enim, & non dedistis mihi manducare.* In quæ verba Christi S. August. lib. 1. de Fide & Operibus cap. 15. *Si mandatis &c.* vide suprà pag. 318. Et Joan. 5. *Et procedent, qui bona egerunt, in resurrectionem vitæ; qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij.* Et 1. ad Corint. 9. *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne fortè cùm alijs prædicaverim, ipse reprobus efficiar,* undè ex defectu castigationis corporis & bonorum operum, timet reprobari Apostolus, pro quibus 2. ad Tim. 4. sperat coronam, *Reposita est mihi corona iustitiæ, &c.* Cæterùm, quia ipsa merita, quibus debetur corona justitiæ, procedunt ex gratuita gratia DEI, & gratia DEI datur ex sola misericordia DEI, hinc corona justitiæ potest dici corona misericordiæ. Nam quæ datur in executione pro meritis, hæc eadem datur in intentione gratuitò, juxta illud: *qui coronat te in misericordia & miserationibus,* non respectu meritorum nostrorum, quasi propriè nostra sint absq; gratia DEI, sed potiùs donorum DEI, quia nobis ipsa quoq; merita, & actus nostri, ex gratuita misericordia largiuntur, ut ait Apost. 1. ad Cor. 15.

Vide suprà pag. 319

Psalm. 102

Quid:

Quidquid sum, gratiâ DEI sum, & gratia ejus in me vacua non fuit. Et ad Philipp. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat*, & tamen illa sua in nobis dona coronat justitiâ. Undè S. August. lib. 2. de Natura & Gratia: *Non est iniustus DEUS, qui iustos fraudet mercede iustitiæ.* Idem Epist. 105. ad Sixtum ait: *Sicut merito peccati, tanquã stipendium redditur mors, ita merito iustitiæ, tanquam stipendium vita æterna.* S. Ambros. Serm. 22. *Qui enim socij sunt contumeliæ, debent & participes esse & lætitiæ*, ita enim dicit B. Apostolus: *Sicut socij passionum estis, & resurrectionis eritis. Si tolerabimus* (inquit) *& conregnabimus. Qui ergo toleraverunt mala propter Christum, debent & gloriam habere cum Christo.* Quod ipsemet Christus expressit Luc. 16. *Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem consolatur, tu verò cruciaris.* Idem S. Ambros. ibidem: *Notas mihi fecit vias vitæ, cùm me docuit Fidem, Misericordiam, Justitiam, Charitatem. His enim pervenitur itineribus ad salutẽ.*

Aperta sunt plura S. Scripturæ testimonia, quòd omnia bona opera DEUS operatur in nobis; sed & hoc verum est, & hoc nos facere, quod facimus, quamvis ille faciat, ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati. Sic ait Ezech. 36. *Faciam, ut in iustificationibus meis ambuletis, & iudicia mea observetis, & faciatis ea.* In hunc locum S. August. lib. de Grat. & lib. Arbitr. c. 16. ait: *Cùm dicit, faciam ut faciatis, quid aliud dicit, nisi auferam à vobis cor lapideum, undè non faciebatis, & dabo cor carneum, ut faciatis.* Idem ibidem cap. 12. ait: *Non solùm DEUS posse nostrum donavit, atq; adiuvat, sed etiam velle & operari operatur in nobis, non, quia nos non volumus, aut nos non agimus, sed quia sinè ipsius adiutorio, nec volumus aliquid boni, nec agimus.* Idem in Psalm. 30. ait: *Quidquid DEUS operatur per nos, nos videmur operari, potest ille multum, & totũ sinè nobis, & nos nihil sinè ipso.* Idem de Cor. & Grat. cap. 2. *Intelligant, si filij DEI sunt, Spiritu DEI se agi, ut quod agendum est, agant, & cùm egerint illi, à quo aguntur, gratias agant; aguntur enim ut agant, non ut ipsi nihil agant.* Idem lib. 2. cap. 8. contra 2. Epist. Pelag. *Quamvis nisi adiuvante illo, sinè quo nihil possumus facere, os non possumus aperire, tamen nos aperimus illius adiumento, & opere nostro, implet autem illud Dominus sinè opere nostro.*

Justum ergo est, ut illius divinæ bonitati totum adscribamus, ut ait Apostolus 2. ad Cor. 10. *Qui gloriatur, in Domino glorietur*, non quòd nihil agamus ipsi, sed quod nihil possumus, nihil volumus, agimus,

mus, aut sumus, quod non illius beneficio possimus, velimus, agamus, aut simus, *à quo solo omne datum optimum, omne bonum perfectum*, neq; enim sufficientes sumus, vel cogitare saltim aliquid ex nobis, sed sufficientia nostra ex DEO est. Et cum Apost. dicat ad Gal. 2. *Vivo ego jam non ego, vivit autem in me Christus*, ita qui cum Apostolo per Fidem & Baptismum eidem Corpori Christi insiti sunt, ejus etiam Spiritu vegetantur. Et cùm imitatores facti fuerint Christi, ut præcipit Apostolus 1. ad Cor. 11. & ad Ephes. 5. dicere cum illo quisq; potest: *Vivo jam non ego, vivit autem in me Christus*; ut vivamus, facit vita nostra Christus: ut operemur, facit, qui & voluntatem præmovet, & vires ad operandum suppeditat, adjutor noster Christus, *hic adjuvat infirmitatem nostram*, ad Rom. 8. ut mereamur, facit, qui merita sua nobiscum communicat, Redemptor noster Christus, ut ait Apostolus ad Rom. 8. *Quem pro nobis tradidit, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit.* Sic S. Augustinus ad Bonifacium ait: *Nos quidem ambulamus, verum est, nos observamus, nos facimus. sed ille facit, ut ambulemus, observemus, faciamus. Hæc est gratia DEI, bonos faciens nos; hæc est misericordia ejus, præveniens nos. Hoc Ecclesia Cathol. dicit & credit, hoc est pium, hoc verum, inconcussumq;, ut sit humilis & submissa Confessio, & totũ DEO detur & concedatur.* Idem S. August. Serm. 256. de Tempore ait: *Adjuvit bonæ voluntatis conatus, ut facerent, ac per hoc Deus, qui operatur in suis & velle & perficere pro bona voluntate, hæc omnia ipse cœpit, ipse perfecit, & quia opera bona in conspectu suo, nunquam esse permittit inania fidelibus suis, quibus operantibus præbuit virtutis suæ favorem, tribuet condignam pro tanta operatione mercedem.*

Discursus Theol.

In quo eadem materia fusius probatur.

QUando dicit homo Catholicus, vivo autem jam non ego, vivit autem in me Christus; acsi diceret, vivo autem ego non jam ille, qui conceptus in iniquitatibus, ex carnis meæ parentibus iræ filius natus, verùm qui sum ex aqua & Spiritu S. DEI filius renatus, qui in Baptismo veterem exui, & novum hominem indui, Dominũ nostrum JESUM Christum, in cujus fide vivo, cujus agor Spiritu, hic meam infirmitatem adjuvat, hic ad operandum voluntatem movet, hic facultatem suggerit, hic efficit pro sua immensa bonitate, ut

nt qui dum naturâ filius eſſem iræ, nihil mereri poteram, niſi gehennæ ſupplicia, factus per adoptionis gratiam, DEI filius, & hæres, & cohæres, jam deinceps mereri poſſum ea, quæ DEI filio & hæredi, quæ induto Chriſto debentur. Hoc voluit exprimere Apoſtolus 2. ad Corint. 12. *Gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Chriſti.* Et cap. 13. *Infirmi ſumus in illo, ſed vivemus cum eo ex virtute DEI,* qualecunq; à me profectum, & illius Sanguine conſperſum, Sanguine pretioſo pretium, ex eo mutuatur, ut fiat meritum cœleſtis præmij, non mea quidem, verùm Chriſti viventis, operantis, & merentis in me virtute, dignitateque, qui quæ eſt illius immenſa benignitas, merita mea, quæ ſunt illius dona, non tanquam merita mea, ſed tanquam dona ſua coronat. Nam ab ipſo manat, & ex ipſius morte pretium acquirunt. Nos ergo ſumus, qui vivimus, qui operamur, qui viventes in fide Filij DEI, Legem implemus, qui mandata ejus, quæ mandavit cuſtodiri, obſervamus, verùm non ſinè eo, qui dixit, *ſinè me nihil poteſtis facere,* illius deſtituti gratiâ nihil poſſumus, illius adjuti gratiâ, in eo omnia poſſumus, dicente Apoſtolo ad Philip. 5. *Omnia poſſum in eo, qui me confortat.* Et ſic idem Apoſtolus, unitis meritis Chriſti, ſperat retributionem unicuiq; tribuendam, 1 ad Cor. 3. dum ait: *Vnusquisque autem propriam mercedem accipiet, ſecundùm ſuum laborem, DEI enim adjutores ſumus.* Quid ad hæc dicet, qui negat bona opera, cùm Apoſtolus dicat, ſe adjutorem DEI eſſe. Et ad Philip. 3. ait: *Vt inveniar in illo, non habens meam iuſtitiam, quæ ex Lege eſt, ſed quæ ex Fide eſt, & ſocietatem paſſionum illius, configuratus morti eius.* Et inferiùs ait: *Imitatores mei eſtote, Fratres, & obſervate eos, qui ita ambulant, ſicut habemus formam noſtram. Multi enim ambulant, quos ſæpè dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos Crucis Chriſti, quorum finis interitus, quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione ipſorum, qui terrena ſapiunt.* Et cap. 4. ait: *De cætero Fratres, quæcunq; ſunt vera, quæcunq; pudica, quæcunq; iuſta, quæcunq; ſancta, quæcunq; amabilia, quæcunq; bonæ famæ, ſi qua virtus, ſi qua laus diſciplinæ, hæc cogitate, quæ & didiciſtis, & accepiſtis, & audiſtis, & vidiſtis in me, hæc agite.* Idem ait: *Apparuit gratia DEI Salvatoris noſtri, ut abnegantes omnem impietatem, & ſæcularia deſideria, ſobriè, & iuſtè, & piè vivamus in hoc ſæculo, expectantes beatam ſpem &c. Salvatoris noſtri, qui dedit ſemetipſum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret ſibi populum acceptabilem, ſectatorem* ad Tit. 2.

bono-

bonorum operum. Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio, Et ipsemet Christus: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, &c. qui non diligit me, sermones meos non servat.* Non rectè itaq; citavit Lutherus locum Apostoli ad Rom. 3. ad tollenda bona opera, Fidem & Justificationem concomitantia, ubi ait: *Arbitramur enim, justificari hominem per Fidem, sinè operibus Legis,* cùm Apostolus non de bonis operibus, sed de operibus Legis antiquæ, scilicet Circumcisionis, & alijs Judaicis ritibus ait, quibus se putabant Judæi meruisse gratiā novæ Legis; hoc patet ex ipso textu Epistolæ ad Roman. & ad Galat. De hac intentione Apostoli, habemus testem omni exceptione majorem S. Augustinum, qui in exposit. Epist. ad Gal. Tom. 4. sic ait: Causa, propter quam scribit Apostolus ad Galatas, hæc est, ut intelligant gratiam DEI, id secum agere, ut sub Lege jam non sint. Cùm enim prædicata eis esset Evangelij gratia, non defuerunt quidam ex Circumcisione, quamvis Christiani nomine, nondum tamen tenentes ipsum gratiæ beneficium, & adhuc volentes esse, sub oneribus Legis, quæ Dominus DEUS imposuerat, non justitiæ servientibus, sed peccato, justam scilicet Legem injustis hominibus dando, ad demonstranda peccata eorum, non auferenda; non enim aufert peccata, nisi gratia Fidei, quæ per Charitatem operatur. Sub hac ergo gratia jam Galatas constitutos, illi volebant constituere sub oneribus Legis, asseverantes, nihil eis prodesse Evangelium, nisi circumciderentur, & cæteras carnales Judaici ritûs observationes subirent, & ideo Paulum Apostolum suspectum habere cœperant, à quo illis Evangelium prædicatum fuerat, tanquam non tenentem disciplinam cæterorum Apostolorum, qui gentes cogebant Judaizare Talis quidem quæstio est & in Epistola ad Romanos, verùm tamen videtur aliquid interesse, quod ibi contentionem ipsam dirimit, litemq; componit, quæ inter eos, qui ex Judæis, & inter eos, qui ex Gentibus crediderant, orta erat, cùm illi tanquam ex meritis operum, Legis sibi redditum Evangelij præmium arbitrabantur, quod præmium incircumcisis, tanquam immeritis, nolebant dari: illi contrà, Judæis se præferre gestirent, tanquam interfectoribus Domini. In hac verò Epistola ad illos scribit, qui jam commoti erant auctoritate illorum, qui ex Judæis erant, & ad observationes Legis cogebant. Hucusq; S. Augustinus. Hîc clarè ostendit S. Augustinus, quæ mens fuerit S.

Pauli

Ioan. 14

iniquè ergo Lutherus hoc loco S. Scripturæ abusus est.

cap. 2 & 3

ad quem Calvinus remittebat, tanquam fidelissimū Antiquitatis testē, vide suprà pag. 148

Pauli Apostoli in scribendis Epistolis ad Rom. cap. 3. & ad Gal. & de quibus operibus locutus est S. Apostolus, cùm locutus sit, *Arbitramur hominem iustificari per Fidem, sinè operibus Legis*, scilicet Circumcisionis, & aliorum rituum, ut ipse ad Gal. 5. explicat, *si circumcidamini, Christus vobis nihil prodest*, quibus ritibus putabant illi, qui ex Judæis erant, tanquam ex meritis operum Legis sibi redditum Evangelij præmium, quod præmium illis, qui erant ex Gentibus, tanquam immeritis nolebant dari: & hoc est verissimum, quòd neq; Judæi suis observationibus Legis, neq; Gentes ullis bonis meritis meruerunt, nec fidem, nec ipsam justificationem, quia ex mera gratia DEI utrumq; procedit, nullis præcedentibus meritis, quæ nulla utrumq; præcesserunt. Non autem subsequentia fidem, & justificationem bona opera excludit Apostolus, imò nihil sæpiùs, quàm bona opera, in qualibet sua Epistola præcipit, ut legentibus clarè patet, & non solùm ille, sed & alij SS. Apostoli, immo ipse Christus vitam æternam haberi & assequi, neminem posse ostendit, ut superiùs vidimus: ut v. g. *Non omnis, qui dicit Domine, Domine, intrabit in Regnum Cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris. Venite benedicti Patris mei, percipite Regnum: esurivi enim, & dedistis mihi manducare. Beati, qui audiunt Verbum DEI, & custodiunt illud. Beati pauperes spiritu. Beati misericordes, mites, pacifici. Beati, qui persecutionem patiuntur, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum. Vos, qui reliquistis omnia, & secuti estis me, &c. centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis. Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Quærite Regnum DEI, & Justitiam eius. Nisi iustitia vestra magis abundaverit quàm Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in Regnum Cœlorum.* Undè & Apostolus non vacuam, sed quæ per Charitatem operatur, fidem requirit. Et 1. ad Corint. 13. *Fides, Spes, Charitas, tria hæc: maior autem horum est Charitas.* Et cùm dixerit Apostolus: *Arbitramur iustificari hominem per fidem, sinè operibus Legis*, inferiùs subjunxit statim: *Legem ergo destruimus per fidem? Absit! Sed Legem statuimus.* Et de sola Fide dicit: *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil sum, &c. Nihil mihi prodest.* S. Petrus: *In omni conversatione sancti sitis, quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam ego Sanctus sum.* Et: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius.* Et: *Declinet à malo, & faciat bonum, &c. quia oculi Domini super iustos, &c. & quis est, qui vobis noceat, si boni æmulatores fueri-*

cap. 2 & 3

qui legit, intelligat. Matth. 24

Matth. 7
Matth. 25
Luc. 11
Matth. 5
In alijs promisit Deus, vestrũ erit: in prima & ultima beatitudine dat acta, dicens, vestrum est Regnum Cælorũ.
Matth. 19
Matth. 11
Matth. 6
Matth. 5
ad Gal. 5
ad Rom. 3
1 ad Cor. 13
Epist. 1. cap. 1
cap. 2
cap. 3

cap. 4. tis. *Sed etsi quid patimini propter iustitiam, beati.* Et: *Christo igitur passo in carne, & vos eâdem cogitatione armamini.* Idem legimus: *Si compatimur, ut & conglorificemur.* S. Joannes: *Cognovimus eum, si mandata eius observemus: qui dicit, se nosse DEUM, & mandata eius non custodit, mendax est, & veritas in eo non est, &c.* S. Jacobus: *Estote autem factores Verbi, & non auditores tantùm, fallentes vosmet ipsos. &c. Non auditor obliviosus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.* Et cap. 2. ait: *Sic & Fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. &c.* In hac Epistola, illum errorem damnat Apostolus illorum, qui ex Epistolis S. Pauli, ad Romanos & ad Galatas, falsò colligebant, non esse necessaria bona opera ad justificationem, sed solam fidem, cùm ibidem ait: *Abraham Pater noster, nonnè ex operibus iustificatus est? offerens filium suum super Altare. Vides, quoniam fides cooperabatur operibus illius, & ex operibus fides consummata est. &c. Videtis, quoniam ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantùm.* Hanc Epistolam S. Jacobi Calvinus agnoscit pro Apostolica, & omnes Calvinistæ in Confess. Pisiacensi Art. 3. & tamen bona opera reijciunt. Et ipse Christus: *Non veni Legem solvere, sed adimplere.* Et ultimatè sic claudit Evangelium S. Matth. cap. ult. *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti, docentes eos servare omnia, quæcunque mandavi vobis. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi:* non dicit Christus, docete eos tantùm credere, sed dicit, servare omnia, quæcunque mandavi vobis; sicut alibi dixerat; *si vis ingredi ad vitam, serva mandata.* Et Luc. 11. *Beati, qui audiunt Verbum DEI, & custodiunt illud.* Et 2. Petr. cap. 1. *Fratres magis satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem faciatis.* Hanc Secundam S. Petri agnoscit Lutherus pro Canonica in Prologo Epistolæ ad Hebræos. Undè apparet, quàm graviter abusus sit Lutherus S. Scripturâ, cùm dixerit Tom. 3. lib. 4. Wittemb. fol. 175. *Ubicunque iubet Scriptura bona opera facere, tu id sic intelliges, quòd Scriptura prohibeat bona opera facere.* Hoc Commento renovavit antiquum errorem Simonis Magi, Basilidis, Carpocratis, & fœdissimorum Anomæorum hæreticorum, teste S. Irenæo lib. 1. c. 13. & S. August. Hæres. 54. Vide plura suprà pag. 99. & sequ.

ad Rom. 8

Epist. 1. cap. 2.

cap. 1.

Undè apparet, quòd Lutherus & Calvinus antiquum renovarint errorem Simonis Magi, & aliorū hæreticorum, ignorantes distinctionem bonorū operum, antecedentium & consequentium Fidem.

Argu-

Argumenta Calvini, *quibus obijcit, pro bonis operibus non dari vitam æternam.*

Calvinus obijcit. Quia vita æterna non datur pro bonis operibus per modum mercedis, ſed per modum hæreditatis: ait enim in Antid. Seſs. 6. cap. 16. *Quòd vitam æternam faciant mercedem, in eo ab illis diſſentio, quin potiùs hæreditatem eſſe ubiq; Scriptura clamat.* ℟. Clamat Scriptura ubique, utroq; modo dari: quòd detur per modum mercedis, plura loca S. Scripturæ oſtendunt. Matth. 5. *Gaudete, & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in Cœlis.* Item cap. 20. *Voca Operarios, & redde illis mercedem.* 1. Corint. 3. *Unusquisq; propriam mercedem recipiet, ſecundùm ſuum laborem.* 2. ad Cor. 5. *Omnes enim nos manifeſtari oportet ante Tribunal Chriſti, ut referat unusquisq; prout geſſit, ſive bonum, ſive malum,* illo tempore experietur Lutherus & Calvinus mercedem condignam factis, & fatebitur uterque, quòd DEUS reddat condignum pretium bonis & malis. Matth. 5. *Diligite inimicos veſtros, &c. ut ſitis filij Patris veſtri, qui in Cœlis eſt, &c. Si enim diligitis eos, qui diligunt vos, quam mercedem habebitis.* Et cap. 10. *Mercedem iuſti accipient.* Marci 9. *Non perdet mercedem ſuam.* Luc. 6. *Ecce enim, merces veſtra multa eſt in Cœlo.* Ibidem: *Diligite inimicos veſtros, &c. & erit merces veſtra multa, & eritis filij Altiſſimi.* Joan. 2. *Ne perdatis quæ operati eſtis, ſed ut mercedem plenam accipiatis.* Apocal. 14. *Ut requieſcant à laboribus ſuis, opera enim illorum ſequuntur eos.* Et cap. 22. *Qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc, & qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc, & ſanctus ſanctificetur adhuc. Ecce venio citò, & merces mea mecum eſt, reddere unicuiq; ſecundùm opera ſua.* Ad Rom. 2. *DEUS reddet unicuiq; ſecundùm opera ſua, ijs quidem, qui ſecundùm patientiam, boni operis gloriam.* Ex his, & multis alijs mirantur Catholici Authores, cùm dixerit Calvinus, quòd vitam æternam faciant mercedem, in eo ab illis diſſentio. Quare non dixit Calvinus, à Chriſto, & à S. Scriptura diſſentio, quæ in multis locis facit vitam æternam mercedem. Sciendum ergo eſt, quòd utroq; modo S. Scriptura dicit donari nobis vitam æternam, & per modum mercedis, & per modum hæreditatis. Ratio hujus, quia non ſumus filij DEI per naturam, ſed per adoptionem, ex quibus omnibus nobis alij adoptantur, ante uſum rationis in Baptiſmo, ut parvuli, alij poſt uſum rationis primâ juſtificatione, acceptâ in Baptiſmo, ut adulti. Parvuli, qui ante

usum rationis adoptantur, & moriuntur, accipiunt vitam æternam, solo titulo hæreditatis: Adulti, qui usu rationis utuntur, & in adoptione filiorum usq; ad mortem perseverant, duplici titulo accipiunt vitam æternam, altero mercedis, altero hæreditatis. Hoc expressit Apostolus ad Colosf. 3. *Quodcunq; facitis, ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus, scientes, quòd à Domino accipietis retributionem hæreditatis.* His duobus ultimis verbis apertè ostendit Apostolus, vitam æternam non solo titulo hæreditatis, sed etiam mercedis, seu retributionis dari adultis. Ratio hujus, ut superiùs diximus, quia cùm non simus per naturam filij DEI, sed per adoptionem, hâc conditione adoptavit nos DEUS, ut non adiremus hæreditatem, nisi vellemus mandatis DEI obtemperare, & obtemperando vitam æternam promereri, juxta illud Psalm. 118. *Inclinavi cor meum ad faciendas iustitias tuas in æternum, propter retributionem.* Et Psalm. 18. *Lex Domini immaculata. &c. Justitiæ Domini rectæ. &c. Timor Domini sanctus. &c. Judicia Domini vera, &c. & servus tuus custodit ea, & in custodiendis illis retributio multa.* Simile quid videmus in Christo Domino. Nam jure hæreditatis (supposità unione hypostaticâ) debebatur illi & gloria Corporis, & exaltatio Nominis, & tamen suis meritis eam meruit, juxta illud Apostoli: *Humiliavit semetipsum, factus obediens usq; ad mortem, mortem autem Crucis, propter quod & DEUS exaltavit illum.* Si ergo Christo Domino, qui est Filius DEI Naturalis, data est gloria Corporis, & exaltatio Nominis duplici titulo, nempè hæreditatis, & mercedis; quid mirum? si nobis, qui sumus filij tantùm adoptionis, utroq; titulo conferatur vita æterna adultis. Dices, si ita est, feliciores sunt parvuli, quàm adulti, nam hi suis laboribus debent acquirere, quod illis gratis conceditur. ℟. Immo adulti feliciores. Nam parvuli debent esse contenti solâ hæreditate, quæ illis ex gratuita Divina liberalitate obvenit: adulti verò ultra hanc gratuitam donationem hæreditatis, quò magis merentur, major illis crescit gloria, juxta illud: *Unusquisq; propriam mercedem accipiet, secundùm suum laborem.* Et: *Qui ergo solverit unum, &c. minimus vocabitur in Regno Cælorum; qui autem fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in Regno Cælorum.* Et Danielis 12. *Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Et 1. ad Cor. 15. *Stella enim à Stella differt in claritate, sic & resurrectio mortuorum.* Modò quisq; videat, quàm verum sit,

ad Philip. 2

1 ad Corint. 3
Matth. 5

Hic Calvinus omninò fateri debet, dari Regnum Cœlorum per modũ mercedis, cùm uno

minimus, alter magnus vocatur, respectu meritorum, in Regno Cœlorum.

sit, quod Calvinus dixerit lib. 3. Instit. cap. 11. §. 9. 13. 14. 17. 18. & alibi. *Valeat eorum somnium, qui iustitiam ex fide & operibus conflatam comminiscuntur.* §. 14. *In calculum fidei non veniunt opera, sed prorsus separanda sunt.*

Secunda Objectio. Quare adversa pars contendit, solo titulo hæreditatis dari vitam æternam. Calvinus in Antid. Sess. 6. cap. 12. hanc assignat rationem, Prophetas, & Patriarchas, & pios Reges, „ utcunq; DEI Spiritu adjuvarentur, ferendo Legis jugo pares non „ fuisse. Sed contra est. *Hæc est charitas, ut mandata eius custodiamus, & mandata eius non sunt gravia.* *Tollite iugum meum super vos, iugum enim meum suave est, & onus meum leve.* Et Joan. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea.* ad Phil. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Ergo Apostolus ferendo Legis jugo par fuit, adjuvante gratiâ DEI, non autem impar, ut ait Calvinus.

1. Ioann. 5. Matth. 11

Tertia Objectio. Luc. 17. *Cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, Servi inutiles sumus.* Hæc Objectio magis confirmat bona opera, quia illa præcepit Christus, sicut aliàs dixit: *Vos amici mei estis, si feceritis omnia quæ præcipio vobis.* Cùm ait, *cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt*, vult, ut faciamus omnia, quæ præcepit Christus. Hoc clarum est. Quare autem Christus jusserit, ut cùm fecerimus omnia, dicamus, nos servos inutiles. hæ sunt Rationes ex SS. Patribus. *Prima.* Nos ex nobis sumus servi inutiles, quia licet faciamus omnia, quæ præcepta sunt, non tamen nostris viribus, sed gratiâ DEI facimus, ut ait Apostolus: *Quidquid sum, gratiâ DEI sum*; & statim addit, *& gratia DEI vacua in me non fuit.* Ita explicat S. Ambros. lib. 8. in Luc. *Sumus ergo inutiles, quatenùs ex Adamo nascimur: sumus utiles, quatenùs in Christo renascimur, quo ad cooperationem gratiæ Divinæ.* *Secunda.* Sumus inutiles, respectu DEI, etiamsi omnia præcepta servemus, nullam utilitatem DEO præstamus, nec ipse *eget bonorum nostrorũ*, ita exponit Beda in Comment. Unde patet, esse nos inutiles respectu DEI, quia nihil illi accedit utilitatis ex nostro labore: utiles esse respectu nostri, quia quidquid boni facimus, in nostrum commodum nobis serimus, nobis metimus in meritis Christi, & cum auxilio illius. *Tertia Ratio.* Sumus inutiles, etiamsi omnia fecerimus: nisi enim DEUS liberali pacto nobiscum convenisset, nullam mercedem ex justitia à DEO potuissemus petere. Ita S. August. exponit Serm. 3. de Verb. Dni. Undè

Ioan. 15

Prima.

Secunda.

Tertia.

clarè patet, quomodo ſumus inutiles ad mercedem vitæ æternæ pro bonis operibus, ſecluſo ſcilicet pacto Divino; utiles, interveniente pacto Divino, & promiſſione illius, ex ſola gratuita donatione, & miſericordia illius. Et mirum videtur, quòd adverſa pars proponit illud, quòd ſe habeat ex parte noſtri, & ſilet illud, quòd ſe habeat ex parte DEI, ſcilicet Matth. 25. *Euge ſerve bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam*; quomodo hic vocatur ſervus bonus & fidelis? ex parte DEI, & gratuita illius donatione, qui ex parte ſui fuit, & eſt ſemper inutilis, ut eſt filius veteris Adam. Hoc modo, vel ſimili, ſolvuntur omnia argumenta adverſæ partis, quæcunq; adducit contra bona opera, quæ dicimus gratuita dona eſſe DEI, ad quæ facienda dum præſtat gratiam & vires, coronat ea illâ coronâ juſtitiæ, quam ſibi Apoſtolus repoſitam dicebat, nec gloriabatur de illis, niſi in Domino, & alios juſſit gloriari, 2. ad Cor. 10. *Qui gloriatur, in Domino glorietur*, non tanquam ſuis, ſed tanquam à Domino provenientibus, gratuitò donatis. Undè in Eccleſia Catholica, quò majores ſunt, & fuerunt Sancti, eò magis humiliabant ſe coram DEO, exiſtimantes ſe majores debitores DEO, pro tot à DEO præſtitis donis, quot documenta, & auxilia exercendæ Virtutis, & acquirendæ Sanctitatis, ab illo acceperunt, ex mera gratia, & donatione Chriſti. Sic S. Franciſcus. (a) Neq; ignoravit hæc omnia Calvinus, ait enim lib. 2. Inſtit. cap. 3. §. 7. nec gratiam ſinè voluntate, nec voluntatem ſinè gratia quidquam poſſe operari. Qui verò ſinè meritis, gratiâ DEI, & adjutorio illius factis, ſperat vitam æternam, non tam ſperat, quàm præſumit ſibi dari vitam æternam, ſicut malus ſervus & infidelis, præſumit gratiam Domini ſui, ſed loco mercedis, pro ſuo infideli ſervitio, vapulabit multis.

(a) *cujus ſanctitatem fatentur etiam Diſſidentes. Dicebat*, Videor mihi maximꝰ eſſe peccatorū. *Similiter & alij indignos ſe gratiâ Divinâ reputabant*.

Cùm verò hæc erronea opinio de bonis operibus non merentibus vitam æternam, proceſſerit indè, quòd adverſa pars teneat, concupiſcentiam etiam in renatis eſſe peccatum, licèt reluctet voluntas, exindè omnia ſua opera putant eſſe ſordes & inquinamenta, infecta peccato, quod putat Lutherus & Calvinus remanere poſt Baptiſmū in renato, ideò ad magis firmandam veritatem Catholicam, & expungendam hanc erroneam, & hæreticam opinionem, ſtatuendum, quòd ſublato per Baptiſmum peccato, bona opera mereantur de congruo vitam æternam, rectè inſtituimus Diſcurſum de hac Concupiſcentia.

Diſcur-

Discursus Theolog.

De Concupiscentia, quod non sit verè & propriè peccatum in renatis non consentientibus, cùm reluctat voluntas.

CUm Controversia de Concupiscentia ferè omnium dogmatum, in quibus moderni Dissidentes recedunt ab Ecclesia Cath. Rom. sit quasi origo & radix, ideò non sinè magno fructu discurrendum de illa. Indè enim, quia tenent, Concupiscentiam illam verè & propriè peccatum esse, licèt reluctat voluntas, tenent consequenter, peccatum per Baptismum non tolli aliquâ infusione gratiæ expulsivâ maculæ illius, sed tantùm non imputatione peccati Originalis, imputatione verò justitiæ Christi; idem à simili de alijs peccatis. Hinc magna inter Catholicos & adversarios Ecclesiæ sæpiùs fuit Controversia de peccato Originali, & ex errore circa peccatum Originale, teste S. Augustino, plures ortæ fuerunt hæreses, & hanc Controversiam ad fundamenta Fidei pertinere, refert idem S. August. dum lib. advers. Julian. cap. 2. ait: *Quisquis in Christiana fide vult labefactare, quòd scriptum est: Per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum, & sicut in Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes vivificabuntur; totum quod in Christo credimus, auferre molitur.* Et lib. de peccato Orig. cap. 24. ait: *In causa duorum hominum, quorum per unum venundati sumus sub peccato, per alterum redimimur à peccatis, propriè fides Christiana consistit.* Decisâ ergo hâc Quæstione, quòd Concupiscentia post Baptismum, in renatis non consentientibus, non sit verè & propriè peccatum, remanebunt maxima ex parte res Fidei accommodatæ, & multæ solventur difficultates cum adversarijs, qui in hoc dogmate, tanquam in primo fundamento, suum recessum ab Ecclesia Cathol. fundârunt, sicut Lutherus Art. 2. ex ijs, quos An. 20. Leo X. damnavit, sic ait: *In puero post Baptismum negare remanens esse peccatum, est Paulum & Christum simul conculcare.* Et Calvinus in Antidoto Concil. Sess. 5. ait: *Manet verè peccatum in nobis, neq; per Baptismum statim uno die extinguitur, sed quia deletur, reatus imputatione nullum est*, quamvis alibi idem Calvinus huic contrarium senserit, ut inferiùs patebit. Chemnicius Exam. Conc. Trid. Sess. 5. idem defendit, sed magis cautè.

cautè. Fatetur enim, primò remitti in Baptismo omnia peccata, quin etiam tolli ac deleri, solùm restare reliquias quasdam peccati Originalis, quas reliquias dicit malum quoddam culpæ, quòd hominem damnare posset, si DEUS illud imputare vellet. Sed quidquid isti dicant.

Conclusio Catholica. *Concupiscentia in renatis, non est verè & propriè peccatum, in quantum est in se aversio à DEO, macula ac sordes in anima, & reatus æternæ damnationis.*

Probatur imò. Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum.* Apocal. 21. *Nihil coinquinatum intrabit in eam,* id est cœlestem Hierusalem. ad Rom. 3. *Justificati gratis per gratiam ipsius, propter remissionem præcedentium delictorum.* Cap. 8. *Nihil ergo nunc damnationis est ijs, qui sunt in Christo JESU, qui non secundùm carnem ambulant. &c. Prædestinavit conformes fieri imaginis Filij sui, &c. quos vocavit, hos & iustificavit.* 1. Corint. 6. *Sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis.* Joan. 1. *Ecce Agnus DEI, ecce, qui tollit peccata mundi.* Apocal. 1. *Qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in Sanguine suo.* Hebr. 9. *Christus semel oblatus est, ad multorum exhaurienda peccata.* Et illud: *Beati mundo corde.* Hæc omnia vaticinatus est Michæas, cap. 7. *Projiciet in profundum maris omnia peccata nostra.*

Probatur 2dò. In Symbolo Apostolorum omnes Articulos Fidei firmiter debemus credere, ut v. g. *Credo in DEUM Patrem Omnipotentem, &c. Et in JESUM Christum &c. Et in Spiritum Sanctum.* Ergo etiam istum: *Credo &c. Remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam æternam.* Quòd autem Articulus Fidei sit de remissione peccatorum, quæ per Baptismum tolluntur in renatis, clarè patet ex Symbolo Concilij Nicæni I. quòd hunc articulum magis explicaverit, dicens: *Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum.* Quid clariùs dicere potuit de remissione peccati Originalis per Baptismum: nam Actualia peccata remittuntur per Sacramentum Pœnitentiæ.

Symbolum Apostolorum non dicit, tecta peccata, sed, remissionem peccatorum credo.

" *Probatur 3tiò.* Ex Apostolo ad Rom. 5. *Quoniam cùm adhuc*
" *peccatores essemus, secundùm tempus Christus pro nobis mortuus est,*
" *multò igitur magis nunc, iustificati in Sanguine ipsius, salvi erimus*
" *ab ira per ipsum.* Ibidem: *Si enim unius delicto mors regnavit*
" *per unum, multò magis abundantiam gratiæ, & donationis, & iustitiæ accipientes, in vita regnabunt per unum Jesum Christum.* Ibid.

" *Sicut*

Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti ,, *sunt multi, ita ut per unius obeditionem iusti constituentur multi.* ,, Et cap. 11. *Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vive-* ,, *mus in illo.* Ibidem: *Vt destruatur corpus peccati, ut ultrà non* ,, *serviamus peccato.* Ibidem: *Vos mortuos quidem peccato, viventes* ,, *autem DEO.* Ibidem: *Non ergo regnet peccatum in vestro mortali* ,, *corpore, ut obediatis concupiscentijs eius.* Ibidem: *Liberati autem à* ,, *peccato, servi facti estis iustitiæ.* Ibidem: *Nunc verò liberati à pec-* ,, *cato, servi autem facti DEO.* Et cap. 8. *Nihil ergo nunc damnati-* ,, *onis est ijs, qui sunt in Christo JESV, qui non secundùm carnem* ,, *ambulant*; Et dat rationem S. Apostolus statim, dum ait: *Lex e-* ,, *nim Spiritus vitæ in Christo JESV liberavit me à lege peccati &* ,, *mortis, &c. ut iustificatio Legis impleretur in nobis.* ,,

Probatur 4tò. Concilium Ephesinum Generale III. ex Epist. ad Rom. hæc habet: Nihil ergo damnationis est ijs, qui sunt in ,, Christo JESU, qui non secundùm carnem ambulant: Lex enim ,, Spiritus vitæ in Christo JESU liberavit me à Lege peccati & mor- ,, tis, nam quod impossibile erat Legi, in quo infirmabatur per car- ,, nem, DEUS Filium suum mittens in similitudinem carnis pecca- ,, ti, & de peccato damnavit peccatum in carne, ut justificatio Le- ,, gis impleretur in nobis, qui non secundùm carnem ambulamus, ,, sed secundùm Spiritum. Et infrà ait: Misit Dominus DEUS Fi- ,, lium suum in similitudinem carnis peccati, ut peccatũ condemnet ,, in carne. &c. Per hanc namq; (scilicet Incarnationem Verbi) ,, peccatum, quod in carne nostra grassabatur, condemnatum est. ,, Hucusq; Concilium Ephesinum. Et quomodo adversa pars dicit, se venerari quatuor Concilia, ut Sacrosancta, si hanc doctrinam non recipit Concilij Ephesini Generalis III.

Probatur 5tò. Ex SS. Patribus. Jacobi 5. *Vnusquisq; tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus, deindè concupiscentia cùm conceperit, parit peccatum, peccatum verò, cùm consummatum fuerit, generat mortem.* S. August. hunc locum Apostolisic explicat, contra Julian. Apostat. lib. 6. cap. 5. dum ait: *Profectò in his verbis partus à pariente discernitur: pariens enim est concupiscentia, partus peccatum; sed concupiscentia non parit, nisi conceperit: non concipit, nisi illexerit, hoc est, ad malum perpetrandum obtinuerit voluntatis assensum.* Idem contra eundem lib. 1. ait: *Tu autem qui putas, quòd si malum non esset concupiscentia, careret eâ, qui baptizatur: multum erras,*

Iulianus Apostata hanc sententiam tenuit, teste S. Aug. lib. 6 c. 5 contra illum.

Pelagius etiam hanc sententiā tenuit, & Manichæus.

Videant, quales habent sanctores hujus hæresis.

erras, omni enim peccato caret, non omni malo. Idem S. August. lib. 1. contra Epist. 2. Pelag. ait: *Non enim damnatur, nisi concupiscentiæ carnis consentit ad malum*; & lib. 2. de Gen. con. Manich. c. 14. similia habet, & tamen Lutherani & Calvinistæ Julianum Apostatam, Pelagium, Manichæum, pro hæreticis agnoscunt. Proclus etiam hæreticus, apud Epiphan. Hæres. 64. asseruit, peccatum in renatis semper vivere, neq; tolli per Baptismum. Idem S. Augustin. Serm. 6. de verb. Apost. ait: *Remanet ergo cum carne conflictus, quia deleta est iniquitas, sed remanet infirmitas.* Idem lib. 1. de Civit. Dei cap. 25. *Quantò magis concupiscentialis inobedientia absq; culpa est in corpore non consentientis, si absq; culpa est in corpore dormientis.* Et lib. 2. de Pecc. Mer. & Remiss. cap. 3. ait: *Quasi nostrûm hoc nullus ignoret, quòd si volumus, non peccamus.* Idem S. August. apud Blosium in Consol. Pusillan. pag. 314. de Concupiscentia sic ait: *Attendite Sancti, quicunq; pugnatis, præliantibus loquor, intelligunt, qui pugnant, non me intelligit, qui non pugnat: vult homo castus, ut nulla omnino surgat in membris suis concupiscentia adversaria castitati. Pacem vult, sed nondum habet. &c.* Et infrà ait: *Quid enim vultis, ô sancti! ô boni præliatores! ô fortes milites Christi! quid vultis? ut non sint omninò concupiscentiæ malæ; sed non potestis. Exercete bellum, sperate triumphum.* Idem S. August. Conc. 1. in Psal. 115. ait: *Sicut Ægyptios in mari obrutos, ita in Baptismo delicta nostra demersa & extincta, luce clariùs intimat Propheta, dicens: Projiciet in profundum maris omnia peccata nostra.* SS. Patres hunc errorem semper refutabant. S. Justinus Martyr in Dial. cum Tripho. *Cui non imputavit Dominus peccatum, hoc est, cui pœnitenti DEUS peccata remittet, non sicut prædicatis, vosmet ipsos fallentes, & alij quidem vestri similes asseverant, quòd etiamsi peccatores fuerint, modò DEUM noverint, non imputabit eis Dominus peccatum.* Ex his fuit unus Simon Magus, qui idem tenebat, quos S. Justinus commemorat & arguit.

Discursus Theol.

In quo ex SS. Patribus fusiùs eadem materia probatur.

S. Bernard. Serm. 5. in Quadrag. ait: *Gravis lucta adversùs domesticum hostem, &c. verùm tamen in nobis est, si vinci nolumus, nemo nostrûm in hoc certamine dejicitur invitus. Sed sub te est homo appetitus tuus, & tu dominaberis illius, potest inimicus excitare tentationis*

onis motum, sed in te est, si volueris dare seu negare consensum: in tua facultate est, si volueris inimicum tuum facere servum tuum, & omnia tibi cooperentur in bonum. Ecce enim, inflat inimicus, &c. aut excitat libidinis motum, tu solummodò non consenseris, & quoties restiteris, toties coronaberis. Quanta consolatio! non consentientibus, & certantibus cum suis concupiscentijs, quas quoties vincunt, toties coronantur, & illi sunt, qui habent firmum propositum non offendendi DEUM, nec unquam permittunt regnare peccatum in membris suis, cùm illud statim expellunt: quanta verò tribulatio ijs, qui putant, peccata esse quoscunq; motus concupiscentiæ, cùm statim dant vinctas manus hosti, putantes se offendisse DEUM. Idem S. Bernard. Serm. 1. de Cæna Dni ait: *Lavamur igitur in Baptismo, quia deletur chirographum damnationis nostræ, & gratia hæc nobis confertur, ne iam nobis concupiscentia noceat, si tamen à consensu abstineamus.* Hujus erroris occasionem sumpsit adversa pars ex illo loco Apostoli ad Rom. 7. *Sed quòd habitat in me peccatum*; in quem locum sic scribit Calvinus in Antidoto Concil. Trid. Sess. 5. *Jam perspicuum est, quàm falsum sit, quod docuerunt quidem nonnulli, per Baptismum solvi nos, & eximi ab Originali peccato.* Ibidem §. 11. ait: *Nemo sibi in suo malo blandiatur, cùm audit, peccata in nobis habitare.* ℟. Non quidem nonnulli, sed multi SS. Patres hoc docuerunt suprà citati, cum Symbolo Apostol. Concilijs, Nicæno I. Ephesino I. Et ipsa Scriptura clamat, Joan. 1. *Ecce Agnus DEI, ecce, qui tollit peccata mundi.* 1. Corint. 6. *Hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis.* Et Actor. 3. *Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata vestra.* Sed ultra jam citatos SS. Patres respondent alij. S. August. in Psal. 118. ait: *Quòd peccatum appellat Apostolus, universus reatus Sacramento Baptismatis est solutus, cum omnibus, quæ illi obedientes fecimus, diximus, cogitavimus, nec deinceps nobis languor iste obesset, quamvis inesset, si desiderijs eius illicitis nullis unquam obedientiam præberemus.* S. Hieron. in cap. 9. Danielis ait: *Daniel dicens, peccavimus, iniquè egimus, &c. peccata populi enumerat ex persona propria, quod & Apostolum in Epist ad Rom. cap. 7. facere legimus.* Idem in princ. Serm. cont. Pelag. *Tunc enim iusti sumus, quando nos peccatores fatemur, dicente S. Scripturâ, Justus accusator sui est.* S. Chrysost. in illa verba Apostoli, *in carne ambulantes, non secundùm carnem militamus*, ait: *Hæc non Pauli persona, sed peccantium intelligenda, quam in semetipso Paulus expressit.* Origenes

S. Bernardum Lutherus, Calvinus, & Conf. August. agnoscunt pro Sancto, vide suprà pag. 110 & 111

obscurum locū assumpsit Calvinus, qui variè à SS. Patribus explicatur, relictis tot claris, quòd concupiscentia in renato non sit verè peccatum.

nes in eundem Apostoli locum ait: *Paulus tanquam Ecclesiæ Doctor, hic in semetipso infirmorum personam suscipit.* Oecumenius in hunc locum ait: *Non dicit vos, qui legem transgredimini, ne gravem redderet sermonem ac molestum; sed ego, inquit, quæ illorum erant, in seipso figurans.* Vel potest responderi Calvino, quòd dixerat Apostolus ex humilitate, sicut dixerat, *non sum dignus vocari Apostolus*, & tamen Apostolus erat; & S. Petrus: *Exi à me, quia homo peccator sum.* Luc. 5. Dicitur enim Ecclesiast. 18. *Justus prior est accusator sui.* Sic & Psalmista dicebat, *Tibi soli peccavi*, & tamen Spiritus S. habitavit in eo, nam in eodem Psalmo ait, *& Spiritum S. tuum ne auferas à me.* Vel etiam de levibus peccatis locuti sunt Sancti, ut Proverb. 24. legitur: *Septies enim cadet iustus, & resurget.* Sic intelligit S. August. in illa verba, *Nihil ergo damnationis &c.* Serm. 6. dum ait: *Sicut bona quædam malis non proficiunt, sic quædam maculæ, si sunt leves, sine quibus humana vita non ducitur, nihil impediunt ad coronam.* S. Hieron. Epist. ad Rusticum ait: *Si cadit, quomodo iustus? si iustus, quomodo cadit? sed iusti vocabulum non amittit, qui per pœnitentiam semper resurgit.* Hæc possunt confirmari ex eo, quod legimus Actor. 9. *Dominus misit me JESUS, &c. ut videas, & implearis Spiritu Sancto.* Et cap. 13. *Saulus autem, qui & Paulus, repletus Spiritu Sancto.* Et 1. Corint. 15. *Gratia eius in me vacua non fuit.* Et 2. Corint. 12. *Sufficit tibi gratia mea.* Quomodo ergo in Sancto Apostolo, Spiritu S. repleto, & in actuali gratia DEI existente, peccatū Originale, vel Actuale mortale habitare potuit, cùm repletio Spiritûs S. & gratia DEI contradictoriè opponuntur peccatis gravibus. Sed & Calvinus alibi contrarium docuit. Nam lib. 2. Instit. cap. 1. §. 5. ait: *Postquam in Adamo fuit obliterata cœlestis imago, &c. ut in locum Sapientiæ, Virtutis, Sanctitatis, Veritatis, Justitiæ, &c. teterrimæ caderent pestes, cæcitas, impotentia, impuritas, vanitas, iniustitia.* Habemus ergo ex Calvino, quòd ante peccatum fuimus ornati sapientiâ, sanctitate, veritate, justitiâ: sed ad hunc statum redimus per merita Christi, qui nos, ut ipse Calvinus lib. 1. Instit. cap. 15. §. 4. ait, *in veram & solidam integritatem restituit*, ergo per Christum acquirimus, & recuperamus sapientiam, sanctitatem, veritatem, justitiam, quæ est interior animi renovatio, quam quærimus. Et lib. de vera ratione reformandæ Ecclesiæ, non procul à principio, ait: *Nunquam reconciliamur DEO, quin simul donemur inhærente iustitiâ.* Idem de dono Charitatis lib. 3. cap. 11. §. 20. ait: *Fatemur cum Paulo, non*

Psalm. 50.

distinctio peccati gravis & levis.

Antilogia Calvini.

aliam

aliam fidem iustificare, quàm illam, charitate efficacem, licèt alibi aliud dixerit, manere peccatum in nobis, nec per Baptismum extingui. Sed hunc errorem Calvini revocârunt Calvinistæ Heidelbergenses, &c. in Catechismo Palatino, dum quæst. 69. dicunt: Christus æ- „ ternum lavacrum mandavit, additâ hâc promissione, me non mi- „ nùs certo ejus Sanguine & Spiritu à sordibus animarum, hoc est, „ ab omnibus meis peccatis lavari, quàm aquâ extrinsecùs ablutus „ sum, quâ sordes corporis expurgari solent. Et quæst. 73. Cur Spi- „ ritus S. Baptismum appellat ablutionem peccatorum, ut nos do- „ ceat, quemadmodùm sordes corporis aquâ purgantur, sic peccata „ nostra Sanguine & Spiritu Christi expiari. Ibidem: Ut nobis hoc „ Divino Symbolo certum faciat, nos non minùs verè à peccatis „ nostris internâ lotione ablui, quàm externâ, & visibili aquâ ablu- „ ti sumus. Hæc omnia contraria sunt Calvino, qui in Antidoto „ Concil. Trid. ad Sess. 5. dixerat: *Manet verè peccatum in nobis, neq; per Baptismum extinguitur* Ex hac doctrina Calvini hæc sequentur: Periclitabitur liberum arbitrium, homine necessariò peccante, non poterit impleri Lex DEI, quæ prohibet non concupiscere, *Non concupisces*. Et liberâ voluntate hominis Scriptura in multis locis ostendit. *Reliquit Deus hominē in manu consilij sui*, Eccles 15. & Gen. c. 4. *Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illi*: impossibilis erit continentia omni statui hominum, tam maritatis, quàm uxoratis, & virginibus, nulla erit pugna, nulla lucta, inter carnem & spiritum, quam in multis locis Scriptura commendat, nullum certamen; & Apostolus ait: *Non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit.* Et ipsemet ait: *Bonum certamen certavi, ideò reposita est mihi corona iustitiæ.* Nulla opera nostra erunt accepta DEO, cùm erunt, ut ipsi dicunt, sordes, & inquinamenta, & tamen Luc. 1. legimus, *incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini, sinè querella* Et Matth. 1. *Joseph autem vir eius, cùm esset iustus*: quomodo viri justi opera injusta, vel sordes. Et Christus ad Apostolos: *Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus*; & Matth. 5. *videant opera vestra bona*; quomodo sordes? si sunt bona, si justa opera, testimonio ipsius Salvatoris.

Fatetur Calvinus iustificationem.

Hoc intentum illorum erat, ut suum appetitū explerent sensualem.

2 ad Tim. 2

1. ad Tim. 6.

Discursus Theol.

In quo sententia Cathol. ut vera, meritoria, & consolatoria ostenditur, & contraria ut fraudulenta, & ad explendam libidinem, ab hæreticis excogitata, reijcitur.

SEd inquires: Quare in Renatis ipsa Concupiscentia non tollatur, quæ est fomes peccati, ut plenior sit gratia Christi? ℞. Majorem in hoc relucere bonitatem, & misericordiam Divinam in electos illius, cùm illud sublatum sit, nempè peccatum, quod inducit æternam damnationem, illud autem relictum est, quod certantibus majora causat merita, & coronas per luctam cum concupiscentia. Sic S. August. lib. 2. de Gen. contra Manich. cap. 14. *Non labimur in peccatum, sed cum aliquanta luctatione coronamur.* Et S. Bernardus Serm. 5. in Quadrages. *Inimicus &c. excitat libidinis motum, tu solummodò non consenseris; quoties restiteris, tot es coronaberis.* Idem de Cæna Dñi Serm. 1. ait: *Sicut enim de concupiscentia diximus, quòd licèt damnationem abstulerit, quia iuxta Apostolum, nulla damnatio est his, qui sunt in Christo JESV, tamen ad humiliandos nos, ipsam adhuc patitur vivere in nobis, & graviter affligere nos, ut sentiamus, quid nobis gratia præstet, & semper ad illius auxilium recurramus. Sic & de minoribus istis peccatis piâ dispensatione nobiscum agitur, ut non penitùs auferantur, sed in illis erudiat nos DEUS, ut cùm minima cavere non possumus, certi simus, quòd non nostris viribus maiora superemus, semperq́ue timorati, & omninò solliciti simus, quomodo eius gratiam non amittamus, quam nobis tam multipliciter necessariam esse ostendimus.* Probatur ratione evidenti, prænotando, quòd Calvinus assumpsit unum locum, ex Apostolo ad Rom. 7. quòd maneat in nobis peccatum, obscurum, nam hic locus variè explicari potest, ut superiùs patuit: vel de humilitate Apostoli, vel de levi peccato illius, vel quòd in aliorum persona, tanquam Doctor, dixerit. Symbolum verò, Concilia, Nicænum & Ephesinum, & SS. Patres, multa & clara loca Scripturæ adduxerunt, quòd concupiscentia post Baptismum in Renatis non consentientibus, non sit propriè peccatum, sed per luctam ad meritum relicta. His prænotatis, quæritur ex Calvino, cur tot clara loca cum SS. Patribus & Concilijs Generalibus non assumpsit

minora peccata

nulla præsumptio in meritis, sed in gratia Christi spes firma.

Nicæni 1. & Ephesini 1. Generalium.

sumpsit Calvinus, quòd concupiscentia non sit peccatum, sed unum obscurum locum, quo probat, concupiscentiam esse peccatum, vel hic locus unus obscurus, quem Calvinus assumpsit, est contrarius his multis & claris à SS. Patribus adductis, vel non? Si dicit esse contrarium, cur Calvinus uni potiùs obscuro adhæsit, rejectis tot claris, putans, Scripturam in hoc uno loco verum dicere, & in his alijs multis falsum? Si dicet, hunc locum obscurum à se assumptū, verum dicere, & non esse contrarium his citatis à SS. Patribus, prout de facto ita est, Scriptura enim à Spiritu S. prolata, nunquam est sibi contraria, Ergo necesse habet Calvinus, fateri utrumque, & manere peccatum in nobis, modo superiùs explicato à SS. Patribus, leve scilicet, quod gratiam DEI non impediat in nobis, ut patet in Apostolo, qui dicebat, *Gratia DEI in me vacua non fuit*, & Spiritus S. habitavit in illo. Actor. 13. *Paulus repletus Spiritu Sancto*; simul & tolli peccata ex tot claris adductis locis, ex S. Scriptura, & SS. Patribus. Sed Calvinus usus est illo solito stratagemate, quod S. Augustinus in alijs reprehendebat, qui lib. de Unitate Ecclesiæ, cap. 16. ait: *Aliquid ergo præferte, quod non contra vos verius interpretetur, sed quod interprete non egeat, sicut non eget interprete. Ecce Agnus DEI, ecce, qui tollit peccata mundi*, sicut non eget interprete. *Convertimini, ut deleantur peccata vestra*, sicut non eget interprete. *Spiritus vitæ JESV Christi liberavit me à Lege peccati*, sicut non eget interprete. *Hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis*, & multa alia superiùs adducta, non egent interprete. Maximè, cùm & ipse Calvinus lib. 1. Instit. cap. 15. §. 4. concesserit, per merita Christi hominem restitui in veram & solidam integritatem, & recuperare sapientiam, sanctitatem, & justitiam, & inhærente justitiâ donari hominem per Baptismum, qui etiam 4. Sect. 1. §. 4. ait: *Extra Ecclesiam neq; remissio peccatorum sit, neq; ulla salus*. Ergo concedit, remitti peccata in Ecclesia, adeòq; non manere in nobis peccata. Idem de dono Charitatis lib. 3. cap. 11. §. 20. ait: *Fatemur cum Paulo, non aliam fidem justificare, quàm illam, charitate efficacem*; quomodo fides charitate efficax justificat, si peccatum manet secundùm Calvinum in homine? Similia legimus contra sinistram interpretationem Calvini Psal. 31. *Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata*; & infrà ibidem: *Confitebor adversùm me injustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei*. Hic debet fateri Calvi-

invisibilis apud Calvinum, vide supra p. 105

Calvinus, quòd secundum S. Scripturam, iniquitas & impietas peccati, semper supponunt gravia peccata, iniquus enim & impius semper sunt odibiles DEO, ut Psal. 27. legimus, *Iniquos odio habui*, & Psal. 1. *Non resurgent impij in iudicio, & iter impiorum peribit*. Undè petit Psalmista Psal. 25. *Ne perdas cum impijs DEUS animam meam*; & Psal. 5. *Odisti omnes qui operantur iniquitatem*; & Psal. 72. *Peribunt propter iniquitatem suam*; & 1. Petri 4. *Si iustus vix salvabitur, impius & peccator ubi parebunt*. Peccatum verò præcisè consideratum, dividitur in Mortale & Veniale, in grave & leve. Cùm ergo DEUS non tegit, sed remittit iniquitatem & impietatem, ut gravia peccata, tegit, id est, abolet peccata minora, destructo enim per remissionem gravi peccato iniquitatis & impietatis, annihilatur & minus peccatum. Sic S. August. in eundem Psalm. *Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, &c.* ait: *Quorum tecta sunt peccata, id est, abolita peccata*. Et inferiùs ait: *Medicus tegat, & curet: emplastro enim tegit, & sub tegmine Medici curatur vulnus*, nempè sub tegmine emplastri, quis dicet non esse sanatum vulnus? deinde, quare adversa pars non assumpsit hæc duo clara loca: *Remissæ sunt iniquitates*; &: *remisisti impietatem peccati?* ubi clarè patet, quòd DEUS gravia peccata remittit, non tegit; sed assumpsit obscurum locum unum, nempè, *quorum tecta sunt peccata*, qui de levibus peccatis intelligi potest, ut superiùs ex SS. Patribus ostendimus. Sed videte evidentissimam rationem, & tam claram, sicut est Sol in Cœlo. Quare illi fecerunt Concupiscentiam peccatum in renatis, licèt reluctet voluntas, ut magis sua desideria carnis explerent, & hoc patrarent, quod illis in Ecclesia Cathol. Romana non licuit. An non ita? Testes omnes Protestantes appellamus, quomodo isti, qui ab Ecclesia Cathol. Rom. recedunt, habentes aliquam capacitatem ingenij, in superbiam elati, non tamen plenè de veritate Catholica informati, ex aliquo privato respectu recesserunt, vel ut suas libidines explerent, & alia, quæ in Ecclesia Cathol. vetantibus Sanctis legibus non licebant, patrarent. Sic fœdissimi & infames vitio carnis Gnostici, sic Arius, sic Macedonius, sic Nestorius, &c. sic alij recentiores Hæresiarchæ & Hæretici, passim his vitijs notantur à SS. Patribus, vide suprà pag. 29. & pag. 30. quomodo SS. Patres ejusmodi homines ad vivum expresserint, & illorum pravos fines, sub prætextu Fidei, aperuerint, quod unicuiq; advertere non est difficile, si sano oculo velit illorum fraudes & imposturas ad suum

pessimum

pessimum voluptatis explendæ intentum scrutari, pro æterno bono animæ suæ. Undè Concilium Trident. Sess. 5. Can. 5. secundùm antiquam Traditionem Ecclesiæ, Conciliorum suprà memoratorum, & SS. Patrum doctrinam, quid sit Concupiscentia, declaravit his verbis: *Manere autem in baptizatis concupiscentiam vel fomitem, hæc Sancta Synodus fatetur & sentit, quæ cùm ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed viriliter per Christi gratiam repugnantibus non valet, quinimò, qui legitimè certaverit, coronabitur. Hanc concupiscentiam, quam aliquando Apostolus peccatum appellat, Sancta Synodus declarat, Ecclesiam Cathol. nunquam intellexisse peccatum appellari, quòd verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, anathema sit.* Et de peccato Originali eâdem Sessione hæc statuit: *Si quis per JESU Christi Domini nostri gratiam, quæ in Baptismate confertur, reatum peccati Originalis remitti negat, aut etiam asserit, non tollit totum, id quod veram & propriam peccati rationem habet, sed illud dicit tantùm radi, aut non imputari, anathema sit.* Citat Concilium S. Paulum ad Rom. 6. ad Ephes. 4. ad Col. 3. his verbis: *In renatis enim nihil odit DEUS, quia nihil est damnationis ijs, qui verè consepulti sunt cum Christo per Baptisma in mortem, qui non secundùm carnem ambulant, sed veterem hominem exuentes, & novum induentes, qui secundùm DEUM creatus est, innocentes, immaculati, puri, innoxij, ac DEO dilecti effecti sunt hæredes quidem DEI, cohæredes autem Christi, ita ut nihil prorsùs eos ab ingressu Cæli removeretur.* Undè timendum illis, qui contra S. Scripturam, antiquam Ecclesiam, Concilia, & SS. Patres tenent, post Baptismum in Renatis Concupiscentiam esse peccatum, cum antiquis hæreticis, ut superiùs patuit, ne ille locus S. Scripturæ competat illis Apocal 22. *Qui in sordibus est, sordescat adhuc*; nam per hunc errorem induxerunt in peccata homines, & præcluserunt viam elabendi ex illis, cùm Concupiscentiam, quâ plurimum sinè consensu mereri poterant, peccatũ adstruentes, illis in ruinam posuerunt, & Sacramentũ Pœnitentiæ subtraxerunt.

Discursus Theol.

De falsa imputatione Cathol. Ecclesiæ Rom. ex occasione bonorum operum, per quam multi subdolè avulsi sunt ab eadem Ecclesia.

CUm hostibus Ecclesiæ Catholicæ non adeò successerit una fraus, persuadendi, bona opera non esse necessaria ad vitam æternam, nec mereri per ea vitam æternam, ex eo, quòd sint sordes & inquinamenta, ratione Concupiscentiæ, quam finxerunt (ostendi superiùs quare) in renatis peccatum, nec tolli illud per Baptisma, & videntes, quòd S. Scriptura tam Vet. quàm Novi Testamenti ubiq; præcipit, & serio suadet, bona opera necessaria ad salutem, minaturq; ex defectu illorum æternam damnationem; ad aliud fraudulentum medium confugiunt hæretici, aptissimum ad decipiendum miseras animas, affirmantes tam inverecundè, nec timentes Deum, quòd tam splendidè mentiantur, acsi Ecclesia Cathol. Romana tot Sæculis nihil docuerit de Fide Mediatoris, quasi non propter Christum, sed propter dignitatem operum nostrorum, acciperemus remissionem peccatorum. Hoc quàm sit alienum à veritate, qui vult experiri, legat omnes Doctores, & Catholicos Authores, qui omnes uno ore docent, quòd illa sola opera DEO placent, solis illis merces æterna datur, quæ in fide Mediatoris facta sunt, & fiunt, aliter nulla sunt, nec placent DEO, ut vere S. Hieron. Epist. ad Dardanum dixerit, *Sanguis Christi clavis Paradisi est*; maxima ergo injuria facta est multis, quia per hanc sinistram imputationem multi abhorrent ab Ecclesia Cathol. Rom. Sed ut nos ostendamus, quàm splendidum hoc sit mendacium, ex multis SS. Patribus & Theologis Catholicis clarè patebit. S. Thomas Aquinas 3.p.qu.49.Art.5.ait: *Per passionem Christi aperta est nobis ianua Regni cœlestis.* In Summa p.1. qu.23. Art. 5. docet, dari gloriam ex meritis, merita ex gratia, gra-
„ tiam ex Divina voluntate. In eadem Summa: Si consideretur
„ opus hominis meritorium, secundùm substantiam operis, & qua-
„ tenùs ex libero proficiscitur arbitrio, vitâ æternâ dignum non est:
„ si autem spectetur quatenùs procedit ex gratia Spiritûs Sancti, di-
„ gnum est, non propter suam, sed propter Spiritûs S. dignitatem,
„ moventis nos in vitam æternam, sicut scriptum est: *Erit in eo fons*
„ *aquæ salientis in vitam æternam.* Idem in cap. 6. ad Rom. expli-
„ cans illa verba, *Gratia DEI vita æterna*, ait: Quia enim dixerat,
„ justos homines habere vitam æternam, quam certum est non pos-
„ se haberi, nisi per gratiam, ideò hoc ipsum, quòd bona operamur,
„ & quòd opus nostrum est dignum vitâ æternâ, est gratia DEI.
„ Unde in Psalmo dicitur, *gratiam & gloriam dabit Dominus.* In hoc uno Mediatore spem nostram defixam habemus, ideò in ijs Orationibus

nibus ad Altare, quas vulgò Collectas vocant, preces omnes in DEUM Patrem per Christum dirigimus, neq; per alium concedi nobis ea quæ petimus, postulamus, quàm per unicum DEI & hominum Mediatorem, Dominum nostrum JESUM Christum, ut dicere Mediatorem Ecclesiæ Catholicæ fuisse ignotum tot Sæculis, est dicere, non lucere Solem in Cœlo. Sed & SS. Patres, quorum doctrinis in unico Mediatore Christo JESU, & in gratia ipsius, omnes Theologi Catholici tanquam fundamento innituntur, quid dicant audiamus.

S. Ambrosius in Psal. 118. *Semper homo, etiamsi sanctus & justus sit, debet orare, ut exaudiat eum secundùm misericordiam suam, non secundùm merita virtutis alicuius.* Idem Orat. præparante ad Missam Feriæ 5. ait: *Non enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis.* S. Augustinus Serm. 19. *Justi meritis suis nihil tribuunt, non tribuunt totum, nisi misericordiæ DEI.* S. Hieron. in cap. 64. Isaiæ: *Si nostra considеremus merita, desperandum est; si tuam autem clementiam, &c. audemus preces fundere.* S. Greg. M. lib. 5. in 1. Reg. cap. 2. *Non bonitate nostrâ, sed DEI fit, ut homo terrenus bonis cœlestibus perfruatur. Donum quippè DEI est, non ex nobis.* S. August. Tract. 3. in Joan. Pro gratia Fidei, Spei, & Charitatis, in quibus per gratiam ejus proficientes ambulamus, accepimus, jam spe accepturi, deinceps etiam re gratiam illam, de qua loquitur Apostolus, *Gratia autem DEI, vita æterna.* Idem de Cor. & Grat. cap. 13. Quia & ipsa vita æterna, quam certum est bonis operibus debitam reddi, à tanto Apostolo gratia DEI dicitur, cùm gratia non operibus, sed gratis detur, sinè ulla dubitatione confitendum est, ideò gratiam vitam æternam vocari, quia his meritis redditur, quæ gratia contulit homini. Idem 1. dist. 27. art. 4. Vocatur autem vita æterna gratia, non ob aliud, nisi quòd gratis datur, nec ideò, quia meritis non datur, sed quia data sunt & ipsa merita, quibus datur. Idem ad Sixtum Epist. 150. *Da veniam Apostole, propria tua non novi, nisi mala, &c. Cùm ergo DEUS coronat merita tua, nihil coronat, nisi dona sua.* Idem lib. 9. Conf. cap. 13. Væ autem laudabili vitæ hominum, si remotâ misericordiâ discutias eam. Nam nisi Christi misericordia intercessisset, qui semetipsũ tradidit pro nobis oblationem & hostiam DEO, nisi Sanguis ejus interpellaret, nisi vultui DEI pro nobis appareret, cicatrices illi suas ostentans væ foret,

 quam-

" quamlibet laudabili vitæ nostræ. S. Athanas. lib. 5. cont. Arian.
" Quemadmodum Verbum Caro factum est, sic & homo, quæ Dei
" sunt, per Verbum accepit, Verbum dicitur accepisse, ut quamvis
" indignus sit homo, quantùm ad naturam ejus pertinet, qui talia
" acciperet, tamen propter Verbum Carnem factũ accepisse mon-
" stretur. S. Basilius de Spiritu S. cap. 16. *Quis adeò rudis est, ut non audiverit de bonis, quæ DEUS præparavit dignis, ut ignoret, quòd corona justorum est Spiritûs S. donum, sive gratia, quæ largior tum ac perfectior exhibetur, cùm juxta proportionem rectè factorum spiritualis gloria fuerit unicuiq; distributa.* S. Bernard. Serm. 1. de Annunciat. B. V. MARIÆ: *Ipse enim peccata condonat, ipse merita donat, & præmia nihilominùs ipse redonat.* Guilel. in Vita S. Bernardi lib. 1.
" cap. 12. Fateor, non sum dignus ego, nec proprijs possum meritis
" Regnum obtinere Cœlorum. Cæterùm duplici jure illud obtinens
" Dominus meus, hæreditate scilicet Patris, & merito passionis, al-
" tero ipse contentus, alterum mihi donat, ex cujus dono jure illud
" mihi vendicans non confundor. Sacerdotale Romanum hæc habet inter alia ad infirmum: *Credis non proprijs meritis, sed passionis Domini nostri JESU Christi virtute & merito ad gloriam pervenire? Credis, quòd Dominus noster JESUS Christus pro nostra salute mortuus sit, & quòd ex proprijs meritis, vel alio modo nullus possit salvari, nisi in merito passionis ejus?* Respondet infirmus, *Credo.* S. Bernard. in
" Cantica Serm. 68. Sufficit ad meritum scire, quòd non sufficiant
" merita, sed, ut ad meritum satis est, de meritis non præsumere,
" sic carere meritis, satis ad judicium est. &c. Merita proindè ha-
" bere cures, habita data noveris, fructum speraveris DEI miseri-
" ricordiam, & omne periculum evasisti paupertatis, ingratitudi-
" nis, præsumptionis; Periculosa paupertas, penuria meritorum,
" &c. felix Ecclesia, cui nec merita sinè præsumptione, nec præ-
" sumptio absq; meritis deest, habet undè præsumat, sed non me-
" rita, habet merita, sed ad promerendum, non ad præsumendũ:
" ipsum non præsumere, nonnè promereri est? Ex his S. Bernardi verbis clarè patet, quòd ille non merita, sed præsumptionem de meritis excludit. S. Chrys. st. Hom. 3. in Matth. & 38. ad popul. An-
" tioch. similia docet: Satis certus thesaurus, rectè factorum obli-
" vio, &c. Idcircò, quanto majora fecerimus bona, tantò de nobis
" minora dicamus, hoc enim modo maximam, & coram DEO, &
" coram hominibus gloriam consequemur, nec solùm gloriam, quæ

" à DEO

à DEO eſt, verùm etiam mercedem pleniſſimam. &c. Si bona ,,
tua magna vis facere, noli ea magna putare. &c. Sic etiam Petrus ,,
ait, *exi à me Domine, quia homo peccator ſum*; & propterea fa- ,,
ctus eſt Eccleſiæ fundamentum: nihil enim ſic eſt amicum DEO, ,,
quàm ſi quis ſe minimis annumeret, hoc eſt enim Caput totius ,,
Philoſophiæ atq; faſtigium. Idem Homil. de Pœnit. & Confeſſ. ,,
Audi, quomodo Chriſtus præcipit, nos oblivioni tradere bona o- ,,
pera: *Quando hæc omnia feceritis, dicite, quoniam inutiles ſervi* ,,
ſumus. Ego te non facio inutilem, tu autem ſi confeſſus fueris nul- ,,
litatem tuam, ego te illuſtrem faciam, & coronabo, &c. Non igi- ,,
tur in ſuperbiam contumeſcamus, ſed dicamus nos ipſos inutiles, ,,
ut in partem utilium tranſeamus. Si enim te laudandum dixeris, ,,
reprobus effectus es, etiamſi fueras ante laudabilis; ſi verò inuti- ,,
lem te eſſe fatearis, factus es utilis, etiamſi fueras antè culpabilis. ,,
S. Hieron. in princ. Serm. in lib. adverſ. Pelag. *Tunc enim iuſti ſu-*
mus, quando nos peccatores fatemur, dicente S. Scripturâ, Juſtus accu-
ſator ſui eſt. S. Baſilius lib. de Spiritu S. ad Amphi. cap. 24. Qua- ,,
lis actio, talis etiam merces pro operibus debetur. Idem Homil. ,,
quam ſcripſit in initium Proverb. Omnes qui viam Evangelicam ,,
incedimus, mercatores ſumus, per opera mandatorum nobis poſ- ,,
ſeſſionem cœleſtium comparantes. Idem in lib. de laude vitæ ſo- ,,
litariæ, vocat Cellam Negotiatorum Cœleſtium Apothecam, in ,,
qua videlicet illarum mercium Summa reconditur, quibus terræ ,,
viventium poſſeſſio comparatur. Felix (inquit) commercium, ,,
ubi terrenis cœleſtia, tranſitorijs mutantur æterna: felices nun- ,,
dinæ, ubi venalis æterna vita proponitur, ad quam emendam eti- ,,
amſi eſt minimum quid, ſolùm ſufficit, quod habetur, ubi brevis ,,
afflictio carnis emit cœleſte convivium, & exiguæ lacrymæ viſum ,,
capiunt ſempiternum; undè Chriſtus Matth. 5. *Beati qui lugent,* ,,
quoniam ipſi conſolabuntur. Poſſeſſio terrena diſtrahitur, & ad hæ- ,,
reditatis æternæ patrimonium pervenitur. S. Auguſtin. Serm. de ,,
Verb. Apoſt. Serm. 22. *Avaritia te ad Indos miſit, ad deportandum*
aurum; ego tibi ante oſtium Chriſtum poſui, à quo emeres Regnum
Cœlorum. Idem in Pſal. 93. *Venale eſt Regnum Cœlorum, dicis illi,*
quantum valet? pretium illius labor eſt. S. Ambroſ. de Helia & Je-
junio, cap. 20. Habemus plura ſubſidia, quibus peccata noſtra ,,
redimamus, pecuniam habes, redime peccatum tuum, non vena- ,,
lis eſt Dominus, ſed tu ipſe venalis es: peccatis tuis venundatus ,,

laus Vitæ ſolitariæ & contemplativæ.

" es, redime te operibus tuis, redime te pecuniâ tuâ: vilis pecunia, " sed pretiosa est misericordia. *Eleëmosyna*, inquit, *à peccato liberat*. " Tob. 4. &c. Idem inferius: Ne quis detractum aliquid pretio " Sanguinis Christi existimare posset, pretium nostrum Sanguis est " Christi. Idem alio loco: *Cibi corruptibilis pretio, incorruptibilem Regni Cœlorum gloriam, æternamq; vitam merearis.* Prudentius, ubi scribit de S. Cypriano, ait: *Merce doloris, emit spem luminis, & diem* " *perennem.* S. Chrysost. Hom. 9. de Pœnit. Pretium non appono, " ne obijcias inopiam, quanti potes, tanti eme: habes denarium, " eme Cœlum, non quòd venale sit Cœlum, sed quòd clemens est " Dominus. Non habes denarium, da calicem aquæ frigidæ, inquit " enim, *Quicunq; dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ* " *propter me, non perdet mercedem suam, &c.* Da panem, & accipe " paradisum: parva da, & magna suscipe. Gregor. Nazian. in Orat. ad Cives: *Negociationem optimam esse, ut pauco sanguine Regnum emeretur Cœlorum, & gloria sempiterna pro rebus acciperetur temporarijs.*

Matth. 10

Discursus Theol.

In quo ostenditur, quòd fideles tanquam membra in Christo Capite merentur, à quo omnia bona procedunt, & Sanguine illius DEO Patri grata fiunt.

SEclusâ omni præsumptione de nostris meritis, quæ non nostra, sed potius dona DEI dicimus, & cum omni humilitate fatemur cum Ecclesia Cathol. & Sanctis Patribus, imò & cum S. Scriptura constanter asserimus, quòd *non sint condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis*, quòdque nostris operibus, quatenùs nostra tantùm sunt, ea comparari non possit, verùm tanta est DEI clementia, ut quæ per se digna non sunt, ea intercedente Filij sui, & passione pro nobis & Sanguine, quo respersa sunt, pro dignis habeat, quibus Regni cœlestis præmia largiatur, ut ait Apostolus: *Si tamen compatimur, ut & conglorificemur.* In hoc Sanguine Agni illius immaculati, suas stolas dealbaverunt omnes Sancti, tam Martyres, quàm Confessores, de quibus dicitur: *Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas in sanguine Agni*; ille est, qui lavat, ille est, qui dealbat in Sanguine, non eo tantùm, quem ipse Caput nostrum fudit in sua passione, verùm in eo,

ad Rom. 8

ad Rom. 6

Apocal. 7

eo, quem fudit in suis membris, quorum passiones, Christi fuerunt passiones, Christi Sanguis in Martyrum sanguine fundebatur, tanquam membrorum in Capite. Quod expressit Origenes Hom. 11. *Si consideres Martyres ubiq; condemnatos, & de singulis Ecclesiis exhibitos ad tribunal, videbis, quomodo per singulos Martyres JESUS condemnetur.* Et paulò pòst ait idem: *Si condemnatur etiam Christianus pro hoc tantùm, quòd Christianus est, Christus est, qui condemnatur.* Hoc etiam expressit Apostolus: *Nemo vestrúm patiatur ut homicida, aut fur, &c. Si autem ut Christianus, non erubescat, &c. Itaq; & hi, qui patiuntur secundùm voluntatem DEI, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis* S. Cyprianus de Exhort. Martyrij cap. 11. ait: Eominus luctatur, ipse in vobis congreditur, ipse in certamine agonis nostri & coronat pariter, & coronatur. S. Ambros. explicans illud S. Pauli: *Semper mortem JESV in corpore nostro circumferentes. &c.* ait: Dubium non est, quia in Martyribus Christus occiditur, & in ijs, qui pro fide patiuntur aut exilium, aut vincula, aut verbera, Christi passiones sunt. S. Augustin. Tract. 28. in Joan. ait: *Nam si non ipsi essent membra eius non diceret, Saule, quid me persequeris? non enim Saulus ipsum, sed membra eius, id est, fideles eius in terra persequebatur, noluit tamen dicere, Sanctos meos, Servos meos, postremò honorabiliùs Fratres meos, sed me, hoc est, membra mea, quibus ego sum Caput.* S. Gregor. in 5. Psal. Pœnit. & lib. 3. Moral. cap. 11. illud Psalmi explicans, *In quacunq; die tribulor, &c* ait: Ecce, jam Caput nostrum sedet à dexteris DEI, & tamen se dicit tribulari, ubi ergo tribulatur, nisi in Corpore? Nam quòd in Corpore tribuletur, manifestè ostendit, cùm Saulo persecutori dixit, *Saule, Saule, quid me persequeris?* Et Petro ait: *Venio Romam, iterum crucifigi.* Qui enim in se ipso jam pridem crucifixus fuerat, in Petro iterum se crucifigendum dicebat. Et alio loco ait: Si Caput nostrum tormenta nostra non tangerent, nequaquam pro afflictis membris persecutori suo etiam de Cœlo clamaret: *Saule, Saule, quid me persequeris?* Si cruciatus nostri ejus pœnæ non essent, conversus, afflictusq; Paulus minimè diceret: *Suppleo ea, quæ desunt passionum Christi, in carne mea.* Sed quomodo Apostolus *supplebat, quæ desunt passionum Christi, in carne sua,* cùm Christus sufficientissimè satisfecerit pro nobis? Sciendum est, Quia Christus *est Caput Ecclesiæ,* ad Colоss. 1. *nos autem sumus Corpus & membra Christi,* ut ait Apostolus 1. ad Corint. 12. & sicut

1 Petri cap. 4

lib. 2 Epist. 6

in Orat. de Basilicis tradendis.

ad Coloss. 1

sicut ait S. August. in Psal. 61. & 86. *Dominus noster JESUS Christus unus est Homo cum Capite & Corpore suo, Salvator Corporis & membrorum, Corporis dico, in Carne una, in Voce una, in Passione una, Passus est itaq; Christus in Capite, & passus est, & patitur in membris suis. Passus est Christus sufficienter in Capite.* Unde ergo dicit Apostolus, *Suppleo, quæ desunt Passionum Christi, in carne mea;* numquid deerat Passionum Christi? an non passus sit, quidquid pati debuit? an non dixit, *Consummatum est?* significando, nihil deesse mensuræ passionum Christi, cùm completa essent, quæ dicta fuerant de se, ergo gratis dixit Apostolus, *adimpleo, quæ desunt passionum Christi, in carne mea.* Non gratis, ait S. August. in Psalm. 86. *In his membris cùm esset Apostolus, dixit, adimpleo, quæ desunt passionum Christi, in carne mea;* quia Christus licet sufficienter passus sit in Capite, sed restabant adhuc, & restant passiones Christi in Corpore & membris ejus, de quibus Apostolus: *Vos estis Corpus Christi, & membra de membro.* Passus est semel Christus in Capite, passus est sæpè, & patitur, & patietur usq; ad consummationem sæculi Christus in membris suis, ideò ait Apostolus, *suppleo, quæ desunt, in carne mea.* Sic patiebatur Christus à Saulo, cùm dixerit, *Saule, Saule, quid me persequeris?* membra persequebatur Saulus, & Christus totus erat gloriosus, & tamen se in membris suis pati dicebat, quid me persequeris? *Sicut calcato pede clamat lingua, cur me calcas? cùm linguam nullus calcat, sed quia calcatur membrum, sentit Caput, clamat lingua;* ita & Christus, si quis membro ejus facit injuriam, si quis persequitur, sibi Christus fieri imputat, ut alibi dixerat, *quidquid ex minimis meis fecistis, mihi fecistis;* in quæ verba ibidem ait S. August. *Adhuc Christus hîc eget, Christus hîc peregrinatur, Christus hîc ægrotat, Christus hîc in carcere includitur,* nempè in membris suis. Sic adimplebat, quæ deerant passionum Christi, in carne sua, & membro Christi, quod erat Paulus. Undè ait: *Gaudeo in passionibus meis pro vobis, & adimpleo quæ desunt,* acsi diceret, patior pro vobis, satisfacio ex donatione Christi pro vobis, non ut Caput, sed ut membrum Christi, quod est caro mea. Undè cùm præcesserit Caput cum Cruce, invitat me membrum ad meam portandam. *Qui non accipit Crucem suam, non est me dignus.* Invitat me tanquam membrum ad passionem suam, ut sicut ille patitur ut Caput meum, ita ego, ut membrum ejus, pati debeo. *Si compatimur, & conglorificabimur. Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

1. ad Cor. 12

S. August. in Psalm. 86

Matth. 25

ad Coloss. 1

Matth. 10

ad Rom. 8

nobis. Ego autem libentissimè impendam, & superimpendar ipse pro animabus vestris, ait Apostolus. Et cùm Apostolus superimpenditur pro animabus aliorum, virtute Capitis sui, donatione, non necessitate, impenditur per Christum, impenditur in Christo, meretur, satisfacit in Christo, imò Christus tanquam in suo membro meretur, & satisfacit in Apostolo, meretur tanquam Vitis in suo palmite, & Palmes quidquid boni agit, quidquid meretur, virtute suæ Vitis agit, meretur, & *multum fructum affert.* Joan. 15. Idem de omnibus Electis intelligendum. S. Ambrosius in Psal. 118. Serm. 20. v. 3. „ Omnis ut justitia nostra Sanguis Christi sit. Omnia ut merita nostra Christi Sanguis merita sint, siquidem Caput & Corpus, unus „ est Christus, ut si quæ sunt virtutes nostræ, nihil aliud, quàm justitia meritorum Sanguinis Christi fulgent in illis, quam etiam ob „ causam cùm Christi fideles persequeretur Saulus, non dixit Christus, Saule, Saule, cur persequeris membra mea? sed, cur me „ persequeris? ut se cum suis membris unum esse Christum, se persecutionem in illis pati, suum Sanguinem in illorum sanguine „ fundi demonstraret. Detrahere itaq; meritis Sanctorum, nihil est aliud, quàm detrahere meritis Christi. Christus enim, qui vivit in illis; Christus est, qui patitur in illis; Christus est, qui meretur in illis. Simile habet S. Hieron. contra Pelag. cùm ait: Et San- „ guis JESU Christi emundat nos ab omni peccato, tam in Con- „ fessione Baptismatis, quàm in clementia pœnitudinis non mun- „ dat, nisi Sanguis JESU Christi. 1. ad Cor. 15. *Gratia eius in me* „ *vacua non fuit, &c. non ego autem, sed gratia DEI mecum*, quæ verba sic explicat S. Augustinus lib. de Gratia & libero arbitrio cap. 5. Non ego autem, sed gratia DEI mecum, id est, non solus, sed gra- „ tia DEI mecum, ac per hoc nec gratia DEI sola, nec ipse solus, sed „ gratia DEI cum illo. Et Psalm. 26. *Adiutor meus esto.* Si DEUS „ adjuvat nos, ergo & nos aliquid facimus, quod rectè explicat S. August. Serm. 13. de verbis Apost. *Nomen adiutoris præscribit tibi, quia & tu ipse aliquid agis.* Huc spectant illa 2. ad Corint. 6. *Ne in vacuum gratiam DEI recipiatis.* Et ad Rom. 8. *Spiritus adiuvat infirmitatem nostram.* Et ad Philip. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Undè S. August. Tract. 72. in Joan. *Operanti in se Christo, cooperatur homo salutem æternam, & iustificationem suam.* Idem in Enchir. cap. 11. *Hominis voluntatem DEUS præparat adiuvandam, & adiuvat præparatam*, S. Bernardus lib. de Gratia & libero Arbitrio:

2. Cor. 12.

" Conatus nostri cassi sunt, si non adjuvantur, & nulli, si non exci-
" tantur. Tolle ergo Sanguinem hunc à sanguine Martyrum, tolle
" gratiam excitantem & adjuvantem, nihil nobis proderit sanguis
" Martyrum. Audeo dicere, quod citiùs nos inquinaverit, quàm la-
" verit. Ex his clarè patet, quàm gravis sit calumnia in Ecclesiam Cathol. Romanam, quasi ipsa nihil doceat de Fide, & Meritis Mediatoris, magis fidendo proprijs, quod nemo dicit Catholicorum, nisi stultus, & omni prorsùs destitutus ratione: immo Catholica sententia hæc est, hanc esse hæresim Pelagianorum. Sed hoc Commentum placuit excogitare, nec curare verum vel falsum dicant, modò à corpore Ecclesiæ dispergant illos, & ab unitate fidei separent, quos Christus pretioso Sanguine suo collegit.

Discursus Theolog.

In quo probatur intentum efficaci & evidenti ratione, hoc modo:

DEUS in S. Scripturis indicat, se velle, ut Legem servemus, ut Matth. 11. *Tollite iugum meum, &c.* Et cap. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Et Joan. 15. *Vos amici mei estis, si feceritis, quæ præcipio vobis;* & multa alia superiùs citata. Vel ergo seriò vult, ut ea servemus, vel joco, ut Calvinus ait. Si seriò vult, seriò tenemur servare: si joco, cur seriò DEUS punit transgressores. Joan. 5. *Procedent qui bona egerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala, in resurrectionem iudicij.* Quare & Apostolus 1. ad Corint. 9. seriò timebat reprobationem, ex defectu bonorum operum ? *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne fortè cùm alijs prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* Nec timebat idem Apostolus, fieri injuriam Christi passioni, cùm diceret ad Colofs. 1. *Gaudeo in passionibus pro vobis, & adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi, in carne mea.* Jam superiùs patuit, quomodo supplebat tanquam membrum in Capite Christo. Et ad Gal. 5. *Quæ enim seminaverit homo, hæc & metet: quoniam qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem; qui autem seminat in Spiritu, de Spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes non deficiamus, tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum.*

NB.

Ut autem falsam opinionem expungamus adversæ partis, quæ

Catho-

Catholicis imponit, quasi ipsi benè operando proprijs viribus plus quàm DEO adscribant, in illisq; magis, quàm in DEO confidant: adduco Concilij Trid. doctrinam, Sess. 6. cap. 16. Adducit Concilium S. Paulum, 1. ad Cor. 16. scribentem, *Abundate in omni opere bono, scientes, quod labor vester non sit inanis in Domino.* Et ad Hebr. 6. *Non enim iniustus est DEUS, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius.* Et cap. 10. *Et nolite amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem.*
„ Atq; ideò benè operantibus usq; in finem, & in DEO speranti- „ bus, proponenda est vita æterna, & tanquam merces, ex ipsius „ DEI promissione, bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter „ reddenda. Hæc est enim illa corona justitiæ, quam post suum cer- „ tamen & cursum, repositam sibi esse ajebat Apostolus, à justo Ju- „ dice sibi reddendam, nec solùm autem sibi, sed & omnibus, qui di- „ ligunt adventum ejus. Cùm enim ille ipse Christus JESUS, tan- „ quam Caput in membra, & tanquam Vitis in palmites, in ipsos „ justificatos jugiter virtutem influat, quæ virtus bona eorum opera „ semper antecedit, & comitatur, & subsequitur, & sine qua nullo „ pacto DEO grata, & meritoria esse possent. &c. Et inferiùs ait: „ Absit tamen, ut Christianus homo in seipso vel confidat, vel glo- „ rietur, & non in Domino, cujus tanta est erga omnes homines „ bonitas, ut eorum velit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Hucus- „ que verba Concilij. Videant ergo, si verum est, quod objiciunt. Non minùs etiam falsam aliam expungimus Objectionem, acsi Catholici putent, se mereri Justificationem bonis operibus. Adduco ejusdem Concilij doctrinam, huic falsæ contrariam opinioni, Sess. 6. cap. 8. ubi ait: Gratis autem justificari ideò dicamur, quia nihil eorum, „ quæ justificationem præcedunt, sive fides, sive opera, ipsam justi- „ ficationis gratiam promeretur. Si enim gratia est, jam non ex o- „ peribus, alioquin, ut idem Apostolus inquit, gratia jam non est „ gratia. Undè Concilium illos, qui ex his falsis opinionibus non „ tantùm antecedentia justificationem bona opera, cum Catholicis tollunt, sed etiam subsequentia justificationem expungunt, Canone 18. 19. 20. 21. anathematizavit.

2. Tim. 4

1. Corint. 15
Joann. 15

Author Tubæ adducit SS. Patres superiùs in suo Discursu pag. 323. citatos. Adducit Concil. Trident. Sess. 6. ibidem ait, quòd opera nostra suo modo mereantur, non abhorrent loqui Luther. nostri Theol. ita enim docet Urb. Regius c. l. cap. de Fide & Oper.

& Meritis, Num. 6. p. m. 32. *Bona opera nostra ex gratuita promissione Divina merentur corporalia & spiritualia præmia in hac vita, & post hanc vitam.* Hæc ex diametro pugnat doctrina Lutheranorum Theolog. cum doctrina Lutheri & Calvini, cùm totaliter bona opera excluserint: nam Calvinus vocat illa sordes & inquinamenta. lib. 2. Instit. cap. 12. & 14. Lutherus de Captiv. Babil. cap. de Euchar. ait: *Non aliâ viâ potest homo cum DEO convenire, aut agere, quàm per Fidem: Opera ille nihil curat.* Idem ibidem: *Tam dives Christianus, ut non possit perire, etiamsi velit, quantumcunq; malè vivat, nisi nolit credere.* Pulchra sanè connexio Magistrorum cum Discipulis! quod illi negant, isti affirmant. Tandem sententia Catholica in asserendis bonis operibus gratiâ DEI factis triumphat, & in cordibus Dissidentium triumphabit, si benè intellecta fuerit, cùm Lutherani Theologi à bonis operibus vitam æternam merentibus non abhorrent, (ait Author Tubæ) quod utinam fiat, alias est Hæresis Simonis Magi, & aliorum, ut supra, qui per gratiam hominem salvari dicebat, non per operas justas, ait Irenæus lib. 1. cap. 20.

Discursus Theologicus.

In quo Testimonia Centuriatorum Magdeb. & aliorum adducuntur, quorum Centuriæ magnum pondus habent apud Dißidentes: Sunt enim velut Corpus Iuris, quod per modum historiæ de primitiva Ecclesia confecerunt, ideò illis frequenter suprà usi sumus, & inferius utemur, de controversis Dogmatibus, quæ Author Tubæ pag. 66. usq; ad pag. 78. Protestantibus sub specie distinctionis suscipienda proponit, & suadet, ut concordiam ineant cum Ecclesia Cathol. Romana.

De Sacra Scriptura imò.

MUltos libros Canonicos S. Scripturæ ab hæreticis controversos jam pridem receptos à Concilijs & Patribus, agnoscunt adversarij. Reinoldus in Concluf. annexis collat. Concl. 2. p. 699. post medium ab August. & Patribus Concilij Carthag. apertè id confitetur.

Celebrati An. 397 sub Siricio Papa.

tur. De ijsdem libris agnoscit judicium ejusdem Concilij, & Innocentij I. & Gelasij, Zanchius de Sacr. Script. pag. 32. & 33. & Hospinianus in Histor. Sacram. parte I. pag. 160. ab eodem Concilio, Innocentio I. Gelasio, Augustino, receptos in Canone agnovit. Et Lubbertus de princip. Christ. dogmatis, lib. 1. cap. 4. pag. 8. Et Hipperius in Metho. Theol. lib. 1. pag. 46. sic ait: *In Concilio Carthagin. adduntur Canonici, &c. Sapientia, Ecclesiast. duo Libri Machab. Tobias, Judith, &c. quos omnes eodem ordine numerat August. Innocentius, Gelasius.* Idem agnoscit judicium Fieldus de Eccles. lib. 4. cap. 23. pag. 246. Covellus contra Burghesium pag. 76. & 77. & 78. Similiter & alij dicunt, *Ecclesiam habuisse DEI Spiritum, ad discernendum veras à falsis Scripturas*, ita Fulco respon. ad Pseudo-Cathol. pag. 5. Juellus Anglus in defens. Apolog. pag. 201. Fieldus lib. 3. fol. 170. Gommarus in Speculo veræ Eccles. pag. 96. S. Augustinũ, qui illi Concilio Carthag. interfuit, à DEO inspiratum Doctorum maximum agnoscunt, & quod magis est, nonnullis apparentibus rationibus, quibus aliqui moti sunt ad truncandos eosdem libros de Canonicorum volum. Catalogo satisfacere nititur. Hoc & Covellus respon. ad Burgesium, pag. 83. facit, dum ait: *Facilè possemus ea cum alijs Scripturis concordare, & sine dubio ea quàm verissima ostendere*, & nonnullis Objectionibus respondet pag. 87. 88. 89. 90. Nota obiter, quòd Lutherus injustè Epistolam S. Jacobi reijciat ex eo, quia mortuam dicit fidem sinè bonis operibus; & Apocalypsim, quia habet, *Opera enim illorum sequuntur illos*, Apoc. 14. ex levibus sanè rationibus, videndis apud Cathol. Authores, cùm utraq; sit relata inter Canonicos libros in eodem Concil. Carthag. An. 397. Sed Calvinus acriter pro illa pugnat, & Centuriatores cum illo contra Lutherum Apocalypsim Canonicum librum asserunt, Cent. 1. lib. 2. cap. 4. col. 56. licèt fuerint rigidi Lutherani. Sicut & Epistolas Jacobi, Judæ, Secundam Petri, Secundam & Tertiam Joannis, reijcit Lutherus in Prolog. Brentius, Chemnicius, Calvinus verò & Calvinistæ, in Confess. Pissiacen. Art. 3. eam recipiunt. Catholici verò non dubitant de suprà dictis libris Canonicis, cùm Concilia plura, & SS. Patres de his libris testantur, quos vide apud Bellarm. lib. 1. cap. 18. fol. 55. & cap. 18. fol. 60.

An. 397

Sed numquid alij SS. Apostoli obscurè de bonis operib⁹ scripserunt? ut superiùs patuit.

licèt fuerint rigidi Lutherani.

in fundamento Fidei non est unitas inter Dissidentes.

ex prædicto Concil. Carthagin. testibus S. Augustino, Innocĕ Gelasio, & alijs.

Testimonia Dissidentium de Traditionibus.

Vixit An. 80 Wittakerus de S. Script. pag. 655. ait: *Concedo, Dionysium pluribus in locis favere Traditionibus.* Idem pag. 675. ait: *Sermonem Chrysostomi de Traditionibus esse inconsideratum, & tanto Patre indignū.* *Vixit An. 389* Chemnicius part. 1. pag. 878. reprehendit Clement. Alexandr. Origenem, Epiphan. Ambros. Hieron. Maxim. Theoph. Damasc. Traditiones prædicantes. Fulco cont. Purgat. pag. 362. 303. 397. ob asſertas Traditiones à Chrysost. Tertull. Innocent. Leone, Basil. Euseb. Damasc. eosdem Patres corrigere audet. vide plures SS. Patres, quos pro Traditionibus adduximus in Discursu de illis, p. 275. & seq. Considera etiam attente, Benevole Lector, ad quos pertinent, qui Traditiones oppugnant, vide suprà pag. 239. & 240. & sup. p. 211. 212. quomodo ex principijs illorum, & proprio ore eorum veritas Catholica de Traditionibus triumphat, unde cognitis fraudibus hæreticorum magis exactam curam geras animæ tuæ. *ex pag. 239*

An sola Fides justificet? de qua Author Tubæ p. 67.

Doctrinam de Justificatione à Patribus traditam, agnoscunt Genturiatores, Cent. 5. col. 505. dum dicunt: Augustinus in illo Rom. 3. *Justificati gratis*, nihil aliud vult intelligi per gratis, nisi quia justificationem opera non præcedunt. Cyrillus contendit, non solam Fidem ad salutem sufficere, sed Fidem & Opera, quam sententiam habent Leo, Prosper. Isychius, Sedulius, & alij No; in Discursu de Justificatione plures SS Patres adduximus, qui ante primam gratiam justificantem nullum opus agnoscunt, ex humano arbitrio procedens, quòd vocantem gratiam præcedat, sed primâ gratiâ justificante acceptâ crescere, meritis crescentibus, Catholicè docuerunt, unde frustrà adversa pars laborat, SS. Patribus & Catholicis imponendo, quasi dicant, bona opera esse causam justificationis. Patres enim nunquam de operibus, quæ primam gratiam præcedunt, locuti sunt, sed de subsequentibus, per quæ homo crescit in gratiæ augmento. Bullingerus in Apocal. Serm. 87. fol. 270. dicit, *Doctrinam Meriti, Satisfactionis, Justificationis ex operibus, (hæc enim omnia supponunt primam gratiam) ab Apostolorum tempore prima iecisse fundamenta.* NB

☞

De

De merito bonorum operum, de quo Author pag 67. N. 4.

Centuriatores Cent. 2 col. 60. docent, obscuratam doctrinam de fide bonorum operum ætate Clementis, dum ajunt, *in illis salutem æternam, alias fidei, alias operibus, modo utrisq; simul adscribit*, & citant Theophil. Cent. 5. col. 506. & 507. dicunt: *Nimium hæc ætas bonis hominum operibus adscripsit. Chrysostomus immodicus Encomiastes est operum humanorum, Augustinus etiam nimium tribuit operibus, docetq; mala opera condemnare, & bona vitam æternam mereri. Ita enim Leo, Prosper, Salvianus, Salonius, Maximus, & alij.* Cent. 4. col. 295. Patrum verba afferunt, quibus docuerunt, *nos mereri vitam æternam virtutibus & ærumnis nostris, nihil prodesse, si habeamus omnia, sola autem Charitate nos salvante careamus*; & recitatis locis Patrum, hoc Epiphonema ponunt: *Jam cogitet pius Lector, quàm procul hæc ætas in hoc articulo ab Apostolorum doctrina desciverit.* Reprehendunt ergo Primitivam Ecclesiam, dum reprehendunt Patres illius ætatis, scilicet Chrysostomum, Augustinum, Leonem, Prosperum, & omnes, tam Latinos, quàm Græcos, qui de merito bonorũ operum constanter docuerunt: immo reprehendunt doctrinam Apostolorum, qui in suis Epistolis nihil frequentius commendant, ut bona opera, & Doctor Gentium nihil magis quàm bona opera, & eorundem meritum in suis Epistolis adstruit. *Non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit. Non sunt condignæ passiones ad futuram gloriam. Si compatimur, & conglorificabimur.* Reprehendunt & Evangelium; nam expresse dicit, *Ite maledicti &c. esurivi enim, & non dedistis mihi manducare.* In quem locum sic ait S. August. lib. 1. de Fide & Operibus cap. 15. *Non reprehendit illos, quòd in eum non crediderunt, sed quòd bona opera non fecerant.*

immo ipsi desciverunt à doctrina non solùm Apostolorum, sed & Christi, cùm negant, bona opera mereri vitam æternã, acsi negarēt Solem in Cælo, ut superius patuit.

Vide reliqua suprà pag. 329 & seq.

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 68. Num. 5.

An per peccatum fides amittatur?

Quid impedit, quin dicamus omnes, quòd fides non amittatur, simpliciter & finaliter, nam per pœnitentiam & dilectionem reviviscit; amittatur secundùm vitam, nam fides per peccatũ mortua est. Citat Author SS. Matth. Luc. Jacob. Cyprian. August. Gregor. Conc. Trid. Sess. 6, c. 15.

Discur-

Discursus Theol.

Fides per peccatum non amittitur, sed remanet informis, & mortua in peccatoribus.

PRobatur. Matth. 7. *Multi dicent mihi in illa die, Domine, Domine, nonnè in nomine tuo prophetavimus? in nomine tuo dæmonia eiecimus? in nomine tuo multas virtutes fecimus?* sed ista sinè fide facere non poterant, ut per se patet: & tamen fuerunt peccatores, quia dicit illis Christus, *Non novi vos, discedite à me, qui operamini iniquitatem,* non exprobrat illis, quia in illum non crediderunt, sed vocat illos operarios iniquitatis. Ibidem inferiùs viro sapienti comparat illum, *qui audit verba sua, & facit ea, & qui non facit, viro stulto.* Audire autem verba Christi, est credere Christo, *cùm ex auditu fides,* ait Apostolus. Jacobi 4. legimus, *Scienti igitur bonum, & non facienti, peccatum est illi,* quid autem est scire bonum, scire voluntatem DEI, nisi credere Spiritui Sancto, per Prophetas, Apostolos, Evangelistas, nos docenti, & tamen non facere hoc bonum, reprehendit Christus Matth. 7. *Non omnis, qui dicit Domine, Domine, intrabit in Regnum Cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris mei.* Hic per fidem credit Dominum, & invocat illum Domine, Domine, cùm ait Apostolus, *quomodo invocabunt, in quem non crediderunt?* & tamen peccat, cùm non facit voluntatem Patris, & ideò non intrabit in Regnum Cœlorum, ut Matth. 7. ait: *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* Et Matth. 23. ait Christus: *Super Cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia ergò quæcunque dixerint vobis, servate, & facite: secundùm opera verò eorum nolite facere.* Et quis dicet, quòd per mala opera Fidem amiserint, cùm Christus Scribas & Pharisæos audire jusserit, licèt illis peccata exprobraverit, *Væ vobis Scribæ & Pharisæi!* & tamen pro tunc fuerunt primaria Capita in populo, undè fidem servârunt, qui rectè docebant Legem Divinam, ex Christi testimonio, quod sinè fide non poterat esse, saltim informi & mortuâ per peccatum. Sola igitur hæresis, vel apostasia à fide, infidelem facit, & excludit habitum fidei, etiam informis, ita, ut si quis vel in uno articulo fidei discrepet ab unius S. Ecclesiæ Catholicæ sensu & consensu, is habitum fidei absolutè amisisse dicitur, non verò per peccatum. Hæc est doctri-

ad Rom. 10

doctrina Cathol. Eccleſiæ, & SS. Patrum, quòd per peccatum amittatur fides formata, quo ad ſuam vitam, quæ eſt gratia & Charitas, remanet fides informis & mortua.

Diſcurſus Authoris Cap. XIV.

Pag. 68. Num. 6.

An Lex impleri poſſit?

FAciamus talem Conciliationem: Non impleri ex viribus Naturalibus ab homine per peccatum corrupto extra ſtatum gratiæ. Impleri viribus DEI per menſuram donationis Chriſti. Epheſ. 4. 7. Quid hâc Conciliatione conformius S. Scripturæ, SS. Patrum, & Eccleſiæ Cathol. ſenſui? Pro hac Conciliatione citat Author Matth. 11. Joan. 14 & 15. Luc. 1. & SS. Patres, Clemen. Alexandr. Athanaſ. de ſervanda Virginitate, Baſil. Chryſoſt. Cyprian. Hieron Auguſt. Hilar. Leon. I. Epiphan. Greg. M. Bernard. Conc. Trid. Seſſ. 6. cap. 11.

Diſcurſus Theolog.

Homo juſtus in hac vita non quidem ſuis viribus, ſed cum auxilio gratiæ Divinæ poteſt ſervare Legem DEI.

PRobatur ex S. Scriptura. *Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde tuo, &c.* Hoc præceptum cum gratia & auxilio DEI ſervari poteſt, licèt adverſa pars contrarium tenet, ſervari non poſſe. Probatur Catholica ſententia exemplo plurium Sanctorum. Pſal. 118. *In toto corde meo exquiſivi te.* Et 3. Reg. 14. *Non fuiſti ſicut ſervus meus David, qui cuſtodivit mandata mea, & ſecutus eſt me in toto corde ſuo, faciens quod placitum eſt in conſpectu meo.* Et 4. Reg. 23. de Joſia: *Similis illi non fuit ante eum Rex, qui reverteretur ad Dominum in toto corde ſuo, & in tota anima ſua, & in univerſa virtute ſua, iuxta omnem legem Moyſi.* Et Eccleſ. 47. de David: *In omni corde ſuo dilexit DEUM.* Dilexit ergo Joſias, dilexit David DEUM, ex toto corde, nec dubium, quin idem fecerit Abraham, Moyſes, Sa-

muel, Helias, Elisæus, Jeremias, & alij SS. Prophetæ. Et in Novo Testam. B. V. MARIA, Apostoli, Stephanus, Ignatius, Timotheus, & alij non pauci, de quibus Deuter. 30. *Circumcidet Dominus cor tuum, & cor seminis tui, ut diligas eum in toto corde, & in tota animas, ut possis vivere.*

Sed ut res tota intelligatur, explicandum est, quis sit sensus præcepti, quo jubemur diligere DEUM ex toto corde. Sic enim facilè constabit, an hoc præceptum servari potest. Ut ergo diligamus DEUM ex toto corde, super omnia necesse est, ut præferamus illum omnibus rebus creatis, ut nullius rei amorem, DEI amori anteponamus, ut nullius creaturæ timore vel amore DEUM offendamus, & ab amore illius recedamus. Hic verus sensus est, ut DEUM ex toto corde diligamus. Hoc expressit Apostolus: *Nulla creatura poterit nos separare à charitate DEI.* Et Christus: *Qui amat Patrem aut Matrem plus quàm me, non est me dignus.* Hoc sensu laudatur Abraham, quòd cùm haberet unicum filium, quem intimè diligebat, ejus tamen dilectioni præferret dilectionem DEI, cùm ipsum paratus erat offerre DEO in Sacrificium, evidens signum erat, eum dilexisse DEUM super omnia: hinc patet, hoc præceptum non esse impossibile, si hoc sensu intelligatur, ut diligamus DEUM ex toto corde; patet etiam, quòd qui diligit DEUM ex toto corde, idem mandata DEI custodit: fieri enim non potest, ut quis diligat DEUM ex toto corde, & mandata ejus non servet, cùm dilectio & observantia mandatorum semper conjungantur, ut Exod. 20. *Faciens misericordiam his, qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea.* Et Deuter. 10. *Et nunc Israël, quid Dominus DEUS petit à te, nisi ut diligas eum in toto corde tuo, & custodias mandata eius.* Et cap. 11. *Ama Dominum DEUM tuum, & observa præcepta eius.* Et Christus Joan. 14. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.* Et cap. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei præcepta servavi.* Et 1. Joan. 2. *Qui dicit, se nosse eum, & mandata eius non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est: qui autem servat verbum eius, verè in hoc charitas DEI perfecta est.* Et Luc. 1. de Zacharia & Elisab. *Erant iusti ambo ante DEUM, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sinè querela.* Et Joan. 17. *Tui erant, & mihi eos dedisti, & sermonem meum servaverunt.* Et Matth. 5. *Nisi abundaverit iustitia vestra plus quam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in Regnum Cœlorum.*

ad Rom. 8.
Matth. 10.
Genes. 20.

Et

Et certè, si Lex DEI esset impossibilis, neq; cum auxilio DEI servari posset, cur eam DEUS Optimus Maximus nobis præciperet? cur clamaret Christus Matth. 11. *Tollite iugum meum super vos, iugum enim meum suave est, & onus meum leve.* cur Joannes 1. Epist. cap. 5. *Hæc est charitas DEI, ut mandata eius custodiamus, & mandata eius gravia non sunt.* cur Psal. 118. legimus? *Viam mandatorum cucurri, cùm dilatâsti cor meum.* cur alius ait Ezech. 26. *Spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam, ut in præceptis meis ambuletis.* Ex his & similibus patet, Legem DEI non modò possibilem esse, sed etiam facilem, & jucundam ijs, qui gratiâ DEI adjuvantur, & illi cooperantur.

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 68.

An homo habeat liberum arbitrium ad bonum supernaturale?

AN non licet dicere, homo non habet liberum arbitrium ad bonum supernaturale, ex proprijs viribus naturæ corruptæ extra statum gratiæ, habet in statu gratiæ, per adjumenta DEI, viribus nimirùm gratiæ Divinæ adjutus. Consentient in hoc, credo, Romani Catholici, nec nos dissentiamus, & erit pax. Neq; (ait) hæc sententia est contra nostros Theologos; & adducit Renecium, qui ait: *Quanquam Orthodoxi Patres sæpenumero affirmant liberam voluntatem, quoad res spirituales in nobis regeneratis esse, tamen non statim aiunt, eam ex proprijs nostris esse viribus, cùm istam ex DEI nobis obtigisse constet dotibus.* Ibidem citat SS. Patres, Irenæum, Cyprian. Basil. Chrysost. Hieron. August. Conc. Trid. Sess. 6. cap. 1.

Renecius Orthodoxos Patres adducit pro libero arbitrio.

Discursus Theol.

An detur liberum arbitrium in homine, ad agendum in rebus Naturalibus & Supernaturalibus?

LIberum arbitrium primus fuit, qui negaverat, Simon Magus, ex Clemente lib. 3. Recognit. infensus hostis SS. Apostolorum, & primus parens in Novo Testam. omnium hæreticorum. Item fuit

Manes, à quo dicti sunt Manichæi, ex S. Chrysost. Homil. 45. & ex S. August. lib. contra Fortunatum. Item Priscillianistæ, ex S. August. lib. de Gratia & libero Arbitrio. Sed hos omnes SS. Patres compescuerunt, præcipuè S. Augustinus, ut octingentis & ampliùs annis hanc insaniam nemo secutus sit. Primùm ante aliquot centenos annos Petrus Aderhardus hunc errorem reassumpsit, sed à S. Bernardo convictus, ducentis quadraginta annis hæc hæresis siluit, usq; ad Wiclephum. Lutherus librum scripsit de servo Arbitrio contra Erasmum, cùm Erasmus assereret liberum Arbitrium. Et in Assert. Art. 36. ait: *Liberum Arbitrium est figmentum in rebus, & titulus sinè re, quia nulli est in manu sua, quidquam cogitare boni vel mali, sed omnia, ut Wiclephi Articulus Constan. damnatus docet, de necessitate absoluta eveniunt.* Et infrà ait: *Non est dubium, Sathanâ Magistro in Ecclesiam venisse hoc nomen liberum Arbitrium;* ac ut præcluderet viam retractandi hanc doctrinam, in eadem Assert. ait: *In cæteris Articulis ferenda levitas, &c. sed in hoc Articulo, qui omnium optimus, & rerum nostrarum Summa est, dolendum & flendum est, miseros sic insanire.* Melanchton ab initio cum Luthero tenebat. Nam in Locis An. 21. ait: *Vsurpata est vox liberi arbitrij, à Divinis literis ac sensu alienissima.* Et alibi ait: *Quandoquidem omnia, quæ eveniunt, necessaria, &c. nulla est arbitrij nostri libertas.* Ex hoc errore alium pejorem infert in Comment. ad cap. 8. ad Rom. dum ait: *Sicut fatemur, proprium DEI opus esse Pauli vocationem, ita fatemur, opera DEI propria esse, sive quæ media vocantur, ut comedere, &c. sive quæ mala sunt, ut Davidis adulterium, & proditio Judæ, ita est proprium opus DEI, sicut vocatio & conversio Pauli.* Et infrà ait: *Ergo non est, cur frigidum glossema admittamus, DEUM mala permittere, non etiam facere.* In posterioribus locis suam mutavit sententiam sic: *Concedendum est, quòd Scriptura Apostolica tribuat homini etiam nunc post lapsum libertatem aliquam deligendi ea, quæ sunt subjecta rationi.* Et infrà ait: *Hæc est Manichæa imaginatio, quæ videlicet libertatem & contingentiam tollit, horribile mendacium est, & ab hoc errore mentes abducendæ & docendæ sunt, agere aliquid liberum arbitrium.* Et in locis de causa peccati ait: *Est hæc vera & pia sententia utraq; manu, & veriùs toto pectore tenenda, DEUM non esse causam peccati, nec velle peccatum.* Et sic Melanchton in optimo Articulo, ut ait Lutherus, & Summa rerum illius recessit à Luthero, concedendo liberum Arbitrium, & affirmando, quod DEUS non sit author

Antilogia Melanchtonis. esse & non esse Deũ Authorem peccati.

thor peccati, nec velit illud, dicens, hanc esse Manichæam imaginationem, & horribile mendacium, quod Lutherus optimum Articulum asserebat.

His prænotatis ponitur Catholica Sententia.

Datur usus liberi arbitrij in actionibus Moralibus, quæ dependent à viribus naturæ. Quotidiè experimur, in nobis dari liberum arbitrium, liberè sedendo, surgendo, ambulando, quiescendo, loquendo, silendo, subveniendo, vel repugnando proximo, non furando, non occidendo, non adulterando, &c. Datur etiam liberum arbitrium in actionibus Supernaturalibus, neq; extinctum esse in homine per peccatum Originale; sed liberam in homine voluntatem liberè agere, DEIq; motiones liberè admittere, vel repellere, etsi repellit, non DEUM, sed hominem esse causam peccati. Quod nobis ex multis locis S. Scripturæ & SS. Patribus utrumq; probandum est. Legimus Sap. 14. *DEO enim odio est impius, & impietas eius.* Et Psalm. 5. *Quoniam non DEVS volens iniquitatem tu es. Neq; habitabit iuxta te malignus, neq; permanebunt iniusti ante oculos tuos, odisti omnes, qui operantur iniquitatem.*

Sed potiùs, sicut justus est Dominus, justitiam exigit, & mandat eam nobis Psalm. 118. *Justus es Domine, & rectum iudicium tuum, mandâsti iustitiam, testimonia tua, & veritatem tuam nimis* Hoc passim clamat Scriptura. Et Psalm. 135. *Confitemini Domino, quoniam bonus.* Et Psalm. 118. *Bonus es tu, & in bonitate tua doce me iustificationes tuas,* Et Psal. 144. *Suavis est Dominus universis, & miserationes eius super omnia opera eius.* Ibidem: *Justus Dominus in omnibus viis suis, & Sanctus in omnibus operibus suis.* Et Ezech. 33. *Dic ad eos, dicit Dominus DEVS, nolo mortem impij, sed ut convertatur impius à via sua, & vivat. Convertimini, convertimini à viis vestris pessimis* Et Oseæ 13. *Perditio tua Israël, tantummodò in me auxilium tuum.* Et Proverb. 1. *Vocavi, & renuistis, extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret, despexistis omne consilium meum, & increpationes meas despexistis: ego quoq; in interitu vestro ridebo, & subsannabo.* Et Ezech. 18. *Numquid voluntatis meæ mors est impij.* Habac. 1. de DEO dicitur, *Respicere ad iniquitatem non poteris.* Tertullian. lib de Resurrect. Carnis ait: *DEVS de suo optimus, de nostro iustus.* August. lib. 22. de Civit. DEI cap. 1. *Multa quidem fiunt à malis contra voluntatem DEI.* Et lib. 2. de peccat. merit. & remiss.

liberũ Arbitrium.

cap. 17. *Nullius culpæ humanæ in DEVM referas causam.* S. Greg. M. lib. 29. cap. 12. *Voluntas DEI nunquam vult nisi bona, præscientia autem & bona noscit & mala, sed bona, quæ aut ipse faciat, aut etiam & nos faciamus imperat. Mala autem, quæ omninò ille non facit, nec fieri suasit, aut impulit.* Et lib. 14. *Infidelitas non credentium Evangelio, nunquam ex DEI prædestinatione generatur. Bonorum enim DEVS auctor est, non malorum* S. Fulgentius lib. 1. ad Monim. c. 13. *Potuit DEVS, sicut voluit, prædestinare quosdam ad gloriam, quosdam ad pœnam: sed quos prædestinavit ad gloriam, prædestinavit ad iustitiam; quos autem prædestinavit ad pœnam, non prædestinavit ad culpam.* Idem: *DEVS non est ultor, cuius est author.* Concilium Arausicanum, celebratum An. 529. Can. 25. ait: *Aliquos ad malum Divinâ potestate prædestinatos esse, non solùm non credimus, sed etiamsi sint, qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione, illis anathema dicimus.* S. Gregor. M. lib. 29. Moral. cap. 23. *DEVS auctor est Naturæ, non Culpæ.*

Etiam profani Authores conformiter S. Scripturæ & SS. Patribus de DEO senserunt. Plato in 2. Dial. de Repub. *Bonorum quidem solus DEVS causa est dicendus, malorum autem quamlibet etiam* " *aliam præter DEVM causam quærere decet.* Idem inferius: Ma-" lorum alicui causam esse DEUM, cùm bonus sit, refellendum est " omninò, nec permittendum, hoc quenquam dicere in sua Civita-" te, si bonis instrui Legibus Civitas debet, &c. quæ neq; dictu san-" cta sunt, neq; alijs utilia, nec inter se consona. Mercurius Trismegistus in Pimandr. cap. ult. ait: *à DEO factore nihil turpe, nihil malum prodire.* Hæc ex Catholicis & profanis, assentitur & Calvinus, sed quàm constanter, quisq; judicet. In Præfat. lib. de æterna " Prædest. ait: Inter omnes pios fixum hoc, & confessum esse de-" bet, non esse, cur suis peccatis socium homines DEUM adscri-" bant, nec ullo modo socium involvant, ad partem culpæ susti-" nendam. Idem lib. 3. Instit. cap. 23. § 4. ait: Justitiam natura-" liter amat, injustitiam aversatur Et lib 2. Instit. cap. 1. §. 10. *à carne nostra culpa, non à DEO nostra perditio est, quando non aliâ ratione perijmus, nisi quia degeneravimus à prima nostra conditione.* " Ibidem: Homini tantùm suum exitium adscribendum apparet, " cùm DEI benignitate rectitudinem adeptus, suâ ipse dementiâ in " vanitatem delapsus est; licèt idem alibi contrarium dixerit, lib. 1. Instit. cap. 18. §. è. *à DEO ipso manat efficacia erroris & mendacij.*

NB. *Antilogia Calvini.*

Et lib. 1. Instit. cap. 8. §. 1. ait: *Ita est opus DEI, incestus Absalonis, proditio Judæ, ut Pauli conversio.* Et §. 3. *Jam satis apertè ostendi, DEUM vocari omnium eorum Authorem, quæ isti Censores volunt, otiosò tantùm eius permissu contingere.* Lib. 1. Instit. cap. 18. §. 2. ait: *Non solùm permissu, sed etiam voluntate DEI homines peccant, ita ut nihil ipsi deliberando agitent, nisi quod DEUS apud se decreverit.* Et infrà cap. 24. §. 24. ait: *Quòd aliqui Verbum DEI audire contemnunt, ipsorum est pravitas, sed in hanc pravitatem à DEO addicti sunt.* Sed hanc gravem injuriam vendicat ipse Christus, cùm ait: *Non est veritas in eo. Cùm loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater eius.* Sed quàm Christianè dixerit, ultra allegata patet ex SS. Patribus. S. Augustinus lib. 6. Hypognostici ait: *Mala Judæ præscivit, non fecit.* Idem Epist. 105. ad Sixtum: *Iniquitatem, quam rectissima Veritas improbat, damnare novit ipse, non facere.* S. Ambros. lib. de Parad. cap. 15. *DEUS operatur quod bonum est, non quod malum.* Et in Exameron. cap. 8. *Numquid mal tiam DEUS creavit? sed ea ex nobis orta, non à Creatore DEO condita.* S. Basilius integram Homiliam scripsit, cui titulus est: Quòd DEUS non est „ Auctor malorum; imò est Author omnis sanctitatis & bonitatis, „ ut & Jerem. 3. *Quia Sanctus ego sum.* Et Isaias vidit Seraphin stantes, qui clamabant, *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus DEUS exercituũ.* Unde in Authorem omnium bonorum & Sanctitatis, nulla culpa potest refundi, nisi in nostrum liberum arbitrium, cùm hoc luce meridianâ pateat ex S. Scriptura & SS. Patribus. Ecclesiast. 15. legimus: DEUS ab initio constituit hominem, & reliquit illum in „ manu consilij sui: adjecit mandata & præcepta sua. Si volueris „ mandata servare, conservabunt te. Apposuit tibi aquam & ignē, „ ad quod volueris porrigere manum tuam. Numer. 30. In arbi- „ trio viri erit, sive faciat, sive non faciat. Deuter. 30. Testes invo- „ co hodiè cœlum & terram, quòd proposuerim vobis vitam & „ mortem, benedictionem & maledictionem. Josúe 24. Ut Do- „ mino serviatis, optio vobis datur. Daniel. 13. Susánna elegit in „ manus hominum incidere, quàm peccare in conspectu Domini. „ Eccl. 31. Qui potuit transgredi, & non est transgressus facere „ mala, & non fecit. 1. Paralip. 29. Si quæsieris eum, invenies, si „ autem dereliqueris eum, projiciet te in æternum. 2. Paralip. 12. „ Hæc dicit Dominus: Vos reliquistis me, & ego reliqui vos. Gen. 4. „ Nonnè? si benè egeris, recipies: sin autem malè, statim in foribꝰ „ pecca- „

Hæc illata gravis injuria Deo, quomodo potest excusari?

Ioan. 8.

Isaia 6.

Liberũ Arbitrium.

" peccatum aderit. Matth 23 Quoties volui congregare filios tu-
" os, sicut gallina congregat pullos suos sub alas suas, & noluisti.
" Matth. 19. Si vis vitam ingredi, serva mandata. Apocal. 3. Ego
" sto ad ostium, & pulso, si quis aperuerit mihi januam, intrabo ad
" illum. Actor. 7. Vos semper Spiritui S. resistitis. Psal. 94 Hodie
" si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. Proverb. 1.
" Vocavi, & renuistis. Ezech. 31. Proijcite à vobis iniquitates ve-
" stras. Undè S. August lib. de Spiritu & Litera cap. 34. Consen-
" tire vocationi DEI, vel ab ea dissentire, propriæ voluntatis est. Et
" lib. de Grat. Christi cap. 14. Quis non videat, venire quenquam,
" aut non venire arbitrio voluntatis. Idem lib. de vera Relig. c 14.
" Usq; adeò peccatum voluntarium est malum, ut nullo modo sit
" peccatum, si non sit voluntarium. Huc spectat, quod Apostolus
" ait ad Rom. 11. Vide ergo bonitatem & severitatem DEI, in eos
" quidem, qui ceciderunt, severitatem, in te autem bonitatem Dei,
" si permanseris in bonitate, alioquin & tu excideris. Sed & Cal-
vinus agnoscit liberum arbitrium, lib. 1. Instit. cap. 15. §. 8. dum
☞ " ait: Hominem in illo statu & integritate præditum fuisse libero
" arbitrio, quo si vellet, adipisci posset vitam æternam.

Discursus Theol.

In quo magis elucidatur & firmatur sententia Cathol. de libero arbitrio.

HIc notandum est de libero arbitrio in sententia Catholica: Liberum Arbitrium non esse extinctum per peccatum Originale, quia retinuit vires naturales; est tamen attenuatum, Undè Concilium Tridentinum Sessione 6. Capite 1. ait: *Liberum arbitrium non quidem extinctum esse, sed tamen viribus attenuatum.* Hinc apparet, Catholicam sententiam dissentire ex una parte ab hæresi Pelagiana, quæ dicit, liberum arbitrium nullo modo læsum esse. Ex altera parte dissentire à Simone Mago, Valentino, Marcione, Hermogene, Manichæo, Wiclefo, & multis alijs recentioribus hæreticis, qui omnes omninò extinctum dicunt, quos SS. Patres satis refutârunt. Cathol. verò Ecclesia semper constanter docuit, & docet. attenuatum esse, quo ad supernaturalia, integrum mansisse quo ad naturalia. & sic Ecclesia Cathol. honorem DEI tuetur, credendo

& do-

& docendo, DEUM non esse Authorem peccati, posito libero hominis arbitrio, qui cùm offendit DEUM, liberâ voluntate offendit, non autem volente DEO. Undè optimè definitum est in Concil. Trident. Sess. 6. Can. 4. *Homo liberè assentitur, & cooperatur gratiæ excitanti, ita; ut possit dissentire, & eam rejicere, si velit.* Hoc si non esset, nunquam nos tam anxiè S. Scriptura in multis & plurimis locis moneret, ut DEO vocanti & excitanti consentiamus. Ezech. 18. *Convertimini, & agite pœnitentiam.* Jerem. 7. *Vocavi vos, & non respondistis.* Matth. 23. Apocal. 3. *Sto ad ostium, & pulso*; & multa alia, ut suprà. Ex his omnibus sic concluditur. Cùm DEUS peccatores excitat ad pœnitentiam, ut etiam apparet in Ninivitis, vel liberum est illis converti, vel non? Si est liberum, ergo gratia excitans non tollit libertatem: si non est liberum, ergo frustraneæ sunt minæ inferni, admonitiones, & increpationes Divinæ. Cùm autem increpat DEUS, & minatur æternam damnationem peccantibus, ostendit hominem liberè peccare, ostendit non esse se Authorem peccati. Idem dicendum est de gratia adjuvante. Undè rectè S. August. lib. 1. contra 2. Epist. Pelag. cap. 2. ait: *Quis nostrûm dicat, quòd primi hominis peccato, perierit arbitrium de humano genere? libertas quidem perijt per peccatum, sed illa, quæ in paradiso fuit, habendi plenam cum immortalitate iustitiam.*

Quòd autem homo nullis præcedentibus meritis præventus gratiâ Divinâ, cùm per ejus excitantem & adjuvantem gratiam movetur ad bonum, eidem gratiæ liberè assentitur, & liberè cooperatur, ita ut illam abijcere possit. Patet hoc ex multis locis Scripturæ. Zach. 1. *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos,* libertatis nostræ admonemur, cùm respondemus gratiæ eius. Et Joan. 1. *Dedit eis potestatem filios DEI fieri,* dedit potestatem, ut cooperando superiùs expressæ gratiæ efficiantur filij DEI. Joan. 3. legimus, ut *Cooperatores simus veritatis.* Apostolus 1. ad Corint. 3. homines vocat *adiutores DEI.* 2. ad Tim. 1. *collaborare iubet Evangelio.* Oseæ 2. *vocat Vinitores.* Matth. 20. *vocat Operarios missos ad vineam:* ista omnia supponunt libertatem in homine, quam satis clarè expressit Apostolus 1. ad Cor. 15. *Abundantiùs illis omnibus laboravi; non ego autem, sed gratia DEI mecum.* Undè S. August. lib. de Grat. & libero ait: *Nec gratia DEI sola, nec ipse solus, sed gratia DEI cum illo.* Legimus etiam Psalm. 26. *Adiutor meus esto.* Et Psal. 69. *DEUS in adiutorium meum intende.* Si DEUS adjuvat nos, ergo aliquid agimus,

cap. 8

mus, ut rectè advertit S. August. Serm. 13. de Verb Apost. *Nomen adiutoris præscribit tibi, quia & tu ipse aliquid agis.* Et Tract. 72. in Joan. *Operanti in se Christo, cooperatur homo salutem æternam.* Huc spectat 2. Cor. 6. *Ne in vacuum gratiam DEI recipiatis.* Et ad Rom. 8. *Spiritus adiuvat infirmitatem nostram.* Si adjuvat, facit aliquid infirmitas nostra, præventâ gratiâ DEI, excitante & adjuvante. SS. Patres communiter docent, dari in homine liberum arbitrium. Clemens Rom. Successor Petri, lib. 5. Recognit. ait: *Nunc autem quia liberum est animo, in quam velit partem declinare iudicium suum, & quam probaverit eligere viam, constat evidenter, inesse hominibus arbitrij libertatem.* Hoc idem docent Justinus Martyr Orat. ad Gentil. Irenæus lib. 4 cap. 71. Clemens Alex. lib. 1. Strom. Athanas. Orat. contra idola. Cyrill. Hierosol. Cathe 4. Nissen. in Cant. Hom. 4. Chrysost Hom. 22. in Genes. Basil. in Isai. cap. 1. Tertull. lib. 2. adversùs Marcion. cap. 5. Cyprian. de Unit. Eccles. & lib. 1. Epist. 55. Hilar. in Psalm. 2. Ambros. lib. 1. de Jacob. & uita beata, c. 1. Hieron. in cap. 44 Isai & ad cap. 7. Ecclesiastæ, & in cap. 5. Galat.

Hoc notandum est, quod in hominibus justificatis, qui habent in se præsentem Spiritum S per gratiam inhabitantem, perfectior est arbitrij libertas, in quibus gratia, quæ absolvit hominem à servitute peccati, & veram adfert causam libertatis, cum anima & libero arbitrio conjungitur: illa enim illustrat intellectum, ne errore deceptus, mala pro bonis eligat, frangit impetum concupiscentiæ, ne tanto impetu ad voluptatum illecebras, pravaq; desideria nos impellat: corroborat voluntatem, ut blanditias hujus sæculi, & cupiditates spernat, cæterasq; potentias confirmat virtutibus, ut ad id quod rectum est, magis inclinentur: Charitate suâ mentē illustrat.

Negârunt liberum arbitrium omnes superiùs nominati hæretici, ut Simon Magus, Arius, Marcion, Manichæi, Wiclef, & alij recentiores, hos omnes ex Historijs constat fuisse tales, quales superiùs expressit Apostolus ad Rom. 3. abnegantes omnem pietatem, & traditos omnibus vitijs. Et si non daretur libertas in homine, frustraneæ essent adhortationes ad bonum, & retractiones à malo, frustrà laudes & vituperia. *Nec etiam* (ait Tertullian.) *vetaret, nec præciperet vitanda peccata, nec iustè pro illis pararet supplicia DEUS.* At contrarium ubiq; loquitur Scriptura. & SS. Patres. Tolletur omnis consultatio, omnis anxietas, omnis sollicitudo, in rebus agendis, nulla erit causa reprehensionis, frustrà punientur latrocinia, rapinæ,

pinæ, homicidia, furta, adulteria: deniq; ut omnia simul dicamus, homo non erit ratione præditus, sed ad instar animalis, ratione carentis, qui eo contendet, quem non ratio, sed natura impellet. Hæc argumenta non solùm apud Patres, & Christianos, sed etiam apud Gentiles passim inveniuntur, dari liberum arbitrium in homine, ne hæc sequantur absurda, sic illis, qui negant liberum arbitrium, inservire potest Psal. 108. *Et dilexit maledictionem, & veniet ei, & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.* Et illud Psal. 35. *Noluit intelligere, ut benè ageret* Undè Concil. Trident. Sess. 6. Can. 5. ait: *Si quis liberum hominis arbitrium post Adæ peccatum, amissum & extinctum dixerit, aut rem esse de solo titulo, immo titulum sinè re, figmentum deniq; à Satana invectum in Ecclesiam, anathema sit.* Et Can. 6. *Si quis dixerit, &c. quòd sit opus proprium DEI, non minùs proditio Judæ, quàm vocatio Pauli, anathema sit.* Notandum obiter, quòd Melanchton Visitationem Saxonicam scripsit latinè, non planè Luthericè, quia plus ibi Pœnitentiæ doctrinæ, Legis & Timoris DEI tribuere visus est, quàm Lutheri Evang. patiebatur, atq; adeò libertatem arbitrij, & licèt hæc cum superiori doctrina illorū pugnarent, etiam Lutherus subscripsit ejus ipsius Visitationis in editione Germanica. Surius ad An. 1528. pag. 162. Author Tubæ hanc quæstionem de servo arbitrio, potiùs ad vexamen, quàm ad Fidei examen pertinere dicit pag. 57. rem indignam judicans disputare de hac re, an detur liberum arbitrium in homine? Ex quo clarè patet, DEUM esse causam omnis boni, cùm nihil boni agere possimus absq; eo. Stante tamen libertate arbitrij, si quid mali agimus, totum ex nobis est, nec in DEUM ut Authorem refundi potest, superiùs sufficienter probatum est.

hic locus competit illis, qui bona opera rejecerunt.

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 69.

Quæritur: An fideles sint certi de salute sua?

QUid impedit dicere, quòd sint certi, certitudine conditionatâ, si videlicet fecerint voluntatem Patris, Matth. 7. & perseveraverint usq; ad finem. Matth. 10. 14. Non sunt certi, certitudine absolutâ: nam multi circa fidem naufragare solent. 1. Tim. 1. 19. Consentiamus, & erit pax. Consonant Scripturis, Ezech. 33. 1. Corint. 10. 12.

10.12. Philip. 2.12.13. 1. Petr. 1.13. Rom. 8.13. Consonant SS. Patres, & Concil. Trident. Sess. 6. cap. 9. & 13.

Discursus Theolog.

Quòd fideles non sint certi de sua salute, certitudine absolutâ.

PAtet hoc ex multis locis S. Scripturæ. Eccles. 9. *Nescit homo, utrum odio vel amore dignus sit, sed omnia in futurum reservantur incerta.* Eccles. 15. *De propitiato peccato noli esse sinè metu.* Psal. 18. *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me Domine.* Proverb. 21. *Omnis via viri recta sibi videtur, appendit autem corda Dominus.* 1. Corint. 4. *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum, qui autem iudicat me, Dominus est.* ad Philip. 2. *Cum metu & tremore vestram salutem operamini.* 1. Cor. 1. *Qui se existimat stare, videat ne cadat.* Ex his patet, quòd S. Scriptura non ad securitatem, sed ad timorem hortatur nos, ut etiam legimus Rom. 11. *Tu autem fide stas, noli autem sapere, sed time.* Et Psal. 2. *Servite Domino in timore, apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta.* Rom. 8. *Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Hoc tamen notandum, quòd licèt si ex parte nostra non sit certitudo absoluta salutis nostræ, ex parte tamen DEI non est aliqua dubietas de illa, cùm ipse sciat, *quos elegerit ante mundi constitutionem*: ne tamen nos superbiamus, vel de gratia ejus præsumentes, bona opera negligamus, vult, nos cum timore operari salutem nostram, *ut per bona opera certam nostram vocationem faciamus*, & ad finem tendentes media opportuna adhibeamus.

NB.

2. Petr. 1

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 70.

An Sancti videant nostras necessitates? An audiant preces? An sint invocandi? Quantus honor ipsis dandus? eorumq; Imaginibus & Reliquijs?

An-

AN non componenda foret hæc Controversia ita? Videre Sanctos, & audire nostras preces & necessitates, spiritualiter, proportionato illis modo, scilicet, pro glorioso ipsis jam competenti beato statu, quo vident DEUM, & in ipso, qui omnia est in omnibus, omnia. Non videre aut audire, corporali ac improportionato beato illorum statui modo, hosq; non invocandos tanquam Adjutores salvificos, aut Redemptores, sicut Christo convenit, tamen invocandos tanquam intercessores, filios, ac servos DEI, &c. Sic & Imagines & Reliquiæ honorandæ non honore DEO debito, sed honore ipsis proportionato, quatenùs repræsentantur nobis, ceu DEI filij, servi, & amici, ad DEUM ipsum laudandum & glorificandum, ultimatè & terminativè, ita ut cultus & venerationes Sanctorum non sint ipsimet, sed DEUS finis ac terminus.

Idem Author ad Marginem ait: *Sanctos Beatitudine frui apud DEUM, probari potest* ex Philip. 1. Luc. 23. Joann. 14. Joann. 17. 2. Cor. 5. Hebr. 11. Consentiunt SS. Patres, quos adducit Author per quinq; Sæcula, viginti sex. Deindè pag. 71. ait: *Illorumq; preces apud DEUM valere, patet* ex 1. Petr. cap. 1. Baruch 3. Matth. 17. Item ex Liturgijs, Romana, Petri, Hierosolym. Æthiopica, Mediolanensi. Itē ex PP. 20. adductis ibid. præcipuè ex Liturgijs S. Basil. & S. Chrysostomi. Eâdem pag. inferiùs ait: *Quare jam in priori ævo Ecclesiæ doctiores illos invocarunt, ac illorum intercessiones expetiverunt* Orig. Basil. Magn. Nectarius, Constan. Greg. Nazianz. Greg. Nyssen. Chrysost. in Liturgia, & alias Cyrill. Alexandr. Cyprian. Ambros. de præparatione ad Missam, Hieron. Hilar. August. Synod. Chalced. Act. 11. Consentiunt Lutherus de præparat. ad mortem, & Epist. ad Erphor. in Epist. ad Georg. Spalat. & in Festo S. Joan. Bapt. Oecolamp. ad Orat. Chrysost. de Juven. & Maxim. Martyre, Bucerus in defen. cont. Abrin. Episc. Joach. Camerarius de pijs Cathol. & Orthodoxis precibus fol. 12. *Nam si Sancti hoc corpore mortali existentes, absentia & futura, non minùs quàm præsentia videre possint*, ut patet 4. Reg. 5. 4. Reg. 6. Luc. 1. Act. 5. Apoc. 21. &c. *quidni poterunt in Cœlo?* Luc. 15. Marc. 10. Luc. 20. 16. Accedit consensus SS. Patrum, quos ibidem septemdecim adducit, *præsertim cùm animas Sanctorum sæpiùs hominibus apparuisse sciamus.* Idq; certum est ex apparitione Moyses & Eliæ, Matth. 17. Luc. 9. &c. Consentit Concil. Trident. Sess. 22. cap. 3. ubi ait: *Ecclesiam non docere Sanctis Sacrificium offerri, sed soli DEO, qui illos coronavit.* Ergo vult DE-

Lutherus aliquoties, Oecolamp, Bucerus, Camerar. agnoscunt intercessionem Sanctorū, ergo & Orationes nostras vident in DEO.

NB.

DEUM esse finem ultimatum cultûs Sanctorum, per Sacrificium in honorem & memoriam illorum fieri solitum. & Sess. 25. De cultu Sanctorum, & illorum Imaginum, fusè tractat Urb. Regius c. I. à pag. 77. usq; ad pag. 98. Paucula excerpemus. *Charissimi Fratres*, inquit, *si quis spiritualis est, agnoscat, quæ scribo vobis. Honorificentissimè de Sanctis iuxta Scripturas sentiendum & loquendum est, quos enim DEUS ipse sic honorat, eos procul dubio honorari vult & à nobis.* Psal. 71. Honorabile nomen *eorum coram illo. Ipse enim Pater eos pro Filijs suis agnoscit, Filius vocat eos Fratres & Cohæredes, Spiritus S. verò sua Templa. Nonnè Sancti, qui in Christo obdormiêrunt, sunt cum Christo? Qui igitur eos non honorat, ipsum etiam Christum in eis contemnit, & gratiam DEI, per quam tales tantiq; evaserunt, parvipendit. Obsecro, quid sentit ille de Sancta Ecclesia, qui nostra commembra, iam cum Christo in pace constituta, & de æterna salute certificata, non honorat, Et cùm Angeli pro nobis orant,* Zach. I. *verisimile est, etiam Sanctos pro nobis orare, cùm charitas eorum erga nos non est diminuta, sed aucta. Ego datâ operâ coniungo Sanctos, de quorum salute Scriptura testatur, & reliquos, quos etiam speramus in Fide Christi obdormivisse. Charitas enim Christi mirè efficax virtus est, nec se continet, quin & pro vivis & defunctis sit sollicita, ita ut & commembra nostra ex hoc sæculo migrantia, piâ prece commendet Christo Domino. Et hæc erat olim, & est nunc in Ecclesia Cathol. memoria defunctorum, quæ evidens est testimonium Charitatis & Fidei de gloriosa carnis resurrectione, & cùm sit Fidei fructus, quæ per Charitatem operatur, nemo eam reijciet, nisi Epicuræi & Saducæi.* Id. Urb. Reg. postquam plurima loca ex SS. PP. pro memorijs defunctorum, pro Orationibus, Supplicationibus, Commendationibusq; ad Altare DEI pro cura mortuis præstanda, pro memoria in tremendis Sacramentis allegâsset, tandem ex S. August. contra Faust. lib. 2. cap. 21. hæc refert: *Populus Christianus memorias Martyrum religiosâ solennitate concelebrat, & ad excitandam imitationem, ut meritis illorũ associetur.* Colimus ergo Martyres eo cultu dilectionis & societatis, quo & in hac vita coluntur sancti homines DEI, & post varias sententias SS. Patrum concludit cum S. Hieron. in c. 3. Soph. *Nomen Apostolorum quotidiè nominatur in Eccles. quotidiè magnificamur, non quòd illis prosit à nobis in Ecclesia nominari, sed quòd nos magnificantes nomen eorum, & quæ scripserant tactitantes, consequamur salutem.* Sic & D. Dreieri est sententia, quòd liceat orare, *Sancte Petre, Sancte Paule, ora*

Qui Sanctos non honorat, cõtemnit in illis Christum.

Cùm Sancti ultrò orent pro nobis, quare non debemus petere Orationes illorum.

Bucusq; Vrb. Regius Dissid.

imitatio & merita Sanctorum ex S. Augustino.

NB.

ora pro nobis. Minist. Tripol. in Scripto aliquo ad D. Regentes Prussiæ, 18. August. 1666. attestatur; & Bernh. à Sanden, Theol. Regiom. in Thesibus Succinctis CXXII. de Angelis, Qu. 21. ad §. 17. inter alia hoc habet de Angelis: (a) *Quarto quidem sæculo hæc orandi formula increbuit, Sancte Angele Custos ora pro me, quæ nihil impij continet, cùm intercessio apud DEUM ab hominibus quoq; in hac vita licitè peti possit* (b) Cùm autem Sancti Angelis in Cœlis sint similes, cur talis cultus, quem deferre possumus Angelis, ipsis denegabitur. Confirmatur id ex eo, quia Theologi nostri in Academia Regiomontana Liturgias veteres approbant, in quibus est Invocatio Sanctorum. (c)

(a) *Longè ante 4tum Sæculum incepit invocatio Sanctorum, ut patet ex S. Dionysio, Origene, Irenæo, Corn. Athanasio qui aliqui vicini temporum Apostolorum fuerunt. NB.*

(b) *hoc Argumentum nunquam hæretici solvere potuerunt, cùm S. Paulus petebat sæpiùs Orationes vivorum, vide sup. p. 258*

(c) *etiam veteres Liturgiæ antiquiores sunt Sæculo IV. quæ sunt vel SS. Apost. vel SS. PP. qui ante Sæculum IV. vixerunt, videant Protestantes, si ex illis, & Theologis Acad. Regiomont. habeant invocationem Sanctorum*

Discursus Theolog.

An Sancti beatitudine & visione DEI fruantur? ait Author ad marginem pag. 70. An videant nostras necessitates? An audiant preces? An invocandi? De eorum veneratione. Quis honor Reliquijs & Imaginibus eorum tribuendus?

Sanctorum animas cum Christo in Cœlis regnare, patet. Ad Philip. 1. *Cupio dissolvi, & esse cum Christo.* Luc. 23. *Hodiè mecum eris in Paradiso* ad Ephes. 4. *Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem.* Apoc. 7. *Hi sunt, qui venerunt ex magna tribulatione, & laverunt stolas suas, & dealbârunt eas in Sanguine Agni, ideò sunt ante thronum DEI, & serviunt ei die ac nocte.*

Quis honor & cultus exhibendus sit Sanctis, Reliquijs, & Imaginibus eorum?

Vltra illa, quæ in superiori Discursu Authoris Tubæ ex sententia Dissidentium adduximus, qui fatentur, honorandos Sanctos ut Fratres & Cohæredes Christi, ut Templa Spiritûs Sancti, quos qui non honorat, contemnit in illis ipsum Christum, ut superiùs ait Urb. Regius Dissidens.

Ponitur Catholica sententia. *Honorandi sunt Sancti, honore illis debito & proportionato, ut Amici DEI, Cohæredibus Christi, & Templis Spiri-*

Spiritûs Sancti, longè tamen inferiori modo, quàm ipsimet DEO competit.

Probatur hæc Sententia sic: Licet venerari Sanctos, quos dignos veneratione & honore docet Scriptura, & se honoraturos promisit Christus. Sed sic se res habet. Ergo Probatur minor. Psalm. 138. *Nimis honorificati sunt amici tui DEUS.* 1. Reg. 2. *Quicunque glorificaverit me, glorificabo eum.* Joan. 12. *Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus.* ad Rom. 2. *Gloria & honor operanti bonum, reddet unicuique secundùm opera eius, ijs quidem, qui secundùm patientiam boni operis, gloriam & honorem.* Apoc. 3. *Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in Throno meo.* Et ipse Christus Matth. 19. *Sedebitis super sedes duodecim, iudicantes duodecim Tribus Israël.* Ex his & multis alijs patet eximius honor Sanctorum.

Probatur 2dò ex principijs omnium Protestantium Lutheranorum & Calvinistarum, qui agnoscunt post Christum quingentorum annorum Eccles. Cathol. Rom. veram. Si ergo probabimus, fuisse cultum & honorem Sanctis exhibitum in illa Ecclesia, ut modò exhibetur, non possunt nisi impudenter, & contra omnem veritatem negare cultum & venerationem Sanctorum illicitum nunc esse. Nam quis dicet, quòd Ecclesia vera secundùm illos quingentorum annorum exhibuerit cultum erroneum & illicitum Sanctis, eo ipso esset vera, ut ipsi dicunt, & non esset vera, si in cultu & veneratione Sanctorum erraret. Probatur intentum. Circa annum 324. SS. Martyrum cultum & venerationem improbandam, atque Ecclesias exstructas in memoriam illorum contemnendas esse, Eustachiani ab Eunomio hæretico, Eunomius à Manichæis, mutuati sunt. Eodem anno Concilium Gangrense sub Silvestro I. illos anathematizavit, Can. 20. his verbis: *Si quis Sanctorum memorias contemnendas putaverit, anathema sit,* ut patet ex Annot. ejusdem Can. & ex S. Augustino adversùs Hæres. lib. 20. cap. 4. Item in Concilio Ephesino Generali III. quod omnes Protestantes pro legitimo agnoscunt: In hoc Concilio dicuntur Patres sedisse in Sancta Ecclesia, quæ appellatur *Maria.* Hinc & Concilium Chalcedonense dicitur congregatum in Ecclesia Sanctæ Martyris Euphemiæ, quibus patet, in honorem Sanctorum Basilicas dicatas. In suprà dicto Concilio Ephes. Gener. III. cùm Nestorius damnatus fuisset, S. Cyrillus Alex. ut Præses Concilij & Legatus Romani Pontificis, par. 1. hom. " ad Patres Concilij, contra Nestorium inter alia hæc habet: Salve " itaque

Celebratum circa An. 324

celebr. An. 431

Hoc Concilium etiam Protestantes agnoscunt.

itaq; à nobis Sancta Mystica Trinitas, quæ nos omnes in hanc S. MARIÆ Deiparæ Ecclesiam convocâsti. Salve à nobis Deipara, venerandus totius Orbis Thesaurus, Lampas inextinguibilis, Corona virginitatis, Sceptrum rectæ doctrinæ, Templum indissolubile, locus ejus, qui loco capi non potest, Mater & Virgo, per quam is benedictus in Sanctis Evangelijs nominatur, qui venit in nomine Domini. Salve, quæ immensum, incomprehensumq; in sancto Virgineo utero comprehendisti, per quam S. Trinitas glorificatur, & adoratur, per quam pretiosa Crux celebratur, & in universo Orbe adoratur, per quam Cœlum exultat, per quam Angeli & Archangeli lætantur, per quam dæmones fugantur, per quam tentator &c. per quam prolapsa natura in Cœlum adsumitur. Et infrà: Et quis hominum laudabilissimam illam MARIAM pro dignitate celebrare queat? Et in fine Hom. sic ait: MARIAM semper Virginem, Sanctum videlicet (DEI) Templum, ejusdemq; Filium & Sponsum immaculatum, laudibus celebrantes. Severinus Binius in Notis ad Concil. Ephesin. fol. 665. hæc scribit: Ad hanc Urbem toto Orbe celeberrimam, totius Orbis Episcopi convocati in Ecclesia quadam, quæ S. Maria dicitur, convenerunt, ut Deiparæ Virginis honorem in Ecclesia suo Nomini dicata, adversùs furentium hæreticorum furorem tuerentur. Ita ex Cyrilli Apolog. ad Theod. Baron. An. 431. N 41. Idem Binius in ijsdem Notis ad Action. 7. fol. 621. hæc scribit: Pulcheria verò Augusta Templum insigne ad littus maris, in honorem DEI Genitricis extruxit. Niceph lib. 15. cap. 2.

Dedicatio Ecclesia in honorē S. Mariæ quàm antiqua.

Eximiæ laudes & encomia B. V. Mariæ in Conc. Ephesino in confessio Patrum.

AdoratioCrucis in Conc. Ephes. Gener. Tertio, quod se Venerari dicunt Dissidentes.

Probatur ex SS. Patribus. S. Justinus Martyr Apol. 2. ait: *Bonorum Angelorum exercitum, & Spiritum Propheticum colimus, atq; adoramus, verboq; & re seu veritate veneramur.* S. Irenæus lib. 3. c. 20. *Cùm hæc ita se habeant, ad tantam temeritatem progreßi sunt quidam, ut etiam Martyres spernant, &c. à Christo confundentur omnes, qui inhonoraverunt eorum Martyrium.* Origenes Homil. 3. de Innocentibus ait: *Benè, & secundùm voluntatem DEI, eorum memoriam SS. Patres celebrari mandaverunt sempiternam.* Eusebius Cæsar. de Præparat. Evang. cap. 7. *Nos quotidiè id factitamus, nam verè pietatis milites, ut DEI amicißimos honoramus.* S. Basilius in San. Mamem. ait: *Ecclesia per hoc, quòd eos honorat qui præcesserunt, præsentes impellit.* Idem Orat. in 40. MM. *Honor quem bonis conservis exhibemus, benevolentiæ erga communem Dominum significationem de se præbet.*

Vixit An. 150

Vixit A. 180

Vixit A. 250

Vixit A. 330

Vixit A. 380

Vixit A. 380
☞
Vixit A. 380
Vixit A. 430
Vixit A. 240
Vixit A. 380
Vixit A. 420 antiquus usus Reliquiarum.
Vixit A. 380
Vixit A. 380 honor Sanctorũ, honor DEI.
Vixit A. 400
NB.
idem dicitur omnibus Protestantibus.

præbet. Greg. Niss. Orat. in Theodoretum M. ait: *Cui Regum talis honor habetur? quis ex iis, qui supra modum inter homines excellere visi sunt, tali memoriâ celebratur? quis Imperatorum adeò decantatus, & famâ celebratus est, ut hic miles pauper, &c. quem Angeli unxerunt, quem Christus coronavit.* S. Chrysost. Homil. de SS. Juven. & Max. *Non aliter priscos, aliter recentiores colitis Sanctos, sed eâdem alacritate omnes.* Et infrà ait: *Idcircò sæpè eos invisamus.* S. Cyrill. Alex. Præses Concilij Ephesini, lib. 6. ait: *Nos non Deos factos esse diximus Sanctos Martyres, sed omni honore dignari consuevimus.* S. Cyprianus lib. 4. Epist. 5. ait: *Martyrum Passiones & dies, anniversaria commemoratione celebramus.* S. Ambros. Serm. 6. *Quisquis honorat Martyres, honorat & Christum: & qui spernit Sanctos, spernit & Dominum.** Maximus de Natali SS. Octavij &c. MM. *Cuncti Martyres devotissimè percolendi sunt, sed specialiter ij venerandi, quorum Reliquias possidemus.* Prudentius de S. Hyppol. *Oravi, quoties stratus opem merui.* S. Hieronym. in Epist. ad Ripar. *Honoramus servos, ut honor servorum redundet ad Dominum. Vale o Paula, & Cultorem tuum Orationibus iuva.* S. August. Serm. 1. de SS. Petro & Paulo: *Beatissimum Petrum piscatorem modò genibus provolutis adorat gentium multitudo.* Et Epist. 44. *Ostendatur mihi Romæ in tanto honore Templum Romuli, in quanto ibi ostendunt memoriam Petri; in Petro quis honoratur, nisi ille defunctus pro nobis.* Idem in Psal. 96. objicientibus Ethnicis, quòd Christiani colerent Angelos, respondit: *Utinam & vos illos colere velletis, facilè enim ab ipsis disceretis, non illos colere, id est, non colere illos ut Deos, sed ut Sanctos.* S. Bernard. Serm. in illud, *Signum magnum,* quem Lutherus, Calvinus, & Confessio Augustana pro Sancto agnoscunt, ait: *Amplectamur MARIÆ vestigia, & devotissimâ supplicatione beatis illius pedibus provolvamur.* Et Serm. de Aquæ ductu ait: *Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus MARIAM veneremur, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per MARIAM.*

* *Honor vel contumelia Sanctorum, est honor vel contumelia Christi.*

Discursus Theol.

In quo ex SS. Evangelio eximius honor & cultus SS. Deiparæ Virginis MARIÆ probatur.

Pro-

PRobatur ulterius Sanctissimæ Deiparæ honor & veneratio sic. Non est denegandum Sanctissimæ Deiparæ Virgini MARIÆ, quod illi tribuit Sacra Scriptura. Sed tribuit illi eximium honorem, propter excellentiam Ordinis supernaturalis, plenitudinem gratiæ, & specialem habitationem DEI in illa. Ergo. Probatur minor. Salutatio Angelica est quidam eximius honor, propter excellentiam Ordinis supernaturalis, cùm illi annuncians mysterium Incarnationis Legatus DEI, salutet eam Gratiâ plenam, Dominum esse cum illa, Benedictam in mulieribus. Item Elisabeth repleta Spiritu S. exclamat Benedictam inter mulieres, & Benedictum fructum ventris illius, Beatam quæ credidit, pronunciat. Et Luc. 10. *Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti.* Et ipsa de se Prophetice ait: *Beatam me dicent omnes generationes.* Ista omnia sunt eximij honores, propter excellentiam Ordinis supernaturalis, ex S. Scripturis. Ergo tribuendi Sanctæ Deiparæ, etiam secundùm principia Dissidentium, qui dicunt, nihil asserendum, quod non est in Scripturis. Sed isti honores eximij inveniuntur in Scripturis in Sanctis Evangelijs, Ergo Deiparæ exhibendi, & cùm vocentur Evangelici, deberent ex Evangelio salutare Matrem DEI, *Ave gratiâ plena, &c* nisi dixerint, Angelum errâsse, & Elisabetham, repletam Spiritu Sancto. Alia non potest assignari ratio.

Luc. 1

v. 42

v. 45

Luc. 1

2do Probatur. Non est denegandum Sanctissimæ Deiparæ, quod illi Antiquitas quingentorum annorum tribuit. Sed tribuit ædificationem Basilicarum in honorem illius, ut vidimus superiùs ex Concil. Ephesino, quod celebratum est in Basilica S. MARIÆ, in honorem illius dedicatæ. Constantinus M. teste Eusebio lib. 7. Hist. cap. 5. Urbem Bizantinam Virgini Deiparæ dedicavit. Eidem Helena magnificam ædem sacravit. Calistus Pontifex eidem dedicavit Basilicam Transtiberinam Romæ, teste Nicephoro lib. 8. c. 3. circa An. 351. Liberius Pontifex, Basilicam ad Præsepe S. MARIÆ Majoris, sumptibus Romani Patricij, insigni miraculo dedicavit. Pulcheria Augusta, postquam suam Virginitatem DEO dicâsset, tres insignes Basilicas in honorem S. Deiparæ ædificavit circa An. 450. Eodem ferè tempore Leo Imperator, Successor Pulcheriæ Augustæ, Basilicam ad littus maris in honorem Virginis Matris condidit, in qua deportatam ex Palæstina vestem S. MARIÆ loculo argenteo venerationi exposuit. Hi sunt, & plures alij eximij honores Primitivæ Ecclesiæ, quos vide multos alios in varijs antiquis Historijs Ec-

An. 218

cleſiaſticis. Confirmatur eximius honor SS. Deiparæ ex celebratione Feſtorum ſub primis Sæculis, præcipuè Aſſumptionis & Purificationis, quæ Solennitates ſunt antiquiſſimæ, ut patet ex Scriptis SS. Patrum, Athanaſij, Procopij, Ephrem, Auguſtini, Chryſoſtomi, & aliorum. Centuriatores Cent. 4. col. 451. citant S. Athanaſium pro Feſto Annunciationis: *Feſtum hoc, inquit, unum eſt ex Dominicis Feſtis, adeò primarium, ac prorſùs venerandum.*

Probatur eadem materia Teſtimonijs SS. Patrum quingentorum Annorum Primitivæ Eccleſiæ.

PRobatur firmiùs & planè ad oculum veritas Catholica. Non poteſt eſſe ſuperſtitioſum, quod & doctrinis & exemplis profeſſi ſunt primis quingentis Sæculis præcipui Patres & Doctores Eccleſiæ. Sed certò certiùs per hæc Sæcula doctrinis & exemplis profeſſi ſunt, Deiparam cultu ſacro venerandam, ut convenit Matri DEI, Ergò veneratio Deiparæ non eſt ſuperſtitioſa. Minor adeò eſt clara, ut nullo modo negari poteſt. Nam notum eſt omnibus, etiam hæreticis, quantùm ſtuduerint, Honorem & Encomia Scriptis ſuis SS. Patres teſtari Sanctiſſimæ Deiparæ. Primus ſit S. Cyrillus Alexandr. in Concilio Epheſino Generali III. in conſeſſu Patrum quàm prolixus fuerit in Laudibus, & eximijs Titulis ornaverit S. Deiparam, ut v. g. cùm dixerit, *Salve à nobis venerandus Orbis Theſaurus, &c. Corona virginitatis, Sceptrum rectæ doctrinæ, Templum indiſſolubile, Locus eius, in quo capi non poteſt &c. &c. per quam Cœlum exultat, Angeli & Archangeli lætantur, per quam dæmones fugantur, &c. per quam prolapſa natura in Cœlum aſſumitur, &c. Et quis hominum laudabiliſſimam MARIAM pro dignitate celebrare queat.* vide reliqua ſuprà pag. 377. S. Athanaſius in Evang. de Deipara ait: *Quandoquidem ipſe Rex, qui natus eſt ex Virgine, idemq; Dominus & DEUS; quapropter & Mater, quæ eum genuit, & Regina, & Domina, & Deipara propriè & verè cenſetur.* S. Epiphan. Serm. de Laud. Deip. ait: *Solo enim DEO excepto, cunctis ſuperior exiſtens, formoſior & ipſis Cherubim, Seraphim, & omni exercitu Angelico, cui prædicandæ, cœleſtis ac terrena lingua minimè ſufficit.* S. Baſil. Orat. de Nativ. Deip. ait: *De Virgine qui omnia & illuſtria dixerit, nunquam à veritatis ſcopo aberraverit.* Dat rationem S. Bernard. Hom. 4. ſup. *Miſſus eſt,* dum ait: *Non eſt dubium, quidquid in laudibus Matris proferimus ad*

NB.

☞

Filium

Filium pertinere. Sed & Lutherus, & alij fassi sunt hanc veritatem, quòd eximij honores Deiparæ debentur, vide sup. pag. 250. & seq. de Erasmo Oecolampadio. Hæc obiter de eximijs honoribus & Encomijs ex Primitiva Ecclesia & SS. Patribus. Neq; etiam Catholici ampliori alios Sanctos honorant cultu, quàm excellentia illorum apprehenditur, quæ cùm apprehendatur ut creata, & à DEO participata, non ut Divina, aut Infinita, ideò competentem illis deferunt honorem, non aliter quàm Amicis DEI, & honoratis à DEO, & in ipsum DEUM finaliter resolvunt honorem illorum, juxta illud Psal. ult. *Laudate Dominum in Sanctis ejus*. Si verò Dissidentes alias sibi fingunt imaginationes de Honore Sanctorum, & illas imputant Catholicis, quas illi abhorrent, ipsi seipsos seducunt, & alios in eosdem inducunt errores. Confingant ergo quidquid volunt Dissidentes, excogitent, ut illis placet, aperta mendacia & calumnias, more Paganorum & antiquorum Hæreticorum, contra cultum & honorem Sanctorum, nos non alium ipsis tribuimus, nisi qui illis ex S. Scripturis competit, ut suprà, *Nimis honorificati sunt Amici tui DEUS*, & qualem à SS. Patribus & Doctoribus Primitivæ Ecclesiæ per Traditionem accepimus, quam illi pro vera Ecclesia (utinam sincerè!) agnoscunt. Tribuimus honorem Sanctis, ut Amicis DEI, Cohæredibus Christi, & Templis DEI, in quibus habitavit Spiritus S. cum omni Subordinatione & Relatione Honoris ad Christum, qui est Sanctus Sanctorum, & ab ipso omnis Sanctitas procedit, quæ in honorem illius refertur. Nonne Templum est Beatissima, ut in Concilio Ephesino dictum à S. Cyrillo, & quidem præstantissimum Filij DEI & Spiritus S. 1. Cor. 3. *Nescitis quia Templum DEI estis, & Spiritus Sanctus habitat in vobis. Si quis autem Templum DEI violaverit, disperdet illum DEUS.* Dissidentes & Hæretici continuò Templa DEI violant, dum Sanctos, Corpora, & Ossa eorum, *quorum mors pretiosa in conspectu Domini*, varijs contumelijs afficiunt, ad instar Paganorum & antiquorum Hæreticorum, ut mox patebit. Undè expectant severam sententiam Apostoli, *disperdet illos DEUS* pro violatione Templi sui, in quo habitat Spiritus S. Scandalizantur, dum Beatissimam vocamus Reginam Cœli, Dominam Mundi, &c. cùm longè major sit honor, esse Matrem DEI, & longè superans excellentiâ & dignitate alios titulos, sicut Cœlum superat terram. Et si non concedunt, quòd sit Mater DEI, infecti sunt hæresi Nestorianâ, condemnatâ in Concil. Ephesino, quod ipsi legitimũ agnoscunt:

Psal. 138 · Psal. 115

si verò concedunt, quòd sit Mater DEI, quare ex minoribus scandalizantur titulis, cùm hi tituli etiam excogitabiles, non adæquent titulum Maternitatis, & sunt velut tenebræ respectu Solis. Probatur magis cultus Sanctorum ex inconvenienti: Julianus Apostata primus esse videtur, qui contra Sanctorum cultum insurrexerit, reprehendebat enim Catholicos, quòd pro Dijs Sanctos colerent, teste S. Cyrillo Alexand. lib. 6. contra eundem. Item Gnostici, hæretici fœdissimi, cultum Sanctorum negabant, teste S. Irenæo lib. 3. c. 20. Item Vigilantius, contra quem S. Hieronymus librum scripsit. Item Faustus Manichæus, teste S. August. adversùs eum, lib. 20. cap. 4. refert eum reprehendisse Catholicos, & dixisse: *Idola vertitis in Martyres, quos votis similibus colitis.* Gentiles corpora Martyrum comburebant, vel in mare proijciebant, dicentes: *Ne fortè Christiani, qui deos nostros adorare nolunt, servos nostros adorent.* Gentiles apud Eusebium lib. 4. cap. 15. peracto Martyrio S. Polycarpi timuerunt, ne Polycarpum pro Deo colerent Christiani. S. Cyrillus Alexand. lib. 6. contra Julian. respondit illi: *Sanctos Martyres nec Deos esse dicimus, nec adorare consuevimus; laudamus eos potiùs summis honoribus, quòd pro veritate strenuè certârunt.* Ex his omnibus, & multis alijs, quæ Benevolus Lector in probatis inveniet Authoribus, clarissimè patet, primis Sæculis viguisse venerationem & cultum Sanctorum, talem, qualis & modò est in Ecclesia Cathol. Romana. Patet etiam, omnimodam esse connexionem antiquæ Ecclesiæ 500. annorum cum Ecclesia moderna Cathol. Romana, quam nisi cæcus, obstinatus in malo, & proprio judicio hæresis condemnatus solum negare poterit. Modò nemo non videt, quàm iniquè objecerit Lutherus in Evangelium Domin. 23. post Trin. dum ait: *Quid enim Sanctorum cultus & veneratio fuit, nisi res diabolica.* Calvinus lib. 1. Instit. cap. 12. §. 2. ait: *Quem Sanctis cultum deferunt Papistæ, nihil re ipsâ differre à DEI cultu palam est* ℞. Palàm est, apertissimum esse Calvini mendacium, & falsam imputationem: debuerunt enim scire isti Magistri, quòd omnis cultus & veneratio consistit in actibus etiam internis intellectûs & voluntatis, quæ distinguunt inter cultum Supremum soli DEO exhibendum, & Sanctis, Religiosum ipsis competentem, ut servis & amicis DEI. Legimus Josuè 5. *Josuè videns Principem exercitûs Domini, cecidit Josuè in terram, & pronus adorans ait, &c.* Num. 22. *Vidit Angelum stantem in via, &c. & adoravit eum pronus in terram.* 1. Reg. 28. *Intellexit Saul, quòd*

Samuel esset, inclinavit se super faciem suam in terra, & adoravit. 3. Reg. 18. *Abdias occurrens Eliæ, cecidit supra faciem suam.* 4. Reg. 2. *Filij Prophetarum venientes in occursum Eliseo, adoraverunt eum proni in terram.* Ergo istorum omnium (secundùm Lutherum) veneratio fuit Diabolica, cùm tam profundo adorationis cultu venerati sunt Sanctos Angelos & SS. Prophetas. Ergo debent fateri Lutherus & Calvinus, licèt inviti, quòd in actu intellectûs, voluntatis, & intentionis, consistebant illæ adorationes. Supremus adorationis cultus ipsi DEO, proportionatus & Religiosus Sanctis Angelis, ipsorum excellentiæ competens, licèt idem videbatur externus. Et hoc debent fateri, si Sanctis Angelis exhibitus sit cultus venerationis, quare etiam & similis non debet exhiberi Sanctis, qui sunt *similes Sanctis Angelis*, secundùm testimonium ipsiusmet Christi. Palàm ergo est, non esse eundem cultum DEO & Sanctis: nam Catholica Ecclesia assignat triplicem. Latriæ, Hyperduliæ, & Duliæ, de quo etiam & mediocris ingenij homines sciunt, undè mirum est, quod hæc objecerit Lutherus & Calvinus, eo fine, ut simplices deciperent. Et quàm multi & pleni Libri sunt apud Dissidentes calumniarum, quòd Romani committant idololatriam, in veneratione Sanctorum & Reliquiarum. Undè optimè Author Tubæ pag. 82. ait: *Non sufficit inculare Ecclesiam additamentorum vel diminutionum fidei, sed & probare necesse est, & convincere.* Vide suprà Caput 5. illius pag. 45. quomodo soli hæretici addunt vel minuunt aliquid fidei, Ecclesia verò Cathol. explicat se in Concilijs, cùm aliquid negat aliqua hæresis. Vide etiam sententiam Urb. Regij Dissidentis, de veneratione Sanctorum, in superiori Discursu Authoris, quàm sit aliena à placitis Lutheri & Calvini, cùm vocat Epicuræos & Saducæos, qui denegant cultum Sanctorum.

Marci 12.

pag. sup. 314

Discursus Theol.

In quo cultus Sanctorum ex veneratione Reliquiarum probatur.

MArtyrum Reliquias insectati sunt Ariani, teste S. Ambros. Serm. 91. de SS. Gervas. & Protas. Item Manichæi & Marcionitæ, teste Magnete lib. 4. contra Theosten. Julianus Apostata, teste S. Cyrillo lib. 10. contra eundem. Vigilantius, teste S. Hieron. cap. 2.

lib.

lib. contra eundem. Copronymus, Wiclefus, Hieronymus de Pra-
ga, & alij recentiores.

Circa venerationem Reliquiarum, habemus plures SS. Patres
ex superiùs citatis, ex illis aliquos brevitatis causâ adducemus. S.
Basilius in Psal. 115. in illud, *Pretiosa in conspectu Domini mors San-*
ctorum ejus, ait: *Cùm pro Christo mors contingit, pretiosa sunt Reli-*
quiæ Sanctorum ejus. S. Gregor. Niss. Orat. in Theodor. Mart. *Ani-*
ma quidem, ex quo sublimis abijt, in suo loco requiescit, & corpore
soluta, cum sui similibus una vivit; Corpus verò venerandum &c cum
multo honore & cultu compositum, atq; ornatum, in augusto sacroq;
loco situm est. Gregor Nazianz. Orat. 1. in Julianum Apostatam, re-
« prehendens illum, ait: Non victimas pro Christo cæsas reveritus
« es? &c. quorum vel sola Corpora idem possunt, quod animæ san-
« ctæ, sive Manibus contrectentur, sive honorentur, quorum vel
« solæ sanguinis guttæ, atq; exigua passionis signa, idem possunt,
« quod Corpora: hæc non colis, sed contemnis, & aspernaris. Ju-
lianus verò, qui recusabat honorare Sanctos, quòd fuerit Apostata
à fide in antiqua Ecclesia toti Orbi notum est. S. Cyrillus Hierosol.
« Catech. 18. ait: Ut autem non solùm anima Sanctorum hono-
« retur, credaturque, quod etiam Corporibus mortuorum inest vir-
« tus, seu potentia, jacens in sepulchro, Elisæus mortuus, mortu-
« umq; Corpus Prophetæ attingens, vivificatus est. S. Chrysost.
« Serm. de S. Innocentio & Maximo: Idcircò sæpiùs eos invisamus,
« &c. magnâq; fide Reliquias eorum contingamus, ut indè benedi-
« ctionem aliquam assequamur. Idem in 2. Epist. ad Cor. Homil.
« 26. ait: Nam & ille ipse purpurâ indutus peregrè proficiscitur,
« Sepulchra illa complexurus, & fastu posito consistit, Sanctos ro-
« gans, ut sibi apud DEUM patrocinentur. Idem lib. contra Gen-
« tiles ait: Sententiæ nostræ abundè fidem faciunt, quæ quotidiana
« à Martyribus eduntur miracula. Vide eundem Homil. ult. in E-
« pist. ad Rom. ubi dicit: Romam excellentiorem omnibus Urbi-
« bus, propter Corpora SS. Petri & Pauli. S. Ambros. Serm. 95.
« de SS. Nazario & Celso in fine ait: Quod si dicas mihi, quid ho-
« noras in carne jam resoluta atq; consumpta? honoro in carne
« Martyris exceptas pro Christi nomine Cicatrices: honoro viven-
« tis memoriam perennitate virtutis: honoro per Confessionem
« Domini sacratos cineres: honoro in cineribus semina æternitatis:
« honoro Corpus, quod mihi ostendit Dominum diligere, quod me
« pro-

Vixit An. 380

☞

Vixit An 380

Vixit eod. temp.

NB.

Miracula ad Reliquias SS.

☞

Notent S. Ambros. Doct. Ecclesia sententiā de SS. Reliqu.

propter Dominum mortem docuit non timere. Cur autem non „
honorent Corpus illud fideles? quod reverentur & dæmones, „
quod afflixerunt in ſupplicio, ſed glorificant in ſepulchro: hono- „
ro itaq; Corpus, quod Chriſtum honoravit in gladio, quod cum „
Chriſto regnabit in Cœlo. Prudentius, Poëta Chriſtianus, ait „
in Hymno de S. Laurent. Vix fama nota eſt abditis, Quàm plena „
Sanctis Roma ſit: Quàm dives Urbanum Solum Sacris Sepul- „
chris floreat. S. Paulinus in Natali S. Felicis, de Urbe Roma ob „
Reliquias Apoſtolorum ait: Nam prius Imperio tantùm & vi- „
ctricibus armis, Nunc & Apoſtolicis terrarũ es prima Sepulchris. „
Idem: Martyris ad tumulum debes & terra Coronas. S. Hieron. „
lib. contra Vigilantium ait: Dolet Martyrum Reliquias pretioſo „
operiri velamine, & non vel pannis, vel cilicio colligari, vel proij „
ci in ſterquilinium, ut ſolus Vigilantius ebrius & dormiens adore- „
tur. Idem contra eundem: Tu ſæpiùs hoc vilissimo tortus es „
pulvere. S. Auguſtinus Epiſt. 103 ad Quint. Portant ſanè Re- „
liquias Beatiſſimi & Glorioſiſſimi Martyris Stephani, quas non „
ignorat Sanctitas Veſtra, ſicut & nos fecimus, quàm convenien- „
ter honorare debeatis. S. Leo Serm. de S. Laurent. Quando in „
honorem tranſiêrunt triumphi, etiam inſtrumenta ſupplicij. S. „
Gregor. lib. 5. Epiſt. 50. ad Pallad. Quia Reliquias SS. Apoſto- „
lorum Petri & Pauli, nec non Laurentij, atq; Pancratij Martyrũ, „
cum veneratione præbuimus, hortamur, ut eas cum reverentia „
ſuſcipere, & collocare auxiliante Domino debeatis. Lutherus „
An. 1522. ad Lovan. ait: *Non fuit mens mea, unquam ducere, vene-*
rationem Sanctorum eſſe ſuperſtitioſam, &c. hoc enim ſapiunt vicini
noſtri. &c.

Vixit An. 380

Vixit An. 400

NB.

pretioſo velamine operiebãtur Reliquiæ SS

geſtatio Reliquiarum quàm antiqua.

NB.

Diſcurſus Theol.

In quo eadem materia ex Revelatione Reliquiarum divinitùs facta, ex miraculis & Translatione honorifica illarum magis probatur.

PRobatur cultus Reliquiarum ex Revelatione divinitùs facta. Si enim non placeret DEO cultus illarum, non manifeſtaret illas. S. Ambroſius ſcribit, revelata ſibi Corpora SS. Gervaſij & Protaſij. Hoc idem ſcribit S. Auguſt. lib. 9. Confeſſ. cap. 7. cùm ait: *Cùm Corpora SS. Gervaſii & Protaſii prolata & effoſſa digno honore transferentur.*

ferentur. Idem Serm. 256. de Tempore ait: *Agenda sunt gratiæ Deo nostro. Hanc enim Ecclesiam, quam fecit nomini suo constitui, fecit etiam SS. Martyrum Reliquijs amplius honorari.*

Probatur magis cultus Reliquiarum ex miraculis. In Vet. Testam. 4. Reg. 13. *Cùm tetigisset cadaver ossa Elisæi, revixit homo, & stetit supra pedes suos.* Voluit ergo DEUS honorari Reliquias S. Prophetæ, cùm talem virtutem ostendit in illis. S. August. de S. Stephano Serm. 91. *Latuit,* inquit, *tanto tempore Corpus eius, processit,* NB. *quando DEUS voluit, illuminavit terras, tanta miracula fecit mortuus, vivos facit mortuus, quia nec mortuus.* Idem lib. 22. de Civit. DEI cap. 8. ait: *Tot miracula facta ad Reliquias S. Stephani brevissimo tempore, ut multi libri scribendi essent ad narranda omnia.* Pag. suprà 179. adduxi continuum miraculum ad Reliquias S. Joannis Baptistæ & S. Januarij Mart. Neapoli. In Actis Apostolorum cap. 19. ita legimus: *Virtutesq; non quaslibet faciebat DEUS per manus Pauli, ita ut etiam super languidos deferrentur à corpore eius sudaria & semicincta, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur.* Videantur plura alia apud Catholicos Authores. Hanc veritatem fatetur & Lutherus, qui in purgatione quorundam articulorũ ait: *Quis enim potest contradicere his, quæ adhuc hodiernâ die mirabiliter & invisibiliter apud Divorum Sepulchra & Corpora operatur Deus.* Bullingerus miracula in Reliquijs facta agnoscit ex S. Hieronymo dicente, *Ad S. Andreæ Reliquias rugiunt dæmones.* Wittakerus contra Duræum lib. 10. pag. 856. ait: *Non ea miracula vana iudico, quæ ad Sanctorum monumenta facta referuntur.* Chemnicius in Exam. p. 3. p. 32. p. 10. ait: *Suscipiebant etiam peregrinationes ad loca, ubi Reliquias miraculis celebres & claras audiebant.*

Probatur magis veneratio ex Translatione Reliquiarum. S. Cornelius Papa Epist. 1. ait: *Beati Apostolorum Principis Petri accepimus Corpus, & condecenter posuimus illud iuxta locum, ubi crucifixus est, &c. orantes DEUM & Dominum nostrum JESUM Christum, ut intercedentibus suis SS. Apostolis, maculas vestrorum purget peccatorũ.* Ruffinus lib. 2. cap. 28. describit Translationem Reliquiarum S. Joannis Baptistæ ex Palæstina Alexandriam. S. Hieron. lib. contra " Vigilantium cap. 2. ait: Tempore Constantini Magni, translatas " Constantinopolim Andreæ, Lucæ, Timothei: tempore Arcadij " ex Judæa in Thraciam translatas Reliquias tanto honore, ut in " vase aureo ab Episcopis portarentur, apud quas dæmones rugiunt.

Vixit Ano 251

intercessio SS.

[illegible] An. 314

S. Am-

S. Ambrosius Serm. ad Virgines ait: *Ego ad Bononiense invitatus convivium, ubi S. Martyris celebrata Translatio est.* S. Leo Papa, qui vixit post An. 400. Serm. in Natali S. Laurentij ait: *Gaudeamus, Dilectissimi, gaudio spirituali &c. in Domino, qui est mirabilis in Sanctis suis, in quibus nobis præsidium constituit & exemplum, atq; ita per universum mundum clarificat gloriam suam, à Solis ortu usq; ad occasum, Leviticorum luminum corruscante fulgore, quàm clarificata est Hierosolyma Stephano, tam illustris fieret Roma Laurentio.*

NB.

Ultimò in sententia Catholica dicimus, cultum Sacris Reliquijs non alium exhiberi à nobis, quàm qui rebus Sacris, & ad Sacra relationem habentibus, creatis tamen & inanimatis proportionatus est. Sicut & Sanctis, qualemcunq; adversa pars imaginatur sibi honorem fieri Sanctis à nobis, & imputat nobis erroneè: nos non alium tribuimus Sanctis, quàm ut excellentia illorum apprehenditur, quæ cùm apprehendatur ut creata & participata, non verò ut Divina & infinita: Cultus consequenter, qui illis exhibetur, non excedit terminos veræ Hiperduliæ vel Duliæ. Soli enim DEO, ut Sancto Sanctorum, tribuimus supremum cultum Latriæ, secundùm illud 1. ad Tim. 1. *Soli DEO honor & gloria*, & si aliquis illum tribueret alicui Creaturæ, Idololatram illum pronunciamus, ut etiam Author Tubæ pag. 72. in præsenti Discursu explicavit sententiam Catholicam, quæ dicit *& vult, DEUM esse finem ultimatum cultûs Sanctorū.*

Imagines Sanctorum in sententia Catholica honorandas dicimus honore illis proportionato, in quantum referuntur ad suum exemplar, ita ut ultimatè honor Imaginum terminetur in ipsa sua exemplaria. Probatur auctoritate Conciliorum, Romani, sub Gregorio III. item Concilij Romani, sub Stephano dicto III. vide Bellarminum de Imaginibus, lib. 2. cap. 10. fol. 715. Item probatur authoritate Concilij Septimi Act. 7. in quo definitum est, Imagines esse venerandas honore illis proportionato, ad Sacra relationem habentibus præstamus honorem, creatis tamen & inanimatis proportionatum, ut suprà, quem exhibemus rebus Sacris. Est autem hoc Concilium ejusmodi, ut nullo modo dubitari possit, quin Generale & legitimum fuerit: nam habuit imprimis Legatos Romani Pontificis, & trium aliorum Patriarcharum, Alexand. Antioch Hierosol. necnon Patriarcham Constantinop. omnes consentientes, ut ex Subscriptionibus patet; prætereà consensit Imperator Constantinus. Ad hæc disputatum est acriter & diù, allatis in medium Scri-

in hoc Concilio fuerunt Episcopi CCCL. teste Cedreno.

 pturis,

pictis, Concilijs, & Patribus, vide Bellarm. cap. 10. de Imag. Sanct. lib. 2. cap. 11. fol. 715. quomodo omnia argumenta in oppositum contra hoc Concilium resolvit sufficienter.

Probatur amplius ex SS. Patribus cultus Imaginum. S. Basilius in Julianum, ut citat Adrianus Papa, in Epist. ad Imperatores in 7ma Synodo Act. 2. ait: *Historias Imaginum illorum honoro, & palam adoro, hoc enim nobis traditum à SS. Apostolis, non est prohibendum, &c.* S. Chrysost. in Litur. *Sacerdos* (ait) *ad Imaginem Christi caput inclinat.* S. Ambros. Serm. 10. in Psal. 118. ait: *Qui Imaginem coronat Imperatoris, utiq; illum honorat, cujus Imaginem coronavit, & qui Statuam contempserit Imperatoris, Imperatori utiq; fecisse videtur injuriam.* S. August. lib. 10. Confess. cap. 34. reprehendit Pictores, & similes artifices, quòd necessarium & moderatum usum, & piam significationem aliquando transgrediantur, ubi admittit, quasdam esse picturas necessarias, quasdam etiam piam significationem habentes, & proindè venerabiles. S. Gregor. lib. 7. Epist. 5. ad Januar. Episcop. Caralit. loquens de Imagine B. V. MARIÆ, & Cruce, quæ positæ fuerant in Synagoga Judæorum, quas jubet inde auferri, ait: *His hortamur affatibus, ut sublatâ exindè cum eâ, quâ dignum est veneratione, Imagine atq; Cruce debeatis, quod violenter ablatum est, reformare.* Et lib. 7. Epist. 53. ad Secund. docet, Imaginem Sacram honorandam, non tamen ut DEUM, dum ait: *Et nos non quasi ante Divinitatem, ante illam prosternimur, &c.* Damascen. lib. 4. cap. 17. de Fide. dicit esse Apostolicam Traditionem, cultum & Crucis, & Imaginum. Præterea Crucem, id est Crucifixi Imaginem, fuisse in Ecclesia semper honoratam, nam Lactant. in Carm. de Pass. Dñi: *Flecte genu, lignumq; Crucis venerabile adora.* Sedulius lib. 5. Carm. Paschal. *Neve quis ignoret speciem Crucis esse colendam.* S. Ambros. Orat. de Obitu Theodosij ait: *Sapienter Helena egit, quæ Crucem Christi in Capite Regum levavit & locavit, ut Crux Christi in Regibus adoretur.* Et lib. de Incarnationis Dominicæ Sacramento cap. 7. ait: *Numquid cùm in Christo Imaginem DEI Crucemq; veneramur, dividimus eum?* S. Hieron. in Vita Paulæ: *Prostrata ante Crucem, quasi pendentem Dominum cerneret, adorabat.* S. Athanasius " Qu. 16. ad Antiochum dicit, Christianos Imaginem Crucis colere " potiùs, quàm lanceæ, vel Columnæ, & similium, quia si Gentiles " accusent nos, quòd colamus lignum, possumus mox separare " duo ligna Crucis adinvicem, & commodè sublatâ figurâ Crucis " con-

NB.

Vixit An. 300.

Vixit An. 450.

reflexo & directo ad Exemplar Christi cultus.

in quo Gentiles accusabant Primitivam Ecclesiam, in eodem moderni Dissidentes accusant.

concul care duo illa ligna; ut ostendamus, nos non ligna, sed Imaginem Crucifixi venerari. Deniq; Patres testantur, Christianos semper accusatos à Gentilibus; quòd colerent Crucem, quæ est Imago Crucifixi.

Discursus Theolog.

In quo magis probatur cultus SS. Imaginum, ex miraculosis Imaginibus.

PRobatur ampliùs à miraculis cultus Imaginum Sanctarum. Deus enim per Imagines Christi & Sanctorum multa miracula operatur, ex quo intelligimus, placere illi. ut Imagines honorentur. Multa inveniuntur in varijs Authoribus probatissima miracula, quæ nullus, nisi cæcus & pertinax negare poterit: tot resuscitationes mortuorum, illuminationes cæcorum, sanationes claudorum, & variarum infirmitatum, quæ nisi à solo DEO miraculosè patrari possunt, de quibus in particulari mox, quæ si omnia Dissidentes recto & sano oculo aspicere vellent, nullam haberent difficultatem in cultu Sanctarum Imaginum.

Illustre imprimis est miraculum, quod Eusebius refert lib. 7. Hist. cap. 14. de Basi Statuæ Christi Æneæ, cujus herba crescens omnes pellebat morbos, qui illa utebantur, quod etiam refert Theophylact. in cap. 9. Matthæi Addit Sozom. lib. 5. Hist. cap. 20. de eadem Statua, quòd videlicet cùm Julianus Apostata eandem Statuam Christi inde amovisset, & suam in eodem loco posuisset, mox ignis de Cœlo Statuam Juliani discerpsit, & caput à reliquo corpore divulsit plane, ad eundem modum, qui idolo Dagon olim accidit. 1. Reg. 5. Multa alia miracula per Imagines à DEO facta legi possunt apud ipsos Magdeb. Centuriat. Cent. 6. & seq. cap. 13.

Vixit A. 330

In nostro Regno Poloniæ est clarissima varijs & multis miraculis Sacra Imago in Claro Monte, dicta Czestochoviensis, & teste Nicephoro lib. 2. cap. 43. & lib. 15. cap. 14. à S. Luca Evangelista in mensa ex Domo Lauretana depicta, & prout Historia refert, Hierosolymâ Constantinopolim Carolo Magno in donum transmissa, ab eodem Leoni Duci Russiæ donata, ac deinde per Vladislaum Ducem Opoliensem in Poloniam translata, & Sacri Ordinis Religiosis S. Pauli Primi Eremitæ in Tutellam tradita. Hæc plurimis & evi-

dentissimis sæpiùs claruit & claret miraculis, quæ in unum librum collecta, cujus titulus: *Fragmenta Mensæ Regiæ*, sive *Historia de Miraculosa Imagine SSmæ Virginis MARIÆ Czestochoviensis*. Hic liber ab Illustrissimo Nicolao Oborski, Episcopo Laodicensi, Suffraganeo & Administratore protunc Episcopatûs Cracoviens. est revisus, & approbatus. In hoc libro à pag. 96. ad pag. 120. miracula autentica, & fide publicâ probata inveni, nempe 17. homines, qui fuerant in varijs submersi aquis, & post aliquot horas ex aquis extracti mortui, per invocationem Deiparæ, cum voto visitandi Sacram Imaginem, ad vitam revocati. Item à pag. 117 ad pag. 127. inveni, vel mortuos, vel occisos, ad Sanctam Imaginem 23. allatos, vel in itinere, vel in ipso loco, per invocationem Deiparæ ad vitam revocatos. Inter plura alia, allati sunt duo filij occisi, cum matre occisa ad Sacram Imaginem; dum canitur Hymnus Magnificat in Vesperis, ad illa verba, *fecit mihi magna qui potens est, & Sanctum Nomen eius*, res stupenda! surgunt omnes occisi filij, cum occisa matre, cum magno stupore omnium, qui tunc plures aderant. Ex Moravia longo itinere portat in tumba mortuum filium mœsta mater etiam fœtentem ad Sacram Imaginem; in ipso limite Templi surgit mortuus, & vivus intrat Capellam, stupentibus plurimis, & laudantibus Deum, quòd hæc magnalia faciat in honorem Sanctissimæ Matris suæ. Hoc miraculum usq; hodiè depictum manet in foribus ubi surrexit mortuus. Pag. 134. ad hanc Imaginem 10. cæci visum receperunt. Pag. 137. & septem muti & surdi loquellam & auditum recuperârunt. Facta & alia plura miracula, in hoc libro expressa, per invocationē Sanctissimæ Deiparæ patrata, maximè, quæ tempore Sueticæ Obsidionis contigerunt, tam clara & manifesta, ut ipsi Sueci mirati sint, & fassi coram multis, singularem protectionem habuisse Deiparam istius loci, ipsisq; multa infortunia & mira accidisse, cùm in oppugnatione Monasterij globi ex tormentis Sueticis explosi, redibant ad castra illorum, magno damno & stupore eorum, cùm non semel apparuerit Monasteriū in nebula, aliàs vel nimis depressū, vel nimis elevatum, ut falleret tormentorum explosionem: non semel etiam visa est in aëre à Suecis & alijs, terribilis ut castrorum acies ordinata, cum evaginato gladio, ad cujus terribilem aspectum ad quadraginta Sueci mortui ceciderunt. Hoc etiam mirandum, quòd tam arctam obsidionem, & tam magnum apparatum omnis generis armorum, violentamq; expugnationem, 70. Religiosi S. Ord. S. Pauli Primi

Insigne miraculum.

Simile aliud.

Supremi Ducis Milleri Nepos globo tormenti in duas partes scissus, & ipse Dux eodem globo in secreto loco vulneratus graviter, exclamabat sæpius in gravi dolore, ô Czestochovia!

Primi Eremitæ cum alijs Obsidibus, per septem septimanas sustinuerunt, cùm non adeo illo tempore fuit fortificatum Monasterium, ex repentina hostis obsidione. Sunt plura alia, quæ brevitatis causâ omittimus, suntq; nota toti Regno, & cùm liceat illa unicuiq; in prædicto libro legere, mirari, & laudare Divinam potentiam, quæ facit mirabilia in Honorem Sanctissimæ Matris suæ.

Secunda Imago extra Cracoviam in Arenis, miraculis toti Regno celeberrima, de quibus prodijt Liber sub hoc titulo: *Diva Virgo Cracoviensis Carmelitana in Arenis*, à Reverendo Patre Hyacintho Liberio, Juris Utriusq; Doctore, Præposito SSmi Corporis Christi, Canon. Regul. Librorum Censore Diœcesis Cracov. & à varijs Theologis approbatus. In hoc libro inveni, mortuos ad hanc Sacram Imaginem, vel aquis submersos, octodecim resuscitatos. Item cæcos & oculis orbatos & perfectè illuminatos; Num. 5. surdum & claudum perfectè sanatos. Sunt & alia plurima miracula, quæ legere in libro prædicto Lector poterit, cùm nos brevitati consulendo, hæc occasionaliter adduximus.

Tertia Imago miraculis varijs clarissima est Zdzieszoviensis, penes Oppidum Borek in Diœcesi Posnaniensi, cujus plurima miracula collecta sunt in librum, cujus Titulus: *Magnalia Deipara ad Imaginem Zdzieszoviensem*. Hic liber est approbatus à Perillustri ac Reverendiss. Dño Alberto Dobrzelowski, Archidiac. & Officiali Posnan. Generali; item à Perillustri, Magnifico, ac Reverendo Dño Simone Stanisl. Makowski, Rectore protunc Almæ Academiæ Cracoviens. S. Theol. Doctore & Profess. In hoc libro inveni, ad hanc miraculosam Imaginem resuscitatos mortuos, vel submersos, vel occisos, varijs temporibus, Num. 55. Cæcos & visu totaliter carentes, illuminatos, Num. 21. Claudos & usu pedum totaliter carentes, perfectè sanatos, N. 15. Sunt & plurima alia, quæ brevitatis causâ omittere debui. Hæc sunt magnalia DEI, quæ facit in honorem SS. Matris suæ, & vult, ut eam pro dignitate honoremus. Hic est lapis Lydius, quo vera Religionis, & falsa hæresis moneta probatur. Dicat quidquid velit omnis hæreticus, evomat quæcunq; velit contra miracula figmenta, ipsa Incarnata Sapientia stat pro miraculis, Joan. 10. *Si mihi non vultis credere, operibus credite*. Novit astuta & in malum prodiga hæresis rationibus in rationes armari, Scripturas in suum sensû depravatas Scripturis opponere, consonam SS. Patrũ Antiquitatem minus curare, ubi illorum perstringit errores, at ubi

de alijs miraculosis Imaginibus sileo, cum authentica testimonia ad manus non habeam de illis.

vis miraculorum in medium prodit lumen veræ fidei, à tenebris hæresum dividit, & nisi obcæcatos in tenebris relinquit. Ita Christus ultimum doctrinæ suæ examen ad judicium miraculorum remittit, his judicibus suum Divinum probat Evangelium, Joan. 10. *Opera quæ ego facio, hæc testimonium perhibent de me.* Et Joan. 15. *Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc autem & viderunt, & oderunt me.* Patet ergo, certissimam in probandis Orthodoxis dogmatibus miraculorum vim esse, maximè resuscitationem mortuorum, illuminationem cæcorum, sanationem repentinam claudorum, ut nullo modo in dubium vocari possint: repugnat enim Divinæ bonitati & veracitati, ut permittat fieri miracula in testimonium falsæ doctrinæ, vel erroris; negare verò, hæc miracula non facta ad prædictas Sacras Imagines, est negare Solem in Cœlo. Cùm tot miraculosæ Imagines inveniantur in varijs Regnis, tot testes oculati testati sunt, tot authentica testimonia vel in libris Ecclesiarum ingrossati, vel coram Actis Civitatensibus cum multorum subscriptionibus recogniti inveniantur, hæc omnia negare, est major impudentia, quam negare Constantinopolim vel Hierosolymam, quòd nec est, nec fuerit in rerum natura.

Quid de alijs Sacris Imaginibus dicemus? ut Lauretana, quæ per Universum Christianum Orbem floret miraculis. Hoc unicum sufficit, quòd ex Oriente transportata fit mirabili aliquo modo in partes Italiæ, ut ipsimet omnes & oculis & manibus hoc palpamus miraculum: quæ ibi facta sunt, & fiunt miracula, Benevolum Lectorem ad Historias fide dignas remittimus.

Probatur ampliùs cultus Sacrarum Imaginum. Cùm Iconomachi, aut Judæi, aut Samaritani, aut Mahometani, aut Necromantici, aut manifesti Hæretici fuerunt, qui impugnabant Sanctas Imagines, quos impios fuisse nemo negare poterit; qui verò cultum Imaginum defendebant, fuerunt Viri Sancti & docti, & Ecclesiæ Primitivæ Doctores, quos superiùs pro cultu Sanctarum Imaginum citavimus. Confirmatur ab infelici exitu Iconomachorum. Nam tempore Leonis Iconom. postquam Imagines SS. in foro Constant. crematæ fuerint, orta est pestilentia tam grandis, ut Constantinopoli trecenta hominum millia interirent, teste Matthæo Palmerio, An. DCCXLI tempore Constantini Copronimi inauditæ calamitates Orientem invaserunt, terræ motus ingentes integras Urbes dejecerunt, multa millia hominum occiderunt, pestis gravissima orta

est,

eſt, ita, ut vineæ horti putei vix ſufficerent ad ſepeliendos homines. Deniq; obſtinatus Imperator Conſtantinus ita perijt, ut in morte clamaret, ſe adhuc vivum igni inextinguibili traditum comburendum, teſte Zonarâ, & Paulo Diacono in ejus Vita.

Neq; etiam hoc inſolitum eſt apud DEUM, quòd ſibi aliqua eligat loca, in quibus ſe magis propitium exhibeat, ut legimus lib. 2. Paralip. cap. 7. ubi ait: *Elegi locum iſtum mihi in domum Sacrificij, &c. Ego exaudiam de Cœlo, &c. Aures meæ erectæ erunt ad orationem ejus, qui in loco iſto oraverit.* Joan. 5. *Eſt autem Hieroſolymæ Piſcina probatica, &c. quinq; porticus habens, in his jacebat multitudo languentium magna, cæcorum & claudorum, &c. & qui prior deſcendiſſet in piſcinam poſt motionem aquæ, ſanus fiebat.* Si in loco à DEO electo exaudiebat DEUS: ſi ad Piſcinam ſanabatur multitudo languentium: ſi Actor. 19. ſudaria & ſemicincta S. Pauli applicata corporibus, expellebant varios languores & ſpiritus immundos; quare ad Imagines Sacras, quæ referuntur ad ſua exemplaria, & repræſentant vel Deiparam, vel alios Sanctos, non poterit præſtare ſimiles gratias; numquid ligabimus beneficas manus DEI? qui prout vult, & illi placet, effundit theſauros ſuæ bonitatis & miſericordiæ, cujus ſunt teſtes ſigna evidentia prædicta miracula, quæ nemo niſi ſolus DEUS patrare poteſt in honorem Sanctorum ſuorum. Ideò in Primitiva Eccleſia fuerunt Peregrinationes ad certa loca, quas fatentur etiam Centuriatores, Cent. 4. colum. 457. L. 57. quod etiam Chemnicius fatetur part. 3. pag. 32. dum ait: *Suſcipiebant peregrinationes ad loca, ubi Reliquias miraculis celebres & claras audiebant.* Qui verò hæc miracula cum Ethnicis & antiquis hæreticis contemnit, remitto illum pro reſponſione ſup. ad pag. 178. & ſeq.

ipſe Chriſtus cũ SS. Matre ſua & S. Ioſeph ibat in Hieruſalem. Luc. 2

de peregrinationibus ad Sacra loca inferiùs.

Diſſidentes cultum Imaginum à Patribus traditum agnoſcunt. Fulco contra Sanderum p. 672. & 675. Chriſti Domini Imaginem eximiæ virtutis à Lactantio aſſertam agnoſcit. Centuriat. Cent. 4. cap. 10. col. 1080. l. 50. Cent. 4. col. 407. & ſeq. citant Athanaſ. pro Imagine Salvatoris, Berithi & Martyrium, repræſentantes in Templo locari ſolitas. lib. 3. cap. 12. citant & Euſebium pro Imaginibus Chriſti & S. Crucis, lib. 1. cap. 18. ejuſdem Euſebij adducitur locus pro Imaginibus Petri & Pauli, & Salvatoris iterum. Crucis tamen Imaginem, ſeu in locis publicorum congreſſuum, ſeu domi privatim Chriſtianos habuiſſe, Tertull. in Apolog. indicare videtur. Ob hoc Ethnici Chriſtianis objiciebant, quòd Religioſi Crucis

essent. Cent. 5. col. 645. fuisse Imaginem in Ecclesia Constant. à Luca depictam, &c. Author est Nicephorus.

Discursus Theol.

Ex celebratione Festorum magis cultus Sanctorum firmatur.

FEsta verò Sanctorum celebrari, est antiquissimus mos in Ecclesia Cathol. Vide plures SS. PP. id attestantes. S. Augustinus Serm. " 20. de Sanctis ait: Post illum Sacrosanctum Domini Natalis di- " em, nullius Nativitatem legimus celebrari, nisi solius Beati Joan- " nis Baptistæ, in alijs Sanctis & electis DEI, novimus illum diem " coli, quo illos post consummationem laborum, & devictum, tri- " umphatumq; mundum, in perpetuas æternitates præsens hæc vi- " ta parturijt. In alijs consummata ultimi diei merita, in hoc etiam " prima dies, & ipsa etiam hominis initia consecrantur. Nota, in alijs Sanctis ait consummata merita, in hoc etiam prima dies conse- " cratur. Idem Serm. 21. de Sanctis: Natalem S. Joannis, Fratres " charissimi, hodiè celebramus, quod nulli unquam Sanctorum le- " gimus fuisse concessum. Solius enim Domini, & Beati Joannis " dies Nativitatis in universo mundo celebratur & colitur. Nota, in universo mundo celebratur. Author Tubæ pag. 72. adducit eundem S. Augustin. contra Faustum lib. 2. cap. 21. sic scribentem: *Populus Christianus memorias Martyrum religiosâ solemnitate concelebrat, & ad excitandam imitationem, & ut meritis illorum associetur.* Idem Author pag. 73. adducit Suos, Dreierum, Bernard. à Sanden, Regiom. Academiam, quæ Liturgias Veteres approbat, in quibus est invocatio Sanctorum.

imitatio & merita SS.

Discursus Theol.

In quo ostenditur, antiquam esse venerationem & usum S. Crucis, quæ est Imago Crucifixi.

DE Signo S. Crucis, quàm antiquus sit honor & mos signandi S. Cruce, & venerandi illam, SS. Patres audiamus. S. Dionysius Areopag. de Cœlest. Hierar. part. 3. cap. 5. Signum Crucis vocat

cat vitalis signi impressionem. S. Clemens lib. 8. cap. 13. Constit. Apost. ait: *Trophæo Crucis consignans in fronte dicat &c.* Martialis Episcop. Lemovi. unus ex 70. Christi Discipulis, Epist. ad Burdeg. cap. 8. monet, ut Crucem Domini semper in mente, in ore, in signo teneant. *Crux enim Domini*, ait, *armatura nostra invicta contra Satanam est.* Tertullian. vicinus temporum Apostol. ait: *Ad omnem progressum, &c. ad omnem aditum & exitum, &c. frontem Crucis Signaculo terimus.* S. Ephrem de vera Pœnit. ait: *Pingamus in ianuis, atq; in frontibus nostris, & in ore, & in pectore, &c. vivificum Signũ Crucis, armemur hâc insuperabili Christianorum armaturâ: ea enim victrix est mortis, fidelium spes, lux Orbis terræ, Paradisi inseratrix, hæresum profligatrix, dæmonum expultrix, &c. gloria perpetua Orthodoxorum in æternum.* Idem de Armatura Spirituali cap. 2. *Hanc ô Christiane! armaturam diebus singulis &c. circumferre non desinas, nihilq; sinè illa perficias.* S. Hieron. ad Demetr. *Scuti vice Crucis Signo te ipsum muni ex eo &c. cor tuum, validissima quippè armatura hæc est, nullusq; tibi unquam nocere poterit.* S. Cyrill. Catech. 4. *Tu manifestè signa te Cruce in fronte, ut dæmones Signum Regis videntes, trementes procul fugiant. Fac autem hoc Signũ & manducans, & bibens, &c. in Summa, in omni tuo negotio.* Idem Catech. 13. Cùm de „ Domino, Cruceq; contra infideles quæstio tibi erit, priùs statue „ manu tuâ Signum &c. Non potuisti dicere, ô Angele! scio quem „ quæritis meum Dominum, sed confidenter dicis, scio quòd Crucifixum. Corona enim est Crux, non ignominia. Idem post pauca: „ In fronte confidenter Signaculum Crucis digitis imprimatur, & „ in alijs omnibus Crux fiat, &c. recumbendo & surgendo, eundo „ & quiescendo. Magna hæc est custodia, quæ propter pauperes „ gratis datur, sinè labore propter infirmos, cùm à DEO sit hæc „ gratia, signum fidelium, & timor dæmonum. Triumphavit enim „ de illis in hoc Signo, ostentat illud audacter, quando enim viderint „ Crucem, recordantur Crucifixi. Metuunt eum, qui contrivit capita Draconis, neq; propterea, quod est gratuitum, contemnas „ hoc Signaculum, sed ideò magis venerare benefactorem. S. Cyrillus Alexandr. in Concilio Ephesino Generali III. Hom. ad Patres Concilij ait: *Mater & Virgo, &c. per quam pretiosa Crux celebratur, & in universo Orbe adoratur.* Quomodo dicunt, se venerari Concilium Ephesinum Generale III. si Crucem non venerantur. S. Hieron. ad Demetr. Claudas cubiculum pectoris, & crebro Signaculo „ Cru- „

eximia Encomi. S. Crucis.

Veneratio S. Crucis in Concilio Ephesino.

" Crucis munias frontem tuam, ne exterminator Ægypti in te lo-
" cum reperiat. Idem ad Eustoch. de custodia Virginitatis: *Ad omnem actum, ad omnem incessum, manus pingat Crucem.* Idem in locum illum, *Signatum est super nos lumen,* ait: *Ad Crucem, quam fronti imprimimus, & ad solemnem signandi nos Cruce morem refert.* S. Ambrosius lib. de Isaac & Anima ait: *Signaculum Christus in fronte est, Signaculum in corde, ut semper diligamus: Signaculum in brachio, ut semper operemur.* S. Ambrosij coëtaneus Prudentius Poëta Christianus in Hymno ante somnum:

quàm antiquū Signaculum Crucis in fronte, corde, & brachijs.

Cùm vocante somno castum petis cubile,
Frontem, locumq; cordis Crucis figura signet.

S. Chrysostomus in Demonstrationibus adversùs Gentiles, quòd
" Christus sit DEUS, Hom. 55. in Matth. ait: In toto Orbe Crux,
" & super Solem fulget Crux, quam omnes priùs abhorrebant, e-
" jus figuram tantoperè quærunt, ubiq; ea invenitur, apud Princi-
" pes, apud Subditos, apud Mulieres, apud Viros, apud Virgines, a-
" pud nuptas, apud subditos, apud liberos, subindè omnes eâ se si-
" gnant, inscribendo in nobilissimum membrum nostrum, in fron-
" te enim nostra, quasi in Columna, quotidie figuratur. Sic in Sa-
" cra Mensa, sic in Sacerdotum Orationibus, sic iterum cum Corpo-
" re in Mysticis Cœnis fulget. Idem in Declarat. in Psalm. 109. *Omnia quæ ad salutem nostram conducunt, per Crucem consummantur. Nam cùm regeneramur, Crux Domini adest: cùm Sacratissimo alimur Cibo: cùm in Ordinem consecrandi statuimur, ubiq; ac semper id Victoriæ insigne nobis adsistit. Quapropter & in penetralibus, & in parietibus, & in fenestris, & in fronte quoq; ac mente, magno studio Crucem in-*
" *seramus.* Idem in illud S. Pauli, *Pretio empti estis:* Pretium (in-
" quit) hîc Crucem appellat. Idem Hom. 12. in Epist. 1. ad Corin.
" ait: A primis annis filios vestros spiritualibus armis muniatis, &
" Cruce frontem sibi signandam erudiatis, & priusquàm per se ipsi
" facere possint, vos id facite. S. August. lib. 1. Confess. cap. 1. ait: *Signabar iam Signo Crucis eius, & condiebar eius Sale.* Idem Tract.
" 118. in Joan. Nisi Crucis Signum adhibeatur sive frontibus Cre-
" dentium, sive ipsi aquæ, quâ regeneramur, sive Oleo, quo Chri-
" smate unguntur, sive Sacrificio, quo aluntur, nihil eorum ritè
" perficitur. Notent hæc qui Signum Crucis abjecerunt. Idem Serm. 181. ait: *Hoc Signo Crucis, consecratur Corpus Dominicum, sanctificatur fons Baptismatis, initiantur Presbyteri, & cæteri gradus Ecclesiasti-*

antiquus usus S. Crucis in Missæ Sacrificio.

Consummatio salutis S. Crux.

☞ *in Ordinibus S. Crux adhibetur*

☞ *in omnibus Sacramentis S. Crux adhibetur*

NB.

clesiastici, omnia quaecunq; sanctificantur, hoc Signo Dominicae Crucis consecrantur. Et iterum: Hujus Crucis ministerio rudes catechizantur, eodem mysterio fons regenerationis consecratur, ejusdem CrucisSigno per manûs impositionem dona gratiarum accipiunt, cum ejusdem Crucis charactere Basilicae dedicantur, Altaria consecrantur, Altaris Sacramenta cum interpositione Dominicorum Verborum conficiuntur. Sacerdotes ut Levitae, per hoc idem ad Sacros Ordines promoventur. Et universaliter omnia Ecclesiarũ Sacramenta in hujus virtute perficiuntur. Idẽ in Psal. 30. Conc. 3. ait: Non sinè causa Signum suum Christus in fronte nobis figi voluit, tanquam in sede pudoris, ne Christi opprobrio Christianus erubescat, hoc ergo in conspectu hominum si feceris, si indè coram hominibus non erubueris, si in conspectu filiorum hominũ, nec ore, nec factis Christum negaveris, spera tibi perfici dulcedinẽ DEI. Idem in Psalm. 23. ait: *Jam in frontibus Regum pretiosius est Signum Crucis, quàm gemma diadematis.* Idem in Psalm. 36. dicit: *A locis suppliciorum fecit transitum ad frontes Imperatorum, qui tantum honorem dedit poenis suis, quid servat fidelibus suis.* Idem Tract. 11. in Joan. ait: *Signat te Cruce Christi, portat in fronte, & non erubescit de Cruce Domini sui.* S. Gregor. Nazianzenus, antiquior S. Augustino, in priore Orat. contra Julianum testatur, quòd cùm Julianus Apostata deseruisset Christi Fidem, ingruentibus daemonum terroribus, cùm ex consuetudine Signum Crucis fronti impressisset, procul fugavit daemones. Idem narrant Theodoretus, Sozomenus, & Nicephorus. Origenes Homil. 8. in diversos Evang. locos ait: *Daemones, qui aurata Capitolia non timent, Crucem timent.* Quid mirum, si timeant Crucem daemones, cùm ad sudaria S. Pauli applicata obsessis, egrediebantur ex corporibus. In Actis Apostolorum cap. 19. ita legimus: *Virtutesq; non quaslibet faciebat DEUS per manus Pauli, ita, ut etiam super languidos deferrentur à corpore ejus sudaria & semicincta, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur.* S. Cyprian. Serm. de Baptis. Christi & Manifest. Trin. ait: *Neq; nos gloriamur in Paulo, sed in Cruce Domini gloriamur, cujus virtus omnia peragit Sacramenta. &c. Hinc omnium sanctificationum exurgit sublimitas & profundum, & longè latèq; diffunditur plenitudo gratiarum.* Idem Serm. de Passione Christi: Quicunq; sint Sacramentorum Ministri, qualescunq; sint manus, quae vel mergunt accedentes ad Baptismum, vel ungunt qualecunq; pectus, de quo Sacra

Dedicat. Basil. & Consecrat. Altariũ quàm antiqua. ☞

NB.

" Sacra exeunt Verba, Operationis auctoritas in figura Crucis o-
" mnibus Sacramentis largitur effectum. Idem scribens ad Demetrium, meminit de more frontem Cruce signandi. S. Ignatius, temporum Apostolorum vicinus, Epist. 5. ad Phil. scribit de Crucis trophæo, quòd illud videns dæmon, expavescit, & audiens timet. Quod expressit Prudentius in Hymno his verbis: *Crux pellit omne crimen, fugiunt Crucem tenebræ, Tali dicata Signo mens fluctuare nescit.* S. Dionysius, coætaneus Apostolorum, & Discipulus S. Pauli,
" Hierar. Eccles.. cap. 2. de Baptis. ait: Sacrâ appellatione invo-
" cationeq; sanctificatis aquis, cùm eas trinâ unguenti perfusione
" Crucis specie perfecit, pariq; numero Sacrosanctarum unguenti
" aspersionum. &c. Hunc usum Sanctæ Crucis signandi frontem, S. Basilius testatur, scribens ad Amphilochium, Traditionem esse ab Apostolis derivatam; quem vide etiam lib. de Spiritu S. cap. 27. Quàm verò frequens fuerit usus Sanctæ Crucis circa Annum, vel immediatè post 300, expressit Prudentius his Versibus: *Reges, Prophetæ, Judicesq; & Principes, virtute, bello, cultibus Sacris, Stylo non destiterunt formam pingere Crucis* Et quod Prudentius narrat de Regibus, idem scribunt Euseb. lib. 1. cap. 14. & lib. 3. cap. 3. Socrates lib. 1. cap. 1. Sozomen. lib. 1. cap. 4. Niceph. lib. 7. cap. 37. & 46. Constantinum M. Imperat. non solùm in fronte Signum Crucis designâsse, verùm in Vexillis, in Numismatibus, Signum Crucis fecisse, & in manu gestâsse. De Theodosio Imperat. scribit Niceph. lib. 12. cap. 39. quod is armaturâ Crucis fretus, intrepidus contra hostem progrediebatur. De Alexandrinis refert Ruffinus lib. 2. c. 29. quòd S. Crucis Signum unusquisq; in postibus, in ingressibus, in parietibus depingeret. Quod ipsum S. Chrysostomus non tantùm apud Alexandriam, verùm & alibi passim fieri testatur his verbis:
" Crucem ubiq; celebrari videre licet, in domibus, in foro, in soli-
" tudine, in vijs, in montibus, in collibus, in vallibus, in mari, in
" navigijs, in insulis, &c. in murorum picturis. Ac paulò antè: In
" purpuris Crux, in armis Crux, in mensa Sacra Crux, in toto Or-
" be Crux, &c. quam omnes priùs abhorrebant, ejus figuram tan-
" toperè quærunt, ubiq; ea invenitur, apud Principes, apud subdi-
" tos, &c. apud servos, apud liberos, subindè omnes eâ se signant. Hinc etiam in Sacramentis omnibus (in Liturgia Chrysost. & Serm. 19. de Sanctis) Cruces adhibentur, ut v. g. in Sacramento Ordinis, (ut ait B. Dionysius Eccles. Hierar. cap. 5.) Presbyteris & Diaconis forma-

Idem Hom. 55 in Matth. c. 12 ait, Signo Crucis omnia Sacram. perfici.

formatur Crucis Signum, ut intelligamus, omnia nobis per Crucem donata, quæcunq; à DEO donantur. Undè Apoſtolus ad Galat. 6. *Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri JESV Chriſti*, ſicut è contrà illos expreſſit, qui Crucem abominantur, ad Philip. 3. *Multi ambulant, quos ſæpè dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos Crucis Chriſti; quorum finis interitus, quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione, qui terrena ſapiunt*; hi ſunt fructus illorum, qui abnegant Crucem Chriſti. Undè patet ex tot teſtimonijs SS. Patrum, primitivæ Eccleſiæ fuiſſe ſemper in uſu venerationem S. Crucis, & uſum formandi illam in frontibus Chriſtianorum: patet etiam, magnam eſſe temeritatem illorum, qui ſinè omni fundamento, tam ſalutarem Crucis uſum rejecerint, nec illum adhibent, ut S. Auguſtinus, Chryſoſtomus, Cyprianus, Dionyſius, Baſilius, Teſtes omni exceptione majores, ex quorum Scriptis apparet, quòd etiam aliqui impugnabant tam venerationem, quàm uſum S. Crucis efformandi, contra quos ſcripſerunt, & Apoſtolus vocat illos inimicos Crucis. Auget Apoſtolus venerationem S. Crucis, dum ad Gal. 6. ait: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini noſtri JESV Chriſti*; gloriari autem in Cruce, nihil aliud eſt, quàm honorare Crucē, ſicut honoramus ideò Chriſtum, quia gloriamur in illo. ad Philip. 2. *Factus obediens usq; ad mortem, mortem autem Crucis: propter quod & DEUS exaltavit Illum, & donavit Illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen.* Veneranda igitur eſt Chriſti Crux, cùm Illi ſecundùm Naturam humanam exaltationem & excellentiam nominis attulerit. Veneranda item tanquam trophæum mortis, ut ait Apoſtolus ad Coloſs. 2. *Chirographum Decreti, quod erat contrarium nobis, tulit de medio, affigens illud Cruci.* Fuit quidem ignominioſa Crux Chriſto ex parte hoſtium, ſed quia illam elegit Chriſtus, ut docet S. Auguſtin. Epiſt. 120. cap. 26. *Nec ſinè cauſa Crucem potiùs quam aliud inſtrumentum mortis elegit*; ſicut & Paſſio Chriſti fuit ignominioſiſſima ex parte hoſtium: ſed ex parte Chriſti, quòd illam elegerit, nobis in immenſum utiliſſima, undè attente notate, quòd SS. Evangeliſtæ omnes quatuor, nullum myſterium in SS. Evangelijs, omnes ſimul, tam prolixè, nullum tam accuratè, quàm Paſſionem Dominicam deſcripſerunt. Et Iſaias Propheta, non tam Prophetam, quàm Evangeliſtam agere videtur, cùm tam fusè & tam clarè Dominicam expreſſerit Paſſionem cap. 53. Quare hoc? niſi quòd illius continuam memoriam haberemus, & membra Capiti noſtro compateremur,

mur, cum Apostolo, *Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini.* Exinde ab ipso exordio Ecclesiæ in Quadragesima, quam ex Traditione Apostolica superiùs pag. 302. probavimus, intensiùs recolitur Sacratissima Passio Christi, vocaturq; Sacratissima Quadragesima, Dies Sancti, Dies Salutis, Tempus acceptabile ad promerendam Gratiam Divinam; Illos verò, qui non honorant Crucem & Passionem Christi, vocat Apostolus ad Philip. 3. *inimicos Crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est.*

Probatur ampliùs Veneratio Crucis in Inventione Sanctæ Crucis, quòd illam DEUS non permiserit perire, vel igne, vel putredine, vel alio aliquo modo, per trecentos & ampliùs annos, cùm Judæi & Gentiles voluerint exterminare memoriam S. Crucis, positâ in loco crucifixionis marmoreâ Veneris Statuâ, & ad Præsepe Salvatoris, & in loco Resurrectionis, Adonidis & Jovis positis Simulacris. Sed illo tempore inventa est CruxS. quando incæpit publicè Catholica Religio sub Constantino Magno. Ab illo tempore instituta est Solennitas Inventionis S. Crucis, sicut & Exaltationis sub Heraclio, quæ fuit utraq; miraculosa. Vide Ruffinum lib. 10. Hist. cap. 8. Socrat. lib. 1. cap. 13. Theodoret. lib. 1. cap. 18. Sozomen. lib. 2. c. 1. Nicephor. lib. 8. cap. 29. Concludamus cum S. Cyrillo Alexandrino, qui in Concilio Ephesino Generali III. Hom. contra Nestor. ad Patres Concilij inter alia ait: *Per te Trinitas sanctificatur, per te Crux pretiosa celebratur, & adoratur in toto Orbe terrarū.* Hoc Concilium tam Lutherani, quàm Calvinistæ dicunt se recipere & venerari, ut Sacrosanctum; & cur Crucem pretiosam non celebrant, nec adorant? cùm Concilium tam clarè de veneratione & adoratione Crucis loquatur.

Discursus Theolog.

An Sancti videant nostras necessitates? an invocandi?

ait Author Tubæ pag. 70.

SAncti Angeli orant pro nobis. Zach. 1. *Domine Exercituum, quousq; tu non misereberis Hierusalem, & Urbium Juda, quibus iratus es,* & respondit Dominus Angelo verba bona, verba consolatoria. Genes. cap. 19. *Venerunt duo Angeli Sodomam vesperè, & sedente Loth in foribus Civitatis, qui cùm vidisset eos, surrexit, & ivit obviam eis, adoravitq; pronus in terram.* En honor delatus SS. Angelis.

honor & Veneratio SS. Angel. ☞

Ibidem:

Ibidem: *Cùmq; esset manè, cogebant eum Angeli, dicentes: Surge, tolle uxorem tuam, & duas filias, quas habes, ne & tu pariter pereas in scelere Civitatis. &c. Dixitq; Loth ad eos: Quæso Domine mi, quia invenit servus gratiam coram te, &c. ut salvares animam meam, &c. est Civitas hæc iuxta, ad quam possum fugere parva. & salvabor in ea. &c. Dixitq; ad eum: Ecce, etiam in hoc suscepi preces tuas, ut non subvertam Urbem, pro qua locutus es. &c.* En Angelus exaudivit invocantem se. Calvinus convictus concedit, Angelos pro nobis orare, lib. 3. Instit c. 20. §. 23. at si SS. Angeli orant pro nobis, etiam Sancti orant, qui sunt æquales Angelis, Luc. 20. Apocal. 15: ait, *Cecidisse Sanctos coram Agno, habentes singuli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum.* Sancti in Cœlis expetunt vindictam de impijs, Apocal. 6. *Usquequò Domine Sanctus & verus non iudicas, & non vindicas sanguinem nostrum de his, qui habitant in terra.* Multò magis misericordiam à DEO nobis postulabunt. Gen. 20. *Nunc ergo redde viro suo uxorem, quia Propheta est, & orabit pro te, & vives.* Baruch 3. *Domine Omnipotens DEUS Israël, audi nunc orationem mortuorum.* Job ult. *Ite ad servum meum Job, & offerte holocaustum pro vobis: Job autem servus meus orabit pro vobis, & ego suscipiam faciem eius.* Sancti viventes hîc pro vivis DEUM orabant, & ad invicem se orationibus juvabant, ex præcepto Christi, Sic orabitis, *Pater noster da nobis, & dimitte nobis, sed libera nos*; non dixit Christus. nec docuit, da mihi, dimitte mihi, libera me, ostendens, communem orationem illi gratiorem esse, ut etiam in Symbolo dicimus: *Credo Communionem Sanctorum.* S. Paulus in varijs Epistolis se orâsse pro ijs Ecclesijs dicebat, ad quas scribebat, & invicem illorum se commendabat orationibus, ut patet ad Colosś. 1. *Semper orantes pro vobis.* Ibidem: *Non cessamus pro vobis orantes.* & cap. 4. *Orantes simul & pro nobis.* cap. 24. *Orationi instate, &c. orantes simul & pro nobis.* & Jacobi 5. *Orate ad invicem, ut salvemini.* 2. ad Thess. 3. *Fratres orate pro nobis.* Undè S. Hieronymus lib. contra Vigilantium Tom. 2. cap. 3. ait: Si igitur Apo- „ stoli & Martyres, adhuc in corpore constituti, quando pro se ad- „ huc debent esse solliciti, orant pro cæteris, quantò magis post co- „ ronas, victorias, & triumphos. Unus homo Moyses sexcentis mil- „ libus armatorum à DEO veniam, & Stephanus, imitator Domini „ sui & primus Martyr in Christo, pro persecutoribus veniam de- „ precatur, & postquam cum Christo esse cœperint, minùs valebũt? „

inVocatio S. Angeli.

exauditio preci

mandatum inVocadi Sanctos.

Matth. 6

Symb. Apostol.

mandatum inVocandi VVos, quare autem non mortuos? hoc argumentū nunquam possunt solVere haretici, cum sit S. Hieron. contra Vigilant.

 Paulus „

" Paulus Apostolus ducentas septuaginta sex sibi dicit in navi ani-
" mas condonatas, & postquam esse cœperit cum Christo, tunc ora
" clausurus est? & pro his, qui in toto Orbe ad suum Evangelium
" crediderunt. mutare non poterit? Hucusq; S. Hieron. Psal. 131.

NB.

Memento Domine David, & omnis mansuetudinis eius. Et Salomon propter merita Parentis obtinuit Regnum; ut lib. 3. Reg. cap. 15. dicitur: *Propter David dedit ei Dominus DEUS suus lucernam in Jerusalem, ut suscitaret filium eius post eum, eò quòd fecisset David rectum in oculis Domini.* Et 3. Reg. 11. *Quia non custodisti præcepta mea, quæ mandavi tibi, disrumpens scindam Regnum tuum, &c. verùm tamen in diebus tuis non faciam propter David Patrem tuum.* Et Daniel. 3. *Ne auferas misericordiam tuam à nobis propter Abraham dilectum tuum, & Isaac servum tuum, & Israël Sanctum tuum.* Unde S. August. quæst. 149. in Exod. ait: *Admonemur, cùm merita nostra nos gravant, ne diligamur à DEO relevari nos apud eum illorum meritis posse, quos DEUS diligit.* Idem docet S. Chrysost. Hom. 42. in Genes. 27. in Matthæum.

Præterea in utroq; Testamento sæpè legimus, viventes à viventibus invocatos. Lib. 1. Reg. cap. 7. *Ne cesses pro nobis clamare ad Dominum DEUM nostrum, ut salvet nos* Item Job ultimo: *Ite ad servum meum Job, ille orabit pro vobis, faciem eius suscipiam, ut non vobis imputetur stultitia.* Genes. 20. *Nunc ergò redde viro suo uxorē, quia Propheta est, & orabit pro te, & vives.* Genes. 18. DEUS propter decem justos voluit parcere Sodomæ, ait enim: *Si inventi fuerint ibi decem, & dixit, non delebo propter decem.* Actor. 7. *Domine ne statuas illis hoc peccatum.* Unde S. August. Serm. 1. de Sanctis: *Si Stephanus non orâsset, Ecclesia Paulum non haberet.* Et ipse Paulus sæpiùs orabat pro alijs, & aliorum petebat orationes, ut superiùs patuit. 2. ad Thessal. 3. *Fratres orate pro nobis.* Ergo licebit & nunc invocare Sanctos regnantes cum Christo. Si non liceret, maximè, quia dicit adversa pars, injuria fit Christo, cùm alius præter illum invocetur, eâdem ratione fiet injuria Christo, si homines viventes in terra invocabuntur, itaq; Paulus ex sententia adversæ partis fecit injuriam Christo, cùm peteret orationes viventium. Hoc argumentum, tam Vigilantius, quàm Calvinus & alij, negantes intercessionem Sanctorum, nunquam solvere poterant. Respondent quidem, sed non ad rem, & dicunt, aliam esse rationem invocationis vivorum, aliam mortuorum, quia vivi omnes subnixi unâ Chri-

est argumentū S. Hieron. contra Vigilant. ut superius patuit pag. 401

sti

sti intercessione, tam pro se, quàm pro alijs DEUM rogant, quia sunt invicem membra, & quia Scriptura hortatur, ut oremus pro invicem, Jacobi 5. *Orate ad invicem, ut salvemini.* At hoc idem dicendum est de mortuis, nam & illi sunt membra ejusdem unius Ecclesiæ, sub uno Capite Christo, illic Triumphantis, hîc militantis, & unâ eâdemq; intercessione Christi nituntur, quidquid nobis à DEO petunt, per Christum petunt; undè semper Ecclesia ad finem Orationum de Sanctis addit, *Per Christum Dominum nostrum.* Ut ergo ostendamus, non solùm non fieri injuriam Christo, cùm invocamus Sanctos, tam viventes in terra, quàm in Cœlo regnantes, sed potiùs cedere ad ipsius honorem, & ut erroneas opiniones de invocatione Sanctorum ex cordibus multorum explodamus & eradicemus.

Primò dicimus in sententia Catholica, Non licet à Sanctis petere, ut nobis tanquam authores Divinorum beneficiorum, gloriam vel aliquam gratiam concedant, quia ipsi hoc non possunt, nec habent, quod soli DEO competit, ut in Psalm. 120. legimus, *Auxiliū meum à Domino, qui fecit Cœlum & terram.* *Secundò* dicimus, Sancti non sunt immediati intercessores nostri apud DEUM, sed quidquid à DEO nobis impetrant, virtute Passionis & Mortis Christi, & per Christum nobis impetrant, aliter nihil valent Orationes & Patrocinia Sanctorum. Sic S. Augustin. in Psal. 108. ait: *Oratio, quæ non fit per Christum, non solùm non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit in peccatum.* Itaq; invocamus Sanctos ad hoc solùm, ut faciant id quod nos facimus, ut orent nobiscum, & pro nobis ad Christum, quia meliùs & efficaciùs ipsi facere possunt, quàm nos, cùm amici DEI, meliùs illi, & nos simul, quàm nos soli. *Tertiò* dicimus, Solus Christus est, qui mundum reconciliavit DEO, meruitq; nobis gloriam & gratiam, & omnia necessaria ad salutem, nec est in aliquo alio salus, nisi in morte illius, ut ad Colosſ. 1. patet: *Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum reconciliare, omnia in ipsum pacificans per Sanguinem Crucis eius, sive quæ in terris, sive quæ in Cœlis sunt.* Et 1. Joan. 2. *Ipse est propitio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi;* undè dicitur Joan. 10. *Ostium*, & cap. 14. *via, veritas, & vita, nemo venit ad Patrem, nisi per eum.* 1. Tim. 2. dicitur *Mediator DEI & hominum,* non tantùm officio, sed etiam naturâ, quia nos reconciliavit DEO, non tantùm deprecando, sed condignum pretium & satisfactionem exhibendo, habebat enim vim illam ex Natura suæ

 per-

personæ. Unde solus est Christus JESUS Sanctus Sanctorum, cujus Sanctitate sanctus est, quicunq; sanctus est, cujus Justitiâ justus est, quicunq; justus est, cujus nisi Crux intercessisset, nulla esset Sanctitas, nulla Justitia, nulla merita, nisi miseratio Domini, & acerba mors Crucis, quam ille misertus nostri, nostrâ causâ subire dignatus est, hanc si sustuleris, quid erunt universæ justitiæ nostræ, nisi pannus menstruatæ, Isaiæ 64. Hic itaq; Sanctus Sanctorum, quem dedit DEUS Caput super omnem Ecclesiam, quæ est Corpus ipsius, merita sua omnia passionis & mortis suæ, cum membris suis communicat, per Sacramenta Ecclesiæ, quæ vocantur Sancta, quorum est in Ecclesia Communio, ut ait Paulus 1. ad Corint. 10. *Unus panis, & unum Corpus, multi sumus, qui de uno pane participamus.* Hanc Communicationem meritorum & mortis Christi in multis locis ostendit Scriptura, cùm Christus Sanctos vocat amicos, fratres, cohæredes Regni Cœlestis; & quamvis ipsi soli competit remittere peccata, eandem tamen potestatem dedit Sacerdotibus, *quorum remiseritis peccata, remittentur eis.* Unde pulchrè S. Ambrof. in Luc. cap. 9. *Sed quid miramur, eum famulis suis induisse sua nomina, quibus & Patrem suum participat & Regnum, dedit enim potestatem excipientibus se filios DEI fieri.* Cyrillus Alexandr. lib. 4. in Esaiam Orat. *Cùm ipse Christus lux vera sit, lucem vocavit Ss. Apostolos, & cùm ipse naturâ solus verè sit Filius, nobis in ipsum credentibus potestatem dedit Patrem vocandi DEUM.* S. Paulus hanc donationem meritorum Christi nobis omnibus satis clarè expressit, dum ait ad Roman. 8. *Proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit.* Si omnia, ergo & merita, & mortem illius. Et 2. ad Corint. 1. *Abundant passiones Christi in nobis.* Et ad Philip. 3. *Societatem passionum illius configuratus morti ejus.* In virtute ergo Passionum & Mortis Christi, Sancti intercedunt pro nobis, sinè injuria Christi, quia ad Christum, & per Christum intercedunt pro nobis, & orant nobiscum: quod expressit S. Ambrosius lib. de Isaac, cap. 8. dum ait: *Ipse Christus est os nostrum, per quod Patri loquimur; oculus noster, per quem Patrem videmus; dextera nostra, per quam nos Patri offerimus.* Et Sancti idem faciunt nobiscum, qui adhibentur comprecatores, ut nostris orationibus suas adjungant, & quidquid impetrant, virtute mortis Christi, & per Christum impetrant, undè potiùs ad honorem Christi hoc cedit, cùm omnia bona ab ipso, & per ipsum procedunt, quando non soli, sed cum Sanctis accedimus ad Christum.

Di-

Diſcurſus Theol.

In quo magis probatur interceſſio Sanctorum ex eo, quòd Diſſidentes non conveniunt inter ſe de ea, nec principium aſſignare poſſunt, quando incepit invocatio Sanctorum, quod eſt proprium dogmatum Catholicorum, quæ ad Apoſtolos referuntur.

PHilippus Melanchton in Apolog. Confeſs. Auguſtanæ Art. 21. objicit, veteres Scriptores ante Gregorium M. nullam feciſſe mentionem invocationis Sanctorum; at Chemnicius in Exam. Concil. Trident. Seſs. 22. affirmat, invocationem Sanctorum cæpiſſe poſt tempora Auguſtini, qui vixit ducentis ferè annis ante Gregoriũ. Ergo ſecundùm Melanchtonem incæpit invocatio Sanctorum circa Annum 600. & ſecundùm Chemnicium circa An. 400. circa quam vixit S. Auguſtinus. Idem Chemnic. in eodem Exam. Seſs. 25. ait, Authorem invocationis B. MARIÆ fuiſſe Petrum Gnaphæum, circa An. 480. Iſti duo viri, cùm hæc prædicarent populo, poterant facilè retrahere ſimpliciores, præſertim ab invocatione Sanctorum. Sed nos, ut ipſa veritas expoſcit, rem examinemus, quis majorem veritatem ex illis dixerit, cùm inter ſe tam longè diſcrepant de tempore invocationis Sanctorum, cùm uterq; ſit ex præcipuis adverſæ partis.

quo tempore incepit inVocatio SS.

Videamus nos Veteres Scriptores, & SS. Patres, quid illi de invocatione Sanctorum ſenſerint. Primus ſit S. Dionyſius Areopagita, qui tempora vidit Apoſtolorum. Hic cap. 3. Eccleſ. Hierar. ait: *Nam profectò idem fit, ac ſi quis Sole ſuos radios ſanis largiente oculis ſibi oculos eruens, Solaris luminis particeps fieri poſtulet. Sic impoſſibilium ſuperfluâ ſpe ille ſuſpenſus eſt, qui Sanctorum flagitat preces, & naturæ ipſorum conſentaneas Sacras Operationes abigit.* Hîc duo docuit S. Dionyſius, & flagitare preces Sanctorum, & Sacras Operationes illorum imitari. S. Irenæus lib. 5. contra Hæreſ. ait: *Et ſicut illa ſeducta eſt, ut effugeret DEUM, ſic hæc ſuaſa eſt obedire DEO, ut virginis Evæ MARIA fieret Advocata*; quid clarius? & indè canit Eccleſia: *Eia ergo Advocata noſtra.* Origenes in Tractat. qui inſcribitur, *Treni ſeu planctus*, ait: *Incipiam me genibus proſternere, & deprecari univerſos Sanctos, ut mihi non audenti petere DEUM, propter*

Vixit An. Ch. 80

Vixit circa An. 150

Vixit An. 230

Vixit An. 250 — *Vixit A. 340* — *Vixit A. 350* — *Vixit eodem tempore.* — *oblatio Sacrificij* — *Vixit A. 330* — *peregrinatio ad monumenta Sanctorum.* — *Vixit A. 380* — *Vixit A. 380* — *Vixit eod. An* — *Vixit A. 380* — *Vixit A. 380* — *Vixit A. 380* — NB.

nimietatem peccati succurrant. S. Cornel. Papa & Martyr in Epist. 1. (quæ est de Translat. Corporum Apostol.) ait: *Orantes DEUM, & Dominum nostrum JESUM Christum, ut intercedentibus Sanctis suis Apostolis maculas vestrorum purget peccatorum* S. Athanas. Serm. in Evang. de SS. Virgine Deipara, id est de Annunciatione, ait: *Inclina aurem tuam in preces nostras, ne obliviscaris populi tui.* Et infrà: *Ad te clamamus, recordare nostri Sanctissima Virgo.* Et infrà: *Intercede Hera & Domina, & Regina, & Mater DEI pro nobis.* S. Hilarius in Psal. 129. ait: *Intercessione Angelorum non natura DEI indiget, sed infirmitas nostra.* idem dicit de intercessione SS. Apostol. & Prophet. in Psal. 124. S. Cyrillus Cateche. 5. Mystag. *Cùm Sacrificium offerimus, facimus mentionem etiam eorum, qui ante nos dormierunt, primùm Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, ut DEUS Orationibus illorum suscipiat preces nostras.* Eusebius lib. 13. de Præparat. Evang. cap. 7. *Veræ pietatis milites, ut DEI amicos honorantes, ad monumenta quoq; illorum accedimus, vota quoq; ipsis facimus, tanquam Viris Sanctis, quorum intercessione ad DEUM iuvari non parùm profitemur* S. Basilius Orat. in 40. Martyr. *Qui aliquâ premitur angustiâ, ad hos confugiat, qui rursùm lætatur, hos oret.* Idem in Psalm. 33. in illud, *Oculi Domini super iustos,* ait: *Sanctæ spirituales virtutes aliquæ, oculi dicuntur, &c. nonnullæ aures, ut quæ nostras excipiunt preces.* Gregor. Nazianz. Orat. in Cyprian. *Virginem MARIAM rogavit, ut periclitanti Virgini opem ferret.* Gregor. Nyssenus Orat. in S. Theodor. ait: *Intercede ac deprecare pro Patria apud Communem Regem.* Et infrà: *Si maiori opus fuerit deprecatione & advocatione, &c admone Petrum, excita Paulum, Joannem item, Theologum ac Discipulum dilectum.* S. Chrysost. Homil. 66. ad popul. ait: *Ipse qui purpurâ indutus est, accedit illa complexurus Sepulchra, & fastu deposito stat Sanctis supplicaturus, ut pro se apud DEUM intercedant.* S. Ephrem in Serm. de laud. SS. Martyrum ait: *Precamur Beatissimi Martyres, &c. ut pro nobis miseris peccatoribus &c. Dominum interpellare dignemini.* S. Ambrosius lib. de Viduis ait: *Obsecrandi sunt Angeli, qui nobis ad præsidium dati sunt. Martyres obsecrandi, quorum videmur nobis quodam pignoris corpore patrocinium vendicare, possunt pro peccatis orare nostris, qui proprio sanguine etiamsi quæ habuerunt peccata, laverunt. Isti enim DEI Martyres, nostri Præsules, &c. non erubescamus, eos intercessores nostræ infirmitatis adhibere, quia ipsi infirmitatem corporis, etiam cùm viverent, cognoverunt.* Hi omnes SS. Patres,

Patres, usq; ad S. Dionysiũ ascendendo, vixerunt circa An. 380. quo etiam tempore Vigilantius negavit primus venerationem Reliquiarũ & invocationem Sanctorũ, sed à S. Hieron. refutatus, ut suprà ostensũ est. Nota Lector, hi omnes SS. Patres ante S. August. vixerunt, qui vixit circa An. 400. Ergo non potest verificari, quod dicit Chemnicius, incepisse invocationem Sanctorum post tempora S. Augustini; multò magis illud non potest verificari, quod dicit Melanchton, *Ante S. Gregorium Veteres nullam mentionem fecerunt invocationis Sanctorũ*, cùm ex S. Dionysio, Discipulo Apostolor. Irenæo, Origine, Cypriano, Cornelio Papâ & Mart. Athanas. Hilario, & aliis ut suprà, qui longè ante S. August. vixerunt, patuit invocatio SS.

Sed videamus, quid S. Augustinus dixerit de Invocatione Sanctorum, qui præcessit S. Gregor. ducentis ferè annis. In lib. Meditation. cap. 24 ait: Felices Sancti omnes, qui jam pertransitis „ hujus mortalitatis pelagus, &c. Per ipsum vos rogo, qui vos ele- „ git, qui vos tales fecit, de cujus pulchritudine jam satiamini, &c. „ de cujus beatissima visione semper gaudetis, &c. subvenite nobis „ miseris. Et infra: Intercedite, orate, constanter atq; indesinen- „ ter pro nobis. Ibidem cap. 40. Sancta & Immaculata Virgo, Dei „ Genitrix MARIA, Mater Domini Nostri JESU Christi, interve- „ nire pro me digneris apud illum, cujus meruisti effici Templum. „ S. Michaël, S. Raphaël, S. Gabriel, SS. Chori Angelorũ, Archan- „ gelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Evangeli- „ starum, Martyrum, Confessorum, Sacerdotum, Levitarum, Mo- „ nachorum, Virginum, omniumq, justorum, per illum, qui vos „ elegit, &c. Vos rogare præsumo, ut pro me culpabili, ipsi DEO „ supplicare dignemini. S. Fulgentius de laud B. MARIÆ: Ideò „ omnes cursus naturæ Virgo MARIA in Domino nostro JESU „ Christo suscepit, ut omnibus ad se confugientibus fœminis subve- „ niret. S. Leo, Serm. 5. Confirmate amicitias cum SS. Angelis, „ & Patriarchis, Prophetis, Apostolis, Martyribus, &c. ipsorum „ ambite Suffragia. S. Victor lib. 3. de perse. Vandal. Adestote „ Angeli DEI, deprecamini Patriarchæ, orate SS. Prophetæ, estote „ Apostoli Suffragatores, præcipuè tu Petre Beate, quare siles pro „ ovibus & agnis, à Communi Domino magnâ tibi cautellâ & solli- „ citudine commendatis. S. Paulinus in Carmine Paneg. de S. Celso: Celse juva fratrem, sociâ pietate laborans. Isti omnes ferè „ ducentis annis præcesserunt S. Gregorium, cùm S. Gregorius vixerit circa

[Margin notes: ☞ — Vixit An. 400 — NB. Visio Dei ex S. Augustino — NB. — ☞ — Vixit A. 480 — Vixit A. 480 — Vixit A. 480 — NB.]

circa An. 600. S. Augustinus circa An. 400. Undè non potest verificari, quod dixerit Melanchton in Apol. Confess. August. ante Gregorium nullam mentionem fecisse Invocationis Sanctorum Veteres, cùm plures fecerint ante S. Augustinum, reliqui ante S. Gregorium.

Mendacium.

S. Cyrillus Parte 3. Oratione Ephesi dictâ in die S. Joannis Evangelistæ, in ejusdem Templo, in Consessu Patrum Concilij, sic S. Cyrillus incipit Orationem: *Sanctorum gloriam celebritatemq; nulla quidem potest aßequi Oratio; extiterunt enim Mundi luminaria, &c.* Et infrà ait: *Mysterium aperi, ô Evangelista! affare etiam nunc, ô Beate Joannes! Ecce, tantus hic Pastorum Cœtus ad te venit, remove nobis lapidem, resera nobis puteum vitæ, da, ut nunc quoq; de Salutaris fontibus hauriamus, immo verò tuum nobis fontem appone, adde quod reliquum est, ô Evangelista!* Ex his S. Cyrilli Orationibus, quas in conspectu totius Concilij Ephesini habuit, apparet manifesta veneratio SS. adoratio Crucis, & directa invocatio eorum: non est dubium, quòd S. Cyrillus ex sensu & mente totius Concilij hæc dixerit, cùm fuerit Supremus Legatus Romani Pontificis, & Præses Concilij. Concilium Constantinopol. Generale VI. cap. 7. sic habet: *Unusquisq; Christianus solo DEO adorato invocet Sanctos, ut pro se intercedere apud Majestatem Divinam dignentur.* Franc. Longus in Summa Conciliorum, Præludio 9. fol. 73. Artic. 6. de Invocat. SS. Concilium Nicænum II. Generale VII. Act. 6. sic ait: *Cum timore omnia agamus, postulantes intercessiones incontaminatæ Deiparæ, item SS. Angelorum, omniumq; Sanctorum.* In Concilio Chalcedonensi Generali IV. Act. 11. Patres Concilij dixerunt, *Flavianus post mortem vivit, Martyr pro nobis oret.* Post hoc Concilium invenitur Epistola scripta ab Episcopis Europæ ad Leonem Imperatorem, quæ inter alia hæc habet: *Proterium in Ordine & Choro SS. Martyrum ponimus, & eius intercessionibus misericordem ac propitium DEUM habere postulamus.* Quid ad hæc respondent omnes, qui dicunt, se Ecclesiam Veterem, & ejus quatuor Concilia venerari & suscipere, libenter omnes Protestantes, & Calvinistas, & omnes qui negant intercessionem Sanctorum, libenter, inquam, audirem. Sed cùm non possum, tu, Benevole Lector, supple pro me vices, audias responsa illorum, & intra se pondera, si erunt sufficientia, vel enim admittere debent intercessionem Sanctorum, vel Concilia hæc duo reijcere & damnare, ut est commune hæreticis. Synodus Nicæna II. Act. 6. ad finem " hæc habet: Cum timore DEI omnia facimus, expetentes etiam

Vide eximias laudes SSmæ Deiparæ in eodem Conc. sup. p. 376 vers. ult. & seq.

manifestus honor, & invocatio SS. in Conc. Ephesino, celebrato An. 431

hoc idem Author Tubæ superiùs citavit Concilium in suo Discursu, vide suprà pag. 373

" inter-

intercessionem intemeratæ Dominæ nostræ, & naturâ DEI Ge- „
nitricis, semperq; Virginis MARIÆ, atq; SS. Angelorum, & si- „
mul omnium Sanctorum. S. Chrysost. in Epist. 2. ad Cor. Hom. „
26. ait: Sanctorum ossa non hanc habent potestatem miserabi- „
lem & abjectam, sed illam multò majorem: dæmones enim si- „
stunt, ac torquent, & à vinculis illis acerbissimis vinctos liberant. „
Quid hoc Tribunali terribilius, cùm nullus videatur, nullus immi- „
neat dæmonis lateribus, clamores sentiuntur, dilacerationes, fla- „
gella, tormenta, dæmone non ferente admirandam illam virtutē. „
Et qui corpora gestârunt, incorporeas superant potestates. Pulvis „
ossa. deniq; cineres invisibiles illas affligunt naturas. Atq; hujus „
spectaculi gratiâ Reges multi sæpiùs peregrinati sunt. Vide S. Am- „
brosium de Miraculis, Serm. 90. S. Augustinum lib. 22. de Civit. „
DEI cap. 8.

Discursus Theol.

In quo etiam ex Dissidentibus probatur invocatio Sanctorum.

Lutherus in purgatione quorundam Articulorum, pressus veritate, agnoscit intercessionem Sanctorum, dum ait: De inter- „
cessione Divorum cum tota Christiana sentio Ecclesia, & judico, „
Sanctos à nobis esse honorandos, & invocandos. Author Tubæ p. „
71. citat eundem Lutherum agnoscentem intercessionem SS. Epist. ad Erphordienses, & in Epistola ad Georg. Spalatinum, & de Præparatione ad Mortem. Lutherus An. 1522. ad Lovanienses ait: *Non fuit mens mea unquam dicere, venerationem Sanctorum esse superstitiosam, &c. hoc enim sapiunt vicini nostri, & Bohemi.* Becanus citat fol. 68. eundem Lutherum, Tom. 1. Jenensi An. 1564. p. 472. in responsione ad condemnationem doctrinalem Lovaniens. sic loquentem: *Non negavi unquam, nos meritis & precibus Sanctorum &c. juvari.* Philip. Melancht. in Locis Commun. Manlij fol. 151. *Dicam tibi manifestum testimonium ex Novo Testam. probans, quòd mortui sint solliciti de Ecclesia & nobis.* Oecolampad. quem etiam citat Author Tubæ pag. 71. ad Serm. Chrysost. de Juventio & Maximo MM. ait: *Sancti in Cœlis suâ adhuc charitate flagrantes, non desinunt pro nobis intercedere.* Brentius ad cap. 16. Lucæ: Ergonè mortui „
intercedunt pro vivis? certè negari non potest, quin hi, qui vivũt „

Vide suprà pag. 385 quid dixerit de cultu & Veneratione SS.

 cum „

" cum Christo, benè cupiant Ecclesiæ & membris ejus. Si enim An-
" geli orant pro nobis, quemadmodum Zachar. 1. testatur, &
" si Christus ipse apud Patrem pro nobis intercedit, quomodo non
" & Sancti afficerentur erga nos in Christo, & per Christum chari-
" tate, & optarent nobis à DEO felicia quæque. Author Tubæ ci-
tat etiam Bucerum pro invocatione Sanctor. pag. 71. & 72. Ex
his clarè patet, nullam esse injuriam Christo, etiam ex Diffidentibus,
cùm invocamus Sanctos, ut orent nobiscum, cùm ipsi hoc ultrò præ-
stant, ut concedunt adversarij, aliàs eadem injuria esset Christo, cùm
rogamus viventes, ut orent pro nobis, ut sæpiùs S. Paulus fecit. Est
ergo unicus Mediator DEI & hominum solus Christus, 1. ad Tim. 2.
unde statim dicit Apostolus, *qui dedit semetipsum pro multis*. Quan-
do ergo oramus DEUM, per hunc unicum Mediatorem oramus, &
Sanctos invocamus, ut ipsi idem faciant nobiscum, pro faciliori exau-
ditione, ut per Christum, & virtute Christi, ut petant nobiscum
quod nos petimus; vel cum oramus ipsum Christum ut DEUM &
Hominem, utimur SS. Orationibus ad Christum, cùm simus pecca-
tores, utimur Sanctis Mediatoribus ad Christum; quod expressit S.
Bernardus Serm. de B. V. M. in illa verba, *Signum magnum apparuit*:
" Opus est (inquit) mediatore ad Mediatorem istum, nec alter no-
" bis utilior, quàm MARIA. Quibus verbis docet, Christum solum
Mediatorem, qui per se impetrat; Sanctos verò nisi per Christum, &
virtute Christi impetrare, cum omni subordinatione ad Christum.
Undè Ecclesia semper addit in Orationibus Sanctorum, *Per Christum
Dominum nostrum*. Hinc major indè sequitur honor Christo, cùm
non soli, sed cum Sanctis accedimus ad Christum: honorem verò,
quem exhibemus Sanctis, non alium, nisi qui decet amicos DEI, &
honoratos à DEO, juxta illud: *Nimis honorati sunt amici tui DEUS*.
Et hunc honorem in ipsum DEUM finaliter resolvimus, juxta illud:
Laudate Dominum in Sanctis ejus. Hinc S. August. Serm. 26. de San-
ctis ait: *Quisquis honorat Martyres, honorat & Christum; & qui sper-
nit Sanctos, spernit & Christum*. Et S. Bernard. Hom. 4. super Mis-
sus: *Non est dubium, quidquid in laudibus Matris proferimus, ad Fili-
um pertinere*. Immo ipse Christus Matth. 25. *Quamdiu fecistis uni ex
his fratribus meis minimis, mihi fecistis*. Et Saulus cùm persequere-
tur credentes, clamavit Christus è Cœlo, *Saule, Saule, quid me per-
sequeris?* Sicut ergo Saulus persecutus est Christum in Sanctis, ita
honorat Christum in Sanctis, qui illos honorat. Quia verò multi
abhor-

Psalm. ult.

contumelia Sanctorũ, contumelia est Christi.

abhorrent ab Ecclesia Cathol. ob sinistras imputationes in multis dogmatibus, inter quæ etiam est Invocatio & Veneratio Sanctorũ: imputant enim, quasi Ecclesia Rom. Cathol. doceat, non minùs Sanctos, quàm Christum coli, & non solùm illum, sed Sanctos pro Mediatoribus haberi, immo pro Dijs adorari, in Festis Sanctorum nullam facere mentionem de Christo, non confidere Passioni & Morti Christi, sed partim in nostris meritis, partim in invocatione Sanctorum. Hæc quàm sint aliena à veritate, qui vult experiri, legat Catholicos Authores, qui dicunt, si non Christus unicus Mediator, si non Merita, Passio, & Mors acerba illius, nihil valent omnia, nam ex Morte Christi, tanquam fonte omnis Sanctitatis procedit. Si aliter adversa pars interpretatur, ipsa seipsam seducit. Pro illis verò, qui veritati dant locum, appono ex Sessione 25. Concilij Trident. de Invocatione Sanctorum decretum. Ait Conciliũ: " Mandat Sancta Synodus omnibus Episcopis, & cæteris docendi mu- " nus sustinentibus, ut juxta Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ usũ, " à primævis Christianæ Religionis temporibus receptum, Sancto- " rumq; Patrum consensionem, & Sacrorum Conciliorum Decreta. " inprimis de Sanctorum Intercessione, Invocatione, Reliquiarum " honore, & legitimo Imaginum usu, fideles diligenter instruant, " docentes eos, Sanctos unà cum Christo regnantes Orationes suas " pro hominibus offerre, bonum atq; utile esse, suppliciter eos in- " vocare, & ob beneficia impetranda à DEO, per Filium ejus JE- " SUM Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor " & Salvator est, ad eorum Orationes, opem, auxiliumq; confuge- " re. Et infrà: Omnis verò superstitio in Sanctorum invocatione, " Reliquiarum veneratione, & Imaginum sacro usu tollatur. "

Hîc notandum. Cùm Catholici aliquando dicunt, v. g. S. Petre adjuva me, semper intelligunt, precibus vel Orationibus tuis. Pulchrè hoc S. Augustinus exemplificavit, cùm dixerit, *Sancta MARIA succurre miseris, iuva pusillanimes, refove flebiles*; postmodùm addidit, *ora pro populo, interveni pro Clero intercede*; acsi dixisset, succurre, juva, tuis precibus & Orationibus, intercedendo ad Filium. Sic & Apostolus, cùm diceret ad Rom. 11. *ut salvos faciam aliquos ex illis*; & 1. ad Corint. 9. *ut omnes facerem salvos*; intelligendus non ut causa primaria, sed ut causa meritoria salvationis.

 Discur-

Discursus Theolog.

In quo triplici palmari Argumento probatur Veneratio, Invocatio, & Intercessio Sanctorum.

PRobatur ulterius veneratio & invocatio Sanctorum triplici Argumento sic. Ultra Scripturam superius allegatam pro intercessione Sanctorum, illa debent tenere nobiscum Dissidentes, quæ tenent nobiscum aliqua alia, quæ eâdem viâ & principijs venerunt ad nos, & ad illos. Sed invocatio & intercessio Sanctorum, eadem viâ & principijs pervenit ad nos, sicut illa, quæ tenent nobiscum. Ergo invocatio & intercessio SS. tenenda. Probatur major. Ideò tenent nobiscum quatuor Evangelia, nec plura, nec pauciora, neq; S. Petri, neq; S. Bartholomæi, sed SS. Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis: ideò Processionem Spiritûs S. à Patre & Filio: ideò duas in Christo Naturas: Symbolum Apostolorum tenent nobiscum, quia ex testificatione Primitivæ Ecclesiæ à Patribus in Concilijs Generalibus sedentibus, & alijs pluribus extra Concilia idem affirmantibus, dictante Spiritu S. hæc omnia pervenerunt ad nos; non enim alia ratio assignari potest, quia prædicta omnia clarè non inveniuntur in Scripturis, sed etiam invocatio & intercessio Sanctorum ex testificatione Veteris Ecclesiæ à Patribus sedentibus in Concilijs, & alijs extra Concilium pluribus idem asserentibus, venit ad nos. Ergo, Si nobiscum tenent quatuor Evangelia, hæc, & non alia, duas in Christo Naturas, &c. ex testificatione Veteris Ecclesiæ, à Patribus in Concilijs Generalibus sedentibus, debent tenere invocationem & intercessionem Sanctorum, cùm eâdem viâ & principijs venit ad nos ex testificatione Veteris Ecclesiæ, sicut 4. Evangelia, Processio Spiritûs S. à Patre & Filio, duæ Naturæ in Christo. Probatur minor. Veneratio Sanctorum venit ad nos ex Concilio Ephesino Generali III. quando S. Cyrillus, Præses Concilij, in Consessu Patrum habuit Panegyricam Orationem in honorem B. V. MARIÆ, vocando illam Sceptrum Orthodoxæ Fidei, venerandum Orbis Thesaurum, Lampadem inextinguibilem. In eodem Concilio idem S. Cyrillus, in Consessu Patrum, invocat S. Joannem Evangelistam, dicens: *Mysterium aperi, ó Evangelista! assare etiam nunc, ó Beate Joannes! &c. Ecce tantus hic Pastorum Cœtus ad te venit, remove nobis*

bis lapidem, resera nobis puteum vitæ, da ut nunc quoq; de fontibus Salutaris hauriamus, immo tuum nobis fontem appone, adde quod reliquum est, ô Evangelista! Quid clarius S. Cyrillus dicere potuit de invocatione Sanctorum, nec dubium, quòd ex mente Concilij Generalis, cùm in Consessu Patrum, tanquam Præses Concilij hæc dixerit. In IV. Concilio Generali Chalcedonensi hæc de S. Flaviano legimus: *Flaviano æterna memoria, Flavianus post mortem vivit Martyr, oret pro nobis.* Hanc invocationem & intercessionem Sanctorum, cùm ferè omnes SS. Patres audacter asserant, tum Concilia Generalia, Ephesinum & Chalcedonense, vel potiùs Patres in Concilijs sedentes, ex sensu Ecclesiæ Universalis, & alij plures extra Concilia, eam asserant, quod non facerent, si nescirent pro certo, invocationem Sanctorum esse Traditionem Apostolicam. Ergo Invocatio Sanctorum, cùm eadem viâ & principijs venerit ad nos, sicut alia, quæ nobiscum Dissidentes credunt, consequenter intercessio & invocatio Sanctorum est de Fide Catholica tenenda.

Secundum Argumentum. Quod universæ placuit Ecclesiæ, quam Scripturarum commendat auctoritas, illud tenendum. Sed universæ placuit Ecclesiæ, Invocatio Sanctorum. Ergo est tenenda Invocatio Sanctorum. Major probatur auctoritate S. Augustini contra Crescon. cap. 32. Quisquis falli metuit hujus obscuritate quæstionis, eandem Ecclesiam de illa consulat, quam sine ulla ambiguitate S. Scriptura demonstrat. Minor probatur. Quòd universæ Ecclesiæ placuerit Invocatio Sanctorum. Nam placuit Conciliis Generalibus, Ephesino, ut superiùs patuit, placuit Chalcedonensi, cùm clamarent Patres in Concilio sedentes: *Flaviano æterna memoria, Flavianus post mortem vivit Martyr, pro nobis oret*; placuit Constantinopol. VI. Generali, placuit omnibus ferè Patribus asserere Invocationem Sanctorum, à primis ferè Sæculis, ut Dionysio, Irenæo, Augustino, Hieronymo, Basilio, utriq; Gregorio, & alijs superiùs enumeratis. Ergo Invocatio Sanctorum tenenda.

Tertium Argumentum. Quod contestante DEO, Signis & miraculis probatur, illud ut verum, & à DEO procedens tenendum. Sed Invocatio Sanctorum Signis & miraculis docetur. Ergo Invocatio Sanctorum est tenenda. Major est per se nota. Nam illud debet esse à DEO, quod miraculis confirmatur: nam nemo nisi DEUS, vel à DEO miracula solo procedunt. Minor probatur, quòd invocatio Sanctorum miraculis & signis docetur, teste S. Augustino,

qui lib. 22. de Civitate DEI cap. 8. Tom. 5. pag. 1487. refert supra centena miracula, & aliquot à se visa, facta à DEO ad memorias & Reliquias S. Stephani. Inter alia hæc habet Serm. 91. *Tanta miracula fecit mortuus, vivos facit mortuus, quia nec mortuus.* Et lib. 22. ut suprà ait: *Tot miracula facta ad Reliquias S. Stephani brevissimo tempore, ut multi libri scribendi essent ad narranda omnia.* S. Ambrosius scribit, revelata sibi Corpora SS. Gervasij & Protasij. Neapoli continua fiunt miracula in Reliquijs S. Joannis Baptistæ, & S. Januarij, de quibus continuò oculati testes indè venientes testantur. Sed & Lutherus hanc veritatem fassus est in purgatione quorundam Articulorum, dum ait: *Quis enim potest contradicere his, quæ adhuc hodiernâ die mirabiliter & invisibiliter apud Divorum Sepulchra, & Corpora operatur DEUS.* Ergo tempore suo agnoscit miracula Lutherus ad Sepulchra & Corpora Sanctorum. Wittakerus contra Duræum lib. 10. pag. 866. ait: *Non ea miracula vana iudico, quæ ad Sanctorum monumenta facta referuntur.* Bullingerus miracula ex Reliquijs facta, ex S. Hieronymo agnoscit. Chemnicius in Exam. P. 3. pag. 32. & pag. 10. ait: *Suscipiebant peregrinationes ad loca, ubi Reliquias miraculis celebres audiebant.* Nos ex his eruemus legitimam consequentiam: Fatente etiam Luthero & alijs miracula, Ergo Invocatio Sanctorum ut vera, & à DEO procedens, tenenda est, contestante DEO signis & miraculis eandem.

Probatur ultimò. Illa sunt Catholica dogmata, quæ non habent principium, quia per Traditionem Apostolicam in Ecclesia remanserunt. E contrà verò hæreticorum tempus, persona, locus, semper à pluribus notantur. Sed Invocatio Sanctorum est talis, nam nemo hucusq; docere potest, quo authore, quo loco, quo tempore, Invocatio Sanctorum incepit. Nam & ipsi Dissidentes mirè dissentiunt de tempore, ut superiùs patuit in Melanchtone & Chemnicio, in Luthero, qui eam aliàs admittebat. Ergo Invocatio Sanctorum est verè dogma Catholicum, & ad Traditionem Apostolicam pertinet, cùm non habeat principium, secundùm Regulam S. Augustini, qui Tom. 1. pag. 1. 5. lib. 2. 7. 7. p. 42. ait: *Quæ non inveniuntur in literis Apostolorum, neq; in Concilijs posteriorum, & tamen per Universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab Apostolis tradita creduntur.* Ex his verbis S. Augustini, *Per Universam custodiuntur Ecclesiam,* alia iterum veridica exurgit probatio. Nempè, quòd non solùm Latina Ecclesia, sed etiam & Græca, ubicunq; sit, nunquam dubi-

dubitavit de veneratione & invocatione Sanctorum, licèt multis annis, & sæpiùs fuit separata ab Ecclesia Latina, tamen semper constanter retinuit invocationem Sanctorum, & cultum Imaginum. Quem ista omnia non movent, supponitur proprio judicio esse, secundùm Apostolum condemnatus, cùm magis credat Vigilantio, Manichæis, Donatistis, Wiclefo, & alijs, quàm antiquæ Ecclesiæ Concilijs, & tot SS. Patribus. Ergo isti, cùm ubiq; crepent Scripturas, ostendant ex illis, quòd non liceat invocare & venerari Sanctos, sicut nos clarè ostendimus venerandos & invocandos. Et si tenent Matrem DEI Beatissimam Virginem MARIAM ex Concilio Ephesino, si tenent duas Naturas in Christo ex Concil. VI. Generali, contra hæresim Monothelitarum, debent tenere invocationem Sanctorum, ex ijsdem Concilijs Generalibus III. & IV. cùm se dicant Sex Concilia tenere & venerari. Si verò aliqua tenent, aliqua reijciunt ex ijsdem Concilijs, non Divinâ Fide revelante Spiritu S. qui Concilijs assistit, sed humanâ fide credunt, ipsimet sibi electores fidei, quia hoc placet, illud non placet, quod est propriè hæreticorum.

Discursus Theol.

In quo magis probatur veneratio & invocatio Sanctorum, quem semper constanter retinuit Græca Ecclesia, & solvuntur duo Argumenta.

DE Græca Ecclesia nullum est dubium, quòd constantissimè semper retinuerit venerationem & intercessionem Sanctorum, & cultum Sanctarum Imaginum, ut patet ex Censura Augustanæ Confessionis, à Hieremia Patriarcha Constantinopolitano, requisito à Dissidentibus, respondit: *Mediatores facimus Sanctos, inprimis autem &c. ipsam DEI Genitricem, Virginem MARIAM, &c. &c. Cùm Angeli, aliiq; Sancti, atq; adeò non minùs ipsa Mundi Domina pro nobis exorat*; etiam Dissidentes hanc Censuram fatentur, ut Crusius, Chytræus, Orat. de Statu Ecclesiarum in Græcia, Asia, &c. Francofurti editâ, ubi pag. 113. & sequ. præcipuè pag. 132. ex Crusio Summam Censuræ exponit, inter alia Num. 5. ait: Id est Hierem. Patriarch. Constantinop. *Sanctos defunctos, & MARIAM DEI Genitricem, & Sanctos Angelos invocat, & Sacras eorum Imagines adorat, non Latriæ cultu, (soli enim DEO debetur) sed coniunctivè, seu respectu non materiæ,*

Cultus conformis Ecclesiarũ Romanæ cum Græca.

non materiâ, sed Sanctorum, qui per materiam significantur, & affectione quâdam amicâ & venerationem ac honorem erga Sanctos ostendente. Hæc Crusio Authore, ut suprà. Gabriel Alexandrinus Epist. ad Clem. 8. *Ubi DEUM Altissimum rogamus, ut Ecclesia sit unica Cathol. Apostol. sinè divisione & separatione, precibus Sanctissimæ Dominæ nostræ semper Virginis, & Optimorum Patrum nostrorum Apostolorum.* In Græca Liturgia ex Cretensi Codice hæc leguntur: *Matrem tuam Christe &c. tibi adducimus in intercessionem, Domine misericordissime, &c. Matrem tuam adducit tibi in supplicationem populus tuus Christe, intercessionibus ipsius miserationes tuas nobis tribue.* Liturgia S. Apost. Jacobi hæc habet: *Commemorationem agamus Sanctissimæ Dominæ nostræ &c. & semper Virginis MARIÆ, ac Omnium Sanctorum & Justorum, ut precibus atq; intercessionibus eorum, omnes misericordiam assequamur.* Idem titulus invenitur in Liturgia S. Marci. S. Chrysostomus in Liturgia ait: *Domina nostra Sanctissima &c.* Liturgia Æthiopica hæc habet: *Lætare Domina, quia Salutem Sanctam deprecamur, &c. Offer sursùm & in altum orationem nostram, &c. ut remittantur peccata nostra.* S. Ephrem in laudibus Virg. ait: *Regina ac Domina cunctis sublimior, Regina Supernorum Civium, & Domina Angelorum.* S. Bernard. in Salve Regina vocat *Dominam rerum, Reginam Cœlorum.* Concludimus cum S. Augustino, qui Serm. 35. ait de SS. *Sufficere debet notitia humanæ, hanc verè fateri Reginam Cœlorum, pro eo, quòd peperit Regem Angelorum.* Et Chrysost. apud Metaphrast. *Quidnam illâ sanctius? non Prophetæ, non Apostoli, non Martyres, non Patriarchæ, non Angeli, non Throni, non Dominationes, non Seraphim, non Cherubim, &c. &c.* Et inferiùs: *Per hanc & peccatorum veniam consequimur: Ave igitur Mater, Cœlum, Puella, Virgo, Thronus, Ecclesiæ nostræ decus, gloria, & firmamentum, aßiduè pro nobis precare JESUM Filium tuum, ut per te misericordiam invenire &c. possimus.* Undè advertant Dissidentes, si justè contra modernos Catholicos conquærantur, in honorificis SSmæ Deiparæ tribuendis titulis, cùm illos à Primitiva habeant Ecclesia, ut clarè patet ex Concilio Ephesino Generali III. & SS. Patribus, ut deductum superiùs, pluribus quingentorum annorum, quam ipsi pro vera agnoscunt, ut S. Basilius Orat. de Nativ. Deip. ait: *De Virgine qui omnia illustria dixerit, nunquam à veritatis scopo aberraverit.* Dat rationem S. Bernardus Homil. super Missus: *Quidquid in laudibus Matris proferimus, ad Filium pertinere.*

Vixit An. 380

Vixit An. 380

☞ *major honor Christi, quando per Deiparam & Sanctos recurrimus ad illum.*

☞

Inter

Inter alias Objectiones contra Invocationem Sanctorum, eſt una Objectio brevis & valde debilis, licèt ſit quaſi præcipua. Iſaiæ 63. dicitur: *Abraham neſcivit nos, Iſraël ignoravit nos.* Ergo Sancti non vident noſtras orationes, nec ſunt invocandi. ℟. Sanctis Veteris Teſtam. in Limbo Patribus non fuiſſe ordinariè revelatum, quid hîc agebatur, quia non erant beati, nam ad perfectam beatitudinem (quæ ex viſione & fruitione DEI procedit) pertinet ſcire ea, quæ ad ſe pertinent, præcipuè, quæ concernunt honorem & gloriam, neq; Sancti in limbo gerebant curam noſtri, cùm erant ſolliciti de ſeipſis, nec erant Præpoſiti Eccleſiæ, ut Sancti, dum jam ſunt in Cœlo. Imò magis firmatur Catholica ſententia, ſcire Sanctos in DEO noſtras neceſſitates ex eo, quòd Sancti viventes ſciebant multa occulta & remota, ex revelatione Divina, ut de Samuële 1. Reg. 9. legimus, item de Eliſæo lib. 4. Reg. cap. 5. item Act. 5. de S. Petro; item de S. Benedicto ſcribit B. Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 29. Idem legimus de S. Franciſco & S. Bernardo, quos Diſſidentes habent pro Sanctis. Vidit Abraham Divitem in inferno, audivit clamantem ad ſe, *Pater Abraham!* & reſponſum dedit, *habent Legem & Prophetas*; quantò magis credendum, Sanctos in Cœlo hoc dono pollere, hæc eſt aperta reſponſio S. Auguſtini lib. de Cura pro mortuis, c. 15. Luc. 16

Alia Objectio Centuriatorum & Calvini, quæ fuit olim Juliani Apoſtatæ, apud Cyrill. lib. 6. in eundem, Manichæi, apud S. Auguſtin. lib. 3. contra Fauſtum cap. 4. Vigilantij, apud Hieron. lib. in Vigilantium. Iſti omnes accuſabant Catholicos, quòd verterent idola in Martyres, & eos ſimilibus votis colerent. Hoc argumentum manifeſtè oſtendit, Majores Catholicorum fuiſſe Cyrillum, Auguſtinum, Hieronymum, & reliquos antiquæ Eccleſiæ Patres; Majores autem Calvini & Magdeburgenſium fuiſſe Julianum Apoſtatam, Manichæum, Vigilantium, cùm illorum argumentis utantur contra invocationem & venerationem Sanctorum. Qui autem ex veneratione Sanctorum ſcandalizantur, quæro ex ipſis, quâ authoritate Feſta aliquorum Sanctorum, ut Apoſtolorum, S. Joannis Baptiſtæ, S. Stephani celebrant Proteſtantes, aliorum verò ſimilium Sanctorum non ita, nec ubiq; æqualiter, ſicut ſuperiùs innui, pag. ad marg. 246. Vel, ſi Feſta aliquorum celebrant, quare non invocant? cùm major res ſit, præſtare honorem Sanctis per celebrationem Feſtorũ, quàm invocare illos. Ultimatè, ad tollendum ſcrupulum de veneratione & invocatione Sanctorum, ſi aliquem Diſſidentes habent ex parti-

 culari

cularì populi devotione erga Sanctos, appono Universalis Ecclesiæ doctrinam ex Professione Fidei Catholica, quæ sic habet, *Similiter & Sanctos unà cum Christo regnantes, venerandos atq; invocandos esse, eosq; orationes pro nobis DEO offerre.* His verbis Ecclesia Catholica insinuat omnibus Dissidentibus, non debere illos attendere ad particulares defectus populi, si quos sibi imaginantur, in veneratione Sanctorum, cùm illa ultimatè referant in DEUM, sed debere attendere ad doctrinam Conciliorum, SS. Patrum, & antiquæ Ecclesiæ authoritatem, sic nullam haberent difficultatem in invocatione Sanctorum, sicut non habent Theologi Academiæ Regiomontanæ, cùm veteres approbant Liturgias, in quibus est Invocatio Sanctorum, ut fatetur Author Tubæ Pacis pag. 73.

Testimonia Centuriatorum de controversis suprà dictis materijs inter Cathol. Ecclesiam Romanam & Dissidentes; de implenda Lege Divina, de libero Arbitrio, de invocatione & veneratione Sanctorum.

An Lex impleri possit? ait Author Tubæ pag. 68.

Supponitur semper, auxiliante gratiâ Divinâ.

CEnturiatores Cent. 3. col. 240. lin. 17. de Tertulliano dicunt, *Non poneretur Lex ei, qui non habet obsequium debitum Legi in sua potestate*, dicit Tertull. Et col. 365. lin. 48. de Origene dicunt, *Legis possibilitatem asserit, &c.* Et Homil. 8. in Exod. *Baptizatos* (ait) *per omnia Legem posse implere.* Idem docent omnes SS. Patres, imò Scriptura Divina in multis locis. Ipsemet Christus invitat ad Legem, suaviter dicens: *Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.* Et: *Vos amici mei estis, si feceritis, quæ præcipio vobis.* Et iterum: *Non auditores Legis, sed factores Legis iustificabuntur.* Sed cùm Dissidentes Legem fecerint servatu impossibilem, convolant ad illos vilissimi transfugi, ut non ampliùs de servanda Lege tanquam in capitibus illorum impossibili cogitent, sed ut expleant ea, quæ Erasmus ad Unibaldum expressit, dicens: *Tantùm quærunt censum & uxorem, cætera præstat illis Evangelium, hoc est, potestatem vivendi, ut illi volunt.* Vide etiam ex hac doctrina fructum suprà p. 99. & 100.

Vide reliqua suprà pag. 323. & seq.

An homo habeat liberum arbitrium ad bonum supernaturale? ait Author Tubæ pag. 69.

Agnoſcunt Centuriatores liberum Arbitrium aſſertum à Patribus. Cent. 2. col. 88. lin. 30. citant Auctorem apud Juſtinum ad q. 103. Irenæum lib. 4. cap. 92. ſed more ſuo taxando SS. Patres dicunt. Hæc certè ſatis & craſsè & apertè dicuntur, eodem „ modo Clemens liberum arbitrium ubiq; aſſerit, ut appareat, in „ ejuſmodi tenebris non tantùm fuiſſe omnes ejus Sæculi Doctores, „ verùm etiam in poſterioribus eas ſubindè creviſſe, & auctas eſſe. „ Et Cent. 4. col. 29. lin. 7. dicunt: *Patres omnes ferè huius ætatis de libero Arbitrio confusè loquuntur*; & quædam dicta Lactantij, Athanaſij, Baſilij, Nazianzeni, Epiphanij, Hieronymi reijciunt. Hîc notanda eſt magna temeritas Centuriatorum. *Primò*, quòd SS. Patres & Doctores Primitivæ Eccleſiæ auſi ſint reprehendere. *Secundò* oſtendũt, ſe defendere hæreſim Simonis Magi, Manichæorũ, Baſilidis, Anomeorũ, Wiclephi, qui liberum arbitriũ negabant. *Tertiò* loquuntur contra ipſam experientiam, nam omnia judicia, omnes pœnæ, contra varios homicidas, raptores, fures, denotant liberum arbitrium in hominibus: deniq; hominem faciunt non tam rationis compotem, quàm potiùs truncum quaſi, & ſtipitem, vel brutum, qui non ratione regitur, ſed paſſione & appetitu ducitur. *Ultimò* ſunt injurij Luthero, cùm ſint ipſi rigidi Lutherani. Nam licèt Lutherus liberum arbitrium negando dixerit primarium Articulum & fundamentum totius ſuæ doctrinæ, dicebat, liberum arbitrium eſſe rem de ſolo titulo, & juxta doctrinam Wiclephi, omnia abſolutâ poteſtate evenire. Tamen idem Lutherus aliquos ex ijsdem Articulis revocavit, quos ſub pœna æternæ damnationis aſſerendos pronunciabat, lib. contra Bullam Leonis X. An. 20. nominatim verò Artic. 36. de libero Arbitrio revocavit in Viſitatione Saxonica, ubi docet, hominem eſſe liberi Arbitrij in operibus Civilibus, nec omnia neceſſariò evenire.

Hîc patet apertus dolus, cùm dicant, ſe venerari antiquam Eccleſiam, & Doctores illius reprehendunt, quos Spiritus S. poſuit regere Eccleſiam Dei, ad Eph. 4.

An invocandi ſint Sancti? an honorandi? quis honor tribuendus Reliquijs illorum & Imaginibus?

Fideles & Catholicos omnes antiquitùs invocâſſe Sanctos, teſtantur Adverſarij. Fulco in ſuo duplicato ad Briſtoum pag. 5. ait: *Confiteor, Ambroſium, Auguſtinum, Hieronymum, Sanctos invocare licitum eſſe exiſtimâſſe.* Idem contra Teſtam. Rhemenſe & in 2. Pet. 1. Sect. 3. fol. 44. ait: *In Nazianzeno, Baſilio, & Chryſoſtomo invocatio-*

niū Sanctorum mentio fit. Ibidem ait: *Theodoretus orationes ad Martyres fusas commemorat.* Ibidem ait: *Leo multùm fidit precibus S. Petri pro se fusis.* Idem agnoscit Chemnicius, sed extenuat, P. 3. pag. à fine, circa An. 370. publicè in Ecclesiam introductam invocationem Sanctorum. Sed Centuriatores longè antiquiores Patres producunt: nam Cent. 3. col. 83. lin. 44. citant Origenem, dicentem, *ô Beate Job, ora pro nobis miseris.* Et col. 75. lin. 29. dicunt, *Angelos etiam Origenes invocandos putavit, hom. p. in Ezech.* Col. 84. lin. 22. ajunt: *Certè in fine prioris Epistolæ lib. 1. non obscurè sentit Cyprianus, Martyres, & Sanctos defunctos pro viventibus orare.* Et col. 83. lin. 47. dicunt: *Videas in Doctorum huius Sæculi Scriptis non obscura vestigia invocationis Sanctorum.* Cent. 4. col. 295. citant pro eadem re Athanasium de Incarnatione Verbi. Citant quoq; Basilium Orat. in 40. Martyres, Nazianzenum in fine Orat. in laudem Basilij, & in S. Cyprian. Col. 297. afferunt Prudentium in Hymnis, S. Laurent. & de 18. Martyribus, Cesaraug. & de S. Cassiano, Ephrem de Compunct. Cordis 1. cap. 13. & eundem col. 1009. & sequ. citant, qui in Orat. de laudibus MARIÆ eam peccantium, & auxilio destitutorum adjutricem vocat. Et posteà: *Sub alis tuis custodi me, & protege me, & miserere mei.* Cent. 5. col. 510. citant Augustin. & Chrysost. Col. 412. citant Leonem Serm. 1. de Jejunio 7. Mensis, Theodoretum lib. 8. de Martyr. & col. 674. citant iterū S. August.

Ecclesia antiqua nempè 370 est invocatio Sanctorū, quā pro vera agnoscunt Dißid. Origenes floruit An. 240

floruit An. 340

An. 380

Quantùm ad Festa Domini Nostri JESU Christi, Beatæ Virg. & Sanctorum, Cent. 2. col. 118. ex Historia Rom. Eccles. probant, celebrata esse Festa Epiphaniæ, Dominicæ in Albis, Natalitia Apostolorum. Cent. 3. col. 136. meminit Vigiliarum Paschæ, Euseb. & Tertull. indicat, totam noctem, diem Paschæ præcedentem, fuisse solemnem. Idem Pentecostes meminit, & diei Dominicæ, & Annuæ diei pro defunctis oblationum, pro Natalitijs celebriores festivitates Christianis fuisse, indicat Origenes, diem Dominicam, Parasceven, Paschæ, & Pentecosten. Meminit etiam Festivitatis in memorijs Sanctorum, sicut & Cyprianus. Cent. 4. col. 451. citant
" Athanasiū pro Festo Annunciationis. Festum hoc (inquit) unum
" est ex Dominicis Festis, adeò primarium, ac prorsùs venerandū,
" Martyrum Festivitates in omnibus penè hoc Sæculo Ecclesijs so-
" lemnes fuisse videntur. Sic Juventio & Maximiniano pro certa-
" mine de veritate pretiosa monumenta Antiochena statuit, eo-
" rumq; memoriam annuis Festis revolvit, ut Theodoretus indicat.

" Basili-

Basilius reprehendit quosdam, qui in Martyrum Festivitatibus negociationes exercebant. Pro Encænijs citant Nazianz. dicentẽ, Nazianzenus inquit, ut Encænia honorentur, vetusta lex est. Pro Martyribus 2. Cent. col. 119. scribunt ex Euseb. Reliquias Polycarpi conditas, & cum exultatione & gaudio Natalem Martyris celebratum monstrant.

Pro hæretico habent Vigilantium adversarij, quòd invocationem Sanctorum, Reliquiarum cultum, & alias Ceremonias Scriptis impugnavit. Cent. 4. col. 1250. lin. 45. Osiander in Epit. Cent. 4. l. 4. pag. 506. item Cent. 4. col. 419. ex Ruffino lib. 2. cap. 33. referunt, Theodosium ante Martyrum & Apostolorum thecas fuisse prostratum; earumq; Reliquiarum Translationes recensent Cent. 4. col. 457. & Cent. 5. col. 698. Chemnitius in Exam. P. 4. pag. 10. ait: Ex Translationibus mox secutæ fuerunt circumgestationes Reliquiarum, ut apud Hieron. & Augustin. &c. Bullingerus miracula in Reliquijs facta, agnoscit ex Hieronymo, dicente, *Ad Sanctas Andreæ Reliquias rugiunt dæmones.* Wittakerus contra Duræum lib. 10. pag. 866. ait: *Non ea miracula vana iudico, quæ ad Sanctorum monumenta facta referuntur.* Foxius in Act. impressis A. 1576. p. 61. B. *Cessavit idolum Oracula fundere, dicens, se ob Babylæ Martyris Corpus præsens responsa dare nolle.* Lutherus in purgat. quorund. Artic. ait: *Quis contradicere valet ijs, quæ DEUS usq; hodiè ad Divorum Sepulchra visibiliter & miraculosè operatur.* Undè fateri debent adversarij, quòd tempore Lutheri fuerunt miracula in Ecclesia Cathol. Romana, si volunt, Lutherum non esse suspectum de veritate, & alios suprà citatos, Bulling. Wittak. & Chemnic. quibus magnam contumeliam inferunt, si miracula negabunt, quæ illi suo tempore affirmant, pro quibus Centuriat. Cent. 4. col. 457. l. 37. sic dicunt: *Si Ambrosio credimus, ægri, qui vestes Sanctorum manu contigissent, obsessi liberabantur.* Et Chemnicius Augustinum citat. P. 4. pag. 10. Altaria cum Martyrum Reliquijs consecrari scribunt. Cent. 5. col. 829. Patres Concilij V. Carthaginensis, (ajunt) cui præfuit Augustinus, Canonem hunc recitârunt: Basilicæ, quæ sine Martyrum Reliquijs dedicatæ sunt, evertantur. Centuriatores Cent. 4. col. 457. l. 57. idem de Antiquitate affirmant. Et Osiander Cent. 4. pag. 393. post medium. Cent. 4. col. 458. Helenam dicunt profectam Hierosolymam adorandi causâ, & repertâ Cruce, duo Templa extruxisse, unum propè antrum Dominicæ Nati-

NB. *communiter dicunt Dissidentes, miracula pridem cessâsse in Eccles. sed non advertunt, qualem injuriam faciant Luthero, Wittaker. Bulling. Chemnic. cùm illos mendacij arguant, nam illi suo tempore miracula agnoverunt.*

tivitatis, alterum in monte Oliveti, & Conſtantinum in loco Cranij Templum extruxiſſe. Vide Authorem Tubæ pag. 71. & 72. ubi multis documentis, tum S. Scripturæ, tum SS. Patrum, probat invocationem Sanctorum, pro qua adducit Lutherum de Præpar. ad Mortem, & Epiſt. ad Erphord. & in Feſto S. Joan. Bapt. Oecolampad. ad Orat. Chryſoſt. de Juven. & Maxim. Mart. Bucerum, & alios Proteſtantes ibidem. Et pag. 73. ſic concludit: *Theologi noſtri in Academ. Regiomontana Liturgias veteres approbant, in quibus eſt invocatio Sanctorum.* Nota Lector, Liturgias veteres vocant, in quibus eſt invocatio Sanctorum. Si approbant Theologi Academiæ Regiomont. Liturgias veteres, in quibus eſt invocatio Sanctorum, quare illam publicè non exercent? Dicam ſinè omni reſpectu, prout ſe res habet, pro illuminatione & fructu multorum. Ideò non invocant Sanctos publicè, licèt invocationem Sanctorum approbant, quia Lutherus & Calvinus illam cum antiquis hæreticis negârunt, ut ſuperiùs patuit, quod ſi adverterent ſeducti inique factum, plures redirent ad Eccleſiam Cathol. Romanam, ſi, inquam, adverterent, quòd per invocationem Sanctorum finxerint, contumeliam fieri Chriſto, ubi eſt ſummus honor illius, quando cum Sanctis peccatores, & per Sanctos, accedimus ad Chriſtum, & adhibemus noſtros comprecatores ad illum, quod benè adverterunt Theologi Regiomontani, ut Dreierus, Miniſterium Tripolit. Bernardus à Sanden (ait Author Tubæ pag. 73.) nullam fieri injuriam Chriſto. Mirabile eſt, quòd nec Concilia antiquæ Eccleſiæ, ut Epheſinum & Chalcedonenſe, & alia, nec Sancti Patres ferè omnes, 200. 300. 400. 500. annorum, hanc adverterent contumeliam fieri Chriſto; ſed Manichæus, Julianus Apoſtata, Vigilantius, Wiclephus, Lutherus, Calvinus, perſpicaciores nacti ſunt oculos, ad videndam hanc fictam contumeliam.

Vel ſi hæc non placet ratio, dicant aliam, ut intellectus prudentium etiam Diſſidentium acquieſcāt, qui de hac re quærent, quare approbatam invocationem SS. publicè non exercent.

De Imaginibus jam ſuprà dictum eſt pag. 393. modò de S. Cruce, quæ eſt Imago Crucifixi, quid dicant Centuriatores & Diſſidentes, audiamus.

Signum Crucis, tanquam triumphale Signum habitum, eoque Signo communiri Fideles, oſtendunt Centuriatores. Cent. 3. col. 141. Origenem citant & Tertull. lib. de Corona Militis. Cent. 4. col. 302. citant S. Ambroſ. de obitu Theod. Prudentium in Hymn.

ante

ante somnum. Puritani virtutes aliquas tribuunt Cruci in certo Tractatu de Signo Crucis, edito Amstelodami per J. H. 1604. p. 21. his verbis: *Patres nobis Crucem tradiderunt, tanquam virtutem habentem non modò nos benedicendi, ut cùm de facto nos eâdem signamus, sed & dæmones pellendi, & super benedicta consecrandi*, ad quod roborandum referunt dicta Tertulliani, Hieron. Lactant. Cypriani, August. Utinam & cætera, admisso jam hoc uno principio Traditionis Patrum de S. Cruce, alia suscipiant Dissidentes, de quibus similiter ijdem Patres, idq; ultra hos plures testantur de alijs controversis materijs inter Ecclesiam Cathol. Romanam & Dissidentes. Prout optimum medium indagandi veritatem, & cognoscendi Orthodoxam sententiam inter tot hæreses, Christian. Dreierus, Summas (ut ipsum vocat Author Tubæ) Theologorum in Prussia, porrexit Orat. de Orthodoxia, vide supra pag. 211. & seq. & pag. 259. & seq.

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 73.

Quæritur: An sint duo vel septem Sacramenta?

AN non talis Conciliatio valeret? Esse duo Sacramenta, Baptismum & Eucharistiam; quorum videlicet uno prima inchoativè, altero cœpta principaliter datur vita gratiæ. Nam in Baptismo certum est, primam dari homini gratiam: ab illo enim incipit justitia nostra. In Eucharistia verò datur vita jam per Baptismum cœpta principaliter & per excellentiam, quia in ipso fonte Christo Domino. Dari tamen & cætera quinq; Sacramenta, quibus vita gratiæ secunda, & quoad melius perfectiusvè esse conceditur. Nam Pœnitentia à SS. Patribus vocatur *secunda post naufragium tabula, quia amissa per illam gratia reparatur.* Reliqua etiam spectant ad perfectius hominis in gratia DEI constituti, esse, illis namq; cœpta gratia augetur. Ad Marg. ait Author: SS Patres, inprimis Augustinus, Baptismum & Eucharistiam pro Sacramento agnoscit, Confirmationem lib. 2. contra Liter. Petilian. c. 104. & Pœnitentiam l. 5. de Baptism. cap. 20. Confirmat Ambros. lib. 1. de Pœnit. cap. 7. Ordinem lib. 2. contra Epist. Parmen. cap. 13. Matrimonium lib. de bono Conjug. cap. 18. Extremam Unctionem agnoscit Innocentius I, in Epist. 1. ad Decenn. & Bernard. in Vita S. Malachiæ. Concilium

cilium Trident. Sess. 7. ait: *Per septem Sacramenta omnia, vera justitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amissa reparatur.* Adducit Author Calixtum in Respons. ad Moguntin. num. 129. dicentem: *Si explicitè vobis credere lubet, diversam Baptismo Joannis & Baptismi Christi vim fuisse, aut septem Sacramenta, nemo vos propterea damnabit.* Pergit Author: Præter duo Sacramenta, Baptismum & Cænam Domini, adhuc alia esse, & dici posse Sacramenta, patet ex Apolog. Confess. August. p. m. 200. item ex Exam. Chemnic. P. 2. de Sacram. p. m. 12. & in LL. de Sacramentis p. m. 156.

Discursus Theolog.

De Septem Sacramentis.

DIssidentes mirâ inter se pugnant discordiâ de numero Sacramentorum, quibus dedit occasionem Lutherus, nam libro de Captiv. Babil in libello An. 20. edito dicit, tantùm unum esse Sacramentum; sed nullum habuit sectatorem: Omnes enim alij plura ponunt Sacramenta, vel pauciora, diversa tamen. Ibidem dicit, neganda esse septem Sacramenta, & tria pro tempore ponenda, Baptismus, Cæna, & Pœnitentia. In fine libri dicit: *Si rigidè loqui velimus, duo esse Sacramenta, Baptismum & Panem.* In medio libri cap. de Confirmat. dicit, se non damnare septem Sacramenta. Tom. 6. Wittemb. An. 1562. lib. de Capt. Babil. fol. 84. objicit sibi de numero Sacramentorum, & ait: *At dices, quid ad Dionysium dices, qui sex enumerat Sacramenta?* ℞. *Scio, hunc solum haberi ex antiquis pro septenario numero Sacramentorum.* Chemnic. in 2. Parte Examinis fatetur, S. Augustinum de numero quinq; Sacramentorũ fecisse mentionem; at S. Augustinus septem enumerat Sacramenta, ut inferiùs patebit. Eandem septem Sacramentorum confessionem haberi, clarè ostendit Pamelius in Notis ad Tertull. de Præscr. Zwinglius in libro de vera & falsa Religione, cap. de Sacramentis, duo esse docet Sacramenta, Baptismum & Cænam: tamen cap. de Matrim. addit etiam Matrimonium. Calvinus tria agnoscit Sacramenta, sed non eadem cum Luthero & Zwinglio, nam vult Baptismum, Cænam, & Ordinationem. Et lib. 4. Instit. cap. 14. §. 20. Ordinationem inter vera Sacramenta numerat, quam Lutherus pro Sacramento non agnoscit. Alia sententia composita ex Lutheranismo

Vixit An. 80

nismo & Calvinismo, & alijs, qui quatuor Sacramenta recipiunt, Baptismum, Cænam, Pœnitentiam, & Ordinationem. Hæc est Philippi Melancht. sententia, qui licèt cum Luthero primò posuerat duo tantùm Sacramenta, & posteà tria, tamen in Locis editis A. 36. & 52. & 58. quæ fuit ultima editio illius, hæc verba habet in Cap. de Num. Sacramentorum: *Mihi maximè placet, etiam addi Ordinationem*; ac in toto Capite fusè probat, Ordinationem esse Sacramentum, quam Lutherus nunquam agnovit pro Sacramento. Alia opinio composita ex Lutheranismo, Calvinismo, & Zwinglianismo, non apertè, sed obscurè fuit Melanchtonis: nam in Locis ultimò editis An. 58. licèt quatuor tantùm agnoscat Sacramenta, tamen propendebat maximè ad quintum, id est ad Matrimonium; cum Zwinglio fatetur enim, Matrimonium esse signum rei Sacræ, & habere mandatum Divinum annexam promissionem. Alia, & ultima opinio, septem esse Sacramenta, est aliquorum Lutheranorum, quibus placuit, quòd Lutherus initiò dixerit, se non damnare septẽ Sacramenta, licèt ibidem dixerit, se negare septem Sacramenta. Neque de ista discordia inter Lutheranos ullum est dubiũ. Nam Chemnicius Parte 2. Exam. de Sacrament. natura & potestate disputans, summam inter suos, id est Lutheri posteros ac discipulos, discordiam fatetur, sicut è contrà Calvinus veritatem de Sacramentis Ecclesiæ confitetur, dum lib. 4. Instit. cap. 14. §. 14. ait: *Magno consensu Sophisticæ Scholæ* (Catholicos appellat) *tradiderunt, Sacramenta Novæ Legis iustificare & conferre gratiam, modò non ponamus obicem peccati mortalis.* Sleidanus lib. 20. Hist. ait, biennio post mortem Lutheri, An. 48. in quodam Lipsiensi Conventu determinatum fuisse, Confirmationem & Extremam Unctionem esse ritus conferentes gratiam, adeò septem Sacramenta recipienda esse. In hoc Conventu interfuisse multos Theologos Wittemberg. & Lipsienses, & cum illis Melanchtonem, ac tùm primùm cœpisse hos molles Lutheranos appellari, scribit Surius in sua Historia An. 1548. pag. 442. & sequ. ubi advertendum, quibus odijs adinvicem seipsos persecuti sunt. Et pag. 444. Illyricus Melanchtoni impingit, quòd Confessionem Augustan. non semel mutaverit, & libros Lutheri adulteraverit. Item in Præfat. Cent. 7. non dubitat, vocare Hæreticos Principes mollium Lutheranorum. Ex his colligendum, miram fuisse inconstantiam in re gravissima Lutheri & Melanchtonis, Primorum Capitum, nec posse habere veram Ecclesiam, cùm Notam illius assignant Admini-

Vidistis, & fortè jam intellexistis hæc Sophismata, nempè cùm Veritas Catholica ostenditur per unitatem, & fraudes hæreticæ magis apparent per discordiam.

ministrationem Sacramentorum, de quorum numero hucusque ignorant, nec inter se conveniunt, nec diù durare potuisse illorum doctrinam, sed in minutissima scindi debuisse Schismata & Sectas, prout experimur, de quibus prædixit sibi & suis Sequacibus Lutherus, ad aliorum cautellam & informationem, qui perire nolunt, vide suprà pag. 90. versum 2. & vers. 6. quomodo mirè depinxit modernum statum suorum, & Calvini Sequacium.

Sententia Catholica docet constanter cum Concilijs & SS. Patribus, dari Septem Sacramenta Novæ Legis, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Ordinem, Extremam Unctionem, Matrimonium. Hic septenarius numerus Sacramentorum fundatur in perpetua Traditione Ecclesiæ, suadente Apostolo: *Tenete Traditi nes, quas didicistis, sive per sermonem, sive per Epistolam nostram.* Hic maximè habet locum auctoritas Vincentij Lirin. qui in suo Commun. advers. Hæres. in Præfat. Cap. 1. ait: *Quòd si quis vellet exurgentium hæreticorum fraudes deprehendere, laqueosq́ vitare, & in fide sana sanus atq́ integer permanere, duplici modo munire fidem suam Domino adiuvante debet.* Hæc verò Ecclesiastica Traditio de Sacramentis fundatur in S. Scriptura, Concilijs, & antiquorum Patrum Ecclesiæ testimonijs comprobatur. Quòd si Dissidentes clarum textum requirant à Catholicis S. Scripturæ de 7. Sacramentis, ultra illū quem adferunt Cathol. Doctores, adferant illi clariorem Scripturam de duobus, vel tribus, vel quinque. quæ asserunt, undè illa habeant, si non admittant ultra Scripturam Traditiones, Concilia, & Sanctos Patres. Hunc septenarium numerum agnoscit Ecclesia Græca, ut patet ex Censura Confessionis Augustanæ à Jerem. Patriar. Constantinop. cap. 7. dum ait: *In ea item Cathol. Ecclesia septem Divina Sacramenta esse, Baptismum, Sacri unguenti Unctionem, Sacram Communionem, Ordinem, Matrimonium, Pœnitentiam, Extremam Unctionē.* Videamus SS. PP. quid ipsi dicant de Sacram. S. Augustinus de Baptismo & Eucharistia lib. 3. de doctr. Christ. cap. 9. ait: *Pauca pro multis, eademq́ factu facillima, & intellectu augustissima, & conservatione castissima, ipse Dominus & Apostolica tradidit disciplina, sicuti est Baptismi Sacramentum, & celebratio Corporis & Sanguinis Domini.* Idem Conc. 1. in Psal. 103. *Respice ad munera ipsius Ecclesiæ. Munus Sacramentorum in Baptismo, in Eucharistia, in cæteris Sacramentis, quale munus est?*

2. ad Thessal. 2

Vide suprà pag. 90 post mediū.

plura enumerat quàm duo.

Discur-

Discursus Theol.

De Sacramento Confirmationis.

SAcramentum Confirmationis negavit primò Novatianus Hæreticus, teste Theodoreto lib. 3. de Fab. Hæret. dum ait: *Novatiani Pœnitentiam à suo conventu arcent penitùs & ijs, qui ab ipsis tinguntur, Sacrum Chrisma non præbent, quocirca eos, qui ex hac hæresi Corpori Ecclesiæ coniunguntur, Benedicti Patres ungi iusserunt.* Cur autem Novatianus rejecerit hoc Sacramentum, causa non fuit nec ratio convincens, aut Scripturæ testimonium evidens, sed quia ipse Novatianus, ut scribit ex Cornelio Papa Eusebius lib. 6. Hist. cap. 33. in lecto decumbens baptizatus fuit, sinè consuetis Ecclesiæ ceremonijs, nec posteà adimpleri curavit quæ omissa fuerant, nec signaculo Spiritûs Sancti confirmatus fuit, ob quæ cùm malè audiret apud omnes, hoc remedium excogitavit, ut negaret, Chrismate inungi oportere homines post Baptismum. Donatistas etiam contumeliosos fuisse in Sanctum Chrisma, scribit Optatus lib. 2. contra Parmen. & probabile, eos hoc Sacramentum contempsisse, cùm ejecerint Chrisma cum ampula per fenestram, ut etiam & Ariani, & alij multi Hæretici reijciebant Sanctum Chrisma, cùm ad Ecclesiam venientes jubebantur Sacro Chrismate inungi. Wiclefus etiam in 4. lib. Trialog. cap. 14. etsi non omninò videatur hoc Sacramentum respuisse, in alio verò libro unctionem Chrismatis apertè reijcit, ut communiter faciunt Hæretici, & concedunt, & negant. Alij videndi sunt recentiores hæretici apud Catholicos Authores, quomodo miras fraudes excogitant circa hoc Sacramentum.

Probatur Catholica Sententia authoritate SS. Romanorum Pontificum & Inclytorum Martyrum. Primus sit S. Clemens Romanus. vide lib. 3. Constit. cap. 10. 16. 17. & lib. 7. cap. 44. Secundus, S. Urbanus in Epist. Decret. ait: *Omnes fideles per manuum impositionem Episcoporum Spiritum S. post Baptismum accipere debent, ut pleni Christiani inveniantur.* Tertius, S. Fabianus in Epist. ad Episc. Orientales ait: *Sancti Chrismatis confectio per singulos annos est agenda, & de Anno in Annum renovanda, & fidelibus tradenda, quia novum Sacramentum est, &c. ista à SS. Apostolis & eorum Successoribus accepimus, vobisq; tenenda mandamus.* Quartus, S. Cornelius in Epist. ad Fab. Antioch. apud Euseb. lib. 6. Hist. cap. 33. ait: *Non fuit*

Vixit An. 264

Vixit A. 237

Vixit A. 252

fuit signaculo Chrismatis consummatus, unde nec Spiritum S. potuit promereri. Quintus, S. Melchiades in Epist. ad Episc. Hispan. interrogatus, utrum majus Sacramentum esset Baptismus an Confirmatio? respondit: *De his verò, super quibus rogitastis vos informari, id est, utrum maius esset Sacramentum, manûs impositio Episcoporum, aut Baptismus? Scitote, utrumq; magnum esse Sacramentum.* Ibidem post pauca ait: *Spiritus Sanctus, qui super aquas Baptismi salutifero descendit illapsu, in fonte tribuit plenitudinem, tribuit ad innocentiam in Confirmatione, augmentum præstat ad gratiam, & quia in hoc mundo totâ ætate victuris inter invisibiles hostes & pericula gradiendum est, in Baptismo regeneramur ad vitam, post Baptismum confirmamur ad pugnam, in Baptismo abluimur, post Baptismum roboramur. At si continuò transituris sufficiunt regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria sunt Confirmationis auxilia*; & addit, Confirmationem in eo præstare Baptismo, quòd solùm ab Episcopis confertur, ubi apertè docet, Confirmationem esse verè & propriè dictum Sacramentum. Sextus, S. Eusebius Papa in Epist. 3. ait: *Manûs impositionis Sacramentum magnâ veneratione tenendum est, quod ab alijs perfici non potest, nisi à Summis Sacerdotibus*; & probat ex Actis Apost. Septimus, S. Innocentius I. in Epist. ad Decenn. cap. 3. ait: *Presbyteros Chrismate baptizatos ungere licet, sed quod ab Episcopo fuerit consecratum, non tamen frontem ex eodem oleo signare, quod solis debetur Episcopis, qui tradunt Spiritum S. Paracletum*; & adducit exemplum Act. 8. ubi apertè distinguit Episcopalem Confirmationem, quâ tradi dicit Spiritum S. ac proinde Sacramentum esse ab Unctione, quæ fit in Baptismo, quæ non est Sacramentum, sed quid Sacramentale, ac prætereà ab Apostolorum doctrina hoc descendere. Octavus, S. Damasus, vide Epist. ejus 4. Nonus, S. Leo Epist. 86. aliàs 88. Decimus, Joannes III. Epist. ad Episcopos German. Undecimus, S. Gregorius, qui lib. 3. Epist. 9. monet, ne Presbyteri signare audeant Chrismate baptizatos in fronte, cùm ad Episcopi munus id pertineat. Et in Caput 1. Cant. in illud, *In vineis Engaddi*, ait: *Balsamum nascitur, quod cum oleo, Pontificali benedictione Chrisma efficitur, quo dona Spiritûs Sancti exprimuntur.*

Vixit A. 310 · *Vixit A. 308* · *Vixit A. 402*

Probatur magis veritas Catholica authoritate Conciliorum Primitivæ Ecclesiæ. Primum, Concilium Elibertinum sub S. Marcello Papa & Mart. Can. 38. postquam dixerat, posse Laicum in necessitate baptizare, ait: *Si supervixerit, ad Episcopum eum perducat,*

celebratum Ano. 304

ut per manûs impositionem perfici possit. Idem infrà Can. 77. jubet Diacono, ut si aliquos baptizaverit Episcopus, eos per benedictionem perficere debebit. Secundum, Arelatense I. tempore S. Sylvestri Can. 8. jubet, hæreticis ad Ecclesiam redeuntibus, si baptizati fuerint in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti, non iterum tradi Baptismum, sed manus ab Episcopo imponi, ut accipiant Spiritũ S. quia nimirùm hæretici Baptismum dare solebant, non autem Confirmationem. Tertium, Laodicenum, ubi Can. 7. jubentur Novatiani Sacrosancto ungi Chrismate, his verbis: *Nostra doceantur Fidei Symbolum, & uncti Sancto Chrismate sic mysterijs communicent Sacrosanctis.* Et Can. 48. ait: *Oportet baptizatos Sacratissimum Chrisma percipere, & Cœlestis Regni participes fieri.* In Concilio Carthaginensi III. cap. 36. cavetur, ne Presbyteri, sed soli Episcopi Sacrũ Chrisma conficiant. Item in Concilio Carthag. IV. cap. 36. monentur Presbyteri, qui per Diœceses Ecclesias regunt, „ ut non ab alijs, sed à suis Episcopis, nec per juniorem, sed per se ipsum, vel „ qui Sacrarium tenet, ante Paschæ solennitatem Sacrum Chrisma „ petant. „ Hîc considerandа ab antiquo reverentia Sacri Chrismatis. In Concilio Toletano I. idem cavetur cap. 20. ut soli Episcopi Sacrum Chrisma conficiant. Idem statuitur in Concilio Antisiodorensi Canone 6. & reverentia portantibus præcipitur, sicut Reliquijs Sanctorum. Idem constitutum fuit & in Bracarensi, ne quis præter Episcopum Sacrum Chrisma consecrare auderet. His accedant Concilia Generalia, Constantinopolitanum Generale II. Can. 7. ait: *Signatos sive unctos primùm Sancto Chrismate, &c. & eos signantes dicimus signaculum doni Spiritûs Sancti.* Florentinum Generale in Instruct. Armænorum, Tridentinum Ses. 7. Can. 1. de Confirmat.

celebratum An. 314.

celebr. A. 320.

celebr. A. 397

celebr. A. 398.

celebr. A. 400

celebr. A. 590

Reverentia S. Chrismatis.

quod venerandi se dicunt Lutherani & Calvinistæ.

Discursus Theolog.

In quo Sacramentum Confirmationis magis probatur ex SS. Patribus Latinis & Græcis.

Tertullianus lib. de Resurrect. carnis ait: *Caro ungitur, ut anima consecretur; Caro signatur, ut anima uniatur; Caro manûs impositione adumbratur, ut anima Spiritu illuminetur. &c. Caro abluitur, ut anima emaculetur. &c. Caro Corpore Christi vescitur, ut anima de DEO saginetur.* Idem in lib. contra Marcion. iterum conjungit Olei uncti-

Signum S. Crucis.

unctionem cum aqua Baptismi & pane Eucharistiæ. Deniq; in lib. de Bapt. ait: *Exindè egressi de lavacro, perungimur benedictâ unctione.* Et paulò pòst: *In nobis carnaliter currit unctio, sed spiritualiter proficit.* Et iterum: *Dehinc manus imponitur, per benedictionem advocans & invitans Spiritum Sanctum.* S. Cyprianus lib. 1. Epist. ult. *Ungi quoq; necesse est eum qui baptizatus sit, ut accepto Chrismate esse unctus DEI, & habere in se gratiam possit.* Et lib. 2. Epist. 1. *Tunc demùm plenè sanctificari & esse filij DEI possunt, si Sacramento utroq; nascantur, id est, Baptismo & Confirmatione.* Idem Epist. ad Julianũ: *Nunc quoq; apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, per Præpositos Ecclesiæ offerantur, & per nostram orationem & manûs impositionem Spiritum S. consequantur, & signaculo Dominico consummentur.* Eusebius Emissenus Serm. de Pentec. ait: *Ergo Spiritus S. qui super aquas Baptismi salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.* Prudentius cùm pugnam Luxuriæ & Sobrietatis describit, ait: *Post inscripta oleo frontis signacula, per quæ unguentum Regale datum est, & Chrisma perenne.* Et in Hymno ante somnum: *Te Fontis & Lavacri rorem subiisse Sanctum, Te Chrismate innotatum.* Pacianus lib. de Baptismo: *Lavacro peccata purgantur, Chrismate S. Spiritus superinfunditur, utraq; verò ista manu & ore Antistitis impetramus.* Idem in Epist. ad Sympron. Novat. *Si ergo & Lavacri & Chrismatis potestas maiorum longè charismatum ad Episcopos indè* (ex Apostolorum forma) *descendit, & ligandi quoq; ius adfuit atq; solvendi.* Idem in Epist. 2. *Vestræ plebi undè Spiritus, quam non consignat unctus Sacerdos.* S. Augustinus lib. 2. contra literas Petiliani cap. 104. ait: *In hoc unguento Sacramentum Chrismatis vult interpretari, quod quidem in genere visibilium signaculorum Sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.* Ex quo patet, S. Augustinum Confirmationem ita velle propriè esse Sacramentum, sicut est Baptismus. Idem Tract. 3. in Epist. Joan. *Unctio Spiritualis ipse Spiritus S. est, cuius Sacramentum est in unctione visibili.* S. Ambrosius lib. 7. de ijs, qui initiantur mysterijs, & lib. 2. de Sacram. cap. 2. Confirmationem vocat *Spirituale Signaculum.*

Confirmationem æquiparat Baptismo S. Aug.

Probatur magis ex Græcis SS. Patribus Sacramentum Confirmationis.

S. Dionysius Areopag. de Eccles. Hierar. cap. 2. p. 2. ait: *Baptizatum indutum albâ veste, ad Pontificem ducunt, ille Divino ac Deifico*

ficò prorsus unguento virum signat. Et par. 3. *Perficiens illa unctio facit perfectum.* Et cap. 4. p. 3. *Sed & ipsi, qui Sacratissimo regenerationis mysterio consecrantur, adventum Spiritûs S. consummans, unguenti inunctio elargitur.* Hîc vides effectum Sacramenti propriè dicti. Justinus q. 137. *Orthodoxorum scribit peractis mysteriis Baptismi consignari fideles sacro unguento.* Origenes Homil. 8. in Levit. ait: *Sic ergo conversis à peccato purificatio quidem per illa omnia datur, quæ superiùs diximus, donum autem gratiæ Spiritûs per Olei imaginem designatur, ut non solùm purgationem consequi possit is, qui convertitur à peccato, sed & Spiritu S. repleri.* Et Hom. 9. *Omnes quicunq; unguento Sacri Chrismatis delibuti sunt, Sacerdotes effecti sunt, sicut & Petrus ad omnem Ecclesiam dicit: Vos autem genus electum, Regale Sacerdotium.* Cyrillus Hierosolymit. ex quinq; Catechef. Mista. 1. & 2. scripsit de Bapt. & Sacramento Confirmationis 4. & 5. de Eucharistia, undè apparet, habuisse Confirmationem pro Sacramento, quando illam in numero ponit cum Baptismo & Eucharistia. Et Catechef. 3. sic ait: *Quemadmodum Panis Eucharistiæ post S. Spiritûs invocationem non ampliùs est panis communis, sed est Corpus Christi: sic & Sanctum hoc unguentum non ampliùs est unguentum nudum, postquam iam consecratum sit, sed est Chrisma Christi, quod adventu Spiritûs S. per ipsius Divinitatem energiam habet, quo frons & alij sensus tui symbolicè inunguntur, & corpus quidem isto visibili unguento perungitur, anima verò Sancto ac vivifico Spiritu sanctificatur.* Nota, conferri hîc Chrisma cum Eucharistia, quod argumentum est, utrumq; esse propriè Sacramentum. Gregor. Nazianz. Orat. in S. Lavacrū ait: *At si tu per Baptismum teipsum obfirmaveris, ac præclarissimo & firmissimo auxilio tibi in futurum caveris, animum scilicet & corpus unctione & Spiritu consignans.* Quare autem Lutherani & Calvinistæ reijciunt Sanctum Chrismatis Sacramentum, dicam ut se res habet: Quia non habent legitimos Episcopos, qui nec conficere, nec conferre ritè hoc Sacramentum possunt. Contendunt enim, unum esse Episcopum & Presbyterum. Sed hæc dicere, est pugnare contra Solem, ut doctissimè probat doctissimus & versatissimus in materia dogmatica Christianus Helwich, in suo Libro Vratislaviæ 1697. impresso, in quo ad oculū ostendit, testimonio Primitivæ Ecclesiæ Latinæ & Græcæ, hunc gravem esse errorem, de quo pag. 290 sic ait: *Si verò ex mandato DEI Presbyteri ab Episcopis ordinantur, ut ipsi scil. Lutherani in Formula citata pag. 532. apud Seckendorf confitentur:*

tur: *Quicunq. alijs quàm Episcopis in hoc tribuunt, DEI mandatum transgrediuntur, & ij qui præter Episcopos hoc sibi ius arrogant, non tantùm graviter peccant, ut prævaricatores Divini mandati, sed & actus eorum planè irritus est, nec consequitur debitus Ordinationis effectus, ad speciem Ordinationis peragi in cœtibus Protestantium solita. Et nescio, an non malæ causæ indicium sit, quòd Lutherani apud Imperij Ordines egerint, ut ab Episcopis Misnensi & Naumburgensi ordinarentur Ministri, & Bohemi obrepserint ad Ordinationes Episcoporum Catholicorum.* Hucusq; verba doctissimi Christiani Helwich, qui in Libro suo evidentissimè demonstrat, ut suprà, quòd Presbyteri destituantur facultate ordinandi alios Presbyteros, undè videant, quare Sacramentum Confirmationis rejecerint, cùm illud nec habeant, nec conferre possunt. Et si non credunt Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, quærant ex Ecclesia Græca, si aliquando per tot Sæcula ordinavit Presbyter Presbyterum.

Discursus Theolog.

De Sacramento Pœnitentiæ.

S. Augustinus lib. 1. de adulterinis Conjugijs cap. 26. & 28. *Eadem est causa Baptismi & reconciliationis, sinè quibus Sacramentis homines credunt, se non debere exire de corpore.* Idem Epist. 108. ad " Honoratum: Quantus in Ecclesia fieri solet ab utroq; sexu, atq; " ab omni ætate concursus, alijs Baptismum flagitantibus, alijs re- " conciliationem. Idem inferiùs: Si ministri adsint, alij baptizan- " tur, alij reconciliantur, nulli Dominici Corporis communione " fraudantur. Idem in illa verba Psalm. 146. *Qui alligat contritio-* " *nem illorum*, ait: Quæ sunt ista alligamenta? Temporalia Sacra- " menta alligamenta medicinalia sunt contritionis nostræ. S. Chry- " sostomus lib. 3. de Sacerd. ait: Nostris Sacerdotibus non corporis " lepram, sed animæ sordes, non dico purgatas probare, sed purga- " re, prorsùs concessum est. Et passim Pœnitentia à SS. Patribus vocatur secunda post naufragium tabula, quia amissa per illam gratia reparatur. Hoc etiam refert Author Tubæ pag. 73. Hoc Sacramentum Pœnitentiæ instituit Christus, præcipuè cùm post Resurrectionem insufflavit in Discipulos suos, dicens: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: quorum retinueri-* " *tis, retenta sunt.* Quo tam insigni facto (ait Concil. Trid. Sess. 14. " cap.

Ioan. 20 Insufflatio caremonia Christi & plures alia

cap. 1.) & verbis tam perspicuis potestatem remittendi, & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles post Baptismum lapsos, Apostolis, & eorū legitimis Successoribus fuisse communicatam, universorum Patrum consensus semper intellexit. Et Novatianos remittendi potestatem olim pertinaciter negantes magnâ ratione Ecclesia Catholica tanquam hæreticos explosit atq; condemnavit. Hucusq; Concilium Trident. Hæc Pœnitentia in multis locis suadetur in S. Scriptura: ut Joël. 8. Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, in fletu, in planctu, & scindite corda vestra. Ezech. 18. Numquid voluntatis meæ est mors impij, & non ut convertatur à vijs suis, & vivat. Ac paulò pòst: Convertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite à vobis omnes prævaricationes vestras, in quibus prævaricati estis, &c. quia nolo mortem morientis, dicit Dominus DEUS, revertimini, & vivite. Ninivitis etiam DEUS pepercit propter Pœnitentiam, Jonæ 3. Et ipse Christus Luc. 3. Facite ergo dignos fructus Pœnitentiæ. Et ibid. 15. ait Christus: Dico autem vobis, quòd ita gaudium erit in Cœlis super uno peccatore Pœnitentiam agente, quàm super nonaginta novem justis, qui non indigent Pœnitentiâ. Matth. 4. Cœpit JESUS prædicare, & dicere: Pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnum Cœlorum. Idem de Joan. Bapt. Matth. 3. legimus: Venit Joannes Bapt. prædicans, &c. Pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnum Cœlorum. Et ipse Christus de S. Joanne Matth. 11. ait: A diebus Joannis Baptistæ usque nunc Regnum Cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Et inferiùs: Væ tibi Corozain! væ tibi Bethsaida! quia si in Tyro & Sydone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere Pœnitentiam egissent, verùm tamen dico vobis, Tyro & Sydoni remissius erit in die Judicij, quàm vobis. Et tu Capharnaum, &c. quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè mansissent usq; in diem hanc; acsi diceret Christus, si Pœnitentiam egissent, Pœnitentia illos conservâsset, ne perirent. Et Marci 1. *Pœnitemini, & credite Evangelio.*

alibi, quas hæretici rident, & tamē novas ipsi substituerunt.)

NB.

Cùm autem hujus Sacramenti Pœnitentiæ sint tres partes, nempè Contritio, Confessio, Satisfactio, quatenùs in pœnitentibus ad integritatem Sacramenti, ad plenam perfectamquè peccatorum remissionem requiruntur, quid de his Actibus, nempè Contritione, Confessione, Satisfactione, SS.PP. senserint, audiamus.

Et primò quidem de Contritione, seu dolore de peccatis.

" S. Augustinus Conc. 1. in Psal. 30. ait: Est quædam confusio
" temporalis utilis perturbatio animi respicientis peccata sua, re-
" spectione perhorrescentis, horrore erubescentis, erubescentiâ cor-
" rigentis, ergo erubescere eos dicit jam fideles, non de præsentibus
" donis, sed de præteritis peccatis. Hanc confusionem non formi-
" det Christianus, immo si hanc non habuerit, æternam habebit.
Idem in Psal. 146. illa verba explicans, *Qui sanat contritos corde,*
" ait: Sanat contritos corde, sanat confitentes, sanat seipsos puni-
" entes. S. Cyprianus, S. Augustino antiquior, Serm. 5. de lapsis
" ait: Agite pœnitentiam plenam doloris, ac lamentis animi proba-
" te mœstitiam, neq; vos quorundam moveat aut error improvi-
" dus, aut stupor vanus, qui cùm teneantur in tam grandi crimine,
" percussi sunt animi cæcitate, ut neq; intelligant delicta, neque
" plangant. Idem paulò pòst: *Qui pœnitentiam criminis tollunt, Sa-
tisfactioni viam præcludunt, ita fit, ut dum temeritate quorundam pro-
mittitur salus falsa, vel creditur, spes veræ salutis adimitur.* Hæc scri-
psit S. Cyprianus contra Novatum hæreticum, qui tunc Pœnitenti-
am tollebat. ut patet ex Sermone illius Sancti de Cæna Domini, ubi
" ait: In eodem articulo temporis, cùm jam anima festinet ad exi-
" tum, & egrediens ad labia expirantis emerserit, Pœnitentiam Cle-
" mentissimi DEI benignitas non aspernatur, nec serum est, quod
" verum, nec irremisibile, quod voluntarium, &c. nec quantitas
" criminis, nec brevitas temporis, nec horæ extremitas, nec vitæ e-
" normitas, si vera contritio, si pura fuerit voluptatum mutatio, ex-
" cludit à venia, sed in amplitudine sinûs sui mater charitas, pro-
" digos suscipit revertentes, ut velit nolit Novatus hæreticus, omni
" tempore DEI gratia recipit pœnitentes. Tertullianus librum scri-
psit de Pœnitentia, in quo conditiones Pœnitentiæ enumerat, ubi
" inter alia ait: Sacco & cinere incubare, animum mœroribus de-
" ijcere, illa quæ peccavit, tristi tractatione mutare, jejunijs preces
" alere, ingemiscere, lacrymari, & mugire dies noctesq; ad Domi-
" num DEUM, Presbyteris advolvi, & aris DEI adgeniculari. S.
Chrysostomus plures Homilias, de compunctione cordis libros duos
" scripsit. Isidorus de Pœnit. cap. 16. ubi ait: In actione pœniten-
" tis

☞ moderno Sæculo hic error excitatus ab hæreticis.

NB. Hæreticum Novatum S. Cyprianus, quia negabat Pœnitentiam.

tis non tam conſideranda eſt menſura temporis, quàm doloris, ſi „ quis circa finem ſuum per Pœnitentiam deſinat eſſe malus, non „ ideò debet deſperare, &c. ex fine enim ſuo unumquemq; aut ju- „ ſtificat, aut condemnat, ſicut ſcriptum eſt, *univerſorum finem ipſe* „ *conſiderat*, Job 28. Et Luc. 7. mulieri peccatrici dimiſſa ſunt pec- „ cata eò, quòd lacrymis pedes ejus rigabat. S. Auguſtinus ad la- „ pſam Virginem cap. 8. Si magnus eſt lapſus tuus, major ſit lacry- „ marum tuarum torrens. S. Ambroſ. in cap. 11. ad Rom. Quæ „ graviter peccantur, non niſi fletu & gemitu ad veniam pertingũt. „ S. Auguſt. in lib. 50. Hom. ultimâ ait: Non ſufficit mores in me- „ lius commutare, & à factis malis recedere, niſi de ijs etiam, quæ „ facta ſunt, ſatisfacias DEO per Pœnitentiæ dolorem, per humili- „ tatis gemitum, per contriti cordis ſacrificium, cooperantibus elée- „ moſynis. Vide S. Gregor. lib. 4. in lib. Reg. cap. 4. Euſeb. Hom. 5. ad Monach. Cæſarium Hom. 10. qui ait: *Jejunia, ac vigiliæ, ac ſan-ctæ afflictiones humiliata corda macerant, & maculata corda purificãt.*

Diſcurſus Theol.

De Confeſſione Sacramentali, quæ eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ.

Veteres Hæretici, qui poteſtatem abſolvendi negârunt, Montaniſtæ ſcilicet & Novatiani, Confeſſionem etiam Sacramentalem ſuſtulerunt. Nulla enim neceſſitas Confeſſionis, ſi nulla ſequitur Abſolutio. Fuit alia hæreſis Audianorum, teſte Theodoreto lib. 4. de Fabulis Hæreticorum, quò ad modum illius, Lutherani, & quotquot exortæ ſunt ab illis Sectæ, mirè variantur de Auriculari Confeſſione inter ſe, videndi in alijs Authoribus. Lutherus lib. de Captiv. Babil. cap. 6. de Pœnitentia ait, Confeſſionem ſecretam, quæ modò celebratur, ſibi valdè placere, & eſſe utilem, vel potiùs neceſſariam, ut etiam faſſus eſt ad Anabaptiſtas Tom. 1. Jenenſi pag. 320. *Nos fatemur, ſub Papatu multum, imò omne bonum Chriſtianum eſſe, &c. veras claves in remiſſionem peccatorum*; tamen damnat omninò eos, qui docent, circumſtantias peccatorũ in Confeſſione eſſe detegendas, & tamen ipſemet Lutherus Tomo eodem Jen. de Confeſs. & Sacram. Euchariſtiæ fol. 327. ait: *Hic morbũm ſuum aperit, alter medicas affert manus.* Privatam abſolutionem,

morem Ecclesiæ valdè utilem esse, fatetur Melancht. Epist. 524. ad Joach. Mollerum pag. 432. Edit. Londin. 1642. Part. 1. Operum
" fol. 250. scribit: Cæterum, propter absolutionem privatam, quæ
" in Ecclesijs retinenda est, & sunt aliæ utilitates multæ, retinendi
" illius Colloquij privati. Quarta, (scil. utilitas) Etsi cogere Pastor
" non debet, quisq; dicat arcana facta, tamen pro ætate & vitæ ge-
" nere, quædam de moribus interrogare, & utiliter monere potest,
" ut si quis audiat mercatores, interrogare potest, quales contractus
" exerceant. Edit. Wittemb. 1580. ibid. 6. Utile est, rudiores ad
" aliquam generalem enumerationem, juxta ordinem Decalogi in-
" stitutam assuefacere, hæc diligentia prodest, quia cogit homines,
" seipsos considerare, & agnoscere suos morbos & lapsus, de quibus
" multi petentes absolutionem, ne cogitant quidem. Melanchton
" in Confessione Augustana Art. de Confess. ait: De Confessione
" peccatorum docent nostri, quòd absolutio privata in Ecclesijs re-
" tinenda sit, quanquam non sit necessaria delictorum enumeratio,
" est enim impossibilis enumeratio omnium delictorum, juxta il-
" lud: *Delicta quis intelligit.* R. Hunc locum SS. Patres de levibus peccatis semper intellexerunt, vide in hæc verba Commentaria illorum. Undè videat Philippus, quòd Catholica Ecclesia non impossibilem enumerationem peccatorũ exigit, sed unicuiq; possibilem. Appono doctrinam Concilij Tridentini Sess. 14. de Confessione c. 5. circa medium:

Contradictio, cùm editio Wittemb. exigat enumerationem peccatorũ, Melanchton dicit impossibilem.

" Constat enim, nihil aliud à pœnitentibus in Ec-
" clesia exigi, quàm ut postquam quisq; diligentiùs se excusserit, &
" conscientiæ suæ sinus & latebras exploraverit, ea peccata confite-
" atur, quibus se Dominum & DEUM suum mortaliter offendisse
" meminerit, reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non
" occurrunt, in universum eâdem Confessione inclusa esse intelli-
" guntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: *Ab occultis*
" *meis munda me Domine.* Ipsa verò hujusmodi Confessionis diffi-
" cultas, ac peccata detegendi verecundia, gravis quidem videri
" posset, nisi tot tantisq; commodis & consolationibus levaretur,
" quæ omnibus ad hoc dignè Sacramentum accedentibus, per abso-
" lutionem certissimè conferuntur. &c. Undè videat Melanchton, quòd tali modo est possibilis Confessio in Eccles. Rom. Cath. non autem impossibilis, ut ipse fingit & imputat. Sed videamus, utrum verum sit, ut dicit Lutherus & Melanchton, quasi non deberent enumerari peccata in Confessione. *Accipite Spiritum S. quorum remiseritis*

Joan. 20

seritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Cùm verò Sacerdotes judicium incognitâ causâ ferre non possint, quæ remittenda, & quæ retinenda peccata, nec æquitatem servare possent in Pœnitentijs injungendis, si in genere tantùm, & nō in specie, Pœnitentes peccata sua declararent, opus est, Pœnitentes omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in Confessione recensere, etiamsi occultissima sint. Quid SS. Patres dicant, audiamus. S. Cyprian. Serm. 5. de Lapsis ait: Quoniam autem de hoc vel cogitaverunt, hoc ipsum apud „ Sacerdotes DEI dolenter & simpliciter confitentes, Exomologe- „ sim conscientiæ faciunt, &c. salutarem medelam parvis licèt & „ modicis vulneribus exquirunt. S. August. Tom. 4. Oper. lib. de „ vera vel falsa Pœnit. ait: Consideret qualitatem criminis in loco, „ in perseverantia, in varietate personæ, & quali hoc fecerit tenta- „ tione, & ipsius vitij multiplici executione. &c. Omnis ista varie- „ tas confitenda est. Videat ergo Lutherus, utrū justè circumstantias „ & qualitates peccatorū negaverit confitendas. S. Basilius qu. 26. & 46. diffusè explicat, qu. 288. Occulta cordis explananda esse, his „ qui fide & authoritate præditi sunt fratribus. Pacianus in Exhort. „ ad Pœnit. t. 3. p. 72. D. Rogo vos, Fratres, etiam pro periculo „ meo, per illum Dominum, quem occulta non fallunt, desinite „ vulneratam tegere conscientiam, prudentes ægri Medicos non „ verentur, ne in occultis quidem corporis partibus etiam secatu- „ ros. S. August. T. 8. p. 790. Tristis esto, antequam confitearis, „ confessus exulta, jam sanaberis, non confitentis conscientia sani- „ em collegerat, apostema tumuerat, cruciabat te, requiescere non „ sinebat, adhibet Medicus fomenta verborum, & aliquando secat, „ adhibet medicinale ferrum in correptione tribulationis, tu agno- „ sce Medici manum, confitere, exeat in Confessione, & defluat o- „ mnis sanies, jam exulta, jam lætare, quod reliquum est, facilè sa- „ nabitur. S. Greg. Hom. 40. super Evang. Quid ergo peccatorū „ Confessio, nisi quædam vulnerum ruptio, quia peccati virus salu- „ briter aperitur in Confessione, quod pestiferè latebat in mente. „ Vulnera enim cutis in superficiem trahunt humorem putredinis, „ & confitendo peccata, quid aliud agimus, nisi malum, quod in „ nobis latebat, aperimus. Gregor. Nissen. in Orat. in mulierem „ peccatricem ait: Audacter ostende Sacerdoti, quæ sunt recondi- „ ta: animi arcana tanquam occulta vulnera Medico retege. La- „

Cogitationes perversæ confitendæ.

NB. Diversitas peccatorum confitenda.

" ctantius lib. 4. Divin. Instit. de vera Sap. ait: Singuli quiq; cœtus
" hæreticorum se potissimùm Christianos, & suam esse Catholicam
" Ecclesiam putant, sed sciendum est, illam esse veram, in qua est
NB. " Confessio & Pœnitentia, quæ peccata & vulnera, quibus subjecta
" est imbecillitas carnis, salubriter curat.

Discursus Theol.

Ex alijs principijs probans magis veritatem Catholicam de Confessione Sacramentali.

IN Formula Concordiæ in parvo Catechismo Lutheri de Confessione hæc leguntur: *Herus aut hera sic dicant: Inprimis confiteor coram te, me non diligentem fuisse in fideli educatione & institutione liberorum, & familiæ ad gloriam DEI, blasphemavi, nomine DEI abusus sum, malum exemplum prava loquens & faciens præbui, vicinos læsi, multos obtrectavi, pondera & mensuras violavi, decepi proximũ vendendo merces, &c. & si quid aliud contra præcepta DEI in cujusq; vocatione occurrit.* Antequam aliquid dicam de hac Formula Lutheranæ Confessionis, præmitto aliqua ex Libro doctissimi, & in materia dogmatica versatisſimi Christiani Helwich, non pridem ad Fidem Catholicam conversi, qui in eodem Libro evidentissimè probat, quòd Presbyteri destituantur facultate ordinandi alios Presbyteros, dum ad Concionatores Evangelicos in Præfatione Libri sic ait: Magnam Sacerdotum dignitatem arguunt tituli, quibus à Spiritu S. in Sacris condecorantur, *adiutores DEI* vocantur, 1. ad Cor. cap. 3. & *Legatione pro Christo fungentes*, 2. Cor. 5. &c. Præterea *Dispensatores mysteriorum DEI*, 1. adCor. cap. 4. S. Hieron. Epist. ad Nepot. de illis sic: *Christi Corpus sacro ore conficiunt, per eos Christiani sumus, Claves Regni Cœlorum habentes, ante diem Judicij judicant.* Hinc S. Chrysost. Hom. 5. in illud Isaiæ, *In anno quo mortuus est Ozias,* sic ait: *Sacerdotium ipso Regno venerabilius ac maius, ne mihi narres purpuram, neq; diademata, neq; vestes aureas, umbræ sunt ista omnia, vernisq; flosculis leviora.* Imò Angelicam celsitudinem excellit munus hoc, nulli enim Ordini & Choro SS. Angelorum est dictum, *Accipite Spiritum S. quorum remiseritis peccata, remittentur eis.* Quod iterum egregiè confirmat aurei oris Doctor lib. 3. de Sacerdot. cap. 3. Et S. Prosper lib. 2. de Vita Act. cap. 2. *Sacerdotes,* ait, *Januæ sunt Civitatis*

Ioan. 20

vitatis æternæ, per quos omnes qui credunt in Christum, ipsi Janitores, quibus data sunt Claves Regni Cœlorum, &c. Hæc sinè dubio vobis, Viri Doctissimi, cognita, nec vos, ut spero, latet, functiones illas à nemine exerceri validè posse, nisi qui ritè sit ordinatus, cùm verò & vos (nempè Concionatores Evangelici) Confessiones excipere, & à peccatis absolvere, ac Sanctam Cœnam celebrare minimè dubitetis pro æquitate vestra, succensere minimè poteritis, si vobis occasio detur examinandi vestram Ordinationem, & ijs, qui de illa dubitant respondendi, in hoc Opusculo majoris prodromo legetis aliqua, quibus Ordinatio Presbyteralis funditùs everti videtur. &c. Et post pauca ait: Non mirabuntur ergo, quod de consecratione Eucharistiæ, & absolutione eorum. secùs quàm ipsi sentiamus. Per vulnera ergo Christi obtestamur eos, ut tandem perpendant, in quam certo damnationis discrimine versentur ipsi, & eorum Auditores, licèt quæ nullis lacrymis deploranda eorum miseria est, nescio quâ fiduciâ cœlitum sibi consortium spondeant. Quòd si aliquando diligentiùs de salute sua fuerint solliciti, certò certiùs cœleste lumen ipsorum illabetur pectoribus, eademq; illuminabit, ut intellecturi sint, quàm in præcipiti statu versentur, eosq; per alios me eruditiores, ad Montem Sanctum & Tabernacula DEI deducet, quod à Deo ardentissimis precibus semper contendam. JESUM omnium hominum Judicem & Scrutatorem cordium testor, me à nullo mortalium impulsum hæc scripsisse, aliaq; in posterum scripturum, si DEUS annuat, ut in quibusdam locis odia quorundam adversùs ipsos accendam, horum enim causas procul habeo, ex ferventi desiderio revocandi homines ab errore viæ suæ, Jac. 5. & commiseratione intimâ hominum innumerabilium fame spirituali, ex defectu Sanctissimæ Eucharistiæ & remissionis peccatorum, in via hac tabescentium ductus. &c. Optimè tempus me collocâsse arbitrabor, si vel unus hinc occasionem & ansam arripiat, seriò cogitandi de via salutis, una enim anima in conspectu DEI toto mundo potior. Hucusque doctissimus, & zelo salutis animarum flagrantissimus Christianus Helwich, à quo ultra allegata quæro ex omnibus Dissidentibus, dicant mihi, quomodo ex hac Formula Confessionis Lutheranæ judicium ferre potest Judex Spiritualis, quomodo dignoscet, quæ remittenda, quæ retinenda peccata ex mandato Christi, cùm omnia in hac Formula sint generalissima, quæ hîc erubescentia in enumerandis gravibus occultis peccatis, quam SS. Patres ut suprà tantoperè requirunt,

NB.

Joan. 20

quirunt,

quirunt, nihil hîc de fornicationibus, nihil de ſtupris, nihil de adulterijs, nihil de perverſis cogitationibus, nihil de pravo in malum conſenſu, nihil de graviſſimis occultis peccatis, nihil de mollitie, inceſtu, ſacrilegio, furtis, rapinis, reſtitutionibus, quæ eò magis patrantur, cùm in Confeſſionibus privatis nullus rubor, nulla pro illis confuſio, nulla pœnitentia, nulla ſatisfactio, quas tam ſollicitè Canones Antiquæ Eccleſiæ requirunt, & tamen hæc omnia ſecundùm Apoſtolum à Regno DEI excludunt, ſicq; videtur hæc Formula Confeſſionis Lutheranæ, illum tacitè antiquum includere errorem, nempè ſoli DEO peccata confitenda, non autem Sacerdoti, cùm dicat Melanchton in Conf. Auguſt. Art. de Confeſs. peccat. non eſſe neceſſariam enumerationem peccatorum, tanquam impoſſibilem, hic error fuit Novatiani hæretici, & Montaniſtæ, aliorumquè, qui nullas pœnitentias & ſatisfactiones admittebant, ſed in aliquot Concilijs eſt condemnatus. Dicit quidem Melanchton privatam Abſolutionem morem Eccleſiæ valdè utilem; at parcite, cùm ex charitate Chriſtiana, ſicut doctiſſimus Helwich, aperiam vobis myſterium, non Eccleſiæ, ſed Luthero & Melanchtoni utilitatem hanc fuiſſe, ſcitis quam? ſcilicet, ne adverterent ſeducti, quòd ab ipſis vera Sacramentalis Eccleſiæ Catholicæ ablata ſit Confeſſio, conſequenter & remiſſio peccatorum, reliquerunt umbram ſolùm Confeſſionis, ſicut reliquit Melanchton umbram Miſſæ Sacrificij, ne terrerentur avulſi, dicens: *Apud nos cum ſumma reverentia celebratur Miſſa.* Videte, vos ipſos teſtes appello, ſi habetis Miſſæ Sacrificium, conſequenter & Sacramentalem Confeſſionem. Quid ergo decipere vos, blandiri vobis, ubi de veſtra perditione & tot animarum ſalute agitur: non eſt Chriſtiani hominis, non compati vobis. Conſulite itaq; veſtræ ſaluti, examinate, ſcrutamini profunda Scripturarum, perpendite morem antiquæ Eccleſiæ, quam vos pro vera agnoſcitis, non aliter invenietis, niſi hæc, quæ ex charitate Chriſtiana manifeſtamus vobis. Quantùm verò ad calumniam evidentiſſimam, quaſi in Eccleſia Cathol. Romana Confeſſio auricularis novum inventum eſſet hominum, appono doctrinam Concilij Trident. ultra allegata ſuperiùs ex SS. Patribus teſtimonia, de Confeſs. Auricul. Seſs. 14. cap. 5. quam ſic tradit: Undè cùm à Sanctiſſimis & antiquiſſimis Patribus magno unanimiq; conſenſu ſecreta Confeſſio Sacramentalis, quâ ab initio Eccleſia Sancta uſa eſt, & modò etiam utitur, fuerit *ſemper* commendata, manifeſtè refellitur inanis eorum calumnia,

In Auguſt. Conf. Cap. de Miſſa.

Primitivæ Eccleſiæ ſalum 400 Annorum.

qui eam à Divino mandato alienam, & inventum humanum es- „
se, atq; à Patribus in Concilio Lateranensi congregatis initium „
habuisse docere non verentur, neq; enim per Lateranense Con- „
cilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod Jure „
Divino necessarium & institutum esse intellexerat, sed ut præce- „
ptum Confessionis saltim semel in anno ab omnibus & singulis, „
cùm ad annos discretionis pervenissent, impleretur; undè jam in „
Universa Ecclesia cum ingenti animarum fidelium fructu obser- „
vatur mos ille salutaris, confitendi Sacro illo & maximè accepta- „
bili tempore Quadragesimæ, quem morem hæc Sancta Synodus „
maximè probat & amplectitur, tanquam pium, & meritò reti- „
nendum. Et quid mali in hoc advertunt Dissidentes, cùm Ecclesia Catholica habito Jure Divino de Confessione Sacramentali, tanquã pia Mater, sollicita de salute Filiorum suorum, ex plenitudine potestatis sibi relictæ Jure Ecclesiastico, eo tempore instituit Confessionem Sacramentalem, quo Redemptionis nostræ mysteria attentiùs, & Sacratissima illius recolitur Passio profundiùs: & si hæc non placent Dissidentibus, dicant, quare tam exactè, tam prolixè, omnes SS. quatuor Evangelistæ Sacratissimam Passionem descripserunt, quod in alijs mysterijs non fecerunt, numquid, ut tantùm in Biblijs scripta maneret? nonnè ipsemet DEUS in figura inculcat illam nobis Hierem. Thren. 1. *O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus?* nonnè & apud Zachariam eam insinuat nobis, dicens: *Et aspicient ad me, quem confixerunt, & plangent cum planctu, quasi super unigenitum, & dolebunt super eum.* Vide cap. 53. Isaiæ. Numquid & Apostolus obscurè loquitur de ea: *Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi, per quem mihi mundus crucifixus est.* Et ad Rom. 8. ait: *Si tamen compatimur, ut & conglorificemur.* Sed hæc intra Parenthesim. Quid mali in hoc advertunt Dissidentes, cùm Ecclesia Catholica habito inquam Jure Divino de Confessione Sacramentali Joan. 20. nempè toties confitendi peccata, quoties opus fuerit, cùm non sit determinatum tempus Confessionis Sacramentalis à Christo, & homo Catholicus quoties advertit se reum peccati mortalis, tenetur se constituere in gratia DEI, ut sit amicus Illius, cùm nesciat diem neq; horam, debetq; semper esse paratus pro morte, cùm Christus vigilare omni tempore jusserit, multosq; decepit procrastinatio pœnitentiæ. Quid, inquam, mali, cùm Ecclesia tanquam sollicita Mater de salute

cap. 12

quàm clarè & exactè descripsit S. Propheta Passionē Christi cap. 53 Isaiæ.

Matth. 24

 Filio-

Filiorum suorum, ut illos magis constituat in gratia DEI, per Sacramenta Ecclesiæ, eo tempore DEO acceptissimo, ut suprà, pro omnibus instituerit Sacramentalem Confessionem, cùm hoc ipsum sæpiùs bonâ voluntate faciunt plurimi devoti Catholici, confitendo aliqui per singulos menses, vel etiam sæpiùs, pro majori augmento in se gratiæ Divinæ, per Sacramenta Ecclesiæ, scilicet Sacramentalem Confessionem, & Sacratissimam Communionem, in qua ipsum Authorem gratiarum recipiunt. Adde, quòd in Primitiva Ecclesia, ob fervorem Fidei, & ut se Catholici magis firmarent ad subeunda frequentia martyria, quotidiè communicabant, sinè dubio frequenti Confessione uti debuerunt, cùm Apostolus 1. ad Corint. 11. dicat: *Probet autem seipsum homo, &c. qui enim manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit, &c.* undè non aliter seipsos probare poterant, nisi per Sacramentalem frequentem Confessionem, cùm quotidianus usus fuerit Eucharistiæ. Quid ergo mirum? quòd Ecclesia videns multorum refrigescere charitatem, instituit semel in anno pro remissis Confessionem, quæ frequentissima fuerat in Primitiva Ecclesia. Undè miror Samuelem Wernerum, quòd ipse in Orat. de Fragment. in ipsa Cæna, Coroll. 5. ausus sit dicere, quòd Confessio Sacramentalis non habeat firmum fundamentum in Scriptura, sed in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. sit stabilita. Apparet, quod non legerit Caput 20. Joan. Cap. 18. Matth. & tot SS. Patrum suprà testimonia. Et tamen idem Wernerus in Coroll. sequ. 6. defendit Lutherum, & dicit, calumniam esse, quisquis Luthero objiciat, quòd omnem Confessionem Auricularem rejecerit. At quomodo Lutherus retinuit Confessionem, si est in Concilio Lateranensi stabilita? nonnè ipse potiùs fassus est, *in Papatu esse veras Claves in remissionem peccatorum*: si remissionem peccatorum agnoscit, agnoscit veram Sacramentalem Confessionem per veras Claves, quam Werner dicit non pridem stabilitam; multum profectò sibi arrogat, cùm id quod Magister approbat, discipulus arguit, cùm Christus ipse dicat Matth. 10. *Non est discipulus super Magistrum.* Undè & mirum videtur, quòd Dissidentes volunt coarctare Ecclesiam, quæ omnem potestatem accepit à Christo, & illi volunt exequi omnia, quæ illis placent, cùm teneantur ex præcepto Christi audire Ecclesiam, ne sint Ethnici & Publicani. Non sinè causa Author Tubæ Pacis pag. 4. ait: *Nam extra unitatem Ecclesiæ Cathol. constituti, non habent DEI Verbum, nec Sacramenta ad salutem, sed ad damnationem;* undè

Matth. 18

undè videant, ne illis illud Joan. 8. competat, *In peccato vestro moriemini.*

Videamus, quid SS. Patres de Confessione Auriculari sentiant, & quomodo peccata cum erubescentia exponi debent. Tertullian. lib. de Pœnit. cap. 10. ait: Plerosq; hoc opus, ut publicationem sui aut suffugere, aut de die in diem differre &c. pudoris magis memores, quàm salutis. Origenes Hom. 2. in Psal. 37. ait: Oportet nos morbum nostrum coram eo, quo ministro DEUS in curando eo utitur, non celare. Et Hom. 17. in Luc. Si revelaverimus peccata, non solùm DEO, sed & his, qui possunt mederi vulneribus nostris atq; peccatis, delebuntur peccata nostra ab eo, qui ait: *Ecce delebo ut nubem iniquitates tuas, & sicut caliginem peccata tua.* Idem Hom. 2. in Levit. Cùm lavat peccator in lacrymis stratum suum, cùm non erubescet Sacerdoti Domini indicare peccatum suum, & quærere medicinam. Idem Hom. 10. in Num. Laicus ipse suum peccatum auferre non potest, sed requirit Levitam, indiget Sacerdote. S. Cyprian. Serm. 5. de Lapsis: Confiteantur singuli, quæso, Fratres delictum suum, dum adhuc, qui deliquit, in sæculo est, dum admitti ejus Confessio potest, dum satisfactio & remissio facta per Sacerdotem, apud Dominum grata est. Item cap. 21. & 28. Necessarium est, confiteri peccata his, quibus administratio mysteriorum DEI concredita est. S. Chrysost. lib. 3. de Sacerd. Nostris Sacerdotibus non corporis lepram, sed animæ sordes, non dico purgatas probare, sed purgare prorsùs concessum est. S. Hieronym. Epist. ad Simp. in cap. 10. Eccl. ait: Si quem serpens Diabolus occultè momorderit, & nullo conscio eum peccati veneno infecerit, si tacuerit qui percussus est, & non egerit pœnitentiam, neq; vulnus suum Fratri & Magistro voluerit confiteri, Magister, qui linguam habet ad curandum, facilè ei prodesse non poterit. Si enim erubescit ægrotus vulnus Medico confiteri, quod ignorat medicina non curat.

NB.

Notent, qui Auricularem Confessionem negant.

S. Ambrosius in duobus libris contra Novatianos hæreticos, satis clarè antiquam Ecclesiæ de Sacramento Pœnitentiæ Fidem & doctrinam propugnat, atq; ex SS. Scripturis ostendit, penes Sacerdotes esse authoritatem Jure Divino remittendi & ligandi peccata. Inter alia lib. 1. de Pœnit. cap. 2. hæc habet: Dominus par jus & ligandi esse voluit & solvendi, qui utrumq; pari conditione permisit, ergo qui solvendi jus non habet, nec ligandi habet. Et cap. 7.

NB.

" Jus hoc solis permissum est Sacerdotibus. Et lib. de Pœnit. cap. 6.
" Vult Dominus plurimum posse Discipulos suos, vult à servis su-
" is ea fieri in nomine suo &c. Si vis justificari, fatere delictum tu-
" um. Solvit enim criminum nexus verecunda Confessio. Idem
" Exh. ad Pœnit. Hom. 41. Non solùm post pœnitentiam ab istis
" intùs homo observare se debet: sed & ante pœnitentiam, dum
" sanus est, quia nescit, si ipsam pœnitentiam possit accipere, & con-
" fiteri DEO & Sacerdoti peccata sua. Paulinus, Presbyter S. Am-
" brosij, sic de illo in Vita illius testatur: Quotiescunq; illi aliquis
" ad percipiendam pœnitentiam lapsus suos confessus esset, ita fle-
" bat, ut & illum flere compelleret. S. August. Hom. 49. Nemo
" sibi dicat, occultè ago pœnitentiam apud DEUM, novit DE-
" US, qui mihi ignoscet, quia in corde ago. Ergo sinè causa dictum
NB. " est: *Quæ solveritis in terra, soluta erunt in Cœlo?* ergo sinè causa
" datæ sunt Claves in Ecclesia DEI? frustramus Evangelium DEI,
☞ " frustramus verba Christi, promittimus vobis, quod ille negat. S.
" Gregorius M. Hom. 40. Quid est ergo peccatorum Confessio, nisi
" quædam vulnerum ruptio, quia peccati virus salubriter aperitur
" in Confessione, quod pestiferè latebat in mente. S. Hilarius Ho-
Vixit Ann. 350. " mil. 5. ad S. Petrum: O in nuncupatione novi nominis felix Ec-
" clesiæ fundamentum, dignâq; ædificatione illius petra, quæ inter-
" nas leges, & tartari portas, & omnia mortis claustra dissolveret.
" O Beatus Cœli Janitor, cujus arbitrio Claves æterni aditûs tra-
" duntur, cujus terrestre judicium, præjudicata authoritas fit in Cœ-
" lo, ut quæ in terris aut ligata sunt, aut soluta, statuti ejusdem
" conditionem obtineant in Cœlo. S. Cyprian. lib. 1. Epist. 2. ad
" Cornelium: Cùm permiserit ipse, qui legem dedit, ut ligata in
" terris etiam in Cœlis ligata essent, solvi autem possent illis, quæ
Vixit An. 450. " hîc priùs in Ecclesia solverentur. S. Leo Epist. 19. Christus JE-
" SUS hanc Præpositis Ecclesiæ tradidit potestatem, ut & confiten-
" tibus actionem pœnitentiæ darent, & salubri satisfactione purga-
" tos ad Communionem Sanctorum per januam reconciliationis
" admitterent. S. Bernardus Serm. 1. in die SS. Petri & Pauli: Quas
" Claves Regni Cœlorum tam singulariter accepit, ut præcedat sen-
" tentia Petri sententiam Cœli, ac ipse quidem hoc auctoritate suâ
" DEUS efficit, sed in ea tamen re ministerio Sacerdotis utitur, ita-
☞ " que quidquid eis Sacerdos facit, non suâ propriâ, sed à DEO sibi
" concessâ potestate facit. Ex his colligere licet, quanta sit Con-
fessio-

fessionis antiquitas, quam à Domino constitutam testatur Tertullianus lib. de Trinitate. Neq; verum est, quod objicitur, quasi Concilium Lateranense IV. instituerit Confessionem Auricularem, quam à primordijs semper usitatam habent, sed saltim semel in anno instituit faciendam, cùm ipsa Confessio fuerit in usu ab ipso exordio Ecclesiæ, ut ostensum est superiùs ex SS. Patribus. Undè facilè colligere, Divinâ Lege præceptam, & ab Apostolis traditam esse, ut patet ex ipso textu Scripturæ Joan. 20. *Quorum retinueritis peccata, retenta erunt: quorum remiseritis, remissa erunt* Et quomodo remittent, vel retinebunt, si nesciunt de illis, ex defectu Confessionis Auricularis. Hæc clara nimis. Hieremias Patriarcha Constantinop. in Censura Confessionis Augustanæ cap. 11. reprehendit Lutheranos, quòd asserant, non esse necessarium, omnia peccata per singulas species in Confessione enumerare. Immo etiam & Lutherus Confessionem Auricularem fateri debuit in Epist. ad Anabapt. Tom. 1. Jen. p. 320. quem etiam citat Author Tubæ pag. 22. sic loquentem: *Nos fatemur, in Papatu &c. verum Sacramentum Altaris, veras Claves in remissionem peccatorum*; non dicit, tecta peccata, sed remissionem peccatorum. Sed tempore Lutheri fuit Confessio Auricularis, sicut & modò est, in qua potestate Clavium remittebantur peccata. Ergo patet ex Luthero, quòd volens nolens admittat Confessionem Auricularem, & remissionem peccatorum Quod & Centuriatores agnoscunt ex antiquis Patribus, Tertull. Cypriani temporibus in usu fuisse Confessionem etiam cogitationum. Cent. 3. cap. 6 col. 127. lin. 28. Absolutionem deinde à peccatis ita conferebant, (si qui pœnitentiam agebant, peccatum prius confessi essent,) & mox Tertullianum & Cyprianum citant in multis locis. Satisfactionem etiam imponi solitam, juxta modum offensæ & delicti, agnoscunt ex Patribus, ijdem Centuriatores, Cent. 3. cap. 6. col. 29. lin. 49. Jacobitæ inter alios errores hunc habuerunt, non esse confitendum Sacerdoti, sed soli DEO: sed condemnati sunt in Concilio Chalcedonensi Generali IV. Neq; etiam Confessio est impossibilis, aut carnificina conscientiarum, prout multi illam imaginantur. Constat enim, nihil aliud à pœnitentibus exigi in Ecclesia, quàm ut cùm diligentiùs conscientias excusserint, & omnes sinus latebrasq; illius exploraverint, ea peccata confiteantur, quibus se Dominum DEUM mortaliter offendisse meminerint; reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitantibus non occurrunt, in universum

mendacium de Auriculari Confessione.

eâdem Confessione inclusa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: *Ab occultis meis munda me Domine.* Modò videamus, si dictum Calvini verificatur apud Calvinistas, quem etiam adducit Author Tubæ pag. 8. sic scribentem ad Sadelot. Cardinalem, ad quem sic ait Calvinus: *Omnes suos conatus esse, ut restituat illam Ecclesiæ faciem, quæ fuit apud Græcos tempore Chrysostomi & Basilij M. & apud Latinos tempore Cypriani, Ambrosij, Augustini, ita ut Scripta illorum testantur.* Nos ultra commemoratos à Calvino plures SS. Patres superiùs adduximus pro Confessione Auriculari, videndum itaque, si restituit Calvinus antiquam faciem Ecclesiæ, ita ut Scripta illorum testantur de multis controversis dogmatibus inter Catholicos & Protestantes, quæ superiùs adduximus, & inferiùs adducemus, etiam de Confessione; si Confessionem Auricularem reliquit Calvinus posteris suis, de qua tam clarè SS Patres plures prædicti, non solùm hi quinque, quos Calvinus adducit, loquuntur; si non reliquit, considerate, in quo ille restituerit faciem Ecclesiæ, quæ fuit tempore S. Chrysostomi, Basilij, Cypriani, Ambrosij, Augustini. At misera ista restitutio, quam non tantùm Catholici, sed nec Lutherus recepit, nec Lutherani illam hucusq; receperunt. Quæ est ista restitutio? cùm Calvinus lib. 3. cap. 15. §. 1 dixerit: *Evangelium eo à Lege differt, quòd operibus non alligat iustitiam, sed in sola misericordia DEI collocatur.* Lutherus etiam Tom. 1. Wittemb. lib. de Libertate Christiana ait: *Christiano neq; opera, neq; lex necessaria est, quia per fidem liber est ab omni lege.* S. August. Epist. 3. contra 2. Epist. Pelag. cap 4. appositè respondet utrique: *Quis ita impius est, ut dicat, se propterea præcepta non servare, quia Christianus sit, non sub lege, sed sub gratia.* Misera, inquam, ista restitutio Ecclesiæ, ubi destitutio omnis virtutis introducitur. Vide hanc restitutionem Ecclesiæ, quomodo illam restituerunt, pag. 142. & sequ. Vide fructum illius restitutionis pag. 98. in fine & seq.

Psalm. 18

Actus hic fuit pro avulsis ab Ecclesia Cath.

Discursus Theol.

De tertia parte Sacramenti Pœnitentiæ Satisfactione, quid de illa SS. Patres dicant, audiamus.

ORigenes in Cap. 6. ad Rom. in illa verba S. Pauli: *Sicut exhibuistis membra vestra immunditiæ, ita nunc exhibete membra vestra iusti-*

iuſtitiæ in ſanctificationem; hic oſtendens Satisfactionem ex Apoſtolo, ita ſcribit: *Dudum currebant pedes veſtri ad dæmoniorum templa, nunc autem currant ad Eccleſiam DEI: currebant priùs ad effundendũ, nunc ad liberandum ſanguinem currant: protendebantur manus priùs, ut aliena diriperent, nunc protendantur, ut propria largiantur*; quod etiam Apoſtolus ad Epheſ. 4. expreſſit: *Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus ſuis, &c. quod bonum eſt, ut habeat undè tribuat neceſſitatem patienti.* S. Chryſoſt. Tom. 5. Homil. de Pœnit. ait: *Vult DEUS Confeſſione vivere eum, qui præcepta contempſerat periturus. ut cui peccatum attulit mortem, ei Confeſſio adferat ſanitatem. Confeſſio enim pœnitentiam monſtrat, Satisfactio veniam tibi conciliat, nec enim poterit indulgentia tribui, niſi ira DEI poſſit Confeſſione placari; ſit autem Satisfactio per Jejunia, Eléëmoſynas, & Orationes.* S. Gregor. M. Hom. 33. de Maria Magdal. ait: *Liquet Fratres, quòd illicitis actibus priùs mulier intenta, unguentum ſibi pro odore ſuæ carnis adhibuit: quod ergo ſibi turpiter exhibuerat, hoc iam DEO laudabiliter offerebat: oculis terrena concupierat, ſed hos iam per pœnitentiam conterens flebat: ad compoſitionem vultûs exhibuerat, ſed iam capillis lacrymas tergebat &c. Quot ergo in ſe habuit oblectamenta, tot de ſe invenit holocauſta, &c. ut totum ſerviret DEO in pœnitentia, quidquid ex ſe DEUM contempſerat in culpa.* Idem S. Gregor. Hom. 29. *Nemo ergo indulta pœnitentiæ tempora parvipendat, nemo curam ſui, dum valet agere, negligat, quia Redemptor noſter tantò ad Judicium diſtrictior veniet, quantò nobis ante Judicium magnam patientiam prorogavit* S. Ambroſ. Serm. 15. ait: *Nos quoque, ſi tam grave peccatum fuerit, ut minimè ſolis fletibus abluatur, addamus miſericordiæ oleum, acrimoniamq; Jejunij. Nullum enim tam grave delictum eſt, quod non purgetur abſtinentiâ, eleëmoſynis extinguatur, ait enim S. Propheta: Sicut aqua extinguit ignem, ita eleëmoſyna extinguit peccata.* Sed ipſum Sanctum Sanctorum audiamus, quomodo laudat Satisfactionem. Legimus Lucæ cap. 19. *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus, & ſi quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum*; Hæc vox Zachæi tam grata fuit Chriſto Domino, ut mox reſponderet: *Hodiè huic domui ſalus facta eſt.* Non enim vult Chriſtus Paſſionem & Mortem ſuam operculum eſſe turpitudinis, & aſylum iniquitatis noſtræ, ut quoniam ille ſatisfecit pro nobis abundè, jam nobis licere omnia exiſtimemus, ut deinceps iniquitatibus inſerviamus, ut in peccatis volutemur, atq; omnia, quæ

Satisfactio in Evang. Luc. 19.

NB.

caro nostra corrupta, quod dæmon suadet, faciamus. Non ideò passus est Christus, non ideò satisfecit, non ideò mortuus, ut nos coronemus rosis, sed ideò, ut 1. Petri 2. legimus, *peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui iustitiæ vivamus, ut simus gens sancta, populus acquisitionis, ideò passus pro nobis, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia eius: ut sicut exhibuimus membra nostra* (ait Apostolus ad Rom. 6.) *servire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita deinceps exhibeamus membra nostra servire iustitiæ in sanctificationem.* Clarè apparet Satisfactio in his verbis Apostoli, qui ad Rom. 12. ait: *Obsecro vos per misericordiam DEI, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam, DEO placentem. & nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sensûs vestri, ut probetis, quæ sit voluntas DEI, bona, & benè placens DEO, & perfecta, &c. odientes malum, & adhærentes bono.* Et cap. 13. *Abijciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis. sicut in die honestè ambulemus, non in comeßationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitijs, &c. & carnis curam ne feceritis.* Et cap. 8. *Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: si autem Spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Quæ sunt autem opera carnis, ad Gal. 5. ostendit, cùm ait: *Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, &c. iræ, rixæ, dißensiones, Sectæ, invidiæ, homicidia, ebrietates, comeßationes, & his similia, &c. qui talia agunt, Regnum DEI non poßidebunt. &c.*

horum si non est secreta Confeßio cum rubore, excludunt à Regno DEI

In Concilijs, etiam ante Nicænum Primum, lapsis variæ assignabantur Pœnitentiæ & Satisfactiones. Vide Concilij Laodiceni Can. 2. & Concil. Nicæni I. Can. 13. Ante Nicænum in Ancyrano Concilio variæ pœnitentiæ pro varijs criminibus assignantur, decem, vel septem, vel octo annorum pœnitentia.

Sed hoc magis mirandum, quòd Lutherus & Calvinus Satisfactionem agnoverint, & tam clarè de illa loquuntur. Lutherus contra Indulgentias Assert. 41. ait: *Ecclesia Mater pio affectu, præventura manum DEI, castigat filios suos Satisfactionibus quibusdam, ne incurrant flagella DEI, sicut Ninivitæ, &c. hæc pœna arbitraria est, sed necessaria, nam aut nos, aut homines, aut DEUS punit peccata, &c. cùm si essent pij Pastores, potiùs imponerent pœnas, & Ecclesiæ exemplo prævenirent DEUM, sicut Moyses eum prævenit, occidendo filios Israël propter vitulum; optimum autem fuerit, si nos ipsos puniremus.* Hic jam variavit Lutherus suum placitum, nempè solâ fide salvandos.

Notent hæc omnes Protestātes.

Calvi-

Calvinus lib. 3. Instit. cap. 3. §. 15. ait: *Postrema est vindicta, quò enim severiores in nos sumus, & acriore censurâ quæstionem habemus de peccatis nostris, eò sperare debemus magis propitium ac misericordem DEUM, & certè fieri non potest, quin anima Divini iudicij horrore perculsa, partes ultionis in exigenda pœna occupet.* Quid melius Catholicus dicere potuit? sicut dixit Lutherus & Calvinus de Satisfactione, ut videant avulsi, quàm fuerunt constantes in suis placitis Authores illorum: nam Calvinus cap. 4. §. 38. reprehendit Veteres Patres de Satisfactione loquentes. Sed dum illos reprehendit, reprehendit Christum Luc. 7. & 10. Melanchton etiam in Locis Commun. An. 1522. Tit. de humanis Legibus reprehendit Patres Concilij Nicæni I, de constitutis Pœnitentijs, dum ait: *Non pronuncio, quo Spiritu decreverint Patres pœnitentias, quibus obscuratum est Evangelium.* Mirare Lector audaciam Melanchtonis, cùm ipse sibi usurpaverit Censuram Concilij, quod totus veneratur Orbis, & Evangelium satis clarè loquitur de Pœnitentia.

NB.

Discursus Theolog.

De Sacramento Ordinis.

CONcilium Chalcedonense Generale IV. Canone 2. Ordinationi Sacerdotum gratiam Spiritûs S. annexam docet. S. Augustinus lib. 2. contra Epist. Parmen. cap. 23. Baptismum ex æquo cum Ordinatione ponit, dum ait: *Vtrumq; Sacramentum est ex quadam consecratione, utrumq; homini datur, illud cùm baptizatur, illud cùm ordinatur, itaq; in Catholica Ecclesia utrumq; non licet reiterare.* Nota, tam in Baptismo, quàm in Ordinatione Characterem imprimi indelebilem, & propterea hæc Sacramenta non licet reiterare, sicut etiam superiùs docuerat de Sacramento Chrismatis. Idem post pauca subdit: *Explicent, quomodo Sacramentum baptizati non possit amitti, & Sacramentum ordinati possit amitti?* Et paulò pòst ait: *Cùm enim utrumq; Sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud amittitur, illud non amittitur? neutri Sacramento iniuria facienda est.* Idem Serm. 19. de Sanctis ait: *Sacerdotes & Levitæ per hoc Crucis Signum ad Sacros Ordines promoventur.* Idem qu. 93. Novi Testam. in illa verba, *Insufflavit in eos dicens, accipite Spiritum S.* sic ait: *Inspiratio hæc gratia quædam est, qua per traditionem infunditur Ordinatis.* S. Leo Epist. 81. ad Dioscor. cap. 1. vocat Ordinem, *Sacramentum magnæ benedictionis.* Tertull. de Præscript. Hæret. cap. 41. ait: *Nusquam facilius*

Arguit hæresim, quæ ex Ministris faciebat iterum Laicos, de quo inferiùs meminit Tertullianus.

facilius proficiscitur, quàm in castris rebellium, ubi ipsum esse, illic pro-
mereri est, itaq; alius hodiè Episcopus, cras alius; hodiè Diaconus, qui
cras Lector; hodiè Presbyter, qui cras Laicus: nam & Laicis Sacerdo-
talia munera injungunt. His verbis apertè indicat, in Ordine, quem
Sacrum vocat S. Augustinus, retentam constantiam, & agnitum
characterem Sacrum indelebilem, cùm exprobrat hæreticis, qui ex
Presbyteris faciant Laicos, ex Diaconis Lectores. Concilium Car-
thagin. IV. Can. 2. ait: *Episcopus cùm ordinatur, &c. uno super eum*
fundente benedictionem. S. Ignatius Epist. 7. ad Smirnen. *Nec Episco-*
po quidquam maius est in Ecclesia, qui DEO consecratus est. Idem E-
pist. 2. ad Trallianos: *Quid verò Sacerdotium aliud est, quam Sacer*
Cœtus. Immo Canon 1mus Apostolorum talis est: *Episcopus à duo-*
bus aut tribus Episcopis ordinetur. Canon 2dus: *Presbyter ab uno Epi-*
scopo ordinetur, & Diaconus, & reliqui Clerici. Undè S. Anicetus, Pa-
pa & Martyr, proximus post S. Petrum, Epist. 1. ad Episcopos Gal-
liarum hæc scribit: *Scimus, Beatissimum Jacobum, qui dicebatur Justus,*
&c. à Petro, Jacobo, Joanne Apostolis, Hierosolymitanum Episcopum or-
dinatum. Centuriatores ex Veteribus testantur col. 873. & 874.
Sacris ritibus initiari ex Theodoreto. ex quo hæc habent: *In frequen-*
ti populi conventu manus imponere, qui ritus ab Apostolis ipsis in omni-
um locorum Ecclesiis hæsit. Et S. Paulus dicit: *Nemini citò manus im-*
ponas, ac pro ijs apud eum Episcopum, penes quem esset Jus ordi-
nandi, precabantur, ut ex Epist. 4. SS. Basilij & Gregorij ad Cæsa-
riens. 30. apparet. Et Cent. 4. col. 489. lin. 60. Ordinatio Mini-
strorum propria erat Episcopi.

Idem & modò fit apud aliquos Dissidentes.

Doctissimus Christianus Helwich in libro suprà citato cap. 2.
pag. 27. usq; ad pag. 96. probat, à temporibus Concilij Nicæni in
Ecclesia Cathol. Rom. nullum à Presbytero fuisse ordinatum, ubi
pag. 73. egregiè refutat errorem Melchioris Zeidleri, Theologi Re-
giomont. qui Ordinationem à Presbytero voluit defendere in grati-
am Lutheranorum, dicens: *Nunquam sanè id scripturus fuerat Zei-*
dlerus, si Canonem Concilij Antiocheni inspexisset. Et cap. 3. pag. 96.
eandem Ordinationem Presbyteralem à Concilijs vetitam probat,
pag. 101. dicens: *Verùm frustrà his immoror, cùm Zeidlerus, aliiq;*
Protestantes confiteantur, ab universa Ecclesia Ordinationem Presbytero-
rum Episcopis esse tributam utiq; in Concilio Oecumenico. Et §. 3. ait:
Hospes sit, qui ignorat, in quanta veneratione apud omnes pios fuerint
Decreta Concilij Nicæni. Constantinus Imper. in Epist. ad Eccles. apud
Euseb.

Euseb. lib. 3. de Vita Constant. vocat Decreta ejus *Cœlestia mandata*. Cyrillus Alexandr. lib. de Trin. appellat *Divina & S. Oracula, qualia manare conveniebat à Patribus & Episcopis, à Spiritu S. congregatis*. Vide ibidem plures SS. Patres de Concil. Nicæno, quàm honorificentissimè tenent, ut v. g. S. Gregorius lib. 1. Epist. 14. ait, *se venerari quatuor prima Concilia, tanquam quatuor Evangelia.* Undè meritò arguitur magna temeritas Melanchtonis, qui Concil. Nicænū reprehendit, dicens: *Non pronuncio, quo Spiritu Patres Pœnitentias statuerunt.* Idem Helwich c. 4. p. 116. demonstrat, Sæculo Tertio, Secundo, & exeunte Primo, Episcopos fuisse distinctos à Presbyteris, & hos ab illis ordinatos. Cap. 5. pag. 207. ostendit ex Scripturis, distinctum esse Episcopatûs & Presbyteratûs Ordinem, & Episcopatui Ordinationes competere. Et pag. 264. de Dreiero sic ait: *Verùm non uno modo errat Dreierus, &c.* Et pag. 265. ait: *Id si perpendatur, manifestum est iterum, non uno modo lapsum esse Dreierum. Vix meis oculis credidi, dum legerem, Dreierum, Virum aliàs doctissimum, asserere, quòd Petrus loquatur de Presbyteris, quorum plures erant in uno grege, ignorarenè potuit Dreierus, Petri Epistolas esse inter Catholicas? quæ non fidelibus unius Urbis, aut uni gregi, sed Christianis per varias Ecclesias scriptæ sunt? &c.* Cap. 6. pag. 277. usq; ad finem, probat ex Christi institutione factum discrimen inter Episcopos & Presbyteros. Deinde Montanistæ ex Hieron. Epist. 54. Ariani ex Epiphan. hær. 75. docuerunt, nullam esse distinctionem inter Episcopum & Presbyterum. Lutherus quid de Ordinationibus senserit, audiamus. Libro de abroganda Missa, edito An. 21. hanc tradit doctrinam: *Invictis Scripturis firmabimus, legitimum illud, & unicum verbi ministerium esse commune omnibus Christianis, sicut & Sacerdotium, & Sacrificium.* Idem lib. ad Pragens. de instituend. Ministris, edito An. 1523. ait: *Sacerdos in Novo præsertim Testam. non fit, sed nascitur; non ordinatur, sed creatur: nascitur autem in Baptismo, suntq́; prorsùs omnes Christiani Sacerdotes.* Ibidem prolixè probat, omnes Christianos ex Baptismo habere, ut possint concionari, baptizare, consecrare, & absolvere ac ligare. De Clavibus hæc habet: *Cessent omnium mendacia, Claves sunt totius Ecclesiæ, & cuiuslibet membri eius, tam iure, quàm usu, & omnibus modis.* Quid ad hæc Calvinus in Antidot. ad Can. 10. Sess. 7. ait, audiamus: *Nemo sanus Christianos omnes in verbi Sacramentorumq́; administratione pares facit, non solùm, quia decenter & ordine geri omnia in Ecclesia decet, sed etiam, quòd*

singulari Christi mandato ad eam rem ordinantur Ministri. Et meritò dixerit insaniam Calvinus, nam similem errorem in ullo hæretico nullibi quod sciamus legimus: agitur enim de validitate Sacramentorum, consequenter de perditione multarum animarum, cùm Sacramentis frustrentur.

Licet in Ecclesi. Diss. nulla sit Ordinatio.

Discursus Theol.

De Sacramento Extremæ Unctionis.

S. Augustin. Serm. 215. de Tempore ait: *Quoties aliqua infirmitas supervenerit, Corpus & Sanguinem Christi ille qui ægrotat accipiat, deindè corpusculum suum ungat, & illud quod scriptum est, impleatur in eo: Infirmatur aliquis, inducat Presbyteros, & orent super eum, ungentes eum oleo.* Hìc notandum, adduxisse verba S. Jacobi Apostoli S. Augustinum pro Extrema Unctione. Similia habet lib. 2. de Visitat. Infirm. cap. 4. Innocentius I. Epist. 1. ad Decen. Eugubinu cap. 8. explicans illa verba S. Jacobi Apost. *Infirmatur aliquis ex vobis, &c.* ait: *Cæterùm, si Episcopus aut potest, ut dignum ducit aliquem à se visitandum, & benedicere, & tangere Chrismate sinè cunctatione potest, cujus est ipsum Chrisma conficere. Nam pœnitentibus istud infundi non potest, quia genus est Sacramenti; nam quibus reliqua Sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi.* S. Chrysost. Hom. 33. in cap. 9. Matth. ait: *Nam hæc mensa longè pretiosior est, atque jucundior, & lucerna hæc, quàm illa, ut nôrunt, qui cum fide oleo peruncti, & morbis liberati sunt.* Vide etiam Epist. 2. S. Fabiani Papæ & Mart. in qua docet, accepisse per Traditionem ab Apostolis confectionem Sancti Chrismatis singulis annis, & Fidelibus tradendam, *quia* (ait) *novum Sacramentum est.* Concilium Constantinop. Generale II. celebratum An. 381. hæc habet Canone 1. *Omnem hæresim anathematizantes, quæ non sentit, ut Sanctæ DEI, Cathol. & Apostol. Ecclesia, & signatos, sive unctos primo Sancto Chrismate, & frontem, & oculos, & nares, & os, & aures, & eos signantes dicimus Signaculum doni Spiritûs S.* & tamen Lutherani & Calvinistæ dicunt, se venerari hoc Concilium Generale II. quomodo venerantur? si non suscipiunt Extremam Unctionem, de qua tam clarè loquitur Concilium, & vocat illam Signaculum doni Spiritûs S. sub anathemate suscipiendam. Centuriatores Extremam Unctionem agnitam fatentur à Veteribus 5. cap. 6. probant, eo Sæculo fuisse consuetudinem ungendi infirmos.

quàm antiquus usus Sacram. Extremæ Unctionis, quam rejcere hæresim esse dicit Concilium.

Discursus Theol.

De Sacramento Matrimonij.

S. Augustinus lib. I. de Nupt. & Concup. cap. 10. ait: *Hujus Sacramenti res est, ut mas & fœmina connubio copulati, quamdiù vivunt, inseparabiliter perseverent.* Et lib. 5. contra Julianum ait: *Sacramentum, quia nullum divortium.* Et in lib. de bono Conjug. cap. 22. ait: *Bonum igitur Nuptiarum per omnes gentes &c. etiam in sanctitate Sacramenti.* Et lib. de Fide & Operibus cap. 7. ait: *In Ecclesia DEI nuptiarum non solùm vinculum, sed etiam Sacramentum ita commendatur, ut non liceat viro, uxorem suam alteri tradere.* S. Paulus ad Ephes. 5. *Adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una.* Sacramentum hoc magnum est.

in quodam cœtu Ministri mutant sibi uxores, de hoc nullum dubiū, ut inferiùs ostendemus.

HÆc Septem Sacramenta Ecclesia Catholica semper agnovit, quæ ex Sacris literis, & ex Patrum doctrina per continuam Traditionem accepit, ut Concilium Florentinum in Armenorum instructione docet Sess. 7. Can. I. Hunc septenarium numerum sic explicant Catholici Authores. *Baptismo* generamur filij DEI, unde dicitur Lavacrum Regenerationis. *Confirmatione* acquirimus robur, efficimurq; perfecti Christiani, ut dicitur Luc. 24. *Sedete in Civitate, quoadusq; induamini virtute ex alto, & accipietis virtutem supervenientis Spiritûs Sancti in vos. Eucharistia* Corporis & Sanguinis Christi nutrimur, ut dicitur Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, &c. non habebitis vitam in vobis. Pœnitentiæ Sacramento* curamur lapsi in mortale peccatum, ut dicitur Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: quorum retinueritis, retenta sunt. Extremâ Unctione* infirmorum roboratur animus, partim pro sanitate corporis, si ad animæ salutem expediat; partim adversùs morbi molestias, & dæmonum insultus, qui ad vitæ finem magis sæviunt, ut dicitur Marci 6. *Et ungebant oleo multos ægros, & sanabant.* Et Jacobi 5. *Infirmatur quis ex vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & allevabit eum Dominus, & si in peccatis fuerit, dimittentur ei. Per Ordinem* Ecclesia gubernatur, & multiplicatur spiritualiter, cùm Ministri Ecclesiæ instituuntur, reguntur, promoventur, ordinantur, & consecrantur in ministerium Dei, ut dicitur I. ad Tim. 5. *Manus citò nemini imposueris.* Et 2. ad Tim. I. *Resuscites*

gratiam DEI, quæ est in te, per impositionem manuum mearum. Matrimonio augetur Respublica Christiana. Et dicitur ad Ephes. 5. *Sacramentum hoc magnum.* Consentit Author Tubæ pag. 73. cùm enumeravit, Baptismum & Eucharistiam esse Sacramenta, ait: *Dari tamen & cætera quinq; Sacramenta, quibus vita gratiæ secunda, & quò ad melius perfectiusvè esse conceditur*; pro quibus adducit SS. Patres, & alios, ut patet ex illius superiori Discursu.

Hæc Sacramenta Novæ Legis multùm differunt à Sacram. Antiquæ Legis. Illa enim non causabant gratiã, sed eam solùm per Passionem Christi dandam figurabãt: hæc verò nostra & continẽt gratiam, & ipsam digne suscipientibus conferunt. Horum quinq; prima ad spiritualem uniuscujusq; hominis in seipso perfectionem, duo ultima ad totius Ecclesiæ regimen, multiplicationẽq; ordinata sunt.

Notandum ultimatè de Sacramentis. Etsi duo Sacramenta principalia, principalitate ordinis & dignitatis, dari dicimus, Baptismum & Eucharistiam, in quantum Baptismus est janua cæterorum Sacramentorum, Eucharistia verò continens Authorem Sacramentorum, omnia tamen Septem Sacramenta Novæ Legis vera esse Sacramenta, docent Ecclesiæ Concilia Generalia, & SS. Patres, ut superiùs clarè patuit.

Sunt aliquæ Objectiones contra Septem Sacramenta. Nos tantùm duas adducimus, ut de cæteris ferat Lector judicium.

Prima est Chemnicij, 2. Part. Exam. pag. 25. objicit ex Patribus. *Si propriè* (ait) *loquamur de Sacramentis, vetustissimos Patres non agnovisse nisi duo, Baptismum & Eucharistiam.* Respondetur facili modo. Nullum ex Patribus scripsisse unquam, Sacramenta non esse Septem, aut esse tantùm duo, vel tria, sed ad suum propositum mentionem fecisse, prout occasio exigebat contra hæreticos, cùm aliquod Sacramentum negabant. Alij Patres in multis locis unius tantùm, alij nullius Sacramenti mentionem fecerunt. Undè secundùm Dialecticam Chemnicij oporteret dicere, unum esse Sacramentum, aut etiam nullum. Adde, quòd S. Augustinus enumeravit omnia Septem Sacramenta, ad quem Calvinus tanquam ad fidelissimum & optimũ testem Antiquitatis remittit, vide suprà p. 148. circa finem. S. Dionysius, qui vidit tempora Apostolorum, teste Luthero, enumeravit Septem Sacramenta, vide pag. 424. Protestantes in Conventu quodam Lipsiensi Septem Sacramenta recipienda, vide pag. 425. quid amplius desideravit Chemnicius?

Secunda Obiectio. Quia Scripturæ non solùm non ponunt septem, & ponunt tantùm duo; sed etiam negant esse septem; nam Apoc. 17. vocat Sacramentum bestiam, quæ septem capita habebat, ex quo significari videtur, septenarium numerum Sacramentorum ad Antichristum pertinere, qui per eam bestiam designatur. Ad quod argumentum Bellarminus lib. 2. de effectu Sacram. cap. 27. pag. 185. sic respondet, Blasphemum esse Chemnicium, cùm Sacramenta Christi capita bestiæ esse dicit, nam cogitur, velit nolit, ea etiam Sacramenta numerari inter capita bestiæ, quæ ipse habet pro veris Sacramentis, nimirùm Baptismum & Eucharistiam: hæc enim sunt ex numero illorum septem. Adde, quòd Joannes non dicit, septem illa capita esse septem Sacramenta, sed unum Sacramentum: proinde (si nugari licet) id magis quadraret Luthero, qui unum Sacramentum esse dixit, & plura Signa Sacramentalia. Deniq; ipsemet Joannes septem illa capita, septem Reges interpretatur, ex quo totum ruit ædificium blasphemiæ Chemnicianæ. Quid tibi placet, Benevole Lector, hæc Objectio & Responsio? Ego dicam, quod in Domino sentio. Compatior ex charitate Christiana Chemnicio, quòd nō potuit plus dicere Chemn. quā aliquis Gentilis dixisset in cōtemptū SS. Sacramentorum, etiam illorum, quæ pro veris Sacramentis agnoscit, ut optimè Bellarminus ipsi deduxit, qui ait: *De alijs Sacramentis nugatur, dicit enim, quòd Ordinis Sacramentum antecellit alijs, quia secū adfert pingues præbendas.* Hic est jocus contumeliosus in vilipendiū Sacram. Ordinis: at hoc est verissimū, quòd defectu Ordinis, qui sese putant ordinatos, & de facto non sunt, sibi & alijs æternam parant damnationem, ut optimè probavit ipsis doctissimus Helwich. Undè optarem, quòd sæpiùs relegant ipsius monitum ex charitate Christiana superiùs pag. 439. ut in tam gravi materia non decipiant seipsos, & multis non sint occasio æternæ damnationis, ex defectu Sacramenti Pœnitentiæ & Sacræ Eucharistiæ. Vide suprà Discursum de Nota Ecclesiæ Apostolicæ, quàm strictè observavit Ecclesia Primitiva Ordinationem Presbyterorum. Hæc sunt, & similia argumenta, quibus Ecclesiam Cathol. Rom. tam antiqui, quàm moderni expugnant Hæretici, contra quam portæ inferi non prævalebunt, nec stultus Diabolus cum suis asseclis contra Incarnatam Sapientiam, Christum Dominum, qui est Caput Sponsæ suæ Ecclesiæ, prævalebit.

Discur-

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 74.

An in Eucharistia sit Transmutatio Substantialis, seu Transsubstantiatio?

mirum est, imò nimis periculosum, non esse unitatem in medio tam necessario ad salutem inter Dissidentes, cùm Christus dixerit: Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, &c. non habebitis vitam in vobis. Ioan. 6

IN hac quæstione conveniũt cum Romanis plurimi nostri Theologi cordatiores ac modestiores, qui Catholicam prioris ævi Antiquitatem amant. Dissentiũt nonnulli Evangelici & Reformati (prætensi) plerique, qui tamen, si condescenderent in illam puritatem, quæ fuit in Ecclesia Veteri prioribus Sæculis, utiq; absq; dubio concederent hanc Transmutationem, & præsentiam Christi, non quidem ordinariam, materialem, & communem, tamen veram extraordinariam, Sacramentalem, atq; supernaturalem, vi verborum Christi, quia in tota Catholica Ecclesia semper & ubiq; creditam. Nota hæc, & diligenter expende Lector.

Idem Author inferiùs ait: Vix quidquam clarius & S. Scriptura, & SS. Patres loquuntur, Luc. 22. 19. Matth. 26. 20. Marc. 14. 15. 1. Corint. 11. SS. Patres plurimi à Bellarmino & alijs citantur. Sigillatim etiam à D. Christ. Dreiero in Concionibus de Cæna Dñi ait: Ipsi hi, qui negant hanc Transmutationem, citant po Transmutione SS. Patres, ut Hospinianus P. 1. Histor. Sacram. lib. 4. cap. 2. Chrysost. Hom. 50. ad Popul. & Hom. 83 in Matth. & Hom. 24. in 1. Corint. Leo P. Serm. 6. de Jejun Sept. Men. Euseb. Emiss. „ Serm. de Corp. Dñi. Invisibilis Sacerdos visibiles Creaturas in sub„ stantiã Corporis & Sanguinis verbo suo secretâ potestate commu„ tat, &c. quid mirũ autem, si ea, quæ verbo creare potuit, possit creata convertere. Item Magdeburg. Centuriatores Cent. 4. & 5. plurima testimonia ex SS. Patribus adducunt. Calvinista Beza ait apertè lib. de Cæna contra Westph. p. 115. Si hæc verba: *Hoc est Corpus meum*, accipiantur sinè figura, & sinè sensu literali, non poterit impediri, quin stabiliatur Transubstantiatio. Quòd in Cæna Domini fiat Transubstantiatio, præter Dreierũ, Zeidlerus in Colloq. Controv. Sect. 3. Thes. 3. Panis in Eucharistia fit propriè Corpus Christi, non per unionem, sed per mutationem.

Discur-

Diſcurſus Theolog.

De Reali præſentia Chriſti Domini in SSmo Euchariſtiæ Sacramento.

ANtequam de hoc profundiſſimo myſterio latentis Chriſti ſub ſpeciebus Panis & Vini aliquid dicamus, videndæ ſunt aliquæ hæreſes, quæ impugnârunt hoc Diviniſſimum myſterium, & negârunt, Corpus Chriſti eſſe in Euchariſtia. Et quidem videntur primi fuiſſe Simoniani, à Simone Mago, tempore Apoſtolorum hæretico, procedentes: deindè Menandriani, & ſimiles alij, de quibus S. Ignatius Martyr in Epiſt. ad Smyrn. ſic ait: *Euchariſtias & Oblationes non admittunt, eò quòd non confiteantur, Euchariſtiam eſſe Carnem Salvatoris noſtri JESV Chriſti*; quæ ſententia citatur à Theodoreto in 3. Dialog. in Epiſt. ad Smyrn. Ne autem glorientur Hæretici, ſuam ſententiam eſſe antiquam, illud obſervandum, antiquos illos hæreticos non tam Sacramentum Euchariſtiæ, quàm myſterium Incarnationis oppugnâſſe, idcircò enim (ût S. Ignatius ibidem indicat) negabant, Dominum habere carnem, quare nullus Veterum Patrũ, qui de Hæreſibus ſcripſerunt, hunc errorem in Catalogo poſuit, ut patet ex S. Irenæo, Tertulliano, Epiphanio, Auguſtino, Theodoreto, neq; ullus ex Veteribus diſputavit contra hunc errorem primis ſexcentis annis. Alij fuerunt Iconomachi, qui veritatem Corporis Domini in Euchariſtia in quæſtionem vocabant. Item fuit Bertramus, tempore Caroli Craſſi: item Berengarius circa Annum 1050. qui author habetur hujus erroris, non quòd primus eum invenerit, ſed quòd primus apertè defenderit, ac propagare ſtuduerit. Porrò quatuor errores Berengarius docuit, per quos Parens fuiſſe videtur omnium Sectarum, quæ hoc Sæculo vigent; *primò* docuit, parvulos non eſſe baptizandos, atq; hinc Pater dici poteſt Anabaptiſtarum; *2dò* docuit, non eſſe in Euch. Corpus Chr. niſi ut res ſignificata eſt in ſuo ſigno, & hinc poteſt dici Pater Sacramentariorũ, quod agnoſcit Calvinus in ultima admonit. ad Joach. Veſt.; *tertiò* docuit poſt alteram palinodiam, (nam ter revocavit errores ſuos) Corpus Domini eſſe quidem verè in Euchariſtia, ſed ſimul cum pane & vino, & hinc poteſt dici Parens Confeſſioniſtarum: hoc patet ex Concil. Rom. ſub Gregorio VII. in quo coactus eſt Berengarius confiteri

non solum præsentiam realem Corporis Domini in Eucharistia, ut antè coactus fuerat in Concilio Rom. sub Nicolao II. sed etiam Transmutationem panis in Corpus Domini: hujus Concilij Rom. sub Gregor. meminit Valdensis Tom. 2. de Sacram. cap. 43. *quartò* docuit, teste Guidmundo, matrimonia legitima posse dissolvi. De hoc Berengario Guilelm. Malbesb. Senn. in Cœna Dni & Parte 4. Alphab. 69. lit. Q. ait: Tandem ipso die Epiphaniæ Dominicæ (ut refert Joannes Gerson) seriò de errore dolens, hæc verba protulit: *Hodiè apparebit mihi Dominus ad meam salutem, ut spero, propter pœnitentiam; aut ad damnationem, ut timeo, propter eos, quos meâ privâ doctrinâ decepi.* Item excitavit hunc errorem Carolstadius, primarius Lutheri discipulus: Lutherus enim nunquam apertè hanc hæresim docuit, quin potius acerrimè illi restitit: aliquando tamen sinè dubio semina jecit hujus erroris, ut etiam Anabaptismi, licèt posteà tum Sacramentarios, tum Anabaptistas confutare conatus sit, siquidem multa docuit, ex quibus ansam præbuit Sacramentarijs hujus hæresis renovandæ, nam in Epist. ad Argentin. asserit, se valdè propensum fuisse in eam sententiam, quæ in Eucharistia nihil præter panem agnoscit, & conatum totis viribus hoc asserere, sed non potuisse Scripturis satisfacere, quæ contra objiciebantur Ibidem ait: *Si Carolstadius mihi persuadere potuisset, in Sacramento præter panem & vinum esse nihil magno beneficio, me sibi devinxisset, hâc enim re valdè Papatui incommodâssem, verùm ego me captum video, nullâ evadendi viâ relictâ: textus enim Evangelij nimis apertus est & potens, qui facilè convelli non posset.* Quid igitur mirum? si discipuli ejus id tentare ausi sint, quod Magistro suo gratum fore putabant. Deindè lib. de Captiv. Babil. cap. de Baptismo asseruit, Sacramenta non justificare, sed esse nuda signa: ex quo rectè sequi videtur, in Eucharistia non esse Christum, quorsùm enim ibi esset, si nihil nobis conferre debebat. Et in eodem lib. cap. de Euchar. negavit, Caput 6. Joannis ad Eucharistiam pertinere. Et hæc fuit præcipua causa, cur Sacramentarij negaverint realem præsentiam Christi in Eucharistia. Erasmus tamen Roterod. oppositum tenet Luthero, & omnibus Sacramentarijs, scilicet realem Corporis Christi in Eucharistia præsen-
" tiam, in Epist. ad Conradũ Pelicanũ ait: Si tibi persuasum est,
" in Synaxi nihil esse præter panem & vinum, ego membratim di-
" scerpi malim, quàm profiteri idem quod tu profiteris, & omnia
" perpeti malim, quàm tali flagitio contra meam conscientiam ad-
" misso,

misso, ex hac vita demigrare; ad id (inquit) negavi semper, me ,,
posse animum inducere, præsertim cùm Evangelicæ atq; Aposto- ,,
licæ litteræ tam evidenter nominent Corpus, quod datur, & San- ,,
guinem, qui effunditur. ,,

Discursus Theolog.

De Transubstantiatione.

CUm in præcedenti Discursu Author Tubæ dicat, plurimos suos Theologos cordatiores & modestiores, qui prioris ævi amant antiquitatem, convenire in Transmutatione cum Romanis, cùmquè dicat, non omnes, nisi cordatiores & modestiores convenire, ostendit, alios disconvenire, qui non amant Antiquitatem Catholicam. Multò magis, cùm ab his iterum dissentiant nonnulli Evangelici, & prætensi Reformati (aliàs Calvinistæ) plerique, undè nec inter Evangelicos, nec inter Calvinistas est etiam unitas de Transmutatione, cùm dicat Author, nonnullos Evangelicos, & plerosq; prætensos Reformatos, vel potiùs Calvinistas, ostendit, hos omnes dissentire inter se, qui omnes si condescenderent in illam puritatem, quæ fuit in Veteri Ecclesia, concederent omnes hanc Transmutationem & præsentiam Christi, non quidem ordinariam, sed veram & supernaturalem, ex vi verborum Christi, præsertim in tota Ecclesia Cathol. (ait Author Tubæ) semper & ubiq; ita creditam. Quare autem non omnes? sed tantùm cordatiores & modestiores: quare non omnes? sed nonnulli Evangelici & plerique Calvinistæ concedunt hanc Transmutationem? alij verò ex his omnibus tam suis, quàm Evangelicis & prætensis Reformatis, conveniunt cum Romanis, & sequuntur puritatem (quæ fuit in Ecclesia Veteri) semper & ubique creditam, alij verò non sequuntur causas dissensionis inter hos omnes inferiùs ostendemus, Modò verò, cùm Author dicat, quòd vix quidquam clariùs & S. Scriptura, & SS. Patres de Transubstantiatione loquantur, ideò & nobis de veritate Catholica breviter disserendum.

Dicimus ergo, & constanter asserimus cum tota Antiquitate & SS. Patribus, in Eucharistiæ Sacramento per Transubstantionem seu per Conversionem totius substantiæ panis in Corpus Christi, & totius substantiæ vini in Sanguinem Christi, salvis Accidentibus panis & vini, adeòq; verè, & propriè, & realiter sub ijsdem Accidentibus, mox post prolata verba Consecrationis, adesse Corpus & San-

guinem Christi. Pro hac veritate Catholica videantur loca S. Scripturæ ab Authore Tubæ superiùs citata pag. 74. quibus apponimus Joan. 6. *Caro mea verè est cibus, & Sanguis meus verè est potus.* S. Hilarius lib. 8. de Trin. sic ait: *De veritate Carnis & Sanguinis non est ambiendi locus.* S. Dionysius, Discipulus Apostolorum, lib. de Hierar. Eccles. cap. 3. par. 3. præter alia multa hæc habet: *ô Divinissimum & Sacrosanctum Sacramentum! obducta tibi sanctificantium signorum operimenta dignanter aperi, & perspicuè nobis fac appareas, nostrosq; spirituales oculos singulari & aperto tuæ lucis fulgore imple.*

Invocatio SS. Eucharistiæ.

Vixit An. 150

S. Justinus Martyr in Apolog. 2. ad Anton. Imperat. sic ait: *Non enim ut communem panem neq; communem potum hæc sumimus, sed quemadmodum per verbum DEI Incarnatus JESUS Christus Salvator noster, & Carnem & Sanguinem pro salute nostra habuit, sic etiam per preces Verbi DEI, ab ipso Eucharistiam factum cibum, ex quo sanguis & carnes nostræ per mutationem aluntur, illius Incarnati JESU & Carnem & Sanguinem esse edocti sumus.* S. Irenæus lib. 5. cap. 2. ait: *Percipientia verbum DEI, fiunt Eucharistia, quod est Corpus & Sanguis Christi.* Et lib. 4. cap. 32. *Gratias egit dicens: Hoc est Corpus meum, & Calicem similiter, qui est ex ea creatura, quæ est secundùm nos, suum Sanguinem confessus est.* Et lib. eodem cap. 57. *Accipiens panem, suum Corpus confitebatur.* Tertullianus, vicinus temporum Apostolorum, lib. de Resurrect. carnis: *Caro Corpore & Sanguine Christi vescitur, ut anima de DEO saginetur.* Idem lib. de Idololatria ait: *Proh scelus! semel Judæi Christo manus intulerant, isti quotidiè Corpus ejus lacessunt. O manus præcidendæ!* Origenes Hom. 13. in Exodū, exponens Caput 25. *Volo,* ait, *vos admonere Religionis vestræ exemplis: Nostis, qui Divinis mysterijs interesse consuevistis, quomodo cùm suscipitis Corpus Domini, cum omni cautela & veneratione servatis, ne ex eo parum quid decidat, ne consecrati muneris aliquid dilabatur, reos enim vos creditis, & rectè creditis, si quid indè per negligentiam decidat.*

Veneratio SS. Eucharistiæ.

Idem Hom. 5. in diversa loca Evang. *Quando Sanctum Cibum, illudq; incorruptum accipis epulum, quando vita pane & poculo frueris, manducas & bibis Corpus & Sanguinem Domini, tunc Dominus sub tectum tuum ingreditur, &c. ubi enim indignè ingreditur, ibi ad judicium ingreditur accipienti.* Et Hom. 7. in lib. Numeri: *Tunc in ænigmate erat Manna cibus, nunc autem in specie Caro Verbi DEI est verus cibus, sicut ipse dicit: quia Caro mea verè est cibus.* S. Cyprianus Serm. de Cœna Domini: *Panis iste, quem Dominus Discipulis porrigebat,*

gebat, non effigie, sed naturâ mutatus, Omnipotentiâ Verbi factus est Caro, & sicut in Persona Christi Humanitas apparebat, & latebat Divinitas, ita Sacramento visibili, infallibiliter Divina se infundit essentia. S. Hilarius lib. 8. de Trinit. *Si enim verè Verbum Caro factum est, & nos verè Verbum Carnem in Cibo Dominico sumimus, quomodo non naturaliter manere in nobis existimandus est.* Et infrà: *De veritate Carnis & Sanguinis non est relictus ambiendi locus, &c.* Et mox: *An hoc veritas non est, contingat planè his verum non esse, qui Christum JESUM verum esse DEUM negant.* Greg. Nissenus Catech. cap. 37. ait: *Panem in Corpus statim commutari non per esum, sed per verbū DEI.* S. Ambrosius lib. de ijs, qui mysterijs initiantur, cap. 9. ait: *Ante benedictionem verborum cœlestium species nominatur, post consecrationem Corpus Christi significatur, &c. ante consecrationem aliud dicitur, post consecrationem Sanguis nuncupatur.* S. Cyrillus Hierosol. Catech. 3. Myst. *Panis Eucharistiæ post S. Spiritûs invocationem non ampliùs est panis communis, sed est Corpus Christi.* S. August. Serm. 28. de Verbis Domini ait: *Quod offertur in Altari, panis dicitur, ubi Christi verba deprompta fuerint, iam non panis dicitur, sed Corpus appellatur.* Idem Serm. ad Theoph. *Hoc accipite in Calice, quod est effusum de latere.* Idem dist. 2. Consecr. cap. 72. *Corpus Christi & Sanguis virtute Spiritus S. ex panis & vini substantia efficitur.* S. Cyrill. Hierosol. Catech. 4. Myst. ait: *Hoc sciens, & pro certissimo habens, panem hunc, qui videtur à nobis, non esse panem, etiamsi gustus panem esse sentiat, sed esse Corpus Domini: & vinum, quod à nobis conspicitur, etiamsi sensui gustûs vinum esse videatur, non tamen vinum, sed Sanguinem esse Christi.* S. Ambros. lib. 5. de Sacram. cap. 4. *Ante verba Christi, quod offertur, panis dicitur: ubi Christi verba deprompta fuerint, iam non panis dicitur, sed Corpus appellatur.* Et lib. de Init. cap. 9. *Quantis utimur exemplis, ut probemus, hoc non esse quod natura formavit, sed quod benedictio consecravit, maioremq; vim esse benedictionis, quàm naturæ, quia benedictione etiam natura ipsa mutatur.* Eusebius Emiss. aut quicunq; fuerit Author Sermonis de Corpore & Sanguine Christi, ait: *Antequam invocatione Sui Nominis consecreatur, substantia illic est panis & vini; post verba autem Sanguis & Corpus Christi.* Beda de Myst. Missæ: *Ibi forma panis videtur, ubi substantia panis non est.* Paschasius Corb. lib. de Corp. & Sang. Dñi cap. 1. *Licèt figura panis & vini hic sit, omninò tamen nihil aliud, quàm Caro Christi & Sanguis post consecrationem credenda sunt.* Theo-

antiquus error per esum.

Oblatio Corporis Christi.

phylactus in Matth. 26. *Non dixit, hoc est figura, sed, hoc est Corpus meum, &c. ineffabili enim operatione transmutatur, quamvis nobis panis videatur. Panis quidem apparet, sed re vera Caro est.* Remigius Antisiodor. de Celebrat. Missæ: *Post consecrationem aliud est, aliud videtur. Videtur siquidem panis & vinum, sed in rei veritate est Corpus Christi & Sanguis.* S. Bernard. Serm. de Cæna Domini: *Hostia quam vides, iam non est panis, sed Caro mea; similiter liquor iste quem vides, iam non est vinum, sed Sanguis, &c. Videtur enim species panis & vini, creditur autem substantia Corporis & Sanguinis Christi.* Cyrillus Hierosol. Catech. 4. Myst. *Aquam aliquando mutavit in vinũ, quod est sanguini propinquum, &c. & non erit dignus, cui credamus, quòd vinum in Sanguinem transmutásset.* S. Chrysost. Hom. 83. in Matth. *Non sunt humanæ virtutis opera proposita, nos ministrorum locum tenemus, qui verò sanctificat ea, & immutat, ipse est.* S. Ambros. lib. de Initian. cap. 9. *Quòd si tantum valuit sermo Eliæ, ut ignẽ de Cœlo deponeret; non valebit Christi sermo, ut species mutet elementorum. Sermo ergo Christi, qui potuit ex nihilo facere quod non erat, non potest ea quæ sunt, in id mutare quod non erant.* Eusebius Emiss. Dom. in Ram. Palm. *Panem & vinum virtute ineffabili in Sui Corporis & Sanguinis substantiam convertit: nisi enim panis & vinum in eius Carnem & Sanguinem verterentur, nunquam ipse corporaliter manducaretur & biberetur. Mutantur enim ista in illa, &c. quod qualiter fiat, ipse solus novit, qui omnia potest, & omnia novit.* Eucherius Lugdun. Hom. 5. de Pasch. *Et quid mirum est, si ea quæ Verbo creare potuit, posset creata convertere.* Hugo Lingon. in Epist. ad Berengarium: *Sicut non capis, quomodo Verbum Caro factum sit: sic non potes iterum capere, quomodo panis iste mutetur in Carnem, & vinum in Sanguinem transformetur, nisi te docuerit Omnipotentiæ fides.* Anselmus Laudun. in Cap. 2. prioris ad Corinth. *Profitemur scilicet, substantiam panis & vini in substantiam Corporis & Sanguinis Domini converti, modum verò conversionis nos ignorare non erubescimus fateri.* Nicolaus Metolen. Orat. de Euchar. *Quid requiris causam & ordinem naturæ? panis transmutationis in Corpus Christi, & aquæ vinique in Sanguinem, cùm super naturam, rationem, mentem, & cogitationem ex Virgine natus sit Christus. Non credis itaq; nec Resurrectionem mortuorum, nec eius in Cœlos assumptionem, & alia Christi miracula, supra naturam, mentem, & cogitationem eminentia.* S. August. Tract. 80. in Joan. *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.* Idem in

Psalm. 33. Ferebatur Christus in manibus suis, quando commendans ipsum Corpus suum, ait: *Hoc est Corpus meum*; ferebat enim illud in manibus suis. S. Ambrosius lib. 4. de Sacram. cap. 4. ait: Panis iste panis est ante verba Sacramentorum: ubi accesserit consecratio, de pane fit Caro Christi. Et inferiùs ibidem: Sermo Christi hoc conficit Sacramentum. Quis sermo Christi? nempe is, quo facta sunt omnia. Jussit Dominus, & factum est Cœlum: jussit Dominus, & facta est terra: jussit Dominus, & facta sunt maria: jussit Dominus, & omnis creatura generata est. Vides ergo, quàm operatorius sit sermo Christi. Si ergo tanta vis in sermone Domini JESU, ut inciperent esse quæ non erãt, quàm magis operatorius est, ut quæ erant, in alia commutentur. Idem post pauca: Ergo tibi ut respondeam, non erat Corpus Christi ante consecrationem, sed post consecrationem: dico tibi, quòd jam Corpus est Christi, ipse dixit, & factum est. Quid clariùs de Transmutatione? S. Cyrillus Hierosol. Catech. 4. Mystag. ait: Cùm ipse dixerit *Hoc est Corpus meum*, quis audebit deinceps ambigere? Et cùm idem ipse tam asseveranter dixerit, *Hic est Sanguis meus*, quis unquam dubitaverit, ut dicat, non esse ejus Sanguinem? Idem paulò pòst: Quare cum omni certitudine Corpus & Sanguinem Christi sumamus: nam sub specie panis non est panis, etiamsi gustu ita appareat, sed Corpus Christi; & quod videtur vinum, non est vinum, etiamsi gustus velit, sed Sanguis Christi. S. Chrysost. Hom. 60. ad popul. Antioch. ait: Neq; enim satis illi fuit Hominem fieri, colaphis cædi, & crucifigi, verùm & semetipsum nobis commiscet, & non fide tantùm, verùm & ipsâ re nos suum efficit Corpus. Quo non oportet igitur esse puriorem tali fruentem Sacrificio? quo solari radio non splendidiorem manum, Carnem hanc dividentem? os, quod igne Spirituali repletur? linguam, quæ tremendo nimis Sanguine rubescit? cogita, quali insignitus es honore. Quod Angeli videntes horrent, neq; liberè audent intueri, propter emicantem indè splendorem. Hoc nos pascimur, huic nos unimur. Idem Homil. 61. ad Popul. Christum palpamus, Christum comedimus, eundemq; præsentem habemus in Altari, quem Magi venerati sunt in præsepio. S. Hieronym. Quæst. 2. ad He. ait: Ipse est comedens, & qui comeditur. Optatus Milevit. lib. 6. contra Parmen. Quid est Altare, nisi sedes Corporis & Sanguinis Christi. Et infrà: Hoc tam immane faci-

" facinus geminatum est, dum fregistis etiam Calices, Christi San-
" guinis portatores. S. Damascenus lib. 4. cap. 14. ait: Panem &
" vinum transmutari in Corpus & Sanguinem Christi. Eusebius
" Emiss. Hom. 3. de Pass. Visibiles creaturas in substantiam Cor-
" poris & Sanguinis Christi converti, transire, & commutari. 1. Corint. 11. *Itaq; quicunq; manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè, reus erit Corporis & Sanguinis Domini. &c. Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non diiudicans Corpus Domini.* Hîc reos facit Apostolus Corporis & Sanguinis Domini, sibiq; judicium affirmat manducare & bibere, qui indignè sumunt Eucharistiæ Sacramentum, multosq; indignâ Communione infirmari, & imbecilles esse, quod non contingeret ex solius figuræ esu, sicut non contigit Judæis in esu Agni Paschalis, quorū neminem ex eo vel mortuum, vel peccatum novum commisisse constat, quia indignè cum peccato mortali de Manna vel de Agno sumpsissent, qui fuit typus Agni Immaculati. ut dicitur Joan. 1. *Ecce Agnus DEI.* Et Concil. Nicænum I. cap. de Divina Mensa ait:
" Fide intelligamus situm in Sacra illa mensa Agnum illum DEI,
" tollentem peccata mundi, incruentè à Sacerdotibus immolatum,
" & pretiosum ipsius Corpus & Sanguinem nos verè sumentes,
" credere esse hæc nostræ redemptionis symbola. Concil um Con-
" stantinop. Generale VI. Act. 8. ait: Accedimus ad benedictio-
" nes arcanas, & sanctificamur, participes effecti tam Sanctæ Car-
" nis, quàm pretiosi Sanguinis Christi. Vide alia Concilia, ut Arelatense II. Can. 15. Turonense II. Can. 3. Toletanum XII. S. Am-
" brosius Orat. præparante ad Missam Feriæ 2dæ ait: Quantâ enim
" cordis contritione & lacrymarum fonte, quantâ reverentiâ &
" tremore, quantâ corporis castitate, & animæ puritate istud Divi-
" num Cœleste Sacrificium est celebrandum, ubi Caro tua in veri-
" tate sumitur, ubi Sanguis tuus in veritate bibitur. S. Anacletus Papa & Martyr, proximus post S. Petrum, in Epist. 2. cap 2. ait:
" Dominus Sacri sui Corporis tractatores, à vilibus & reprobis, ac
" non idoneis personis infamari noluit. S Alexander Papa & Mar-
" tyr, tertius post S. Anacletum, Epist. 1. cap. 4. ait: In Sacramen-
" torum quoq; oblationibus, quæ inter Missarum Solemnia Domi-
" no offeruntur, Passio Domini miscenda est, ut ejus, cujus Corpus
" & Sanguis conficitur, Passio celebretur. &c. Talibus hostijs de-
" lectabitur & placabitur Dominus, & peccata dimittet ingentia.
" Nihil

Agnus incruentè immolatus.

Divinum & Cœleste Sacrificiū Caro Christi, NB.

inter Missarum Solemnia oblatio Corporis Christi & Passio miscenda.

Nihil enim in Sacrificijs majus esse potest, quàm Corpus & San- „ guis Christi, nec ulla oblatio hâc potior est, sed hæc omnes præ- „ cellit. Quæ purâ conscientiâ Domino offerenda est, & purâ men- „ te sumenda, atq; ab omnibus veneranda. Vide alios SS. Patres, „ qui de hac reali præsentia in Eucharistiæ Sacramento clarè loquuntur, ut S. Ignat. Epist. ad Rom. S. Irenæus lib. 4. cap. 34. Justinus Apolog. 2. ad Anton. Pium, S. Basil. Exhort. de Baptism. S. Chrysost. Hom. 83. in cap. 26. Matth. Gregor. Nazianz. Orat. 2. in Pascha, S. Cyrillus Hierosol. Catech. 3. Tertull. lib. 4. cont. Marcion. cap. 40. Origen. Homil. 7. in Num.

Discursus Theol.

De reali præsentia Christi in Eucharistia ex confessione Dissidentium.

Lutherus in Epist. ad Anabapt. Tom. 1. Jen. pag. 320. quem etiam citat Author Tubæ pag. 22. ait: *Nos fatemur, sub Papatu &c. immo omne bonum Christianum esse. &c. Fatemur, esse in Papatu &c. verum Sacramentum Altaris.* Sed tempore Lutheri, sicut & à principio, in Papatu, hoc est, in tota Ecclesia Rom. Catholica, semper & ubiq; credita est hæc realis & vera præsentia Christi in Eucharistiæ Sacramento. Ergo cùm dicit Lutherus, verum Sacramentum Altaris sub Papatu, agnoscit hanc realem Christi præsentiam sic semper creditam. Melanchton ad Fridericum Mycon. sic ait: *Si pro Corpore figuram accipias, quod non poterit eludi hâc arte? sic licebit totam Religionis formam transformare.* Idem lib. de verit. Corporis & Sanguinis Dñi: *Si ob rationes humanas Christum neges esse in Eucharistia, quid dicet in tentatione conscientia? quam afferet causam discedendi à recepta sententia.* (nota Lector!) *scilicet in Ecclesia? Tunc ista verba, Hoc est Corpus meum, fulmina erunt. Quid hîc opponet mens perterrefacta? quibus Scripturis, quâ voce DEI se muniet, ac sibi persuadebit, necessariò hîc fuisse interpretandam metaphoram, cùm Verbum DEI præferri debeat judicio rationis.* Calvinus in Cap. 11. prioris ad Corint. ait: *Christus visibile illud signum nobis porrigendo, unà dat etiam nobis suum Corpus. Neq; enim fallax est, qui vacuis figuris nos ludat. Proindè illud mihi est extra controversiam, veritatem hîc cum suo signo coniunctam, scilicet Corpus Christi verum cum Symbolo panis coniunctum.* Idem lib. 4. Instit. cap. 17. §. 32. *In Sacra Cæna iubet me sub Symbolis panis & vini Corpus ac Sanguinem suum sumere, manducare,*

NB. *Calvini sententia.*

ducare, ac bibere. Nihil dubito, quin & ipse verè porrigat, & ego recipiam. Idem in libello de Cæna Dñi: *Necesse est, nos in Cæna verè Corpus & Sanguinem Christi recipere.* Et ibidem ait: *Intelligimus Christum nobis in Cæna veram propriamq; Corporis & Sanguinis sui substantiam donare.* Alibi quid dixerint superiùs citati Lutherus & Calvinus, audiamus. Lutherus lib. de Capt. Babil. de Eucharistia ait: " Audacior factus sum, & stabilivi tandem sententiâ priore, esse vi" delicet verum panem & verum vinum. Prior verò sententia illius fuit, *in Papatu verũ esse Sacramentũ Altaris*; alia, ad quam audacior factus est, fuit illa privata, de qua superiùs dixerat, nempè, *Si Carolstadius mihi persuadere potuisset, in Sacramento præter panem & vinũ esse nihil, magno beneficio me sibi devinxisset, hâc enim re valdè Papæ ui incommodâssem. &c.* Calvin⁹ A.D. 1540. edidit librũ de Cæna Dñi Gallicè, quem post 5. annos Gallasius reddidit Latinũ, in quo libro nominatim reprehendit tum Lutherum, tum Zwinglium, & se judicem illorum facit. Idem Lutherus in libello brevis Confessionis de Eu" charistia ait: Ad hunc itaq; modum Decretis & Traditionibus " Ecclesiæ repugnare, & ob hoc ipsum eas aspernari, quia sic visum " fuit Ecclesiæ & Spiritui Sancto. Tamen horum dictorum & similium, gravem remorsum conscientiæ sæpiùs habuit Lutherus. Sic enim Tom. 2. Jenens. fol. 9. in Præfat. libr. de abusu Missæ ait: " Quàm sæpe cor mihi palpitavit, meq; coarguit, atq; objecit: Tu" ne solus sapiens, cæteri omnes errent? &c. Idem ibidem: Quod " Christiana Ecclesia decrevit, totq; annis credidit, tu impugnas, ac " tanquam falsum evertis. &c. Calvinus etiam, cùm superiùs concessisset verum Corpus & Sanguinem sub Symbolis panis & vini, in " consensione de re Sacramentaria in fine ait: Cùm signa hic in " mundo sint, oculis cernantur, palpentur manibus, Christus qua" tenus Homo est, non alibi quàm in Cœlo quærendus est. Sed & ille non potuit effugere dubitationem & incertitudinem. Ait enim " lib. 3. cap. 2. § 17. Nos certè, dum fidem docemus esse debere " certam & securam, non certitudinem aliquam imaginamur, quæ " nullâ tangatur dubitatione, nec securitatem, quæ nullâ sollicitu" dine impetatur. Et §. 18. adjungit: In fideli mente certitudi" nem permixtam esse dubitatione. Sed ampliùs dixit, ubi suprà: " In cunctis semper mixtam esse fidei incredulitatem. Hæc adducere placuit, ut clarè omnibus pateat, quare Theologi cordatiores & modestiores, qui Catholicam prioris ævi Antiquitatem (ut ait Author

NB.

aperta blasphemia contra Spiritum S.

Vide pag. 69

Calvini Antilogia.

Author Tubæ) amant, conveniant cum Romanis, alij verò non; quare dissentiunt nonnulli Evangelici & prætensi Reformati plerique, alij verò ultra nonnullos & plerosq; consentiunt cum Romanis? quia hi condescenderunt in illam puritatem, quæ fuit in Veteri Ecclesia, ut testatur Author Tubæ. Illi verò, qui dissentiunt à Romanis, qui non amant Antiquitatem, nec condescendunt in illam puritatem, quæ fuit in Veteri Ecclesia, quid mirum? si dissentiant etiam inter se, cùm prima Capita illorum tam variè sinè firmo de rebus Fidei assensu, sed cum formidine fallibilitatis scripserunt & docuerunt. Apud quos quid certum esse potuit? qui vela ventis sinè gubernaculo dederunt, tutissimo Ecclesiæ portu relicto, prout ipsi fassi sunt. Quod Ecclesia Christiana decrevit, totq; annos credidit, tu impugnas, & tanquam falsum evertis; tunc solus sapiens, cæteri omnes errent. Si verò Cathol. Rom. Ecclesiæ fidem habuissent, nunquam in has angustias conscientiæ venissent, quàm tuti & tranquilli fuissent, cùm Apostolus 1. Tim. 3. illam *Columnam & firmamentum veritatis* dicat. Et S. Cyprian. de Unit. Eccles. ait: Adulterari non potest Sponsa Christi, incorrupta est. & pudica, unam domum novit, unius cubiculi sanctitatem casto pudore custodit. Et licèt Lutherus relictâ primâ Ecclesiæ sententiâ dixerit, *Stabilivi sententiam meam sententiâ priore, esse videlicet verum panem & verum vinum*; tamen contra eos, qui negabant præsentiam Christi in Eucharistiæ Sacramento, alibi ait: Ego tanquam alterum pedem in sepulchro habens, &c. hostes Sacramenti, Carolstadium, Zwinglium, Oecolampadium, toto pectore vitârim & damnârim, juxta mandatũ ad Titum, hæreticum hominem &c. devita. Et Calvinus in libello de Cæna Dñi in fine, contra Zwingl. & Oecolampad. sic ait: Dum nimis studiosè ac diligenter in hoc sibi incumbebant, ut asseverent, panem & vinum Corpus & Sanguinem Christi vocari, quòd ipsorum signa sint non cogitârunt, sibi hoc intereà simul agendum, ut adjungerent, ita signa esse, ut nihilominùs veritas cum eis conjuncta sit. Idem in Cap. 11. prioris ad Corint. ait: Concludo realiter, ut vulgò loquuntur, nobis in Cæna dari Corpus Christi. Et Plessæus lib. 4. de Eucharist. cap. 2. ait: Dum Sacra Cæna ex præscripto Christi celebratur, Christum realiter & substantialiter recipimus. Calvinus lib. 4. Instit. cap. 17. § 10. ait: Etsi autem incredibile videtur, in tanta locorum distantia penetrare ad nos Christi Carnem, ut nobis sit

" in cibum; meminerimus, quantùm supra sensus omnes nostros
" emineat arcana Spiritûs S. virtus, & quàm stultum sit, ejus im-
" mensitatem nostro modo velle metiri: quod ergo mens nostra
" non comprehendit, concipiat Fides. Beza in Tract. de re Sacra-
" mentaria, qu. 9. ait: Fatemur, incomprehensibile esse mysterium
" DEI, quò fit, ut quod est & manet in Cœlis, & non alibi, verè
" communicatur nobis, qui in terra sumus, & non alibi.

Discursus Theol.

In quo probatur eadem materia evidentibus Rationibus.

PRobatur ulteriùs Rationibus. Si in Sacramento Eucharistiæ non esset verum Corpus Christi, indignè ageret Christus cum Ecclesia sua, quam per universum Orbem totis annis mille quingentis in tali errore occasione verborum suorum relinqueret. Sic inter alios scri-
" bit Erasmus Roterod. ad Ludovicum Berum: Nunquam mihi
" persuaderi potuit, neq; poterit, Christum, qui est Veritas & Cha-
" ritas, tam diù passurum fuisse, dilectam Sponsam suam, id est Ec-
" clesiam, hærere in tam abominando errore, ut crustulum farina-
" ceum adoraret pro ipso.

Secundò Non permitteret etiam DEUS, Pastores Ecclesiæ, quibus commisit regendam Ecclesiam, & Sanctos Patres universim tam graviter errare, qui passim vix quidquam clariùs loquuntur, ut ait Author Tubæ, quàm de præsentia Christi in Euchar. Sacram.

Tertiò. Totis 1050. annis post Christum natum, constans fuit Ecclesiæ & omnium Veterum doctrina per Orbem usq; ad Berengarium, qui primus hunc errorem excitavit, sed fuit vir indoctus, ut testatur Guitmundus, & is statim in Concilijs Romano Primo sub Nicolao II. & altero Romano sub Gregorio VII. damnatus, tertiò relapsus, & resipuit tandem sub vitæ finem, ut ait Guilhelmus Malmesber. serióq; de suo errore dolens, ut testatur Joan. Gerson, vide suprà pag. 458. Quis tam cæcus erit? qui huic errori Berengarij, & aliorum recentiorum acquiescet, & constantem Ecclesiæ & SS. Patrum reijciet doctrinam.

Serm. de Cœna Dom. & par. 4. Alphab. 69

Quartò. Doctrina hæc, quam tot Sæculis à suis primordijs retinuit Ecclesia, nec Omnipotentiæ DEI adversatur, apud quem *non est impossibile omne verbum*, quo si potuit, ut probat S. Ambrosius, *ut inciperent esse, quæ non erant, multò magis, ut ea quæ erant, in*

Luc. 1

in alia commutentur. Et S. Cyrillus: *Potuit aquam in vinum convertere, & non erit dignus cui credatur, quòd vinum in Sanguinem converterit.* Nec repugnat Charitati: quia propter nimiam Charitatem, quâ dilexit nos, ad Ephes. 2. semetipsum tradidit pro nobis. Gal. 2.

Quintò. Quia, qui Ecclesiæ Cathol. Rom. doctrinam reijciunt, corrumpunt apertè S. Scripturam, cùm pro his verbis, *Hoc est Corpus meum*, ponunt, vel significat, vel assidet mensæ, vel est Signum Corporis, vel hic panis est Corpus meum, & alij alia absurda excogitârunt.

Sextò. Ex Conditionibus hæresum probatur, falsam esse doctrinam, negantem præsentiam Christi in Eucharistia. Conditio primaria hæresis, est Novitas doctrinæ; Novitas verò his Conjecturis convincitur: Si notari possint, Author, locus, tempus; si incipiat cum paucis Sectatoribus; si cum admiratione & perturbatione fidelium appareat; si ei contradicatur, ad judicium & examen adducatur, & tandem in Concilio Episcoporum, & à populis fidelibus condemnetur. Id enim in omnibus hæresibus gravioribus invenitur, ut Ariana, Nestoriana, Eutychiana, Pelagiana, & alijs similibus. Hæc hæresis habet certum Authorem primum, Berengarium, hoc testantur multi Historici, inter quos Paschasius, lib. de Verb. Instit. Sacram. Tempus etiam notum est, nam ab Historicis & Chronol. alijsq; Scriptoribus annotatum est. Scribit Sigibertus in Chron. An. 1051. cæpisse Berengarium & hâc novâ hæresi Gallias perturbare. Idem habent Lantfrancus, & Guitmundus, & Guilelmus Bibliothec. Locus etiam notissimus, nam in Gallia cæpit suam hæresim, ut testantur Scriptores. Paucitas etiam Sectatorum initiò patet ex Guitmundo, lib. 1. ubi ait, Berengarium cæpisse audiri à „ pauperibus Scholaribus quibusdam, quos ille datâ stipe allicie- „ bat. Admiratio & perturbatio Ecclesiæ, quæ est evidens, Judicium Novitatis describitur ab ijsdem Auctoribus, præsertim ab Adelmanno Epist. ad Berengar. & à Lantfranco in init. lib. contra Berengar. ubi dicit, lectam fuisse epistolam Berengarij in Concil Rom. sub „ Leone IX. & omnes Episcopos miratos esse, quòd illa Novitas ad- „ versaretur usitatissimæ Fidei Catholicæ. Deniq; Contradictio, „ Examen, Judicium, Condemnatio, habentur ibidem. Sic enim scribit Lantfrancus: Tempore S. Leonis Papæ delata est hæresis tua „ *fol. 19* ad Apostolicam Sedem, &c. Et infrà ait: Intellecto, quòd com- „ muni „

" muni de Eucharistia fidei adversa sentires, promulgata est in te
" damnationis sententia, privans te Communione Sanctæ Ecclesiæ,
" quam tu privare Sanctâ ejus Communione satagebas. Videmus ergo omnia signa hæresis Berengarij, quorum ne unum quidem aliquis hæreticorum ostendere potuit in sententia Cathol. Rom. Ecclesiæ, quis auctor illius fuit, neq; locum, neq; tempus, neq; judicium poterant unquam adversarij ostendere. Quod etiam indè magis confirmatur. Nam Græci à Rom. Pontificibus longissimo ante tempore recesserunt, proindè eorum dogmata, si nova essent, non facilè recepissent, & tamen in hac re ab Ecclesia Romana nunquam dissenserunt, nec modò dissentiunt, ut etiam patet ex Censura Orientalium Confess. Augustanæ Lutheranorum. De hac publica fide Ecclesiæ Lantfrancus suo tempore sic scripsit in extremo libello contra Bereng. *Interroga universos, qui Latinæ linguæ, nostrarumvè literarum notitiam perceperunt: interroga Græcos, Armenios, seu cujuslibet Nationis quoscunq; Christianos, uno ore hanc se fidem testabuntur habere.* Paschasius in lib. de Instit. Sacram. explicans verba Domini, *Hoc est Corpus meum*, ait: *Nullum fuisse, qui se Christianum diceret, qui negaret, Carnem Domini verè esse in Eucharistia.* Deindè Berengarius, postquam abjuraverit hæresim suam in ipsa morte, paucissimi fuerunt illius discipuli, & vix alibi, quàm in Gallia, & brevi tempore extincti.

fol. 591

Ultimò Plurima miracula testantur præsentiam Christi in Eucharistiæ Sacramento, tam veterum, quàm posteriori ætate, quæ passim inveniuntur apud veteres Authores, & apud SS. Patres, ut apud S. Cyprian. Serm. 5. de lapsis, apud S. August. lib. 22. de Civit. Dei cap. 8. apud Optatum Milevet. lib. 2. cont. Donat. qui refert, aliquos ex Donatistis à suis canibus laceratos, eò quod canibus projicerent Corpus Christi: & passim apud alios. Samuel Werner in Disput. de Reliquijs, citat varia miracula pro præsentia Christi in Eucharist. à Sæculo XI. ad Sæc. XIV. vide supra pag. 156. Cùm ergo miracula non possunt esse, nisi à DEO, cùm sint res præter naturam insolitæ, & fiunt in confirmationem veritatis, quis tam alienus erit à ratione, ut magis credat proprio sensui, & erroneis doctrinis, quàm tot testimonijs suprà allatis, etiam adversariorum, & non captivet intellectum suum in obsequium fidei, cùm multa DEUS fecerit, quæ excedunt captum humanum, ut Creatio mundi, Creaturarum conservatio, & gubernatio earum, resurrectio corporum. Undè S.

Leo

Leo Serm. 7. de Nativit. Dñi dixerit: *Abigatur procul terrenarum caligo rationum, & ab illuminatæ fidei oculo mundanæ sapientiæ fumus abscedat.* De hoc captivando intellectu fassus est Calvinus in 2. Cor. cap. 8. dum ait: *Quamdiu ergo acquiescimus in proprio sensu, & nobis ipsis sapimus, procul absumus ab omni accessu doctrinæ Christi.* Idem subdit: *Continenda & frænanda humani ingenij libertas, nec coërceri potest eius audacia, nisi veluti captiva teneatur, &c. & maneat in captivitate voluntaria.* Utinam re ipsâ præstitisset, quod verbis expressit.

Cùm verò nostra sententia explicata sit contra Berengarium ab Anno Dñi 1051. habuit plurimos Patronos, tam claros vitæ sanctitate & miraculis, ut etiam ab adversarijs nostri temporis Sancti habeantur. Lutherus lib. de Captiv. Babil. cap. de Eucharistia, Thomam Aquinatem vocat Sanctum, & cap. de Baptismo, Bernardum, Dominicum, Franciscum, etiam vocat Sanctos. Melanchton in Apolog. Confess. August. Art. 4. & 5. & 27. Sanctos vocat Antonium, Bernardum, Dominicum, Franciscum. Petrus Martyr in Comment. 3. Cap. 1. ad Corint. in illud. *Dies enim Domini declarabit salvatos,* affirmat eosdem Sanctos. Calvinus Institut. cap. 1. & 17. Bernardum pium Scriptorem vocat. Hos autem omnes constat firmiter credidisse præsentiam Christi in Eucharistia ex libris illorum, tum quia semper Ecclesiæ Cathol. Rom. & Romanis Pontificibus adhæserunt, post condemnatam hanc hæresim. At extra Controversiam: Si Sancti, & Amici DEI fuerunt, etiam testimonio adversæ partis, & isti omnes cum Universali Ecclesia præsentiam Christi crediderunt in Eucharistiæ Sacramento, sequitur, veram esse sententiam Catholicam, quòd Christus maneat præsens in Eucharistiæ Sacramento, sub speciebus panis & vini.

Discursus Theol.

In quo probatur eadem materia ex modo loquendi Patrum de hoc Divinissimo mysterio.

PRobatur ulterius præsentia Christi in Eucharistia, ex modo loquendi Patrum de hoc Sacramento. Patres præcipiunt præparationem ad hoc Sacramentum, ad dignam ejus sumptionem. S. Paulus 1. ad Corint. 11. *Itaq; quicunq; manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè, reus erit Corporis & Sanguinis Domini.*

*mini. Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de San-
guine bibat: qui enim manducat & bibit indignè, judicium sibi man-
ducat & bibit, non dijudicans Corpus Domini.* S. August. Epist. 118.
cap. 6. ait: *Placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in
os Christiani priùs Dominicum Corpus intraret, quàm cæteri cibi: nam
ideò per universum Orbem mos iste servatur, &c. ideò non præcepit, quo
deinceps ordine sumeretur, ut Apostolis, per quos Ecclesias dispositurus e-
rat, servaret hunc locum.* S. Augustinus his verbis ultimis ostendit
Traditionem Apostolicam, ut à jejunis Sacramentum sumatur. S.
Chrysost. Hom. 27. in 1. ad Corint. ait: *Tu priusquàm accipias, je-
junas, ut aliquomodo dignus Communicatione videaris.* Similia habet
S. Cyprianus lib. 2. Epist. 3. Tertull. in lib. 2. ad uxorem. S. Am-
brosius Orat. præpar. ad Missam ait: *Doce me servum tuum indignũ
&c. tantum tractare mysterium, eâ reverentiâ & honore, eâ devotione
NB. & timore, quibus oportet & decet. &c. Concede mihi Missarum So-
lemnia mundo corde, & purâ mente celebrare.* Idem S. Ambros. lib.
6. in Luc. cap. 37. exponens Caput 9. ait: *Ubiq; mysterij ordo ser-
vatur, ut priùs per remissionem peccatorum vulneribus medicina tribu-
atur, posteà alimonia mensæ cœlestis exuberet.* S. Hieron. in Comment.
Cap. 1. ad Tit. *Ex figura panis propositionis probat summam puritatem
requiri, qui ad Eucharistiam accedunt.* S. August. Tract. 26. in Joan.
ait: *Innocentiam ad Altare portate.* S. Chrysostomus sæpiùs repetit,
illos debere puros à peccatis, qui Eucharistiam sumunt, ut Hom. 30.
in Genes. Hom. 83. in Matth. Hom. 45. in Joan. Hom. 24. in 1. ad
Corint. Hom. 3. in Epist. ad Ephes. in quo ultimo loco ait: *Cum
tali puritate accede semper, sinè hac ne præsumas unquam. Regem uti-
que non audeas osculari, siquidem os tuum olet graviter, & Regem Cœ-
lorum impudens oscularis, animâ tuâ vitijs olente.* S. Basilius de hac
re ex professo ait lib. 2. de Baptis. cap. 3. cujus Capitis Titulus est:
*An tutum sit, si quis non purgatus ab omni inquinamento carnis &
spiritûs, edat Corpus Domini?* S. Cyprian. lib. 3. Epist. 14. reprehen-
dit peccatores non absolutos, accedentes ad Eucharistiam, dum ait:
*Nondum pœnitentiâ actâ, nondum exomologesi, nondum manu eis ab
Episcopo & Clero impositâ, Eucharistia eis datur, cùm scriptum sit:
Qui ederit panem, aut biberit Calicem Dñi indignè, reus erit Corporis &
Sanguinis Domini.* Idem habet Justinus Martyr Apolog. 2. propè fi-
nem. Hoc etiam patet ex Concilijs antiquis, Ancirano I. sub S. Syl-
vestro, Can. 4. 5. 6. & 7. Elibertino singulis ferè Canonibus, Nicæ-

noI. Generali, Can. 11. & 12. *Ne pœnitentes, id est, qui pœnitentiam agunt, sed nondum absoluti & reconciliati sunt, admittantur ad Communionem.* S. Soter Papa & Martyr (ut in Vita ejus legitur) hæc instituit, *ut Christi Corpus in Cœna Domini sumeretur ab omnibus, exceptis illis, qui propter grave peccatum id facere prohiberentur.* 1mò. Patres adorabant Eucharistiam, vide Cyrill. Hieron. Ambros. Nazianz. Chrysost. August. Theodor. 2dò. Patres appellabant Eucharistiam Corpus & Sanguinem Domini, vocant præterea pretiosum Corpus, tremenda mysteria, pignus salutis, pretium nostrum, vide Optatum Milevet. Chrysost. Ephrem, Augustin.; Sacramentarij verò abhorrent ab his nominibus, & vix aliter, quàm Symbola Corporis & Sanguinis vocant. 3tiò. Patres verò palàm affirmant, differre hoc Sacramentum à Manna, Agno Paschali, pane proposit. & similibus, ut veritatem à figuris, & corpus ab umbra, & rem Cœlestem, Divinam, & inconsumptibilem, à terrena & consumptibili discernant, vide Origenem. Cyprian. Hieron. Chrysost. Augustin. Cyrill. Alex. Comparant etiam cum mysterio Incarnationis, ut Justinus, Ambros. Chrysost. Theodor. Gelasius, Remig. Alij, ut Tertullianus, Basilius, Cyprianus, & alij, indignè tractantes Eucharistiam cum illis comparant, qui Christum occiderunt. 4tò. Realem mutationem asserunt multis modis. *Primò* dicunt, non remanere panem post consecrationem, ut Cyrill. Hieron. Ambros. Gaudent. Chrysost. Gregor. Nissen. Emissenus. *Secundò* ijdem Patres dicunt, sensus falli in hac re, & præter hos Hilarius & Epiphanius. *Tertiò* comparant cum realibus mutationibus aquæ in vinum, virgarum in serpentes, vide Ambros. Cyrill. utrumque, Augustin. Emissenum. *Quartò* dicunt, ad istam mutationem requiri Omnipotentiam DEI, vide Justinum, Irenæum, Cyprian. Hilar. Ambros. Nissen. Gaudent. Proclum. *Quintò* dicebant, Eucharistiam mysterium altissimum, nec posse intelligi sinè Fide, & hortabantur ad hanc Fidem, & ad non dubitandum de veritate hujus mysterij, ut Hilarius, Cyrillus Hierosol. Ambros. Nazianz. Epiphan. Ephrem, Gaudent. Chrysost. Dicebant etiam miraculum superans humanum captum: non loquebantur de Eucharistia coram Paganis & Catechumenis, nisi illis verbis, *nôrunt fideles, nôrunt initiati*; & quando quis quærebat, quomodo potest fieri? remittebant ad Omnipotentiam Divinam. Cavebant diligentissimè, ne aliquid caderet in terram, vide Patres, Tertull. Origen. Cyrill. Augustin. Non permittebant, videri eam

ab Infidelibus, vide Basil. August. Asserebant Angelos propè adstare Altari, dum peragitur Sacrificium, Ambros. Chrysost. Greg. Papa. Et Chrysost. expresse dicit, Angelos capite inclinato adstare coram Eucharistia. Dicebant, per Eucharistiam nobis uniri Christum corporaliter, Hilar. Nissen. Chrysost. Cyrillus uterque. Dicebant, corpora nostra resurrectura, quia uniuntur cum Christo Corpore, Concil. Nicæn. Hilar. Iren. Ambros. Optat. Nissen. Gaudent. Chrysost. Dicebant, donare se nobis Christum ut eum verè habeamus intra nos, non solùm per Fidem & Charitatem, sed etiam re ipsâ, cùm eum in Eucharistia sumimus. Sunt & alia multa documenta præsentiæ Christi in SS. Patribus, ita ut verum dixerit Author Tubæ pag. 74. his verbis: *Vix quidquam clarius & S. Scriptura, & SS. Patres loquuntur de hac præsentia Sacramentali & supernaturali vi verborum Christi.*

Confirmatur ex inconstantia adversæ partis. Nam Lutherus & Calvinus partim affirmabant, partim negabant, & sæpius mutabant sua placita, ut patet ex superiùs allegatis. Zwinglius, qui renovavit hunc errorem Berengarij, quàm timidè & dubitanter suam sententiam de Cæna Domini protulerit, testis est Chemnicius libell. de Cæna Domini, fol. 215. De Oecolampadio scribit Selneccerus parte 1. Comment. in Psalm. p. 215. hâc precatione in morbo usum: *JESV Christe, patefac mihi veritatem tuam, an etiam hactenus de Sacra tua Cæna rectè docuerim & scripserim.*

pag. 466

Discursus Theolog.

In quo testimonia Centuriatorum adducuntur, de reali præsentia Christi in Eucharistia per Transubstantiationem.

EUcharistiam continere verum Corpus & Sanguinem Christi, transubstantiatis pane in Corpus, & vino in Sanguinem, Centuriatores Cent. 3. col. 58. S. Cyprianum citant, dicentes, Serm. 5. de lapsis *sentit, in Cæna Corpus & Sanguinem Christi esse, & ut vocat* Serm. de Cæna Dni, *Panis iste, quem Dominus Discipulis porrigebat, non effigie, sed naturâ mutatus;* Et subdunt ibidem, *Christianos usq; hodie Sanctissimum & veracissimum suum Corpus sanctificare.* Plura pro Transubstant. ijdem Cent. 5. 7. col. 184. lin. 33. Chrysostomus

mus (ajunt) videtur Transubstantiationem confirmare, nam ita scribit: *Num vides panem? num vinum? num sicut reliqua tibi in secessum vadunt? absit! ne sic cogites. Quemadmodum enim, si cera igni adhibita illi assimilatur, nihil substantiæ remanet, nihil superfluit, ita & hîc puta mysteria consumi Corporis substantiâ.* Eusebiũ Emiss. de Transubstant. locutũ dicũt Cent. 4. c. 10. col. 985. lin. 30. sunt verba Eusebij: *Ecce Sacerdos in æternũ, &c. mox in eius Sanguinẽ vinũ convertitur.* S. Ambrosium eandem profitentem agnoscunt lib. de Sacram. & col. 244. *Panis est ante verba Sacramentorum, ubi accesserit consecratio, de pane fit Caro Christi, &c.* Lutherani in confirmationem realis præsentiæ adducunt S. Ignatij authoritatem in Epist. ad Smyrn. contra hæreticos sui temporis sic loquentem: *Eucharistias & oblationes non admittunt, quia non confitentur, Eucharistiam esse Carnem Salvatoris nostri JESU Christi, qui pro peccatis nostris passus est.* Sic habetur in lib. Concordiæ impress. Lipsiæ 1581. 9. recitat. p. 177. Cent. 4. col. 294. ajunt, Athanasius expresse negat, *ex Carne & Sanguine Christi aliquid in mundo inveniri, nisi illud, quod in Ara Crucis per manus Sacerdotum quotidiè spiritualiter efficitur.* Est & phrasis nova apud Nazianz. in 1. invectiva in Julianũ: *Mox in incruenti Sacrificij oblatione manus commaculat.* Citant & Greg. Niss. Orat. Catech. *Rectè nunc etiam DEI verbo sanctificatum panem in DEI Verbi Corpus credimus immutari.* Col. 662. Canonem PP. Concil. Nicæni referunt his verbis: *Pervenit ad S. Concilium, quòd in locis quibusdam Presbyteris Sacramenta Diaconi porrigunt, hæc namq; neq; regula, neq; consuetudo tradidit, ut hi, qui offerendi Sacrificij non habent potestatẽ, his qui offerunt Corpus Christi, porrigant.* Cent. 5. col. 516. dicunt, Theodoretus scribit, *Symbolica Corporis & Sanguinis Domini alia quidem sunt ante invocationem Sacerdotis, sed post invocationem immutantur, & alia fiunt.* Col. 518. Eucherium citant, *Christianis præceptum est, ut oblationem panis & vini Corporis & Sanguinis Christi Sacramentum in Sacrificium offeramus.*

Antiquitas Missæ Sacrificij.

Discursus Theol.

In quo probatur adoratio & veneratio SSmæ Eucharistiæ.

Circa adorationem Sanctissimæ Eucharistiæ, variæ sunt sententiæ inter Dissidentes & Protestantes, de ipsa adoratione, de tempore, & modo adorationis, videndæ in varijs Catholicis Authoribus, sed præcipuè in Bellarm. lib. 4. cap. 28. pag. 699. ponitur Catholica Conclusio, Christum in Eucharistia esse adorandum. Probatur. DEO vero debetur adoratio Latriæ. Matth. 4. *Dominum DEUM tuum adorabis, & illi soli servies.* Christus autem, ut est in Eucharistia, sive in usu, sive extra, est DEUS verus, ut omnes fatentur, igitur adorandus est cultu Latriæ.

℞. Lutherus, Calvinus, & Illyricus, negando consequentiam, quia Christus adorandus quidem est, sed ubi ipse jubet se adorari, ubi est ut adoretur, nimirùm in Cœlo: in Eucharistia autem non est ut adoretur, sed ut manducetur. Non enim ait, Accipite & adorate, sed, Accipite & manducate. Sed facilè respondetur: Adoratio DEI non est alligata certo loco, ut patet Joan. 4. sed ubiq; Christus adorari potest & debet. Non enim convenit illi adoratio, quia in Cœlo est, vel in alio loco, sed quia est DEUS. Non erat Christus quondam in præsepio, ut adoraretur, sed ut membra ejus requiescerent, & tamen Magi illum in præsepio adorârunt. Matth. 2. Sic etiam cùm ambularet in terris, non ambulabat ut adoraretur, sed ut doceret, & tamen passim adorabatur, ut Joan. 9. *Procidens adoravit eum.* Matth. 8. *Ecce leprosus veniens adorabat eum.* Et 14. cap. *Adoraverunt eum dicentes, verè Filius DEI est* Hîc patet cultus Latriæ. Et ipse Christus dæmoni ait: *Dominum DEUM tuum adorabis, & illi soli servies,* Matth. 4. Si ergo Sacramentalis existentia non tollit identitatem Christi, non tollit ejus excellentiam, neq; venerabilitatem, consequenter est adorandus. Probatur veritas Catholica ex usu SS. Patrum. S. Ambrosius in Psalm. 98. ad illud, *Adorate Scabellum pedum eius,* ait: Per scabellum terra intelligitur, per terram autem caro Christi, quam hodiè quoq; in mysterijs adoramus, & quam Apostoli in Domino JESU, ut suprà diximus, adoraverunt: neq; enim divisus est Christus, sed unus. In eundem Psalm. S. August. similiter ait: Scabellum &c. quia in ipsa carne hîc ambulavit, & ipsam carnem nobis manducandam ad salutem dedit; nemo autem illam carnem manducat, nisi priùs adoraverit. Inventum est, quemadmodum adoretur, &c. non solùm peccemus nos adorando, sed peccemus non adorando. Idem Epist. 118. cap. 3. Epist. 120. cap. 7. docet. S. Hieron. in eundem versiculum

ſeculum ait: Quòd autem adorari debeat, eo aſcendente, Apo- „
ſtoli docuerunt, cùm adorantes regreſſi ſunt in Jeruſalem. Eu- „
cherius Lugd. Hom. 5. de Paſcha: Cùm ad reverendum Altare „
ſalutari cibo potuq; reficiendus accedis, Sacrum DEI tui Corpus „
& Sanguinem fide reſpice, honora, mirare, mente continge, cor- „
dis manu ſuſcipe, & hauſtu maximè interiori aſsume. S. Bernar. „
de Cæna Domini ad Petrum Presb. Quid facis homo indigne? „
quid facis DEO ingrate? adora devotiùs, & recole frequentiùs, „
in Sacramento Altaris Salutem mundi pro te paſſam. Cyrillus „
Hieroſol. Catech. 5. Myſtag. Accede, & ad Calicem Sanguinis il- „
lius non extendens manum, ſed pronus, adorationis in modum „
& venerationis. Joan. Chryſoſt. fusè Homil. 7. in Matth. Hom. „
24. in 1. ad Corint. Hom. 3. ad Epheſ. ubi ait: At pura ſunt, „
igitur adora, & communica. S. Gregor Nazianz. Orat. 11. de „
Gorgon. Sorore: Cùm morbus non niſi remiſiſſet, ad Altare cum „
fide procumbit, eumq; qui ſuper ipſum honoratur, cum ingenti „
clamore invocat. Joan. Climac. grad. 23. Donum Cœleſte ſuſci- „
piens adoro. Plura videnda ſunt in Theſauro Coccij, pronunc „
ſufficiant, S. Baſilium hanc venerationem Euchariſtiæ inter Apoſto-
licas Traditiones numerare, quod conſtat ex Liturgijs Apoſtolorum
& Diſcipulorum eorum, in quibus plura ſunt ſigna adorationis, uſus-
que antiquiſſimus maximè apud Græcos demonſtrat. Clebicius in
libro de victoria veritatis, & ruina Papatûs Saxonici 3. par. arg. 9.
docet ex Lutheranorum ſententia, qui agnoſcunt in Euchariſtia ve-
rum Chriſti Corpus, neceſſariò ſequitur, adorationem eſſe conceden-
dam. Miniſtri Tigur. in Apol. edita A. 1545. contra ultimam Lu-
theri Confeſſionem, apertè fatentur, ſe cum Catholicis fideliter a-
doraturos, ſi crederent, ibi eſſe verum Corpus Domini. Euchariſtiæ
adorationem agnitam à priſcis Patribus, patet ex Chemnicio, qui
in 2. Part. Exam. pag. 92. multa ex Ambroſio, Nazian. Auguſt. ci-
tat, quibus Euchariſtiæ adorationem aperte decent, & Calviniſtas
perſtringit, quòd eam negent, quas ob cauſas Sacramentarios ap-
pellat. Lutherus in formula Miſſæ, & in lib. de verbis, *Hoc eſt Cor-
pus meum.* & alibi, Buccerus in Actis Colloq. Ratisbon. Brentius in
Apolog. pro Confeſs. Wittemb. Centuriatores Cent. 4. col. 430.
lin. 25. ſic cenſent: *Continent verba iſta adorationem panis in Sacra-
mento.* Probatur à ſimili. Quando Principes aliquò proficiſcun-
tur, non eo fine vadunt, ut ab occurrentibus ſalutentur, & tamen

 nemo

nemo illis occurrens prætereundo non se prosternit, ac reverenter salutat, imò ipsi Dissidentes amicos suos prætereuntes venerantur, & honorem exhibent, licet non intentione honoris occurrunt sibi adinvicem.

Sunt aliquæ Objectiones.

Prima. Ut cultus non sit superstitiosus, requiritur certitudo, quòd non deferatur creaturæ, sed DEO. Sed nulla habetur certitudo, quòd in Hostia sit præsens Christus, nam dependet consecratio ab intentione & verbis Sacerdotis, qui potuit non consecrâsse, ut aliquando evenire potest. Ergo panem & vinum adorabit populus, & huic periculo expositus erit cultus. Respondetur: Ad evitandam superstitionem, sufficit, quòd adorator dirigat mentem ad Christum, quem humano modo operando putat esse sub speciebus, si posteà casualiter non esset, adhuc non sequitur idololatria, quia non intendit panem colere, sed DEUM-Hominem, quem bonâ fide credit præsentem, licèt erret invincibiliter, sicut peccaret v. g. vero Sacrilegio, qui Hostiam, quam putaret consecratam, conculcaret, licet re verâ non esset consecrata. Involuntarius enim error impedit idololatriam. Sic etiam & Protestantes, dato, non concesso, quòd haberent præsentem Christum in Eucharistia, etiam cum pane (ut ipsi dicunt) adorando Sacramentum, non committerent idololatriam, quia adoratio dirigeretur ad Christum, non ad panem. Sicut v. g. honor & reverentia dirigitur ad Principem, non autem ad vestes ejus, tamen apud Protestantes periculosa est adoratio Sacramenti, cùm ex defectu Ordinis consecrare non possunt.

Alia Objectio. Si liceret adoratio Eucharistiæ, liceret & processionalis ejusdem circumgestatio. Sed hæc non licet. Ergo minor probatur. Displicuit DEO circumgestatio Arcæ fœderis, quam quia in castra adduxerunt in signum protectionis Hebræi, dissipatus est populus, & mortui sunt Sacerdotes, 1. Reg. 4. Ita Chemnicius. Retorquetur argumentum. Arca Fœderis, quæ erat figura Eucharistiæ, fuit honorificis congestationibus excepta, & placuit hoc DEO, Ergo à fortiori possunt honores deferri Eucharistiæ, quæ est veritas. Aliud habetur 2. Reg. 6. ubi describitur solennitas translationis Arcæ à domo Aminadab in domum Obededom Gethæi; *David autem, & omnis Israël, ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis & Cytharis, &c. & Sistris, & Cymbalis.* 3. Reg. 8. defertur

Arca de Civitate David in Templum Salomonis, *& omnis multitudo Iſraël, quæ convenerat ad eum, gradiebatur cum illo ante Arcam, & immolabant oves & boves absq́; æſtimatione & numero.* Josue 6. En honorem Arcæ Fœderis, qui DEO placuit, licèt DEUS non mandavit illum. Cauſa verò, cur populus cæſus fuerit, erant peccata ejusdem, & præcipuè filiorum Sacerdotis Heli, Ophni & Phinées, peccatum enim eorum erat grande coram Domino, ait Scriptura.

Alia Obiectio. Veneratio humana & nova in Eccleſia DEO exhibita, neceſſariò debet eſſe ſuperſtitioſa. Sed hæc eſt ejusmodi. Ergo Major probatur. Quia cultus DEO debitus naſcitur cum Religione vera; Minor explicatur, Quia antiquitùs non erant iſtæ Proceſſiones, hi dies Feſti, Honorius enim III. cap. *Sanè* de Celebr. Miſs. præcepit adorationem, Urbanus IV. ſolennem diem & circumgeſtationem. ℟. Honorius non præcepit adorationem, quæ jam antiquitùs erat, ſed monuit, ne debito honore fraudaretur Euchar. Sacramentum; cùm Eccleſia verò natam eſſe Euchariſtiæ venerationem, ſicut jam ex SS. Patrum teſtimonijs patuit, quædam quidem genera cultus non fuerunt à principio naſcentis Eccleſiæ, tum quia aliquæ cæremoniæ non poterant convenienter exerceri, ſtante continuâ perſecutione Chriſtianorum, & Gentilibus nondum pluribus converſis ad Fidem Sanctam: tum quia nondum obnubilata fuit veritas Fidei ab hæreticorum opinionibus in myſterio Sacratiſſimæ Euchariſtiæ, non erant neceſſaria tot ſigna publica, ad proteſtandam ſinceram veritatem tanti myſterij. Cùm ergo his poſtremis Sæculis videntur eliminare realem præſentiam Chriſti, ex Sanctiſſima Euchariſtia hæretici, pro reſtauranda veneratione Romani Pontifices & firmandis Fidelibus Solennia Feſta induxerunt, & Proceſſiones, ſicut fecit Urbanus IV. in Concilio Vienen. ac proindè à Spiritu S. proceſſerunt hæc & alia Decreta, cùm Concilia Ipſe dirigat modo ſpeciali. Poteſt enim Eccleſia diſponere de ritibus accidentalibus Sacramentorum, prout expediens videbitur, ad majorem reverentiam & utilitatem promovendam, exemplo Apoſtoli 1. Corint. 11. *Cætera cùm venero diſponam.* Confirmatur. Potuit Synagoga Feſtum Sortium (Eſther 9.) inducere ſinè præcepto Domini: Feſtum Victoriæ, Judith 16. Feſtum Encæniorum, 1. Machab. 4. & non poterit Eccleſia Chriſti aliquod Feſtum inſtituere in gratiarum actionem pro tanto beneficio? Et quid mali vident Proteſtantes, cùm Eccleſia Rom. Catholica illas contumelioſas Proceſſiones, quas Fi-

lius

lius DEI ex amore nostri sustinuit in sua Passione, compensat illi honorificis Processionibus, & omnem exhibet honorem, quantùm potest secundùm vires suas, qui decet tantum Dominum: tum in gratiarum actionem pro beneficio Redemptionis, undè post omnia Festa Paschalia celebratur hæc Processio, nisi quis neget, quòd non debemus esse grati pro beneficio Redemptionis, quam requirit à nobis DEUS. Et ipsi Protestantes faciunt gratiarum actionem post prandium & cænam pro pane materiali, & Ecclesia non debet facere pro Redemptione, & Mystico Pane SS. Eucharistiæ. In hoc vel maximè errant Dissidentes, quòd volunt coarctare Ecclesiam ad illa tempora, quibus fuit in continua persecutione, nec volunt, ut crescat in cultu & honore Divino, tamen falluntur in hoc, quod manifestè patet, v. g. ante Concilium Nicænum Generale I. non fuerunt Concilia Generalia, Ergo post illud Concilium alia non debuerunt fuisse. Nulla est Consequentia. Ecclesia enim ut adolescens cum ætate, in doctrina Fidei, morum, & rituum, tam ex S. Scriptura, quàm ex Doctoribus Catholicis proficere debuit in Fide Apostolica, modò Ecclesia moderna nihil habeat contrarium Antiquitati Orthodoxæ, nihil proficiunt illi, qui eam oppugnant, sed perdunt vocem cum contentione.

Discursus Theolog.

In quo magis probatur conversio substantialis panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi testimonijs Dissidentium.

BEllarminus lib. 3. cap. 17. de Sacram. Eucharist. pag. 554. ait: *Dogma est ab omnibus Lutheranis receptum, Corpus Domini non esse in Eucharistia extra usum, id est, non esse nisi dum sumitur, & ea de causa non servant species consecratas, neq; deferunt ad ægrotos.* Ultra hoc, quòd in hac parte danda sit fides Bellarmino, nam illum Witakerus & Franciscus Junius, primarij, & quasi multorum Chrysippi Dissidentium, summis laudibus celebrârunt, ut inferiùs patebit; nam primus judicavit illum *Virum doctum, ingenio felicem, iudicio & lectione multiplici præditum:* alter *verè & sanctè illum scripsisse adversùs hæreses* pronunciavit. Huic tamen errori, non esse Corpus Christi in Eucharistia extra usum, videtur dedisse occasionem ipse

ipse Lutherus, dum lib. de Capt. Babil. cap. de Eucharist. ait: *Audacior factus sum, & stabilivi tandem sententiâ priore, esse videlicet verum panem & verum vinum*; prior autem sententia Lutheri fuit, verum Corpus & Sanguinem esse in Eucharistiæ Sacramento, ut in Epist. ad Anabapt. Tom. 1. Jen. pag. 320. ait: *Nos fatemur, sub Papatu &c. verum Sacramentum Altaris* cùm tempore illius, sicut & à principio credebatur, & modò creditur realis præsentia Christi per conversionem substantialem panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi in SS Sacramento. Et Epist. ad Argentin. ait: Si Carol- „ stadius mihi persuadere potuisset, in Sacramento præter panem „ & vinum esse nihil magno beneficio, me sibi devinxisset, hâc enim „ re valdè Papatui incommodâssem; verùm ego me captum video, „ nullâ elabendi viâ relictâ. Textus enim Evangelij nimis apertus „ est & patens, qui facilè convelli non potest, multò minus verbis „ aut glossis è capite vertiginoso confictis subverti. Tamen in e- „ odem errore videntur permanere aliqui Lutherani, qui nullam reverentiam faciunt Eucharistiæ, solùm ad distributionem genu flectunt, quasi illa manducatio, & non consecratio, efficeret Corpus Christi. De hoc dogmate Lutheranorum ut suprà, habemus testem Smidelinum, qui libro adversùs Albertum Sperlingum sic respondet pro Lutheranis: *Quòd aiunt Lutherani, Corpus Domini non esse in Eucharistia extra usum, non intelligi de præsentia, sed de distributione, quia non distribuitur extra usum.* Confirmatur, hoc dogma fuisse Lutheranorum, & modò esse aliquorum, ex præcedenti Discursu Authoris Tubæ, qui ait: *Dissentiunt nonnulli Evangelici, &c. qui tamen, si condescenderent in illam puritatem, quæ fuit in Ecclesia Veteri prioribus Sæculis, utiq; absq; dubio concederent hanc Transmutationem & præsentiam Christi, non quidem ordinariam, materialem, & communem, tamen veram, extraordinariam, Sacramentalem, atq; supernaturalem, vi verborum Christi, præsertim, quia in tota Catholica Ecclesia semper & ubiq; ita creditam*; de qua & ad marg. ait: *Vix quidquam clariùs & S. Scriptura, & SS. Patres loquuntur.* Confirmatur 2dò. Samuel Werner, Professor Acad. Regiom. edidit Disputationem Theologicam de Reliquijs post Eucharistiæ administrationem remanentibus, ut & Fragmentis in ipsa Cænæ administratione in terram cadentibus, Respondente Joanne Somerino, ad diem 29. Maij 1682. habitam Regiomonti, & Prælo Reusneriano luci exhibitam. In hac Disputatione prædictus Werner hanc sententiam (esse solùm

Corpus Christi in usu) ut erroneam expungit, & asserit pag. 16. §. 5. *In Ecclesia veteri statutum, panis & vini substantiam usq; adeò mutari in substantiam Corporis & Sanguinis Christi, ut post consecrationem & nomina sua amittant, & non panis ampliùs ac vinum, sed Corpus ac Sanguis Christi dicantur*, & omnes ferè SS. Patres pro hac veritate adducit, quos nos etiam superiùs citavimus, præcipuè S. Cyrillū Hierosol. Catech. 4. Mystag. qui ait: Pro certissimo habens, panem hunc, qui videtur à nobis, non esse panem, etiamsi gustus panem esse sentiat, sed esse Corpus Domini: & vinum, quod à nobis conspicitur, tametsi sensui gustûs vinum esse videatur, non tamen vinum, sed Sanguinem esse Christi. S. Ambrosium lib. 5. de Sacram. cap. 4. Ante verba Christi, quod offertur panis dicitur: ubi Christi verba deprompta fuerint, jam non panis dicitur, sed Corpus appellatur. Vide alios SS. Patres superiùs citatos, quos adducit à pag. 1 ad pag. 12. num. circiter 58. Deindè pag. 21. & seq. probat realem præsentiam Christi in Eucharistia ex locutione Patrum, qui suadent, non esse curiosè de hoc profundissimo mysterio inquirendum, cùm excedat captum nostrum, & adducit SS. Patres, ut S. Chrysostomum, qui vocat *verè tremenda & arcana mysteria*, Cyrillum Alexandr. qui ait *sapientissimum mysterium*, S. Gregorium, qui ait *magnum & pavendum mysterium*, S. Bernardū, qui vocat *Sacramentum Sacramentorum, & Sanctum Sanctorum*. Miracula varia pro præsentia & permanentia Christi in Eucharistia adducit pag. 62. & seq. servariq; debere Eucharistiam pro infirmis, adducit Concilij Nicæni Canonem 14. & 18. pro conservatione Eucharistiæ, tamen licèt pag. 38. dicat, pyxidibus nullum patrocinium posse inveniri, & pag. 44. licèt conservationem Eucharistiæ rejiciat, quam ex Concilio Nicæno I. jam probaverat pag. 35. & alibi sæpiùs, conservandam etiam per longum tempus, pag. 48. tamen dicit, mutandam de septimo die in septimum, de Sabbato in Sabbatum, ex Brucardo mutabantur (ait) oblationes, quæ in Altari offeruntur, ne mus aut aliud animal Sacrificium comedat; hæc omnia longam supponunt conservationem, quam iterum pag. 47. ex Brucardo probat, & pyxidem debere habere Presbyterum, vel vas condignum pro Sacramento, ostendit. Pag. 66. *Sacrosanctum & tremendum mysterium* vocat, ipsis quoq; Virtutibus Cœlorum adorandum. Si Wernerus concedit adorandum Virtutibus, quare non etiam hominibus? cùm idem sit Dominus Angelorum & hominum;

Sacrificium.

Vide illa suprà in Nota Miraculorum.

portat

portant enim (ait ille) *ministri in manibus suis ipsius Corpus & Sanguinem, quo salvati sumus*. Undè summam reverentiam ibidem exhibendam astruit etiam particulis remanentibus post Cænam, quas ad aliam Communionem reservandas asserit pag. 45. & cum omni cautella & reverentia tractandas & custodiendas, ex Veteribus, Tertulliano & Origene ostendit. Idem Werner pag. 12. §. 7. ait: *Pontificij statuunt Transubstantiationem, novo vocabulo novam rem denotantes, docentq; panis & vini substantiam factâ consecratione prorsùs transire in substantiam Corporis & Sanguinis Christi, remanentibus tantùm & in sensus incurrentibus accidentibus, figurâ scilicet, quantitate, colore, & sapore, quod dogma sub initium demùm Sæculi XIII. publicè promulgatum & confirmatum fuit sub Innocentio III. in Concilio Lateranen. &c. Idem repetitum fuit in Concilio Tridentino, quod opinionem hanc de Transubstantiatione omnibus ut necessarium dogma & Fidei articulum obtrusit, atq; illam non amplexuris anathema dixit. &c.* Verùm haud immeritò sententia hæc reijcitur: est enim contra rationem, & involvit contradictionem, accidens esse, & non inhærere suo subjecto, adesse panis & vini accidentia, figuram scilicet, quantitatem, colorem, & saporem, & tamen abesse substantiam eorum, cùm tamen accidentis esse sit in esse, sive ut Arist. lib. 1. post. cap. 4. §. 5. &c.

Antequam respondeam Wernero, prænoto, quòd Werner in hoc erraverit, cùm Transubstantiationem, quæ est res antiqua, novam vocaverit. Nihil enim aliud est Transubstantiatio, nisi expressio sensûs Catholici contra exsurgentem hæresim, quod sic probo. Ariani in Concilio Nicæno I. objecerunt Catholicis, quòd novum nomen *Homousion* apposuerint, & tamen illud non erat novum, cùm illud non solùm Catholici, sed etiam & Lutherani, puto & Werner, illud suscipiunt ut antiquum, quia non est novum, sed est explicatio Symboli, & dicti Christi, *Ego & Pater unum sumus*; nec est additio novi Articuli, sed explicatio & expressio veri sensûs Catholici, quem cogitur Ecclesia in Concilijs Generalibus explicare, ad retundendas novitates hæreticorum, qui Sanctam Antiquitatem depravare volunt. Hîc habet locum authoritas Vincent. Lirin. adversùs Prof. Novit. cap. 32. vide pag. 41. vers. penult. & 9. & 21. Hoc idem contigit in Concilio Ephesino Gener. III. contra Nestorium, eadem expressio & explicatio sensûs Catholici in verbo *Theotocon*, cùm negaret Nestorius, Sanctissimam MARIAM esse Matrem DEI. Idem

ferè evenit in nostro casu cum Berengario & modernis adversarijs de Transubstantiatione. Cùm enim negaret Berengarius, verum esse Corpus & Sanguinem post consecrationem, sed solummodò Sacramentum esse, contra communem sensum Catholicæ Ecclesiæ, & consensum SS. Patrum, quos superiùs citavimus, tenentes, panem substantialiter converti in Corpus Christi, & vinum in Sanguinem, manentibus accidentibus panis & vini, quam conversionem substantialem alij vocârunt Transmutationem, alij Transformationem, alij Transelementationem, alij transitum seu migrationem de pane in Carnem, quod etiam & Græca Ecclesia tenuit semper, & modò tenet, ut patet ex Censura Augustanæ Confessionis cap. 10. à Patriarcha Constantinop. qui ait ad Lutheranos Confessionistas: *Multa in hac parte de vobis referuntur, quæ nobis nullo pacto probari possunt. Ecclesiæ igitur Sanctæ illud iudicium est, in Sacra Cæna post consecrationem & benedictionem, panem in illud ipsum Corpus JESU Christi, vinum autem in illum Sanguinem virtute Spiritûs S. transire ac immutari.* Et paulò pòst: *Corpus Christi &c. fieri præsens per transmutationem, & transitionem panis in Corpus.* Et iterum: *Sub speciebus panis verè Corpus Domini contineri.* Undè refellitur illud mendacium, acsi Græci in Concil. Florent. noluissent suscipere conversionem istam panis in Corpus Christi, quod asseruit Chemnicius, & Calvinistas reprehendunt, quòd solùm signum Corporis Domini in Eucharistia agnoscant; & Lutheranos Confessionistas arguunt, quòd verum Corpus Domini, sed sinè panis mutatione, in eodem Sacramento confitentur. Adduximus superiùs S. Augustinum pro conversione substantiali panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, cùm sciamus, magnæ authoritatis esse eundem Sanctum apud Lutheranos & Calvinistas, vide suprà pag. 148. circa finem. Adduximus etiam & S. Bernardum, quem Lutherus, Calvinus, & Augustana Confessio pro Sancto habent. Contra ergo tam manifestum errorem explicârunt se Concilia, & conversionem substantialem panis & vini in Corpus Christi & Sanguinem, per Transubstantiationem sensum Catholicum magis expresserunt, rem veterem, non novam, ut ait Werner, uno nomine exposuerunt. Neq; hoc verum est, ut ait Werner, quod Concil. Trident. primò determinaverit sub anathemate, tenendam Transubstantiationem, quamvis hoc legitime facere potuisset, cùm sit Concilium Cathol. Rom. Ecclesiæ, sicut fuit, & est Nicænum I. cùm sit celebratum cum omnibus solennitatibus requisitis, ad verũ

& le-

& legitimum Concilium Cathol. Rom. Ecclesiæ pertinentibus, illiusq; Decreta universus, tam Orientalis, quàm Occidentalis suscepit Orbis, exceptis solis Protestantibus, ob frivolas rationes, vel potius effugia, ne illorum errores in Concilio deprehenderentur, prout superiùs clarè ad oculũ ostendimus. Prædictus verè error condemnatus est in sex Concilijs, imò in Romano sub Nicolao II. circa An. 1060. in quo Berengarius coactus abjurare hæresim, quâ astruebat, panem & vinum in Altari post consecrationem, solummodò Sacramentum esse, & non verum Corpus & Sanguinem Christi; hæc abjuratio apertè significat, rem à Concilio sub anathemate fuisse definitam, non enim coguntur hæretici abjurare, nisi hæreses exploratas & manifestas. De hac re testantur tres graves Authores, qui illo tempore vixerunt, Lantfrancus, Guidmundus, Anselmus. Vide Bellarminum lib. 3. cap. 21. de Sacram. Euchar. pag. 567. Guidmundus de eodem Concilio lib. 3. de Corp. Dom. sic ait: *Panem & vinum Altaris Domini in Corpus & Sanguinem substantialiter converti, non sicut delirat Berengarius, Corporis & Sanguinis Domini figuras tantùm esse & umbras, aut intra se latentem Christum tegere, Universalis Ecclesiæ consensu roboratum est.* En Transubstantiationem, quam Werner negat. Anselmus, qui eodem tempore vixit, in Epist. de Corpore Domini sic ait: *Panis substantiam, post Domini Corporis consecrationem, in Altari superesse, semper abhorruit pietas Christiana, nuperq; damnavit in Berengario.* En ante quingentos annos definitam Transubstantiationem, & condemnatam sententiam, manere cum pane Christum in Eucharistia post consecrationem! Aliud fuit Romanum Concilium sub Gregorio VII. celebratum An. D. 1079. ut refert Waldensis Tom. 2. de Sacram. cap. 43. in quo iterum Berengarius propter relapsum & varias fraudes coactus abjurare hæresim, in hac forma: *Ego Berengarius corde credo, & ore confiteor, panem & vinum, quæ ponuntur in Altari, per mysterium Sacræ Orationis & verba nostri Redemptoris, substantialiter converti in veram, ac propriam, & vivificatricem Carnem & Sanguinem Domini nostri JESV Christi.* Undè non est verum, ut ait Werner, quòd in Concilio Lateranen. promulgata & confirmata primò fuit Transubstantiatio. De Lateranensi Concilio nihil dicimus, cùm ipsi Dissidentes veritatem fateantur, quod sinè dubio potuit magis sensum Catholicum explicare, ut suprà, cùm fuerit Concil. legitimum Cathol. Rom. Ecclesiæ, & in eo fuerunt Episcopi DC. & Patres in universum plus

Vixerunt circa Annum 1060

quàm mille. Ante hoc Concilium extabant multa nomina æquivalentia nomini Transubstantiationis, nam illam Patres passim vocãt Conversionem & Transmutationem ; & Theophylactus in Cap. 14 Marci vocat Transelementationem, quæ vox nihil aliud significat, quàm Transubstantiationem: nam Transelementatio significat mutationem totius rei, cum primis elementis, & cum ipsa materia prima, forma substantiali, quæ ab Arist. elementa vocantur. Adduximus etiam superiùs Patres, qui sub speciebus panis & vini, non autem cum pane manere dicunt, ut v. g. S. Bernardum, qui Serm. de Cœna Dñi ait: *Postea quam vides, iam non est panis, sed Caro mea, &c. videtur enim species panis & vini, creditur autem substantia Corporis & Sanguinis Christi.*

Ad hoc autem, quod dicit Werner de Transubstantiatione, hæc sententia reijcitur. Est enim contra rationem, & involvit contradictionem, accidens esse, & non inhærere suo subjecto, &c. cùm tamen accidentis esse sit in esse, probat ex Arist. ℟. Non verum esse, ad accidentis essentiam pertinere inhærentiam in subjecto actualem, id enim non solùm Patres, Theologi, Philosophi, sed etiam & Ethnici negant ex SS. Patribus. S. Basilius accidens sinè subjecto esse posse, re ipsâ ostendit in initio creationis, cùm Hom. 2. de opere sex dierum, & clariùs Hom. 6. docet, lucem Solis creatam fuisse primo die, & mansisse absq́, sede tribus diebus, & tandem quartâ die creatum fuisse corpus solare, & in eo, ut in subjecto, positam fuisse lucem, quæ primâ die creata fuit. Hoc clarè patet in mysterio Incarnationis, ubi Natura Humana est substantia, & tamen non subsistit, id est, non per se existit, sed à Verbo sustentatur: ita accidenti convenit quidem naturaliter inhærere, & tamen fieri potest divinitùs, ut non inhæreat. Sic in Sacramento, licèt non sint accidentia in subjecto, tamen non per se subsistunt more substantiæ, sed à DEO sustentantur modo supernaturali. Miror, Wernerum hæc non advertisse, qui ideò negat, non posse existere Christum supernaturaliter sine pane sub accidentibus, quia naturaliter accidentia à suo subjecto separari non possunt, acsi idem esset, supernaturaliter existere Christum sub accidentibus, & inesse accidentibus naturaliter suo subjecto. Non enim involvit contradictionem, ut ille dicit, cùm modus existendi supernaturalis sub accidentibus, & modus naturalis inesendi suo subjecto sit distinctissimus. Ut ergo sciat Wernerus, quæ involvunt apud Catholicos contradictio-

nem,

nem, illa sunt, quando de una & eadem re procedit formalissima affirmatio & negatio, & secundùm eundem modum, ut v. g. esse DEUM Sanctum & Omnipotentem, & esse eundem Authorem peccati, & non esse Omnipotentem, ut aliqui hæretici utrumq; affirmãt: esse Wernerum Professorem Academiæ Regiomontanæ, & non esse Professorem ejusdem, quòd eodem tempore sit & non sit Professor: hæc involvunt contradictionem, non autem modus supernaturalis existendi sub accidentibus, & naturalis inesendi accidentibus suo subjecto, à quo naturaliter separari non possunt, hoc etiam falsum superiùs ostendimus. Et hic est Achilles, hæc tota basis & fundamentum Werneri, quibus oppugnat conversionem substantialem panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, cùm supernaturalem & mirabilem modum existendi Christum comparat naturali, & adducit Aristotelem. Ad illud autem Dubium, quomodo Christus maneat sub speciebus panis, non autem cum pane? ℟. Producit Deus in accidentibus realem modum existendi per se miraculosè & supernaturaliter, qui formaliter repugnat actuali inhærentiæ, & conservat accidentia independenter, ut alicui subjecto non inhæreant, non enim vult DEUS habere coëxistentiam cum pane, sicut noluit Arcam DEI cum Dagon, nec vult, ut maneat cum pane, adinstar illius, qui conducit mansionem apud Patremfamilias, nec vult, ut forma consecrationis mutetur, *Hoc est Corpus meum*, in eam, hic est panis triticeus, & Corpus Christi. Hæc implicant contradictionem, & sunt contra rationem. Nam cùm Lutherus lib. cap. de Eucharistia, verba Evangelistæ, *Hoc est Corpus meum*, dixit hunc facere sensum, Hic panis est Corpus meum, quæ sententia aut tropicè accipi debet, ut panis sit Corpus Christi significativè, aut est planè absurda & impossibilis; nec enim fieri potest, ut panis sit Corpus Christi. Discipuli Lutheri maluerunt recurrere ad tropum, quàm admittere manifestam absurditatem, & indè Sacramentarij processerunt: licèt Calvinus aliquando tenuit verum Corpus Christi sub symbolo panis, non cum pane, vide suprà p. 467. & seq: Et si his non est contentus Wernerus, remitto ipsum ad Omnipotentiam Divinam, quòd & supernaturalis sit & miraculosa existentia sub accidentibus panis, unde miraculum omnium miraculorum dicitur; remitto ad Veterem Ecclesiam, in qua fassus est hanc Transubstantiationem Wernerus, licèt illam oppugnat. Ex ipsismet verbis Werneri illam probo. Sic ait ille pag. 10. §. 5. *Ita verò mutationem statuit Ecclesia vetus, ut per-*

Veteris Ecclesiæ testimonio id probat Wernerus, quod oppugnat,

persuasum habuerit, panis & vini substantiam u-q; adeò mutari in substantiam Corporis & Sanguinis Christi, ut post consecrationem & nomina sua amittant, ut non panis ampliùs ac vinum, sed Corpus & Sanguis Christi dicantur. En conversionem substantialem panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi ex ore Samuelis Werneri! Auditis in Primitiva Ecclesia, qui superiùs illam negavit, quam Ecclesia Cathol. Rom. magis declaravit & expressit per Transubstantiationem. Et si non est contentus de hoc modo supernaturali & miraculoso conversionis, remitto ipsum ad SS. Patres. Primò ad S. Athanasium, qui in Epist. ad Serap. ait: *Pro consuetudine sua dicunt, quomodo hoc poterit esse? quasi esse non poterit, quod ipsi nequeunt intelligere.* Et Orat. 3. contra Arianos ait; *Qui de DEO quærit quomodo? insanit, quoniam rem ineffabilem, & soli DEO cognitam, verbis interpretari conatur.* S. Gregor. Nazianz. Orat. 5. de Theologia, de Procefs. Spiritûs S. ait: *Quæris, quomodo hæc est processio? quin tu mihi rationem ingeniti Patris explica, & ego vicissim tibi & Filij generationem, veluti naturæ eius interpres, & Spiritûs S, processionem expediam, ut insaniamus ambo secreta DEI rimando.* S. Chrysost. Hom. 2. in Psalm. 50. *Cùm DEUS operatur, rationes ne exposcas, ne dicas quomodo? sed mirare, & obstupesce.* Et Hom. 10. in Joan. *Quomodo hoc sit, noli disquirere; factum est, ut ipse novit.* Et Hom. 23. in eundem Evang. *Ea particula quomodo? non multum credentium, sed adhuc terrena sapientium est, &c. & alij multi hoc verbo usi fide exciderunt.* Cyrillus Alexandr. de rect. Fide ad Theodos. *Quamobrem multam illam quæstionem, quomodo possunt hæc fieri? Nicodemo eiusq; similibus relinquentes, citra ullam hæsitationem Spiritûs S. oracula suscipiamus, ipsiq; Christo de se loquenti fidem habeamus.* Chrysolog. Serm. 62. *Qui interrogas, fidem denegas: si enim credis, undè venit quomodo? sermo est dubitantis, non credentis.* Isidorus lib. 4. Epist. 183. *Quando Divina potentia aliquid operatur, quæstio quomodo? ne habeat locum.* S. Cyrill. Alexandr. lib. 4. Comment. in Joan. 6. *Rursùm illud quomodo? stultè de DEO proferunt, quasi nescirent, hoc loquendi genus scatere blasphemiâ.* Anselmus Laud. in Cap. 11. prioris ad Corint. *Profitemur scilicet, substantiam panis & vini in substantiam Corporis & Sanguinis Domini converti, modum verò conversionis nos ignorare non erubescimus fateri.* Undè vel maximè hîc habet locum de hoc inscrutabili & mirabili Sacramento Eucharistiæ, illud S. Augustini, Epist. 95. qui ait: *Non intelligendi vivacitas, sed creden-*

credendi simplicitas tutissimos facit. Undè rectè cum S. Chrysost. concludimus ut suprà: *Ea particula quomodo? &c. Alij multi hoc verbo usi, Fide exciderunt.*

Discursus Theolog.

In quo ex occasione Augustanæ Confessionis magis conversio substantialis panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi probatur.

IDem Samuel Werner pag. 9. citat Confessionis Augustanæ Articulum 10. de Cæna Dni, qui talis est: Confitemur, nos sentire, „ quòd in Cæna Domini verè & substantialiter adsint Corpus & San- „ guis Christi, & verè exhibeantur cum illis rebus, quæ videntur „ pane & vino, his qui Sacramentum accipiunt. Hanc sententiam „ constanter defendimus, re diligenter inquisitâ & agitatâ; Cùm „ enim Paulus dicat, panem esse participationem Corporis Dñi, &c. „ & comperimus, non tantùm Romanam Ecclesiam affirmare cor- „ poralem præsentiam Christi, sed idem & nunc sentire, & olim „ sensisse Græcam Ecclesiam. Id enim testatur Canon Missæ apud „ illos, in quo apertè orat Sacerdos, ut mutato pane ipsum Corpus „ Christi fiat. Et Vulgarius Scriptor, ut nobis videtur non stultus, „ disertè inquit, Panem non tantùm figuram esse, sed verè in Car- „ nem mutari. Et in alia editione idem Articulus 10. hæc habet: „ De Cæna Domini docent, quòd Corpus & Sanguis Christi verè „ afsint & distribuantur vescentibus in Cæna Domini, & improbant „ secùs docentes; Daillæus de hac doctrina superiori Apologiæ cap. „ 7. pag. 35. sic ait: *Fateor, non esse nobis possibile credere, quòd Lutherani ponunt, Corpus Domini esse realiter præsens in pane Eucharistiæ.* Notandum *primò*, nullum esse dubium, quòd Melanchton hanc Confessionem Augustanam composuerit, nam ex probatis Authoribus, etiam Dissidentibus, manifestè id constat; ratio fuit fabricandi eandem, quòd in aliquibus non poterat convenire cum Luthero, ut in libero arbitrio, & alijs, ut inferiùs patebit: item, voluit etiam nomen suum celebrare, sicut Lutherus, Calvinus, Zwinglius, & multi alij. De hac Confessione fusiùs DEO dante inferiùs dicemus, nunc sufficiat, quod de illa Osiander apud Hosium lib. 1. de Hæres. nostri temporis fol. 444. & fol. 445. sic dicat: *Confessionem hanc Philippus ipse*

nec Romana, nec Græca sic sensit unquam cum pane corp⁹ Christi.

NB. Cōtradict.

hic Articulus est diversus à priore, cùm hic nulla mentio fit panis, & sic patet, quòd mutata sit Confess. August. ut passim habent Authores.

ipse scripsit, penes quem etiam est interpretandi potestas, ex quo consequitur, quòd omnes, qui iurant in eam Confessionem, necesse habeant illam eo sensu accipere, quem Philippus attulerit, ut sic relictâ Scripturâ, ad tria Symbola tantùm, & ad Philippi doctrinam sint alligati. Hæc de Melanchtone Osiander, qui etiam Parentes monet, ut diligenter cogitent, num filios suos Wittembergam mittere debeant, *coguntur enim,* (ait Osiander) *abiurare verba DEI, & in Philippi verba iurare.* Joannes Alasco simile habet de hac Confessione; vide Hosij suprà citatum locum. Missa fuit hæc Confessio, ut omnibus notum est, ad Patriarcham Constantinop. ut ferret judicium, quid sentiret de illa. Ultra ea, quæ jam superiùs attulimus de hac Confessione, idem Patriarcha Colophonis loco hæc scribit Responso 3. pag. 350. *Vos nunquam nobiscum, vel potiùs cum veritate sentire posse.* Ibidem in fine Responsi 3. pag. 370. ait: *Rogamus itaq; vos, ne posthàc labores nobis exhibeatis, neq; de ijsdem scribatis, & scripta mittatis, nam Theologos, qui Ecclesiæ lumina fuerunt, aliàs aliter tractatis, & verbis quidem honoratis eos, extollitisquè, factis verò reijcitis, excutere scilicet de manibus nostris volentes verba illorum Sancta & Divina, quibus nos ad scribendum & contradicendum vobis uti potuissemus, quamobrem quantùm ad nos attinet, liberâstis nos curis, vestram erga viam euntes, ne ampliùs de dogmatibus, sed amicitiæ tantùm causâ, si volueritis, scribite.* Et superiùs Responso 3. pag. 350. sic ait: *Omninò tacere nobis propositum fuit, ad ista vestra nec respondere vobis quidquam, qui adeò apertè tum Scripturam, tum Doctorum Sanctorum interpretationes ad vestram voluntatem transferatis, cùm Paulum habeamus, nos sic hortantem: Hereticum hominem post unam atq; alteram admonitionem reijce.* Tale judicium Confess. August. à prædicto Patriarcha habuit. Et cùm de Græca Ecclesia mentio facta sit superiùs, notandum obiter, quòd Diœcesis Premisliensis & Leopoliensis, quæ accesserunt ad Ecclesiam Cathol. Romanam, prima habeat Parochias duo millia, altera mille, & hæc etiam habuit duo millia, sed injuriâ temporum & bellorum devastatæ sunt. Quid putant Dissidentes de hac Nobilissima Ruthenorum Gente? nonnè etiam inter illos non sunt tot Viri pij, tot conscientiosi, tot salutis æternæ cupidi, tot amantes salutem animarum suarum? nonnè tot magni Viri & eruditi inter illos inveniuntur? & tamen hi omnes ad Ecclesiam Cathol. Romanam accesserunt: undè non potest verificari, quòd Christian. Dreierus, Theol. Regiomont. in suo Scripto ultimo, quod ante mortem reli-

Judicium Osiandri de Conf. Augustana.

reliquit, & Titulum eidem *Delineatio Operis de una Catholica Eccleſia*, præfixit, dixerit, ubi circa finem hæc ait: *Nos propinqui ſumus Græcis, cum quibus facilè conſenſum inire poſſemus.* Sed contrarium patuit ex Cenſura Auguſtanæ Confeſſionis à Patriarcha Conſtantinopol. Nam etiam, teſte Cruſio & Chytræo, qui Orat. Francofurti editâ de Statu Eccleſ. Græciæ ait: Multa tenent cum Eccleſia Romana, quæ aliqui Proteſtantes abhorrent, qui dogmata Lutheri & Calvini ſequuntur, ut v. g. Liberum Arbitrium, Juſtificationem per Fidem, Spem, & Charitatem, Septem Sacramenta, Sanctos honorandos & invocandos, Imagines illorum venerandas, Monaſticam vitam, Probationes ex Patribus & Synodis. Ultimatè ait Chytræus in prædictaOrat. Hortatur nos humaniter ad aſſenſionem, nempè Patriarcha Conſtantinop. Sed maximè non conveniunt in re graviſſima, in concedendo libero arbitrio homini in ſpiritualibus, quod Lutherus usq; ad mortem fortiſſimè negavit, nec unquam ſuam ſententiam revocavit, quod manifeſtè inferiùs ex ipſis Diſſidentibus, & teſtimonijs authenticis illorum oſtendemus, quòd & Authorem peccati fecerit DEUM, & quòd Melanchton in his ab illo receſſerit. Notandum *ſecundò*, quòd Philippus in Apolog Art. 6. pag. 222. agnoſcit, quòd *Schiſma fecerit, & ſe cum ſuis divulſerit ab ijs, qui exiſtimantur Ordinarij Epiſcopi.* Quid autem de Schiſmate dicat Lutherus, & contra Philippum, & contra ſeipſum, vide ſuprà pag. 97. poſt medium, verſ. ult. & ſeq. Notandum *tertiò*, ſcribens de Carolſtadio & Luthero idem Philippus, ait: *Meo certè iudicio, magna eſt temeritas, dogmata facere, non conſultâ Eccleſiâ veteri.* At vetus Eccleſia non fuit alia, niſi pro tunc Romana, quâ non conſultâ, ore proprio judicavit ſuam temeritatem in conſcribenda Confeſſione Auguſt. etiam in hoc Articulo de Cæna Dñi contrarium veteri Eccleſiæ & Luthero, qui ait ad Anabaptiſtas Epiſtolâ Tom. 1. Jen. pag. 320. *Nos fatemur, ſub Papatu &c. verum Sacramentum Altaris.* Sed tunc credebatur converſio ſubſtantialis panis & vini in Corpus & Sanguinem Chriſti; ipſe autem ſcribit, cum pane Corpus Chriſti exhiberi, Ergo contrarium Articulum condidit contra Veterem Eccleſiam, & contra doctrinam Lutheri: undè non rectè ipſe dixerit in prædicto Articulo, confitemur, defendimus, ſed debuit pronunciare, confiteor, defendo, cùm ſolus Author fuerit Confeſſionis Auguſtanæ, teſte Oſiandro, ut ſuprà. Deindè Philippus

obscurum locum assumpsit S. Scripturæ pro confirmatione sui dogmatis ex S. Paulo, scilicet, *panem esse participationem Corporis Domini*, cui loco S. Scripturæ ad intentum Melanchtonis nec vetus Ecclesia, nec SS. Patres suffragantur: nullus enim unquam dixit, cum pane esse Corpus Christi; non potest ergo Philippus suam sententiam probare, esse orthodoxam, sicut de pane, sic de tota sua Confessione, secundùm doctrinam Dreieri, vide illam suprà pag. 211. & pag. 239. neq; secundùm principia Protestantium in Disputatione in Alba Julia, vide illam suprà pag. 209. maximè cùm sit Confessio Augustana privatus cœtus, vide illam suprà p. 230. ante medium, & pag. 231. vers. 1. nec sunt hi Articuli in aliquo Concilio Generali Catholicæ Ecclesiæ declarati, proindè subsunt errori, & sunt non Divinâ, sed humanâ fide suscipiendi, vide suprà pag. 232. ante med. Locus autem S. Scripturæ, quem adducit Melanchton, potest explicari per alium locum, ut v. g. *Caro mea verè est cibus*; quis dicet, cibum hunc esse terrenum? desiperet ille. Sic cùm Christus dixerit, *Ego sum panis vivus, qui de Cœlo descendi*; quis dicet, quòd de materiali pane dixerit Christus? de quo explicat Philippus, SS. Patres verò intelligunt de cœlesti, secundùm illud: *Panem Angelorum mãducavit homo* Psal. 78. repugnat enim honori Christi, ut simul & semel sit & panis cœlestis, qui de Cœlo descendit, & panis terrenus, cibus mentis, & cibus ventris in Eucharistia. Undè quadrat illi ille locus Vincentij Lirin. cap. 11. vide illum suprà pag. 48. circa finem; & illud S. Augustini lib. de Unit. Eccles. cap. 16. vide suprà pag. 343. circa medium. Confirmatur sententia Catholica contra Philippum ad oculum, ex usu antiquæ Ecclesiæ à tempore Apostolorum, teste S. Augustino Epist. 118. cap. 6. *Jejuni sumunt Corpus Christi.* Item antiqua Ecclesia celebrabat tres Missas in Natali Domini, sicut & modò celebrat, teste S. Gregorio, qui Hom. 8. in Evang. ait: *Quia largiente Domino, Missarum Solemnia ter hodiè celebraturi sumus. &c.* Si ergo Ecclesia antiqua crederet cum pane Christum in Eucharistia, absoluto primo Sacro, Sacerdos non potuisset celebrare secundum & tertium, quia non esset jejunus propter panem in Eucharistia, & tamen semper celebravit, & modò celebrat, prout notum est omnibus. Hoc argumentum deberet convincere Protestantes, antiquam Ecclesiam nunquam credidisse cum pane Eucharistiam, cùm hæc celebratio trium Missarum incepit tempore S. Telesphori Papæ & Martyris, circa Annum 122. Ex quo

aliam

aliam evidentiam deducimus, Prælatos Ecclesiæ ex plenitudine potestatis al quos ritus in Ecclesia in melius statuere posse, quæ majorem gloriam DEI concernunt: ut v. g. habito ab Apostolis per Traditionem Missæ Sacrificio, potuit S. Telesphorus ordinare, ut tria Sacra quisq; Sacerdos celebret in Natali Domini: & quis illum de hoc reprehendet? cùm fuerit Martyr, pro Fide Christi occumbens. Sic & de alijs, v. g. fuit consuetudo, ut acciperent Eucharistiam in manus, & portarent in domos, propter secretam Communionem, ordinârunt Apostoli, ut jejuni sumerent: alij ordinârunt, ut non tangerent manibus Eucharistiam, & tamen utrumq; Decretum nobiscum servant Lutherani, ut suppono & Calvinistæ. Confirmatur sententia Catholica, esse verissimam, quia DEUS multis miraculis confirmavit illam, etiam teste ipso Wernero, qui à pag. 62. ad pag. 65. adducit varia miracula de SSma Eucharistia, etiam recentioribus Sæculis, ut Sæculo XI. XIII. XIV. vide suprà pag 156. neq; etiam Protestantes tam abjectè de Catholicis tenere debent, acsi miracula ficta proponerent, cùm quodlibet miraculum sit notissimũ multis hominibus, ut v. g. quando resurgit mortuus, vel illuminatur cæcus, vel claudus sanatur. De his miraculis sciunt multi, qui pro testimonijs adhibentur, ipsisq; testantibus, & multis alijs scientibus, miraculum notatur cum subscriptionibus illorum; quis dicet, quòd hi omnes falsitatem finxerint multis miraculum sciẽtibus? Et sunt tam veritatis amantes Catholici, quòd si deprehenderent aliquem fingentem miracula, pro infami haberetur, & condignâ pœnâ tanquam falsarius in gravi re mulctaretur, si in examine miraculi aliqua fraus pateret. Miracula autem plenam fidem faciunt, cùm à solo DEO procedant, ut in Nota Miraculorum superiùs clarè deduximus. Undè S. Gregorius Hom. 2. in Evang. ait: *Ante eorum oculos cæcus lumen recepit, ut qui cœlestis mysterij verba non caperent, eos ad fidem cœlestia facta solidarent.* Et Lutherus veritatem doctrinæ à quodam Ministro per miracula exigebat, ex quorum defectu suspectam habuit, vide suprà pag. 164. circa medium, & pag. 165. 166. 167. Tandem vide angustias Melanchtonis, teste Chytræo, suprà pag. 33.

An. 127

Gestatio Eucharist.

pro una & altera Concione.

Idem Samuel Werner in sua Disputatione ut suprà pag. 27. adducit M. Antonium lib. 7. de Repub. Ecclesiast. cap. 11. num. 8. sic loquentem: *Omnes enim, & Pontificij, & Lutheri, & Calvini discreti Sectatores, in eo convenimus circa Sacratissimum Eucharistiæ Sacramen-*

cramentum, nobis in eo verum ac reale Christi Corpus, verè & realiter exhiberi. Cur ergo in hoc non sistimus omnes? cur hic terminum dissensionum non collocamus? cur ad modum ineffabilem, mirabilem & occultum, nobisq; penitùs ignotum, & quem Christus ipse nos latere voluit, tam audacter descendimus? ℟. Quòd Lutherani & Calvinistæ circa SSmum Eucharistiæ Sacramentum inter se convenerint, non facilè credo, cùm tot penè infinitas explicationes verborum Christi, *Hoc est Corpus meum*, tot dissidia & contentiones, tot confessiones planè sibi contrarias inter illos, in varijs illorum libris legerim, & sæpè lego: dubito, utrùm hoc verum sit, quod Werner ex M. Antonio allegat; hoc tamen pro certo scio, quòd Lutherus & Calvinus, occasione hujus dogmatis de Sanctissima Eucharistia, perpetuas inter se conceperunt, & posteris suis reliquerunt inimicitias, se verò, dum viverent, adinvicem condemnârunt hæreseon, vide suprà pag. 142 circa finé. Non ignoro etiam varia Colloquia inter Dissidétes, in quibus volebant toties convenire in dogmate circa Cænam Domini, tamen semper vano conatu. Scio benè de Colloquio Sendomiriæ in Polonia, An. 1570. ad quod Augustanæ, Helweticæ, Bohemicæ Confessionis convenerunt Professores: de quo Colloquio Christophorus Hartknochius, ad Ædem Matris DEI Collegij Thorunensis Professor, Dissert. 14. num. 50. sic ait: *Quoniam autem Caput illud Fidei Christianæ de Cæna Domini, maximam dissidij inter dictarum Confessionum Theologos præbere materiam videbatur, &c. quantùm infelix illud dissidium de Cæna Domini attinet, convenimus, &c. neq; elementa signaq; nuda & vacua illa esse asserimus, sed simul re ipsâ credentibus exhibere, & præstare fide, quod significant &c. & deindè docentur etiam homines, Sacramenta esse actiones Divinitùs institutas, & extra usum institutum, res ipsas non habere rationem Sacramenti, sed in usu instituto, in hac Communione verè & substantialiter adesse Christũ.* Hucusq; Hartknochius. Hæc confessio videtur exprimere, quòd Fides & usus faciant Sacramentum, & qui non habet fidem, non sumit Christum. Scio de alio Colloquio Charentonij An. 1631. in quo voluerunt Calvinistæ Lutheranos admittere ad unionem, his verbis: *Statuit Synodus, fideles dictæ Confessionis, scilicet Augustanæ, posse nullâ prætermissâ abiuratione opinionum, quas tenent contrariarum Fidei dictarum Ecclesiarum nostrarum, admitti ad Cænam.* Nullum citant locum præsentiæ realis Christi, quam tenent aliqui Lutherani, vel absentiæ, quam tenent Calvinistæ. Scio de tertio Colloquio

De Origine Christiana Rel. in Prussia

Casse-

Caſſelis, inter Bezam & Jacobum Andreæ Mompelgarti, inter Marpurgenſes & Theologos Rinteli, quod octo diebus duravit, & nihil eſt concluſum. Scio, quòd Wittembergenſes ijsdem Theologis Rinteli objecerint hæreſim Neſtorianam, eò quòd Calvini dogmata in toto ſequerentur; undè prædicti Theologi per Epiſtolam, ſcriptam Rinteli An. 1663. emundant ſe, & condemnant impias Calvini propoſitiones, & pejores hæreſi declarant fol. 27. Sed & Lutheri & Melanchtonis ſententias, qui æquè cum Calvino DEUM Auctorem peccati fecerunt, & hominem omni libertate exuerunt, ſimili modo fol. 30. condemnârunt Theologi Rinteli. Non ergo facilè credendum, quòd hi omnes, ut dicit Werner, convenerint in Cæna Domini. Alterùm pro certo ſcio, quòd Catholici nec cum Lutheranis, nec cum Calviniſtis conveniant, cùm antiquam antiquæ Eccleſiæ, ut ſuperius oſtendimus, teneant ſententiam, quam etiam agnovit Lutherus, nempè, *in Papatu verum Sacramentum Altaris*. Agnovit aliquando & Calvinus, vide illum ſuprà pag. 467. circa finem. Hoc idem dicunt cum dolore & Catholici, cur terminum diſſenſionum non collocamus circa Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum? cur in Germania, Anglia, Dania, Suecia, Hollandia, Proteſtantes & Calviniſtæ non teneant antiquam ſententiam, quam tenuerunt Majores illorum à primordijs? cur non ſumus unius moris in domo Domini, ſicut ante Annum 1517. omnes fuimus? cur Lutherus, Religioſus Eccleſiæ Cathol. Rom. Profeſſus, & tribus Votis DEO obſtrictus? quod ipſe pag. ſuprà 98. verſ. 10. de ſe fatetur, cur Calvinus, antè Catholicus Romanus, & Sacerdos Sæcularis? cur Melanchton? cur Carolſtadius, Oecolampadius, Chemnicius, M. Antonius? qui omnes vel Sæculares, vel Sacerdotes Catholici Romani fuerunt; cur iſti omnes circa Sacratiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum & alia dogmata, interminabiles contra Cathol. Rom. Eccleſiam, & contra ſeipſos excitârunt quæſtiones? nec illas inter ſe determinârunt, & poſteris ſuis nunquam terminandas ad diem Judicij reliquerunt, niſi iterum ad Matrem ſuam redeant, quos per miras fraudes avulſos, Eccleſia tanquam pia Mater, expanſo ſinu expectat filios. Dolet illa avulſos, & cum dolore ingemiſcit, in tot horrenda Schiſmata diſperſos, quos Salvator noſter pretioſo Sanguine ſuo redemit, & per Charitatem ac per inſtituta à ſe Sacramenta coadunavit. Sed quid pia Mater debuit facere? debuit ſe in Concilijs explicare contra novitates hæreticorum, cùm de ſalute illius & filiorum

agere-

ageretur. Sic explicavit se contra impietatem Arij, Nestorij, Eutichetis, Berengarij, & Sequacium illius, qui & modò illius hæresi infecti, negant realem præsentiam Christi in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. Huc spectat doctrina saluberrima Vincentij Lirinensis, vide illum suprà pag. 43. & seq. Idem Werner circa Sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum quomodo discordiæ sopiendæ, eâdem pag. ait: *Hic est tam atrocis & periculosæ dissensionis facillimus modus sopiendæ, ut omnes veritatem Corporis Christi in sumenda Eucharistia exhiberi uno ore fateamur, & circa modum, quo fiat hæc exhibitio, quippè ineffabilem & inexplicabilem nobis omnibus silentium perpetuum indicamus, & ex hac dissensione Schismata coalita extinguamus.* Utinam hunc modum observâsset Lutherus & Calvinus, & multi alij suprà nominati, nec scrutati fuissent arcana DEI, quæ excedebant capacitatem ingeniorum illorum, nunquam pervenissent, & alios non induxissent in tam horrenda Schismata & Hæreses, & tam scandalosas, & DEO ipsi injuriosas blasphemasq; propositiones, ipsis fatentibus Protestantibus & Calvinistis, quæ horrent utrique, ut patebit inferiùs ex ipsis Dissidentibus: ingemiscimus & nos super hæc omnes Catholici, & ingemiscentes cum dolore dicimus cum S. Augustino lib. contra partem Donati: *Venite Fratres, si vultis, ut inseramini in vite; dolor est, cùm vos videamus præcisos ita iacere, &c. videte, ipsa est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ.* Venite, inquam, & nolite in Schismatibus pugnare contra Matrem vestram, & pugnando miserè perire, sed potiùs per unionem sanctam, obtineatis benedictionem Divinam, honorando Matrem vestram, habeatis vitam æternam.

Discursus Authoris Cap. XIV.

Pag. 74:

An sub una vel utraq; specie, Eucharistia Laicis danda?

AN non satiùs esset, ut concederetur omnibus utraq; propter bonum pacis & concordiæ, quia in antiqua Ecclesia sub utraque plerumq; data Eucharistia, etiam Laicis, præcipuè verò, cùm Con-
" cilium Trident. Sess. 22. cap. 11. Decreto super petitione con-
" cessionis Calicis, ad Pont. Romanum, integrum negotium remit-
" tendum

tendum decrevit, an scilicet honestis, & charitati Christianæ con- „ sentaneis rationibus concedendus alicui vel Nationi, vel Regno, „ Calicis usus videatur? Quæ autem honestior, & charitati Christi- „ anæ magis consentanea dari potest ratio, quàm unio tot in Occidente Ecclesiarum præcipuè Protestantium cum Ecclesia Romana, quâ concessione Calicis speranda foret. Quia verò & Romani pro usu unius solùm speciei in Cœna Laicorum non levis momenti adferunt rationes, quid si Protestantes condescenderent etiam pro bono pacis, ad admittendum unius speciei usum, ita ut sit liberum, uti æquè sub una atq; sub altera specie, præsertim quia Lutherus in Epist. ad Bohemos ait: *Quamvis pulchrum quidem esset, utrâq; specie in Eucharistia uti, & Christus hac in re nihil unquam necessarium præcepit, præstaret, pacem & unitatem, quam Christus ubiq; præcepit, sectari, quàm de speciebus contendere.* Et Philipp. Melanchton in Apolog. Confess. August. in Artic. de utraq; specie fatetur, *Christum in Emaus sub una specie Discipulis præbuisse.* Calvinus quoq; agnoscit, primos sub Apostolis Christianos solùm sub una specie usos, ex illo Actor. 2. *Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & Communione fractionis panis.* Et licèt uterq; in utroq; loco, per figuram intellectionis, etiam Calicem fuisse significatum existimet, ea tamen est propria utriusq; conjectura, nullo SS. Patrum testimonio firmata.

☞ *Non est præceptum Christi de utraq; specie, teste Luthero.*

Idem Author Tubæ pag. 76. hanc materiam sic prosequitur: Deindè constat ex Historijs, in priori Ecclesia prioribus Sæculis Eucharistiæ usum fuisse, æquè sub utraq; atq; sub una specie. Et Ecclesia Græca etiamnum, etsi aliàs usum utriusq; speciei in Templis habeat, infirmos tamen, & in domibus privatis, sub una specie panis, particulam vini simplicis, non consecrati, in cochleari, solùm pro vehiculo adhibens, communicat. Deniq; si verum est, quòd tota substantia hujus Sacramenti etiam sub una specie sumatur, id quod Protestantes agnoscere videntur, eo ipso, quia casu, quo homo sumptâ specie panis, morte præventus non sumat Calicem, totum tamen Christum JESUM, adeòq; totam Sacramenti substantiam accepisse, non dubitetur. Cur igitur propter bonum pacis & concordiæ non posset à nobis concedi libertas tam sub una, quàm sub utraq; specie, præsertim cùm Calixtus & alij, Articulum de Communione sub una vel utraq; specie, non esse simpliciter necessarium doceant. Idem Author pag. 75. ad marginem adducit, usum licitum fuisse unius speciei à primordijs Ecclesiæ, de quo sic ibidem loquitur:

☞ NB.

Omninò probabile est, jam prioribus Sæculis Communionem sub una panis specie licitam, & in usu fuisse. Nam illum de Emaus dictum locum Luc. 24. v. 30. maximæ auctoritatis Patres de Communione sub sola panis specie interpretantur, Chrysost. in Homil. 16. Oper. imperf. Augustin. de Consens. Evang. lib. 3. c. 25. Isychius Hierosol. lib. 3. in Levit. cap. 9. Beda ad cap. 24. Luc. Theophylact. ad h. l. itidem loca Actor. 2. & Actor. 20. ubi Syriacus textus habet, *in fractione Eucharistiæ.* Chrysost. Homil. 17. Oper. imperf. in Matth. Beda ad cap. 20. Actor. Joan. Aurelian. lib. 3. de Imaginibus. Consentit Calvin. ad Hom. l. & lib. 4. Instit. cap. 17. §. 35. & Luther. in Serm. de Euchar. In his autem locis nihil habetur de Calice, *sic SS. Patres de Eucharistia loquentes, sæpissimè solius panis faciunt mentionem.* Ignatius in Epist. ad Ephesios, Irenæus in Epist. ad Victorem, Origenes Hom. 13. in Exod. Basilius M. in Epist. ad Cæsariam Patritiam, Amphilochius in Vita Basilij, Joannes Moschus in Prato Spirituali cap. 79. Tertull. lib. 2. ad Uxorem c. 5. Cyprian. de Spectaculis. Memorabile est apud Leonem, Serm. 4. de Quadrag. de Manichæis, qui ut hæresim suam tegerent, solebant Eucharistiam sumere cum Catholicis, non tamen bibere Calicem. Quòd si Romæ non fuisset libera Communio, sub utraq; vel etiam sub una specie, sed omnes simul sumere debuissent sub utraque, non potuissent latere Manichæi, qui Sanguinem bibere recusârunt: ideò Leo jussit obseruare istos, qui nunquam sumebant Sanguinem. Deindè certum est, *in veteri Ecclesia Eucharistiam servari solitam fuisse, prout & Græci hodiè, dum asservant per integrum Annum ferè.* Conf. Sophron. in Prato Spirit. cap. 79. vinum autem, quod facilè corrumpitur, non ita conservari potest. Cyprian. in Serm. de lapsis, Ambros. in Orat. de Obitu Satyri. Porrò *mos erat in universa Ecclesia, Eucharistiam domum deferre, & ibi tempore opportuno sumere in domibus privatis.* Quòd autem ab istis sub una specie Eucharistia sumpta fuerit, fatetur Chemnic. in Exam. Concil. Trident. de Sacramentis. *Antiqui etiam infantes communicabant, at sub una specie, præsertim vini.* Cyprian. c. l. Sic & *Communicatio ægrotorum,* ut plurimùm fiebat sub una specie, Euseb. lib. 6. Histor. Eccles. cap. 36. Sic Serapion sub una specie Eucharistiam accipiebat, & secum deportabat, S. Ambrosius ab Honorato Episc. Vercell. attestante Paulino in Vita ejus. item Basilius M. in morte Eucharistiam accepit in sola specie panis, Amphilochius in Vita Basilij. Fuit quoq; *Communicatio*

nicatio *Præsanctificatorum*, cujus usus in Latina Ecclesia fuit, & adhuc est feriâ 5. Hebdomadæ Sanctæ: in Græcia in tota Quadragesima, excepto die Dominico & Sabbato. Hujus consuetudinis apud Græcos meminit Laodicen. Concil. cap. 49. & Concil. Trull. cap. 52. Latinos quod attinet, mentio hujus rei fit apud Innocent. I. in Epist. 1. cap. 4. in Ordine Romano antiquo, qui ante annos nongentos editus est, in Officio ejusdem diei, Rabanus lib. 2. de Institut. Clericorum cap. 37. *Meminerunt quoq; Veteres Communionis Laicæ*, ubi Laici tangere, ac domum ferre Eucharisticum panem poterant; ex Calice autem bibebant, qui volebant in Ecclesia, non autem debebant Calicem tangere, nedum domum ferre, Cyrill. Hierof. Catech. 5. Mystag. extremâ. Hæc Communio dicebatur *Peregrina*, in Concilio Agatensi Can. 2. & 5. Et hæc Communio dabatur Clericis in pœnam gravis alicujus delicti, quibus nisi in morte dabatur nonnunquam, Felix Epist. 1. cap. 11. Concil. Sardicense cap. 2. ubi habentur hæc in fine hujus cap. 2. *Osius Episc. dixit &c. Has fraudes damnandas esse arbitror, ita, ut nec Laicam in fine Communionem talis accipiat. Si verò omnibus placet, statuite. Synodus resp. Placet.* Hoc Concilium Generale fuit appendix Concilij Nicæni I. circa An. 347. & in primo Cap. simile habetur de hac Laica Communione.

Prosequitur Author sic: Quippè *non negamus, quin totus Christus, tam pane, quàm vino Eucharistia dispensetur.* Confes. Wittemb. ad Art. 10. & Chemnic. in fine Disputat. de utraq; specie, indè antiqua Ecclesia Constantinop. testantibus id Niceph. lib. 17. cap. 25. & Gregor. Turon. lib. 1. de Gloria Martyr. *Pueris, quando communicabant, solas panis Eucharistici particulas dabant.* Proindè cum Philippo Melancht. concedendum: Quòd illi non peccent, qui ex libertate Christiana in una communicant. Abstemijsq; licita sit Communio sub una sola specie panis, Calixtus Resp. cont. Mogunt. N. 27. item Brentius in Apol. Confess. Wittemb. Conferatur Disciplina Ecclesiastica Ref. Galliæ, cap. 1. Art. 7. verba illorum sunt: *Panis Cœnæ administrandus est non bibentibus vinum, præmissâ protestatione, quòd non fiat ex contemptu, &c.* Sub una specie demùm, quâ nobis datur Corpus Christi, contineri totum Sacramentum Cœnæ Domini, deducitur exindè, quia communissima Theol. Luther. est, quando dicit Christus, Hoc est Corpus meum, nobis non mysticè aut significatiuè, *sed verè & exhibitivè dari Corpus.* Ita Renecc. c. l. Tom. 4. cap. 19. p. m. 523. & seq. Calixtus in Respon. cont. Mogunt. N. 26. Philip. Melancht. c. l.

Discursus Theolog.

De utraq; specie.

NOtandum in præsenti Discursu: aliud esse institutionem Divinam, aliud præceptum Divinum. Multa enim instituit DEUS, non tamen ea omnibus præcepit, ut Matrimonium, Ordinem Ecclesiasticum, Perfectionem Evangelicam; undè dicitur, *Si vis perfectus esse*, non dicit, Sis perfectus, sed, *Si vis*: sic non dicit, Serva Virginitatem, de qua ait Apostolus 1. ad Corint. 7. *De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do.* Undè non valet hæc consequentia: Matrimonium DEUS instituit, ergo præcepit illud omnibus. Sicut nec ista: Instituit Christus utramq; speciem, ergo illam præcepit. Immo contrarium patet ex continua praxi Ecclesiæ, ut patuit ex Discursu superiori Authoris Tubæ, in qua semper liberum fuit, uti vel unâ, vel utrâque, nisi Ecclesia præciperet ob justas causas, uti unâ vel utrâque, ut propter Manichæos latitantes, & alias justas causas inferiùs ponendas. Ratio evidentissima, & omnem rationis compotem intellectum convincens. Quia sub una specie non minùs continetur totus Christus, sicut sub utraque, nec minor fructus percipitur ex una, quàm ex utraque, ut benè advertit Author Tubæ, dicens: *Casu quo moreretur homo, sumpta panis specie, morte præventus non sumeret Calicem, totum tamen Christum JESUM, adeòq; totam Sacramenti substantiam accepisse non dubitetur.* Probatur hoc Joan. 6. *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum, & panis quem ego dabo, Caro mea est, pro mundi vita.* Et, *qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Ex his concludimus cum Concil. Trid. manducationem Carnis Christi sub una specie prodesse ad salutem; at non prodesset, si utraq; species esset necessaria, & tamen ibidem dicitur: *Qui manducat me, vivet propter me.* Illum locum Luc. 24. *Aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum in fractione panis,* intelligunt SS. Patres de pane Eucharistico, ut S. Chrysost. Hom. 17. Oper. imperf. S. Augustin. lib. 3. de Consens. Evang. Theophylact. cap. 23. Epist. 59. ad Paulin. ubi ait: *Oculi eorum &c. aperiuntur, ut agnoscant illum. Magnam enim & indicibilem vim habet Caro Domini.* S. Hieron. in Epitaph. Paulæ ad Eusto. Hesych. Hierosl. lib. 2. in Levit. cap. 9. Beda, Eutimius, Strabus in cap. 24. Luc. S. Basilius in Epist. ad Cæsariam Patriciam

am ait: *Supervacaneum est, demonstrare propterea, quod longâ consuetudine hoc ipso verum usu confirmatum est, omnes enim in Eremis solitariam vitam agentes, ubi non est Sacerdos, Communionem domi servantes, à seipsis communicant. In Alexandria verò & in Ægypto unusquisq; eorum, qui sunt de populo, ut plurimùm habet Communionem in domo sua.* Clemens Alexandr. lib. 1. Strom. ait: *Etiam Eucharistiam cùm quidam, ut mos est, diviserint, permittunt unicuiq; ex populo, eius partem sumere.* S. Cyprian. Serm. de lapsis ait: *Cùm quadam Arcam suam, in qua Domini Sanctum fuit, manibus indignis tentásset aperire, igne indè surgente deterrita est, ne auderet attingere; & alius, qui & ipse maculatus de Sacrificio à Sacerdote celebrato, partem cum cæteris ausus est latenter accipere, Sanctum Domini edere & contrectare non potuit: & cinerem ferre se apertis manibus invenit.* S. August. Serm. 252. de Tempore: *Omnes viri, quando communicare desiderant, lavant manus suas, & omnes mulieres nitida exhibent linteola, ubi Corpus Christi accipiant.* Ex his testimonijs SS. Patrum clarè patet, unam tantùm speciem deferre & conservare, quia de una solùm loquuntur. Quis enim credat Sanguinem Christi sub specie vini à Fidelibus portari in manibus. Arcâ vel linteolo Corpus Christi portari potuit, non autem Sanguis; & benè advertit Author Tubæ in superiori Discursu pag. 76. ad marg. ubi ait: *Non debebant Calicem tangere, nedùm domum ferre.* Quod patet ex S. Athanasio, qui Apolog. 2. contra Arianos ait, *nullum Calicem aut poculum mysticum nisi in Ecclesia reperiri potuisse.* Quod etiam patet ex Eremitis, qui quomodo potuissent Calicem sumere, qui toto Anno communicabant in Eremis, & rarissimè veniebant ad Ecclesiam, quod expressit S. Basilius his verbis: *Ubi Sacerdos non est, Communionem domi servantes, à seipsis communicabant.* Et hæc vocabatur *Communio Laica.* Vide Concil. Sardicen. Generale, quod fuit appendix Nicæni I. Can. 2. ubi ait ita, *ut nec Laicam Communionem talis accipiat.* Probatur ulteriùs ex testimonijs Adversariorum. Lutherus, ultra illud testimonium in Discursu ab Authore Tubæ pag. 75. adductum, ubi ait: *Ut Christus in hac re nihil tanquam necessarium præcepit, præstaret, pacem & unitatem, quam ubiq; Christus præcepit, sectari, quàm de speciebus contendere.* Idem Lutherus in libello, quem vocat Eucharistiæ Declarat. ait: *Non dixi, neq; consului, neq; est intentio mea, ut unus vel aliquot Episcopi propriâ auctoritate alicui incipiant utramq; speciem porrigere, nisi ita constitueretur & man-*

Vixit An. 190

& mandaretur in Concilio Generali. Et in libro de Capt. Babyl. ait: *Cùm ego non damnarem unius speciei usum, & Ecclesiæ judicio relinquerim utriusq; usum statuendum,* licèt alibi contrarium dixerit. Idem ait: *Si quo casu Concilium statueret, minimè omnium nos vellemus, utraq; specie potiri, immo tunc primùm in despectum Concilij vellemus, aut unâ, aut neutrâ, & nequaquam utrâq; potiri, & eos planè anathema habere, quicunq; talis Concilij auctoritate potirentur*; utraq; est Lutheri. Ex qua patet, non esse præceptam à Christo utramq; speciem, cùm Cõcilio statuendum relinquit, unam vel utramq; sumendam. Brentius in Apolog. pro Confess. Wittemberg. fatetur, Abstemios posse sub una specie communicare; ut etiam de illo notavit Author Tubæ pag. 77. Melanchton in libro de usu integri Sacramenti affirmat, Ruthenos ob vini inopiam rectè facturos, si pro vino uterentur medone vel aquâ mellitâ. Chemnicium etiam & Calixtum idem sentientem Auctor Tubæ adduxit superiùs & Reneccium. qui dicit, *communissimam esse sententiam Lutheranorum, cùm dicit Christus, Hoc est Corpus meum, nobis non mysticè aut significativè, sed verè & exhibitivè dari Corpus Christi.* Ex his hoc colligitur: Omnes tam Catholici, quàm adversarij, permittunt Abstemijs Communionem sub una specie, nec unquam auditum est, à temporibus Apostolorum usq; ad nos, Abstemios fuisse exclusos à Communione. Alterum est: Nulli, neq; Catholici, neq; adversarij, possunt dispensare in præcepto Divino, sed omninò servandum est. Hinc unum inconveniens sequitur, Secundum inconveniens, semper erunt repellendi à Communione Abstemij, quia non integrum sument Sacramentum. Probatur ulteriùs, à tempore Christi & Apostolorum usq; ad Annum 1412. semper liberum fuit in Ecclesia, vel sub una, vel sub utraq; specie communicare, nec unquam docuerunt Patres, utramq; speciem Divino Jure necessariam esse. Primus fuit, qui hoc excogitavit, quidam Dresdensis Ludimagister Pragensis & Jacobellus, in odium Ecclesiæ Cathol. Romanæ, ob damnatum Joannem Hus, propter suas hæreses. Ergo signum est, hanc esse novam doctrinam, nunquam anteà in Ecclesia Cathol. Rom. auditam.

Secundùm determinationem Ecclesiæ.

Ex determinatione Ecclesiæ.

Si spectemus Jus Divinum, semper in Ecclesia fuit liberum Laicis, vel sub una, vel sub utraq; specie communicare, ut suprà ostensum est. Si autem spectemus Jus Ecclesiasticum, aliter se res habet. Nam diversis temporibus, propter diversas causas, fuerunt diversa præcepta Ecclesiæ, maximè propter errores Nestorianorum, Manichæorum,

chæorum, Hussitarum. Videantur Authores Catholici de utraq; specie, ut Hosius, Bellarminus, Becanus. Tandem, cùm ex errore Dresdensis Ludimagistri Pragensis & Jabelli, pertinaciter urgerent utramq; speciem, tanquam ad salutem necessariam, cùm Catholici passim sub una communicarent, Ecclesia sub una specie Laicis omnibus communicare statuit, ut errorem anteà nunquam auditum corrigeret & damnaret, qui putabant, non integrum Christum sub speciebus panis sumere, partim, ut consuetudinem communicandi sub una specie quæ tam multis locis recepta erat, suo Decreto approbaret, ut sic in tota Ecclesia major conformitas & concordia servaretur. Accedebant & aliæ gravissimæ causæ, quas antequam proponemus, sciendum est, quòd Christus Dominus processit cum Ecclesia & Prælatis illius taliter, sicut procedit Rex cum Vicario Regni sui, solet illi quædam majoris momenti negotia certis legibus præscribere, & alia in ipsius arbitrio relinquere, secundùm exigentiam temporis & circumstantiarum incidentium, & hoc regimen est prudentissimum, nec potest reprobari, nisi ab homine carente omni ratione: sic & Christus egit cum Ecclesia & Prælatis illius, quos Vicarios suos reliquit, ut ipse dixerit: *Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit.* Quæ enim ad Sacramentorum substantiam, numerum, & effectum pertinent, certis legibus ab ipso definita sunt; reliqua verò, quæ cæremonias & circumstantias attingunt, Pastorum arbitrio & prudentiæ reliquit. Hujus generis sunt: Baptismum conferre per trinam vel unam mersionem, quam Ecclesia propter varios errores mutabat; Eucharistiam sub una vel utraq; specie sumere; die Dominico vel alio, idq; lotis vel non lotis manibus & pedibus communicare; & his similia, de quibus Apostolus 1. ad Corint. 11. ait: *Cætera, cùm venero, disponam*; & S. August. Epist. 86. ait: *In his quippè rebus nihil certi statuit Scriptura Divina; mos populi DEI, vel institutum Maiorum pro lege tenenda sunt.* Idem habet Epist. 118. ad Januarium.

Luc. 10.

Causæ. Cur Laici non minùs sub una, quàm sub utraq; speciæ communicare possunt. *Prior* est, quia totus Christus non minùs sub una, quàm sub utraq; continetur, concedentibus etiam adversarijs, superiùs citatis ab Authore Tubæ, qui idem de ijsdem affirmant, maximè quia occurrebat Ecclesia errori illorum, qui requirendo Calicem, putabant non esse integrum Christum sub specie panis. *Posterior*, quia non minor fructus ex una specie, quàm ex utraq; procedit,

dit. Sunt aliæ Causæ graves satis. *Prima*, quia multi sunt abstemij à vino, qui nullo modo possunt gustare vinum, qui nunquam sumerent integrum, sed mutilatum Sacramentum, à quo deberent repelli: & fieret illis magna injuria, à qua Christus illos liberos pronunciat, dicens: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Unde respectu illorum non erit generale mandatum. *Altera*, quia in multis locis vinum haberi non potest, præsertim in tanta copia, ubi multa millia hominum possint communicare, & tamen Ecclesia ad frequentem Communionem omnes passim hortatur, & exindè maximè probatur usus unius speciei in Primitiva Ecclesia, quia Fideles quotidiè communicabant. *Tertia*, quia durum esset pro illis mandatum, qui horrent ex eodem poculo cum alijs bibere, vel quòd timeant alterius oris infectionem, vel quòd videant salivas aliorum influxisse in Calicem. *Quarta*, non carebit periculo effusionis in tanta multitudine ex exigua devotione accedentium, præsertim simplicium. *Quinta*, quia infirmi & infantes olim sub una specie communicabant, ut etiam testatur Author Tubæ. Et nunc etiam apud Græcos infirmi sub una specie communicant, qui in Florent. Concilio cum disputâssent de Processione Spiritûs S. & alijs, de Calice ne verbum quidem dixerunt. Certè non siluissent exprobrare mutatam in Communione Christi institutionem, violatum præceptum, præsertim Marcus Ephesinus, Vir in dicendo facundus: tum præsens in Concilio Imperator & Patriarcha Constantinop. cum plurimis Orientis Episcopis, nonnè hi omnes exprobrâssent ereptum Calicem Laicis? & tamen hi omnes nihil viderunt mutationis, quod modò vident Hussitæ, & alij post illos. *Sexta*, quia quod tribuitur utriq; speciei, hoc tribuitur & uni; ut Joan. 7. *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam.* Et paulò post de una: *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Et Joan. 6. *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* Et ibidem: *Qui manducat me, vivet propter me.* Undè R. Hussitis in illis verbis malè intellectis (*nisi manducaveritis Carnem Filij hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis*) suum fundabant errorem, & novam hanc doctrinam, nunquam in Ecclesia DEI auditam, contineri præceptum de sumenda utraq; specie. Duo enim in his verbis spectari debent: Substantia sumptionis, & modus sumptionis. Substantia sumptionis est in præcepto, non autem modus. Vult enim Christus, ut manducemus Carnem, & bibamus ejus Sanguinem,

Ioan. 6

NB.

guinem, secundùm substantiam, vel sub specie panis vel vini, quia sub utraq; continetur Christus cum Sanguine: non tamen vult, nec præcepit quò ad modum sub utraq; specie. Hoc evidenter apparet, quia nec in verbis citatis, nec in toto illo Capite probari potest præceptum de utraq; specie, neq; ex voce Carnis & Sanguinis, quia Caro & Sanguis Christi non minùs sub una specie, quæ necessitas utriusque? si possum habere vitam ex una, ut dicitur Joan. 6. *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* Et: *Qui manducat me, vivet propter me.* Et Joan. 7. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Ad quid debeo expetere eandem Carnem & Sanguinem sub specie vini, cùm totus sumatur Christus sub specie panis, & ex sumptione illius vivam in æternum, vivam propter manducationem illius. Neq; etiam ex illo loco, *Bibite ex hoc omnes*, Calix urgeri potest, cùm ad Discipulos dictum sit. ut patet ex sequenti textu, *Omnes vos scandalum patiemini.* Et Marci 14. *Et biberunt ex eo omnes*, id est Discipuli. Numquid omnes credentes illo tempore biberunt Calicem, res satis clara, Discipulis omnibus dictum esse, non omnibus credentibus. Nec fuit præceptum Divinum, communicare sub utraq; specie, ut constat ex continua praxi Ecclesiæ, propter tamen varios errores aliter provisum est, & 1mò Nestorij, qui asserebat, sub specie panis solum Corpus Christi, sub specie vini solum Sanguinem; ad abolendum igitur hunc errorem, visum est utile, sub una specie hoc Sacramentum ministrare, ut ostenderetur, totum esse Christum sub qualibet specie. 2dò Manichæorum, qui vinum execrabantur, & communicabant olim inter Catholicos (occultatâ suâ hæresi) sub una specie panis, aliàs nunquam latuissent Manichæi, si non fuisset licita una species, qui nullo modo sub specie vini volebant communicare, ut testatur S. Leo Serm. 4. de Quadrag. & tamen nunquam ab Ecclesia ob hanc causam, quòd sub una specie communicâssent, damnati sunt, sed tantùm, cùm jam constaret, quòd suam hæresim occultarent, communicando sub una specie cum Catholicis, S. Leo jussit notare illos, qui nunquam sumunt Calicem, ut sic detegeretur illorum hæresis. Si ergo non fuisset libera Communio sub una, vel sub utraq; specie, nunquam Manichæi ausi fuissent abstinere à Calice publicè; licitè ergo abstinebant, quia licita erat una species, & non habebantur pro hæreticis, qui quandoq; non sumebant Calicem, sed qui nunquam sumebant illum. Et tamen S. Augustinus, S. Epiphanius, & alij, cùm satis accuratè scripserint

NB.

qui & modò requirunt Calicem, videant, ne sint in eodē errore.

pserint de erroribus Manichæorum, nullus scripsit eorum, eos errâsse, quòd communicarent sub una specie; Ergo tunc non erat erroneum, communicare sub una specie. Quis enim dicet, SS. Patres tam vigilantissimos Ecclesiæ Doctores & Pastores, qui in notandis & confutandis hæreticorum dogmatibus, fuerunt diligentissimi, non noscituros, fuisse hoc dogma sub una specie, si putâssent esse hæreticum. Lutherus Tom. 7. Wittemb. fol. 7. p. 2. ait: *Charitatis & unitatis necesse est ut recordemur, & omni ex parte necessarium, ut ob vilem causam unitas spiritualis non dividatur, & à Romana Ecclesia non separetur, sed & ab Ecclesia Romana ordinem in omnibus punctis omninò sequamini.* Et Tom. 1. Jen. fol. 21. ait: *Ideò Bohemis iniustè dispensavi Sacramentum, quia meæ auctoritati & potestati fuerunt inobedientes, nam & sub una specie dispensari potest Sacramentum.* Et Tom. 7. Wittemb. fol. 23. p. 1. ait: *Christus totaliter & immutabiliter in Corpore & Sanguine, sub qualibet specie, tam panis quàm vini invenitur, & tam plenum Sacramentum ab illis sumitur, qui sub una specie tantùm communicant.* Sed si quis causam requirat, quare tantoperè exigebatur Calix, tanquam necessarius ad salutem, ab Husitis, & alijs succedentibus post illos, qui nunquam exigebatur usq; ad Annum 1412. sed semper liberum fuit in Ecclesia Cathol. Rom. sub una vel utraq; specie communicare. Ratio est, astutia diaboli, in decipiendis hominibus, non proposuit ille apertam hæresim, ut tam multos homines separaret ab Ecclesia, quia vel nihil, vel parùm lucratus fuisset: quilibet enim caveret apertam hæresim. Sed ipse suum negotium perditionis incepit sub specie pietatis, ut qualicunq; modo separaret ab Ecclesia, incepit à Sacramento, quod fuit vinculum charitatis, fecit ex eo causam dissidij, & materiam divisionis, ut tot separaret populos ab Ecclesia. Non enim hoc offendit diabolum, ut quis sumat sub una vel sub utraq; specie Sacramentum, sed quòd fiat contra ordinationem Ecclesiæ, ad hoc movet omnem lapidem. Est ordinatio Christi Ecclesiæ, ut sub utraque communicetur, vult ille contrarium: est ordinatio, ut sub una communicetur, vult ille vel sub utraque, vel sub neutra. Sic illius suasu reperitur scriptum, si quo casu Concilium statueret, minimè omnium nos vellemus, aut unâ, aut neutrâ, & nequaquam neutrâ potiri, & planè eos anathema habere, quicunq; auctoritate talis Concilij potirentur utrâque. Videtis, quia ipse non tam usum Calicis pro Laicis desiderat, quàm ut ab Ecclesia separet, quæ si statueret

NB. Non panem, sed speciem panis agnoscit Lutherus in Sacramento.

ex ordinatione Ecclesiæ.

utramq; ſumendam, ille vel unam, vel nullam ſpeciē ſumere vellet, & nequaquam utramque: & hoc, ut fiat in deſpectum Concilij, quod repræſentat Eccleſiam. Occinit illam antiquam cantilenam membris Chriſti, quam ipſe Chriſto occinebat, *Si Filius DEI es, mitte te deorsùm. Scriptum eſt enim &c.* Quæ verba præclarus ille Vincentius Lirinen. interpretatur: *Mitte te deorsùm, hoc eſt, è ſublimis Eccleſiæ, quæ Templum DEI putatur, quæ Civitas eſt ſuper montem poſita, à doctrina & traditione te dimitte, non quod Eccleſiæ, ſed quod nobis viſum eſt, ſequere privati alicuius, qui cum ſpiritu meo ſit afflatus.* Non ergo vult Calicem, ſed diviſionem & ſeparationem ab Eccleſia, quamvis ſub ſpecie Calicis, ut magis ſuam fraudem occultaret. Non enim (ut ait S. Auguſtinus contra Donatiſtas) *in Sacramentis, verùm in præciſione vitium eſt.* Sive enim quis ſub una, vel ſub utraq; ſpecie communicat, proficit illi ad ſalutem, modò ſecundùm ordinationem Eccleſiæ fiat, non autem in præciſione ab Eccleſia, quia vitium eſt, ſive unam, ſive utramq; ſumpſeris, quia nullam ſumpſiſti. Quid fuit vitij in Sacrificio Core, Dathan, & Abiron? nonnè in adolendo incenſo fuit cultus DEI veri? & tamen, quia ſeorſim ſacrificabant, contra Moyſen & Aaron inſurgentes, ab illis ſe præciderunt, disrupta eſt terra ſub pedibus eorum, & devoravit eos cum tabernaculis ſuis.

Matth. 4.

NB.

Schiſma, quantum malum,

Notandum ſingulariter, quot Regna, quot Provinciæ, quot Civitates, ſub hoc ſpecioſo prætextu, requirendo Calicem, receſſerint ab Eccleſia Cathol. Romana: conſtat enim ex Hiſtorijs, quòd aliqui Scioli commoverent populos in Civitatibus, & plebem in Regnis, ut tum exigerent Calicem, cùm Eccleſia declararet, unam ſpeciem ſufficere ad ſalutem, propter errorem illorũ, qui dicebant, ſub ſpecie panis mortuum eſſe Chriſtum ſinè Sanguine, ideò Calicem neceſſarium de neceſſitate ſalutis; Tunc Sathanas nactus opportunam occaſionem, ſic commovit per membra ſua indoctas turbas, & furioſos populos, ut ſub ſpecie Calicis, non tam Calicem, quàm ſeparationem ab Eccleſia faceret. Hoc evidenter conſtat ex Concil. Trident. Cùm enim Eccleſia, tanquam pia Mater, ſollicita de ſalute filiorum ſuorum, videret plures recedere ob non permiſſum uſum Calicis, volens conſulere ſaluti illorum. In Concil. Trident. Seſs. 22. cap. 11. totum negotium remiſit ad Pontif. Romanum, *an ſcilicet & neſiis, & charitati Chriſtianæ conſentaneis rationibus concedendus alicui vel Nationi, vel Regno, Calicis uſus videatur?*

Modò quærimus: Cùm Ecclesia se tam facilem præbuerit in concedendo usu Calicis, petijtne aliqua Natio, vel Regnum, vel Civitas? nequaquam! Quare hoc? quia diabolus sub prætextu Calicis, non tam usum Calicis, quàm separationem ab Ecclesia volebat. Undè non potest verificari, unionem sperandam tot Ecclesiarum, præcipuè Protestantium cum Ecclesia Cathol. Rom. concessione Calicis, cùm nec Ecclesia sit tam difficilis in concedendo illo, nec illi petant hoc ab Ecclesia, licèt sciant ex Luthero in Epist. ad Bohemos, ex Melanchtone, ex Brentio, ex Calixto, & alijs Lutheranis, quorum communissimam sententiam esse dicit Author, sub specie panis totum contineri Sacramentum Cænæ Domini, cùm & Lutherus in libello, quem vocat Euchar. Declarat. ait: *Non dixi, neq; consului, neq; est intentio mea, ut unus, vel aliquot Episcopi propria auctoritate alicui incipiant utramq; speciem porrigere, nisi ita constitueretur, & mandaretur in Concilio Generali.* Et in lib. de Capt. Babil. ait: *Cùm ego non damnarem unius speciei usum, & Ecclesiæ judicio reliquerim, utriusq; usum statuendum.* Et licèt posteà contrarium senserit, indicat causam in eodem libro, dicens, non ex animi sui sententia, sed provocatum, & per vim raptum, in hanc arenam se descendere. Quis hoc approbet, quòd Lutherus non ex animi sui sententia, sed provocatus, ac per vim raptus dixerit, utramq; speciem de necessitate salutis esse, cùm anteà contrarium senserit cum Melanchtone, Buccero in Colloq. Ratisbon. & alijs. Si verò propter solum usum Calicis non accedunt Protestantes ad Ecclesiam Rom. Cathol. ipsi videant, si habent justam causam separandi se ab Ecclesia, & inter seipsos dissentire, & tot inter se manifestos fovere errores, quod fatetur Author Tubæ pag. 74. *Cùm aliter,* ait, *Theologi cordatiores & modestiores, aliter nonnulli Evangelici, aliter pleriq; prætensi Reformati teneant, alij sub specie panis, alij simul cum pane Christum, alij præsentem Christum, alij figuram illius, qui si condescenderent in illam puritatem,* (ait Author) *quæ fuit in Veteri Ecclesia, absq; dubio concederent hanc Transmutationem & præsentiam Christi, non quidem ordinariam, materialem, & communem, tamen veram & extraordinariam, Sacramentalem atq; supernaturalem, ex vi verborum Christi, præsertim, quia in tota Catholica Ecclesia semper & ubiq; ita creditam.* Hucusq; verba Authoris Tubæ. Sed etiam modò ita Ecclesia Rom. Cathol. constanter credit, adversarij verò, postquam recesserint ab Ecclesia, inter se etiam continuò ut suprà pugnant; consideret, quæ pax sequi debeat etiam inter illos.

Argu-

Argumenta omnia ſolvuntur per continuam praxim Eccleſiæ, & per continuum liberum uſum unius vel utriusq; ſpeciei SS. Patrum teſtimonijs, & ipſorum adverſariorum confeſſione.

Doctrina verò de neceſſitate utriusq; ſpeciei, eſt nova cujusdam Dresdenſis Ludimagiſtri Pragenſis, qui perſuaſit hanc doctrinam Jacobello. Hoc fatentur & Picardi in Apolog. ſuæ Confeſſionis his verbis: *At hic eſt Jacobellus ille, qui primus utriusq; ſpeciei Communionem in Bohemia exorſus eſt.* Quis credet, quòd DEUS hanc novam doctrinam de neceſſitate utriusq; ſpeciei his ultimis temporibus revelaret Ludimagiſtro & Jacobello, quam non revelavit à tanto tempore Eccleſiæ à primordijs illius, ſuppoſitâ ſemper praxi liberæ Communionis, tam ſub una, quàm ſub utraq; ſpecie, quia tam ſub una, quàm ſub utraq; totus continetur Chriſtus. Quòd autem non ſolùs uſus Calicis ſepararet Proteſtantes abEccleſia Cathol. Rom. ſed potiùs multæ diſsenſiones, Schiſmata, & errores inter Proteſtantes, ut patet ex ipſo Authore Tubæ, qui pag. 59. ait: *Scimus enim, adhuc tempore Lutheri, cùm in vivis eſſet, iam fuiſſe plurimas diſſenſiones in doctrina, quæ in Schiſmata horrenda degenerârunt.* Lutherus Tom. 2. Germ. Jen. 101. Epiſt. ad Antorp. *Tot ſunt inter nos Religiones, quot homines.* Conferatur Phil. Melanchton, vide ſuprà pag. 223. Cùm ergo adhuc tempore Lutheri fuerint plurimæ diſſenſiones in doctrina, quæ degenerârunt in horrenda Schiſmata, quæ à morte Lutheri jam tot erant illo tempore, quid per ducentos propè annos factum ſit, conſcientias omnium appellamus, nonnè per id tempus multò plura fieri debuerunt? nonnè per ducentos ferè annos inveterata in varias hæreſes degenerârunt? quomodo ergo hi omnes, ſolâ conceſſioneCalicis, redibunt ad Eccleſiam Cathol. Romanam? nonnè jam pridem redijſſent, ſi non alij errores impedirent? cùm Lutherus & multi fatentur, non eſſe de neceſſitate ſalutis utramq; ſpeciem, nec etiam Eccleſia ſit difficilis adeò in concedendo, ut patet ex Concilio Tridentino.

Eſt Objectio Diſſidentium præcipua, quâ invehuntur in Catholicos, quòd vel Sacramentum Dni mutilatum & imperfectum porrigant Laicis, vel quòd panis & Calix ſint duo Sacramẽta. ℟. Sicut eſt totus Chriſtus ſub ſpecie panis, ſic totum Laici accipiunt Sacramentum, neq; duæ ſpecies ſimul ſumptæ à Sacerdote faciunt duo Sacramenta: ſicut duæ particulæ conſecratæ ſimul junctæ, vel duo Calices Sanguinis in eodem Altari exiſtentes, non ſunt duo Sacramenta: ſicut

sicut non sunt tres mersiones; tria Baptismata; neq; obstat, quòd à Sacerdotibus in ipso Sacrificio distinctè sumatur Eucharistia per modum cibi & per modum potûs, id enim fit potissimùm ob Sacrificij, non ob Sacramenti integritatem; neq; inde aliquid populus perdit, nam id ipsum, quod sumit Sacerdos sub duplici symbolo, sumit populus sub uno, quia sub specie panis sumit totum Christum.

Samuel Werner in suaDisputatione pag. 59. mirè invehit contra Ecclesiam, quòd statuerit sub una specie dandam Eucharistiam Laicis, & versu 9. ait: *Graviter huic errori renitentibus Waldensibus, Wiclepho, Joanne Husso, Hieronymo Pragensi, & alijs viris cordatis, coactum Sæculo XV. Concilium Constantiense est, quòd errorem hunc tantâ audaciâ dedit stabilitum. &c.* Et in fine pag. ait ex Hunnio: *Si Communioni sub utraq; uti vocant specie tale subest periculum, cur Christus id non prævidit? cur Patres Concilij Constantiensis prudentiores Christo? Nugæ hæ sunt. &c.* Et paulò pòst: *Proh DEI & hominum fidem! quid audio? Siccinè ineptire totum Concilium, Cardinales, Episcopos, Doctores, Romanæ Ecclesiæ Columnas, &c. an non satiùs erat omnium rusticorum abradi barbas, quàm falsari, mutari, truncari, & mutilari Testamentum æterni Filij DEI; doceant insuper nos, cur Christus non eandem ob causam negârit Calicem Apostolis barbatis*; & alias ineptias miscuit, quas & referre piget. ℟. Miror Wernerum, cùm aliàs posuerit se in ista Disputatione Doctorem S. Theologiæ, & ignoraverit rem notissimam in Ecclesia Cathol. Rom. & nescierit hanc distinctionem inter præceptum & institutionem Christi, quod passim omnes Dissidentes, etiam mediocris ingenij homines sciant, si veritatem fateri vellent, instituisse Christum utramq; speciem, sed non præcepisse, quod superiùs clarè ostendimus. Miror, inquam, istum Doctorem. quòd ipse, nullo habito fundamento, objecerit errorem Concilio, Cardinalibus & Episcopis, & non advertit, quòd iste error refunditur etiam in Lutherum, ex quo patuit superiùs, non esse præceptum Divinum, ut utramq; speciem sumant Laici. Profanavit ergo Lutherus, mutilavit, truncavit Testamentum æterni Filij DEI, secundùm sententiam Werneri, cùm dixerit lib. de Capt. Babil. *Cùm ego non damnarem unius speciei usum, & Ecclesiæ iudicio reliquerim.* Et Epist. ad Bohemos ait: *Quamvis pulchrum quidem esset, utraq; specie in Eucharistia uti, & Christus hac in re nihil* (notet Wernerus!) *tanquam necessarium præcepit, præstaret, pacem & unitatem, quam Christus ubiq; præcepit, sectari, quàm de speciebus contendere.*

dere. Videat ergo Werner, cùm arguit Ecclesiam erroris, condemnat Lutherum de profanatione Testamenti æterni Filij DEI, contenditq; de speciebus contra doctrinam Magistri. Retorqueo ergo Argumentum ad illa verba, quæ dixit, cur Patres Concilij prudentiores Christo? & dico, cur Werner prudentior Luthero? Videant Dissidentes, quàm ipsos splendidè decipiant isti Magistri, cùm primarias rationes occultant, ut v. g. instituit Ecclesia unicam speciem dandam Laicis, quia invalescebat hæresis, quæ putabat, sub specie panis non esse integrum Christum, sed Corpus Christi, & sub specie vini Sanguinem. & alias rationes superiùs adductas satis notas, ipse asseruit propter barbas subtractum Calicem. Adde, quòd vocaverit Wiclephum, & alios Viros cordatos: jam benè notum omnibus, quòd Wiclephus fuerit hæreticus, idq; ille, qui cum Simone Mago negavit liberum arbitrium, & exuens homines liberâ voluntate, quo errore ex rationali creatura fecit jumentum. Cùm ergo dixerit Werner, doceant nos, cur Christus non ob eandem causam negârit Calicem Apostolis barbatis; puto, quòd sufficientem habeat doctrinam ex hac responsione.

objicere errorem Ecclesiæ Cathol. Rom. de utraq; specie, est objicere, Wernerū nunquam fuisse Regiomonti, nec ibi fuisse Professorem vel Doctorem in Acad. Regiomontana.

Discursus Authoris Cap. XIV. Pag. 77.

An detur Sacrificium Novi Testamenti in Eucharistia?

AN non sic loqui liceret? *Non dari cruentum*, prout fuerunt Sacrificia Veteris Testam. *dari incruentum*, secundùm ordinem Melchisedech, in commemorationem Sacrificij cruenti JESU Christi in Cruce, quod in Eucharistia exprimitur, prout Liturgiæ Petri, Marci, Jacobi, & cæterorum Apostolorum, Chrysostomi, Basilij, & aliorum SS. Patrum Doctorumq; Ecclesiæ, variè id demonstrant, imò à pluribus Doctoribus Lutheranis, præsertim in Prussia Ducali, in Eucharistia verum repræsentari Sacrificium conceditur. Ad marginem citat Author Dreierum in Concione de Cæna Domini, Melchiorem Zeidlerum, Samuelem Wernerum, Joan. Philip. Pfeifferum, Zeidler cit. loc lect. 3. th. 3. Sanctam Eucharistiam, seu, ut vocabulo Ecclesiastico utamur, Missam Sacrificium suo modo esse, negari non potest.

Discursus Theolog.
De Missæ Sacrificio.

EX quo tempore Mundus conditus est, semper DEUM oblatis Sacrificijs coluisse, compertum est, ita ut hæc naturæ lex hominibus insita videatur, ut soli DEO, & nulli creaturæ Sacrificium offeratur, & ut dicit S. Augustin. lib. 1. contra adversf. Leg. & Proph. cap. 8. de Civit. DEI cap. 4. *Hoc solo externo Sacrificio Divina Servitus ab humanis obsequijs discernitur.* Ubi verò nullum est Sacerdotium, nullum Sacrificium, ibi certum est, nullum agnosci DEUM, ibi enim populus more illius captivi sedet, absq; lege, absq; Sacerdotio, absq; Ephod. Cùmq; DEO sacrificare cessaverit, & ipse DEI esse, cesset, ut incipiat esse temporibus gratiæ, quod nunquam fuit, etiam, tempore iræ, ut Christianis DEO sacrificare cessantibus, cultus, qui semper in mundo fuerat Sacrificij, omninò de mundo pereat, & quo DEO subditus esse probabatur, cultum ejus abijciens, absq; aliquo DEO esse videatur, & ad quendam Atheismum inclinet. Triplex enim Status hominum à condito mundo reperitur: Status Legis Naturæ, Status Legis Mosaicæ, & Status Legis Evangelicæ. In Statu Legis Naturæ offerebant Sacrificia, Abel, Noë, Abraham, Melchisedech, Isaac, Job: in Statu Legis Mosaicæ, plurima & varia oblata sunt Sacrificia, ut lib. 2. Paralipom. cap. 7. in Statu Legis Evangelicæ, obtulit Christus DEO Patri in Ara Crucis cruentum Sacrificium, in cujus commemorationem offertur incruentum Sacrificium in Altari quotidiè. sub speciebus panis & vini. Et hoc incruentum Sacrificium convenit cum cruento in re oblata, quia in utroq; offertur Christus per modum victimæ, convenit in principali offerente: nam in utroq; est Principalis Sacerdos & Pontifex Christus, licèt in hoc incruento in Altari utatur ministerio Sacerdotum, ipse autem sit principalis offerens. Est ergo Sacrificium Altaris repræsentatio Sacrificij Crucis, in commemorationem cruenti Sacrificij, quam præcepit Christus 1. Corint. 11. *Hoc facite in meam commemorationem, quotiescunq; manducabitis panem hunc, & Calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis.* De hoc Sacrificio vaticinatus est Malachias Propheta cap. 1. & prædixit, veteribus Sacrificijs successurum in Nova Lege aliud DEO gratissimum, his verbis: *Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus, & munus non suscipi-*

am

iam de manu vestra. Ab ortu enim Solis, usq; ad occasum, magnum est nomen meum in Gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum est nomen meum in Gentibus, dicit Dominus exercituum. Hunc locum SS. Patres unanimiter intelligunt de Missæ Sacrificio. S. Irenæus lib. 4. cap. 32. ait: *Eum, qui creatura panis est, accepit, & gratias egit, dicens: Hoc est Corpus meum; & Calicem similiter &c. Suum Sanguinem confessus est, & Novi Testamenti novam docuit oblationem, quam Ecclesia ab Apostolis accipiens, in universo mundo offert DEO, & de quo in duodecim Prophetis Malachias sic præsignificavit: Non est mihi voluntas &c.* Vetustior illo S. Martialis, Discipulus Apostolorum, Epist. ad Burdegal. cap. 3 ait: *Quod Corpus Christi per invidiam Judæi in Ara Crucis immolaverunt, &c. nos causâ salutis nostræ in Ara sanctificata proponimus.* S. Clemens lib. 8. Apost. Constit. cap. ult. ait: *Primus igitur naturâ Pontifex & unigenitus Christus &c. spirituale Sacrificium offerens DEO & Patri suo, ante Passionem nobis solis præcepit hoc facere. &c. Sed non omninò omnis continuò, qui credit in illum, Sacerdos est, & Pontificium consequitur honorem, post autem assumptionem ipsius, nos oblato secundùm eius ordinationem Sacrificio puro & incruento, constituimus Episcopos, Presbyteros, & Diaconos, numero 7. è quorum numero erat Stephanus.* S. Cyprian. lib. 2. Epist. 3. *Si JESUS Christus, Dominus & DEUS noster, ipse est Summus Sacerdos DEI Patris, & Sacrificium DEO Patri ipse primum obtulit, & hoc fieri in sui commemorationem præcepit, utiq; ille Sacerdos vice Christi verè fungitur, qui id, quod Christus fecit, imitatur, & Sacrificium verum & plenum tunc offert in Ecclesia DEO Patri, si sic incipiat offerre, secundùm quod ipsum Christum videat obtulisse.* Idem ad Cæcilium fratrem sic scribit: *Admonitos autem nos scias, ut in Calice offerendo Dominica Traditio servetur, neq; aliud fiat à nobis, quàm quod pro nobis Dominus prior fecerit; ut Calix, qui in commemorationem eius offertur, mixtus vino offeratur.* S. Ignatius, Apostolorum Discipulus, qui Christum in Carne vidit, Epist. ad Smirnenses ait: *Non licet sinè Episcopo offerre, neq; Sacrificiū immolare, neq; Dochen celebrare.* S. Justinus Martyr in Dialog. cum Tryphone ait: *De nostris gentium, quæ in omni loco offeruntur Sacrificijs, hoc est, pane Eucharistiæ, & poculo similiter Eucharistiæ, iam tum locutus Malachias.* S. Irenæus lib. 4. cap. 23. in fine: *Manifestè significans Malachias per hæc, quoniam prior quidem populus cessabit offerre DEO, in omni autem loco Sacrificium offertur ei, & hoc purum,*

Vixit An. 160

ab Apostolis acceptum Missa Sacrificium.

NB.

Vixit An. 150

nomen autem eius glorificatur in Gentibus. Et cap. 34. *Et genus Oblationum reprobatum est; Oblationes enim & illic, oblationes autem & hic Sacrificia in populo, Sacrificia in Ecclesia;* ubi S. Irenæus apertè docet, Sacrificium Ecclesiæ successisse Sacrificio Judæorum. Deniq; illa verba, *Novi Testamenti novam docuit oblationem,* clarè ostendunt Sacrificium: non enim Eléèmosynæ & Orationes res sunt novæ, quæ semper fuerunt, etiam apud Judæos. S. Cyprian. lib. 1. contra Judæos cap. 16. in titulo Cap. ait: *Quod Sacrificium vetus evacuetur, & novum celebretur. Non enim potest esse novum, nisi Sacrificium Eucharistiæ;* pro quo etiam citat locum Malachiæ. Illa enim, quæ adducunt adversarij spiritualia. non possunt esse nova, quia semper fuerunt, ut Eleèmosynæ & Orationes. Eusebius Cæsariensis lib. 1. Demonstr. Evang. cap. ult. citato loco Malach. ait: *Sacrificamus DEO plenum, & odorem adferent, & Sacrosanctum Sacrificium, sacrificamus novo more, secundùm Novum Testamentum, hostiam mundam.* Joan. Chrysost. in Comment. Psalm. 59. cùm verba Malachiæ citaverit, ait: *Vide quàm luculenter atq; dilucidè mysticam interpretatus est mensam, quæ est incruenta hostia.* Hieronym. in Comment. Malach. per Sacrificium intelligit Eucharistiæ oblationem, dicit enim, *offerri DEO hostiam mundam in cæremonijs Christianorum.* S. August. lib. 1. contra advers. Legis & Prophet. cap. 20. tractans illum locum Malach. ait: *Ecclesia per successiones Apostolorum immolat in Corpore Christi Sacrificium laudis.* Idem S. August. de Sacrificio Corporis Domini in Eucharistia loquens, lib. 18. Civ. cap. 35. ait: *Hoc Sacrificium per Sacerdotes secundùm ordinem Melchisedech, cùm in omni loco, à Solis ortu usq; ad occasum, DEO iam videant offerri, Sacrificium Judæorum, de quibus dictum est, Non est mihi voluntas in vobis, iam cessare negare non possunt.* Theodoretus in Comment. Malach. apertè dicit, *Secundùm Malachiæ prædictionem, nunc immolari Agnum immaculatum, loco victimarum irrationalium, quæ erant in lege Judæorum.* Damascenus lib. 4. de Fide cap. 14. ait: *Hoc illud est purum & incruentum Sacrificium, quod à Solis ortu usq; ad occasum, Dominus oblatum iri per Prophetam prædixit.* Per hoc purum & incruentum Sacrificium non possunt intelligi bona opera, quia secundùm adversarios sunt sordes, maculæ, & inquinamenta. Deindè clarè patet, quòd ante hanc Prophetiam loquatur Propheta Malachias de his rebus, quæ offerebantur in veris Sacrificijs Judæorum, cùm ait: *Si offeratis cæcum ad immolandum, nonnè malum est? & si offeratis*

vatis claudum & languidum, nonnè malum est? offer illud Duci tuo, si placuerit ei, aut si susceperit faciem tuam, &c. de manu enim vestra factum est hoc, scilicet quòd offerebatis claudum, cæcum, & languidum; tale munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim Solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in Gentibus, & in omni loco sacrificatur, & offertur oblatio munda. Et sicut ibi erant vera Sacrificia, in quibus offerebatur claudum, cæcum, ad immolandum; sic in Gentibus hæc oblatio munda, quæ sacrificatur & offertur in omni loco, debet esse Sacrificium verum, in oppositum Sacrificiorum, in quibus claudum & cæcum ad immolandum offerebatur, cùm in locum illius novum successit. Et post hanc Prophetiam iterum dicit: *Intulistis de rapinis, claudum & languidum intulistis munus, numquid suscipiam illud de manu vestra? &c. Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculum, & votum faciens immolat debile Domino.* Hæc clara sunt, nec possunt ad alium sensum detorqueri, præsertim cùm SS. Patres intelligant de Sacrificio Eucharistiæ.

Discursus Theolog.

De nominibus Sacrificij.

PRobatur ulteriùs, Eucharistiam esse Sacrificium ex nominibus Sacrificij, victimæ, oblationis. & ex verbis offerre, immolare, sacrificare. quibus passim Patres tam Græci quàm Latini utuntur. & non solùm dicunt, Eucharistiam esse Sacrificium seu oblationem, sed dicunt, offerri DEO, immolari, sacrificari, & hoc tam clarum est, ut etiam Chemnicius hanc veritatem fateri cogatur pag. 782. his verbis: *Negari non potest, veteres, quando loquuntur de celebratione Cenæ Dominicæ, usurpare vocabula Sacrificij, Immolationis, Oblationis, Hostiæ, Victimæ; item uti verbis offerre, sacrificare, immolare.* Hæc ille. Hic modus loquendi satis indicat, quid SS. Patres senserint. Si enim existimarent, Eucharistiam solùm esse Sacramentum, non etiam Sacrificium, nulla esset causa, cur aliter loquerentur de Eucharistia, quàm de Baptismo; nullibi autem vocant Baptismum Sacrificium, hostiam vel victimam, nec dicunt, baptizare esse sacrificare, vel immolare. S. Andreas Apostolus ut scribunt Presbyteri & Diaconi Achaiæ in sua passione, dixit Ægeæ Proconsuli: *Ego immaculatum Agnum in Altari offero, cuius carnes posteaquam omnis populus credentium manducaverit, Agnus, qui immolatus est, integer perseverat &*

 vivus,

Vixit An. 121

vivus. S. Alexander Papa & Martyr Epist. 1. cap. 4. ait: *Ipsa verò veritas nos instruit, Calicem & panem in Sacramento offerre, quando ait: Accepit JESUS panem, & benedixit, deditq; Discipulis suis, dicens: Accipite, & manducate, Hoc est enim Corpus meum, quod pro vobis tradetur. Similiter &c. Hic est Calix Sanguinis mei, qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum. Crimina enim atq; peccata, oblatis his Domino Sacrificijs, delentur. &c. Talibus hostijs delectabitur & placabitur Dominus, & peccata dimittet ingentia. Nihil enim in Sacrificijs maius esse potest, quàm Corpus & Sanguis Christi, nec ulla oblatio hâc potior est, sed hæc omnes præcellit, quæ purâ conscientiâ offerenda est, & purâ mente sumenda, atq; ab omnibus veneranda.*

NB. Veneratio Sacramenti.

S. Laurentius S. Xistum ad martyrium euntem sic alloquitur: *Quò progrederis sinè Filio Pater? quò Sacerdos Sancte sinè Diacono properas? tu nunquam Sacrificium sinè Ministro offerre consueveras.* S. Clemens Papa & Martyr, Discipulus S. Petri, Epist. 3. ait: *In alijs locis sacrificare & Missas celebrare non licet, nisi in his, in quibus proprius Episcopus iusserit.*

Vixit An. 127

S. Telesphorus Papa & Martyr, in Epist. ad omnes Christi Fideles ait: *Nocte verò Sanctâ Nativitatis Domini Salvatoris Missas celebrent. &c. Reliquis verò temporibus Missarum celebrationes ante horam diei tertiam minimè sunt celebrandæ. &c. Angelicus Hymnus, pro tempore & loco Missarum Solemnijs celebrandus est:* Quem morem ad hodiernum diem servat Ecclesia. S. Fabianus statuit cap. 9. in Codice Decretorum hæc: *Sacrificium non est accipiendum de manu Sacerdotis, qui Orationes, vel oblationes, & reliquas observationes in Missa secundùm ritum implere non potest.* Ante hos omnes Canon Apostolorum tertius hæc habet: *Si quis Episcopus aut Presbyter, præter Ordinationem Domini, alia quædam in Sacrificio offerat super Altare, &c. contra consuetudinem Domini faciens, congruo tempore deponatur.* Canones verò Apostolorum, quantæ sint auctoritatis in Ecclesia Cathol. Romana, vide Notas Binij supra illos, Tom. 1. pag. 16. & 17. ubi ait: « Juxta vulgatam SS. Patrum regulam, quoniam illorum Author ignoratur, Apostolicâ Traditione ad nos dimanare creduntur. Tum quod vel Romanorum Pontificum, vel Conciliorum Decretis, vel quorundam Patrum sententijs confirmati, præcipuè S. Telesphorus Epist. 1. ad Episc. Sicilienses: tum Gelasij, qui ultra quinquaginta alios censuit inter Apocrypha, priores vero 50. ab antiquis Pontificibus, Concilijs & Patribus, velut Authentici recipiuntur, cap. 3. distin. 16. Concilium Nicænum I. Generale hæc habet Can. 18. *Pervenit*

venit ad Sanctum magnumq; Concilium, quòd in quibusdam locis & Civitatibus, Presbyteris gratiam Sacræ Communionis Diaconi porrigant, quod nec regula, nec consuetudo tradidit, ut ab his, qui potestatem non habent offerendi, illi qui offerunt, Christi Corpus accipiant. Idem habet secunda Editio Canonum. Can. 14. Editio Græca ejusdem Concilij Nicæni lib. 3. de Decretis, cap. de Divina mensa hæc ait: *Iterum etiam hic in Divina mensa, ne humiliter intenti simus ad propositum panem & poculum, sed attollentes mentem fide intelligamus, situm in Sacra illa mensa Agnum illum DEI, tollentem peccata mundi, incruentè à Sacerdotibus immolatum, & pretiosum illius Corpus & Sanguinem nos verè sumentes credere.* Hoc testimonium Concilij Nicæni agnoscit Calvinus lib. 4. Instit. cap. 17. §. 36. Oecolamp. in Dialog. cum Nathan. Ex Ephesino Concilio Patres Concilij hæc scribunt ad Nestorium: *Sicut secundùm carnem, mortem Unigeniti Filij DEI, id est JESU Christi, & resurrectionem ejus, & in Cœlos ascensionem pariter confitentes, incruentum celebramus in Ecclesiis Sacrificij servitutem: sic etiam ad mysticas benedictiones accedimus, & sanctificamur, participes Sancti Corporis, & pretiosi Sanguinis Christi, omnium nostrûm Redemptoris effecti.* In tertia Sessione Concilij Chalcedonensis Generalis IV. lectus est secundus libellus Ischyrionis contra Dioscorum, quòd frumentum, ad conficiendam Eucharistiam ab „ Imperatore Ecclesijs Libyæ dari solitum, surripuisset, ut ob eam „ causam incruentum Sacrificium Missæ diù oblatum non fuerit. „ Adjecit, quòd ea bona, quæ Peristeria, nobilissima fœmina, per te- „ stamentum Monasterijs & pauperibus contulisset eo fine, ut pro „ salute animæ suæ Sacrificium DEO offerreretur, ille scortis & tur- „ pibus personis in eleemosynam cōtulisset. Quomodo ergo omnes „ Lutherani & Calvinistæ dicunt, se venerari & recipere quatuor Generalia Concilia, cùm reijciant Missæ Sacrificium, de quo tam disertè Concilia, Nicænum I. Can. 18. editionis verò Græcæ Can. 14. & Chalcedonense, tam de Missæ Sacrificio, quàm pro defunctis Ephesinum ad Nestorium, tam clarè loquuntur.

Missæ Sacrificium & Purgatorium.

Discursus Theol.

Alijs testimonijs SS. Patrum Missæ Sacrificium probatur.

MOdò SS. Patrum testimonia sequuntur. S. Ambrosius in
NB. Psalm. 38. *Etsi nunc Christus non videatur offerre, ipse tamen offertur in terris, cùm Corpus eius offertur.* Idem in Cap. 1. Luc. *Cùm sacrificamus, Christus adest, Christus immolatur.* Idem 1. Offic. cap. 48. *In nostro Sacrificio Christus ipse se offert, quasi Homo, quasi recipiens passionem nostram, velut Sacerdos noster, ut peccata nostra dimittat.* Idem in Orat. præparante ad Missam ait: *Concede mihi Missarum Solemnia mundo corde & purâ mente celebrare. &c. Quantâ enim cor-*
NB. *dis contritione, & lacrymarum fonte, quantâ reverentiâ & tremore, quantâ corporis castitate, & animæ puritate, istud Divinum & Cœleste Sacrificium est celebrandum, ubi Caro tua in veritate sumitur, ubi Sanguis tuus in veritate bibitur, ubi ima summis, terrena Divinis iunguntur, ubi adest SS. Angelorum præsentia, ubi tu es Sacrificium & Sacerdos, mirabiliter & ineffabiliter constitutus. Quis dignè hoc celebrare poterit, nisi tu DEUS Omnipotens offerentem feceris dignum. &c. Domine, memor venerandæ Passionis tuæ, accedo ad Altare tuum, licèt peccator, ut offeram tibi Sacrificium, quod tu instituisti, in commemorationem tui, pro salute nostra &c. Peto clementiam tuam Domine, ut descendat super panem tibi sacrificandum plenitudo tuæ benedictionis, & sanctificatio tuæ Divinitatis. Descendat etiam, Domine, illa S. Spiritûs tui invisibilis incomprehensibilisq; Maiestas, sicut quondam in Patrum hostias descendebat, qui & oblationes nostras, Corpus & Sanguinem tuum efficiat, & me indignum Sacerdotem doceat tantum tractare mysterium cum cordis puritate, &c. cum reverentia & tremore, ita, ut placidè ac benignè suscipias Sacrificium de manibus meis, ad salutem omnium, tam*
NB. *vivorum, quàm mortuorum.* Nota Orationem pro defunctis. Nota verba S. Ambrosij, *Sicut quondam in Patrum hostias.* Ergo quondam Patres offerebant hostias, id est longè ante S. Ambrosium. S. Ambrosij Sacrificij ritus, usq; ad hodiernum diem perseverat Mediolani, & vocatur ritus Ambrosianus. S. Augustinus Tom. 6. lib. 20. contra Faustum cap. 18. pag. 136. ait: *Christiani iam peracti Sacrificij in Cruce memoriam celebrant, sacrosanctâ oblatione & participatione Corporis & Sanguinis Christi.* Idem in Psalm. 75. Serm. 4. de Innocent. *Nonnè quotidiè nobis Christus immolatur, & semel pro nobis immolatus est? Rectè sub Altari iustorum animæ requiescunt, quia super*
NB. *Altare Corpus Domini offertur.* Idem lib. 2. Quæst. Evang. Quæst. 3. *Quia nondum institutum erat hoc Sacrificium Sanctum Sanctorum, quod Corpus eius est.* Idem lib. 4. de Trin. cap. 14. *Quid gratiùs offerri*

aut

aut suscipi posset, quam Caro Sacrificij nostri, Corpus effectum Sacerdotis nostri. Gregor. Nissen. in Orat. de Resurrect. *Dominus praeoccupans impetum Judaeorum, seipsum victimam offert, idem simul Sacerdos & Agnus. Sed dices mihi, quando hoc accidit? tum, cùm suum Corpus ad comedendum, & Sanguinem suum ad bibendum familiaribus dedit.* S. Chrysost. Homil. 24. in 1. ad Corint. *Pro victimarum & pecorum caede seipsum offerendum praecepit.* Et Hom. 2. in poster. ad Timoth. *Sacra ipsa oblatio, sive illam Petrus, sive Paulus, sive alius cuiusvis meriti Sacerdos offerat, eadem est, quam dedit Christus ipse Discipulis, quamq; modò Sacerdotes conficiunt, nihil habet ista, quàm illa minùs. Cur id? quia non hanc sanctificant homines, sed Christus, qui illam antè sacraverat.* S. Ambrosius in Psalm. 38. in illa verba, *In imagine pertransit homo*, ait: *Vidimus Principem Sacerdotum ad nos venientem, vidimus & audivimus, offerentem pro nobis Sanguinem suum, sequamur, ut possumus Sacerdotes, ut offeramus pro populo Sacrificium. Nam etsi infirmi, meritò tamen honorabiles Sacrificio, quia etsi nunc Christus non videtur offerre, tamen ipse offertur in terris, quando Christi Corpus offertur, immò ipse offerre manifestatur in nobis, cuius sermo sanctificat Sacrificium, quod offertur.* S. August. in Psalm. 39. *Pro illis omnibus Sacrificijs & oblationibus Corpus eius offertur, & participantibus ministratur.* Idem in Psal. 33. Conc. 2. *Ipse de Corpore & Sanguine suo Sacrificium instituit, secundùm ordinem Melchisedech.* S. Cyprian. lib. 2. Epist. 3. ad Caecilium, in illa verba: *Tu es Sacerdos in aeternum*, ait: *Quis magis Sacerdos DEI Summi, quàm Dominus noster JESUS Christus, qui Sacrificium DEO Patri obtulit, & obtulit hoc idem, quod Melchisedech obtulerat, id est panem & vinum, suum scilicet Corpus & Sanguinem.* S. Hieron. in Epist. ad Marcell. *Melchisedech &c. iam tunc in typo Christi, panem & vinum obtulit, & mysterium Christianum in Salvatoris Sanguine & Corpore dedicavit.* Clemens Alexandr. lib. 4. Strom. cap. 8. ait: *Melchisedech &c. dedit panem & vinum in typum Eucharistiae.* Vide alios SS. Patres apud Catholicos Authores, qui ostendunt, Melchisedech fuisse typum & figuram Christi, in oblatione panis & vini. Undè illa pars Canonis post consecrationem, de Abel, Abraham, & Melchisedech, est antiquissima, quia illius mentionem facit S. Ambrosius lib. 4. de Sacramentis, cap. 6.

NB.

Vixit An. 190

Discur-

Discursus Theol.

In quo probatur Missæ Sacrificium ex varijs vaticinijs Prophetarum.

" DE his sic loquitur S. Augustinus Epist. 92. Q. 3. Nostrum
" Sacrificium non solùm Evangelicis, sed etiam Propheticis li-
" bris demonstratum est. S. Cyprian. lib. 2. Epist. 3. ait: Per Sa-
" lomonem Spiritus S. typum Dominici Sacrificij præmonstrat, im-
" molatæ hostiæ, & panis, & vini, sed & Altaris, & Apostolorum fa-
" ciens mentionem. S. Hieronymus illum locum Isaiæ Cap. 66.
Et assumam ex eis Sacerdotes; & Theodoretus illud Jerem. 33. *De Sacerdotibus & de Levitis non interibit*, exponunt de Sacerdotibus Christi, qui perpetuò permanebunt, usq; ad consummationem Sæculi. Nec aliter possunt exponi: apertè enim uterq; Propheta loquitur de Conversione Gentium & ædificatione Ecclesiæ. Hæc, & multa alia, cùm non poterat negare Chemnicius, fassus est veritatem
" pag. 788. & seq. dum ait: Sed excipiunt, non illa tantùm pieta-
" tis exercitia, sed ipsam actionem Cænæ Dominicæ, & quidem
" ipsum Corpus & Sanguinem in Cæna à Veteribus vocari Sacrifi-
" cium, oblationem, hostiam, victimam; ego verò non nego hoc.
Quid clarius ex Chemnicio? Cænam Dominicam, ut ipse loquitur, esse Sacrificium, oblationem, &c. Et licèt varia inferiùs quærat effugia, tamen evadere non potest, cùm SS. Patres apertè ipsum Corpus Christi, quod offertur, vocant Sacrificium, & determinatè dicunt, in Sacra Cæna offerri DEO Sacrificium Corporis & Sanguinis Christi. Centuriatores lib. 1. cap. 2. pag. 168. 269. 270. cùm de
" Sacerdotio Christi tractâssent, ajunt: Alios quoq; ad ministerium
" docendi, è reliquo cœtu adscivit, nempè duodenos Apostolos, &
" septuaginta, quos ante se binos allegat instituere ministros Eccle-
" siæ, *novum Sacrificium celebrare* ac tradere, administrare Claves
" Regni Cœlorum, cœlestem doctrinam docere.

Cùm autem Author Tubæ mentionem fecerit de varijs Litur-
" gijs, pag. 77. his verbis: Dari incruentum Sacrificiū, secundùm
" ordinem Melchisedech, in commemorationem Sacrificij cruenti
" JESU Christi in Cruce, quod in Eucharistia exprimitur, prout
" Liturgiæ, Petri, Marci, Jacobi, & cæterorum Apostolorum, Chry-

" sostomi,

sostomi, Basilij, & aliorum SS. Patrum & Doctorum Ecclesiæ, va- "
riè id demonstrant. His etiam addit Author Tubæ in Capite Li- "
bri, in Catalogo Authorum, in suo Opusculo citatorum, ad literam
L. Liturgiam Æthiopicam & Mediolanensem: undè non congruum
erit, aliquid breviter de his Liturgijs dicere. Liturgia S. Petri cre-
ditur illa, quæ habetur apud S. Clementem lib. 8. cap. 17. Constit.
Apostol. qui fuit Discipulus S. Petri, & Successor illius in Pontifi-
catum. De hac Liturgia Isidorus lib. 1. de Officijs cap. 15. sic ait: *Vixit An. 400*
Ordo Missæ vel Orationum, quibus DEO oblata Sacrificia conse- "
crantur, primò à S. Petro est institutus. In hac ergo Liturgia S. "
Clementis hæc leguntur, post recitata illa verba, *Hoc facite in me-
am commemorationem*, ait: Memores igitur Passionis ejus & Mor- "
tis, &c. offerimus tibi Regi & DEO, secundùm ejus ordinationē, "
panem hunc, & Calicem hunc. &c. Et aliquantò superiùs ait: "
Placuit tibi laudabiliter, offerendo mundam & incruentam ho- "
stiam, quam per Christum instituisti, mysteriū Novi Testam. &c. "
In Liturgia S. Jacobi hæc leguntur. Post illa verba, *Hoc facite &c.*
mox subjungit: Memores igitur nos peccatores Passionum ejus "
vivificarum Crucis salutaris & Mortis, offerimus tibi Domine, "
hoc Sacrificium verendum & incruentum. S. Basilius in sua Li- "
turgia imitatus est S. Jacobum; Post illa verba, *Hoc facite*, subjun-
git: Memorantes igitur & nos salutarium ejus Passionum. &c. "
Ex tuis tibi offerimus. Ac aliquantò superiùs ait: Tu Domine o- "
stendisti nobis magnum salutis mysterium, tu idoneos nos fecisti, "
fieri ministros S. Altaris tui. S. Ambrosius in sua Missa hæc habet: "
Qui formam salutis perennis instituens, hostiam se priùs obtulit, "
& primus docuit offerri. Et lib. de Sacramentis ait: Quantum "
sit Sacramentum, cognosce. Quotiescunq; hæc feceritis, toties "
commemorationem mei facietis, donec iterum veniam. Ergo "
memores gloriosissimæ ejus Passionis, & ab inferis Resurrectiō- "
nis, & in Cœlum Ascensionis, offerimus tibi hanc immaculatam "
hostiam, rationabilem hostiam, incruentam hostiam, hunc panē "
Sanctum, & Calicem vitæ æternæ, & petimus, & precamur, ut "
hanc oblationem suscipias in sublimi Altari tuo, per manus Ange- "
lorum tuorum, sicut suscipere dignatus es munera pueri tui justi "
Abel, & Sacrificium Patriarchæ nostri Abrahæ, & quod tibi obtu- "
lit summus Sacerdos Melchisedech. S. Chrysost. in sua Liturgia, "
recitatis his verbis, *Hoc facite &c.* subjungit: Memores igitur sa- "
lutaris "

hæc omnia usq. ad hodiernum diem sunt in Canone.

" lutaris hujus mandati, & omnium eorum, quæ pro nobis facta
" sunt, Crucis, Sepulchri, &c. tua ex tuis tibi offerentes. Ac paulò
" superiùs ait idem S. Chrysost. Fac nos dignos, ut offeramus tibi
" Sacrificia immaculata pro populo tuo, & idoneos nos redde, quos
" in hoc ministerio tuo posuisti. Et post pauca ait: Summus Pon-
" tifex noster, Sacrificiorum ritum instituisti, ac solemnis hujus &
" immaculati Sacrificij celebrationem nobis mandâsti. Idem S.
" Chrysost. Hom. 3. in Epist. ad Ephes. ait: Multò mirabilius &
" magnificentius Sacrificium præparavit, cùm Sacrificium ipsum
" commutaret pro brutorum cæde seipsum offerendum præciperet.
Extat etiam Liturgia Æthiopica, in qua post verba, *Quoties hoc*
" *feceritis*, subjungit Sacerdos: Nunc autem recordamur Mortis
" tuæ, atq; Resurrectionis tuæ, atq; offerimus tibi hunc panem, &
" hunc Calicem, tibiq; gratias agimus, quòd per hoc Sacrificium
" dignos nos fecisti standi in conspectu tuo; & Sacerdotale coram te
" officium exercendi. Ex his clarè patet, quòd non solùm Latini,
sed etiam Hebræi, ex quibus fuit S. Jacobus, Hierosol. Episcopus, &
Græci, & ipsi extremi Æthiopes, & universa per Orbem Ecclesia, à
suis primordijs non aliter intellexit verba hæc, *Hoc facite in meam
commemorationem*, quàm quòd his verbis Christus Sacrificium fieri
instituit in Ecclesia. Sic unanimiter testantur omnes Ecclesiæ Do-
ctores, tam Græci, quàm Latini, ut superius ostensum est. Immo
ipsum verbum, quo Christus usus est, *Hoc facite*, satis exprimit.
Nam non solùm Latina magis, quàm Hebræa & Græca lingua, Fa-
cere, idem significat quod offerre, cùm frequenter in S. Scriptura
legimus, ut Exod. 20. facere agnos, agniculos; Levit. 23. facere
hircum pro peccato; Num. 6. facere turtures; Judic. 6. facere
hædum; 3. Reg. 8. facere holocaustum; Ezech. 45. & 43. facere
septem arietes, & septem vitulos; & in alijs multis locis, facere pro
offerre invenimus. S. Hieronymus ex Levit. 9. lib. 1. contra Pelag.
citat juxta interpretes septuaginta, *Accede ad Altare, & fac pro pec-
cato tuo*. Ac paulò pòst: *Descendit q; cùm fecit pro peccato*; quæ po-
steà idem vertit ex Hebræo, *Accede ad Altare, & immola pro peccato
tuo*; & rursùs: *Completis hostijs pro peccato descendit*. Ex his constat
omnibus antiquis Liturgijs, Jacobi, Clementis, & ut ait Author Tu-
bæ, Marci. & aliorum Apostolorum, sine dubio S. Andreæ, qui co-
ram Ægea Proconsule fassus est, *DEO Omnipotenti immolare quotidiè
Immaculatum Agnum in Altari, cuius Carnem postquam omnis populus
credens*

credentium manducaverit, Agnus qui sacrificatus est, integer perseverat, & vivit; & S. Matthæi Apostoli, de quo Historia Ecclesiastica ait, *Hirtacus Matthæum ad Altare mysterium celebrantem iussit occidi*; tum SS. Patrum, Ambrosij, Basilij, qui S. Jacobi Liturgiam imitatus, Chrysostomi, Cyrilli: omnes hos SS. Patres, eo ritu celebrâsse mysterium Eucharistiæ, ut nihil dubitaverint, eam esse verissimum Sacrificium, plena enim sunt nominum oblationis, Sacrificij, victimæ, signorum, benedictionum, elevationum, aliorumq; rituum. Quare adversa pars totum Canonem abstulit? quia eo incolumi existente advertit, non posse defendi, Missam non esse Sacrificium; Canon verò verbis non multùm mutatis, totus fermè invenitur in Liturgijs, & in libris S. Ambrosij & Cyrilli jam citatis, illa certè inveniuntur omnia, quæ adversam partem offendebant, nimirùm nomina Oblationis & Sacrificij.

Discursus Theolog.

Magis eadem materia probatur ex existentia Altarium.

PRobatur, Eucharistiam esse Sacrificium, quia SS. Patres ad celebrandam eam requirunt Altaria. Altaria autem non eriguntur, nisi ratione Sacrificij. In Canonibus Apostolorum 3. & 4. aperta est mentio Altaris ad offerendam Eucharistiam. S. Dionysius cap. 3. Hierarch. Eccles. meminit Altaris. Tertull. lib. de Pœnit. & in lib. de Oratione in ultimis verbis. S. Cyprianus lib. 1. Epist. 9. jubet, ut non offeratur Sacrificium pro quodam Christiano defuncto, „ qui reliquerat Presbyterum rerum temporalium procuratorem; „ & causam reddit, quia non est dignus, ut pro illo sacrificetur, qui „ Sacerdotem DEI ab Altari abstraxit. Optatus Milevit. lib. 6. con- „ tra Parmen. ait: Quid est tam sacrilegum, quàm Altaria DEI, in „ quibus aliquando & vos obtulistis, frangere. S. Chrysost. Hom. „ 53. ad popul. ait: Si quis vellet hoc Altare subvertere, nonnè il- „ lum lapidibus obrueretis? Et Hom. 20. in 2. ad Corint. Altare „ honoras, quod accipit Corpus Christi. S. Gregor. Nazian. Orat. „ in Gorgon scribit, ad Altare procubuisse, & invocâsse illum, „ qui super Altare coli solet. Gregor. Nissen. lib. de Baptism. dicit, „ Altare esse lapidem naturâ suâ, sed consecratione fieri sanctum. „

NB.

consecratio Altaris.

S. Hieron. contra Vigilant. S. Auguſt. lib. 8. de Civit. DEI cap. ult. & lib. 22. cap. 8. & alij SS. Patres, & antiqua Concilia, frequenter Altarium meminerunt. Sed & Lutherus in Epiſtola ad Anabaptiſtas Tom. 1. Jen. pag. 320. (quem etiam citat Author Tubæ pag. 22.) ait: *Fatemur, eſſe in Papatu &c. verum Sacramentū Altaris.* Et quamvis volunt negare Altaria, tamen res ipſa clarè oſtendit, plurima Altaria in Eccleſijs, tam Catholicorum, quàm in illis, quæ receperunt Catholicis, plurima apparent Altaria, ita ut ſinè magno pudore & temeritate hoc negari non poſſit.

Idem probatur ex nomine Sacerdotis. Veteres Patres adeò frequenter hoc nomine utuntur, ut Chemnicius coactus ſit fateri in 2. Part. Exam. pag. 1140. ubi de Sacramento Ordinis diſputat, invaluiſſe apud Veteres uſum vocandi Miniſtros Eccleſiæ, Sacerdotes; & eorum Miniſterium, Sacerdotium. Sic S. Auguſt. lib. 20. de Civit. DEI cap. 10. ait: *Epiſcopi & Presbyteri propriè dicuntur Sacerdotes.* S. Chryſoſt. Hom. 79. ad popul. Antioch. ait: *Altari aſſiſtens Sacerdos, pro terrarum Orbe, pro Epiſcopis, pro Eccleſia, pro gubernatoribus, &c. iubetur DEO offerre.* Et Homil. 72. in Matth. *addit offerri pro infirmis, pro ſanis, pro terræ fructibus.* Et Hom. 21. in Act. & lib. 6. de Sacerdotio, & alibi, *addit etiam pro mortuis.* S. Auguſtin. lib. 22. de Civit. DEI cap. 8. ſcribit, *à ſuis Presbyteris oblatum Sacrificium Euchariſtiæ, pro domo liberanda à dæmonum vexatione.* S. Hieron. in Dial. contra Lucifer. S. Ambroſ. in Pſalm. 35. S. Cyprianus in ſingulis fermè Epiſtolis, Tertull. de Præſcript S. Dionyſius cap. 1. 3. & 5. Eccleſ. Hierar. Gaudentius Tract. 2. in Exod. ait: *Dominus Diſcipulis fidelibus mandat, quos primos Eccleſiæ ſuæ conſtituit Sacerdotes, ut indeſinenter iſta vitæ æternæ myſteria exercerent, quæ neceſſe eſt, à cunctis Sacerdotibus per ſingulas totius Orbis Eccleſias celebrari.* Concilium Nicænum Generale I. Canone 8. 9. 15. 18. & alia Concilia ante Nicænum, ut Elibertinum, An. 300. Canone 18. & 32. & 75. Arelatenſe, tempore S. Sylveſtri, Can. 19. & 22. Anciranum Can. 12. Neocæſarienſe Can. 1. & 9. & 11. Laodicenum Can. 20. Roman. II. Can. 5. paſsim de Presbyteris & Sacerdotibus loquūtur.

Probatur, Miſſæ Sacrificium eſſe propitiatorium, ex verbis illis inſtitutionis, *Hic eſt Sanguis, qui pro vobis funditur in remiſſionem peccatorum.* Non dicit Chriſtus, vobis funditur, ſed, pro vobis. Hæc verba apertè docent, Chriſtum obtuliſſe in Cæna Sacrificium pro peccatis Apoſtolorum & credentium, & idem poſteà Apoſtolos juſ-

ſit facere, *Hoc facite &c.* *Secundò* probatur. Hebr. 5. *Omnis Pontifex, ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur, in his, quæ ſunt ad DEUM, ut offerat dona & Sacrificia pro peccatis, &c. & propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam & pro ſemetipſo offerre pro peccatis.* Ubi videmus, præcipuum munus Sacerdotis, offerre pro peccato. Si ergo, ut ſuperius oſtenſum eſt, habemus in Eccleſia Sacerdotium, & Sacrificium, neceſſe eſt, ut ad tollenda peccata illud habeamus.

Probatur id teſtimonijs antiquorum Patrum. S. Jacobus Apoſtolus in Liturgia ait: Offerimus tibi incruentum Sacrificium pro peccatis noſtris, & ignorantijs populi. S. Alexander Papa & Martyr, Epiſt. 1. ad omnes Orthodoxos cap. 4. ait: Ipſa verò veritas nos inſtruit, Calicem & panem in Sacramento offerre, &c. crimina enim atq; peccata, oblatis his Domino Sacrificijs, delentur. &c. Talibus hoſtijs delectabitur, & placabitur Dominus, & peccata dimittet ingentia. Nihil enim in Sacrificijs majus eſſe poteſt, quàm Corpus & Sanguis Chriſti, nec ulla oblatio hâc potior eſt, ſed hæc omnes præcellit, quæ purâ conſcientiâ Domino offerenda eſt, & purâ mente ſumenda, atq; ab omnibus veneranda. Juſtinus in Dial. cum Tripho. dicit, Vetus Sacrificiũ fuiſſe figuram Euchariſtiæ, quæ offertur pro expiatione peccatorum. S. Baſilius in Liturgia non procul ab initio ait: Dignos efficito nos, qui puro corde ſtemus coram te, tibiq; miniſtremus, & offeramus Sacrificium hoc reverendum, ad abolenda delicta noſtra, & pro piaculo populi tui. &c. S. Chryſoſt. in Liturgia ſua: Idoneos nos redde, ad offerenda tibi dona, & Sacrificia, pro peccatis noſtris, & populi ignorantijs. Idem lib. 6. de Sacerdotio ait: Sacerdos pro univerſo Orbe terrarum legatus intercedit, deprecatorq; eſt apud DEUM, ut hominum omnium, non viventium modò, ſed etiam defunctorum peccatis propitius fiat. S. Cyrillus Catech. 5. Myſtag. vocat Euchariſtiam *hoſtiam propitiationis.* S. Cyprian. Serm. de Cæna Dñi dicit Euchariſtiam *holocauſtum ad purgandas iniquitates.* S. Ambroſius lib. 1. de Officijs, cap. 48. de Euchariſtia loquens ait: Offert Chriſtus ſeipſum, quaſi Sacerdos, ut peccata noſtra dimittat. Idem in exhort. ad Virgines, vocat Sacrificium, quod offertur in Altari, *hoſtiam ſalutarem, per quam peccatum mundi huius aboletur.* S. Hieronym. in Comment. Cap. 1. Epiſt. ad Titum ait: Si Laicis imperatur, ut propter Orationem abſtineant ab uxorum coitu,

NB.

" coitu, quid de Episcopo sentiendum est, qui quotidiè pro suis, po-
" puliq; peccatis, illibatas DEO oblaturus est victimas. S. August.
lib. 1. contra Crescon. cap. 25. vocat Sacrificium Eucharistiæ, *unicū Sacrificium pro salute nostra.* Idem Serm. 11. de Sanctis, qui est 4tus de Innocent. de Altari loquens ait: *Ibi pro peccatoribus Sanguis Christi funditur.* S. Gregor. Dial. cap. 58. *Hæc victima singulariter ab interitu æterno animam salvat.* S. Ambrosius Orat. præpar. ad Mis-
" sam ait: Domine, memor venerandæ Passionis tuæ, accedo ad
NB. " Altare tuum, licèt peccator, ut offeram tibi Sacrificium, quod tu
" instituisti, & offerri præcepisti in commemorationem tui, pro sa-
" lute nostra; suscipe illud, quæso, Summe DEUS, pro Ecclesia
" Sancta tua, & pro populo tuo. &c. Et quoniam me peccatorem
" inter te & eundem populum tuum, medium esse voluisti, &c.
" peto clementiam tuam Domine, ut descendat super panem tibi
" sanctificandum, plenitudo tuæ benedictionis.

Discursus Theol.

Sacrificium Missæ pro viventibus offertur.

SAcrificium Missæ offerebatur pro omnibus viventibus in Primitiva Ecclesia. Ratio hujus est: Quia Sacrificium Crucis pro omnibus oblatum fuit, quod fuit cruentum. Quare etiam incruentum offerri non debet? Quòd autem in Primitiva Ecclesia offeratur pro omnibus, patet, quia offerebatur pro Regibus & Principibus, qui tamen erant omnes infideles. Quòd enim Apostolus ait 1. Tim. 2. *Obsecro, fieri Orationes pro omnibus hominibus, pro Regibus,* communiter SS. Patres exponunt de Orationibus, quæ fiunt in Sacrificio. S. Chrysost. Homil. 6. in hanc Epist. ait, *pro Rege gentili esse offerendam.* Tertull. lib. ad Scapul. ait: *Sacrificamus pro salute Imperatoris.* Clemens lib. 8. Const. cap. 18. docet, Apostolos obtulisse Sacrificium Eucharistiæ pro Regibus sui temporis, & pro reductione eorum, qui versabantur in errore. In Liturgia S. Jacobi fit expressa Oratio pro extirpatione hæresum. SS. Chrysost. & Basilius in suis Liturgijs orant pro toto Orbe terrarum, & nominatim pro errantibus, ut reducantur ab erroribus. Idem S. Chrysost. lib. 6. de Sacerdotio ait, Sacerdotem sacrificantem orare pro peccatis omnium hominum. Et Homil. de Adam & Eva ait, Sacerdotes publicè orare pro infidelibus, hæreticis, Judæis. Neq; repugnat, quod ait S. August.

August. lib. 1. de Orig. Animæ cap. 9. Quis offerat Sacrificium „ Corporis Christi, nisi pro ijs, qui sunt membra Christi; nam S. „ August. loquitur de defunctis. Prohibuit tamen Ecclesia C. A. nobis de sententia excommunicationis, publicè orare pro excommunicatis, consequenter pro hæreticis, qui sunt omnes excommunicati, Sacrificium pro eis directè & expresse offerre, nam Sacrificium semper est publicum, & patet hoc ex Liturgia Latinæ Ecclesiæ, quæ refertur ad suos Fideles, ut patet ex precibus tum extra, tum intra Canonem. Indirectè tamen orare potest per solam intentionem, nihil addendo ad Missam, sed applicando Sacrificium conversioni infidelium & hæreticorum. Neq; extat expressa prohibitio Ecclesiæ talis Orationis; tutissimum tamen est, intentionem Sacerdotis ita moderari, ut directè intendat offerre pro augmento, unitate, & pace illius Ecclesiæ, quæ inter hæreticos & Ethnicos degit: non enim potest augeri, uniri, & purificari Ecclesia inter illos, nisi convertantur hæretici & infideles.

Offertur etiam Missæ Sacrificium pro defunctis. Probatur hoc antiquâ consuetudine universæ Cathol. Rom. Ecclesiæ, quæ in Sacrificio Missæ orat pro defunctis: id patet ex omnibus Liturgijs, Jacobi, Clementis, Basilij, Chrysostomi, Ambrosij, & alijs. Patet etiam ex Concilijs Provinciarum, in quibus fit mentio Sacrificij pro defunctis in Africa, Carthaginense III. Can. 29. & Carthag. IV. Can. 79. in Hispania, Bracaren. I. Can. 16. & 17. in Gallia, Cabilonen. in Germania, Wormatiense Can. 10. in Italia Concilium VI. sub Symmacho. Patet ex SS. Patribus. Nam primò Rabanus lib. 2. de Instit. Cleric. cap. 44. ante ipsum Isidorus lib. 1. de Offic. Divinis cap. 18. ante illum S. August. lib. de Cura pro mortuis, cap. 1. & ult. & Serm. 34. de Verbis Apostoli, & Serm. 32. de Verbis Domini ait: *Orationibus S. Ecclesiæ, & Sacrificio salutari, & Eleèmosynis, non est dubium mortuos adiuvari.* Epiphanius in Doctrina Compendiaria. S. Chrysost. Hom. 69. ad popul. Antioch. ait: Non temerè ab Apostolis sancita fuerunt, ut in tremendis mysterijs defunctorum agatur commemoratio. Idem Hom. 41. in 1. ad Corint. „ ait: Juvetur mortuus, non lacrymis, sed precibus, supplicationibus, eleèmosynis. Idem habet Homil. 3. in Epist. ad Philippens. „ Idem docent Gregor. Nissen. & alij, quos citat Damascenus in Orat. pro defunctis. Idem habet S. Cyprianus lib. 1. Epist. 9. Idem probatur ex Regula S. Augustini lib. 4. de Baptis. cap. 24. quæ est talis;

Apostoli instituerunt Orationes pro defunctis.

" talis: Ut id certissimè credatur, ex Apostolica Traditione descen-
" dere, quod in omni Ecclesia servatur, nec in aliquo Concilio insti-
" tutum, sed semper servatum & retentum est. Talem verò ritum orandi pro defunctis in Missæ Sacrificio, in omni Ecclesia servari, & in nullo Concilio institutum, sed semper retentum, patet ex antiquissimis Patribus suprà citatis, & Eusebio Cæsarien. lib. 4. de Vita Constantini, tum Tertull. in lib. de Corona Milit. Clemente lib. 8. Constit. cap. 19. immo ex Liturgijs S. Jacobi & S. Clementis clarè patet Oratio pro defunctis, undè meritò reducitur ad Apostolicam Traditionem. Concil. Chalcedon. vide suprà p. 517. circa finem.

Discursus Theol.

Sacrificium Missæ pro defunctis offertur.

Confirmatur ex damnata publicè hæresi Aerij, qui docebat, pro mortuis non esse Sacrificium offerendum. Hoc argumentum valdè torsit Philippum, ut in Apol. Confess. August. in Disputat. de
" vocabulis Missæ dixerit: Falsò citant adversarij contra nos damna-
" tionem Aerij, quem dicunt propterea damnatum esse, quòd ne-
" gaverit, in Missa oblationem fieri pro vivis & mortuis. Et infrà
" ait: Epiphanius testatur, Aerium sensisse, quòd Orationes pro
" mortuis sint inutiles; id reprehendit, neq; nos Aerio patrocinamur. Videamus nos, si ita est, ut loquitur Philippus. Aerium reprehensum ab Epiphanio, quia Orationes pro mortuis diceret inutiles. Sic ergo Epiphanius in lib. qui inscribitur *Anacæphalæosis*, id est,
" Recapitulatio omnium Hæresum, ait: Aerius multa contra Ec-
" clesiam docuit, Fide quidem existens Arianus perfectissimus, ve-
" rùm ampliùs docet, non oportere offerre pro ijs, qui obdormiêrût.
Philippus pro offerre posuit, Orationes pro mortuis inutiles, sensisse Aerium. S. Augustinus lib. de Hæresibus, cap. 53. ait, Aerium propria dogmata addidisse, & inter ea primo loco numerat, orare vel offerre pro mortuis oblationem non oportere. Hîc clarè patet, quòd ex his duobus, orare vel offerre, Philippus unum tantùm posuit, orare; alterum subticuit, nempè offerre: ut etiam patet ex Damasceno, qui lib. de centum hæresibus ait: *Negat Aerius, quidquam esse pro mortuis offerendum*; ut etiam S. Ambrosius lib. 2. Epist. 8. ad Faust. de Obitu Sororis ait: *Itaq; non tam deplorandam, quàm prosequendam Orationibus reor, nec mœsticandam lacrymis tuis, sed oblationibus*

tionibus animam eius Domino commendandam; ubi conjungit Orationem & Oblationem, & Philippus unum posuit, alterum subtraxit. Idem Philippus in Apol. Conf. August. in Art. de Missa, quærit effugium, & ait, Non habere Catholicos nisi Gregorij, & recentiorum testimonia, ad probandum Sacrificium pro defunctis. Sed nos non solùm Gregorio, sed etiam Augustino antiquiores citavimus, & Liturgias, & Concilia, & adhuc citabimus. S. Ambrosius Orat. præpar. ad Missam: *Rogamus etiam te Domine & pro spiritibus fidelium defunctorum, ut sit illis salus, sanitas, gaudium, & refrigerium, hoc magnum pietatis Sacramentum.* Tertullian. lib. de Corona Milit. ait: *Oblationes pro defunctis, pro Natalitijs, annuâ die facimus.* Quod & modò servat Ecclesia, & Anniversaria dicuntur. Concludat S. Dionysius, qui tempora Apostolorum vidit, lib. de Eccles. Hierarch. Parte 3. cap. 7. ait: *Accedens Venerandus Antistes, precem sacram super mortuum peragit, &c. precatur Oratio illa Divinam Clementiam, ut cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto, eumq; in luce statuat, & regione vivorum.* Cùm ergo dicat Philippus, se non patrocinari Aerio, quòd negaverit Orationes pro defunctis, licèt & Oblationes negaverit, videant, qui sequuntur Confessionem Philippi, si patrocinantur Aerio vel non. Si non patrocinantur, orent pro defunctis; si patrocinantur, non orent. S. Epiphanius hæres. 75. de Aerij Sectatoribus ait: In diebus autem Paschatis, (quos nos vocamus Hebdomadam Sanctam) quando apud nos fiunt humi dormitiones, castigationes, afflictiones, ipsi à summo mane obsonantur, carneq; ac vino venas suas explentes cachinantur, ridentes ac subsannantes eos, qui sanctum hunc cultum Hebdomadis Paschatis perficiunt. Matthias Illyricus plus fassus est de Aerij erroribus, quos Philippus subticuit, cùm Cent. 4. cap. 5. col. 401. ait, Aerij dogmata fuisse, non orandum, nec offerendum pro mortuis, nec statuta jejunia servanda.

Vixit An. 80

Discursus Theol.

Ex quotidiana celebratione Missarum privatarum, probatur Missæ Sacrificium.

PRivata Missa aliquomodo dici potest, ratione loci, cùm celebratur in aliquo privato Oratorio vel Sacello, aliquomodo privata

dici possit ab illa, quæ celebratur in publico coram frequentia populi: dixi aliquomodo privata, quia omnis Missa semper est publica ex eo, quia à publico Ministro offertur nomine publico, pro tota Ecclesia; & quamvis applicetur uni peculiariter, tamen cæteri, & tota Ecclesia nunquam excluditur, ut patet ex utraq; Missa, tam privata, ratione loci, quàm solemni, quæ eadem est.

De his habemus exempla manifesta Antiquitatis. Christus Dominus in privata domo Sacramentum Altaris instituit. SS. Apostoli ab initio frangebant panem circa domos, Actor. 2. Primi SS. Pontifices tempore persecutionis, non solùm in domibus privatis, sed etiam in cryptis & foraminibus terræ Sacra faciebant. Immo S. Lucianus in carcere sacrificavit, & pro Altari usus est suo pectore, cùm jaceret onustus catenis. Nicephorus id refert lib. 8. Hist. c. 31. non solùm ob persecutiones, sed etiam ex alijs causis, Veteres in privatis locis Sacrificium offerebant. S. Gregorium Nazianzen. in exigua cella extructo Sacello, in eo Sacra fecisse, testatur Sozomenus lib. 7. Hist. cap. 5. S. Ambrosius, teste Paulino in Vita illius, in domo clarissimæ cujusdam fœminæ, ab ea rogatus, Sacrificium obtulit. S. Augustinus lib. 22. de Civit. DEI cap. 8. testatur, quendam à suis Presbyteris in domo rustica Sacrificium Corporis & Sanguinis Domini obtulisse. Theodoretus in Hist. Relig. ait, se in cellula Maris Anachoretæ Sacra mysteria celebrâsse. S. Gregor. Hom. 37. in Evangel. Casium Narnien. Episcopum, Virum Sanctum, aliquando in Episcopi Oratorio Missam celebrâsse, eò, quòd morbo impeditus Ecclesiam adire non posset. Et lib. 5. Epist. 43. ad Joan. Saracusanum Episc. ait, ut non prohibeat in domo Venantij Patritij Missas celebrare. S. Joan. Eleëmosynarius, ut in ejus Vita scribit Leontius, cùm videret populum de Ecclesia egredi, ait: *Ego, Filij, propter vos ad Ecclesiam descendo; nam mihi ipse in Episcopio Missas facere poteram.* S. August. Epist. 23. ait: *Christum semel in Cruce immolatum, omni die in Sacramento populis immolari.* S. Ambros. Orat. præpar. ad Missam ait: *Per ipsum Sacrosanctum mysterium Corporis & Sanguinis tui, quo quotidiè in Ecclesia tua pascimur & potamur, abluimur, & sanctificamur, atq; unius summæ divinitatis participes efficimur.* Hi verò duo SS. Patres & Ecclesiæ Doctores, nulli dubium, quòd fuerint Pontifices, & in Sacrificijs quotidianis hunc panem Cœlestem sumebant, offerendo Sacrificium, ut ibidem ait S. Ambrosius, *ut offeram tibi Sacrificium, quod tu instituisti.* Et superius ait:

Vixit A. 430

Vixit A. 400

Vixit A. 600

ait: *Quantâ animæ puritate istud Divinum & Cæleste Sacrificium est celebrandum, ubi Caro tua in veritate sumitur, ubi Sanguis tuus in veritate bibitur.* S. Hieron. in Cap. 1. ad Tit. ait, Sacerdotes quotidiè pro peccatis populi ac suis sacrificare. S. Hyppolitus Mart. in Orat. de Antichristo ait: *Christum dicturum in die Judicij, Venite Pontifices, qui pretiosum Corpus meum quotidiè immoláſtis.* S. Andreas Apostolus, ut in ejus Historiâ legitur, quotidiè Agnum Immaculatum sacrificabat; quod & alij Apostoli (ut credibile) fecerunt, quorum extant Liturgiæ, ut S. Clementis, Jacobi, Marci. Et quis dicet, quòd illi publicè Sacrificia offerebant, cùm tunc in Novella Ecclesia sæviebant frequentiores & gravissimæ persecutiones in Credentes, tam Paganorum, quàm Judæorum.

Probatur. Sacrificium antiquissimâ consuetudine, quæ est in Ecclesia: ut in die Natalis Domini singuli Sacerdotes ter offerant Sacrificium, cujus ritûs meminit S. Gregorius Hom. de Natali Dni, & Hom. 8. in Evang. dum ait: *Quia largiente Domino, Missarum Solemnia ter hodiè celebraturi sumus.* Et ante eum S. Telesphorus in Epist. Decretali; quem ritum usq; ad hodiernum diem servat Ecclesia. Quod si unus Sacerdos, uno in loco, ter Sacrificium eodem die offerre potest, cur non poterunt singuli, singula quotidiè offerre, siquidem ad Sacrificium, ut Sacrificium est, nihil refert, si multi, vel pauci, vel nulli intersint, cùm Sacrificium offeratur DEO pro populo: potest enim Sacerdos offerre pro populo, etiamsi non adsit. Nam Sacrificium simile est Orationi, immo est quædam efficacissima Oratio; Orationem verò prodesse etiam absentibus, ut patet ex S. Paulo, qui pro absentibus orabat, & absentium Orationibus seipsum commendabat. Vel, si adhuc urgent, non posse celebrari Missæ Sacrificium, absente populo, ostendant vel unicum præceptũ Ecclesiæ antiquæ, vel numerum hominum certum determinatum, coram quo debet celebrari Missæ Sacrificium, ut liceat celebrare coram quinq; hominibus, & non liceat coram duobus, vel tribus, vel quatuor, Et quæ ratio? ut feliciores sint quinq; illis tribus vel quatuor hominibus. Ex his clarè patet, non esse verum, quod dicit Melanchton in Apol. Conf. August. ante Gregorij tempora nullam fuisse mentionem privatarum Missarum. Ultimatè, parùm refert, ut Missa cantetur vel legatur, coram paucis vel pluribus; semper est eadem, cùm sit publica Ecclesiæ lectio, & à publico Ministro, pro publica Ecclesiæ necessitate, & eadem tam in cantata, quàm lecta Missa habentur, quæ ad essentiam Sacrificij pertinent.

Discursus Theol.

In quo probatur magis Missæ Sacrificium etiam ex ipsis Dissidentibus, Luthero, Calvino, & Chemnicio.

PRobatur Missæ Sacrificium ex consensu & testimonio non solùm SS. Patrum superiùs adductorum, non solùm totius Christianæ Ecclesiæ, Græcæ, Latinæ, & aliarum remotissimarum, quæ à suis primordijs hucusq; retinent Missæ Sacrificium; sed etiam testimonio adversariorum, & confessione illorum, fatentur enim, Missam Pontificiam, ut nunc est, esse Sacrificium. Sic Lutherus in primo Scripto contra Regem Angliæ. Idem lib. de Captivit. Babil. cap. 1. ait: *Missa creditur passim esse Sacrificium, quod offertur DEO. Accedunt his dicta SS. Patrum tot exempla, tantusq; usus per Orbem constanter observatus.* Et in principio libri de abrogat. Miss. seu Epist. Dedic. hujus libri ait: *Magnum est certè, tot Sæculorum consuetudini, tantæ multitudinis sensui, tantorumq; auctoritati reluctari.* Et paulò infrà cum timore obijcit sibi, quòd contra tot exempla, tantum usum per Orbem constanter retentum, contrarium docuerit, tantorumq; auctoritati reluctaverit, dicens: *Tu solus sapis? totnè errant universi? tanta Sæcula ignorârunt?* Simile habet testimonium de Missæ Sacrificio Calvinus lib. 4. Instit. cap. 18. §. 1. Et infrà §. 18. ait: *Hanc sententiam, quòd Missa sit Sacrificium, inebriâsse omnes Reges terræ & populos, à summo usq; ad novissimum;* debuit addidisse Calvinus: & Apostolos, Petrum, Jacobum, Andream, Marcum, quorum Liturgiæ habentur; similiter SS. Patres, Basilium, Chrysostomum, Cyrillum, Ambrosium, Augustinum, & omnes alios, quos suprà citavimus, qui docent, Missam esse Sacrificium & Oblationem Corporis & Sanguinis Domini. *Notandum*, quòd Canon Missæ, ut nunc est, tempore S. Gregorij Primi est absolutus. Et quamvis Chemnicius pag. 828. ait, *Nugas esse, quòd Concilium scripserat, Canonem Missæ à multis Sæculis institutum;* tamen idem Chemnicius pag. 826. affirmat, *Canonem intra primos sexcentos annos absolutum.* Et pag. 827. scribit, Canonis Auctorem vixisse circa An. Dñi 590. quod etiam repetit pag. 828. ubi ultimum Auctorem Canonis facit S. Gregorium I. An. 590. Et si Canon An. 590. absolutus est, secundùm Chemnicium, quis non videt, Canonem esse illius Ecclesiæ, quam

NB. NB. *Anno 600.*

quam illi dicunt se venerari, & tamen Canonem illius oppugnant. Quis non advertit, non nugas, sed veritatem scripsisse Concilium, & Chemnicium sibi esse contrarium in eadem pagina.

Quantum ad partes Canonis præcipuas. Apud S. Ambrosium lib. 4. de Sacram. cap. 5. & 6. habetur illa pars Canonis verbis paucis mutatis, scilicet: Quam oblationem tu DEUS in omnibus, „ quæsumus benedictam, adscriptam, ratam, &c. Et illa, qui pridie „ quàm pateretur, &c. Et illa, unde & memores, &c. Et illa, supra quæ propitio &c. Quæ sunt quatuor partes potissimæ Canonis totius: duæ enim proximè præcedunt, duæ proximè sequuntur Consecrationem. Et quia S. Ambrosius non primus instituit has partes Canonis, sed eas allegat ex antiquo ritu Ecclesiæ, ad confirmandum id, quod eo loco tractabat de veritate Corporis Domini in Eucharistia, sequitur necessariò, ut earum institutio S. Ambrosij ætatem præcesserit. S. verò Ambrosius vixit circa An. 380. Idem S. Ambrosius lib. 4. de Sacram. cap. 4. meminit primæ Orationis Canonis, ubi oratur pro Ecclesia. Optatus contra Parmen. lib. 2. ait, legitimum esse, ut offeratur pro Ecclesia Catholica. Illius autem Orationis, ubi nominantur & invocantur Sancti, & illius, ubi oratur pro defunctis, meminit S. August. Tract. 84. in Joan. immo earundem Orationum mentionem faciunt plurimi SS. Patres superiùs citati, & adhuc citandi. Quod verò attinet ad Authorem Canonis, non est unius Authoris Canon Missæ Romanæ, sed ut Concilium Trident. rectè docet Sess. 22. Can. 4. partim constat verbis Domini, partim Apostolicâ Traditione, partim SS. Pontificum institutione. In Liturgia S. Clementis hæc leguntur post illa verba, *Hoc facite in meam commemorationem*: Memores igitur Passionis ejus & mortis, offerimus tibi Regi & DEO, secundùm ejus ordinationē, panē hunc. „ &c. In Liturgia S. Jacobi hæc habentur: Post illa verba, *Hoc facite &c.* mox ait: Memores igitur nos peccatores Passionum ejus vivificarum Crucis salutaris & Mortis, offerimus tibi Domine „ hoc Sacrificium verendum & incruentum. S. Basilius imitatus „ est S. Jacobum, & post illa verba, *Hoc facite &c.* ait: Memorantes nos igitur salutarium ejus Passionum tibi offerimus. Similia „ habet S. Chrysostomus, & alij, nec tamen constat, quis quid addidit, nisi meminit Strabo cap. 22. ut de re valde notabili, quod S. Leo I. addiderit ad Canonem hæc verba, *Sanctum Sacrificium, immaculatam hostiam*. Et S. Gregorium scribit idem Strabo loco citato.

Beda lib. 2. Hiſt. Angl. cap. 1. Joan. Diac. lib. 2. Vitæ S. Gregorij cap. 7. appoſuiſſe hæc pauca verba: *Dies q; noſtros in tua pace diſponas.* Et hunc S. Gregorium fuiſſe ultimum, qui hæc verba addiderit ad Canonem, ut etiam fatetur Chemnicius, proindè certiſſimum eſſe, antiquiorem Canonem eſſe Sanctis Leone & Gregorio, proindè omni veneratione dignum. Illud etiam notandum occurrit, quòd licèt quædam Liturgia dicatur S. Baſilij, alia S. Chryſoſtomi, alia S. Ambroſij, alia Gelaſij, alia Gregorij, non tamen iſti Authores Liturgias de integro compoſuerunt, ſed tantùm quò ad ritum & longiorem formam reduxerunt, ſic tamen, ut ſubſtantiales partes Liturgiæ ab Apoſtolis inſtitutæ, integræ ſemper manerent. Chriſtus enim, cùm Eccleſiam regendam Paſtoribus commiſerit, hanc poteſtatem reliquit tali modo, ut quæ ad Sacramentorum ſubſtantiam, numerum & effectum pertinent, certis legibus definivit, reliqua verò, quæ cæremonias, & circumſtantias, & ritus attingunt, quæ non ſunt jure Divino ordinata, arbitrio Paſtorum reliquit. In hac praxi Eccleſia ſemper fuit ab initio, ipſis Apoſtolis hoc practicantibus, ut patet in baptizandis parvulis, in mutatione diei ſolemnis Sabbati in diem Dominicum, in abrogatione Circumciſionis, in varijs Canonibus, pro diverſis ſtatibus hominum ab illis conſtitutis: fuerunt & alia, quæ pro exigentia temporum variabantur, de quibus Apoſtolus 1. ad Corint. 11. & S. Auguſt. Epiſt. 86. ait: *In his quippè rebus nihil certi ſtatuit Scriptura Divina, mos populi DEI, & Inſtituta Maiorum pro Lege tenenda ſunt.* Idem de Quantitate Animæ Tom. 1. c. 7. ait: *Auctoritati credere, magnum compendium eſt, & nullus labor.* De his cæremonijs & ritibus in diſpenſatione Sacramentorum, Concil. Trident. Seſs. 21. cap. 2. ait: *Præterea declarat, hanc poteſtatem perpetuò in Eccleſia fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpenſatione ſalva illorum ſubſtantia ſtatueret vel mutaret, quæ ſuſcipientium utilitati, ſeu ipſorũ Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicaret.* Habitâ itaq; ſubſtantiâ Sacrificij inſtituti à Chriſto illis verbis, *Hoc facite*, quod univerſim atteſtantur SS. Patres ſuperiùs citati, cùm idem Sacrificium offerrent SS. Apoſtoli, ut patet ex Liturgijs illorum, quid mirum? ſi Eccleſia Cathol. Rom. ſalvâ Sacrificij ſubſtantiâ augeret cæremonias, & ritus, pro majori utilitate credentium, ut Orationes fierent & pro illis, & pro varijs ſtatibus hominum, & hoc exemplo SS. Apoſtolorum, in quibus prædictæ inveniuntur Orationes pro omnibus credentibus, ut etiam legimus

NB.

gimus 1. Tim. 2. *Volo igitur fieri Orationes*; quem locum communiter SS. Patres exponunt de Orationibus, quæ fiunt in Sacrificio. S. Chrysost. Hom. 6. in hanc Epist. ait, pro Rege gentili esse offerendum. Tertull. lib. ad Scapu. ait: *Sacrificamus pro salute Imperatoris.* In Liturgia S. Jacobi fit expressa Oratio pro extirpatione hæresum. S. Chrysost. & S. Basilius in suis Liturgijs orant pro toto Orbe terrarum. S. Ambros. lib. 4. de Sacram. cap. 4. ait: *Reliqua omnia, quæ dicuntur, laudem DEO adferunt, Oratio præmittitur pro populo, pro Regibus, pro cæteris, ubi venitur, ut conficiatur Venerabile Sacramentum, iam non suis sermonibus Sacerdos, sed utitur sermonibus Christi. Ergo Christi sermo hîc conficit Sacramentum.* Hinc patet, alia, quæ ordinata sunt, ut Introitus, Hymnus Angelicus, Epistolæ, Evangelia, Symbolum, &c. laudem DEO adferunt, & pro majori decore & veneratione tanti Sacramenti, & Sacrosancti Sacrificij instituta sunt à Majoribus, quæ secundùm Augustinum pro Lege tenenda sunt.

Discursus Theolog.

De Cæremonijs, quæ fiunt in Missæ Sacrificio.

CÆremoniæ verò, quæ in actione consistunt, & in ipsa celebratione Missæ adhibentur, sunt antiquissimæ, & fundantur partim in S. Scriptura, partim apud SS. Patres habentur. *Prima* Cæremonia est, ad Deum elevatio manuum. Exemplum illius habetur Exod. 17. ubi Moyses elevatis manibus impetravit victoriam. 3. Reg. 8. *Salomon oraturus expandit manus in Cœlum.* Psal. 140. *Elevatio manuum mearum Sacrificium vesper.* 1. ad Tim. 2. *Volo vos orare in omni loco, levantes puras manus.* *Secunda*, Elevatio oculorum ad Cœlum, quæ fuit Christo familiaris, ut patet Matth. 14. Marc. 6. & 7. Luc. 9. Joan. 6. S. Jacobus in Liturgia, S. Ambros. lib. 4. de Sacram cap. 5. Tertull. in Apolog. cap. 30. *Tertia*, Inclinatio corporis, ac genuum curvatio, index est humilitatis ac reverentiæ. Ipse Dominus, positis genibus orabat, Luc. 22. Actor. 21. S. Paulus positis genibus oravit cum omnibus, qui cum illo erant. S. Cyprianus docet in Serm. de Orat. Domini: *Placendum Divinis oculis etiam habitu corporis.* S. Chrysost. in sua Liturgia hæc habet de inflexione capitis: *Sacerdos &c. conversus ad Christi imaginem inflexo capite cùm exclamat, dicit hanc Orationem.* *Quarta*, Elevatio hostiæ consecrandæ, quæ est dedicatio rei, ex qua faciendum sit Sacrificium; habetur exem-

exemplum Levit. 8.9.10. S. Alexander I. Papa & Martyr Epist. 1. ait: *Vinum aquâ permixtum in Sacrificiū offeratur.* S. Ambros. Orat. præpar. ad Missam ait: *Peto clementiam tuam Domine, ut descendat supra panem tibi sacrificandum, plenitudo tuæ benedictionis, & sanctificatio tua Divinitatis.* Hæc elevatio habetur in antiquis Liturgijs. *Quinta.* ostensio Sacramenti ad populum, est antiquissima. Habetur enim in Liturgijs S. Basilij & S. Chrysostomi, & apud S. Dionysium cap. 3. Hierarch. Eccles. Et meminit ejus tanquam Apostolicæ Traditionis S. Basilius, lib. de Spiritu S. cap. 27. dum ait: *Verba invocationis, cùm ostenditur panis Eucharistiæ, & poculum benedictionis, quis Sanctorum in Scripto nobis reliquit?* S. Chrysost. crebram mentionem facit illius ritûs, qui apud Græcos erat, ut Eucharistia consecraretur ad Altare velis obducta, ac deindè reductis velis, populo ostendebatur. Hom. 61. ad popul. Antioch. ait: *Cùm vela videris retrahi, tunc supernè Cœlum aperiri cogita.* *Alia* Cæremonia, mixtio vini cum aqua. Hæc Cæremonia habet testimonia à multis SS. Patribus. S. Alexander Papa & Martyr in Epist. 1. ait: *Vinum aquâ permixtum in Sacrificio offerantur.* Justinus Martyr in 2. Apolog. ait, *offerri poculum vino & aquâ temperatum.* S. Irenæus lib. 1. cap. 1. ait: *Quando mistus Calix & fructus panis percipit Verbum DEI, fit Eucharistia Sanguinis & Corporis Domini.* S. Cyprian. lib. 2. Epist. 3. *Scias, ut in Calice Domini offerendo Dominica Traditio servetur, neq; aliud fiat à nobis, quàm quod pro nobis prior fecit, ut Calix, qui in commemorationem ejus offertur, mistus vino offeratur.* S. Basilius in sua Liturgia ait, Christum acceptum Calicem miscuisse, & posteà dixisse, *Hic est Calix &c.* Theodoretus Dial. 1. Euseb. Emiss. Serm. de Passione Dñi. Concilium III. Carthag. cui interfuit S. Augustinus, Can. 24. ait: *Ut in Sacramento Corporis & Sanguinis Domini, nihil ampliùs offeratur, quàm ipse Dominus tradidit, hoc est, panis & vinum, aquâ mistum.* S. Ambros. lib. 4. de Sacram. cap. 4. & lib. 5. cap. 11. vinum & aquam in Calice ponenda affirmat. Isidorus lib. 1. de Offic. Divin. cap. 18. fusè de hac re ait. Concilium Bracarense III. celebratum An. 675. tempore Adeodati Papæ, Can. 1. ait: *Calix enim Dominicus vino & aquâ permixtus debet offerri.* Ex his ubiq; patet oblatio Calicis & vini misti cum aqua. *Prima* Cæremonia est ex parte Sacerdotis, Tunsio pectoris, in Introitu, & ad illa verba, *Agnus DEI*, & ad illa, *Domine non sum dignus.* Hæc pœnitentiam & humilitatem indicant, & habent exemplum. Luc. 18. *Deus*

pro-

propitius esto mihi peccatori, & Luc. 23. *Revertebantur percutientes pectora sua. Secunda*, Lotio manuum. Hæc habetur etiam in Liturgijs Græcorum. Hujus Cæremoniæ meminit Clemens lib. 8. Constit. Apost. cap. 5. & S. Dionysius cap. 3. Hierarch. Eccles. S. Cyrillus Catech. 5. Mystag. *Vidisti* (ait) *Diaconum, aquam lavandis manibus porrigentem Sacerdoti.* Aliæ Cæremoniæ sunt communes. *Prima* est, Aspersio aquæ benedictæ, cujus benedictio refertur ad Apostolicam Traditionem tali modo. Clemens lib. 8. Constit. Apost. cap. 35. ponit ordinem consecrationis aquæ. S. Dionysius Hierar. Eccles. cap. de Baptis. ait. aquam sacris invocationibus consecrari. S. Cyrill. Catech. 5. Mystag. ait: *Sicut mundi invocatione Diaboli fiunt immundi, ita aquam simplicem fieri sanctam invocatione DEI.* S. Cyprian. lib. 1. Epist. 12. ait: *Oportet mundari & sanctificari priùs à Sacerdote.* S. Basilius lib. de Spiritu S. cap. 27. Traditionem Apostolicam esse dicit aquæ benedictionem; de qua etiam meminit S. Ambros. lib. 4. de Sacram. cap. 5. & lib. de his, qui initiantur, c. 3. Epiphan. hæresi 30. Theodoretus lib. 5. Hist. cap. 21. S. August. Homil. 27. & lib. 50. Hom. & Serm. 19. de Sanctis, & lib. 6. in Julian. cap. 8. ubi ait, aquam signo Crucis consecrari. Undè Alexander I. non instituit benedictionem aquæ, sed præcepit, hanc Cæremoniam ab Apostolis traditam exercere. *Secunda* est, Signum Crucis, quæ omnium communissima est & antiquissima. *Primò* ex Liturgijs S. Jacobi & aliorum constat, quæ plenæ sunt ejusmodi signorum Crucis. *Secundò* ex SS. Patribus. S. Dionysius, Discipulus S. Pauli, Hierar. Eccles. cap. 2. de Baptism. ait: *Sacrâ appellatione, invocationeq; sanctificatis aquis, cùm eas trinâ unguenti perfusione Crucis specie perficit.* Tertull. lib. de Corona Militis. S. Hieron. in Epist. ad Eustoch. de Custod. Virg. ubi ait, *in omni negotio Crucis signum adhibendum.* S. August. lib. 1. Conf. cap. 1. ait: *Signabar iam signo Crucis eius, & condiebar eius sale.* Et Tract. 118. in Joan. qui dicit, omnia Sacramenta, & ipsum Divinum Sacrificium, signo Crucis perfici. Idem dicit S. Chrysost. Hom. 55. in Matth.

De Consecrationibus Templorum & Altarium sunt antiquissima testimonia Veterum. Vide Concil. Carthag. V. Can. 6. & Agathense Can. 14. Vide SS. Patres, Athanas. in Apolog. ad Constantium, Basilium in Psalm. 114. Gregor. Nissen. in lib. Baptism. Ambros. lib. 1. Epist. 5. ad Felicem, August. Serm. 251. de Temp. De Sacris Vasis multa etiam extant Veterum testimonia. Sed pro

multis unus sufficiat S. Augustinus, qui in Psalm. 113. ait: *Et nos pleraq; instrumenta & vasa ex auro & argento habemus in usum celebrandorum Sacramentorum, quæ ipso ministerio consecrata, & sancta dicuntur.* Optatus Milevit. lib. 6. contra Parmen. conquæritur de Donatistis, quòd Sacra & pretiosa vasa Ecclesiæ, in quibus Christi Sanguis continetur, diripuerunt. Gregor. Nazianz. in Orat. de seipso contra Arianos scribit, ab Arianis direpta Sacra vasa, Laicis ad tangendum prohibita, ideò eos comparat Nabuzardano. S. Ambros. lib. 2. de Officijs cap. 8. multa scribit de Sacris Ecclesiæ vasis, atq; eâ aurea & sacrata demonstrat.

Idem factum est in variis Regnis à Dissidentibus.

De Sacris Vestibus idem dicunt Veteres Patres. S. Sylvester, ut in ejus Vita refert Damasus, constituit, ut Diaconi Dalmaticis uterentur, & pallâ linostinâ ad levam. Concil. Carthag. IV. tempore S. Augustini celebratum, Can. 41. prohibet, ne Diaconi utantur Albâ, nisi in Sacro Ministerio. S. Hieron. lib. 1. contra Pelag. scribit, Episcopos & Presbyteros, & omnem Clerum in administratione Sacrificij uti candidis Vestibus. S. Chrysost. Hom. 83. in Matth. idem habet, qui etiam initio Liturgiæ describit Orationes, quæ dicuntur, dum Sacerdos induit Sacras Vestes. S. Gregorius M. misit in Britanniam ad Novam Ecclesiam, præter Sacra Vasa & Reliquias Sanctorum, & Altarium Ornamenta, etiam Vestimenta Sacerdotalia & Clericalia, ut scribit Joan. Diaconus lib. 2. Vitæ S. Gregor. cap. 37. & Beda lib. 1. Hist. cap. 29.

Discursus Theolog.

De Cæremonijs Sacrosancti Sacrificij, quòd sint antiquissimæ.

PRædictas Cæremonias ferè omnes Calvinistæ expungunt, & abrogandas censent, nec illis utuntur in suæ Cænæ celebratione. Et Calvinus generatim illas reprehendit, lib. 4. Instit. cap. 17. n. 43. quamvis admittit antiquissimas esse, immo ait, non longè ab ætate Apostolorum cæpisse. Lutherus & Lutherani non omninò Cæremonias reijciunt. Secundò addit Lutherus lib. de Capt. Babil. cap. de Euchar. *Non esse proptereà calumniandam universam Ecclesiam, quæ multis alijs ritibus & Cæremonijs Missam ornavit & amplivit.* Et in lib. de Formula Missæ, permittit lumina & incensum, & aliqua alia ejus-

ejusmodi; & si hæc, quare non alia admittit Lutherus? Legimus Exod. cap. 25. cùm DEUS facere sibi mandaret Sanctuarium, in quo habitaret, & Arcam, quam auro mundissimo intùs & foris deaurare jussit, & coronam auream, & circulos aureos, & Propitiatorium de auro mundissimo, & thuribula, in quibus offerenda sunt libamina ex auro purissimo, & candelabrum de auro mundissimo, emunctoria quoq; ex auro purissimo. Quid mirum? si in Novo Testamento ad eundem cultum DEI adhibeantur Vasa ex auro & argento, & Sacerdotes induantur pretiosis Vestibus, cùm illa omnia pretiosa, fuerunt typi & figuræ Vasorum & Vestium Ecclesiæ. Undè S. August. lib. de Catechizan. rudibus, cap. 4. ait: *In Veteri Testamento est occultatio Novi, in Novo Testam. est manifestatio Veteris.* Non enim Christus omninò sustulit ea, quæ DEUS in Veteri Lege instituerat: non enim contrarius erat Patri suo, aut sibi ipsi, sed aut perfecit, aut mutavit in meliora, ut ipse ait Matth. 5. *Non veni solvere Legem, sed adimplere*; ut patet in Præceptis & Sacramentis. Nam Præcepta non sustulit, sed explicavit, Matth. 5. & Consilia addidit, quæ ad Præceptorum perfectam observationem conducunt. Pari ratione Sacramenta Circumcisionis, Agni Paschalis, & similia, mutavit in alia verè & propriè dicta Sacramenta, quorum fuerunt umbræ in Vet. Testam. Undè S. Ambros. lib. 2. in Cap. 2. Lucæ ait: *Vides, omnem Legis Veteris seriem fuisse typum futuri; nam & Circumcisio purgationem significat delictorum.* Et S. August. Epist. 118. ait: *Mutavit in pauciora, faciliora, & præstantiora.* Cùm ergo Ecclesia Cathol. Rom. retineat ea, quæ Christus aut perfecit, aut in meliora mutavit; cùm retineat omnia genera honoris & cultûs, quibus DEUS in Veteri Testam. colebatur, scilicet Adorationem, Invocationem, Votorum nuncupationem, Hymnos, Psalmos, Cantica, Dies festos, Jejunia, Eleëmosynas; cùm habeat incruentum Sacrificium, secundùm ordinem Melchisedech, in commemorationem cruenti Sacrificij JESU Christi in Cruce, quod successit omnibus Veteris Testam. Sacrificijs, ut ait S. Gregor. Nissen. in Orat. de Resurrect. *Dominus præoccupans impetum Judæorum, seipsum victimam obtulit, idem simul Sacerdos & Agnus.* Et S. Chrysost. Homil. 24. in 1. ad Corint. *Pro victimarum & pecorum cæde seipsum offerendum præcepit.* Et est supremus cultus, qui soli DEO à Creatura debetur. Quis sibi persuadebit, ea à Christo prohibita esse, quæ ad Patris & Sui majorem cultum & honorem spectant: cùm ad eundem cultum

DEUS expresso mandato instituit Cæremonias, Christus verò, qui nihil ardentiùs procurabat, quàm gloriam & honorem Patris, si deberet tollere Cæremonias in Ecclesia, sequeretur, quòd in Veteri Lege fuisset DEUS majori honore affectus, quàm in Nova. Adde, quòd hæ Cæremoniæ sunt antiquissimæ, fatentibus ut suprà SS. Patribus, etiam Calvino, & plures procedunt ex Apostolica Traditione, ut probat S. August. in Epist. 118. cap. 6. de sumenda à jejunis Eucharistia, dum ait: *Ideo non præcepit, quo deinceps ordine sumeretur, ut Apostolis, per quos Ecclesias dispositurus erat, servaret hunc locum.* Si ergo SS. Apostoli ordinârunt, ut à jejunis sumeretur Eucharistia, quæ ratio erit, quare alia ordinare non poterant ijdem Apostoli, & Viri Apostolici Successores illorum, quos *posuit Spiritus S. ad regendam Ecclesiam,* & dixerit illis, *qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit.* Undè qui reprehendit universim Cæremonias, reprehendit ipsos Apostolos, & antiquam Ecclesiam intra annos sexcentos, à qua moderna Ecclesia per Traditionem accepit Cæremonias, ut patet ex SS. Patribus, & ipsi adversarij fatentur, Calvinus & Chemnicius: primus dicit lib. 4 Instit. cap. 17. §. 43. esse antiquissimas, & non longè ab Apostolorum ætate cæpisse: alter pag. 826. affirmat, Canonem inter primos sexcentos annos finitum. Et pag. 828. ait, ultimum Auctorem Canonis S. Gregoriú I. An. 590. quod est verissimum etiam ex alijs Authoribus.

Actor. 20

Hîc notandum, quando Lutherus & Calvinus oppugnant Missæ Sacrificium, nihil uterq; dicit contra Antiquitatem Canonis, sciens benè de illius Antiquitate, ut suprà patuit. Sed Lutherus assumpsit Canonem per partes oppugnandum, quem cùm oppugnat, oppugnat partim Apostolos, partim antiquam Ecclesiam intra primos annos sexcentos, quibus Canon completus erat. Videamus aliquas illius oppugnationes. *Prima* Objectio Lutheri in lib. de abrog. Missa ait: *Quis non videat, Canonem esse compositum ab aliquo verboso, & parùm spirituali? quid enim verbis ita superfluere: Hæc dona, hæc munera, hæc Sancta Sacrificia.* ℟. Non advertit Lutherus, ad affectum explicandum, multum facere repetitionem ejusdem rei. Certè Liturgiæ S. Basilij, S. Chrysostomi, plenæ sunt ejusmodi repetitionibus; Confessiones item S. Augustini, Cantica, & Psalmi vix aliquid semel pronunciant, ut patet Psalm. 92. *Quoniam ecce inimici tui Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt.* Psal. 115. *Ego servus tuus, ego servus tuus & filius &c.* Psal. 66. *Benedicat nos Deus, Deus noster,*

noster, benedicat nos Deus. Psal. 95. *Cantate Domino Canticum novũ, cantate Domino omnis terra, cantate Domino.* Et Luc. cap. 18. *Et ipsi horum nihil intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur.* Et 2. ad Corint. 11. *Hebræi sunt, & ego: Israëlitæ sunt, & ego: Semen Abrahæ sunt, & ego;* & multæ similes inveniuntur in S. Scriptura repetitiones. Et hæc quòd sint ab aliquo verboso vel parùm spirituali composita, non potest dicere Lutherus, cùm sint dictante Spiritu S. prolata. *Alia* Objectio ejusdem ibidem, contra illa verba Canonis, *Benedictam, adscriptam, ratam, rationabilem, acceptabilemq; facere digneris: Portenta* (ait Lutherus) *illa verborum neq; ego intelligo, nec stolidus ille, qui scripsit.* ℟. Ista eadem verba habentur apud S. Ambrosium lib. 4. de Sacramentis cap. 5. Deinde apparet, quòd Lutherus non legerit explicationem horum verborum apud S. Augustinum, qui sic illa (Sermone de Sacramento Altaris) explicat: *Eucharistia est oblatio benedicta, per quam benedicimur: Adscripta, per quam omnes adscribimur in Cœlo: Rata, per quam in visceribus Christi censemur: Rationabilis, per quam à bestiali sensu exuimur: Acceptabilis, ut qui nobis displicemus, per eam acceptabiles eius unico Filio simus.* Hinc patet, hæc verba esse antiquiora S. Ambrosio, & S. Augustino, undè sinè magna temeritate reprehendi non possunt. Idem ibidem objicit: *In Canone dicitur, Quæ tibi offerimus, in primis pro Ecclesia tua. At illa Sacrificia ex mero pane & vino constant, Ergo panem & vinum DEO offerimus pro Ecclesia.* ℟. Hanc oblationem panis & vini esse antiquissimam in Ecclesia Cathol. Rom. ut patet ex Canone 3. Apostolorum. De Canonibus autem, qui sunt quinquaginta, nullum unquam fuit dubium, cùm inveniantur in antiquis Codicibus Conciliorum. S. Ambros. lib. 4. de Sacram. cap. 5. & 6. meminit oblationis panis & vini, quæ fit immediatè ante consecrationem, his verbis: *Quam oblationem tu DEUS &c. benedictam, adscriptam, ratam facere digneris;* & allegat, eam ex antiquo ritu Ecclesiæ provenire. Et ipse S. Ambros. Orat. præpar. ad Missam his verbis utitur: *Peto clementiam tuam Domine, ut descendat super panem tibi sacrificandum, plenitudo tuæ benedictionis. &c.* Et infra: *Sicut quondam in Patrum hostias descendebat, qui & oblationes nostras Corpus & Sanguinem efficiat.* Ex his clarè patet, per oblationes intellexisse S. Ambrosium panem & vinum, ex quibus petit effici Corpus & Sanguinem. Deinde superiùs ostendimus, Calicem mixtum aquâ offerendum, ex

& hic locus maximè quadrat Luthero, & illi horum nihil intellexerunt.

SS. Patribus, Alexandro I. Justino, Irenæo, Cypriano, qui dicit, esse Dominicam Traditionem, Basilio, Ambrosio, Isidoro, ex Conciliis, Carthagin. III. in quo S. Augustinus interfuit, Bracarensi III. Et si Calix mixtus vino & aquâ, ante consecrationem offertur, quare & non panis? Modò respondetur Luthero. Istam oblationem panis & vini mixti cum aqua, non esse propriè Sacrificium, sed esse dedicationem rei, ex qua faciendum est Sacrificium. Offerimus ergo panem & vinum consecrandum, velut, ut cum S. Ambrosio loquamur, sacrificandum, ex quo per consecrationem verum Sacrificium DEO immolandum est pro Ecclesia, & hæc etiam oblatio sine temeritate reprehendi non potest, cùm sit antiquissima. *Alia* ibidem Objectio Lutheri contra hæc verba, *Quam oblationem tu DEUS in omnibus &c.* Objicit, nos hîc orare pro Christo, & mediatores nos facere inter Christum & Patrem, ac DEUM rogare, ut benedicat & sanctificet Corpus & Sanguinem Christi. ℞. *primò*, hanc oblationem esse antiquissimam, ex S. Ambrosio jam ostendimus, quam dicit provenire ex antiquo ritu Ecclesiæ, undè sine temeritate reprehendi non potest. ℞. *secundò*. Cùm hæc Lutherus objiceret, oblitus fuit Canonis, nam hæc Oratio præcedit consecrationem, ut in Missalibus toti Orbi patet; Lutherus verò ex oblivione supponebat, illam positam post consecrationem, & ex hac falsa suppositione objicit, nos rogare Patrem, ut benedicat Corpus & Sanguinem Christi, quod falsum est, nam ante consecrationem hâc Oratione petimus benedictionem sacrificandi panis. *Alia* est Objectio Lutheri contra illa verba, *Hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam.* Iterum hîc objicit verbositatem, sed frustrà. Nam similia verba habentur apud S. Ambros. lib. 4. de Sacram. c. 6. & eodem planè Spiritu videtur loqui Apostolus ad Rom. 12. *Hostiam viventem, sanctam, DEO placentem.* Undè Conjectura potest esse, magis esse hæc verba vel Apostolica, vel ad imitationem Apostolorum prolata, non autem Nota verbositatis censuranda. Undè cùm oppugnat has Orationes, oppugnat Liturgias SS. Patrum, & antiquam Ecclesiam. Sunt & aliæ Objectiones similes, in quibus fingunt sibi errores, & imputant illos Catholicis, de quibus nunquam cogitârunt, & ex eis formant Objectiones. Sed videndi sunt Catholici Authores, quàm sufficienter omnia solvant. Qui vult majorem veritatem agnoscere de Missæ Sacrificio, videat argumenta adversæ partis, quæ tam debilia sunt, ut magis veritas Missæ Sacrificij ex illis assurgat.

Mendacem oportet esse memorem.

Argu-

Argumentum Calvini: *Non poteſt erigi Altare, quin evertatur Crux Chriſti, nec poteſt offerri Sacrificium Miſſæ, ſinè injuria Sacrificij Crucis, nam Sacrificium Crucis habet vim infinitam & æternam, Ergo non egemus alio Sacrificio.* Ad hoc Argumentum reſpondit etiam Author Tubæ: Quomodo Miſſæ Sacrificium evertatur Sacrificium Crucis? cùm ſit illius continua commemoratio: & idem eſt Sacrificium, niſi penes cruentum & incruentum diſtinguatur, acſi diceret Calvinus, Sacrificium Crucis ſeipſum deſtruit; non ergo Crucem evertimus, ſed ſtatuimus per continuam commemorationem cruenti Sacrificij. Quòd autem Sacrificium Crucis habeat vim infinitam & æternam ad ſanctificandum, nec eſſe opus alio Sacrificio Crucis, ut iterum Chriſtus moriatur, concedimus hoc. Negamus autem indè ſequi, non poſſe ſinè Crucis injuria multiplicari Sacrificia, Sacrificium Crucis, & ejus fructum nobis applicantia. Nam ſi hoc verum eſſet, eſſet non ſolùm Miſſæ Sacrificium, ſed etiam omnia Sacrificia, Veteris Teſtam. efficeremus peracta fuiſſe in contumeliam Crucis Chriſti. Nam Sacrificium Crucis non ſolùm habuit vim ſanctificandi futuros homines, ſed etiam præteritos: undè Apocal. 13. legitur, *Agnus occiſus ab origine mundi.* Illa igitur Calvini Conſequentia, Sacrificium Crucis eſt perfectiſſimum. Ergo non poteſt erigi Altare, quin evertatur Crux Chriſti. Si quid valet contra Altare Eccleſiæ, valebit etiam contra Altare Synagogæ. Negandum igitur cum Manichæis Vetus Teſtamentum, ut Calvino aſsentiamur, quod tot Altaria erexit, & obtulit Sacrificia, in contumeliam Crucis Chriſti.

Inſtat Calvinus, fructum Crucis ſatis applicari per prædicationem Verbi, & adminiſtrationem Cænæ Domini, proindè non eſſe opus Miſſæ Sacrificio. Si hæc inſtantia aliquid valeret, valeret etiam ad tollendam Cænam Domini, immo & Baptiſmum eſſe ſupervacaneum, quia per ſolam prædicationem poſſet applicari fructus Crucis. Placuit igitur DEO, per varia media inſtituere, quibus faciliùs, ſuaviùs, pleniùs, fructum Crucis aſsequeremur, atq; unum ex his cum Eccleſia Cathol. Rom. & univerſim SS. Patribus, Miſſæ Sacrificium excellentiſſimum medium dicimus. Neq; contrarium Adverſarij oſtendere potuerunt. Deindè, etiamſi ad applicandum fructum Crucis, non eſſet neceſſarium Miſſæ Sacrificium, nec utile, non tamen ſequeretur, eſſe injuriam Crucis, quod Calvino probandum erat, Eſſet tamen neceſſarium, ad Religionem conſtituendam, &

ad

ad DEUM supremo cultu illi soli debito honorandum. qui sinè externo Sacrificio esse non potest, nec illo unquam à constitutione Mundi DEUS caruit, nec carebit, casu verò quo. modò Sacrificio externo careret. perfectior esset Status Naturæ, & Status Legis scriptæ, quàm Status Legis Evangelicæ, quia in utroq; tot oblata sunt externa Sacrificia: nam si tollas Missæ Sacrificium, nullum erit externum Sacrificium. Et esset simile tempus illo, de quo vaticinatus est Daniel, cap. 9. *Deficiet hostia, & Sacrificium, & erit in Templo abominatio desolationis*; quam experiuntur omnes in suis Templis, qui eliminârunt Missæ Sacrificium hæretici.

Sed hæc Argumenta processerunt ex falsa Calvini suppositione, ut non intellectâ Ecclesiæ Cathol. Rom. sententiâ, objecerit illa. Supponebat enim, sententiam esse Catholicorum, Missæ Sacrificium vim habere expiandi peccata, sinè Crucis Sacrificio, & ideò Missam vocabat novam redemptionem. Sed nullus Catholicorum hoc dicit, sed dicunt, quòd Missæ Sacrificium non est Opus nostrum, sed Christi: ipse enim verus est Sacerdos, qui per Ministros Sacrificium offert, & per illud purgat, & remittit peccata; dicimus enim, Passione Christi totum pretium Redemptionis acquisitum, ut ejus morte nos redemptos sufficientissimo pretio pro nobis absoluto, per Missæ Sacrificium illud pretium applicari, sicut per Sacramenta applicatur: ut qui v. g. baptizat, non dicitur redimere, sed applicare pretium per Passionem acquisitum. Idem de Missæ Sacrificio censendū.

Videns Calvinus tam clara testimonia SS. Patrum de Missæ Sacrificio, reprehendit illos, lib. 4. Instit. cap. 18. §. 11. & ait: *Imitati sunt enim propiùs Judaicum sacrificandi morem, quàm aut ordinaverat Christus.* Sed hoc dictum magis confirmat Missæ Sacrificium? Non enim imitati sunt Judæos, cùm illi cruenta Sacrificia offerebant. Sed Sancti Patres ostendunt, quòd illa Sacrificia figurabant unicum Altaris Sacrificium. Sic Tertull. lib. contra Judæos cap. 1. apertè dicit, *Sacrificium Abel, figuram fuisse Sacrificij Eucharistiæ.* Sic Justinus Martyr in Trypho. ait: *Similæ oblatio figura fuit Eucharistiæ.* S. Chrysostom. in Psalm. 95. *Omnia veterum Sacrificia, nova superveniens gratia, uno complectitur Sacrificio,* S. Ambros. lib. 2. in Cap. 2. Luc. *Vides, omnem Legis Veteris seriem fuisse typum futuri.* S. August. lib. 17. de Civit. DEI cap. 20. ait: *Mensa, quam Sacerdos Novi Testam. exhibet, de Corpore & Sanguine suo est, id est enim Sacrificium, quod successit omnibus Sacrificijs & oblationibus, Corpus ejus offertur, & participan-*

Vixit An. 150

ticipantibus ministratur. Leo I. Serm. 8. de Passione Domini: *Nunc Carnalium Sacrificiorum varietate cessante, omnes differentias hostiarum, una Corporis & Sanguinis sui implet oblatio: & sicut unum est pro omni victima Sacrificium, ita nunc unum de omni gente fit Regnum.* Scilicet meliùs novit Calvinus, qui nuper natus est, quid ordinaverit Christus, quàm Jacobus Domini frater, qui Cænæ Domini interfuit; aut Clemens, qui à Petro didicit; aut Basilius, aut Cyrillus, Ambrosius, Chrysostomus, quorum omnium extant Liturgiæ; aut Augustinus, Justinus, Hieronymus, & alij suprà nominati, qui 200. 300. 400. annis post Christum vixerunt.

Samuel Werner, Professor Regiomontan. in Disputat. sua ut suprà, adducit plures authoritates SS. Patrum pro Sacrosancto Missæ Sacrificio, & primò pag. 2. S. Ambrosium in Psalm. 38. qui ait: *Etsi nunc Christus non videtur offerri, tamen ipse offertur in terris, quando Christi Corpus offertur, imò ipse offerre manifestatur in nobis, cuius sermo sanctificat Sacrificium quod offertur.* Pag. 5. S. Chrysost. Hom. 2. in 2. ad Timoth. *Sacra oblatio, sive illam quilibet Sacerdos, sive illam Paulus, sive Petrus offerat, eadem est, quam dedit Christus ipse Discipulis, quamq; Sacerdotes modò quoq; conficiunt. Nihil habet ista quàm illa minus, &c. ita & oblatio eadem est.* Et Hom. de prodit. Judæ: *Sicut vox illa, quæ dixit, Crescite & multiplicamini, &c. omni tempore sentit effectum ad generationem, ita vox illa, Hoc est Corpus meum, semel quidem dicta est, sed &c. usq; ad hodiernum diem &c. præstat Sacrificio firmitatem.* S. Augustinum Serm. 28. de Verbis Domini: *Quod offertur in Altari, panis dicitur; ubi Christi verba deprompta fuerint, iam non panis dicitur, sed Corpus appellatur.* Pag. 4. S. Gregor. M. lib. 4. cap. 58. *In ipsa immolationis hora Cælos aperiri, in illo JESV Christi mysterio Angelorum Choros adesse.* Pag. 5. Optatū lib. 6. contra Parmen. *Quid est tam sacrilegum, quàm Altaria DEI, in quibus & vos aliquando obtulistis, frangere, radere, removere.* Ibidem adducit Concilium Nicænum I. *iacere in hac mensa sacra Agnum DEI tollentem peccata mundi, qui incruentè à Sacerdotibus immolatur.* Et pag. 32. post Sæculum II. adducit Tertullianum de Oratione cap. 14. *Accepto Corpore Domini, & reservato, utrumq; salvum est, & participatio Sacrificij, & executio officij.* Pag. 35. adducit Bedam Cantuar. lib. 4. Hist. Angl. cap. 14. referentem, *Presbyterum infirmanti puero de Sacrificio Dominicæ oblationis particulam deferri mandâsse.* Et pag. 48. deducit ex Beda sic: *Si Sacrificium in terram ceciderit causâ*

NB.

NB.

negligentiæ, 50. Psalmos cantet: qui neglexerit Sacrificium, ut vermes in eo sint, ut colorem non habeat saporemquè, viginti dies pœniteat, vel triginta, vel quadraginta. Ibidem adducit Burchardum, qui cap. 12. ait: *Illud etiam annectendum videtur, ut oblationes, quæ in Altari offeruntur, de Sabbato in Sabbatum semper innoventur.* Videat ergo Werner, & omnes Dissidentes, si habeant Sacrosanctum Missæ Sacrificium, de quo tam clarè & tam multi SS. Patres, etiam ipso teste Wernero, testificantur.

Conservatio Eucharistiæ, quam Werner superiùs improbavit.

Chemnicius in 2. Part. Exam. pag. 800. & seq. proponit Argumenta, sub hoc titulo: *Argumenta ostendentia abominationem Missæ Pontificiæ.* Primum & principale est, etsi longum, videamus, quid illud valeat. Dicit ille: *Instituere cultum extra verbum, & sine verbo DEI, vanum est, immo idololatria est, cùm scriptum sit: Frustrà colunt me mandatis & doctrinis hominum.* Ad hoc Argumentum, licèt longum sit, brevissimè ad illud respondetur. Jam ostensum est Chemnicio, & omnibus, qui tollunt Missæ Sacrificium, quòd SS. Patres universim ex multis locis S. Scripturæ ostendunt Missæ Sacrificium, de quo sic loquitur S. August. Epist. 92. Q. 3. *Nostrum Sacrificium non solùm Evangelicis, sed etiam Propheticis libris demonstratum est.* S. Cyprian. lib. 2. Epist. 3. ait: *Per Salomonem Spiritus S. typum Dominici Sacrificij præmonstrat, immolatæ hostiæ & panis & vini, sed & Altaris, & Apostolorum faciens mentionem.* Similiter multi alij SS. Patres ostendunt Missæ Sacrificium satis clarè ex utraq; Scriptura. Illo autem loco S. Scripturæ, *Frustrà me colunt mandatis & doctrinis hominum,* abusus est Chemnicius: nam contra traditiones varias Judæorum hæc dixit Christus, ut patet cuiq; legenti vel scienti Evangelium, & in Discursu de Traditionibus ostendimus. Undè nihil valet contra Sacrificium, cùm illud necdum erat institutum. Quòd autem non sit Missa instituta extra Verbum DEI, patet etiam ex pluribus locis Novi Testam. ut Luc. 22. *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur*; non dicit, vobis datur, sed, pro vobis datur, id est, libatur DEO in Sacrificium: dare enim aliquid DEO pro aliquo, est offerre illud pro aliquo. Nec potest responderi: Ergo Christus hoc loco offerre jussit, non manducare. ℟. Manducationem ex alijs multis locis colligimus: ut v. g. *Caro mea verè est cibus, & Sanguis meus &c.* & ex illo, *Accipite, & manducate,* sufficit nobis, ut probemus Carnem Christi, quam nobis tradidit manducandam, obtulit sub specie panis in Sacrificium. *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur,*

tur, non ſolùm ad manducandum, ſed pro vobis datur in Sacrificium. Et 1. ad Corint. 5. & 10. & multa alia vide in Catholicis Authoribus. Ad hæc quid reſpondeat Chemnicius, audiamus. Videns ille poſt multas datas ſolutiones, videns, non ſatisfacere Lectoribus, ultimatè ſic reſpondet, contra omnia teſtimonia Patrum, pag. 798. & 799. *Neq; Veterum qualescunq; ſententiæ, ſed Scriptura Canonica, regula eſt & norma Fidei & iudicij in hac controverſia.* Sed paulò antè contrarium dixit, dum ait, *Bonas mentes ſemper plurimi feciſſe conſenſum Antiquitatis.* Deindè ex ipſo Chemnicio, Chemnicium refutamus. Scribit ille in Exam. Concil. Trident. Seſs. 4. in 5. gene. Tradit. & ait: *Affirmant Origenes & Auguſtinus, Baptiſmum parvulorum eſſe Traditionem Apoſtolicam, hoc recipimus.* *Primò* dicimus, Baptiſmum conſtitutum eſſe extra Verbum, & ſinè Verbo DEI, in nulla enim Scriptura legimus, parvulos baptizandos, & tamen non eſt idololatria, quia illam recipit Chemnicius. *Secundò* dicimus, Chemnicius credit duobus antiquis Patribus, quòd Baptiſmus parvulorum ſit Traditio Apoſtolica, multò magis credere debet tot SS. Patribus, qui tam clarè oſtendunt, Miſſæ Sacrificium eſſe Traditionem Dominicam: ſi horum reijcit teſtimonia, multò magis duorum reijcere debet, (*a*) conſequenter & Baptiſmum parvulorũ, aliàs hoc Argumento ſemper ex Chemnicio Anabaptiſtæ triumphabunt, & dicent, ſi multorum teſtimonia non valent apud Chemnicium, multò magis neq; duorum. Et ſi hæc non ſufficiunt, producimus Lutherum, qui convictus Argumento Anabaptiſtarum, contra illos ad duos Plebanos inter alia hæc ait: *Quòd dicunt Anabaptiſtæ, nusquam in Scripturis haberi, quòd haud habeant fidem, aut baptizari debeant infantes, fatemur, nos id nullâ Scripturâ probare poſſe, quæ clarè & manifeſtè talibus aut ſimilibus verbis dicat, debetis pueros baptizare; nam & ipſi credunt, ſi quis nos urgeat ad demonſtrandam eiusmodi literam, huic nos tanquam victori cedamus oportet, nusquam enim ſcriptum invenimus. Boni autem, & ratione præditi Chriſtiani, tale nihil à nobis exigunt, faciunt id contentioſi tantùm, & præfracti homines, ut eſſe prudentes videantur, contra verò nullam illi Scripturam proferunt, quæ dicat, debetis adultos baptizare, non autem pueros. Mox ex Apoſtolorum Traditione, ſemper in Eccleſia DEI obſervata, docet parvulos eſſe baptizandos, etiamſi nulla Scriptura faciendum id eſſe præcipiat. Ac ſicut nuper in Euchariſtiæ Sacramento, ita & nunc in parvulorum Baptiſmo defendendo, potiſſimùm nititur Eccleſiæ auctoritate.*

(a) cùm etiam iſti duo, S. Auguſtinus & Origenes, teſtentur de Miſſæ Sacrificio.

Vide ſuprà in Diſcurſu de Tradition. per ſingulos Eccleſiæ Status, Naturæ, Legis Scriptæ, Legis Gratiæ.

contra ſeipſum hæc protulit Lutherus.

Puto, quòd Chemnicius hæc Lutheri legerit verba, qui contentiosos, & præfractos vocat homines, qui faciunt hoc, ut prudentes videantur, qui Traditioni & auctoritati Ecclesiæ non acquiescunt. Mirabile sanè cuiq; videri debet, quòd contra Anabaptistas Chemnicius recipit duorum Patrum testimonia, sicut & Lutherus Traditionem eorundem Patrum, & auctoritatem Ecclesiæ, in defendendo parvulorum Baptismo. Cùm verò & hi duo, & multi alij, uno ore testantur, dari Missæ Sacrificium in Ecclesia, hos omnes reijcit Chemnicius. Similiter & Lutherus, contra Missæ Sacrificium valedicit auctoritati Ecclesiæ, & SS. Patribus. Sic enim libro de privata Missa ait: *Si clamitent Papistæ, Ecclesia, Ecclesia, Patres, Patres, quia ut dixi, hominum dicta aut facta nihil in tam magnis causis curamus. &c. Verbo, Christi iudicamus Ecclesiam.* Et in Concilio Trident. ex sola Scriptura ut res controversæ deciderētur, proposuit, ut sic omnia eluderet, & nihil certi statueretur ex sola Scriptura, ut patuit ex 4ta Conditione Protestantium pro Concilio Trident. Alibi objicit Chemnicius, Canonem à multis Authoribus compositum. ℞. Etiam Symbolum Apostolicum à 12. Apostolis compositum, & tamen illud recipit Chemnicius. Sunt plura similia ejusmodi Argumenta illius, quæ videri possunt apud Authores Cathol. Videamus etiam breviter, quæ ipse dixerit contra Concil. Trident ut ex his de alijs, quisq; judicium ferat. Ait ille pag. 853. Concil Trid. Sess 22. cap. 5. sinè distinctione omnes Cæremonias approbare, sive piæ, sive superstitiosæ sint. At Concilium non loquitur, nisi de his Cæremonijs, quæ Ecclesia instituit, ut ex textu Concilij patet. Deinde, quare in particulari has superstitiosas non prodidit Cæremonias? ideò, ne proderet se nescire, quænam illæ sint. Author Tubæ Pacis pag. 8. citat Calvinum, qui in Epist. Sadolet. Card. ait, Omnes suos conatus esse, ut restituat illam Ecclesiæ faciem, quæ fuit apud Græcos, tempore Chrysostomi & Basilij M. & apud Latinos, tempore Cypriani, Ambrosij, Augustini, ita ut Scripta illorum testantur. *Subsumo.* Sed Scripta testantur prædictorum SS. Patrum, & multorum aliorum, & ferè omnium, ut supra patuit, de Missæ Sacrificio, quòd Christus illud obtulit in ultima Cæna; testantur Invocationem Sanctorum; testantur liberum Arbitrium, bona Opera meritoria vitæ æternæ; testantur realem præsentiam Christi in Sacramento, Septem Sacramenta, & alia, quæ nos credimus dogmata: deindè, si Calvinus desiderabat, illam restituere faciem Ecclesiæ, quare non assumpsit aliquam

Superiùs auctoritate Ecclesiæ defendit Baptismum parvulorum, hîc iterum nec Ecclesiam, nec SS. Patres curat; alter Protheus Lutherus.

Verbo, secundùm explicationem suam iudicat Ecclesiam Lutherus.

quam ex Liturgijs? vel S. Chrysostomi, vel Basilij, vel Ambrosij, si non placuit Romana, vel saltim S. Jacobi, vel aliorum Apostolorum? sed nihil horum fecit: ista non cohærent, velle faciem Ecclesiæ restituere, quæ fuit tempore Chrysostomi, Basilij; & illius Ecclesiæ Missæ Sacrificium penitùs eliminare, non est ista restitutio, sed sublatio supremi cultûs Divini, quo Ecclesia coluit DEUM à suis primordijs. Sanè advertit Calvinus, quòd arduum nimis erat, oppugnare veritatem Catholicam: advertit, quòd multi docti & sensati Viri notarent illum, quòd illam Ecclesiam oppugnaret, contra quam Christus promisit, portas inferi non prævalituras. Sic finxit, se antiquam velle reformare Ecclesiam: sed ista verba erant, & pollicitationes, non autem ipsa veritas. Sic & Melanchton advertit, quòd & Lutheri, & Calvini, & Chemnicij parùm valerent contra Missæ Sacrificiũ argumenta, finxit se illud venerari. Sic enim ait p. 25. in Art. de Missa: *Retinetur enim Missa apud nos, & summâ reverentiâ celebratur*; tamen contrarium in Articulis Smalcaldicis ait pag. 280. *Abroganda meritò Missa est* Et pag 22. in Præfat. de abusibus ait: *Cùm Ecclesiæ apud nos de nullo Articulo Fidei dissentiant ab Ecclesia Catholica, tantùm paucos quosdam abusus omittant.* Videat Melanchton, si verum dicit, utrum propter paucos abusus tot homines ab Ecclesia Cathol. Rom. retrahere licebat.

& alia suprà nominata.

Ultimatè ponimus hanc evidentissimam pro Missæ Sacrificio probationem, quam ille tantùm advertere non poterit, qui fumo superbiæ obcæcatus, omnis veritatis inimicus est. Missæ Sacrificium celebratum semper fuisse ab ipsis primordijs Ecclesiæ, id testatur Græca, Latina Ecclesia: testantur SS. Patres universim omnes: testantur multi diversis temporibus Scriptores: testantur ipsi adversarij. Sic enim Lutherus lib. de Captiv. Babil cap. 1. ait: *Missa creditur passim esse Sacrificium, quod offertur DEO; accedunt his dicta SS. Patrum, tot exempla, totus per Orbem usus constanter observatus.* Simile habet Calvinus lib. 4 Instit. cap. 18. Hoc certissimo posito principio, etiam ab adversarijs concesso, Missam habitam pro Sacrificio omni tempore in toto Orbe terrarum; si hoc verum non est, quod asserimus. *Primò*, totam universalem Ecclesiam, non solum modernam, sed etiam illam annorum quingentorum post Christum gravissimè errâsse, cùm non tam modernæ, quàm antiquæ Ecclesiæ sit hoc Sacrificium, ut jam clarè patuit, immo illam antiquam Ecclesiam annorum quingentorum perijsse, quia falsum in re gravi docebat,

cebat, Missam esse Sacrificium, quod uni DEO offertur, ut Lutherus ait, & Missa non erat Sacrificium. *Secundò*, omnes SS. PP. suprà citatos graviter erráſſe, qui docent, Missam esse Sacrificium, & eosdem SS. Patres falsò exposuisse omnia vaticinia Prophetarum de Missæ Sacrificio. *Tertiò*, Christi promissionem non compleri, Matth. 16. *Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*; & illud Apostoli, 1. ad Tim. 3. Ecclesiam esse *Columnam & firmamentum veritatis*, quia Ecclesia, tam antiqua Ann. 500. quàm moderna docet, Missam esse Sacrificium. *Quartò*, omnes SS. Patres & Doctores Ecclesiæ, immo & Apostolos, quorum extant Liturgiæ, gravissimè erráſſe, qui hoc frequentârunt Sacrificium: nam in his Liturgijs inveniuntur Oblationes, & illa omnia, quæ passim reprehendunt adversarij, & exindè impios & sacrilegos fuisse. *Quintò*, fuerunt plurimi Sancti, tam in antiqua annorum quingentorum, quàm in moderna Ecclesia: de antiqua notum est omnibus; de moderna etiam ipsi adversarij testantur. Sic Confessio August. Apolog. Respon. ad Argum. Advers. ait: *Antonius, Bernardus, Dominicus, Franciscus, & alij SS. Patres, elegerunt certum vitæ genus.* Sanctos nominat prædictos Patres. Calvinus lib. 4. Instit. cap. 18. §. 15. ait: *Non sic hodiè à Sancta illa Antiquitate Monachos degeneráſſe dico, quin aliquos in suo genere bonos habeant.* Et Lutherus iterum in Propos. A. Dñi 1520. ait: *Ad libertatem pertinet, sese perpetuo Voto, aut cuicunq; Legi subdere. Talis fuit Bernardi Religio, & omnium, qui feliciter Religiosi fuerunt.* At quomodo Sancti? quomodo boni? quomodo felices? judicio Lutheri & Calvini, cùm omnes Missæ Sacrificium offerebant, ista nullo modo possunt cohærere His ergo Sanctis, ut dicit Melanchton, his bonis, ut ait Calvinus, his felicibus, ut ait Lutherus, tam modernis quàm antiquis SS. Patribus, non revelavit DEUS, Missam non esse Sacrificium per tot Sæcula, nisi primò Luthero, à quo alij hoc didicerunt. Ipse enim sic ait Tom. 7. fol. 274. *Primus fui, cui DEUS hæc, quæ vobis prædicata sunt, revelare dignatus est.* Ergo novam doctrinam prædicabat Lutherus, antiquæ Ecclesiæ contrariam, quia nulli ante Lutherum, illam DEUS revelavit. Quòd autem non fuerit à DEO revelata, patet ex illiusmet verbis. Ait enim Tom. 2. Jen. fol. 9. in Præfat. lib. de abusu Missæ: *Quàm sæpè cor mihi palpitavit, neq; coarguit, atq; obiecit, cæteri omnes errent, ac tantoperè errârint: quòd si tu erres, ac tot in errorem seduceres, perpetuo supplicio condemnandos.* Et Serm. Conviv. fol. 10. *Pergraves mihi*

ut suprà patuit

mihi fuerunt istæ cogitationes: Tu solus purum atq; emaculatum verbum DEI habes, cæteri omnes eo destituuntur; quod Christiana Ecclesia decrevit, totq; annos credidit, tu impugnas, & tanquam falsum evertis? Et fol. 158. *Istas cogitationes nunquam ex animo dimitto, quin optimè vellem, hanc me causam nunquam incæpisse.* Et fol. 273. *Nunquam maiores, gravioresq; tentationes habui, quam ex meis Concionibus. Cogitabam enim ista: Tu solus incepisti; istâ tentatione sapè ad infernum usq; demersus sum.* Ex his dictis duo eruuntur. *Primò*, nec in Prophetarum, nec in illorum, qui verè fuerunt missi à DEO, doctrina similes legimus angustias & timores, ratione suæ doctrinæ, sicut timuit Lutherus sibi, & omnibus Sequacibus æternam damnationem. *Secundò*, in Luthero fuisse purè fidem solùm humanam, cum formidine æternæ damnationis, *cùm optaret, hanc causam nunquam incæpisse*, addens, *sperare se, ubi horum temporum curiositas saturata fuerit, brevi monimenta sua interitura*; sicut etiam aliàs dixit: *Hæc causa sicut non propter DEUM incæpta est, ita nec propter DEUM finietur.* Confirmatur hoc. Nam Paræus Calvinista in Prælectionibus Catechisticis, cùm objectum fuisset, doctrinam Calvinisticam à dæmone institutam, sic argumentatur: *Doctrina Calvinistica profecta est à dæmone, qui eam Zwinglio inspiravit. Ergo non potest esse vera.* Et sic ille retorquet Argumentum: *Doctrina Lutherana de abroganda Missa, est etiam à dæmone inspirata, Ergo similiter non potest esse vera.* Quod etiam argutè unus ex Ordine S. Bernardi Religiosus refutavit, his verbis: *Si Missa abominatio esset, ut tu blasphemas, an putas, diabolum contra eam disputaturum, & ad eam abolendam, Argumenta subministraturum, ac non potiùs modis omnibus eam stabiliturum, magisq; confirmaturum.* Adhuc placet unicam auctoritatem S. Augustini adducere, cùm ad illum Calvinus remiserit omnes Dissidentes, tanquam ad optimum Antiquitatis testem. Sic S. August. Serm. 1. de Tempore ait: *In die verò (scilicet Dominico) nullus se à Missarum Sacrarum celebratione separet, ne quis domi remaneat, cæteris ad Ecclesiam pergentibus.*

in Præfat. Tom. 1

Ultimatè objicitur omnibus, tam Lutheranis, quàm Calvinistis, & alijs Dissidentibus, quicunq; Missæ Sacrificium oppugnant, non tam modernam, quàm antiquam annorum 500. oppugnare Ecclesiam, cùm omnes SS. Patres, qui illis 500. annis vixerint, uno ore testantur de Missæ Sacrificio, ut suprà patuit: Sancti verò Patres debent semper haberi pro incorruptis testibus, *quos Spiritus S. posuit regere*

ad Ephes. 4

regere Eccleſiam DEI, nec uni parti, quàm alteri, magis favebant, ſed quod invenerunt, hoc Scriptis ſuis poſteritati tradiderunt, nec Catholicos, nec Lutheranos, nec Calviniſtas reſpiciebant, ſed quod à Majoribus acceperunt, poſteris conſignârunt. Quòd ſi hæc abſurda videntur, & nullo modo admittenda, ſequitur verum eſſe, quod nos cum antiqua; & moderna Eccleſia docemus, Miſſam eſſe Sacrificium, quod ſoli DEO offertur, & eſt ſupremus cultus illius, ſinè quo, ſicut à principio mundi DEUS non fuit, ita nec erit, usq; ad conſummationem illius, quod & adverſarij concederent, ſi locum veritati dare vellent. Ultimatè, Waldenſes primò negârunt Miſſæ Sacrificium: quales verò illi fuerunt hæretici, inferiùs patebit. Deindè Wiclefus, qui etiam negavit liberum Arbitrium, cum Simone Mago, Marcione, Manichæis, qui judicio omnium fuerunt hæretici, Hus verò celebrabat Miſſas, etiam in ſua hæreſi; tamen ante Waldenſes nullus ex antiquis hæreticis, nec Arius, nec Macedonius, nec Neſtorius, nec Eutyches, nec Pelagius, auſi ſunt negare, ut rem in Eccleſia notiſſimam.

Diſcurſus Authoris Cap. XIV.

Pag. 64:

De Purgatorio.

PLurimi ſunt Articuli, in quibus diſsentimus ob homonymiam hujus vel illius vocabuli. Plurimi, ob non ſatis diſcuſſas rationes & intentiones aſsertorum: e. g. Articuli de Purgatorio, &c. Indulgentijs, ſunt ferè omnibus Proteſtantibus errores, at non errores Romano-Catholicis. Hinc maximè indagandum, quo animo hæc vel illa dicantur. &c. Deindè judicium de his rebus non ſtet de noſtra, de hujus vel illius privati hominis, nec etiam particularis cœtûs ſententia, cùm hæc ſententia, quam Proteſtantes erroneam judicant, ſit ſententia tot, tantarumq; Eccleſiarum in Occidente, ubi tot pij, tot conſcientioſi, tot ſalutis æternæ amantes, tot eruditi ac magni Viri inveniuntur.

Discursus Theolog.

An testimonio Scripturæ & Veteris Ecclesiæ detur Purgatorium?

CUm hæc sententia de Purgatorio sit Universalis Ecclesiæ, toto Orbe terrarum diffusæ, etiam Primitivæ, quæ proxima fuit temporibus Apostolorum, habeatq; fundamenta evidentissima in Sacra Scriptura, & testimonia ab illa, tum à SS. Patribus, vix non omnibus, & cùm negata fuerit hæc sententia ab hæreticis aliquibus, tam antiquis, quàm recentioribus, Ecclesia explicavit se contra illos: undè benè adducit Author Tubæ pag. 35. non posse sufficere judicium privati hominis, vel cœtûs, vel hæresis, quæ semper subsunt erroribus, ut judicet Universalis Ecclesiæ sententiam. quòd sit erronea, ob non discussas, & non intellectas rationes asertorum. Ut ergo non sint errores Protestantibus de Purgatorio, sicut non sunt Romano-Catholicis, ostendemus, quibus fundamentis S. Scripturæ Purgatorium nititur, quænam sit sententia Catholica, & quo animo ea dicantur, quæ de Purgatorio dicuntur.

Nullum est dubium, dari Purgatorium, seu aliquem locum, in quo justorum animæ, nondum satis depurgatæ. post mortem plenè purgantur, antequam veniant ad Cœlum: nam *nihil coinquinatum intrabit in Regnum Cælorum*, Apocal. 21.

Probatur hæc veritas Catholica varijs locis S. Scripturæ. 2. Machab. 12. *Sancta ergo & salubris est cogitatio, orare pro defunctis, ut à peccatis solvantur.* Libros verò Machabæorum esse Canonicos, testantur Concilia, Carthag. III. C. 47. celebratum A. 397. item SS. Patres, Gelasius, Innocentius I. Epist. ad Exuperium, cap. ult. S. August. lib. 18. de Civit. DEI cap. 36. ubi ait: *Libros Machabæorum non Judæi, sed Ecclesia pro Canonicis habet.* Idem S. August. lib. 4. de Cura pro Mortuis ait: *In Machabæorum libris legimus oblatum pro mortuis Sacrificium: sed etsi nusquam in Scripturis Veteribus legeretur, non parva tamen est Universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret authoritas, ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino DEO ad eius Altare funduntur, locum suum habet etiam commendatio mortuorum.* Et adducens S. Augustinus illum locum Matth. 17. *Qui dixerit contra Spiritum S. non remittetur ei, neq; in hoc, neq; in futuro Seculo*, rectè adducit, *esse aliqua peccata, quæ remittuntur in futuro Seculo.* S. Chryso-

sostomus probat, esse Traditionem Apostolicam, orare pro mortuis, dum Homil. 69. ad popul. Antioch. ait: *Non temerè hæc ab Apostolis sancita fuerunt, ut in tremendis mysterijs defunctorum agatur commemoratio.* Confirmatur, Apostolicam esse Traditionem: nam in omnibus Liturgijs, Petri, Jacobi, Marci, & aliorum SS. Patrum, habetur commendatio mortuorum. Liturgias verò Apostolorum constat ex Traditione Apostolica, nec ullum dubium esse. Secundus locus, Tobiæ 4. *Panem tuum & vinum super sepulchrum justi constitue, & noli ex eo manducare & bibere cum peccatoribus.* S. Chrysostomus Homil. 32. in Matth. ait: *Cur post mortem tuorum pauperes convocas? cur Presbyteros, ut pro eis velint orare, obsecras?* Tertius locus, Psal. 37. *Domine, ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias me.* Hunc locum S. August. in Psal. 37. ita exponit: *In hac vita purges me, & talem me reddas, cui iam emendatorio igne non opus sit.* Quartus locus, Psal. 65. *Transivimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.* Hunc locum Origenes Hom. 25. in Num. & S. Ambrosius in Psal. 36. & Serm. in Psal. 118. exponit sic: *Hîc per aquam, illic per ignem; per aquam, ut abluantur peccata, per ignem, ut exurantur.* Quintus locus, Isaiæ 4. *Purgabit Dominus sordes filiorum & filiarum Sion, &c. spiritu iudicij & combustionis.* Hunc locum exponit S. August. de Purgatorio, lib. 20. de Civit. DEI cap. 25. Sextus locus, Malach. 3. *Ipse sedebit, quasi ignis conflans, & purgabit filios Levi, & colabit eos.* Hunc locum exponunt de pœna Purgatorij, Origenes Homil. 6. in Exod. S. Ambrosius in Psal. 36. S. August. lib. 20. de Civit. DEI cap. 25.

NB. Probatur ex Novo Testam. Purgatorium. Matth. 12. dicit „ Dominus, esse quoddam peccatum, quod non remittitur, neq; in „ hoc, neq; in futuro sæculo. Hinc colligunt SS. Patres, quædam peccata remitti in futuro sæculo. Ita S. Augustinus lib. de Civit. DEI cap. 24. & lib. 9. in Julian. cap. 5. S. Gregor. lib. 4. Dialog. c. 39. S. Bernardus Hom. 66. in Cant. Secundus locus, 1. Corint. 3. *Si quis autem superædificat fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fænum, stipulam, &c. Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur uniuscuiusq; opus, quale sit ignis probabit. &c. Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* S. August. in Psal. 37. „ ait: Si ædificarent aurum, argentum, lapides pretiosos, de utroq; „ igne securi essent, non solùm de illo æterno, qui in æternum cruci„ aturus est impios, sed etiam de illo, qui emendabit eos, qui per „ ignem

ignem salvi erunt. S. Ambros. in Psal. 118. ait: Omnes nos for- „
nax probabit, ergo quia examinandi sumus, sic nos agamus, &c. „
ut cùm unusquisq; nostrûm venerit ad judicium DEI, ad illos i- „
gnes, quos transituri sumus, dicat, vide humilitatem meam. Idem „
in hunc locum ait: Sed cùm Paulus dicit, *sic tamen quasi per ignē*, „
ostendit quidem, illum salvum futurum, sed pœnas ignis passurū, „
ut per ignem purgatus, fiat salvus, & non sicut perfidi, æterno i- „
gne in perpetuum torqueatur. S. Cyprian lib. 4. Epist. 2. ad An- „ Sixti A. 248
ton. ait: Aliud est, ad veniam stare; aliud, ad gloriam perveni- „
re; aliud, missum in carcerem non exire, donec solvat novissimū „
quadrantem; aliud, statim Fidei & virtutis accipere mercedem; „
aliud, pro peccatis longo dolore cruciatum emendari, & purgari „
diù igne. S. Hieron. in 4. Cap. Amos ait: Juxta illud, quod in „
Apostolo legimus, *Ipse autem salvus erit, quasi per ignem*, qui er- „
go salvatur per ignem, quasi torris de incendio rapiatur. S. Au- „
gust. in Psal. 37. ait: In hac vita purges me, & talem me reddas, „ NB.
cui jam emendatorio igne opus non sit. Et infrà, explicans hunc „
locum Apostoli, ait: Contemnitur ille ignis, ita planè, quamvis „
salvi per ignem, gravior tamen sit ille ignis, quàm quidquid po- „
test homo pati in hac vita. S. Gregor. lib. 4. Dialog. c. 39. ait: „
Peccata majora, & idcircò duriora, atq; tunc jam insolubilia, sed „
lignum, fœnum, stipulam, id est, peccata minuta, atq; levissima, „
quæ ignis facile consumit. Origenes Homil. 6. in Exod. ait: Sed „
& illud cùm convenitur, si quis multa opera bona, & parùm ali- „
quid iniquitatis attulerit, illud parùm, tanquam plumbum, igne „
resolvitur, & purgatur. S. Thomas Opusculo 1. contra Græcos, „
adducit Theodoretum, explicantem hunc locum his verbis: Cre- „
dimus ignem purgatorium, quo purgantur animæ, ut aurum in „
conflatorio. „

Probatur Purgatorium ex Concilijs & Liturgijs Apostolorum, & SS. Patrum. Concil. Carthag. III. celebratum An. 397. Cap. 29. ait: Sacramenta Altaris non nisi à jejunis hominibus cele- „
brentur: si autem aliquorum pro meridiano tempore defuncto- „ NB.
rum commendatio facienda est, solis Orationibus fiat. Similia le- „
guntur in Concil. Carthag. IV. Cap. 79. Pœnitentes &c. Si casu „
in itinere, vel in mari mortui fuerint, ubi eis subveniri non possit, „
memoria eorum & Orationibus, & Oblationibus commendetur. „
Concilium Chalcedonense Generale IV. celebratum An. 350. In

hoc Concilio Sesione 3. lecti sunt libelli accusationum, quos Theodorus & Ischyrion, Athanasius & Sopronius, contra Dioscorum obtulerunt. &c.

Vide suprà pag. 517 vers. 19

Missæ Sacrificiū & oratio pro defunctis, ex Concil. Generl IV. Chalced.

Nota, Lector. *Primò*. firmissimum sumi argumentum contra hæreticos pro Missæ Sacrificio, ex hoc Concilio Generali IV. quod dicunt se venerari Protestantes. *Secundò*, habes antiquum usum orandi pro mortuis, & adolendi incensum pro animabus illorum, quod nisi sanctè pièq; frequentaret universalitas Ecclesiæ, nequaquam coram Oecumenica Synodo, Dioscoro id pro crimine objectū fuisset. Quomodo ergo Dissidentes dicunt, se venerari, & recipere quatuor Generalia Concilia, cùm Missæ Sacrificium, & Orationes pro defunctis reijciunt. Item Lateranense Concil. Gener. Sessione ult. in Decreto de Purgatorio, & Tridentinum Sess 25. & omnes Liturgiæ, Jacobi, Basilij, Chrysostomi, Ambrosij: nam in omnibus fit Oratio pro defunctis. Undè S. August. lib. de Cura pro mortuis cap. 1. ait: Adjungis, vacare non posse, quod universa pro defunctis Ecclesia supplicare consuevit. Et infrà ait: In Machabæorum libris legimus, oblatum pro mortuis Sacrificium; sed etsi nusquam in Scripturis veteribus omninò legeretur, non parva est universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret auctoritas, ubi in precibus Sacerdotis quæ DEO ad ejus Altare funduntur, locū suum habet etiam Commendatio defunctorum. Idem Epist. 118. ait: Insolentissimæ insaniæ est, disputare contra id, quod universa Ecclesia facit. Et meritò hæc dixerit S. Augustinus; nam spretâ auctoritate universæ Ecclesiæ, propè infinitæ hæreses occurrent cum suis falsis dogmatibus, & trahent ad se unumquemque, ut recipiat illarum errores, nec potest unam sinè injuria aliarum recipere: nam omnes pro suis erroribus adducunt Scripturas. In Liturgia Græcorum, de qua loquitur S. Epiphanius, & quæ extat in Tom. 5. S. Chrysostomi, sic legimus: Offerimus tibi, Domine, Sacrificium pro Patriarchis, Apostolis, Prophetis, Martyribus, & præcipuè pro Beatissima Deipara. Et statim subjungit Liturgia: Quorum Supplicationibus respice nos DEUS. Deindè pro alijs defunctis sic subjungit: Et memento omnium fidelium defunctorum, qui dormiêrunt in spe Resurrectionis, & quiescere eos facito, ubi videtur lumen vultûs tui. Undè S. August. Tract. 84. in Joan. similiter ait: Ideò in ipsam mensam non sic Martyres commemoramus, quemadmodum alios defunctos, qui in pace requiescunt, ut pro eis oremus, sed magis, ut orent ipsi pro nobis.

Testimonium S. Augustini, universa Ecclesiæ esse, orationem pro defunctis.

☞

Probatur ex SS. Patribus Purgatorium. S. Dionysius, qui vidit tempora Apostolorum, de Eccles. Hierarchia cap. 7. ait: Accedens deindè Venerandus Antistes, precem Sacram supra mortuum peragit, precatur Oratio Divinam clementiam, ut cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto, eumq; in luce constituat, & regione vivorum. S. Greg. Nazianz. in Orat. in Cæsarium ait: Et nostras, & eorum, qui quasi in via paratiores, priùs ad hospitium pervenerunt, animas commendemus. S. Ephrem in suo Testamento: Assiduè in vestris Orationibus mei memoriam faciatis, etenim in vanitate & iniquitate vitam peregi meam. S. Cyrillus Catech. 5. Mystag. Deniq; pro omnibus oramus, qui inter nos vitâ functi sunt, maximum credentes esse animarum juvamen, pro quibus offertur obsecratio Sancti illius ac tremendi Sacrificij. Epiphanius in fine Operis contra hæreses, numerat inter dogmata Ecclesiæ, Orationem pro defunctis; & Hæresi 75. Aerium hæreticum facit, qui hoc negabat. Idem sentiebat S. August. lib. de Hæresibus cap. 53. nempè Aerium hæreticum eò, quòd negâsset pro defunctis Sacrificia offerenda. S. Chrysost. Hom. 41. in 1. ad Corint. ait: Juvetur mortuus, non lacrymis, sed precibus, supplicationibus, eleëmosynis. Et infra: Ne fatigemur mortuis auxilium ferre, preces pro illis offerendo. Et Hom. 69. ad popul. Non temerè ab Apostolis sancita fuerunt, ut in tremendis mysterijs defunctorum agatur commemoratio. Idem Hom. 32 in Matth Hom. 84. in Joan. Hom. 3. in Epist. ad Philipp. & Hom. 21. in Act. Apost. Theodoretus lib. 5. Hist. cap. 26. scribit, Theodosium Juniorem ad Reliquias S. Joan. Chrysost. orâsse pro animabus Parentum suorum, Arcadij & Eudoxiæ, jam defunctorum. Tertull. in lib. de Corona Milit. inter Traditiones Apostolicas numerat Suffragia pro defunctis. Et lib. de Monog. ait: *Pro anima ejus oret, & refrigerium interim adpostulet ei, & in prima Resurrectione consortium, & offerat annuis diebus dormitionis ejus, nam hæc nisi fecerit, verè repudiavit, quantum in ipsa est*, loquitur de Conjuge Defuncti. S. Cypr. lib. 1. Epist. 9. ait: Episcopi Antecessores nostri censuerant, &c. si quis hoc fecisset, non offeretur pro eo, nec Sacrificium pro dormitione ejus celebraretur. S. Ambros. lib. 2. Epist. 8. ad Faustin. Non tam deplorandam, quàm sequendam Orationibus reor, nec mœsticandam lacrymis tuis, sed magis oblationibus animam ejus Deo commendandam. S. Hiero. in

NB.

" in Cap. 5. Matth. ait: Hoc est, quod dicit, non egredieris de car-
" cere, donec etiam minuta peccata persolvas. S. August. lib. de
" Cura pro mortuis cap. 4. ait: Non sunt prætermittendæ suppli-
" cationes pro spiritibus mortuorum, quas faciendas pro omnibus
" in Christiana & Catholica Societate defunctis, &c. sub generali
" commemoratione suscepit Ecclesia. S. Greg. lib. 4. Dialog. cap.
" 39. ait: De quibusdam levibus culpis esse ante Judicium purga-
" torius ignis credendus est. Et cap. 55. ait: Multum solet animas
" etiam post mortem sacra oblatio hostiæ salutaris adjuvare. Et
" cap. 50. Quos gravia peccata non deprimunt, hoc prodest mor-
" tuis, si in Ecclesia sepeliantur, quòd eorum proximi, quoties ad
" eadem Sacra loca conveniunt suorum, quorum Sepulchra con-
" spiciunt, recordantur, & pro eis Domino DEO preces fundunt.
" Idem in Psal. 3. Pœnit. ait: Scio futurum esse, ut post hujus vitæ
" exitum, alij flammis expientur purgatorijs, alij sententiam æter-
" næ subeant damnationis. Isidorus lib. 1. de Offic. Divin. cap. 18.
" ait: Nisi Catholica Ecclesia crederet, fidelibus defunctis dimitti
" peccata, non pro eorum spiritibus vel eleèmosynam faceret, vel
" DEO Sacrificium offerret. Idem ibidem: Nam cùm Dominus
" dicit, Qui peccaverit in SpiritumS. non remittetur ei, neq; in hoc,
" neq; in futuro sæculo; demonstrat, quibusdam illic dimittenda
" esse peccata, & quodam purgatorio igne purganda. S. Hilarius in
" Psal. 118. in illud, *Concupivit anima desiderare*, ait: Nobis est ille
" indefessus ignis obeundus, in quo subeunda sunt gravia illa expi-
" andæ à peccatis animæ supplicia. Anselmus in 1. Corint. 3. Nam
" de quibusdam levibus culpis esse ante corporum resurrectionem,
" purgatorius ignis credendus est. S. Bernardus Serm. de Obitu
" Humberti ait: Volat, Fratres, irrevocabile tempus, & dum cre-
" ditis, vos cavere istam pœnam minimam, incurritis ampliorem.
" Illud enim scitote, quia post hanc vitam in purgatorijs locis cen-
" tupliciter, quæ fuerint hîc neglecta, redduntur ad novissimum
" quadrantem. Scio ego, quàm durum sit homini dissoluto appre-
" hendere disciplinam, verboso silentium pati, vagari solito stabi-
" lem permanere: sed durius, & multò durius erit, futuras mole-
" stias tolerare. Idem in Cantic. Serm. 66. Malachias apud S. Ber-
" nardum ait: Nec parùm mihi spei repositum in illa die, quâ de-
" functis tanta à vivis beneficia impenduntur. Beda in Psalm. 37.
" ait: Quidam committunt quædam peccata venialia graviora, &
" leviora,

leviora, & ideò neceſſe eſt, *ut tales in ira corripiantur, id eſt, in* „ *purgatorio igne*, &c. ut quæ in eis immunda ſunt, per illum exu- „ rantur, & ſic tandem idonei eſſe cum his,qui in dextera coronan- „ di ſunt, inveniantur. Lactantius lib. 7. cap. 21. ait: Quorum „ peccata pondere aut numero prævaluerunt, *perſtringentur igne*, „ *atq; amburentur*.

Ad hæc omnia reſpondet Calvinus lib. 3. Inſtit. cap. 4. §. 10. *Ante mille trecentos annos uſu receptum fuit, ut precationes fierent pro defunctis*. Et ſubdit infrà: *Sed omnes, fateor, in errorem abrepti fuerant*. Brevis ſanè expeditio Calvini, cùm non poſſit aliter reſpondere, totum ſine ratione negavit. Certè hæc unica confeſſio Calvini ad convincendum illum,& confirmandam veritatem de Purgatorio, deberet ſufficere. Non enim eſt credibile, Univerſalem Eccleſiam per mille trecentos annos, nempè ducentis poſt Chriſtum annis, in tam craſſo errore verſatam, neq; Concilia Generalia, Nicænum I. Conſtantinop. Epheſinum, Chalcedonenſe, hunc errorem damnâſſe, cùm illa poſteriora fuerint, quàm prætenſus de Purgatorio Calvino error, nullumq; fuiſſe ex antiquis, qui ſe huic errori prætenſo oppoſuerunt, niſi primò Aerius, quem ideò dicunt S. Auguſt. & Epiphan. hæreticum fuiſſe, & quod magis mirandum, eundem Aeriū Calviniſtæ pro hæretico habent. Deindè, ubi illud erit, quòd Calvinus lib. 3. Inſtit. cap. 3. dixerit, *Ex Auguſtino ſumant Lectores, ſi quid de ſenſu Antiquitatis certum habere volunt*. Et Lutherus in defenſione Cænæ Domini ait: *Meo ſanè iudicio, poſt Apoſtolos Eccleſia non habuit meliorem Auguſtino*. Nos ultra S. Auguſtinum viginti & aliquot SS. Patres de Purgatorio adduximus, quomodo ergo iſti omnes errârunt, ſi ſolus S. Auguſt. ſufficit Lectoribus, ut ſumant ex illo, ſi quid volunt de ſenſu Antiquitatis certum habere, ſuadente Calvino. S. verò Auguſtinus lib. 2. de Cura pro mortuis cap. 2. ſic ait: *Non parva eſt univerſæ Eccleſiæ, quæ in hac conſuetudine claret auctoritas, ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino DEO ad eius Altare funduntur, locum ſuum habet etiam commendatio mortuorum*. Et de Verb. Apoſt. Serm. 3. ſic ait: *Orationibus S. Eccleſiæ, & Sacrificio ſalutari, & Eléemoſynis, quæ pro defunctorum ſpiritibus erogantur, non eſt dubitandū, mortuos adiuvari. Hæc enim à Patribus univerſa obſervat Eccleſia*. Certè debuerunt ſufficere Calvino hæc teſtimonia S. Auguſtini, maximè, cùm non ex proprio ſenſu, (quamvis & ſic omnem meretur fidem) ſed auctoritatem univerſalis Eccleſiæ, quæ Orationibus, ſalu-

tari Sacrificio, Eléemoſynis, juvat fideles defunctos, adducit, & hanc praxim dicit acceptam à Patribus, nempe SS. Apoſtolis, & illis proxime ſuccedentibus. Sancti enim Patres ſuperiùs citati, ut Clemens, Epiphanius, Chryſoſtomus, etiam Tertullianus, aſſerunt, Orationem pro defunctis eſſe Apoſtolicam Traditionem, & nulli unquam Veterum contrarium dixerunt.

Adduximus etiam ſuperiùs & S. Bernardum, quem Calvinus & Lutherus pro Sancto agnoſcunt. Si Sanctus eſt Bernardus, teſtimonio Calvini & Lutheri, non ſcripſiſſet tam clarè de Purgatorio, ſi univerſalis Eccleſia non teneret de Purgatorio. Idem dicendum de alijs SS. Patribus ſuperiùs citatis. Lutherus in aſſerendo & negando Purgatorio, varius valdè fuit. In Diſputatione Lipſica, quæ adhuc extat, ait expreſsè ſic: *Ego qui credo fortiter, immo auſim dicere, ſcio Purgatorium eſſe, facilè perſuadeor, in Scripturis de eo fieri mentionem.* Poſteà admiſit quidem Purgatorium, ſed aliquibus admixtis erroribus. Primus error ejus fuit, Purgatorium non poſſe probari ex Scripturis, cùm ſuperiùs dixiſſet, *Facilè perſuadeor, de eo fieri in Scripturis mentionem.* Secundus error, Animas in Purgatorio non eſſe certas de ſalute conſequenda. Tertius error, Animas in Purgatorio poſſe mereri, & demereri. Quartus, Animas in Purgatorio ſine intermiſſione peccare, dum horrent pœnas, & quærunt requiem. Quintus, Animas, quæ liberantur per Suffragia Eccleſiæ, minùs beari, quàm ſi per ſe ſatis feciſſent. Iſti quinq; errores inter Articulos à Leone X. damnatos numerantur. Cum his erroribus tamen agnoſcebat Purgatorium, ultimatè & ſimpliciter negavit Purgatorium, libro ad Waldenſes de Euchariſtia. Duo itaq; aſſeruit Lutherus Contradictoria. Primò ait: *Credo fortiter, immo auſim dicere, ſcio Purgatorium eſſe, & facilè perſuadeor, de eo fieri mentionem in Scripturis*; & iterum aliud contrarium dicit, Purgatorium non poſſe probari ex Scripturis: tamen admittebat, licèt cum his quinq; erroribus, Purgatorium; & iterum ſuſtulit illud ad Waldenſes, ut ſuprà. Hæ propoſitiones contradictoriæ ſunt omnes Lutheri propoſitiones, poſſe probari, & non probari Purgatorium, dari, & non dari illud. Hæc ſunt contradictoria, & tamen ſunt placita Lutheri, & fortè ægrè ferent Lutherani, ſi Catholici dicent, unam ex eis eſſe falſam. Quomodo hæc concilianda, niſi fortè ſic diſtinguenda: Datur Purgatorium, & non datur; datur pro Catholicis, in gratia DEI, cum venialibus decedentibus: non datur pro Schiſmaticis &

hære-

hæreticis, & in mortalibus peccatis decedentibus; nam isti omnes non indigent Purgatorio, quia rectà vadunt ad infernum. Secundò, probatur & Scripturis Purgatorium, & non probatur. Probatur sensu universalis Ecclesiæ, & interpretatione SS. Patrum: non probatur sensu privato, qui S. Scripturam trahit ad suos errores, qui fuit semper hæreticorum. Sic erit vera Lutheri utraq; Contradictoria, adeóq; verissimum est, non dari pro illis Purgatorium, qui illud non credunt, nam rectà vadunt ad infernum.

Probamus itaq; Purgatorium quatuor Regulis consuetis, quibus alia dogmata Catholica solent probari. *Primò*, ex testimonio expresso Scripturæ, cum declaratione Ecclesiæ, quomodo probamus, Christum esse Consubstantialem Patri, ex illo Joan. 10. *Ego & Pater unum sumus*, additâ Nicæni Concilij declaratione, nam aliàs nunquam lis cum Arianis finita fuisset, cùm eum locum, & omnia illa, quæ afferri solent, ipsi aliter exponerent, pro tuenda sua hæresi, nisi Ecclesiæ universalis in Concilio declaratio, & expositio verborum accessisset. *Secundò*, per evidentem deductionem ex ijs, quæ habentur expresè in Scriptura, quomodo probamus, Christum duas habere Naturas, Divinam & Humanam, quia secundùm Scripturam DEUS & Homo est, additâ Concilij Sexti declaratione. *Tertiò*, ex Verbo DEI per Apostolos tradito, quomodo probamus, quatuor, & non plura, nec pauciora Evangelia, idq; non Petri, nec Nicodemi, sed Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis: Epistolas Pauli, & aliorum Apostolorum, esse Divinas Scripturas; Symbolum Apostolorum, quia hæc in nullis habentur Scripturis. Undè omnes hæretici, quamvis pugnent continuò contra Traditiones, nolint velint, debent illas suscipere, aliàs hæc omnia debent reijcere, & Evangelia, & Epistolas, & Symbolum Apostolorum, quia nullæ Scripturæ de his testimonium perhibent illis: his verò rejectis, non erunt Christiani, si dicent, veras Traditiones suscipimus, & falsas reijcimus. Et undè probant, istas esse veras, & istas falsas, cùm de omnibus Ecclesiæ authoritas, & SS. Patres æqualiter perhibent testimonium. Undè apposité S. August. lib. 17. contra Faustum ait: *Undiq; tergiversatio vestra contunditur, apertè dicite, non vos credere Christi Evangelio: nam qui in Evangelio, quod vultis, creditis, quod vultis, non creditis, potiùs vobis, quàm Evangelio creditis.* Idem contra eundem lib. 11. cap. 2. *Tunè es Regula veritatis, quidquid contra te fuerit, non est verum, quid si alius in simili insania, sed tamen, quâ tua duritia*

confringantur, existat, & dicat, immo illud, quod pro te sonat, falsum est; hoc autem, quod contra te, est verum. Et quid acturus es? Vides hac in re, quòd Ecclesiæ Catholicæ valeat auctoritas, quæ ab ipsis fundatissimis Sedibus Apostolorum, usq; ad hodiernum diem succedentium sibi Episcoporum, & tot populorum consensione firmatur. Hic S. Augustinus clarè expressit statum hæreticorum, qui continuò sibi objiciunt varias hæreses, unusquisq; pro suo sensu privato Scripturam explicat, & auctoritatem Ecclesiæ universalis, definitionesq; Conciliorum reijcit, quorum in Ecclesia est saluberrima auctoritas, ubi ex Scripturis dogmata definit, vel Canonem Scripturarum præscribit, & Scripturarum tradit interpretationes; quod etiam expressit Lirin. lib. 2. cap. 29. *Quartò*, per evidentem deductionem ex verbo DEI tradito, quomodo S. Augustinus passim probat, peccatum Originale in pueris necessariò credendum, etiamsi in Scripturis non haberetur, quia deducitur evidenter ex Traditione Apostolica de Baptismo parvulorum, neq; effugient unquam Lutherani & Calvinistæ argumentum Anabaptistarum, quo illos cogunt, ad non baptizandos pueros, ex eo, quòd illi rejecerunt Traditiones, nisi vel reijciant Baptismum parvulorum, vel dicant, in nulla Traditione Ecclesiam Cathol. Rom. errâsse, quam pro tali & legitima agnoscit, testimonio Veteris Ecclesiæ. Jam autem, quomodo reijcient Baptismum parvulorum Lutherani & Calvinistæ, cùm habeant pro hæreticis Anabaptistas. Si non reijciunt Lutherani Baptismum parvulorum, debent omnes Traditiones suscipere, quas Ecclesia Cathol. Rom. pro legitimis agnoscit, aliàs nunquam satisfacient Anabaptistis, & pressi ab illis argumento manebunt, qualiter vide suprà pag. 293. item pag. 208. 209. 210. 211. sicut & Lutherum hoc argumentum Anabaptistarum torsit, vide suprà pag. 294. Confirmatur ex eo, quia non invenimus initium hujus dogmatis de Purgatorio, quod proprium est omnibus dogmatibus Catholicis, sed ferè omnes Veteres Patres, Græci & Latini, ab ipso tempore Apostolorum, constanter docuerunt, Purgatorium esse, ut patet ex Patribus etiam Græcis, qui nunquam dubitârunt de Purgatorio, ut Dionysius, Origenes, Athanasius, Basilius, Gregor. Nazianzenus, Greg. Nissenus, Ephrem, Chrysostomus, Cyrillus, Epiphanius, Theodoret. Oecum. Theophylact.

NB.

Probatur Purgatorium evidenti ratione. Iste error, qui tollit Purgatorium, est perniciosus hominibus, cùm homines socordes faciat in cavendis peccatis, & bonis operibus faciendis: qui enim cogitat,

gitat, nullum esse Purgatorium, sed omnia peccata per mortem aboleri, facilè dicet apud se: Quorsùm ego laboro in jejunijs, orationibus, continentia, eléèmosynis? cur fraudo cor meum delicijs, voluptatibus, luxurijs, adulterijs? quando in morte, sive multa, sive pauca peccata delebuntur: at jejunia, orationes, eléèmosynas, & bona opera, Scriptura ubiq; commendat; pro voluptatibus verò, luxurijs, adulterijs, infernum minatur. Qui ergo cogitat Purgatorium præter infernum, exercebit illa, quæ commendat Scriptura, & illa cavebit, pro quibus minatur æternam damnationem. Quòd autem non tollat peccata actualia mors, patet: nam in pœnam peccati Originalis mors instituta est, ante omne peccatum Actuale. Adde, quòd etiam justi moriantur, ergo non in pœnam Actualium peccatorum.

Discursus Theol.

Probatur ex inconvenienti Purgatorium.

PRimus omnium videtur aliquid sensisse contra Purgatorium Aerius, qui, teste Epiphanio Hæresi 75. & S. Augustino Hæresi 53. docuit, non esse orandum pro mortuis, & ideò ab illis habitus est pro hæretico. Secundi fuerunt Waldenses, teste S. Antonio par. 4. tit. 11. cap. 7. Summæ Theolog. qui, teste Sylvio in lib. de Origin. Bohemorum, fuerunt vilissimi Idiotæ, & Laici pauperrimi, quorum hæreses in Concilio Romæ habito circa An. 1170. damnatæ. Vel ex eo eorum debet agnosci fatuitas. *Primò*, quòd nulla miracula agnoscebant, tam in Veteri, quàm Novo Testam. undè maximam fecerunt ignominiam S. Scripturæ, quæ tot enarrat miracula; Christo Domino, & SS. Apostolis, qui tot patrârunt miracula, quos suâ fatuitate videntur arguere falsitatis. *Secundò* dicebant, nullum Judicem posse damnare aliquem hominem, licèt criminosum, ad aliquam pœnam, vel mortem: qui error fuit gravissimus, & porta aperta ad omnia scelera, si nullum crimen puniatur. *Tertiò*, nullam agnoscebant potestatem in terra: alios obscænos errores spargebant in materia luxuriæ, ut communem usum uxorum, & alios, cum quibus magis ad pecudes, quàm homines remittimus. Tertij fuerunt Albigenses, qui non solum Purgatorium, sed etiam infernum negârunt, teste S. Antonio 4. par. tit. 11. Quartus, Wiclefus fuit, qui liberum arbitrium negavit, & omnia absolutâ pote-

Et hos vocat Werner, cordatos fuisse, in sua Disput. pag. 59 meliùs ille scilicet noscit, fuisse cordatos, quam illi, qui

Vitia & hæreſes nefandas præſentes palpârũt illorum.

põteſtate evenire dicebat. Hi Magiſtri fuerunt in negando libero arbitrio, Simon Magus, Manichæi, Baſilides, Carpocrates, & fœdiſſimi Anomæi, teſte S. Irenæo lib. 1. cap. 13. & 14. & S. Auguſtino Hæreſi 54. Hos ſecuti ſunt omnes hæretici recentiores in negando Purgatorio. Duæ itaq; ſunt Propoſitiones inter Eccleſiam Cathol. Rom. & adverſam partem: illa dicit, datur Purgatorium, & probat, dari illud teſtimonio Primitivæ Eccleſiæ, ut ſuperius oſtensũ eſt, etiam teſtimonio Calvini, qui ait, in uſu fuiſſe precationes pro defunctis, ducentis annis poſt Chriſtum doctrinam fuiſſe de Purgatorio, nempe ante Primum Concilium Nicænum, & alia ſubſequentia. Sed Concilia, ſi advertiſſent, hunc eſſe errorem de Purgatorio, damnâſſent illum, ſicut alios errores damnârunt: immo tenebatur Eccleſia damnare, tanquam erroneam doctrinam de Purgatorio, ſed non damnavit in ullo Concilio. Immo in Chalcedonenſi Theodorus, Iſchyrion, Athanaſius, & Sophronius, accuſant Dioſcorum, quòd legata pro anima ſua, Aſteriæ Matronæ aliò convertiſſet, nihil dixerit, quòd hæc doctrina ſit erronea, legata facere, & orare pro animabus. Ergo adverſa pars dicit, non datur Purgatorium, & habet Authores, Aerium, Waldenſes, Albigenſes, Wiclefum, qui ex doctrina agnoſcuntur, quales fuerunt Undè non obſcurum eſt, quæ ſententia tutior, Univerſalis Eccleſiæ, tam primitivæ, quàm modernæ, tot Conciliorum, SS. Patrum, quàm illa, quæ habet connexionem cum Simone Mago, Baſilide, Manichæis, & alijs hæreticis; quid mirum? quòd illi negaverint Purgatorium, cùm illi majora abſurda tenuerint, ut Waldenſes, non dari miracula ulla, nullam poteſtatem in terris, nullam juſtitiam adminiſtrandam in maleficos: Albigenſes negârunt infernum: Wiclefus negavit liberum arbitrium cum Manichæis, dicens, omnia evenire abſolutâ poteſtate, nempe, ut ſuas nequitias liberiùs exercerent, nec punirentur pro illis; qui enim coactè aliquid agit, non eſt capax alicujus pœnæ, ut videmus in brutis. Centuriatores agnoſcunt Purgatorium, Antiquitatis teſtimonijs. Cent. 3. col. 87. ajunt: *Semina Purgatorij in aliquot locis apud Origenem ſubindè ſparſa videas*, ut Hom. 2. & 3. in Pſal. 86. Hom. 8. in Levit. Hom. 13. in Ezech. 5. contra Celſum. Cent. 4. col. 304. Lactantij, Prudentij, Hieronymi, multa loca adducunt, quibus affirmant, Chriſtianos *poſt obitum amburi igne, & moderatam, ac mixtam Judicis clementiam experiri* Cent. 5. col. 52. S. Auguſtinum citant pro Purgatorio. Fulco in Tract. de Reform. Eccle-

ſiæ

fiæ in Tract. Theol. pag. 394. ait: *Alter Ordo mortuorum, quorum mentionem in Cæna fieri volunt, ut detur eis locus refrigerij, lucis, & pacis. Non nego, hanc fuisse vetustissimam consuetudinem, & quoniam magna est vis consuetudinis, aut potiùs regnum, ideò huiusmodi preces fateor, Chrysostomo, Epiphanio, Augustino, & similibus probatas fuisse, quod à Maioribus quasi per manus tradita sunt.* Si vetustissimam consuetudinem de Purgatorio agnoscunt Calvinus & Fulco, ergo antiquam Ecclesiam cum SS. Patribus condemnant, dum reijciunt Purgatorium. Unde Concilium Trident. Sess. 25. ait: *Cùm Catholica Ecclesia Spiritu Sancto edocta, & SS. literis, & antiquâ Patrum Traditione, in Sacris Concilijs, & novissimè in hac Oecumenica Synodo docuerit, Purgatorium esse, animasq; ibi detentas fidelium suffragijs, potissimùm verò acceptabili Altaris Sacrificio iuvari; præcepit S. Synodus Episcopis, ut sanam de Purgatorio doctrinam à SS. Patribus & SS. Concilijs traditam, à Christi Fidelibus credi, teneri, doceri, & ubiq; prædicari, diligenter studeant.* Undè advertendum est, multò securiùs tenere de Purgatorio cum antiqua & moderna Ecclesia, & SS. Patribus superiùs citatis, quàm cum hæreticis & privatis hominibus, ob humanas illorum erroneas rationes, cùm illi gravissimè in multis errârunt, ut ostensum est superiùs de Waldensibus, Albigensibus, Wiclefo, & similibus: securiùs, inquam, universali Ecclesiæ credere, quàm illis, quia S. August. lib. 2. de Cura pro mortuis cap. 2. ait: *Non parva est universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret auctoritas, ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino DEO ad eius Altare funduntur, locum suum habet etiam commendatio mortuorum.* Et de Verbis Apost. Serm. 3. ait: *Orationibus Ecclesiæ Sanctæ, & Sacrificio salutari, & eleèmosynis, quæ pro defunctorum spiritibus erogantur, non est dubitandum, mortuos adiuvari. Hoc enim à Patribus universa observat Ecclesia.* Undè benè notavit Author Tubæ pag. 16. dum ait: *Dissentiunt Protestantes à Romana & Græca &c. generatim in Sacrificio, & toto ritu Missæ, invocatione Sanctorum, Confess. Auric. in Orat. & Oblat. pro defunct. Imaginum veneratione, Purgatorio.* Et pag. 64. ait: *Plurimi sunt, in quibus dissentimus, ob homonymiam huius vel illius vocabuli. Plurimi ob non satis discussas rationes & intentiones assertorum: e. g. Articuli de Purgatorio, Eucharistia sub una specie, Indulgentijs, sunt ferè omnibus Protestantibus errores, at non errores Romano-Catholicis,* etiam Græcis, superiùs dixit. Sed hæc differentia inter Romano-Catholicos & Protestantes, quòd illorum sententia, est

NB.

NB.

sententia universalis Ecclesiæ, Conciliorum, & SS. Patrum; Protestantium est sententia privatorum hominum, qui in multis errârunt. Si vis magis firmari de Purgatorio, vide argumenta adversariorum: ex his enim magis consurgit Purgatorium. Abutitur enim adversa pars tam S. Scripturâ, quàm SS. Patribus ad suos errores.

Sacrificium offerri pro mortuis, agnoscunt Centuriatores. Cent. 5. col. 679. citant Chrysostomum, dicentem, offerri Missam pro ijs, qui dormiêrunt, ex Traditione Apostolica. Ijdem dicunt Cent. 3. cap. 5. col. 138. lin. 56. Tertullianum approbâsse oblationem pro defunctis. Fulco in Confut. pag. 362. & 395. fatetur, quòd Tertullianus, Cyprian. August. Hieron. dicant, esse Traditionem Apostolicam, offerre Sacrificium pro peccatis. Orationes fuisse in usu pro defunctis An. 300. post Christum, docet idem Fulco in Retentiva; Bucerus in 4. Evang. Et quòd eas approbet Ambrosius, agnoscit idem Fulco in Confut. Purg. pag. 93. & 96. Origenem, Ambrosium, Prudentium, & Hieronymum citat. Sed & Calvinus de veræ Ecclesiæ Reform. Tract. Theol. pag. 394. & Fulco, ut suprà, ostendunt ex Patribus, esse Traditionem Apostolicam, offerre pro mortuis; ex SS. Patribus, quare non fatentur, ipsum Sacrificium ex Traditione Apostolica, cùm etiam S. Ambrosius, quem citant Centuriatores, expresè dicat in Orat. præpar. ad Missam: *Memor venerandæ Passionis tuæ, accedo ad Altare tuum, licèt peccator, ut offeram tibi Sacrificium, quod tu instituisti, & offerri præcepisti, in commemorationem tui, pro salute nostra. Rogamus etiam te Domine S. Pater, pro spiritibus fidelium defunctorum, ut sit illis salus, sanitas, gaudium, & refrigerium. Peto clementiam tuam, Domine, ut descendat super panem tibi sacrificandum, plenitudo tuæ benedictionis: descendat etiam illa, Domine, S. Spiritûs tui invisibilis, incomprehensibilisq́; Majestas, sicut quondam in Patrum hostias descendebat,* (ait S. Ambros.) *qui & oblationes nostras, Corpus & Sanguinem tuum efficiat.* Nota Lector, *sicut quondam in Patrum hostias descendebat,* ait S. Ambros. Ergo non primus S. Ambrosius, qui offerebat hostias, sed quondam Patres offerebant, testatur ille, nempè Apostoli, post illos Viri Apostolici, quorum extant Liturgiæ. Fatentur autem adversarij, Traditionem Apostolicam esse, tam offerre pro mortuis, quàm à jejunis sumendam Eucharistiam, & tamen unam pro libitu suo rejecerunt, alteram susceperunt: jejuni sumunt Cænam, Sacrificium Missæ non agnoscunt pro mortuis. Idem S. Ambrosius in Orat. præparante ad

NB. NB.

Missam,

Missam, ait: *Benignè suscipias Sacrificium de manibus meis, ad salutem omnium, tam vivorum, quàm defunctorum.*

Est Objectio, vel potiùs effugium contra Purgatorium. *Mors* (ait Lutherus) *peccata delet, & dolores, vel timores mortis purgant homines ante mortem. Ergo non est necessarium Purgatorium.* Sed frustrà. Nam omnibus notum est, mortem esse ob peccatum Originale, non actuale, mortale, vel veniale, ut patet in pueris, qui licèt non habeant peccata actualia, moriuntur in pœnam peccati Originalis. Multi etiam derepentè moriuntur, nullos timores & dolores sentiendo; ut dormientes, vel terræ motu repentino, vel ruinis in instanti extinguuntur, quomodo isti satisfacient pro peccatis, horrore, vel doloribus, qui in momento extinguuntur, nec advertunt, quomodo ex corpore exiêrunt? ut etiam fit cum illis, qui fulmine in ictu oculi occiduntur. Ista omnia ad oculum patent, nihil valere hoc effugium vanum Lutheri.

Calvinus ad tollendum Purgatorium, quid dicat lib. 5. Instit. cap. 25. §. 12. audiamus. Ait ille, *Animas manu DEI lacerari, & conteri.* Et §. 20. ait, *esse umbras, spectra, phantasmata, mortuas, idola.* Et sui discipuli, prout ipse fatetur in lib. contra Gentil. in Colloquio quodam Geneven. nullum medium opportunius esse fatentur ad tollendum Purgatorium, & preces pro defunctis, quàm affirmare animarum interitum. Lutherus etiam in Artic. 27. ex damnatis à Leone X. *Animam esse immortalem portentum vocat.* Sleidanus lib. 9. Hist. docet, *à Luthero hujusmodi dogma inventum, ut fidem Purgatorij aboleret.* Hoc ipsum docet Lutherus in Cap. 9. Ezech. in Cap. 25. 26. 49. in Genes. Ex antiquis hæreticis negârunt carnis resurrectionem, Simon Magus ex Epiphan. Hæresi 21. Apelles ex Tertull. de Præscr. adversùs Hær. Valentinus, ex Epiphan. Hær. 31. Marcion, ex eodem Hær. 42. Hierax, ex odem Hær. 67. solius tamen animæ resurrectionem admiserunt.

Discursus Authoris.

Pag. 64.

PLurimi sunt, in quibus dissentimus, ob homonymiam hujus vel illius vocabuli. Plurimi ob non satis discussas rationes, & intentiones assertorum; e. g. Articuli de Purgatorio, &c. de Indulgentijs, sunt ferè omnibus Protestantibus errores, at non errores Romano-

mano-Catholicis. Hîc maximè indagandum, quo animo hæc & illa dicantur? quænam pars verum obtineat?

Discursus Theolog.

De Indulgentijs.

CUm Lutherus suam separationem ab Ecclesia Cathol. Rom. incæpisset, etiam occasione Indulgentiarum, non quòd legitimum usum illarum prorsùs damnaret, sed quòd abusum illarum ferendū esse non putaret. Occasionem oppugnandi illas indè sumpsit, quod Fratribus sui Ordinis prædicandarum, anteà munus demandatum fuit, id ad alium Ordinem translatum fuisse, quod non fecisset, si suo Ordini hoc commodum ablatum non fuisset, quod privatum, & temporale bonum respiciebat. Videamus ergo, quæ sit sententia Catholica de Indulgentijs, ut omni homonymiâ abjectâ, etiam Protestantibus Indulgentiæ non sint errores, si sententiam Catholicam benè de illis perspectam habeant, sicut non sunt errores Romano-Catholicis.

Datur usus Indulgentiarum in Ecclesia Christi Catholica Romana.

Probatur hæc Prima Propositio. Extat in Ecclesia Cathol. Rom. Thesaurus Satisfactionum infinitus ex Christi Passionibus, qui nunquam exhauriri poterit. Hæc Propositio ab omnibus in dubium vocari non potest. Nam Christi Passio pretij fuit infiniti, cùm sit Passio Personæ infinitæ, Verbi scilicet Incarnati. Sic enim ait Apostolus Act. 20. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI, quam acquisivit Sanguine suo.* DEUS ergo est, qui Sanguinem fudit pro Ecclesia, sed in Carne humana, hypostaticè assumptâ, illum fudit, ut ait S. Petrus in 1. Epist. cap. 4. *Christo in Carne passo.* Dignitas verò Satisfactionis mensuram accipit à dignitate Personæ satisfacientis, sicut gravitas offensionis, à dignitate Personæ læsæ. Patet autem hic Thesaurus clarè Passionis & Meritorum Christi perpetuò existens, ex illo Joannis: *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non nostris autem tantùm, sed etiam totius mundi.* Et S. Apostolus 1. Corint. 5. ait: *Pro omnibus mortuus est Christus.* Et si pro omnibus mortuus, debet Passio Christi com-

1 Joan. 2

comprehendere omnium ætatum homines, usq; ad mundi finem. Quia verò Passio Christi fuit à Divino Supposito exhibita, & à voluntate illius acceptata, secundùm illud, *Oblatus est, quia ipse voluit*, fuit & infinita, & infinite bona: debet ergo thesaurus Passionis & Meritorum Christi infinitus, & futuris hominibus applicabilis conservari, qui in infinitum exhauriri non potest. Indè ergo procedit origo Indulgentiarum, thesaurus inexhaustus Meritorum Christi apud Patrem æternum.

Conclusio Catholica. Ecclesiæ Cathol. Rom. Prælatis & Pastoribus auctoritas divinitùs concessa est, hunc thesaurum Satisfactionum Christi dispensandi, ac per hoc Indulgentias concedendi. Probatur. Matth. 18. *Quodcunq; solveris super terram, erit solutum & in Cœlis.* Hæc promissio est amplissima & generalis, nec restringit ad peccata, qualis est illa restringens Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remissa erunt;* sed illa generalis complectitur omnia vincula, quæ impedire possunt homines à consecutione salutis æternæ. Itaq; in hoc verbo fundatur potestas, non solùm absolvendi à peccatis in Sacramento Pœnitentiæ, sed etiam absolvendi à pœnis temporalibus, extra Sacramentum Pœnitentiæ, à Censuris quibuscunque, nec non dispensando in Legibus ab Ecclesia institutis, dum causa rationabilis adsit. Promittitur enim his verbis Apostolo Petro Supremum Tribunal Ecclesiasticæ potestatis, ut loco Christi Ecclesiam omnem regere, & judicare cum summa potestate possit, quod ei tunc demùm exhibitum est, cùm à Christo audivit Joan. 21. *Pasce oves meas, pasce agnos meos.* Huc pertinent etiam illa verba Matth. 18. *Quæcunq; alligaveritis super terram, erunt ligata & in Cœlis: & quæcunq; solveritis super terram, erunt soluta & in Cœlis.* Ne quis enim Ecclesiam contemneret, de illa dictum est eodem loco, *Dic Ecclesiæ, & si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Hic expressit Christus tantam potestatem Prælatorum Ecclesiæ, ut quæcunq; ipsi ligaverint vel solverint, etiam apud DEUM erunt ligata vel soluta, cùm ipsos in loco Sui Judices & Principes Ecclesiæ voluerit, & cùm promissio etiam generalis sit, nulla est ratio, cur non possit extendi ad solutionem reatus pœnæ temporalis, cùm illa remaneat dimissâ culpâ, (ut ostensum est, cùm agebamus de Sacram. Pœnitentiæ, & de Purgatorio) præsertim cùm Divinæ Justitiæ satisfiat ex redundantibus Satisfactionibus Christi. Cur enim potiùs colligatur ex his verbis potestas absolvendi à reatu culpæ, etiam lethalis,

per applicationem Meritorum Christi, quàm absolutio à reatu pœnæ temporalis per applicationem eorundem Meritorum Christi, cùm constet, utrumq; reatum solubilem esse, & verba Domini generalia sint, *Quodcunq; solveris, quodcunq; ligaveris, &c.* Antequam autem ostendamus, usum Indulgentiarum semper fuisse in Ecclesia Cathol. Rom. præsupponimus primò, dimissâ culpâ remanere sæpè reatum pœnæ temporalis in hac, vel alia vita. Reatus pœnæ alterius vitæ, satis constat, & clarè patuit ex pœnis Purgatorij, in quo rigori Justitiæ Divinæ animæ satisfaciunt. Reatus pœnæ temporalis in hac vita exsolvendus, probatur varijs testimonijs S. Scripturæ. Et primum 2. Reg. 12. testimonium est, ubi David post impetratam veniam adulterij & homicidij, punitus est morte filij; hanc causam fuisse, expresè dicit ipsa Scriptura, dum ait: *Quia blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, propter verbum hoc, filius, qui natus est tibi, morte morietur.* Undè patet, quòd remissâ culpâ homicidij, remansit pœna temporalis in morte filij, quam dum intellexit David, injunctam sibi ob præteritum peccatum, conabatur avertere illam per lacrymas, jejunia, humicubationes, &c. S. Gregor. lib. 9. Moral. cap. 27. ait, *Davidem punitum fuisse ob peccatum præteritum, quamvis remissum, quò ad culpam.* Secundum testimonium, 2. Reg. cap. 24. ubi David pœnitentiam agit ob numeratum populum, & in gratiam recipitur, & tamen post remissam culpam, datur illi optio, ut eligat in pœnam peccati, bellum, famem, vel pestem. Genes. 2. *Quâcunq; die comederis, morte morieris,* receptus est Adam post peccatum in gratiam, & tamen in pœnam peccati remansit mors in omnes: undè ad Rom. 5. *Per unum hominem peccatum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors.* Neq; negant adversarij, mortem esse pœnam peccati Originalis, quod licet dimissum sit per Baptismum, tamen multi pueri usu carentes moriuntur. Quod S. Augustin. lib. 2. de peccat. meritis & remissione, cap. 24. expressit: *Quid dicemus de parvulis, qui post Baptismum repentè moriuntur. Nam sinè dubio peccatum illis Originale per Baptismum dimissum est, &c. & tamen in pœnam peccati ante tempus rapiuntur, neq; solùm mors, sed etiam morbi, & dolores, quibus ijdem parvuli non rarò torquentur, sunt pœnæ peccati Originalis.* Numer. 20. legimus, Moysen & Aaron punitos ob incredulitatem pœnâ temporali, licèt dimissa fuerit illis culpa; sic enim ait Scriptura: *Pergat Aaron ad populos suos, non enim intrabit terram, quam dedi Filijs Israël, eò quòd incredulus fuerit*

ori meo ad aquas. Deuteron. cap. 32. ait DEUS ad Moysen: *Ascende in montem, &c. & morere, sicut mortuus est Aaron frater tuus, &c. quia prævaricati estis contra me.* Eccles. cap. 5. *De propitiato peccato noli esse sine metu.* Ibid. cap. 21. *Fili, peccasti, ne adjicias iterum, sed & de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur.* Ad Rom. 6. *Sicut exhibuistis membra vestra servire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, sic exhibete membra vestra servire justitiæ.* Patet etiam ex satisfactione, quam SS. Patres adstruunt, culpâ dimissâ remanere pœnam temporalem, de qua satis clarè loquuntur. Tertull. lib. de Pœnit. *Offendisti, sed reconciliari adhuc potes, habes cui satisfacias.* Et infrà: *Confessione satisfactio disponitur.* Et paulò pòst: *Quam porrò ineptum, pœnitentiam non adimplere, & veniam delictorum sustinere.* Origenes Homil. 6. in Exod. *Pœnitendo, flendo, satisfaciendo, deleat, quod amissum est.* Et Hom. 3. in lib. Judic. *Humilia teipsum DEO, & satisfacito ei in Confessione.* S. Cyprian. lib. 1. Epist. 3. *Datur opera, ne satisfactionibus & lamentationibus justis delicta redimantur, ne vulnera lacrymis abluantur.* Idem lib. 3. Epist. 14. *Hæc qui subtrahit fratribus nostris, decipit miseros, ut qui possunt agere pœnitentiam veram, DEO Patri & misericordi precibus, & operibus suis satisfacere, seducantur, ut magis pereant.* Ex hoc loco S. Cypriani discimus, antiquum fuisse errorem, non facere pœnitentiam & satisfactionem, quem qui docebant, seducebant, ut magis perderent. Idem Serm. de lapsis: *Dominus orandus est, Dominus nostrâ satisfactione placandus.* Et infrà: *Orare oportet impensiùs & rogare, diem luctu transigere, Vigiliis, ac noctes fletibus ducere, stratos solo adhærere cineri, in cilicio & sordibus volutari, &c. qui sic DEO satisfecerit, qui pœnitentiâ facti sui, qui pudore delicti plus virtutis & fidei, de ipso lapsûs sui dolore conceperit, exauditus, & adjutus à Domino, &c. lætam faciet Ecclesiam, nec tam solùm DEI veniam merebitur, sed Coronam.* S. Hilarius in Psalm. 118. *Hæc venia peccati est, fonte fletuum flere, & largo lacrymarum imbre madefieri.* S. Basilius in Psal. 29. *Grave peccatum, multâ habes opus Confessione, lacrymis amarulentis, peracri contentione Vigiliarum, in divulsô & continenti Jeiunio.* S. Chrysost. lib. 2. de Sacerdotio: *Non temerè ad delictorum modum, oportet & mulctam ipsam adhibere.* Et Homil. 41. ad popul. Antioch. *A nobis ultionem sumamus, ita placabimus Judicem.* S. Hieron. in Cap. 1. Joël: *Qui peccator est, & quem remordet propria conscientia, cilicio accingatur, & plangat vel propria delicta, vel populi, &c. dormiat in sacco, ut*

 præteri-

præteritas delicias, per quas offenderat DEUM, vitæ austeritate compenset. S. Ambros. Epist. 82. ad Eccle. Vercell. *Quæ nobis salus esse potest, nisi ieiunio eluerimus peccata nostra.* Idem ad Virginem lapsam cap. 8. *Grandi plagæ, altâ & proclivâ opus est medicinâ, grande scelus, grandem necessariam habet satisfactionem.* Idem lib. de Helia & Jejunio, cap. 20. *Habemus plura subsidia, quibus peccata nostra redimamus; pecuniam habes, redime peccatum tuum, &c. redime te operibus tuis.* Idem lib. 7. in Luc. Cap. 11. *Pœnitentia enim delictum abolet, Sapientia cavet.* S. August. in Enchirid. cap. 70. *In melius est vita mutanda, & per eleemosynas de peccatis præteritis est propitiandus DEUS.* Et cap. 71. *De quotidianis autem, levibusq; peccatis, sine quibus hæc vita non ducitur, quotidiana oratio satisfacit.* Idem in Ps. 50. *Non erit impunitum peccatum meum, sed ideò nolo, ut tu punias, quia peccatum meum punio.* Similia habet S. Gregor. Nazianz. Orat. ad S. Lavacrum; & de Baptismo Laborioso Pœnitentiæ ait: *Æquale est malum, & dimissio absq; castigatione, & castigatio sine venia, quandoquidem illa totas relaxat habenas, hæc verò nimium restringit.* Hâc sententiâ clarè refellit Novatianos, & recentes hæreticos. Nam Novatiani castigationem admittebant, sine spe veniæ; è contrà moderni, absolutionem sine castigatione concedunt. Pacianus in Parænesi ad Pœnitentiam extre. *In quantum pœnæ vestræ non peperceritis, in tantum vobis DEUS parcet.* Maximus Hom. in die Cinerum: *A tramite elapsus salutis, redintegrare se DEO mæstâ pœnitentiæ satisfactione conatur.* Isidorus lib. 2. de summo bono cap. 13. *Ille pænitentiam dignè agit, qui reatum suum satisfactione legitimâ plangit.* Tandem post plures alios, S. Bernardus, quem adversa pars pro Sancto habet, Serm. 4. in Cantica ait: *Humilis quippè, & verecunda debet esse satisfactio, quâ emendatur superba transgressio.* Et quod magis mirandum, Lutherus contra Indulgent. Assert. 41. Articul. ait: *Ecclesia Mater, pio affectu præventura manum DEI, castigat filios suos satisfactionibus quibusdam, ne incurrant flagella DEI, sicut Ninivitæ &c. Hæc pœna arbitraria est, sed necessaria: nam aut nos, aut homines, aut DEUS punit peccata, quod illi per Indulgent. tollunt, cùm si essent pij Pastores, potiùs imponerent pœnas, & Ecclesiæ exemplo prævenirent Deum, sicut Moyses eum prævenit, occidendo filios Israël propter vitulum. Optimum autem fuerit, si nos ipsos puniremus.* Nec ipsi adversarij sunt in hoc semper constantes. Nam & Calvinus, licet alibi negaverit satisfactionem, quæ consistit in pœnitentia, tamen alibi concessit illam,

☞ NB. *non est verum, quòd tollũt pœnitentiam, sed minuunt, ratione Meritorum Christi, quæ applicantur Fidelibus per Indulgentias.*

illam, ut rem verissimam, ait enim lib. 3. Instit. cap. 3. §. 15. *Postrema est vindicta, quò enim severiores in nos sumus, & acriore censurâ quæstionem habemus de peccatis nostris, eò sperare debemus magis propitium ac misericordem DEUM, & certè fieri non potest, quin anima Divini Judicij horrore perculsa, partes ultionis in exigenda pœnas occupet.* Quid ad hæc Calvinus? debuit quidem fateri, ut res est, Patres à Catholicis partibus stare, sed illos reprehendit; lib. enim Instit. 3. cap. 3. §. 16. sic ait: *Ejusmodi exercitia sæpè commemorant vetusti Scriptores, cùm de pœnitentiæ fructibus loquantur.* Et cap. 4. §. 38. ait: *Parùm me movent, quæ in Veterum Scriptis de satisfactiones passim occurrunt. Video quidem, eorum nonnullos, dicam simpliciter omnes ferè, quorum libri extant, nimis durè & asperè locutos.* Ergo & Christus durè & asperè locutus est, cùm dixerit Luc. 3. *Facite dignos fructus pœnitentiæ:* & cùm laudaverit Joannis pœnitentiam, Luc. 7. & cùm exprobraverit Civitatibus Corosaim & Bethsaidæ, quòd non fecissent pœnitentiam, Luc. 10. Sanè facilis expeditio omnis difficultatis! negare omnia, cùm non possit resistere veritati. Sed fortè Calvinus oblitus est sui, qui ut superiùs necessariam satisfactionem pro peccatis DEO ostendit, ut suprà patuit. Quid clarius ex Luthero & Calvino de satisfactione, & tamen de illa SS. Patres reprehendit: ista nullo modo cohærent, & quilibet hanc varietatem Calvini mirari debet, qui affirmat & negat necessariam satisfactionem. Philippus in Locis Commun. editis An. 1522. Titulo de humanis Legibus, ait: *In Synodo Nicæna constitutæ sunt quædam pœnitentiæ formæ, non pronuncio, quo Spiritu decreverint Patres, at video, bonam Evangelij partem, imò vim germanam Evangelij obscuratam esse eâ Traditione, nam inde primùm natæ sunt Satisfactiones.* Mirantur Catholici, quomodo Philippus non reprehenderit Christum, Luc. 15. dicentem, *Gaudium erit coram Angelis DEI super uno peccatore pœnitentiam agente,* cùm Concil. Nicænum reprehenderit; & Luc. 19. *Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus, & si quid aliquẽ defraudavi, reddo quadruplum; ait JESUS ad eum: Hodiè salus huic domui facta est.* Nosq; superiùs Patres vetustiores adduximus, qui scripserunt de Satisfactionibus, ut Irenæum, Tertullianum, Origenem, Cyprianum, Lactantium, Hilarium, Basilium, Ambrosium, Gregorium Nazianz. August. Hieron. Gregorium M. Pacianum, S. Bernardum, (quem Philippus & Lutherus pro Sancto habent,) qui de Jejunio Quadragesimæ Serm. 3. sic ait: *Errant planè, qui paucissi-*

 mos

mos dies istos ad pœnitentiam sufficere credunt, cùm certum sit, totum vitæ hujus tempus, non nisi ad pœnitentiam institutum. Quid ad hæc Philippus? fortè iterum negabit, Bernardum esse Sanctum. Non puto, quòd Philippus sit doctior Magistro suo Luthero, cujus sententiam de Satisfactione superiùs citavimus. *Tertiò*, notanda contradictio adversæ partis, cùm enim pœnitentiam & oppugnant, & concedunt, & passim rem novam & commentum clamitent. Philippus agnoscit, priscam Traditionem esseSynodi Nicæni Pœnitentiam, quo errore (ait ille) non est alius nocentior. Quomodo ergo provocant ad Primitivam Ecclesiam quingentorum annorum, cùm Concilium Nicænum secundùm illos erraverit, quod celebratum est circa An. 300. Quod si Pœnitentia sit prisca Traditio Synodi Nicænæ, cujus testes sunt SS. Patres, sequitur, antiquissimam doctrinam de Pœnitentia, novam autem, quæ illi repugnat. Ratio præcipua adversæ partis, quare tollit satisfactionem pro peccatis; quia ait, Christus Sanguine suo expiavit peccata mundi, ut patet 1 Joan. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris*; & Joan. 1. *Ecce Agnus DEI, ecce qui tollit peccata mundi.* Hæc Objectio posset sic retorqueri: Christus oravit, Ergo non est orandum; Christus humiliavit semetipsum, Ergo non debemus esse humiles; & tamen Christus dicit: *Petite, & accipietis. Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* Et cap. 5. ait: *Modicum passos ipse reficiet.* Et 1. Corint. 9. Apostolus ait: *Castigo corpus meum.* Et ad Rom. 8. *Si compatimur, & conglorificabimur:* ponit in voluntate nostra compassionem, cùm dicit, si compatimur, & promittit conglorificationem. Dicimus ergo, & constantissimè fatemur, Christum pro nobis & toto mundo sufficientissimè DEO Patri satisfecisse; sed negamus, indè sequi non debere, fideles pro suis peccatis, & pro reatu pœnæ temporalis satisfacere. Licèt enim Christus gratiam & gloriam nobis sufficientissimè promeruit, tamen debemus per Fidem & Sacramenta quærere, & gloriam, quasi palmam & bravium, certando & currendo promereri, ut Apostolus nos omnes monet 1. Corint. 9. *Sic currite, ut comprehendatis.* Et 2. ad Tim. 4. *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi, ideò reposita est mihi corona justitiæ.* Et ipse Salvator Matth. 5. *Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in Cœlis*; merces autem nemini datur, nisi pro labore. Ratio horum est: nam licèt pretium redemptionis & satisfactionis sufficien-

cientissimè à Christo persolutum sit, tamen non prodest, nisi illis, quibus per certa media seu instrumenta applicatur, quod & adversa pars fatetur; & si negaret, nullam causam reddere posset, cur Pagani, Mahometani, Judæi, & alij infideles non salvantur, cùm pro omnibus Christus satisfecit, & pro toto mundo mortuus est. Undè Satisfactio Christi, licèt sit sufficientissima, nisi applicetur illis, qui ab infidelitate ad Ecclesiam veniunt per Fidem & Baptismum; illis verò, qui post Baptismum peccârunt, denuò à peccatis convertuntur ad DEUM per Sacramentum Pœnitentiæ, eadem Satisfactio Christi non eis proderit, ut patet in Paganis. Et sicut non est contumelia Christo, dicere, Sanguinis ejus pretium non prodesse Paganis, nisi per Fidem & Baptismum illis applicetur; ita non erit contumelia, dicere, Sanguinem ejus non prodesse fidelibus pœnitentibus, nisi applicetur per Sacramentum Pœnitentiæ, ac per hoc per Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem, quam DEUS post remissam culpam à nobis requirit, quod superiùs ex Libris Prophetarum, Apostolorum, Evangelio, Concilijs, & SS. Patribus probavimus; ut Daniel. 4. *Peccata tua eléèmosynis redime.* Et cap. 12. *Noli metuere Daniel, quia ex quo die primo posuisti cor tuum ad intelligendum, ut te affligeres in conspectu DEI tui, exaudita sunt verba tua.* Luc. 11. *Date eléèmosynam, & omnia munda sunt vobis.* 1. Corint. 11. *Si nosmetipsos dijudicaremus, non utiq; iudicaremur.* Luc. 5. *Quare cum Publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? &c.* Respondens JESUS dixit ad illos: *Non egent qui sani sunt, medico, sed qui malè habent. Non veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam.* Et cap. 17. *Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum, & si pœnitentiam egerit, dimitte illi.* Et cap. 15. *Dico vobis, quòd ita gaudium erit in Cœlo, super uno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta novem iustis, qui non indigent pœnitentiâ.* Et cap. 24. *Sic oportebat Christum pati, & resurgere, &c. & prædicari in nomine eius pœnitentiam in remissionem peccatorum in omnes gentes* Hîc ubiq; exigitur pœnitentia pro præteritis peccatis. Act. 2. *Pœnitentiam, inquit, agite &c. in remissionem peccatorum vestrorum.* Et cap. 8. *Pecunia tua tecum sit in perditionem &c. Cor enim tuum non est rectum coram DEO. Pœnitentiam itaq; age ab hac nequitia tua, & roga DEUM, si fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui;* quid clarius de facienda pœnitentia pro præterito peccato, cùm Simon existimaret, donum pecuniâ posse possideri. Et cap. 26. *Vt convertantur à*

tene-

tenebris ad lucem, & de potestate Sathanæ ad DEUM, ut accipiant remissionem peccatorum, &c. gentibus annunciabam, ut pœnitentiam agerent, & converterentur ad DEUM, digna pœnitentiæ opera facientes. Ad Rom. 2. *In quo enim iudicas alterum, teipsum condemnas, &c. ignoras, quia benignitas DEI ad pœnitentiam te adducit? secundùm autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ, &c. qui reddet unicuique secundùm opera eius, ijs quidem, qui secundùm patientiam boni operis gloriam, & honorem, & incorruptionem quærunt, vitam æternam; ijs autem, qui sunt ex contentione, qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira, & indignatio, &c. Non enim auditores Legis iusti sunt apud DEUM, sed factores Legis iustificabuntur.* 2. ad Tim. 2. *DEUS det illis pœnitentiam, ad cognoscendam veritatem, ut resipiscant à diaboli laqueis, à quo captivitentur.* S. Gregor. Homil. 29. ait: *Nemo ergo indulta pœnitentiæ tempora parvi pendat.* Ex his omnibus S. Scripturæ locis, patet Pœnitentia & Satisfactio pro præteritis peccatis, quæ cùm adversa pars eliminaverit ex Evangelio, tunc poterit negare pœnitentiam & satisfactionem pro pœna temporali.

NB.

Confirmatur ex inconvenienti. Quia doctrina hæc, suadens solùm credere, sibi dimissa peccata sufficere ad salutem, aperit portam ad omnia scelera nefanda, tollit omnem honestatem, non solùm Christiani, sed etiam rationalis hominis, tollit timorem Judicij Divini, supposito, quòd sit corrupta per peccatum natura humana, quas offensas DEI, quæ scelera non attentabit? cùm facilè persuadebit, illa sibi dimissa, si credat. Et hoc patet ex effectu, cùm gravissima peccata inveniantur inter illos, testis est ipsorum conscientia, testes ipsimet, qui se gravissimorum accusant in omni genere criminum, testis ipsamet doctrina, quæ docet, nullum nocere peccatum, si credat. Undè frustrà Christus prædicavit pœnitentiam: frustrà dixit, *Contendite intrare per angustam portam*: frustrà dixit, *Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*: frustrà S. Paulus & alij Apostoli tot scripserunt Epistolas, ad bona opera exhortando, & peccata varia arguendo, cùm hæc omnia per Fidem deleri possunt.

Sed hâc novâ, & inauditâ rejectâ doctrinâ, constanter, & indubitatâ Fide cum tota Antiquitate, tam Conciliorum, quàm SS. Patrum, tum Concilio Tridentino, Sess. 14. cap. 8. asserimus, *dimissâ culpâ, remanere satisfactionem pœnæ temporalis. Dum enim* (ait Concilium) *satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo JESU, qui pro peccatis*

catis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficimur, certissimam inde arrham habentes, quòd si compatimur, & conglorificabimur. Neq; verò ita nostra est satisfactio hæc, quam pro peccatis nostris exsolvimus, ut non sit per Christum JESUM. nam qui ex nobis, tanquam ex nobis, nihil possumus; eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus. Ita non habet homo, undè glorietur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre. Quod etiam expressit Apostolus, 2. Corint. 1. *Sicut socij Passionum estis, sic eritis & consolationis.* Undè S. Cyprian. Serm. de Lapsis: *Post indumentum Christi perditum, nullum iam hîc velle vestitum, post diaboli cibum malle ieiunium.* Et infrà ait: *Sic sub Apostolis fides viguit, sic primus credentium populus Christi mandata servavit.* Et infrà: *Pœnitenti, operanti, roganti, potest clementer ignoscere &c. Qui sic DEO satisfecerit, qui pœnitentiâ facti sui, qui pudore debiti, plus & virtutis & fidei, de ipso lapsûs sui dolore conceperit, exauditus, & adiutus à Domino, quam contristaverat nuper, lætam faciet Ecclesiam, nec iam solùm DEI veniam merebitur, sed Coronam.* Non est ergo contumelia Christo, imò maximus honor, quando dicimus cum S. Thoma, Christus liberavit nos à peccatis, præcipuè per suam Passionem, non solùm efficienter & meritoriè, sed etiam satisfactoriè, plenissimè: ita ut Passio Christi omnem culpam Originalem & actualem, lethalem & venialem, & omnem pœnam, sempiternam & temporalem, expiare valeat, idq; totum per se, etiamsi nullæ passiones adderentur Sanctorum, quæ passiones Sanctorum, sinè Christi Passionibus nihil sunt; sed ut excellentia Passionum Christi ostendatur, quòd non solùm expiare queant reatum peccatorum, sed etiam alijs vim expiandi tribuant pœnam temporalem, non necessitate, sed dignatione. Sunt enim Sancti, Palmites fructuosi illius nobilissimæ Vitis, quæ dicit in Evang. *Ego sum Vitis, vos Palmites*; & quoniam palmites omnem virtutem suam ex vite habent, omnis palmitum gloria in vitem redundat; itaq; Sanctorum merita sunt Merita Christi, gratuita enim sunt dona illius, sinè quo nihil possunt facere. Sic nulla fit injuria Christo, sicut nulla fuit ab Apostolo, quando 1. Corint. 9. Salvatoris officium sibi vendicabat, & 1. Cor. 3. adjutores DEI vocabat seipsum cum alijs, & ad Colossen. 1. *supplebat, quæ desunt Passionibus Christi in carne sua*; potiùs maxima injuria facta est, & fit anima-

Ioan. 15

NB.

animabus, per illam falsam fiduciam de sola mortua Fide, non tam justificante, quàm seducente homines. Undè S. Augustinus lib. de Fide & Operibus, cap. 15. *Erit ergo æterna combustio, & eos in illam ituros Veritas dicit, quorum non fidem, sed bona opera defuisse declaravit*; ut Matth. 25. legimus: *Ite maledicti in ignem æternum*; assignat causam, *Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare*; non dixit, non credidistis. Dicimus ergo, pœnitentiam & satisfactionem, tum à Christo, tum ab Ecclesia Primitiva, ex mandato Christi præceptam fuisse hominibus. Matth. 11. legimus, exprobrantem Christum Civitatibus, quia non fecissent pœnitentiam, his verbis: *Tunc cœpit exprobrare Civitatibus, &c. quia non egissent pœnitentiam; Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sydone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent; verùm tamen dico vobis, Tyro & Sydoni remissius erit in die Judicij, quàm vobis.* Et Matth. 4. *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnum Cœlorum.* Et Luc. 3. *Facite ergo dignos fructus pœnitentiæ, &c. Omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, exscindetur, & in ignem mittetur*, fructum scilicet pœnitentiæ. Et cap. 13. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. &c. Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.*

Habitâ jam Pœnitentiâ & Satisfactione, ex S. Scriptura & SS. Patribus, tum ex testimonio adversæ partis, Lutheri, Calvini; modò videamus diminutionem Pœnitentiæ & Satisfactionis, ex antiquis probatis Concilijs & SS. Patribus, quæ est Indulgentia.

In Concilio Ancyrano, sub S. Sylvestro, ante Nicænum I. de pœnitentia facienda hæc habent Canones. Canon 19. *Si cuius uxor adultera fuerit, vel si ipse adulterium commiserit, septem annorum pœnitentiâ oportet eum perfectionem consequi, secundùm pristinos gradus.* Notandum, quòd Concilium non instituit septem annorum pœnitentiam, sed declarat, taliter institutam esse, cùm dicit, *secundùm pristinos gradus*. Canon 20. *De mulieribus, quæ fornicantur, & partus suos enecant, &c. antiqua quidem Definitio usq; ad exitum vitæ eas ab Ecclesia removet; humaniùs autem nunc definimus, ut eis decem annorum tempus, secundùm præfixos gradus pœnitentiæ largiamur.* Notandum in hoc Canone, qui dicit, *antiqua quidem Definitio*: secundò notanda in his verbis Indulgentia, *Humaniùs autem nunc definimus, ut eis decem annorum tempus pœnitentiæ largiamur*; cùm hæ mulieres ab Ecclesia remotæ fuerint toto vitæ tempore, indultum illis, ut per

decem

decem annos removeantur, & agant pœnitentiam. Hunc etiam modum habet Concil. Nicænum I. ut infrà videbimus, scilicet, *Humaniùs definivimus.* Canon 21. *Qui voluntariè homicidium fecerint, pœnitentiæ quidem jugiter se submittant, perfectionem verò circa vitæ exitum consequantur.* Canon 22. *De homicidijs non spontè commissis, prior quidem definitio, post septennem pœnitentiam perfectionem consequi præcepit; secunda verò, quinquennij tempus explere. Modus autem hujus pœnitentiæ in Episcoporum sit arbitrio, ut secundùm conversationem, pœnitentiam & extendere tardantibus, & minuere studiosè festinantibus.* Quid clarius de Indulgentia in hoc Canone, cùm declarat primam definitionem septennij; secundam, quâ indultum est, ad quinquennium: cæterum Episcoporum committit arbitrio, ut indulgeant, vel extendant pœnitentiam. Canon 23. *Qui Divinationes expetunt, & morem gentilium subsequuntur, &c. exquirendi aliquid arte maleficâ, &c. sub regula quinquennij iaceant, secundùm gradus pœnitentiæ præfinitos.* Tempore Apostolorum concessam fuisse Indulgentiam, patet ex verbis S. Pauli, 2. ad Corint. 2. *Cui autem aliquid donástis, & ego: Nam & ego quod donavi, propter vos in persona Christi, ut non circumveniamur à Sathana.* Rogârunt Corinthij B. Paulum, teste Theodoreto, ut incæstuoso excommunicato, & seriam pœnitentiam agenti, ignosceret, & condonaret, quod supererat reliquum pœnitentiæ; & annuit B. Paulus, ut ipsi nomine suo indulgerent. Post tempora Apostolica, extant testimonia Tertull. & S. Cypriani, de remissione pœnæ per Pontifices, ad Martyrum intercessionem. Tertull. lib. ad Mart. cap. 1. *Quam pacem quidam in Ecclesia non habentes, à Martyribus in carcere exorare consueverũt.* S. Cypria. lib. 3. Epist. 15. scribit SS. Martyribus, ut cautè, & cum delectu, lapsos commendent Episcopis: *Petitiones & desideria vestra Episcopo fervent, & ad pacem vobis petentibus dandam, maturum & pacatum tempus expectent.* Et infrà: *Oro vos, quibus possum precibus, ut Evangelij memores, & considerantes, quæ & qualia in præteritum Antecessores vestri Martyres concesserint, quàm solliciti in omnibus fuerint, vos quoq; sollicitè & cautè petentium desideria ponderetis, ut potè amici Domini, & cum illo postmodùm iudicaturi inspiciatis, & actum, & opera, & merita singulorum, ipsorum quoq; delictorum genera & qualitates cogitetis, ne si quid abruptè & indignè, vel à vobis permissũ, vel à nobis factum fuerit, apud Gentiles quoq; ipsos, Ecclesia nostra erubescere incipiat.* Idem in Serm. de lapsis: *Pœnitenti, operanti, roganti,*

NB.

potest

potest clementer ignoscere, potest in acceptum referre. quidquid pro talibus & petierint Martyres, & fecerint Sacerdotes. S. August. in Enchirid. ad Laurent. cap. 64. ait: *Hîc ergo acceptâ magnâ indulgentiâ, in qua solvitur omnis reatus.* Et lib. 9. Confess. cap. 14. orans pro Matre, ait: *Vt apud DEVM inveniat locum Indulgentiæ.* Post hæc tempora habemus Concilia, tum Generalia, tum Provincialia, in quibus per Episcopos Indulgentiæ conceduntur pœnitentibus. Canon 12. Concilij Nicæni I. *Quicunq; vocati per gratiam, &c. ad proprium vomitum sunt relapsi, &c. hi decem annis &c. in afflictione permaneant. Sed in his omnibus propositum & speciem pœnitentiæ convenit explorare. Quotquot enim metu, & lacrymis, atq; patientiâ, vel bonis operibus, rebus ipsis conversionem suam non simulatione demonstrant, hi definitum tempus auditionis implentes, tum demùm fidelibus in oratione communicent, postmodùm verò licebit Episcopo, de his aliquid humaniùs cogitare. Quicunq; verò indifferenter tulerunt, & aditum introëundi Ecclesiam, sibi arbitrati sunt ad conversionem posse sufficere, hi definitum modis omnibus tempus impleant.* Clarè patet, quomodo Concilium prioribus aliquid indulget, posterioribus negligentioribus nihil, sed mandat, totum explere tempus pœnitentiæ. Concil. Chalcedonense IV. Generale, Canone 16. *Virginem, quæ se Domino DEO consecravit, similiter & Monachum, non licere nuptijs coniungi, quòd si inventi fuerint hic facientes, sint excommunicati: Confitentibus autem decrevimus, ut habeat auctoritatem eius loci Episcopus, misericordiam eis, humanitatemq; largiri.* Tempore S. Gregorij, usus Indulgentiarum adeò fuit notus & perspicuus, ut ne quidem & adversarij negare, nisi temerariè, valeant. Nam S. Gregorium Indulgentias Stationum concessisse populo, res clarissima, & gravissimi testantur Auctores. Eundem S. Gregorium Calvinus agnoscit pro Sancto, lib. 4. Instit. cap. 7. & pro vero Romanæ Ecclesiæ Episcopo. Idem sentit Lutherus de sanctitate S. Gregorij, in supputatione temporũ; quem secutus est Theodor. Biliander, Tab. 10. Chron. eundem miris laudibus effert. Leonem III. concessisse Indulgentias, Ludgerus in Epist. cap. 9. testatur. Sergius Junior Papa, concessit Indulgentiam trium annorum, visitantibus Ecclesiam S. Martini. Neq; ullo modo credibile est, Leonem III. aut Sergium II. aut Gregorium I. cùm Viri Sancti essent, ausos fuisse, rem novam instituere, quam à Prædecessoribus non accepissent. Et huic rei, si nova esset, opposuissent se SS. Patres, vel saltim Scriptores aliqui, rem novam introductam

scripsis-

scripsissent; vel hostes Ecclesiæ, qui semper fuerunt Censores supra modum Ecclesiæ.

Probatur usus Indulgentiarum, auctoritate Conciliorum, ultra Nicænum I. Generale, & Chalcedonense IV. in quibus non obscurè patet, pœnitentibus condonâsse per Episcopos reliquum tempus pœnitentiæ, quod statutum erat. Post tempora S. Gregorij, Anno circiter 90. celebratum est Concilium VI Generale Constantinopol. III. contra Monothelitas, Anno scil. 690. cùm S. Gregorius mortuus sit An. 604. Hoc Concilium adversarij admittunt, & meritò, ne in hæresim Monothelitarum incidant: hoc Concilium nullum advertit errorem in usu Indulgentiarum. Si enim error fuisset, damnâsset illum, nam errores damnant Concilia Generalia, ut per se patet; & de facto debuit damnâsse, si error fuisset. Sed non damnavit, nec ullam mentionem Indulgentiarum fecit, cùm post S. Gregorium 90. annis, usq; ad hoc Concilium, Indulgentiæ in usu fuerint. Expendant benè hanc rationem negantes Indulgentias, & videant, quòd manifestè pugnent cum veritate. Item Concilium Claramontanum, An. 1095. in quo Urbanus II. Papa Indulg. Plen. tribuit ijs, qui ad sacrum bellum proficiscebantur. Item in Concilio Lateranensi Generali numerosissimo, concessæ Indulgentiæ. Item Innocentius III. concessit Indulgentias Plenarias, pro auxilio Terræ Sanctæ, & indixit Concilium Gener. Lateran. quod celebratum est An. 1215. atq; in eo de Indulgentijs actum est, & emendati sunt abusus in Indulgentijs. Similis emendatio abusuum legitur in Concilio Lugdunensi Generali; similiter in Viennensi, Constantiensi, Tridentino, ubiq; probant usum Indulgentiarum, & emendant abusus. Quamvis hoc argumentum ab auctoritate tot Conciliorum Generalium, ab hæreticis nostri temporis contemnatur. Sed reverà contra illos forte est. Cùm enim Concilia Generalia repræsentent Universalem Ecclesiam, Ecclesia verò errare non potest, ergo neq; Concilia Generalia errare possunt, quidquid hæretici dicant. Nam etiam Ariani nihil faciebant Concilium Nicænum; Nestoriani Ephesinum; Eutychiani Chalcedonense; Monothelitæ Constantinopol. & alij alia subsequentia Concilia eorum Episcoporum, à quibus damnabantur: tamen Ecclesia Cathol. Rom. hunc morem servavit, ut hæreses in illis damnaret, *quorum saluberrima auctoritas fuit in Ecclesia Catholica*, id est, Plenariorum Conciliorum, dicit S. Augustinus Epist. 118. ad Januarium.

Probatur magis usus Indulgentiarum, ratione petitâ ab ijs Signis, ex quibus internoscuntur Catholica dogmata ab hæresibus: nam Catholicorum dogmatum (nota Lector) hoc est proprium, ut non inveniatur eorum origo, nisi ad Evangelium, vel ad Apostolos ascendamus; hæresum autem semper designatur Author, Locus. & Tempus, in quo exoriri cæperunt. Jam verò nullus hactenus indicare potuit Auctorem Indulgentiarum, neq; locum, vel tempus, quo prædicari cæperunt. Omnes enim, qui de Indulgentijs mentionem faciunt, sive Doctores, sive Pontifices, sive etiam Concilia, ita de illis loquuntur, ut de re recepta, & usitata. Undè Chemnicius in 4. Part. Exam. pag. 329. fatetur, *originem Indulgentiarum non satis luculenter in historijs notatam fuisse*, & quod paulò pòst pag. 333. affirmat, Indulgentias cæpisse circa Annum 1200. manifestè convincitur ex ijs, quæ citavimus de Indulgentijs concessis ab Urbano II. Sergio III. Leone III. qui sedit An. 800. annis 400. ante annum à Chemnicio notatum, & à S. Gregorio, qui sedit An. 604. Initium autem hæresis notissimum est contra Indulgentias; Constat enim non solum ex Catholicis, sed ex Chemnicio, pag. 375. primos fuisse Waldenses, qui Indulgentias oppugnârunt. Constat autem, Waldenses Mundo apparuisse circa An. Dñi 1170. unde si Waldenses exorti sint circa An. 1170. quomodo Indulgentias oppugnare justè poterant, quæ circa An. 600. vel 800. in Cath. Eccl. usitatæ jam erant, imò tempore Nicæni I. & Chalced. Concil. Gener. vide p. 578. & seq. Huc pertinet, quòd S. August. dixerit, lib. 2. de Bapt. c. 7. *Quæ consuetudo, credo, ex Apostolica manavit Traditione, sicut multas res non invenimus in Scripturis, nec Concilijs, & tamen, quia sunt observatæ in tota Ecclesia, non à quo alio, nisi ab illis, illas esse credimus.* Et Epist. 118. *Illa quæ non scripta, custodimus, quæ quidem toto Orbe terrarum observantur, dantur intelligi, vel ab ipsis Apostolis, vel à plenarijs Concilijs, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata atq; statuta retineri.* Posito ergo fundamento Indulgentiarum in S. Scriptura, ut ostensum est, potuit se Ecclesia Cathol. Rom. explicare in Concilijs, usum esse salutarem Christiano populo, ex mente S. Doctoris. Infirmum ergo est argumentum ex authoritate negativa, quia SS. Patres, & Catholici Doctores, non poterant simul & semel de omnibus dogmatibus mentionem facere, nisi de illis, de quibus se offerebat occasio disputandi cum hæreticis, negantibus eadem dogmata; de alijs verò, quæ clara nimis erant in Ecclesia Cath. Ro.

Doctoribus modica fuit occasio scribendi, cùm hæretici illo tempore tam claram rem, & unanimem Ecclesiæ consensum negare non audebant; quod S. Hieronymus expressit: *De Filio, non de Spiritu S. confessi sunt, quod negabatur; tacuerunt, de quo nemo quærebat.* Et S. August. *Quid igitur opus est, ut illorum scrutemur Opuscula, qui, priusquàm ista hæresis oriretur, non habuerunt necessitatem, in hac difficili ad solvendum Quæstione versari, quod procul dubio facerent, si respondere talibus cogerentur.* Infirmum ergo est argumentum, quod non ex observatione præcedentis, Ecclesiæ circa aliquem ritum affertur, ad illum repudiandum, cùm aliud est institutio, aliud institutionis executio. Undè quis etiam malè colligeret, non posse Concilia Generalia celebrari post tempora Constantini Magni, quia ante illum, nullum Generale celebratum est: pariter ratiocinandum de usu Indulgentiarum, qui licèt non fuerit tam frequens, ut etiam aliqui Catholici defendunt, ob illum nimium fervorem Fidei, ideò potestas illas elargiendi non benè colligitur, ex non frequenti usu antiquæ Ecclesiæ: nam licèt usus fuerit non tam frequens, & licèt concedamus posteriorem, potestas fuit antiqua, poterant enim ab Ecclesia ejusmodi fieri remissiones extra Sacramentum Pœnitentiæ, cùm potestas data sit maxima & generalis, *Quodcunq; ligaveris super terram, erit ligatum & in Cœlis, &c.* Pontifici & Ecclesiæ, quæ varios potest exercere & complecti actus, quos primis Sæculis non omnes exercuit, nec exercere potuit, nullâ tunc occurrente occasione vel opportunitate, non rectè deducitur, hæc procedente tempore non potuisse exercere Pontifices Romanos.

Patet hoc à Simili, & Praxi Summorum Pontificum. qui licèt in Petro universales constituti sunt Ecclesiæ Cathol. Rom. Pastores, per illa verba Joan. 21. *Pasce oves meas, pasce agnos meos,* ut SS. Patres passim, tam Græci, quàm Latini testantur, tamen non statim hoc titulo usi sunt Romani Pontifices. S. Xistus, Papa & Martyr, septimus post S. Petrum, vixitq; An. 120. hoc titulo primus usus est, *Universalis Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus.* Secundus, S. Victor, Papa & Martyr, 14. post S. Petrum, vixitq; An. 190. usus est titulo, *Pontifex Maximus, Episcopus Episcoporum.* Et quis dicet, hos SS. Pontifices & Martyres Inclytos, pro Fide Christi mortuos, erràsse in his titulis, puto nemo sani judicij. Nam licèt institutionis usus cum tempore processit, tamen ipsa institutio generalis antiqua, & potestas universalis antiqua. Ecclesia enim Cathol. Rom. assimilatur auroræ,

quæ

quæ tempore revelatæ gratiæ, & posterioribus Sæculis propter illustrationem magis crescit, non in nova cognitione, sed in explicatione dogmatum, alias implicitè creditorum, cùm illa aliqua hæresis negat. Hoc expressit Vincent. Lirin. cap. 27. *Nullus ne ergo in Ecclesia Christi perfectus habebitur Religionis.* Et subdit: *Habeatur planè & maximus, nam quis ille est tam invidus hominibus, tam exosus Deo, qui istud prohibere conetur.* Undè & S. August. ait: *Non fuit variata Ecclesiæ fides, sed tempora.* Hoc videtur expressisse Spiritus S. Prov. 4. *Justorum autem semita, quasi lux splendens procedit, & crescit usq; ad perfectum diem.* Hanc veritatem agnovit Author Tubæ, pag. 11. his verbis: Aliud est additamentum, aliud explicatio veteris Fidei, aliud res nova, aliud res vetus, novo vocabulo insignita. Explicatio alicujus Articuli Fidei Apostolicæ, non est additio rei novæ, sed veteris & implicitæ rei dilucida expositio. Ecclesia enim Catholica sensim ut homo, ætate temporisq; progressu proficere debuit (post sublatos Doctores Apostolicos) in Fidei doctrina, & Traditione Scripturæ ac Patrum, ut hæresibus ingruentibus, disertè magis, ac explicatiùs exponeret, quæ anteà implicitè credidit. Et de facto felicior esset status omnium hæresum, quæ pro libitu suo negârunt, & negant implicita dogmata, quàm Ecclesiæ Catholicæ, si non posset se explicare contra easdem hæreses. Quòd autem in his explicationibus nunquam erraverit, patet: *Nam Ecclesia Catholica, quæ habet assistentem Spiritum Sanctum, non potest errare.* Confirmatur ex praxi & usu Ecclesiasticæ potestatis, ex quibus sensus Ecclesiæ colligi potest, qui in Traditione fundatur. Nam cùm Ecclesia cognoscat, potestatem datam sibi esse, non in destructionem sui, sed in ædificationem, agnoscit quoque, qui sunt limites ejus, ad quæ potest se extendere, cavendo, ne excedat limites mandati, positos à Sponso suo JESU Christo; & de facto non excedit, nisi utitur illâ generali potestate, datâ sibi à Christo, *Quodcunq; ligaveris, quodcunq; solveris super terram, erit solutum & in Cœlis*; & iterum: *Quæcunq; solveritis super terram, & quæcunq; ligaveritis, erunt ligata & in Cœlis.* Deberent hæc eliminari ex Evangelio, tunc probaret aliquid adversarius, quòd Ecclesia sibi aliquid usurparet, quod non haberet commissum à Christo: sed stante hâc generali potestate Evangelica, stantibus tot in universum Conciliorum Generalium, SS. Patrum Orthodoxorum testimonijs, stabunt Indulgentiæ, quousq; manebit in Evangelio hic locus: *Quodcunq; ligaveris, quodcunq; solveris, erit ligatum, erit solutum.*

Discur-

Discursus Theol.

Probantur Indulgentiæ ex Inconvenienti.

HAnc potestatem & usum Indulgentiarum, per tot Sæcula in universa Ecclesia Cath. Rom. practicatũ, primi negârunt Waldenses, à quodam Waldone, de quo sic scribit Æneas Sylvius, in lib. de Origine Bohemor. *Nam cùm Idiota esset, &c. Apostoli Officium prædicando usurpavit, &c. pessimos errores disseminare aggressus est. &c. quæ fatuitas multis in locis adhuc vigorem obtinet, ubi quidem animadversum est, Fidem Cathol. olim per potentes Principes, per argutos Philosophos, per subtiles hæreticos impugnatam; diebus autem istis per vilissimos Idiotas & Laicos pauperrimos tribulatam fuisse: eorum hæreses in Concilio Generali Romæ habito damnatæ sunt, circa An. 1170.* Hucusq; memoratus Author; cujus veritas ut pateat, quòd fuerint vilissimi Idiotæ, ipsorumq; innotescat fatuitas, &c. ex illorum erroribus. Obscænos errores in materia luxuriæ spargebant, quibus nec modestia Christiana, nec ipsa honestas hanc paginam suadet maculare, quos cum suis fœtoribus magis ad pecudes, quàm ad homines remittimus. Hi ergo primi Indulgentias in Ecclesia Cathol. Rom. negârunt. Secundus fuit Wiclefus hæreticus, qui etiam tenebat alium pessimum errorem cum Simone Mago, nempè, omnia absolutâ necessitate eveniunt. Hi ergo primi negârunt Indulgentias, & usum illarum, tam constantem per tot Sæcula, & tot Conciliorum auctoritate firmatum, ut ait Conc. Trident. Sess. 25. Hic Wiclefus negavit Indulgentias, qui negavit, ut suprà innuimus, liberum Arbitrium, cum Manichæis, Priscillianistis, & alijs hæreticis, refundebat causam peccati in DEUM cum Manichæis, negabat, Confirmationem esse Sacramentum, cum Arianis & Donatistis, negabat verum Corpus Christi sub speciebus, cum Armenis, Berengario, & Missæ Sacrificium cum Waldensibus, & alijs recentioribus, contra Concil. Gener. I. Nicænum, Cap. de Divina Mensa. Hic ergo, tot nefandis sparsis erroribus, negavit cum Waldensibus usum Indulgentiarum, tam clarè in S. Scriptura fundatum in illis verbis, *Quodcunq; ligaveris super terram.* Si hæc animum prudentis viri non commovent, si Ecclesiæ authoritas & Conciliorum minus valet, & plus hæ insaniæ horum hæreticorum valebunt: & si nihil esset nisi hoc, quòd tam pessimi hæretici, & in ipsum DEUM tam injuriosi Waldenses, & Wiclefus, primi negaverint Indulgentias, hoc solum deberet movere omnem veritatis amicum.

Vide illos supra pag. 563

hos Werner vocat cordatos viros, pag. 59 in sua Disput.

 Quan-

Quantùm ad Argumenta contra Indulgentias, sic respondet Bellarminus, lib. 1. cap. 4. de Indulg. Lutheri, & cæterorum adversariorum Argumenta &c. tam malè inter se cohærent, ut vix præ se ferant speciem, vel umbram Argumenti, quò magis mirum est, propter tam debiles & ineptas rationes, potuisse tot populos ab antiqua Fide deficere. Sed videamus aliqua Argumenta Lutheri. *Primum est.* Merita Christi sunt res sacræ & vivæ, cùm corda justificent, Indulgentiæ autem non justificant, sed solùm remittere dicuntur pœnam temporalem, Igitur Indulgentiæ non possunt fundari in thesauro Meritorum Christi. ℟. Merita Christi sunt res sacræ & vivæ, sed non solùm justificant corda, verùm etiam sunt satisfactoria, pro reatu pœnæ temporalis, sive in hac, sive in futura vita. Passionem enim Christi non solùm meritoriam, sed etiam satisfactoriam, clarè patet Isaiæ cap. 53. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit*; & 1. Joan. cap. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi*; Lutherus verò nullibi probavit, nec probare potuit, Passionem Christi non esse satisfactoriam, quod probare debuit, si quid efficere voluit: immo, cùm concedit, Merita Christi res sacras & vivas, quæ corda justificant, concedit, existentiam Meritorum Christi conservativam, quam nos thesaurum dicimus. *Secundum.* Blasphemia est, rem tam sacram, ut sunt Merita Christi, in sordidum Opus mortis ponere; At pœna temporalis est sordidum Opus mortis, Igitur blasphemia est, Christi Merita collocare in expiatione pœnæ temporalis. ℟. Non est sordidum, sed gloriosum, liberare hominem à sordido mortis opere. Nam quid sordidius & deterius peccato, & tamen non est sordidum Christo, sed valde honorificum, esse *Agnum DEI, qui tollit peccata mundi*; multò minùs erit sordidum, expiare reatum pœnæ, cùm non sit sordidum, expiare reatum culpæ. Non est ergo blasphemia, sed gloriosa prædicatio, dicere, Christi Sacrosancta Merita ejus esse virtutis, ut omnia peccata, & peccatorum reatus omnes eluere, & expiare valeant. *Tertium.* Nullis S. Scripturæ testimonijs, thesaurus Indulgentiarum comprobari potest. ℟. Jam suprà ostensum est, thesaurum Indulgentiarum non carere fundamento Scripturarum, Conciliorum, & SS. Patrum testimonijs, & Primitivæ Ecclesiæ Canonibus, ubi pœnitentiæ pro peccatis mortalibus assignabantur annis septem, & istæ pœnitentiæ, justis ex causis, per Episcopos minuebantur, vel relaxabantur. Ad alia ejusmodi

modi pauca Argumenta Lutheri, immo ad ſingula ejus verba, reſpondit ſatis accuratè Roffenſis.

Videamus Calvini Argumenta contra Indulgentias, de quo ſic loquitur Bellarminus, lib. 2. cap. 2. de Indulg. Initio igitur (Calvinus) num. 38. more ſuo, convicijs & mendacijs ludit. Primùm enim ſcribit, non multum ſibi laborandum eſſe de Indulgentijs refellendis, cùm eæ ſponte ſuâ, atq; argumentis Lutheri, tanquam fortiſſimis arietibus concuſſæ, ad inclinationem ſpectare incipiant. Sed vidimus iſtos Lutheri arietes ſuperiùs, debiles valdè contra Indulgentias, nulla cornua, néc fortitudinem ullam habentes; ita ut ex his arietibus non inclinant, ſed magis aſſurgunt Indulgentiæ, quia, ut benè notavit Bellarminus, vix aliquam ſpeciem & umbram argumentorum habeant, ut viſum eſt. Sed videamus etiam alios Calvini arietes. Sic ille ſcribit contra Indulgentias: Quo enim poterat fœdiùs profanari Chriſti Sanguis, quàm dum negatur ſufficere ad peccatorum remiſſionem, ad reconciliationem, ad ſatisfactionem, niſi velut areſcentis, & inexhauſti defectûs aliundè ſuppleatur, & ſufficiat. Reſpondet Bellarminus, Sed hoc non tam argumentum, quàm mendacium eſt. Nullus enim Catholicorum ſcripſit, Chriſti Sanguinem non ſufficere ad peccatorum remiſſionem, ad reconciliationem, ad ſatisfactionem: debuit Calvinus vel unum Catholicum allegare, qui ita ſentiret; ſed ſicut nullus hoc ſentit, nullum produxit, cùm Innocentius VI. & omnes Theologi Catholici cum illo, affirmant contrarium, Chriſti Sanguinem adeò eſſe pretij infiniti, ut vel una ejus gutta ſufficere potuerit ad omnia totius mundi expianda peccata. Pergit Calvinus, ex varijs Scripturæ teſtimonijs probare, Chriſti Sanguinem profanare. Chriſto, inquit, Lex & Prophetæ omnes (teſte Petro Act. 10.) teſtimonium adhibent, quòd per ipſum accipienda ſit remiſſio peccatorum: Indulgentiæ remiſſionem peccatorum per Petrum & Paulum, & Martyres largiuntur. Hoc unum argumentum Calvini adduxiſſe ſufficiat, ut clare oſtendamus, quàm graviter Calvinum hoc etiam fefellit, cùm ille tribuat Indulgentijs, quaſi illæ remiſſionem peccatorum per Petrum & Paulum, & Martyres largiantur; quod non eſt ita. Nunquam enim dicunt Catholici, nec culpas, nec ulla peccata, ſed pœnarum temporalium remitti reatum per Indulgentiam: neque dicunt, quòd per Petrum & Paulum, & Martyres, remiſſio peccatorum largiatur, quorum merita, & Petri, & Pauli, & Martyrum,

 ſinè

sinè Meritis Christi nihil sunt; sed dicunt: Quia Passio Christi tantæ est efficaciæ, ut non solùm per se abundè sufficiat, tollere omnia peccata, sed etiam tribuat vim satisfaciendi meritis Petri & Pauli, & Martyrum, non necessitate, sed dignatione, pro pœnis temporalibus. Sicut enim Paulus Apostolus, dum sibi officium adjuvandi Christum, (1. Corint. 3.) salvandiquè, (1. Cor. 9.) & illuminandi homines, (ad Ephes. 3.) desumit, nullam facit Christo injuriam, quia Christus Paulum sibi adjutorem voluit, & Paulus virtutem à Christo salvandi, non Christus à Paulo accepit. Sic etiam, dum Sanctis tribuimus Satisfactionem, à virtute Passionis Christi procedentem, gratuitò Sanctis donatam dicimus.

Chemnicius objicit in editione Francoford. cap. 1. Disp. suæ pag. 215. ubi miratur, cur Trident. Concilium, si Indulgentias non prorsùs damnare & abijcere vellet, non saltim earum mentionem sepeliret, ob impiam (ut ille ait) nundinationem illarum. ℟. Non est, cur miretur Chemnicius. Nam Concilia Ecclesiæ Cathol. Rom. quale Tridentinum fuit, non solent dogmata mutare quotannis, ut omnes adversarij faciunt, neq; circumferri omni vento doctrinæ. Etiam Catholici mirantur, cur Chemnicius non expunxit ex Evangelio illa verba Matth. 16. *Quodcunq; solveris super terram, erit solutum & in Cœlis: quodcunq; ligaveris, erit ligatum &c.* si voluerit abolere Indulgentias, quia, quousq; hæc verba manent in Evangelio, Indulgentiæ inconcussæ manent, nec refert, quòd illa explicent, ut ipsi volunt, ipse textus clarè ostendit Indulgentias. Sic semper intellexit Ecclesia, Concilia vetera, ut suprà patuit, Indulgentias approbârunt, abusus qui irrepserant, condemnârunt, quod & Tridentinum fecit Concilium. Neq; tribuendæ sunt Ecclesiæ Cathol. Rom. quæ irrepserunt ex cupiditate pravorum hominum corruptellæ in cultu Religioso, cùm Ecclesia illas damnat, & quantùm potest, extirpat. Neq; id Chemnicius ignoravit, cùm in hac Disput. pag. 332. referat Decretum Concilij Lateran. & pag. 345. Decretum Concil. Viennen. & pag. 213. totum Decretum recitat Concilij Tridentini, quo damnantur, & prohibentur omnes superstitiones, & abusus omnes, nominatim pravi quæstus; at non sunt tollendi boni usus, ut destruantur abusus, neq; specie reformationis funditùs Ecclesia evertenda, & dogmata Catholica reijcienda, ut Lutherani & Calvinistæ facere voluerunt: neq; hoc unquam fiet, cùm Christus sustentat Ecclesiam suâ promissione, *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs*

NB.

versùs eam. Neq; hoc ignoravit Chemnicius, quòd Romanis Pontificibus diſplicuerunt abuſus Quæſtuariorum, ut eos publicis Conſtitutionibus damnaverint, & prohibuerint, ſiquidem idem Chemnicius refert ad verbum Decreta de hac re Innocentij III. & Clementis VIII. Cùm enim Indulgentiæ conceduntur, aſſignantur hæc tria: Oratio, Jejunium, & Eleèmoſyna, ad ſublevationem pauperum, vel redemptionem captivorum, ut obtineamus remiſſionem debitorum. Si enim Chriſtus præcepit, ut oremus, dimitti proximis noſtris debita, quare & Jejunio & Eleèmoſynâ eandem remiſſionem obtinere non debemus, cùm hæc tria recommendantur nobis in Scriptura. Tob. 12. *Bona eſt oratio cum ieiunio, & eleèmosyna magis, quàm theſauros auri recondere, quoniam eleèmosyna a morte liberat, & ipſa eſt, quæ purgat peccata, facitq́; invenire miſericordiam, invenire & vitam æternam.* Et Dan. 4. *Peccata tua eleèmosynis redime.* Et Luc. 11. *Date eleèmosynam, & ecce omnia munda ſunt vobis.* Sed Chemnicius ſcribens contra Indulgentias, invenit in SS. Patribus, quod minimè volebat, id eſt Satisfactionem, & expiationem pro peccatis. Sic enim ait pag. 306. Nec verò neſcius ſum, „ Veteres aliquando nimis largiter, & verbis nimiùm magnificis di- „ ſciplinam illam Canonicam commendare, ut quod Tertullianus „ dicit, Satisfactionibus illis peccata expiari; Cyprianus dicit, illis „ peccata redimi, ablui, ſanari, Judicem placari; Auguſtinus, DE- „ UM illis de peccatis præteritis propitiari. Et talia ſunt, quæ ſalvâ „ fide (ſcilicet Lutheranâ) nec poſſunt, nec debent, ſicut ſonant, ac- „ cipi & intelligi. Nos ſuperiùs 26. Patres pro Satisfactione adduximus, & plures his inveniuntur. Undè juſtiùs eſt, Chemnicij novos errores ex doctrina Veterum Patrum corrigere, quàm ex novis iſtis erroribus de Veterum Patrum doctrina judicare, illamq; reijcere, quia SS. Patres ultra hoc, quòd fuerint doctrinâ inſignes, ut patet in confutandis ab illis omnibus hæreſibus, ſed etiam fuerunt ſanctitate illuſtres, fuerunt homines DEI, ut potè Divino Spiritu illuſtrati, quos Apoſtolus ad Epheſ. 4. *Paſtores & Doctores* vocat, *ut non ſimus fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in aſtutia, ad circumventionem erroris;* Chemnicius verò fuit homo privatus, nuper natus, à ſeipſo loquens, in multis nec cum Luthero, nec ſecum, nec cum ullo alio conſentiens, in multis, quæ non conveniunt, nec ſecum cohærent, notatus, ſibi ipſi ſæpiùs contrarius, ut non difficile eſt videre in Authoribus Catholicis, qui ipſius refutârunt errores & contradictiones.

Aliud negativum Argumentum Chemnicij. Ait, non posse probari ex Scripturis Indulgentias, sed solâ auctoritate Ecclesiæ Romanæ. Jam responsum superiùs, debet Chemnicius primò eliminare illa verba ex Evangelio, *Quodcunq; solveris, erit solutum: quodcunq; ligaveris, erit ligatum*; tunc poterit probare, Indulgentias non habere fundamentum in Scripturis. Sed etiam etsi nihil horum esset scriptum, non tamen sequeretur, Indulgentias non niti, nisi auctoritate Ecclesiæ Romanæ: & hæc deberet sufficere Chemnicio, si recto animo fuisset, & veritatem amâsset. Nam S. Augustinus tanti æstimavit auctoritatem Ecclesiæ, ut non sit veritus dicere contra Epist. Manich. cap. 5. *Ego Evangelio non crederem, nisi me auctoritas Ecclesiæ commoveret.* Non enim Ecclesia tam constanter Indulgentias prædicaret, & in Concilijs Oecumenicis approbaret, nisi Divinitùs traditam sibi potestatem sciret. Undè possunt Indulgentiæ niti auctoritate Divinâ cognitâ per Traditionem Apostolorum, secundùm Regulam S. Augustini superiùs positam, quomodo alia non pauca nituntur, ut numerus Sacrorum Evangeliorum, Veteris & Novi Testamenti S. Scriptura, Baptismus parvulorum, Symbolum Apostolicum, multi ritus in Ecclesia hucusq; conservati, quæ non ex aliqua Scriptura, sed ex Traditione Apostolica, & auctoritate Ecclesiæ habemus. Neq; enim Ecclesia usum Indulgentiarum concedendarum per se excogitavit, sed à Majoribus accepit, cujus rei signum est, quòd non possunt adversarij hujus consuetudinis ullum assignare principium, & hoc est proprium dogmatum Catholicorum, ut non inveniatur eorum origo, nisi ad Evangelium, vel Apostolos ascendamus: Hæresum autem semper designatur initium, Author, locus, & tempus, ut patet de omnibus hæresibus; Indulgentiarum verò, nec Authorem, nec tempus, nec locum, ipsi hæretici indicare potuerunt. Omnes enim de Indulgentijs, sive Doctores, sive Pontifices, sive Concilia, tanquam de re usitata & recepta scribunt. Undè & ipse Chemnicius in 4. Part. Exam. pag. 329. fatetur, originem Indulgentiarum non satis luculenter in historijs notatam fuisse; & quod paulò post pag. 333. affirmat, Indulgentias cæpisse circa An. 1200. hoc non potest verificari: nam tempore S. Gregorij M. adeò usus Indulgentiarum fuit notus, ut ne adversarij id negare possunt, nam S. Gregorium Indulgentias stationum concessisse, testantur gravissimi Authores, ut S. Thomas in 4. Sent. Distinct. 20. q. 1. art. 3. quæstiun. 2. & qui eum præcessit, Guilhelmus Antisiodorensis

pag. 582

ſis lib. 4. Sum. Theol. Tract. 6. cap. 9. Et ipſe Chemnicius p. 332. ſcribit, Alexandrum III. Pont. Rom. circa An. 1170. ſcripſiſſe de Indulgentijs. Sed quomodo ſcripſit Alexander III. de Indulgentijs An. 1170. ſecundùm Chemnicium, ſi ſecundùm eundem Chemnicium non fuerunt Indulgentiæ, quas dicit incepiſſe An. 1200. iſta non poſſunt cohærere, & ſunt nimis clara.

CAPVT XV.

Diſcurſus Authoris.

Pag. 78.

I. Obices, qui huic compoſitioni amicæ obijciuntur, removentur. II. Non officit huic amicæ compoſitioni Primatus Pontificis Romani. III. Rom. Pontifici non tantùm Primatus Ordinis, ſed & Iuriſdictionis concedendus, in omnes Occidentales Eccleſias. &c. Diſſenſus & odium inter Diſſidentes Eccleſias tolletur hâc amicâ compoſitione:

ANtequam (ait Author Tubæ) Colophonem huic Diſcurſui imponamus, neceſſe eſt, ut obices, qui nobis obijciuntur, removeamus, idq; brevitatis ſtudioſi paucis. Impediunt, dicunt quidam, quò minùs Eccleſiæ in Occidente diſſidentes in unum coire poſſint, Primatus Romani Pontificis, ejusq; Cathedræ infallibilitas. &c. &c. Idem Author pag. 79. Quod attinet Primatum Rom. Pontificis, notandum eſt, Rom. Pontificem à tota Eccleſia Catholica, atteſtantibus id univerſum SS. Patribus Orthodoxis, pro Succeſſore Petri habitum, obq; id Cathedram Eccleſiæ Romanæ communiſſimè olim, & nunc vocatam eſſe Cathedram Apoſtolicam, Cathedram Petri; Petro autem ut plurimùm SS. Patres Primatum in Eccleſiam Cathol. cum maxima auctoritate attribuere, hâcq; ratione illum dici Caput Eccleſiæ, Caput Fidelium, & Paſtorem gregis univerſi, Vicarium Chriſti, Paſtorem Paſtorum, Petram, & Carpedinem Eccleſiæ Catholicæ, rectæ Fidei Fundamentum. Quòd autem Succeſſori Petri Primatus illius Cathedræ, in qua legitimè ſucceſſit, ſit

ſubla-

sublatus, aut unquam ademptus, nunquam, quòd sciamus, ex probatis fidei Historicis probari poterit. Quidquid tamen sit, Primatum Romano Pontifici SS. Patres concedunt, qui etiam in Nicæno I. & alijs Concilijs confirmatus est.

Idem Author pag. 80. ait: An non Rom. Pontifici competens concedenda Jurisdictio, tanquam Patriarchæ primo Occidentalis Ecclesiæ, illam ut regat juxta Canones Ecclesiasticos, à tota Cathol. Occidentali Ecclesia approbatos, inprimis illas Ecclesias, quæ per Missionarios à Cathedra Rom. Ecclesiæ ad Fidem Catholicam conversæ, ab ipsa Cathedra primitùs fundatæ, immo & Privilegijs, & Juribus donatæ sunt, quæq; illius regimen ac Primatum, tanquam Filij Matris Catholicæ, filiali submissione olim agnoverunt? Hoc affirmare videntur Principes Protestantes, & Authores Fidei Augustanæ: illi enim in literis ad Carolum V. Imperatorem Rom. agnoscunt talem Primatum Rom. Pontificis in has Occidentales Ecclesias, ideòq; appellârunt ad Concilium Generale, à Rom. Pontifice indicendum; qui autem habet potestatem Concilium Generale indicendi, habet Primatum Jurisdictionis in istas Ecclesias. Si enim ordine & decenter omnia in Ecclesia fieri debeant, major & minor, pro diversitate subjectorum, necesse est, sit potestas & Jurisdictio. Ut etiam differentia jam à tot Sæculis fuit in Ecclesia Cathol. inter Episcopum & Presbyterum, non tantùm ratione Ordinis, sed & Jurisdictionis, sic major sit, palàm est, Jurisdictio Archiepiscopi, quàm Episcopi; Patriarchæ major, quàm Archiepiscopi. Et quid? An non tot Regnorum Ecclesiæ particulares, admittunt Jurisdictionem supremam Episcopalem in Principibus Politicis, qui erit inconveniens admittere talem Jurisdictionem in Primo Patriarcha Ecclesiæ Catholicæ, cùm Pontifex Romanus, concedente Melchiore Zeidlero, primus inter Episcopos omnes, adeòq; ob dignitatem Patriarchalem, Pontifex Maximus, ac Episcopus Episcoporum à SS. Patribus Catholicis audiat, quin & sanctitatis & eruditionis privilegio inter magnos Episcopos longè maximi Episcopi, ut fuit Eucherius, Episcopus Lugdunensis, attestante Claudiano Mamerio, Rom. Pontificem se superiorem habuerint, ipsiq; eodem non diffitente, inter omnes Patriarchas cura universalis Ecclesiæ incubuerit, & adhuc incumbat. &c.

Idem Author pag. 82. ait: Deniq; fatente Christ. Dreiero, cùm idem Pontifex Rom. Jus in omnes Ecclesias Occidentales obtinuerit,

nuerit, concedatur Rom. Pontifici tanta Jurisdictio, tanta authoritas ac reverentia in nostras Ecclesias, quanta juxta Canones Cathol. Ecclesiæ Primo Patriarchæ, & Patriarchæ Occidentali, adeóq; & nostrarum Ecclesiarum competit, & quantum per octingentos annos, vel ad minimum usq; ad tempora Gregorij Magni, Romani Pontificis, in priori ævo Patres Orthodoxi ac pij, Romano Pontifici tribuerunt ac concesserunt. Quòd si illis temporibus divinæ ac cœlestis doctrinæ veritas Primatum & Jurisdictionem Patriarchalem in Romano Pontifice admisit, quidni & in hodierno Sæculo?

Discursus Theolog.

De Primatu Romanorum Pontificum in Ecclesia Catholica Romana.

AD majorem probationem superioris Discursûs, unum nobis probandum est, Primatus scilicet Petri, cùm jam Successionem Romanorum Pontificum in Nota Ecclesiæ Apostolicæ Romanæ, & Jurisdictionem illorum in Ecclesiam Catholicam, superius satis probavimus. Nulli dubium esse potest, quòd universim SS. Patres Petro Primatum in Ecclesiam Catholicam attribuunt, cum maxima authoritate, hâcq; ratione vocant illum *Caput Ecclesiæ*, ut S. Hieron. in Psalm. 13. idem sentit Philo Carpatius in Cantica. S. August. lib. quæst. Vet. ac Novi Testam. quæst. 75. *Caput Fidelium, & Pastorem Gregis Dominici*, idem sentit Tract. 124. in Evang. Joan. Anselmus ad Cap. 16. Matth. *Vicarium Christi*. S. Chrysost. in Matth. *Caput Ecclesiæ* idem Homil. 9. de Pœnit. Hom. 2. in Psal. 50. Hom. 66. & 86. in Matth. 5. Cyrill. Hierosol. Catech. 2. 11. 17. Alexandrinus 2. in Joan. S. Ambros. Serm. 47. S. August. Tract. in Joan. 56. vocant illum *Principem Apostolorum*. Ephrem Sirus, *Principem Ecclesiæ Christianorum*. Damascenus, *Supremam & antiquissimam Theologorum Summitatem*. S. Dionysius Areopagita, qui vidit tempora Apostolorum, vocat illum *Supremum decus, & antiquissimum Theologorum Columen*. Concilium Chalcedonense Gener. IV. vocat illum *Petram & Carpedinem Ecclesiæ Catholicæ, & rectæ Fidei fundamentum*. S. Hilarius Comment. in Matth. Cap. 16. ait: *O in nuncupatione novi nominis felix Ecclesiæ fundamentum, dignaq; ædificatione illius Petra, quæ infernas leges, & tartari portas, & omnia mortis claustra dissolveret.*

O Beatus Cœli Janitor! cuius arbitrio Claves æterni aditûs traduntur,
cuius terrestre Judicium, præiudicata authoritas sit in Cœlo, & quæ in
terris aut ligata sint, aut soluta, Statuti eiusdem conditionem obtineant
& in Cœlo. S. Chrysost. Hom. 87. in Joan. *Cùm magna Christus Pe-*
tro communicâsset, Orbis terrarum curam demandâsset, martyrium præ-
dixisset, & maiorem erga illum dilectionem testatus esset. S. Leo Serm.
1. de SS. Petro & Paulo: *Beatissimus Petrus, Princeps Apostolici Ordi-*
nis, ad arcem Romani destinatur Imperij, ut lux veritatis, quæ in omni-
um gentium revelabatur salutem, efficaciùs se ab ipso Capite per totum
mundi corpus effunderet, cuius autem nationis homines in hac tunc Vr-
be non essent, aut quæ usquam gentes ignorarent, quæ Roma didicisset.
Idem in Natali, Serm. de ijsdem SS. *Roma per Sacram Petri Sedem,*
Caput Orbis effecta, latiùs præsidet Religione Divinâ, quàm dominatione
terrenâ. Idem Serm. 1. de Ascensione Dñi ait: *Beato Apostolo Petro*
supra cæteros post Regni Claves, Ovilis Dominici cura mandatur. S. Au-
gustin. Tract. 56. in Joan. *Quis nescit, primum omnium Apostolorum*
esse Beatissimum Petrum. Idem Serm. 5. in Festo SS. Petri & Pauli:
Amen, dico, quia tu es Petrus, &c. Dignus certè, qui in ædificandis in
domo DEI populis, lapis esset ad fundamentum, columna ad sustentacu-
lum, clavis ad Regnum. Et lib. 2. de Bapt. contra Donat. Cap. *Ne*
in Petrum contumeliosus existam: quis enim nescit, illum Apostolatûs
Principatum cuilibet Episcopatui præferendum &c. In Apostolo Petro Pri-
matus Apostolorum excellenti gratiâ præeminet. S. Hilarius lib. 6. & 10.
de Trin. S. Chrysost. & Thaophylact. in Cap. 16. Matth. S. Am-
brosius lib. de Isaac cap. 3. S. Hieron. in Cap. 16. Matth. S. August.
lib. 2. contra 2. Epist. Gaudent. cap. 23. dicunt, *Soli Petro, & in*
propria persona dictum est. Petrus enim ratione Officij, ex DEI mu-
nere habuit revelationem, & accepit Claves Ecclesiæ; ratione verò
personæ, & ex propria infirmitate offenditur de Passione & Morte
Christi. S. Hieron. in Cap. 14. Matth. affectui tribuit D. Petri erga
Christum, dum ait: *In omnibus locis ardentissimæ Fidei invenitur Pe-*
trus, interrogatis Discipulis, quem homines dicerent JESUM, DEI Fili-
um confitetur, volentem ad Passionem pergere prohibet, & licèt erret
in sensu, tamen non errat in affectu. Undè & post Resurrectionem
Christi meruit Pastoris officium accipere, *Pasce oves meas,* Joan. 21.
Quod expressit S. Cyprianus lib. de Unit Eccles. cap. 3. *Loquitur*
Dominus ad Petrum: Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, &c. Et ite-
rum eidem post Resurrectionem suam dicit: Pasce oves meas. Super

unum

unum illum ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oves. Si Christus non commendâsset Petro pascendas oves & agnos post Resurrectionem, idq; tribus vicibus, habuissent adversarij aliquam apparentiam sui intenti: sed cùm Dominus ter commendâsset Petro post Resurrectionem pascendas oves, & fortè ideò, ut major impudentia appareret hæreticorum, in negando Primatu S. Petri: nam una locutio Christi in Evangelio sufficit fidelibus, hæretici verò, etsi decies legant in Evangelio aliquod mandatum Christi, ex sua pertinacia non acquiescunt, cùm sua placita, non Evangelij sequantur; patet cunctis, nihil valere hanc Objectionem hæreticorum, qui negant Primatum Petri. Idem sentiendum & de negatione S. Petri, de qua sic S. Chrysost. notans illum locum, *Ego autem pro te rogavi, &c. confirma fratres tuos*, ait Hom. 83. in Matth. *Non dixit, non negabis, sed, ut non deficiat fides tua: curâ enim ipsius, & favore factū est, ne omninò Petri fides evanesceret.* S. Leo Serm. 3. de Ass. ad Pontif. *Specialis cura Petri à Domino suscipitur, & pro fide Petri propriè supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & Divinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum cæteris Apostolis conferatur.* S. August. lib. de Past. cap. 13. *Multi erant Apostoli, & uni dicitur, pasce oves meas.* S. Gregor. Nazianz. Carm. de Vita sua: *Vetus Roma ab antiquis temporibus habet rectam Fidem, & semper eam retinet, sicut decet Urbem, quæ toti Orbi præsidet.* S. Hieron. lib. contra Jovinian. *Licèt super omnes Apostolos ex æquo Ecclesiæ fortitudo solidetur, tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto, Schismatis tolleretur occasio.* Ex his apparet, quòd & Jovinianus hæreticus oppugnaverit Primatum Petri. S. Ambros. lib. 10. in Luc. Cap. 24. *D. Petrum (ait) omnibus prælatum fuisse, tanquam Vicarium in terris relictum.* Idem in 2. Corint. Cap. 12. quem etiam citat Author Tubæ p. 80. loquentem sic: *Primatum non accepit Andreas, sed Petrus.* Idem S. Ambros. Serm. 68. *Si enim Petrus Petra est, supra quam ædificatur Ecclesia, rectè primus pedes sanat, ut sicut in Ecclesia Fidei fundamentum continet, ita & in homine membrorum fundamenta confirmet.* Idem Serm. 11. *Solùm Ecclesiæ navem ascendit Dominus, in qua Petrus Magister est constitutus.* In Tom. 4. Operum D. Augustini Quæst. Novi & Vet. Testam. legimus: *Quia sicut in Salvatore erant omnes causæ Magisterij, ita & post Salvatorem in Petro omnes continentur; ipsum*

NB.

enim constituit esse Caput eorum, ut Pastor esset gregis Dominici. Idem
docet S. Chrysost. Hom. 59. in Matth. quem Hom. 55. in eundem
S. Matth. vocat *Os Apostolorum.* S. Bernardus lib. 2. de Consid. ad
Eugen. cap. 8. (quem etiam citat Author Tubæ pag. 79) ait: *Sunt
quidem & alij Cœli Janitores, & gregum Pastores, sed tu tantò glorio∫i-
ùs, quantò & differentiùs utrumq; nomen præ cæteris hæreditâsti. Ha-
bent illi aßignatos greges, singuli singulos, tibi universi crediti, uni u-
nus. Nec modò ovium, sed & Pastorum, tu unus omnium Pastor. Vndè
id probem, quæris? Ex verbo Domini. Cui enim, non dico Episcoporũ,
sed etiam Apostolorum, sic absolutè & indiscretè totæ commissæ sunt o-
ves? Si me amas Petre, pasce oves meas. Quas? illius vel illius po-
pulos Civitatis, aut Regionis, aut certi Regni? Oves meas, inquit, cui
non planum non designâsse aliquas, sed aßignâsse omnes. Nihil excipi-
tur, ubi distinguitur nihil. Et fortè præsentes cæteri condiscipuli erant,
cùm committens uni unitatem omnibus commendaret in uno grege, in
uno Pastore, secundùm illud: Vna est Columba mea, formosa mea, per-
fecta mea. Vbi unitas, ibi perfectio. Reliqui numeri perfectionem non
habent, sed divisionem, recedentes ab unitate. Indè est, quòd alij sin-
guli singulas sortiti sunt plebes, scientes Sacramentum. Deniq; Jacobus,
qui videbatur Columna Ecclesiæ, unâ contentus est Hierosolymâ, Petro u-
nitatem cedens.* Idem S. Bernardus lib. 2. de Consid: *Juxta Canones
tuos, alij in partem sollicitudinis, tu in plenitudinem potestatis vocatus
es: aliorum potestas certis arctatur limitibus, tua extenditur & in
ipsos, qui super alios potestatem acceperant. Nam si causa extiterit, tu
Episcopo Cœlum claudere, tu ipsum ab Episcopatu deponere, etiam &
tradere Sathanæ potes.* Hic Sanctus in magna veneratione habetur a-
pud Dissidentes, cùm illum & Lutherus, & Confessio Augustana vo-
cat Sanctum. Eâdem pag. 79. adducit idem Author S. Augustinum
sic loquentem: *In Ecclesia Romana semper Apostolicæ Cathedræ viguit
Principatus.* Ibidem idem Author affirmat, Centuriatores Magdeb.
pro Primatu Petri & Rom. Pontificum, plura adducere testimonia
Cent. 1. & 2. S. Cyprianus Tract. de Simpl. Cleric. in Cap. 24.
quæst. 1. *Vnus Dominus, una Fides, &c. Nemo fraternitatem mendacio
fallat, nemo Fidei unitatem perfidâ prævaricatione corrumpat, Episcopus
unus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur, Ecclesia una est, quæ
in multitudinem latiùs incremento fœcunditatis extenditur.* Idem Pri-
matus S. Petri probatur ex multis prærogativis, ex quibus aliquas
adducimus. Quod Dominus soli Petro nomen mutaverit ex Simone

in Petrum: quòd primus ponatur inter Apostolos: quòd soli Petro prima facta sit revelatio Divinitatis Filij DEI. Unde S. Hilarius Comment. in Matth. Cap. 16. *Dignusq; iudicatus, qui quòd in Christo DEI Filio esset, primus agnosceret.* S. Cyrillus Alex. lib. 12. in Joan. cap. 64. Cùm Salvator à Discipulis quæreret, Vos autem „ quem me esse dicitis? Petrus, ut Princeps, Caputq; cæterorum, „ primus exclamavit: Tu es Christus &c. Cyrillus Hierosol. Cate- „ che. 11. Petrus, Princeps Apostolorum, & supremus Ecclesiæ „ præco, dicit ad ipsum: Tu es Christus &c. S. Cyprianus lib. 1. „ Epist. 3. ad Cornel. Petrus tamen, super quē ædificata ab eodem „ Domino fuerat Ecclesia, unus pro omnibus loquens, quòd soli „ Petro promissa sit stabilitas Fidei & Cathedræ. S. Augustinus in „ Psal. contra par. Donati: Numerate Sacerdotes ab ipsa Sede Pe- „ tri, &c. Ipsa est Petra, quam non vincunt superbæ inferorū por- „ tæ. S. Basilius in Cap. 2. Isaiæ: Unus ex his montibus fuit Pe- „ trus, quem Petram appellavit, propter maximam firmitatem Fi- „ dei, propter infractum animi robur, ad non cedendum inflictis „ plagis tentationum, super quam Petram promisit ædificare Eccle- „ siam suam. Et lib. contra Eunom. Statim ex hac voce Petra, in- „ telligimus Petrum, Jonæ filium, qui fuit ex Bethsaida, Andreæ „ fratrem, qui quoniam fide præstabat, Ecclesiæ sibi commissam æ- „ dificationem suscepit. S. Epiphan. in Ancor. Ipse Dominus con- „ stituit Petrum primum Apostolorum, Petram firmissimam, super „ quam Ecclesia DEI ædificata est, & portæ inferi &c. S. August. „ Serm. 15. de Sanctis: Petrum itaq; fundamentum Ecclesiæ Do- „ minus nominavit, & ideo dignè fundamentum hoc Ecclesia colit, „ supra quod Ecclesiastici ædificij altitudo consurgit. S. Hieron. in „ Cap. 6. Matth. Secundùm metaphoram Petræ, rectè dicitur ei, „ ædificabo Ecclesiam meam super te. S. Cyrillus lib. 2. in Joan. „ JESUS dixit: *Tu es Simon, filius Jonæ, tu vocaberis Cephas*, &c. „ vocabulo ipso commodè significans, quòd in eo, tanquam in Petra „ lapideq; firmissimo, suam esset ædificaturus Ecclesiam. S. Chry- „ sost. Hom. in Petrum & Heliam: Sed vide, cujusmodi peccato „ permisit subjici Petrum, illum talem ac tantum Virum, Aposto- „ lorum verticem, fundamentum immobile, & Petram stabilem, „ quæ non posset concuti. Theophylactus in Cap. 22. Luc. *Tu ve- „ rò conversus, confirma fratres tuos, &c.* Quia te habeo ut Princi- „ pem Discipulorum, postquam negato me, fleveris, & ad pœni- „

Vixit A. 430.

 tenti-

" tentiam veneris, confirma cæteros: hoc enim te decet, qui post
NB. " me Ecclesiæ Petra es, & fundamentum. Idem in Cap. 16. Matth.
" Remunerat Petrum Dominus, mercedem illi dans magnam, quod
Sinis A. 420 " super eum ædificavit Ecclesiam. Maximus Taurien. Episc. Quan-
" ti meriti apud Dominum suum Petrus erat, ut ei totius Ecclesiæ
Sinis A. 230 " gubernacula traderentur. Origenes Hom. 5. in Exod. Vide ma-
" gno illi Ecclesiæ fundamento, & Petræ solidissimæ, super quam
" Christus fundavit Ecclesiam, quid dicatur à Domino? Et in Ps.
" Petrus, super quem Christi Ecclesia ædificata est, contra quam
" inferorum portæ non prævalebunt. S. Chrysost. in hunc locum
" *Pasce oves meas*, ait: Alijs omissis Petrum duntaxat affatur, fra-
" trum ei curam committit. S. Ambrosius in Cap. ult. Luc. ait
NB. " Quem elevandus in Cœlum, amoris sui Vicarium relinquebat.
" Theophylact. in Cap. ult. Joan. ait: Finito prandio, præfectu-
" ram ovium totius mundi Petro commendabat, non autem alij,
" sed huic tradidit. Et in Cap. 22. Luc. Petre, conversus bonum
" exemplum pœnitentiæ omnibus eris, qui cùm Apostolus fueris,
" & negaveris, iterum receperis Primatum omnium, & præfectu-
" ram Orbis. S. Chrysost. Hom. 87. Os erat Apostolorum & Prin-
" ceps, propterea & Paulus eum præter alios visurus ascendit. S.
" Ambrof. in Cap. 1. ad Galat. Dignum fuit, ut cuperet videre Pe-
" trum, quia primus erat inter Apostolos, cui delegaverat Salvator
" curam Ecclesiarum. S. Hieronymus Epist. 89. ad S. Augustinum:
" Tantæ Petrus auctoritatis fuit, ut Paulus in Epistola sua scripse-
NB. " rit: *Deindè post annos tres veni Hierosolymam, videre Petrum*. Idem
" S. Hieron. ad S. August. Epist. 11. de S. Paulo ait: Id fecit, osten-
NB. " dens, non habuisse securitatem Evangelij prædicandi, nisi Petri
" auctoritate, & qui cum illo erant, fuisset roboratum. S. Chrysost.
" Hom. 55. in Matth. Petrum Ecclesiæ futuræ Pastorem constituit.
" Et infrà: DEUS concedere solus potest, ut futura Ecclesia tot tan-
" tisq; fluctibus impetu irrumpentibus, immobilis maneat, cujus
" Pastor & Caput, homo piscator, atq; ignobilis. Et infrà: Hiero-
" miam Unigeniti Pater, hunc autem universo terrarum Orbi Chri-
" stus præposuit. S. Prosper lib. de ingratis: Sedes Roma Petri,
" quæ Pastoralis honoris facta Caput mundo. Optatus lib. 2. con-
" tra Parmen. Cathedra una est, & negare non audes, scire te, Pe-
" tro primùm in Urbe Roma Cathedram esse collocatam, ubi se-
" rit omnium Apostolorum Caput Petrus, indè Cephas appellatus

in quo uno Cathedræ unitas ab omnibus servaretur, ut jam Schismaticus & peccator esset, qui contra singularem Cathedram alteram collocaret. Origenes in Cap. 6. ad Rom. Petro cùm summa rerum de pascendis ovibus traderetur, & super ipsum, velut super terram fundaretur Ecclesia. S. Basilius Serm. de Judicio DEI, de Petro loquens, ait: *Ille Beatus, qui cæteris prælatus Discipulis fuit, cui Claves Regni Cœlestis commissæ.* S. Epiphanius Hær. 51. Elegit Petrum, ut dux esset suorum Discipulorum. S. Hieron. ad Damasum: Ego interim Beatitudini tuæ, id est Cathedræ Petri, communione consocior, super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. &c. Si quis in Arca Noè non fuerit, peribit regnante diluvio. S. Gregor. M. lib. 4. Epist. 32. ad Mauritium: Cunctis Evangelium scientibus liquet, quòd Beatissimo, & omnium Apostolorum Principi Petro, Dominicâ voce totius Ecclesiæ cura commissa est. Et infrà: Ecce Claves Regni Cœlestis accepit, potestas ei ligandi atq; solvendi tribuitur, cura ei totius Ecclesiæ & Principatus tribuitur. Maximus Patriarcha Constantinop. in Epist. ad Orientales: Hunc enim ex cæteris mortalibus de toto Orbe Conditor Orbis elegit, cui Cathedram Magisterij principaliter possidendam, tenere perpetuo Privilegij Jure concessit. Alter Maximus, Episc. Taurinen. S. Augustini coætaneus, Hom. 3. in Natali Apost. Petri & Pauli: Quanti meriti apud Dominum suum Petrus erat, ut ei post naviculæ parvæ remigium, totius Ecclesiæ gubernacula traderentur. Arnobius Romanus, qui ante tempora S. Augustini vixit, ad Psalmum 138. ait: Ecce Apostolo Petro pœnitenti succurritur, qui est Episcopus Episcoporũ. &c. Quod ut doceam, illud ostendo, quòd nullus Apostolorum nomen Pastoris accepit. Solus enim Dominus JESUS Christus dicebat: *Ego sum Pastor bonus.* Hoc ergo nomen sanctum, & ipsius nominis potestatem post Resurrectionem suam Petro pœnitenti concessit. Euthymius in Cap. 16. Matth. Te ponam fundamentum credentium, ædificabo super te Ecclesiam meam. Undè S. Paulus ad Gal. 1. ait. *Post annos tres veni Hierosolymam, videre Petrum*; non dicit, veni videre Jacobum, qui etiam fuit Episcopus Hierosolymorum, sed Petrum. S. Ambrosius in hunc locum ait: Dignum fuit, ut cuperet videre Petrum, quia primus erat inter Apostolos, cui delegaverat curam Ecclesiarum. 1. ad Corint. 15. legimus: *Tradidi vobis inprimis, quod & accepi, &c. quia tertiâ die resur-*

resurrexit secundùm Scripturas, & quia visus est Cephæ, & post hæc undecim, deindè visus est plus quàm quingentis fratribus, &c. deindè Apostolis omnibus. In quem locum S. Chrysost. ait: *Itaq; non omnibus initiò visus est, nec pluribus simul, sed uni tantùm, & ei Principi,* Actor. 12. *Petro in carcere constituto,* ait S. Scriptura, *Oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia* In hunc locum ait S. Chrysost. *Magni amoris indicium Oratio, Patrem omnes quærebant.* Quòd S. Petrus Romæ usq; ad mortem Episcopatum retinuerit, probatur hoc. Ter-
“ tullianus lib. de Præscript. ait: Evolvant ordinem Episcoporum
“ suorum, ita per Successiones decurrentem, ut primus ille Episco-
“ pus aliquis ex Apostolis, vel Apostolicis Viris fuerit. Et infrà:
“ Sicut Romanorum Ecclesia Clementem à Petro ordinatū profert.
S. Cyprianus Romanam Sedem frequenter Petri Cathedram vocat,
“ ait enim lib. 1. Epist. 3. ad Cornelium: Navigare audent ad Petri
“ Cathedram, atq; Ecclesiam principalem, undè unitas Sacerdota-
“ lis exorta est, à Schismaticis & profanis literas ferre, nec cogitare,
“ eos esse Romanos, ad quos perfidia non potest habere accessum.
“ Eusebius lib. 2. Histor. cap 14 ait: Salutaris prædicationis ver-
“ bo, Petrus primus in Urbe Roma Evangelij sui Clavibus januam
“ Regni Cœlestis aperuit. Idem in Chron. An. 44. Petrus, Natio-
“ ne Galilæus, Christianorum Pontifex primus, cùm primùm An-
“ tiochenam Ecclesiam fundâsset, Romam proficiscitur, ubi Evan-
“ gelium prædicans, viginti quinq; annis ejusdem Urbis Episcopus
“ perseverat. S. Hieron. in Catal scripto Eccles. Petrus Romæ 25.
NB. “ annis Cathedram Sacerdotalem tenuit. Et in Epist ad Damasū:
“ Cum Successore Piscatoris, & Discipulo Crucis loquor; ego Bea-
“ titudini tuæ, id est Cathedræ Petri, communione consocior.
“ Optatus Milevit. lib. 2. contra Parmen. Negare non potes, scire
“ te in Urbe Roma Petro primo Cathedram Episcopalem esse col-
“ locatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput, Petrus.
“ S. August. lib. 2. cont. lit. Petil. cap. 51. Cathedra quid tibi fecit
“ Ecclesiæ Romanæ? in qua Petrus sedit, in qua nunc Anastasius se-
“ det. S. Athanas in Epist. ad solitar. vitam agentes: Primùm ne
“ Liberio quidem, Romano Episcopo pepercerunt, nullâ reverentiâ
NB. “ moti, quod Sedes illa Apostolica esset. Dorotheus in Synopsi: Li-
“ nus, post Coryphæum Petrum, Romæ Episcopus fuit. Sozome-
“ nus lib. 4. cap. 14. Non sinè Divina providentia factum est, ut
“ mortuo Felice, solus Liberius Romanæ Ecclesiæ præesset, ne Petri

“ Sedes

Sedes ullâ infamiæ maculâ aspergeretur. Eusebius lib. 2. Hist. cap. 14. de Petro ait: Salutaris prædicationis verbo, primus in Urbe Roma Evangelij sui Clavibus, januam Regni Cœlestis aperuit. Arnobius lib. 2 contra Gentes ait: Romam ideò conversam ad Christum, quia viderat Simonis Magi igneas quadrigas Petri ore difflatas. S. Chrysost. in Psalm. 48. Piscator Petrus, quoniam Civitatem maxime Regiam occupavit, etiam post mortem resplendet Sole clariùs. S. Leo Serm. 1. in Natal. Apost. Beatissimus Petrus, Princeps Apostolici Ordinis, ad arcem Romani destinatur Imperij. Theodoretus in Cap. ad Rom. Primus eis magnus Petrus doctrinam Evangelicam præbuit. Tertullian. lib. de Præscript. Si Italiæ adjaces, habes Romam, undè nobis quoque authoritas præstò est. Felix Ecclesia, cui totam doctrinam Apostolicam suo sanguine profuderunt, ubi Petrus Passioni Dominicæ adæquatur. S. Hieron. de Viris illustrib. Simon Petrus, ad expugnandum Simonem Magum, Romam pergit, ibiq; 25. annis Cathedram Sacerdotalem tenuit, usq; ad ultimum, id est XIV. Neronis annum, à quo & affixus Cruci. S. August. lib. 1. cap. 10. de Consen. Evang. Merita Petri & Pauli, propter eundem Passionis diem, celebriùs ac solenniùs Roma commendat. Maximus Serm. 5 de Natali Apostol. Petrus & Paulus Martyrium pertulerunt in Urbe Roma, quæ Principatum & Caput obtinet Nationum, scilicet, ut ubi Caput Superstitionis erat, illic Caput quiesceret Sanctitatis. Prudentius in Hymno de S Laurent. Romæ jam regnant duo Apostolorum Principes: alter vocatur Gentium, alter Cathedram possidens Primam, recludit creditas æternitatis januas. Prosper lib. de Ingrat. Sedes Roma Petri, quæ Pastoralis honoris facta Caput mundo. Sulpitius lib. 2. Sacr. Hist. Invaluerat apud Urbem Divina Religio, Petro Episcopatum gerente. Petrus Episcopus Raven. in Epist. ad Eutycheten, quæ habetur inter Præambulares ad Concilium Chalcedon: Hortamur te, Frater honorabilis, ut his, quæ à Beatissimo Papa Romanæ Civitatis scripta sunt, obedienter attendas, quoniam B. Petrus, qui in propria Sede vivit, & præsidet, præstat quærentibus Fidei veritatem. In eodem Concilio Chalcedon. Gener. IV. Act. 2. cùm lecta esset Epistola Leonis, omnes conclamârunt: *Petrus per Leonem locutus est.* In Concilio Ephesino Generali III. Tom. 2. Cap. 16. vocatur Cælestinus Rom. Pontifex, *Ordinarius Successor & Vicarius B. Petri, Apostolorum* NB.

 Prin-

Principis. Marcellus I. Martyr, in Epist. ad Antiochenos: *Petri Sedes primitùs apud vos fuit, quæ iubente Domino, Romam translata est.* Vide initium Concil. Romani sub Gelasio, in Summa Conciliorum Franc. Longi pag. 228. de Primatu Petri, & Ecclesiæ Rom. S. Bernardus lib. 2. de Consid. ad Eugenium ait: Eum unicum se Christi Vicarium designâsse, qui non uni populo, sed cunctis præesse deberet, siquidem aquæ multæ, populi multi. Idem ibidem ait: Hoc signum fuisse singularis Pontificij, per quod non navem unam, ut cæteri quoq; suam, sed sæculum ipsum susceperit gubernandum: Mare enim Sæculum est; Naves Ecclesiæ. Alludit hîc S. Bernardus ad illum locum Matth. Cap. 14. in quo legitur, solus Petrus ambulâsse super aquas. Lutherus, ut ex Colloquijs ejus Rebenstok. Tom. 2. pag. 63. fassus est, omnes Historias affirmare, Petrum fuisse primum Papam Romæ. Idem ait in purgat. quorun. Artic. *Quòd Romana Ecclesia à DEO sit honorata præ alijs, non est dubium, ibi enim S. Petrus & Paulus, Pontifices 46. Romani, ac tot centena millia Martyrum sanguinem fuderunt, ut vel palpari queat, quàm singularem habeat respectum ad eam Ecclesiam DEUS.* Idem de potestate Papæ ait: *Si potestas Papæ non esset à DEO, nec Jure Divino tam diù subsistere non potuisset.* Calvinus lib. 4. Instit. cap. 6. Sect. 15. ait: *Propter Scriptorum consensum se nolle pugnare, quin illic mortuus fuerit,* scilicet Petrus. Ex his manifestè patet, vera esse, quæ dixerit Author Tubæ in suo Discursu, tam de S. Petri Primatu in Ecclesia Cathol. Rom. quàm de Cathedra illius, quòd Cathedra Petri vocetur Cathedra Apostolica, & quòd Petrus sit Caput Fidelium, Pastor gregis universi, Vicarius Christi, Pastor Pastorum, Petra & Carpedo Cathol. Ecclesiæ, rectæq; Fidei Fundamentum. Qui etiam pag. 79. apposuit hæc: Memorabilia sunt verba Cyrill. Alex. Episc. qui in ☞ Thesauro de Rom. Pontifice sic loquitur: *Ut membra maneamus in Capite nostro Apostolico, Throno Romanorum Pontificum, à quo nostrum est quærere, quid tenere, quid credere debeamus.*

Objicit Lutherus. *Non ait Christus, Pasce omnes oves meas, sicut dixerat, Docete omnes gentes; igitur non omnes oves pascendas Petro Christus commisit.* ℟. Illud Pronomen, *meas*, æquivalere signo universali. Nam si ad hoc Pronomen *meas*, addatur *Oves*, manifestè significatur, extendi ad omnes oves: non enim ullus est in Ecclesia, qui se Christi ovem non glorietur, etiam & omnes hæretici hoc fatentur; ergo cùm dixerit, *meas oves*, intellexit omnes omninò

Cui ergo aliàs commisit? fortè Luthero; at nihil de hoc in Evangelio legimus.

Chri-

Christianos Petro commendâsse. Undè & Christus Joan. 10. ait: *Cognosco oves meas, & oves meæ vocem meam audiunt*, licèt Christus non addidit, *omnes*, quis dubitabit, quòd non omnium fuerit Pastor. Accommodè S. Bernardus lib. 2. de Consider. *Petre, pasce oves meas; quas? illius, vel illius populos Civitatis, aut Regionis, aut certi Regni? Oves meas, inquit. Cui non planum, non designâsse aliquas, sed assignâsse omnes: nihil excipitur, ubi distinguitur nihil.* Apparet, quòd hic error fuerit tempore S. Bernardi.

Objicit Calvinus lib. 4. Instit. cap. 6. §. 9. *Christus est Caput Ecclesiæ*, Ephes. 4. *igitur injuriam facit Christo, qui aliud Caput nominat.* ℟. Nulla injuria fit Christo. Non enim asserimus, Papam Caput Ecclesiæ esse cum Christo, sed sub Christo, ut eius Ministrum & Vicarium; non enim injuria fit Regi, si dicatur, Prorex esse Caput sub Rege, quin potiùs ejus augetur gloria; ita etiam & Christi augetur gloria. Et hoc clarè patet ex ipsa Scriptura. Christus ipse dixit Joan. 8. *Ego sum lux mundi.* Idem dixit Matth. 5. Apostolis: *Vos estis lux mundi*; & tamen ipse per hoc sibi injuriam non fecit. Et 1. ad Corint. 3. *Fundamentum aliud nemo potest ponere*; & tamen idem dixit ad Ephes. 2. *Superædificati super fundamentum Apostolorum.* Et Joan. 1. legimus: *Dedit eis potestatem Filios DEI fieri*, & tamen per hoc nulla injuria fit Christo, quamvis sit Filius DEI. Et ipsemet DEUS ad Moysen: *Constitui te Deum Pharaonis*; & quis dicet? quòd DEUS sibi per hoc intulerit injuriam, quòd vocaverit Moysen DEUM Pharaonis. Ista sunt clara nimis, nullam per hoc injuriam fieri Christo. Videantur aliæ similes Objectiones, cum suis adæquatis Solutionibus, apud Catholicos Authores, ut Bellarminum, Becanum, Gravinam, Hosium, Turrecrematam, & multos alios.

NB.

Discursus Authoris.

Pag. 80.

De Primatu Romanorum Pontificum.

Distinguere autem hîc solent nonnulli inter Primatum Ordinis & Jurisdictionis; alij addunt Primatum Magisterij in docendo. Primatum Ordinis Romano Pontifici, tanquam primo Patriarchæ in Ecclesia Catholica, plurimi moderati Theologi Protestantes concedunt: Primatum autem Jurisdictionis, & Magisterij in docendo,

illi cum Græcis & Orientalibus nonnulli negant; plurimæ tamen Orientales Ecclesiæ eandem concedunt. &c. &c. An non Romano Pontifici competens concedenda Jurisdictio? tanquam Patriarchæ primo Occidentalis Ecclesiæ, illam ut regat juxta Canones Ecclesiasticos, à tota Catholica Occidentali Ecclesia approbatos, inprimis illas Ecclesias, quæ per Missionarios à Cathedra Romanæ Ecclesiæ ad Fidem Catholicam conversæ, ab ipsa Cathedra primitùs fundatæ, imò & Privilegijs & Juribus donatæ sunt, quæq; illius regimen ac Primatum, tanquam Filij Matris Catholicæ, filiali submissione olim agnoverunt.

non meminit Author de Orientali Ecclesia, sed supponit, nam de unione solius Occidentalis tractat.

Discursus Theol.

De Primatu & Authoritate Rom. Pontificum.

AB ipso tempore Apostolorum duplici telo cæpit oppugnare Catholicam Religionem diabolus, commovendo varios hæreticos, primò contra Ecclesiam, secundò contra Prælatos illius: & ex hac duplici diaboli suggestione, omnes ferè hæreses prodiêrunt. Satis clarè hoc expressit S. Cyprianus, Epist. 55. dum ait: *Non aliunde hæreses obortas esse, aut nata esse Schismata, quàm indè, quòd Sacerdoti DEI non obtemperatur, nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus Judex vice Christi cogitatur, cui si secundùm Magisteria Divina obtemperaret fraternitas universa, &c. nemo dissidio unitatis Christi Ecclesiam scinderet; nemo sibi placens ac tumens, seorsùm foris hæresim novam conderet.* Malitiam verò diaboli in oppugnando Prælatos Ecclesiæ, quid ille intendat, non minùs clarè idem S. Cyprianus ibidem expressit, dùm ait: *Christi adversarius, & Ecclesiæ ejus inimicus ad hoc Ecclesiæ Præpositum suâ infestatione persequitur, ut Gubernatore sublato, atrociùs & violentiùs circa Ecclesiæ naufragia grassetur.* Circa hanc authoritatem varij erant errores, & quibusdam quasi gradibus, illam diabolus, nunquam tamen prævaliturus, expugnare semper conatus est: Primò, per Schismata & blasphemias; 2do, per negationem singularis Summo Pontifici Rom. præ cæteris potestatis; 3tiò, tandem per totalem ejus negationem. Sic Donatistæ Sedem Apostolicam, Cathedram pestilentiæ vocaverunt, ab ea se per Schisma, posteà per hæresim separârunt, docentes, rebaptizandos ab hæreticis baptizatos, & in solâ parte Donati veram esse Ecclesiam. Hoc errore fuit etiam infectus Petilianus, contra quem sic scribit S. Augustinus,

NB.

gustinus, lib. 2. cap. 51. *Cathedra tibi quid fecit Ecclesiæ Romanæ? in qua Petrus sedit, & in qua nunc Anastasius sedet. Cur appellas Cathedram pestilentiæ, Cathedram Apostolicam?* In secundo ordine reponendi suntGræci Schismatici, inter quos Dioscorus, Episc. Alexandr. hæreticus Eutychianus, qui eò insaniæ devenit, ut ausus fuerit, sententiam anathematis pronunciare in Rom. Pontificem, S. Leonem: Alij Orientales, Episcopum Constantinopol. in Patriarcham sublimare, eiq; locum post Romanam Sedem tribuere volentes, absentibus Legatis Apostolicis, clandestinè Canonem ediderunt, ut patet ex Canone surreptitio, qui post Canones 26. legitimos Concil. Chalced appositus est 27. surreptitius cum sua annotatione de fraude hujus Canonis. ad comparandum Primatum suæ Ecclesiæ ab Orientalibus, quem S. Leo pluribus Epistolis damnavit, quòd præter auctoritatem Rom. Pontificis editus fuerit. Ad hos etiam reduci possunt hæretici Aetiani, qui docuerunt (ex Epiphanio Hær. 75. & ex S. August. Hær. 53) omnes Presbyteros esse pares, & exindè singularem Rom. Pontificis negârunt auctoritatem, ob eam etiam causam (ut refert Castro de Hæresibus, verbo Papa) Waldenses se ab ejus obedientia separâsse, qui (teste Æneâ Sylvio lib. de Orig. Bohem. cap. 35.) prodiêrunt à quodam Waldone, Cive Lugdun. qui cùm Idiota esset, aliquos libros vulgari linguâ cum quibusdam Sanctorum dictis conscripsit, quos non sanè intelligens, suo afflatus spiritu, pessimos errores disseminare aggressus est. Item, ijdem Waldenses omnes formulas orandi reijciebant, exceptâ Oratione Dominicâ Pater noster, ergo & Symbolum Apostolorum, quo mysteria Fidei nostræ confitemur, & Psalmos, quibus Christus sæpius usus est. Item, quod pejus est, & commune quasi omnibus hæreticis, omnem carnalem commixtionem, tam inter viros, quàm mulieres, esse licitam docebant; verè fatui, cùm homines rationales, per hoc vitium carnis, in belluas ratione carentes, transformare volebant. Ab his ergo fuit oppugnata hominibus Rom. Pontificis auctoritas. Sed frustrà. Nam contrarium S. Scriptura, Concilia, & SS. Patres loquuntur. Matth. 16. *Tu es Petrus, &c* Et: *Tibi dabo Claves Regni Cœlorum* Et: *Quodcunq; ligaveris super terram, erit & ligatum in Cœlis; & quodcunq; ligaveris super terram, erit solutum & in Cœlis.* Hunc locum S. Scripturæ, explicat Concil. Nicænum I. Can. 3. ut patet ex Epist. Julij Rom. Pont. de Concilij Nicæni Canonibus, ubi sic ait: *Nihil definire inconsulto Romano Pontifice permissum.*

Vide supra pag. 563.

sum est, cùm Beato Petro Apostolo, non ab alio, quàm ab ipso Domino dictum sit, Quæcunq; ligaveris. Canon 1. hæc habet: *Non debent præter Romani Pontificis sententiam Concilia celebrari.* Et Canon 2. ait: *Omnes Episcopi liberè Apostolicam appellent Sedem, cuius depositioni omnes maiores Ecclesiasticas causas, & Episcoporum iudicia antiqua, Apostolorum, eorumq; Successorum, atq; Canonum auctoritas reservavit.* Simile habetur in Præfatione Nicæni Concilij, scilicet: *Ecclesia Romana nullis Synodicis Decretis prælata est cæteris Ecclesiis, sed Evangelicâ voce Domini & Salvatoris nostri Primatum obtinuit.* Explicat horum Canonum sensum clariùs Concil. Chalcedon. Act. 16. dum ait: *Trecentorum decem & octo SS. Patrum, Canon 6tus, quòd Ecclesia Romana semper habuit Primatum*; moxq; eundem Canonem recitat sic: *Synodo Nicænæ Sylvester Pontifex Romanus, per suos Legatos auctoritatem contulit.* Citat etiam Author Tubæ pag. 53. de auctoritate Pontif. Rom. Concil. Romanum sub S. Sylvestro sic ait Canone ultimo: *Nemo iudicabit primam Sedem, neq; ab Augusto, neq; ab omni Clero, neq; à Regibus, neq; à populo.* S. Anacletus, Papa & Martyr. Epist. 3. cap. 3. sic ait: *Hæc verò Sancta, Romana, & Apostolica Ecclesia, non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Salvatore nostro Primatum obtinuit, & eminentiam potestatis super universas Ecclesias, ac totum Christiani populi gregem assecuta est, sic, ut ipse B. Petro Apostolo dixit: Tu es Petrus, & super hanc Petram &c.* Idem simile habet S. Alexander Papa & Martyr Epist. 1. *Ad huius Sanctæ & Apostolicæ Sedis apicem, cui summarum dispositiones causarum, & omnium negotia Ecclesiarum, ab ipso Domino tradita sunt, quasi ad Caput, ipsoq; dicente Principi Apostolorum Petro: Tu es Petrus.* Pius I. Martyr: *Christus hanc Sedem Apostolicam omnium Ecclesiarum Caput esse præcepit.* S. Anicetus Martyr unicâ Epistolâ ait: *Ad se pertinere, terminare omnium Episcoporum iudicia.* Idem habet Eleuterius in sua. Ad hoc facit, quòd hic Pontifex Cedronem, Marcionem, & Valentinum, hæreticos proscripserit. Victor quoq; Theodorum Bysantium hæresiarcham damnavit, & multi alij, ut Cerinthus, Novatiani, à Pontificibus Romanis pro hæreticis declarati ante omne Concilium, cùm Novatiani præcesserint Concilium I. Nicænum Generale, circiter centum viginti annis, & tamen posteriores fuerunt omnibus superiùs commemoratis. Pelagianos etiam nullum Concilium damnavit, sed post Decreta Concilij Africani à Zozymo Papa approbata, statim pro toto Orbe pro hæreticis habiti sunt, sicut & omnes suprà dicti, quos etiam adversarij

Vixit An. 83

Vixit An. 106

Vixit An. 143

An. 154

versarij pro hæreticis habent. Nullo modo ergo hic usus & praxis trium priorum Ecclesiæ Sæculorum, quibus Summi Pontifices, absq; ullo Concilio Generali, & hæreses authoritate condemnârunt, & plura Fidei Decreta explicârunt, quid credendum, quid respuendū, & hæc maximè enituit authoritas, quæ esset in Successore Petri. Cùm S. Stephanus Papa, nullis armis, quàm Majorum Traditione munitus, cujus Sedes Romana fidelis semper & invicta custos extitit, omnem Orientalium & Occidentalium impetum sustinuit Episcoporum, & inanem reddidit, condemnatâ priùs Iconiensi, deindè Carthaginensi Synodo: statuit ritè, semel ab hæreticis baptizatos non esse iterum baptizandos, venientes ad Ecclesiam, cui Statuto omnes, qui pro hæreticis haberi noluerunt, tanquam certæ, & indubitatæ definitioni obediêrunt. Vincentius Lirinensis lib. contra hæret. cap. 9. sic ait: *Tunc beatæ memoriæ Papa Stephanus, Apostolicæ Sedis Antistes, cum cæteris quidem Collegis suis, sed tamen præ cæteris restitit, dignum, ut opinor, existimans, si reliquos omnes tantum Fidei devotione vinceret, quantum loci authoritate superabat.* Lucius Papa & Martyr, Epist. ad Galliæ & Hispaniæ Episcopos hæc habet: Hæc „ Sancta & Apostolica Mater, omnium Ecclesiarum Christi Eccle- „ sia, quæ per DEI Omnipotentis gratiam, à tramite Apostolicæ „ Traditionis nunquam errâsse probatur, nec hæreticis novitatibus „ depravata succubuit, sed ut in exordio normam Fidei percepit ab „ Authoribus suis Apostolorum Christi Principibus illibata &c. ma- „ net, secundùm ipsius Domini Salvatoris Divinam pollicitationem, „ qui Discipulorum suorum Principi, in suis fatus est Evangelijs, „ *Petre &c. Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & tu* „ *aliquando conversus, confirma fratres tuos.* Consideret itaq; vestra „ excellens prudentia, quàm bonum sit, persistere in dispensatione „ nobis credita, & in fide recta, atq; hæreticis & æmulis Christi re- „ pugnare, & nunquam à veritatis tramite declinare, quoniam Do- „ minus & Salvator omnium, cujus fides est, qui pro nobis mori „ non dubitavit, & proprio nos suo redemit Sanguine, fidem B. „ Petri nunquam defecturam promisit, & confirmare eam fratres „ suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices, meæ exiguitatis „ Prædecessores confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum, „ quorum & pusillitas mea, licèt impar & minima, pro suscepto ta- „ men Divinâ dignatione ministerio pedisequa cupit existere. „

Vixit A. 253

Confirmatur authoritas Romani Pontificis ex Actis Concilij Chal-

Chalcedonensis Generalis. Marcianus Imperator rogat Pontificem, ut ad propulsandas hæreses, locum, tempus, & modum congregandi Concilij universalis præscribat duabus Epistolis. In priore Epi-
" stola hæc ait: Per celebrandam Synodum te auctore, maxima
" pars circa omnes Episcopos Fidei Catholicæ fiat. In secunda Epi-
" stola idem Imperator hæc scribit: Superest, ut si placuerit tuæ
" Beatitudini in has partes advenire, & Synodum celebrare, hoc
" facere Religionis affectu dignetur. Et paulò pòst ait: Si verò hoc
" onerosum est, ut tu ad has partes advenias, hoc ipsum proprijs li-

NB. " teris tua Sanctitas manifestet, quatenùs & in omnem Orientem,
" & in ipsam Thraciam & Illyricum nostræ literæ dirigantur, ut ad
" quendam destinatum locum, ubi vobis placuerit, omnes SSmi
" Episcopi debeant convenire, & quæ Christianæ Religioni, & Ca-
" tholicæ Fidei prosint, sicut Sanctitas tua secundùm Ecclesiasticas
" Regulas definierit, suâ dispositione declarent. Idem Pulcheria
" Augusta petens Epist. ad S. Leonem ait: Tua reverentia, quo-
" cunq; modo prospexerit, significare dignetur, ut omnes, etiam

NB. " totius Orientis Episcopi &c. valeant convenire, & illic in S. Con-
" cilio &c. sicut fides & Christiana pietas exigit, te auctore decer-
" nant. Et ipsi Episcopi ad Imperatorem Leonem sic ajunt: In
" Chalcedonensium Civitate multi Sancti Episcopi convenerunt,

NB. " per jussionem Leonis Rom. Pontificis, *qui verè Caput est Episcoporū.*
" Gelasius ad Episcopos Dardaniæ scribit: Non Alexandrinam, nec
" Antiochenam, sed solam Apostolicam Sedem cum auxilio Impe-
" ratoris suâ auctoritate decrevisse, ut Synodus Chalcedonensis fie-
ret. Quod etiam expresserunt Patres in Epistola Synodica ad Leo-
" nem Rom. Pontificem his verbis: Tu Episcopis, Judicibus, sicut
" membris Caput præeras, in his, qui tuum tenebant locum, Im-
" peratores verè ad ordinandum decentissimè præsidebant. Legati
Romani Pontificis auctoritatem satis clarè expresserunt Actione 3.
" his verbis: Sanctissimus ac Beatissimus Papa, Caput Universalis
" Ecclesiæ Leo, per nos Legatos suos, Sanctâ Synodo consentiente,
" Petri Apostoli præditus dignitate, qui Ecclesiæ fundamentum, &
" Petra Fidei, & cœlestis Regni Janitor nuncupatur, Episcopali di-
" gnitate Dioscorum nudavit, & ab omni Sacerdotali opere fecit
" extorrem. Ipse S. Leo Epistolâ, quam scripsit ad Synodum Chal-
" cedon. 47. ait: In his Fratribus, Paschasio & Lucentio Episco-
" pis, Bonifacio & Basilio Presbyteris, qui ab Apostolica Sede dire-

" cti

cti sunt, ne Synodo, vestra fraternitas existimet præsidere. In Ses-,, sione verò secunda hujus Concilij lectum est Sacrum Nicæni Concilij Symbolum & Constantinopol. deinde duæ Epistolæ S. Cyrilli: insuper magna illa S. Leonis Epistola 10. de Verbi Incarnatione, ad Flavianum scripta, publicè recitari jussa est. Deindè refutatis illis, quæ ab Episcopis Palæstinæ & Illyrici objecta fuerunt, acclamatum est ab omnibus: *Hæc Patrum Fides, hæc Apostolorum Fides, omnes ita credimus, Orthodoxi ita credimus; anathema, qui non ita credit, Petrus per Leonem ita locutus est.*

Discursus Authoris.

Pag. 82.

De Iurisdictione & Auctoritate Rom. Pontificis.

Concedatur Romano Pontifici tanta Jurisdictio, tantaq; Auctoritas in nostras Ecclesias, ac reverentia, quanta juxta Canones Catholicæ Ecclesiæ Primo Patriarchæ, & Patriarchæ Occidentali, adeòq; & nostrarum Ecclesiarum competit, & quantum per 800. annos, juxta Mylium cit. superiori loco, vel ad minimum usq; ad tempora Gregorij M. Rom. Pontificis, in priori ævo Patres Orthodoxi ac pij, Romano Pontifici tribuerunt & concesserunt, quòd si illis temporibus Divinæ ac cœlestis doctrinæ veritas Primatum & Jurisdictionem Patriarchalem in Rom. Pontifice admisit, quidni & in hodierno Sæculo? NB.

Discursus Theol.

Quæ Iurisdictio & Auctoritas competit in Ecclesia Cathol. Romanis Pontificibus.

Ex continua praxi constat, in Ecclesia Catholica nunquam Romanos Pontifices aliquid fecisse, vel rexisse Ecclesiam ut Archiepiscopos, vel Patriarchas, sed semper ut Summos Pontifices, quam dignitatem Jure Divino acceperunt à Christo in Petro per Successionem, hoc jam patuit ex S. Scriptura, Concilijs, & SS. Patribus superiùs, qui universim Romanos Pontifices dicunt succedere in Cathedram Petri. Deindè manifestum est, cùm Petrus constitutus

sit Pastor totius Ecclesiæ, Joan. ult. *Pasce oves meas, pasce agnos meos*, necesse est, aliquem succedere Petro in Prælaturam & Pontificatum: NB. certum enim est, Pontificem esse propter Ecclesiam, non Ecclesiam propter Pontificem, ut ait S. August. lib. de Pastoribus, c. 1. *Quòd Christiani sumus, propter nos; quòd Præpositi, propter vos est.* Atqui Ecclesia eget non minùs nunc uno Pastore, quàm tempore Apostolorum, immo magis nunc, cùm plures Christiani, & plures hæreses, idq; per universum Orbem innumerabiles, inter quas sciant fideles de una vera Ecclesia, sub uno Pastore constituta. Non igitur moriente Petro, interire debuit Pontificatus, qui non in gratiam Petri, sed in commodum Ecclesiæ & fidelium constitutus est NB. à Christo, perseverare debet, quousq; ipsa Ecclesia perseverabit, quæ unius Pastoris curâ & vigilantiâ opus habet, & per hoc distinguitur ab omnibus hæresibus, quia illæ non habent unum Pastorem, ideò divisæ sunt in infinitas penè partes. *Secundò* probatur ex unitate Ecclesiæ. Nam Ecclesia est una, & eadem omni tempore, non debet NB. mutari forma regiminis illius, quare si Apostolorum tempore unus erat Supremus Rector, & Caput Ecclesiæ, etiam hoc tempore esse debet. Undè S. Ambrosius in Cap. 3. 1. ad Tim. *Domus ejus Ecclesia dicitur, cujus hodiè Rector est Damasus.* S. Cyprian. lib. 1. Epist. 8. *DEUS unus est, & Christus unus, & una Ecclesia, & Cathedra una super Petrum, Domini voce fundata.* S. August. in Psal. contra partem Donati: *Numerate Sacerdotes ab ipsa Petri Sede, ipsa est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ*; & passim SS. Patres Romanos Pontifices vocant Successores Petri in Cathedram ejus. In Concilio Chalced. conclamatum est: *Caput Universalis Ecclesiæ Leo*; & iterum: *Petrus per Leonem locutus est.* Quid ista denotant, nisi Successionem, cùm Petrus loquatur per Rom. Pontifices. *Tertiò* probatur ex verbis Domini, *Pasce oves meas.* Nam officium Pastoris debet durare tam diù, quàm diù durabit ovile: sed ovile durabit usq; ad consummationem sæculi, igitur & officium Pastoris Petri in suis Successoribus. Sic S. Chrysost. lib. 2. de Sacerd. *Quarum curam tam Petro, quàm Successoribus committebat.* Et S. Leo Serm. 2. de Anniv. assum. *Perseverat videlicet Petrus, & vivit in Successoribus suis*, & communiter alij SS. Patres. Vide superiùs, quæ diximus de Notis Ecclesiæ, Catholica, & Apostolica. *Quartò.* Nullus unquam fuit, qui Petri Successorem diceret, vel pro tali habitus sit ab Ecclesia, & SS. Patribus, & Concilijs, nisi Romanus Pontifex, & si alius

esset

esset, nullus alius præter Antiochenum: si autem Antiochenus fuisset Episcopus Episcoporum, at Nicænum Concil. Can. 6. Antiochenum Episc. tertium, non primum, nec secundum Patriarcham declaravit, sicut erat semper, nec unquam Episcopi Antiocheni altiorem locum requirebant. De Constantinopolitano etiam talis est ejusdem Concilij Canon 5. *Constantinop. Civitatis Episcopum habere oportet Primatus honorem, post Romanum.* Cujus Canonis Annotatio hæc habet: *Episcopi Constantinop. imperatorum potentiâ freti, ob dignitatem Regiæ Urbis secundum locum Sedium Patriarch. sibi usurpârunt.* Nicolaus I. Epist. ad Michaëlem scribit, & enumerat octo Patriarchas Constantinop. depositos à Rom. Pontif. inter quos Anthimus fuit. Et S. Cyprianus lib. 3. Epist. 13. petit à Stephano Papa, ut deponat Arelatensem Episcopum, & alium substituat. Theodoret. lib. 5. Histor. cap. 23. ait, Damasum deposuisse Flavianum, Patriarcham Antioch. Sixtus III. ut patet ex Tom. 1. Conciliorum Actis Sixti III. deposuit Polychronium, Hierosol. Patriarcham. Ex Jure etiam appellationum, suprema potestas Rom. Pont. per totum Orbem probatur. Sic declaratum est in Concilio Sardicensi Generali Can. 4. in quo fuerunt 374. Episcopi Cathol. ex 33. totius Orbis Provincijs, cum Legatis Julij: hanc Synodum legitimam agnoscunt Centuriatores Magdeburg. Cent. 4. cap. 9. Marcion excommunicatus à suo Episcopo, venit Romã, ut absolveretur à Pio I. An. 142. Athanasius ad Julium I. An. 350. Chrysostomus ad Innocentium, Flavianus ad Leonem. Theodoretus, qui 800. Ecclesijs præerat, Episcopus Asianus, Epist. ad Leonem ait: *Ego Apostolicæ Vestræ Sedis expecto sententiam, &c. ita tenet ista S. Sedes gubernacula regendarum cuncti Orbis Ecclesiarum.* S. Hieron. licèt fuerit natione Syrus, ad Damasum ait: *Ego nullum primum, nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ, id est Cathedræ Petri, consocior, super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio.* Cùm ergo Author Tubæ dicat in suo Discursu, *Concedatur Romano Pontifici tanta Iurisdictio, tantaq; auctoritas in nostras Ecclesias ac reverentia, quanta juxta Canones Cathol. Ecclesiæ primo Patriarchæ, & Patriarchæ Occidentali, adeóq; nostrarum Ecclesiarum competit,* supponimus, quia non excludit Orientales, & totius Orbis Ecclesias ab eadem Jurisdictione, & auctoritate, quam parem habet Rom. Pontifex, sicut ad Occidentales Ecclesias. Ratio hujus, quia Author Tubæ non agit, nisi de unione suarum in Occidente Ecclesiarũ cum Rom. Ecclesia, ut ipse pag. 17. ait: *Non tamen de unione harum Ecclesia-*

clesiarum, *id est Orientalium*, *nobis est propositum disserere.* Alibi v-rò, ut pag. 81. cum Zeidlero vocat illum, Primum inter omnes E-piscopos, Pontificem Maximum, Episcopum Episcoporum, à SSm. Patribus Catholicis, quin & Sanctitatis eruditionisq; privilegio, in-ter magnos Episcopos longè maximum Episcopum Rom. Ponti-cem habitum, &c. ipsiq; cura universalis Ecclesiæ incubuerit, & a-huc incumbat. Et pag. 79. ait: *Notandum est, Rom. Pontificem a-ta Ecclesia Catholica, attestantibus id in universum SS. Patribus Or-doxis, pro Successore Petri habitum, obq; id & Cathedram Ecclesiæ R-communissimè olim, & nunc vocatam esse Cathedram Apostolicam, C-thedram Petri.* Reliqua vide in superiori illius Discursu: Ad marg. ibidem ait: Memorabilia sunt verba Cyrilli Alex. &c. *ut membr-maneamus in Capite nostro, Apostolico throno Romanorum Pontif. à q-nostrum est quærere, quid tenere, quid credere debeamus?* Idem A-thor ibidem adducit S. Bernardum: *Tibi universi crediti, uni m-nec modò Ovium, sed & Pastorum, tu unus omnium Pastor, & in-Canones tuos, alij in partem sollicitudinis, tu in plenitudine potest-vocatus es. Aliorum potestas certis arctatur limitibus, tua extendit-& in ipsos, qui super alios potestatē acceperant. Nam si causa extiter-tu Episcopo Cœlum claudere, tu ipsum ab Episcopatu deponere, etiam-tradere Sathanæ potes.* Et pag. 42. ait: *Innocentium Rom. Episcop-Orientales Episcopi in dubijs Fidei rebus consuluerunt.* Et pag. 18. ait: *Qui Cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Eccl-sia se esse confidet?* Cyprian. *Cum qua Ecclesia coniungi tot voluerun-Imperia & Regna, tot pij Imperatores & Reges adhuc coniunguntur, cuius Cathedræ unitas ab omnibus servata est, nec cæteri Apostoli s-quisq; defenderent, ut tam Schismaticus, & persecutor esset, qui con-singularem Cathedram, alteram Cathedram collocaret, cui nolle prim-dare, summæ profectò impietatis est; cuius Sedis Episcopis omnium Episco-porum iudicium, omnium Ecclesiarum cura commissa fuit, & quidem-perpetuo privilegij Jure.* Et ad marg. in eadem pag. ait: *Magnum fu-dium fuisse, servare unitatem Sedis Apostolicæ Romanæ, properasse eid-Sedi Sacerdotes universi Orientalis tractus subijcere & unire.* Hucusq; Author Tubæ. Hæc ideò ex Authore adducere placuit, ut pateat, illum non excludere à Rom. Pontifice Jurisdictionem ipsi compe-tentem in Ecclesias Orientales, cùm loquitur de unione suarum in Occidente Ecclesiarum, & vocat Rom. Pont. primum Patriarcham Occidentalis Ecclesiæ; ait enim pag. 82. *Concedatur Romano Pontifi-*

tam

NB.

NB.

Author Tubæ pag. 18. vide supra pag. 77.

tanta Jurisdictio, tantaq; auctoritas in nostras Ecclesias, quanta iuxta Canones, Catholicæ Ecclesiæ &c. competat.

Discursus Theolog.

De Iurisdictione & Potestate, quam Imperatores & Reges agnoscebant in Romanis Pontificibus.

HAnc potestatem in Romanis Pontificibus agnoscebant etiam Imperatores. Constantinus M. ad S. Sylvestrum scribens, eum tanquam Vicarium Christi agnoscebat, & alios Episcopos summè venerabatur. Hujus venerationis extat singulare exemplum apud Nicephorum lib. 8. Hist. cap. 16. Valentinianus III. Epist. ad Theod. Imper. vocat Rom. Pont. *Supremum Ecclesiæ Caput, ac Sacerdotum Principem.* Justinianus Epist. ad Joan. Papam, non Imperatores, non Reges, sed Rom. Pont. affirmat *Caput omnium Ecclesiarum.* Etiam Reges idem senserunt. Eduardus I. Rex Angliæ, Epist. ad Nicolaum II. sic scribit: *Summo Universalis Ecclesiæ Patri Nicolao, Eduardus, gratiâ DEI Anglorum Rex, debitam & subiectionem, & obedientiam.* Alter Eduardus, Epist. ad Bonifac. VIII. Pontificiam auctoritatem ita veneratur, ut eam multis Sæculis prosperam optet. Quædam Regina Angliæ, cujus Epistola extat inter Epistolas Petri Blesensis, Epist. 144. ait: *Gentes divulsæ, populi lacerati, &c. in spiritu contrito & humiliato, supplicant vobis, quem constituit DEUS super gentes & Regna, in omni plenitudine potestatis.* Henricus VIII. quamdiù fuit Catholicus, & antequam seipsum faceret Caput Ecclesiæ in suo Regno, fuit acerrimus propugnator Fidei Cathol. Ex multis hîc pauca ponimus, quæ habentur in Asert. Septem Sacramentorum adversus Lutherum. Art. 2. sic ait: *Negare Lutherus non potest, quin omnis Ecclesia Fidelium Sacrosanctam Sedem Romanam, velut Matrem, Primatemq; recognoscat ac veneretur; quæcunq; saltim, neq; locorum distantiâ, neq; periculis interiacentibus, prohibetur accessu. Quanquam si vera dicunt, qui ex India quoq; veniunt, huc Indi etiam, tot terrarum, tot marium, tot solitudinum plagis distincti, Romano tamen Pontifici se submittunt. Ergo si tantam, & tam latè fusam potestatem, neq; DEI iussu Pontifex, neq; hominum voluntate consecutus est, sed suâ sibi vi vendicavit; dicat velim Lutherus, quando in tantæ ditionis erupit possessionem? Num potest obscurum esse initium tam immensæ*

mensæ potentiæ, præsertim, si intra hominum memoriam nata sit? Quòd si rem dixerit, unam fortaßè aut duas ætates superare, in memoriam nobis redigat ex Historijs; alioquin si tam vetusta sit, ut rei etiam tantæ obliterata sit origo, legibus omninò cautum esse agnoscat, ut cujus omnem hominum memoriam ita supergreditur, ut sciri non possit, cujusmodi habuerit initium, censeatur habuisse legitimum. vetitumque esse constat omnium consensu gentium, ne quæ diù manserint immota, moveantur. Idem Henricus alia plurima scitu digna, de antiqua Romanæ Sedis potestate, ex Historijs commemorat. Idem confessi sunt alij Reges. Luitprandus, Longobard. Rex. Lotharius Rex ad Adrianum II. scribens, eum *Principem Pastorum* vocat. Leo, Rex Armeniorum, Epist. ad Innocent. III. sic scribit: *Gloria & honor Omnipotenti DEO, qui Vos tantum ac talem Pastorem Ecclesiæ suæ præesse voluit.* Reginaldus, Rex Insularum, Epist. ad Honorium III. illum *Supremum Ecclesiæ Pastorem* salutat. Carolus, Rex Siciliæ, Epist. ad Clementem IV. eundem illi titulum tribuit. Sigismundus, Rex Poloniæ, Epist. ad Concil. Lateran. his verbis scribit: Designamus Oratores nostros, dantes illis potestatem coram Sanctitate Leonis X. Papæ comparendi, ibidemq; *obedientiam, iuxta Maiorum meorum consuetudinem, præstandi & recognoscendi, eundem esse verum, unicum, & indubitatum Pontificem, & Dominici Gregis Pastorem.* Item Vladislaus, Rex Poloniæ, Epist. ad Joan. XXII. subjectum se illius Filium fatetur. Ladislaus, Rex Hungariæ & Bohemiæ, Orat. ad Ni-
" colaum V. habitâ, eum inter Mortales, DEI vicem gerere, & Ro-
" manam Sedem, omnium eminentissimam declarat.

NB.

Discursus Theol.

De Causis, quibus Rom. Pontificum dignitas ab hæreticis tam virulenter oppugnatur.

QUare autem in Ecclesia DEI Pontificia dignitas tantoperè ab hæreticis oppugnabatur, & oppugnatur, ad initium hujus Discursûs, *primam Causam* malitiam diaboli, ex S. Cypriano assignavimus, qui ait: *Christi adversarius, & Ecclesiæ eius inimicus, ad hoc Ecclesiæ Præpositum suâ infestatione persequitur, ut Gubernatore sublato, atrociùs & violentiùs circa Ecclesiæ naufragia graßetur.* Noverat enim benè ille, quòd Ecclesia sinè Gubernatore subsistere non potest, quam

etsi

etsi totaliter tollere non potest, saltim per negationem singularis potestatis illius, multos in Schismata, hæreses, & varios errores inducat: non enim hoc ferre potest, quòd illi multa præda eripitur, per hoc, quòd Romani Pontifices, ut patet ex praxi primitivæ Ecclesiæ, etiam ante Concil. Nicænum, ut plurimùm hæreticos pro hæreticis declarant, & sæpiùs declarârunt, cui malo tam citò Concilium occurrere non potest, cùm sæpè longo tempore celebrari non potest, vel ob difficultatem congregandorum Episcoporum ex longinquis Regionibus, vel ob bella, vel ob varia impedimenta, quæ ipsi hæretici sollicitè procurant, ne in Concilio condemnentur, ut patet etiam in prioribus Concilijs, quid non fecerint Ariani contra Conciliũ Nicænum, Nestorius contra Ephesinum, Dioscorus contra Chalcedonense: & sic de alijs, etiam de Tridentino.

NB.

ut de omnibus Concilijs, quæ hæretici omnibus viribus impediebant.

Secunda Causa potest esse, quam expressit S. Epiphan. hær. 75. quem etiam citat Author Tubæ pag. 3. Ait Sanctus: *Hæreses aut gloriæ cupiditate, aut arrogantiâ, aut voluptatum libidine sunt introductæ, aut similibus alijs de causis.* Authores verò hæresum sic Apostolus ad Rom. 1. expressit: *Repletos omni iniquitate, malitiâ, fornicatione, avaritiâ, nequitiâ, plenos invidiâ, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, detractores, DEO odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, malorum inventores, parentibus non obedientes.* Ecce lapidem lydium! qui vult hæresim & hæreticum agnoscere, habet ad vivum imaginem illorum, ex S. Paulo, & S. Epiphanio.

Viva imago hæretici.

Tertia Causa potest esse Error multorum, qui in hoc errant, cùm dicant, in Primitiva Ecclesia Romanos Pontifices non exercuisse multos actus suæ potestatis, sicut modò exercent. ℞. Certum est, non exercuisse, cùm non haberent occasiones exercendi illam, præsertim illis trecentis annis usq; ad S. Sylvestrum, cùm Ecclesia fuerit in continua persecutione, & post S. Sylvestrum, modò cœpit elevare Caput: non erant tales occasiones, cùm ferè omnes aut Paganismo, aut Judaismo infecti erant. Sed hoc advertendum est, aliud esse institutionem, aliud institutionis exercitium. Potestas data fuit à Christo, & quidem maxima & generalis, *Quodcunq; ligaveris super terram*; exercitium verò potestatis cum tempore processit: crescente numero Fidelium, creverunt etiam occasiones, exercendi illam illimitatam potestatem. Undè malè aliquis colligeret sic: Concilia Generalia non sunt celebrata ante tempora Constantini Magni, ergo post tempora illius non sunt celebranda. Exercebant

ergo

ergo Romani Pontifices hanc potestatem, quantùm poterant, & quantū se occasio offerebat: mittebant Missionarios ad varia Regna, celebrabāt Concilia, quantùm poterant, ordinabāt Episcopos, Presbyteros, condemnabant hæreticos, & pro talibus declarabant, ut Apellianos, Valentinianos, Marcionitas, & alios. Patet hoc etiam ex ipsis titulis Rom. Pontificum, licèt universo Ecclesiæ Pastori, Petro succedebant, tamen hoc titulo non statim usi sunt, ut suprà innuimus. Primus fuit S. Sixtus, Papa & Martyr, septimus post S. Petrum, & vixit An. 120. usus est hoc titulo: *Universalis Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus.* Item S. Victor, Papa & Martyr, post S. Petrū 14, vixit An. 190. usus est hoc titulo primus: *Pontifex Maximus, Episcopus Episcoporum.* Et quis dicet, hos SS. Pontifices & Martyres, pro Fide Christi mortuos, errâsse in his titulis; puto nullus, nisi ille, qui nolit agnoscere veritatem. Crevit ergo usus & exercitium institutionis cum tempore, cùm ipsa institutio & potestas, maxima, & illimitata antiqua fuit, *Quodcunq; ligaveris*, & *Pasce oves meas, pasce agnos meos.* In quæ verba S. Bernardus lib. 2. de Consider. *Cui? non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum, sic absolutè & indiscretè tota commissæ sunt oves, &c. quas? illius, vel illius populos Civitatis aut Regionis, aut certi Regni? Oves meas, inquit, cui non planum non designâsse aliquas, sed aßignâsse omnes. Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil.*

Discursus Theol.

De Prærogativis Romanorum Pontificum; ut manifestè toti Orbi pateat, quàm iniquè, & contra conscientiam agunt, qui Romanis Pontificibus Primatum & Iurisdictionem in Ecclesia Cathol. Rom. denegant, cùm SS. Patres, & Concilia Generalia, varijs Titulis tam constanter omni ævo utrumq; aßerant, quæ omnia Ordine Alphabetico hic apponere placuit.

A.

Romanus Pontifex

Abraham Patriarchatu, Aaron dignitate, S. Bernard. lib. 2. de Consider. cap. 8.

Abel Primatu, Id. ibid. cap. 2.

Antistes venerabilis Apostolicæ Sedis, S. August. Epist. 157.

Antistes Pontificalißimus Apostolicæ Summitatis, Synodus VI. Act. 18. in Prosphonet. ad Imperat.

Apex

Apex Pontificatûs, Justinian. Novel. 131.

Apex Divinus, S. Basil. & Concil. Ephes. Act. 11. Conc. Chalcedon. initio.

Apex sublimissimus Apostolatûs, Lactant. Epist. ad Nicolaum I. Pont. Rom.

Apostolatus, Principatus, cuilibet Episcopatui præferendo, S. August. lib. 1. de Bapt. cont. Donat. c. 1.

Apostolicus Universalis Ecclesiæ, & Episcopus omnium Ecclesiarum, Synodus Chalced. Act. 6.

Arbiter ligandorum solvendorumquè, S. Leo Serm. 2. de Assumpt.

B.

Basis Fidei, S. Chrysost. Hom. 2. in Psalm. 50.

Basis immobilis, Idem Homil. de Petro & Elia.

Beatus Cœli Janitor, cuius arbitri Claves æterni aditûs traduntur, S. Hilarius in Comm. in Matth. Cap. 16.

C.

Cacumen & vertex humani generis, Petrus Damiani Opusc. 23. cap. 1.

Caput & Princeps omnium Patriarcharum, Concil. Nicæn. cap. 39. apud Pisan. lib. 3.

Caput Ecclesiæ, adamantis naturam firmitate superans, S. Chrysost. Hom. 55. in Matth.

Caput Fidei, S. Gregor. II. in Regest. Epist. 42.

Claviger Cœli, S. Cyril. Hierosl. Cateche. 6. & 17.

Columen Ecclesiæ, fundamentum Fidei, S. Chrysost. Homil. 3. in Act. Apost.

Columna incorrupta Ecclesiarũ, Fidei Basis, Id. Hom. 2. in Ps. 50.

D.

Discipulus Crucis, & Successor Piscatoris, S. Hieron. Epist. 37.

Doctor supremus Orbis terrarũ, S. Damascen. in Histor. Barlaam cap. 11. juxta Græcũ Codicem, ac Hieron. Donato exhibitum, in Apologetico, de Romanæ Sedis Principatu.

Dominus & Pater totius Ecclesiæ in terra peregrinantis, S. Anselmus lib. de Incarnat. Verbi c. 7.

Dominus Sanctus, & Apostolici Culminis, Venerandus Sanctæ Romæ & Apostolicæ Sedis, atq; Universalis Ecclesiæ Papa, S. Athanas. & Episcopi Ægypti ad Marcum Papam.

Dominus omnium Gentiũ, Concil. Nicæn. I. Can. 44. è versis ex Arabico.

Dux Discipulorum Christi, S. Epiphan. Hæresi 151.

Dux Universalis Ecclesiæ, Damascenus Orat. de Transfigurat.

E.

Episcopus Orbis, Petrus Blesensis Epist 145. lib. 9.

Episcopus Patriarcharum, Cassiodorus Epist. 15. lib. 9.

Episcopus Universalis, in tribus Epistolis, quæ habentur in Concilio Chalcedon. Act. 3. S. Leo sic denominatur.

Episcopus solus universalis omnium Ecclesiarum, Petrus Damiani Opusc. 23. cap. 1.

F.

Fastigium sublime Sacerdotij, S. Cyprian. Epist 32.

Firmamentum omnium, S. August. Serm. 16. de Sanctis.

Firmamentum à Deo fixum & immobile, S. Athanas. & Episcopi Ægyptij ad Felicem.

Forma & fundamentum Ecclesiarum, à quo omnes Ecclesias principium sumpsisse, nemo rectè credentium ignorat, Vigilius Papa Epist. ad Euther.

Fundamentum æternum Fideliũ, S. Chrysost. Hom. in 12. Apost.

Fundamentum Ecclesiæ, S. Dionysius ad Timoth. S. Clem. Ep. 1. ad Jacob. S. Hilar. in Ps. 131.

Fundamentum, supra quod ædificij Ecclesiastici altitudo consurgit, S. August. Serm. 15. de Sanctis.

G. H.

Gubernator Throni Apostolici, Concil. Chalced. Act. 1.

Hæres Apostolorum, S. Bernard. de Consider. cap. 8.

Hæres Petri, Petrus Blesensis Epist. 145. S. Leo Serm. de Anniver. suæ Assumpt.

Homo hominum præcipuus, Petrus Damiani Opusc. 24. cap. 1.

I.

Janitor Cœlorum, Petrus Chrysolog. Ser. 127. Urbicus apud S. August. Epist. 86.

Janitor Ovilis Christi, S. Ambr. cum Synodo Mediolanensi ad Syricium.

Interpres vocis B. Petri omnibus constitutus, Concil. Chalcedon. Epist. ad S. Leonem.

Judex Cœli in terreno iudicio, S. Hilarius in Psalm. 131.

Judex omnes iudicans, ipse à nemine iudicandus, Synodus Romana sub Nicolao I. contra Photium, Colloquio 1.

L.

Lingua Cœlorum, Petrus Damiani Serm. 26.

Lumen supremum, & Princeps Sacerdotum primus, Theodorus Studita lib. 2. Epist. 12. & 13. ad Paschalem.

M.

Magister Orbis terrarũ, S. Chrysost. Hom. de Petro & Elia.

Mater & Caput omnium Ecclesiarum Romana, S. Athanasius cum Concilio, Epistolâ ad Marcum Papam.

Mater & Magistra universorum Christi fidelium Romana Ecclesia, Concil. Lateran. sub Innoc. III. Cap. 5.

Moderator & Rex universæ Ecclesiæ, Damasc. Orat. de Transfigurat.

Maxi-

Murus inexpugnabilis contra hæreses, Rupertus lib. 2. Offic. c. 22

O.

Origo Christianæ Religionis, & Sacerdotalis Mater dignitatis Apostolica Sedis, Episcopi Germaniæ ad Joannem VIII.

Os Apostolorum, & Princeps, ac Vertex Cœtûs, S. Chrysost. Hom. 87. in Joan.

P.

Papa Cathedræ Apostolicæ, Octava Synodus Act. 10. Cap. 11.

Papa universalis, ter beatissimus, Tertia Synodus Act. 17.

Pastor unus ovium & Pastorum omnium, S. Bernard 2. de Considerat. cap. 8.

Pater Christianæ plebis, S. Augustin. Epist. 162.

Pater Orbis, Petrus Damiani Opusc. 23. cap. 1.

Patriarcha universalis, Concil. Chalced. Act. 2. in acclamationibus ad S. Leonem.

Petra Fidei, Damasc. in Histor. Barlaam.

Petrus potestate, S. Bernard. 2. de Consider. cap. 8.

Petra Ecclesiarum, S. Augustin. Serm. 26. de Sanctis, olim apud Ambros. Serm. 47.

Petra, è qua fons salutiferæ confessionis emergit, S. Maximus Homil. 1. in Nat. SS. Petri & Pauli.

Pontifex Summus magnæ Sedis Apostolicæ, Synodus II. Constantinopol. Act. 4.

Portus Fidei, S. Chrysost. Homil. de Petro & Elia.

Portus tutissimus Catholicæ Communionis, S. Hieron. Epist. 16.

Præco Supremus Ecclesiæ, S. Cyrillus Hierosol. Catech. 11.

Præfectus toti Orbi terrarũ, Claviger Cœlorum, cuius arbitrio & potestati cuncta DEUS permisit, S. Chrysost. Hom. de S. Ignatio.

Præsidens Ecclesiæ totius Orbis terrarum, S. August. lib. 1. cont. Julian. cap. 2.

Præses Ecclesiæ Divinâ providentiâ præordinatus, Damasc. Orat. de Transfigurat.

Præsul Apostolicus, in Summitatis Arce constitutus, cui Deus omnium Ecclesiarum curam habere præcepit, S. Athanas. cum Collegis, Epist. ad Felicem Papam.

Primas omnium Episcoporum, S. Leo Serm. 2. de sua Assumpt.

Primas Diœcesios, Concil. Chalcedon. 9.

Primas omniũ, & Præfectus Orbis, Theophylact. in C. 22. Luc.

Princeps communis Christianorũ omnium, Michaël Palæologus, Imperator Græcorũ, ad Greg. X.

R.

Radix & Matrix Catholicæ Ecclesiæ, S. Cyprian. Epist. 45.

Rector omnium Gentium, Concil. I. Nicæn. Can. 44.

Rex Regum, & unicus Christianorum Princeps, Ladislaus Rex Hungariæ Orat. ad Nicolaum V.

apud Cochlæum lib. 11. Histor. Hussitarum.

Robur & Petræ Ecclesiæ, Theophylact. in Luc. 22.

S.

Sacerdos Summus, S. Hieron. in Præfat. Evangel. ad Damasum.

Sacerdos unus, S. Cypr. Ep. 55.

Saxum immobile, totius Christiani operis compagem, molemq; continens, S. August. Serm. de SS.

Sedes, in qua semper extra maculam servata est Catholica Religio, Justinianus ad Agapetū Papam.

Sedes, unde Religionis nostræ fons & origo manavit, Episcopi Gallicani ad S. Leonem.

Servator aureæ fidei catenæ, præcepto Legislatoris ad nos usq; deductæ, omnibus B. Petri vocis constitutus interpres, Synodus Chalced. Epist. ad Pont. Rom.

Servus Servorum DEI, S. Gregorius titulum hunc modestissimum usurpavit, & cæteri post illum Pontifices.

T.

Tenens Principatum Sedis in Ecclesia, per cunctum Orbem patente, Sexta Synodus Epist. ad Agatho.

Thronus supremus verticalis, in quo Christus Fidei Claves posuit, adversùs quem non prævalebunt usq; ad consummationem sæculi portæ inferi, ora scilicet hæreticorum, Theodorus Studita Epist. ad Naværatium.

V.

Vertex Apostolicus Præsulum, cuius cuncta sollicitudo est, tam mala damnare, quàm revelare laudanda, Episcopi Africani Epist. ad Damasum.

Vertex membrorum omnium Ecclesiæ, S. August. Ser. de Temp.

Vicarius amoris Christi, ab eo in Cœlum elevato relictus, S. Ambros. in Luc. ult.

Vice Christi fungens, & summa Pastorum in Apostolica dignitate succedens, Petr. Damiani Opusc. 17. cap. 4. & S. Gregor. lib. 2. Epist. 33. Propriè igitur dicitur Pontifex Vicarius Christi, sed non propriè Successor Christi, sed Petri in Ecclesiæ Sacerdotio, quia Christus Sacerdotium habet sempiternum.

Ad magis firmandum totum, quòd SS. Patres de Romanis Pontificibus tam constanter omni ævo tenuerunt, ex principijs omnium Protestantium tale formatur Argumentum: Omnes Diffidentes, tam Lutherani, quàm Calvinistæ, & alij, tenent ut Fidei dogma indubitatum, primitivam Ecclesiam post Christum annis circiter quingentis, alij sexcentis, sanctam & incorruptam fuisse; Secundò admittunt, Patres primitivæ Ecclesiæ veram Christi Fidem tenuisse, & docu-

docuisse. Unde sequitur: illorum, qui tunc vixerant Patrum, auctoritatem & communem consensum in quavis Fidei Controversia recipiendum esse, quos & ipsi pro suis dogmatibus omni studio adducere conantur. Et meritò, quia Patres illi, cùm fuerint primitivæ Ecclesiæ Pastores & Doctores, non potuerunt veram illius doctrinam & sensum ignorare. Si enim ipsi Doctores ignorâssent, multò magis alijs ignota fuisset: unde sequeretur, nullam fuisse in primitiva Ecclesia Fidem, nullam Verbi prædicationem, quam tamen Protestantes pro Nota Ecclesiæ agnoscunt. Probatur ampliùs. Quia illorum Patrum Scripta in Primitiva Ecclesia, tanquam Doctorum Ecclesiæ, passim recepta, & perpetuo usu approbata, ex illisq; multæ hæreses damnatæ, fatente Luthero & Calvino: hoc enim fieri non potuit, nisi Ecclesia Primitiva veram doctrinam Patrum agnosceret; non enim per erroneam doctrinam hæreses impugnari poterant. Probatur ampliùs. Quia SS. Patres in primitiva Ecclesia omni ævo, & ab omnibus, etiam Dissidentibus, pro Sanctis habiti sunt, ergo & doctrina illorum debet esse sancta & vera. Probatur ampliùs. Sancti Patres primitivæ Ecclesiæ unanimi consensu posteritati traditis Scriptis in materia Fidei & morum, sunt indubitati testes Fidei & doctrinæ antiquæ, quam à primordijs profitebatur vera Christi Ecclesia, cujus ipsi ad populum præcipui fuerunt Interpretes & Doctores, *ad Ephes.* 4. Si enim horum testimonium & consensus non sufficiat, nulli prorsùs Ecclesiæ primitivæ idonei testes adduci poterunt, nam absq; omni respectu partium & hæresum exoriturarum, solo veritatis intuitu Posteris suis puram sinceramq; doctrinam tradiderunt. Hoc argumento S. Augustinus usus contra Julianum hæreticum, lib. 2. cap. ult. dum ait: *Nondum vobiscum apud illos aliquid agebamus, & apud eos nota est causa nostra; nec vos, nec nos eis noti fueramus, & eorum pro nobis latas contra vos sententias citamus; nondum vobiscū certabamus, & eis pronunciantibus vicimus.* *

** Centuriatores Primatum Rom. Pontificis super omnes Episcopos ex Primatu Petri super reliquos Apostolos agnoscunt; Cent. 4 Col. 1215. l. 2. Actus ejusdem Primatus agnoscunt ex Veteribus PP. Synodorum convocationem & indictionem, Cent 5. Col. 781 l. 20. earundē sinè auctoritate rejectionem Rom. Pontif. ejusdem in ijs præsidentiam, Col. 781. l. 36. Gravatos & depositos Episc. restituebant Rom. Pontifices, agnoscunt Cent. 5. Col. 1013. l. 26. Iurisdictionem in venerabilissimos Episcopos, Archi-Episcopos, Patriarchas, Rom. Pont. agnoscūt, Cent 5. Col. 777. Vide supra Luther. & Melancht. pag. 86. 87. & 208.*

Discursus Authoris.

Pag. 86.

De Unione Ecclesiarum.

At dicet aliquis, Si unio nostrarum Ecclesiarum cum Romana Ecclesia fieret, Romanus Pontifex Jus suum repeteret: repe-

teret tot bona olim Ecclesiastica, quæ jam per pacta & transacta in manus Serenissimorum Principum cessêre, quæ nunquam Principes in ærarij sui damnum adimi sibi patientur. Urgebit Cœlibatum, dimissionem uxorum, præsertim illarum, quas in Viduitate duxerunt, & quis illis, liberisq; illarum de subsidijs vivendi, de victu & amictu prospiciet. Ad hunc Discursum respondet sibi ipsemet Author, eadem paginâ dum ait: Respondetur. Omninò æquum est Jus suum cuiq; tribuere, nec Romano Pontifici illud negandum, quod ipsi legitimè competit. Bona Ecclesiastica, quæ olim fuerunt, nunc autem ærario Principum adscripta, Jure gladij & Pactorum acquisita, etiam sæcularizata, non putamus, Romanum Pontificem pro sua, quâ pollet prudentia, repetiturum: frui concedet ijs, ad quas admissi sunt possessionibus, nihil ijs vel decedere, vel adimi cuperet. Neq; enim fas est, ut agnita professaq; veritas, cuiq; detrimento hisce in Bonis sit. Favens adeò Mater Ecclesia Catholica, ut non tantùm compositione admissâ, quidquam in facultatibus externis damni perpessuri sint, sed magnam etiam ad opes fortunasq; familiarium, tum locupletandas, tum stabiliendas, habituri adjumentum.

Agnoscit Matrem Ecclesiam Cathol. Rom. Author Jube.

Discursus Theolog.

De Bonis Ecclesiasticis, jam pridem Sæcularizatis.

ETsi Protestantibus, & alijs plurimis Dissidentibus id licuit, ut tot Episcopatus, Abbatias, Monasteria, aliasq; Fundationes, à pijssimis Fundatoribus, Antecessoribus, & Majoribus eorum in Laudem DEI oblatas, & in obsequium illius consecratas, tot personis DEO dicatis ex illis expulsis, occuparent, illaq; sæcularizarent, judicio omnium subijcimus. Dicit enim S. August. Epist. 48. ad Vincentium: *Quis unquam Apostolorum in causa fidei res alienas invasit? nullus quidem in Divinis Literis hujus facti reperiret exemplum.* Si v. g. hæc omnia Bona Ecclesiastica, Ecclesiæ Cathol. Rom. erepta, vellent Catholici tanquam propria recipere, quàm ingratum esset Protestantibus Nuncium! Et tamen unum est ex primis principijs lumine Naturæ notum, hoc: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Si modò grave esset illis, si propria hæc Bona Ecclesiæ reciperentur, quantò gravius erat, cum erant nullo Jure erepta. Quare ergo Protestantes, cùm ab Ecclesia Catholica recesserint, sibi novos Episcopatus, novas Ecclesias, Parochias non erexerunt, novosq; proventus

pro

pro suis Ministris de suo proprio non providerunt? non de alieno: hæc non possunt placere DEO, qui alienum concupiscere, multò magis eripere non jubet. Undè vera Fides cum hac grandi injustitia stare non potest. Hæc ideò adduximus, ut quisq; videat, quantam injuriam Mater Ecclesia passa sit ab illis, quos in gremio suo genuit, & enutrivit. Interim tamen Mater Ecclesia adeò est favens saluti humanæ, ut illam plus æstimet, quàm Bona Ecclesiæ, quamvis titulo injusto sæcularizata.

Discursus Authoris.

Pag. 77.

Possent & aliarum Controversiarum, ut potè de Cœlibatu Clericorum, &c. hoc modo compositiones afferri.

ITa & de Uxoribus dicendum, (ait Author pag. 87.) quas dimittere Romanus Pontifex, aut Ecclesia Romana, prout benè speramus, nunquam mandabit, qui & in Ecclesia Orientali, etiam in illis partibus, quæ Romanæ Ecclesiæ sunt unitæ, Uxorem ducere & habere, concessum fuit olim, & nunc est. Vidui autem Clerici, S. Pauli consilium non repudiabunt: nam *qui cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est; qui sinè uxore est, sollicitus est, quæ sunt Domini.* Sic deniq; ex liberalitate piorum Principum, & aliorum, DEUS Clementissimus, qui nec passeres derelinquit, nec corvorum pullos, Liberis istis & Orphanis gratiosissimè prospiciet, modò *quæratur primùm Regnum DEI, & Justitia ejus, cætera omnia adjicientur eis.* Et pag. 77. ait Author Tubæ: *Possent & aliarum Controversiarum, ut potè de Cœlibatu Clericorũ, &c. hoc modo compositiones afferri.*

1. Corinth. 7.

Matth. 6.

Discursus Theolog.

De Cœlibatu Sacerdotum.

SAcerdotes in Veteri Testam. Jure Divino tenebantur ad aliquam continentiam, præsertim illis diebus, quibus DEO in Templo vel Tabernaculo ministrabant. Patet Exod. 19. *Sacerdotes quoq; qui acce-*

accedunt ad Dominum, sanctificentur. Ista autem Sanctificatio consistebat in abstinentia ab uxoribus, ut patet ex eodem Cap. num. 15 dum ait Moyses ad eos: *Estote parati in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus vestris.* Constat autem, Sacerdotes, quando ministrabant Domino, secundùm suam vicem debuisse multos dies perseverare in ministerio, ut de Zacharia legimus, Luc. 2. *Et factum est, ut impleti sunt dies Officij eius, abijt in domum suam,* plerique putant, octo dies destinatos fuisse ad hoc Officium vicis suæ, ut Josephus, Ambrosius, Theophylactus tenent. Octo igitur dies, relictis domibus & uxoribus, permanebant in Templo, & ibi ministrabant, & tempore Sacrificij erant in ea parte Templi, ubi Sacrificia offerebantur, reliquo tempore habitabant in atrio Templi, in domunculis ad id destinatis, quò non licebat uxores introducere, undè consequenter debuerunt ab uxorum cohabitatione abstinere: de quo sic scribit Siricius Papa ad Himerium Thracon. Episcopum cap. 7.
« Dicat mihi nunc, quisquis ille est sectator libidinum, Præceptorque
« vitiorum, si æstimat, quòd in Lege Moysis passim Sacris Ordini-
« bus à Domino laxata sint fræna luxuriæ. Cur eos, quibus com-
« mittebantur Sancta Sanctorum, præmonet? dicens: *Sancti estote,*
« *quia ego Sanctus sum, Dominus DEUS vester.* Cur etiam procul à
« suis domibus, anno vicis suæ in Templo habitare jussi sunt Sacer-
« dotes? hâc videlicet ratione, ne vel cum uxoribus possent carna-
« le exercere commercium, ut conscientiæ integritate fulgentes, ac-
« ceptabile DEO munus offerrent. Quibus etiam, expleto deser-
« vitionis suæ tempore, uxorius usus, solius successionis causa fuerat
« relaxatus, quia non ex alia, nisi ex Tribu Levi, quisquam ad DEI
« ministerium fuerat præceptus admitti. Idem sentiunt alij anti-
« qui Patres. S. Hieron. lib. 1. contra Jovinian. Nam & in Veteri
« Lege, qui pro populo hostias offerebant, non solùm in domibus
« suis non erant, sed purificabantur ad tempus, ab uxoribus sepa-
« rati, & vinum & siceram non bibebant, quæ solent libidinem pro-
« vocare. Innocentius I. Epist. 2. ad Victricium, Rotomag. Episc.
« cap. 9. Præterea, quod dignum, & pudicum, & honestum est, te-
« nere Ecclesia omnimodò debet, ut Sacerdotes & Levitæ cum uxo-
« ribus suis non coëant, quia ministerij quotidiani necessitatibus oc-
« cupantur, scriptum est enim: *Sancti estote, quia ego Sanctus sum*
« *Dominus DEUS vester.* Nam si priscis temporibus de Templo DEI
« Sacerdotes anno vicis suæ non descendebant, sicut de Zacharia le-
« gimus,

NB.

Vixit post An. 300

gimus, nec domum suam omninò tangebant, quibus utiq; propter sobolis successionem, uxorius usus fuerat relaxatus, quantò magis hi Sacerdotes vel Levitæ, pudicitiam ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel Sacerdotium, vel Ministerium sinè successione est, nec præterit dies, quâ vel à Sacrificijs Divinis, vel à Baptismatis Officio vacent. Notanda ultima verba Innocentij hæc: *Nec præterit dies, quâ vel à Sacrificijs Divinis &c. vacent.* Et Venerabilis Beda Presbyter, ad Cap. 1. Luc. Hoc est quod dixi, quòd vicis suæ tempore Pontifices Templi tantùm officijs mancipati, non solùm à complexu uxorum, sed ab ipso quoq; domorũ suarum abstinerent ingressu, ubi nostri temporis Sacerdotibus, quibus semper Altari servire jubetur, perpetuum servandæ Castitatis exemplum datur. Quia enim tunc Sacerdotum ex stirpe Aaron successio quærebatur, necessariò tempus substituendæ sobolis procurabatur: at quia nunc non carnalis successus, sed perfectio spiritualis inquiritur, consequenter Sacerdotibus, ut semper Altari queant assistere, semper ab uxoribus abstinendum, semper Castitas observanda præcipitur. In Lege autem Evangelica SS. Apostoli servârunt perpetuam continentiam, partim ex consilio Christi, partim suâ sponte, & proposito. Constat ex illo Matth. 19. *Ecce, nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis? JESUS autem dixit illis: Amen, dico vobis, qui secuti estis me.* Et infrà: *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, vel sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, &c.* Ex quo constat, Apostolos reliquisse omnia, quæ habebant, ac proindè, qui habebant uxores, reliquisse etiam uxores, filios, & filias, quia clarè loquitur Christus: *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Et Apostoli: *Reliquimus omnia.* Et S. Paulus, separatim ab alijs vocatus, clarè de hac continentia loquitur, 1. Corint. 7. *Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis, si sic permanserint, sicut & ego.* Rationem reddidit alibi: *Nam qui cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est; qui sinè uxore est, sollicitus est, quæ sunt Domini.* Canon Apostolorum 27. hæc habet: *Innuptis autem, & ad Clerum provectis præcipimus, ut si voluerint, uxores accipiant, sed Lectores & Cantores tantummodò.* Canon Apostolorum 17. quo Bigamis prohibetur susceptio majorum Ordinum.

NB.

Discursus Theolog.

Probatur Cœlibatus authoritate Conciliorum & SS. Patrum Primitivæ Ecclesiæ.

CONcilium Eliberitanum. Canon 27. *Episcopus, vel quilibet alius Clericus, aut Sororem, aut Filiam, Virginem dicatam DEO, tantùm secum habeat, extraneam nequaquam habere placuit.* Canon 33. *Placuit in totum prohiberi Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, vel omnibus Clericis positis in ministerio, abstinere se à Conjugibus suis, & non generare filios, quicunq; verò fecerit, ab honore Clericatûs exterminetur.* Concil. Nicænum Generale I. Can. 3. *Interdixit per omnia magna Synodus, non Episcopo, non Presbytero, non Diacono, nec alicui omnino, qui in Clero est, licere subintroductam habere mulierem, nisi fortè aut Matrem, aut Sororem, aut amitam, vel eas tantùm personas, quæ suspicionem effugiunt.* Concil. Neocæsariense. Can. 1. *Presbyter si uxorem acceperit, ab Ordine deponatur: si verò fornicatus fuerit, vel adulterium perpetraverit, ampliùs pelli debet, & ad pœnitentiam redigi.* Concil. Taurinatense. Can. 7. *Hi autem, qui contra interdictum sunt ordinati, vel in ministerio genuerunt filios, ne ad majores gradus Ordinum permittantur.* Concil. Carthaginense II. Can. 2. *Quum in præterito Concilio, de Continentiæ & Castitatis moderamine tractaretur, gradus isti tres conscriptione quâdam Castitatis, per consecrationes annexi sunt, Episcopos inquam, Presbyteros, & Diaconos ita placuit, ut condecet Sacrosanctos Antistites, & DEI Sacerdotes, necnon & Levitas, vel qui Sacramentis Divinis inserviunt, continentes esse in omnibus, quò possint simpliciter quod à DEO postulant, impetrare, ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas, nos quoq; custodiamus. Ab universis Episcopis dictum est, omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel qui Sacramenta contrectant, pudicitiæ custodes, etiam ab uxoribus se abstineant. Ab omnibus dictum est: Placet, ut in omnibus, & ab omnibus pudicitia custodiatur, qui Altari deserviunt.* Concil. Carthaginense IV. Can. 46. *Clericus cum extraneis mulieribus non habitet.* Concil. Carthaginense V. Can. 3. *Placuit, Episcopos, & Presbyteros, & Diaconos, secundùm propria Statuta, etiam ab uxoribus continere, quod nisi fecerint, ab Ecclesiastico removeantur officio.* Concil. Chalcedonense Generale IV. Can. 15. *Virginem, quæ se Domino Deo consecravit, similiter & Monachum, non licere nuptialia jura contrahere.*

Anno 396.

Quid

Quòd ſi hoc inventi fuerint perpetrantes, excommunicentur, (confitentibus autem) decrevimus, ut habeat auctoritatem eiuſdem loci Epiſcopus, miſericordiam eis, humanitatemq́; largiri. Concil. Agathenſe. Can. 1. *Placuit, de bigamis, aut internuptarum maritis, &c. ut qui hucuſq́; ordinati ſunt, habitâ miſeratione, Presbyteri, vel Diaconi nomen tantùm obtineant, officium verò conſecrandi Presbyteri, & miniſtrandi, huiuſmodi diacones non præſumant.* Et Can. 10. *Id etiam ad cuſtodiendam vitam & famam, ſpeciali ordinatione præcipimus, ut nullus Clericorum extraneæ mulieri quâlibet collatione aut familiaritate iungatur. Et non ſolùm in domo illius, extranea mulier non accedat, ſed nec ipſe frequentandi extraneam mulierem habeat poteſtatem, ſed cum matre tantùm, ſorore, filia, aut nepte, ſi habuerit, aut voluerit, liberam vivendi habeat poteſtatem.* Et Can. 39. *Presbyteri, Diacones, Subdiacones, vel deinceps, quibus ducendi uxores licentia non eſt, etiam alienarum nuptiarum evitent convivia.* Concil. Arelatenſe III. Can. 3. *Nullus pœnitentem, nullus bigamum, nullus viduarum maritos, in prædictis honoribus audeat ordinare.* Concil. Aurelianenſe. Can. 8. *Si quis Diaconus in captivitate redactus, uxori fuerit copulatus, reverſus ab officij omninò miniſterio removendus eſt. Cui ſufficere debet, pro actûs ſui levitate impleta pœnitentia, pro ſatisfactione Communio.* Et Can. 2. *Vt nullus Clericorum à Subdiacono & ſupra, & quos uxores in propoſito ſuo accipere inhibetur, propriæ (ſi fortè iam habeat) miſceatur uxori. Quod ſi fecerit, Laicâ Communione contentus, iuxta priorum Canonum Statuta ab officio deponatur.*

Indulgentia.

Siricius Papa (circa idem tempus) in Epiſt. ad Himerium, Thracon. Epiſc. cap. 7. Plurimos Sacerdotes Chriſti, atq́; Levitas, poſt „ longa conſecrationis ſuæ tempora, tam de conjugibus proprijs, „ quàm etiam de turpi coitu ſobolem didicimus procreâſſe, & cri- „ men ſuum hâc inſcriptione defendere, quia in Veteri Teſtamento „ Sacerdotibus ac Miniſtris generandi facultas legitur attributa. „ Ecce crimen vocat, quòd Sacerdotes utantur uxoribus, & refutans illorum defenſionem, oſtendit, Sacerdotes Veteris Teſtam. habuiſſe etiam legem continentiæ, eo tempore, quo miniſtrabant in Templo, ut oſtenſum eſt ſuperiùs. Subdit idem Pontifex: Hi verò, „ qui illiciti Privilegij excuſatione nituntur, & ſibi aſſerunt, Veteri „ hoc Lege conceſſum, noverint, ab omni Eccleſiaſtico honore, quo „ indignè uſi ſunt, Apoſtolicâ Sedis auctoritate dejectos, nec un- „ quam poſſe veneranda attrectare myſteria. Innocentius I. circa „

Allegat Veteris Teſtam. legem non autem Novi Teſtam.

“ An. 400. ad Exuperium cap. 1. Proposuisti, quid de his observa-
“ ri debeat, quos in Diaconij ministerio, aut in officio Presbyter[ij]
“ positos, incontinentes esse, aut fuisse, generati filij prodiderunt.
“ De his & Divinarum Legum manifesta est disciplina, & beatæ re-
“ cordationis Viri Siricij Episcopi monita evidentia commemora-
“ runt, ut incontinentes in officijs talibus positi, omni Ecclesiastico
“ honore privarentur, nec admitterentur accedere ad ministerium,
“ quod solâ continentiâ oportet impleri. S. Dionysius Areopag[ita]
qui vidit tempora Apostolorum, Eccl. Hierarch. cap. 3. ait: Eos
“ qui ad Sacramenta cœlestia conficienda procedunt, eâ oportet
“ se munditiâ, ut ipsas quoq; animæ extremas imagines purgat[as]
“ habeant, sicq; ad reverenda mysteria (quantùm fas est) simili[tu]-
“ dine puritatis accedere. Undè S. Hieronymus lib. 1. contra Jo-
“ vinianum ait: Quia ad munditias Corporis Christi omnis coitu[s]
“ immundus est. Idem Apolog. pro libris contra Jovin. Apostol[i]
“ vel Virgines, vel post nuptias continentes. &c. Idem contra [Vigilan]-
“ tium: Quid facient Orientis Ecclesiæ? quid Ægypti, & Sedi[s]
“ Apostolicæ? quæ aut Virgines Clericos accipiunt, aut continen-
“ tes, aut si uxores habuerint, mariti esse desistunt. Idem *lib.* 1 con-
“ tra Jovin. Confitendum esse, non posse esse Episcopum, qui in E-
“ piscopatu filios faciat, alioquin si deprehensus fuerit, non quasi v[ir]
“ tenebitur, sed quasi adulter damnabitur. Idem alibi: Episcop[i]
“ debet castitas esse propria, & ut ita dixerim, pudicitia Sacerdota-
“ lis, ut non solùm ab opere se immundo abstineat, sed à jactu ocu-
“ li, & cogitationis errore, mens Christi Corpus confectura. S. Am-
“ brosius lib. 1. Offic. cap. 50. ait: Quomodo potest esse hortat[or]
“ Viduitatis, qui ipse conjugia frequentaverit. S. August. lib. 2 de
“ adulterinis Conjugijs cap. 20. ait: Susceptam semel pudicitiam,
“ ad debitum finem Domino adjuvante produxerunt. S. Epiphan.
“ Hær. 59. in compendiaria doctrina Cathol. Fidei ait: Sancta Dei
“ Ecclesia unius uxoris virum adhuc liberos gignentem non susci-
“ pit, sed eum, qui se ab una continuit, vel saltim in viduitate vixit,
“ Diaconum, & Presbyterum, & Episcopum, & Hypodiaconum,
“ maximè ubi sinceri sunt Canones Ecclesiastici. Hanc continenti-
am ipsemet laudavit Christus in Evangelio, Matth. 19. *Non omnes
capiunt verbum istud, sed quibus datum est.* Ergo aliquibus datum
est; & hoc donum DEI est, ut ait Apostolus 1. Corinth. 7. *Volo
enim vos omnes esse sicut me ipsum, sed unusquisq; proprium donum
habet*

habet ex DEO, alius quidem sic, alius verò sic. Et ex hoc dono sequitur, quod dicit Evangelium: *Et sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt propter Regnum Cœlorum; qui potest capere, capiat.* Ex quibus patet, continentibus dari Regnum Cœlorum, quia se castraverunt propter illud. Apostoli & suaserunt, & statuerunt, ut alij deinceps Ministri Ecclesiæ servarent continentiam. S. Paulus ad Titũ 17. *Oportet Episcopum sine crimine esse, sicut DEI dispensatorem, hospitalem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem*, ubi inter alias virtutes ponit *Continentiam* ab uxoribus, ut explicat S. Hieron. suprà de hac re citatus. Et 1. Corinth. Cap. 7. v. 5. *Nolite fraudare invicem, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi.* Ex quo loco S. Hieronymus ad Cap. 1. Epistolæ ad Titum sic argumentatur: Si Laicis imperatur, ut propter Orationem abstineant se ab uxorum coitu, quid de Episcopo sentiendum est, qui quotidiè pro suis populiq; peccatis, illibatas DEO oblaturus est victimas. Et lib. 1. contra Jovinianum: Si Laicus, & quicunq; Fidelis, orare non potest, nisi careat officio Conjugali; Sacerdoti, cui semper pro populo offerenda sunt Sacrificia, semper orandum est: si semper orandum, semper carendum matrimonio. Similia habet Origenes Hom. 23. in Num. 1. Epiphanius Hæresi 49. Innocentius I. in Epist. ad Exuperiũ cap. 1 & alij, quos brevitatis causâ omittimus.

Matth. 19

Missæ Sacrificium quotidianũ

Confirmatur hæc continentia Sacerdotum communi Decreto Apostolorum, quod habetur Canone 27. inter Canones Apostolorum, his verbis: *Innuptis autem, qui ad Clerum provecti sunt, præcipimus, ut si voluerint, uxores accipiant, sed Lectores Cantoresq; tantummodò.* Ubi nomine Lectorum & Cantorum comprehenduntur minores Ordines, & excipiuntur majores Ordines, per hæc ultima verba, *sed Lectores Cantoresq; tantummodò.* Habemus ergo Legem Apostolicam de Cœlibatu Sacerdotum, quæ negari non potest: de qua loquuntur Patres Concilij Carthaginensis II. Canone 2. ubi confirmantes Legem Cœlibatûs, hanc addunt rationem servandæ, *ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas, nos quoq; custodiamus.*

Continentia, quam SS. Apostoli & ipsi, ut jam patuit, servârunt, & Ministris Ecclesiæ, suisq; Successoribus servandam reliquerunt, statim ab initio servata est, ac posteà Lege Ecclesiasticâ non semel, sed sæpius præscripta, ut patet ex verbis Concilij jam citatis, *ut quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas, nos quoq; custodiamus.*

In primitiva Eccleſia uxorati ſuſcipiebant aliquando Ordines, ſed mutuo ſemper cum uxoribus ſervanda continentia conſenſu.
S. Epiphan. S. Greg. M. lib. 4 Dial. cap. 11

diamus. S. Leo Magnus, Epiſt. 82. cap. 3. & 4. ad Anaſtaſium ſic
" ſcribit: Omnium Sacerdotum tam excellens eſt electio, ut hæc,
" quæ in alijs Eccleſiæ membris vacant à culpa, in illis tamen habe-
" antur illicita. Nam cùm extra Clericorum Ordinem conſtitutis
" nuptiarum ſocietati, & liberorum procreationi ſtudere ſit liberũ,
" ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec Sub-
" diaconis quidem connubium carnale conceditur: ut & qui ha-
" bent, ſint tanquam non habentes, & qui non habent, permane-
" ant ſingulares. Quòd ſi in hoc Ordine, qui quartus eſt, à Capite
" dignum eſt cuſtodiri, quantò magis in primo, vel in ſecundo, ter-
" tiovè ſervandum eſt, ne aut in Levitico miniſterio, aut Presbyte-
" rali honore, vel Epiſcopali excellentia, quiſquam idoneus æſtima-
" tur, qui ſe à voluptate uxorea necdum frænâſſe detegitur. S. Gre-
gorius Magnus lib. 4. Dial. cap. 11. de Urſino Sacerdote ſic refert:
" Hic ex tempore Ordinationis ſuæ Presbyteram ſuam ut Sororem
" diligens, ſed quaſi hoſtem cavens, ad ſe propiùs accedere nunquã
" ſinebat. Origenes Hom. 23. in Num. ait: Illius ſolius eſt offer-
" re DEO Sacrificium, qui indeſinenti, & perpetuæ ſe devoverit
" caſtitati. Euſebius lib. 1. Demonſtr. Evang. cap. 9. ait: Verum
" tamen, eos qui ſacrati ſunt, atq; in DEI cultu & miniſterio occu-
" pati, continere ſe deinceps ab uxoris commercio decet. S. Epi-
" phanius in fine Operis contra hæreſes ait: Sanctorum Sacerdoti-
☞ " um ex Virginibus ut plurimùm, aut ex Solitarijs, aut ſi hi ad mi-
" niſterium non ſuffecerint, ex his conſtituitur, qui proprijs ab u-
" xoribus ſe continent. Et ſi quis ab initio continens fuerit, aut vi-
" duus, habere poteſt locum Epiſcopi, Presbyteri, aut Diaconi,
" aut Subdiaconi. Idem Hær. 59. ait: Sed adhuc liberos gignen-
" tem, unius uxoris virum, Eccleſia non aſcripſit, ſed eum, qui ſe
" ab una continuit, aut in viduitate vixit, Diaconum, aut Hypodi-
" aconum, aut Epiſcopum, aut Presbyterum, maximè ubi ſinceri
" ſunt Canones Eccleſiaſtici. At dices mihi, omninò adhuc in qui-
" buſdam locis liberos gignere & Presbyteros, & Diaconos, & Hy-
" podiaconos, at hoc non eſt juxta Canonem, ſed juxta hominum
" mentem, quæ per tempus elanguit. Nam Sacerdotium ex Virgi-
" nibus quidem ut plurimùm procedit. Si verò non ex Virginibus,
" ut ex ſolitariam vitam degentibus, de his qui continent à propri-
" js uxoribus, aut ab unis nuptijs viduitatem ſervantibus. Ex hoc
loco S. Epiphanij patet explicatio Apoſtoli, qui dixit. *unius uxoris vi-*

virum

rum, cùm poſt primas nuptias vel Viduus manet, vel ex mutuo conſenſu ſervat cum uxore continentiam, talis poteſt aſſumi ad Ordinem Sacerdotij. Quòd hæc mens fuerit Apoſtoli, patet ex Epiſtola ad Titum, dum ait: *Oportet Epiſcopum eſſe ſinè crimine, &c. iuſtum, ſanctum, continentem*, ubi continentiam expreſsè mandat. Et Epiſt. 1. ad Corint. Virginitatem præponit Conjugio: *Qui matrimonio iungit Virginem ſuam, benè facit: qui non iungit, meliùs facit.* Secundò, ex his (*quæ non iuxta Canones, ſed iuxta hominum mentem, quæ per tempora elanguit*) Epiphanij verbis colligitur, eo jam tempore alicubi ſuboriri cæpiſſe illam, quam Græci conſuetudinem ſervant; Certè ſub Juſtiniani Primi vitæ finem, illam tandem prævaluiſſe in Oriente indè infertur, quia cùm ejus Novella Sexta Cap. 5. dicat: *Nihil ita in Sacris Ordinationibus diligimus, ſicut in caſtitate viventes, aut cum uxoribus non cohabitantes, &c.* Poſtmodùm Novella 22. Cap. 24. nihil ampliùs circa Clericorum continentiam ſtatuit, quàm quæ nunc temporis Græci communiter ſervant, ex præſcripto Synodi Quiniſextæ, in qua Canon 13. aliquot annis poſt Generale Concilium Conſtantinop. cum alijs in Trullo fabricatus eſt, ſine authoritate Rom. Pont. vel illius Legati, contra Canones Conciliorum, maximè Nicæni I. Can. 3. & Conc. Chalced. vide Annot. Can. 27. Conciliabulum verò Trullanum ſumpſit hunc errorem ex Can. 6. Apoſtolorum malè intellecto, vide Notas ad Canones Apoſtolorum apud Binium fol. 14. ubi ſolidè & clarè deducit, fuiſſe Conciliabulū in Trullo, & Canones illius ſpurios; conſequenter & Canon 13. de Uxoribus, qui Canon non potuit præjudicare legi Apoſtolicæ, & tot Concilijs Generalibus & Provincialibus, & SS. Patrum Decretis & teſtimonijs, ut ſuprà patuit, Canonem 14. Concilij Chalcedon. qui ſic ait: *Cùm in quibusdam Provincijs conceſſum ſit Lectoribus, & Cantoribus uxores ducere, non igitur alijs conceſſum erat Clericorum Ordinibus, ac ne ubiq; quidem Lectoribus & Cantoribus, ſed in aliquibus duntaxat Provincijs.*

His ergo ſtantibus teſtimonijs, de Continentia Sacerdotum, SS. Apoſtolorum, Conciliorum, & SS. Patrum, nullo modo intelligere poſſumus, quâ doctrinâ, quâ lege, quâ auctoritate fulti, extra Eccleſiam Rom. Cathol. manentes, permiſerunt ſuis Miniſtris uxores, reclamante Antiquitate, & totâ primitivâ Eccleſiâ, ut oſtenſum eſt. Modò videat Orbis, quàm vera ſunt illa, quæ Confeſſio Auguſt. Titulo, *de Coniugio Sacerdotum*, ait pag. 47. *Lex, quæ prohibet Sacerdotibus*

tibus Coniugia, pugnat &c. cum veterum Synodorum Conſtitutionibus, cum exemplis veteris Eccleſiæ. Et in fine: *Ideò ſuſtulimus prohibitionem Coniugij, &c. quia non dubitamus, peccare omnes, qui defendunt prohibitionem, nempè Coniugij Sacerdotibus.* Ergo & Concilia, Nicænũ I. & Chalcedonenſe peccârunt, quia prohibuerunt Conjugia, & tamen dicunt, ſe recipere hæc Concilia Proteſtantes: at iſta propter rudes notavit Confeſſio Auguſtana, aliter ac ſe res habet, non propter ſenſatos & doctos Viros.

Diſcurſus Theol.

Ad propoſitum Authoris de uxoribus Sacerdotum.

QUod ergo modò proponit Author Tubæ de Uxoribus, *quas Romanus Pontifex, aut Romana Eccleſia, prout benè ſperamus, dimittere nunquam mandabit,* ait ille. Reſpondetur ad hoc, à multo tempore fuerunt aliqui, qui exiſtimabant, poſſe hos motus in Religione ſedari, ſi concederentur hæc duo, Calix Laicis, & Uxores Sacerdotibus. Tempore S. Auguſtini, Julianus, qui fuit partium Pelagij, cùm hoc propoſuiſſet, ut ad inſtar Orientis Eccleſiæ, uxores haberent Sacerdotes, S. Auguſtinus lib. 1. contra Julianum, ſic illi reſpondet: *Non eſt, cur provoces ad Orientis Antiſtites, &c. te Occidentalis terra generavit, Occidentalis regeneravit Eccleſia. Quid ei quæris inferre, quod in ea non inveniſti, quando in eius membra vera veniſti.* His planè verbis reſpondetur Authori Tubæ, quem non Orientalis, ſed Occidentalis generavit terra, quæ fuit Eccleſiæ Occidentali ſubjecta, ſicut & Eccleſia Orientalis Occidentali parebat. Undè potiùs ad Occidentis Antiſtites, & conſuetudines provocare Author Tubæ debuit, non ad Orientis Quid? ſi & in Oriente Sacerdotibus non licuit uxores ducere: quid? ſi gravis Author S. Epiphanius, qui fuit unus ex Orientalibus Epiſcopis, negat, apud eos unquam Sacerdotem fieri licuiſſe, niſi aut virginem, aut eum, qui ſe contineret à propria uxore, aut qui ab unis nuptijs viduitatem ſervâſſet: quid? ſi quibus in locis eſſent reperti, qui cum his, quas ante Sacerdotium uxores duxiſſent, matrimonia copularentur, eos non juxta Canonem, ſed juxta mentem hominum, quæ per tempus elanguit, hoc feciſſe: huic ſententiæ, Socrates Græcus, & S. Hieronymus ſubſcribunt. Itaq; nec Orientalis Eccleſiæ conſuetudo pro hac re facere videtur, in qua æquè, ut in noſtra Occidentali, Sacerdotibus nuptias contrahere fas

non

non eſt, quamvis perverſo magis more quorundam, quàm quod per Canones Eccleſiaſticos id liceat, quas ante Sacerdotium duxerant uxores, cùm his alibi copulari permittantur. Nam ab ipſis etiam Apoſtolorum temporibus, ad hæc uſq; noſtra, quàm latè patet nomen Catholicum, ſemper nefas fuit habitum, proindè & modò non inducendum in Eccleſiam Occidentalem, quod in Eccleſiam Orientalem, non ſecundùm Canones, ſed mentem hominum intravit. Quod enim in Orbe Chriſtiano tot Sæculis videre potuit nemo, mille ſeptingentis propè annis, abſq; eo Sacerdotes in Eccleſia DEI fuerũt, & pro gravi ſcelere haberent, ſi cohabitarent cum uxoribus, modò verò, cùm brevius tempus ſit, propter unum & alterum, qui jusjurandum DEO præſtitum fregerunt, bonam Eccleſiæ legem, tot Sæculorum uſu receptam, tot Canonum & Conciliorum approbatam, propter malos mores hominum abrogandam cenſebimus? In petendis & concedendis uxoribus Sacerdotibus, ratio horum evidentiſſima eſt, & hoc ex continua praxi conſtat. Quoties aliquis in una re aliqua, petijt diſceſſum ab eo, quod aut legibus conſtitutum, aut moribus Eccleſiæ totius eſt receptum, nunquam fecit finem diſceſſionis: nam qui aliquid petunt ſibi deorsùm ab Orbe Chriſtiano concedi, nihil aliud petunt, quàm initium ſibi diſcedendi permitti petunt, quo conceſſo, finem ſibi nullum præſcribi patientur, & quamvis unum & alterum, tertiumq; daretur illis, nunquam acquieſcent, cùm ſe jam poſuerint in uno Schiſmate, in majora & frequentiora incident, quæ cùm erant inveterata, (ait Author Tubæ pag. 5.) degenerant in hæreſes. Habemus evidens exemplum in Luthero, qui in receſſu ſuo, eò quòd Indulgentiæ non ſuo Ordini, ſed alteri promulgandæ traditæ fuerunt, cæpit illas oppugnare, non quòd legitimum uſum earum prorsùs damnaret, ſed quòd abuſum in illis ferendum non putaret, cæpit poſteà contra prætenſos abuſus Pontificis inſurgere, putans, dogmata ſemper in Eccleſia implicitè credita, eſſe abuſus, ut Miſſæ Sacrificium, Invocatio SS. &c. Sic enim in Colloquijs Convivalibus, ut de Sacram. fol. 211. apparet, quem etiam Author Tubæ pag. 20. ad marg. citat ſic loquentem: *Itaq; omnes meæ Diſputationes, Scriptiones, & actiones ſunt contra abuſum Pontificis. Tota diſſenſio eſt de quibusdam abuſibus, qui ſinè authoritate in Eccleſia irrepſerunt, cùm Eccleſiæ apud nos de nullo Articulo Fidei diſſentiant ab Eccleſia Catholica, tantùm pauca quædam abuſus omittant*, fingens, illa eſſe abuſus, quæ per Traditionem ab Apoſtolis

 ducunt

ducunt suam originem, ; quorum enim origo ignoratur, illa ad Apostolos referuntur, secundùm Regulam S. Augustini, ut in Tractatu de Traditionibus clarè ostendimus, cùm hos prætensos paucos abusus, nec Lutherus, nec posteri illius, usq; ad hoc tempus potuerint probare, quibus Pontificibus, vel quo Sæculo irrepserunt, quamvis hæretici satis exacti Ecclesiæ Censores, censurabant semper Ecclesiam Catholicam, sinè dubio, si essent abusus non dogmata implicitè credita, tempus notâssent, vel alij varij omnium ætatum Scriptores, qui minima quæq; notârunt.

Quis crederet, ob hos paucos abusus tantam multitudinem recessisse ab Ecclesia Cathol. Romana: quis cogitaret, ab ipsomet Luthero multò plures recessisse, & in infinita propè Schismata abijsse, posteà in turpissimas hæreses, ut Anabaptistas, Quakeros, Memnonistas, Zwinglianos, aliàs Sacramentarios, ita, ut hoc tempore jam Sectæ & hæreses numerari vix possint, cùm quisq; novam condit Fidem, vel potiùs hæresin, nisi quia recessus unus ab Ecclesia infert alium, & qui ob unum vel aliud, contra Canones Sacros, ab Ecclesia separantur, nunquam quiescere etiam in alijs præsumuntur. Benè ergo Lutherus, desertor Ecclesiæ, à suis in diversas Sectas scissis desertus est, qui tamen, si ob paucos abusus non recessisset, si contra ordinationem Ecclesiæ, & Traditionem Majorum non pugnâsset, nunquam ad tam miserabilem statum tot Schismatum & hæresum, homines unquam venissent, spretâ semel authoritate Ecclesiæ, quæ est *Columna & firmamentum veritatis*, contra veritatem durationemq; illius pugnantes, *contra quam portæ inferi non prævalebunt*. Si ergo in primitiva Ecclesia observabatur Cœlibatus, ut patuit ex tot Concilijs, & SS. Patribus, quare etiam non modò? cùm homines similes nobis fuerint, ex eadem carne fragili compacti, eâdem infirmitate præditi. Imò unus ex his assertoribus de suis dixit, quòd corruptioribus fuerint moribus, quàm fuerint sub Regno Romani Pontificis, & decies eos Sodomitis pejores esse affirmavit. Si enim omni statui hominum est necessaria continentia, Virginibus, antequam nubant, est necessaria, Viduis, antequam ad secundas nuptias transeant, quæ longo tempore aliquando differri debent, ob varias circumstantias, & impedimenta. Quid? si mariti varijs Legationibus fungantur, ad remotas Provincias vel Regna; si ratione mercaturæ & mercimoniorum, in longinquas abeant terras, remota navigent maria; quid? si vel maritus, vel uxor, longâ afficiatur infirmitate,

tate, licebit ne illis, vel alterâ muliere, vel altero viro uti, alterâ superstite conjuge, non licebit utique, quia sicut vir, ita & mulier, potestatem sui corporis non habent: debent ergo fateri, his omnibus necessariam continentiam, imò magis videtur illis necessaria. Minùs enim periclitatur castitas viri cœlibis, qui nunquam, aut multis abhinc annis voluptatem gustavit, accedente gratiâ & auxilio Divino, accedente jejunio & parsimoniâ ciborum, & varijs extenuationibus corporis, quàm ejus, qui quotidiè voluptatem inter delicias experitur, quia libido his, quasi aridis lignis, flamma ignis magis invalescit, fugâ verò, & castigatione corporis marcescit, ut communiter docent SS. Patres, & ipsa experientia loquitur. Undè S. Apostolus ad Romanos 8. ait: *Si secundùm carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Quomodo non necessaria erit Sacerdotibus?

At dices: Multi sunt Cœlibes, qui incontinentiùs vivunt. Sed quid respondebis? cùm tibi plures conjuges ostendam, qui etiam incontinenter vivant. Quid ergo erit consilij nobis, ut utramque compescamus incontinentiam? Est præscriptum S. Pauli pro varijs statibus hominum, quomodo se gerere debeant: est pro Conjugatis, est pro Viduis, Virginibus, est & pro Episcopis, & Presbyteris eligendis. Sunt varij Canones, quibus quid fieri de his oporteat, qui quam professi sunt continentiam, eam non servant. Serventur præscripta Canonum, adhibeatur delectus in ordinandis Sacerdotibus, & ne temerè alicui, & citò manus imponantur, ut monet Apostolus; sit debita juxta Sanctiones Legum Ecclesiasticarum, in earum prævaricatores animadversio, mox aliarum rerum facies apparebit. Idem enim est nunc DEUS, ac fuit illis priscis temporibus, nec est abbreviata manus ejus, æquè nunc est propensus ad impertiendam gratiam, ad largiendam continentiam, ut tum fuit: neq; natura nostra minùs est habens, ut non possimus cum auxilio Divino motus carnis nostræ compescere, ac illi prisci potuerunt.

Confirmatur idem ferè communi omnium Patrum consensu, & testimonio. Nam si quis legitimè conjugatus, uxore consentiente, Episcopatum, & Ordines susceperit, is tam in Orientali, quàm Occidentali Ecclesia, vel muneris Episcopalis exercitio, vel uxoris suæ consuetudine conjugali abstinere debeat, vide S. Epiphan. in Comment. Hieron. contra Vigilant. & Epist. 50. ad Pammach. Basilium Epist. 17. Leonem Epist. 82. cap. 4. ubi ne quidem Subdiaconis,

conis, uxoribus permittit uti. Item Apostolicâ Constitutione, bigamis, etiamsi cœlibes & continentes sint, susceptio Sacrorum Ordinum majorum interdicitur, ut patet ex Canone Apost. 17. & seq. Si bigamis non licet suscipere Ordines, quomodo Presbyteris licebit uti uxoribus?

Objiciunt. In Sexta Synodo statutum esse, ut conjugati ad Sacros Ordines allecti, uxores quas habebant, retinerent, ijsque, certis tantùm diebus exceptis, admiscerentur. Respondetur testimonio SS. Patrum, qui interfuerunt Concilio Nicæno II. quod habetur Actorum 4. & 5to, istius Concilij constare, Sextam Synodum Universalem nullos edidisse Canones, evulgatos autem 102. omnes spurios esse, qui non à VI. Synodo, sed à quodam illegitimo & reprobato Conciliabulo, quinque, & juxta Binium, decem annis post Concilium VI. Generale Constantinop. in Trullo editi sunt, undè & Trullani Canones dicuntur. Vide Baron. An. Ch. 58. N. 15. & seq. Bellarm. lib. 1. de Verbo DEI, & lib. 2. de Rom. Pont. cap. 18. Causam indicti Conciliabuli, Episcopi illi qui convenerant, in sua Præfat. ad Justinian. Imperat. indicârunt his verbis: *Quoniam autem Sanctæ & Universales duæ Synodi* (quinta nimirùm & sexta) *nequaquam conscripserunt Sacros Canones, &c.* Causa autem, cur nulli Canones sunt editi in Sexta Synodo, quia Legati ab Agathone Pontifice mandatum acceperunt, ne quidquam in Concilio tractaretur & definiretur, nisi quod Fidem, & Controversias Fidei concernebat, ideò &c. Undè Trullanum Concilium, non fuit legitimè in Spiritu S. congregatum, nam illi Rom. Pontifex, nec per se, nec per Legatos interfuit, in quo etiam plurima, Constitutionibus Apostolicis, & Conciliorum Oecumenicorum Decretis contraria, ut de Cœlibatu, de Jejunijs, alijsq; constituta fuerunt. Vide Baron. An. 692. N. 19. & sequ.

Objicitur. Difficilis res nimis, servare continentiam. Respondetur. Difficilis viribus naturæ, sed viribus gratiæ, speciali auxilio Divino, non est difficile, quia assistente gratiâ Divinâ, jugum Christi suave, & onus ejus leve, præsertim illis, qui carnem suam cum vitijs & concupiscentijs cum Apostolo crucifixerunt, qui cum eodem castigant corpus suum, qui cum eodem spiritu, facta carnis mortificant, qui non sibi, sed gratuito dono hanc continentiam adscribunt, ut Sapientiæ Cap. 8. habetur: *Et ut scivi, quoniam aliter non possem esse continens, nisi DEUS det, & hoc ipsum erat sapientia, scire, cujus esset*

esset hoc donum. Quàm autem pretiosa sit apud DEUM virtus continentiæ, patet Ecclesiast. Cap. 26. *Omnis autem ponderatio non est digna continentis animæ.* Et illud Salvatoris: *Beati mundo corde, quoniam ipsi DEUM videbunt.* Hæc autem continentia cùm sit manifestum donum DEI, ut patet loco citato Sap. 8. *Scivi, quoniam aliter non possem esse continens, nisi DEUS det; & hoc ipsum erat Sapientia, scire, cujus esset hoc donum.* Quot ergo videntur continentes Sacerdotes, tot debent considerare in illis dona DEI continentiæ, secundùm illud: *Qui dat esse, dat consequentiam ad esse;* & ita deberent secum argumentari: Dona DEI hæc pretiosa continentiæ, cujus non est digna ponderatio, nempè continentis animæ, non dantur nisi amicis DEI: sed amici DEI non possunt esse sinè vera Fide, quia sinè illa impossibile est placere DEO; Extra verò Ecclesiam Cathol. Rom. nulla continentia Ministrorum, per quam deberent imitari SS. Apostolos, & servare leges primitivæ Ecclesiæ: nulla voluntaria paupertas, nulla observantur Consilia Evangelica, nulla apparent dona continentiæ in illis, quæ sunt infallibilia signa amicitiæ DEI ex Sacra Scriptura, *non possem esse continens, nisi DEUS det.* Non possum ergo devenire, utrum isti sint amici DEI, quia hæc dona DEI non habent, imò contrarium apparet, quòd non secundùm spiritum, sed secundùm carnem ambulant, & secundùm Apostolū, carnem suam maculant, dominationē autem spernunt, &c. quæcunq; ignorant, blasphemant, &c. *Væ illis, quia in via Cain abiêrunt, &c. & in contradictione Core periêrunt;* quod, de quibus intelligatur, explicat S. Augustinus. Undè supra hoc ipsum Sanctus contra Donatistas, his verbis confirmat. Non in Sacramentis, sed in præcisione vitium est. Non in eo vitium, si quis v. g. sub una vel altera specie communicet, sed si contra ordinationem Ecclesiæ, in hoc solo crimen est, ut clarè patet in Core, Dathan, & Abyron. Quid erat in sacrificando vitij? in adolendo incenso DEI, cultus hic erat, pari Lege & Religione vivebant, DEUM verum colebant, tamen, quia contra Moysen & Aaron insurgentes ab illis se præciderunt, terra disrupta est sub pedibus eorum, cum tabernaculis suis descenderunt vivi in infernum. Undè appositè S. August. Tract. 81. in Joan. *Præciso palmite, potest de viva radice alius pullulare; qui autem præcisus est, sinè radice non potest vivere, &c. Magna gratiæ commendatio, fratres mei, corda instruit humilium, ora obstruit superborum,* nempè Schismaticorum & Hæreticorum. Ad ultimum, ut ait S. Hieron. 4.

 Com-

Comment. in Cap. 3. Hierem. *Nulla hæresis, nisi propter gulam ventremq; constituitur, ut seducant mulierculas oneratas peccatis.*

Quomodo ergo homo Christianus, & cupidus salutis suæ, cognoscere debet ejusmodi homines, quibus secundùm Apostolum, procella tenebrarum servata est in æternum. En! ipsamet æterna Sapientia Christus JESUS quasi digito ostendit illos, *Ex fructibus eorum cognoscetis illos*, scilicet vitam & doctrinam morū considerando: Vita, an conveniens homini Christiano, timenti DEUM, facienti dignos fructus pœnitentiæ; an fœtida, & multos inducens ad impietatem, & aperiens portam iniquitatis: Doctrina, an stabilis in uno, an ducens ad omnem cultum virtutum, an suadens, media à SS. Patribus practicata acquirendæ salutis, an ostendens arctam viam ad Cœlum, non autem latam, quæ ducit ad interitum, an suadens hominib⁹ pœnitentiam, & illud dictum Christi observans Matth. 11. *Tunc cæpit exprobrare Civitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes, quia non egissent pœnitentiam*, quâ non factâ minatur Salvator æternam damnationem, *Væ tibi Corozain! væ tibi Bethsaida! quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent, verum tamen dico vobis, Tyro & Sidoni remißiùs erit in die Judicij, quàm vobis*; an proponit & illud S. Joannis: *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis*; & illud Salvatoris: *Regnum Cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*; & illud: *Hi sunt, qui venerunt ex magna tribulatione, & laverunt stolas suas in Sanguine Agni*. An è contrà favens omni impietati, tollens omnes Virtutes, Consilia Evangelica, deteriores in pejus faciens homines; an sit scandalosa, turpiloqua, levis, inconstans, erronea, carni & sanguini placens; hæc enim longè sunt à vera & cœlesti doctrina, nec quidquam simile legimus, nec in SS. Prophetis, nec in SS. Apostolis, nec in Apostolicis, nec in alijs verè missis pro salute populi, quia dicit S. August. lib. 2. de Civit. Dei cap. 28. *Nihil in Christianis Ecclesiis turpe & flagitiosum spectandum, imitandumq; proponitur, ubi veri DEI aut Præcepta insinuantur, aut miracula narrantur, aut dona laudantur, aut beneficia postulantur.* Unde verò hæc procedant, quòd aliqui non taliter se gerant in observanda castimonia & continentia, qualem requirit hoc sublime Officium Sacerdotij.

Prima Causa potest esse, quia naturam suam, viresq; ad conservandam continentiam & castitatem, diligenter & exactè non explorant,

plorant, ideò enim tot gradibus & ordinibus ascenditur ad Sacerdotium, ut multorum annorum experientiâ, quisq; de se periculum faciat, & seipsum probet. Quod expressit S. Bernardus de Convers. ad Clerum, cap. 29. dicens: *Utinam turrim inchoaturi sedentes computarent, ne fortè sumptus non haberent ad perficiendum; utinam qui continere non valent, perfectionem temerariè profiteri, aut Cœlibatui dare nomina vererentur.* Unde SS. Patres graviter inculabant eos, qui præcipitanter promovebant ad Ordines, ut S. Gregorius lib. 8. Ep. 40 reprehendit quendam, qui Diaconum parum probatæ castitatis, ad altiores gradus promoveret.

Secunda Causa potest esse, quia non orant ferventer, nec pulsant aures Divinæ Majestatis, pro conservando dono castitatis. Non vitant occasiones amittendæ illius, non arripiunt media conservandæ illius, ut jejunium, castigationem corporis, in servitutem redigendo illud cum Apostolo, ne incrassata caro recalcitret: ebrietatem & lasciviam ciborum non fugiunt, quia venter his æstuans, citò spumat in libidinem. Cuilibet enim, qui vitâ suâ exploratâ, & his medijs adhibitis, castitatem suam offerendo DEO, possibile est castam vitam servare, quia DEUS neminem gratiâ suâ destituit, in re ad salutem necessaria: homo quidem viribus suis continens esse non potest, nisi DEUS dederit; at DEUS dat affluenter petentibus, atq; in se confidentibus. Duplicia enim Divinorum Bonorum sunt genera: quædam ad corpus, ut sunt dona Naturæ & Fortunæ, ut sanitas, scientia, divitiæ, eloquentia, &c. alia ad animæ salutem, & perfectionem Christianam, ut sunt Virtutes omnes, quibus benè utimur. Priora sæpè DEUS denegat; posteriora, ut magis saluti convenientia, largitur petentibus. Huc spectat nobilissima Virtus Castitatis, DEOq; gratissima, quam DEUS nemini ad eam aspiranti denegat, nec in vitium incontinentiæ illos labi permittit, qui sincerè auxilium ejus implorant, immo adjuvat, ut SS. Patres testantur. S. Chrysost. in Serm. de Martyribus ait: *In tua pugna Dominus congreditur, Dominus dimicat, Dominus præliatur, & victoria tibi adscribitur: Certamen tuum, DEI certamen est; prælium tuum, Christi prælium est, &c. fortiter dimica, & dimicanti adsit ille, qui vinci non novit.* S. August. in Hom. 43. de Verbis Dñi ait: *Non enim non habes, undè pugnes, DEUS tuus in te est. Spiritus bonus datus est tibi: Spiritus DEI est, qui pugnat in te, adversùs te, adversùs illud, quod est in te, contra te.*

Non

Non ergo hi incontinentes, possunt evacuare continentiam multorum, qui puras manus levant in Sacrificijs ad DEUM, sicut non evacuavit Fidem, aliquorum infidelitas, quia quisq; portabit onus suum ad Judicium DEI. Unde summopere mirantur Catholici, quòd omnes, qui sunt extra Ecclesiam Catholicam, tam Principes, quàm omnes docti homines, quòd non advertant hunc errorem, nempè, quod ejusmodi homines, ut liberiùs exercerent suas libidines, & insolentiùs currerent per prata luxuriæ, novas sibi fabricârunt Fides, & hoc vitio semper notati fuerunt omnes ejusmodi homines, ut quod non licuit in Veteri Ecclesia, liberiùs exercerent in sua Nova, à se excogitata, ut verè dixerit Author Tubæ p.5. *Schismata & hæreses, arrogantiâ, & voluptatum libidine sunt introductæ, quibus nunquam finem fecerunt.* Ex quibus omnibus patet, quòd castitas & continentia mortificatis, & juxta DEUM viventibus, quales Ecclesia suos agnoscit, est facilis, quamvis hæreticis, & in omnem licentiam effusis, difficilis videatur. Hinc Cœlibatus, ut clarè patuit, fundatur supra Evangelium, Canones Apostolorum, Concilia Primitivæ Ecclesiæ, & SS. Patrum testimonia: modò subjicimus omnium judicio, quomodo Protestantes, & omnes Dissidentes, ab Ecclesia Cathol. Rom. jactant apud se Primitivam, seu Reformatam Ecclesiam, cùm Cœlibatum Sacerdotum rejecerint, quomodo non erubescunt, ad Primitivam Ecclesiam, & Concilia illius, tum ad SS. Patres illius Ecclesiæ, provocare, cùm ei contrarium fecerint, omninò inexcusabiles, sive exemplum Orientalis Ecclesiæ adducant satis impertinenter, cùm illos non Orientalis, sed Occidentalis generavit, & regeneravit Ecclesia, cui etiam & Orientalis subjecta fuit, in quam non secundùm Canones, sed secundùm mentem hominum usus uxorum intravit; sive Canonem 6. Apostolicum, qui non Apostolicus, sed illorum potiùs censendus est, cùm non juxta intelligentiam Apostolorum, sed juxta judicium proprium, pro se illum citare non verentur. Quid ergo defensionis habent Cœlibatum impugnantes, si Concilium Trullense satis conveniens est, sed pro illegitima doctrina, illegitimi Conciliabuli allegatio, quod legitimis Concilijs præjudicare non potest, ut Eliberitano, Carthagin. II. Carthag. III. Nicæno I. Chalcedon. Gener. IV. &c. &c. quæ gravissimas pœnas excommunicationis, & degradationis ab officio assignabant; tum tot SS. Patrum testimonijs superiùs adductis. Joannes Martinus Schmidt, antehàc Prædicans Luther.

in Franconia, in ſuis Motivis Converſionis ad Fidem Cathol. Rom. inter alia hæc habet: *In Articulo de Matrimonio nonnulli* (Lutherani) *ſicuti Adamitæ & Nicolaitæ vivunt, & Prædicans alter alterius uxorem pro ſuo libitu accipit, neq; DEUM, neq; honorem, neq; honeſtatem curantes, ſi modò intentio illorum contentetur. Hoc faciunt Lutherani Prædicantes, qui Matrimonium Sacerdotum, ad vitandas fornicationes, defendunt. In Articulo de Baptiſmo inter Lutheranos diſputatur: An parvuli inbaptizati beatificentur? Qui abſolutè affirmant, dicunt, meliùs eſſe affirmare, quàm negare, ut mœſtæ matres indè quoddam ſolamen habeant. Sed nonnè hi ſecundùm affectus agunt? Egregium ſanè ſolatium! quo meretricibus, & illis, quæ fructum uteri eijcere ſolent, favor quidam exhibetur. Et taliter doctrina eorum vulgò ſe habet, ut hominibus ſolamen quoddam afferant, reliquum ſit uti ſit.* Hæc ſuprà nominatus Schmidt.

De Cœlibatu Sacerdotum Centuriatores

Cent. 3. Col. 86. Origenem citant pro Cœlibatu, & Cent. 4. Col. 616. citatur 1. Canon Concilij Neocæſar. ubi dicitur: *Presbyter ſi uxorem duxerit, illum ab Ordine ſuo deponi debere.* Ijdem Cent. 4. Col. 659. referunt pro Cœlibatu Canonem Concilij Nicæni I. Col. 663. Ambroſium citant. ejuſdem Canonis mentionem facientem. Col. 698. referunt Canonem Concil. Elibertini, *Placuit &c.* Col. 868. Canonem Concilij Carthagin. III. in quo S. Auguſtinus interfuit. Col. 887. Canonem Concil. Carthag. IV. Col. 704. Canonem Concil. Arelat. II. Col. 626. Canonem Neocæſar. *Presbyter ſi uxorem duxerit.* Col. 486. locum afferunt Euſebij de Cœlibatu. Col. 487. adducunt S. Hieron. Col. 300. & Col. 303. S. Epiphan. his verbis: *Reverà non ſuſcipit ſancta DEI prædicatio &c.* Cent. 5. Col. 754. S. Auguſt. adducunt, qui ait: *Cùm Miniſtri Eccleſiæ quotidiè Chriſti vicem agant, oportet eos mundiores eſſe alijs, & à concubitu abſtinere, non quòd malus ſit, ſed quia perſonæ non convenit.* Cœlibatum Sacerdotum ad doctrinam Apoſtolorum agnovit ex Antiquitate Ivellus, in Defenſ. Apolog. pag. 164. & An. 1571. fol. 195. *Cauſam ſuam ſuperiorem* (ait) *arbitratur Hardingus, ut potè quæ ſinè dubio plurimos pro ſe Patres habent.*

Discursus Theolog.
De Vita Monastica & Votis Religiosis.

CUm de Cœlibatu primæ & nobilissimæ partis mystici Corporis Ecclesiæ militantis, id est, de Episcopis & Presbyteris actum sit, convenienter sequi videtur, ut de alterius partis ejusdem Ecclesiæ Cœlibatu, & Votis Monasticis aliquid dicamus, de illis scilicet, qui Evangelica Christi Consilia secuti, vitam arctiorem & sublimiorem sectantur, quam vel Lex Divina, vel humana præscribat, ut multorum & saluti, & infirmitati consulatur. Et quamvis Monasticæ vitæ Statuta non ad omnes Christianos pertinent, ad omnes tamen spectat defendere vitam Monasticam, quicunq; nomine Christiano gloriantur. Hæretici enim, tam antiqui, quàm recentiores, ideò portentosa mendacia de Monachis fingunt, & in illos in omni occasione invehuntur, ut illos vulgi odio, & aliis parùm doctis ludibrio exponant, & totam Ecclesiam hâc ratione perturbent, lædant, & si possibile, à fundamentis evertant Si enim per mendacia & calumnias populo persuaserint, non à Christo institutos fuisse, putant se persuasuros eidem populo, universalem Ecclesiam, quæ unâ semper voce, & à tot Sæculis consensu, Monasticam vitam approbavit, vano errore delusam esse. Undè SS. Patres universim, vix non omnes, vitam Monasticam non solùm defenderunt, sed etiam summis laudibus extulerunt, prout inferiùs patebit. Neq; novum est hoc bellum hæreticorum contra Monachos, neq; recens dæmonis inventum, per vitæ Monasticæ calumniosam reprehensionem universalem Ecclesiam oppugnare: nulli enim unquam fuerunt hæretici, qui nomen Monachorum patienter audire voluerunt. Undè S. August. lib. 3. adversùs Petil. cap. 40. ait: *Perrexit ore maledico in vituperationem Monachorum & Monasteriorum, arguens etiam me, quòd hoc genus vitæ à me fuerit institutum.* Ariani etiam tanto furore aggressi sunt Monachos, ut etiam desertissimas solitudines, locaq; abdita & recondita penetrarent, ut Monachos quærerent, raperent, & occiderent. Videantur funestæ Historiæ de Arianis apud varios Scriptores, de crudeli tyrannide eorum in Monachos. Inter alios sic scribit Ruffinus lib. Hist. 11. cap. 3. de Lucio, Ariano Episcopo: *Indè ad Monasteria furoris sui arma convertit, vastat Eremum, & bella quiescentibus indicit. Ter mille simul, aut eò ampliùs viros, per totam*

Ariani infensi hostes fuerunt Monachorum.

sol-

solitudinem, secretâ & solitariâ habitatione dispersos, oppugnare pariter aggreditur, mittit armatam equitum ac peditum manum, Tribunos, Præpositos, & bellorum Duces, tanquam adversùs barbaros propugnaturus elegit, qui cùm vidissent novam belli speciem, vident hostes suos gladijs objectare cervices, & nihil aliud dicere, nisi amice ad quid venisti? De Valente etiam, Imperatore Ariano, in Chron. S. Hieron. hæc scribit: *Usq; adeò Valentem odisse Monachos, ut lege latâ, aut omnes arma sumere, milites@q; fieri, aut funibus cædi, mactariq; decreverit.* Sed longum esset, omnes crudelitates veterum hæreticorum, præsertim Imperatorum, Constantij, Constantini, Copronimi, & cæterorum veterum Iconomachorum commemorare, quod quasi per successionem, alij recentiores ab illis receperunt. Scientibus Scripturam loquimur, quales crudelitates factæ sunt in varijs Regnis, recentioribus ante nos Sæculis, sed hæc instigante diabolo facta sunt. Nam ut apud Athanasium magnus Antonius ait: *Omnes quidem Christianos diabolus odit, sed probos Monachos, Christiq; Virgines tolerare nullo modo potest.* Idem ferè Circumcelliones & Donatistæ fecerunt, vide S. August. lib. 3. cont Petil. cap. 40. Hinc illa testimonia Abbatis Sereni apud Cassianũ Coll. 7. cap. 23. *In ipsis* (ait) *cœnobijs, ubi commorabantur octo vel decem, ita dæmonum atrocitas grassabatur, & frequentes, ac sensibiles sentiebantur aggressus, ut non auderent omnes pariter noctibus obdormire, sed vicissim alijs degustantibus somnum, alij Vigilias celebrantes, Psalmis & Orationibus, seu Lectionibus inhærebant.* Habemus jam, quomodo hæretici, tam veteres, quàm recentiores; quomodo ipse diabolus Monachis infensus erat: modò videamus, quid etiam de illis SS. Patres censeant, quid ipsemet Christus & DEUS, audiamus. Et cùm multa de Monachis Encomia SS. Patrum inveniantur in varijs Authoribus, qui hunc Tractatum de Monachis ex professo tractârunt, nobis sufficiet, aliquot SS. Patres breviter adducere. S. Joan. Chrysostomus, totius Græciæ decus, pro vitæ Monasticæ defensione tribus libris conscriptis, acerrimè decertavit. Inter alia Homiliâ 3. in Matth. ait: *Si quis nunc ad Ægypti veniat solitudines, paradiso prorsùs, omnem illam Eremum videbit digniorem, & innumerabiles Angelorum cœtus, in corporibus fulgere mortalibus; est enim cernere totâ illâ Regione diffusum exercitum Christi, & admirabilem illum Regium gregem, virtutumq; cœlestium conversationem in terris micantem. At hæc non in viris solùm, verùm etiam in fœminis splendore conspicias. Non ita varijs astrorum*

Valens Imperator Arianus, sævit in Monachos.

S. Antonij apud S. Athanasium sententia notanda.

NB.

rum Choris Cœlum refulget, ut Ægyptus innumeris Monachorum ac Virginum distinguitur atq; illustratur habitaculis. Quanta hæc laus à tanto Viro profecta! S. etiam Augustinus, clarissimum totius Orientis & Occidentis decus, quomodo de illis loquatur, audiamus. Lib. 1. de moribus Ecclesiæ, cap. 31. sic de illis ait: *Nihil de illis dicam, qui secretissimi penitùs ab omni hominum conspectu, pane solo, qui eis per certa intervalla temporum affertur, & aquâ contenti, desertissimas terras incolunt, perfruentes colloquio DEI, cui puris mentibus inhæserunt, & eius pulchritudinis contemplatione beatissimi &c. Videntur enim nonnullis res humanas, plus quàm oportet deseruisse non intelligentibus, quantùm nobis eorum animus in orationibus prosit, & vita ad exemplum. &c. Nam hoc tam excellens fastigium sanctitatis, cui non suâ spontè mirandum, & honorandum videtur, &c. quis non illos miretur & prædicet, qui contemptis, atq; desertis huius mundi illecebris, in communem vitam castissimam atq; sanctissimam congregati, simul ætatem agunt, viventes in orationibus, in lectionibus, in disputationibus, nullâ superbiâ tumidi, nullâ pervicaciâ turbulenti, nullâ invidentiâ lividi, sed modesti, verecundi, pacati, concordissimam vitam & intentissimam in DEUM, gratissimum ipsi munus offerunt. Nemo quidquam possidet proprium, nemo cuiquam onerosus est. Patres verò non solùm Sanctissimi moribus, sed etiam Divinâ doctrinâ excellentissimi.* Et post multa ait: *Hos mores, hanc vitam, hunc ordinem, hoc institutum, si laudare velim, neq; dignè valeo, & vereor, ne iudicare verear.* Hucusq; S. August. de laudibus Monachorum. S. Hieron. Epist. 1. ad Heliodorum ait: *O desertum Christi floribus vernans! ô solitudo! in qua illi nascuntur lapides, de quibus in Apocalypsi &c. ô Eremus familiariùs DEO gaudens.* Sed Vota etiam particulariùs perstringamus.

Discursus Theol.

De Voto Obedientiæ.

VOtum Obedientiæ patet ex S. Scriptura, esse Consilium Evangelicum. Matth. 16. *Tollat Crucem suam, & sequatur me;* & Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade & vende omnia, &c. & sequere me* Perfecta verò sequela, quæ in abnegatione sui ipsius, id est, in perfecta Obedientia consistit, necessariò Votum Obedientiæ includit, quo quis seipsum abneget, ut non possit retrocedere, & ad tempus tantùm obedire, ideò dicitur, *tolle Crucem tuam, & sequere me;*

ideò qui cupiunt communem vitam agere, ut superius ex SS. Patribus patuit, rectè sibi aliquem præpositum eligunt: id enim recta ratio suadet, ut patet in omni statu politico; & S. Scriptura monet Proverb. 3. *Ne innitaris prudentiæ tuæ.* Hebr. 13. *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis.* & Luc. 10. *Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit.*

Obedientiam Monasticam in usu fuisse, SS. Patres testantur. S. Basilius in Constit. Monasticis, cap. 22. ait: Nunc rursùs sermonem de Obedientia exerceamus, ostendentes, quantam Obedientiam ab exercitationibus erga Præfectum, exacta doctrinæ ratio exigat, &c. & toto Capite de Obedientia disserit, ac docet, debere Monachum Præposito parere. S. Hieron. Epist. ad Eustoch. de Custodia Virginitatis, describens instituta Monachorum, ait: *Prima apud eos confœderatio est, obedire Maioribus.* Idem Epist. ad Rustic. Monach. Per hæc omnia ad illud tendit Oratio, ut doceam te, non tuo arbitrio dimittendum, sed vivere debere in Monasterio, sub unius disciplina Patris, consortioq; multorum. Et infrà: Præpositum Monasterij timeas ut Dominum, diligas ut parentem, credas tibi salutare, quidquid ille præceperit, nec de Majorum sententia judices, cujus officij est obedire.

Discursus Theol.

De Voto Castitatis.

IPse Salvator Matth. 19. suadens Castitatem, ait: *Sunt Eunuchi, qui se castraverunt propter Regnum Cœlorum.* In quæ verba sic ait S. Cyprian. lib. de habitu Virg. Nec ornari jam, aut placere alij, quum Domino suo studeant, à quo & mercedem Virginitatis expectant, dicente ipso, Sunt Spadones &c. S. Augustinus de S. Virginitate cap. 25. ait: Quid tergiversaris impia cæcitas? quid temporalem tantummodò utilitatem promittis continentibus Sanctis? Nomen æternum dabo eis, &c. æternum illud nomen, quidquid illud est splendoribus DEI, quod utiq; gloriam quandam propriam, excellentemquè significat, non erit commune cum multis, quamvis in eodem Regno, & in eadem domo constitutis.

Confirmantur hæc ex S. Apostolo, qui 1. ad Corinth. 7. ait: *Bonum est, mulierem non tangere* Item: *Bonum est homini, sic esse.* Item: *Solutus es ab uxore, noli quærere uxorem.* Item: *Dico innuptis*

 & vidu-

& viduis, si sic permanserint, sicut & ego. Item: *Qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit: qui non iungit, melius facit.* Item: *Cui vult, nubat tantùm in Domino, beatior autem erit, si sic permanserit.* Item: *Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta & corpore, & spiritu*

Apocal. 14. Cap. legimus: Nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, *hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt, & sequuntur Agnum, quocunq; ierit.* Hunc locum SS. Patres de Virginibus exponunt: ut Primasius, Beda, Oecum. Anselmus, Hieron. Gregor. M. Origenes in " Cap. 15. ad Rom: Ea quæ supra debitum facimus, non facimus " ex præceptis; Verbi causâ Virginitas, non ex debito solvitur, neq; " enim præceptum expetitur, sed supra debitū offertur. S. August. " in Psalm. 75. illa verba enarrans, *Vovete, & reddite*, ait: Quisq; " quod potest, voveat, & reddat; non sitis pigri ad vovendum, non " enim viribus vestris implebitis. Idem lib. de Natur. & Grat. c 69. " Omnia facilia sunt Caritati. S. Hieron. in Jovinianum ait: Illa " Virginitas, hostia est Christo, cujus nec animum cogitatio, nec " carnem libido maculavit. S. Ambrosius lib. de Virginibus: Quis " humano possit eam ingenio comprehendere, quam nec natura " suis inclusit legibus, &c. è Cœlo accersivit, quod imitaretur in terris. S. Hieron. Serm. de Assumpt. In carne præter carnem vivere, non terrena vita est, sed cœlestis. S. August. Serm 18. de Verbis Apost. Quibus terrenæ nuptiæ viluerunt, &c. usq; adeò acceptârunt præceptum, ut non recusarent consilium, ut plus placerent, plus se ornaverunt. Idem Tract. 9. in Joan. ait: Nec illæ, quæ Virginitatem DEO vovent, quanquam ampliorem gradum honoris & sanctitatis in Ecclesia teneant, sinè nuptijs sunt, nam & ipsæ pertinent ad nuptias, cum tota Ecclesia, in quibus nuptijs Sponsus est Christus. S. Augustinus, votum Castitatis vovisse Beatissimam Virginem MARIAM, affirmat lib de S. Virginit. " cap. 4. his verbis: Ipsa quoq; Virginitas ejus gratior & acceptior, " quia non eam conceptus Christus viro violaturo, quam conservaret, ipse præripuit, sed priusquàm conciperetur, jam DEO dicatam, de qua nasceretur elegit. Hoc indicant verba &c. *Quomodo fiet istud? quoniam virum non cognosco*; quod profectò non diceret, nisi DEO Virginem se antè vovisset. Tertull. lib. de velandis " Virginibus ait: Nupsisti Christo, illi tradidisti carnem tuam, illi " despon-

desponsâsti maturitatem tuam. Clemens Alexandr. Strom. 3. „ Dominus dixit, qui uxorem duxit, non repudiet eam, &c. qui autem professus est se nunquam ducturum, sine uxore perseveret. „ S. Hilarius in Psal. 64. ait: DEO vovenda sunt, contemptus corporis, Castitatis custodia, jejunij tollerantia. S. Cyprianus lib. 1. „ Epist. 11. ad Pompon. ait: Christus Dominus & Judex noster, „ cùm Virginem suam sibi dicatam, & Sanctitati suæ destinatam, „ jacere cum altero cernat, quàm indignatur. Et infrà: Quæ hoc „ crimen admisit, non mariti, sed Christi adultera est. Et lib. de habitu Virg. ait: Qui se Chtisto dicaverint, & tam carnem, quàm „ mentem DEO devoverint, opus suum consument magno præmio „ destinatum. S. Athanas. lib. de Virginit. ait: Postquam continentiam professa es, corpus tuum sanctificâsti. S. Basilius in præmio Constit. Monast. Nuptias velut pedicas quasdam fugit, his „ autem relictis, vitam suam DEO consecrat, & Castitatem profitetur, ut neq; facultas ei sit conversionis ad nuptias. Idem S. Basil. „ Epist. ultimâ ad Virg. lapsam ait: Revoca in memoriam honestam Professionem, quam professa es coram DEO, & Angelis, & „ hominibus. Et paulò ante ait: Horrendo Sacrilegio Christi „ Sponsæ adulter efficitur. S. Epiphan. Hær. 61. ait: Tradiderunt „ Sancti DEI Apostoli, peccatum esse, post decretam Virginitatem „ ad nuptias converti. S. Chrysost. Hom. 15. in 1. ad Timot. ait: „ Et vidua in viduitatis professione Christo consentit, id est, Christo „ nubit. S. Ambros. lib. 3. de Virginibus: Discite, quantas Alexandrina totius Orientis, & Africana Ecclesia, quot annis sacrare „ consueverint, pauciores hîc homines prodeunt, quàm illic Virgines consecrantur. S. Hieron. Epist. ad Sabin. ait: Moris est in „ Ægypti & Syriæ Monasterijs, ut tam Virgo, quàm Vidua, quæ se „ DEO voverint, & sæculo renunciantes, omnes delicias sæculi conculcârint. S. August. lib. de adulterinis Conjugijs cap. 24. ait: „ Quod cuiquam, antequam vovisset, licebat, cùm id se nunquam „ facturum voverit, non licebit, si tamen id voverit, quod vovendum fuit, sicut est perpetua Virginitas. Idem ibidem ait: Quid „ ait Apostolus de quibusdam, quæ voverunt, & non reddiderunt, „ *habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.* S. Fulgentius in Epist. 1. C. 6. ait: Non peccat Virgo nubens, si Virginitatem DEO, priusquàm nuberet, in corde non vovit. Idem Epist. 3. C. 4. ait: Hic est unigenitus DEI Filius, &c. unus omnium „

æterna damnatio primam fidē irritantibus.

" um Sacrarum Virginum Sponsus, Sanctæ Virginitatis fructus, de-
" cus, & munus, &c. à quo Sancta Virginitas fœcundatur, ut perfe-
" veret intacta, à quo decoratur, ut permaneat pulchra, à quo co-
" ronatur, ut regnet perenniter gloriosa: quapropter bonum de-
" positum custodi, & meritum tanti boni, quod ut haberes, DEUS
" dedit, & ut DEO voveres, ipse fecit.

Modò audiamus Romanos Pontifices, qui in primitiva Ecclesia
" vixerunt. Clemens lib. 3. Constit. Apost. cap. 1. ait: Quare o-
" portet non temerè facere professionem, sed cum consilio, & con-
" sideratione. Innocentius I. Epist. 2. cap. 12. ait: Quæ post Vo-
" tum nupserunt, esse adulteras Christi, id est, Sacrilegas. S. August.
" in Psalm. 75. ait: Nemo positus in Monasterio, dicat, recedo de
" Monasterio, neq; enim soli, qui sunt in Monasterio, perventuri
" sunt ad Regnum Cœlorum, & illi, qui ibi non sunt, ad DEUM
" non pervenient; respondetur ei, sed illi non voverunt, tu vovisti.
" Et in Psal. 99. Dum non perseveraverit implere, quod vovit, fit
" desertor tam sancti propositi, & reus Voti non redditi. S. Leo I.
" Epist. ad Rusticum Narbon. ait: Propositum Monachi, proprio
" arbitrio & voluntate susceptum, deseri non potest absq; peccato,
" quod enim quis vovit DEO, debet & reddere. S. Gregor. M. lib.
" 1. Epist. 31. ad Venant. ait: Considera, quanto periculo in Ju-
NB. " dicio Divino dignus eris, qui temetipsum DEO Omnipotenti, cui
" sub Monachali habitu devoveras, subtraxisti. S. Hieron. Epist. ad
" Rusticum Ordine 4. ait: Filij Prophetarum, quos Monachos in
" Veteri Testam. legimus, ædificabant sibi casulas, propè fluenta
" Jordanis, & turbis urbium relictis, polentâ, & aggrestibus herbis
" victitabant. Idem Epist. 13. ad Paulinum de Monachis ait: No-
" ster Princeps Elias, noster Elisæus, nostri Duces, filij Prophetarum,
" qui habitabant in agris & solitudinibus. Idem ad Eustoch. de ser-
" vanda Virginitate, loquens de Eremitis, ait: Hujus vitæ auctor
" Paulus, illustrator Antonius, & ut ad superiora conscendam, Prin-
" ceps Joannes Baptista. S. Joan. Chrysost. Hom. in Marcum ait:
" Sicut Sacerdotum Principes sunt Apostoli, sic Monachorum Prin-
" ceps Joannes Baptista est.

Discursus Theol.

De Voto Paupertatis.

Votum

VOtum Paupertatis, similia testimonia in S. Scriptura & à SS. Patribus habet. Matth. 5. *Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum*; ubi notandum, Christum non dicere, vestrum erit, sed dicere, vestrum est: non promittit, sed dat in præsenti Christus Regnum Cœlorum pro voluntaria Paupertate; è contrà verò divitibus minatur Christus Luc. 6. *Væ vobis divitibus, qui habetis consolationem super terram.* Matth. 13. comparavit divitias spinis, quæ suffocant sementem; & Marci 10. ait: *Quàm difficilè qui pecunias habent, in Regnum DEI introibunt.* Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in Cœlo, & veni, sequere me.* Ibidem: *Ecce, nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis? JESUS autem dixit illis: Vos, qui secuti estis me, &c. sedebitis super Sedes duodecim, iudicantes &c. Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, &c. propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* SS. Patres intellexerunt, his testimonijs commendari paupertatem perfectam, quæ suscipitur cum Voto semper ita manendi. S. Augustin. Epist. 89. q. 4. in Psalm. 103. Conc. 3. totum hunc locum refert ad Professionem Monasticam. S. Bernard. in declamatione super hunc locum Evang. ait: *Hæc sunt verba, quæ contemptum mundi in universo mundo, & voluntariam persuasére paupertatem: hæc sunt, quæ Monachis claustra replent, deserta anachoretis.* Actor. 4. legimus: *Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una, nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum dicebat, sed erant omnia illis communia.* Quòd ex Voto ita viverent primi Christiani, docet S. August. Serm. 1. de Communi Vita Clericorum, ubi ait, *hoc cum Suis facere voluisse, sicut primos Christianos fecisse testantur Acta Apostol.* & ibidem sæpiùs repetit, *nemini licere in tali vita habere proprium, idq; ex professione facta DEO.* Et in Psalm. 75. ait: *Alij virginitatem ipsam ab ineunte ætate vovent.* Et in Psalm. 25. ait: Alius vovet relinquere omnia, *& ire in communem vitam, in societatem Sanctorum, magnum Votum vovit.* Hæc autem Vota, quòd ex singulari gratia DEI procedunt, sic ait lib. 17. de Civit. DEI cap. 4. *Dixerunt potentes illi: Ecce, nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Hoc Votum potentissimum voverant. Sed undè hoc eis, nisi ab illo, de quo hîc continuò dictum est: Das Votum voventi.*

Vita Apostolica est norma Vitæ Monasticæ.

S. Apostolus 1. ad Timoth. 6. ait: *Est quæstus magnus, pietas cum sufficientia; nihil enim in hunc mundum intulimus, &c. habentes*

autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus: nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria &c. quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est Cupiditas, quam quidam appetentes, erraverunt à Fide. Nam, ait Apostolus, Radix est omnium malorum non Paupertas, sed Cupiditas; & divites, non pauperes, incidunt in laqueum diaboli. Et ad intentum pergit Apostolus: *Tu verò, ô homo DEI, fuge hæc; sectare verò justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem: certa bonum certamen, apprehende vitam æternam*; non dicit, solùm crede, sed, sectare justitiam, patientiam, mansuetudinem.

NB.

Concilium Chalcedonense Gener. IV. Can. 4. sic ait: *Qui verè & purè solitariam eligunt vitam, digni sunt convenienti honore &c. eos verò, qui per singulas Civitates, seu possessiones in Monasterijs sunt, placet nobis, Episcopo subiectos esse debere, & quieti operam dare, atq; observare Jejunia, & Orationes, in locis, in quibus se semel DEO voverunt.* Ex hoc Concilio patet honor vitæ solitariæ, patet & Vota jam tum fuisse Monachorum. Ante Concil. Chalcedonense, Concilium Carthagin. III. Can. 33. præcipit, *ut Sacræ Virgines diligentissimè in Monasterijs custodiantur.* Et in Concilio Carthagin. IV. Can. ult. de Viduis hæc habentur: *Quæ Viduæ se devoverunt Domino, &c. postea ad nuptias seculares transierunt, secundùm Apostolum damnationem habebunt; quoniam fidem Castitatis, quam Domino voverunt, irritam facere ausæ sunt.* Huic Concilio interfuit S. August. & subscripsit illud. In Concil. Toletano IV. sub Honorio idem cavetur, Can. 51. 53. & 54. de Monachis, Religiosis, Viduis, Virginibusq; Sacris.

An. 397

NB.

Fuerunt antiqui hæretici, qui docebant, ut Jovinianus, nullum esse Consilium Continentiæ, cùm ejusdem meriti sint Virgines & Conjugatæ, ut S. Hieron. lib. 1. in Jovin. & S. August. Hær. 82. testes sunt. Vigilantius hæreticus, idem docebat de Voto Paupertatis, nam ut idem S. Hieron. refert lib. contra Vigilant. docebat ille, meliùs esse, opes suas possidere, & ex ijs eleëmosynas facere, quàm omnia simul dimittere, contra illud: *Ecce, nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Lampetiani hæretici, idem senserunt de Obedientia, ut ait Damascenus Hær. 98. Volebant Lampetiani, Monachos in Cænobijs liberos esse, nec pendere ex Præpositi alicujus arbitrio. Joannes Wiclef, & alij recentiores cæperunt, ut mala Religionum Vota vituperare, sicut notum est omnibus.

Hæc SS. Patres in recommendationem Votorum Religiosorum, & scripserunt, & docuerunt. E contrà verò frangentibus Vota, Apostolus minatur damnationem. Sic enim 1. ad Tim. Cap. 5. de Viduis quibusdam ait: *Cùm luxuriatæ fuerint, in Christo nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt;* in quæ verba S. August. in Psal. 75. *Quid est, primam fidem irritam fecerunt? voverunt, & non reddiderunt.*

ut contigit etiam Luthero.

Pro violato Voto Paupertatis, quàm graviter puniti sunt Ananias & Saphira, Actor. 5. patet. Quærit effugium adversa pars, & dicit, quòd non pro violato Voto, sed pro mendacio puniti sunt. Sed frustrà; nam clarus nimis sensus indicat S. Scripturæ, dum ait: *Fraudavit de pretio agri, consciâ uxore suâ.* Non enim fraudâsse diceretur, nisi rem jam obligatam surripuisset; quòd autem rem non præceptam, sed liberam voverint, clarè etiam patet ex his verbis: *Nonne manens tibi manebat, & venundatum erat in tua potestate?* Quòd autem Votum illud DEO factum esset, & ejus violatio Sacrilegium fuerit, hæc verba ostendunt: *Anania, cur tentavit Sathanas cor tuũ mentiri Spiritui S. & fraudare de pretio agri.* Hîc clarè patet, quòd non pro solo mendacio tam graviter puniti sunt, sed pro fraude pretij, quod venundatum erat in illorum potestate. Sic & SS. Patres docent. S. Chrysost. Homil. 12. in Acta ait: *Quare hoc fecisti? voluisti habere, oportebat initiò habere, & non promittere, nunc autem postquam consecrâsti, maius Sacrilegium commisisti, &c. cur igitur Sacra fecisti ea, & posteà accepisti.* S. Hieronymus ad Demetriadem qu. 8. Tom. 1. ait: *Ananias & Saphira &c. corde duplici, & ideò condemnati, quia post Votum, obtulerunt quasi sua, & non eius, cui semel ea voverant, partemq; sibi iam alienæ substantiæ reservârunt.* S. August. Serm. 27. de Verbis Apost. ait: *Dum ex eo quod promiserat, partem subtraxit, Sacrilegij simul condemnatur, & fraudis.* Et Serm. 17. de diversis, in edit. Lovan. ait: *Si DEO displicuit, detrahere de pecunia, quam voverant DEO; quomodo irascitur, quando vovetur Castitas, & non exhibetur.* Et infrà: *Potest igitur Virgini Sanctimoniali nubenti, dici, quod ait Petrus de pecunia: Virginitas tua, numquid non manens tibi manebat, & antequam eam voveres, in tua fuerat potestate?* S. Fulgent. in Epist. de debito Conjugali, cap. 8. ait: *Quàm sit malũ, quamq; sollicitè fugiendum, si quis de hoc, quod DEO voverit, aut retinere, aut rapere aliquid, mortiferâ prævaricatione pertentet, satis ex hoc exemplo patet.* Addit S. Greg. M. lib. 1. Epist. 33. ad Venant.

Ananias DEO pecunias voverat, quas posteà, victus persuasione diaboli, subtraxit, sed quâ morte mulctatus est, scis. S. Basilius in Constit. Monasticis cap. ult. ait: *Monachum salutem perdere, & furem esse, atq; alterum Judam, si quid privati possideat.* Oecumenius in Comment. hujus loci aliquoties vocat Sacrilegium Ananiæ peccatum.

Ex his duo veniunt singulariter notanda. *Primò*, quòd superiùs citati SS. Patres clarè ostendunt, quòd non pro mendacio, sed pro violatione Voti promissi, puniti sunt Ananias cum uxore sua, quod etiam S. Scriptura expressè dicit, *fraudavit de pretio agri*; adversa verò pars, relicto SS. Patrum sensu, & S. Scripturæ, effugium quærit, & dicit, quòd pro mendacio puniti sint, non pro violatione Voti, sed contrarium patuit. *Secundò*, quàm graviter SS. Patres reprehendunt, & ostendunt, illos esse in statu æternæ damnationis, qui promissis DEO Votis, per Monasticam Professionem non servârunt illa, cum magno scandalo & ruina multarum animarum. Sic enim Deuteron. 23. habetur: *Si votum voveris, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus, & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.* S. Urbanus I. Papa & Martyr, in Epist. Decret. ait: *Quicunq; vestrûm vitam communem suscepit, & vovit, se nihil proprium habere, videat, ne pollicitationem suam irritam faciat.* S. Cyprianus lib. de habitu Virginum ait: *Neq; hoc iubet Dominus, sed hortatur, neq; iugum necessitatis imponit, quando manet voluntatis arbitrium liberum, sed cùm habitationes multas apud Patrem suum dicat, melioris habitaculi hospitia demonstrat. Habitacula ista meliora vos petitis, carnis desideria castrantes, maioris gratiæ præmium in cœlestibus obtinetis.* S. Hieron. contra Jovinian. lib. 1. ait: *Plus amat Virgines Christus, quia spontè tribuunt, quod sibi non fuerat imperatum, maiorisq; gratiæ est offerre quod non debeas, quàm reddere, quod exigaris.* S. Ambros. lib. de Viduis: *Ideò ergo præceptum non datur, consilium datur: præceptum enim castitatis est, consilium integritatis.* S. Basilius lib. de Virginitate: *Voluit Dominus, non præceptum esse ipsum virginitatis re[...] factum, sed insigne animæ.* S. August. lib. de S. Virginit. cap. 30. loquens de Præceptis & Consilijs, ait: *In illis Dominus debitum imperat vobis, in his autem, si quid ampliùs supererogaveritis, in redeundo reddet vobis.*

An. 224

Confirmatur vita Monastica ex eo, quòd observetur in Græca Ecclesia, quæ licèt ob errorem processionis Spiritûs Sancti, & alios recesserit ab Ecclesia Cathol. Rom. tamen Monasticam vitam ad

hod

hodiernum diem observat, tot habens tam Virorum, quàm Virginũ Monasteria. Hoc clarè etiam patet ex Censura Confessionis Augustanæ, quam cùm misissent Authores illius ad Hieremiam Patriarcham Constantinopolit. quid sentiret de illa, tulit ille judicium de illa, sed non ad mentem Protestantium, vide suprà pag. 490. Videatur etiam Oratio Chytræi, quam de Statu Ecclesiarum in Græcia, Asia, Bohemia, &c. Francofurti edidit, ubi ex Crusio Summam Censuræ, præcipuè pag. 132. octo Aphorismis commemorat, quid memoratus Patriarcha, & Græca Ecclesia cum ipso teneat. Inter hos octo Aphorismos, Sextus talis legitur: *Pro Monasticæ vitæ instituto, quam tanquam Angelicam conversationem propugnat.* Oppugnare itaq; vitam Monasticam, est oppugnare ipsum imprimis Evangeliũ, & oppugnare primitivam Ecclesiam, & oppugnare omnes ferè Sanctos Patres, tam Græcos, quàm Latinos, & doctrinam illorum; nam plurimi ex illis vitam Monasticam duxerunt. Ita enim causa vitæ Monasticæ cum Ecclesia & SS. Patribus conjuncta est, ut qui vitam Monasticam oppugnet, manifestus hostis est Ecclesiæ & SS. Patribus, & prodit se tenere cum antiquis hæreticis, scilicet cum Arianis, Pelagio, Joviniano, Vigilantio, & alijs recentioribus, qui miris modis persequebantur vitam Monasticam, ut superiùs patuit. SS. Patres verò miro modo illam summis extulerunt laudibus. Undè autem processit hæc contradictio & persecutio hæreticorum vitæ Monasticæ? non aliundè, nisi ex malitia diaboli, quòd videat, innumeros homines utriusq; sexûs modo eminenti lucrari Cœlum, per Consilia Evangelica, & verificari de illis illud Matth. 11. *Regnum Cœlorũ vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Et Apostolus 1. ad Corint. 4. *Non in sermone est Regnum DEI, sed in virtute.* Et ad Rom. 2. *Non enim auditores Legis justi sunt apud DEUM, sed factores Legis justificabuntur.* Et Apocal. 7. *Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas in sanguine Agni;* non dicit, qui venerunt ex magnis delicijs, sed magna tribulatione: & *tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio spem, spes autem non confundit,* ad Rom. 5. Secunda causa potest esse, quare persequuntur hæretici vitam Monasticam, cùm ipsi aliquando vel Sacerdotes, vel Religiosi feliciter fuerint, ut Lutherus loquitur. Ait enim idem Lutherus in Proposit. ad An. 1520. *Ad libertatem pertinet, sese posse perpetuo voto aut cuicunq; legi subdere. Talis fuit Bernardi Religio, & omnium, qui feliciter Religiosi fuerunt.* Et Calvinus lib. 4. Instit. c. 13.

§. 15. *Non sic hodiè à Sancta illa Antiquitate Monachos degenerâsse dico, quin aliquos in suo grege bonos habeant.* Idem §. 18. *Respondemus ergo, quæ tunc ad publicum ministerium recipiebantur viduæ, eas sibi perpetui Cœlibatûs conditionem imposuisse,* & subjungit, *eas peccâsse, fidem Ecclesiæ datam fallendo.* Cùm ergo ex statu tam perfecto, per superbiam exciderint, & se varijs impudicitijs & luxurijs tradiderint, dona DEI per suam malitiam amissa, scilicet continentiam in alijs persequuntur, ut aliquomodo coram simplicioribus contegant, & excusent suam impuram vitam, & commaculent aliorum immaculatam eodem cæno, in quo ipsi volutantur, de quibus aliter loquitur Apostolus ad Hebr. 11. dum ait: *Alij verò ludibria & verbera experti, insuper & vincula, & carceres, lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij occisi sunt, circuiêrunt in melotis, & pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus & speluncis, & in cavernis terræ.* Tertiò, scripserunt illi contra vitam Monasticam, qui vel donum continentiæ nunquam habuerunt, vel illud per superbiam, & lascivam vitam perdiderunt: & tales fuerunt omnes hæretici, qui vel Sacerdotes, vel Religiosi anteà fuerunt. Habes ergo continentia sancta, habes solitudo, habes vita Monastica, vita Religiosa, omni ætate ab omnibus hominibus laudem & singulare encomium, ita, ut etiam inimici tui nolentes, veritatem fateri debuerunt, quòd sis singulare donum DEI, ut Ecclesiast. 26. dicitur: *Omnis ponderatio non est digna continentis animæ.* Habes ab Evangelio, habes à primitiva Ecclesia, habes à SS. Patribus, tam Græcis, quàm Latinis, qui uno ore te encomiant. Qui ergo non vult insanire, audiat totum mundum, audientem Christum: credite ergo non erroneis hæreticorum adinventionibus, sed mundo, credenti Christo. Nam S. Augustinus lib. 22. de Civit. DEI cap. 8. summoperè miratur, dum ait: *Magnum ipse prodigium est, qui mundo credenti non credit.* Credite Christo, Matth. 19. dicenti: *Apud homines hoc impossibile est, apud DEUM autem omnia possibilia sunt.* Et quid dicetis, cùm in extremo Judicio sequentes Consilia Evangelica tot milliones hominû oculis vestris cernetis, dicentes cum Apostolis: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te,* Matth. 19. cùm audieritis ibidem loquentem Christum: *Omnis qui reliquerit domum, &c. aut matrem, aut patrem, aut uxorem, aut agros, &c. propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Putatis, hæc frustrà dixisse Christum,

stum, nec illum expleturum has promissiones? cùm hæc Consilia Evangelica non sectamini, cur ergo vocamini Evangelici, cùm & Præcepta, & Consilia Evangelica observare nequaquam vultis, quid ad hæc, inquam, dicetis? puto, non aliam cantionem cantabitis, nisi illam Sap. 5. *Nos insensati, vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore, ecce quomodo computati sunt inter Filios Dei, & inter Sanctos sors illorum, &c. Ergo erravimus à via veritatis, & lassati sumus in via iniquitatis, vias difficiles ambulavimus, viam autem Domini ignoravimus. Quid nobis profuit superbia, aut divitiarum jactantia? transierunt omnia tanquam umbra, &c. in malignitate autem nostra consumpti sumus*; quod à vobis avertat DEUS, & lumen veritatis infundat, ut potiùs Scripturæ, Ecclesiæ, SS. Patribus, & toti mundo magis, quàm vestris humanis rationibus credatis.

Sunt aliquæ Objectiones contra Cœlibatum & Monasticam vitam.

Prima. Cœlibatus ipsi naturæ repugnare videtur, quæ frustrà sexuum diversitatem, & vim generativam molita erit in homine, si melius est Cœlibem esse, quàm Conjugatum Hæc Objectio fuit Joviniani, & jam olim à S. Hieronymo lib. 1. in Jovinianum soluta; sed quia illam Lutherus in Serm. de Matrimonio suscitavit, respondetur illi, non esse frustrà vim generativam, & sexuum diversitatem, quia eâ multi utuntur, & licèt alij non utantur, tamen longè majorem fructum afferunt Virginitatis spiritualem. Sic respondet S. Augustinus lib. de S. Virginitate cap. 8. dicens: *Nulla carnis fœcunditas sanctæ Virginitati potest comparari.* Similiter respondit S. Ambros. lib. 1. de Virg. S. Hieron. Epist. ad Demetr. & Epist. 22. ad Eustoch.

Secunda Objectio. Si omnes continerent, mundus periret. Similiter SS Patres respondent ad hoc. S. Hieron. lib. in Jovinian. ait: *At dices, si omnes Virgines fuerint, quomodo stabit genus humanum? noli metuere, ut omnes Virgines fiant. Difficilis res est Virginitas, & ideò rara, quia difficilis.* S. August. cap. 10. de Bono Conjugali ait: *Novi quosdam, qui murmurent, quid? si omnes velint ab omni concubitu abstinere, undè subsistet genus humanum? utinam omnes hoc vellent, multò citiùs DEI Civitas compleretur.* S. Ambros. lib. 3. de Virginibus ait: *Nonnullos dixisse audivi, quòd perijt mundus, deficit genus humanum, coniugia labefactata sunt. Quæro, quis tandem quæsivit*

NB.

sivit uxorem, & non invenerit? Similes defensiones habet Virginitas ab alijs SS. Patribus, quæ, quia ut S. Ambrosius lib. 1. de Virginibus ait, *quòd sit principalis virtus, &c. è Cœlo accersivit, quòd imitaretur in terris, &c. & Angelos Sideraq; transgrediens, Verbum DEI in ipso sinu Patris invenit, &c. Nemo ergo miretur, si Angelis comparentur, quæ Angelorum Domino copulantur.* Et quod majorem æstimationem cuiq; causare debet, hoc est, quòd hæc Angelica virtus habet Auctorem & Encomiastem ipsum Christum Virginem, de Virgine natum, & prædicatorem Virginitatis, qui Matth. 22. ait: *In resurrectione enim neq; nubent, neq; nubentur, sed erunt sicut Angeli DEI in Cœlo.* Idem habetur Marc. 12. Luc. 20. Jovinianus autem fuit hæreticus, & alij similes, qui oppugnârunt Virginitatem, & quidem in Primitiva Ecclesia, post Annum 300. circiter.

Argumenta Dissidentium *contra Vitam Monasticam & Vota Religiosa.*

Contra Vitam Monasticam, si nomine Argumentorum digna sint, judicet Lector. Lutherus in Epitalam. ait: *Primò,* Mulieres non nisi ad matrimonium creatas fuisse. At si ita est, nullæ ergo mulieres erunt in Cœlo, ubi neq; nubent, neq; nubentur; & hic erit error Origenistarum, quem S. Hieron. refellit Epist. contra errores Joan. Hierosol. frustrà fuerunt tot millia SS. Virginum in mundo, frustraneum erit & illud 1. ad Corint. 7. *Mulier innupta, & Virgo cogitat, quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore & spiritu: quæ autem nupta est, cogitat, quæ sunt mundi;* & illud ibidem: *Qui matrimonio iungit Virginem suam, benè facit; qui non iungit, meliùs facit.* De Viduis autem sic ait: *Cui vult, nubat, tantùm in Domino; beatior autem erit, si sic permanserit, secundùm meum consilium.*

Secundò ait, Idem esse consultare: Sitnè ducenda uxor? & sitnè comedendum & bibendum? Egregia sanè comparatio! De primo siquidem omnes sapientes consultant, etiam Ethnici, de secundo ne stulti quidem: sinè primo vita humana subsistere potest, sinè secundo non ita; nam tot SS. Patres, tam Veteris, quàm Novi Testam. cœlibes & continentes fuerunt.

Tertiò ait, Moysen præcepisse omnibus Judæis matrimonium, ita, ut nullo modo licuerit carere uxore in Veteri Testam. Si ita est, quare Elias, Elisæus, Jeremias, Joannes Baptista, & alij multi, caruerunt uxoribus?

Quare

Quartò ait, Virginitatem quidem præstare Conjugio, tamen mulierem conjugatam meliorem esse coram DEO, quàm sit Virgo. At nos contrarium verum ex S. Paulo ostendimus: *Qui matrimonio jungit Virginem suam, benè facit, qui non jungit, meliùs facit.* Cui ergo magis credendum? puto, quòd S. Paulo, & SS. Patribus, qui idem sentiunt cum Apostolo, quàm uni Luthero.

Quintò. Idem lib. de Votis Monasticis ait, Primitivam Ecclesiam ignorâsse vovendæ cujusquam rei usum. At è SS. Patribus contrarium patuit superiùs, immo S. August. lib. de Virginitate cap. 4. ait, B. MARIAM vovisse continentiam: *Quomodo, ait MARIA, fiet istud? quoniam virum non cognosco; quod profectò non diceret, nisi DEO Virginem se antè vovisset.* Vovisse & Apostolos, & alios multos in primitiva Ecclesia, continentiam & paupertatem, ut superiùs patuit: undè S. Hieron. de Viris Illustr. in Philone ait: *Ex quo apparet, talem primam Christo credentium fuisse Ecclesiam, quales nunc Monachi esse nituntur, & cupiunt.* Immo ipse Lutherus in hoc libro inferiùs ait, omnes Christianos in Baptismo verè vovere, omnia præcepta; undè, si secundùm Lutherum vovent omnia præcepta, non ergo sola sufficit Fides ad salutem, debet addi observantia præceptorum, immo & Consiliorum Christi, quam tamen non omnium esse censemus, sed eorum, qui præmoti à DEO, sponte ea sumpserunt observanda. Et quidem idemmet Lutherus in Propositionibus A. D. 1520. & seq. ait: Ad libertatem pertinet, sese posse perpetuo Voto, aut cuicunq; Legi subdere. Talis fuit Bernardi Religio, & omnium, qui feliciter Religiosi fuerunt. Calvinus §. 18. de illis Viduis, de quibus Apostolus 1. Tim. 5. queritur, quòd primam fidẽ fregerint, ait: Respondemus ergo, quæ tunc ad publicum ministerium recipiebantur Viduæ, eas sibi perpetui Cœlibatûs conditionem imposuisse. Et mox addit idem Calvinus: Eas peccâsse, fidem Ecclesiæ datam fallendo. Non repugnat igitur Cœlibatus cultui DEI, si peccat secundùm Calvinum, qui illum vovendo fidem DEO fallit: & secundùm Lutherum, si aliqui boni in Professione Monastica, & feliciter Religiosi inveniuntur; bonitas enim cum peccato stare non potest.

NB.

Sextò. Idem Lutherus in Assert. Art. 30. ait, Nullum esse Consilium Evangelicum, nisi unum Virginitatis. Et si est Votum Virginitatis, quare illud Lutherus non observavit? at superiùs idem de Obedientia patuit, & Paupertate: Si vis perfectus esse, vade, ven-

" de omnia, & da pauperibus, & sequere me; & illud: Ecce, nos
" reliquimus omnia, & secuti sumus te; & illud: Beati pauperes
" spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum.

Septimò ait, Christum nunquam consuluisse Virginitatem, sed ab ea potiùs deteruisse, & Apostolum his verbis, cùm ait, *De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do*, voluisse dicere, non consulo, sed absterreo. Quid ista glossa valeat, judicet Lector, quomodo ille, cùm superiùs concesserit Consilium Virginitatis, hîc iterum dicit, absterrere Apostolum à Consilio Continentiæ. At si iste Apostolus absterruit à Consilio Continentiæ, quare Matth. 19. dicitur: *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem*, nota, aut uxorem, *&c. centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit*; non dixit Christus, qui acceperit uxorem, sed, qui reliquerit uxorem, vitam æternam possidebit. Estnè hoc absterrere à Consilio Continentiæ, vitam æternam pro eo promittendo?

Octavò. Melanchton in Confess. August. Art 27. in Apolog. ejusdem ait, Tempore S. Augustini fuisse Monasteria libera. At ex S. August contrarium patet, qui in Psalm. 75. ait: Nemo positus
" in Monasterio Frater dicat, recedo de Monasterio, neq; enim soli,
" qui sunt in Monasterio, perventuri sunt ad Regnum Cœlorũ, &c.
" Respondetur ei, sed illi non voverunt, tu vovisti. Et in Psalm. 99.
" de Apostatis ait: Dum non perseveraverit, quod vovit, fit desertor
" tam sancti propositi, & reus Voti non redditi. Immo longè antiquiores ante S. August. Patres, ut S. Cyprian. & Tertullian. qui librum de velandis Virginibus scripsit. S. Cyprian. librum ejusdem Argumenti edidit, quem de habitu Virginum inscripsit, & uterq; de Virginibus Religiosis, & per solemnem Professionem DEO consecratis, loquitur. Nam Tertull. distinguit inter mundi, & Virgines
" DEI, dùm ait: O sacrilegæ manus! quæ dicatum DEO habitum
" detrahere potuerunt. Quid pejus aliquis persecutor fecisset?

Nonò ait Philippus, Monasteria olim fuisse Scholas Sacrarum literarum, & aliarum disciplinarum. Hoc negari non potest, sicut & modò fit, quòd Religiones in multis Monasterijs habeant studia Sacrarum literarum, ut juvent Ecclesiam in administrandis Sacramentis, in prædicando Verbo DEI, in refellendis erroribus hæreticorum, in conscribendis libris, contra eosdem hæreticos, ostendendo illorum calumnias, mendacia, & vana Sophismata, quibus decipiunt.

piunt incautos & simplices, & continuò Ecclesiam infestant, tamen SS. Patres, ut S. Basilius in Constit. Monast. S. Hieron. in Epist. ad Rustic. & alia ad Paulinum, de Instit. Monachi, S. August. lib. 1. de moribus Ecclesiæ cap. 31. & alij Veteres, dum describunt Statuta Religionum, sæpiùs meminerunt Psalmodiæ, Orationis, Jejuniorum, Continentiæ, Obedientiæ, & Paupertatis.

Decimò ait, S. Bernardum & S. Franciscum ob solam corporis utilitatem, Religionem suscepisse. Sed constat, S. Franciscum nudis pedibus ambulâsse, unâq; tunicâ, eâq; cilicinâ, contentum fuisse, humi cubâsse, totas noctes vigilâsse, vix non semper jejunâsse, ut etiam Filij ejus & modò faciunt: & quis hæc ad utilitatem corporis referet? S. Bernardus etiam non solùm durissimè vixit, sed etiam Ser. 30. in Cantica ait, Non esse Monachi, sed Medici, utilitatem cor- „ poris curare: Monachi verò esse, spiritûs utilitatem quærere, & „ carnem crucifigere, & corpus castigare, ut spiritus vivat cum A- „ postolo, qui dicebat, *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo.*

Vndecimò ait, Monachatum esse nuper inventum. Sed nos ostendimus superius contrarium; tamen non negat, quin saltim Monachatus, qui nunc est, cœperit à tempore S. Benedicti. Id enim Lutherani omnes admittunt, cùm videant, adhuc extare, & servari Regulas S. Benedicti, & habitari plurima Monasteria ab ipso ædificata, & S. Benedictus ante mille & trecentos annos floruit.

Duodecimò ait, Nos asserere, vitam Monasticam mereri justificationem, & longè meliorem esse Baptismo. At nunquam hoc dicunt Catholici, sed dicimus, opera quidem Religionis, id est, castè vivere, nihil proprium retinere, obedire Majoribus, castigare corpus cum Apostolo, bona esse opera, & meritoria vitæ æternæ, sicut cætera omnia bona opera, de quibus Christus ait: *Venite Benedicti Patris mei, possidete Regnum. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare, &c.* at his mereri justificationem, nullus hoc Catholicorum non solùm docet, sed nec unquam dixit, immo constanter sententia Catholica asserit, nullis meritis posse mereri justificationem, quam gratis omnes, ex solis meritis Christi accipimus.

Inter Baptismum verò & Professionem, quandam similitudinem esse dicimus. Sicut enim in Baptismo renunciamus diabolo, & incipimus novam vitam, ita per Professionem renunciamus sæculo, & reliquis voluptatibus, hæc tamen differentia est inter Baptismum & Professionem, quia Baptismus tollit non solùm pœnam, sed etiam

culpam, quod certò credimus. Professio verò Monastica non tollit culpam, sed solùm pœnam, & hoc ipsū non certò, sed piè credimus, neq; hoc nostrum inventum est, sed Veterum SS. Patrum asſertum. Videatur Athanasius in Uita S. Antonij, videatur & S. Hieronymus in Epist. 26. de Obitu Blesillæ: Sed & S. Bernardum audiamus, quem Lutherus, & Calvinus, & Confessio August. pro Sancto habent; sic ille lib. de Præcepto & Dispensatione loquitur: Audire &
" hoc vultis à me, undè inter cætera pœnitentiæ instituta, Monaste-
" rialis disciplina meruerit hanc prærogativam, ut secundum Bapti-
" sma nuncupetur, arbitror, ob perfectam mundi renunciationem,
" ac singularem excellentiam vitæ spiritualis, quâ præeminens uni-
" versis vitæ humanæ generibus hujuscemodi conversatio, professo-
" res & amatores suos Angelis similes, dissimiles hominibus facit,
" immo Divinam in homine reformat imaginem, configurans nos
" Christo instar Baptismi, & quasi deniq; secundò baptizatur.

Alia Objectio Moderni Monachi sunt Schismatici: nam unus dicitur S. Francisci, alter S. Dominici, alius S. Bernardi, alius S. Augustini, sicut quondam dicebant, ego sum Pauli, ego sum Apollo, &c. sed potiùs si vellent intelligere veritatem, deberent considerare mirabilem providentiam DEI, in procuranda salute hominum per varios Ordines Religiosorum: cùm enim varia sint hominum ingenia, variæ propensiones, nec pares omnibus vires; unus diligit solitudinem, alter gaudet frequentiâ, alius libenter orat, alius libentiùs legit, & operatur manibus, alius abstinere potest à carnibus, alius sæpiùs jejunare, alius non ita. Si ergo omnis Religio requireret solitudinem, vel omnis frequentiam, vel omnis abstinentiam à carnibus, vel continua jejunia, vel nulla, pauci admodùm essent Religiosi: nunc autem in tanta varietate Religionum omnibus potest satisfieri, ut nemo sit, qui velit tendere ad perfectionem, per varia instituta unusquisq; tendere potest. Neq; Monachi nostri dicunt eo animo, ego sum Augustini, ego Francisci, &c. quo animo dicebant Corinthij, ego sum Pauli, ego Apollo; nam illi vim Sacramenti Baptismi putabant pendere à probitate baptizantis, & tot continebant Baptismata, quot erant baptizatores, proindè & tot Fides, & inter se Schismata: nostri verò Monachi, licèt diversorum Ordinum per universum Orbem, unum credunt Baptisma, unam habent Fidem, unam Ecclesiam Sanctam & Apostolicam, eamq; toti Orbi conspicuam & visibilem, omnes eosdem credunt Articulos

Fidei,

Fidei, nec unus plures, nec pauciores, sed sicut unus, ita & omnes eandem habent Fidem. Tandem Petrus Martyr, ut se res habet, fassus est veritatem, & quasi Luthero, Calvino, Melanchtoni, & omnibus Monasticam vitam impugnantib⁹, clausit ora, dum ad finem libri sui ait: *Certè, ut quod verum est, fateamur, eos in hac causa* (id est SS. Patres) *habemus iniquiores: Statim enim ab Apostolorum temporibus nimiùm cœptum est tribui Cœlibatui.* Idem Petrus Martyr causam reddit superiùs, dum ait: *Cur tanto in pretio Virginitas fuerit, causa una esse potest: quod Christus dixerit; esse Eunuchos, qui se castraverunt propter Regnum Cœlorum, & in eam sententiam permulta Paulus habet in 7. Capite prioris ad Corinth. Hæc sanè Patres semper habuerunt in ore.*

De Monastica Vita Centuriatores.

Pro Monastica vita Cent. 4. col. 300. citant S. Basilium, Serm. exhort. de renunc. hujus Sæculi: *In Ascet. multa habet de Fraternitatibus & Statutis Fratrum, ut cap. 14.* Monachorum Consecrationes citant Cent. 4. col. 466. lin. 42. sub tit. de Consecrat. Monachi, eorundem Castitas, col. 300. lin. 52. Paupertas, col. 30. l. 29. 39. Col. 464. lin. 58. ajunt; *Monasticem professuros, facultates suas priùs distribuisse: Monachum ante omnia id vitæ genus amplecti, ut nihil possideat.* Col. 471. lin. 23. Obedientia. Col. 471. ex S. Hieronymo Epist. ad Eustoch. *Prima apud eos fœderatio est, obedire Maioribus, eorundem abstinentia à carnibus, &c. nec pane, nec obsoniis vescentes, neq; vinum bibentes, & alii à volucribus abstinent, utuntur ovis & piscibus: alii etiam à piscibus abstinent, &c.* Col. 475. lin. 42. Col. 706. Vigilias recensent: *Noctu ut plurimùm Monachi ad psallendum & precandum conveniunt, vocatiq; sunt hi nocturni congressus, eos secutæ sunt matutinæ orationes post non ita longum intervallum.* In Claustris reclusio, apud Osiandrum in Epit. Cent. 4. pag. 100. Eorundem austeritas, Cent. 4. col. 474. lin. 22. *Multi etiam humi dormiunt, alii neq; calceamenta induunt, alii saccum gestant occultum.* Cent. 4. col. 471. lin. 49. & col. 712. *Amictum* (ajunt) *Monachorum, Chrysost. esse describit, qualis Eliæ, Elisæi, Joannis Baptistæ, quem omnium Monachorum Principem statuit.*

Discursus Theolog.

In quo declaratur erronea omnium Dissidentium in materia Fidei sententia, ut potè æternam causans damnationem, in qua tanquam in fundamento, sed evidenter falsò, suam ab Ecclesia Cathol. Romana ponunt separationem.

HÆc omnia Catholica dogmata superiùs adducta ex S. Scriptura, SS. Patribus, Concilijs Generalibus, cùm non possint Protestantes ampliùs defendere, cùm Concilia & SS. Patres de illis tam clarè loquantur, & testentur, quòd sint antiquæ Ecclesiæ dogmata, excogitaverunt hoc medium, vel potiùs effugium, unam esse Ecclesiam, Catholicorum, Lutheranorum, Calvinistarum, & aliorum Cœtuum. Sic Calvinus lib. 4. Instit. cap. 2. §. 12. ait: *Ecclesiam DEI, rem & titulum non deperdi, dum modò de præcipuis Fidei Capitibus non sit discrimen.* Binius in Tract. de Pacificatione, p. 108. ait: *Papistas & Calvinistas in substantia Religionis concordare, ac proindè esse eiusdem cum Protestantibus veræ Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ membra.* Et passim dicunt, non discrepare in substantia Religionis, nisi in leviculis quibusdam cæremonijs, extra Scripturam olim inventis: levicula vocant illa, in quibus se Ecclesia in Concilijs explicavit. Hanc doctrinam sequuntur & nunc posteri illorum; cùm enim non possunt negare illa, quæ moderna Ecclesia habet à primitiva, quæ Lutherus negavit, & finxit abusus esse, hoc excogitârunt effugium, dicentes, quòd illa ad substantiam Fidei non pertineant, nam sunt adiaphora, ita ut credentes illa Catholicos, vel discredentes Lutheranos omnes posse salvari sentiant. Hoc patuit ex Authoris Tubæ Discursu pag. 22. vide suprà pag. 79. & 80. Sed contra hæc omnia directè pugnant, contra doctrinas Lutheri & Calvini, qui Ecclesiam perijsse dixerunt, ut superiùs patuit. Nihilominùs sicut illa doctrina Lutheri, quâ dicebat se paucos abusus velle reformare in Ecclesia Cathol. Rom. fuit quidem plausibilis, ita, ut per eam multos retraxerit ab Ecclesia Cath. Rom. ad suas partes, non advertentes, se separatos ab Ecclesia: ita hæc sententia Calvini, quâ dicit, Ecclesiam Cathol. Rom. & alios cœtus Dissidentium, esse unam Ecclesiam, non minùs fuit plausibilis, undè & per hanc plurimi inadvertenter ab Ecclesia Rom. Cath. defecerunt, putantes, se in Cal-

Calvinismo idem credere, idem tenere, quod creditur & tenetur à vera Christi Ecclesia. Hoc autem quàm verum sit, ultra dicta (ut errantium oculi aliquando saltim aperiantur, & veritatem agnoscant) hîc breviter declaramus.

1mò. Non valet sententia Calvini, dicens, Romanam Ecclesiam & alios cœtus Hæreticorum, esse unam Ecclesiam, ex hoc, quia se Calvinus, & alij cœtus Hæreticorum, separârunt ab Ecclesia Rom. Cathol. Omnis enim separatio & Schisma, est crimen atrocissimũ: undè Apostolus ad Gal. 5. inter opera carnis enumerat. *inimicitias, dissensiones, Sectas,* &c. & infert, quòd *qui talia agunt, Regnum DEI non consequentur.* Hoc & 2. Petri Cap. 2. hoc & in alijs plurimis locis Scripturæ, in Discursu de Schismate allegavimus. Sancti etiam Patres Schismatis gravissimum crimen, ex gravissima punitione Core, Dathanis, & Abironis, Num 16. probant, & præcipuè S. August. lib. 2. contra Donat. dum ait: Vindicatum Schisma hiatu terræ, „ sepultis authoribus vivis, cæteris cœlesti igne consumptis. Immo „ Lutherus gravissimè contra Echium & Bohemos invehitur, dicens: Nunquam mihi placuit, nec in æternum placebit quodcunque „ Schisma, iniquè fecerunt Bohemi, quòd se authoritate propriâ „ separaverunt à nostra unitate, etiamsi Jus Divinum pro illis sta- „ ret, cùm supremum Jus Divinum sit Charitas. Cùm ergo Schisma „ sit crimen atrox, quod nec ipsi Antesignano Protestantium placuit, quis dicet, tali crimine infectos, & in eo pertinaciter perseverantes, aut talium cœtus, posse esse unum cum Ecclesia Cathol. Rom quæ omne crimen & vitium execratur, & virtutem persuadet, ac colit, nisi fortè ille, qui virtutem cum vitio vellet confundere.

2dò. Non valet sententia affirmans, cœtus Protestantium cum Ecclesia Romana esse unum, ex hoc, quòd Calvinus, & alij dicant, in levioribus se ab ea discordare. Dicit enim S. August. Psalm. 54. in illum locum, *Quoniam inter multos erant mecum,* sic: Baptismũ „ habebamus, utiq; in eo erant mecum: Evangelium utriq; lege- „ NB. bamus, erant in eo mecum: Festa Martyrum celebrabamus, erãt „ ibi mecum, &c. Sed non omninò mecum; in Schismate non me- „ NB. cum, in hæresi non mecum: in multis mecum, in paucis non „ mecum; sed in his paucis, in quibus non mecum, non eis multa „ prosunt, in quibus mecum. Undè infertur, quòd Schisma, qua- „ lecunq; illud sit, totaliter à DEO separat, cùm illa, quæ per Sacra Concilia definita fuerint sub anathemate, si non acceptentur, non excu-

excusant à crimine Schismatis & hæresis. Sic patet in exemplis primitivæ Ecclesiæ. Orta fuit dissensio de die Paschatis, cùm verò determinaret Ecclesia, ne simul cum Judæis celebraretur, tanti fecit hunc ritum Ecclesia, ut Victor I. Papa & Martyr, totam Asiam separare non dubitaverit ab unitate Fidelium, quòd nollent Asiatici parere Ecclesiæ, Euseb. lib. 5. Hist. cap. 25. Deindè Concil. Nicænum I. ob istam quæstionem etiam convenit, ut scribunt Epiphan. Hær. 70. & Athanas. in Epist. de Synodis Arimini & Seleuciæ. Et Concil. Antioch. paulò pòst celebratū, excommunicavit Can. 1. eos, qui noluerunt servare legem Concil. Nicæni de Paschate celebrando, & à Patribus habiti sunt pro hæreticis, Epiphan. Hær. 50. August. Hær. 29. Alia dissensio fuit de ritu Baptismi, an hæretici verè baptizarent? & multa habita sunt de hoc ritu Concilia, tandem habiti sunt pro hæreticis Donatistæ, quòd non parerent definitioni Ecclesiæ. Quando enim aliqua hæresis exsurgens, negat aliquam implicitam veritatem, tunc Ecclesia in Concilijs Generalibus dirigit inquisitionem ad Characterem Propheticum & Apostolicum, nempè S. Scripturam, Apostolorum Traditiones, ad probata Concilia, ad Ecclesiæ Cathol. primitivæ consensum & Traditionem, ad SS. Patrū doctrinam & magisterium, tanquam incorruptos testes Antiquitatis, & per hæc media in assistentia Spiritûs S. in Concilio determinat, explicitè credendum, ut Lirin. advers. Proph. voc. cap. 32. ait: *Quid unquam aliud Conciliorum Decretis enisa est Ecclesia Catholica, nisi quod anteà simpliciter credebatur, hoc idem posteà diligentiùs crederetur &c. Neq; quidquam &c.* vide suprà pag. 43. Ex his in præsenti sic ratiocinandum venit: Pauca quidem & leviora, Protestantes fatentur, in quibus se ab Ecclesia Cathol. Rom. subtraxerunt; si pauca sunt, non habent rationem coram DEO, quòd se propter pauca (ut dicunt) in Schismate posuerint; si pauca, quare tantoperè Ecclesiam Catholicam accusant posteri illorum? Sed hæc pauca & leviora, ut dicunt, cùm per Concilia, & novissimè per Tridentinum determinata, declarata, & firmata sint, & tamen ab illis non acceptentur, immo cùm pertinaciter eis contraveniant, hisce paucis & levioribus, ut prætenditur, à crimine Schismatis & hæreseos excusari non possunt. Quis autem dicet, Cœtus Schismate vel hæresi rejectos ab Ecclesia Cathol. Rom. esse idem cum ea, à qua si exciderunt, patet, quia cum ea unum non sunt.

An. 190.

3tiò. Sententia Calvini, & aliorum, dicens, Ecclesiam Rom. Cathol. cum alijs cœtibus Protestantium esse unum; non potest subsistere, ex hoc, quòd hæc pauca & leviora, ut illi prætendunt, in quibus ab Ecclesia discesserunt, non sint talia, sed multa, & gravia involvunt dogmata, non tantùm ab Ecclesia Cath. Romana, sed etiam ab alijs Sectis discrepantia. Audiamus ipsos adversæ partis Authores, quid hac in re scribant in suis Operibus, & loquantur. *Primò,* ipse Calvinus lib. contra Gentil. pag. 771. ait, *à seipso DEI Filium, non à Patre genitum.* Lutherus lib. contra Latomium ait: *Nauseat anima mea hoc verbum, Homousion.* Etiam non conveniunt inter se de fundamento Fidei, crimine hæresis se ad invicem diffamantes. Sic Lutherus contra Art. Lovan. Thes. 27. ait: *Nos seriò damnamus Zwinglianos, & omnes Sectarios hæreticos, &c.* vide suprà pag. 142. & seq. Quomodo se ad invicem condemnant Lutherani cum Calvinis, vide Coccium. Quomodo se publicis edictis, è Finibus exterminant, vide Osiandrum in Epit. Cent. 16. pag. 803. Crispinum lib. de Statu Eccles. pag. 697. Hospinianum in Hist. Sacram. fol. 393. quomodo se in vincula conijciunt, ex eodem fol. 398. quomodo Lutherani cadavera Calvinistarum canibus objecerint. Nicolaus Gallus Superintendens, in Thesibus & Hypothes. cap. ult. ait: *Non sunt leves, quæ inter nos gliscunt dissensiones, sed de præcipuis Christianæ doctrinæ Articulis, de Evangelio, de bonis Operibus, de Sacramentis, de usu Cæremoniarum.* Selneccerus 3. Part. Comment. in Psal. 131. ait: *De publica in Ecclesia discordia non est opus quærere inter nos, qui veram Evangelij doctrinam habere gloriamur, discordiæ moventur de bonis Operibus, de Justitia nostra, de libero Arbitrio.* Joan. Pappus contra Sturm. in Theol. Calv. lib. 1. Art. 28. ait: *Eò progressi sunt Calvinistæ, ut non paucos, neq; postremos doctrinæ Christianæ Articulos in dubium vocaverint, agitur enim inter nos de Omnipotentia DEI, & Unione personali Naturarum in Christo, de Christi glorioso Corpore, de quibus omnibus Articulis nemo pius negare potest, magnas inter nos Controversias.* Paulus Eberus, Præfat. Comment. Philip. in Epist. ad Corinth. ait: *Universa nostra Evangelica Congregatio, tot Schismatibus & offendiculis patet, quæ mala cùm quisquis proprijs oculis intuetur, meritò dubitat, an noster Evangelicus cœtus vera sit Ecclesia.* Sebastian. Castilio Calvinista, in Apolog. Protest. Tract. 2. cap. 3. Sect. 5. ait: *Utrum clara veritas suis effulsisset, an non? & perpetuas has discordias non levi argumento esse, quòd densis adhuc tenebris*

NB.

nebris

nebris ignorantiæ obvolveretur. Beza Epist. Theol. 1. & 4. pag. 9. 18. 35. 36. ait: *Contra Fidei Christianæ fundamenta pugnant.* Hæc ergo sunt levia illa? hæc quæ Fidei non tollunt fundamentum? & dum dicunt, Filium non esse genitum à Patre, dum fastidiunt unionem Naturarum in Christo, & alia innumera spargunt, intemeratæ Fidei Ecclesiæ Catholicæ repugnantia, adhuc suos cœtus esse unum cum Ecclesia Cathol. Rom. asserere non verentur?

4tò. Non subsistit sententia Calvini ex hoc. Licèt enim pro nunc permittamus, Calvinum, & alias Sectas, non tollere fundamentum Fidei, (quod tamen jam examinatum est) tamen non possunt esse una Ecclesia omnes aliæ Sectæ, ac multò magis non possunt esse unum cum Ecclesia Rom. Catholica, cùm nec sic à labe hæresis excusentur. Sic SS. Apostoli Simonem Magum, Marcionem, Cerinthum, pro hæreticis habebant, licèt hi Fidei fundamentum non negabant, Christum incarnatum. Item SS. Patres Donatum, Pelagium, pro hæreticis habebant, licèt hi fundamentum Fidei tenebant, sed ad Hominem. Lutherus in Postilla ait: *Nulli hæretici victi sunt unquam vi & astu, sed mutuâ dissensione, nec aliter cum illis pugnat Christus, quàm misso inter illos spiritu vertiginis, sicut inter Sichimitas, & in Nova Lege inter Arianos, Donatistas, & Pelagianos.* Calvinus lib. 4. Instit. cap. 9. §. 1. ait, se quatuor primas Synodos, ac similes ut Sacrosanctas venerari, quæ confutandis erroribus habitæ sunt, cùm nihil præter puram Scripturæ interpretationem contineant, quàm SS. Patres spirituali prudentiâ, ad frangendos Religionis hostes, qui tunc emerserant. Sed tunc emerserant Donatistæ, Pelagiani, Joviniani; si ergo isti sunt hostes Religionis Calvino, si Luthero sunt hæretici, quomodo cum Donatistis, Pelagianis, &c. erit una Ecclesia Christi cum Lutherano & Calvinistarum cœtu? ut affirmat Calvinus lib. 4. Instit. cap. 2. §. 12. Ista clara sunt, & non possunt cohærere, quòd faciant cum illis unam Ecclesiam, cùm eos hæreticos & hostes Religionis vocant. Immo Author Tubæ, ex mente Protestantium, hos omnes pag. 16. vocat hæreticos, sicut & Anabaptistas ibidem Calvinistæ pro hæreticis habent; tamen hi fundamentum Fidei tenent: Ergo ex sententia Calvini pertinebunt ad Ecclesiam illius, cùm eos Lutherus habet pro hæreticis. Confirmatur. Nam hic error perniciosissimus saluti hominum fuit communis antiquis hæreticis. Sic Apelles, discipulus hæretici Marcionis, dicebat, non rationem Fidei quærere oportere, sed quem-

Lutherus ex dissensione fatetur hæreticos, & æquat illos Arianis, Donatistis, Pelagianis.

quemq; in ea Fide præstare debere, quam professus fuisset, Euseb. Hist. lib.4. cap.13. Manichæi apud Epiphan. Hær. 66. Religionum indifferentiam parùm curantes, permittebant, quid quisq; vellet credere: similiter modò & Turca hoc facit. Quæ dum se omnes odio, plus quàm Vatiniano, persequuntur, & continuò violant mandatum magnum, *Diliges proximum sicut te ipsum, & qui non diligit, manet in morte*, quomodo hi erunt in vita? ergo nulla erunt Schismata nociva saluti, nullæ hæreses, & frustrà dictum est, *Oportet hæreses esse*: frustrà & illud erit, *Multi Pseudoprophetæ exiêrunt in mundum*: nulla erit in mundo deceptio, nullum salutis periculum, cùm unusquisq; in sua perfidia salvabitur. Hæc absurda, & multa alia, ex hoc errore pernicioso sequuntur, quæ absurda cùm Ecclesia Cathol. Rom. non foveat, mirum, qualiter unum esse possit cum cœtibus, talia inconvenientia ex suis doctrinis inferentibus.

5tò. Non valet sententia Calvini, & aliarum Sectarum, ex hoc, quòd mutabiliter teneant doctrinam de Sacramentis (& vel maximè de SS. Eucharistiæ Sacramento) quam immutabiliter tenet Ecclesia Rom. Cathol. Undè cùm Ecclesia Romana docet, in Eucharistia esse verè & propriè Corpus Christi, cum tota Antiquitate SS. Patrum, & primitiva Ecclesia, quod & Lutherus fassus est Epist. ad Anabapt. Tom. 1. Jen. pag. 320. *Fatemur, esse in Papatu &c. verum Altaris Sacramentum.* Et Epist. ad Argentin. ait: *Si Carolstadius mihi persuadere potuisset, in Sacramento præter panem & vinum esse nihil, magno beneficio me sibi devinxisset, &c.* Ergo Calvinus, recedens à sententia recepta ab Ecclesia, & à tota Antiquitate semper & ubiq; credita, negans realem præsentiam Christi in Eucharistia, & ipse propriâ auctoritate pro *est*, ponens *significat*, habet unitatem cum Ecclesia Rom. Cath.? quisq; discutiat maximè, cùm id non semper tenet, nam alibi concedit hanc realem præsentiam Christi, vide Discursum superiorem de Eucharistia. Quid ergo magis est consentaneum rationi? tenere id, quod Ecclesia Cathol. Rom. tenuit semper, & modò tenet, ex confessione etiam adversariorum, quàm illud tenere, quod est novum, nec unquam in Ecclesia auditum, *significat*, quod solus Calvinus tenet, idq; non semper: nam & negat, & concedit Corpus Christi, tamen hæc debet una Propositio Calvini esse falsa, cùm sit Contradictorium, negare & concedere: quis dicet, quòd securiùs sit, cum solo Calvino, & negante, & concedente, tenere, quàm cum tota Ecclesia. Non habet ergo Calvinus,

Vide suprà pag. 458. & p. 465 & seq.

NB.

etiam ex sententia Lutheranorum, Sacramentum verum Eucharistiæ, summè necessarium ad vitam æternam obtinendam, cùm Christus dixerit Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, &c. non habebitis vitam in vobis*; Calvinus non carnem, sed figuram carnis manducat. Non habent etiam & Lutherani verum Corpus Christi, cùm ex defectu Sacramenti Ordinis, non habeant veros Sacerdotes, etiam ex sententia Calvini, qui Ordinis Sacramentum dicit esse necessarium, ut veri Sacerdotes ordinentur: ubi verò non sunt verè ordinati, non potest esse vera consecratio Corporis & Sanguinis Christi, imò S. Hieron. contra Lucifer. ait: *Ecclesia non est, quæ non habet Sacerdotes.* Veri Sacerdotes esse non possunt sinè Sacramento Ordinis, ut clarè patuit in Discursu de Apostolica Ecclesia: quàm sollicita fuit primitiva Ecclesia in administratione Sacramenti Ordinis, ad hoc, ut veri essent in Ecclesia Sacerdotes. Sacramentum verò Ordinis nullus conferre potest, nisi soli Episcopi, etiam hoc ibidem patuit. Non ergo idem est, non habere tam necessarium medium ad salutem, consequenter dicere, possunt in qualibet Ecclesia salvari, cùm Ecclesia Rom. Cath. quæ & medium necessarium ad salutem SS. Eucharistiæ suis providet, & docet, in alijs cœtibus nullam esse spem salutis æternæ. Confessio Scotica Art. 16. ait: *Prorsùs detestamur eorum blasphemiam, qui dicunt, homines viventes secundùm æquitatem & iustitiam, quamcunq. Religionem professi fuerint, servatum iri.* Idem ferè habet Confessio Belgica Art. 27. Hinc infertur, quòd non valet, si dicas, quòd Ecclesia Romana cum Lutherana & Calviniana convenit in substantialibus Fidei Articulis, credendo Trinitatem, & Incarnationem: deindè hæc nova doctrina de credendis solùm substantialibus, tam fuit, & est nociva, tum Lutheranis, tum Calvinistis, ut illos in vix numerabiles cœtus diviserit, cùm hucusque inter se convenire non possunt, qui sunt substantiales, & unus cœtus alterum condemnat. Cùm ergo inter se non possunt determinare, qui sunt substantiales, qui sunt accidentales, exponunt se evidenti periculo, ut pro substantiali, putent esse accidentalem Articulum, & necessarium omittant ad salutem: nam multi sunt substantiales, quos putant esse accidentales, ut patet ex exemplis primitivæ Ecclesiæ superiùs allatis, de Sacramentis, de reali præsentia Christi in Eucharistia, de vero sensu S. Scripturæ, de bonis Operibus, de vera Ecclesia, de libero arbitrio, ipsimet vocant præcipua Capita doctrinæ Christianæ. Paræus in suo Irenico cap. 4. ait: *In Colloquio Evangelicorum,*

corum, quod ſtatuendum ſuaderet, primam omnium hanc quæſtionem diſcutiendam ac decidendam eſſe, quinam Articuli ſint fundamentales ſeu in quibus Fidei Capitibus verè conſiſtat fundamentum ſalutis? quomodo ergo Proteſtantes ſperant ſalutem, ſi ignorant fundamenta ſalutis, ipſis fatentibus: quomodo credunt fundamentales Articulos, cùm de illis hucusq; ignorent. Videtis, quàm manifeſtus ſit veſter error, nec dubito, quin illum tam craſſum palpetis & advertatis. Unde licèt velint aſſerere, dogmata ſua non eſſe eſſentialia, eo ipſo, quia non tenent cum Eccleſia Rom. Cath. demonſtrantur, non eſſe idem cum illa, à S. Auguſtino, qui de Unit. Eccleſ. cap. 4. ait: *Quicunq; de ipſo Capite Scripturis Sanctis conſentiant, & unitati Eccleſiæ non communicant, noti ſunt in Eccleſia, quia de Chriſti Corpore, quod eſt Eccleſia, ac ipſius Chriſti teſtificatione diſſentiunt.* Teſtificatio verò Chriſti eſt de Univerſali Eccleſia toto Orbe diffuſa, non de particularibus cœtibus, quos ideò ſibi conſtituerunt, quia eandem Eccleſiam erràſſe finxerunt. Nonnè hic Articulus eſt ſubſtantialis? credere, Eccleſiam Univerſalem deficere non poſſe, cùm ſit Articulus Fidei, *Credo Eccleſiam Sanctam Catholicam.* Et quomodo eſt Catholica Lutherana vel Calvini, cùm ambæ non pridem inceperint, nec eſt notitia illarum in Sacris Scripturæ locis, neq; conveniunt inter ſe, ſed ſe ad invicem condemnant hæreſeon. S. Cyprian. lib. 4. Epiſt. 9. ait: *Non aliundè Schiſmata & hæreſes, niſi quòd Sacerdoti DEI non obtemperatur, dum Epiſcopus, qui unus eſt, & Eccleſiæ præeſt, ſuperbâ quorundam præſumptione contemnitur.* Undè omne Schiſma, quacunq; ex cauſa fiat, ſufficit ad incurrendam hæreſim, nam cùm ſit præciſum membrum à myſtico corpore Eccleſiæ, fabricat ſibi privata dogmata, & defendit ea falsâ interpretatione S. Scripturæ, quod expreſſit Apoſtolus 1. ad Corint. 11. *Audio inter vos Sciſſuras, & ex parte credo, nam oportet hæreſes eſſe:* ex Schiſmate deducit ſequelam infallibilem hæreſis. Quis autem dicet, Hæreticos quò ad ſubſtantialia vel accidentalia poſſe diſcernere, cùm omni veritate revelatâ careant, quæ eſt ratio ad hujusmodi Articulos diſcernendos. Quare Donatiſtæ, Pelagiani, non dèberent reputari pro hæreticis, cùm rectè ſenſerint de perſona Chriſti, & tamen Eccleſia primitiva habet illos pro hæreticis; ſicut & Lutherani & Calviniſtæ. Chriſtus autem Eccleſiam audire juſſit ſimpliciter, ſub gravi pœna, non dicens, in ſubſtantialibus obedietis, in alijs non obedietis, ſicut & Prælatis, *Qui vos audit, me audit.* Si ergo eſſes prudens, & magis

NB.

ex Principijs omnium Proteſtantium falſa ſententia oſtenditur de Articulis ſubſtantialibus.

sollicitus de salute tua, deberes eligere medium unicè necessarium ad salutem, quod Ecclesia antiqua, SS. Patres, & pars utraq; adversa, & tu, & ego, tale omnes censemus, quàm quod tu solus censes. Sed Romanam Cathol. Ecclesiam putat medium necessarium ad salutem, Ecclesia antiqua, SS. Patres, pars utraq; adversa, & tu, cùm dicis, in omni Ecclesia possum salvari. Undè etiam non excludis salutem ab Ecclesia Rom. Cath. (quamvis de salute in omni Ecclesia tu solus teneas) quod nec antiqua Ecclesia, nec SS. Patres docuerũt, tenentes, omne Schisma, omnem hæresim, incapacem esse vitæ æternæ, quod & Apostolus affirmat ad Gal. 5. *Sectas & dißensiones Regnum DEI non possessuras*, & alter Apostolus 2. Petri 2. dicit, *Introducent Sectas perditionis.* Ergo deberes eligere Universalem Ecclesiam, non particulares cœtus Lutheri, vel Zwinglij, vel Calvini, vel si hanc elegeris, quare non aliam, cùm una super aliam nihil habeat, cùm omnes ex Scripturis sua dogmata probent, si dicas, hæc mihi placuit, Lutheri v. g. non Calvini, vel Calvini, non Lutheri; Ergo tu es tibi regula veritatis, elector Fidei, hoc eligis, quod tuo arbitrio videtur, non quod tibi revelat DEUS per Universalem Ecclesiam, quam audire jubet. Sed concedamus tibi, quòd dicis, te solùm in accidentalibus dissidere, non autem in substantialibus, ab Ecclesia Cathol. Romana, ultra hoc, quòd omnes hæretici deberent salvari, etiam quos Ecclesia primitiva pro hæreticis habet, & tu pro talibus habes, in accidentalibus dissentire, quia in substantialibus cum Romana conveniebant, tamen discredere DEO revelanti id, quod ille revelavit, est contempt⁹ gravis Divinæ veracitatis: undè & discredere aliquid, quod ille in Concilijs revelavit. Sed ex his duabus Propositionibus datur Purgatorium, Missæ Sacrificium, Invocatio Sanctorum, &c. & non datur, una solùm à DEO est revelata, non utraq; & sic de alijs: quòd autẽ hæc revelata sit, datur Purgatoriũ, &c. Ecclesiæ in Concilio Generali revelata est, sicut revelata est, Circumcisionem non esse necessariam, idq; testimonio antiquæ Ecclesiæ, Traditione antiquâ, & SS. Patrum, insuper testimonijs adversæ partis, id est Lutheri, qui in Disputatione Lipsica ait: *Ego qui credo fortiter, immo ausim dicere, scio Purgatorium esse, facilè persuadeor, in Scripturis de eo fieri mentionem;* illa autem non datur. Purgatorium, si illud negas, solùm à te negatur, vel ab aliis privatis hominibus, ut Aerio, quem antiqua Ecclesia pro hæretico habuit, ut patet ex S. Epiphanio Hæres. 75, & S. Augustino Hær. 53. & à Waldensibus, à

manifestißimâ ratione ostenditur, falsam sententiã Protestantium de substantiali Artic.

Wicle-

Wiclefo, qui tamen illi fuerunt, superiùs patuit. Ergo satiùs est adhærendum illi Propositioni: Datur Purgatorium, &c. ut potè veritati revelatæ innitenti, quàm huic, non datur Purgatorium, quæ in falsis hæreticorum fundatur fictionibus & negationibus. Si instas, dicendo, Concilium Generale erravit, declarando Purgatoriũ, &c. iterum Ecclesiam Universalem condemnas, in qua me antè salvandum jam concessisti, cùm in Ecclesia Cath. Romana me salvandum pronunciâsti, cùm Concilium Generale repræsentat Ecclesiam Universalem, condemnas totam Antiquitatem SS. Patrum, quæ tot præbet testimonia de Purgatorio, &c. condemnas S. Scripturam, ex qua probat Lutherus, dari Purgatoriũ, condemnas & Lutherũ, qui asserit, in Scriptura fieri mentionem de Purgatorio. Idem intellige de omnibus controversis dogmatibus.

Concludamus cum SS. Patribus. S. Greg. Nazianz. Tract. de Fide ait: *Nihil periculosius his hæreticis esse potest, qui cùm integrè per omnia decurrant, uno tamen verbo, ac si veneni guttâ, veram illam, ac simplicem Fidem Dominicam Apostolicæ Traditionis inficiunt.* S. Ambros. lib. de Fide contra Arianos, & in Luc. Cap. 9. ait: *Christum etiam sibi hæretici videntur habere, nemo enim Christi nomen negat, qui non omnia, quæ Christi sunt, confitetur, unum dogmatum eius si retraxeris, retraxisti salutem suam.* S. Augustin. lib. de vera Relig. cap. 5. ait: *Ecclesia Christiana etiam paria Sacramenta celebrantes, tamen, quia sententiâ dispares sunt, à Communione Catholica excludit.* S. Athanas. in suo Symbolo ait: *Catholicam Fidem, quam nisi quisq; integram, inviolatamq; servaverit, absq; dubio in æternum peribit.* S. August. de Verbis Apost. cap. 14. ait: *Inter credentes baptizatos parvulos numerabis, nec iudicare ullo modo aliter audebis, si non vis apertus esse hæreticus;* & tamen multi tenent, non esse necessarium Baptismum pueris ad salutem, ut Zwinglius lib. de vera & falsa Relig. Bucerus in Cap. 3. Matth. Calvinus in Antid. Concil. ad 6. Sess. 5. & lib. 4. Instit. cap. 16. §. 24. Et Jacobi 2. *Offendat autem in uno, factus est omnium reus;* & ad Gal. 5. *Modicum fermentum totam massam corrumpit, &c. qui autem conturbat vos, portabit iudicium.* Vides, quia hic nihil valet tuum effugium, ut credas quæ velis, & non credas quæ nolis, non quia DEUS Ecclesiæ revelavit, sed quia tibi non placent, & alia placent, non quæ Ecclesiæ Universali. Et S. Augustin. lib. contra Epist. Manichæi ait: *Id autem scientiâ & voce securum est asserere, quod in gubernatione Ecclesiæ Salvatoris nostri JESV Christi*

Vniversalis Ecclesiæ roboratum est. Idem alibi apud Binium Tom. 4. fol. 385. ait: *Omnis Catholicus, securus partem eam detestatur, cui Ecclesiam Vniversalem, Apostolicis Sedibus roboratam, non communicare cognoscit.* Undè S. Hieron. super illa verba Apost. ad Galat. Cap. 2. *Contuli cum illis,* sic ait: *Ostendit, se non habuisse securitatem Evangelij, nisi auctoritate Petri & aliorum roboratum esset.* Et S. August. lib. contra Faustum ait: *Apostolus enim Paulus, post Christi Ascensionem de Cœlo vocatus, si non cum Apostolis communicaret, & cum eis Evangelium conferret, quo eiusdem Societatis esse appareret, Ecclesia illi omninò non communicaret.* Rationem assignat S. Hieron. in Cap. 3. Prov. *Quoniam non in verborum folijs, sed in radice rationis consistit Evangelium, quia omnes hæretici, etiam & ipse diabolus pro se allegabat Scripturam; sed consulendi sunt Maiores, & SS. Patres Spiritu S. pleni, nec innitendum propriæ prudentiæ tuæ,* ait S. Hieron. Prudentiæ suæ innititur, qui ea, quæ sibi agenda vel dicenda videntur, præponit Decretis Patrum. Quamcunq; partem elegisti tibi, sive Lutheri, sive Zwinglij, sive Calvini, sive Melanchtonis, sive Serveti, sive Buceri, sive Osiandri, quia prudentiæ tuæ innixus es, non es securus, cùm ab Ecclesia, toto Orbe terrarum diffusa, recesseris, quam tantoperè Apostolus Gentium æstimavit, ut cum capite illius non dubitaverit Evangelium conferre, ne in vanum curreret. Et S. August. in Prologo de doctrina Christiana ait: *Caveamus tales tentationes superbissimas, & periculosissimas, magisq; cogitemus, & ipsum Apostolum Paulum, licèt Divinâ & Cœlesti voce prostratum, ad hominem tamen missum esse, ut Sacramenta perciperet, atq; copularetur Ecclesiæ, & Centurionem Cornelium, quamvis exauditas orationes eius, eleëmosynasq; respectas ei Angelus nunciaverit, Petro tamen traditum imbuendum, per quem non solùm Sacramenta perciperet, sed etiam, quid credendum, quid diligendum esset, audiret.* Undè S. Chrysost. in illum locum S. Pauli scribens, *Miror, quòd tam citò transferimini in aliud Evangelium,* expressit: *Hæc diaboli fraus est, nunquam nudos proponere laqueos, quibus venetur homines. Si enim dixisset, discedite à Christo Galatæ, vitâssent eum, ut impostorem & corruptorem.* Similibus fraudibus omnes Protestantes separati sunt ab Ecclesia Cathol. Romana, cùm nudi laquei, simulatâ pietate, sub prætextu abusuum, contecti fuerunt.

Discur-

Discursus Authoris.

Pag. 27.

NOtanda tamen est differentia inter Articulos Fidei, quorum alij sunt principales, alij minùs principales, si illi fideli pectore recipiuntur, etiamsi circa hos ex infirmitate errores quidam foveantur, &c. modò fundamentum Fidei illæsum permaneat, tam salvi fieri possunt, qui errant in minùs principalibus. Et pag. 29. adducit Confess. August. quæ docet, ad unitatem Ecclesiæ satis esse, consentire de doctrina Evangelij, & administratione Sacramentorum.

Discursus Theol.

De altero falso fundamento, quo omnes Protestantes nituntur, putantes, per illud se salvos fieri.

SUprà dicti Discursûs Authoris brevia quidem sunt verba, sed maximum in se continent mysterium, illa enim sunt, in quibus post suum recessum, vix non omnes Protestantes suam fundant separationem ab Ecclesia Cathol. Rom. quam separationem si benè expenderint, & inferiùs dicenda recto animo examinaverint, speramus in Domino, illos, qui sincerè amant salutem animarum suarum, nec sunt obfirmati in malo, agnitâ veritate multos reversuros in gremium Matris suæ Ecclesiæ, undè ob paucos prætensos abusus exciderunt. Et quia Author Tubæ pag. 65. ait: *Quapropter necesse est, discutiantur illæ, & similes sententiæ, errores demonstrentur, errantes convincantur, qualibet pars cedat veritati, errorem deponendo*; proindè nos nemini ullam dantes offensionem, sed potiùs ex charitate Christiana, recto & sincero animo, in bonum multarum animarum hæc scribimus, non ut offensa, sed fructus multorum indè sequatur. Inprimis jam superiùs patuit, quâ intentione & titulo, tam Lutherus in suo recessu, quàm Philippus Melanchton in Augustana Confessione dixerunt, ob paucos abusus recessisse ab Ecclesia Cathol. Rom. quam sæpiùs honorificis titulis decoravit, & illius stabilitatem & durationem non semel asseruit Luther⁹. Undè hæc sententia utriusq; vel sincero, vel simulato animo dicta est, utroq; modo, non pro illis, sed pro Ecclesia Catholica Romana militat. Si enim sincero

animo dixerunt, non habuerunt justam causam recedendi ab Ecclesia ob paucos abusus: si verò simulato animo dixerunt, non licebat per simulationem tot homines separare ab Ecclesia Cathol. Rom. ut in tot Schismata & hæreses abirent. In his verò Schismatibus & hæresibus ut se firmarent, & tamen separati, putarent se non esse separatos ab Ecclesia Cath. Rom. excogitârunt posteri illorū perniciosam doctrinam, inter principales & minùs principales Articulos Fidei differentiam, & docuerunt, circa hos minùs principales etiamsi quis erret, salvus fieri potest, si principales recipiat. Hos verò principales comparant auro, argento; minùs principales, stipulæ, fœno, &c. Et adducit Author Tubæ pag. 29. Crocium sic loquentem cap. 7. num. 45. *Dogmata stipulæ appellari possunt, quatenùs non permanent instar auri, & argenti, & lapidum pretiosorum: quædam etiam sunt stipulæ ex mente Apostoli, quæ nempè sic fundamento superstruuntur, ut id non evertant; quò pertinent multæ Scholasticorum quæstiunculæ, ut Papistarum nonnulla dogmata.* Adducit etiam Confessionem Augustanam Art. 5. idem sentientem, nempè, *quòd dogmata non fundamentalia stipulæ appellari possunt, quæ licèt non credantur, non evertunt fundamentum Fidei, modò credantur Articuli summi, primi, præcipui, ut v. g. DEUM esse unum, Christum esse DEUM, ac Filium DEI, in misericordia DEI salutem nobis consistere, & alia, quæ sunt controversa Fidei, unitatem non dirimunt.* Hîc maximè notandum, quòd nullibi, nec in S. Scripturæ, nec in SS. Patribus invenitur, ut Articuli primi & præcipui modò credantur, licèt minùs præcipui non credantur, non dirimunt unitatem Fidei, & ideo solùm suum Crocium & Confessionem August. adversa pars adducit. Secundò, & hoc non minùs notandum, quòd adversa pars hanc novam doctrinam, nempè, ut primi Articuli credantur, licèt minùs præcipui non credantur, fundat in loco S. Scripturæ obscurissimo, auro comparans principales Articulos, stipulis minùs principales; cùm nobis non constat, quid intelligendum per aurum, argentum, fœnum, stipulam, quid per diem Domini, quid per ignem. Undè S. August. lib. de Fide & Operibus, cap. 15. apertè docet, hunc locum S. Pauli esse unū ex illis, de quibus loquitur S. Petrus in 2. Epist. Cap. 3. *In Epistolis Pauli quædam esse difficilia intellectu* Si S. Augustinus dixerit, difficilem hunc locum ad intelligendum, undè Crocio vel Confess. August. constat, quòd per aurum principales, per stipulam minùs principales intelligantur Articuli, cùm SS. Patres contrarium teneant

Omnia, in quibus se Ecclesia contra hæreses explicavit, & sub anathemate credenda proposuit, quæ non credentem faciunt hæreticū, nam idem S. August. Serm. 41. de Sanctis, per ligna & fœnum intelligit peccata venialia, dicens: *Tam diù in illo igne purgatorio moras habebimus, quàm diù suprà dicta peccata minuta, tanquam ligna, fœnum, stipula, consumantur.* Idem in Psal. 37. ait: *Si ædificarent aurum, argentum, lapides pretiosos, de utroq; igne securi essent, non solùm de illo æterno, qui in æternum cruciaturus est impios, sed etiam de illo, qui emendabit eos, qui per ignem salvi erunt.* S. Greg. lib. 4. Dial. cap. 39. ait: *Quia illum per ignem dixit salvari, non qui super hoc ferrum, æs, vel plumbum ædificat, id est peccata maiora, & idcircò duriora, atq; tunc iam insolubilia, sed lignum, fœnum, stipulam, id est peccata minuta, atq; levissima, quæ ignis facilè consumit.* Origenes Homil. 14. in Levit. Hom. 12. in Jerem. Hom. 6. in Exod. sic ait: *Si quis multa opera bona, & parùm aliquid iniquitatis attulerit, illud parùm tanquam plumbum igne resolvitur.* Alij alias adferunt explicationes hujus loci S. Pauli, apud Bellarm. lib. 1. de Purgator. videndi, nullus autem per aurum substantiales, per stipulam minus principales intelligit Articulos, quos tanquam confictos reijcit S. Augustinus Serm. 11. de Verbis Dni, dum ait: *Si amas partem, divisus es, in Corpore non es: si in Corpore non es, sub Capite non es: quid prodest, quia credis, & blasphemas: adoras eum in Capite, confitendo Christū; & fingendo capitales & substantiales Articulos, blasphemas in Corpore.* Undè ergo Crocius & Melanchton in Confess. August. habet hanc libertatem, ut novam hanc adferat explicationem, contrariam SS. Patribus, & illi soli duo per aurum principales, per fœnum minùs principales Articulos intelligant, & in hoc fundent suum recessum, nec esse nocivum, etiamsi non credant minùs principales. Undè appositè ad rem nostram Vinc. Lirin. cap. 11. ait: *Captant plerumq; Veterum cuiuspiam viri Scripta, paulò involutiùs edita, quæ ipsa sui obscuritate, dogmati suo quasi congruant, ut illud, nescio quid quodcunq; proferunt, neq; primi, neq; soli sentire videantur.* Et S. August. similem abusum obscuri loci S. Scripturæ exprobrat Donatistis, in quo suam fundabant separationem ab Ecclesia Cathol. dum lib. de Unit. Eccles. cap. 16. ait: *Aliquid proferte, quòd non indigeat interprete, nec undè convincamini, quod de alia re dictum est, & vos illud ad vestrum sensum detorquere conamini.* Reddit rationem Tract. in Joan. 18. *Neq; enim natæ sunt hæreses, & quædam dogmata perversitatis,*

NB.

NB.

tis, illaqueantia animum, nisi dum Scripturæ bonæ non benè intelligun-tur. Ait ergo S. August. *Aliquid proferte, quòd interprete non egeat, sicut non eget interprete: Convertentur ad Dominum universi fines ter-ræ.* Sic nos etiam omnibus ab Ecclesia Cathol. Rom. separatis dice-re possumus: Proferte, quòd non egeat interprete, sicut non indi-get interprete; *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus. Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit.*

NB. Hîc nullam posuit Evangelium distinctionem, sed absolutè obedire præcepit. Idem sentire videtur Apostolus 1. ad Corint. 5. *Modicum fermentum totam maßam corrumpit*, & cap. 11. clarè ostendit, ex qualicunq; scisura sequi infallibiliter hæreses.

Quòd autem hæc doctrina sit nova, & nunquam in Ecclesia Cathol. Rom. audita, ut modò Articuli principales credantur, licèt minùs principales non credantur, non faciunt hæreticum, hæc, in-quam, doctrina est nova, consequenter suspecta. Probatur ex S. Scriptura & SS. Patribus. Ad Hebr. 13. *Obedite Præpositis vestris.* Deuteron. 17. *Si quis superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, &c. morietur homo ille, & auferes malum ex Israël.* Hîc Deus nul-lam ponit distinctionem inter principales, & minùs principales Ar-ticulos, sed simpliciter & absolutè, in omnibus obedire Prælatis Ec-clesiæ præcipit. Quod & ex SS. Patribus idem probatur. S. Cy-prianus Epist. 55. ait: *Neq; aliundè hæreses, aut nata sunt Schisma-ta, quàm indè, quòd Sacerdoti DEI non obtemperatur, &c. Cui si se-cundùm Magisteria Divina, obtemperaret Fraternitas universa, nemo dis-sidio unitatis, Christi Ecclesiam scinderet, nemo sibi placens, ac tumens seorsùm foris novam heresim conderet.* Et Epist. 65. *Hæc sunt enim initia hæreticorum, & ortus, atq; conatus Schismaticorum malè cogi-tantium, ut sibi placeant, & Præpositum superbo tumore contemnant.* S. Gregor. Nazianz. Tract. de Fide: *Nihil periculosius his hæreticis esse potest, qui cùm integrè per omnia decurrant, uno tamen verbo, ac veneni guttâ, veram illam ac simplicem fidem Dñicam, & exindè Apostolicæ Traditionis inficiunt.* Idem ferè ait S. Ambros. lib. de Fide contra A-rianos; & in Luc. Cap. 9. ait: *Christum etiam sibi hæretici videntur habere. Nemo enim Christi nomen negat, qui non omnia, quæ Christi sunt, confitetur; unum dogmatum eius si retraxeris, retraxisti salutem tuam.* S. August. lib. de vera Relig. cap. 5. *Ecclesia autem Christia-na, etiam paria Sacramenta celebrantes, tamen quia sententiâ dispares sunt, à Catholica Communione excludit.* Idem Author Tubæ senten-

vid-

videtur, cùm pag. 80. adducit. S. August. de Fide & Symbolo, cap. 1. sic loquentem: *Sub ipsis ergo paucis in Symbolo constitutis, plerumq; haeretici venena sua occultare conati sunt.* Et S. Cyprianum Tom. 3. pag. 61. similia habentem adducit. Et idem Author pag. 83. ait: *Nonnulli Theologi, non minùs pietate, quàm eruditione illustres, dicunt, de unitate Ecclesiastica non esse laborandum, cùm iam sint Ecclesiae Christi invicem unitae, Romanae, Graecae, cum Protestantibus, quia unam Fidem, idemq; Symbolum habent. &c.* Inferiùs sic respondet Author: *Quamvis habeant unam Fidem, idemq; Symbolum Apostol. secundùm literam, aut aliqualem explicationem, tamen non sunt unius Ecclesiae, pace tantorum Virorum dixerim, secundùm totalem, absolutamq; explicationem. Dicunt quidem id hi Theologi, convenire nimirùm in fundamento Fidei illas Ecclesias universim & in genere, at de facto patet, non convenire in particularibus Fidei Articulis nostram Ecclesiam cum Romana, Graeca, & praetensa Reformata.* Undè S. August. Epist. 48. ad Vincent. ait: *Non Christi una Sacramenta te faciunt haereticum, sed prava dissensio.* Nulla enim haeresis fuit, ut omnia dogmata reijceret, sed aliqua tantùm, ut non terreret deceptos, & faciliùs seduceret incautos. S. Chrysost. Hom. 15. in Matth. *Quomodo dicere illum possum non esse Christianum, quem video Christum confitentem, Altare habentem, Sacrificium panis & vini offerentem, baptizantem, Scripturas Sacras legentem, omnem Ordinem Sacerdotis habentem? Respond. Quae autem de similitudine Ecclesiasticorum mysteriorum dixisti, hoc audi responsum: Quoniam & Simia hominis habet membra, & per omnia hominem imitatur, numquid propterea dicenda est homo? sic & haeresis, omnia Ecclesiae habet & imitatur mysteria, sed non sunt Ecclesia.* Ergo ex sententia S. Chrysost. baptizatus haereticus habet ut Simia membra, Ecclesiae similitudinem imitando, Spiritu tamen Christi est destitutus, & omni spirituali influxu, velut membrum à corpore avulsum. S. Augustinus: *Nec ego dubito, Catechumenum Catholicum Divinâ charitate flagrantē, haeretico baptizato anteponere. &c. Melior enim Centurio Cornelius non baptizatus, Simone baptizato.* Idem S. August. Tom. 3. p. 61. *Sub ipsis ergo paucis in Symbolo constitutis, plerumq; haeretici venena sua occultare conati sunt.* Idem Tract. 6. in Joan. *Quaere ab Arianis, confitentur, Christum in Carne venisse. Omnes ergo istae haereses Spiritum DEI habent, non ergo Pseudoprophetae sunt. Nulla ergo ibi est deceptio? nulla seductio? Certè Antichristi sunt, qui ex nobis exiêrunt. Sed ex nobis non sunt. Quid ergo faciemus? undè discernemus?* Subjungit

NB.

NB.

NB.

NB. *Missa Sacrificium.*

jungit S. Augustinus: *Si linguis attendas, multas hæreses auditurus es, confitentes, Christum in Carne venisse, sed convincit illos veritas.* Et infrà: *Dicis voce, negas corde; dicis verbo, negas facto. Quomodo, inquis, nego factis? quia ideò venit Christus in Carne, ut moreretur pro nobis: ideò mortuus est pro nobis, quia Charitatem multam docuit, maiorem Charitatem nemo habet, &c. Tu non habes Charitatem, quia honore tuo dividis unitatem, tollis te ab unitate Orbis terrarum, dividis Ecclesiam per Schismata, dilanias Corpus Christi.* Idem Epist. 166. *Ecce Scripturæ communes, ecce ubi novimus Christum, ecce ubi novimus Ecclesiam. Si Christum ipsum tenetis, ipsam Ecclesiam quare non tenetis?* Quare autem periculosum est, non credere minùs principales Articulos, licèt fundamentales credantur, Ratio hæc satis evidens est.

Nucleus Catholicæ Veritatis. Prima Ratio.

Vera Fides tendit in Objectum sub ratione formali revelationis Divinæ, in omnia dogmata Fidei, in quantum sunt revelata. Omnia igitur sicut unumquodque, & unumquodq; sicut omnia firmiter tenenda sunt; nam non minùs revelatio Divina unius dogmatis, quàm omnium digna est Fide, quia tam unum, quàm omnia Spiritus S. Ecclesiæ revelavit, tam principalia, quàm minùs principalia: qui ergo credit principale, & non credit minùs principale, non habet integram Fidem, quia non credit Spiritui S. minùs principale dogma revelanti, qui æquali dignus est Fide, tam in principalibus, quàm in minùs principalibus. Est ergo peccatum contra Spiritum S. & illud grave, quia contra Spiritum S.

Secunda Ratio.

Secunda Ratio. Qui assentitur uni rei revelatæ, & non alteri, esto minùs principali, tamen revelatæ evidenter, convincitur, quòd neq; illi primæ revelatæ ideò assentitur, quia revelata, sed quia per electionem placet: nam si assentiretur uni, quâ revelatæ, assentiretur & alteri, cùm illa similiter sit Ecclesiæ revelata, & si huic non assentitur propter revelationem, nec illi priori propter revelationem assentitur, sed propter electionem, quia hæc placet, illa non placet, non quia utraq; revelata est Ecclesiæ. Credere autem Catholicorum est, in quantum revelata sunt Ecclesiæ dogmata in Concilijs Generalibus, in assistentia Spiritûs Sancti; credere autem hæreticorum est ex electione, in quantùm hæc placent, illa non placent, licèt omnia sint revelata Ecclesiæ, quæ nunquam in credendo errare potest. Expressit hanc mutilatam Fidem per electionem S. Jacobus Cap. 2. *Qui enim dixit, non mæchaberis, dixit & non occides: quòd si non mæchaberis, & occides, factus es transgressor Legis.* Et S. Athanas. *Nisi quis integram inviolatamque*

Fidem servaverit, absq; dubio in æternum peribit. Etiam hic error fuit Marcionis & Manichæorum, apud S. Epiphan. Hær. 66. Item quia ideò extra Ecclesiam Cath. Rom. multa facta sunt Schismata, & multæ dissensiones, quia non æqualiter credunt omnia, tam fundamentalia, quàm minùs principalia: unus cœtus hoc dicit credendum, alter non credendum: quia hoc uni placet, alteri displicet. Quid de talibus S. Augustinus lib. de Unitate Ecclesiæ cap. 4. audiamus: *Quicunq; credunt quidem, quòd Christus JESUS &c. in eadem Carne, in qua natus, & passus, & resurrexit, & ipse sit Filius DEI, &c. sed tamen ab eius Corpore, quod est Ecclesia, ita dissentiunt, ut eorum Communio non sit cum toto, quocunq; diffunditur, sed in aliqua parte separata inveniatur, manifestum est, eos non esse in Catholica.* Et de vera Relig. cap. 5. *Vera Religio non in confessione Paganorum, non in purgamentis hæreticorum, neq; in languore Schismaticorum, neq; in cæcitate Judæorum, sed apud eos solos, qui Christiani Catholici, & Orthodoxi nominantur.* Idem de Verbis Dñi Serm. 11. *Divisi sunt, & omnes pertinent ad Regnum diaboli.* Et Tract. 10. in Joan. in ea verba S. Joannis, *Omnis qui credit, quòd JESUS sit Christus, ex DEO natus est,* ait: *Si amas partem, divisus es, in Corpore non es: si in Corpore non es, sub Capite non es.* S. Cyprian. de Unit. Eccles. *Ecce, qui pacem Christi, & concordiam rumpit, adversùs Christum facit: qui alibi præter Ecclesiam colligit, spargit;* omnes autem Sectarij extra Ecclesiam colligunt. 1. Corint. 5. *Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit.* S. August. Epist. 48. contra Donat. *Nobiscũ autem estis in Baptismo, in Symbolo, in cæteris Dominicis Sacramentis, in Spiritu autem unitatis, & in vinculo pacis, in ipsa demũ, Ecclesia Catholica non estis.* Idem de Verbis Apost. Serm. 14. *Inter credentes, baptizatos parvulos numerabis, nec iudicare ullo modo aliter audebis, si non vis apertus esse hæreticus.* Ecce, parvulos baptizandos determinavit Ecclesia, ne privarentur ex defectu Baptismi vitâ æternâ, & tamen aliter credere, apertum hæreticum facit, dicit S. August. illos inter credentes non numerare, vide eundem S. August. in Psal. 54. ad nostrum intentum, pag. 136.

Illa ergo dogmata, quæ fundantur in S. Scriptura, de quibus nullum unquam erat dubium in Ecclesia Cath. Rom. quorum SS. Patres tanquam incorrupti testes suis Scriptis semper fuerunt, post longam seriem annorum cæpit Lutherus negare, ut v. g. Missæ Sacrificium, Invocationem & Intercessionem Sanctorũ, bona Opera, Obla-

Hæc omnia antiqui hæretici negârunt, & ideò pro hæreticis habiti in primitiva Ecclesia

Oblationem pro defunctis, liberum arbitrium, (quod etiam negaverat Simon Magus, Manichæi, & alij alia: ut Aerius Oblationem pro defunctis; Invocationem Sanctorum Vigilantius; Traditiones Ariani, Donatistæ, Eunomiani, Eutychiani,) Purgatorium, & alia dogmata cæpit negare, sub prætextu abusuum, quasi Rom. Pontifices illa instituerint, solis conjecturis laborans, noluit intelligere, esse dogmata Ecclesiæ, implicitè credita, per Traditionem ab Apostolis suam traxisse originem, cùm non haberent initium, secundùm Regulas S. Augustini, & Vincentij Lirinensis, qui dicit, *hoc esse proprium dogmatum Catholicorum, quando non habent initium, à quo procedant;* hæretica verò habent suos hæresiarchas Authores, ut notum est omnibus, à quo Authore & tempore hæreticum dogma processit. Cùm ergo hâc falsâ suppositione putans esse abusus, ex solis conjecturis negavit suprà dicta dogmata, Ecclesia Cath. Rom. in Concilio per illas antiquas, & usitatas Regulas in omnibus Concilijs, scilicet, *secundùm Sacram Scripturam, Traditiones Apostolorum, probata Concilia, Ecclesiæ Catholicæ consensum, & SS Patrum auctoritatem,* illa dogmata examinando, explicavit se contra hæreticos, ea negantes; de qua explicatione sic loquitur Vinc. Lirin. adv. Proph. Voc. Novit. cap. 33. *Neq; quidquam prætereà hæreticorum novitatibus excitata Conciliorum suorum Decretis Catholica perfecit Ecclesia, nisi ut quod priùs à Maioribus solâ Traditione susceperat, hoc indè posteris etiam per Scripturæ chirographum consignaret.* Nota Lector, *solâ Traditione susceperat.* Et Tertull. lib. de Præscript. cap. 4. *Quod apud multos unum invenit, non est erratum, sed traditum.* Agnovit hunc errorem hæreticorum & David Selneccerus, in Enarr. 3. Symb. p. m. 20. quem citat Author Tubæ pag. 42.

Quòd autem non soli Articuli, Christum tangentes, vel ejus Divinitatem, credi debent, patet hoc. Circumcisio non tangit Christi Divinitatem, & tamen creditur, non esse necessaria in Novo Testamento: Mater DEI creditur fuisse perpetua Virgo: Bona Opera, gratiâ DEI, & ipsius adjutorio facta, sunt necessaria ad salutem, quia Fides sinè bonis Operibus mortua est, & tamen bona Opera non tangunt Christum, & illius Divinitatem: Liberum Arbitrium non tangit Christum, & tamen ex negatione illius hoc absurdum sequitur, ut homo rationalis, brutis insipientibus comparetur: Resurrectio mortuorum, Immortalitas animæ, Infernus, & in illo paratæ pœnæ æternæ pro impijs, & hæreticis: de Fide etiam est, Ecclesiam

esse

eſſe audiendam, qui non vult eſſe Ethnicus & Publicanus, judicio ipſiusmet Chriſti: & multa alia, quæ non tangunt Chriſti Divinitatem, & tamen hæc non credere, eſt hæreſis Atheiſmo propinqua; & multa alia, quæ in S. Scriptura implicitè creduntur, quæ cùm ex inſtinctu diaboli aliqua hæreſis negat, in illis debet ſe explicare Eccleſia Cath. Rom. & illam condemnare hæreſim. Deindè, ſi tantoperè gloriantur Eccleſiâ primitivâ quingentorum vel ſexcentorum annorum Lutherani & Calviniſtæ, quare Miſſæ Sacrificium, cujus Canon, & ipſummet Miſſæ Sacrificium fuit jam totum completum, ſicut modò eſt, ſpatio illorum ſexcentorum annorum, quare, inquam, rejecit illud Lutherus & Calvinus? ergo illa Eccleſia annorum 500. graviſſimè erravit, ſecundùm Lutheranos & Calviniſtas. Et ſic ſecundùm illos, Eccleſia annorum 600. erravit, & non erravit, quia illius Miſſæ Sacrificium rejecerunt, non erravit, quia provocant ad illam, & dicunt, illam non erráſſe, neſcio, quid ad hoc reſpondebunt: & ſi reſpondebunt, videte omnes, ſi iſta reſponſio erit ſufficiens, & convincens veſtrum intellectum, ita, ut nullo modo habeatis ſcrupulum, quòd Lutherus ad perſuaſionem (jam ſcitis cujus) rejecerit Miſſæ Sacrificium antiquæ Eccleſiæ annorum ſexcentorum. Fortè dicetis, homines erant, Prælati etiam illius Eccleſiæ 600. annorum poterant erráſſe, multa addendo. Reſpondemus, etiam Lutherus homo erat, potuit etiam errare: & de facto in multis erravit, & pro his erroribus timuit ſibi & alijs æternam damnationem, dicens: *Quòd ſi tu erres, &c.* vide ſuprà pag. 32. & ſeq.

Diſcurſus Authoris.

Pag. 29.

AIt Author Tubæ pag. 29. Jam verò, cùm doctrina Lutheranorum ſit conſentanea & Propheticæ, & Apoſtolicæ Scripturæ, & Catholicæ Eccleſiæ, poſtremò etiam Romanæ Eccleſiæ, ideòq; ex hoc Capite expetiverunt Principes & Authores Auguſtanæ Confeſſionis tolerantiam & concordiam, præſertim, ut cum nullo Articulo Fidei, fundamentali ſcilicet, ab Eccleſia Cath. Rom. diſcrepat.

Diſcurſus Theolog.

De alio falſo fundamento Diſſidentium, quod pro vero ſupponunt.

JAm clarè patuit ex superiori Discursu, in quibus consentanea doctrina Lutheranorum & Confessionis Augustanæ, in aliquibus scilicet, non in omnibus: habet enim aliqua, in quibus convenit, aliqua, in quibus discrepat; & sic respondemus verbis S. Augustini: *In multis mecum, in paucis non mecum. Sed in his paucis, in quibus non mecum, non eis prosunt multa, in quibus mecum. Scilicet in Schismate non mecum, in hæresi non mecum.* Patuit enim superiùs, non solùm ex S. Scriptura, SS. Patribus, sed etiam ex Luthero & Calvino, quòd ex qualicunq; causa omne Schisma sit impium. Sic fassus est Lutherus veritatem, cùm Bohemi se separabant ab Ecclesia, ratione Calicis. Sic enim ait: *Nunquam mihi placuit, nec in æternum placebit quodcunq; Schisma; iniquè faciunt Bohemi, quòd se authoritate propriâ separant à nostra unitate, etiamsi Jus Divinum pro illis staret, cùm supremum Jus Divinum sit Charitas, & unitas Spiritûs.* Undè cùm eâdem pag. ait Author Tubæ, *Ex his igitur patet, Schisma introducere ob Articulum Fidei non fundamentalem non esse homine Catholico dignum,* reverà indignū erat, ut se Lutherani & Confessio August. separarent ab Ecclesia Cath. Rom. ob Articulos (ut illi dicunt) non fundamentales, cùm in nullo casu separatio debet fieri. Undè appellamus conscientias omnium, judicent, quicunq; rectum judicium amant, si expediebat illos Articulos, de Missæ Sacrificio, de bonis Operibus, Invocatione Sanctorum, Cultu Imaginum, Oratione & Oblatione pro defunctis, *quos* (ait Author Tubæ pag. 47.) *tota Ecclesia inter Græcos, Russos, Æthiopes, Indos, Syrios, Abyssinos, Armenios, &c tenuit unanimiter tot Sæculis, exceptis solùm Protestantibus,* si licebat, inquam, illos abijcere ad negationem Lutheri, cùm & Protestantes ante Lutherum unanimiter illa tenebant, quorum SS. Patres tanquam incorrupti testes faciunt illorum ubiq; mentionem. Ergo satiùs hæc tenenda erant cum Ecclesia, quæ tenuit tot Sæculis: sed illam soli Protestantes, reclamante toto Orbe Catholico, reclamante Antiquitate, (a) erroneam judicant. Numquid soli vos Protestantes estis cupidi salutis æternæ? numquid & nobis non est cordi salus æterna animarum nostrarum? numquid vobis solùm locutus est Dominus, non etiam & nobis; immo non nobis, sed Ecclesiæ, toto Orbe dispersæ? vos soli sapientes? vos soli amantes salutis æternæ? non cum Ecclesia, & in Ecclesia, sinè qua nihil scimus, nihil speramus? Advertit hunc errorem Author Tubæ Pacis, ideò in suis Discursibus per totum Librum, cùm in partem Ecclesiæ Cathol. Rom. multa dixit

(a) Authore Luthero.

dixisset, cùm illam & nunc veram Christi Ecclesiam, in multis locis superiùs monstrâsset, cùm S. Scripturam, non secundùm privatum sensum, sed per Ecclesiam explicandam, pag. 10. & taliter explicatam, vocem esse Spiritûs Sancti, pag 66. spiritum verò privatum, spiritum esse hæreticum, in explicatione illius, nec audiendum, licèt meris Scripturæ verbis loqui videatur, pag. 14. clarè deduxisset: cùm Traditiones Apostolicas & Ecclesiasticas admittendas necessariò, pag. 26. & 37. & 41. ostendisset: cùm monstrâsset pag. 24. & 25. quantum malum sit omne Schisma, nec propter corruptos in Ecclesia mores introducendum, Ecclesiamq; audiendam, quidquid illa in Concilijs Generalibus determinaverit, & si quid est in Controversia ex obscurioribus Scripturæ locis, non standum proprio judicio, nec judicio privati cœtûs, sed explicationi Ecclesiæ, pag. 35. cùm Articulos, quos Lutherus, putans esse abusus, negaverat, ut Missæ Sacrificium, bona Opera, Invocationem Sanctorum, Orationem & Oblationem pro defunctis, quos tota (ait Author) Ecclesia inter Græcos, Russos, Æthiopes, Indos, Abyssinos, tot Sæculis tenuit, exceptis solis Protestantibus, in Concilio Trident. approbatos esse, pag. 47. deduxisset, ad quod etiam Protestantes (ait idem Author pag. 46.) humanissimè per Salvum Conductum fuerunt invitati, cum sufficientissima ab omni dolo securitate, qui Salvus Conductus ter fuit repetitus: cùm Rom. Pontificem à tota Ecclesia Catholica, attestantibus id universim SS. Patribus, pro Successore Petri habitum, Cathedramq; Ecclesiæ Rom. communissimè olim, & nunc Cathedram Apostolicam, Cathedram Petri, à SS. Patribus vocatam, Romanumq; Pontif. Caput Ecclesiæ visibile, Caput omniũ Fidelium, Pastorem gregis universi, Vicarium Christi, Pastorem Pastorum, Petram & Crepidinem Ecclesiæ Catholicæ, rectæ Fidei Fundamentum, ex ijsdem SS. Patribus & Concilijs Gener. pag. 79. docuisset: cùm Quæstiones, quæ in implicita Fide continentur, non esse explicatas in primis quatuor Concilijs, cùm verò illas aliqua hæresis negat, debere se Ecclesiam explicare in Concilijs sequentibus, & illam hæresim condemnare, & sic debebit se explicare usq; ad finem mundi, & exortas hæreses condemnare, pag. 84. probâsset: cùm hæc, & multa alia, in suo Libro, ex S. Scriptura & SS. Patribus, in favorem Ecclesiæ Romanæ adduxisset Author Tubæ, ad omnes Protestantes sic pag. 22. ait: Quare ergo cum illis nunc non „ animur in terris, cum quibus unionem speramus beatam in Cœ- „

 " lis?

" lis? Idem repetit pag. 23. Et pag. 20. ait: Cum Ecclesia Rom. " necesse est uniri, quæ nos Filios Ecclesiæ Catholicæ per Episcopos " & Missionarios à Sede sua, nostrosq; Majores à Paganismo ad " Christianam Fidem genuit, in qua salvos factos nulli dubitamus, " ex hac Matre sumus fratres facti Filij DEI per Baptismum, inter " quos semper sit necesse concordia & unitas, quod DEO bonum & jucundũ. (*a*) Ex his, & multis alijs, quæ Author Tubæ habet in Libro suo, jam tandem fortè intellexisti, Benevole Lector, quid ille intendat, nempè, sub prætextu Distinctionum, vult suaviter reducere Protestantes, Calvinistas, & omnes separatos, ad Ecclesiam Cathol. Roman. Cùm enim præcipuos Articulos, inter Catholicos & Protestantes sensu Catholico admisisset, semper in Ecclesia Catholica ita creditos, clarè ostendit Protestantibus, quòd eadem Ecclesia Cathol. explicaverit se in Concil. Tridentino, quos ab initio semper ita credidit, & fuerunt Articuli impliciti quò ad se, licèt non quò ad nos, nullâ illos negante hæresi, quos primò Lutherus negavit. Quis enim non videt, quòd Protestantibus hæ minimè faveant Distinctiones. Cùm enim proposuisset in hoc suo Libro, dogmata controversa inter Catholicos & Protestantes, pro quorum compositione, ut ipse ait pag. 66. *solùm pacis, & unitatis, & concordiæ gratiâ, pro Dei gloria, & animarum salute, proponamus amicas nonnullorum Fidei Articulorum controversorum compositiones*, nota Lector, non vocat abusus, sed Fidei Articulos, *non ut ex abundantia* (ait ille) *sensûs asseramus, aut propriâ authoritate definiamus, &c. aut novitatem Religionis inducamus, &c. sed ut doctioribus ansam demus ulteriùs inquirendi, & ad amicabilem Controversiarum compositionem permovendi, quò ita ad unitatem Ecclesiæ ac pacem, cum bono DEO pacis Auctore perveniamus*. Ponit ergo eâdẽ pag. & sequ. duas sentẽtias, unã affirmativam, alteram negativam. Affirmativa est propriè Catholica, & secundùm hanc nullo modo negari possunt, quia sic semper credita sunt. Negativa est propriè Protestantium, quam partim tenent, partim imputant Catholicis. Vel sic: Distinguit Author controversa dogmata per duos sensus; unum affirmantem, alterum negantem. Sensus affirmans, quo concedi debent, est verè Catholicus, semper in Ecclesia retentus. Sensus negativus est Protestantium, quem vel ipsi tenent, vel Catholicis imputant: ut v. g. An sola Fides justificet? hanc Author ponit Distinctionem. Non justificat in adultis, benè agere occasionem habentibus. Nam & fidelis tenetur non tantùm

(*a*) *Hoc idem habet Christian. Dreierus in ultimo Scripto ante mortem, cujus Titulus: Operis de una Cathol. Ecclesia Delineatio;* ait ille: *Sed & tempus est, ut tandem respiciant à Romana Ecclesia separati, maximè, qui aliquando ei subfuerunt, ut, si fieri possit, redeant ad unitatem ejus.*

☞

tùm credere, sed & benè agere, & Charitatem habere, juxta illud S. Pauli 1. Corint. 13. *Si Charitatem non habeam*, & Jacobi 2. *Fides sinè bonis Operibus mortua est.* Ibidem adducit ad marg. plures SS. Patres. Sola autem justificat originaliter seu inchoativè, fundamentaliter & radicaliter in pueris; at non justificat completivè & consummativè in adultis. Quis non videt, quòd non de fide puerorũ, sed adultorum procedat quæstio; in adultis enim negavit Lutherus, bona Opera absolutè necessaria ad salutem, non in pueris, quia sunt incapaces illorum. *Alia Controversia.* An bona Opera sint meritoria gratiæ & vitæ æternæ? Respondet. Posse mereri vitam æternam unito Christo, & per Christum, & ejus gratiam: nam opera nostra, dona sunt Christi. Nihil enim est nostrum, quod non juvante DEO faciamus. Non mereri gratiam, quâ justificamur, quia prima gratia non cadit sub meritum, nec Opera nostra posse mereri vitam æternam ex se, & quidem ab homine non constituto in gratia. Hoc idem & Catholici tenent. Sed absolutè negatum est, bona Opera posse mereri vitam æternam. Et imputatum est Catholicis, quasi ipsi tenerent, sinè Christo, & ejus gratia, bonis Operibus, tanquam proprijs, posse mereri justificationem & vitam æternam, & Catholici dicunt, hanc sententiam esse Pelagij hæresim. *Alia Controversia.* An homo habeat liberum arbitrium ad bonum supernaturale? Respondet. Habet in statu gratiæ, per adjumenta DEI, viribus Divinæ gratiæ adjutus. Non habet ex proprijs viribus naturæ corruptæ, extra statum gratiæ. Sed liberum arbitrium totaliter negavit Lutherus, ut superiùs patuit, cùm librum edidit de servo, non de libero Arbitrio, & dixit, quòd liberum arbitrium est figmentum in rebus, & titulus sinè re, & Sathanâ Magistro in Ecclesiam venisse hoc nomen, Liberum Arbitrium. *Alia Controversia.* An invocandi sint Sancti? an Imagines & Reliquiæ illorum honorandæ? Respondet seu distinguit Author: Non invocandos tanquam Redemptores, quod soli convenit Christo; invocandos tanquam amicos DEI, modo proportionato, pro faciliori exauditione. Similiter Imagines & Reliquias venerandas, non honore DEO debito, sed illis proportionato. At hæc Controversia totaliter negata fuit, quòd nullo modo Sancti invocandi sunt, nec ullus Catholicorum unquam hoc non solùm docuit, nec dixit quidem, quòd Sancti tanquam Redemptores invocandi, vel quòd cultu DEO debito, Imagines vel Reliquiæ illorum venerentur. Sed hoc imputavit Lutherus Catholicis, & dixit,

Papistæ MARIAM, DEUM constituunt, quod est à veritate nimis alienum. Pro hac Controversia sic tenenda, adducit Author Tubæ plurimos SS. Patres singulorum Sæculorum, pag. 71. & 72. & 73. adducit & suos Authores, ut Urban. Regium, & Dreieri sententiam, quòd sic liceat orare: *S. Petre, S. Paule, ora pro nobis*. Vide Discursum de Invocatione Sanctorum, pag. 372. & seq. *Alia Controversia*. In Eucharistia verum repræsentari Sacrificium: Conceditur; & datur incruentum, non autem cruentum. Sed in hac Controversia, quis non videt, quòd non de cruento, sed de incruento Sacrificio quæstio inter Catholicos & Protestantes procedit; cùm non cruentum, quod semel est absolutum in Cruce, sed incruentum totaliter negavit Lutherus, quod fit in commemorationem cruenti.

Possent & aliarum Controversiarum, (ait Author Tubæ) ut potè de Cœlibatu, de Potestate Episcoporum, de Confessione Auriculari, hoc modo Compositiones afferri. Ergo simili distinctione admittit Author Confessionem Auricularem & Cœlibatum, & hæc absolutè negata sunt. Cùm autem hæc, & alia plura, admittat Author Tubæ sub his Distinctionibus, ostendit clarè, non fuisse abusus, nec additamenta, sed dogmata implicitè semper credita, nullâ illa negante hæresi. Et hoc pag. 82. expressit, dum ait: *Non sufficit, Ecclesiam incusare additamentorum, vel diminutionum, sed probare necesse est, & convincere*. Et pag. 11. ait: *Quare hæreticorum est, addere semper aliquid Fidei, neq; cuivis privato concedendum, ut Ecclesiam insimulet additionis vel diminutionis in Fide, eo ipso Ecclesia prostituta hæreseos condemnatur, contra quam Christus promisit, non prævalituras portas inferi, & Apostolus vocavit illam columnam veritatis. Aliud est additamentum, aliud explicatio veteris Fidei. Explicatio alicuius Articuli Fidei Apostolicæ, non est additio rei novæ, sed veteris, & implicitæ rei dilucida expositio. Ecclesia enim Catholica sensim, ut homo ætate, temporisq; progressu proficere debuit, post sublatos Doctores Apostolicos, in Fidei doctrina, & Traditione Scripturæ ac Patrum, ut hæresibus ingruentibus, disertè magis, ac explicatiùs exponeret, quæ anteà implicitè credidit, &c. illud omninò profectui illius adscribi putamus.*

Advertit hoc Lutherus, & videns, multos per se ab Ecclesia Cathol. Rom. posteà etiam à seipso avulsos, & in turpissimas abijsse hæreses, ut Anabistas, Kwakeros, Memnonistas, Socinianos, & alios, quos & nunc Lutherani pro hæreticis habent, solitus dicere, ut patet in Præfat. Tom. 1. & Tom. 2. Jen. fol. 9. & Serm. Convival.

fol.

fol. 10. *Pergraves mihi fuerunt istæ cogitationes: tu solus purum, atq; immaculatum DEI Verbum habes? cæteri omnes eo destituuntur? Quod Christiana Ecclesia decrevit, totq; annos credidit, tu impugnas, &c.* vide reliqua suprà pag. 32. & seq. Undè autem tam graves angustiæ & timores de æterna damnatione accesserunt Luthero, hanc veritatem accipe, & apprehende, humane Lector. Fuit Lutherus, ut omnibus notum est, Speculativæ Theologiæ Lector, ut de ipso testatur Lindanus, Episc. Ruremund. in suo libello Dubitantij, de quo inter alia sic ait: Martinus Lutherus &c. Islebiensis &c. Doctor „ Theol. Erfordiæ creatus, magnas in Catholica Ecclesia Christi per „ Saxoniam dedit turbas. Novas enim, variasq; per illud tempus „ quæstiones, non tam ingenij confidentiâ, aut doctrinæ præstantiâ, „ quàm contentionis studio, rixandiq; libidine, jam annos aliquot „ in Aristotele, & illius ætatis Sophismatibus, haud infeliciter exer- „ citatus, spargere aggrediebatur non solùm Wittembergæ, sed eti- „ am Heldebergam cursitabat, vanissimum gloriæ quæritandæ man- „ cipium, disputariens, atq; Themata valvis figens, de libero Arbi- „ trio, de Operum meritis, de Indulgentijs, de Pœnitentia, &c. ac „ illo inprimis Articulo Symboli, *Credo remissionem peccatorum*, quem „ ut sensu novo, atq; alijs inaudito, veteribusq; ignoto, &c. ubi de- „ pravâsset &c. Et inferius ait: Illud ergo novæ doctrinæ genus, „ cùm magna ingenioli ostentatione, maximâq; jactaret verborum „ contentione Lutherus, &c. Hucusq; Lindanus. Ergo Lutherus „ fuit exercitatus in Aristotele, in Sophismatibus, ob ingenij ostentationem, non autem ita fuit exercitatus in Theologia Dogmatica, in SS. Patribus, & alijs, quæ spectabant ad Fidem, quod sic ex ipso Luthero manifestè ostendo. Agens Lutherus de Purgat. in Comment. in Gen. Cap. 42. Tom. 4. fol. 114. ex Kirchero fol. 844. ait: *Quòd si Augustinus, aut alij ex Patribus aliter sentiunt, sciamus, eos legendos cum iudicio, nec Articulos Fidei ex Patrum dictis & sententijs faciendos.* Ex hoc dicto Lutheri patet manifestè error illius, quòd ipse hoc nescierit, quòd Ecclesia Cath. Rom. nunquam facit Articulos ex dictis Patrum, sed illorum testimonijs utitur, tanquam incorruptis testibus, & suis Doctoribus, quos *posuit DEUS ad regendam Ecclesiam*, quòd illa dogmata, quæ hæretici negant, implicitè credebantur semper ab initio, prout & modò creduntur. Secundus locus Lutheri, prodit ignorantiam illius. Ait ille in Cap. 15. Actor. *Incerta sunt Concilia, neq; fidendum est illis: nullum enim unquam purum fuit, quin*

Gravina fol. 78. Cath. Præscr. lib. 4.

ad Ephes. 4.

Fidei

Fidei aliquid addiderit, vel detraxerit. Ex hac ignorantia finxit sibi Lutherus abusus, quasi Ecclesia in Concilijs novos Articulos condat, cùm se contra hæreticos in illis explicat, ut superiùs ostendimus. Cùm ergo Lutherus ex his falsis imaginationibus, de prætensis abusibus arguebatur, & impugnabatur, ad confirmandos suos errores, recurrit ad SS. Patres, & varios Catholicos Authores. Sed minimè invenit, quod optabat; sed magis omnia contra se. Et sic magis de rebus Fidei informatus, quàm anteà, cùm in Aristotele magis, quàm dogmatibus exercitatus fuerit, ut Lindanus ait, cæpit timere sibi, & alijs æternam damnationem, dicens: *Quod Ecclesia Christiana decrevit, totq; annos credidit, tu tanquam falsum evertis.* Et Author Tubæ ait pag. 20. quòd hæc verba sæpiùs ante mortem repetebat, nempè, quando jam meliùs fuit informatus de rebus Fidei, & veritate Ecclesiæ Catholicæ Romanæ.

Discursus Authoris.

Pag. 86.

QUòd pacta & transacta attinet, quibus nostræ Ecclesiæ à Romana, invicem à se avulsæ sunt, deplorandam dico magis esseistam avulsionem, quam quidem injuria tristissimorum tum temporum malè suasit. &c.

Discursus Theol.

De Recessu Protestantium ab Ecclesia Cathol. Rom.

CLariùs Author Tubæ dicere debuit, quòd ab Ecclesia Cath. Rom. recesserint ipsi, ob causas superiùs assignatas, nempè prætensos abusus, qui non fuerunt abusus, sed dogmata, semper in Ecclesia Cathol. Rom. implicitè credita, & Articuli, quos tota Ecclesia inter Græcos, Russos, Æthiopes, Indos, Syros, &c. (ut ipse Author his verbis fatetur pag. 47.) tenuit unanimiter tot Sæculis, exceptis solùm Protestantibus, approbati. Undè ex ipsis Authoris verbis patet, quòd soli Protestantes recesserint à tota Ecclesia, & illos Articulos rejecerint, quos tot Sæculis tota Ecclesia unanimiter tenuit, & si hoc poterant facere, præsertim ad unius persuasionem. Nec tempora incusanda, sed potiùs talia subjecta, quæ hanc divulsionem fecerunt,

cerunt, ob cauſas ſuperiùs aſſignatas ab Authore. Ait enim pag. 3: *Schiſmata, prout & hæreſes, aut gloriæ cupiditate, aut arrogantiâ, aut voluptatum libidine ſunt introductæ, aut ſimilibus alijs de cauſis, inviã ſcilicet, contentionis ſtudio, odio, item curioſitate.* Examinet quilibet veritatem amans, ſi iſtæ cauſæ non inveniantur in hac ſeparatione, & facilè agnoſcet veritatem, ſi cauſæ ſeparationis juſtæ fuerunt, quæ non propter DEUM inceptæ fuerunt, ut ipſemet faſſus ſit, qui hanc fecit ſeparationem, dicens: *Hæc cauſa ſicut non propter DEUM incepta eſt, ita nec propter DEUM finietur.* Sed audiamus ipſosmet hanc ſeparationem non approbantes, quam tamen fecerunt. Lutherus illa verba explicans, *Alter alterius onera portare*, ait: *Qui indoctos, inutiles, iracundos, ineptos, difficiles, moroſos dedignantur, habere ſocios vitæ, ſed quærunt humanos, ſuaves, benignos, quietos, & ſanctos homines: hoc eſt, volunt non in terra, ſed in paradiſo; non inter peccatores, ſed inter Angelos; non in mundo, ſed in Cœlo vivere, &c. Nam cum Sponſa nolunt eſſe lilium inter ſpinas, nec cum Hieruſalem in medio Gentium poſita, nec cum Chriſto dominari in medio inimicorum, &c. Proindè talium ſocietatem, ut boni faciant, nihil aliud faciunt, quàm ut peſſimi omnium fiant, quod tamen non credunt, quia propter charitatem fugiunt germanum officium charitatis, propter ſalutem fugiunt verum compendium ſalutis. Eccleſia enim tunc fuit optima, quando agebat inter peſſimos; horum enim onerum tolerantia mirè rutilavit eius charitas, &c. Alioquin, cur non Moyſes quoq; reliquit duræ cervicis populum? cur non Eliſæus & Prophetæ, Reges Iſraël idololatras? Conſequens eſt, quòd Bohemorum diſſidium à Romana Eccleſia nullâ poſſit excuſatione defendi, quin ſit impium, & Chriſti omnibus legibus contrarium, quia contra charitatem, in qua omnes leges fundantur, perſtat. Nam hoc, quod unicè allegant, ſeſe timore DEI & conſcientiæ feciſſe, ne inter malos Sacerdotes & Pontifices viverent, hoc eos maximè omnium accuſat. &c.*

contra ſe hoc dixit Lutherus.

Quod ergo Lutherus in Bohemis reprehendit, hoc ipſe fecit, & ſuam ſeparationem ab Eccleſia Catholica Romana in illis expreſſit, & ita clarè, ut illi quadrent illa verba Chriſti ex Evangelio: *De ore tuo te iudicâſti.* Idem in declarat. quorundam Artic. ait: *Attamen neq; hæc, neq; alia cauſa ulla tam grandis eſt, nec eſſe poteſt, ut ab Eccleſia illa ſeparatio, aut diſceſſio ulla fieri debeat. Immo quò peiùs res ibi habet, tantò magis accurrendum & adhærendum eſt: per ſeparationem enim & contemptum non ſit meliùs, nec dimittendus ſit DEUS propter diabolum, nec vitandi reliqui*

boni propter turbam pravorum, immo propter nullum peccatum, aut malum quodcunq; excogitari aut nominari poteſt, debet reſcindi charitas, nec ſpiritualis unitas dividi. Et in Epiſt. ad Anabaptiſt. Tom. I. Jen. p. 320. *Sacramentarij propterea merum panem & vinum habere volunt, in deſpectum Papæ, arbitrantes, ſe hoc pacto rectè ſubvertere poſſe Papatum. Profectò frivolum eſt hoc fundamentum, ſupra quod nihil boni ædificaturi ſunt. Hoc enim pacto negare eos oportet, totam quoque Scripturam Sacram nos facere oporteret. Sic & Vetus Teſtamentum nos dimittere oporteret, ne quid ab infidelibus Judæis haberemus. Stultitia eſt hoc totum. Nam & Chriſtus in gente Judaica invenit Phariſæorum & Scribarum abuſus, non tamen propterea totum rejecit, quod illi habuerunt & docuerunt.* Calvinus lib. 4. Inſtit. cap. I. §. 18. (quem etiam citat Author Tubæ pag. 26.) ſic ait: *Sub Prophetis in plebe, in Magiſtratu, in Sacerdotibus omnia usq; adeò corrupta erant, ut non dubitet Iſaias æquare Hieroſolymam Sodomæ & Gomorrhæ. Religio partim contempta, partim contaminata, in moribus paſſim referuntur furta, rapinæ, perfidiæ, cædes, & ſimilia ſcelera. Neq; tamen propterea aut novas Eccleſias ſibi erigebant, aut nova Altaria extruebant Prophetæ, in quibus ſeparata Sacrificia haberent, ſed qualescunq; eſſent homines, quia tamen reputabant, Dominum apud eos Verbum ſuum depoſuiſſe, & ceremonias instituiſſe, quibus illic colebatur in medio impiorum cœtu, puras manus ad illum extendebant, &c. Nihil ergo eos retinebat, quò minùs diſceſſionem facerent, quàm ſervandæ unitatis ſtudium.* Idem Calvinus lib. 4. Inſtit. cap. I. §. 10. ait: *Diſſenſionem ab Eccleſia, DEI & Chriſti abnegationem eſſe, quò magis à tam ſcelerato diſſidio cavendum eſt, nec ullum atrocius crimen fingi poteſt.* Idem Sect. 10. *Quòd ſi Religio SS. Prophetis fuit ob plurima & maxima ſcelera non unius aut alterius hominis, ſed propemodùm totius populi, ſe ab Eccleſia alienare, nimium nobis arrogamus, ſi protinùs audeamus ab unione Eccleſiæ deficere, ubi non omnium mores, vel noſtro judicio, vel Chriſtianæ Profeſſioni ſatisfaciunt. Jam Chriſti & Apoſtolorum Seculum quale fuit? neq; tamen impedire potuit deſperata illa Phariſæorum impietas, & quæ tum paſſim regnabat, diſſoluta vivendi licentia, quin iiſdem Sacris in populo uterentur, &c. Si quem parùm movent Prophetæ & Apoſtoli, ille ſaltim Chriſti auctoritati acquieſcat.* Et poſt pauca diſceſſionem ab Eccleſia, *ſuperbam* vocat *obſtinationem, & ſacrilegam præſumptionem, quam ſibi furor pravus aſſumit.* Author Tubæ pag. 83. citat Melanchtonem ſic loquentem: *Concordiam Eccleſiaſticam, tam ſanctam nobis eſſe de-*

NB.

beret.

here, ut ad eam conservandam, non tantùm iisdem verbis, sed & syllabis eiusdem Fidei Capita exprimenda esse. Et tamen idem in Apolog. Conf. August. pag. 222. fatetur, quòd Schisma fecerit, & se cum suis divulserit ab illis, qui existimantur ordinarij Episcopi; cùm tamen alibi dixerit: *Meo certè iudicio, magna est temeritas, dogmata facere non consultâ Ecclesiâ veteri.*

Simulato animo hæc dixit Philippus, ut non adverterent se separatos.

Habes ergo veritas Catholica, confessionem adversariorum tuorum, de discessione ab Ecclesia, quàm sit deploranda, ex enormi crimine, non ex aliqua injuria temporum, proprio ore confessi sunt, & tamen illam fecerunt: habetis & vos, qui separati estis per illos, testimonium illorum de hac separatione, quam verbis quidem reprobârunt, factis verò in toto illam amplexati sunt, ut vos non adverteretis, quò deducti estis. Verbis quidem dictum est vobis, Nequaquam moriemini, sed facto aliter factum est vobiscum, cùm amplius non communicatis Orbi terrarum. S. Cyprianus de Schismate, Serm. 5. de Lapsis sic ait: *Peccatores sumus, peccatores esse nos libenter agnoscimus. Sed numquid sanctiores hi sunt, qui discesserunt à nobis? numquid minus in eorum vita vitiorum & flagitiorum cernere licet? numquid quorundam ex iis, quæ vocant ipsi coniugia, castiora sunt, quàm nostrorum Sacerdotum Cœlibatus? Deindè verò, an non extremæ cuiusdam dementiæ fuerit, sic Sacerdotes, Episcopos, & Monachos odisse, ut ipse te reddas illis deteriorem, nec illos tamen efficias meliores? nullum est enim vitium, hæresi aut Schismate deterius. Congerantur in unum Sacerdotum luxus, libido, ambitio, avaritia, & quidquid præterea criminum est, omnem hanc vitiorum lernam una superat hæresis aut Schisma.* S. Augustinus Psal. contra partem Donati Tom. 7. par. 4. lib. 2. contra Gaudent. cap. 3. Tom. 7. par. 267. ait: Ab hac „ ergo vera, germanaq; Catholica, quæ Domini luce perfusa per „ Orbem terrarum, radios suos porrigit, &c. quæ causa vobis fuerit „ exeundi? cùm interrogamini, nihil justum invenitis, prorsùs ab „ hac Ecclesia exitum vestrum nullà purgatione probabilis excusa- „ tionis abluitis. Quid enim dicitis, nisi necessitas compulit, ut justi „ relinqueremus injustos. Respondet vobis Scriptura Divina: *Fili- „ us malus ipse se iustum dicit, exitum verò suum non abluit.* Exitum, „ inquit, suum; utiq; illum, de quo dixit Apostolus Joannes, *Ex nobis exierunt.* Omninò non abluit, non defendit, non excusat, non „ purgat. Et offendit te nescio quis, sive malus, sive ut tu putas, ma- „ lus, si, ut tu fingis, malus, & deseres tot bonos. Author Tubæ „

Nota Cœlibatum.

pag. 25. adducit Crocium, qui cap. 4. N. 1. de Schismate sic ait: *Schisma præbet multis occasionem Atheismi amplectendi.* Quod verissimum est, id accidere omnibus, qui extra Ecclesiam Catholicam per Schisma se posuerunt. Contemptâ enim semel Ecclesiâ verâ Catholicâ, per falsas persuasiones, nullibi vident Ecclesiam veram, cùm quilibet cœtus dicat, apud se veram esse, & cùm sint prope infiniti, unus aliam condemnat hæresi, ut patet ex ipsismet seipsos condemnantibus, quid sequitur nisi desperatio, cùm vel omnes cœtus sunt vera Ecclesia, vel nullus. Quòd autem omnes cœtus sint Ecclesia vera, nimis absurdum per se patet, nec eget probatione, cùm hoc sæpiùs inculcatum & probatum sit passim, ita, ut apud cordatos Catholicos nihil veritatis talis Propositio habeat. Et hoc idem expressit Author Tubæ loco citato, dum ait: *Quin & Christianos reddit perplexos visis Schismatibus, ut neutris credant.* Cùm ergo Protestantes recedentes ab Universali Ecclesia, posuerint se in pluribus Schismatibus, etiam inter se in multis discrepantes, varios assumpserunt errores, & cum his unusquisq; voluit inire concordiam cum Ecclesia Cathol. Romana, judicet unusquisque, si taliter concordia sequi potuit, cùm ipsimet inter se nón sint hucusq; concordes. Judicet & hoc, num injuriæ temporum sit adscribendum, quod ipsis Dissidentibus fatentibus, per contemptum Ecclesiæ Universalis, propriâ voluntate, propriâ superbiâ & malitiâ instigantibus deliberatè incæperunt, ad finem utiq; pessimum perduxerunt.

Discursus Theolog.

De vera concordia & salvificis combinationibus inter Ecclesiam Cathol. Rom. & omnes Protestantes.

Lutherani, Calvinistæ, & alij Dissidentes, non intellectis intentionibus Catholicæ Ecclesiæ Romanæ, plura imputant Catholicis, de quibus nec cogitant Catholici, sed cum illis pariter damnant, & omnes abusus reijciunt, quos nunquam & Ecclesia approbat, imò quantùm potest, impedire, & auferre conatur; tamen per hanc sinistram imputationem, & abusus simplicium, plures abhorrent ab Ecclesia Cathol. Rom. vide suprà pag. 305. & sequ. Si placet, pro bono pacis, & felicis unionis, aliqua in praxi ponamus, quæ sunt vera Ecclesiæ Cathol. Rom. dogmata, & quæ Dissidentes imputant.

Pri-

Primò hæc Regula Generalis Ecclesiæ Catholicæ in omnibus esto: Nihil est de Fide Catholica, nisi quod revelatum est Verbo DEI, per Ecclesiam in Concilijs Generalibus probatis, explicato ex sensu aut praxi Universalis Ecclesiæ, semotis consequentijs. Omne quod tale est, de Fide Catholica est: quod tale non est, de Fide Catholica non est. De Fide Catholica dicimus, quia saniores & probabiliores opiniones Doctorum Scholasticorum, ut opiniones sequimur, & à Fide secernimus, & nisi ea de Fide Catholica dicimus, quæ sub anathemate Ecclesia credere præcipit. Incipiamus ab honore & intercessione Sanctorum, & cultu Imaginum, à quibus tantoperè Dissidentes abhorrent. Lutherus in Postilla ad Evangelium Dominicæ Incarnationis ait: *Papistæ Virginem MARIAM, DEUM constituunt.* Calvin. lib. 3. Instit. cap. 20. §. 22. objicit Catholicis, quòd invocent Sanctos, planè ut Deos, & habere Deos plurimos. Dallæus lib. de Imaginibus 3. cap. 1. pag. 268. & lib. 3. cap. 4. p. 329. ait: Quod ad Imaginum spectat venerationem, in quo propriè „ nodus est quæstionis, &c Romani prætendunt, adorandas vel ve- „ nerandas religiosè Imagines. Et pag. 376. 378. ait: Cultu aut „ servitio Religioso, adoratione Latriæ analogicè, cultu & servitio „ Analogico, ei qui debitus est eorum objectis. En hallucinatos „ hos omnes! en sinistras imputationes! Videamus nos genuinam Professionem Fidei Catholicæ. Constanter teneo, &c. Sanctos u- „ nà cum Christo regnantes, venerandos atq; invocandos esse, eos „ orationes DEO pro nobis offerre, atq; eorum Reliquias esse vene- „ randas. Firmissimè assero, Imagines Christi, ac Deiparæ, nec non „ aliorum Sanctorum, habendas & retinendas esse, atq; eis debitum „ honorem ac venerationem impertiendam. Conc. Trid. Sess. 25. „ in quo additur: Quoniam honos qui exhibetur, refertur ad Pro- „ totypa, quæ illæ repræsentant, ut per Imagines quas osculamur, „ & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum a- „ doremus; & Sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, vene- „ remur. Nulla mentio hîc, quòd Catholici MARIAM, DEUM constituant; quòd Sanctos velut Deos colant: nulla mentio Latriæ Analogicæ, servitij Religiosi. Nihil horum Fidei Cathol., licèt Scholastici de honore secundario inter se disputent, contineamus nos intra terminos Fidei Cath. & habebimus plures consentientes debitū honorē Sanctis, sicut concedit Lutherus in Comment. super Magnificat; sicut con-

Sicut concedit Academ. Regiomontana, vide supra pag. 422

concedit Daillæus pag. 376. qui autem negant honorem & intercessionem Sanctorum, deducant negatum clarè ex Scriptura pura, vel exposita per SS. Patres in Concilijs Generalibus, quòd nec liceat Sanctos invocare: qui autem negabant honorem & invocationem Sanctorum, ostendimus, fuisse Julianum Apostatam, apud Cyrill. lib. 6. contra eundem; Manichæos, apud S. August. lib. 3. contra Faust. cap. 4. Vigilantium, apud S. Hieron. in Vigilant.

Videamus aliam hallucinationem, satis notam omnibus Dissidentibus, quam imputant Catholicis, quòd Ecclesia Cathol. Rom. hucusq; nihil docuerit, nec docet modò de Fide Mediatoris, quasi non propter Christum, sed propter dignitatem Operum nostrorũ, acciperemus remissionem peccatorum. Mestresatius lib. contra Merita, 1638. pag. 7. ait: Si dicas, remunerationem debitam esse de rigore justitiæ, & propter condignitatem Operis, quod Ecclesia Romana tenet de remuneratione Operum regenerationis. Jam verò &c. Et pag. 12. Quæstio est, an capacitas hæc constituat verum meritum condignitatis, & rigoris justitiæ. En hallucinatio Mestrezatij! eo prætextu, quòd Scholastici de prædictis opinionibus probabilibus disputant, ille doctrinam Fidei Catholicæ esse putat. Sed videamus doctrinam Ecclesiæ Cathol. Rom. Sacerdotale Romanum inter alia hæc habet ad infirmum, cùm ad mortem disponitur: Credis, quòd Dominus noster JESUS Christus pro nostra salute mortuus sit, & quòd nullus ex proprijs meritis, vel alio modo salvari possit, nisi in meritis Passionis ejus? In Professione Fidei Catholicæ hæc legimus: Si quis dixerit, hominis justificati bona Opera ita esse dona DEI, ut non sint etiam bona ipsius justificati merita, aut ipsum justificatum bonis Operibus, quæ ab eo per DEI gratiam, & JESU Christi Meritum, cujus vivum membrum est, fiunt, non verè mereri augmentum gratiæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ, si tamen in gratia decesserit consecutionem, atq; etiam gloriæ augmentum, anathema sit. Conc. Trid. Sess. 6. Can. 32. Nulla hîc confidentia in proprijs meritis, sinè Christo, & dicunt Catholici, qui sine Christo confidit in proprijs meritis, esse hæresim Pelagianam: nulla hîc mentio rigoris, justitiæ, nec condignitatis Operum, solùm quòd sint verè merita, gratiâ DEI, & Merito JESU Christi fiunt. Hæc est doctrina Catholica, reliqua sunt opinionis Scholasticæ, in qua varia placita opinantur. Contineamus nos intra terminos Fidei Catholicæ, & habebimus plures as-

senti-

sentientes; assentiet & Mestrezatius, cùm benè intelliget sententiam Catholicam, nam pag. 25. idem cum Catholicis sentit, dum ait: Agnoscimus, bona Opera esse DEO grata, eaq; obtinere vitam æternam, & solùm volumus, quòd eam obtinent ex benignitate, gratia, bonitate, & misericordia DEI. Et sic Nomen meriti, & merendi, eo sensu, quem in lingua Latina habet. Qui autem dicunt, Opera bona, gratiâ DEI & Merito JESU Christi facta, non respici à DEO, probent hoc ex Scriptura pura, vel in Concilijs Generalibus probatis exposita.

Tertiam hallucinationem de Primatu Romani Pontificis videamus. Blondellus lib. de Primatu in Ecclesia, pag. 16. ait: Sedes Romana sibi attribuit infallibilitatem, & omnem potentiam Monarchicam, Jure Divino, in totam DEI Ecclesiam. Et Synodus Gapensis Anno 1603. ait: Quandoquidem Roman. Episcopus eò se extulerit, ut se Deum nominaverit, velit adorari, & omnem potentiam in Cœlo & in terra sibi attribuere, nundinas animarũ exercere, pedibus calcare, &c. Credimus, & tenemus ipsum propriè Antichristum. En gravem calumniam! eamq; scissionis causam. In Professione verò Catholica hæc solùm de Rom. Pontifice habentur, quod verum est: Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum Matrem & Magistram agnosco, Romanoq; Pontifici, Beati Petri Apostolorum Principis Successori, ac JESU Christi Vicario, veram obedientiam spondeo. Nulla hîc mentio, quòd se Deum nominaverit, quòd velit adorari, quòd sibi omnem attribuat potestatem in Cœlo & in terra, nisi quia Petro dicitur in Evangelio, *quodcunq; ligaveris in terra, erit ligatum in Cœlis*, cujus est Romanus Pontifex in Cathedra Apostolica Successor. Sicophantarum hæ sunt calumniæ, eò graviori dignæ pœnâ, quòd deplorandæ scissionis Ecclesiæ, tot animarum perditionis, perturbationis Regnorum, bellorumq; sint causæ. Tollantur hæ calumniæ, contineamus nos intra terminos, nec plus, nec minus concedamus potestati Rom. Pontificis, quàm quæ ei concedunt Concilia Generalia, quæ concedit Antiquitas, quæ concedunt SS. Patres, cætera silentio obvolvamus. Nam & Blondellus rediens ad se, in decursu Voluminis, multis testimonijs probat, Primatum in Ecclesia semper de facto viguisse à tempore Apostolorum, pag. 511. Et pag. 107. ait: *Roma potuit tantum, quàm Sedes Apostoli Petri, quem Antiquitas Caput Collegij Apostolici agnovit, considerari, tanquam Caput à*

Con-

Concilio Chalcedonensi Can. 28. *quòd Ecclesia Romana semper habuit Primatum.* Undè advertens AuthorTubæ Pacis plurimas has hallucinationes Dissidentium, & sinistras imputationes Catholicis, proposuit omnes materias controversas inter Catholicos & Dissidentes, ut benè perspectas doctrinas Catholicorum habentes, redeant ad gremium Matris suæ, undè per varios astus suorum Antecessorum avulsi sunt, licèt se multi (sed falsò) in eadem Ecclesia manere existimant, ut Covellus in defensione Hookeri pag. 68. dum ait: *Romanenses de Familia JESU Christi esse, libenter agnoscimus, dum autem nos reformamus, non nos ab Ecclesia (uti sperandum est) segregamus, in quâ antè fuimus, & in eadem manemus, quemadmodum & Romanenses.*

Alij affirmant, posse salvari in Ecclesia Cathol. Romana, & hoc tenent Protestantes Theologi, ut Author Tubæ pag. 22. ostendit. Audiamus Daillæum de hac re longius discurrentem, pag. 72. qui ait: *Nec bonus Christianus, nec civis tolerandus, nec sanæ mentis habendus, qui credens, se posse consequi salutem in Ecclesia Romana, vivit nihilominùs extra eius Communionem, numquid enim mali non foret Christiani scissionem facere, absq; ulla necessitate, ab his, qui servituti Christi se addixerunt? numquid mali civis non foret, secedere voluntariè, & absq; ulla ratione, à Religione proprij Principis, cui complacere in omnibus, quæ conscientiæ nostræ sensus non impetunt, tenemur? numquid deniq; sanæ mentis non esset, partes sequi, in quibus infausta secundùm carnem sunt omnia, nullo expectato secundùm spiritum emolumento.* Audite, obnixè rogo vos, omnes Dissidentes, erigite aures, quis Catholicus meliùs dicere potuit, quis veritatem magis enucleare potuit, sicut hic vester Daillæus? benè, optimè, æquo JudiceDaillæo, quilibet ex vobis potest credere, se consequi salutem in Ecclesia Cath. Rom. Sed scitis quomodo? rejectis omnibus falsis imputationibus, calumnijs, & intellectis benè dogmatibus, ea credatis, quæ sunt de Fide per Ecclesiam Cathol. in Concilijs Generalibus explicata, reliquâ debitâ veneratione, ut Filios Ecclesiæ decet, suscipienda. Secundam veritatem agnovit hîc Daillæus. dum ait: *Numquid enim mali non foret Christiani, scissionem facere, absq; ulla necessitate ab his, qui servituti Christi se addixerunt?* Judicate vos, si fuit ulla necessitas, hanc scissionem facere ab Ecclesia Cath. Romana: judicabitis, nullam fuisse, si æquo animo omnia examinetis, cùm ipsemet Lutherus fassus sit, modicam habuisse causam, nempè propter paucos abusus, cùm in nullo Articulo Fidei Ecclesiæ apud nos dissentiunt, ab

Eccle-

Ecclesia Cath. Romana, undè graves posteà sæpiùs passus est conscientiæ torturas, dum in Præfat. libri de Abusu Missæ ait: *Quàm sæpè mihi cor palpitavit, meq; coarguit, tu solus sapiens, cæteri omnes errent; quòd si tu erres, tot in errorem seduces perpetuo supplicio condemnandos.* Et Serm. Conviv. fol. 10. *Pergraves mihi fuerunt istæ cogitationes, &c. quod Christiana Ecclesia decrevit, & tot annos credidit, tu impugnas, & tanquam falsum evertis.* Vide plura alia superiùs pag. 84. Sic multorum aliorum aperuit ora Clementissimus Deus, ut veritatem dicerent, ut vos reducerent ad Matrem Ecclesiam, ad capessendum in ea vitam æternam. Sic omnes materiæ controversæ, si benè examinabuntur ad normam superiùs positam, Protestantes & Calvinistæ vix aliquam habebunt causam, non redeundi in gremium Matris suæ. Pro hac ergo sincera confessione consequendæ salutis in Romana Ecclesia, Daillæo, & fortè pluribus alijs idem tenentibus, aliam sinceram confessionem reponimus, licet fortè minùs gratam, maximè pertinacibus, ex motivo tamen charitatis dicimus, neq; in cœtu Lutheri, neq; Calvini, neq; aliorum, posse consequi salutem extra Romanam Catholicam Ecclesiam aliquem, & satis clarè per totum librum probavimus, & adhuc probabimus.

Discursus Theol.

In quo ponuntur Motiva credibilitatis Fidei Catholicæ Romanæ, ex quibus manifestè cuiq; patet, doctrinam Fidei Cathol. Romanæ contrariam, non esse credibilem.

PRimò sciendum, hæreticos confiteri, doctrinam à Christo & Apostolis traditam, esse veram, in quo cum Catholicis conveniunt. Item conveniunt in hoc, quòd Fides Christi debeat esse una, juxta illud ad Ephes. 4. *Unus Dominus, una Fides.* Item fatentur, hanc Fidem debere esse puram ab omni falsitate: nam doctrina, quæ procedit à Christo, necessariò debet esse in omnibus vera & infallibilis, ut doctrina à DEO procedens, qui est ipsa Veritas. Undè necessario sequitur, inter omnes doctrinas, quæ nomine Christi existunt, unam tantùm esse veram, quæ DEI est, & à DEO procedit, alias verò falsas. Hæc tam sunt certa, ut non indigeant probatione, nec negari

 nisi

nisi temerariè possunt ab homine, à recta ratione deficiente. Difficultas autem est, quia unusquisq; cœtus hæreticorum contendit, suam doctrinam esse veram, quam Christus & Apostoli tradiderunt, & miraculis confirmârunt. Ut ergo ostendamus, omnes doctrinas incredibiles esse, exceptâ unicâ, quam docet Ecclesia Cath. Romana, aliqua Motiva Ecclesiæ Rom. & Signa hæresis breviter adducemus.

Primum Motivum. Ecclesia Cath. Rom. docet unam semper Fidem, quia docet Fidem eandem, quam docuit Ecclesia quingentorum vel sexcentorum annorum, quam hæretici agnoscunt pro vera, quòd autem eandem Fidem doceat, patet: Nam eosdem Articulos explicitè vel implicitè credendos proponit, implicitos cùm negaverint hæretici, explicavit se contra illos in Concilijs Generalibus, ut in Nicæno contra Arium, &c. in Ephesino contra Nestoriũ, in Chalcedon. & consequenter in alijs, & illas hæreses condemnavit, ut clarè patuit superiùs. E contrà verò omnes cœtus extra Ecclesiam Cathol. Rom. vel antiquas hæreses reassumpserunt, vel novas excogitârunt; etiam hoc satis superiùs probavimus. Undè fit, ut doctrinæ hæreticorum, summa sit mutabilitas & inconstantia, quæ maximè repugnat veræ Fidei. Tribus autem modis hæc inconstantia contingit: Primus est, quia author hæresis sæpè in uno loco contrarium illius affirmat, quod priùs dixerat per incogitantiam, vel inadvertentiam, quod in novis hæreticis maximè notatum est. *quod inferius clarè patebit.* Secundò, aliquando mutant opinionem, quam priùs tenuerant, quod est apertum signum opinionis humanæ, non veræ Fidei, juxta doctrinam S. Pauli ad Galat. 1. ferè per totum. Tertiò, frequentiùs contingit, ut post exortam hæresim, statim dividatur in plures, per varietatem discipulorum, quod repugnat etiam unitati Fidei, de qua varietate & divisione doctrinæ inter hæreticos, multa leguntur in SS. Patribus, & in Historijs, & præsertim videri potest S. August. lib. 1. de Bapt. cap. 6. de Agone Christiano cap. 29. & de peccatorum meritis cap. 34. ubi ad Pelagianos inquit: *Priùs apud se ipsi consentiant, & ita fiet, ut à nobis nulla ex parte dissentiant.* Sic etiam dixit Tertull. lib. de Præscript. hæreticorum: *Dum sibi adversantur, Fidem nostram confirmant.* Plura habet Irenæus lib. 1. cap. 5. & cap. 21. & S. Cyprian. lib. 4. Epist. 2. S. Ambros. lib. 5. de Fide cap. 4. & videri potest Epistola Agathonis Papæ in VI. Synodo Action. 4. & Tarasij in VII. Synodo Act. 1. Refert etiam Sozomenus lib. 9. Hist. cap. 5. multos hæreticos propter hanc varietatem & inconstantiam doctri-

NB.

NB.

NB.

næ, ad Fidem Catholicam redijſſe. Ratio autem hujus inconſtantiæ eſt, quia hæreſis non fundatur in Spiritu DEI, ſed in proprio judicio, & ideò, ſicut inter Philoſophos invenitur hæc Diviſio Sectarũ & Opinionum, ita etiam inter hæreticos, de quo videri poteſt S. Auguſt. Serm. 11. de Verbis Apoſtoli, & Serm. 18. de Civit. DEI cap. 41. & Niceph. lib. 4. Hiſt. cap. 29. NB.

Secundum Motivum. Eccleſia Cath. Rom. docet verbum ſanum & irreprehenſibile, ut monet Apoſtolus ad Tit. 2. quod in Nota Eccleſiæ Sanctæ ſuperiùs probavimus, quæ doctrina ſana & irreprehenſibilis convenit cum Sanctitate. Neq; dicas, quòd multa ſcandala & peccata inter Catholicos inveniantur, nam Eccleſia hos non approbat, ſed tollit, & prohibet, per quod multorum odia Principum & Regum ſibi comparavit. Peccata autem & ſcandala indè proveniunt, quòd non ſolùm Sanctos, ſed & peccatores comprehendat, doctrina autem hæreticorum ordinaria eſt reprehenſibilis, nec eſt ſana, quia ſemper aliquà miſcet, quæ etiam rationi naturali non ſunt conſentanea, quod notavit in antiquis hæreticis Irenæus lib. 1. & 2. & Epiphan. hæreſ. 26. & 27. S. Auguſtinus Epiſt. 50. Maximè verò invenitur hic defectus in hæreticis noſtri temporis: tollunt enim liberum arbitrium, quod eſt fundamentum moralis bonitatis & honeſtatis, & DEUM faciunt Authorem peccati, & negant neceſſitatem bonorum Operum, affirmantquè, DEUM non imputare peccata credentibus; undè ex hac doctrina ſequitur, aperiri portam ad omnia nefanda: nam multi non vitabunt rapinas, latrocinia, adulteria, homicidia, cùm credant ſibi non imputanda pro peccatis, hæc manifeſtè pugnant contra omnem rationem & honeſtatem, etiam judicio gentilis hominis. Non eſt ergo verbum illorum irreprehenſibile, & conſequenter non poteſt eſſe ſanum, quia nec ad ſanitatem animæ confert, neq; eſt ſibi conſtans, nec proportionem, aut ſoliditatem habet honeſtatis, cujus ratio propria eſt, quia nullam habent hæretici credendi regulam, præter humanam conjecturam, quæ ordinariè eſt juxta uniuſcujuſq; affectum, & indè fit, ut ex ijsdem rebus habentibus, eandem DEI authoritatem æquè propoſitam, ſeu æqualiter credibilem, quædam credant, alia non credant, ſolùm, quia ipſis ita videtur, vel quia unum eſt conſentaneum eorum affectui, & non aliud, ut notavit Epiphan. Hæreſ. 47. ubi admiratur, quàm inconſtanter omnia dicantur, & fiant apud hæreticos, de quo videri poteſt Epiſtola S. Athanaſij ad Liberium, & S. Augusti-

gustinus lib. 7. Tripart. cap. 3. Hinc etiam notant SS. Patres aliud Signum hæreticæ doctrinæ, quod est mutilare Scripturam, & eam proprio arbitrio interpretari, vel potiùs corrumpere, quoties enim ita urgentur aliquo testimonio S. Scripturæ, ut illi respondere non possint, magnâ facilitate negant, librum illum esse Canonicum, sicut modò hæretici negant, libros Machabæorum 1. & 2. esse Canonicos, quia ex illis manifestè probatur Purgatorium; & alij negant Epistolam Jacobi, quia ex illa convincitur necessitas Operum: atq; ita fit, ut proprio arbitrio, conjecturâ, vel affectu admittant, vel negent libros Canonicos, per quod destruitur tota certitudo & constantia Fidei, de quo videri potest Irenæus lib. 1. cap. 29. & lib. 3. cap. 20. & 22. Aliquando verò, & sæpiùs evertunt S. Scripturas per falsas interpretationes, ut figuratè intelligendo, quæ in proprio sensu ab Ecclesia & SS. Patribus intellecta sunt, sicut fecit Calvinus in verbis Consecrationis. Undè rectè dixit Irenæus Hær. 5. *Coguntur multa malè interpretari, quia unum nolunt benè intelligere*; de quo etiam S. August. lib. de utilitate credendi cap. 3. & 28. cont. Faust. cap. 22. & Epiphan. Hær. 44. Tandem adnotari, doctrinam Christi fieri maximè credibilem, ex efficacia ejus, ad convertendas animas. Contrarium ergo notant SS. Patres & Catholici Doctores in doctrinis hæreticorum; nam ordinariè non convertunt animas ad Christum, neq; hoc intendunt, sed pervertunt credentes in Christum, & hoc maximè procurant. Ratio autem est, quia non habent Verbum DEI potens, & efficax ad convertendas animas, sed habent verbum merè humanum, quod est aptum ad pervertendum, quia ordinariè docent ea, quæ placent sensui, & affectui humano, de quo videri potest S. Gregor. 8. Moral. cap. 2. undè sæpiùs obscura loca S. Scripturæ vel SS. Patrum pro suis erroribus adducunt, vel indirectè probant, ut superiùs ostensum est de Traditionibus vel bonis Operibus, quod etiam Manichæis exprobrabat S. Augustinus.

Tertium Motivum. Quod hæretici negare non audent, nec possunt, etsi vellent, quòd in Ecclesia Cathol. Romana sit Fides Catholica. Hoc Argumento S. Augustinus contra Epist. Fundament. cap. 4. ex solò nomine Catholicæ probabat contra hæreticos suæ Fidei veritatem. Dicitur autem Catholica Fides, quia universalis, hoc enim vox illa Græca, Latinè significat: debet autem Fides Christi esse universalis, tempore, loco, & personis, quia Ecclesia Christi, ex quo fundata est, universalem temporis durationem postulat, juxta illud:

illud: *Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*; & pro toto mundo fundata est, & pro omnibus gentibus, juxta illud: *Euntes in mundum universum, docete omnes gentes*; & alibi: *Prædicabitur Evangelium hoc in universo mundo.* Ergo Fides hujus Ecclesiæ, ijsdem modis universalis esse debet. Quod ergo spectat ad universalitatem temporis, rectè colligitur ex dictis, non inveniri in hæretica doctrina, quia non habet illam antiquitatem, quæ ad hanc universalitatem necessaria est, id est, ut post Christum nullo tempore defecerit: & hoc satis est, ut non sit Catholica. Quod verò spectat ad universalitatem loci & personarum, constat, ordinariè hæresim in quodam peculiari loco vel gente versari, & non habere eam universalitatem, quam Ecclesia Cathol. Romana postulat.

Hoc Argumento pressi hæretici, fingunt, Fidem Rom. Cathol. antiquam, per aliqua tempora veram durâsse, nempè ad Annum 500. vel 600. posteà defecisse, & latuisse usq; ad tempora Lutheri. Sed quæ indè absurda sequuntur, nemo non videt. *Primò.* Si Fides vera latuit per mille annos usq; ad Lutherum, ergo homines per id tempus erant sinè vera Fide, nec salvabantur. *Secundò* Summa injuria per hoc figmentum infertur DEO, quia per id tempus fuerunt manifestæ innumeræ hæreses, ut Mahometismus, Arianismus, Nestorianismus, Pelagianismus, & sola vera DEI Fides latere debuit usq; ad Lutherum. *Tertiò.* Undè constat Luthero, & alijs hæreticis, quòd eandem veram Fidem post mille annos excitaverint, & non aliam novam? cùm ipsi Authores, Lutherus & Calvinus, glorientur de novitate, ut superiùs ostendimus. Si antiquam quo fundamento probant, quomodo eis innotuerit, quâ viâ ad illos venerit, & si venerit, apud quem sit vera? si apud Lutherum, vel apud Calvinum, vel apud Confessionistas, vel Socinianos, vel Anabaptistas, vel Memnonistas? cùm hi omnes glorientur de vera apud se Ecclesia: quibus hoc miraculis probant? cùm illa sæpiùs patrare voluerunt in testimonium suæ doctrinæ, ut Lutherus & Calvinus; si nova? de qua novitate sæpiùs gloriabantur. Hic error fuit antiquorum hæreticorum, quibus respondet S. Hieron. Epist. 68. *Quisquis assertor es novorum dogmatum, quæso te, ut parcas Romanis auribus, parcas Fidei, quæ Apostoli voce laudatur.* Et infrà ait: *Usq; ad hunc diem sinè ista doctrina mundus Christianus fuit. &c. cur post quadringentos annos docere nos niteris, quod anteà nescivimus.* Vel si urgent apud se veram Fidem, quæ non potest esse nisi Catholica, id est universalis, osten-

dant apud se talem, quòd sit universalis, tempore, & loco, & personis, quia talem fundavit Christus, juxta illud: *Euntes in universum mundum prædicate Evangelium*; & alibi: *Prædicabitur Evangelium hoc in universo mundo*. Undè si non possunt apud se prædicti cœtus hanc universalem Fidem, quæ sola est vera, ostendere. etsi eandem negant in Ecclesia Cathol. Romana, sequitur, non esse veram Fidem DEI in mundo. Consequenter frustrà dicitur in Symbolo Apostolico, *Credo Ecclesiam Sanctam Catholicam*, cùm non Catholica Ecclesia, sed particulares cœtus sunt apud Lutheranos, Calvinistas, & alios.

Quartum Motivum. Quòd Fides Romana sit Apostolica. Nam sicut de ratione veræ Ecclesiæ est, ut sit Apostolica, ut habetur in Symbolo Apost. ita est de ratione veræ Fidei, ut sit Apostolica, tum quia vera Ecclesia per veram Fidem constituitur. Ex dictis autem constat, Fidem quam profitemur, esse Apostolicam, quæ est sola Catholica, id est universalis, quæ sola reducitur ad Christum & Apostolos, per perpetuam successionem Romanorum Pontificum, à Petro usq; ad præsentem Rom. Pontificem: hanc successionem nunquam probare potuerunt hæretici, quem defectum illis SS. Patres sæpiùs exprobrabant, ut in Nota Ecclesiæ Apostolicæ ostendimus; è contrà verò ijdem SS. Patres hanc Successionem Apostolicam in Romana Ecclesia defendebant, & Romanos Pontifices pro legitimis Apostolorum Successoribus agnoscebant, ut superiùs ex Nota Ecclesiæ, quòd sit Apostolica, patuit: hæretici verò omnes, non habent veros Pastores, sed illos, qui vel seipsos à se deceptis intruserunt, vel Reges & Magistratus illos instituerunt. Hæresis verò indè dignoscitur, cùm initium illius notatur, & tempus. & locus, ubi & cum paucis incepit, cum contradictione multorum & Author hæresis, à quo ordinariè nominantur.

Quintum Motivum. Credibilitatis Authoritas testificantium SS. Patrum de doctrina Ecclesiæ Romanæ, quæ tam est nota hæreticis, ut veritate convicti audeant dicere, errârunt Patres, aliàs contumeliosis verbis illos affecerant, ut coram plebe minuerent authoritatem illorum, cum in illo maximè deficiant hæretici, quod notârunt Patres in illis, cùm ipsimet authores hæresum, cum paucis similibus à se deceptis, testantur de suis erroribus; cùm verò prædicti authores hæresum sint ordinariè dediti vitijs, ideò fide indigni, maximè autem duci solent spiritu superbiæ: undè S. Augustin. lib. de Pastoribus cap. 8. *Una* (inquit) *superbia omnes illos genuit*. Sæpè etiam du-

NB.

cuntur

cuntur avaritiâ, ut de Simone Mago legimus Act. 8. & S. Cyprian. Notat. lib. 1. Epist. 4. & videri potest lib. 4. Epist. 9. & Epiphan. Hær. 25. aliquando verò concupiscentiâ, & voluptate ducuntur, ut notat S. Hieron. Epist. ad Cresiphontem, & Vincent. Lirinensis contra profanas vocum Novitates. Quæ omnia, & alia plura complectitur S. Paulus 2. ad Timoth. 3. dicens de hæreticis: *Erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, & intra corrupti mente, & reprobi in Fide.* Similia habet Epist. 1. Cap. 4. quæ loca ponderat S. Cyprianus dictâ Epist. 4. lib. & Epist. etiam 6. & videri etiam potest S. Gregor. lib. 3. Moral cap. 17. His accedit, quòd regulariter initium hæresis sumitur ex aliqua humana occasione, ut ex indignatione aliqua propter dignitatem non obtentam, vel aliquid simile, quod in antiquis hæreticis notat Euseb lib. 7. Histor. cap. 33. & Nicephor lib. 4. cap. 4. 7. & 20. & lib. 6. cap. 3. De novis autem hæreticis, & præsertim de Luthero, nota est Historia, de qua videri potest Coclæus in Actis Lutheri An. 1517. & Hosius lib. 1. contra Brentium. Est etiam nota & notabilis Historia Henrici VIII. Regis Angliæ, & similes. Accedit denique, quòd doctrina hæretica non habet majorem authoritatem à Sequacibus, quàm ab authore: tum quia discipuli Doctoris hæretici, nec meliores, nec doctiores solent esse Magistro, & ad minimum nullum habent judicium insignis sanctitatis, quæ in Doctoribus Ecclesiæ Rom. Cath. inventa est, quod maximè in hæreticis nostri temporis verum habet, quia non solùm Evangelicam perfectionem non sequuntur, verùm etiam illam condemnant, & reprobant, Consilia perfectionis abnegantes: tum etiam, quia doctrina hæretica dici non potest, in suum testimonium habere consensum populorum, quia licet interdum plures per illam perveruntur, nihilominùs (ut dixi) ipsi inter se non consentiunt, & prætereà major pars Orbis Christiani illi resistit: tum denique, quia nullum habet signum supernaturalis doctrinæ, aut Divini auxilij, quia nec Prophetiam habent, nec miracula, ut jam dicam.

Sextum Motivum Credibilitatis sumitur ex Divinis & miraculosis Operibus, quibus DEUS ipse quasi subscribit tali doctrinæ, quæ maximè necessaria sunt, quando doctrinam, quæ ut supernaturalis proponitur, incipit introducere, ut indicavit S. Augustin. lib. 10. de Civitate DEI cap. 8. Doctrina autem hæretica, nova est, ut dixi, & ab ipsis hæreticis ut supernaturalis venditatur, & tamen in illius confirmationem, nullum miraculum exhibent. Signum ergo est, non esse

esse Divinam, quia ordinarius modus providentiæ Divinæ est, doctrinam suam confirmare miraculis, præsertim, quando prædicari incipit: quod suprà monstratum est de doctrina Ecclesiæ Catholicæ. Immo, ait S. August. lib. 22. de Civit DEI cap. 8. non solùm in principio Ecclesiæ, sed etiam in progressu ejus, hanc doctrinam veris miraculis confirmari, quod usq; ad nostra tempora factum esse conspicimus, & in tot Historijs legimus, ut non nisi impudenter negari possit. Atq; hinc factum est, ut hæretici sæpiùs miracula edere, vel potiùs ostentare voluerint: facilè autem intellectum est, illa esse falsa, & conficta, de quo aliquid videri potest in VI. Synod. Act. 15. & Epiphan. Hær. 63. & Tertull. de Præscr. Hæretic. De novis hæreticis superiùs dictum est, quòd illi etiam voluerunt facere miracula, in testimonium suorum errorum, sed loco illorum confusionem reportârunt.

Hæc omnia inconvenientia & errores hæreticorum indè procedunt, quia hæretici solam S. Scripturam pro infallibili Regula & norma Fidei habent, illam tamen, prout cuiq; placet, ad suos errores confirmandos explicant, in quo quàm gravissimè peccant, nemo non videt, quod sic ostenditur ab Authoribus Catholicis, præcipuè à R. P. Hacki in suo Scrutinio:

Quæritur ex Lutheranis, Calvinistis, Zwinglianis, Confessionistis, Socinianis, Anabaptistis, & alijs pluribus cœtibus, vel habent Fidei suæ certam & indubitatam Regulam seu normam, vel non habent? Si non habent, ergo nec veram, nec certam Fidem habent, cùm Regula seu norma Fidei est fundamentum, & quasi primum principium Fidei, sinè quo quæcunq; Fides vel falsa, vel nulla Fides, ut per se patet. Si habent dictam Regulam seu normam Fidei, producant illam. Respondent omnes superiùs citati, Verbum DEI scriptum, seu S. Scripturam se habere pro Regula seu norma Fidei: omnes enim pro suis erroribus S. Scripturam adducunt.

Quæritur Secundò ex uno cœtu, v. g. Lutheranis: Hæc quam sibi adscribunt Regula Fidei, scilicet Verbum DEI scriptum: vel est solis Lutheranis serviens, & illis solis appropriata, cum exclusione aliorum cœtuum superiùs nominatorum, ab illis diversorum in Fide, quos Lutherani reijciunt, & erroris, immo hæresis damnant, vel non est illis solis serviens? Si non est illis solis serviens, sed etiam alijs diversis cœtibus à Lutheranis, Ergo Lutheranorum Fides non est sola & unica vera Fides, nec sola & unica vera Christi Ecclesia,

clesia, sed etiam aliæ Fides, præter Lutheranorum, erunt veræ Fides & Ecclesiæ Christi: siquidem eidem fundamento & principio, nempè S. Scripturæ, tanquam Fidei Regulæ innituntur, estq; hæc Regula illis appropriata, æquè ac Lutheranis. Ergo ulteriùs hæ à Lutheranis diversæ Fides erunt simul veræ & falsæ. Falsæ, quia eas tanquam falsas reijciunt, erroris q; ac falsitatis damnant, anathematizant, nec ullam cum ijsdem Fidei communionem habent, nec habere volunt. Erunt verò simul veræ, æquè atq; illa, quia eandem Regulam pro Fidei fundamento & primo principio habent, adeòque exindè consequitur quædam nullitas illarum Religionum, ex Contradictionis implicantia.

Quòd si verò dicant, Verbum DEI scriptum non esse alijs Religionibus, à Lutherana diversis, normam & Regulam Fidei, sed solis illis, scilicet Lutheranis, servientem & appropriatam, incumbit Lutheranis onus id probandi certo, infallibili, seu Apodictico Argumento; siquidem Calvinistæ, Sociniani, Anabaptistæ, seu Memnonistæ, Quakeri, &c. quin & antiquæ hæreses, Verbum DEI scriptum pro unica Fidei norma & Regula habent, ut SS. Patres testantur. Augustinus lib. 1. contra Maximum in princip. item lib. de Nat. & Grat. cap. 19. item lib. de Hæres. cap. 41. item lib. contra Adimantum, Manichæi discipulum, & Basilius lib. de Spiritu S. c. 25. & 29. Concil. Chalcedon. Act. 1. Athanas. Orat. 2. contra Arianos, Hilar. lib. 5. & 11. de Trinit. Theodoret. &c.

Respondebunt Lutherani, illis solis hanc Fidei Regulam convenire, & nulli alteri Sectæ: siquidem illi soli ex eadem veros, & eidem Regulæ conformes Articulos Fidei, de DEO, de Christo Domino, de Sacramentis, de Fide, de Operibus, deq; cæteris rebus deducunt, quod alij haud faciunt.

Verùm è contrà est. Hoc ipsum Lutheranis probandum manet: siquidem eodem modo & jure dicunt Calviniani pro se, Sociniani quoque, ac Anabaptistæ, & Quakeri, immo & veteres hæretici, quòd illi veros, atq; eidem Regulæ conformes Articulos Fidei, de DEO, de Christo Dño, de Sacramentis, de Fide, cæterisq; rebus deducant, qui tamen Articuli pleriq; toto Cœlo dissident ab Articulis Lutheranorum, ex eadem S. Scriptura deductis. Igitur

Quæritur Tertiò ex Lutheranis: An habeant certum & infallibile, ac irrefragabile Argumentum, quo demonstrent ad oculum omnibus prædictis à se dissidentibus Sectis, quòd illi soli ex S. Scri-

ptura, tanquam illorum unica Fidei Regula, suos Fidei Articulos rectè & infallibiliter, conformiterq; ad eandem Fidei Regulam deducant: id verò non faciant ab illismet diffidentes Sectæ? Si non habent, ergo frustrà, & sine ratione id asserunt; si autem habent, quodnam illud est?

Respondebunt, quòd illi soli verum S. Scripturæ sensum & interpretationem habeant, quia ad S. Scripturam exponendam, adhibent Regulas rectæ interpretationis, ut v. g. de Cæna Domini Lutherani dicunt, quòd sit Sacramentum Novæ Legis, in quo Caro Christi cum pane sumitur: Calvinistæ non Carnem sumi, sed figuram Carnis, alij alias adferunt plurimas interpretationes, licèt Calvinus in hoc fuerit varius, ut in Discursu de Eucharistia ostendimus. Modò quæritur ex Lutheranis, vel Calvinistis, & alijs cœtibus, quo Argumento demonstrabunt hisce omnibus & singulis, quòd illi malam habeant S. Scripturæ interpretationem & applicationem ad Articulum de Cæna Domini, malamq; aliorum Scripturæ locorum collationem, jam autem ipsi soli habeant rectam & infallibilem?

Recurrent fortè ad Originarios textus fontesvè, ad radices Sacrarum linguarum, ac etiam ad hos Calviniani, Sociniani, cæteriq; refugiunt. Provocabunt ad legitimas consequentias & illationes, vel ad spiritum, seu in ipsis Scripturis latitantem & hærentem, seu privatum per interna uniuscujusq; criteria; & illi æquè ad hunc, atq; ad illas appellabunt: quòcunq; sese vertant, vestigia prementes, aut etiam præcurrentes habebunt adversarios.

Quapropter tali omnes Diffidentes franguntur Argumento: Vel necesse est, ut certo & evidenti, seu Apodictico Argumento probent, quòd S. Scriptura sit illorum, v. g. Lutheranorum solùm, nec aliorum certa & infallibilis Fidei Regula; & hoc quidem nunquam præstabunt: quidquid enim pro se attulerint, illud etiam aliæ dissidentes ab ijs Sectæ in suum derivabunt usum, suiq; juris facient, nec certò & evidenter convinci poterunt, quòd malâ aut nullâ Fide, dictum jus sibi usurpent. Vel si id non possunt probare, necessariò consequitur, illas Sectas, quas damnant & reijciunt, æquè esse veras, atque suam; siquidem æquali jure sua dogmata ex communi Regula Fidei probant, adeòq; exinde sequetur quædam nullitas in Fide, ob manifestam implicantiam contradictionis in adjecto, ut vocant. Sic etenim erunt omnes veræ Evangelicæ Christi Fides, quia omnes eadem infallibili Regula utuntur, ex eaq; sua dogmata & Articulos dedu-

deducunt, & nulla erit, quia dum una se veros Articulos Fidei legitimè deducere, ex illa Fidei Regula sibi adscribit, id altera negat, nullaq; demonstrare potest infallibili Argumento, quo altera non possit legitimè uti, Scripturam S. de Jure suæ potiùs Fidei Regulam esse, sibiq; soli eam competere, nec ulli alteri. Qua in re quanta sit implicantia contradictionis, nemo non videt.

Quòd si Dissidentes tantum contradictionis absurdum admittere nolunt, aliud necessariũ consequens necesse est admittant. Nempè, quòd præter Scripturam detur alia Regula Activa, regulans, ut ita dicam, S. Scripturam, ad hoc vel illud regulatum, hoc est Fidei Articulum. Ratio est, cùm enim sint Correlativa, Regula Regulans Regulatum, unumq; sine altero (quæ natura Correlativorum est) esse nec concipi possit, cùmq; simul & semel Regula & Regulans, seu quæ applicetur & applicet illam, ut ita dicam, passivam Regulam S. Scripturam, non possit esse S. Scriptura ipsa, & sola, ut jam demonstratum est, & insuper, si quisq; prudens rem penitùs sincerè, sine ullo fuco aut dolo consideret, agnóscet, quòd dum omnes & singuli solam S. Scripturam, Fidei suæ Regulam & regulantem asserunt, reverà ipsimet ejusdem sunt, quodammodò Regulæ regulantes, seu applicantes, & dirigentes illam, Scripturam scilicet explicando, & applicando ad hos vel illos Fidei Articulos, aliter & aliter quisq; pro suo genio & ingenio. Hinc est, quòd in Christianitate tot sint ortæ Sectæ, neç erit finis illarum, sicut nec est finis ingeniorum in S. Scriptura rimantium & scrutantium, illamq; pro libitu suo interpretantium. Cùm igitur non possit sola S. Scriptura simul & semel esse Regula & Regulans, ideò omninò necesse est, ut præter S. Scripturam, tanquam Regulam Passivam, admittatur Activa, seu alius Regulans, qui nimirùm dictam Regulam, id est S. Scripturam, applicet ad hoc vel illud Regulatum, scilicet Articulum Fidei; adeòque qui sit simul interpres sensûs Scripturæ, Judex Controversiarum Fidei certus & infallibilis, atq; easdem dirimens, & componens infallibili decretoriâ sententiâ, aliàs necessariò sequitur dicta nullitas omnium dissidentium Religionum Neo-Evangelicarum.

Si enim omnes & singulæ S. Scripturam pro suæ Fidei unica Regula & Judice admittant, consequens est, omnes & singulas esse Evangelicas & Orthodoxas. Etenim unaquæq; non aliam rationem suæ Fidei adfert, quòd sit verè Evangelica, quàm Scripturam: nulla alio principio probat, quòd purum Verbum DEI prædicet, quòd le-

 gitimè

gitimè Sacramenta administret, quòd legitime vocatos Ministros habeat, quòd Symbolum seu Confessio suæ Fidei sit Orthodoxa, quòd item Catechismus orthodoxus, quòd jus habeat Ecclesiam reformandi, & sexcenta alia, quæ in Fidei quæstionibus adferri possent, quàm hoc unico principio, S. nimirùm Scripturâ, quia scilicet est conformis Regulæ & Judici credendorum Scripturæ, quia est ex Verbo Dei scripto sumpta, quia concordat cum S. Scriptura, &c. Hoc enim dicunt Lutherani, hoc Calvinistæ, hoc Sociniani, hoc Mennonistæ, hoc Quakeri, hoc Confessio Evangelica purior, hoc dicebant & veteres rejecti ab Ecclesia hæretici, ut suprà innui.

Undè sequitur, quòd uni eidemq; soli principio ultimo *resolutorio* S. Scripturæ innitentes præfatæ Sectæ, sunt simul veræ & *falsæ* in ratione Fidei. Sunt veræ, ut quælibet earum de se supponere vult: sunt falsæ, quia ex eodem principio Scripturæ toto Cœlo sibi opposita & contraria credunt. Adeòq; per consequens vel nullam esse Fidem in Orbe terrarum, vel Ecclesiam esse Chimæram, (qualis mons in Africa varijs coopertus bestijs & monstris denominatur) Monstrum quoddam horribile, tot diversissimis Religionibus, in essentia credendorum, coadunatis tamen in unum, permittiq; posse Licentiosissimum Libertinismum, quo liberum cuiq; sit, tenere Fidem quam vellet, siquidem omnes ex uno principio essent veræ.

Si horres tam horrendum, & refugis utrumq; contradi*ctionis* extremum, necesse est, ut agnoscas, quod aliqua sit Fides, quæ de facto debet esse vera, & verè Orthodoxa, nec potest esse alia nisi Catholica, id est Universalis; illa, inquam, quæ sese equidem in eodem DEI Verbo fundat, at quod utramq; æquè complectitur paginam, Scriptam nimirùm & Traditam; verbo, quod & calamo Scribæ velociter scribentis, & vivæ, atq; animatæ vocis oraculo loquitur. Verbo, quod se non solâ sinit mortuam circumscribi literâ, sed & vitali voce de aure in aurem audiri, & velut de manu in manum tradi exambit.

Certum est enim, apud omnes unamquamq; rem in eadem principia, causas, rationesq; formales resolvi, ex quibus componitur seu constituitur. Igitur & Fides, & quivis Articulus Fidei resolvi debet in ea principia, causas, & rationes, ex quibus constituitur, adeoque datur aliquod ultimum resolutorium Fidei.

Porrò hoc resolutorium Fidei, nullo modo est solùm illud principium, à Dissidentibus assumptum, nimirùm S. Scriptura & Spiri-

Spiritus Sanctus, (ad quem ultimatè plerumq; recurrunt) ut suprà ostensum est.

Hinc itaq; Fides necessariò in hæc duo Principia resolvi debet, quod signum est, ex eisdem etiam constitui; nimirùm: Primum principium est formale intrinsecum, omnibusq; notum, Dictio, Locutio, seu Revelatio DEI, Veritatis primæ & essentialis, & hoc aliter dicitur Regula Fidei: Secundum formale quidem, sed extrinsecum motivum, magisq; notum, qui illius intrinseci explicativum, applicativum, & declarativum (quod nos aliàs Regulam activam, vivam, animantem, seu Regulantem dicimus) est, videlicet Ecclesia Catholica. Hoc ipsum ita ostendo. Omnis Articulus Fidei potest resolvi in hanc argumentationem, quam in se includit, saltim virtualiter. Statuamus v. g. hunc Fidei sic Articulum: DEUM esse Unū in Essentia, Trinum in Personis, est credendum. Hunc Articulum Fidei resolves: Omne quod DEUS, Veritas prima & essentialis, revelavit, (adde, si placet, ad tollendam æquivocationem, etiam in Verbo Scripto) est de Fide verum, adeòq; credendum, tenendum, Atqui DEUM Unum in Essentia, Trinum in Personis, DEUS, Veritas prima & essentialis, revelavit in Verbo Scripto, Ergo DEUM Unum in essentia, Trinum in Personis esse, est de Fide verum, adeòque credendum. &c.

Major Propositio est tam Orthodoxis, quàm heterodoxis certissima, adeòq; nec ulteriùs probanda, quia ex ipsis terminis nota. Minorem probabis, v. g. illo 1. Joan. 4. Textu: *Tres sunt qui testimonium dant in Cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt;* item Matth. ult: *Baptizantes in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs S. &c* Sed quia hæretici, tam antiqui, quàm recentes, ex his verbis S. Scripturæ Trinitatem non agnoscunt, ut Ariani, Photiniani, Sociniani, Sabelliani, Mennonistæ, Trideitæ, aliter atq; aliter; Orthodoxi verò Catholici ex hoc loco S. Scripturæ per Tres, Trinitatem Realem distinctarum Personarum: per Unum, Unitatem Essentiæ & Naturæ Divinæ intelligunt. Hinc Orthodoxis manet demonstrandum, quòd illi soli dicta verba benè & legitimè intelligant, cæteri secùs. Et ad hoc quidem demonstrandum, non sufficit ad solam S. Scripturam, ejusq; interpretationem, aut spiritum privatum, ejusq; criteria recurrere: nam heterodoxi ad eadem omnia recurrunt, suosq; illorum quivis privatos eruit sensus, adeòq; nondum tolletur dubium, necdum cessabit controversia, adhuc sub

Judice lis erit. Potiùs igitur dicta Propositio Minor resolvenda erit in aliud Principium formale motivum, extrinsecum, magisq; notũ, atq; illius Principij formalis intrinseci applicativum, explicativum, declarativum; nempè in Ecclesiam Catholicam, tanquam Magistram, Interpretem, & Regulantem Quod tali modo facies:

Hoc idem probat Chr. Dreierus. Vide suprà pag. 211. & 12 & seq. & tanquam infallibilem Regulam Fidei Cath. adducit, quâ deficiente, necesse est Schismata & hæreses multiplicari.

Omne quod Ecclesia Cathol. revelâsse in S. Scriptura DEUM intelligit, confitetur, & docet; DEUS Veritas prima revelavit in Scriptura, adeòq; est credendum.

Atqui DEUM Unum in Essentia, Trinum in Personis, in dicto Joannis Textu, alijsq; Ecclesia Cathol. intelligit, confitetur, ac docet.

Ergo DEUM Unum in Essentia, Trinum in Personis, DEUS Veritas prima revelavit in Scriptura.

Si revelavit, ergo est credendum: quia omne, quod DEUS Veritas prima revelavit, est credendum, siquidem illud revelatum esse in dicto Scripturæ loco, Ecclesia docet & proponit. Et hic terminus esto immotus cunctis. Vides, hîc illud primum Fidei Principium resolvi in aliud tanquam magis notum, scil. Ecclesiam, tanquam illius declarativum, explicativum, & applicativum, ad dictum de S. Trinitate Articulum Fidei, tanquam Regulatum? Undè si ab utrinque, tam à nobis, quàm à Dissidentibus, Major Propositio admittatur, tanquam certa & infallibilis, facilè omnis Fidei Controversia cessabit, nec jam lis sub Judice erit. Etenim concessâ Majore, suâpte naturâ, consequitur & Minor, & Conclusio tanquam certa. Nam DEUM Unum in Essentia, Trinum in Personis, ex allatis, alijsq; pluribus Scripturæ locis deducere Ecclesiam Catholicam, constat ex Concilijs, SS. Patribus, & Doctoribus Ecclesiæ, ac deniq; unanimi, perpetuaq; ac universali consensione Orthodoxorum, si paucos excipias heterodoxos, qui suo proprio sensui & arbitrio innitentes, segreges ab Ecclesia facti, ac proindè pro hæreticis habiti. Porrò Ecclesiam Cathol. in Concilijs, SS. Patribus, unanimiq; ac perpetua, & universali consensione, ex Scriptura Trinitatem Personarum deducere.

Modò iterum quæritur ex Lutheranis & Calvinistis, alijsq; qui Trinitatem credunt nobiscum & agnoscunt, vel admittunt hoc Principium formale motivum extrinsecum, magisq; notum, atq; illius prioris Principij formalis intrinseci, applicativum, explicativum, declarativum, nempè Ecclesiam Cathol. ejusq; authoritatem, quæ in

aſſiſtentia Spiritûs S. eſt Magiſtra, Interpres, & Regulans, & admittunt illam Majorem authoritate Conciliorum, SS. Patrum conſenſu firmatam, quæ talis fuit: Omne quod Eccleſia Cathol. DEUM revelâſſe &c. ut ſuprà. Si admittunt hanc unam, debent omnes alias ſimiles ejusdem Eccleſiæ Propoſitiones admittere in alijs Fidei Articulis, & in hæc duo Principia reſolvere, cùm ex eodem Principio alios Articulos nobiſcum credunt, ut: Spiritum S. eſſe DEUM, Proceſſionem ejusdem Spiritûs S. à Patre & Filio, Duas Naturas in Chriſto, Beatiſſimam, quòd ſit Mater DEI; ſi non admittunt, quomodo Arianorum, Sabellianorum, Trideitarum, &c. &c. varias interpretationes de Trinitate, vel potiùs errores effugient?

Ex his clarè patet, quomodo ſoli Catholici, Articulos Fidei cùm reſolvunt in auctoritatem Eccleſiæ Cathol. & Conciliorum, SSq; Patrum conſenſum, reſolvunt illos conſequenter in auctoritatem Divinam, cùm Eccleſia Cathol. Concilia Generalia, & SS. Patres, habeant continuam aſſiſtentiam Spiritûs S. *contra quam non prævalebunt portæ inferi.* Diſſidentes verò omnes in ſolam S. Scripturam reſolvunt, quam pro libitu ſuo explicantes & regulantes illam, prout cuiq; placet, per ſpiritum privatum, qui alius eſt Lutheranorum, alius Calviniſtarum, & alius aliorum plurimorum cœtuum.

Diſcurſus Theol.

De Motivis, propter quæ debent relinqui privati Cœtus omnium Proteſtantium.

Expendamus cauſas, ſi juſtæ fuerint, quare Populi Germaniæ, Angliæ, Hollandiæ, receſſerunt ab Eccleſia Cathol. Rom. Primò in Germania, primam receſsûs Proteſtantium cauſam fuiſſe gravem Lutheri iram & offenſionem in Pontif. Romanum, quòd in prædicatione ſolemni Indulgentiarum Apoſtolicarum æmulis aſſumptis, ipſe Lutherus neglectus; placuerunt ipſi Indulgentiæ, quas prædicare ambiebat, & non ſemel prædicabat; placuit Fides Eccleſiæ Romanæ, quam ſemper tenuit, & publicè prædicavit; diſplicuit ſuæ perſonæ contemptus, qui illum in furias egit, ut illum vindicaret, omnia in Eccleſiam probra excogitanda & evomenda erant, unde ipſemet faſſus eſt: *Hæc res non propter DEUM incepta eſt, nec propter DEUM finietur;* nempè, propter lucrum temporale, quod ſpera-

sperabat Lutherus ex quæstu Indulgentiarum non modicum proventum, quem posteà & sibi, & Suis concessit per amplam indulgentiam, injciendi manus in bona Ecclesiastica & supellectilem.

In Anglia invasit Henricum VIII. Angliæ Regem, libido repudiandi legitimam Conjugem, & ducendi Bolenam. Obstat Pontifex Regis libidini, anathematis pœnas intentat, quas ut effugiat Rex, & Bolenam retineat, excutit jugum Pontificis, advocat hostes Ecclesiæ Romanæ, opima illius suis asseclis in prædam exponit. Res mira, per tot Sæcula in toto Regno, sicut in alijs, Fides Romana ut Sancta & vera colebatur & defendebatur, & ideò Anglia Sancta, ob Fidem Sanctam passim dicebatur, & ecce, subitò in Germania ob quæstum Luthero subreptum, in Anglia ob libidinem Regis in Bolenam, contra jura Divina & humana, proclamata est erronea. Simili prorsùs modo & causâ hæresis Batavica exordium habuit, nisi quòd in Anglia Regis in Pontificem, in Belgio Principis in Hispanos offensio, hæresis causam ministravit. Illi ergo, qui ob prædictas causas recesserint ab Ecclesia Cathol. Romana, imaginantur se esse in nova quadam, de qua ignorant, inter tot vix numerabiles Sectas, ubi hoc tempore subsistat, aut ubi delituerit per mille annos, ab Anno quingentesimo, quo defecisse Ecclesiam veram fingunt, usq; ad Lutherum An 1517. resuscitatam somniant, scilicet per Lutherum, Zwinglium, Calvinum.

Hanc tamen Ecclesiam imaginariam, volunt omnibus adeò notam esse, licet dicant invisibilem, ut quisq; debeat relictâ Ecclesiâ Romanâ ad eam convolare, cùm illam ignorent ubi sit, nam vident suos cœtus penè infinitos, ætate, numero, authoritate, exiles, & vix in aliqua parte conspicuos, tamen præ omnibus sapere Majores suos docere, & totam antiquitatis sapientiam, authoritatem illi cedere debere, dicunt enim, errârunt Patres etiam illorum 500. annorum. Sic Lutherus & Calvinus. Ergo si errârunt SS. Patres & Ecclesiæ Doctores, *quos Spiritus S. posuit regere Ecclesiam DEI*, quomodo non debuit errare Lutherus & Calvinus? ergo vana est Fides Lutheri & Calvini, cùm illam habeant à SS. Patribus, quos fingunt errâsse: undè spretis SS. Patribus, pro Regula Fidei suæ & intelligentia Scripturarum, proprij capitis sensum substituunt. Sic non mirum, quod non habeant unam Fidem, sed in tot Sectas scindi, nec de necessarijs ad salutem fundamentum inter se invenire: quo pacto ergo poterunt coram DEO & Tribunali illius excusationem suæ pertinaciæ locum invenire?

ad Ephes. 4

Jactant quidem, suas Sectas cum Græca Ecclesia semper convenisse. Sed frustrà. Nam Græca Ecclesia ad annum circiter 869. cum Ecclesia Romana conjuncta fuerat, quo tempore nec de Luthero, nec de Calvino somniatum est; nec modò etiam Græci Lutheranos & Calvinistas pro Fratribus agnoscunt, nec unquam agnoverunt, immo in suis Scriptis illorum errores fortiter oppugnârunt, ut patet ex Censura Confessionis Augustanæ, quam Jeremias Patriarcha Constantinop. multis erroribus refertam repudiavit. Nam Ecclesia Græca, licet recesserit ab Ecclesia Romana, tamen multos cum Ecclesia Romana tenet Articulos, ut v. g. Sacramenta, Missæ Sacrificium, Intercessionem Sanctorum, veram & realem præsentiam Christi Domini in Eucharistiæ Sacramento, sub speciebus panis & vini, vide suprà pag. 484. Confessionem Sacramentalem, Orationem pro defunctis, Jejunium Quadragesimale, Monachatũ, &c. Misera hæc concordia cum Græcis, cùm hæc omnia Protestantes rejiciant. Misera sanè, cùm Matrem suam dereliquerint, nullibi terrarum pro Fratribus agnoscuntur, nec ipsimet sibi sunt Fratres, in tot Sectas & Schismata divisi. Politicam tantùm quandam inter se habent concordiam, cùm sæpiùs dicant Lutherani, mallem fieri Papista, quàm Calvinista; & Calvinistæ dicunt, mallem fieri Papista, quàm Lutheranus.

Hæc quicunq; legis, redi ad mentem sanam, intra in veritatis Sacrarium, audi sinceros primitivæ Ecclesiæ Doctores, ex quorum doctrina salus tua æterna dependet, acquiesce Judicibus primævis quingentorum annorum, quos veridicos non semel Lutherus & Calvinus agnovit, licèt coram indocta plebe, ad illam decipiendam, & seipsos firmandos, contumelijs affecerint, quos non dubitas per rectam Fidem salutis metam apprehendisse; è contra verò erroneam Novatorum viam reijce, quam Antiquitas ignoravit, quæ habet cum omnibus Sectis antiquis commercium, quam Sacrarum literarum Oracula condemnant, quam ratio ipsa præcipitem ad æternam damnationem, ut jam per totum librum vidisti, ostendit. Sed dices: Ministri nostri alia, quàm Patrum libri clamant. Sed quid indè? nescis, quòd Veritas non est clamorosa. Numquid & Lutherus non clamavit? quid Calvinus, quid Zwinglius, quid Carolstadius contra Lutherum? immo ipsimet contra seipsos nonnè clamârunt? Sed audîsti, & legisti, quàm indigna clamârunt. Neq; Ministri sunt Doctores tui, quos DEUS nullo modo posuit ad regendam Ecclesiam,

sed deceptores, & ipsi seipsos intruserunt. Scis quare? quia contra Ecclesiam Cathol. Rom. magno stipendio, & amplis Ecclesiæ possessionibus, copioso auro & argento Ecclesiæ conducti sunt: his familiam sustentant, uxores suas ornant, filias elocant, pro familia sua, non pro salute tua laborant; tuam vero salutem negligunt, credas quidquid velis? salveris vel condemneris? parùm, vel nihil curant, modò spolijs Ecclesiæ Catholicæ fruantur, & habeant suam temporalem commoditatem. Nec dubito, quin multi hæc contra suam conscientiam faciunt, quæ illos sæpiùs ut rabidus canis mordeat; attamen sic pereunt in his angustijs manentes, ex una tortura ad aliam infelices transferuntur. Non dubito etiam, quod multi sint, qui Veritatem Catholicam agnoscant, tamen ob varios respectus, & humanas rationes, puta timorem, pudorem, respectum Parentum, Consanguineorum, suas hæreses deserere nolunt: at major præ his omnibus debet esse respectus, salus animæ tuæ.

Antilogiæ Lutheri in materia Fidei.

Quæ omnes Protestantes in plurimas Sectas diviserunt: nam Lutherus, cùm apud illos æqualem habuerit auctoritatem, tam affirmans, quam negans eadem dogmata, alij negativa, alij affirmativa de ijsdem rebus, illius secuti sunt placita, & qui secuti sunt negativa, quare etiam non affirmativa? nam utrumque ex ore illius processit.

1. Septem ponenda Sacramenta. Lutherus de Poteſt. Papæ.
   Tantùm tria sunt Sacramenta pro tempore ponenda. Luth. de Captivit. Babil.
   Duo tantùm sunt Sacramenta. Lutherus ad Waldenses.
2. Baptismus omnia peccata remittit. Luth. in Capt. Bab. de Bapt.
   In puero post Baptismum negare remanens peccatum, est Paulum simul & Christum conculcare. Luth. in Assert.
3. Confirmatio est Sacramentum. Luth. de Poteſt. Papæ.
   Mirum, quid illis in mentem venerit, quòd Sacramentum Confirmationis fecerint. Luth. de Captiv. Babil.

4. In

4. In Sacramento Altaris non est panis & vinum, sed species panis & vini. Luth. in Serm. de Eucharist.
Thomistica doctrina est, transubstantiari panem & vinum. Luth. de Captiv. Babil.
5. Sicut panis & vinum transubstantiatur, ita & nos in Spirituale Corpus transmutamur. Luth. in Serm. de Eucharist.
Impius & blasphemus est, si quis dicat, panem transubstantiari. Luth. lib. contra Regem Angliæ.
6. Missas pro vivis & defunctis valere, tota approbavit Ecclesia. Luth. de 10. Præceptis.
Impijssimus usus est in Ecclesia, persuaderi, Missam esse opus bonum & Sacrificium. Luth. de Captivit. Babil.
7. Sacerdotes honorandi sunt à Subditis. Luth. in Decalog.
Nullum est in Novo Testam. Sacerdotium. Luth. de Capt. Babil.
8. Confessio Auricularis in Ecclesia, etsi ex Scriptura probari non possit, utilis tamen est, immo & necessaria. Luth. de Capt. Babil.
Nos fatemur, in Papatu &c. veras Claves in remissionem peccatorum. Luth. Epist. ad Anabapt.
Confessio Auricularis est fictio hominum. Luth. de 10. Leprosis.
9. Matrimonium in Ecclesia DEI Sacramentum est. Luth. de Potestate Papæ.
Matrimonium &c. merum ludibrium factum est. Luth. de Capt. Babil.
10. Ordo in Ecclesia Dei Sacramentum est. Luth de Potest. Papæ.
Sacramentum Ordinis Ecclesia ignoravit, inventumq; est ab Ecclesia Papæ. Luth. de Captiv. Babil.
11, Extrema Unctio Sacramentum est. Luth. de Potest. Papæ.
Si usquam deliratum est in Extrema Unctione, nunc præcipuè deliratum est. Luth. de Captiv. Babil.
12. Si potestas Papæ non esset à DEO, nec Jure Divino, tam diù subsistere non potuisset. Luth. de Potest. Papæ. NB.
Certus sum, Papatum Regnum esse Babylonicum.
13 Vita Christiana credere & diligere, at diligere nihil est, nisi benè facere. Luth. de 10. Leprosis.
Sola Fides Christi necessaria, quâ justi simus, cætera liberrima, neq; præcepta ampliùs, neq; prohibita. Luth. ad Galat. Cap. 2.
14. Ecclesia errare non potest. Luth. de 10. Præceptis.

15. Ideò

15. Ideò poſiti ſunt Canones Patrum, ut dirigant populum. Luth. in 10. Præcepta, cap. 5.
Neq; Papa, neq: Epiſcopus, neq; ullus hominum habet jus unius ſyllabæ conſtituendæ ſuper Chriſtianum hominem. Luther. de Captivit. Babil.

16. Rectè concluſi, Meritum Chriſti theſaurum eſſe Eccleſiæ, & Sanctorum meritis juvari, certum eſt. Luth. Conclu. 10. contra Eckium.
Pro meritis S. Petri, ne unum quidem obulum darem, ut me adjuvarent, quia ſe ipſum juvare non poteſt. Luth. in Art. 4. 9. 6.

17. Contra veritatem Apoſtolicarum Veniarum qui loquitur, ſit ille anathema & maledictus. Luth. in Reſolut.
Indulgentiæ nihil ſunt, niſi Rom. Pontificis impoſturæ. Luth. de Captivit. Babil.

18. Non ſolùm credo, ſed etiam certiſſimè ſcio, Purgatorium eſſe. Luth. in Diſput. Lipſienſi.
Tutius eſt, totum Purgatorium negare. Luth. de abrogan. Miſſ.

19. DEUS nobis liberam voluntatem contulit, cur tu illam liberam non permittis? Luth. in explicat. Orat. Dominicæ.
Liberum Arbitrium figmentum eſt in rebus, ſeu titulus ſinè re. Sed omnia, ut Wiclephi Articulus Conſtantiæ damnatus rectè docet, de neceſſitate abſoluta eveniunt. Luth. in Aſsert. Art. 26.

20. Sæpè nullus vir in Concilio eſt, qui Divinum Spiritum vel modicum olfecerit, ſicut contingit in Concilio Nicæno, ubi de uxoribus Sacerdotum agebatur. Luth. in Serm. Attendite à falſis Prophetis.
Concilijs nihil derogo. Sed omnium fuit Sanctiſſimum Nicænum. Luth. in Diſput. Lipſienſi.

Calvini Antilogiæ.

Etiam Calviniſtæ per hanc contradictoriã doctrinam Calvini de eadem re, in multiplices Sectas ſciſſi ſunt.

1. Verbo DEI nulla impoſſibilitas objicienda. Calvin. ad C. 1. Luc. Iſtud ſomnium de poteſtate abſoluta in DEO, quam Scholaſtici introducunt, execranda blaſphemia eſt. Calv. ad Cap. 23. Iſaiæ.
Etiam ex defectu Omnipotentiæ Divinæ, negat Corpus Chriſti in SSmo Sacramento.

2. Nomen JESU Chriſti venerandum eſſe, ita reputanda eſt nobis in hoc nomine Divina Chriſti Majeſtas, ut reverentiam apud nos obtineat, quæ unicè debetur & æterno DEO. Calv. ad Matth. Cap. 1.

Plus

Plus quàm ridiculi sunt Sorbonici Sophistæ, qui ex præsenti loco, *ut in nomine JESU omne genu flectatur*, genu flectendum esse colligunt, quoties nomen JESU pronunciatur. Calvin. ad Cap. 2. Epist. ad Philip.

5. In Sacra Cæna miraculum agnoscimus, quod & naturæ fines, & sensûs nostri modum exuperat, dum Christi vita nobis fit communis, & ejus Caro nobis in alimentum datur. Calvin. Tract. de Concordia ineunda.

Negat verò contra Asseclas Lutheri miraculum, quod sibi, ait, fabricant, quo sublato evanescit DEUS cum sua Omnipotentia. Calvin lib. 4. Instit. cap. 17. §. 24.

Vide plures Antilogias Calvini apud varios Catholicos Authores. Vide etiam Discursum Theolog. de reali præsentia Christi in Sacram. Eucharistiæ. pag. 465. 466. quàm clare & affirmat, & negat Christum in Sacramento Eucharistiæ.

Depravatio Scripturæ à Luthero.

1. In Epist. 2. Petri 1. Fratres magis satagite, & per bona Opera certam vocationem vestram faciatis; Lutherus erasit hæc tria verba, *per bona Opera*, ut ostenderet, solam Fidem necessariam ad salutem.

hæretici eradebant ex Scripturis, si quid illis contrarium fuit. Vide supràs. Hieron. p. 233. circa med.

2. Epist. ad Rom. Cap. 30. Arbitramur hominem justificari per Fidem; Lutherus addidit *solam*, ut excluderet bona Opera: & cùm de hoc reprehenderetur, respondit: Sic volo, sic jubeo.
3. Marci 14. & Luc. Cap. 22. Hoc est Corpus meum; pleriq; Sectarij imprimunt, Hîc est Corpus meum.
4. Joan. 6. Ego sum Panis vivus; cum Calvino substituunt, loco vivus, vivificans.
5. Jacobi Cap. 5. Confitemini alterutrum peccata vestra; ipsi ponunt, confitemini peccata vestra erga invicem.
6. Ad Hebræos Cap. 13. Honorabile Connubium in omnibus; ipsi mutant, inter omnes: ut defendant, Matrimonium licitum omnibus, ut Sacerdotibus, Monachis, & Monialibus.
7. Epist. ad Ephes. Cap. 5. Sacramentum hoc magnum est; ipsi ponunt, Secretum hoc magnum.
8. Epist. 2. ad Thessalon. Cap. 2. Tenete Traditiones; ipsi ponũt, tenete documenta.
9. Epist. 1. ad Corint. Cap. 9. Numquid non habemus potestatem muli-

mulierem Sororem circumducendi? Lutherus Sorore minimè contentus, addidit, in uxorem.

In Anglia mutatio libri authentici publicarum precum, quem sibi ab initio pro puro Verbi DEI, & Fidei suæ instrumento Lutherana Secta proposuit. Nam in prædicto libello sub Rege Eduardo & Regina Elisabetha, pro vera Scriptura legebatur Tobiæ Cap. 5. 6. & 8vum, Danielis Cap. 14. & quædam ex 18. ex Ecclesiast. Cap. 46 non pauca. Hæc autem omnia, aliaq; sub Jacobo Rege eadem Ecclesia ex libro publicarum precum tanquam apocrypha, penitùs expunxit, uti apertè ostendit examen libelli publicarum precum prælo datum An. 1610. pag. 30. Cùm ergo Ecclesia Anglicana, quod pro Verbo DEI habuit, posteà tanquam apocrypha rejecerit; cùm Lutherus & Calvinus & ad invicem, & cum alijs uterq; pugnavit, truncando, addendo, depravando Scripturas, uti res & occasio exigebat accommodandi se hominibus, tale de illis potest formari Argumentum:

Non potest ex DEI Spiritu ille loqui, qui vel semel in doctrina Fidei sibi & alijs contradicit. Sed tales fuerunt Lutherus & Calvinus, qui ad invicem sibi contradicebant, & uterq; contradictoria asserebat. Ergo non potest Lutherus & Calvinus loqui ex Spiritu Divino. Si enim in illis contradictio & depravatio Scripturarum reperiatur, in cæteris omnibus tota Scripturæ Fides evanescit, cùm ipsi maximè Scripturam ubiq; crepent: non autem potest veritas fundari in depravata & truncata Scriptura. Adde, quòd Lutherus sæpiùs pro sua doctrina timuit æternam damnationem, dicens: *Quam sæpè mihi cor palpitavit, tu solus sapiens, &c. quod Christiana Ecclesia decrevit, totq; annos credidit, tu tanquam falsum evertis.* Ergo non Spiritus DEI, sed purè Fides humana fuit Lutheri & Calvini, cùm Calvinus etiam fuerit discipulus Lutheri.

Fides purè humana fuit Lutheri & Calvini

Confirmatur. Illa Religio est falsa, quæ continet hæreses ab Ecclesia primitiva damnatas, quam dicunt veram fuisse quingentorum annorum: atqui moderni cœtus Lutheri & Calvini continent hæreses ab Ecclesia primitiva damnatas. Ergo

Minor probatur. Nam Lutherus & Calvinus docent, bona Opera non esse necessaria ad salutem, sed sufficere solam Fidem, & ad hoc depravavit S. Scripturam, eradendo hæc tria verba, *per bona Opera*, & addendo *solam*. At hæc fuit etiam hæresis Simonis Magi teste S. Irenæo lib. 2. cap. 20. & Eunomianorum, olim ab Ecclesia damna-

damnatorum circa An. 390. teste S. August. Hær. 54.

Lutheri & Calvini doctrina est, Traditiones reijciendas. & solùm Scripturam recipiendam. Eadem hæresis à primitiva Ecclesia damnata est in Ario, Nestorio, Eutychete, Dioscoro, teste S. August. lib 1. contra Maximum cap. 2. & hos Lutherani & Calvinistæ habent pro hæreticis.

Lutherus & Calvinus negant Sacramentum Pœnitentiæ & Confirmationis, doctrina hæc tanquam hæretica, in Novatianis olim ab Ecclesia proscripta, teste S. Cypriano lib. 4. Epist. 2.

Docet Lutherus & Calvinus, olim visibilem Ecclesiam, posteà perijsse, & illam in suo cœtu tantùm esse; scilicet apud Lutherum, Calvinum, Zwinglium, & alios plures, qui ex Luthero & Calvino prodiêrunt. Sed etiam hic fuit error Donatistarum, teste S. August. de Unit. Eccles. cap. 12.

Docet Lutherus & Calvinus, Venerationem Sanctorum & Reliquiarum, Imaginem Christi, aut Sanctorum, esse idololatriam. Idem asserebat Vigilantius hæreticus, teste S. Hieronymo, & olim Iconomachi, ab Ecclesia damnati, teste Cedreno & Nicephoro de Iconomachis. Sed contrà est: Actor. 19. legimus, quomodo sudaria & semicinctia à corpore Pauli deferrentur ad languidos, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. En quomodo DEUS his prodigijs ostendit, se velle per Reliquias Sanctorũ beneficia hominibus conferre, morbos curare, dæmones expellere, eo ipso declarat, se vellè in illum finem Reliquias illas in pretio & honore habere. Si credis Scripturæ, lege illam Actor. Cap. 19.

Negat Lutherus & Calvinus, pro defunctis orandum, observandùm Jejunium Quadragesimale, aut aliud ab Ecclesia præscriptum. Idem negârunt olim Aetiani hæretici, teste S. Epiphan. & S. August. de Hæresibus cap. 53.

Quid clarius, quàm quòd hæreses olim damnatas, Lutherus & Calvinus docuerunt & renovârunt, & quidem plerasq; ante tempora S. August. annorum 400 cùm tamen ipsi fateantur veram & primitivam Ecclesiam annorum 500. quæ has hæreses damnavit. Cùm ergo Ecclesia vera Sectas prædictas & errores damnavit, damnatos resuscitavit Calvinus & Lutherus, prout Serenissimus Princeps Georgius, Dux Saxoniæ, in sua Relatione de Luthero ad oculum ostendit. Deindè, Calvinus recipit Apocalypsim, ut librum Canonicum, & reijcit bona Opera, quæ sæpissimè recommendat liber Apocalypsis, ut legenti cuiq; patet: Lutherus illum reijcit.

Di-

Dilemmata contra Sectarios.

Quæritur: Vera Christi Ecclesia, estnè fallibilis, an infallibilis? Si respondeat, est infallibilis; quomodo ergo est falsa Ecclesia Romana, quæ ab initio fuerit vera Ecclesia, ut ipsi concedunt. Si dicat, esse fallibilem; undè ergo constat, Lutheri Ecclesiam non esse falsam, si Ecclesia vera possit esse fallibilis, & à Fide deficere, cùm etiam & Calvinus, & Zwinglius, & Servetus, & multi alij dicant, apud se veram Ecclesiam.

2dum. Ecclesia Cath. Romana, à qua Lutherus & Calvinus accepit Scripturam Sacram, vel fuit tum temporis vera, *vel falsa*? Si dicat, fuisse veram, damnandus est Lutherus, & Calvinus, & omnes asseclæ, quòd à vera Ecclesia recesserint. Si dicat, fuisse falsam, quomodo constat Luthero & Calvino, quòd habeat veram, & non falsam Scripturam, cùm eam à falsa Ecclesia acceperit; quomodo gloriari possunt, quòd purum Verbum DEI habeant?

3tium. Donum miraculorum, vel est certum signum Ecclesiæ, vel non est. Si dicas, non esse certum signum, accusas Christum fraudis, qui miracula pro signo certò & indubitato proposuit Marci 16. *Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur &c. &c.* Deindè, quomodo ipsum Christum Filium DEI, quomodo Apostolos ut certos veræ Fidei præcones admittes, si omnia omnium temporum miracula excludes, debebis negare, verum DEI cultum fuisse in Synagoga, quem DEUS per miracula Prophetarum, & multa signa probavit; hîc certò vacillabis, hîc prima fundamenta Fidei convelles, & ad quendam atheismum inclinabis. Si miraculorum notam, ut certum Fidei veræ fundamentum non admittes, insultabunt tibi Pagani, insultabunt Judæi & Turcæ, quòd falsam habeas Fidem, cùm miracula reijcias. Si autem admittas, donum miraculorum certum signum veræ Ecclesiæ, jam clarum erit, solam Ecclesiam Romanam Cath. esse veram, in qua sola, sicut in primitiva, sic in moderna patrantur miracula. Deindè, non possunt Lutherani & Calvinistæ negare, quòd miracula non sint manifestæ Notæ veræ Ecclesiæ; nam Lutherus & Calvinus voluerunt probare veras suas Ecclesias per miracula. Lutherus voluit liberare à dæmone possessam mulierem, in signum veræ suæ doctrinæ: sed frustrà. Nota multis hæc Historia. Voluit nomine Nasenum submersum ad vitam revocare, teste Cochlæo; sed frustrà, teste Staphilo, qui huic actioni interfuit,

terfuit, & testatam reliquit in libro, qui inscribitur, *Absoluta Responsio*. Etiam Lutheri Asseclæ, teste Cochleo, prænunciârunt diem Judicij brevi futurum ad Annum 1533. Calvinus etiam, teste Bolesco, induxit quendam Brulæum nomine, ut se fingeret mortuum, quem cùm vellet fictè suscitare, verè mortuus apparuit, in pœnam fraudis.

Aliud evidentissimum documentum, ad deserendos privatos omnium Dissidentium Cœtus, ex principijs illorum probatur.

Omnes Protestantes hoc unicum pro Fidei fundamento assumunt principium, *quòd scilicet solum Verbum DEI scriptum, seu sola S. Scriptura sit adæquata & sufficiens Regula seu norma, Judexq; Fidei seu credendorum, exclusâ Ecclesiæ Catholicæ Magistrâ, auctoritate & Traditione illius, exclusis Concilijs probatis, SS. Patrum testimonijs consensu perpetuo firmata populorum.* Hâc Fidei Regulâ contra Catholicos pugnant Lutherani, Calvinistæ, Sociniani, Anabaptistæ, Quakeri, ex hoc unico principio, velut fonte, suas unusquisq; cœtus Confessiones, & Symbola Fidei, & Articulos cudunt & conficiunt, tam sibi, sicut Cœlum cum terra, Ortus cum Occasu propinquos. Quæritur ex illis: Si una omnium & singularum, Regula, norma, & Judex Fidei sola S. Scriptura, quod quidem omnes concedunt, dicant, cur non omnium ac singularum eadem Confessio? cur non ijdem Articuli Fidei? cur non eadem Fides omnium ex eodem principio, sed diversæ Confessiones, & Fides plures, & diversi Fidei Articuli, in quibus se ad invicem condemnant & anathematizant: numquid Spiritus S. ut S. Scripturæ Author sit, sibi contrarius? num quod in una Fide affirmat, in altera negat, pluresq; diversas omnibus cœtibus dictat? Pulchrè quidam in hæc absurda ait:

Vna Fides cùm sit, qualem tenuère Parentes,
Cur nunc tot Fidibus luditur una Fides?
Vnus cùm Fidei sit Iudex Pagina Sacra,
Cur sunt tam multæ, non sinè lite, Fides?

Author Tubæ, suprà pag. 47. vers. 9. ait, quòd Lutherani & Calvinistæ Socinianos, Anabaptistas, Quakeros, & alios (non autem se

 ipsos)

ipsos) habent pro hæreticis. Sed quòd contra omnem rationem id faciant, nemo non videt: nam si eodem principio, eâdem Regulâ, id est solâ Scripturâ omnes utantur, imò Ariani, Macedoniani, Eunomiani, Pelagiani, Valentiniani, Marcionistæ, Donatistæ (vide suprà pag. 298. & seq.) hoc principio, hâc Regulâ utebantur, non video, quomodo ipsi non incurrant notam hæresis, vel si hæretici nolunt vocari, non deberent esse hæretici, Sociniani, Anabaptistæ, Quakeri, & alij, imò & antiqui hæretici, ut Ariani, Macedoniani, & alij, ut suprà, cùm hi omnes non sensum Scripturæ secundùm explicationem SS. Patrum & Conciliorum, sed Scripturam crepabant pro suis hæresibus, cùm secundùm omnes SS. Patres, veritas Catholica non in legendo Scripturas, sed in intelligendo consistat, ut fusè in Discursu de Traditionibus ostendimus; & hoc est tam clarissimum, ut etiam Christianus Drejerus, Theologus Regiomont. habet, aliàs apud Suos (ut illum vocat Author Tubæ pag. 44. N. 3.) Doctor & Summas Theologorum in Prussia, vide illius sententiam suprà pag. 239. & seq. conformem Ecclesiæ Cath. Romanæ, contrariam verò hæreticam, quæ solâ Scripturâ nititur, secundùm proprium cujusq; sensum, quam si omnes Protestantes effugere volunt, & emergere ex tenebris hæresum, saluberrimam, imò sanissimam, & verè orthodoxam doctrinam ejusdem Christ. Drejeri sequantur, vide illam suprà pag. 211. & seq. aliter (ex charitate Christiana dicimus) cæco modo, & sine omni ratione operabuntur salutem suam, imò certissimam sibi causabunt æternam damnationem, cum Socinianis, Anabaptistis, Quakeris, & alijs antiquis hæreticis, si eodem principio & Regulâ cum illis in credendo procedent, & hoc est tam clarum, ut est clarum, esse Solem in Cœlo, quod sic clariùs ostendo.

Quomodo Veritas Catholica à falsitate hæretica dignoscitur, vide suprà pag. 186.

Peccavit Lutherus, volens sub prætextu Reformationis tollere Cathol. Ecclesiam, per eadem punitus, cùm adhuc vivens vidit alios sibi contrarios Reformatores, suamquè Reformationem tolli, aliâ Zwinglio-Calvinisticâ Reformatione, uterq; iterum, tam Lutherus, quàm Calvinus, puniti sunt novis Arianis, Servetianis, Socinistis, Menno Anabaptistis, qui ex eadem Scriptura alias illis contrarias Reformatorias confessiones effecêre. Dicent Lutherani, nos id meritò objicimus Romano-Catholicis: idem Quakerus Schewen oggerit Lutheranis & Calvinistis. Peccavit Lutherus & Calvinus, quòd Traditiones Ecclesiæ repudient, quòd præter duo aut unum rejciant cætera Sacramenta Ecclesiæ, tot Sæculis sacrosanctè habita; item Con-

fessio-

fessionem Auricularem, Missæ Sacrificium, Altaria, Orationes, Processiones, Vitam castam & cœlibem Sacerdotum & Monachorum, &c. quæ omnia erant antiquæ Ecclesiæ: per eadem puniuntur Lutherus & Calvinus per Quakeros, cùm hi ijsdem recalcitrent, nullas admittentes Traditiones, imò etiam & Baptismum pro Traditione humana habent, atq; ideò eum ut humanam Traditionem reijciunt, non duo, sed nec unicum Sacramentum agnoscunt, Templa, Orationes, Cantum in Templis, Sacerdotium, Confessionem; Præsentiam Sacerdotum in contrahendis Matrimonijs prorsus reijciunt, Magistratum nullum admittunt, nec Spiritualem, nec Sæcularem, ita ut quisq; sit sibi Sacerdos, quisq; Rex, quisq; omnia. Hæc igitur & similia profundiùs trutinanti, occurrent plura, per quæ DEUS punit Reformatores Ecclesiæ Cathol. Romanæ, Lutheranos & Calvinistas, adeò, ut jam ijs non sit opus Romanam Ecclesiam oppugnare, siquidem jam altero Sæculo in ea oppugnanda laborant, nec tamen expugnare possunt, cùm Christus dixerit: *Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Potiùs itaq; omnia arma, tam offensiva, quàm defensiva, vertant in Quakeros, in hæc absurda, & si zelum habent Ministri & Prædicantes erga salutem animarum, exerant vires potiùs erga hocce hominum genus, quod sensim ad nullitatem Fidei, imò ad Atheismum devolvitur. Verùm nihil efficient, si solius Scripturæ armis & telis utantur, etenim ijsdem sese defendunt & oppugnant hostes suos Lutheranos & Calvinistas Quakeri. Nemo ergo non videt, quanta mala subsequuntur inter Dissidentes, in gravissima materia Fidei, cùm ex eodem principio & Regula, Sacramenta Ecclesiæ alij probant, alij negant, & alia omnia, ut suprà patuit. Quæ ergo est certitudo Fidei inter Dissidentes & salutis æternæ, prudens & benevolus consideret Lector.

Matth. 16

Discursus Authoris.

Pag. 27.

MElanchton in Epist. ad Walden. pag. 280. ait: Similitudo Rituum, qui ab hominibus instituti, nequaquam necessaria est: neq; dissimilitudo & varietas Rituum & Cæremoniarum disjungere debet mentes nostras. Confessio Argent. cap. 14. ait: Modò nihil impium jubeant. Confessio Helvet. in Præfat. Art. 17. ait: Diligenter docemus, in quo potissimùm sit sita veritas & unitas Ecclesiæ, ne

temere Schismata excitemus, & in Ecclesia foveamus, sita est non in Cæremonijs & Ritibus externis, sed magis in veritate & unitate Fidei Catholicæ.

Discursus Theolog.

De vera concordia, in quo consistit inter Ecclesiam Cathol. Rom. & Protestantes, quantum attinet ad Ritus & Cæremonias.

CErtum est. *Primò*. Multa esse, in quibus nobiscum adversarij conveniunt. Fatentur enim, aliquas Cæremonias necessarias esse ad Sacramentorum administrationem, præter Cæremonias, quibus continetur Sacramentorum essentia. *Secundò*. Dicunt, eas Cæremonias esse adhibendas, quæ habent in Scriptura mandatum vel exemplum, ut Orationes, gratiarum Actiones, Exhortationes, Psalmodias; ista enim fuisse in usu Apostolorum, ut patet ex 1. Corint. 14. & 1. Tim. 2. *Tertiò* fatentur, Ecclesiam posse statuere de his Cæremonijs, quæ habentur in Scripturis, certum ordinem & modū, quæ servari debent, ne fiat confusio. Ita Lutherus lib. de pijs Cæremonijs, & lib. de Formula Missæ. Calvinus lib. 4. Instit. cap. 10. §. 14. Chemnicius in Exam. 2. Part. pag. 171. Deniq; idem probant omnes eorum Agendæ, quas singulæ ferè Ecclesiæ illorum particulares habent. Item Lutherus loco cit. Confess. August. Art. 14. & 26. & Philipp. in loc. cit. de Cærem. & Illyricus in Apolog. pro Confess. Antverp. cap. 10. Et communiter Lutherani fatentur, posse Ecclesiam instituere aliquas Cæremonias, ad eruditionem, & splendorem, & ordinem Ecclesiæ, modò absit obligatio & opinio cultûs. Calvinus verò lib. 4. Instit. cap. 10. §. 11. dissentit ab his omnibus, & dicit, nullo modo id licere. Idem sentire videtur Brentius in Confess. Wittemberg. Cap. de Cæremon. cum Calvino, licèt fuerit Lutheranus. Idem & Chemnicius satis apertè docet cum Calvino contra Lutherum, pag. 166. Philippus verò tantoperè videtur defendere Cæremonias, ut non dubitaret dicere pag. 22. in Art. 21. Confess. August. *Apud nos magna ex parte veteres ritus diligenter observantur. Falsa enim calumnia est, quòd omnes Cæremoniæ, omnia vetera instituta, in Ecclesiis nostris aboleantur.* Nota Lector, dum Philippus dicit, magna ex parte veteres ritus observantur, & falsam calumni-

calumniam, quòd omnes Cæremoniæ, omnia vetera inſtituta aboleantur, fatetur Philippus, quòd aliquos veteres ritus, vetera inſtituta rejecerint Veteris Eccleſiæ: quâ authoritate verò aliquos veteres ritus, vetera inſtituta Veteris Eccleſiæ rejecerint, aliquos retinuerint, & quare hos, & non alios, vel non omnes, cùm tam illi, quos rejecerint, quàm illi, quos obſervant, unius Veteris Eccleſiæ fuerunt, & æquè omnes SS. Patres practicârunt & approbârunt, quisq; judicet. Ergo antiquam Eccleſiam accuſant erroris, cùm illius veteres ritus & inſtituta rejecerint, aliqua retinuerint Et in his etiam obſervandis aliquibus veteribus ritibus & inſtitutis, quæ ſervari dicit Philippus in ſuis Eccleſijs, teſtes appello ipſos Proteſtantes, ſi ita eſt, ſicut dicit Philippus, ſi obſervantur veteres ritus & Cæremoniæ, de quibus reliquerunt teſtimonia Veteres, Tertullianus, Baſilius, Epiphanius, Auguſtinus, & alij Veteres SS. Patres & Scriptores, de quibus inferiùs.

His præjactis, ponitur Catholica Sententia. Cæremonias aliquas Chriſtus vel Apoſtoli inſtituerunt, quas ex nulla Scriptura, ſed ex ſola Traditione habemus. Hæc probatur fusè à Catholicis Authoribus, cùm de Cæremonijs ſingulorum Sacramentorum agunt; vide Bellarm Tom. 3. Controverſias generales de Sacramentis. Probatur 1. Corint. 11. *Cætera cùm venero, diſponam*, tamen nihil poſteà ſcripſit de ritu Sacramenti Euchariſtiæ, de quo ibi agebat Apoſtolus, neq; credendum eſt, eum non præſtitiſſe, quod promiſerat. Undè S. Auguſt. Epiſt. 118. affirmat, inter alias Apoſtolorum Leges unam fuiſſe, ut Euchariſtiam jejuni ſumeremus, idq; cum alijs ritibus, quos Eccleſia ſervat. Et Act. 15. *Præcipiens cuſtodire Præcepta Apoſtolorum & Seniorum.* Et Cap. 16. *Tradebant eis cuſtodire dogmata, quæ erant decreta ab Apoſtolis & Senioribus.* Et 2. Theſsalon. 4. *Scitis, quæ Præcepta dederim vobis per Dominum JESUM.* Ex his clarè patet, aliquos ritus & Cæremonias ordinâſſe, & reliquiſſe Apoſtolos Fidelibus, ut etiam patet de Signo Crucis. Nam plures SS. Patres paſſim affirmant, armandam & muniendam Signo Crucis frontem, contra omnes inſidias dæmonum. S. Baſilius lib. de Spiritu S. cap. 27. multa enumerat, ac primò Signum Crucis, quæ ab Apoſtolis inſtituta, ad nos ſolâ Traditione, non ſcripta venerunt. Unde & Lutherus, videns tam multos Veteres Patres teſtari de Signo Crucis, voluit in ſuo Catechiſmo, pingi Signum Crucis in fronte & pectore baptizandi, & abrenunciationem Sathanæ in Agenda Saxonica admittit;

Vide plures SS. Patres de Signo Crucis pag. 394.

Si pingi Lutherus juſſerat Crucem, cur Signū ejus rejecerunt Poſteri illius?

mittit; etiam Exorcismum in Baptismo, quem Calvinus lib. 4. Institut. cap. 19. §. 24. ut inanem ridet. Sed ridet potiùs Veterem Ecclesiam, & Concilia illius: ridet Carthaginense Quartum, Can. 7. Laodicen. Can. 26. ridet SS Patres, & Veteres ferè omnes: Justinum, qui in Dialog. cum Triphon. ait: *Illi per nomen JESU Christi adiurati à nobis, parent*; Tertullianum in lib. de Corona Militis; Cyprianum, in lib. ad Demetr. qui ait: *O si audire eos & videre velles, quando à nobis adiurantur & torquentur*; Prudentium, Dionysium, Nazianzenum, Cyrillum, Catech. 1. qui ait: *Suscipe cœlestem thesaurum, & in Exorcismis studiosè versare*; Ambrosium, Optatum, Augustinum, qui lib. 6. contra Julian. cap. 2. ait: *Ecclesia filios Fidelium non exorcizaret, nec exsufflaret, si non eos de potestate tenebrarum, à Principe mortis erueret* Et quâ ratione hæc ridet Calvinus? cùm ad solum Augustinum, tanquam fidelem omnis Antiquitatis testem, Lectores remittit. Cyprian. lib. 2 Epist. 3. A quam vino miscendam, ipsum Christum instituisse; ex eo S. August. lib. 3. Doctr. Christ. cap. 21. & multa alia in SS. Patribus inveniuntur, quæ non habentur in ulla Scriptura, de quibus S. August. Tract. 1. in Epist. Joan. Tom. 9. pag. 289. ait: *In his quippè rebus nihil certi statuit Scriptura Divina, mos populi DEI, vel instituta Maiorum pro Lege tenenda sunt; de quibus si disputare voluerimus, & ex aliorum consuetudine alios improbrare, orietur interminata luctatio* Nonnè hæc Prophetico Spiritu dixit S. Augustinus de hæreticis nostris temporibus, qui omnia reijciunt vetera, & ipsis solis ut credatur, contendunt.

NB.

An. 398

An. 319

Secunda Sententia. Potest Ecclesia instituere Cæremonias, non ad justificandum à peccatis mortalibus, ut hæretici Catholicis falsò imputant, sed ad alios spirituales effectus. Probatur exemplo Apostolorum, qui Actor. 15. novam Cæremoniam instituerunt, undè vocatur dogma Apostolorum Act. 16. quia fuit nova Cæremonia Apostolorum, ut Gentiles abstinerent à sanguine & suffocato; & ibidem dicitur: *Tradebant eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis & Senioribus.* Prætereà superiùs ostendimus, multa alia instituisse Apostolos, quæ non habentur in Scripturis. Hanc veritatem agnovit Wigittus, in Defens. dum ait: *Cuius dogmatis à tempore Apostolorum initium nescitur, illud non novum, aut secundarium, sed ab Apostolis traditum censendum*, quorum incorrupti sunt testes SS. Patres Nonnè illis securiùs credendum, de quibus scribunt, sicut tradita invenerunt, quàm hæreticis, qui nuper mundo apparuerunt, & ex

& ex aliorum hæreticorum libris ista sumpserunt, in multis secum non convenientes. Mutârunt etiam Apostoli diem Sabbati in diem Dominicum; instituta sunt Festa Nativitatis, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, quæ nobiscum celebrant tam Lutherani, quàm Calvinistæ, quamvis hæc non habeantur in Scripturis; nec diem Sabbati cum Judæis, sed nobiscum diem Dominicum celebrant, quamvis sit expressum in Scriptura: *Memento, ut diem Sabbati sanctifices.* Tum ab initio Ecclesiæ, singulis ætatibus celebrata sunt Concilia, quæ semper plurimos Canones ediderunt de varijs ritibus & Cæremonijs conservandis, ab Apostolis traditis, quibus moderna Ecclesia utitur ad gubernationem sui: & hæc ratio, quare modò non fiunt tam sæpè Concilia, quia Ecclesia habet sufficientes Canones & Regulas in omni materia primitivæ Veteris Ecclesiæ, ad gubernationem sui, primitivam autem Ecclesiam damnare, vel ejus Concilia, manifestam esse insaniam, quæ potiùs Gentili alicui, non Christiano convenit, quia hæc contumelia in Spiritum Sanctum, in Apostolos & SS. Patres refunditur, qui ejusmodi ritus instituerant, & utebantur illis.

Confirmatur ex Sacramentis à Christo institutis, quibus sunt annexæ Cæremoniæ, ut etiam adversarij concedunt, tum, quia nunquam prohibuit Christus, addere Cæremonias ad Sacramenta commodiùs administranda, cùm etiam adversarij novas sibi ordinaverunt, & aliquas retinuerunt antiquas, ut patuit de Luthero, in formanda Cruce in fronte pueri, Exorcismo, & inferiùs patebit de Calvino. Immo cùm Christus paucissimas Cæremonias instituerit, nec tradiderit modum, quo ministrari deberent, sinè dubio reliquit id providentiæ Pastorum & Ecclesiæ, ut rectè docet S. August. Epist. 118. Et ipse Christus Joan. 16. *Adhuc multa vobis habeo dicere, sed non potestis portare modo; cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Sinè dubio, quòd Spiritus S docuerit Apostolos omnem veritatem, quæ necessaria erat ad conservationem & gubernationem Ecclesiæ. Undè Actor. 20. dicitur: *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI.* Et 1 Corint. 14. Apostolus ait: *Omnia honestè, & secundùm ordinem fiant in vobis.* Prælati verò potestatem habent statuendi, ut omnia honestè, & secundùm ordinem fiant, cùm habeant potestatem regendi Ecclesiam, ad hoc positi à Spiritu S. Episcopi, qui præsunt in sollicitudine, ad Rom. 12. Hâc potestate usus Apostolus,

1. Co-

1. Corint. 3. dum ait: *Hæc absens scripsi, ut non præsens durius agam, secundùm potestatem, quam dedit mihi Dominus;* hâc etiam potestate usus, quando excommunicavit Corinthium incæstuosum. Et S. Petrus Ananiam & Saphiram punivit morte, ob non observantiam legis Ecclesiasticæ, Act. 5. Undè Apostolus ad Rom. 13. ait: *Ideò necessitate subditi estote, non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam.* Et ad Rom. 13. *Non est potestas nisi à DEO, quæ autem à DEO sunt, ordinata sunt. Itaq; qui resistit potestati, DEI ordinationi resistit; qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.*

Probatur tandem. Quia Ecclesia si non posset instituere Cæremonias, nullo modo ordo & uniformitas servaretur in Ecclesia. Et hoc patet in omnibus Sectis, quæ nullum habent inter se ordinem & uniformitatem, ex defectu talis institutionis Cæremoniarum, undè quisq; pro suo libitu facit, vel non facit eas, & tamen 1. Cor. 14. mandat Apostolus, *ut omnia honestè, & secundùm ordinem fiant.* Et hæc ratio Calvinum movit, ut Cæremonias suas voluerit lege firmari. Nam lib. 4. Instit. cap. 10. §. 27. ait: *Dissolvi suis nervis, & deformari, ac dissipari Ecclesiam, si unicuiq; liceat mutare Cæremonias.* Et §. 31. ait: *Liberâ quidem conscientiâ debere servari Cæremonias, sic tamen, ut non contemptui habeantur, nec supinâ negligentiâ prætereantur.* Et infrà ait: *Non esse crimen, si per imprudentiam aut oblivionem aliquid omittatur;* ubi indicat, esse crimen, si per contemptum, vel crassam negligentiam omittantur. At idem Ecclesia Cath. Rom. de suis Cæremonijs docet, hæreticos verò omnes constat Cæremonias Ecclesiæ per contemptum omittere, quia illam non audiunt. Videant ergo, quid vel ex ipsorum ore illis est imputandum.

Probatur insuper. *Primò.* Cæremoniæ sunt utiles, ut oriuntur ex interna, pia affectione & devotione, ita etiam illam conservant, augent, nutriunt, ut docet S. August. lib. de Cura pro Mort. cap. 5. & Epist. 119. cap. 11. & lib. 9. Confess. cap. 6. Et ipsi hoc experimur, cùm intramus Basilicas, ornatas & mundas Crucibus Sacris, Imaginibus, & Aris ornatis instructas, devotionem facilè concipimus: item cùm intramus Templa hæreticorum, ubi nihil est nisi mensa lignea ad Cænam, videmur ingredi magis domum profanam, quàm domum DEI. *Secundò.* Utiles sunt, cùm non solùm affectû, sed etiam intelligentiam juvant Cæremoniæ, ut docet S. August. Epist. 119. cap. 7. & præsertim rudibus sunt Cæremoniæ loco Scripturæ, *Tertiò.* Utiles sunt, quia juvant memoriam, nisi enim quotannis expri-

exprimeremus varijs Cæremonijs Domini Nativitatem, Apparitionem, Passionem, Resurrectionem, Ascensionem, facilè exciderent ex memoria tam singularia beneficia, quæ nobis repræsentamus in Solennitatibus Nativitatis, Resurrectionis, &c. quas etiam adversarij observant. *Quartò* Quia exercemus fidem contra diabolum, quando munimur signo S. Crucis, vel aquâ benedictâ utimur, protestamur eâ Cæremoniâ, tantam vim esse S. Crucis, nos certò credere, quòd pellat dæmones, quod multiplici experientiâ compertum est; contra verò infidelem vel Turcam, magis profiteor fidem, cùm veneror Crucem, quàm si dicerem, me esse Christianum. *Quintò* Conservamus Religionem: id enim Cæremoniæ præstant, ne Religio vilescat, & contemnatur, & pereat. Nam excellentia Religionis nostræ præcipua, quia spiritualis est, nec facilè perspicitur à nobis, quia corporei sumus, ideò non proponuntur nuda mysteria, sed vestiuntur & ornantur, ut externam quandam majestatem sensibus objiciant. Undè S. August. lib. 19. contra Faust. cap. 11. ait: *Nullam Religionem, sive veram, sive falsam, posse sinè Cæremonijs consistere.* *Sextò*, Distinctio Catholicorum ab hæreticis per Cæremonias. Nam Sacramenta sunt quidem symbola quædam, quibus discernimur ab infidelibus, tamen ab hæreticis vix per Sacramenta distingui possumus saltim aliqua, ut Baptismum; sed per Cæremonias optimè distinguimur ab hæreticis. Hoc enim tempore Signum Crucis, Jejunium Quadragesimale, abstinentia à carnibus Ferijs Sextis, Aqua benedicta, Quatuor Tempora Jejuniorum, tres Missæ in die Nativitatis à quolibet Sacerdote celebrandæ, Cœlibatus, Monachatus, Horæ Canonicæ, Consecratio Templorum, & multa alia, quæ etiam Centuriatores agnoscunt, fuisse in primitiva Ecclesia in usu & praxi, sunt optima signa & argumenta contra hæreticos, quòd eandem Ecclesiam nunc habent Catholici cum primitiva. Undè Epiphanius in fine librorum, contra omnes hæreses recensuit Cæremonias Ecclesiæ, ut indicaret eas, velut quasdam Notas, quibus Ecclesia ab omnibus Sectis discernitur. Ideò hæretici semper acerrimè pugnârunt, & pugnant contra Cæremonias, nam per has dignoscuntur à Catholicis. Sunt etiam Cæremoniæ in suo ordine meritoriæ, & placent DEO: quia omnia opera virtutum DEO placent, & apud DEUM suo modo præmium merentur, si fiant, ut oportet, cum Fide & Charitate. Sunt etiam Cæremoniæ opera Virtutum: sunt Actus simul Religionis, & alicujus virtutis imperatæ à DEO, ut Obedientiæ, Misericordiæ,

apparet, quòd antiqui hæretici impugnabât Cæremonias

NB.

diæ. Placent etiam DEO Fides, Spes, Charitas, Devotio vel Oratio, & omnis Actus bonus interior, ergo etiam placebunt Actus superiores, qui sunt effectus interiorum, partim sunt necessarij ad interiores, ut patet Exod. 17. cùm Moyses oraret, necessariò debuit levare manus, nam cùm demitteret manus, vincebatur populus; ergo ad illam interiorem orationem necessaria fuit Cæremonia externa, elevatio manuum, quæ apparet, quia placebat DEO; nam vincebat populus DEI, cùm elevaret manus Moyses. Ipsa etiam naturalis ratio docet hominem, qui constat animâ & corpore, debere DEUM honorare & colere, & animo per actus interiores, & corpore per exteriores, id est summo modo, cùm sit bonum esse, ut etiam ipse mandat: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua, hoc est maximum & primum mandatum.* Atqui corpore & animo magis colit DEUM, quàm ille, qui tantùm animo. Et S. Cyprian. Serm. de Orat. Domin. ait: *Cogitemus, nos sub conspectum DEI stare, placendum est Divinis oculis & habitu corporis, & modo vocis.* Etiam ipse Christus dedit exemplum, cùm levaret oculos ad Cœlum, & manus ad benedicendum, & procidendo in faciem, & genu flectendo in oratione. Ergo cùm Cæremoniæ sunt utiles, & tot bona præstant Fidelibus, possunt institui ab Ecclesia, quæ semper bonum providet.

Matth. 22.

Quamvis autem Cæremoniæ aliquando oppugnabantur, vel in dubium aliquæ vocabantur, semper tamen ab Ecclesia sunt conservatæ, quæ ex Spiritu Sancto & credebantur. Prima Dissensio fuit ob Cæremonias Legales, quæ dissensio sopita est ab Apostolis, Act. 15. Secunda dissensio fuit de die Paschatis, & tanti fecit hanc Cæremoniam Ecclesia, ut Victor I. Papa & Martyr, totam Asiam separare voluerit ab unitate Fidelium, quòd nollent Asiatici in ea re parere, testatur Eusebius lib. 5. Hist. cap. 25. Deindè Concil. Nicænum I. propter istam quæstionem potissimùm etiam convenit, ut scribunt Epiphan. Hær. 70. & S. Athanas. in Epistola de Synodis Arimini & Seleuciæ, ubi etiam addit, Concil. Nicænum disertis verbis imperâsse, ut omnes obedirent. Et Concil. Antiochenum, paulò pòst celebratum, excommunicavit Can. 1. eos, qui legem Concilij Nicæni de Paschate non servant. Et à Patribus habiti sunt pro hæreticis, qui eam Cæremoniam diverso modo servare voluerunt, ut patet ex Epiphan. Hær. 50. S. Augnst. Hær. 29. & Theodoret. lib. 3. de Fabulis Hæreticorum. Alia dissensio fuit de ritu Baptismi, an hæretici

vere

verè baptizarent? & ob hanc Cæremoniam multa habita sunt Concilia: tandem habiti sunt pro hæreticis Donatistæ, quod non parerent Ecclesiæ definitioni, Euseb lib. 6. Hist. cap. 3. & S. August. in magna parte Tom. 7. Pòst aliæ fuerunt dissensiones, de delectu ciborum, de temporibus jejuniorum, de diebus festis, peregrinationibus, Vigilijs, alijsq; Cæremonijs, ob quas numerati sunt inter hæreticos Encratitæ, apud Epiphan. Hær. 46. August. Hær. 23. deindè Manichæi, qui plurimas Cæremonias Ecclesiæ reijciebant, apud S. August. lib. 20. contra Faustum cap. 3. & 4. deindè Eustatiani, apud Socratem, lib. 2. cap. 33. tum Aeriani, apud Epiph. Hær. 75. & August. Hær. 53. tum Vigilantius, apud S. Hieron. lib. cont. Vigilant. indè Petrobrusiani, apud S. Bernardū Epist. 240. indè Waldenses, apud Guidonem in Summa de Hæreticis.

Ad hæc omnia respondent adversarij: Non negare se, quin aliquibus Cæremonijs DEUS possit coli & debeat, sed id negare, Cæremonijs ab hominibus inventis: DEO enim non placet ullus cultus, quem ipse non instituit, aut cui non dederit testimonium Verbo suo. *Respondetur Primò* Non requiritur, ut in particulari DEUS approbaret cultum Cæremoniarum, sed sufficit, quòd in genere placuerit. Nam placuit illi cultus Abel, Gen. 4. & tamen nulli hoc præcepit DEUS: placuit elevatio manuum Moysis cùm oraret, licèt hoc etiam non præcepit: placuit Votum Virginitatis B.V. MARIÆ, ut superiùs ostendimus, & tamen nullibi hoc præcepit DEUS: placuit, quando rigavit Magdalena pedes Christi, & tersit capillis, cùm illi post hanc Cæremoniam dimissa sunt peccata, & tamen hoc nullibi præcepit in particulari DEUS; immo nulla consuetudo erat apud Judæos ungendi pedes, nisi caput, ut ipse Salvator Luc. 7. testatur: *Oleo caput meum non unxisti, hæc autem unguento unxit pedes meos*; & tamen laudavit Christus has Cæremonias, dicens: *Lacrymis rigavit pedes meos, capillis suis tersit, non cessavit osculari pedes meos, propter quod dico tibi, remittuntur ei peccata multa*; & Marci 14. *Venit mulier, habens alabastrum unguenti pretiosi, effudit super caput eius. &c. Bonum Opus operata est in me*; licèt hæc non mandavit Christus, tamen laudavit. S. Hieronymus Vigilantio calumnianti, quòd Cæremoniæ ex ritibus Gentilium in Ecclesiam introductæ sunt, sic respondet: *Quòd si aliqui propter imperitiam & simplicitatem secularium hominum, vel certè Religiosarum fæminarum, de quibus verè possumus dicere, confiteor, zelum DEI habent, sed non secundùm scienti-*

um, hoc pro honore Martyrum faciunt, quid indè perdis? Conquestus quondam & Apostolus, quòd periret unguentum, sed Domini voce correctus; neq; enim Christus unguento indigebat, nec Martyrés lumine Cereorum, & tamen illa mulier in honorem Christi hoc fecit, devotioq; mentis eius recipitur. Deindè Calvinus lib. 4. Instit. cap. 10. § 30. probare volens, genuflexionem in oratione esse bonam, immo & Divinam, adducit illud 1. Corint. 14. *Omnia honestè, & secundùm ordinem fiant in vobis.* dicit, geniculationem esse bonam & Divinam, quia in genere indicatur à Paulo, in illo decoro, quod præscribit in oratione. At hoc modo omnes Cæremoniæ Cathol. Rom. Ecclesiæ sunt bonæ & Divinæ, nam indicantur in genere à DEO, & probantur, ut superius ostensum, licèt non sint imperatæ in particulari; geniculatio enim nullibi, osculum pedum Christi, & tersio eorundem capillis, nullibi in particulari imperata. Ergo. Deindè in hoc testimonio S. Pauli, non magis includuntur omnes Cæremoniæ, sicut geniculatio, nam omnes honestè, & secundùm ordinem fiunt. Ergo. Si Calvinus admittit geniculationem bonam & Divinam, debet admittere omnes Cæremonias. Cùm enim DEUS jubet obedire Præpositis in genere, jubet servare omnes leges Ecclesiæ, quarum non paucæ sunt de Cæremonijs. ℞. *2do.* Lutherus in suo Catechismo, vult pingi Signum S. Crucis in fronte & pectore baptizandi. Idem admittit Exorcismum, quem ridet Calvinus. Illyricus non audet reijcere abrenunciationem Sathanæ, Cent. 1. lib. 2. cap. 6. col. 497. Chemnicius in 2. Par. Exam. pag. 219. examinans Can. 7. de Baptismo, fatetur, inter baptizandum proponendam esse abrenunciationem. Idem ferè omnes Lutherani docent, ut patet ex Agenda Saxonica. Hîc quærunt Catholici, in qua Scriptura hæc inveniunt? & si non inveniunt in Scriptura has Cæremonias, quare accusant Catholicos, quòd illi utantur Cæremonijs, quæ non habentur in Scripturis. *Secundò* quærunt Catholici, quis Lutherum, Chemnicium, Illyricum constituit Judices, ut Cæremonias Ecclesiæ Cathol. pro libitu suo alias recipiant, alias reijciant, cùm omnes unius Ecclesiæ sint, de quibus æqualiter SS. Patres testantur, ut omnibus patet? Ecclesia verò parem fidem meretur, tam de his, quas recipiunt, quàm illis, quas reijciunt. Iterum quærunt Catholici, quare suscipiunt Lutherani Baptismum parvulorum, cùm nihil sit de eo in Scripturis, & solùm duo Patres de illo testantur, Origenes & S. Augustinus, ut Chemnicius agnoscit in 5. gen. Tradit. & tamen quamvis & hi duo

Patres,

Patres, & plures alij, teſtentur de alijs ritibus, tamen reijciant illos? Reſpondeant ad hoc Catholicis, immo & Anabaptiſtis, ex quibus ſemper hoc argumento triumphant Anabaptiſtæ. Deindè objiciunt Catholici Calvino, quod ipſe novas præſcripſerit Cæremonias, & veteres rejecerit. Nam Calvinus in libello de formula Sacramentorũ miniſtrandorum, præſcribit *Primò* ut infans adferatur ad Baptiſmũ die Dominico, vel alio, cùm populus ad Concionem convenit, & coram populo Baptiſmus fiat. *Secundò*, ut qui infantes adferunt, interrogentur, an ſpondeant ſe infantes illos, cùm adoleverint in doctrina Fidei inſtituturos, & ſponſione factâ pergatur in Baptiſmo. *Tertiò* ut nomen imponatur infanti. *Quartò* ut forma Sacramenti pronuncietur linguâ patriâ. *Quintò*, ut recitetur Symbolum Apoſt. Oratio Dominica, aliæq; preces. At nihil horum in Scriptura inveniet, quare ergo accuſat Catholicos, quòd illi utantur extra Scripturam antiquis Cæremonijs, à primitiva Eccleſia per Traditionem acceptis, cùm ille novas, extra Scripturas, propriâ auctoritate inſtituit? Quòd autem veteres Cæremonias primitivæ Eccleſiæ ſuſtulerit, patet ex propria illius confeſſione. Ait enim Tract. de Reform. Eccleſ. *Accuſamur temerariæ & impiæ novationis, quod omninò quidquam auſi fuerimus, ex antiquo ſtatu in Eccleſia movere.* Et lib. de form. Sacram. adminiſtrand. ait: *Non ignoramus, pleroſq; maiorem in modum offenſos fuiſſe, quòd cùm multa in hoc genere ab uſu iam multis Sæculis recepto, aliena à vobis inducta ſunt* Et iterum ait: *Non ignoramus, alijs in locis adhiberi alias Cæremonias quam plurimas, quas vetuſtiſſimas eſſe minimè diffitemur. &c. Sinè ulla Religione viſum eſt, eas tolli, atq; aboleri oportere*. Et ſi hoc Calvinus facere potuit, cujuſq; rectum judicium appello, cùm Eccleſia Cathol. Rom. ritus & Cæremonias habeat quaſdam ex S. Scripturis decerptas, quaſdam ex antiqua Traditione Apoſtolorum derivatas, & primis Sæculis obſervatas, quaſdam ab Eccleſia pro ratione temporum inſtitutas, de quibus ſic S. Auguſtinus: *Tempora variata ſunt, non Fides*. Sic v. g. adhibetur inſufflatio, Cæremonia antiquiſſima, de qua Joan. 20. de illa S. Auguſt. lib. 6. in Julian. cap. 2. ſic ait: *Id tu commemorare timuiſti, tanquam ipſe à toto Orbe exſufflandus, ſi huic exſufflationi, quâ Princeps huius mundi à parvulis eijcitur foràs, contradicere voluiſſes.* Et tamen Calvinus lib. 4. Inſtit. cap. 15. §. 19. hanc Cæremoniam inſufflationis exſufflavit, quod quilibet mirari debet, cùm hæc Cæremonia habuerit Authorem ipſum Chriſtum Dominum Joan. 20. *Hæc*

NB.

cùm dixisset, insufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum S. Sed videamus, quibus modis persuaserunt Lutherus & Caluinus, alijq; populo, ut reijcerentur antiquissimæ Cæremoniæ Ecclesiæ Cathol. Rom. & suas novas substituerunt, retentis aliquibus antiquis. Duos modos præcipuos adinvenerunt Lutherus & Calvinus, ut in odium adducerent Cæremonias Ecclesiæ. Primus, multa finxerunt de Catholicis, quasi illa tribuerent Cæremonijs. Primò, quasi asserant Catholici, retinendos ritus, qui pugnant cum Verbo DEI. Secundò, quòd Papa possit immutare Christi instituta. Tertiò, quòd sit peccatum mortale, & anathemate dignum, mutare vel minimum de his Cæremonijs. Hæc Chemnic. Idem habet Calvinus in Antidoto. Idem Chemnicius in 2. Part. Exam. pag. 157. asserit, quod Concilium Trident. approbaverit ritus quoscunq; ab hominibus excogitatos, licèt absurdissimos. Sed qui vult videre, quàm sit hoc falsum, legat Concilium, quomodo non approbat, nisi ritus ab Ecclesia universali receptos, de quibus S. Aug. Epist. 118. ait, *disputare de illis, esse insolentissimæ insaniæ.* Quòd aliquibus Cæremonijs tribuamus efficaciam Sacramentorum, ut Cereo Paschali; simile quid habet Lutherus ult. Hom. de Baptis. ubi ait, *Catholicos putare, aquam benedictam, & similes res consecratas esse Sacramenta* Item, quòd præferamus Cæremonias nostras ipsis Christi Sacramentis. Item, per has Cæremonias homines justificari, & in Christi locum quodammodò successisse, ita Calvinus lib. 4. Instit. cap. 10. §. 15. Sed qui vult hæc splendida agnoscere mendacia, legat, & revolvat Catholicos Doctores: nullus enim hoc dicit, sed quilibet contrarium tenet. Secundus modus fuit illorum, ut adducerent in odium Cæremonias Ecclesiæ. Particulares defectus & abusus particularium hominum & Ecclesiarum, mirè extenuârunt coram plebe, & extenuant, quos etiam Ecclesia tollit, damnat, & extirpat, quantùm potest, ipsi ex hoc universalem Ecclesiam arguunt. Quare autem non omnes rejecerunt Cæremonias? ideò, ne proderent suam deceptionem: si enim omnes rejecissent, vix habuissent sectatores sui, sed cùm aliquas retinuerunt, dixerunt illas veras & pias, & quas rejecerunt, finxerunt falsas, ut eò difficiliùs inter verum & falsum quisq; dignoscere posset, ut veritas cum falsitate confunderetur, cùm omnes Cæremoniæ unius & ejusdem Ecclesiæ sint, cujus constituerunt se judices, ipsi potiùs judicandi, quòd Ecclesiam non audiant. Non sinè causa præscripsit modum Lirinensis, cognoscendi fraudes hæreticorum, Legis autho-

ritate

ritate in sensu universalis Ecclesiæ, & Traditione Ecclesiastica. Vide quæ diximus ex hoc Authore in nostro Discursu, ad Discursum Authoris Tubæ, pag. 44. post medium.

Præcipua Calvini Objectio. Lib. 4. Instit. cap. 10. §. 2. ait Calvinus: *Apostolus 1. Cor. 7. ne una quidem in re laqueum injicere ausus est, prospiciebat enim, quantum vulnus infligeretur conscientijs, si earum necessitas illis imponeretur, quarum relicta esset à Domino libertas.* ℟. Abutitur S. Scripturâ Calvinus, cum illâ utitur ad tollendas Cæremonias, quâ Apostolus usus est ad consulendam Virginitatem, ut cuiq; legenti hanc Epistolam patet. Apostolus enim ibi agit de Continentia Virginali, quam Dominus ipse non imperavit, sed consuluit. Idem facit Apostolus, at non eadem ratio aliarum rerum, de quibus nihil Dominus in particulari præscripsit, sed reliquit Ecclesiæ. *Qui vos audit, me audit; & qui non audierit Ecclesiam.* Unde idem Apostolus 2. ad Thessal. ult. ait: *Si quis non obedit verbo nostro, per Epistolam hunc notate, & ne commisceamini cum eo.* Ergo Apostolus, secundùm Calvinum, laqueum injecit Thessalonicensibus; & ipse Calvinus injecit laqueum, quando suas novas à se excogitatas Cæremonias voluit sancire legibus, lib. 4. Instit. cap. 18. §. 27. Sic novæ Calvini Cæremoniæ laqueum non injicient, & veteres universalis Ecclesiæ injicient. Act. 15. Apostoli imposuerunt onus Gentibus abstinendi à sanguine & suffocato, & tamen hoc Christus Dominus liberum reliquit. Ergo & Apostoli injecerunt laqueum conscientijs, ferendo hanc legem. *Notandum*, quòd præcipua ista sit Objectio Calvini contra Cæremonias, ad quas oppugnandas abusus est Scripturâ.

Secunda Objectio Calvini, qui §. 12. ait: *Romanenses partim ex Gentilium delirijs sibi desumpserunt exemplum, partim Simiarum more temerè imitati sunt veteres Judaicos ritus.* ℟. Sicut Synagoga fuit vera Ecclesia, & in illa vera Religio, vera Sacrificia, verum Sacerdotium, ad quod per unctionem Sacerdotalem consecrabantur DEO filij Aaron, per Circumcisionem etiam initiabantur Judæi, & consecrabantur DEO, ut esset populus ejus, quæ licèt imperfectior fuit, quàm Baptismus, tamen fuit bona, quæ non solùm figura fuit Baptismi, sed etiam res ipsa, ad initiandos & conservandos homines DEO illo tempore. Sicut & Sacrificia, non solùm figura erant nostri Sacrificij, sed etiam erant vera Sacrificia. Sic & alij ritus Judaici erant boni, sed Christum venturum prænunciantes. Nostri item sunt boni, sed ab ijs diversi, & perfectiores, sicut perfectior est Ecclesia, quàm Syna-

Synagoga, partim, quia sunt in memoriam rerum præteritarum, partim ad significandam futuram gloriam. Nec mirum videri debuit Calvino, si nostræ Cæremoniæ habent aliquam similitudinem cum Judaicis, nam illæ figuræ erant nostrarum Cæremoniarum, ut 1. ad Corint. 10. indicat Apostolus. Quod attinet ad imitationem Gentilium, quasi imitarentur illos Catholici; hoc argumento usi sunt Manichæi contra Catholicos, apud S. Augúst. lib. 20. contra Faust. cap. 4. & Vigilantius, apud S. Hieron. in lib. contra Vigilant. Manichæos verò fuisse hæreticos, nemini dubium, & quidem tales, quod Solem istum materialem putaverunt Christum Dominum, & non solùm hominibus, sed & pecoribus videndum putaverunt, ita testatur de illis S. Auguft. Tract. 34. in Joan. Si ergo horum hæreticorum licitè usus sit Calvinus argumento contra Catholicos, judicet quisque. Certum est, quòd habent suos ritus, & Gentiles, & Judæi, & Catholici, sed cum hac differentia, quæ est inter sacrum & sacrilegum, inter pietatem & impietatem. Sicut etiam habebant Sacrificia Judæi, habebant & Gentiles; sed illa fuerunt pia & religiosa, illa idololatrica. Sic respondet S. Auguft. Manichæis, & S. Hieron. Vigilantio, ad hoc argumentum Calvini. Vide Lector, quales habuit Calvinus Parentes, cùm illorum utatur argumentis: qui potiùs more Simiæ, usus est rejectis Cæremonijs Ecclesiæ antiquæ, ne deprehenderentur in sua deceptione, novas suas Cæremonias instituit. Et quamvis ille provocavit ad Primitivam Ecclesiam, hoc subdolè fecit, ne adverterent homines, se esse separatos ab antiqua Ecclesia, cum qua ille nihil commune habuit, ut patet ex multis; inter alia, cùm reprehendit verbis contumeliosis S. Melchiadem Papam & Martyrem, qui floruit An. Dñi 300. Cùm enim Calvinus in Antidoto Concilij Trid. Sess. 7. Can. 2. dixisset, *Olei mentionem qui faciat, nemo est ex Veteribus.* Nos contrarium ostendimus, cùm de Sacramento Confirmationis ageremus. Citavimus enim pro Confirmatione Concilia duo, inter quæ Constantinopolitanũ I. Can. 7. Generale II. & SS. Patres, tam Græcos, quàm Latinos, plus quam triginta, inter quos cùm Calvinus S. Melchiadis hæc verba de Confirmatione citâsset, nempè, *In Baptismo regeneramur ad vitam, in Confirmatione armamur ad pugnam*, ita Calvinus de S. Melchiade Martyre loquitur: *Os Sacrilegum, tunè pinguedinem fœtore duntaxat anhelitûs tui inquinatam, & verborum murmure incantatam, audes Christi Sacramento opponere, & conferre cum aqua verbo DEI sanctificata? At pa-*

NB.

rùm hoc ipsum erat tuæ improbitati, &c. Hæc sunt Sanctæ Sedis responsa, hæc Apostolici tripodis Oracula. Objicit ergo Calvinus improbitatem S. Martyri. Os Sanctum illius, vocat Sacrilegum, & Ironicè Sanctam Sedem vocans, reprehendit Cathedram Petri. Quid ille habuit cum antiqua Ecclesia commune? cùm Virum Sanctum, & Martyrem inclytum, tam contumeliosè tractat, cui major fides danda est, quàm mille Calvinis, de quo sic S. August. Epist. 162 loquitur: *Qualis ipsius Beati Melchiadis ultimò prolata est sententia, quàm innocens, quàm integra, quàm provida, quàm pacifica.* Et infrà ait: *O Virum Optimum! ô Filium Christianæ Pacis! ô Patrem Christianæ Plebis!* Vide Lector, quàm diversum sit judicium S. Augustini & Calvini de S. Melchiade, & cogita, quid Calvinus promeruit suâ contumeliâ in S. Martyrem, si vel micam habuit Antiquitatis, ad quam ficto animo provocabat, ne sui errores agnoscerentur. Unde & alios SS. Patres, plus quàm triginta, debuit ita censurare, & Concilium II. Generale, quia satis clarè de Confirmatione loquuntur, inter quos S. Augustinum adduco, ad quem Calvinus remittit Lectores, tanquam ad fidelissimum, atq; optimum testem Antiquitatis. Sic S. August. lib. 2. cont. lit. Petil. cap. 104. loquitur: *In hoc unguento Sacramentum Chrismatis vult Petilianus interpretari, quod quidem in genere visibilium signaculorum Sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.* Ergo & Confirmatio est Sacramentum, & S. Melchiades Vir optimus, & Pater Christianæ plebis, testante S. Augustino, cùm Calvinus ad illum remittat, tanquam ad optimum & fidelissimum testem Antiquitatis, & Calvinus se prodidit, nihil commune habuisse cum Ecclesia Christi, quæ trecentorum annorum fuit. Undè meritò à quolibet, qui animæ suæ salutem amat, reijciendus.

NB.

Alia Objectio Calvini §. 10. & 15. *Dominus Matth. 15. reprehendit Traditiones hominum.* ℞. Et hîc Calvinus multum laboravit detorquendo Scripturam, cùm Dominus Judæos reprehendat de inutilibus Traditionibus, ut erat illa, non lotis manibus manducare panem, Calvinus detorsit illam ad populum Christianum, ut patet cuiq; legenti Evangelium. Adducit ibidem Calvinus illud Isaiæ 29. *Frustrà colunt me mandatis hominum;* quomodo hic locus potuit arguere Christianos, cùm illi necdum erant tempore Isaiæ? Undè apparet clarè debilitas argumentorum Calvini contra Cæremonias, cùm tam impropriè arguit contra illas. Et sic ordinariè abutuntur S. Scripturâ ad suos errores, ideò nec admittunt Traditionem Eccle-

siasticam, ne seducti ab illis advertant genuinum sensum Ecclesiæ, consequenter errores illorum. Sic & SS. Patrum similiter obscuras sententias pro suis erroribus citant, & cùm SS. Patres contra illos clarè loquantur, tunc dicunt, errârunt Patres, quod ferè commune est Calvino & Luthero.

Alia Objectio Calvini. §. 15. ait: *Quid commendationis habent Opera, id totum habent obedientiæ intuitu, quam solam DEUS respicit.* ℞. Mirum debet videri omnibus, quomodo Calvinus recommendet obedientiam, cùm ille nullo modo voluit obedire, nec mandatis DEI, cùm dixerit, *impossibile est complementum Legis pro hac vita*; nec Ecclesiam, nec SS. Patres, sed sibi soli vult credi, hoc solum sanctum, quod exit ex capite Calvini. Secundò ℞. Falsum esse, quod dixit Calvinus, etiam testimonio ipsius: nam non præcepit DEUS Calvino, ut novas Cæremonias excogitaret circa Baptismum, nam in nulla Scriptura leguntur, & tamen fingit Calvinus, illas placere DEO. Non præcepit DEUS Sacrificium Abel; non præcepit manus Moysi levare in oratione; non præcepit Magdalenæ rigare lacrymis pedes; non præcepit voluntariam paupertatem; & tamen illi hæc omnia placuerunt. Non præcepit Virginitatem, & tamen dicit Apostolus 1. ad Corint. 7. *Qui non nubit, melius facit; & Beati pauperes spiritu.* Non præcepit geniculationem, & tamen Calvinus dicit eam bonam & Divinam.

Alia Objectio Calvini. Ait ille: *Apostolus docet, non esse petendam ab hominibus doctrinam de vero cultu.* ℞. Ergo nec à Calvino, cùm & ille fuerit homo, cùm institueret novas Cæremonias, rejectis veteribus; non esse petendam ab his hominibus, qui antiquas Cæremonias tollant, & novas instituunt, qui Ecclesiam non audiunt, qui SS. Patres contumelijs afficiunt, qui ab Ecclesia universali miris fraudibus & dolis homines separant ad partem suam, ad suos privatos cœtus, & dant illis occasionem æternæ damnationis, à talibus non est petenda doctrina, atqui tales homines fuerunt Lutherus, Calvinus, Melanchton, & alij innumeri. Ergo sed ab Ecclesia petenda doctrina. Nam qui Ecclesiam non audierit, erit sicut Ethnicus & Publicanus; à Prælatis Ecclesiæ petenda: nam Luc. 10. dicitur, *Qui vos audit, me audit.*

Ex his patet Responsio ad Discursum Authoris Tubæ pag. 27. Melanchtoni, Confessionibus Saxonicæ, Wittemberg. Argent. Helvet. Stoicæ, non esse securam separationem ab Ecclesia universali, ob-

ob ritus & Cæremonias ab Eccleſia univerſali receptas, & longo uſu firmatas, tum quia ſemper hæretici contra Cæremonias pugnabant, tum quia Eccleſia primitiva ex defectu obſervantiæ rituum & Cæremoniarum pro hæreticis declarabat, ut ſuperius patuit: tum quia omne Schiſma, quacunq; ex cauſa fit, eſt crimen graviſſimum, quod fit ex defectu charitatis & inobedientiæ: per hoc enim Schiſmaticus differt ab hæretico, quia Schiſmaticus ſolùm non obedit Eccleſiæ, licèt credat omnia, quæ credit Eccleſia; hæreticus verò ultra inobedientiam, quando diſcredit aliqua dogmata, vel etiam unum, quæ ſub anathemate credenda ex Concilijs præcipiuntur, hæreticus eſt.

Diſcurſus Authoris.

Pag. 20.

NOn vult ullo modo, ut Eccleſia Auguſtanæ Confeſſioni addicta ſeparetur ab Eccleſia Romana, ſed urget tolerantiam utriusque partis, immo conformitatem & conſenſionem, quia in nullo Articulo Fidei Eccleſiæ Auguſtanæ Confeſſio ab Eccleſia Cathol. Romana, ſed tantùm ratione paucorum quorundam abuſuum in vulgaribus ritibus diſcrepat. Hæc ſunt (ait Author Tubæ) verba Auguſtanæ Confeſſionis. Subſumit Author: Sanè ob abuſus ac ritus vulgares, tam noxium fovere Schiſma in Eccleſia Chriſti Catholica, non eſt homine Chriſtiano dignum; nam Canones Eccleſiaſtici ubiq; eosdem ritus non poſtulant, neq; ſimiles omnium Eccleſiarum ritus fuerunt. &c. Et pag. 35. ait: Si ex obſcurioribus Scripturæ locis Controverſia definienda, non ſtandum proprio judicio, nec judicio cœtûs particularis, cujus judicium fallere poteſt, ac falli. Sicquè ex ipſo Authore patet, quòd Confeſſio Auguſtana, ut privata, putabat eſſe abuſus, cui non licebat tam noxium fovere Schiſma in Eccleſia Chriſti Catholica. Probat hoc Author longo Diſcurſu pag. 26. ex S. Auguſtino ibidem. Et pag. 20. adducit Lutherum in Colloq. Conviv. ut de Sacram. fol. 211. apparet, ſic loquentem: *Itaq; omnes meæ Diſputationes, Scriptiones, & Actiones, ſunt contra abuſum Pontificis. Tota diſſenſio eſt de quibusdam abuſibus, qui ſinè auctoritate in Eccleſiam irrepſerunt; cùm Eccleſiæ apud nos de nullo Articulo Fidei diſſentiant ab Eccleſia Catholica, tantùm pauca quædam abuſus omittant.* Sic patet, quòd nec Lutherus potuit verè judicare, ut non falleretur, cùm judicium Lutheri fuit judicium privatum, ut per ſe patet; Eccleſia

Vide ſuprà pag. 181. verſ. 1.

Putabat abuſus, quæ per Traditionem Eccleſia accepit ab Apoſtolis.

verò, quam ille vocat Catholicam, non potuit potiùs falli, ob continuam assistentiam Spiritûs Sancti, cùm vox illius est vox Spiritûs S. ait Author pag. 65. ubi ostendit, judicium Ecclesiæ anteferendum judicio privato, quod fuit Lutheri. Et pag. 22. adducit Dreierum sic loquentem: *In Ecclesia Romana esse Fidem Catholicam in sensu Catholico, adeòq; in Romana Ecclesia posse quemq; salvari, qui in Fide Romana & charitate permanet. Quare* (ait Author) *cum illis nunc non unimur in terris, cum quibus unionem beatissimam speramus in Cœlis?* Et pag. 23. adducit Regem Angliæ Jacobum sic loquentem: *Pontificios veræ antiquæ Catholicæ & Apostolicæ Fidei fundamentis adhærescere.* Et affirmante Covello in Apolog. Hoockeri &c. Ostendit, quantum malum sit Schisma, quomodo pugnat cum DEO Patre, Filio, & Spiritu S. &c. præbet multis amplectendi Atheismum, & hoc maximè videtur competere omnibus primariè hæresiarchis, quod illum amplexati sunt, cùm tam indigna omni homine Christiano de DEO, de Christo Domino tenuerunt, patrârunt, & alios ad hoc induxerunt; & illam auro notandam sententiam S. Augustini p. 25. adducit, sic loquentem contra Gaudent. cap. 3. Tom. 7. pag. 267. *Ab hac ergo vera germanaq; Catholica, quæ Domini luce perfusa, per Orbem terrarum radios suos porrigit, &c.* Quæ verò illa sit Catholica Ecclesia, quæ Domini luce perfusa per Orbem terrarum radios suos porrigit, ramos suos per universum copiâ ubertatis extendit, facilè illam quisq; agnoscet, si sano mentis oculo illam scrutabitur.

NB.

Vide suprà pag. 79. §. 10 à fine.

Vide suprà pag. 180. & seq.

Vide suprà pag. 181.

Discursus Theol.

Quomodo Augustana Confessio sit conformis Ecclesiæ Cathol. Romanæ, & qualiter noluit separari ab Ecclesia Catholica Romana.

IAm ex superiore Discursu patuit, quòd nec Confessio Augustana, nec Lutherus, potuerunt rectum judicium ferre de abusibus, absque eo, quòd non fallantur. Nam Confessio August. est particularis cœtus, prout convenit cum aliis similibus cœtibus, de quibus sic ait Author Tubæ pag. 58. *Libri Symbolici nostri particularis Ecclesiæ Confessionem proponunt gradu inferiore, quippè minorum Sæculorum consensu approbatam, adeò Judex, Norma, & Regula non sunt, sed aperta quædam Confessio.* Solius ergo Ecclesiæ universalis est judicium absq; errore,

errore, ut ſuprà patuit. Nec etiam Lutherus, quia (ait Author Tubæ pag. 35.) ſi ex obſcurioribus Scripturæ locis Controverſia definienda, non ſtandum proprio judicio. Reddit rationem pag. 29. dum ait: *Sanè maior debet eſſe certitudo Fidei Catholicæ, quàm eſt ingenij Scientia humani, etiam doctiſſimi.* De Luthero verò ſic ait Eraſmus: *Lutherus privatus, nuper natus cum ſuis amicis, in quibus nec tanta eſt conditio, nec tantum ingenium.* Et ipſemet Lutherus lib. de Poteſt. Papæ ait: *De nullo privato homine certi ſumus, habeat nec ne revelationem Patris; Eccleſia autem ipſa eſt, de qua dubitare non licet.* Hoc dictum contra ſe, tanquam privatum, dixit Religioſus tribus Votis DEO obſtrictus. Et Calvinus ait, Lutherum imparem cauſam incepiſſe ſuis viribus. Si Lutherus ſerio dixit, quod propter prætenſos abuſus Pontificis, idq; ut ipſe ait paucos, diſcrepat ab Eccleſia Cathol. Romana, oſtendit, nullam habuiſſe cauſam ſeparationis: quis enim juſtam dicet ob paucos abuſus? Si ſimulatè dixit, aliud dicendo, aliud faciendo, ut multi ab initio putarent, ſe non eſſe ſeparatos ab Eccleſia Cath. Romana, videat, quòd omnis ſimulatio & fictio non placet DEO, ne dicam mendacium. Sic Lutherus, negando Invocationem Sanctorum, Miſſæ Sacrificium, bona Opera neceſſaria ad ſalutem, liberum arbitrium, &c. cum antiquis hæreticis taliter voluit concordiam Auguſtana, rejectis ſcilicet his omnibus, quæ Eccleſia tenuit, vide ſuprà pag. 242. quæ fuerunt dogmata ſemper in Eccleſia Cathol. Rom. implicita, quò ad ſe licet, non quò ad nos, tamen ſemper in Eccleſia credita, cùm illa nulla hæreſis negâſſet, ipſe finxit abuſus Pontificis, quaſi hæc Pontifex propriâ auctoritate inſtituiſſet, ad comprobandum ſuum intentum, ſcrutatus eſt S. Scripturam, SS. Patres, quid de his ſentiant: ſed de his magis & meliùs, quàm anteà informatus, & quaſi ſcrupulo ductus, ſuum revocat errorem, paucos vocando abuſus. & hoc (ait Author Tubæ pag. 20.) ſæpiùs repetebat, ut in Colloq. Conviv. ut de Sacram. fol. 211. apparet. Quòd autem hæc dogmata implicitè ſemper in Eccleſia credita, conjecturaliter vocaverit eſſe abuſus Pontificis, oſtendit hoc anguſtiata conſcientia Lutheri, quæ hæc verba ab illo extorſit, Tom. 2. Jen. fol. 9. in Præfat. libri de abuſu Miſſæ: *Quàm ſæpè cor mihi palpitavit, meq; coarguit, &c.* Ergo Lutherus, reclamante conſcientiâ, impugnabat dogmata, quæ Eccleſia tot annis credidit.

hoc dictum Lutheri deberent omnes Proteſtãtes apprehendere,

Vide ſuprà pag. 191 Selneccerũ, quid de Synodis ſentiat, in quibus explicantur implicita dogmata.

Vide ſuprà pag. 550 & ſeq.

Diſcurſus Theol.

De Confeſſione Auguſtana.

VIdeamus ea, quæ adducit Author Tubæ pag. 20. dicens: Hæ ſunt verba Auguſtanæ Confeſſionis Art. 21. Eam videlicet *non diſcrepare à Romana Eccleſia, niſi ratione paucorum abuſuum in vulgaribus ritibus*. His verbis videtur ſeipſam Confeſſio Auguſtana accuſare, & condemnare, quòd non habuerit coram DEO juſtam cauſam ſeparationis ab Eccleſia Cath Rom. ſi tantùm propter paucos abuſus. Sed ſciendum, tam ex Authoribus Catholicis, quàm adverſæ partis, ut ex Oſiandro, & Joan. à Laſco, quòd Auguſt. Confeſſionis fuerit Auctor Philippus Melanchton, qui cùm convolaverit ad Lutherum, fuit aliquo tempore illius amicus, ſed non in omnibus; cùm enim illi aliqua dogmata Lutheri diſplicuerint, recedens à Luthero, novam Auguſtæ ſcripſit, ut inferiùs oſtendemus, & compoſuit Confeſſionem: quæ autem illi diſplicuerint, inferiùs dicemus.

In quibus autem Confeſſio Auguſtana diſsentit ab Eccleſia Cathol. Rom. videamus, cùm illa dicat pag. 22. Art. 22. *Nihil deeſſe, quod diſcrepet à Scripturis, vel ab Eccleſia Catholica, vel ab Eccleſia Romana, &c.* Et eâdem pag. in Præfat. de Abuſibus ait: *Cùm Eccleſiæ apud nos de nullo Articulo Fidei diſſentiant ab Eccleſia Catholica, tantùm paucos quosdam abuſus omittant.* Hîc notandum occurrit, ſi propter paucos abuſus potuit Confeſs. Auguſt. diſsentire ab Eccleſia Romana. In quibus tamen partim diſsentit, partim imputat Catholicis, clarè oſtendit Bellarm. Tom. 3. de Controver. Chriſtianæ Fidei, in ſuo judicio de libro Concordiæ, quem ediderant Lutherani. In hoc ſuo Tom. 3. notat varios errores, & ſiniſtras imputationes Catholicis, à fol. 1171. usq; ad fol. 1224. ad quem locum pro plena informatione Lectorem ideò remittimus. Et ipſi hujus Authoris eò libentiùs & frequentiùs utimur teſtimonijs, quò evidentiùs ſciamus, Bellarminum ſuam laudem & commendationem ſingularem ſuæ doctrinæ & rectæ probationis, diſputationis, & diſtinctionis inter verum & falſum, habere apud præcipuos adverſæ partis: & certè, nemo id negare poteſt, quòd æſtimationem apud omnes mereri debeat, cùm adverſarios habeat, tam diſertos ſui Encomiaſtes. Et primus quidem, non ignotus apud multos, Wittakerus Epiſt. Dedic. " lib. de Verbo DEI ſic ait: Bellarminus tanquam Athleta invi-
" ctiſſimus,

ctiſſimus, à ſuis celebratur, quo cùm nemo noſtrûm congredi auſit, cui reſpondere nullus poſſit, quem vincere, ſi quis ſe poſſe ſperet, ab his inſanus habeatur. Idem Wittakerus in Præfat. Diſput. de Verbo DEI, ad Wilhelmum Cæcilium ait: De quo (ſcilicet Bellarmino) cùm meam Vir honoratiſs. opinionem quæreres, reſpondi, quemadmodum ſenſi, me illum judicare Virum ſanè doctum, ingenio felice, judicio ſubtili, lectione multiplici præditum qui ſoleret etiam apertiùs ac ſimpliciùs agere, quàm reliqui conſueverunt Papiſtæ, & argumentum preſsiùs urgere, & arctiùs ad cauſam adhæreſcere, ſic enim homo eruditus in Scholis, & Controverſias ex inſtituto tractans, in argumento totus miſſis circumitionibus, atq; ambagibus, verſari, hærere, dubitare debuit. Idem Præfat. 2. ad Lectorem duplic. adversùs Staplet. ait: Bellarmini quidem agnoſco, quemadmodum in Controverſiarum Præfat. ſcripſi, felix ingenium, ſubtile judicium, lectionem multiplicem. Secundus etiam non poſtremus, quia apud ſuos Præceptor multorum annorum, Franciſcus Junius, quàm prolixus eſt in commemorandis ejuſdem Bellarmini laudibus, paginasq; multas implet in Præfat. ſuarum in Bellarminum Notarum, ex quibus pauca adferam. Ait itaq; Junius: Reverà ardua multa in iſto Opere inſtituto, ac velut pilatas acies agmine facto oportet homini occurriſſe, cùm in tantis rebus argumentisq; accuratè & condignè Scientiam à DEO multiplicem deſiderari putaverit, ut hæreticos non unius generis, ſed varia variorum examina ſtrenuè unâ acie proſterneret Quapropter, cùm gratias illi ago & habeo maximas, quòd tantũ ſpatij ſui labore, in accumulando & coagmentando vaſto illo Controverſiarum & Diſputationum Corpore conſumpſerit, tum ab omnibus bonis Chriſtianisq; debere judico. Ac eorum quidem omnium, quæ verè & ſanctè adversùs hæreſes ab illo dicta ſunt, laudem juſtam ut præcerpamus, aut diminuamus, neq; eſt viri boni & Chriſtiani officium, neq; eſt nobis animus, aut unquam fuit. Etenim quidquid bonum, verum, ſanctum, & juſtum eſt, cùm à DEO ſit, id tanquam à DEO oportet accipi, atque aſſervari, ac non ſuperciliosè attendi, per quos, aut etiam quomodo nobis offeratur bonum, verum, ſanctum, juſtum, homini ſemper theſaurus juſtus eſt. &c. Hæc de ijs, quæ rectè Bellarminus ſcripſit, bonâ fide profiteor, æquo animo cenſeo, & bonos mecum ſenſuros confido. Cùm ergo tantam laudem meruerit

NB.

NB.

NB.

erit

erit Bellarminus apud illos, qui fuerunt quasi multorum Chrysippi; ex eodem Bellarmino, de Confessione Augustana pauca ex multis adducimus, monitum verò Francisci Junij ut Lector observet, obnixè rogamus, nempè, ut si quid Bellarminus n[illegible] ad placitum fortè multis de Confessione Augustana scribat, modò rectè, & ut se res habet, ex veritate scribat. Nam sæpe [illegible]minibus ex naturali infirmitate accidit, ut ex affectu personarum, errores illarum ament, & Sanctos esse velint, & veritatem respuant. Viri ergo sensati debet esse judicium, non dedignari illa, quæcunq; dicuntur, sed videre, & judicare, si rectè, & ex veritate dicuntur, quamvis minimè placeant, modò vera dicantur. Sic nec Confessio Augustana & Apologia illius, licèt suis sectatoribus magis ex personarum affectu, quàm ex veritate placeat, à multis tamen erroribus excusari non potest, vel ex solis sinistris imputationibus, quas imponit Catholicis. Qui hunc gravem errorem illius non solùm videre, sed etiam palpare velit, legat Confessionem Augustanam cum sua Apologia, & Catholicos Authores, videbit, quàm sit alienum à veritate, quæ Confessio Augustana Catholicis imponit, & tamen multi his tanquam veris credunt, & illis nituntur, existimantes hæc vera esse, quæ sinistrè Catholicis Confessio Augustana & Apologia imponit. Et si à Wittakero & Francisco Junio Bellarminus meretur hanc laudem, quòd verè ac sanctè multa contra hæreses scripserit, etiam suam laudem ab illis deberent habere Hosius Cardinalis, Baronius, Cajetanus, Polus, Roffensis, Waldensis, Gravina, Becanus, Morus, Cochlæus, & multi alij, quorum Opera si revolverit Lector, non erit absq; commodo animæ suæ. Quòd autem dicit Franciscus Junius loco citato de Bellarmino, quòd illa Capita doctrinæ, in quibus à vero aberrant, dissident, aut instabiles sunt Pontificij, in unum compegit, atq; concinnavit; hoc nimis difficile probandum erat Junio: nam in ijs, quæ sunt de Fide, nunquam Pontificij dissident, aut sunt instabiles, quia semper publicam Ecclesiæ doctrinam tenent, in illis verò inter se disputant, quæ acumen ingenij contra hæreticos exercent, ut magis ingenia sua ad propalandas fraudes hæreticorum expolient; in dogmatibus verò Fidei nunquam hallu[illegible]antur, sicut hæretici, qui unusquisq; è suo cerebro privatas propositiones hodiè tenet, cras iterum negat. Nunc ex multis pauca adducimus. Idem Bellarminus eodem Tomo fol. 1186. adducit pag. 18. in Art. 20. Confess. Falsò accusantur nostri, quòd bona Opera prohibeant. Sed contrarium

patet

patet ex Luthero, qui Serm. de Piſcatione Petri ait: *Quantò ſceleratior es, tantò citiùs DEUS gratiam infundit.* Et infrà: *Si veneris cum magnis ſaccis operum plenis, deponere oportebit, alioquin non poteris penetrare,* Idem Lutherus Serm. de Novo Teſtam. ait: *Caveamus à peccatis, ſed maximè ab Operibus bonis & legibus, ſolùm promiſſionem DEI attendamus; ipſa enim brevis eſt perfectio, nec aliqua lex requiritur, nec opus, immo legem præſcindit & opus.* Et Calvinus lib. 3. cap. 15. §. 1. ait: *Evangelium eo à Lege differt, quòd operibus non alligat iuſtitiam, ſed in ſola DEI miſericordia collocatur.* Colloquium Altenburgenſe hæc habet: *Ad Sathanam ſpectant Chriſtiani eum omnibus bonis operibus, precari verè oportet, ut in Fide ſinè bonis operibus omnibus ad finem usq; conſtantes perſeveremus, adeò neceſſaria illa non ſunt, ut etiam ad ſalutem incommodent, ſintq; pernicioſa.* Hoc etiam dicebat Eunomius, teſtis eſt S. Auguſt. lib. de Hæreſ. cap. 54. & Simon Magus, teſtis S. Irenæus lib. 1. cap. 20. Vide Diſcurſ. noſtrum ſuperiùs de bonis Operibus, ùbi contraria ſententia eſt verè Catholica, ex S. Scriptura & SS. Patribus probata, Fidem ſinè bonis Operibus mortuam eſſe. Pag. 22. in Art. 21. habetur: *Non eſſe à Sanctis auxilium petendum, eò, quòd ſit unus Interceſſor Chriſtus & Mediator, qui dedit ſemetipſum in redemptionem pro multis.* (in editione Geneven. ultimæ Edit. Biblio. addiderunt hoc nomen *Solus*; Lutherani tamen & Angli continuerunt ſe ab hoc additamento *Solus*.) Nec ullus Catholicorum hoc etiam dixit, ut Sancti ſint mediatores per modum redemptionis, ſed longè inferiori modo, ut in Diſcurſu de Invocatione Sanctorum probavimus. Deindè, Concilium Chalcedonenſe Generale IV. fuit Concilium Cathol. Eccleſiæ, quod adverſarij non negant, & tamen hoc Concilium habet Act. 11. hæc: *Flavianus poſt mortem vivit, Martyr pro nobis oret.* Pag. 22. in Art. 21. Confeſs. ajunt: *Apud nos magna ex parte veteres ritus diligenter obſervantur. Falſa enim calumnia eſt, quòd omnes Cæremoniæ, omnia vetera inſtituta in Eccleſiis noſtris aboleantur.* Teſtes appellamus omnes Lutheranos & Calviniſtas, ſi omnes Cæremoniæ, omnia vetera inſtituta in Eccleſijs eorum obſerventur, de quibus paſſim Veteres Patres mentionem faciunt. Si obſervatur ante Baptiſmum abrenunciatio diabolo, & pompis ejus: ſi obſervantur oblationes pro defunctis: ſi obſervatur ſignaculum Crucis in fronte ad omnem progreſſum, quia hæc Tertullianus in lib. de Corona Milit. inter Eccleſiaſticas Cæremonias enumerat: ſi obſervatur Signum Crucis, bene-

dictio aquæ Baptismatis, benedictio Olei unctionis, benedictio ejus qui baptizatur: si observantur verba Invocationis, dum ostenditur Eucharistia, &c. nam hæc inter ritus Ecclesiæ ponit S. Basilius, lib. de Spiritu S. ad Amphilochium: si observatur consecratio aquæ per signum Crucis, de qua meminit S. August. lib. 6. cont. Julian. c. 40. si observatur Unctio, de qua idem lib. 2. Quæst. Evang. cap. 40. si observatur Chrisma, quo ungimur post Baptismum, de quo idem lib. 15. de Trinit. cap 26. si observatur signum Crucis, quo benedicitur Chrisma, & quo signamur in fronte, dum Sacramentum Confirmationis accipimus. &c. &c. Pag. 23. in Art. de Conjugio Sacerdotum ajunt: *In Germania primùm ante annos quadringentos Sacerdotes vi coacti sunt ad Cœlibatum.* Vide totum contrarium suprà in Discursu de Cœlibatu, & Tom. 3. Bellarm. fol. 1190. & sequent. Pag. 29. in Art. de Confess. ajunt: *Anteà immodicè extollebantur Satisfactiones, Fidei verò & Meriti Christi, ac iustitiæ Fidei, nulla fiebat mentio.* Sed vide totum contrarium in libris omnium Catholicorū, in quibus & Fides passim prædicatur, non quidem mortua sinè bonis Operibus, sed quæ operatur per Charitatem, secundùm Apostolum, & virtus Sacramentorum, & ipsarum Satisfactionum, ad Meritum Christi refertur, tanquam ad primum principium, sinè quo nihil valent omnia. Undè manifestum est, quòd Sacramenta Ecclesiæ, & omnia bona, habent originaliter virtutem ex Passione Christi, & absq; illa sunt omnia nihil, & digna gehennâ. Pag. 34. in Art. de Votis Monasticis ajunt: *Augustini tempore Monasteria erant libera Collegia, posteà corruptâ disciplinâ, ubiq; addita sunt Vota.* Vide totum contrarium in Discursu de Cœlibatu & Votis Religiosis. Pag. 59. in Apolog. Art. 2. Philippus ait: *Ad eundem modum loquitur Augustinus, qui ait: Peccatum in Baptismo remittitur, non ut sit, sed ut non imputetur.* Vide contrarium in Discursu de Concupiscentia, ubi ostendimus, concupiscentiam in regenerato, si prava voluntas non adsit, non esse peccatum, licèt maneat concupiscentia in illo. Hanc Catholicam sententiam ex S. Scriptura, & Concilijs, & SS. Patribus ostendimus; contrarium verò antiquum fuisse errorem. Sic enim clarè loquitur S. August. Tract. 41. in Joan. *Numquid, quia deleta est tota iniquitas, nulla remansit infirmitas?* Et lib. 6. contra Julian. cap. 5. ait: *Omni peccato carent iustificati, non omni malo.* Et ipse Philippus in Colloq. Wormat. ingenuè fassus est, in discussione Confess. August. Art. 2. malè hunc locum ex August. citatum.

Deindè hæc sententia cum lumine naturali convenit: quis enim dicet, nisi insipiens, quòd illa concupiscentia offendit DEUM, quam non vult, sed patitur regeneratus in corpore suo: peccatum enim esse non potest, nisi sit voluntarium, secundùm eundem S. August. & alios SS. Patres. Sed illi fecerunt concupiscentiam peccatum, ut liberiùs peccarent, ut superiùs ostensum est in Discursu de Concupiscentia. Pag. 62. in Apolog. pro Art. 4. ait Philippus: *Damnant Auctores Confessionis Augustanæ, quòd affirmamus, homines Fide consequi remissionem peccatorum, & Fide in Christum iustificari.* ℟. Non damnãt Auctores Confess. August. quòd Fide dicamus justificari, sed quòd solâ Fide mortuâ, sed Fide, quæ per Charitatem operatur. ut ait Apostolus ad Galat. 5. Vide Discursum de bonis Operibus superiùs. Ibidem ait Philippus: *Antonius, Bernardus, Dominicus, Franciscus, & alij SS Patres, elegerunt certum vitæ genus.* Hîc iterum Philippus videtur laudare & approbare vitam Monasticam, cùm vocat Sanctos; & illi omnes Monachi fuerunt, & Patres Monachorum Vota Religiosa Obedientiæ, Castitatis, & Paupertatis observâsse, & alijs observanda reliquisse. Pag. 112. in Apolog. ait Philippus: *Propter Christum placent bona Opera; sed illi ubiq; excluso Christo docent, mereri Justificationem opera Legis.* ℟. Ne unus quidem ex Catholicis hoc dixit, sed omnes docent, & est verè Catholica sententia, sinè Christo nullius momenti esse opera nostra, & nihil aliud merentur, nisi gehennam. Pag. 129. in Apolog. ait: *Sed fortassè adversarij sic postulant definiri Ecclesiam, quòd sit Monarchia externa suprema totius Orbis terrarum, in qua oportet Rom. Pontificem habere potestatem &c. condendi Articulos Fidei, abolendi Scripturas. &c.* ℟. Non condit Rom. Pontifex novos Articulos, sed Ecclesia explicat se in Concilijs Generalibus contra hæreticos, cùm illi aliquos negent Articulos implicitè creditos, ut se explicavit contra Arianos per verbum *Homousion*, contra Monothelitas de duabus in Christo Naturis, nec etiam abolet Scripturas, sicus abolevit Lutherus Epistolam S. Jacobi, ad Hebræos, & Apocalypsim, (quas Calvinus cum tota Antiquitate agnoscit pro Canonicis.) Condidit etiam novos Articulos, ut quisq; credere teneatur, se esse justum, licèt in omni opere bono peccet; Ecclesiam non esse audiendam; non dari liberum arbitrium; Sanctos non invocandos; licèt alibi contrarium dixerit, esse invocandos, &c. Pag. 136. in Apolog. in Art. 10. ait: *Decimus Articulus approbatus est, in quo confitemur nos sentire, quòd in Cæna Domini verè & substantialiter*

apertissima calumnia.

 aliter

aliter adsint Corpus & Sanguis Christi, & verè exhibeantur cum illis rebus, quæ videntur pane & vino his, qui Sacramentum accipiunt. R. Hic error gravis est, & contrarius Ecclesiæ Cathol. Rom. quæ semper credidit, non esse Corpus & Sanguinem cum pane & vino, sed transmutari, vi verborum Christi, panem & vinum in Corpus & Sanguinem Christi. Vide superiùs Discursum nostrum de Reali præsentia Christi in Eucharistia. Pag. 200. in Apol. Art. 21. ait Philippus: *Neq; reliqui veteres Scriptores ante Gregorium fecerunt mentionem invocationis.* Vide contrarium in Discursu de Invocatione SS.

De Confessione Augustana quid alij senserint audiamus. Osiander de Confessione hac hæc ait: *Confessionem autem hanc Philippus ipse scripsit, penes quem etiam est interpretandi potestas, &c.* vide sup. pag. 489. Joannes à Lasco similia habet de Confessione Augustana, vide Hosij lib. I. de Hæresibus nostri temporis, fol. 444. & fol. 445. Missa fuit August. Confessio ad Jeremiam Patriarcham Constantinopolit. ut ferret judicium, quid sentiret de illa, qui Censuram illius remisit. Author Tubæ pag. 58. ait: *Libri Symbolici nostri particularis Ecclesiæ Confessionem ponunt gradu inferiore, &c. adeóq; Judex, Norma, ac Regula non sunt.* Hoc idem dicendum est de Confessione Augustana. Nam sicut *isti Libri ubi sunt recepti?* (ait Author Tubæ pag. 59.) *num apud Græcos? num apud Syrios? num apud Armenios? num apud Æthiopes? num apud Russos & Moschos? num apud Pontificios? num apud Calvinistas?* idem dicendum de Confess. Augustana, quam multa Regna & populi ignorant. Si ergo sine Confessione August. Ecclesia consistere non potest, sequitur, quòd Ecclesia toto Orbe terrarum interierit, quod est hæresis Novatianorum, nam contra illam *Portæ inferi non prævalebunt.* Conformiter ad hæc verba Authoris Tubæ, Bellarminus Tom. 3. in suo Judicio de libro Concordiæ, fol. 1178. hæc habet: In Præfatione Concordiæ, atq; adeò in ipso principio Præfationis hæc habentur de Confessione August. quòd in totum Orbem terrarum sparsa ubiq; percrebuerit, & in ore & sermone omnium esse cæperit. Sed totum contrarium est verissimum & palpabile. Nam ex tribus partibus Orbis terræ, duæ Asia, atq; Africa, ne nomen quidem Augustanæ Confessionis audiêrunt, in Europa, quæ tertia pars est, Græcia, Italia, Hispania, quid sit Augustana Confessio, omninò ignorant. Gallia ac Britannia, partim à Catholicis, partim à Calvinistis inhabitantur, quorum illi Confess. August. apertè repudiant, illi solo nomine recipiunt:

Vide suprà pag. 490

Matth. 16

piunt: quanquam novam hanc in Confeſſione Concordiam Cal ,,
viniſtæ ne quidem nomine ampleсtuntur. Sola reſtat Germania, ,,
eaq; non tota, in qua ſeſe fama Confeſs. Auguſt. dilatet. Nam in ,,
Germania plurimi Zwingliani & Anabaptiſtæ inveniuntur, qui ,,
Confeſs. Auguſt. nunquam receperunt. Quid? quòd initiò nec ,,
in parte Germaniæ Confeſſio Auguſt. locum habere potuit: nam ,,
eo ipſo anno, quo Auguſtæ nata eſt, Auguſtæ quoq; extinсta ,,
quodammodò eſt. Siquidem à Theologis Catholicis refutata, & ,,
ab Imperatore Carolo V. publicè damnata fuit in generali receſſu, ,,
cui damnationi ſubſcripſerũt Electores quinq;, Eccleſiaſtici Prin- ,,
cipes 30. Sæculares 33. Abbates 22. Comites & Barones 32. ,,
Civitates liberæ & Imperiales 39. cùm ipſi Confeſſioni ſolùm ,,
ſubſcripſerunt Elector unus, Principes ſex, Civitates undecim. ,,
Undè meritò Philippus lib. 1. Epiſt. in Epiſt. ad Joan. Obernbur- ,,
gerum ita ſcribit: *Non delector recordatione Comitiorum Auguſta-* ,,
norum, in quibus triſti ac atroci ſententiâ damnati ſumus. Nec ſo- ,,
lùm Auguſtæ Confeſſio vix dum nata, extincta ſit, ſed etiam in ,,
duobus Archivis ita ſepulta. ut per totos annos 40 lucem non ,,
viderit. Confeſſio enim Germanica in Cancellaria Moguntina, ,,
Latina verò in Bruxellenſi longiſſimo tempore delituerunt, atq; ,,
iterum ſingulis propè annis edebantur aliæ atq; aliæ, quæ cùm o- ,,
mnes Confeſs. Auguſt. titulum præ ſe ferrent, tamen & verbis, ,,
& ſententijs, cùm inter ſe tum ab illa prima plurimùm diſſentie- ,,
bant. Itaq; glorioſum illud Encomium Auguſt. Confeſs. quod in ,,
totum Orbem terrarum ſparſa ubiq; percrebuerit, ita interpre- ,,
tandum videtur Confeſs. Auguſtana, id eſt, Confeſſionis falſum ,,
nomen gerens Confeſs. Auguſtanæ, per totum Orbem terrarum, ,,
id eſt in quodam angulo Septemtrionis, ubiq; ſparſa percrebuit, ,,
id eſt, in aliquot Oppidis Germaniæ audiri cæpit. Hucusq; Bel- ,,
larminus. Certum eſt, quòd Philippus in conſcribenda Auguſtana
Confeſſione uſus eſt multiplici aſtu, ut eò faciliùs plures ab Eccleſia
Cathol. Rom. ſepararet, poſuit aliqua, in quibus cum Catholicis
convenit, dixitquè, ſe in nullo Articulo diſſentire ab Eccleſia Catho-
lica, tantùm ob paucos abuſus; & contrarium patuit ſuperiùs, ut
de Cæna Domini, de Invocatione Sanctorum, de Cœlibatu, de libe-
ro arbitrio, quod ſemel negavit, aliâ vice conceſſit: & hoc de indu-
ſtria fecit, ut non terreret illos, quos ſeparavit, ut putarent, ſe non
eſſe ſeparatos ab Eccleſia Catholica ob paucos abuſus, finxit, ſe ſer-

 vare

vare omnes Cæremonias & vetera instituta. in Art. 21. Confession. Idem de Missæ Sacrificio fecit, cùm tamen sciverit Philippus, Missæ Sacrificium ab ipsis pene Apostolis in usu fuisse, totâ Antiquitate, SS. Patrum testimonijs comprobante; scivit ex ipso Luthero, qui lib. de Capt. Babil. ait: *Missa creditur passim esse Sacrificium, quod offertur DEO, accedunt his dicta SS. Patrum, tot exempla, tantusq; usus per Orbem constanter observatus.* Idem lib. de abrog. Missa ait: *Magnum est certè, tot Sæculorum consuetudini, tantæ multitudinis sensui, tantorumq; auctoritati reluctari.* Scivit ex Calvino, qui lib. 4. Instit. cap. 18. §. 12. ait: *Non est, cur ullâ hominum auctoritate, vel annorum præscriptione patiamur nos moveri.* Et §. 18. ait: *Hâc de Missa sententiâ inebriatos esse omnes Reges & populos, à summo usque ad infimum.* Et tamen idem ipse Calvinus in Epist. ad Sadelot. Card. quem etiam Author Tubæ pag. 8. citat, sic ait: *Omnes suos conatus esse, ut restituat illam Ecclesiæ faciem, quæ fuit apud Græcos tempore Chrysostomi, Basilij M. & apud Latinos tempore Cypriani, Ambrosii, Augustini, ita ut Scripta eorum testantur.* Quomodo ergo voluit Calvinus restituere veterem Ecclesiæ faciem, cùm nullâ vult auctoritate hominû vel temporum moveri? Nonnè hîc etiam patet Calvini astus? qui finxit, se Veterem venerari Ecclesiam, & tamen Veteris Ecclesiæ sustulit Sacrificium, cùm SS. Patres à Calvino adducti, Chrysostomus, Basilius, Ambrosius, Augustinus, offerebant Missæ Sacrificium, ut clarè patet ex Discursu de Missæ Sacrificio. Scivit etiam benè & Philippus de Liturgijs SS. Apostolorum, Petri, Jacobi, Marci, Hierosolymitana, Æthiopica, S. Ambrosij, quæ vocatur ad hodiernum diem Ritus Ambrosianus, S. Basilij, S. Chrysostomi, qui de Missæ Sacrificio sic ait: *Non temerè ab Apostolis hæc sancita fuerunt, ut in tremendis mysterijs defunctorum agatur commemoratio.* S. Cyrillus Hierosl. Catech. 5. Mystag. sic ait: *Pro omnibus oramus, qui inter nos vitâ functi sunt, maximum credentes esse animarum iuvamen, pro quibus offertur obsecratio Sancti illius, & tremendi, quod in Altari positum est, Sacrificij* Alios SS. Patres vide in Discursu de Missæ Sacrificio. Advertens hæc omnia Philippus, ne offenderet animos illorum, quos separaverat sub prætextu paucorum abusuum ab Ecclesia Cathol. Rom. quòd tum rem antiquam, & SS. Patrû testimonijs firmatam, Missæ Sacrificium si palàm elimināsset. vix enim habuisset aliquem Sequacem sui in tam evidenti errore negationis Sacrosancti Sacrificij, finxit, se Missam venerari, & ait: *Retinetur enim Missa apud nos, &*

summâ reverentiâ celebratur; & ut magis suum astum celaret, addidit hæc: *Servantur & usitatæ Cæremoniæ ferè omnes, præterquàm quòd Latinis Cantionibus admiscentur alicubi Germanicæ.* Quis crederet, Philippum loqui de alia Missa, quàm de illa, quæ illo tempore celebrabatur, quam non solùm asserit retineri, & cum summa reverentia celebrari, sed etiam graviter conqueritur, quòd Sui de hoc accusentur, quasi illam aboleant, cùm omnes Cæremoniæ observentur, (ait ille) excepto, quòd Cantiones germanicas misceant: quis non credidisset Philippo, quòd ille retineat Missam, prout illo tempore celebrabatur, & tamen aliud dicit in August. Confessione, aliud fecit, nam Missæ Sacrificium eliminavit. Si non est verum, appello fidem omnium Confessionistarum, si in ipsorum Ecclesijs Missæ Sacrificium offertur, sicut ab initio Ecclesiæ, sicut tempore S. Augustini, Chrysostomi, Ambrosij, Basilij, sicut tempore ipsius Philippi offerebatur. Credibile est, hunc Articulum Confess. August. unum ex illis fuisse, de quibus, teste Hospiniano pag. 2. Histor. An. 1541. recognovit, postmodùm ipse se aliquos ex prædictis Articulis Augustæ condidisse, ambiguos, & flexiloquos, atq; ad occasiones accommodandos, Obscuros etiam, penes quem etiam (ait Osiander) fuit interpretandi potestas. Et Calvinus Epist. 32. de eodem Melanchtone & Bucero tradit, eos formulas de Transubstantiatione condidisse ambiguas & fucosas. Siccinè vobis, Confessionistæ, Lutherani, Calvinistæ, vobis tribus, & inter se non convenientibus, locutus est Dominus, non etiam SS. Patribus, non Concilijs, non toti Ecclesiæ, quæ constanter à primordijs suis retinuit Missæ Sacrificium, ipsis etiam fatentibus adversarijs? Siccinè ad vos primùm pervenit Verbum DEI, quod Ecclesiam tantoperè latuit? Siccinè vos primi, qui post tot Sæcula Ecclesiam Christi Verbo DEI, sed secundùm vos explicato, vobis solùm, & non alijs, revelato ab idololatria vindicatis? Ergo vos estis soli homines, & vobiscum morietur sapientia, Job. 12. Ad rem nostram S. Hilarius lib. de Trinit. *Ignosce Omnipotens Deus, quia in his nec emendari possum, sed commovi possum; tardè mihi hos pijssimos &c. doctores ætas nunc huius Sæculi protulit, serò hos habuit Fides mea.* Cui unquam mortalium in mentem venire potest, nisi insano, Christum, qui est Veritas & Charitas, tam diù passurum fuisse, dilectam Sponsam suam Ecclesiam in tam abominando errore circa Missam tot Sæculis hærere, nisi dicat aliquis, illam Ecclesiam à tempore Apostolorum, & tempore Chrysostomi, Basilij, Augustini,

Videte astum, quo separati estis à Matre vestra.

Am-

Ambrosij, in qua Missæ sicut & modò celebrabantur, non fuisse ve-
ram Ecclesiam. Sed sufficit nobis ostendisse, Missæ Sacrificium sem-
per fuisse in usu, ex SS. Patribus, etiam ex adversarijs, Luthero, Cal-
vino, & Melanchtone, qui ob dignitatem & antiquitatem illius, ne-
ausus est illam publicè tollere, sed finxit, se illam venerari. Cùm n
opponunt Ecclesiæ nostræ aliam tunc meliorem, sed solùm Ver
DEI, suo sensu intellecto, volunt ipsam Ecclesiam judicare. Qu
bus respondet S. Augustinus lib. de utilit. creden. cap. 3. *Non au-
amus, hæc dico, hæc dicis, sed audiamus, hæc dicit Dominus*, per S
Patres & Ecclesiam. Idem cap. 14. *Vos autem, & tam pauci, & t
turbulenti, & tam novi, nemini dubium est, quoniam neminem n
auctoritatem præfertis.* Quòd autem novus sit Lutherus cum alijs, p
tet ex ipsomet, qui in Locis Commun. Clas. 5. cap. 15. pag. 50.
Sacram. ait: *Sine nobis, & ante nos, nihil erunt.* Idem Epist. ad A
gent. An. 1527. ait: *Christum vobis primò vulgatum dicimus.* Id
Tom. 7. fol. 271. *Evangelium abundè per me prædicatum est, u
Apostolorum quidem temporibus adeò insonuerit.* Calvinus in Ep
141. pag. 263. ait: *Absurdum est, ut postquam discessionem a
mundo facere conati sumus, inter ipsa principia alios ab alijs disil*
Mornæus in Præfat. Myster. ait: *Nostra Reformata Ecclesia, cùm &
stilla, & nupera sit.* Melanchton in Apolog. Art. 6. pag. 222. ag
scit, *quòd Schisma fecerit, & se cum Suis divulserit, qui ex st ma
ordinarij Episcopi.* Cùm ergo hi omnes Schisma fecerint, & divu
rint se ab ordinarijs Episcopis, & cùm fuerint vel Sæculares Sacer
tes, vel Religiosi, nulli Episcopi, ex defectu Ordinationis, non
bent Sacerdotes veros, undè sequitur, nec Sacrificium offe
nec Corpus & Sanguinem Christi conficere poterant, nec conficiu
Non ergo verificatur, quod dixerat Philippus, in nullo Articulo F
discrepare Confess. Augustanam: nam hæc apparenter dicta fu
ut non terrerentur illi, cum quibus Schisma fecerit, ut ille ait, d
divulserit ab ordinarijs Episcopis, usus est hac in parte antiquo a
de quo sic Gregor. Nazianz. Epist. 1. ad Cledonium ait: *Homine
perniciosa sua dogmata simplicioribus animis per alios versutiore
sceleratiores infundunt, sed quòd nos in eadem opinione & sentent
esse mentiuntur, hamum suum hâc escâ circumtegentes, atq; hoc
& prætextu, cupiditatem suam nefariè explentes.* Idem Philippu
Apolog. eodem Art. 18. vocat Catholicos, Pelagianos, cùm ait: (
interest inter Pelagianos & adversarios nostros? Pelagianismum
ob

intolerabilis superbia.

NB.

objicit ex ſiniſtra imputatione, imponendo Catholicis, quòd opera ſinè Spiritu S. facta, mereantur gratiam & juſtificationem, quod nullus Catholicorum unquam docuit: qui vult experiri veritatem, videat omnes Catholicos Theologos. Pro hac duplici gravi contumelia poſſemus parem reponere contumeliam, ſed quia ſolùm veritatem, & bonum animarum, in Schiſmatibus & hæreſibus miſerè pereuntium, præ oculis habemus, malum pro malo non rependimus, ſufficit indicâſſe, iſta non cohærere, cum Antichriſto & Pelagianis velle Philippum concordiam facere. Sed longè alium titulum dederat Romano Pontifici, Leoni X. Lutherus, dum ait: *Beatiſſime Papa, proſtratum me pedibus tuæ Beatitudinis offero, cum omnibus quæ ſum & habeo, vivifica, occide, voca, revoca, approba, & reproba, ut placuerit. Vocem tuam, vocem Chriſti in te præſidentis & loquentis audiam.* Iſta certè valdè diverſa, Beatiſſimum Papam vocare, & vocem Chriſti in eo præſidentis agnoſcere à Magiſtro Luthero, & à diſcipulo Lutheri Philippo, vocari Antichriſtum. Sed in alio loco etiam ipſemet Philippus, aliter locutus eſt, in Ep. Theol. Ep. 74. *Epiſcopus Romanus omnibus Epiſcopis præſidet, & hanc politiam Canonicam nemo puto ſapiens improbat, aut improbare debet. &c. Monarchia enim Pontificis Romani in hunc finem, meo quidem judicio, utilis eſt, ut unitas doctrinæ ſervetur* Imò & Lutherus in Loc. Commun. 1. cap. 35. pag. 105. ait: *Cùm DEUS voluerit habere Eccleſiam Catholicam per totum Orbem, neceſſe fuit, unum aliquem populum, imò unum aliquem Patrem iſtius populi unius eligi, ad quem, & ſuos poſteros, ſpectaret totus Orbis, & fieret unum ovile, & ſic ex omnibus gentibus in infinitum, variatis moribus tamen, unica fieret Eccleſia.* Iſtam verò concordiam finxit etiam Philippus, ne offenderet illos, quos ſeparavit ab Eccleſia Cathol. Rom. ut putarent, ſe non eſſe ſeparatos, prout & modò multi putant. Patet hoc ex ipſo Authore Tubæ, qui pag. 22. citat Covellum in defenſione Hookeri pag. 68. ſic loquentem: *Romanenſes de familia JESU Chriſti eſſe, libenter agnoſcimus, dum autem nosmet reformamus, non nos ab Eccleſia (uti ſperandum eſt) ſegregamus, in qua antè fuimus In Eccleſia fuimus, & in eadem manemus, quemadmodum & Romanenſes* Sed quàm ſit hoc verum, quòd in Eccleſia maneant, ex ſequenti Diſcurſu patebit. Similiter & Lutherus ſimili arte uſus eſt, dicendo, *In nullo Articulo Fidei noſtræ Eccleſiæ diſcrepant ab Eccleſia Catholica, tantùm pauca quædam omittant.* Si hoc verum eſt, quare tam pauci abuſus prætenſi in maximos exereve-

quis Catholicus majorem veritatem potuit fateri? ſicut f. ſi Melanchtō & Lutherus contra ſeipſos.

Falſa & æternam inducens damnationem ſuppoſitio.

creverunt? quare ex tam parva scintilla tam magnum ebullivit incendium tot hæresum in tota Europa, ut jam numerari non possint. Sed hæc fingenda erant, aliàs nunquam traxissent tot homines, si palàm suos errores manifestâssent: si autem verum dixerunt, non habuerunt justam causam recedendi ab Ecclesia Cath Rom ob paucos abusus. Non ergo potest verificari, quod ait Author Tubæ p.21. *Certè, si causas ponderemus, quare conscripta sit Augustana Confessio, non fuit potior ac prior, quàm ut una, sincera, ac vera Religio colatur, & servetur, ut quemadmodum sub uno Christo sumus, ita in una etiam Ecclesia Christiana, per quam Romana intelligitur.* Nam ut patuit in conscribenda Confess. Augustana, multos commisit errores Philippus, ut homo privatus, non solùm cum Ecclesia Cath. Rom sed etiam cum seipso non consentiens, licèt hæc simulato animo dixerit, ad non terrendos illos, quos separaverat, quòd in nullo Articulo discreparet August. Confess. ab Ecclesia: quomodo enim ipse errare non debuit, cùm ipsemet de Carolstadio & Luthero scribens ait: *Meo certè iudicio, magna est temeritas, dogmata facere, non consultá Ecclesiâ Veteri,* quod utinam in scribenda Confess. August servâsset, nunquam tot errores commisisset. Et Author Tubæ pag. 41. adducit Lirinensem sic loquentem: *Proindè nullus Episcopus, quiquis ille sit, sibi aßumere debeat Primatum Magisterij in docendo, quasi ipsi soli, piâ Antiquitate reiectâ, credendum sit in explicatione Scripturæ, pro decisione Controversiarum* Hoc dictum quadrat Philippo, qui non Episcopus, sed homo sæcularis, & privatus fuit. Eundem Philippum adducit Author Tubæ pag. 83. sic loquentem: *Concordiam tam sanctam nobis esse debere, ut ad eam conservandam, non tantùm ijsdem verbis, sed & syllabis eiusdem Fidei Capita exprimenda esse.* Quare ergo sic non fecit, sicut docuit Philippus? Causam superiùs manifestam dedimus, quia propter astum hæc dixerit.

Hamus pro simplicibus.

Discursus Theolog.

Ob quas rationes Augustana Confessio recessit in aliquibus à Luthero, testimonijs Dissidentium probatur.

CUm Samuel Werner in sua Disputatione ex Augustana Confessione probet realem præsentiam Christi in Eucharistia post consecrationem, licèt cum hoc errore, quòd sit cum pane, contra mentem

Vide pag. 481 circa finem & seq.

tem Magistri sui Lutheri, qui Serm. de Eucharist. ait: *In Sacramento Altaris non est panis & vinum, sed species panis & vini,* quamvis Lutherus varius in hoc fuerit, sicut in omnibus, ut jam superiùs ad oculum ostendimus: modò restat videndum, ut suprà promisimus, in quibus Melanchton à Luthero recesserat cum sua Augustana Confessione. Videntur tria primaria puncta fuisse, in quibus sibi fuerunt contrarij. *Primum*, circa Confessionem & Communionem. Lutherus in Conc. de digna præparat. ad Sacram. Eucharist. habita Anno 1518. ait: *Optima dispositio est, non nisi ea, quâ pessimè est dispositus; & è contrario tunc pessimè est dispositus, quando optimè est dispositus,* contra illud expressum S. Pauli 1. ad Corint. cap. 11. *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat. Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit.* Et S. August. Tract. 26. in Joan. *Fratres &c. innocentiam ad Altare portate.* Et lib. de Capt. Babil. cap. de Euchar. edito An. 1520. ait: *Verbum Divinæ promissionis huius Sacramenti, cùm exhibeat remissionem peccatorum, securè accedit, quicunq; peccatorum suorum vexatur sive morsu, sive titillatione.* Confessio autem Augustana contrarium tenet Luthero, dum in Cap. de Confess. ait: *Apud suos non solere porrigi Corpus Domini, nisi anteà exploratis & absolutis.* Et in Cap. de Missa ait: *Nulli admittuntur ad Sacramentum, nisi anteà explorati & auditi* *Secundum.* Lutherus Serm. de Pisc. Petri sic ait: *Quantò sceleratior es, tantò citiùs Deus gratiam infundit.* Ibidem: *Debemus cum solo Isaac venire, id est cum Fide; servos & asinos, hoc est opera, deorsùm dimittere oportet.* Et in Serm. *Sic DEUS dilexit mundum*, ait: *Cæterùm, qui operibus onerati sunt, ij non poterunt penetrare, scil. per angustam viam ad Cœlum.* Confessio verò August. pag. 18. Art. 20. contrarium ait: *Falsò accusantur nostri, quod bona opera prohibeant.* S. Hilarius in Matth. in Comment. Cap. 6. respondet in Spiritu Luthero: *De nostro igitur est beata illa æternitas promerenda, præstandumq; est aliquid ex proprio, ut bonum velimus, malum omne vitemus, toto affectu Præceptis Cœlestibus obtemperemus.* Vide multa similia suprà in Discursu de bonis Operibus. *Tertium*, & quidem primarium, præcipuusq; Articulus Lutheri, & omnium optimus, ut ipse dixit, Summaq; rerum illius, in quibus Melanchton ab initio cum Luthero conveniebat, non dari liberum arbitrium in homine, revocavit tamen, dari in locis posterioribus, dicens: *Concedendum est, quòd Scriptura Apostolica tribuit homini, etiam nunc post lapsum, libertatem aliquam deligenda ea,*

Contradictio in re gravissima.

Melanchtonis sententia de Luthero negante liberum arbitrium.

quæ sunt subjecta rationi Et infrà ait: *Hæc Manichea imaginatio, quæ videlicet libertatem & contingentiam tollit, horribile mendacium est, & ab hoc errore mentes abducendæ sunt, & docendæ, agere aliquid liberum arbitrium* Et meritò Melanchton ait hæc, tam Simon Magus & Manichæi negabant liberum arbitrium, ut clare superiùs in Discursu de libero arbitrio ostendimus. Lutherus verò, licet in Visitatione Saxonica concessit liberum arbitrium in Civilibus, nunquam tamen in Spiritualibus suam sententiam revocare voluit, sicut & illam horrendam & impiam, quòd sit Author peccati DEUS. Patet hoc clarissimè ex quadam Epistola, data Rinteli ad Wittembergens. Theologos, die 18. Decembr. An. Dñi 1563. quæ est in Folio impressa, cujus principium tale est: *Salutem, & Gratiam, & Pacem à DEO Patre, per Filium ipsius JESUM Christum, in veritate non minùs quàm charitate.* Secundus Titulus: *Viri Reverendi, plurimùm Amplissimi, Excellentissimi Domini Fautores &c. sincerè colendi* Hæc Epistola est Latino-Germanica, in duas columnas, Latinam & German. in qualibet pagina divisas impressa, cujus Epistolæ facies sunt 222. Subscriptio talis: *Dab. Rinteli die 18. Decembr. An. 1663.* Inscriptio talis: *Viris plurimùm Reverendis, dignis omni fide, studiq; devinctissimis, Decano, & reliquis Doctoribus ac Professoribus Collegii ibidem Theologici.* Hæc Epistola sic incipit: *Si nec lacessiti, nec ullâ urgente causâ has ad vos & alios &c.* Hujus Epistolæ authenticum impressum penes me servo Ex hac Epistola non ex odio, (quod DEUS avertat) sed ad intentum materiæ propositæ de libero arbitrio, etiam ex charitate Christiana, quâ ad invicem nobis obligati sumus; nec proferrem hæc, nisi scirem, multos fructum indè percepturos aliquem, cùm adverterint recessum Lutheri & Calvini ab Ecclesia Catthol. Rom non fuisse ex DEO, cùm de illo tam indigna senserint & docuerint; tum ut probem, quod Lutherus nunquam revocaverit sententiam suam de libero arbitrio, aliqua ex hac Epistola ad hoc probandū de verbo ad verbum excerpsi. In Colloquio Casselano disputantibus Rinteliensib⁹, objecta est hæresis Nestoriana Calvinistis à Wittembergensibus, ut habetur fol. 17. ℣. 20. sic: *Nequè cur Nestorianæ hæreseos crimen magnoperè diluamus coram vobis, &c.* Et fol. 9 num 3. *Non uni heterodoxiæ Calvinianæ, sed pluribus exitiosis dogmatibus, cumprimis in summo Fidei Articulo de Persona Christi, nos nostram attemperâsse sententiam.* Et fol. 25. num. 4 ajunt: *Grandem nobis dicam scribunt Domini Wittembergenses, quòd Calvinianorum errores universos*

Inter Bezam & Iacobū Andrea, Mompelgarti durāvit 8. diebus, tempore Wilhelmi Sexti, Hassiæ Landgravij, Principis, Hersueldiæ Comitis

gro

pro talibus, qui fundamentum fidei & salutis minimè attingant, salvâq; fide in Ecclesia tolerari possint declaravissemus, non cum Calvinianis, certè non cum omnibus, quos vulgus ita appellat &c. Esto à fundamento Fidei in nonnullis deflexerit Calvinus, quod duriores ejus phrases & sententiæ præ se ferunt, &c. Et fol. 27. dicunt, *Nihil eos de Calviniana σκολιοδοξίᾳ rem fisse, imò crassiorbus secta suæ erroribus è Zwinglii & Calvini favillis resuscitatis patrocinari.* Respondent: Habemus nos tamen clarissimis compertum notis, non probare ipsos omnia Calvini seu verba, seu placita, explicant ipsum, excusant in multis, defendunt, at ductum ex nomine ipsius nomen respuentes, produnt, se non κατὰ πόδα ipsum sequi, non suæ appellare Authorem doctrinæ. Suspectus est nostris Doctoribus, invisusq; inter alia duabus portentosis opinionibus, quæ vel à naturali discrepantes ratione, quâlibet pejores hæresi sunt. Altera est sic: Disserentis de origine peccatorum sic decernentis, ut nihil abesse videatur, quin ea ad Deum Authorem referat, nostri ne ad eundem offendant scopulum, peccata permittente DEO, non approbante, non volente, fieri docent. Hanc ipse quasi inani quæsitam effugio distinctionem reijcit & refellit: *Absurdum (inquit) videtur, volente & jubente DEO excæcari hominem, qui mox cæcitatis suæ pœnas daturus est. Tergiversando itaq; effugiunt, DEI tantùm permissu, non etiam voluntate hoc fieri, ipse verò palam se facere pronuncians, effugium illud repudiat &c.* Ita Disput Instit lib. 1. cap. ult §. 1. & mox Satanæ, ac profligatissimorum hominum horrenda & impia facinora, quasi DEO Authore designata allegat Hoc blasphema in DEUM impietate infestum dogma, quàm amoliuntur à se, quàm execrantur Marpurg. &c. Altera non sanior opinio est disserentis de æterna Electione & Reprobatione, & ea ad Supralapsariorum, quos vocant, pestilentissimum errorem recidit. Statuunt illi, DEUM adeo prorsùs absolutâ voluntate hominum, quos conditurus esset, alios ad vitam, alios ad mortem prædestinâsse, ut neutrobi ulla humana facta & merita, neq; bona, neq; mala, adeòq; ne ex reproborum quidem parte, voluntarium Adami lapsum, & inde propagatum in posteros peccatum, quasi citra ordinationem suam eventura præviderit, & præsupposuerit, adeòq; quos reprobavit, eos non tantùm ad mortem & interitum, sed ad peccatum ipsum, quo morti & interitui redderentur obnoxij, ordinâsse, & condidisse; in Summa, *omnes voluisse esse, & fecisse peccatores. &c.* Ab hoc errore vix

Vers. 5 NB.

Vers. 8 ibid.

Pejores hæresi, duas Propositiones Calvini judicârunt Theologi Rintelienses.

ibidem circa medium.

Alteram Calvini, pejorem hæresi sententiam, ostendunt Rintelienses, ibid. in fine.

fol. 28. Vers. 23

Judicium Rintelensium de Calvino.

est ut vindicari queat Calvinus, quem vel Hypotheses suæ redarguunt. Si enim DEUM Authorem peccati facit, qui potest aliter, quàm ut homines quoq; ad peccatum prædestinatos esse dicat, & manifesta in hanc sententiam sunt ejus verba, Instit. lib. 3. cap. 21. & 23. & multa ipsius dicta adducunt ad confirmandum ipsius horrendum placitum, nempè quòd sit DEUS Author peccati. Post hæc fol. 29. Hæc ille ibi & alia id genus plura §. 6. & 8. Horremus ad dogmatis impietatem, & trepidamus, &c. quanquam nec tam damnare audemus Calvinum, quàm dogma ejus detestamur, & stygio, quo dignum est, orco devovemus, &c. Si verò Calvinum quoq; & ejus asseclas, quòd tam portentoso hærent errore, promiscuè damnandos censeamus, quo colore, quo remedio, quâve excusatione utemur, ne eâdem damnatione involvamus &c. Martinum Lutherum & Philippum Melanchtonem, qui inquirentibus ejusdem erroris plurima in Scriptis suis argumenta præbent, &c. quin DEUM æquè cum Calvino, Authorem peccati fecerint, & hominem omni libertate exuerint, non dubitari potest. Inspicientibus Lutheri librum de servo arbitrio, Tom. Wittemb. 2. insertum, quàm dura, quàm horrenda in conspectum dant verba? *Non est in manu nostra* (ait pag. 498.) *DEI voluntatem mutare, multò minùs resistere, qua nos vult induratos, quâ voluntate cogimur, esse indurati, velimus, nolimus*; & pag. 496. & paulò antè reijciens interpretationes, quibus solemus excusare DEUM, ne ipse sit Author & culpa nostræ indurationis; tandem concludit pag. 493. *Stante ergo illa DEI voluntate, sinè qua nihil fit, & dato, quòd liberum arbitrium nihil boni velle potest, frustrà dicitur, quidquid dicitur pro excusando DEO, & accusando libero arbitrio*; Semper enim dicit liberum arbitrium, *Ego non possum, & DEUS non vult, &c.* Et de Juda proditore scribit p. 497. *Si præscivit DEUS, Judam fore proditorem, necessariò Judas fiebat proditor, nec erat in manu Judæ aliter facere. &c.* Nihil ab ipso dissentiens Philippus, Cap. 8. Comment. in Epist. ad Rom. ait: *Non minùs Judæ proditionem, quàm Pauli conversionem, DEI esse opus.* Idem in Locis Commun. primar. edit. quos Lutherus Præfat. in suum de Servo Arbitrio librum non solùm immortalitate, sed Canone quoque Ecclesiastico dignos prædicavit, libertatem humanam & contingentiam rerum planè negat, tanquam ex Prædestinationis decreto, omnia inevitabili necessitate fiant. &c. Et fol. 32. *Hic est Fidei summus gradus*, (Lutherus citato loco pag. 467.) *credere iustum, qui* *suâ*

cùm hæresis aliqua damnatur in Ecclesia, simul & Author illius.

Lutherus, Calvinus, Melanchton, DEUM Auctorem peccati fecerunt, testimonio Theologor. Rintel.

in fine.

suâ voluntate nos necessariò damnabiles facit, ut videatur delectari cruciatibus miserorum, & odio potiùs, quàm amore dignus. &c. Et fol. 33. Item pag. 487. *DEI Incarnati est flere, deplorare, gemere super perditione impiorum, cùm voluntas Majestatis ex proposito aliquos relinquat, & reprobet ut pereant &c.* Id genus durissimarum locutionum plenus est totus ille de Servo Arbitrio libellus, &c. Nulla medela ubiq; se prodebat intentio penitùs evertendi libertatem humani arbitrij. &c. Et jam finiens librum ait: *Ego verò hoc libro non contuli, sed asserui, & assero.* Et fol. 37. *Hæc studiosè & accuratè* (ait) *sic monere & tradere volui, quia post meam mortem multi meos libros proferent in medium, & indè omnis generis errores & deliria sua confirmabunt. Scripsi autem inter reliqua, esse omnia absoluta & necessaria* &c. Et pag. 38. ajunt: Miramur, hæc retractantis aut emollientis verba putari esse, quibus tamen nihil tantoperè ait &c. *Magis ac magis confirmet. Scripsi* (ait) *omnia absoluta & necessaria, negatâ humani arbitrij libertate.* Et fol. 40. Absolutum decretum planè ejuravimus, &c. Saltim horridum illud, & impietati affine dogma de Prædestinatione ad peccatum, exuerunt penitùs & profligârunt, adeò, ut ne tolerandum id quidem ampliùs censeant. &c. *Hactenùs Synodus* (Dordracena) *laude digna censeri debet, quòd tales blasphemias, quæ in Zwinglij, Calvini, Bezæ, (Lutheri,) Piscatoris, & aliorum libris reperiuntur,* (DEUM scilicet in electione respexisse hominem nondum lapsum, imò nondum conditum) *tam apertè damnat. Danda autem est opera modernis Calvinianis, ut præstent constantiam in ista vera piaq; sententia piè asserenda, & constanter retinenda, & defendenda.* Cumprimis autem nos vehementer lætabamur, cùm Marpurgenses quàm ab eo errore alieni essent, &c. cùm non se DEUM Authorem peccati habere, non lapsum primorum Parentum, nec reproborum peccata, DEI prædestinationi imputare asseverarent. &c. At Wittembergenses, nescimus quibus rationibus, quâve suspicione ducti, eos in Zwinglij, Calvini, Bezæ, (Lutheri,) & aliorum Supralapsariorum societatem adscribunt, tanquam & primos Parentes ad lapsū, & reprobos ad peccatum, absolutâ DEI voluntate ordinatos esse statuant. Horror subit animos nostros, quoties tam fœdi dogmatis renovatur memoria. Hucusq; verba deprompta ex Epistola Rinteli data ad Wittembergenses Theologos, ex qua clarissimè patet, nunquam revocâsse Lutherum suum impium dogma, sed in hoc errore mortuum esse, quem etiam & Philippus ab initio (ut patuit ex hac Epi-

insignis blasphemia in Christū.

Luthero competit hic illud S. August. in Psal. Enarrat. 48: Et cùm illi nolunt corrigi, Deum volunt depravari. *Et illud:* Existimâsti iniquè, quòd ero similis tui. *Psalm. 49*

Ejurant horridum dogma Lutheri. Theol. Rintelienses.

NB.

Epistola) cum Luthero tenuit, in Locis Com. An. 21. cùm ait: *Usur-*
pata est vox liberi arbitrij, à Divinis litteris ac sensu alienissima. Et
alibi: *Quandoquidem omnia, quæ eveniunt, necessaria, nulla est arbi-*
trij nostri libertas. Sed revocavit illum in locis posterioribus, dum

Prorbeus Melanchton.

ait: *Concedendum est, quòd Scriptura Apostolica tribuat homini, etiam*
nunc post lapsum, libertatem aliquam deligendi ea, quæ sunt subiecta
rationi. Et infrà ait: *Hæc est Manichæa imaginatio, quæ videlicet liber-*
tatem & contingentiam tollit; horribile mendacium est, & ab hoc er-
rore mentes abducendæ, & docendæ sunt, agere aliquid liberum arbi-
trium Et in Locis de Causa peccati ait: *Est hæc pia & vera sententia*
utráq; manu, & veriùs toto pectore tenenda, DEUM non esse causam
peccati, nec velle peccatum. Et sic Melanchton rectè dixerit Mani-
chæam imaginationem, cùm etiam Manichæus negaverit liberum
arbitrium, imò & Simon Magus, ex Clemente lib. 3. Recognition.
Undè facilè colligendum, quod Melanchton à Luthero in primo &
optimo Articulo (ut Lutherus ait) recessit ab eo, & Confess. Augu-
stanam composuit, ubi liberum arbitrium acriter defendit, pag. in
Apolog. 195. Art. 18. dum ait: *Habet humana voluntas libertatem*
in operibus & rebus deligendis, quas ratio per se comprehendit. &c. Po-
test loqui de DEO, exhibere DEO certum cultum externo opere, fa-
justitiam operum, &c. potest continere manus à cæde, ab adulterio,
furto Et contra Joannem Eckium ait: *Plerique alij non rectè detrahunt*
voluntati hominis libertatem. Et in Epit. Moral. Philoso. ait: *Stoicas*
illas de Fato, seu Vallæ absurdas imaginationes, quæ propter Divinam gu-
bernationem adimunt libertatem voluntati, fugiamus. Undè meritò

meritò Theologi Rinteli hæc dogmata Lutheri impia profligârunt, nam Lutherus videtur Patronum assumpsisse dæmonum & damnatorum contra DEUM his blasphemijs.

Lutheri & Calvini dicta horrenda, & blasphema dogmata illorum
Theologi Rinteli vocârunt, & profligârunt, ibidemq; portentosas
opiniones judicârunt, fol. 27. quæ vel à naturali discrepant ratione,
suntquè, ut illi dicunt, pejores hæresi; meritò, inquam, prædicti
Theologi pro talibus hæc blasphema dogmata declarârunt: nam u-
tra hoc, quòd omni naturali rationi repugnent, nulla enim gens, qu-
cunq; illa sit, & DEUM sive verum sive falsum agnoscat, unquam i-
li quòd sciam adscribit, quòd sit Author peccati, & perditionis ho-
minum, & ideò odio magis, quàm amore dignus. Horrenda sanè,
nam primum mandatum magnum est tam in Vet. quàm Novo Te-
stam. *Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde tuo, &c* Sacra
tiam Scriptura tam Veteris quàm Novi Testam. in multis locis h-
ipsum ostendit, colendum, adorandum, venerandum DEUM, n-

aut

autem odio habendum, ut v. g. Isaiæ 6. *Seraphim stabant, &c. & clamabant alter ad alterum, & dicebant: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus DEUS exercituum.* Et Psalm. 53. *Justus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Ibidem: *Bonus es tu, & in bonitate tua doce me iustificationes tuas.* Et Psalm. 140. *Justus Dominus in omnibus viis suis, & Sanctus in omnibus operibus suis. &c. &c.* Et passim S. Scriptura Vet. & Novi Testam. hæc Encomia tribuit DEO. Undè videtur convenire Luthero & Calvino illud Psalm. 49. *Existimásti iniquè, quòd ero tui similis*; & Ecclesiast. 3. *Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ tibi præcepit DEUS, illa cogita semper: in pluribus operibus eius ne sis curiosus, non est enim tibi necessarium, ea quæ abscondita sunt, videre oculis tuis. &c. Plura enim sunt super sensum hominum, &c. Multos quoque supplantavit suspicio illorum, cor durum malè habebit in novissimo, & qui amat periculum, peribit in illo, &c. & pravus corde in illis scandalizabitur*; & Prov. 25. *Scrutator Maiestatis opprimetur à gloria*; & ad Rom. 11. *Noli altum sapere, sed time.* Undè meritò Author Tubæ pag. 3. vocavit ejusmodi homines, *inauguratos Sanctissimæ Trinitatis Secretarios, familiarissimos, qui res non determinatas determinant*, imò *fluctuantes Epicuri doctrinæ* vocantur. Quis magis secretorum DEI fuit conscius, quàm Apostolus Paulus, qui raptus fuit ad tertium Cœlum, & arcana verba audivit, & tamen nihil simile de DEO protulit, imò contrarium Luthero & Calvino, *Pater misericordiarum, & DEUS totius consolationis*, 2. Cor. cap 1. Sed isti homines jam præsenserunt pro suis factis condignam futuram mercedem, ideò DEUM taliter jam in hac vita tractare cæperunt suis portentosis & blasphemis dogmatibus, ut Theologi Rinteli in sua Epistola ad Wittemberg. Theologos fol. 27. ut suprà testantur.

Discursus Authoris.

De Augustana Confessione. Pag 25. Num. 5.

Citat Author Tubæ Confessionem Augustanam sic: Reverà non habent, si causas ponderemus, quare conscripta sit Augustana Confessio, non fuit potior ac prior, quàm ut una, sincera, ac vera Religio colatur & servetur, ut quemadmodum sub uno Christo sumus, ita in una etiam Ecclesia Christiana, per quam Romana intelligitur, à qua in nullo Fidei Articulo dissentire se dicit, & ad quam

 appel-

appellârunt Principes Protestantes, in unitate & concordia viveri possumus. Ob id Principes & Auctores Confessionis Augustanæ, sunt mandato Cæsaris obsecuti, inter primos Augustæ ad Comitia adfuêre, Confessionem August. obtulêre, parati fuerunt de tolerabilibus modis ac via amicè conferre, ut quantùm honestè fieri potest, conveniant cum Romana Ecclesia, & re inter partes citra odiosam contentionem pacificè agitatâ, dissensio dirimatur, ad veram Religionem & concordiam reducatur, quod ardentissimis votis à DEO petiverant. Nullo modo detractârunt, quod ad Christianam, quæ cum DEO & bona conscientia fieri posset, conducere queat, ob id condescendunt in Generale Concilium, quod Pontifex Maximus cum Cæsare Carolo V. emissis literis, primo quoq; tempore congregavit, imò ad id debito modo provocantes appellârunt, quam appellationem nunquam deserere voluerunt. Similiter Anno 1537. in Conventu Schmalcaldico 5. Martij itidem protestati sunt de discordia, cum voto, ut universalis & pia concordia constitueretur cum Romana Ecclesia, &c.

Discursus Theolog.

In quo discutiuntur ea, quæ Author Tubæ in Discursu superiori de Confessione Augustana dixerit.

BEnevole Lector, suppono de probitate tua, quòd veritatem & rectum judicium amas, cùm nihil sit DEO gratius, cùm ille solus sit verax, & omne mendacium execratur, dicens: *Os, quod mentitur, occidit animam*, Sap. 1. Ibidemq; sic nos hortatur ad justitiam: *Diligite iustitiam, qui iudicatis terram.* Et Psal. 57. *Recta iudicate filij hominum, nam salvos facit rectos corde. DEUS Judex iustus*, Psal. 7. Et Psal. 5. *Perdes omnes qui loquuntur mendacium.* Undè & te Judicem Responsionis meæ constituo ad superiorem Authoris Tubæ Discursum, humiliter à te petens, ut patienter illam legas, & quamvis fortè tibi non omnia ad gustum erunt, noli indignari, quousque rem ex integro non intelligas, & audias utramq; partem, illiq; tam huic, quàm alteri benevolam præbeas aurem, quod vel maximè in recto & justo Judice requiritur, ut nec huic, nec illi faveat parti, neque personarum, sed causæ justæ & veritatis sit indefessus Patronus, quod mihi de tua probitate polliceor. Et si fortè non omnia, nec

omni-

omnibus placebunt inferiùs dicenda, liberum cuiq; erit diluere Objecta, & ita directè reſpondere ad ea, ut cujusq; judiciũ convincant.

Bellarminus, ut ſuperiùs vidimus, à Wittakero & Franciſco Junio, præcipuis Calviniſtis, ſatis laudatus, ex quorum recommendatione non incongruum erit adducere, quæ ad finem Tomi 4. de Gratia, in ſuo judicio de Libro Concordiæ, edito à Lutheranis, de Auguſtana Confeſſione fol. 1179. habet. Confeſſio (ait) Lutheri, in multis ab Auguſtana diſsentit, cùm tamen eodem anno 1530. edita ſit, neq; credibile videtur, meliùs Lutheranos, quàm ipſum Lutherum, quæ ſit Lutherana doctrina ſcire potuiſſe. Nam ſi Lutherus non fuiſſet, nec Confeſſio Auguſtana fuiſſet. Articulus Lutheranæ Confeſſionis undecimus habet, Quòd Confeſſio privata debeat eſſe libera; Confeſſio autem Auguſtana in Cap. de Confeſſione dicit: Apud nos non ſolere porrigi Corpus Domini, niſi anteà exploratis & abſolutis. Et Cap. de Miſſa ſic ait: *Nulli admittuntur ad Sacramentum, niſi anteà explorati, atq; auditi.* Dicit ergo Confeſſio Lutheri, Confeſſionem liberam debere eſſe; Confeſſio Auguſt. neceſſariam omninò, & tamen utraq; Confeſſio, tam Lutheri, quàm Auguſtana, nec liberam, nec neceſſariam modò exercet. Undè apparet, utramq; variatam, cùm modo non explorati accedunt ad Menſam, tam apud Lutheranos, quàm Confeſſioniſtas. Item Articulus 16. Confeſſ. Lutheran. vult, Miſſam præ omnibus abominationibus eſſe abrogandam; Confeſſio verò Auguſt. in Cap. de Miſſa: *Falsò* (inquit) *accuſantur Eccleſiæ noſtræ, quòd Miſſam aboleant: retinetur enim Miſſa apud nos, & ſummâ reverentiâ celebratur.* Si hoc verum eſt, quare inter Articulos Smalcaldicos pag. 281. hæc habentur: *Abroganda meritò Miſſa eſt*; ſi abroganda eſt, quomodo ſummâ reverentiâ celebratur? vel ſi abrogata eſt, quare aliud dicitis, aliud facitis? quomodo abrogatam cum ſumma reverentia celebratis? Sed dicent, Oblationem Corporis Dominici pro vivis & defunctis à ſe abrogatam, Euchariſtiæ verò diſtributionem retineri. At Eccleſiæ veſtræ non accuſantur, quòd Euchariſtiæ diſtributionem aboleant, ſed quòd Sacrificium Miſſæ, quod omnibus Sæculis per totum Orbem celebrabatur, è medio tollant, illud nempè Sacrificium, quod SS. Apoſtoli & SS. Patres cum primitiva Eccleſia celebrârunt, & de illo velut uno ore teſtantur, ut in Diſcurſu de Miſſæ Sacrificio probavimus. Potuitnè privatus homo, ut fuit Melanchton, illud tollere, & adhuc tali aſtu, aliud dicendo, aliud faciendo? quis crederet,

tam honorificè loqui de Missa August. Confessionem, & tamen illam è medio tollere? Sed hâc æquivocatione usus est Author Augustanæ Confessionis, ne homines separati ab Ecclesia Cathol. Rom. offenderentur tam temerario ausu, quem si advertissent, vix aliquẽ sectatorem sui habuisset August. Confessio. Astus autem Augustanæ Confessionis fuit hic, ut Essentiam Sacrificij, quæ fuit antiquissima, reijceret, & Accidentia, quæ fuerunt recentiora, retineret, ut eluderet incautos & simplices, superiùs ostendimus quomodo. Osiander testatur, quòd hanc Confessionem scripserit Philippus Melanchton, de quo sic loquitur idem Osiander apud Osium lib. 1. de Hæresibus nostri temporis, fol. 445. *Confessionem autem hanc Philippus ipse scripsit, &c.* Surius in Commentario brevi rerum in Orbe gestarum pag. 190. scribit, Philippum Melanchtonem sæpiùs hanc Confessionem

Vide suprà pag. 489 vers. ult.

" mutâsse, &c. Et inferiùs ait: Nam de ipsis quoq; Sacramentis, " per quæ in nos Divina gratia, ceu per canales quosdam derivatur, " tam est ille Melanchton in sua Confessione lubricus & ambiguus, " & primò quidem velit esse duo tantùm, deindè in alia editione " tria ponat, porrò in extrema quatuor enumeret Sacramenta. " Idem pag. 191. habet: Occasionem dedit Melanchton, dum illam Confessionem subindè recoquit, adeò, ut Lutherani quoque " nonnulli Melanchtonem gravissimè incusent, nec pati velint, ut " Calviniani, Zwingliani, & quidam alij ad Confess. Augustan. admittantur. Idem pag. 498. ait: Initio Anni 1557. Joannes à " Lasco Polonus, Sacramentarius, Scripto edito conatus est testatũ " facere, Zwinglianum dogma non discrepare ab August. Confess. " Philipp. Melanchton eam Confessionem subindè mutavit, & tandem etiam Zwinglianis fenestram aperuit, cùm alioqui etiam testatus esset de Cæna Domini, magis sibi placere Zwinglij, quàm " Lutheri doctrinam, immo etiam conquestus est quandoq; de Lutheri tyrannide, quam diù passus esset. At prima Confess. Augustanæ editio, quam Cæsari Augustæ Protestantes exhibuerunt An. " 1530. nullâ ratione admittit dogma Sacramentariorum. Idem " Surius pag. 540. scribit: Fuit Melanchton admodùm familiaris " Sacramentarijs, quippè à quorum dogmate non valdè abhorreret. " Joannem Crispinum ad edenda denuò Oecolampadij Scripta hortatus est. Bullingero & Calvino de rebus suis sæpè scripsit familiariter: multis Studiosis author fuit, ut Tigurum & Genevam se conferrent. Calvinus verò de Melanchtone scribit Epist. 32. quòd

For-

Formulas de Tranſubſtantiatione condiderit ambiguas & fucoſas, ut ipſemet poſtmodùm recognovit, teſte Hoſpiniano pag. 2. Hiſtor. An 1541. ſe aliquos ex prædictis Articulis Auguſtæ condidiſſe ambiguos & flexiloquos, atq́, mutandos, & ad occaſiones accommodandos. Undè ſicut nonnulli Lutherani de hoc illum accuſabant, ſic multi diverſarum Sectarum illum ſibi vendicabant, quòd illorum dogma ſequeretur. Undè vulgò Cothurnus Germaniæ appellatus, nam ultra alia quoties ille ſententiam de libero arbitrio mutaverit, unâ vice illud concedendo, aliâ negando. Florimundus de Orig. hæreſis ſcribit de illo: Cùm illi morienti mater aſſiſteret, quam à Fide Catholica abduxerat, & requireret ab ipſo, per DEUM vivum adjurans illum, ut ſibi in illa ultima hora diceret, quæReligio melior foret, an hæc, ad quam eam induxerat, an Catholicorum? reſpondit clarâ voce ab omnibus intelligibili: *Hæc plauſibilior, illa ſecurior* Wolfgangus Agricola Concione de Matrimonio: Joanni Bartholomæo à Velbergk ſuaſiſſe dicitur, ut in veteri Catholica precandi ac communicandi ratione perſiſteret, ſibi vehementer dolere, addens, &c. ſi iſtum laborem revocare poſſet, ſed nunc ſe nimis profundè cauſæ immerſum, nullum regreſſum invenire. "

Melanchtonis anguſtia.

Sed videamus ultrà Confeſs Auguſtanam, quomodo & in aliis contraria ſit doctrinæ Lutheri, qui in Aſsert. Art. 36. ait: *Liberũ arbitrium eſt figmentum in rebus, & titulus ſinè re, quia nulli eſt in manu ſua, quidpiam cogitare boni vel mali.* Melanchton hæc ſcribit; *Cùm Dux Saxoniæ perciperet multa contra Religionem eff:eni licentiâ, etiam in ſuis Ditionibus geri inſtituit viſitationem, &c.* Eam viſitationem Melanchton ſcripſit Latinè, non plenè Luthericè in nonnullis, quæ plus ibi pœnitentiæ, & doctrinæ Legis, & timoris DEI tribuere viſus eſt, quàm Lutheri Evangelium patiebatur. Atq; adeò libertatem arbitrij, quam in locis cum Luthero pernegaverat, aſseruit. Sic præcipuus Author Confeſs. Auguſt. in præcipuo Articulo, in Summa rei defecit à Luthero ad Catholicam Eccleſiam, & cùm Melanchton fecerit mentionem Manichæorum, nulli dubium eſt, quòd Manichæi & Wiclefus ideò negârunt liberum arbitrium, ut illis liceret perpetrare quæcunq; vellent ſcelera, affirmantes, non habere libertatem abſtinendi ab illis.

Vide ſuprà pag. 364

Surius ad An 1528 pag. 162

Artic. 20. pag. 18. Confeſſionis ait: *Falsò accuſantur noſtri, quòd bona Opera prohibeant* Si ſeriò dicit de bonis Operibus, quod illa exercere jubet Confeſs. Auguſt. contraria eſt Luthero; nam ille

Serm. de piscatione Petri ait: *Quantò scelerator es, tantò citiùs DEUS gratiam infundit.* Et in Serm. *Sic Deus dilexit mundum*, ait: *Si veneris cum magnis fasciis operum plenus, deponere oportebit, alioquin non poteris penetrare.* Undè discipuli Lutheri in Colloquio Altenburgensi hæc statuerunt, dicentes: Ad Sathanam spectant Christiani, cum omnibus bonis Operibus. Precari verò oportet, ut in Fide sinè bonis Operibus ad finem usq; perseveremus. Adeò illa necessaria non sunt, ut etiam ad salutem incommodent, sintque perniciosa. At Eunomius hæreticus hoc idem docebat, testis est S. August. lib. de Hæresibus, cap. 54. imò Simon Magus, teste S. Irenæo, lib. 1. cap. 20.

Art. 21. pag. 22. ait: *Apud nos magna ex parte veteres ritus diligenter observantur.* Utrum hoc verum sit, legantur SS. Patres, ut S. Basilius, Epiphanius, Augustinus, Tertullianus, & alij Veteres, qui de varijs ritibus scripserunt, & conferat cum illis Ecclesias Protestantium, si retinent illos, ut v. g. Missæ Sacrificium, quod est non tam præsentis, quàm primitivæ Ecclesiæ, ut clarè ostensum est in Discursu de Missæ Sacrificio.

In Art. de Confessione, pag. 29. ait: *Anteà immodicè extollebantur Satisfactiones, Fidei verò, & Meriti Christi, ac iustitiæ Fidei nulla fiebat mentio.* At contrarium legitur in omnibus libris Catholicorum, ubi docent, ne unico quidem excepto, Fidem radicem esse nostræ justificationis, sinè qua impossibile est placere DEO, & omnia referuntur ad Meritum Christi, sinè quo omnia opera digna gehennâ. Hæc est perpetua Catholicorum sententia.

Pag. 45. Art. de Potestate Ecclesiastica ait: *Facilè possent Episcopi legitimam obedientiam retinere, si non urgerent servare Traditiones, quæ bonâ conscientiâ servari non possunt.* Hîc clarè fatetur Philippus cum sua Confessione legitimam obedientiam Episcopis, à quibus se subtraxerunt propter Traditiones. At Ecclesia Cath. Rom. & ejus Episcopi non tales Traditiones, quales expressit Melanchton, sed Divinas & Apostolicas servare jubet, ut Baptismum parvulorū, ad quem probandum, Melanchton nolens volens confugere debuit ad Traditiones cum Luthero contra Anabaptistas, nec illis satisfecit. Nam Anabaptistæ Melanchtoni, & omnibus Protestantibus sic objiciunt: Dicitis, quòd Ecclesia Romana in multis Traditionibus suscipiendis erravit, & in hac una non erravit. Quis vos Judices constituit Ecclesiæ? ut dicatis, Ecclesiam in alijs errâsse, in hac una non errâsse,

errâsse. Quo probatis hæc? nisi quia ipsi soli ita sentitis; posito enim errore Ecclesiæ in multis Traditionibus, ut dicitis, non potestis probare, quòd in hac unica de Baptismo non erravit, cùm æqualiter illa ex SS. Patribus, & Traditione Ecclesiastica, omnes suas Traditiones probat, pluribus Patribus, & Baptismum solùm duobus, quæ impudentia vestra, ut plures Patres pro libitu vestro reijciatis, & solùm duorum pro Baptismo acceptatis Traditionem. Undè nisi Philippus & Protestantes fateantur, quòd Rom. Cath. Ecclesia in nulla Traditione, quam pro legitima habet, suscipienda erravit, nunquam argumentum Anabaptistarum evadent, quia nunquam probabunt, quòd in hac non erravit, si dicent, in alijs errâsse. Servare jubet Symbolum Apostolorum, quod in nullis Scripturis habetur, & alia, quæ per Traditionem accepit Ecclesia, tum à Christo, tum ab Apostolis, quorum testes sunt omni exceptione majores SS. Patres. Si enim Philippus natus fuisset tempore Apostolorum, & continuò adstitisset Ecclesiæ, notâssetq; omnes Traditiones, adhuc sub dubio lis esset, si credendum esset Philippo ob ea, quæ jam dicta sunt de eo, & adhuc dicentur; multò magis, cùm natus fuerit paulò ante annum 1517. fuitq; etiam subjectus erroribus, sicut alij homines, nec in multis sibi constans, quis magis credet Philippo, quàm auctoritati SS. Patrum, auctoritati Ecclesiæ, quam tanti æstimavit S. Augustinus, ut non sit veritus dicere: *Evangelio non crederem, nisi me auctoritas Ecclesiæ commoveret.* Deindè videat Lector, qui hæretici in primitiva Ecclesia oppugnârunt Traditiones, & facilè intelliget, cujus doctrinam sequitur Philippus. Vide Discursum de Traditionibus.

Vide supra pag. 297. & seq.

Pag. 52. in Apol. Art. 4. Philippus Sanctos vocat, Antonium, Bernardum, Dominicum, Franciscum; per quod destruit seipsum & Confessionem Augustanam. Nam hi SS. Patres, si sunt Sancti, judicio Philippi, veram Fidem habere debuerunt, quia *sinè Fide impossibile placere DEO*, & Sanctum esse. Deindè hi SS. Patres non solùm Monachi, sed multorum Monachorum Patres fuerunt, Vota perpetua Obedientiæ, Paupertatis, & Continentiæ coluerunt, Romano Pontifici perpetuo adhæserunt, S. Franciscus in suo testamento Fidem Romanæ Ecclesiæ suis Religiosis imperavit, S. Dominicus & S. Bernardus Missas assiduè celebrârunt, Venerationem Sanctorum, & omnia quæ observat Rom. Cath. Ecclesia, perpetuo coluerunt. Et quia S. Bernardus singularem laudem meretur, tum à Luthero,

thero, Calvino, tum ab Augustana Confess. qui omnes Sanctum illum vocant, quid ipse senserit de Invocatione Sanctorum, ex multis pauca adducimus. Serm. 2. super Evang. *Missus est*, ait: In peri-
" culis, in angustijs, in rebus dubijs, MARIAM cogita, MARIAM
" invoca. Et Serm. qui est de aquæ ductu, ait: Totis præcordiorū
" affectibus & votis omnibus MARIAM veneremur, quia sic est vo-
" luntas ejus, qui totum nos habere voluit per MARIAM. Et Serm.
" de B. MARIA, qui incipit, *Signum magnum*. ait: Opus est medi-
" atore, ad Mediatorem istum, nec alter nobis utilior, quàm Maria.

Falsa imputatio.

Pag. 259. in Apolog. ait Philippus: *Sancti in locum Christi subrogantur, & impiè coluntur.* Sed contrarium patuit ex superiùs adductis testimonijs Sanctorum, quòd Sanctorum honor in Christum redundet, secundùm illud: *Quidquid ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Et Christus ipsemet honoravit Sanctos, cùm illos amicos suos vocaverit. Et ex Litanijs Catholicorum aliter patet, ubi dicitur:
" Sancta Trinitas, unus DEUS, miserere nobis. JESU Christe, Fili
" DEI vivi, miserere nobis. Sancta MARIA, ora pro nobis. San-
" cte Petre, ora pro nobis.

NB. *Matth. 25* *Joan. 15*

Mendaciū.

Pag. 268. ait Philippus: *Cultus Sanctorum plenus est apud eos manifesta idololatria.* Superiùs patuit, quòd Philippus vocaverit S. Bernardum Virum Sanctum; patuit etiam, quòd S. Bernardus utebatur intercessione Sanctorum, quomodo ergo S. Bernardus committebat idololatriam in invocatione Sanctorum, si fuit, secundùm testimonium Philippi, Vir Sanctus? At hæc gravis calumnia non solùm Catholicos tangit, sed etiam Lutherum, qui agnoscebat invocationem Sanctorum, ut testatur Author Tubæ Pacis, pag. 71. qui ait: Consentiunt, id est Invocationi Sanctorum, Lutherus de præparat. ad mortem, & Epist. ad Erphordienses, & Epist. ad Georg. Spalatinum, qui in purgat. quorundam Artic. de intercessione Di-
" vorum ait: Cum tota Christiana sentio Ecclesia, & judico, San-
" ctos esse honorandos, & invocandos; quis enim potest contradi-
" cere his, quæ adhuc hodiernâ die mirabiliter & invisibiliter apud
" Divorum Sepulchra operatur DEUS. Tangit hæc calumnia & Oecolampadium, cujus Scripta edenda suasit Joanni Crispino Melanchton, ut testatur Surius pag. 540. Tangit Dreierum, quem citat Author Tubæ pag. 73. Sic Dreieri est sententia, quòd liceat orare, *S. Petre, S. Paule, ora pro nobis.* Tangit Minister. Tripol. ad Regentes Prussiæ, 18. August. 1656. Et Bernard. à Sanden, Theol. Regiomont.

NB.

giomont. in Thes. Succ. CXXII. de Angelis, Q 21. *Sancte Angele Custos, ora pro me,* quæ nihil impij continet. &c. Cùm autem „ Sancti Angelis sint similes in Cœlis, cur talis cultus, quem defer- „ re possumus Angelis, ipsis denegabitur. Tangit ultimatè hæc calumnia Theologos in Academia Regiomontana, qui Liturgias Veteres approbant, in quibus est Invocatio Sanctorum. Hæc omnia habet Author Tubæ pag. 73. Si ergo hi omnes non patientur, sibi à Philippo hanc irrogari calumniam, quòd sint idololatræ, cùm agnoscant Invocationem Sanctorum, quomodo Catholici non debent conqueri de hac calumnia, quòd non intellectâ Philippus sententiâ Catholicorum, ausus est, contra omnem charitatem tam gravem inferre injuriam. Si enim Philippus benè perspectam sententiam habuisset, nunquam hæc objecisset. Et tamen quàm multi hâc sinistrâ imputatione decepti sunt, & decipiuntur, nempè quòd Catholici in Invocatione Sanctorum committant idololatriam. Non sinè causa Author Tubæ pag. 64. hæc scribit: Plurimi sunt, in quibus dis- „ sentimus ob homonymiam hujus vel illius vocabuli. Plurimi ob „ non satis discussas rationes, & intentiones assertorum, v. g. Arti- „ culi de Purgatorio, de Eucharistia sub una specie, de Indulgentijs, „ sunt ferè omnibus Protestantibus errores, at non errores Roma- „ no Catholicis. Hîc maximè indagandum, quo animo hæc vel illa „ dicantur, &c. cùm hæc sententia, quam Protestantes erroneam „ judicant, sit sententia tot, tantarumq; Ecclesiarum in Occidente, „ ubi tot pij, conscientiosi, tot salutis æternæ amantes, tot eruditi ac „ magni Viri inveniuntur. Nos possumus addere, & in Oriente Ec- „ clesiæ, nam & Orientales Invocationem Sanctorum agnoscunt. Undè si Philippus benè intellexisset sententiam Catholicorum in Invocatione Sanctorum, nunquam objecisset idololatriam, quæ non solùm Catholicos, sed etiam & Lutherum, & superiùs nominatos Protestantes afficit.

NB.

NB.

NB.

Pag. 255. in Apol. ait: *Nemo nescit, vitam Monasticam recens excogitatam esse.* At nos contrarium in Discursu de Votis Monasticis ostendimus ex SS. Patribus. Sed & Magdeburg. Centuriat. Cent. 4. Cap. 6. col. 464. An. 300. à Salvatore adventu ponunt initium Monasticen. Monachatum, qui nunc est, à tempore S. Benedicti initium sumpsisse omnes Lutherani admittunt, cùm videant, extare & servari Regulas, quas ille reliquit, & habitari Monasteria vetustissima, quæ ille fundavit; S. Benedictus autem floruit circa An. 400.

" Calvinus lib. 4. Instit. cap. 13. §. 15. ait: Non sic hodiè à Sancta
" illa Antiquitate Monachos degenerâsse dico, quin aliquos in suo
" grege bonos habeant. Nota Lector, Antiquitatem, Sanctitatem,
& bonitatem reperiri in Monachis, testimonio Calvini. Vide eun-
" dem de Viduis §. 18. scribentem: Cùm fuerint perpetui
" Cœlibatus, eas peccâsse, fidem Ecclesiæ datam fallendo. Luthe-
" rus in Propos. A. D. 1520. & seq. edit. ait: Ad libertatem perti-
" net, sese posse perpetuo Voto, aut cuicunq; Legi subdere. Talis
" fuit Bernardi Religio, & omnium, qui feliciter Religiosi fuerunt.
Si feliciter Religiosi fuerunt, veram Fidem habere debuerunt, quia
sinè Fide impossibile est placere DEO, in qua vera felicitas & gratia Dei
fundatur. Mirum ergo est, quòd Philippus etiam suorum oppugnat
sententias, cùm ille negat & vituperat vitam Monasticam, quam illi
laudant, antiquamquè, sanctam, bonam, & felicem affirmant. At
non debet discipulus esse super Magistrum suum, Matth. 10. Quæ laus
erit Magistro, si discipulus negat, quod ille affirmat, acsi unum &
idem esset, negare & affirmare.

Pag. 263. in Apolog. ait: *Suas Traditiones longè accuratiùs ser-
vari postulant, quàm Evangelium.* Et quare Philippus vel unicum
Catholicum Authorem non produxit, qui ita doceret, quia nullus
hoc habet. Postulant servari Traditiones, sed Divinas & Apostoli-
cas, de quibus nullum sit dubium, quòd tales sint, sicut non dubitat
Philippus de Baptismo parvulorum, de SS. Evangelijs, quòd quatu-
or sint, non plura, nec pauciora, & horum, non aliorum Evangeli-
starum. Vide Discursum de Traditionibus. Interim audiat S. Ber-
nardum, quem pro Sancto agnoscit, qui Epist. 174. ad Canonicos
Lugdun. ait: *Ego quæ accepi ab Ecclesia, securiùs teneo & trado.* Sic
& Catholici non suas, sed quæ acceperunt ab Ecclesia, securi tenent,
& tradunt Traditiones, quas mandat tenere Apostolus 2. ad Thessa-
lon. 2. & SS. Patres illarum sunt testes, omni exceptione majores.

Pag. 22. in Art. 21. Confess. ait: *Hæc ferè summa est doctrinæ
apud nos, in qua cerni potest, nihil inesse, quod discrepet à Scripturis,
vel ab Ecclesia Catholica, quatenùs ex Scriptoribus nota est.* At in mul-
tis discrepat, ut ostensum est, Confessio August. etiam cum Primiti-
va Ecclesia in Invocatione Sanctorum. Nam Concilium Ephesinum
& Chalcedonense, quæ illi Orthodoxa non negant, Act. 11. ait: *Fla-
vianus post mortem vivit, Martyr pro nobis oret.* Nec de ipsa Ecclesia,
nec de Primatu Ecclesiæ, nec de Justificatione, nec de Sacrificio, nec
de

de Sacramento Eucharistiæ, & alijs Sacramentis consensus. Sed hæc fingenda erant, ad decipiendos miseros idiotas. Nam si apertè dixisset Philippus, quòd in multis discrepet ab Ecclesia Rom. Cath. paucos habuisset sectatores suæ Confessionis. In Præfat. Confess. ad Carolum V. pag. 6. habetur: *Offerimus in hac Religionis causa, nostrorum Concionatorum doctrinam, & nostram Confessionem.* Et pag. 222. in Apolog. Philippus fatetur, quòd Schisma fecerit, & se cum Suis divulserit ab illis, qui existimantur ordinarij Episcopi. Quis ergo misit istos Concionatores? non Episcopi, cùm ab illis Schisma fecerit, & *Spiritus S. commisit Episcopis regere Ecclesiam DEI*, Act. 20. & Apostolus ad Rom. 10. *Quomodo prædicabunt, nisi mittantur?* ab ordinarijs Episcopis non sunt missi, quia ab illis fatetur Philippus Schisma fecisse, ergo fatendum est, quòd à seipsis in Schismate missi sunt, de quibus Jerem. 14. dicit DEUS: *Non misi eos, nec præcepi eis, &c. seductorem cordis sui prophetant vobis.* Si enim Lutherus ad Senatum Mulhusinũ, ut examinaret unum Ministrum pro una & altera Concione, scripsit his verbis: *Accersat ad se Senatus, etiam præsente omni populo, si fieri potest, & quærat ex eo, quis eum hùc miserit, aut vocaverit ad docendum, &c.* Hoc Argumento utuntur Catholici non solùm contra istos Concionatores ex Schismate prodeuntes, sed etiam contra ipsum Lutherum, Calvinum, Melanchtonem, & alios omnes: nam isti omnes ab ordinarijs Episcopis se exemerunt, & nunquam auditam doctrinam in Ecclesia Cath. Rom. prædicârunt, contrariam, & in multis diversam inter se; proindè miraculis confirmare necesse erat, & de facto voluerunt facere miracula, sed res non successit, & fraus multis apparuit hominibus, ita, ut præ pudore aliò migrandum erat.

Et hi Concionatores undè venerunt? quis misit illos?

Vide suprà pag. 164. post med.

Pag. 195. in Apol. Art. 18. ait: *Sed quid interest inter Pelagianos & adversarios nostros, cùm utriq; sentiant, homines sinè Spiritu S. posse &c. mereri gratiam & iustificationem operibus, quæ ratio per se sufficit sinè Spiritu S.* Sed gravis hæc nimis à Philippo facta est Catholicis injuria, vel ex non intellecta sententia Catholicorum, vel ex sinistra imputatione. Nam nullus Theologorum Catholicorum id docuit unquam, quòd opera sinè Spiritu S. facta mereantur gratiam & justificationem, immo omnes Catholici hanc sententiam tanquam hæreticam reprobant & reijciunt.

Non ergo verificatur, quòd Confessio August. in nullo Articulo Fidei dissentiat ab Ecclesia Cath. Romana, nam hæc tantùm ap-

 parenter

parenter dicta sunt, & hæc fuerunt quasi hamus, quo multi separarentur ab Ecclesia Cath. Rom. ad August Confessionem, nec adverterent se separatos, quomodo ergo cum his, & alijs multis erroribus (quos vide apud Bellarm. in libro Concordiæ) una & sincera coleretur Religio, & fieret concordia inter Ecclesiam Cath. Rom. & Confess Augustanam. Scribit Bellarminus in fine Tom. 4 quod suo tempore ediderint librum Concordiæ Lutherani cum Ecclesia Catholica, sed in illo aliquos notabiles notavit errores. Primus error fuit: *Quòd Christus non solùm ut homo, sed etiam ut DEUS, fuit obediens Patri.* Qui error destruit penitùs veram Divinitatem & æqualitatem Christi in Divinis, quam Symbolum Nicænum contra Arianos asseruit, vide fol. 1172. Secundus error: *Quòd Christus perfunctus fuerit munere Mediatoris & Pontificis, non solùm per humanam Naturam, sed etiam per Divinam*, vide fol. 1173. Tertius error: *Quòd Natura humana Christi sit ubiq; verè & realiter*, vide fol. eodé. Vide alios errores sequentibus folijs. Et si Zwinglius, vel Calvinus, vel Oecolampadius, vel Carolstadius, vel Osiander, vel multi alij, qui à Luthero mox recesserunt, & propria unusquisq; sibi placita scripserunt, voluissent concordiam facere, nunquam suos dimisissent errores. Nam & illi, sicut Lutherus, sicut Melanchton, suis ingenijs fidebant, nec se inferiores putabant, quid tum consilij erat cum tali concordia? judicet, qui sanum judicium habet, quomodo cum his erroribus concordiam Melanchton facere potuit, qui & Ecclesiæ Cath. Romanæ, & Magistro suo, & sibi contrarius in multis fuit, qui uno loco dicit, se concordiam summo studio concupisse cum Ecclesia Romana, à qua dicit in nullo Articulo dissentire ab illa; in alio loco dicit, sedere Antichristum in Ecclesia DEI, Catholicos esse Pelagianos. Quomodo non dura Catholicis? quando vident manifestè, quòd multa non cohærent cum veritate, alij verò & sumpti sunt ex libris antiquorum hæreticorum, multi in Oecumenicis Concilijs condemnati errores iterum resuscitati, quod videntes & ipsi Protestantes Principes, illam unicam Ecclesiam in tot Sectas indies scindi, omnes ritus ac cæremonias tolli, sanguine & cæde multa Regna & Provincias repleri, pessimas hæreses indies augeri, tanquam ad unicum remedium in Ecclesia Rom. Cathol. semper practicatum, ad Concilium Generale confugerunt. Sed frustra. Nam conditiones inauditæ positæ sunt, ad nihil in Concilio unquam concludendum: nempè, ut ex sola Scriptura disputaretur, ut decisivum votum habe-

rent

rent Sæculares in Concilio, nempè, ut illa dogmata ſemper in Eccleſia credita implicitè, quæ Lutherus finxerat abuſus Pontificis, reijcerentur, & tam Lutheri, Calvini, quàm Zwinglij, Serveti, &c. licèt hi omnes ſibi fuerint contrarij, placita approbarentur, de quibus ſuprà. Ergo horum omnium approbandæ erant ſententiæ, cùm omnes ex Verbo DEI defendebant errores ſuos. ſicut Arius in Concilio Nicæno ex ſola Scriptura ſuum errorem defendere volebat. Nonnè ille, & alij hæretici idem feciſſent, quorum hæreſes in primitiva Eccleſia nunquam damnatæ fuiſſent, ſi ſecundùm ſuum ſenſum diſputâſſent ex ſola Scriptura, & votum deciſivum in Concilijs cum Epiſcopis habuiſſent? Cum his & alijs plurimis erroribus Melanchtō in Præfat. Conf. Auguſt. ait: *Orant DEUM, ut diſſipatas Eccleſias adſpiciat, & in concordiam perpetuam reducat.* Cui concordiæ minimè adhæſiſſent divulſi à vera Catholica Eccleſia, cum tot ſuis erroribus manifeſtis ſuprà demonſtratis, & inferiùs demonſtrandis, quos cùm plures adverterint, redièrunt in gremium Matris Cathol. Eccleſiæ. Sed non fuit efficacior modus alicujus concordiæ inter Eccleſiam Catholicam & Proteſtantes, quàm hic, ſi Lutherus ad gremium Eccleſiæ redijſſet, quem cum quanta ſollicitudine & charitate, varijs modis Mater Eccleſia revocabat. Ex multis brevem accipe Hiſtoriam, *quam ex Commentario Surij rerum in Orbe geſtarum, & alijs Authoribus fide dignis accepimus, qui ex ipſis Originalibus Lutheri ea deſumpſerunt*, nec ullo modo negari poſſunt, quin hæc, quæ ſequuntur, in ſuis libris non habeat Lutherus. Et quamvis brevitati conſulentes, compendioſiùs ea, quæ ſunt magis ſcitu digna, ex Surio depromimus, tamen genuinum Hiſtoriæ ſenſum obſervantes, ea ad trutinandum Lectori apponimus, ut ex his, quæ Lutherus egit, ſcripſit, & dixit, Lector deveniat, quid ſentiendum de doctrina illius. Sed fortè hæc non omnibus placebunt, maximè illis, qui dogmata Lutheri ſequuntur: attamen non pro his ſolùm, ſed pro omnibus in genere ſcribimus, cùm multò plures alieni ſint à doctrina Lutheri, pauci verò, qui placita Lutheri in toto ſequantur; & inter hos paucos ſunt etiam viri ſenſati, docti, ſalutem animarum ſuarum amantes, pro his vel maximè hoc Opus exhibemus.

Ut autem Surij veridica appareat Relatio de Luthero & factis illius, præmitto brevem ex Sereniſſimo Principe Georgio, Duce Saxoniæ, Relationem de Luthero, cujus Sereniſſimus Princeps, Landgravius Turingiæ, Marchio Miſniæ, &c. optimè noverat omnes actiones,

ones, quo motivo, quo fine recesserit ab Ecclesia Cathol. Romana, quid docuerit, qualia dogmata illius fuerint: tum Botheri, Benesij, & aliorum probatorum Authorum. Sic memoratus Serenissimus Princeps in literis ad Lutherum, datis 28. Decemb. An. 1529. quarum tenor ex Germanico Tomo 9. Wittemb. pag. 231. Latinè apud Ulenbergium in Vita pag. 290. Scribit itaq; inter cætera hæc memoratus Serenissimus Princeps:

Accedit quoque, Wittembergæ velut asylum quoddam instituisti, quo Monachi & Moniales furtis infames confugiunt, & à te suscipiuntur, postquam Ecclesias & Monasteria nostræ Ditionis expilârunt, ut Wittemberga ceu castrum quoddam sit, aut commune perfugium Apostatarum Ditionis nostræ. Nec ullas unquam Romanus Pontifex, Sanctissimus Dominus Noster, indulgentias concessit, quas tanti æstimes, quin majores deberi putes Wittembergensibus tuis, ob raptum Sacrarum Virginum, quas è Monasterijs nostris ad te perduxerunt, qua de re nihil dubitamus. Interim, in quas illæ miserias & calamitates per te sint conjectæ, quàm certo damnationis periculo expositæ, satis est manifestum. Et infrà: Affirmare præterea possumus, non admodùm nobis curæ esse tuum Evangelium, cùm illud à Summis Orbis Christiani Capitibus reprobatum non ignoremus. Hoc unum pro virili curavimus, ut ne à nostris susciperetur. Ut autem hoc caveremus, causam nobis dederunt mali fructus, quos ex eo provenisse constat. Non enim tu, vel quispiam alius negare potest, quin blasphemiæ in DEUM, in Venerabilem Eucharistiam, in Sanctissimam DEI Genitricem, omnesq; Sanctos, ex tua doctrina, ceu fonte quodam promanârint Per te enim, tuosq; discipulos, renovantur veteres hæreses, quas Ecclesia quondam anathemate notavit, honestus DEI cultus omnis, ad eum modum vastatur, ut à Sergij temporibus nihil simile factum constet. Jam verò quando plura sunt admissa Sacrilegia, & incestus perpetrati cum Sacris Virginibus, quàm ab eo tempore, quo tuum istud Evangelium innotuit? quando plures in Magistratu auditæ sunt seditiones, quàm ex Evangelio tuo prodiêrunt? quando ad hunc modum spoliatæ sunt ædes sacræ? quando furta, quando rapinæ plures contigerunt? quando Wittembergæ tot fuerunt excucullati Monachi, & profugæ Moniales, quàm nunc sunt? quando maritis adempτæ sunt uxores, alijsq; traditæ, ut nunc sub Evangelio tuo fieri videmus? quando plura commissa sunt adulteria, quàm ab eo tempore, quo

cu

tu ordinâſti, ut ſi mulier ſuo viro fœcundari nequeat, divertat ad alium, ab eoq; ſuſceptam prolem marito educandam obtrudat? utq; viro ad eundem modum viciſſim agere liceat? Hos nimirùm fructus peperit tuum Evangelium, quod cùm ſub ſcamno deliteſceret, in lucem protuliſti. Et benè quidem illi nomen hoc indidiſti, quòd ſub ſcamno latuerit, atq; inde ſit à te productum. Bonum foret profectò, ſi etiam nunc ſub ſcamno jaceret Nam ſi quod alterum huic ſimile producas, nullum certè ruſticum ſub obedientia retinebimus. Si tale voluiſſet Evangelium Chriſtus, non tam frequenter inculcâſſet illud: *Pax vobis.* Petrus etiam & Paulus non dixiſſent obediendum eſſe Magiſtratui. Igitur hi ipſi fructus in cauſa ſunt, ut ab Evangelio doctrinaq; tua vehementer abhorreamus. Interim Evangelio Chriſti volente DEO adhærebimus, eiq; propugnando, corpus, animam, facultates, exiſtimationem, omnia noſtra lubentes impendemus: adjuvante nos DEI gratiâ, in qua fiduciam habemus collocatam. Et paulò pòſt: Licèt nos indigni ſimus, ad quos hujusmodi Viri (id eſt, qualis fuit Moyſes ad Pharaonem miſſus, Samuel ad Saul Regem, Nathan ad Davidem, Joannes Baptiſta ad Herodem, *Ananias* ad Paulum, Philippus ad Eunuchum) mittantur; viſitamur tamen ordinariè. DEO ſit laus, per Viros bonos, qui nobis DEI Verbum annunciant, unàq; cohortantur, ut in Eccleſia Chriſti permaneamus. Hos ſequimur, quantùm per gratiam ſuam largitur Deus. Quòd ſi tuos Apoſtolos audiamus, qui plerîq; ſunt Apoſtatæ, hanc certè doctrinam apud eos non inveniemus. Docemur enim, quòd Apoſtatæ pervertunt Scripturam Sacram, & ore perverſo gradiantur, & Salomon eos deſcribit, quod in te proh dolor! verum eſſe deprehendimus. Et paulò infrà: Quia verò cor habes mulieribus addictum, ad nobilem illam te peccatricem adjungo, ex qua ſeptem dæmonia Chriſtus ejecit. Cum hac proſterne te ad Chriſti pedes, & ut idem faciat, Evam tuam hortare. Ita fiet per DEI gratiam, ut Monachus à Moniali rurſùs ſeparetur, nec impedimento tibi ſit illud: *Quod DEUS conjunxit, homo non ſeparet;* tuum enim Matrimonium non à DEO, ſed ab inimico tuo ſancitum eſt. *Qui non eſt mecum,* inquit Dominus, *contra me eſt.* Igitur, quia uterq; veſtrûm interpoſito juramento Caſtitatem vovit, videte, quam vobis ipſi libertatem ademeritis. Quid roboris habet oratio tua contra dæmonem, non inquirimus. Certè, quòd hactenùs conſervavit te DEUS, nec terra te cum Dathan & Abiron vivum abſorbuit, vel ex eo de-

pre-

prehendas, infinitam esse DEI misericordiam. Si verò perges ut cœpisti, nec quicquam de machinationibus tuis remittes, metuendum est, ne tarditas supplicij, pœnæ gravitate compensetur. Hæc Orthodoxus Princeps.

Relatio de varijs Gestis & Revolutionibus Germaniæ, & alijs Regnis & Provincijs, in materia Religionis, Authore Bothero, Benesio.

Destructio inclytæ Provinciæ Germanæ initium habuit à vanitate, ne dicam à malitia Desiderij Erasmi, nati in Civitate *Hollandiæ* dicta Guda, sed educati Roterodami. Fuit hic homo ingenij inconstantis, aptus ad jocos & conversationes sæculares, legit multa & varia, facilis ad loquendum & copiosum sermonem. Hæc talenta dum in malum convertit, causârunt magnum detrimentum Religioni Christianæ, etenim ultra nugas & facetias, quas ediderat sub titulo Moria, scripsit etiam inter alia unum librum Colloquiorum, in quo irridet, & ex parte vocat in dubium Constitutiones & Cæremonias Ecclesiasticas, irridet Theologos, & ubi potest, illudit Religiosis & vitæ Monasticæ illorum. &c. Hi libri illius divulgati per Academias & Scholas Germaniæ, (ubi etiam & publicè leguntur illius Colloquia) dispersi per omnes status hominum. Et cùm homo pronior ad malum, quâm ad bonum, nil fuit, quod magis & fortiùs inhæserit animis hominum legentium, sicut hæ facetiæ & joci, quibus ille carpit vitam & mores personarum Spiritualium, irridet Cæremonias Ecclesiasticas, Castitatem, Vota, & totum id, quod erat apud Christianos simplex & devotum. Convertit animum posteà ad censuram plurium SS Patrum, taxando Scripta illorum. Incepit etiam scribere Commentaria in Evangelia, cum tali audacia & libertate, quasi Ciceronem vel Terentium explanaret. Et sic monstravit se humanistam vel Grammaticum in materijs Theologicis, & Theologum in Sæcularibus, in utrisq; Sophistam, dignus illo Versu, quem dixerat Martialis: *Vis dicam quid sis? Magnus es ardellio.* Ad extremum dicebat & scribebat sic: Quòd Lutherani venerabantur illum, & Zwingliani habuerunt illum pro suo Confidente; licèt horum omnium, quamvis serò, pœnituit ipsum, ut videre est in Relatione Surij. Tali astu ademit omnem æstimationem & reputationem omnibus rebus Sacris, quando illas in jocos & derisum deduxit, vel pro-

prostituit, stravit viam Martino Luthero, qui illas postmodùm conculcavit & destruxit. Undè commune illud proverbium emanavit per totam Germaniam: *Erasmus innuit, Lutherus irruit; Erasmus dubitat, Lutherus asseverat; Erasmus parit ova, Lutherus excludit pullos.* Et illud alterum: *Vel Lutherus Erasmizat, vel Erasmus Lutherizat.* Lutherus cæpit elevare caput contra Ecclesiam Dei An. 1517. Principium & occasio fuit Invidia, quòd Indulgentiæ concessæ à Leone X. Papa, ad publicandùm commendatæ alteri Ordini, non suo. Commovit hæc res ad talem rabiem Joannem Sulpitium, Vicarium Generalem Ordinis, & memoratum Martinum Lutherum, Lectorem Ordinarium Wittembergæ taliter, ut omnia perverterent. Prima arma Lutheri fuerunt maledictiones, quibus carpebat sermonibus & Scriptis suis in omni loco, & quâlibet occasione omnes Spirituales augebant illius sermonem, mores dissoluti, & vita corrupta personarum Ecclesiasticarum, præcipuè, quòd convertebant proventus & bona tradita à Majoribus nostris in laudem DEI & subsidium pauperum, in pompam & vanitatem &c. Sic Lutherus laxaverat habenas maledictionibus, ut etiam Joannes Wigandus in libro impresso An. 1566. sub titulo, *de Bonis & Malis Germaniæ,* multum dolet. quòd post mortem illius maledictio tam citò remissa fuerit. Et quoniam mendacium comitem habet omnem impietatem, ideò difficile creditu, qualibus mendacijs, imposturis, convicijs, falsis delationibus, insarcinavit suas Conciones & Scripta coram ignara plebe, volens enim diffamare jam Spirituales, jam Religiones, jam Papam, jam Episcopos, mentiebatur sinè pudore, nec curabat quidquam, etiamsi contrarias sibi res sæpiùs diceret. Ideò Joannes de Ethemberga (ut de alijs non dicam) in duabus tantùm confutationibus, quas ille collegit, de aliquibus primarijs illius Articulis convicit illum in 874. falsitatibus. Juvabant illum in hac virulentia ad maledicendum Poëtæ, homines vix utiles ad Fidem, & mores Christianos, Oratores quoq; non minùs & Pictores, qui colores suos aptabant impietati Lutheri, cæperunt pingere Sacerdotes & Episcopos, tanquam lupos, dæmones, dracones, & ejusmodi similia. Ejusmodi imaginibus, cùm malum crescit, & citò dilatatur, impleverunt exnunc Bibliothecas, & alias venales Officinas, loca privata & publica, & sic nihil aliud audiebatur, nec cantabatur aliquid aliud per Civitates & plateas, nisi cantilenæ turpes, læsivæ personas Spirituales; homines etiam videndo ubiq; personas depictas, & coloribus adumbratas,

bratas, ad instar animalium, & ejusmodi, quæ exprimebant certam malitiam, & fraudes Spiritualium. Consequenter brevi tempore seducta fuit terra Germaniæ, & citò recessit à via, quam illi monstraverat Christus. Illis mendacijs & convicijs, quibus Lutherus denigrabat famam Papæ, & vitam Spiritualium, & sanctitatem Ecclesiæ Romanæ, juvit ad perfidiam mala opinio, quam habent Germani de Gente Italica, propterea datâ hâc occasione fingebat, quasi sub prætextu Indulgentiarum publicatarum à Leone X vellent illos spoliare pecunijs. Non minus juvit ad dilatandam hæresim, quia Lutherus supra modum extollebat potestatem Sæcularem, & præponebat impudenter Ecclesiasticæ, quâ arte comparavit sibi amicitiam apud aliquos Magnates. &c. Ut etiam captaret benevolentiam Caroli V. Cæsaris, & aliorum Principum Germaniæ, dedicavit illis unum libellum in An 1520. in quo contendebat monstrare, quòd Papa & Episcopi deberent subjacere potestati Cæsaris, & quòd hanc subjectionem omnibus viribus ab illis deberent exigere. Sed nil magis erat, quo sibi animum & applausum apud homines compararet, quàm doctrinâ omnem libertatem ad omnia suadente. Etenim sciens ille, naturam esse corruptam, & mores illo tempore depravatos in omni statu, non tradidit Hæreses Speculativas vel Subtiles, quæ indiguissent subtilitate ingenij, sed ad proportionem capacitatis illorum, hoc est, Materiales & Carnales; sustulit totaliter Continentiam, Jejunia, Votum Castitatis, disciplinam Christianam, dedit libertatem Monialibus ut nuberent, Monachis, ut ducant uxores; ademit potestatem Papæ & Episcopis, posteà Dominis & Officialibus Sæcularibus. Homines ergo audiendo tam suavem suo appetitui, tam gratam carni doctrinam, cum alacritate susceperunt illam; nihil enim facilius, quàm navigare cum aqua, sed contra aquam, hic labor, hoc opus. Difficile est, abnegare semetipsum, & acceptâ Cruce imitari Christum, sicut ipse præcepit: *Si vis perfectus esse, tolle Crucem tuam, & sequere me.* Et tamen Lutherus tam fuit audax & inverecundus, disputabat & scribebat, confidendo naturæ & moribus illo tempore corruptis, acsi non cum hominibus haberet negotium. In libro de abroganda Missa ad Fratres dicit, *ut fortiter agant, etiamsi contra conscientiam, quia ego etiam idem feci in multis occasionibus.* Alibi dicit: *Altercabam cum conscientia per decem annos.* Alibi: *Cùm omnia argumenta superâssem per Scripturas, hoc unum cum summa difficultate & angustia vix superavi, Ecclesiam non esse audiendam.*

hoc medio etiam Mahometes traxit multitudinem ad suam Sectam?

dam. In una Diſputatione, Lipſiæ quam habuit cum Joanne Eckio, cùm ipſum monerent, ut modeſtiùs ageret, reſpondit: *Neq; propter DEUM hæc res cœpta eſt, neq; propter DEUM finietur.* In libro de Miſſa angulari ſcribit, quòd diù diſputâſſet cum dæmone, & quòd ad extremum vicerit ipſum ſuis rationibus, propter quas debuit tollere Miſſam; & tamen cum ejusmodi, & talibus millenis, invenit tales, qui illi addicti, & ſuſcipiebant doctrinam ejus: Tantum poteſt Caro & Concupiſcentia illius. Sed quid dicemus de poteſtate, quam Lutherus tradebat Laicis, & omnibus, ut appropriarent ſibi bona & proventus Eccleſiaſticos? ad hæc conceſſit illis injicere manus in Calices, Cruces, Reliquiaria aurea & argentea: juſſit ſpoliare & deſtruere apparatus, Sanctas Imagines: juſſit appropriare ſibi domos & fundos Eccleſiaſticos, Abbatias, Epiſcopatus, in bona hæreditaria Sæcularibus: modicumne hoc fuit incitamentum? Et quamvis ob memoratas cauſas tam citò progreſſum fecit hæreſis Lutherana, non defuerunt brevi hoſtes iſtius hæreſis, ut compleretur illud dictum Prophetæ, de Chriſto & Eccleſia illius: *Dominare in medio inimicorum tuorum.* Etenim An. 1525. ſurrexit contra Lutherum Ulricus Zwinglius, renovator hæreſis Berengarianæ, & cum ipſo juncti ſunt Oecolampadius, & Carolſtadius, capitales hoſtes Lutheri; inter quos tentârunt concordiam Bucerus, poſteà Calvinus, inventor novæ Cœnæ. Et ſic hi & alij, ſuis impietatibus laceraverunt Eccleſiam DEI hæreſibus, quas ſuſcitârunt. Tentârunt ſæpiùs concordiam Lutherani cum Zwinglianis, ſed ſemper fruſtrà, & cum majoribus diſcordijs, quàm anteà. Celebrârunt unum Conciliabulum Marpurgi, ad affectationem Philippi, Landgravij Haſsiæ, tamen nihil factum, quò minùs convenirent ſecum de Cœna. Imò Lutherus interdixit converſationem Civibus Francofordienſibus cum Zwinglianis, & Zwinglius in Epiſtola ad Eslinenſes, vocat Lutherum & Lutheranos delirium patientes, & fanaticos. Et in reſponſione in librum Lutheri de Sacramento & Confeſſione, multum laborat contra illum, tanquam contra falſum Prophetam, &c. & deſertorem Chriſti; ad extremum tanquam contra Antichriſtum loquitur. Lutherani verò vocant ſemper Zwinglianos, Spiritus illuſorios, Populum Phræneticum, deſperatum, Servos dæmonis, Janiceros Sathanæ, Apoſtolos Luciperi; Filios Belial, Receptaculum dæmoniorum. Joachimus Weſtphalus in Apologia contra Calvinum, fecit non modicum Capitulum de maledictione Calvini; & certum, quòd nihil ſæpiùs in

libris illius occurrit, quàm appellare Lutheranos, homines finè cerebro, genus Gigantum, bestias crudeles, & similia. Convenerunt secundâ vice, ut in his desperatis rebus aliquod invenirent medium concordiæ, in Anno 1534. Constantiam, & in An. 1536. Wittembergam, sed semper infectis rebus. Hucusq; Botherus.

Idem Author inferiùs dat rationem evidentem, quare Principes Germaniæ tam brevi tempore recesserunt à Fide Rom. Catholica, & susceperunt alij Lutheranam, alij Zwinglianam, Calvinianam, alij aliam, quam enarrat his verbis: *Principes Lutheranæ & Calvinianæ Fidei occupant Abbatias, & Episcopatus tenent, tanquam sua paterna hæreditaria bona, & ex parte tradunt illa Successoribus per modum hæreditatis. &c.*

Idem habet Author Tuba vide supra pag. 622

Relatio de vita & gestis Calvini.

R. P. Kwiatkiewicz in Fascino decept. 8 Prateolo, Marcossius, de vitis &c. Hæretic. Tit, Calvinista.

Calvini, quæ origo, vita, doctrina, mors, paucis offero. Calvinus (teste Westphalo in Apologia) è cujusdam Sacrificuli Matre concubina natus, è fori rabula repente Theologus, Regis Galliæ jussu ad mortem damnatus, Regij Magistratûs manus subdolè effugit. Genebrardus. Prateolus hæc inquit: Calvinistæ à Joanne Calvino nostri Sæculi summo hæresiarchâ, Picardo natione, Patriâ Noviduneni dicti sunt. Hunc à Patria sua ob vitæ improbitatem exulâsse, scribit Antonius Demochares de Missæ Sacrificio cap. 2. Eundem noverunt (inquit Joannes Racquerius lib. de Tentationibus) inter dissolutos suæ Urbis Viros dissolutissimum, inter inconstantes & fœdifragos inconstantissimum. Emersit autem circa An. Dñi 1534.

Et infrà Prateolus ait: Certè Calvino homicidij crimen objecit Servetus, quod cùm Symmistæ Genevenses ceu probrum suo Apostolo indignum elusissent, ille in Responso ad Articulos à Genevensibus sibi objectos, constanter affirmat: *Homicidam (inquit) dixi Calvinum verè, & Simonis Magi Sectatorem. Nega te esse homicidam, & actis publicis probabo.* Ad hanc criminationem Calvinus sua in refutatione ne gry quidem Porrò Calvinus à Fide Apostata, anteà Canonicus Noviodunensis, teste Genebrardo, qui contra Sacros Canones Idolectam Buræam, loco Parochiæ Pontis Episcopi assumpsit, teste Beza in Vita Calvini. Nota, impudentia & scurrilitas in Luthero, Beza, Batavo, & similibus, patet in Colloquijs Mensalibus Lutheri, Versiculis Bezæ, & Oveni, in Floribus Calvinisticis, ubi nil

R. P. Kwiatkiewicz in Fascino decept. 8. ibidem.

occur-

occurret ferè, niſi Lupanar, Lenones, Stupra, &c. adeò ut reclamet Eraſmus in Epiſtola ad Fratres inferioris Germaniæ: *Quæ malum iſta Salacitas, unde tanta carnis rebellio in ijs, qui ſe iactant agi Spiritu Chriſti?*

Quoad doctrinam Calvini, quantis hæc blaſphemijs pias aures feriat, horror eſt referre. &c. Atque proindè non eſt mirum, quòd Valentinus Gentilis (qui fuit diſcipulus Calvini) ſua dogmata probet ex Alcorano Turcarum, teſte Benedicto Aretio, Bernenſi miniſtro, libr. 1. & 3. Hiſtoriæ Valentini Gentilis.

Diſcurſus Theolog.

His & multis fraudibus hæreticorum cognitis, plures rediêrunt in gremium Matris ſuæ Catholicæ Eccleſiæ, inter quos non poſtremus Iuſtus Calvinus Veterâ-Caſtrenſis, anteà Calviniſta zeloſus, converſus ad Fidem Catholicam, ſic in Apologia pro Romana Eccleſia, ſuam enarrat converſionem, quæ non injucunda & proficua Benevolo Lectori erit.

S. Auguſtinus, Catholicæ Eccleſiæ decus, & præſidium firmiſſimũ, cùm *diruptis & derelictis Manichæorum laqueis, veritati caput ſubmiſiſſet*, ſibiq; ex præcepto Domini omne negotium dari ſciret, ut *ipſe converſus, confirmaret quoq; fratres ſuos*, Sectam illam varijs Scriptis non tam acerbè aut biliosè carpſit, quàm humaniter erudijt, & propoſitis veritatis falſitatisq; cauſis, flendo quaſi, deprecando, & obteſtando, ad ſalutem capeſsendam cohortatus eſt. Quâ diligentiâ ſuâ & lenitate omnibus poſteris quaſi regulam fixit, exemplumquè reliquit, tractandi adverſarios ſuos, non biliosis invectivis, aut acerbis ſarcaſmis & exprobrationibus, ſed amicâ, placidâ, & humili oſtenſione cauſarum, quibus veritas innixa, contrarios errores ſubſiſtere non patitur. *Magis enim*, inquit, *de correctione eorum, qui imprudentiùs fortaſſè, quàm malitioſiùs hæreſi adhæſerunt, quàm de ſubverſione cogitandum eſt. Et quanquam Dominus per ſervos ſuos regna ſubvertit erroris, ipſos tamen homines, in quantùm homines ſunt, emendandos eſſe potiùs, quàm perdendos iubet. &c. Illi ergo in vos ſæviant, qui neſciunt, cum quo labore verum inveniatur, & quàm difficilè*

Luc. 22

S. Auguſtinus contra Epiſt. fundamenti cap. 1

☞

ficilè caveantur errores. Illi in vos sæviant, qui nesciunt, cum quanta difficultate sanetur oculus interioris hominis, ut possit intueri Solem suum. &c. illi in vos sæviant, qui nesciunt, quibus suspirijs & gemitibus fiat, ut ex quantulacunq; parte possit intelligi DEUS Postremò illi in vos sæviant, qui nullo tali errore decepti sunt, quali vos deceptos vident.

Scripturus igitur ego, juvante Domino, Calvinianæ, quam vocant, Fidei Sectatoribus APOLOGIAM, meamq; ad Romanas partes secessionem, à sinisterrimis quorundam suspicionibus, & calumnijs vindicaturus, quanquam aliud illatæ mihi injuriæ, & clamor per Orbem sparsus, & multorum in angulis susurrantium, meamq; famam ementitis convicijs rodentium iniquitas suadere videbatur. Ne tamen malum pro malo rependens, in Christi disciplinam impingam, cumq; maledictis maledicus fiam, meum ita stylum temperabo, ut neq; mansuetudinis partes excessisse, neq; nimiùm etiam pertinaciæ quorundam concessisse videar. Quòdsi quædam fortè incautò verbula duriora (quod haud spero) exciderint, Illustrissimos Principes, ac Viros sapientiâ authoritateq; præditos obtestor, ne suis id personis asscribant.

Primùm autem, ne cui mirum videatur, quo pacto ego tanto quondam intervallo à Catholica Fide segregatus, tamq; diversis in studijs enutritus, præter omnium sententiam & expectationem, quasi cœlitùs mutatus, Romanam Fidem profiteri, eamq; ut Divinam ac Cœlestem prædicare, laudibusq; omnibus ac veneratione prosequi incipiam: præludij causâ præmittendum existimo, quæ me ratio ad istam mentem impulerit, quamquè nullâ temeritate aut præcipitantiâ, multò minùs pravâ aliquâ affectione, sed acerrimo conflictu, atq; insuperabilis veritatis vi, ac necessitate eò devenerim.

Annus jam agitur fermè decimus quartus, ex quo relictis pueritiæ studijs, Theologiam Sacram pro vitæ instituto amplexari cœpi: & eam quidem Theologiam, quæ Calvini & Zwinglij partes potissimùm sequens, tantum alias puritate Sectas, quantum linguâ, doctrinâ, & acumine superare nititur. De hac Fide mea semper existimatio honestissima fuit, atq; ejusmodi, esse eam quasi ex omnibus hujus perturbatissimi Sæculi Religionibus vivam quandam medullam, & purgatissimum succum. Qua de causa in eam non solùm acri studio per annos ampliùs quinq; Heidelbergæ incubui, verùm

etiam,

etiam, quò ad plures fructus ejus pervenire,utq; tanquam verâ, atq; unicâ ſalutis viâ omnibus innoteſcere poſſet, meâ qualicunq; operâ publicè per annos novem geſtis muneribus efficere conatus ſum. Sed ut quod res eſt fatear, duo fuerunt ſemper, quæ hanc perſuaſionem meam quaſi exertâ manu petere, atq; aliquo etiam modo convellere videbantur. Prius eſt, Eccleſiæ Romanæ præ novis conventiculis Antiquitas, & digna promiſſionibus Novi Teſtamenti amplitudo, Catholicorum Virorum in DEUM & homines pietas, in dictisq; factisq; conſtantia: contrà novellorum Doctorum in oriendo obſcuritas, in docendo lubricitas & inconſtantia, in Eccleſijs extendendis anguſtia, in vivendo profanitas & mollities, in tractandis adverſarijs plus quàm barbara feritas, & ſcurrilis dicacitas, in pugnando infirmitas, deniq; in veritatis venditatione plus quàm Thraſonica ſinè teſte præfidentia. Hæc etſi ſæpiſſimè animum vellicârunt, oculosq; latiùs aperire juſſerunt, tamen quia mores potiùs & corticem Religionis, quàm interiorem medullam concernere videbantur, facili excuſatione diluta evanuerunt. Alterum igitur, quod tanquam graviſſimum telum mentem meam expugnavit, & ad Romanam Eccleſiam, tanquam à melioribus ſtantem partibus, rectiùsq; Scripturas Sanctas interpretantem, impulit, SS. Patrum, S. Auguſtini inprimis, & S. Cypriani lectio eſt, à Divino Numine mihi clementiſſime ſuaſa, & ad perpetuam animæ meæ ſalutem dexterrimè gubernata. Auguſtinum ex Patris Bibliotheca habebam, item Cyprianum, & nonnullos Patrum alios. Magnâ igitur confidentiâ Calvinum legens, *ad Auguſtinum, tanquam ad fideliſſimum, atq; optimum teſtem antiquitatis, quin & Theologorum Coryphæum provocantem*, faciendum mihi putabam, ut ipſe quoq; ad ejus libros, tanquam ad illuſtre armamentarium confugerem, indèq; neceſſaria tela contra Jeſuitas & Lutheranos, quibus tum omne certamen indixeram, colligerem. Adeò igitur, quamprimùm Auguſtinum explico, benè inſtructam armaturam invenio, ſed non ad militiam Calvinianam. Omnia lædebant me, omnia vulnerabant, & Catholicis patrocinabantur. Quod miratus, Cyprianum capeſſo, an fortè ille æquior meæ cauſæ. Sed omnia ſimiliter habebant: nihil hîc de noviter exorientibus reformatoribus, nihil de provincialibus anguſtijs, doctrina, regimen Eccleſiaſticum, ritus, omnia Romana erant, omnia Romanam Eccleſiam ſonabant, ejusq; perpetuam durationem, & à perfidia immunitatem, valentiſſimis argumentis aſtruebant. Hîc mihi

Lectio SS. Patrum neceſſaria hæreticis, ſi veritatem agnoſcere volunt & ſalvari.

Calvin. lib. 3. Inſtitut. cap. 3.

Certamen indixerat Lutheranis.

mihi cor palpitare, maleq; de nostris ominari. Quamvis enim Fidem meam humanis assertionibus non facilè concrederé, tamen & fraus Calvini me pessimè habebat, & tutiùs judicabam in controversiis Fidei quæstionibus antiquissimos Patres sequi duces, qui vel coram Apostolos tanquam viva Scripturæ Commentaria audijssent, vel alioqui miraculis & doctrinâ clari, totius Ecclesiæ judicio dexterrimi semper Scripturarum interpretes habiti essent. *Qui deniq;* (ut Augustinus ait lib. 2. contra Julianum Pelagianum) *nullas nobiscum vel vobiscum amicitias attendissent, vel inimicitias exercuissent, neq; nobis, neq; vobis irati, neq; nos, neq; vos miserti essent, quod invenerunt in Ecclesia, retinuissent, quid didicerunt docuissent, quod à parentibus acceperunt, hoc filijs tradidissent.* Agitanti cogitationes istas, subsidio venit fortissimus Sæculi nostri Athleta Bellarminus, mentemq; longiùs in Catholicorum partes propellit. Hic enim tanquam Apelles quidam, longè venustiorem Ecclesiæ faciem depingens, & horribiles calumniarum maculas, quibus à Protestantibus conspurcata erat, eluens, nec non doctrinæ singula Capita accuratiùs explicans, & mussitantes contra hæreticos fortissimè repellens, id apud me effecit, ut quamvis diù multumq; reluctarer acerrimè, tandem tamen vel invitus in sententiam ejus transire, & manus veritati præbere coactus sim. Qua in re non postulo, ut fidem mihi quisquam gratis tribuat. Faciat, quæso, ipse periculum. Legat primò Patrem unum atq; alterum, evolvat Tertulliani præscriptiones adversùs hæreticos, Cypriani librum de unitate Ecclesiæ, itidem Augustini ejusdem argumenti contra Donatistas, necnon ejusdem Tractatum aureum de utilitate credendi ad Honoratum, quin & Vincentij Lirinensis Commonitorium, adversùs profanas hæreseon novitates. Tum his omnibus, quasi plenioris confirmationis causâ, adjungat Baronij Annales Ecclesiasticos, fidissimos Antiquitatis testes, Bellarmini disputationes accuratissimas, adeóq; curiositatis saltim causâ inquirat, quænam sit illa Fides prisca? quibus fundamentis nixa? à qua superiori Sæculo Majores nostri magna sua infamia defecerunt? & contrà, quam hodiè tam imperitè multi dicaculi ministri deblaterant: Fidem depono, si non multi (omnes enim asserere nolim, quia Fides non omnium est, neq; par etiam omnium in legendo dexteritas aut intelligentia) brevi sententiam mutaturi, & cum illis Donatistis apud Augustinum dicturi sunt: *Nesciebamus hîc esse veritatem, nec eam discere volebamus, falsis rumoribus terrebamur intrare Ecclesiam,* qui

SS. Patrum authoritas.

Bellarmini encomia.

Qui Patres legendi hæreticis.

Notent hæc omnes Dissidentes.

Epist. 48. ad Vincent.

quos falsos esse nesciremus, nisi intraremus. Gratias Domino, qui trepidationem nostram abstulit, expertos docuit, quàm vana & inania de Ecclesia sua mendax fama iactaverit. Hinc iam credimus & illa falsa esse, quæ Authores huius hæresis criminati sunt, quando posteri eorum tam falsa & peiora finxerunt. Sed ad Bellarminum redeo, Virum æternâ memoriâ dignissimum, cui Dominus retribuat mercedem, quam pollicitus est ijs, qui errantes à via mala converterint, & ad justitiam cohortati fuerint plurimos. Illi quanquam Leoni intrepido, imbelles quidam & timidi lepusculi barbam vellicare, & consarcinatis hinc indè centonibus, aureas ipsius disputationes, si dijs placet, confutare aggressi sunt. Quo eventu? quâ laude? vidi omnes, ac legi, vereq; testari possum, nihil vel ex Anglia, vel ex Gallia, vel ex Germania aut Belgio, in hoc genere editum, aut scriptum esse, quod ego non avidè coëmptum legerim, & privatâ collatione, vel indè etiam subsidium sperans, cum causa & argumentis Bellarmini studiosissimè contulerim. Sed bone DEUS, quàm frigida ac tenuia omnia! *ἀμουσία τὸ πλέον μέρος, λόγων τε πλῆθος.* Alij convicijs Scenam ingressi, nomen tantùm & famam adversarij lacerant, & de fraudibus scilicet Lectorem præmonent, ut quæ invicta occurrunt argumenta, fraudibus annumerentur. Alij tenuiter quæstionem extremis quasi digitis attingentes, nihil reponunt, nisi veterem crambem, & quod in quæstione est, suâ authoritate, minutis intermixtis argutijs, tanquam imperatorio edicto confirmant, & vel Lectori invito obtrudunt. Novi quendam ex ista Classe, quem sæpè vix precibus adducas, ut præter argumentum generale, instantias vel minimo digittulo attingat, contentum, pompâ & minis asseruisse, suam sententiam esse veram, & quæcunq; dicantur contra, Sophisticæ & Antichristianis fraudibus accensenda. Cujus hominis ineptiæ ut clariùs patescant, quemadmodum & aliorum, suo id loco, DEO coadjuvante, testatum faciemus.

Daniel. cap. 12

Laërtius in Cleobulo.

Nunc in viam redeo. ubi commemorare poteram, quæ prætereà abijciendi erroris mihi adjumenta accesserint. Sed ne prolixus sim, Baronij quædam Scripta omitto, Stapletoni Disputationes, Fabricij Harmoniam Augustanæ Confessionis prætereo, exterorum tantùm populorum consensum adijcio, in ijsq; præter Æthiopes, Ruthenos, Jeremiæ præsertim Patriarchæ Constantinopolitani judicium: quid Tubingensium lacessitu ante annos plus minùs viginti, de Augustana Confessione scripsit, quo certè plurimùm meam de

Censura Græcorum.

Romana Ecclesia sententiam confirmatam esse fateor. Ita enim omnia in potissimis doctrinæ Capitibus conveniunt, ut mirer summoperè, non eodem Patriarcham loco, quo Pontificem Romanum à Novatoribus haberi. Si enim unus Antichristus est, necesse est, & alter sit, quia nervum doctrinæ communem habent. Tantòq; magis dolenda est quorundam ex ipsis simplicitas, qui nescio quem cum Ecclesia Græca consensum adhuc somniantes, eumq; sibi falsò, à pecuniæ Cauponibus persuaderi finentes, scriptis literis, & missis Catechesibus animum Orientis explorare non cessant. Itanè obliti sunt fatorum August. Confessionis? nesciunt quomodo excepta, & quàm graviter in Aula Patriarchæ comprobata fuerit? Abeant Tubingam, quærant, Crusius narrabit. Aut si piget viæ, Orationem Chytræi legant, quam de Statu Ecclesiarum in Græcia, Asia, Bohemia, &c. Francofurti edidit, ibi pag. 113. 115. 115. 129. 133. quædam ad hanc causam pertinentia invenient; præcipuè autem pag. 132. ubi ex Crusio Summam Censuræ pauculis hisce Aphorismis commemorat:

1. Nititur Patriarcha fortissimè demonstrare, Spiritûs Sancti ex solo Patre processionem.
2. Libero Arbitrio plus justo tribuit.
3. Per Fidem, & Charitatē, & Spem, justificari hominem contendit.
4. Septem Sacramenta ponit.
5. Sanctos defunctos, & MARIAM, DEI Genitricem, & SS. Angelos invocat, & Sacras eorum Imagines adorat, non Latriæ cultu, (soli enim DEO debetur) sed conjunctive, seu respectu, non materiæ, sed Sanctorum, qui per materiam significantur; & affectione quâdam amicâ, & venerationem ac honorem erga Sanctos ostendente.
6. Pro Monasticæ Vitæ instituto, tanquam Angelica Conversatione propugnat.
7. Probationes ex Patribus & Synodis sumptæ sunt. &c.
8. Hortatur nos humaniter ad assensionem.

Hæc Crusio Authore, totius Censuræ Summa est; quam si quis integram nobiscum legerit, plura, & majora ad damnandam fidem novam inveniet: inprimisq; ista, quæ tanquam Colophonis loco, Patriarcha scribit, Responso tertio, pag. 350. Vide suprà pag. 490 vers. 12.

Et pag. 14. ait: Quid ergo? ut Summam dictorum faciam. His

His tot tantisq; Præceptoribus jam annos complures usus, SS. Patrum auspicijs de vera & genuina Scripturarum interpretatione monitus, de controversis Quæstionibus Catholicorum, Disputationibus, rectiùs eruditus, de sinceritate atq; integritate Romanæ Ecclesiæ manifestissimâ veritate convictus, de omnibus Fidei Capitibus, exterarum quoq; Ecclesiarum consensu confirmatus. Jam dudum feci, & iterum facio DEO Duce judicium. Quotquot ab unitate & communione Romanæ Ecclesiæ, vel diversæ Religionis instituto, vel morum disciplinâ, & pacis vinculo separati sunt, extra Christum, & à Corpore ipsius, tanquam palmites à Vite præcisos arescere, & æterno camino reservari.

Quotquot autem hanc Romanam Cathol. Ecclesiam (de qua tam multa falsa & odiosa passim ab imperitis sparguntur, & à simplicibus pernitiosissimè creduntur) & fidei, & communionis virtute sequuntur, in vera, viva, & dilecta Christi Ecclesia esse, quam semel in hisce terris fundatam, firmissimè contra portas inferorum defendit hactenùs, & in posterum defensurus est: & in qua tanquam templo DEI salutaris Sacramentorum communio extat: in qua omnes hactenùs ab Apostolicis temporibus electi, & fideles fuerunt, & ad quam deinceps omnes, tanquam ad Arcam Nóe, contra æterni ignis diluvium confugere est necesse.

Et pag. 16. ait: Quid ergo ab hostibus testimonij habes Veritas Catholica, Sapientia Sancta? Plurimum profectò. Nam ut sinè ambagibus arenam ingrediar, Zacharias Ursinus, Theologus Calvinianus haud ignobilis, magno apud suos loco habitus, & multorum quasi Chrysippus, in Prolegomenis Explicationum suarum Catecheticarum, cùm de κριτηρίοις Christianæ Religionis disserit, ita disserit, ut quasi sui oblitus, Catholicis arma suppeditet robustissima, quibus ipse & tota causa Novatorum miserè juguletur. Nam attendat Lector, quæ ipse pro Religione Christiana contra Judaicam, Turcicam, Ethnicam, adfert argumenta, an non justissimè à Catholicis, contra omnes omnium adversariorum Ordines adhiberi & urgeri queant? Quod ut re ipsâ fiat perspicuum, rationes Auctoris ordine subducamus. Vide illas in ipso libro Authoris (nam longum esset illas recensere) à pag. 17. usq; ad pag. 74. quæ nulli, nisi Ecclesiæ Cath. Rom. competere, evidenter ostendit, ut Legenti clarè patebit,

Appono hic Hiſtoriam ex memorato ſuperiùs Surio, probato Authore, de dictis, Scriptis, & geſtis Lutheri.

Antequam tamen nonnulla ex Surio adducamus, apponimus primò aliqua, pro pleniori informatione legentium, ex Præfatione Commentariorum illius ad Illuſtriſſimum Principem Albertum, Comitem Palatinum Rheni, ad quem inter alia hæc ait: Feci ergo, quod rogatus eram, & ut non prorsùs lectu indigna ſcriberem, multorum doctiſſimorum hominum libros Hiſtoricos curſim perlegi, atque ex ijs non ſinè labore collegi, quæ poſſent Lectori aliquam adferre utilitatem. &c. Sed interim tamen ad me profertur, non deeſſe, qui dicant, parùm decuiſſe Carthuſianum ſcribere Hiſtoriam, alios etiam, qui me putent pluſculum indulſiſſe affectibus, nonnullos verò, qui me etiam maledicum vocent. Quibus omnibus ut breviſſimè ſatisfaciam, nôrint primi, me non facilè hanc ſcribendi provinciam ſuſcepturum fuiſſe, ſi vel ipſi eam ſuſcipere, vel alios doctiores ut ſuſciperent, adhortari voluiſſent. Porrò alij id certum habeant, me nihil aut odio cujusquam, aut amore ſcripſiſſe, ſecùs quam haberet rei veritas, quantùm equidem ſcire potui; nec debet mihi vitio verti, ſi laudavi præclarè de Repub. Chriſtiana meritos, & acriùs interim perſtrinxi proditores & perditores inclytæ Germaniæ noſtræ, quales ſunt ij, qui ſub prætextu Evangelij & puræ doctrinæ, teterrimos errores, & jam olim damnatas hæreſes in Orbem invexerunt. Poſtremi autem, qui me maledicentiæ inſimulant, deſinant oro eſſe Schiſmatici deſinant populum Chriſtianum, Chriſti JESU pretioſo Sanguine redemptum, in errores inducere, deſinant atrociſſimè & impijſſimè lacerare ac proſcindere Chriſti Catholicam Eccleſiam, Romanos Pontifices, Sacramenta & inſtituta Eccleſiæ, & id genus alia, deſinant dicere bonum malum, & malum bonum, redeantq; ad pacem & unitatem Filiorum DEI, & tum ſentient, me, etſi nonnunquam aſperiùs ſcripſiſſe videar, tamen longè fuiſſe modeſtiorem, quàm res ipſæ poſcere viderentur, &c. quanquam quò ad poſtremos attinet, qui maledicum vocant, poſſem facilè oſtendere, ſi mea Scripta cum eorum Scriptis conferantur, illos ſe potiùs, quàm me perſtringere voluiſſe, &c. cùm certiſſimè conſtet, & Lutherum ipſum ſæpè pugnantia docuiſſe, & Lutheranos inter ſe odioſiſſimè & pertinaciſſimè diſsidere. Tum quoq; Philip. Melanch. Confeſſionem Augu-

gust. non semel mutâsse, atq; ab Illyrico discipulo suo, falsi insimulatum esse, & in ipsos quoq; Symmistas suos Lutheranos, acerbè satis scripsisse, potiùsq; in doctrina Eucharistiæ ad Zwinglij, quàm Lutheri partes accessisse. Hæc, & ejus generis alia, cùm nos citra ullum mendacium, ex ipsorum editis libris proferimus, maledicos nos vocant & blasphemos. Cùm autem illi immaniter conspuunt & calumniantur etiam optimos & SS. Pontifices, Sacramenta & instituta Ecclesiæ Catholicæ, aliaq; similia, non solùm non maledici, sed etiam egregiè Evangelici videri volunt. Sed tamen utcunq; læviant & tumultuentur Viri optimi, veniet quandoq; dies, ut intelligant homines, quàm luculenter sub Evangelij ementita specie ipsis impositum & illusum adhuc sit ab ipsis. Atq; ut id faciliùs possint agnoscere, operam dedi, ut in meo hoc qualicunq; Commentario doctrinæ inconstantiam, fœdissimas antilogias, atrocissimas altercationes, & his similia multa, quæ in nostris Evangelicis dogmatistis & præconibus visuntur, diligenter Lectori ob oculos ponerem, & quædam etiam identidem inculcarem, ut magis moveant, & tenaciùs animis affigantur. &c. Pergemus DEO propitio hominibus ostendere malas artes, portentosam vanitatem, impias hæreses, turpissimas antilogias, immania aliorum in alios convicia, & id genus alia, &c. Nemo mirari debet, identidem à me perstringi Sleydanum, & ejus vanitatem non uno loco indicari. Expedit enim Lectori parùm perito, hominis malam fidem aperiri, ut caveat sibi ab infido Historico, qui in suis bellissimis Commentarijs sic Historiam texit, ut non nisi execrabilium errorum, damnatarum hæresum, seditiosorum dogmatum, & turbulentorum hominum, quales fuêre Lutherus, Zwinglius, Calvinus, &c. patronum agere velle videatur. Sed quomodo Sleydanus horum patrocinium agere potuerit, cùm sibi hostes perpetuò fuerint, & se ad invicem pro hæreticis condemnaverint, quod non est ignotum omnibus, idq; non sinè imperiti Lectoris multiplici pernitie, quando homo versutus Religionis negotium cum Historia ita permiscet, ut dum animum Lectoris & rerum infidâ plerumq; narratione, & multâ sermonis blandiloquentiâ & suavitate demulcet, unà instillet impios errores, & execranda dogmata. &c. Hanc malam Sleydani fidem probat superiùs Surius testimonijs duorum testium, omni exceptione majorum, Caroli V. Imperatoris, & doctissimi Numburgensis Episcopi Julij Pflugij, qui res Imperij probè cognitas haberent, & plerumq; præsentes interfuerũt

ijs, quæ à Sleydano narrantur, quas cùm perlegi audivissent, non semel exclamârunt: *Mentitur nebulo!* Prodesse autem certè hoc meo qualicunq; labore volui Lectoribus, præsertim parùm doctis, & imperitæ multitudini, quam isti suis mendacijs & præstigijs miserè evertunt. Atq; tametsi non desunt forsan, qui meam operam carpendam putent, tamen me plurimùm consolatur, quòd à multis bonis & doctis Viris &c. eam probari intelligam.

Ut autem Surius probaret, quæ de mala fide Sleydani, & infida ejus Historia dixerat, ipsis verbis in multis locis hoc ipsum ostendit. Et primò quidem pag. 91. sic ait: Verba Sleydani sunt hæc: *Leo X. Pontifex Romanus, ex Familia Medicea Florentinus, pro sua, quam in omnes Christiani nominis Ecclesias habere se putabat, quâdam usurpatione Maiorum potestate &c.* Primò quidem, non putabat Leo Pontifex, (quem Sleydanus Romanum vocat, Maximum pro suo candore non vult dicere) ad se pertinere curam omnium Ecclesiarum, sed ex Evangelio certus erat, dictum esse Petro ab ipso Christo, *Pasce Oves meas*; nec ignorabat, Rom. Pontificem esse Petri Successorem. Fortè non legerat Sleydanus illud Ambrosij in 1. Epist. ad Timoth. Cap. 3. *Cùm totus mundus DEI sit Ecclesia, tamen domus eius dicitur, cuius hodiè Rector est Damasus.* Deindè, non sibi eam usurpârunt Pontifices auctoritatem, ut Sleydanus aculeatè scribit, non sinè insigni tot Sanctissimorum Pontificum injuria, sed à Christo sibi demandatam, in totum Orbem Christianum, ubicunq; res postulavit, exercuerunt. Quod etiam ex Notis Ecclesiæ, & de Primatu S. Petri & Successorum illius, clarè patuit. Vel, si hæc Sleydanus ignoraverit, debuit discere vel saltim à Luthero, qui illam pro vera Ecclesia Christi agnoverat non semel, vide suprà p. 86. ℣. 11. & 21. & seq.

Splendidum mendacium.

Ioan. 21

Vide suprà pag. 609. & seq. & vide fidelitatẽ Sleydani.

Idem Surius pag. 102. de Sleydano hæc habet: Sleydanus scribit, *Lutherum significâsse Pontifici, eum sic esse affectum erga Romanam Ecclesiam, & ipsum quoq; Pontificem, ut nihil in eam moliri cogitet, tantam enim eius potestatem esse, ut præter unum Christum in rebus humanis nihil eâ sit excellentius.* Et post pauca ait Luther. *Se quodammodò ab adversarijs coactum, parùm reverenter illam atq; dignè tractâsse, velle autem commonefacere populum, ne suum imitentur exemplum.* Hoc quidem hac in Epist. (scribit Sleydanus) Lutherum significâsse Pontifici. Combina hæc si potes, Lector, cum superiori dicto Sleydani, qui non solùm contra totam Antiquitatem, tam SS. Patrum, quàm Conciliorum testimonia, sed etiam contra Lutherũ, Cal-

Calvinum, & alios pugnare ſolus videtur, cùm Rom. Pontificem dicit, uſurpare ſibi poteſtatem. Ex his patet, quàm infidelis fuerit Hiſtoricus Sleydanus. Vide plura ſimilia de Sleydano apud eundem Surium. Cùm non ſuo Ordini, ſed alteri traditæ fuerint promulgandæ Indulgentiæ, ea res maximè offendit Lutherum. Surius verò in ſuo Commentario rerum in Orbe geſtarum, p. 93. ſic ſuam Hiſtoriam de Luthero exorditur: Et quia interdum non parvi abuſus ejusmodi evulgandis Indulgentijs ſeſe immiſcuerunt, indè ſumptâ occaſione Lutherus, primùm in Indulgentiarum immodicos quosdam & ſordidos ſuo duntaxat quæſtui ſervientes buccinatores acriter invectus eſt, datis ad Moguntinum Antiſtitem literis, in quibus &c. inter cætera ait: *Ilóiq; Dominum difficultatem ſalutis denunciare, & Apoſtolum iubere, ſemper cum timore & tremore nos operari ſalutem noſtram*; & id genus multa alia, quæ Sleydanus tacet, quia videt, ea è diametro pugnare cum poſteriori doctrina Lutheri, quia poſteà non ſolùm cum timore & tremore, ſed nullo modo operari ſalutem docuit, ipſe amplam indulgentiam concedendo, & ſolùm credendo, Cœlum ſperare juſſit. Nota Lector, quòd Lutherus occaſionem ſumpſerit ex particularibus abuſibus hominum re ſacrâ malè utentium, non enim ille tunc Indulgentias, ſed abuſum Indulgentiarum reprehendebat, etiam Concilia Decretis ſuis ſæpiùs hos abuſus tollebant, ut in Diſcurſu de Indulgentijs oſtendimus, licèt poſteà contra ipſas Indulgentias Lutherus inſurrexerit.

Reflexio.

In ipſis hujus Tragœdiæ initijs viſus eſt Lutherus plerisq; Viris gravibus & eruditis non peſſimo zelo moveri, planèq; nihil ſpectare aliud, quàm Eccleſiæ reformationem. &c. Scripſerat Leoni Pontifici literas in quibus hæc etiam ejus verba legebantur ſuperiùs citata, ſcilicet: *Quare, Beatiſſime Pater, proſtratum me pedibus T. B. offero, cum omnibus quæ ſum & habeo Vivifica, occide, voca, revoca, approba, reproba, ut placuerit, vocem tuam, vocem Chriſti in te præſidentis & loquentis agnoſcam. &c.* Et p. 96. ait Surius: Eodem anno (ſcilicet 1518.) Maximilianus Cæſar ſcripſit Pontifici de turbis per Lutherum excitatis, oratquè, ut maturè rebus affectis opem ferat. &c. Pag. 97. Negotium illud mandatur Cardinali Cajetano &c. Cardinalis Cajetanus multum egit, ut hominem ad ſanitatem reduceret, ſed id fruſtra fuit. &c. Ut autem omnem à ſe ſuſpicionem hæreſeos amoliretur coram Cardinale, hanc ex ſcheda proteſtationem recitavit: *Ego Frater Martinus Luther proteſtor, me colere & ſequi Sanctam*

Surius pag. 95

NB.

Aſtus Lutheri.

Roma-

Romanam Ecclesiam, in omnibus meis dictis & factis, præsentibus, præteritis, & futuris. Quòdsi quid contrà, vel aliter dictum fuerit, pro non dicto haberi, & habere volo. Eâdem pag. dat Surius ad trutinam quoddam dictum Sleydani Lectori, ut de ejus tota Historia capiat conjecturam, quàm illa infida sit, & quomodo illi credendum, dum ait: Scribit Sleydanus: *Cardinalem virum doctissimum hoc tempore ita prædicâsse Pontificis dignitatem, ut eum omnibus Scripturis atq; Concilijs anteponeret,* Quis verò unquam credat, illum Virum in Catholica Religione tam insigniter eruditum, ausum affirmare, Pontificem etiam Scripturis Divinis esse anteponendum, cùm certum sit, ea, quæ divinitùs in Sacris Scripturis vel jussa vel vetita sunt, etiam Pontificem tum facere, tum cavere debere. Nimis molestum esset id genus mendacia semper annotare, quibus ille Historicus libenter suam adspergit Historiam, ut Catholicis invidiam & odium, Luthero & Sectis gratiam & auctoritatem conciliet. &c. Pag. 98. Cardinalis hâc Lutheri protestatione acceptâ, &c. urgere perrexit, ut illa tria suprà dicta præstaret, quæ Surius superiùs pag. 97. expressit. At ille rursùs protestatur, *non se meminisse, quidquam à se dictum esse, quod cum Divinis literis, cum Patribus, cum Pontificum Epistolis Decretalibus, aut cum recta ratione pugnet.* Cùm disputaret cum Eckio, monitus est à Consiliarijs Georgij Principis, ut se comiter & sedatè gereret, &c. respondit: *Neq; propter DEUM hæc res cæpta est, neq; propter DEUM finietur. &c.* Attamen in ipsa Disputatione &c. Catholicè dicere visus est, quam paulò pòst scripserit. Nihil derogatum voluit, neq; Rom. Ecclesiæ primatui & auctoritati, neq; Pontifici, aiebat, non Latinè modò, sed etiam Germanicè, se non impugnare, nec Christianè à quoquam impugnari posse primatum & obedientiam Romanæ Ecclesiæ.

Hæc, & similia alia multa, (ait Surius pag. 100.) siluit Sleydanus, aitquè, Lutherum negâsse primatum Ecclesiæ Romanæ; nam vidit, in ignominiam Lutheri cedere, si diversa sensisse scriberetur, quod tamen ille fecit sæpissimè. Præterea damnavit Bohemos tanquam Schismaticos, non solùm credere, sed etiam scire se dixit, esse Purgatorium, in eadem Disputatione dum ait: *Ego, qui credo fortiter, imò ausim dicere, scio Purgatorium esse, facilè persuadeor, in Scripturis de eo fieri mentionem.* Scripsit autem Lutherus Leoni Pontifici (ait Surius pag. 102.) literas, quarum ipse quoq; Sleydanus meminit, &c. commemorans, quid illæ continuerint. Ait enim, inter cætera

cætera scripsisse Lutherum, *se quidem erga Rom. Ecclesiam & ipsum quoq; Pontificem sic esse affectum, ut nihil in eam moliri cogitet, tantam enim eius Ecclesiæ potestatem esse, ut præter unum Christum in rebus humanis nihil eâ sit excellentius.* Et post pauca: *Se quodammodò coactum ab adversarijs, parùm reverenter illam atq; dignè tractâsse; velle autem commonefacere populum, ne suum exemplum imitentur.* Hoc quidem hac in Epistola scribit Sleydanus, Lutherum significâsse Pontifici. Et pag. 103. ait Surius: In Disput. Lipsica cum Eckio scribit Sleydanus, *Lutherum negâsse Primatum Rom. Ecclesiæ.* Quàm verò hæc inter se conveniunt, nihil præter unum Christum esse Rom. Ecclesiâ excellentius, & tamen eam primam & præcipuam non esse?

Pag. 105. ait: Certè optimi quiq; & potentissimi Imperatores, Reges, & Principes, Pontificis Rom. dignitatem & auctoritatem non solùm nihil imminutam, sed modis omnibus auctam potiùs, semper voluerunt Christum DEUM in illius Vicario venerantes. Per hoc tempus Lutherus Scriptum edidit ad Carolum Cæsarem, & Nobilitatem Germaniæ, in quo inter alia &c. ausus est scribere, *Pontificis potestati non modò non obtemperare, sed resistendum etiam corpore, substantiâ, & viribus omnibus, Papam & Episcopos esse subiectos gladio Cæsaris*, & alia multa. Hæc contraria sunt Scripturæ Divinæ, quæ in multis locis obedire jubet etiam discolis. Scripserat Leoni Pontifici, nihil esse Rom. Ecclesiâ excellentius, præter unum Christum in rebus humanis: modò dicit, Pontifici non esse obtemperandum, & subjectum esse gladio Cæsaris. Et illud ubi erit? quòd Christus omnem reverentiam & obedientiam Prælatis Ecclesiæ & ipse præstitit exemplo, & docuit verbo, quamvis erant perversi, qui sederunt in Cathedra Moysis, illos audire jussit. Et Luc. 10. ait: *Qui vos spernit, me spernit.* Et hoc maximè notandum de Christo Domino, quòd nullibi Prælatorum Ecclesiæ doctrinam, sive boni, sive mali, cavere jussit.

Ante Conventum Wormatiæ (ait Surius pag. 106.) edidit Lutherus aliquos libros mirabili vafritie, &c. captans doctrinæ & pietatis apud Lectores existimationem, & erant in ijs libris non pauca, quæ quandam præ se ferrent pietatem. &c. Erant sanè nonnulli etiam magnæ auctoritatis Viri, qui id genus Scriptis lectis putarent, eum zelo purgandæ domûs DEI, & instaurandæ disciplinæ Ecclesiasticæ, hominesq; in Dei cultum & amorem inflammandi promoveri. NB.

Pag. 109. ait: Admissus est iterum in Cæsaris & Principum

conſpectum, juſſusq; eſt dicere, num libros agnoſceret pro ſuis? & num vellet canere palinodiam? longâ primùm verborum ambage uſus, &c. tandem dictum illi eſt, ut diſertis verbis, non intricatis, animi ſui ſententiam exprimeret. Tum his verbis reſpondit: *Niſi convictus fuero teſtimonijs Scripturarum, aut ratione evidenti, (nam neq; Papæ, neq; Concilijs ſatis credo, cùm conſtet, eos & errâſſe ſæpiùs, & ſibi ipſis contradixiſſe) victus ſim Scripturis à me adductis, & capta conſcientia in verbis DEI, revocare neq; poſſum, neq; volo quidquam, cùm contra conſcientiam agere, neq; tutum, neq; integrum ſit &c.* Hæc nimirùm pulchrè quadrant cum illis, quæ ſuperiùs dixerat, ſe ſequi in omnibus dictis & factis ſuis Romanam Eccleſiam, quâ nihil excellentius, præter unum Chriſtum in rebus humanis. Principes his auditis, poſt aliquam deliberationem per Oratorem Cæſaris ita illi reſponderunt: *Non te decebat, Martine, tam parùm modeſta reſponſio. Quid enim attinet ſemel benè tractata retractare, & iterum in diſputationem vocare, ab Eccleſia & Concilio Conſtantienſi damnata, quæ tu rursùs excitas. Vis convinci Scripturis, ſed in hoc ipſo vehementer deliras, cùm de his iam pridem Eccleſia pronunciârit;* ille captam ſuam conſcientiam repetens ait, ſe revocare non poſſe. Ita diſceſſum eſt ex eo Conſeſſu.

NB. *Omnes hæretici ſuos errores ex Scripturis ſecundùm ſuam explicationem defendebant.*

Poſterâ luce Cæſar ſuâ manu ſcripſit ad Senatum Imperij Ser-
« mone Burgundico. &c. Non clàm Vos eſt, me genus ducere à
« Chriſtianiſſimis Imperatoribus, ab illuſtri natione Germanorum,
« à Catholicis Hiſpaniæ Regibus, ab Auſtriacis Archiducibus, à Bur-
« gundorum Ducibus, qui omnes ad ſupremum usq; vitæ diem, ſe
« Fideles Romanæ Eccleſiæ declarârunt, ſemperq; Catholicæ Fidei,
« Sacrarum Cæremoniarum, Decretorum, Conſtitutionum, San-
« ctorum Morum, pro DEI honore, pro Fidei incremento, pro a-
« nimarum ſalute propugnatores Fidei; qui vitâ functi, Nobis ex
« naturæ inſtinctu, & jure quodam hæreditario, Sacra quæ diximus
« Catholica inſtituta, quaſi per manus tradita reliquêre, ut eorum
« veſtigijs inſiſtamus, & in ijs etiam mortem oppetamus. Et Nos
« quidem, ut potè Majorum Noſtrorum non fallaces imitatores,
« DEO Nos benè juvante, in hunc usq; diem eo pacto viximus.
« Itaq; ſtat ſententia tueri & propugnare, quæcunq; tum Anteceſ-
« ſores mei, tum ego ipſe hucusq; obſervavi, id autem vel maximè,
« quod per Anteceſſores meos tam in Conſtantienſi, quàm alijs Sy-
« nodis ſancitum eſt. Cùm verò in aperto ſit, unum ſolùm Fratrem

« hallu-

„ hallucinari, privatâ opinione deceptum, quæ quidem cum totius
„ Chriſtianiſmi ſententia pugnet, tum eorum, qui ante mille annos
„ Nos præceſſerunt, quàm qui in præſenti vivunt, ea quæ præ ſe fert,
„ Chriſtianos omnes hactenùs ſemper in errore fuiſſe, eam ob rem
„ planè deliberatum mihi eſt, Regna mea omnia, Imperium, Ditio-
„ nes, Amicos, corpus, ſanguinem, vitam, deniq; ipſam & animam
„ impendere, ne improbus hic conatus longiùs progrediatur. &c.
„ Quandoquidem ergo pertinax heſternâ die Lutheri reſponſum
„ coram omnes audivimus, mentem ego meam Vobis aperio, pœ-
„ nitere me, quòd tam diù diſtulerim contra hominem illum, ejus-
„ què falſam doctrinam procedere, nec me poſthàc audire illum
„ velle, quidquid etiam allaturus ſit: jubeo autẽ, ut quamprimùm
„ ex mandati præſcripto reducatur, caveatq; ipſe ex publicæ Fidei
„ ipſi data formula, ne palàm concionetur, neq; populo prava do-
„ gmata ſua inſtillare pergat, ne deniq; ipſius operâ novi quippiam
„ aut motus aliquis excitetur. Equidem ſicut jam dixi, contra eum
„ aut ſecùs contra notorium hæreticum, planè deliberavi procede-
„ re, ſimulq; à Vobis repoſco, ut in iſthac cauſa id ſtatuatis, quod
„ decet probè Chriſtianos, & ut Vos facturos recepiſtis. Scripta
„ meâ manu. 19. April. An. 1521. „

NB.

NB.

Pag. 112. ait: Scripſit præterea Lutherus in ſua illa arce librum de abroganda Miſſa privata ad Fratres ſuos Wittembergenſes, qui primi omnium Miſſas abrogaverant, quos hortatur, *ut in eo incæpto contra conſcientiæ accuſationem perſiſtant, ſicut & ſe in quibusdam feciſſe* ait. &c. An non perſpicuum eſt, omninò perire velle eos, qui tali homini, qui contra conſcientiam ſuam ſe in pleriſq; feciſſe affirmat, auſcultent. Pugnare enim contra conſcientiam à malis deterrentem, quid eſt aliud, quàm rebellem eſſe lumini, nec velle obtemperare veritati, ſed eâ contemptâ, eò conniti, ut liceat, quidquid libet. Deindè, coram Cæſare & Principibus non pridem contrarium dixerat, *Captâ conſcientiâ in verbis DEI revocare neq; poſſum, neque volo quidquam, cùm contra conſcientiam agere neq; tutum ſit.* Et quamvis ipſe contra conſcientiæ accuſationem in aliquibus ſe feciſſe ait, tamen conſcientia illum ſæpiùs reprehendebat, ut ipſe præ anguſtia fatetur, in Præfat. lib. de abuſu Miſſæ Tom. 2. fol. 9. dum ait: *Quàm ſæpè mihi cor palpitavit, meq; coarguit, &c.* ut ſæpiùs ſuprà innuimus, vide pag. 32. Nota Lector, quantum malum, quantum tormentum conſcientiæ, contra conſcientiam aliquid facere: non

NB. *Superius dixerat, contra conſcientiam nihil agere poſſe.*

non dicit Lutherus, quòd illum conscientia reprehenderit, quòd falsum impugnaret & everteret, sed de hoc, quod Ecclesia Christiana decreverit, totq; annos credidit, ille tanquam falsum everteret, & quòd solus contra omnes: ideò sæpiùs cor illius palpitavit, & illum coarguit.

Reflexio. Mirum debet esse, quòd Lutherus tam multos pertraxerit in suam sententiam. Sed causa in promptu est. Videbat enim Lutherus illo corruptissimo Sæculo, secundùm Historicos, multos addictos fuisse ventri, potationibus, & varijs vitijs & luxurijs, ut eos sibi alliceret, laxavit habenas ad omne malum, jejunia, preces, Vigilias, & alia pietatis exercitia docuit reijcienda, nempè illa, de quibus illum conscientia sæpius redarguebat, *quod Christiana Ecclesia decrevit totq; annos credidit.* Jam planè abjecerat illud, quod ad Moguntinum contra abusum Indulgentiarum scripserat, *ubiq; Dominum difficultatem salutis denunciare, & Apostolum jubere, semper in timore & tremore nos operari salutem nostram*; & licèt hunc timorem & tremorem abjecerit Lutherus, tamen conscientia illius illum non abjecit, sæpiùs coarguendo, *Tu solus incæpisti, tu solus tanquam falsum evertis, meliùs, ut hanc causam nunquam incæpisses.*

Surius pag. 115. ait: Henricus Angliæ Rex VIII. scripsit in Lutherum, &c. & Catholicæ Fidei defensor appellatus est. Ibidem Surius ait: Scripsit Lutherus in libello ad Germanicam Nobilitatem, *Aristotelis Physica, Metaphysica, Ethica, prorsùs aboleri debere*; ex hoc fonte hauserunt doctrinam Carolstadius & Melanchton, primus factus est agricola ruri Wittemberg., alter artem pistoriam meditabatur, pleriq; adolescentes artium liberalium combustis libris, mechanica opificia complexi sunt. &c. multis locis Scholæ clausæ tenerentur annis aliquot. At Lutherus Wittembergam reversus, &c. libro edito asseruit, Philosophiam esse bonam in se. Sic ille homo in dictis & Scriptis suis varius & inconstans, sibiquè identidem planè contrarius fuit, quod neq; amici ejus unquam negare ausi fuerunt. Per id tempus etiam publicè pro Concione damnavit Fratrum suorum Augustensium Missæ abrogationem, cùm id factum antè probâsset &c. Invectus est etiam in Angliæ Regem libro edito, inter cætera hæc ait: *Ego verò adversùs dicta Patrum, hominum, Angelorum, dæmonum, pono non antiquum usum, non multitudinem hominum, sed unius Maiestatis æternæ Verbum, &c. Hîc sto, hîc sedeo, hîc maneo, hîc glorior, hîc triumpho, hîc insulto Papistis, Thomistis, Henricistis, Sophistis, &c.*

omnes hæretici similiter suos errores defendebât ex Verbo Dei secundùm se intellecto.

&c. DEI Verbum est super omnia. Divina Maiestas merum facit, ut nihil curem, si mille Augustini, mille Cypriani, mille Ecclesiæ Germanicæ contra me starent. Sed licèt hæc dicat Lutherus, longè aliter clamat illius conscientia, & arguit illum, *Tu solus incæpisti, istâ tentatione sæpè usq; ad infernum demersus sum.* Hoc Verbo DEI etiam gloriatur Zwinglius, Calvinus, hoc Verbo & Anabaptistæ, & dicunt, se audacter hoc Verbo DEI judicaturos etiam Angelos, hoc Verbum DEI omnes in ore habent, quotquot recesserunt à Luthero, ergo isti omnes veram Fidem habent. Deindè Lutherus in Defensione Verbi Cœnæ Domini, de S. Augustino sic ait: *Meo sanè iudicio, post Apostolos Ecclesia non habuit meliorem Augustino.* Et Calvinus lib. 3. Instit. cap. 3. §. 10. ait: *Ex Augustino sumant Lectores, si quid de sensu Antiquitatis certum habere volunt.* Quæ est hæc mutatio Lutheri? qui modò mille Augustinos, & mille Cyprianos non curat, qui non mille, sed unicum Augustinum suo judicio post Apostolos meliorem in Ecclesia non solus, sed cum Calvino agnovit.

nimis superba iactantia.

Pag. 117. ait: Addidit eodem libro: *Dogmata mea stabunt, & Papa cadet. &c.* Sed paucos hodiè, qui Lutheri dogmata per omnia sequantur, reperias, & tamen Papæ manet sua dignitas Luthero extincto, cum plerisq; dogmatibus suis multis in locis. Ad nostram rem Author Tubæ pag. 59. adducit Lutherum Tom. 2. Germ. Jen. 101. Epist. ad Antorp. sic dicentem: *Tot sunt inter nos Religiones, quot homines*; à morte Lutheri, quot extitêre Schismata etiam inter discipulos Lutheri, &c. Quid modò sentiendum de Ecclesia Protestantium, ipsimet bonâ conscientiâ & recto animo videant hæc, pro æterno bono animarum suarum. Ibidem pag. 117. in hoc libro se Evangelistam DEI vocat, in Prologo sic habet: *Doctrinam meam ego nolo iudicari à quocunque, nec ab Angelis omnibus. &c. Volo per eam & Angelorum quoq; iudex esse.* Et si certus est, quare illam toties mutaverit? quare pro illa timebat æternam damnationem? ut superiùs patuit, in nullo enim nec Propheta, nec Apostolo, nec Evangelista, similes horrores & angustias conscientiæ legimus.

Vide superiùs pag. 182. & seq.

Vide & p. 289

Pag. 132. An. 1524. ait: Circa hæc tempora scripsit Lutherus contra duo Cæsaris mandata, ubi ait, *Turcam decies esse & meliorem, & prudentiorem*, & Principes vocat *stultos, fatuos, insanos, furiosos, & amentes moriones.* Et pag. 133. ait: Erat frequens in ore Lutheranorum mala vita Cleri, &c. multorum animos in Clerum concitabant, nec eos movebant exempla bonorum, qui erant multi in

Clero, sed satis habebant invenisse, quod apud vulgus traducerent. Considera Lector, quando Ecclesia etiam ab ipso exordio, cùm habuerit plures Sanctos in Clero, non habuerit etiam, qui minus responderent suæ Vocationi, revolve Primitivæ Ecclesiæ varia Concilia, & invenies plures Canones contra exorbitantes Spirituales, & tamen Ecclesia fuit vera, quæ quando non habuit non solùm Sanctos, sed etiam peccatores, ostende mihi, & eris apud me magnus Apollo. Numquid ipse Christus non dixerit, *non veni vocare justos, sed peccatores*, & tamen Lutherus vel in hoc maximè profecit, exaggerando malam vitam Spiritualium, in quorum numero non est dubium, quòd fuerint multi boni & Sancti. Rectè S. Augustinus lib. 2 contra Gaudent. cap. 3. Tom. 7. pag. 267. *Ab hac ergo vera germanaq; Catholica, quæ Domini luce perfusa, per Orbem terrarum radios suos porrigit, ramos suos per universam terram copiâ ubertatis extendit, quæ causa vobis fuerit exeundi? cùm interrogamini, nihil justum invenitis, &c.* vide suprà pag. 181. Idem supra Psalm. 64. *Multi enim ruperunt retia, & Schismata fecerunt, & foràs exiêrunt, qui malos pisces inter retia captos, se nolle tolerare dixerunt, ipsi mali facti sunt.* Idem Tract. 3. in Epist. S. Joan. ait: *Tenemus hæreditatem Christi, illi eam non tenent; non communicant Orbi terrarum, non communicant universitati redemptæ Sanguine Christi* Idem lib. 3. contra Cresc. cap. 11. *Si sola frumenta desideras, geme in labore agri, gaude in spe horrei, tolera malos in communione Sacramentorum Christi.* Et Lutherus in Declar. quorund. Artic. ait, *quòd Romana Ecclesia sit à Deo præ aliis honorata. &c.* Nec ulla causa tam grandis est, ut ab Ecclesia illa separatio, aut discessio ulla fieri debeat, quod & in Bohemis maximè reprehendit, superiùs ostendimus pag. 128. Illos verò, qui errant multi boni Sacerdotes, sic traducebat, suis bonis operibus obscurare gratiam & Meritum Christi, fingens, illos sinè gratia DEI confidere suis meritis.

Pag. 144. An. 1525. ait: Hoc ipso anno in tanto Germaniæ luctu, tantâ omnium rerum perturbatione, inauditâ calamitate, Lutherus celebravit nuptias, junctâ sibi Virgine Sanctimoniali, * ut tandem toti Orbi terrarum testatum efficeret, quid jam pridem animo concupisset. Proh pudor! &c. publicè Professum perpetuam continentiam, paupertatem, obedientiam, jam pridem Sacerdotio initiatum, ausum esse tale facinus. Pag. 121. ait: Scripsit Lutherus librum de Vita Conjugali, ubi inter cætera ait, *omninò necessarium esse*

Reflexio.

* *Nota Lector, si reprehendis Vota Religiosa, condemnas Antiquæ Ecclesiæ Patres, qui ut plurimùm Monachi fuerunt, ut Augustinus, Gregor. uterq; Basilius, Benedictus, Bruno, Bernardus &c. si fateris veritatem. in Primitiva Ecclesia viguisse Vota Religiosa, vide quid fecerit Lutherus, cùm sibi Monachus Monialem junxerit. cùm Apostolus 1. ad Tim. 5 ait:* Adolescentiores autem viduas devita, cùm enim luxuriatæ fuerint, in Christo nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.

Principalis causa Lutheri recessûs ab Ecclesia libido, ut illam expleret. *Antilogia Lutheri.*

NB.

*esse omnibus rei Venereæ usum, magis etiam quàm cibum, potum, so-
mnum, &c. Atq; idcircò teneri Monachos, Moniales, post habitis Votis
suis, nuptijs operam dare.* At tamen idem Lutherus in Prop. An. Dni
1520. & seq editis ait: *Ad libertatem pertinet, sese posse perpetuo Vo-
to, aut cuicunq; legi subdere. Talis fuit Bernardi Religio, & omnium,
qui feliciter Religiosi fuerunt.* Apostolus 1. ad Timoth. 5. ait: *Adole-
scentiores autem Viduas devita, cùm enim luxuriatæ fuerint, in Christo
nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fe-
cerunt* Si Viduæ damnationem acquirunt per irritam primam fidem,
quid de nuptijs Monachi cum Moniali sentiendum. S. Augustin. in
Psalm. 75. ait: *Alius vovet relinquere omnia, &c.* vide suprà p. 649.

Pag. 151. ait: Porrò ipse Rex Angliæ respondit Luthero egre-
giè, &c. quibus in literis inter cætera improperat ei incestas nuptias,
cum Virgine DEO dicata contractas, dum ait: *Olim apud Ethnicos
Virgines Vestales, si de stupro fuissent convictæ, vivæ humo obrueban-
tur, & constuprator verberibus ad mortem usq; demulctabatur.* Et si
secundùm Apostolum 1. Corint. 6. *neq; fornicarij, neq; adulteri, &c.
Regnum DEI possidebunt,* quid putandum de Sacrilegio, inter Mona-
chum & Monialem tot annis commisso? Expende Lector, & cogita
tacitus, quomodo DEO tales nuptiæ non displicuerunt, cùm sint
contra Fidem semel DEO datam, contra Veteris Ecclesiæ Statuta,
quæ se observare dicant. Et Concil. Chalced. Can. 15. sic ait: *Si quæ
Virgo dedicaverit se DEO, similiter Monachus, non licet eis nuptijs jun-
gi; si vero inventi fuerint hoc facientes, maneant excommunicati.* Si
Protestantes, ut dicunt, admittunt Concil. Chalcedonense, debent
habere Monachos pro excommunicatis, qui nuptijs juncti sunt; vel
si non admittunt, ipsi videant, quam fidem habent, si non admittunt
Concilium Primitivæ Ecclesiæ.

Pag. 166. ait: Contra Sacramentarios Lutherus librum edidit,
& ibi rursùs affirmat, quæ anteà negaverat, negat quæ affirmaverat.
Negat enim, in Cæna Domini manere vinum, quod in libro de Capt.
Babil. asserit: iterum ait Cap. de Euchar. *Audacior factus sum, &
stabilivi tandem conscientiam meam sententiâ priore, esse videlicet ve-
rum panem & verum vinum;* cùm aliàs Epist. ad Argent. dixisset:
Si Carolstadius &c. vide suprà pag. 458. Melanchton libro de Ver.
Corp. & Sang. Dni ait: *Si ob rationes humanas Christum neges esse &c.*
vide suprà pag. 465.

Pag. 167. ait: Scripsit eodem anno Lutherus librum contra
Con-

Concomitantiam, in quo quidam Catholicus Doctor collegit 134 sinistras imputationes. Cùm autem Lutheri Confessio de Cæna Domini venit in manus Zwinglij & Oecolampadij, prolixè illi responderunt, &c. Neq; Bucerus se hîc mutum præbuit. Fuit certè, & est res mirabilis, quòd illi sublimes gigantes, qui se jactabant, in Germaniam, quâ tot Sæculis caruisset, lucem Evangelij invexisse, tam inter se odiosè digladiabantur, nec unquam convenerunt, & tamen ait Apostolus, *Non est dißensionis DEUS, sed pacis.* Quomodo possunt mi-

NB. isti docere, quid verum sit, cùm se ipsi vicissim in rebus gravissimis mendacij insimulant. Et hæc quidem non paucos permoverint, ut in hac mutua Lutheranorum & Zwinglianorum dissensione rem ac-

NB. curatiùs expenderent, adverterentquè, non posse eos veritatis esse præcones qui pugnantia docerent, atq; ob eam rem ad Catholicam Christi Ecclesiam se reciperent, relictis illorum varijs opinionibus, inter se pugnantibus. AppositèTheodoretus lib. 2. de curand.Græc. affect. ait: *Multimodas falsitatis semitas esse, si à veritatis regula recesseris. &c. Mendacium enim multiplex & varium, sed veritatis gnum simplex.*

Pag. 171. ait: Hoc etiam fuit inconstantiæ, quòd hoc quidem libro dehortatur à bello Turcico, dicens, id esse contra doctrinam

astutia maliti osa, Christi, quæ dicit, Christianos non debere malo resistere, &c. cùm non longè antè in Visitatione Saxonica scripsisset, ejusmodi orationem seditiosam esse atq; intolerabilem, ex Pauloq; probâsset, Magistratus nostros gladio & bello Turcas arcere debere, nec Christum vetâsse unquam, immanitatem tyrannidemq; Turcarum repellere.

Pag. 181. ait: Habet enim in eo libello Erasmus inter alia multa, ut refert Sleydanus, nullum se novisse ex illis, nempè Evangelicis, qui non se ipso videatur esse factus deterior. Tantillum ex toto libro Sleydanus commemorâsse sat habuit, cùm ibi multò plura scripserit Erasmus de Evangelicis ejusmodi. Sed ideò alia multa siluit, cùm videret, se premi auctoritate Erasmi, quæ magna fuit apud multos.

Pag. 197. ait: Ubi obiter advertendum, Protestantium vel Lutheranorum Concionatores persuasisse Principibus, ut Concilium peterent, cùm Lutherus jam pridem omnia Concilia rejecisset. Hoc autem ideò fecerunt, ut viderentur æquitate niti, & multos in suam

Reflexio. partem traherent. Quare autem, cùm jam appropinquaret Concilium, conditiones pro Concilio inauditas, & nunquam in Ecclesia practi-

practicatas exhibuerunt? quia sciebant, à superioribus Concilijs Oecumenicis ipsorum pleraq; dogmata damnata esse. Hâc arte etiam usus est Lutherus, uno loco suscipiebat Concilia, ut traheret post se multos; alio loco reijciebat illa, ne dogmata illius apparerent damnata in illis. Ideò petijt liberum Concilium, nempè ut haberent votum decisivum Sæculares, id est, Lutherus, Melanchton, Calvinus, & alij, ut sic eluderet Concilia ritu Catholico celebranda, nec ejus errores condemnarentur, cùm non quod Concilium Episcoporum vellet, sed quod ipse vellet in Concilio, & quod alij, licèt unusquisq; contrarium alijs proponeret, statueretur.

Pag. 200. ait: Mirè in eo libro invehitur in Satisfactionem, quæ tertia est pars Pœnitentiæ, quam ait Lutherus, sentinam esse tartari. &c. Cùm Catholici & Lutherani non possent convenire de Satisfactione, datum est negotium Cochlæo & Melanchtoni, ut quod ad rei compositionem faceret, adferrent. Protulit Cochlæus ex Septicipis cap. 31. quem Lutherus contra Indulgentias in Assert. 41. Articulorum scripserat, ipsius verba Lutheri, quibus sic ait: *Ecclesia Mater, pio affectu præventa manum DEI, castigat filios suos Satisfactionibus quibusdam, &c.* vide suprà pag. 448. de Satisfactione. Hæc Lutheri verba cùm Eckius recitâsset, Lutherani se invicem respiciebant. Porrò Melanchton rubore suffusus ait: *Scio hæc scripsisse Lutherum*; ultrà nihil addidit. Dux Fridericus ait, *Forsitan hæc Lutherus scripsit ante annos decem*; respondent Catholici, quid tum? nobis satis esse, hanc esse Lutheri sententiam. Mox Brentius & alij respondent, se non adesse, ut Lutheri Scripta defenderent, sed ut suam Confessionem assererent.

Protheus Lutherus in asserendo & negando.

Pag. 201. ait: Quidam amicus ex Luthero percunctatus est, cur in Epistola ad Romanos Cap. 3. germanicè vertisset, hominem *solâ* Fide justificari, cùm tamen verba Pauli id non haberent, & eo ipso ansam præberent Catholicis, ipsius versionem calumniandi; tum ille respondit: *Si Papista multa vult garrire de hac voce sola, ei confestim respondeto, Doctor Martinus Lutherus vult sic habere, aitquè, Papistam & asinum esse unum. Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.*

intolerabilis superbia.

Pag. 205. ait: Lutherus, qui aliquando docuerat, Turcis non esse resistendum, atrocissimis Christiani nominis hostibus, facilè consentit, immo & scripsit, in Cæsarem & Catholicos arma corripi jure posse. Et sequenti pag. probat Surius ex Sleydano, qui fatetur, Lutherum prius docuisse, non esse resistendum Magistratui, deindè à

Jure-Consultis aliter edoctum, aliter docuisse & sensisse, & id quidem ex legibus Politicis. Itanè plus valent leges Politicæ (ait Surius) apud Lutherum, qui nihil recipere voluit, nisi quod sit in literis Divinis, cùm contrarium sit in illis ad Rom. 13. *Non est potestas nisi à DEO; qui potestati resistit, DEI ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt*; & apud Lutherum plus valent leges Politicæ quàm Divinæ, quas à Jureconsultis discere debuit, qui anteà scripserat, doctrinam suam non esse suam, sed Christi, & de Cœlo esse.

Antilogia Lutheri.

Pag. 207. ait: Lutherus ubi rescivit, Cæsarem & Ordines Catholicos Imperij in extremis Comitijs Augustanis decrevisse, firmiter in antiqua Religione perseverandum, nec quidquam innovandum ad Concilij definitionem, edidit duos libellos, Glossam in putatitiū Decretum Imperiale, & Præmonitionem ad Germanos, &c. in quorum utroq; bellicum canit & seditiones, &c. Pontificem & Principes Catholicos omnes non dubitat appellare proditores ac scelestos, variosq; nebulones, &c. In Glossa vult persuadere omnibus, Decretum Augustanum esse commentitium, ac falsò præferre nomen Cæsaris. Sed frustrà. Nam præter alia, tot Sigillis Principum & Procerum utriusq; Ordinis, Decretum illud obsignatum fuit; subscripserunt illi Decreto, sive per se ipsos, sive per Legatos, Cæsar ipse & quinq; Electores, Principes Ecclesiastici 30, Sæculares 23, Abbates 22, Comites & Barones 32, Civitates liberæ 39. Hoc Decretum miris ille modis exagitat. inter alia Ecclesiam vocat meretricem. Pulchra connexio cum illis, ubi superiùs dixerat, *Ecclesiâ Romanâ nihil excellentius, excepto Christo in rebus humanis* De Communione sub utraq; specie contrarium docet, quam docuit anteà in Assert. Art. 16. *Ecclesiæ neq; fidem habendam, cùm extra Verbum DEI loquitur*, cùm tamen Christus Matth. 18 præcepit Ecclesiam audiendam, *& qui illam non audierit, sit sicut Ethnicus & Publicanus*. Et S. Apostolus 1. ad Tim. 3. vocat Ecclesiam *Columnam & firmamentum veritatis*. Et S. Irenæus, vicinus temporibus Apostolorum, lib. 3. cap. 40. ait: *Ubi Ecclesia, ibi & Spiritus, & ubi Spiritus DEI, illic & Ecclesia, & omnis gratia. &c.* Sed Lutherus videns, Cathol. Ecclesiam suis Paradoxis contrariam docere & statuere, omnem illi authoritatem adimere voluit, ut solus audiretur. Multa deindè contumeliosè spargit in Missam & Cæremonias, nec veretur, Principes porcis comparare. Hîc patet, quàm verum sit illud, quòd August. Confessio dicat,

Reflexio.

Cui magis credendum? S. Scripturæ & SS. Patribus, an soli Luthero, neganti & affirmanti?

Reflexio.

dicat, Miſſam retinere, & omnes Cæremonias, & illam in ſummo honore habere. Si enim verum dicit,contraria eſt Luthero; ſi ſimulato animo, at omnis fictio non placet DEO.

Pag. 209. ait: Poſteà, ubi ad eum locum Decreti venit, ubi cavetur, ne deinceps quispiam doceat, *Solam Fidem absq; Charitate & bonis Operibus iuſtificare*, in hæc verba prorumpit: *Dico ego Doctor Martinus Luther, Domini noſtri JESV Chriſti indignus Evangeliſta, quòd hunc Articulum* (Fides ſola absq; omni opere juſtificat coram DEO) *firmum atq; inconcuſſum permittere debet Romanus Imperator, Turcicus Imperator, Tartaricus Imperator, Papa, omnes Cardinales, Epiſcopi, Sacerdotes, Monachi, Moniales, Reges, Principes, Domini, totus mundus ſimul cum ſuis dæmonibus, atq; inſuper habebunt ignem tartareum in capita ſua, neq; grates ullas. Hic eſto meus Doctoris Lutheri inſtinctus,* Sed idem ipſe Lutherus in libr. Viſitationis ſcribit, *absq; pœnitentia nullam eſſe remiſſionem peccatorum*; ubi autem non eſt remiſſio peccatorum, ibi non poteſt eſſe juſtificatio. S. Auguſtin. Tract. 6. in Joan. ait: *Diverſarum gratiarum ſunt, non omnes paria merita habent, ſunt alij alijs ſanctiores, alij alijs meliores.* Vide Diſcurſum de merito bonorum Operum.

quintus Evangeliſta.

inſolens dictum Lutheri.

Quis unquam, obſecro, Prophetarum vel Apoſtolorum ſimilibus portentis verborum uſus eſt? & ſi in ſua ſententia tam obfirmatus fuit, quæ ſpes erat, aliquid cum illo tractandi in materia Fidei. Idem planè ſcripſerat ad Saxoniæ Ducem, libro contra falsò nominatum Ederum. Sic ait: *Sereniſſima Veſtra Celſitudo, ſi hactenùs ignoraverit, iam ſciat, me Evangelium meum non ab hominibus, ſed per JESUM Chriſtum habens, ut poſſim me &c. Evangeliſtam nominare.* Sed quid dices Lector, cùm tibi plures ejusmodi Evangeliſtas oſtendam? quem ex his eliges libenter audiam. Zwinglius Tom. 2. in Act. Diſput. Tigur. fol. 609. ait: *Certò novi, doctrinam meam non aliud eſſe, quàm Sacroſanctum verumq; Evangelium, quod Dominus &c. à me prædicare voluit*; & tamen iſti duo Evangeliſtæ perpetuum odium usq; ad ſepulchrum inter ſe foverunt. Calvinus etiam, teſte Boleſco, ſolitus erat dicere, *Ego Propheta ſum, ego DEI Servus.* Et libro adversùs Weſtphalum, ſe magnum Prophetam appellat. Vis plures, non ſolùm recentes, ſed etiam antiquos Evangeliſtas, en habes illos. Montanus, teſte Theodoreto lib. 3. de Hær. vocabat ſe Paracletum; Sabellius, teſte S. Epiphan. Hær. 57. dicebat ſe Moyſen; Manichæus, teſte S. Auguſt. contra Epiſt. Manichæi cap. 5. ubi ſic

Reflexio.

 ait:

ait: *Videamus, quid me doceat Manichæus, &c. Certè sic incipit: Manichæus Apostolus JESV Christi, &c. Non credo, istum Apostolum Christi, & quæro ergo, quis sit iste Manichæus? respondebitis: Apostolus Christi, Non credo, &c. promittebas enim scientiam veritatis, & nunc quod nescio, cogis ut credam.* Et infrà ait: *Multò quippè iustiùs & cautiùs facio, si Catholicis quoniam semel credidi, ad te non transeo, nisi me non credere iusseris, &c. quòd si fortè in Evangelio aliquid apertissimum de Manichæi Apostolatu invenire potueris, infirmabis mihi auctoritatem Catholicorum, qui iubent, ut tibi non credam, quâ infirmatâ iam nec Evangelio credere potero. &c. Quapropter si nihil manifestum de Manichæi Apostolatu in Evangelio reperitur, Catholicis potiùs credam, quàm tibi.* Nihil ergo est in Evangelio de his Evangelistis, ex quibus si elegeris tibi Lutherum, non es securus, quia & ipse non erat securus de sua doctrina. Nam Serm. Conviv. fol. 10. ait: *Quod Christiana Ecclesia decrevit, totq; annos credidit, tu impugnas, ac tanquam falsum evertis.* Ex his conscientiæ Lutheri angustijs duo tanquam certa sequi videntur. Primo, Lutherum solùm humanam & erroneam habuisse Fidem, cùm pro sua doctrina timebat æternam damnationem, eò quòd tanquam falsum everteret, quod Ecclesia Christiana decrevit, totq; annos credidit; in nullo enim, tam ex Prophetis, quàm Apostolis, similes angustias conscientiæ legimus, & timores de sua doctrina, cùm Fidem Divinam habuerint. Secundò, quia omnes, quotquot susceperunt, & suscipiunt doctrinam Lutheri, solùm eandem humanam Fidem habuerunt, & habent, cum ijsdem angustijs propriæ conscientiæ, dubitando semper de sua Fide, nam secundùm doctrinam Christi Matth. 10. *Non est discipulus super Magistrum.* Si enim Lutherus non habuit Fidem Divinam in prædicatione doctrinæ suæ, quomodo illam posteris suis tradere potuit?

Hoc totum per omnia quadrat Luthero.

Pag. 210. ait: Edidit contra Lutheri libellum, Scriptū quoddam linguâ Germanicâ, Joannes Cochlæus, Vir doctus & pius, & de Catholica Fide optimè meritus, in quo inter cætera, magnâ sanè constantiâ, uti & aliàs non semel fecerat, obtulit se etiam sub periculo capitis, ad experiendum coram Judice, cum quovis Lutherano super doctrina & actis Lutheri. Sed neq; tunc, neq; unquam aliàs, quisquam eorum ausus fuit, ejus rei periculum facere, & cum illo in hanc Judicij disceptationem venire. Cùm enim tum Lutherus ipse, tum ejus Symmistæ, ex ipsorum editis libris planè convincantur, & hæretici, & seditiosi esse, palámq; venisse, contra omnia tum Divina,

NB.

tum

Veriſsimum dictum Surij.

tum humana Jura, verbis quidem miram præ ſe ferunt jactantiam & confidentiam, ſed legibus experiri non audent, & neq; Jus, neq; Judicium ferre vel volunt, vel poſſunt. Cùm ſit autem invicta veritas, defendi facilè poteſt, nec Chriſtus deeſt pro veritate certantibus, indè fit, ut Catholici plerique, etiam ſub vitæ periculo, ſæpè ſe obtulerint ad diſceptandum cum noſtræ ætatis Novatoribus coram Magiſtratu, ſed timida nequitia, malæ conſcientiæ ſtimulis agitata, non audet in tam præſens ſe diſcrimen conjicere: Scriptis interim & apud miſerã plebeculam projiciunt ampullas, & ſeſquipedalia verba.

Contra quoddam ejus inſolens Scriptum, ſcripſit quidam Laicus Dresdæ graviter & validè, cui Lutherus ſuo more, non Evangelico, ſed ſcurrili & Satanico reſpondit convitioſiſſimo. Titulus libelli eſt: *Contra Sicarium Dresdæ.* Ibi inter cætera ſic habet: *Nihil curo, quòd queritur,* (ſcilicet Laicus, quem Sicarium vocat) *in libro meo non ferè niſi maledicta & diabolos nominari. Hoc debet eſſe mea gloriatio, meusq; honor. Sic & habere volo, ut deinceps dicatur de me, quòd plenus ſim maledicentiæ, criminationisq;, & execrationis in Papiſtas. Volo & de cætero me adversùs nebulones iſtos exercitare execrationibus ac maledictis usq; ad ſepulturam meam, nec ullum verbum bonũ ex me amplius audient. Ego meis tonitruis ac fulminationibus ſic eis ad ſepulturam compullabo.* Sic ille miſer, haud dubio obſeſſus à dæmone. Ecquid verò in his verbis eſt non planè barbarum, immane, & plus quàm Satanicum? Quis unquam vir bonus ita ſcripſit? Et certè ad ſepulchrum usq; in Catholicos fuit maledicentiſſimus, cùm dicat Apoſtolus, *Benedicite, & nolite maledicere.* Quis autem vir fuit Lutherus, ut tantum ſibi ſumeret? Dignus ille quidem, qui juſto DEI Judicio ad tantam inſaniam & impietatem devolveretur.

Pag. 232. ait: Concilium quidem ſæpè petijſſe Proteſtantes Ordines, ſed fraude ſuorum Concionatorum eos adductos eſſe, ut Concilium verum & legitimum prorſus repudiarint, &c. petebant liberum, ut ſcilicet Rom. Pontifex non præſideret, qui jure ſuo per mille quingentos annos uſus eſt: petebant, ut ex ſola Scriptura diſputaretur, ita, ut liceret illis pro arbitrio ſuo illam interpretari, ut nullus unquam fieret finis Controverſiarum, cùm aliter Lutherani aliter Zwingliani, aliter Schwengfeldiani, aliter Servetiani, & multi alij, & hi omnes inter ſe diverſi, & ſibi hoſtes.

Pag. 242. ait: Lutherus Scripto in Miſſam debachatur, & contra illam jubet ſe Cruce munire, ubi Lutherus Signum Crucis agnoſcit.

gnoscit. Sed longè aliter SS. Patres de Missæ Sacrificio sentiunt. Vide Discursum de Missæ Sacrificio. Et quod mirabilius, ipse Lutherus non multos ante annos in Visitatione Saxonica, quædam in Missarum laudem scripserat, easq; vivis præcipuè utiles dixerat; his Contradictionibus nihil suæ doctrinæ fidendum ostendit, dum intra paucos annos contraria scribit. Et quàm leve fundamentum ad tollendum Missæ Sacrificium habuerit, quòd aliquos ritus & Cæremonias Sancti Patres addiderint, manente semper substantiâ illius, ita, ut non tam præsentis, quàm primitivæ Ecclesiæ sit Missæ Sacrificium, ut patet ex Liturgijs Apostolorum & SS. Patrum. Deindè ipsum lumen naturale ostendit, cùm DEUS à creatione mundi nunquam fuerit sinè Sacrificijs, nec erit usq; ad finem mundi. Nam sicut in Lege Naturæ, sic & in Lege Scripta, quot offerebantur Sacrificia? & illa jam cessârunt, ut per se patet, in Synagoga Judæorum, aliàs perfectior esset illa, quàm Ecclesia, & tamen hæc fuit particularis; Ecclesia est universalis, perfectiorem habens legem gratiæ, quàm fuit Judæorum. Ad ultimum vide Authorem, ad cujus persuasionem sublatum est Missæ Sacrificium, ipso fatente Luthero; & hæc persuasio deberet magis firmare Missæ Sacrificium apud illos, qui reijciunt illud, & reijcere potiùs hanc persuasionem, exemplo ipsiusmet Christi Domini in deserto.

Reflexio.

Pag. 244. ait: Persuaserunt Suis, quasi nos Catholici bonis Operibus fidamus sinè gratia Christi, & eam reijciamus: cùm toto ore Catholici clamant, & omnes libri loquuntur, bona Opera nostra sunt gratuita dona DEI, & sinè gratia Christi sunt digna gehennâ, & talem, qui in solis confidit, dicunt maledictum, & dignum perditione, & tamen hæc calumnia, quâ multi decipiuntur, ipsi sint inter se testes.

Pag. 245. ait: An. 1534. Angliæ Rex, gravissimè ferens à Pontifice contra ipsum latam sententiam de divortio Catharinæ, Cæsaris Materteræ, totum se ab auctoritate & obedientia Romanæ Sedis subducit, atq; Supremum se Ecclesiæ Britannicæ Caput vocat, ex quibus eam laudem, quam superioribus annis pro Catholica tuenda Religione adversùs Lutherum susceptis laboribus sibi comparârat, prorsùs obliteravit. Sunt qui eum Regem scribant cujusdam magni ☞ Viri adulationibus depravatum. Ita est certè rerum humanarum conditio, ut juxta Pauli sententiam, qui stat, aut stare sibi videtur, meritò videre debeat, ne cadat. Est verò adulatorum genus pessimum,

mum, dum ſuis commodis ſtudet, prava ſuggerendo ſub ſpecie honeſti, non raró optimos corrumpit Principes.

Pag. 259. ait: Sub hoc tempus erant in illo Regno duo præcellentes Viri, pietate & eruditione clariſſimi, Epiſcopus Rofenſis, & Thomas Morus, Regni Cancellarius, qui eſt apud Britannos proximus à Rege, ij ut pote Viri graves, neq; divortium cum Catharina probare, neq; Regis, Caput Britanniæ ſe profitentis, ſententiæ ſubſcribere voluerunt. Id Rex tulit animo iniquo. Extant ejus Antiſtitis aliquot Volumina, quibus tum Lutheranam, tum Zwinglianam hæreſim, gravitate & majeſtate Pontifice digna, ſic confutârat, ut vix quisquam unquam illi reſpondere auſus fuerit, quanquam ut illi non magnoperè res ponderent, vel eo nomine adduci poterant adverſarij, quòd Latinè ſcripſiſſet, nec vulgus ejus Scripta poſſet intelligere. Id enim ſemper hæretici omnes noſtrorum temporum vel maximè curârunt, ut popularis gratiæ auram captarent, ſcilicet, ut illis liceret ſuaviter & molliter ætatem agere, nihil intereà morati, quòd tot miſeros ſimplices idiotas in graviſſima ſalutis pericula conijciant: hoc ex illorum Scriptis palàm editis, & quotidiana vivendi ratione planum effici poteſt. &c. Quod quidem nos de Sectarum Authoribus & Concionatoribus dictum præcipuè volumus, quos pleroſq; perſpicuum eſt, contra ſuam conſcientiam longè aliter ſcribere & docere, quàm rem ipſam ſe habere non ſint neſcij. Nam ſæpiſſimè apertè mentiuntur, quod non facerent, niſi de induſtria in errore verſari decreviſſent. NB.

Pag. 99. ait: Cardinali ſcripſit Lutherus aliquoties literas blandiſſimas, quibus ejus clementiam & humanitatem mirificè prædicavit; alijs verò de eodem Cardinali longè aliter & ſcripſit & dixit, etiam publicè accuſans eum tyrannidis. Ejusmodi artibus ille non pauca accepit incrementa.

Pag. 269. ait: In Cardinalem Moguntinum in hunc modum Teutonicè ſcripſit: *Si Cives Hallenſes & Subditi Provinciales Archiepiſcopatûs Magdeb. Epiſcopum Moguntinum, tyrannum ſuum Cardinalem, expellerent, aut interficerent, iuſtè facerent ei.* Ubi verò Chriſtus dixit Judæis, ſi Pontifices, Scribas, & Phariſæos veſtros interficiatis, rectè faciatis; an non potiùs dixit: *Super Cathedram Moyſis ſederunt Scribæ & Phariſæi, omnia quæcunq; dicunt, facite.*

Pag. 270. ait: Hallæ Saxonicæ Civis, Caſparus Querhamer, homo laicus, miro ſtudio ex diverſis Lutheri Scriptis collegit 27. pugnantes

gnantes sententias de Communione Eucharistiæ sub una vel utraq; specie, easq; in magnam digessit tabulam, quæ possit ad parietem suspendi.

Pag. 288. ait: Eodem Anno mortuus est Basileæ Erasmus Roterodamus, Vir certè excellenti doctrinâ, sed qui in plerisq; Scriptis suis non minimam præbuerit Luthero, & alijs tumultûs in Religione concitandi occasionem. &c. Et ipse certè Epistolâ ad Albertum Pium, Carporum Principem, ingenue fatetur, quædam à se facta scriptaquè, quæ nec facturus erat, nec scripturus, si hoc Sæculum exorturum divinare potuisset. &c. Hoc unum in confesso est, multa eum scripsisse, quæ præstaret nunquam in hominum manus venisse. &c. Ipse quidem fatetur in memorata ad Pium Epistola, se primum omnium subodoratum fuisse, ambitione corruptum Lutheri animum; sed utinam tam se præbuisset strenuum in oppugnando Luthero, quàm res ipsa flagitabat. &c. Certum est autem, si uti suâ doctrinâ & eloquentiâ voluisset, plurimùm eum Ecclesiæ conferre potuisse, maximè, quòd apud multos ingens esset ejus auctoritas. Fuit apud nos ejus manu scripta Epistolá ad quendam Carthusianū, in qua inter cætera ita dicit: *Vereor, ne imponant tibi quorundam præstigiæ, qui iactant hodiè splendidis verbis libertatem Evangelicam. Crede mihi, si rem propiùs noßes, minùs te tæderet huius vitæ. Video genus hominum exoriri, à quo meus animus vehementer abhorret. Neminem video fieri meliorem, deteriores omnes, quotquot ego sanè noverim, ut vehementer doleam, me quondam in libris meis prædicâsse libertatem Spiritûs.* Et post pauca ait: *Civitates aliquot Germaniæ implentur desertoribus Monasteriorum, Sacerdotibus coniugatis, plerisq; famelicis ac nudis, nec aliud, quàm saltatur, editur, bibitur, subatur. Nec docent, nec discunt. Nulla vitæ sobrietas, nulla sinceritas. Ubicunq; sunt, ibi iacent omnes bonæ disciplinæ cum pietate. Plura tibi super his scriberem, si tutum esset literis committere.* Et rursùs ait: *Quænam est hæc libertas? ubi non licet dicere preces, non licet* sacrificare, *non licet ieiunare, non licet abstinere à carnibus. Cogita, quid talibus possit esse miserius, etiam in hoc seculo.* Item post pauca: *Emoriar, si tantillum roboris haberet hoc corpusculum, ut saltim vivere posset, ni malim isthinc tecum agere, quàm in Palatio Cæsaris esse primus Episcopus. Proindè mi charissime in Domino, & per veterem, imò perpetuam amicitiam nostram, & per Christum oro, obsecro, obtestor, ut istud tædium penitùs excutias ex animo, nec aurem præbeas exitialibus homi-*

NB.

num

rum fabulis, quæ nihil opitulaturi ſunt tibi, ſed irriſuri potiùs, ubi te in foveam pellexerint. Hæc Eraſmus ad Carthuſianum quendam, quē licèt jam ſenem, inſtigabant ad excutiendum Cucullum, à quo ſcelere Eraſmus vehementer illum deterret. Cùm Lutherus negaret liberum arbitrium, ſcripſit Eraſmus librum tertium de libero arbitrio, in quo ſic ait: *Certè multi Lutheri diſcipuli ad publicam tranquillitatem adeo ſunt inutiles, ut Turca quoq; feratur Lutheranorum nomen execrari ſeditionis odio, cùm Chriſtianos toleret ab ipſius dogmatibus alienos. Quid hîc commemorem, quanta inter Evangeliſtas (ſic enim ipſi ſe vocant) diſſenſio, quàm atrox odium, quam amarulenta contentio, immo quanta inconſtantia, cùm ipſe Lutherus toties mutârit ſua placita, & ſubindè nova paradoxa ſuppullulent.* Hucusque Eraſmus. Ex quo qui vult plura ſcire, legat ejus Epiſt. ad Fratres inferioris Germaniæ Tom. 9.

Pag. 301. ait: Heldus hortabatur nomine Cæſaris, ne Jus Cameræ impedirent. Paſſim enim ad Cæſarem & Cameræ Judices, deferebantur miſerorum quærimoniæ, qui ſe rebus & fortunis omnibus exutos, reſtitui rogarent. Hoc verò Evangelium Chriſti non docet, immo legibus omnibus cautum, etiam lege Naturæ: *Quod tibi non vis, alteri ne feceris.* Et quia Cameræ Judices plerumq; ſententiam ferebant, quâ juberentur ablata reſtituere Proteſtantes, eos ferre nolebant, ita oportebat miſeros rerum ſuarū ferre direptiones.

Vide ſuprà pag. 6:2 circa med.

Pag. 302. ait: Multa (id eſt Proteſtantes) de Concilio dixêre, quod liberum eſſe voluerunt, ubi Lutherus cum ſuo Grege, aut parem, aut ſuperiorem etiam præ Rom. Pontifice locum & authoritatem obtineret, contra morem omnium Conciliorum. Nota hæc Lector. cùm univerſale totius Orbis debuit eſſe Concilium, quomodo ſoli Proteſtantes poterant præſcribere modum Concilij celebrandi, nunquam practicatum in Eccleſia? nonnè & aliæ nationes ex alijs Regnis idem jus habebant petendi, ut ad placitum earum celebraretur Concilium? immo potiori jure tot Epiſcopi id ſibi uſurpare poterant. Eâdem pag. ait: Multa ibi in Pontificem acerbè dicta ſunt. Et ſi Laicis Proteſtantibus deciſivum votum conceſſum fuiſſet, ſi ex ſola Scriptura, idq; ſecundùm interpretationem Lutheri, ſententiæ latæ fuiſſent, quid ex univerſo Orbe dixiſſent tot Viri docti, & verſati in Concilijs & Canonibus Eccleſiæ Primitivæ? cùm & Author Tubæ pag. 50. clarè adducit 1. Act. Concilij Chalcedon. Generalis IV. ubi Patres clamant: *Superfluos mitte foras; Epiſcoporum*

Reflexio.

 rum

rum Synodus eſt, non Clericorum. Si nec Clericorum, multò magis neque Laicorum.

Pag. 303. ait: Ubi dicendi finem Proteſtantes fecerunt. Heldus reſpondit inter cætera, periniquum eſſe, dicens, quòd ea negotia, quæ ipſi dicant Religionis eſſe, alij profana eſſe contendant, nolle ipſos alterius partis rationes & argumenta cognoſci. Cùm tamen & legibus, & æquitati, & divinis literis conſentaneum ſit, ut in omni Controverſia pars utraq; ex æquo audiatur, neq; ſecundum alterius narrationem, etiamſi ea nihil à vero abhorreat, quidquam pronuncietur. Tum quoq; nullo jure fas eſſe, quemquam vel Religionis, vel alia quavis de cauſa rebus ſuis ſpoliari. De Concilio ait, graviſſimum fore Imperatori, ſi ipſi jam exceptiones contrà facere velint, cùm non ſint neſcij, quantoperè eam in curam Cæſar incubuerit, ut Concilium quandoq; cogeretur. Quod ad Pontificem attinet, ſperare Cæſarem, illum, tanquam præcipuum Ordinis Eccleſiaſtici Caput, pro ſui muneris ratione Chriſtianè ſe agere, nec de illo quidquam omninò ſiniſtrum ſuſpicari. Licere tamen ipſis, ſi quid ſecùs de illo nôrint, in Concilio modeſtè proponere. Itemq; de forma & modo Concilij: namq; ut in ea re ipſi alijs nationibus præſcribere velint, id ſanè minùs æquum eſſe, neq; ipſos perſuaſum habere debere, ipſorum Theologos ſolos ſapere, reliquos omnes bardos eſſe & bliteos, alijs quoq; locis paſſim Viros eruditione & pietate præſtantes inveniri.

Pag. 318. ait: Sleydanus ait ibidem, *Pontificios Sacrificiorum operibus attribuere merita, quibus æternæ vitæ præmium debeatur.* Ita quidem Sleydanus, ut ubiq; Catholicos more ſuo traducat. Certè Miſſæ Sacrificium & vivis & vitâ functis prodeſſe, tam eſt certum ex Sanctiſſimorum Patrum irrefutabilibus teſtimonijs, ut meritò pudere debeant, qui id negare audent. Vide Diſcurſum de Miſſæ Sacrificio. Bona verò, quæ faciunt Chriſtiani, non eſt dubium, fieri gratiâ Chriſti, non tamen abſq; liberi arbitrij quadam cooperatione. DEUS enim *operatur in nobis & velle & perficere*, ut ait Apoſtolus ad Philip. 2. Indè ergo eſt meritum bonorum Operum, quòd fiant ex gratia DEI. Tolle gratiam ab operibus humanis, parùm aut potiùs nihil grata erunt coram DEO. Nam idem Apoſt. 1. Corint. 15. ait: *Gratiâ autem DEI ſum id quod ſum, & gratia eius in me vacua non fuit. Sed abundantiùs illis omnibus laboravi, non ego autem, ſed gratia DEI mecum.* Porrò verò, ſi DEUS per nos, non tamen ſinè nobis,

nobis, efficit bona opera nostra, num ille indignus censendus est, cujus operibus debeatur vita æterna, maximè cùm ipse innumeris Scripturæ locis pollicitus est vitam æternam rectè agentibus, ut v. g. Matth. 5. *Beati pauperes spiritu, beati pacifici, beati mundo corde, beati misericordes, beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est Regnum Cælorum.* Et Matth. 19. *Vos qui reliquistis omnia, & secuti estis me, cùm sederit Filius hominis in Sede Maiestatis, sedebitis & vos, iudicantes duodecim tribus Israël. Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, &c. propter nomen meum, centuplùm accipiet, & vitam æternam possidebit.* Hæc, & multa alia nimis clara sunt, quæ promittunt vitam æternam. Sed ajunt Lutherani, nos Catholicos ita fidere Operibus nostris, tanquam illis solis, absq; Christi gratia, debeatur vita æterna. Verùm hoc illi contra suam conscientiam dicunt & scribunt. Nam Catholici omnes constanter dicunt, hanc fiduciam hæresim Pelagianam, & tamen hâc sinistrâ imputatione, quâ multi decepti sunt, & decipiuntur, tam Lutherani, quàm Calvinistæ. Catholici verò licèt bonorum Operum sint studiosissimi, ut Sacra Scriptura ubiq; illa præcipit, non tamen certò pro illis vitam æternam sibi promittunt, cùm Scriptura dicat, *Nescit homo, utrum amore, an odio dignus sit,* & illa in sola acceptatione & misericordia DEI consistunt, maximè, quòd non simus planè certi, an ex gratia & charitate, sinè qua nihil est gratum DEO, perfecta sint, vel potiùs ex quodam naturæ instinctu, aut alijs incitamentis, quæ vitam æternam mereri non possunt. Unde Apostolus 1. Corint. 13. *Si linguis hominum loquar & Angelorum, si omnem fidem habeam, ita ut montes transferam, &c. charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Ergo nec Fides prodest absq; charitate. Cùm ergo Catholici faciunt bona Opera, non fidunt in illis, sed in DEO, cum Apostolo 2. Corint. 1. cùm gratuita sint dona DEI. Hinc in Ecclesia Catholica, quò majores Sancti sunt, & fuerunt, magis etiam humiles, ideò, quia majores debitores existimabant seipsos DEO, pro accepta gratia ad facienda bona opera meritoria vitæ æternæ.

Notent Dissidentes.

Pag. 321. ait: Per hoc ferè tempus Lutherus cum suo grege varijs machinationibus & Scriptis, Concilij à Paulo Pontifice indicti auctoritatem convellere nitebantur, ut rudem plebeculam arctiùs in suis fraudibus implicatam tenerent. Scribebantur tum ab illis novi Pasquilli, &c. Ita illi apud suos facilè efficiebant, ut quâ unâ re gravis-

idem faciebant hæretici contra quatuor prima Concilia.

gravissimis Religionis dissidijs, vel præsentissima semper remedia adferri consuevissent, ea in contemptum & risum adduceretur, & miserè eversis, & in diversas, easq; fœdè dissectas factiones distractis, nihil prorsùs opitularetur. Vide Lector similes ausus Arianorum contra Concilium primum Nicænum, Nestorij contra Ephesinum, Eutychetis contra Chalcedonense; & facilè intelliges, cujus spiritu hæc acta sunt. Idem inferiùs: Qua in re observandum est arcanum DEI judicium, quòd illi, qui contra Ecclesiæ Sanctionem, Calicem sibi usurpare voluerunt, Catholicosq; Sacrificos criminabantur, quod ipsis alteram speciem malignè suffurati essent, tales accepêre Pastores, qui cùm nullam haberent conficiendæ Eucharistiæ potestatem, ex defectu Ordinationis, non aliud sanè, quàm merum panem & vinum præberent, &c. cùm illi Sacra obirent munia, qui nullis prorsùs Sacris initiati, nullâ legitimâ auctoritate vel promoti, vel missi essent; & tamen Apostolus ad Rom. 10. *Quomodo prædicabunt, nisi mittantur?* Et communiter SS. Patres ex defectu Ordinationis nullam habere in Ecclesia potestatem administrandi Sacramenta. Ita S. Cyprianus lib. de simp. Prælat. ait: *Qui se Præpositos sinè ulla Ordinationis lege constituunt, qui nemine Episcopatum dante, Episcopi sibi nomen assumunt.* Idem lib. 1. Epist. 6. *Novatianus in Ecclesia non est, neq; Episcopus computari potest, qui Apostolicâ Traditione contemptâ, nemini succedens à seipso ordinatus est.* Advertit hunc gravem defectum Ordinationis extra Ecclesiam Cathol. Author Tubæ, undè pag. 4. ait: *Nam extra unitatem Ecclesiæ Cath. constituti, non habent DEI Verbum, nec Sacramenta ad salutem, sed ad damnationem.*

Similes machinationes hæreticorum contra Concilia &c.

Vide suprà de Sacram. Ordinis pag. 442 & seq.

Pag. 322. vide quæ narrat de Calvino. Et pag. 324. ostendit, eundem Calvinum cum Zwinglianis negâsse præsentiam Christi in Eucharistia unâ vice, alterâ vice cum Lutheranis ad nauseam usque realitatem & substantiam Corporis Christi & Sanguinis in Eucharistia asseruisse, prout etiam utrumq; clarè patet ex ejus diversis dictis, ut ostendimus in Discursu de Eucharistia. Scribit etiam p. 323. quod Calvinus voluerit excitare simulatum mortuum in confirmationem suæ doctrinæ, sed non successit; nam simulatus mortuus, qui vivus in templum illatus fuit, mortuus indè verè elatus est.

Pag. 336. ait: Hoc anno 1539. Angliæ Rex Scriptum quoddam edidit, quo Pontificem, qui Concilium tum Vincentiæ indixerat, acerbè perstringit, &c. Verùm ne nimio Lutherani gaudio insolentiùs exultarent, non diu pòst idem Angliæ Rex, non ferens in suo

suo Regno turbas, offendicula, seditiones, &c. Comitia totius Regni indixit, sive Conventum Ordinum Regni, (ipsi Parlamentum vocant) ubi pro stabilienda Religionis concordia, propositæ sunt sex Quæstiones, de quibus Actis publicis ita relatum habetur. Tandem post longam super his Articulis deliberationem, post consultationes plurimas, post deniq; argumēta infinita, ultrò citroq; connexa omnium, tam Regiæ Majestatis, quàm utriusq; Senatorij Ordinis, ac plebis in hunc Senatum coactæ summo consensu fuit, & est resolutum, decisum, ac statutum, eo modo ac formâ, quâ sequitur. Inprimis

In beatissimi Altaris Sacramento, per virtutem & efficaciam potentissimi Verbi Christi, simul atq; illud Sacerdos ore locutus fuerit, sub forma panis & vini, naturale Corpus & Sanguinem Dominicum, conceptum ex MARIA Virgine, realiter adesse, & post consecrationem nullam panis aut vini, aut aliam, quàm Christi DEI & Hominis remanere substantiam. Nota Lector, hunc Articulum & Luthero, & Calvino, & Confessioni Augustanæ esse contrarium, Catholicæ verò Ecclesiæ consentaneum. 1.

Secundò. Communicare sub utraq; specie, non est omnibus hominibus Jure Divino necesse ad salutem, credendumq; est, & non dubitandum, quoniam sub specie panis sit verus Sanguis, & cum Sanguine, sub specie vini, sit vera Caro, tam divisim, quàm conjunctim. 2. conversio substantialis

Tertiò. Sacerdotes, postquam initiati sunt Jure Divino, non possunt uxores ducere. 3.

Quartò. Vota Castitatis sive Viduitatis, à viro fœminavè non temerè facta DEO, Jure Divino sunt observanda, Christianiq; populi libertate quâdam eos privant, quâ nisi vovissent, potuissent uti frui. 4. contra Lutheri matrimonium cum Moniali.

Quintò. Missas privatas in hac Regis Anglicana Ecclesia ac Congregatione admitti ac celebrari, simul & bonum & necessarium est, per quas probi Christiani, quorum vita respondet, pariter & bona, & Divina solatia & beneficia indè recipiunt, Missasq; celebrari Juri Divino quadrat. 5.

Sextò. Expedit, necesseq; est, auricularem Confessionem retineri in Ecclesia DEI. 6.

Quocirca Regiæ Majestatis auctoritate, ac summo utriusq; Senatorij plebisq; in hunc Senatum coactæ consensu, in hunc modum, qui sequitur, latum est Senatûs-Consultum: Qui vel in hoc Regno Angliæ, vel in alio quovis Regiæ Majestatis dominio, post 12 diem Junij, qui proximè sequitur, verbo, Scripto, prælo, fictitijs characteribus,

hæreticos declarat secùs credentes.

ribus, aut alio quovis modo, publicè concionantur, docent, dicunt, affirmant, declarant, disputant, aut ratiocinantur, secùs quàm jam dictum est, in illos tanquam hæreticos gravissima constituit Rex supplicia, atq; etiam in eos, qui consilio aut re tales juverint. &c. Hoc præter omnem expectationem accidit Luthero, & alijs novorum dogmatum assertoribus, qui omnes suprà dictos Articulos rejiciunt. &c. Certum est enim, Lutherum, & alios dogmatistas pene innumeros, ad tempus accepisse, Divinæ Justitiæ permissu, potestatem vexandi Catholicam Ecclesiam, sed nec hactenùs potuerunt, nec deinceps poterunt, quantùm vellent. Utinam Catholici corrigerent vitam, brevi pessumiret omnis illis divinitùs permissa sæviendi facultas.

Pag. 340. ait: Per hoc tempus, cùm non pauci putarent, Sacramentarios cum Luthero redijsse in concordiam, quod tam multis colloquijs & conventiculis toties frustrà tentatum fuit, & Tigurini, à Scriptis acerbis & contumeliosis in Lutheranos abstinerent. Ecce tibi Lutherus libellum de Patribus & Concilijs edit, quem ne videretur in solos Catholicos scripsisse, in eo ipso Zwinglium Nestorianum fuisse dicit. Hoc malè habuit Tigurinos, nec sibi hoc silentio transeundum putârunt, sed datis literis admonent Lutherum, ne tam malè de Zwinglio sentiret, quibus nihil respondit Lutherus: ita nunquam inter illos nisi ficta & simulata pax fuit, qui non id spectarent, ut veritas vinceret, sed ut sibi quisq; apud vulgus nomen compararet. Lutherani verò quidam, dum Lutherum prædicarent, & ipsi Divo Paulo conferre non vererentur, atque omnes alios Evangelij istius Novisocios nihil esse dicerent, &c. Calvinus non ferens, Lutherum sibi anteferri, egregiè illos Lutheranos perstringit, inter alia sic dicens: *Vitia pro virtutibus exosculari, stultitiæ & præposteræ affectationis est. Minùs etiam excusabilis inconsiderati zeli fervor, quòd Scripturam turpiter & pudendum in modum corrumpunt, ut Divi Joannis Baptistæ spolijs Lutherum exornent. &c. Quâ falsitate non minùs Lutheri fœdârunt nomen, atq; ut Eliæ nomen Luthero concedatur. Sacrilega tamen est temeritatis, asserere ultimum Eliam, ac si præcisa esset manus DEO, ne quem præstantiorem paremve posteà emittat.* Ita Calvinus non obscurè indicans, quàm velit ipse præstantior Luthero haberi. Sed ista non videt mundus, nescio quo lethargo oppressus.

NB.

NB.

Sententia Calvini de Luthero.

NB.

Verissimum dictum.

Pag. 343. ait: Si Ecclesiæ emendationem spectabant, cur non manserunt in suis cœnobijs? cur jam tot olim damnatos errores ab inferis

inferis excitârunt? cur Germaniam Religionis diſsidijs diſtraxerunt? &c. Sed ne impietatis arguantur, quòd ſua Monaſteria deſeruerint, & ſe nuptijs illicitis polluerint, vitam Monaſticam vocant Phariſaicam, &c. Sic olim Julianus Apoſtata, cùm à Chriſtiana Religione defeciſſet, Sacras literas his verbis irriſit: *Legi, cognovi, damnavi*; cui ita reſponſum eſt: *Legiſti, ſed non cognoviſti; ſi cognoviſſes, non damnâſſes*. Sic iſti lacerant vitam Monaſticam, quam à multis annis usq; ad præſens conſtat, in Eccleſia DEI magnæ venerationi ſemper fuiſſe. &c. Sed quis explicare queat, quibus illi noctes dieſq; conſcientiæ aculeis pungantur, licet id apud homines diſſimulent, præſertim doctiores. Si enim Lutherus graves anguſtias conſcientiæ paſſus ſit, quid de diſcipulis ejus putandum? Sciunt enim, illos omnes Veteres Sanctiſſimos Patres, adhibitis Scripturæ Divinæ teſtimonijs, id conſtanter affirmare, Vota continentiæ DEO ſemel præſtita, prorsùs reddi oportere, illoſq; impios & perfidos cenſendos, qui poſtquam voverunt continentiam, audent inire conjugia: hæc illi non ignorant, ſed deſperatâ animi obſtinatione contemnunt. Et mirum eſt, quòd hæc non advertant viri ſenſati, hanc cauſam fuiſſe receſsûs ab Eccleſia Catholica, ut quòd non licebat propter Vota continentiæ ſemel DEO præſtita exercere intra Eccleſiam illicitos concubitus, ſub prætextu Evangelij extra Eccleſiam exercent illos. Quod expreſſit Eraſmus ad quendam Carthuſianum, dicens: *Neminem video fieri meliorem, deteriores omnes, &c. Civitates Germanicæ implentur Sacerdotibus coniugatis, nec aliud, quàm ſaltatur, editur, bibitur, ſubatur*. Et tamen ajunt, ſe nihil contra Veteris Eccleſiæ inſtituta docere, cùm olim damnatos errores obtrudant. Nullo enim tempore vetus Eccleſia Chriſti permiſit Monachis & Monialibus conjugium, ideò & Concilium Chalcedonenſe reprehendunt, quod Can. 15. ait: *Virginem quæ ſe Domino conſecravit, ſimiliter & Monachum, non licere nuptialia iura contrahere, quòd ſi hoc inventi fuerint perpetrantes, excommunicentur*. Similiter & Nicænum I. & Carthaginenſe III. cui S. Auguſtinus interfuit, ob Sacrificia & Oblationes, & interceſſiones pro defunctis. Similiter & Milevitanum, cui etiam S. Auguſtinus interfuit. Quomodo ergo nihil docent contra Veteris Eccleſiæ formulam, cùm illius Concilia reprehendunt & reijciunt.

Cauſa genuina receſsûs ab Eccleſia Cathol.

Pag. 347. ait: Proteſtantes non defuturos colloquio & actioni conciliationis, ſed ita, ut Scripturâ duce verum exquiratur. & Chriſtus ſolus pro Judice agnoſceretur. Hîc iterum caput erigent Anaba-

Reſpondet Chriſtus de Cælo, Habent Legem & Prophetas, & Eccleſiam.

Anabaptistæ, & dicent: Scripturâ duce debent baptizari adulti, non infantes. Quid ad hæc respondebunt Protestantes? non habent ullum effugium, nisi concedant se victos, vel confugiant ad Traditionem Ecclesiæ, quam hîc rejiciunt, cùm ex sola Scriptura volunt disputare, ita, ut penes ipsos sit facultas interpretandi. Sed quis hæreticus non poterit ex Scriptura suam probare & firmare hæresim, si penes illum manebit interpretatio Scripturæ, cùm semper in Ecclesia non de Scripturis, sed de sensu illarum fuit controversia cum hæreticis, qui sensum Ecclesiæ fugiunt, quia per eum sua falsa dogmata & privatas opiniones vident damnari.

Pag. 348. ait: Sub hoc tempus Legati Protestantium ex Anglia rediêrunt in Conventu Smalcaldiensi, quem Protestantes tunc agebant, narraverunt statum Religionis in Anglia, quomodo Rex ipse Henricus in familiari Colloquio dixisset, Protestantium Theologos de præcipuis controversis rebus non rectè sentire. Nam etsi Rex ille propter divortium à Pontifice, qui illud probare noluit, alienatus erat, tamen Lutheri dogmata pleraq; prorsùs è Regno suo profligavit, & sancivit contraria Luthero, ut superiùs patuit de illis sex Articulis; de reali præsentia Christi in Eucharistia post verba Consecrationis, de Communione non necessaria sub utraq; specie, de Cœlibatu Sacerdotum, de Votis Religiosorum observandis, de Missis privatis, de Auriculari Confessione, quæ sub pœna hæresis credenda proposuit. Post dies paucos Theologi Protestantium exhibuerunt Scriptum, cujus hæc erat Summa: non esse discedendum ab August. Confessione & ejus Apologia, cùm ab illa Confessione etiam Author ejus Melanchton discesserit, eamq; non semel mutârit, adeoq; Lutherani pleriq; hodiè summâ acerbitate id Melanchtoni, alijsq; August. Confess. Professoribus objiciant, quòd ab ea defecerint, nec est contentionum ullus finis, ut mirum sit, non advertere Principes, non posse illos DEI Spiritu regi, qui in doctrina tam instabiles & varij reperiantur.

Sed à qua quærendum? cùm sæpiùs pro certo sit mutata.

Pag. 351. ait: Hoc anno Cæsar gravi edicto per omnes ditiones suas hæreditarias Germaniæ interdixit lectionem librorum Lutheri, & quorumcunq; hæreticorum, sub pœna capitis. Nec hoc est in Ecclesia novum, sed etiam longè ante mille annos tempore Nicænæ Synodi, non modò ipsa Synodus Arij & sectatorum ejus libros comburi jussit, sed etiam Constantinus Imperator capitis sententiam tulit in eos, qui non combussissent; imò in Actis Apost. cap. 19. legi-

legimus, *Contulerunt libros, & combußerunt coram omnibus.* Undè & Apoſtolus hæreticum hominem poſt unam & alteram correptionem vitandum ait, & ſermones hæreticorum inſtar cancri ſerpere; ratio eſt, quia omnis hæreticus aſtutus eſt, & intentus totus ad decipiendum, cùm ipſe ſit à dæmone deceptus, & in ſuperbiam inductus, ſcribit, quæ ex ipſius cerebro naſcuntur, privatas ſuas proponit doctrinas, multis mendacijs refertas; Catholici verò Authores ſcribunt communem Eccleſiæ doctrinam, & ultra hoc rigidè examinantur. Sic & Gelaſius ante mille annos libros hæreticos, qui etiam videbantur docti, damnavit, & cavendos judicavit: pauci enim ſunt, qui poſſint diſcernere verum à falſo, accedentibus fraudibus hæreticorum, & judicare de dogmatibus, veranè an falſa ſint. *Oportet enim* (ut ait S. Cyprianus Epiſt. 52. ad Anton.) *non tantùm quid maligni, perditi, atq; Apoſtata dicant, audire, verùm etiam quid modeſti & graves viri ſentiant faciantvè, de vitæ ipſorum ac diſciplinæ exploratione perpendere* Et ſi ipſimet hæreſiarchæ ex libris antiquorum hæreticorum infecti ſunt, cùm illos incautè legerint, quid putandū de alijs minùs doctis, qui inter verum & falſum diſcernere nequeunt, & hæreſis omnis eſt aſtuta, & ad fraudem intenta, ut decipiat.

NB.

Pag. 405. ait: In hoc Wormatienſi Conventu inter alia Proteſtantium Legati palàm teſtati ſunt, ſe Concilium Trident. pro legitimo non agnoſcere, & ea fuit facillima ratio, omnia Concilij Decreta reijciendi. Si ſic licebit ſubditis Principum ſuorum pro legitimis non agnoſcere, brevi pulcherrimum habebimus in qualibet Republ. ordinem. Quid? ſi Decreta Concilij Nicæni licuiſſet reijcere Arianis, ſi Neſtorio Epheſini, ſi Eutycheti Chalcedonenſis; quid factum cum Eccleſia fuiſſet, judicium tuum appello Lector.

NB.

Pag. 409. Vide, ad quas abſurditates Maluenda Catholicus Diſputator adduxit Bucerum, in Conſeſſu tot doctorum Virorum; nempè, qui mortali peccato tenetur, Fidem Catholicam amittere, non credere, DEUM Trinum & Unum eſſe, neq; Chriſtum eſſe Filium DEI, neq; Redemptorem humani generis, neq; natum, neq; crucifixum, &c. omnia peccata eſſe incredulitatis, nullum imbecillitatis vel ignorantiæ, ſed omnia ex malitia, & contra conſcientiam committi. Eò devenerunt homines iſti, ut malint has abſurdas opiniones tueri pertinaciter, quàm ſe victos videri. Interim ſpargebant rumorē, victos Catholicos à Proteſtantibus. &c. Non diù poſt ſe clanculò à Colloquio ex Oppido ſubduxerunt, ut fugam adornâſſe viderentur.

Similem rumorem ſparſerunt in Colloquio Toruntenſi ſed quàm verū ſit, inferiùs patebit.

Pag. 411. ait, Lutherum ſub finem vitæ hæc dixiſſe: *Orate pro Domino noſtro DEO, & ejus Evangelio, ut ei benè ſuccedat, quia Concilium Tridenti & abominabilis Papa graviter ei adverſantur.* Revolve Lector Concilium, & advertes, quàm hoc ſit verum. Sed fortè in hoc dicit Lutherus adverſari Concilium DEO, quod antiquas excitatas condemnaverit hæreſes, inter alia optimum illum Lutheri Articulum, qui talis fuit: *Liberum arbitrium eſt figmentum in rebus, & titulus ſinè re*; de quo ſic S. Auguſt. lib. de Grat. & libero Arbitr. cap. 2. ait: *Eſt igitur liberum arbitrium, quod ſi quis eſſe negaverit, Catholicus non eſt.* Et meritò. Nam homo non eſſet capax præcepti, nec poſſet peccare, nec benefacere, nec mereri præmium aut ſupplicium, jam verò Divina Scriptura plena eſt præceptis, tam Novi, quàm Vet. Teſt. dicit, hominem peccare transgrediendo Legem, & ſupplicium mereri; item benefacere obediendo Legi, & mereri præmium; item fruſtrà punirentur furta, latrocinia, occiſiones, adulteria, & varia enormia hominum crimina, ſi homo non haberet libertatem, cùm hæc non liberè, ſed impulſu naturæ cum beſtijs faceret.

Reflexio

☞

Pag. 436. ait: Non diù pòſt obijt Sigiſmundus Poloniæ Rex, valdè Catholicus, &c. coronatus eſt 1507. mortuus 1548. 1. April. ejus obitus perniciosus fuit Ampliſſimo Regno Poloniæ. Nam eo extincto, hæreſes abominabiles, etiam Arianorum & Neſtorianorũ, illic paulatim criſtas erexerunt. Succeſſorem habuit Filium Sigiſmundum Auguſtum, excelſo animo Principem, & Paternis veſtigijs in Catholica Religione inſiſtentem. Teſtatur enim de illo ampliſſimus Cardinalis Stanislaus Hoſius, cujus apud omnes pervulgata eſt pietas & doctrina. Cùm eum peterent nonnulli in Comitijs Varſavienſibus, ut de cauſa Religionis cognoſceret, conſtanter dixiſſe, non ſui id eſſe muneris, Regem ſe, non Pontificem agere velle. &c. Eadem verò fuerat & Sigiſmundi Patris ejus vox, &c. *Non eſt meum* (inquit) *de puritate Verbi cognoſcere, munus hoc Epiſcoporum eſt, quorum judicio ego ipſe libens me ſubmitto, quorumq; Jurisdictionem in omnibus ſalvam eſſe volo.* Utinam hanc tanti Regis conſtantiam plures Principes & Magiſtratus ſecuti fuiſſent, non fuiſſent tam peſtiferæ & innumeræ hæreſes in Regnis & Civitatibus. Sed peſtiferâ adulatione perſuaſum eſt illis, ut de Fide & Religione ſibi judicium uſurparent; ipſi verò mirâ calliditate egerunt, ut non quod veritas Catholica ſuaderet, ſed quod ipſi voluerunt, è cerebris ſuis privatas Religiones introduxerunt, contra praxim omnium Sæculorum, & primi-

☞ NB. NB.

primitivæ Eccleſiæ, cujus erant pijſſimi Imperatores, Conſtantinus Magnus, Theodoſius II. Juſtinianus, qui ait: *Si Eccleſiaſticum negotium ſit, nullam communionem habento Civiles Magiſtratus, cum ea diſcrepatione; ſed Religioſiſſimi Epiſcopi ſecundùm Sacros Canones negotio finem imponunto.* Nota Lector, *ſecundùm Canones.* Idem ferè habet Concil. Chalced. Act. 1. dum ait: *Superfluos mitte foras, Epiſcoporum Synodus eſt, non Clericorum.* Conſtantius Imperator cùm ſe vellet in cauſas Eccleſiæ intromittere, Athanaſius in Epiſt. ad Solit. ait: *Si Judicium Epiſcoporum eſt, quid cum eo habet commune Imperator?* Et Oſius (Cordubenſis Epiſcopus, qui vixit circa An. 300. tempore Conſtantis Ariani) ad eundem Conſtantium ait: *Tibi DEUS imperium commiſit, nobis ea, quæ ſunt Eccleſiæ, concredidit.* Et S. Ambroſ. ad Auxentium ait: *Imperator bonus intra Eccleſiam, non ſupra Eccleſiam eſt.* Et Act. 20. legimus: *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus S. poſuit Epiſcopos, regere Eccleſiam DEI;* non dicit, Reges vel Magiſtratus, ſed, Epiſcopos.

Pag. 515. ait: O Divinam Providentiam! ô terribilem DEUM in conſilijs ſuper filios hominum! Septimo anno poſt natum in Germania dogma Lutheri, in Novo Orbe Martinus Valentinus, vitæ ſanctitate, & miraculorum operibus inclaruit, & cæcis Gentibus Evangelij lucem ſinceram, quam Germania Martino Luthero faſtidivit, invexit. &c. Et certum eſt, omnes Indos, & Novi Orbis Carolini incolas & accolas, fieri quotidiè magis ac magis Chriſtianos. In Archivis Caroli Cæſaris lectum eſt, unum quendam Sacerdotem ſepties centena millia hominum baptizâſſe; alium ter centum millia; alium centum millia; alios plures, alios pauciores. &c.

Pag. 516. ait: Sed DEUS præpotens, ſpretis nobis contemptoribus, ſuam gratiam offert barbaris & ignotis gentibus, ut hæretici tabeſcant, omnes illas facit Rom. Pontificis obſervantiſſimas, & veteris Religionis ſtudioſiſſimas. Solent iſti jactare, ſe Rom. Pontifici modis omnibus velle incommodare, nec vident miſeri, ut ipſos irrideat, qui habitat in Cœlis, & tantò Rom. Pontificem in remotiſſimis Novi Orbis regionibus faciat majori ſtudio ac veneratione affici, quantò in Europa apud pleroſq; minori in pretio eſt; & planè id accidit hæreticis & remotis gentibus, quod Judæis & Tribus Regibus, ut illi habentes inter ſe Chriſtum obcæcarentur, illi à longè venientes illuminarentur. Noſtrum erat, juxta Pauli doctrinam, obedire Præpoſitis noſtris, permanere in ea Religione, quam à Sanctis

Majoribus nostris accepimus, exercere nos in operibus bonis, sobriè, & justè, & piè vivere in hoc sæculo, & omnia peregrina dogmata vitare. At dum ista nos negligimus, ecce Christus se confert ad Indos & Antipodas, offerturq; Regnum DEI gentibus, facientibus, fructûs illius, & nos in tot Sectas & errores distrahimur, ut referre pudeat, quod S. Augustinus lib. 22. de Civit. DEI cap. 8. miratur, dicens: *Magnum ipse prodigium est, qui mundo credente non credit*; non credit verò ille cum mundo, qui non credit mundo credenti Christo.

Pag. 542. ait: Lutherum in ipsis Divinæ Scripturæ libris tam multa adulterâsse. Nam post quinq; annos primam Versionem suam in multis locis mutaverit, ut in solo Matthæi Evangelio 33. loca annotata sunt. Hieronymus Emserus ad marginem plurima loca notavit malâ fide conversa. Quod etiam illi Zwinglius objecit, nec ad hoc illi respondit. Aliqua addidit, ut v. g. Arbitramur per fidem, ipse addidit, *solam* fidem. Aliqua subtraxit, ubi enim legitur, Per bona Opera certam vestram vocationem faciatis, ipse erasit hæc tria verba, *per bona Opera*, quasi per totam Scripturam Sacram non inveniretur commendatio bonorum Operum, cùm S. Scriptura nihil magis quàm bona Opera commendet, & pro illis vitam æternam promittat. Certumq; est, & Lutheranos Lutheranis, & Sacramentarios Lutheranis, & Lutheranos Sacramentarijs palàm objicere, quòd Scripturas depravant, & tamen omnes Scripturas jactant. &c. Sic Zwinglius Tom. 2. ad Lutherum lib. de Sacram. pag. 422. Et pag. 413. ad Lutherum ait: *Verbum DEI Luthere adulteras, manifestus & communis Sacrarum Scripturarum corruptor ac perversor deprehenderis*. Bullingerus etiam in Apocal. Cap. 1. Serm. 1. conqueritur, quòd Lutherus librum Apocalyps. jugulaverit. Porrò cùm non ignorent, Romanos Pontifices Christi in terra Vicarios pro suæ Sedis primaria auctoritate, omnibus hæreticis semper ivisse obviam, eorû cervices compressisse mirabiliter, tum cæteri hæretici omnes, tum isti Magdeburg. Centuriatores in Romanos Pontifices incurrunt, illos etiam, quos pro Christo suscepta mors, vitæ sanctimonia, & eximia doctrina commendat. &c. Neq; hoc novum fuisse hæreticis, insurgere contra Rom. Pontifices, ex S. Cypriano & S. August. superiùs ostendimus in Discursu de Prælatis. Sed ipsi produnt errores suos, cùm non sint nescij, Romanis Pontificibus non modò de omni antiquitate præcipuos semper esse delatos honores, sed etiam Carolinum librum, quem Carolo falsò attribuunt, in quo habetur, Romanam

NB.

NB.

NB.

manam Sedem nullis Synodicis Conſtitutis cæteris Eccleſijs eſſe prælatam, ſed ipſius Domini auctoritate tenere Primatum. Cur ergo hæc, & multa alia non recipiunt? Sed hoc eſt, quòd in illo libro mutilatas & truncatas ſententias citant, quæ ſi integræ proferantur, illorum opiniones deſtruant. Similis illa Objectio illorum, ubi obijciunt, quòd Theodoſius Edicto prohibuit, ne quis ſignum Crucis ſculperet aut pingeret humi, illi ſubtraxerunt hoc nomen humi, & ſic, quòd Theodoſius vetuit humi ſculpere Crucem, ob reverentiam, ne calcaretur, illi intulerunt interdictam picturam Crucis, ſubtracto verbo humi. Vide ſequentibus paginis alios Centuriatorum errores de legitima Succeſſione Rom. Pontificum, ubi inter alia pag. 547. ait: S. Auguſtinus Epiſt. 157. Pelagium & Cæleſtium hæreticos à Papa Innocentio & Zozymo toto Chriſtiano Orbe damnatos eſſe, quibus verbis oſtendit, Pontifices Rom. toti Chriſti Eccleſiæ præſidere. Vide ibid. quàm levibus rationibus Cælibatũ oppugnent, ita, ut magis firmari videatur, quamvis alibi in pluribus Centurijs pro Cælibatu plures SS. Patres adducunt; monetq; Author, ut caute legantur, cùm plures & graves habeant errores: nec mirum, nam unus præcipuus ex illis Illyricus, ſuſpectus de Ariana hæreſi, ab Academia Wittembergenſi pro tali declaratus. Si enim cum illis SS. Patribus & primitiva Eccleſia in multis pugnant, & illis multos alios objiciũt errores, quid commune habent cum vera Chriſti Eccleſia. Vide illorum plures palpabiles errores apud Alanum, Copum, Anglum, in Dialogis, & apud Surium in Commentario rerum in Orbe geſtarum ad An. 1560. pag. 540. usq; ad pag. 548. Hoc tamen ſingulariter de Centuriatoribus eſt notandum, quòd omnia dogmata, quæ Lutherus negaverat, deducunt, & oſtendunt inveniri in SS. Patribus, quos plures pro unoquoq; dogmate citant, ut ſuperiùs patuit. Sic Eccleſia Sancta, & Veritas Catholica habes non ſolùm à ſuis, ſed etiam ab extraneis teſtimonium, pro ſe movente DEO ora illorum, propter illos, qui verè ſalvari cupiunt, nec in hæreſibus perire.

Pag. 56. ait: Quamvis Centuriones Conſtantinum citent, qui Crucis fuit præcipuus venerator, attamen non verentur Cent. 3. cap. 10. Crucis uſum ad Montaniſtarum errorem revocare, &c. cùm ante mille annos uſitatiſſimum fuit apud Chriſtianos, ſignum Crucis in fronte digito pingere. Eſt apud S. Auguſtinum memorabilis ſententia de Signo Crucis, qui Tract. 118. in Joan. ait: *Quid eſt, quòd omnes noverunt Signum Chriſti, niſi Crux Chriſti, quod ſignum niſi adhibe-*

hibeatur, sive in frontibus credentium, sive ipsi aquæ, quâ regenerantur, sive oleo, quo Chrismate unguntur, sive Sacrificio, quo aluntur, nihil eorum ritè perficitur. Tertullianus, antiquior S. Augustino, lib. de Coron. Militis ait: *Ad omnem progressum, aditum, exitum, &c. frontem Signaculo terimus;* quem etiam citant Centuriatores, Cent. 3. col. 141. & Cent. 4. col. 302. Ejusdem Crucis festivitas & veneratio agnoscitur à Fulcone, & alijs. Hîc obiter nota Lector fraudem adversæ partis, quòd illa confundat veras Traditiones cum falsis, illasq; fraudulenter imponit Ecclesiæ Cathol., cùm illa sit cauta custos Traditionum, nullas nisi verissimas admittendo. Si vis experiri veritatem Traditionum, & falsitatem Objectionis, revolve SS. Patres, & invenies de omnibus, tum Traditionibus, tum Ritibus Ecclesiæ testimonia illorum, invenies, quòd non tam modernæ, quàm primitivæ Ecclesiæ quingentorum annorum sint tam Traditiones, quàm ritus, quos modò observat Ecclesia Romana.

Notent Dissidentes.

Pag. 566. ait: Hoc anno in Ducatu Wittemberg. promulgatum est Edictum contra Sacramentarios. Pag 567. Theologi Jenenses Supplicationes edunt ad Principes & Ordines August. Confessionis pro legitima Synodo, in qua Lutherani soli conveniant, & Zwinglianos, & alios condemnent. Quod si idem facerent Zwingliani cum Lutheranis, sicut de facto fecerunt, quibus danda est fides? cùm illi etiam similem habeant potestatem congregandi Synodum sicut Lutherani: quando enim sæculares homines habuerunt potestatem congregandi Synodos: nonnè Synodus est Episcoporum, non Sæcularium. Heshusius libellum Jenæ edidit contra Sacramentarios, & in Præfat. queritur, Zwinglij & Calvini errorem de Cæna latè per Orbem Christianum diffusum esse, & in hoc libro suum (id est Lutheranum) de Cæna dogma ex Scripturis & Patribus probare conatur. Idem contra faciunt Zwingliani. Non ita pridem Superintendentes Heidelbergenses hujusmodi decretum promulgârunt, ut Lutheri & Brentij Catechismi extra Ecclesiam eijciantur, & eorum Scripta nullam habeant auctoritatem. Sic Pontificiæ auctoritatis exagitator à suis planè reijcitur & profligatur. Nam adverterunt summam inconstantiam Lutheri, & multa recto judicio repugnantia notârunt in Scriptis illius, ideò rejecerunt illum, & hæc genuina causa fuit omnium, quotquot ad primam famam cùm convolarent ad illum, videntes in multis hallucinari, & miris fraudibus uti hominem, contempto illo quisq; fabricavit sibi Fidem, plus proprio, quàm illius fidens ingenio.

Reflexio.

Pag.

Pag. 586. ait: Hoc ferè tempore Abdyſu Aſſyriorum Orientalium Patriarcha, venit Romam longiſſimo itinere, ut Pontificem inviſeret, atq; ab eo confirmaretur, ad cujus etiam genua provolutus, obedientiam promiſit: juravit etiam, ſe Conciliorum Oecumenicorum, & ſpeciatim Tridentini Statuta atq; Decreta omnia ſuſcepturum, ſervaturum, & ſuos omnes docturum. &c. Fidem ſuam in Concilio Tridentino die 7. Septembr. Anno 1562. hunc in modum abſens profeſſus eſt: *Confeſſus ſum puro corde, & Fide non ficta, coram Reverendiſſimis & Illuſtriſſimis D. Michaële tituli S. Sabinæ Alexandrino, & M. Antonio tituli S. Marcelli Amulio, S. R. E. Presbyteris Cardinalibus, in hanc formam: Ego Abdyſu, filius Joannis de Domo Martia, ex Civitate Gezitæ in Tigri flumine, olim Monachus S. Antonij Monaſterij Sanctorum Rochæ & Joannis Fratrum, electus Primas ſive Patriarcha Civitatis Muzal in Aſſyria Orientali, iuro, quòd ita corde credo, & ore confiteor Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Fidem, approbatis omnibus & ſingulis illis, quæ ipſa approbat, & damnatis ſimiliter omnibus, quæ ipſa damnat. Amplector, & perpetuò me amplexurum, & retenturum eſſe profiteor & promitto, & omnes Fratres meos Metropolitas ſive Epiſcopos, ac Diœceſianos, quovis modo meæ Juriſdictioni ſubiectos, ita credendum & tenendum eſſe docebo, & modis omnibus, quibus potero, perſuadere conabor. Ita me DEUS adiuvet, & hæc Sancta DEI Evangelia. In quorum omnium fidem, hanc meam Fidei profeſſionem & atteſtationem, manu meâ ſcripſi, &c. Romæ die 7. Martij Anno 1562.* Et certè etiam hoc ipſo anno pro ſingulari benignitate ſua ad Catholicæ Eccleſiæ gremium reduxit Illuſtrem, & magnæ apud Germaniæ Principes authoritatis Comitem, ab Helfenſtein Ulricum, adeò, ut is coram multis & gravibus Viris Lutheraniſmum & Auguſt. Confeſſionem, cui, niſi fallor, inter primos ſubſcripſerat, abjurârit, & anathematizârit, totusq; ad Cathol. Rom. Eccleſiam redierit. Quin etiam Medicinæ celeberrimus Profeſſor, D. Venerandus Gablerus, tanti Comitis exemplum ſecutus, rediijt ad Catholiciſmum. Inter alia permulta, quæ Comitem eximium ab Helfenſtein ad Cathol. Eccleſiam revocarunt, illud non poſtremum fuit, quòd, ſicut ipſe ait, in Auguſt. Confeſſione nullum, neq; in doctrina, neq; in Cæremonijs, fundamentum vel concordiam invenerit, neq; apud ſuos Concionatores invenire potuerit, ſed ſit ab alijs ad alia remiſſus atq; rejectus, & unà cum ſuis Subditis in vaſtiſſimos errores abductus: tum etiam, quòd ſicut Lutherus, ita & omnes poſteri illius in ſuis Scriptis inconſtantes ſint, & modò hæc, modò illa ſibi ipſis pugnantia doceat.

Pag. 733. ait Surius.

NB.

NB.

Surius pag. 750

Scripta eſt hoc anno Conſtantinopoli Epiſtola quædam, jam typis excuſa. Extat nomen ejus qui ſcripſit, & ad quem ſcripta eſt. In his literis fit mentio cujusdam non poſtremi Hugonotæ, expreſſo etiam ejus nomine, qui ex Gallijs venerit Conſtantinopolim, & ibi multa egerit cum ſupremo Baſſa, homine aſtutiſſimo, de Hugonotis in Turcarum Imperatoris fidem & tutelam ſuſcipiendis. Sed cùm intellexiſſet Baſſa, Hugonotas adversùs ſuum Regem Carolum rebellare, ut habent eæ literæ, valdè in hominem commotus eſt. Turpe autem certè eſt, quòd Hugonota ille Scriptum obtulit Baſſæ, in quo non negavit, Hugonotas Regis Galliarum ſubeſſe imperio, ſed rebellare ei propter Religionem ipſorum, quæ ſit Turcicæ proxima. Item paratiſſimos fore Hugonotas, ad turbas & ſeditiones in Alemannia procurandas, quando id Turcis commodum videretur. Item Hogonotas, ſi in Turcarum Imperatoris tutelam reciperentur, ejus Majeſtatis fore ſocios utiliſſimos: quòd non ſolùm Regem ſuum vexare poſſent, ne affinem ſuum Regem Hiſpaniarum contra Turcas ſive conſilio, ſive milite juvet, ſed etiam per aliquot potentes Alemanniæ Principes, qui Hugonotarum rebus manifeſtè faveant & auxilientur, ipſum Romanorum Imperatorem impedire in omnibus conſilijs ejus, quæ contra Turcas ſuſciperet. Hæc tam fœda, tam prorsùs ab omni Chriſtiana pietate, immo etiam ab omni humanitate aliena, auſus eſt Hugonota ille Turcis proponere, ita ut is, qui has literas ſcribit, teſtetur, hæc palàm jam dici & circumferri per totam Conſtantinopolim. Reſpondit autem illi Baſſa per interpretem, Hugonotas longe inferiores eſſe, quàm ut ad illorum amicitiam ſeſe dimittat ſupremus Orbis Princeps, nec fidem haberi debere iſtis ſocijs, qui proprium etiam Regem proderent & impugnarent. Turcas ſolitos eſſe cum Imperatoribus, Regibus, & magnis Principibus agere, non cum perfidis ſervis, & rebellibus ſubditis. Unde appoſitè quadrat, quod dixerat Guilelmus Reginaldus de Calvino-Turciſmo: *Qui verè Calviniſta eſt, vix abeſſe, quin Turca vel Atheus ſit.* Simile Godefridus à Valle: *Oportere priùs Calviniſtam fieri, qui Atheus eſſe volet.*

NB.

NB.

Pag. 105. ait: Totum Jus Pontificium Lutherus cum Diplomatis Pontificum Wittembergæ palàm exuſſit & incendit. Fuit hoc facinus audax, hominem privatum tantam ſibi ſumere auctoritatem, &c. Et ipſe Lutherus jam planè perditus, ſcripſit librum in hujus facti defenſionem, refertum atrociſſimis calumnijs. Appellat etiam

Jus Canonicum combuſtum continebat plurimos antiquorũ Conciliorum Canones.

etiam non semel à Pontifice tanquam Antichristo ad Concilium, quasi verò ille ulli unquam Concilio obtemperaturus esset. qui Decretorum Codicem concremâsset, qui innumeras antiquissimorum Conciliorum sententias continebat. Cogita Lector, cui hoc injuriosum Antichristi magis competit verbum, qui est Custos Canonum, quos continet Jus Pontificum, an illi, qui combussit publicè illud, in quo non tam præsentis, quàm Primitivæ Ecclesiæ Summorum Pontificum, qui proximi Apostolis fuerunt, Canones & Decreta continentur. Quid ille cum Primitiva Ecclesia commune habuit, cùm illius Canones combusserit. Hortatus est etiam Principes, ut armis omnibus Pontificem & Cardinales oppugnarent, & in eorum sanguine manus lavarent suas. Hoc nec Prophetæ, nec Apostoli, nec Christus unquam docuit. NB.

Libro de Potestate Sæculari Lutherus ait: *Rara avis est Princeps prudens, &c. Sunt communiter maximi fatui, aut pessimi nebulones.* Idem Tom. 1. Wittemberg. fol. 189. 190. 200, ait: *Oportet cor humanum legem DEI, atq; à DEO DEUM ipsum supra modum odisse:* Ibid fol. 201. ait: *Quicunq; dicunt se amare legem, mentiuntur, & nesciunt quid dicant.* Et in Cap. 4. ad Galat ait: *Clarum est, Decalogum solis Judæis datum, & non nobis.* Nec Sectarij aliter sinè mendacio docere possunt. Aliter Apostolus ad Rom. 3. ait: *Legem ergo destruimus per Fidem? absit! sed legem statuimus.* Et S. August. lib. 3. contra 2. Epist. Pelag. cap. 4 ait: *Quis ita impius est, ut dicat, se propterea præcepta non servare, quia Christianus sit, non sub lege, sed sub gratia.* Lutherus è diametro contrarium lib. de libertate Christiana ait: *Christiano neq; Opera, neq; Lex necessaria est, quia per Fidem liber est ab omni lege.* Non dubito, Lector, quin sufficienter ex his & multis alijs, tum gestis, tum Scriptis Lutheri informatus agnoscis, quid consilij erat cum tali homine concordiam inire, qui nec secum, nec cum alijs conveniebat, & tam varius fuit in suis assertis, ut Contradictoria illius vix numerare poteris, quæ tot sunt certissima documenta illorum, quot sunt Schismata Lutheranorum: hæc omnia approbanda erant, quæcunq; indigna homine Christiano fecit & dixit, & nec sic quidem; nam si toties sua placita mutavit, & quod illi hodiè placuit, cras idem displicuit, quomodo concordia placere illi potuit? insuper abijcienda erant omnia primitivæ Ecclesiæ Decreta & Canones, nam illos publicè Wittembergæ combussit, & approbanda erant illa, quæ superiùs fecit & scripsit, quæ tam indigna erant, NB. NB.

ut nec amicis illius, nec discipulis placuerunt, qui se non inferiores ostenderunt Magistro suo, cùm illius inconstantiam vidissent, sibi etiam Magistri facti sunt, cum ignominia Lutheri, ut Zwinglius & Calvinus, & multi alij. Ergo & horum approbanda erant placita, quæ Lutherus hæretica dicebat, illi vicissim placita Lutheri simili encomio ornabant. Combina hæc, si potes, Lector. Nam isti omnes pro suis, quos adinvicem condemnant suos errores, allegant S. Scripturam, & quamvis coram ignaris spargant, in parvis rebus inter se differre, tamen aliud patet ex propria illorum confessione, & tot habitis inter se Colloquijs, ut convenirent, tamen semper irrito conatu. Nicolaus Gallus, Superint. Ratisp. in Thes. fol. ult. ait: *Non sunt leves, quæ inter nos glißcunt dißensiones, sed de præcipuis doctrinæ Christianæ articulis, de Lege, de Evangelio, de Justificatione, de bonis Operibus, de Sacramentis, & usu Ceremoniarum.* Similia Selneccerus 3. Part. Comment. in Psal. 131. habet, dum ait: *De publica in Ecclesia discordia non est opus quærere inter nos, qui veram Evangelij doctrinam habere gloriamur, discordiæ moventur, de Adiaphoris, de bonis Operibus, de Justitia nostra, de libero Arbitrio.* Vide similia suprà pag. 142. & pag. 34. Lutherus in Psal. 5. Tom. 3. Wittemb. & in Loc. Commun. Class. 5. cap. 13. pag. 39. ait: *Professores dißentire inter se, ea res multos offendit, & à veritate avertit, fecitq́ Papistis, nos propediem interituros cum doctrina, quæ sibi non constaret.* Quomodo non interiêrunt Lutherani ad hoc usq; tempus? cùm illos interituros propediem, vaticinatus est ipse Lutherus, præcipuè, cùm etiam ipse se esse Prophetam dicebat, *Ego sum* (ait) *Isaias, &c.* Quomodo in dissensione veritatem Lutherus apud se potuit probare? cùm non sit DEUS dissensionis, cùm etiam ipse lib. de Votis Monasticis dixerit: *Mendacia certiùs dignoscere non potes, &c.* vide sup. pag. 90. Habes, Lector, confessionem, proprij oris Lutheri de mendacijs & dissensionibus; expende, si primum per omnia non quadrat Luthero: secundum si non omnibus Sectis Lutheri. Ad quid alijs egemus testibus, cùm unus pro omnibus contra seipsum sufficiat Lutherus.

Confeßio Lutheri.

Præcipuæ Objectiones hæreticorum contra Ecclesiam Cathol. Rom. ex Cap. 17. Apocal. in quo describitur quædam mulier meretrix, habens capita septem, quæ sunt septem montes, super quos mulier sedet. Quia ergo Roma Septicolis Urbs dicitur, ideò Romanæ Ecclesiæ competit hæc Prophetia. Sed vide & intellige malitiam & fraudes hæreticorum, quòd in majorem sui damnationem ubiq;

men-

mentiantur; lege textum, & vide, quòd S. Joannes illam mulierem describit, quæ non solùm futura erat, sed etiam, quæ tunc erat in mundo; undè ait: *Erat, & non est, & in interitum vadit* Sed tunc sub Nerone & Domitiano Ecclesia Romana, quam administrabant S. Petrus, Linus, Clemens, & alij, erat Sancta, & plures fuerunt Martyres, prout utrumq; fatentur hæretici. Ergo S. Joannes non intellexit Ecclesiam Romanam, sed Romam illam Ethnicam, quæ primis trecentis annis insedebat septem collibus, & fundebat sanguinē Martyrum, quatenùs fuit Civitas Imperatorum Idololatrarū; quod S. Leo expressit in Festo SS. Petri & Pauli: *Cùm omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium serviebat erroribus.* Et hæc est expositio SS. Patrum, Augustini, Hieronymi, Tertulliani, & aliorū; quod expressit S. Petrus 1. Epist. Cap. 5. *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babilone coëlecta*, id est Ecclesia, quæ est Romæ. Undè necesse est, Ecclesiam Christi Romanam distingui à Babilone, seu Roma Ethnica; aliud enim est, esse in Babilone, aliud esse Babilonem. Deindè quæro ex Lutheranis, quare assumunt librum Apocal. ad oppugnandam Ecclesiam Rom. cùm ipsum Lutherus rejecerit ex Canonicis; numquid illi Magistro suo doctiores? hoc certe vergit in contumeliam Lutheri, cùm emendent illum, assumendo pro authentico ad probandum suum intentum, non enim nisi ex authentico quidquam probari potest. Iterum quæro ex Calvinistis: Si ex hoc libro Apoc. oppugnant Ecclesiam Cath. Rom. ut ex authentico, quem Calvinus contra Lutherum Authenticum agnoscebat, quare ex hoc libro Pœnitentiam & bona Opera non suscipiunt? Cap. 2. ait: *Memor esto itaq; undè excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac*; & Cap. 22. *Ecce venio citò, & merces mea mecum est, reddere unicuiq; secundùm opera sua*; hæcnè, & plura rejicere cuiq; prout vult licebit, & alia ex eodem libro assumere? Deindè Babilon significat confusionem, quæ provenit ex defectu ordinis. Defectus ordinis pervenit ex multitudine Principum, vel ex nullo Principe. Undè Aristoteles infert unum DEUM Rectorem mundi, propter bonum ordinem: hæretici nullum habent unum Rectorem, sed unusquisq; seipsum regit, undè inter illos semper magna confusio in credendo, quò ad personas & tempora. Hoc fatetur Bullingerus in Apocal. Cap. 14. fol. 137. *Quamvis vocationem nostram ad Papam & Apostolos &c. referre non possumus, quia tamen doctrinam, quam à Christo esse probares atq; ita ministerium nostrum legitimum asserere possumus.* At hoc

idem omnes hæretici dicebant, idem & modò recentes dicunt, Lu-therus, Calvinus, Zwinglius, Anabaptistæ, Quakeri, ergo illorum o-mnium legitimum ministerium erit. SS. Patres è contrà semper ab hæreticis requirebant vocationem & successionem. Vide in Nota Ec-clesiæ Apostolica. In Romana verò Ecclesia sumus ordo, qui ab uno incipit, sicut Cœli inferiores moventur à primo mobili, ut illud ad Ephes. 4. verificetur de illa, *Corpus compactum & connexum per o-mnem juncturam subministrationis* Ibidem Apocal. 18. dicitur, *Cecidit, cecidit Babilon*, ac proindè non est durabilis; at Romana Ecclesia est perpetua, quidquid dicant hæretici, per manifestam calumniam vo-cando Babilonem, quasi ignotum sit, intelligendum de *Ethnicis* Im-peratoribus, de tot hæresibus & Sectis, tam antiquis, quàm recenti-bus, quæ ceciderunt, & non sunt. Fortè intellexisti sufficienter, quomodo fraudulenter oppugnant Ecclesiam Cath. Rom. hæretici, si non habes occæcatũ oculum, pertinaciam hæresis facilè intelliges.

Ex his clarè recapitulatur, quàm miro astu Lutherus in prin-cipio sui recessûs ab Ecclesia usus sit. Primò finxit, se quosdam abu-sus, idq; paucos, in Ecclesia reformaturum, & ideò non directè con-tra Indulgentias, sed abusum illarum primò pugnare cæpit, finxit etiam, aliquos abusus per Pontifices Romanos introductos, cùm ta-men nunquam probare potuerit, per quos sunt introducti Pontifi-ces, quæ cùm originem & initium sui non habeant, sunt verè do-gmata Catholica, ut superiùs in Discursu de Traditionibus patuit. Romanam tamen Ecclesiam miris modis extollebat, dicebatque, in nulla causa ab illa recedendum, & omnem ab illa recessum impium dicebat, ut de Bohemis superiùs patuit. Idq; coram doctis & erudi-tis Viris hoc asserebat: nam aliter coram illis loqui erubescebat, nisi quod erat verum, hoc astu suo multos etiam doctos elusit, qui vi-dentes illud corruptissimumSæculum, multorumq; depravatos mo-res, putabant à principio, non malo zelo agere Lutherum contra prædictos depravatos mores; coram verò simplicibus, indoctis, & rudi plebe contrarium loquendi assumpsit modum. Nam sicut co-ram doctis & sensatis summis laudibus extollens Rom. Ecclesiam verum dicebat, è contrà coram indocta plebe contra eandem Eccle-siam fingebat, quæcunq; poterat excogitare, contra Episcopos, Cle-rum, & omnes Spirituales, cùm fuerit facilis ad loquendum, sicut & hodiè videas multos viros & mulieres, qui etsi totâ die loquantur, tamen multa illis restant dicenda, qui autem erant inter Spirituales

defectu-

defectuosi, miro modo illorum extenuabat peccata, ut odium illis compararet; qui verò boni inveniebantur, dicebat de illis, quòd obscurarent gratiam DEI & Meritum Christi, & non Christo, sed suis fiderent meritis, quòd Christum conculcarent & ejus Evangelium, se verò purum Evangelium prædicare asserebat, ideò & suos Sequaces Evangelicos vocari voluit, quamvis nec Præcepta, nec Consilia Evangelica observare docuit, solâ Fide mortuâ contentus, nec quidquam ille curavit, quamvis ex multis contradictorijs dictis illius multa Schismata & hæreses inter discipulos ejus sequerentur, modò per suavem carni & sanguini doctrinam, per imposturas & sinistras imputationes, seipsum securum vitæ suæ faceret, attractâ multitudine indoctæ plebis, per media superius expressa, quod cùm obtinuerit, jam palàm cæpit ostendere, quòd non abusus reformare, sed tollere omnia, quæcunq; sancta & antiqua erant. Cùm & Concilia, & SS. Patres, quos se ab initio finxit venerari, rejecerit, & varijs contumelijs affecerit, immo & in ipsum Christum detestabilem commisit contumeliam, quam similem ab ullo Christiano prolatam haud sciamus. Sed vide Lutherum Tom. 4. Jen. in 3. Cap. ad Galat. vide etiam Calvinum lib. 2. Instit. cap. 16. § 10. Et si nihil aliud esset, solæ hæ contumeliæ execrandæ deberent retrahere quemlibet Christianum à doctrina Lutheri & Calvini. Ut verò magis stabiliret Lutherus, quæ continuò fingebat convitia in Ecclesiam, crepando Scripturam secundùm suam interpretationem, edidit librum, docens in illo, Papam & Episcopos debere esse subjectos Sæculari potestati, docuit etiam, Principibus Sæcularibus Episcopatus, Abbatias, & bona Ecclesiastica esse diripienda, quod etiam Ariani in Primitiva Ecclesia fecerunt. Plebem etiam ut alliceret, ultra illa, quæ coram illa mentiebatur, jussit injicere manus in Calices, Cruces, Reliquiaria, aurea & argentea, in omnem supellectilem, in domos & fundos Ecclesiasticos, sustulit disciplinam Christianam, Jejunia, Continentiam, dedit potestatem, ut Sacerdotes & Monachi uxores ducant, Moniales nubant, & abjectis bonis Operibus, gratiam Christi transferentes in luxuriam, solâ Fide sint contenti, persuasit. His, & alijs multis similibus incentivis, illo corrupto, & ad malum inclinato Sæculo, crevit suavis carni doctrina Lutheri, ex qua cùm omnia indies in pejus abirent, ut ipsimet de se testantur. Sic enim Erasmus Epist. ad Fratres Inferioris German. Tom. 9. fol. 1308. ait: *Nunquam fuisse maiorem luxum, plus adulteriorum, quam inter Evangelicos; sic enim appellari gau-*

☞ apertum mendacium.

NB.

His motivis omnes hæretici traxerunt homines ad suas Sectas.

Judiciũ Erasmi de Lutheranis

gaudent. Et Epist. ad Pseudóèvang. Tom. 9. edit. Basil. 1540. ait: *Circumspice populum istum Evangelicum, & observa, num minùs illic indulgeatur luxui, libidini, & pecuniæ, quàm illi, quos detestamini. Profer mihi, quem istud Evangelium ex commessatore sobrium, ex feroci mansuetum, ex rapaci liberalem, ex maledico benedicum, ex impuro reddiderit verecundum, ego tibi multos ostendam, qui facti sunt seipsis deteriores.* Ibidem fol. 1292. *Nunc circumspice mihi Sodalitatem istam Evangelicam, quot habet adulteros, quot temulentos, &c. quot alijs vitijs infames.* Idem Epist. ad Bucerum ait: *Qui abiecerunt preces horarias, nihil orant, qui contemnunt Constitutiones Episcoporum, nec Dei Præceptis obtemperant.* Sed Lutherum ipsum audiamus, qui in 1. Corint. Cap. 15. ait: *Futuræ vitæ nullam habent rationem, sed sicut credunt, ita vivunt, sunt & manent sues, & sicut sues moriuntur; de Evangelio loquuntur, quasi sint Angeli, sed si opera spectes, sunt meri diaboli.* Idem Concione 2. Postillæ domesticæ Jenæ impressæ sic ait: *Mundus ex hac doctrina quotidiè redditur deterior,* (alludit ad septem Vitia Capitalia) *cùm anteà uno tantùm diabolo obsessi fuissent, diabolus iam catervatim in homines ingreditur, ut nunc in tam splendida luce Evangelij sint callidiores, iniustiores, crudeliores, multòq; deteriores, quàm priùs in Papatu.* Calvinus in Cap. 8. Matth. ait: *Honestum evertunt omne, quod etiam apud Gentiles fuit inviolabile, & in omni libidinum etiam belluinorum volutantur.* Idem in Cap. 15. Daniel. ℣. 35. *Præclarum quidem zelum simulant, si tamen intùs excuties, reperies plenos esse fraudibus.* Gregorius Wicelius, Vir olim harū Partium, pòst ad Catholicam Fidem conversus, in Retect. Lutheranis. sic ait: *Quidquid supererat laudatæ disciplinæ, pudoris, reverentiæ, conversationis inculpatæ, Religionis, id penè omne profligavit istud Evangelium, studium meliorum operum funditùs extirpavit, Veterum Scripta oblitteravit, dissidia seminavit, Principes in mutuum odium incendit, literaria Gymnasia evertit per Germaniam.* Horum omnium caussam evidentem ex Luthero ostendimus, qui Epist. ad Melanch. fol. 395. ait: *Pecca fortiter, fortiùs fide, & gaude in Christo. Sufficit, quòd Agnum agnovimus, qui tollit peccata mundi, ab hoc non avellet nos peccatum, etiamsi millies millies uno die fornicemur, aut occidamus.* Idem Tom. 2. de Capt. Babil. fol. 74. ait: *Homo Christianus, ut etiam volens, non possit perdere salutem suam quantiscunq; peccatis, nisi nolit credere; nulla enim peccata possunt eum damnare, nisi sola incredulitas.* Idem in Comment. Psal. 5. Tom. 3. Germ. fol. 143. ait:

NB.

NB.

Hæc

Hæc tibi norma & regula esto, quam in Sacris literis intelligendis sequare, ubicunq; Scriptura iubet bona opera facere, tu id sic intelliges, quòd Scriptura prohibeat bona opera facere. Idem Serm. de Novo Testam. ait: *Caveamus à peccatis, sed maximè ab Operibus bonis & legibus, solùm promissionem DEI attendamus & Fidem, ipsa enim brevis est perfectio, nec aliqua lex requiritur, nec opus; immo & legem proscindit & opus.* Idem Tom. 3. cap. de Christianis ait: *Ego Martinus Luther, vix ullam consolationem ex Morte & Resurrectione Christi capere possum, ex bonis autem corporalibus à DEO acceptis, ut edere panem, bibere cerevisiam, optimè possum.* Calvinus lib. 2. Instit. cap. 2. §. 5. ait: *Extra controversiam impossibile est in hac carne legis complementum,* Et lib. 3. cap. 18. §. 1. *Evangelium eo à Lege differt, quòd operibus non alligat iustitiam, sed in sola DEI misericordia collocatur.* Frustrà ergo Lutherus & Calvinus conquesti sunt contra criminosam vitam, & varij generis vitia in populis, quos traxerunt in partes suas, cùm ipsi dederint occasionem, & dictis, & Scriptis, & factis, ut superiùs patuit. Hæc, & multa alia, cùm magis ac magis serperent per Regna & Provincias, & indies multiplex crescebat malum, nam brevissimo tempore Anno 1525. in una Franconia 292. Nobilium arces eversæ sunt, & supra centum millia rusticorum cæsa sunt ex doctrina Lutheri; testatur id Bellarmin. lib. 1. de Translat. Imperij Rom. cap. 2. fol. 219. Cùm autem idem Bellarminus singularem laudem habeat à Wittakero & Junio in suis Operibus, quæcunq; ediderit contra varias hæreses, & refutando, & manifestè ostendendo errores illorum; ex eodem Bellarmino, loco superiùs citato, adduximus Edictum Caroli V. contra Lutherum, & Edictum Wormatiense Universi Imperij, condemnans doctrinam illius. Hæc idem Bellarm. loco citato habet: Imperator Carolus V. in Edicto Wormatiensi, quod Imperij Principibus universis consentientibus edidit An. 1521. inter cætera de Luthero sic ait: *Obedientiam & regimen omne prorsùs tollit, undè populi ad defectionem & rebellionem à suis tam Spiritualibus, quàm temporalibus Dominis faciendam, ad rapinas, cædes, incendia, cum magno & manifesto Christianæ Reipub discrimine provocentur, quin imò, cùm vitam quandam solutam, licentiosam, atq; ab omni lege explicitam, & verè ferinam inducere conetur, ita exlex homo leges ipsas omnes damnat & contemnit, ut Decreta SS. Patrum & Sacros Canones publico igni comburere non formidaverit: facturus peiora Civili Juri, si non magis Sæculi gladium, quàm Pontificis*

nugatur Lutherus cum Scriptura.

NB.

Iudicium Cæsaris & Imperij de doctrina Lutheri.

tisiris Excommunicationes & Censuras metuisset. Hæc vera omnia fuisse, potest probari ex suprà dictis & factis Lutheri, & adhuc probantur. Nam in Locis Commun. Class. 5. Lutherus respondit: *Tu quæris, quòd per Evangelium nostrum mundus tumultuetur; respondeo, Deo gratias, hæc volui fieri; & ò me miserum! nisi talia fierent.* Et lib. de Potest. Sæculari: *Principes sunt communiter fatui, aut pessimi nebulones.* Et infrà: *Admodùm pauci sunt Principes, qui non habeantur pro fatuis aut nebulonibus, &c. Vereor ne prohiberi non possint,* (scilicet plebs & populus) *nisi Principes agant, ut Principes decet, &c. non ferent, non possunt, nec volunt vestram tyrannidem petulantiamq; diù perferre.* Et lib. quem inscripsit, *Duo Cæsarea mandata discordantia,* ait: *Oro omnes pios Christianos, &c. ne sequamur Principes ad proficiscendum aut contribuendum contra Turcas, quandoquidem Turca decies prudentior & probior est nostris Principibus.* Et infrà: *De his conqueror ex immo corde cunctis probis Christianis, ut mecum commiserantur super eiusmodi stolidos, fatuos, insanos, furiosos, & amentes moriones.* Et in fine ait: *DEUS nos ab ipsis liberet.* Quid ampliùs ad rebellionem populi contra Principes commovendam, dicendum restabat Luthero. Calvinus etiam in Cap. 6. Dan. ℣. 22. & 25. ait: *Abdicant se potestate Principes, cùm insurgunt contra DEUM, immo indigni sunt, qui in numero hominum censeantur, ideòq; in capita eorum potiùs conspuere oportet, quàm illis parere.* Et lib. 4. Instit. ait: *In Evangelio promittitur libertas, quæ nullum inter homines Regem, nullumq; Magistratum agnoscat.* Directè contra plura S. Scripturæ loca. 3. Reg. 10. *Sit Dominus DEUS tuus benedictus, cui complacuisti, & posuit te super thronum Israël.* Daniel. 2. *DEUS Cœli Regnum, & fortitudinem, & imperium dedit tibi.* Proverb. 8. *Per me Reges regnant.* Sap. 6. *Audite Reges, &c. quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo.* Eccles. 10. *Væ tibi terra, cuius Rex puer est.* ad Tit. 3. *Admone illos, Principibus & Potestatibus subditos esse.* ad Roman. 13. *Omnis anima Potestatibus sublimioribus subdita sit.* Contrariū etiam & in Apostolo legimus, 1. Petr. 2. *Servi, subditi estote in omni timore Dominis, non tantùm bonis & modestis, sed etiam discolis.* Et ad Ephes. 6. ad Colos. 3. 1. Tim. 6. ad Tit. 2. Isaiæ 45. *Hæc dicit Dominus Christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram, & subjiciam ante faciem eius gentes, & dorsa Regum vertam.* Et Job. 34. *Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi.* Tamen contra hos ullam rebellionem ex mandato DEI nullibi legimus, imò

NB.

NB.

contrarium mandat DEUS, Nabuchodonoſor & Cyro, qui fuit Idololatra: *Servient ei omnes gentes*; in quæ verba S. Hieron. in Comment. lib. 2. ait: *Huius dexteram apprehendit & tenuit, ut nullus fortitudini eius valeret reſiſtere.* Tamen & Lutherus in hoc non fuit conſtans; nam Tom. 6. Operum Luth. Edit. Jen. fol. 31. ait: *Secundùm Scripturam nullo modo permiſſum eſſe, ut quisquam Chriſtianus eſſe vult, Magiſtratui ſe opponat, ſive is iuſtè agat, ſive iniuſtè, ſed Chriſtianus vim & iniuriam pati debet.* Et fol. 32. ait: *Quamdiù Cæſar manet, nemo ei obedientiam negare debet, aut ei reſiſtere, nam hæc eſſet rebellio, & ſeditionis excitatio.* Sic Lutherus ſententiam in nullo caſu Cæſari & Magiſtratui rebellandi, quam anteà S. Scripturâ firmaverat, id non poſſe ſalvâ conſcientiâ ab ullo Chriſtiano fieri, poſteà mutavit, & ad opponendum ſe Chriſtiano Principi ſuos neceſſitavit, ut ſuperiùs patuit, Evangelium ſcilicet legibus Politicis & tempori accommodando: nam quousq; eſſet cum ſuis debilis, docuit obediendum; cùm verò fortior factus per aſtus ſuperiùs notatos, docuit reſiſtendum. Quòd etiam Lutherus vitam ſolutam, licentioſam, & verè ferinam inducere conetur, ait Carolus V. „Valdè ſpecioſū „& robuſtum videtur argumentum Papiſtarum, Eccleſia tot Sæcu- „lis ſic ſenſit & docuit, ſic ſenſerunt & docuerunt omnes Primitivæ „Eccleſiæ Doctores, Viri Sanctiſſimi, &c. Eſto ſanè Eccleſia, Au- „guſtinus, & alij Doctores, &c. Petrus, Apoſtolorum Summus, vi- „vebat & docebat extra Verbum DEI. Et lib. ad Ducem Georgi- „um ait: Hoc certè ſcio, quòd neq; Auguſtinus, neq; Ambroſius, „omnium in hac re optimi, mihi pares fuerunt. Idem in Colloq. „Menſal. Tit. de Patribus, ait: Apologia Philippi omnes Eccleſiæ „Doctores ſuperat, etiam Auguſtinum. Sed nos contrarium ſuperiùs oſtendimus, multos & notabiles errores continere tam Confeſs. Auguſtanam, quàm Apologiam illius, quæ Luthero eſt etiam contraria, cùm illius Articulum de libero arbitrio condemnavit, Manichæam imaginationem vocando illius, qui negat liberum arbitrium.

Ultra illa, quæ Carolus V. in ſuo Edicto Wormatienſi expreſſit contra Lutherum, alia illius abſurda, ultra illa quæ ſuperiùs vidimus, plura inveniuntur contra Eccleſiam & SS. Patres, vide ſuprà pag. 212. contra VetusTeſtamentum, nam in Colloq. Menſal. German. cap. de Lege & Evangel. ait, Moyſen *eſſe peſſimum hæreticum, peiorem Papâ & diabolo, Chriſti Domini hoſtem,* quia ſcripſit Decalogum, quem Lutherus impoſſibilem ſervatu dicebat, maximè illud,

Non mœchaberis. Novi Testam. SS. Patres quàm contumeliosis affecerit verbis, vide suprà pag. 213. Idem lib. de Concilijs p. 2. Christi assessores constituit Nestorium & Eutychetem, Sanctos verò Cyrillum & Leonem damnandos, & tamen antiqua Ecclesia, quam Lutherus agnoscit pro vera, tanquam hæreticos damnavit Nestorium & Eutychetem. Cum Scriptura quomodo de bonis Operibus contra lumen naturale nugatur, vide suprà pag. 330. & seq. In DEUM ipsum quàm injurius contra mandatum magnum, cùm Tom. 1. Wittemb. fol. 189. 190. 200. ait: *Oportet cor humanum Legem Dei, atque adeò DEUM ipsum supra modum odisse*. Rintelenses Theologi fol. 32. ita habent: *Hic est Fidei summus gradus*, (Lutherus hæc habet pag. 467.) *credere iustum, qui suâ voluntate nos necessario damnabiles facit, ut videatur delectari cruciatibus miserorum, & odio potiùs quàm amore dignus*. Et fol. 53. citant Lutherum pag. 487. *DEI Incarnati est flere, deplorare, gemere, super perditionem impiorum, cùm voluntas Maiestatis ex proposito aliquos relinquat & reprobet*. Id genus durissimarum locutionum, plenus est totus ille de Servo Arbitrio libellus. Hucusq; Theologi Rintelienses de Luthero. In Christum Dominũ quàm blasphemus fuerit, tremit scribendo manus: & quomodo ad extremam fatuitatem devenerit, aures erigite, vel potiùs ad tantam blasphemiam obdurate. Ait enim miser & insanus in Psalm. 32. in Cap. 2. ad Galat. Tom. 4. Latino: *Prophetæ omnes in Spiritu previderunt, quòd Christus futurus esset omnium pessimus, latro, homicida, fur, adulter, sacrilegus, blasphemus*. Videtis omnes Protestantes, ad quæ absurda devenit vester Antesignanus, desertâ semel Fide Cath. Romanâ: videtis, qualem habuistis Apostolum, qui hâc turpissimâ blasphemiâ videtur à Christianismo defecisse ad Judaismum: videtis inquam, quia sæpiùs citatum locum legitis; sed videbitis etiam in futuro extremo universali Judicio coram toto Orbe correspondentem huic blasphemiæ Lutheri confusionem: nam hæc gravissima injuria Incarnatæ Sapientiæ, Fonti omnis Sanctitatis, Unigenito Filio DEI illata, debet vindicari coram Angelis & hominibus, puniriq; stulti hominis delirium condignis pœnis, ad majorem confusionem illius. Vos interim cavete vobis ab hoc nefando homine, & manifesto hoste Christi. Adduco vobis Mahometem, quomodo longè meliùs senserit de Unigenito Filio DEI, & ejus Sanctissima Matre. Sic ille in Alcorano Cap. Helbachera testatur: *Dedimus Filium MARIÆ*, (DEUM introducit loquentem) *ut faceret miracula & prodigia*

Lutherus suspectus Christianus Judaizans.

digia manifesta, & fecimus eum per Spiritum Sanctum, & insufflavimus in MARIAM de Spiritu S. & conceptus est Christus ex Virtute Dei, de Matre Sanctissima, & purissima super omnes mulieres. Quid ad hæc dicitis, quando à Mahomete, Christiani nominis hoste, tam honorificum testimonium auditis de Christo ejusq; Sanctissima Matre, & à Luthero tam blasphemum, Atheismoq; propinquum: & si nullum esset aliud, ob hoc unicum tanquam ab infensissimo Christiani nominis hoste cavere deberetis. Ad obdurandum ergo os illius hominis, aliqua ex S. Scriptura de Divinitate Christi adducimus testimonia. Matth. 28. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti.* Joan. 8. *Dixit eis JESUS, &c antequam Abraham fieret, ego sum.* Quomodo Christus ante Abraham fuisset, si DEUS non esset, cùm Christus post nativitatem Abrahæ natus sit Anno 2015. Joan. 20. *Dominus meus, & DEUS meus*; & annuit Christus: *Quia vidisti me Thoma, credidisti,* nempè Deum & Hominem. Joan. 14. *Creditis in DEUM, & in me credite*; in quæ verba S. August. Tract. in Joan. 67. ait: Consequens est enim, ut si in DEUM creditis, & „ in me credere debeatis, quod non esset consequens, si Christus non „ esset DEUS. ad Philip. 2. *Non rapinam arbitratus est esse se æqualem DEO.* Act. 3. *Authorem verò vitæ interfecistis.* Quis verò author vitæ potest esse, nisi solus DEUS? Plura vide inferiùs de Divinitate Christi Dñi in Discursu de Cæcitate Judaica, ex vaticinijs de Christo Domino Prophetarum, ex quibus major apparet fatuitas Lutheri.

Cùm ergo ex hac doctrina Lutheri malum multiplex per Regna & Provincias invalescebat, sæpiùs Lutherus revocabatur, ut rediret ad meliorem frugem, & ab hac dissoluta doctrina desisteret, varij tentati sunt modi per varios Prælatos Ecclesiæ, de quibus sic Leo X. in Bulla contra errores Lutheri ait: Quod verò ad ipsum „ Martinum attinet, bone DEUS, quid prætermisimus? quid non „ fecimus? quid Paternæ charitatis omisimus? ut eum ab hujusmo- „ di erroribus revocaremus, &c. Mitiùs cum eo procedere volentes, „ illum invitavimus, &c. atq; hortati sumus, ut à prædictis errori- „ bus discederet, aut ad nos, oblato etiam salvo conductu, &c. sinè „ metu, sinè timore aliquo &c. veniret. Quod si fecisset, &c. errores „ suos agnovisset, nec in Rom. Curia, quam tantoperè vanis male- „ volorum rumoribus &c. vituperat, tot reperijsset errata, &c. sed „ &c. Frustrà etiam Concilij auxilium imploravit, qui illi se non „ credere palàm profitetur. &c. Nihilominùs de eorum Fratrum „

" Nostrorum consilio, Omnipotentis DEI imitantes clementiam,
" qui non vult mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, & vi-
" vat, omnium injuriarum hactenùs nobis & Apostolicæ Sedi illa-
" tarum obliti, omni quâ possumus pietate, uti decrevimus, &
" quantum in nobis est agere, ut propositâ mansuetudinis viâ ad
" cor revertatur, & à prædictis recedat erroribus, ut ipsũ, tanquam
" Filium illum prodigum, ad gremium Ecclesiæ revertentem beni-
" gnè recipiamus. Ipsum igitur Martinum, & quoscunq; ei adhæ-
" rentes, ejusq; receptatores ac Fautores, per viscera misericordiæ
" DEI nostri, & per aspersionem Sanguinis Domini Nostri JESU
" Christi, quo, & per quem humani generis redemptio, & S. Matris
" Ecclesiæ ædificatio facta est, ex toto corde hortamur & obsecra-
" mus, ut ipsius Ecclesiæ pacem, unitatem, & veritatem, pro qua
" ipse Salvator tam instanter oravit ad Patrem, turbare desistant,
" & à prædictis tam perniciosis erroribus prorsùs abstineant, in-
" venturi apud nos &c. Paternæ charitatis affectum, & apertum
" mansuetudinis & clementiæ fontem,. Cùm ergo hæc, & multa
alia nihil prodessent, ut revocarent in gremium Ecclesiæ Lutherum,
mansit in suo vigore Bulla contra errores Lutheri, & ipsum Luthe-
rum, & omnes Sequaces illius. Anno verò sequenti, scilicet 1521,
damnatus est etiam cum suis erroribus ab Universo Imperio in Di-
eta Wormatiensi, per publicum Edictum, quod sic Bellarm. lib. 1.
cap. 2. de Transl. Imp. Rom. fol. 918. narrat: *Damnatam verò hæ-
resim Lutheranam ab Imperio Universo, perspicuum est ex Edicto Wor-
matiensi, quod editum fuit An. 1521. Sic enim in eo Edicto loquitur Ca-*
" *rolus V Imperator*: Ad honorem DEI Omnipotentis, Romaniq;
" Pontificis, & Sanctæ Sedis Apostolicæ debitam reverentiam, pro
" Imperialis dignitatis officio ac debito, necnon zelo ac studio, quo
" Nostrorum Majorum more, & ingenitâ etiam Nobis vi ad
" Catholicæ Fidei defensionem, Sanctæq; Romanæ & Universalis
" Ecclesiæ honorem, & tutelam, & protectionem, omnes Nostras
" vires & facultates, Imperium, Regna, Dominia, Amicos, vitam
" deniq; & animam ipsam nostram exponere sumus parati; ex
" Imperiali & Regia auctoritate, necnon consilio & assensu (Nota
☞ " Lector!) Electorum, & omnium Sacri Romani Imperij Princi-
" pum, Ordinum, & Statuum, in hac Celeberrima & Frequentissi-
" ma Imperiali Dieta Wormatiæ Congregatorum, ad perpetuam
" memoriam, in exequendo Sanctissimi Dñi Nostri Papæ, veri in-
" hac

hac parte Judicis ſententiam, decretum, & condemnationem in „
literis Apoſtolicis (ut ſuprà dictum eſt) ad Nos directis conten- „
tam, Martinum Lutherum, ut membrum ab Eccleſia DEI alienũ, „
ut obſtinatum Schiſmaticum, & notorium Hæreticum, à Nobis „
haberi declaramus, & ut talem à Vobis omnibus & ſingulis ha- „
bendum decernimus, & edicimus. „

Similiter Calvinus ultra hoc, quòd DEUM fecerit Authorem peccati, ut ipſi Diſſidentes Rinteli faſſi ſunt, lib. 2. Inſtit. cap. 27. ℣. 46. ait, *de Chriſto elapſam fuiſſe deſperationis vocem.* Ibidem: *Deſperatione obrutus, ab invocando DEO abſtineret, quod erat ſaluti renunciare.* Et verſ. 57. *In Chriſti morte ſpectaculum deſperationis plenũ occurrit.* Sed ſi Calvinus S. Auguſtinum legiſſet, ad quem Lectores tanquam ad fidelem teſtem Antiquitatis remittebat, nunquam tam grandem blaſphemiam in Filium DEI commiſiſſet. Sic itaq; S. Auguſtinus tam impiam, & ex inſano capite Calvini prodeuntem vocem comprimit, dum Enarrat. in Pſal. 49. ait: Quando autem „
Pater Filium dereliquit, aut Filius Patrem? Nonnè unus DEUS, „
Filius & Pater? &c. Undè ergo, *DEUS, DEUS meus, ut quid de-* „
reliquiſti me? niſi quia in carne infirmitatis agnoſcebatur vox pec- „
catoris? qui enim ſuſcepit ſimilitudinem carnis peccati, cur non „
ſuſciperet ſimilitudinem vocis peccati? &c. Impijs Judæis non ſe „
demonſtravit, illis demonſtravit ſe, qui in illum crediderunt. Sic „
nec Calvino demonſtravit ſe, quia in illum non credidit, cùm factus fuerit defertor veræ Fidei. Similiter & S. Bernardus, quem Calvinus Sanctum vocat, lib. de Paſſione Dñi de 4. Folio cap. 12. ſic quaſi Spiritu Prophetico Calvinum admonet: Cave, ne propter cla- „
morem putes ad impatientiam delapſum Dominum JESUM, cùm „
enim in ſumma Crucis eſſet amaritudine, nihil exivit de ejus cor- „
de, niſi dulcedo, &c. Quid eſt autem quòd ait, *Vt quid me dere-* „
liquiſti? numquid Pater unicum ſuum Filium potuit derelinque- „
re? abſit! ſed pro toto Corpore ſuo, id eſt, pro ſeipſo, & tota Ec- „
cleſia loquitur iſta, &c. Clamat autem ſe derelictum, qui derelin- „
qui non poterat, quia multa membrorum ſuorum ad tantam tri- „
bulationem erant ventura, ut à DEO derelicta viderentur, quo- „
rum perſonam geſtabat ille. &c. Et inferiùs ait: Clamabat Do- „
minus ad Saulum in membra ſua ſævientem: *Cur me perſequeris?* „
cùm ipſe tamen ſecurus maneret in Cœlo. Si, inquam, hæc legiſ- „
ſet Calvinus, puduiſſet illum, tantam commiſiſſe blaſphemiam in

Christum, saltim ob reverentiam horum duorum SS. Patrum, quos tantoperè recommendaverat, ut superiùs patuit.

Alij etiam Lutheri errores, quos partim antiquos resuscitavit, partim ipse excogitavit, damnati sunt in Concilio Generali Tridentino, quos nec ipsi Lutherani & Calvinistæ negare possunt, quòd non sint manifesti errores Lutheri. Alius Lutheri fuit error: *Certum est, in manu Ecclesiæ aut Papæ non esse, statuere Articulos Fidei, immò nec leges morum.* Hic error processit ex ignorantia Lutheri, qui putabat, quòd Ecclesia statuat Articulos Fidei, cùm se explicat in Concilijs Generalibus contra aliquam hæresim, negantem Articulū implicitum, ut se explicavit contra Arianam in Nicæno, contra Nestorium in Ephesino, contra Monothelitas in VI. Concilio, & alijs, ut superiùs patuit. Et si non sunt statuendæ leges morum, erit deterior status Ecclesiæ omnibus Regnis, Provincijs, Civitatibus, Oppidis, Villis, qui statuunt sibi leges, & vivunt secundùm illas, & sic vivendum erit more pecudum, non autem more hominum, si non licebit Ecclesiæ, ullas leges morum statuere. Deindè Ecclesia Primitiva annorum quingentorum, quam ipsi pro vera Ecclesia agnoscunt, & provocant ad illam, plurimos habet Canones & Statuta, quibus etiam moderna Ecclesia regitur: sed licitum hoc fuit Primitivæ Ecclesiæ, ergo & modernæ. Si non licitum dicunt, iterum condemnant Primitivam Ecclesiam. Quòd autem Ecclesia Rom. Cathol. habeat potestatem à Christo, ad Leges non solùm Divinas, sed etiam à se constitutas, obligandi fideles suos, patet ex illo: *Qui vos audit, me audit.* Et illud: *Obedite Præpositis vestris.* Et ad Rom. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus sit subiecta; qui autem resistunt, damnationem sibi acquirunt,* quod de damnatione tam temporali, quàm æterna exponunt S. Chrysostomus, Ambrosius, Oecumen. & alij. Act. 20. *Spiritus S. posuit Episcopos regere Ecclesiam DEI.* Probatur evidenti ratione. In omni statu hominum, & qualibet gente, etiam barbara, præter leges Divinas, inveniuntur leges Civiles & humanæ, quibus seipsos regunt. Et Lutherani & Calvinistæ ijsdem legibus Civilibus utuntur. Multò magis hoc debet inveniri in Ecclesia, ne confusio Babilonica sequatur, ut patet in illis, qui omnes abjecerunt, quàm enormem vitam agant, ex ipsorum testimonijs patet, & ipsa experientia loquitur. Omnis autem lex habet vim coactivam, ut docet S. Thomas 1. 2. qu. 96. Art. 5. habet etiam potestatem, non solùm regendi subditos, sed etiam coërcendi & puniendi, ut patet

ex sublatione legum ferina vita, ut ait Carolus V. resultat.

1. Corint.

1. Corint. 4. *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in ſpiritu manſuetudinis?* & 2. Corint 13. *Hæc abſens ſcribo, ut non præſens duriùs agam, ſecundùm poteſtatem, quam Dominus dedit mihi*; quâ poteſtate ſæpiùs uſus eſt. Primò, quando 1. Cor. 5. excommunicavit inceſtuoſum Corinthium. Secundò, quando 1. Cor. 6. reprehendit Corinthios, quòd judicio contenderent coram infidelibus, quod judicium ipſimet inter ſe conſtituere debuerunt. Tertiò, quando 1. Tim. 1. Hymenæum & Alexandrum propter hæreſim tradidit Sathanæ. Quartò, quando 2. Theſsal. 3. ſcripſit ad Theſsalonic. *Si quis non obedit verbo noſtro, per Epiſtolam hunc notate, & non commiſceamini illi.* Act. 16. *Cùm autem pertranſiſſent Civitates, tradebant eis cuſtodire dogmata, quæ erant decreta ab Apoſtolis & Senioribus.* Nota Lector, quæ erant decreta ab Apoſtolis, tradebant cuſtodienda. Canon Apoſtolorum primus eſt de Ordinatione Epiſcopi, quòd à duobus aut tribus Epiſcopis ordinetur, cujus Canonis meminit Anacletus Pontifex & Martyr, in Epiſt. ad Epiſc. Galliarum, his verbis: *Scimus, Beatiſſimum Jacobum, qui dicebatur Juſtus, à Petro, Jacobo, & Joanne, Apoſtolis, Hieroſolymorum Epiſcopum Sacri Ordinis ordinatũ eſſe.* Secundus Canon Apoſtolorum, ut Presbyter ab uno Epiſcopo ordinetur. Tertius, de Sacrificio hæc ait: *Si quis Epiſcopus aut Presbyter præter ordinationem Domini alia quædam in Sacrificio offerat, &c. contra Conſtitutionem Domini faciens, congruo tempore deponatur.* Sunt & alij plures Canones, ut de Bigamis, de Eunuchizatis, excommunicatis, damnatis. 2. Corint. 11. legimus: *Præter illa quæ extrinſecùs ſunt, inſtantia mea quotidiana ſollicitudo omnium Eccleſiarum*, quam ſollicitudinem clarè oſtendunt tot Epiſtolæ, tum S. Pauli, tum aliorum Apoſtolorum, tum SS. Pontificum, poſt S. Petrum ſuccedentium, tot Epiſtolæ Decretales ad varia Regna & Status hominum. Si non neceſſariæ erant leges Apoſtolorum, & aliorum SS. Patrum, ad quid tradebant Apoſtoli dogmata cuſtodienda, quæ erant Decreta Apoſtolorum? ad quid tot Epiſtolæ commonitoriæ ad omnia genera virtutum? nonnè ſufficiebat illis omnibus continuò ſcripſiſſe, ut ſe Fide munirent, & continuò crederent, ſe ſalvos fieri, ut credendo, & nihil aliud faciendo, vitam æternam ſperarent? Sed totum contrarium patet, tum ex S. Evangelio, quod ait: *Contendite intrare per anguſtam viam.* Quod & Lutherus faſſus ſit, quem citat Surius pag. 93. ſic loquentem in ſua Captiv. Babil. & Scriptis alijs, Ubiq; DEUM difficultatem ſalutis denunciare, & Apoſtolũ „ jube- „

" jubere, semper in timore & tremore nos operari salutem nostrã. *Non omnis, qui dicit Domine, Domine, intrabit in Regnum Cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris*; voluntas autem Patris est, qui ait: *Si vis ingredi vitam, serva mandata, quia Christus non venit solvere legem, sed adimplere*; qui alibi dicit: *Vos amici mei estis, si feceritis omnia quæ præcipio vobis*; non dicit, si solùm credideritis, sed, si feceritis, quæ præcipio vobis. Similia legimus in Epistolis SS. Apostolorum, ad Galat. 5. *Bonum autem facientes non deficiamus, tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum*. Et in omni loco S. Scriptura, tam Veteris, quàm Novi Testamenti, ubiq; recommendat bona Opera, gratiâ DEI præveniente & adjuvante, facienda. Et sic patet verificari de illis, quod Spiritus S. dixerit Eccles. 48. *Non enim poterant sustinere Præcepta Domini*. Vide Discursum de bonis Operibus pag. sup. 322. & seq.

Ioan. 15

Alius Lutheri error: *Purgatorium non potest probari ex S. Scriptura* Sic idem Lutherus in Disput. quadam Lipsica ait: *Ego qui credo fortiter, immo ausus sim dicere, scio Purgatorium esse, facilè persuadeor, in Scripturis de eo fieri mentionem*. Deindè inferiùs idem Lutherus in ijsdem condemnatis erroribus ait: *Animæ in Purgatorio peccant sinè intermissione*. Ibidem ait: *Animæ ex Purgatorio liberatæ suffragijs viventium, minùs beantur, quàm si per se satisfecissent*. Quomodo ergo in Purgatorio peccant animæ? quomodo liberatæ suffragijs minùs beantur, si non probatur Purgatorium? ista non cohærent inter se, nisi sic: Datur, & non datur Purgatorium, secundùm Lutherum. Sic Lutherus, qui se esse dicebat Prophetam, Apostolum, & Evangelistam, tamen & cum seipso, & cum alijs in multis non cohærens, cum suis erroribus non solùm à Rom. Pontifice, à Concilio Generali, à Cæsare & Universo Imperio Romano, Principibus & Ordinibus, in Celeberrima Dieta Wormatia, sed etiam à suis quondam discipulis & amicis, ut à Philippo Melanchtone de Manichæismo, à Calvino, Zwinglio, & Tigurinis ministris de varijs hæresibus condemnatus, ut superiùs patuit. Scripserat ille librum de Captivitate Babilonica, alludens ad hoc, quòd se cum suis liberaverit à legibus Divinis & Ecclesiæ Catholicæ, cùm se separaverit ab illa: sed longè graviorem captivitatem expertus in conscientia, cùm se viderit spretum etiam à suis, qui tantoperè captabat auram popularem, nec propter DEUM hanc causam incæpit, grave hoc nimis erat homini totis viribus intento ad applausum popularis auræ. Expressit

has

suas angustias illius, Erasmus in Epist. ad Fratres Inferioris German. Tom. 9. fol. 1308. & seq. *Lutherus dixit, se malle pristinum Papæ ac Monachorum regnum, quàm hoc hominum genus sub Evangelij prætextu.* Sed frustrà hæc accusavit Lutherus, cùm ipse dederit occasionem suâ inconstantiâ & doctrinâ ad occasiones accommodatâ, ex qua nihil aliud, quàm contemptus talis illius sequi debuerat, & doctrinæ illius; Ecclesia verò Cathol. Rom. in nullum judicium legitimum vocata & judicata est: judicata quidem, sed ab illis, quos illa priùs judicavit, & legitimè condemnavit, ut fuit Arius, Nestorius, Eutyches, Pelagius, & omnes sibi succedentes hæretici. Sed illorum non judicia, sed convicia, Ecclesiæ sunt encomia; illorum mendacia, Ecclesiæ sunt elogia; his epulis ab hostibus Christi semper inescatur Ecclesia. Pulchrè ad rem nostram magnus ille, quamvis gentilis Seneca lib. de Rom. fort. ait: *Malè de te loquuntur homines, sed mali. Moverer, si de me M. Cato, si Lælius Sapiens, si alter Cato, si duo Scipiones ista loquerentur. Nunc malis displicere, laudari est. Non potest ullam auctoritatem habere sententia, ubi qui damnandus est, damnat.*

Relatio de Charitativo Colloquio cum Dissidentibus Thorunij, Anno Dñi 1645. die 28. Augusti indicto.

Cùm Author Tubæ mentionem fecerit de Colloquio Thorunensi pag. 45. ex quo multa bona secuta fuissent in materia Religionis, si finem suum sortitum fuisset; non inconveniens erit, breviter de hoc Colloquio Charitativo Thorunensi aliquid dicere, quare suum non est assecutum effectum, de quo sic unus ex Collocutoribus, R. P. Hieronymus à S. Hyacintho, Carm. Discalc. Theologus Regius, ejusdem Colloquij tanquam præsens & oculatus testis, hanc brevem narrat Historiam in sua Idea pag. 1. his verbis:

Ad assequendum optatissimum Charitativi Colloquij Thorunij indicti finem, nulla opportunior instructio formari potest præ illa, quam per omnia conformem S. R. M. Dominus Noster Clementissimus, & Illustrissimus ac Reverendissimus Primas Regni, Archiepiscopus Gnesnensis, Partibus ad prædictum Colloquium convocatis & congregatis porrexerunt. Quâ quidem Instructione totum negotium in tres Principales Actiones distributum erat.

Prima

Prima Actio eum continebat ordinem, ut inprimis Capita præcipua doctrinæ controversæ, per breves, simplices, & apertas Propositiones à singulis partibus juxta propriam cujusq; sententiam exhiberentur. Proindè earundem Propositionum planior si oporteret, explicatio sive declaratio subijceretur. Tandem depurato à falso imputatis erroribus vel calumnijs subsequeretur. Ultimò verò ex unanimi partium consensu & Confessione Antitheses colligerentur, ex quibus manifestè constaret, in quo demùm sit verè & contradictoriè inter Partes dissensus.

Ad alteram Actionem spectabat disquisitio veri vel falsi, non tam per strepitum interminabilis disputationis Scholasticæ, quàm per candidam & simplicem veritatis investigationem, factâ trinâ ad summum instantiâ, quantùm scilicet ad dispiciendum prudentiâ & consilio, judiciumvè prudens de collatis ferendum sufficeret.

Ad tertiam deniq; Actionem quidquid circa praxes & mores controversum & discutiendum occurreret, revocabatur, ne forte his importunè priores Actiones solito more adversariorum corrumperentur, & inturbarentur.

Ad normam & amussim hujus præstantissimæ Instructionis firmus & immobilis animus erat Catholicorum in hoc toto negotio procedendi, & ne latum quidem unguem ab ea recedendi, quo nomine non modico tempore cum Dissidentibus decertatum est, eximgentibus Catholicis, quò prædictæ Instructionis legibus integerrimè satisfieret, qua in re si mox ab initio facilior Partium consensus accessisset, felicior totius negotij exitus successisset.

Idem Collocutor in Præfat. ad Lectorem ait: At quia res ex voto non successit, Colloquium sinè Colloquio tribus mensibus protractum transijt.

Et in Animadversione in Joan. Hulsemannũ pag. 2. ait: Quoniam verò Dissidentes Regni à Sua Regia Majestate postulârunt, quatenùs exteros suæ Professionis Theologos liceret sibi pro subsidio advocare, nec hoc quidem denegatum est illis. Vi cujus concessionis Dissidentes Augustani, quendam Joan. Hulsemannum, Ministrum Wittembergicum, evocârunt &c. In decursu Colloquij, cùm post aliquot septimanas deprehensum esset, magnam temporis partem inutiliter fuisse insumptam, visum est Illustrissimo Dño Legato Regio, &c. per unum ex Collegio nostro Catholico, nimirùm R. P. Greg. Szenofium, Soc. JESU Theologum Regium, palàm & in publico

blico Consessu partibus exponere, jacturam tanti temporis non aliundè provenire, quàm ob recessum ab Instructione Regia instituto præsenti accommodatissima. Quibus fusiùs per Theologum nostrū declaratis, ad sermonem illius &c. ex parte Augustanorum respondit Hulsemannus, &c, se suamq; partem fiduciam nunquam extinguendæ veritatis collocare in illo Majorum suorum Symbolo, *Verbum Domini manet in æternum.* Hìc advertat Lector, noluit Hulsemannus per totum tempus sinè Colloquio amissum disputare, & amicè colloqui, cui parti in dogmatibus competeret veritas, hìc jam non pugnando ante victoriam canit triumphum, fiduciam nunquam extinguendæ veritatis collocat in Symbolo Majorum suorum, qui in arenam certaminis nullo modo evocari potuit, ut de veritate dissereret, hìc jam triumphat quasi victor, solus habens prætensam veritatem. Ad hæc respondit Catholicus Collocutor; sed Hulsemannus ex hoc responso finxit sibi consultò offensam, quærens de industria occasionem, ut diverteret à principali negotio, petijt satisfactionem sibi fieri à Catholico Collocutore, quam Catholicus Collocutor post aliquod tempus, requisitam satisfactionem ferens ad publicum Consessum in Acta ingrossari his verbis postulavit: Illustrissimi Domini. Cùm in ultimo, quem habuimus, publico Consessu Clarissimus Dñus Collocutor Augustanus contra me protestatus fuerit, &c. & super eo postulavit, per me fieri satisfactionem, ne & postulationi ejus defuisse, &c. & eorum, quæ dixi, defecisse vel succubuisse videar, satisfactionem, quam exposcit Dñus Collocutor, exhibeo & præsento. Quoniam verò tam Protestatio Dni Collocutoris Augustani, quàm postulatio satisfactionis Actis publicis est inserta, pariter & ego æquo jure postulo, ut requisita ab illo satisfactio mea Actis quoq; publicis inseratur. Quam Postulationem cùm Illustrissimus Dnus Legatus & DD. Deputati æquam esse recognovissent, Actis inseri mandârunt. Cujus Essentialia hìc ex Authore vel Collocutore Catholico appono, cùm sit ipsa per se longior Importunè admodùm Dñus Collocutor Augustanus in medium Charitativi Colloquij attulit Symbolum Majorum suorum, quod ex notissimis Historijs vix suspicione vacare poterat. Eo enim Symbolo & Lutherus suam suorumq; non modò ab Ecclesia Cathol. Rom secessionem, sed etiam illius apertam impugnationem honestare voluit, quasi pro Verbo DEI satageret, pro Verbo DEI contra Ecclesiam Catholicam decertaret, Verbum DEI à Traditionibus vindicaret.

NB.

ret. Sic nimirùm Verbum DEI DEI Verbo, Verbum Traditum Verbo Scripto supprimere conatus est, illud intendendo, ut Verbū Domini sinè Verbo Domini maneret in æternum. Catholicus Collocutor intelligit, tunc esse Verbum DEI sinè Verbo DEI, quando unusquisq; relictâ Ecclesiasticâ Traditione, contra sensum Ecclesiæ Catholicæ ad libitum suum sensum substituit, illumq; verbis S. Scripturæ palliat. Et Symbolo (ait Collocutor in sua satisfactione) & illi, qui prætextu novæ Religionis Luthero adhæserant, suam venustârunt Religionem, cum illo quippè Symbolo ad Augustana accesserunt Comitia, ubi prima Confœderationis Protestantium jacta sunt semina: In Comitijs postmodùm Spirensibus, ubi apertiùs eadem Confœderatio asurgebat, idem Symbolum magis firmârunt quinq; illis initialibus literis, V. D. M. I. Æ. Phrygio opere etiam pedissequorum & stabulariorum manicis intertextis ostentantes. Tandem in Conventu Smalcaldico, ubi demùm Confœderatio formata in flammas belli Smalcaldici erupit: illud idem Symbolum universim ab omnibus receptum. &c. Quamobrem importunè D. Collocutor Augustanus adeò suspectum Symbolum (non quia in se malum, sed quia malè usurpatum) Symbolum, inquam, in Religione divulsionis intulit in consilium reconciliationis, Symbolum dissidij & rebellionis invexit in studia pacis & unionis. &c. &c.

Post idem Collocutor ait: Quia ipse Lutherus, teste eodem Sleydano lib. 8. semper docuerit, Magistratui non esse resistendum, & extabat (inquit) ejus de hac re libellus; immo aliquando dixerit, ne Turcis quidem bellum inferendum defendendæ Religionis causâ. Et in Epistola ad Joan. Saxoniæ Principem scripta, quæ Tom. 6. Oper. Luth. Edit. Jen. fol. 31. habetur, disertè ait: *Secundùm Scripturam nullo modo permissum esse, ut &c.* vide suprà pag. 833. Quamobrem illud juris pronunciatum, vim vi repellere licet, nihil huc confert, cùm non habeat locum adversùs Magistratum. Sic Lutherus eos, qui Magistratui aut Cæsari non modò justè, sed etiam injustè agenti, vel ipso quoq; (ut inferiùs loquitur) defensionis Evangelij titulo, aut prætextu sese opponerent, crimine rebellionis & seditionis notat; quamvis postmodùm & ipse auctis viribus suorum, ac bellis alijs impedito Cæsare sententiam in Conventu Wittemb. Anno Dñi 1539. mutaverit. Et quam anteà S. Scripturæ locis firmaverat, illis nixus docuerat, Christianum hominem subditum suo Principi etiam injustè agenti, non posse salvâ conscientiâ, sinè notæ

& crimine rebellionis, nec pro defenſione quidem Evangelij reſiſtere, jam contra Scripturas à ſe allegatas, (quas tamen unicè ſe venerari jactitabat) placitis & deliberationibus quorundam Jurisperitorum, teſte ibidem Sleydano, ſubſcripſit, & conſcientiam ſubmiſit, immo ad opponendum ſeſe in tali caſu non modò Turcæ, ſed etiam ipſi quoq; Chriſtiano Principi neceſſitavit, ubi alioqui ex Scripturis tolerantiam ſervandam monuit. Atq; ita Regulæ Jurisperitorum ignorantiam hactenùs prætexens (teſte ibidem Sleydano) ei jam cognitæ libenter acquievit, quam anteà, dum viribus cum ſuis eſſet debilior, minùs ſibi commodam judicavit: Evangelium ſcilicet legibus Politicis & temporibus accommodans, ſed juvat Lutherum, ut Theologum potiùs, quàm ut Jurisperitum ſuis opponere. Hic porrò adde occaſionem, quâ ſumpſerint arma Confeſſioniſtæ contra Cæſarem, non aliam fuiſſe, ut conſtat ex Hiſtorijs, (quantumvis conetur id ſpecioſis eluere verbis Sleydanus citatus) quàm quòd Cæſar in Comitijs Auguſtanis Anno Dñi 1530. ex conſenſu Catholicorum Principum ac Statuum Imperij, Confeſſionem Proteſtantium judicans pluribus erroribus refertam, publico Decreto reprobaverit: Camera item Cæſarea Proteſtantes, ut ab iniqua & Fœderi Religionis apertè contraria Monaſteriorum & Eccleſiarum occupatione abſtinerent, & injuſtè occupata reſtituerent, adegerit. &c. Quam igitur à me requiſivit Collocutor Auguſt. ſatisfactionem, recipiat, in cujus exhibitione majori quidem, quâ potui, efficaciâ agendum cenſui, at intra debitos terminos ſtylum cohibere curavi. &c. Poſteaquam igitur hoc modo concepta ſatisfactio mea ad Acta fuit præſentata, & unanimi conſenſu admiſſa eâ conditione, (quam apponi DD. Deputati Diſsidentes urgebant) quatenùs ſcilicet liceret Hulſemanno reſpondere , & reſponſum ſuum Actis quoq; inſerere, &c. de qua ne fortè ambigas, ſic extat in Actis Protocolli ſub eadem die 28. Octobris.

Dum hæc aguntur, ad Conſeſſum Illuſtriſſimorum & Periſſuſtrium Dominorum, Dñi Legati & DD. Deputatorum & Vicedeputatorum, tum & Notariorum omnium Partium, obtulit R. P. Hieronymus à S. Hyacintho Scripto ſatisfactionem à D. Hulſemanno Collocutore Partis Auguſtanæ in Seſſione publica d. 3. Octobr. requiſitam, & à ſe promiſſam, &c.

Idem Collocutor Catholicus ait pag. 25. Animadverſ. in Hulſeman-

semannum: Quantum Hulsemannus laboravit, ne satisfactio esset Protocollo inserta.

Jam verò rebus sic circa publica Acta compositis & accommodatis, libet tecum Hulsemanne, quem in rei veritate Christiano prosequor affectu, & Christiano stylo compello, libet, inquam, tecum nonnihil familiariùs expostulare, quid causæ fuerit, cur (ut supra memini) summis conatibus occurrebas, ne satisfactio mea alioqui à te requisita, publicâ Protestatione contra me interposita, Actis publicis Protocolli insereretur? Expectabam ego potiùs responsum ex tua parte promissum, quò de mea satisfactione oblata judicium ferres, illamq; vel satisfecisse tibi indicares, vel defectus illius arguendo impugnares. Sed tu non modò dedignatus es respondere, sed nec satisfactionem quidem oblatam dignatus es admittere. Grandis indignatio. Exploratum ampliùs voluimus animum tuum, & vel hoc humanitatis officium tibi obtulimus, ut si quid fortè in illa satisfactione offensivum, vel acerbiùs dictum seu scriptum fuisset, notatum innueres, quodq; justum & æquum videretur, moderatum fuisset, & ita demùm Protocollis insertum. At nec sic quidem per tuos acquievisti, interrogatus sæpiùs per eosdem, quid tandem in illa satisfactione displiceret? displicere totum dixisti. &c. Sed cur non magis respondere placuit, & refellere totum, si totum displicuit, investigantibus nobis secretiùs hujus rei causam assecuti sumus, te quidem opus responsi suscepisse, (cujus etiam initium à veteri quodam proverbio, scil. Licentiâ deteriores fieri homines; jam innotuerat nobis) sed iterùm remisisse, dicentem: Quid mihi cum uno vili Monacho in certamen venire? &c. Esto non defuerint aliqui, qui dicerent, te hâc speciosâ excusatione evadere sive eludere voluisse necessitatem responsi, cùm nihil solidũ ad mea reponere occurreret.

Idem pag. 125. ait: Dum hîc sum, & ultimam manum &c. Operi huic cogito imponere, en inopinatè tuum vetus illud proverbium, cujus suprà cap. 6. memini, (scil. Licentiâ fieri deteriores homines) comparet. Responsum, inquam, tuum, etsi tuo nomine suppresso delitescens, tuo tamen stylo & aliundè notissimum, quod de te, & pro te loquens velut alter quidam, reverà autem tu ipse &c. facilè colligo, illud idem esse, quod Thorunij confeceras, at eo usq; suppresseras, & nunc primùm Wittembergæ evulgaveras. Egregium sanè militem agis, ô Hulsemanne! ibi primùm signa explicas, gladium evaginatum vibras, ad arma provocas, ubi jam abest adver-

adverſarius: quo adhuc conſtituto in campo non comparuiſti, imò quantùm poteras, latuiſti deliquium cordis, vel me viſo prætexens.

Porrò de hoc Reſponſo tuo ejusmodi judicium Vir quidam probus & apprimè eruditus, in ſua ad Illuſtriſſimum & Reverendiſs. D. Epiſcopum Cracovien. Epiſtola tulit, quod fideliter de verbo ad verbum huc transfero:

Hulſemannus Reſponſionem contra A. R. P. Hieronymum à S. Hyacintho Diſcalc. poſt reditum ſuum in Academiam Wittembergenſem ſinè addito nomine ſparſit, quam Thorunij habuit præparatam, ſed eandem extradere noluit, dum defenſionem ſatisfactionis à prænominato A. R. Patre metuebat. Mitto exemplar Illuſtriſſimæ Celſitudini Veſtræ, &c. Statum Quæſtionis non attingit, nec Argumenta A. R. P. Hieronymi ſolvit, ſed more ſolito ad veteres recurrit calumnias, quas magno numero tanquam pulverem ſpargit, ut ſub ijsdem ſeſe abſcondat, Lectorem à ſcopo principali abducat, & ubi res cum re, ratio cum ratione certare debet, ibi loco Reſponſionis homines innocentes luto exagitat.

De eodem Reſponſo tuo, idem ille ſic quoq; mihi ſcribit: Exemplar Reſponſionis, quam Hulſemannus Thorunij perfecit, poſt reditum verò ſuum in Academiam Wittembergenſem ſparſit, contra ſatisfactionem A. R. P. V., transmiſi Illuſtriſſimo Dño Epiſcopo Cracovienſi. Non eſt formidabilis hoſtis, uſitatis telis, hoc eſt calumnijs pugnat, cùm aliud ſcutum non inveniat, quo tela A. R. P. V. excipere & avertere poſſit, ſub nomine A. R. P. V. alios petit, & opinatur, calumniari, eſſe reſpondere, aut Argumenta ſolvere. Hæc ille. Cujus cenſuræ vix aliquid addendum videtur; verè enim totum, quidquid tuum, Hulſemanne, continet Reſponſum, brevi & exacto compendio complexus eſt. &c. &c.

Omiſſis itaq; levioribus hisce velitationibus, quibus à principali ſcopo digrederis & divertis, quid tandem rei ſolidioris habes, quòd mereatur ut replicem? num aliquid probas? num mea ſolvis? ut tuas probationes rursùs ſolvam, tuis ſolutionibus novas iterum opponam inſtantias? Nihil horum. &c. &c.

Tandem his relictis in tuo Reſponſo me aliò divertis, & in ſpiritu vehementi contra nos inveheris his verbis: *Quia formidatu tangi veſtra ulcera, quæ Maiores veſtri ingenuè faſſi ſunt ſcatere, & ſuperſtitionum, & vitiorum ſanie.* Vides Lector, quomodo Hulſemannus per tres menſes adduci non potuit, ut loqueretur in publico loco de iſtis

Vide ſuprà pag. 689 quomodo Lutherus pro Catholicis reſpondet Hulſemanno diſcè.

pulo suo, quam appositè mirare Lector. Similiter Calvinus, vide pag. 181 post med.

istis prætensis superstitionibus, nullo modo ad particulare certamen Colloquij evocari potuit, vix in ultimo Consessu (nunquam volens disputare, apud quem sit veritas) apud se solum constituit veritatem, & fiduciam ponens non extinguendæ in illo Symbolo Majorū suorum, ad quam apud se probandam, cùm non sufficerent rationes & evidentia illius, Symbolo Majorum suorum illam defendere voluit, etsi solùm prætensam, non autem per ullum Colloquium apud se ostensam, modò primùm, cùm venerit in suam Academiam, ex Harpocrate factus alter Cicero, cæpit exprobrare prætensas superstitiones, quas nunquam ausus est objicere, & saniem vitiorum exprobrat nisi absentibus, securus jam de nullo sibi adæquato responso. Sed ad hæc jam pridem S. Augustinus hæreticis respondit, Epist. 137. *Non objiciatis hæreticis, nisi quòd non sint Catholici, ne similes illis sitis, qui hominum crimina colligunt.* Pergit Hulsemannus: *Descendite nobiscum in publicum.* In publico Colloquio ut certaret de veritate, adduci non potuit, iterum provocat ad publicum Hulsemannus, sed provocatus à Collocutore Catholico, prodidit seipsum, quid pro præcipua Objectione Catholicis proponere meditabatur, sed non fidebat, ne æstimationem de se conceptam apud suos perderet, quid tale, audi Lector, præcipuam Hulsemanni Objectionem, & simul Catholici Collocutoris Responsum, & illam meditare, & facilè videbis, ubinam sit illa veritas, quam apud se solum, non disputando de illa, firmare voluit. Pergit Hulsemannus in illo suo Responso ad satisfactionem Collocutoris Catholici his verbis: Nolite præterea simplicibus imponere, tanquam Beati Ambrosij sententia de constantia doctrinæ Catholicæ magis faciat pro Novitatibus vestris, quàm pro Commentis Mahometi. Fatemini ipsi, quòd Ambrosij ætate non fuerint de Fide, ut suspicantur Libri Tobiæ, Judith, Baruch, Machabæorum, pro Canonicis, idq; sub pœna anathematis, sed posteà hoc esse definitum pro Articulo Fidei. Fatemini, peccatorum omnium enumerationem in Confessione eâ ætate nondum fuisse definitum, tanquam necessarium, atq; alia ejusmodi, quo progressu Colloquij ponemus vobis ob oculos. Numquid hæc est perpetua illa formula ejusdem doctrinæ, hodiè id decernere pro Articulo Fidei, tam verum, tamq; necessarium, quod Ecclesia Catholica Ambrosij ætate non habuit pro vero, non habuit pro necessario, multò minùs pro Articulo Fidei, sub anathematis pœna subjiciendo.

Ad hæc Objecta audiamus Responsum Catholici Collocutoris,

qui

qui ait: Inprimis obſervo, (quod & initio Capitis notavi) quàm animoſum te exhibeas militem modò, poſtquam ex arena deſcendiſti, poſtquam congredi nobiſcum antè, miris induſtrijs, tergiverſationibus & evaſionibus (ut ex Protocollo publico in lucem edendo clariùs patebit) ſubterfugiſti? poſtquam ad tuos jam lares remeâſti? ibi primùm in theatro tuo Wittembergico, procul ab adverſario, procul à certamine, animoſitatis tuæ argumenta depromis, abſentes provocas, arma per áëra vibras, & de imaginario hoſte triumphas. Cur publicâ (ut conſtat ex Actis Protocolli Illuſtriſs. & Reverendiſ. Dñi Epiſcopi Samogitiæ, Præſidis Noſtri Collegij) invitatione præſens provocatus non comparuiſti? ibi certè locus & tempus opportunum erat, eam quam nunc jactas, animoſitatem comprobandi. Exprobras ulcera noſtra; & quando Corpus Eccleſiæ in aliquibus ſuis membris ulcera non habuit? quam Chriſtus ipſe in Evangelio Sagenæ de omni genere piſcium congreganti, bonosq; & malos continenti, comparavit. Non abſcondimus, Hulſemanne, etiam nunc ulcera noſtra, ſed ſicut primis temporibus, ita & modernis, ubi, & quando opus eſt, propalamus, vitia reprehendimus, abuſus damnamus, delinquentes caſtigamus, quæ dum vos in noſtris libris reperitis, (prout & tu in hoc Reſponſo facis) ad contumelias contra Eccleſiam & Perſonas Eccleſiaſticas convertitis, ut pleni vos ipſi deterioribus longè ulceribus, cum Phariſæo vosmet ipſos malè juſtificatis. Porrò ſicut abuſus in Eccleſia Catholica corrigendos, quò ad mores reperiri non negamus, ita errores in doctrina Fidei reformandos inveniri nunquam admittimus. Ac proindè nullam unquam rationem coram DEO habituros aſſerimus illos, qui prætextu aliquorum abuſuum in materia morum ſeparant ſe ab Eccleſia noſtra Catholica, de quo fuſiùs in alio Opuſculo. &c. (Videatur ipſe Lutherus apud Authorem Tubæ, quòd ille primò propter abuſus in materia morum receſſerit ab Eccleſia Catholica, cùm expreſsè dicat, & ſæpiùs repetebat, *In nullo Articulo Fidei noſtra Eccleſia diſſentiunt ab Eccleſia Catholica*; idq; ſub finem vitæ hæc dixerit, cùm dicat: *Omnes meæ Diſputationes, Scriptiones, factiones, &c.* abuſus vocando, quæ fuerunt dogmata in ſe ſemper implicitè credita, quæ ſuam ab Apoſtolis trahunt originem, ſecundùm Regulam S. Auguſt. & Vincentij Lirinenſis: & Lutherus hæc ex ſola ſuſpicione putabat eſſe abuſus Pontificum, de qua ſic Eccleſiaſt. Cap. 3. habemus: *Multos quoq; ſupplantavit ſuſpicio illorum, & in vanitate detinuit ſenſus illorum.*)

Vide ſuprà pag. 633 circa finem

rum.) Prosequitur suum Responsum Catholicus Collocutor: Porrò aliqua in Ecclesia Christi successu temporis determinari, quæ antè determinata non erant, & declarari pro Articulis Fidei, quæ anteà in se jam erant Articuli Fidei: esto non quò ad nos (nullâ eos negante hæresi) nec veritati nostræ Ecclesiæ Catholicæ, nec perpetuæ ejus deniq; ac invariabili doctrinæ illius formulæ derogat, quò minùs eadem prorsùs, quæ temporibus S. Ambrosij erat, nunc quoq; censeatur esse. Inquiro enim, Hulsemanne, eandemne censes fuisse Ecclesiá à Christo fundatam ante suam Ascensionem cum ea, quæ post ejusdé Ascensionem Spiritu S. in die Pentecostes fuit repleta? Eandem profectò velis nolis in substantia censere debes. Numquid verò omnia Ecclesiæ illi ante Spiritûs S. descensum, quæ & post ejusdem Spiritûs S. descensum, nota fuêre? (& hoc concedere debes, quòd non omnia, & si negas,) accipe ipsum Christum loquentem: *Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo; cùm autem venerit ille Spiritus Veritatis, docebit vos omnem veritatem &c. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annunciabit vobis.* Absq; omni igitur controversia multæ veritates ante adventum SpiritûsS. occultæ erant illi primæ Ecclesiæ, quas consequenter habens ignotas, (cùm illas aliqua hæresis non impugnaret) non amplectebantur tunc ut dogmata Fidei, licèt in se talia fuissent, donec venisset Spiritus Sanctus, qui docuit illam, & annunciavit illi (omnem veritatem,) idq; citra omnem variationem Ecclesiæ sive doctrinæ, sed salvâ identitate illius. (Fatemini ergo, Hulsemanne, & qui cum illo tenetis, hanc esse veram vobis datam solutionem; & si non acquiescitis, adhuc plura audite, quia hic usus Ecclesiæ, aliquid determinandi in Fide, ab ipsis Apostolis profluxit, *Accipite*) Act. 15. orta erat gravis Quæstio, idq; inter credentes, de Circumcisione, & servandis Legalibus Moysis: *Surrexerunt quidam*, ait B. Lucas, *de hæresi Pharisæorum, qui crediderunt dicentes, quia oportet circumcidi eos, præcipere quoq; servare Legem Moysi.* Quæstio sanè ad materiam Fidei spectans. Constat enim, jam de Fide abrogatam esse Legem Circumcisionis: tum nihilominùs veritas hæc non constabat. Ideò enim ait Sacer Textus: *Convenerunt Apostoli & seniores, videre de verbo hoc.* Tandem determinatum est in illo Concilio, fideles nullo modo esse circumcidendos, (per illa verba, *Visum est Spiritui S. & nobis.* Videtis, quomodo Spiritus S. docuit Apostolos veritatem latentem, & Articulú Fidei latentem in se.) Hinc S. Paulus invehitur contra eos, qui indu-

Notent Dissidentes.

Ioan, 16

ducebant Circumcisionem, Gal. 3. *Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit.* Et mox eos, qui hoc illis persuadebant, velut anathemate ferit, cùm subdit: *Utinam & abscindantur, qui vos conturbant.* Et tamen idem S. Paulus ante determinationem Apostolorum ipse circumcidit Timotheum. Et quis objiciet Apostolis, cùm determinâssent de Fide esse, non esse necessariam Circumcisionem, quòd novum condiderint Fidei Articulum. (De Processione Spiritûs S. à Patre & Filio, latebat in se Articulus Fidei, nec erat notus, quò ad nos, donec negatum fuerit, non procedere Spiritum S. à Filio, determinavit Ecclesia, procedere à Patre & Filio, fecit ex implicito explicitum. Latebat Articulus Fidei in se de duabus Naturis in Christo Domino, determinavit Ecclesia in Concilio, de Fide esse, dari duas in Christo Naturas, & tamen tam Lutherani, quàm Calvinistæ utrumq; credunt, & Processionem Spiritûs S. à Patre & Filio, & duas in Christo Naturas. Et tamen fortè non concedent, imò ægrè ferent, si illis Hulsemannus aliquis objiciat, quòd novos duos Articulos Fidei credant Lutherani & Calvinistæ, Processionem Spiritûs S. & duas in Christo Naturas.) De Confessione etiam idem ut anteà tenet Ecclesia, quòd non omnia peccata necessario confitenda, nisi illa, quæ postquam quisq; diligentiùs se excusserit, & conscientiæ suæ sinus & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum DEUM mortaliter offendisse meminerit; reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eâdem Confessione inclusa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: *Ab occultis meis munda me Domine.* Fatemini vos potiùs verissimum esse, & tam clarum sicut Sol lucet in Cœlo, in Ecclesia à primordijs & usq; modò esse authoritatem, non ut vos imputatis nostris, novos Articulos condendi, (quod nullus unquam nostrûm docuit,) sed declarandi & determinandi aliquid, tanquam de Fide tenendum, quod in se quidem semper erat Articulus Fidei, tamen nondum, quò ad nos, pro dogmate Fidei innotuerat, (ut patet in Circumcisione, Processione, duabus Naturis, & in multis alijs,) neq; enim omnia simul innotuerant, sed occasione emergentium hæresium, decidi opus erat, quod latebat. In hujus authoritatis possessione perenni & inviolabili erat Ecclesia à primis Sæculis, & Controversia aliqua, congregato tandem Concilio, ne Fideles omni vento doctrinæ circumferrentur, ex promissa sibi non ad tempus, sed perpetua assistentia Spiritûs

Sancti, omnem veritatem illam edocturi, & in æternum cum illa manſuri, determinabat, & ſuæ determinationi ſub anathemate parere jubebat, ac contumaces quosq; anathemati ſubijciebat. Sic in Oecumenico Concilio Nicæno I. in Symbolo Fidei videre eſt in terminis. Sic in Concilio Conſtantinopolitano I. Canone 1. omnia dogmata hæretica Eunomianorum, Arianorum anathematizantur. Sic in Concilio Epheſino &c. perverſa dogmata Neſtorij anathemati ſubijciuntur. Sic in alijs conſequenter Concilijs factum cernimus, ut quæ anteà anathemati non ſubjacebant, per eadem Concilia ſubijciebantur, & nihilominùs non ob hoc fideles ab Eccleſia velut tyrannica abhorrebant, vel recedebant, aut non eandem doctrinæ formulam ſervari arbitrabantur, ut tu Hulſemanne cum tuis ex hoc capite arbitraris. Profer nobis vel unicum clarum exemplum, quòd Eccleſia noſtra Cathol. nunc teneat de Fide, & ſub anathemate, cujus aliquando contrarium, & ſub anathemate tenuit, & cauſam evicisti, doctrinamq; Fidei variatam apud nos comprobâſti.

NB.

NB.

Tu porrò nunc ſolummodò aliquid v. g. determinatum de Fide, & ſub anathemate à Concilio Tridentino monſtras, quod anteà non habeatur pro tali, ſed liberè contrarium opinari, cuilibet licebat circa periculum hæreſis, (ut patet de S. Cypriano de Baptiſmo hæreticorum) id profectò non eſt variabilitatem doctrinæ oſtendere, ſed feliciorem ejus in diem progreſsũ monſtrare, quòd anteà. Hanc veritatem faſſus eſt Eraſmus veſter, (& modò fatetur Author Tubæ Pacis,) qui p. 12. ait: Quare ſi Eccleſia Cathol. nunc paulò exertiùs definit in Fide Apoſtolica, non rem novam definit, ſed rem veterem explicatiùs demonſtrat, quæ priùs implicitè ab omnibus credita eſt, modò Eccleſia moderna non definiat, quod eſt contrarium antiquitati Orthodoxæ: hâc explicatione non intellectâ multi decepti ſunt à Luthero, putantes novos Articulos, cùm ſe Eccleſia explicat, quod tantum abeſt, ut contrarietur unitati & ſinceritati doctrinæ Fidei, quin potiùs conforme ſit Scripturis antè allegatis, (nempè, *multa vobis debeo dicere, ſed non poteſtis portare modò, ſed docebit vos Spiritus S. omnem veritatem,*) conforme & praxi in Primitiva Eccleſia primisq; Sæculis uſurpatis, id totum vel non intelligis, vel non vis intelligere. Hucusq; Catholicus Collocutor ad Hulſemannum; qui de illa prætenſa veritate, quam ſinè omni diſcurſu & Colloquio apud ſe ſolum conſtituerat, ſi loqui ſincerè & modo charitativo voluiſſet, hoc Reſponſo ſatisfactus fuiſſet, nec objeciſſet ſuperſtitiones & novi-

novitates Ecclesiæ Catholicæ; vel si in loco loci objecisset, in mutua charitate ex hoc vel similibus Responsis, non novitates, tanquam Commenta Mahometi, sed ipsam veritatem agnovisset: sed ille malo suo & multorum aliorum ibi hæc objecit, ubi nullum ad hæc sperabat Responsum. Hoc Responsum & si omnes Dissidentes ab Ecclesia Cathol. Rom. benè expendent, & locum dabunt veritati, & sincerè animarum suarum apprehendent salutem, ex his omnibus, quæ superiùs dicta, nullam habebunt difficultatem amplectendi Fidem Catholicæ Ecclesiæ Romanæ.

NB.

Idem Collocutor in Proœmio Ideæ Colloquij pag. 2. ait: Multorum, præsertim ex Dissidentibus, ardentia erant vota, ut quandoquidem communi & publicâ collatione mutuâ, ob elapsum temporis destinati spatium, non poterat cum effectu ad prædictam formam redigi ad Colloquium prædictum, privatâ saltim alicujus operâ, Idea illius præconcepta Scripto aliquo exaretur, & juxta præfatæ Instructionis præscriptum conficeretur. Ergo multorum ex Dissidentibus ardentia erant vota, terminare feliciter hoc Colloquium, qui se magis promptos, magisq; tractabiles sese exhibuerunt; solus Hulsemannus, quia noluit, solus omnibus, & tanto bono nocuit. Et quomodo ille pacifico animo, soloq; intuitu veritatis, causam Religionis tractare debuit, qui alibi plura homine Christiano minùs digna protulit? Ex multis pauca accipiamus. In suo Manuali ait fol. 1244. *Si Romanus Pontifex utramq; speciem iuberet sumere, esto maledictus, qui ex iussu Pontificis sumeret.* Novitates prætensas objectas Rom. Ecclesiæ, & non probatas, Commentis Mahometi comparat. Et fol. 92. Sacrum Chrisma, antiquissimo à primis Sæculis usu, ut constat ex Secundo & Tertio Concilio Carthaginensi, ab Episcopis confici solitum, Sevum Papisticum appellat: & multa similia inveniet Lector in illius libris, quæ non pacificum, sed obfirmatum in sua opinione animum illius facilè quisq; intelliget, & propriæ sententiæ, qualiscunq; illa sit, nimis adhærentem. Quomodo hic pacificè loqui in Colloquio potuit?

Verissimum dictum Iusti Calvini Vide pag. 785

Habes ergo, inclyta Civitas Thorunensis, causam genuinam, quare Colloquium in ædibus tuis non est terminatum, nec ad optatum perductum finem, nempè, quia Hulsemannus propriâ sententiâ & odio in Ecclesiam Cathol. obfirmatus, nec fidens causæ suæ, Disputationem miris modis effugiebat: habes etiam satis manifestam informationem, quo astu separata es ab antiqua Fide Catholicæ

Ecclesiæ, à toto Orbe ad varias partes, tum Lutheri, tum Calvini, tum Melanchtonis, tum aliorum, quorum numerum magis explorare & cognoscere potes, quot & quàm multæ sunt in te, & fuerunt Fides, unâ verâ relictâ. Consule de his legitimum tuum quondam Pastorem Hosium, Episcopum pro tunc Culmensem, qui fol. 61. de Actis cum Thorunensibus satis clarè te informat, de tuo ab Ecclesia Universali per unum Ludimagistrum recessu, qui te errore antiquo excitato de Intercessione Sanctorum, quam Vigilantius hæreticus negaverat, separavit à vera Christi Ecclesia, nec negare poteris, fuisse hæreticum Vigilantium, cùm SS. Patres illum cum Veteri Ecclesia habuerunt pro tali, & Concilia antiqua, ut Ephesinum I. & Chalcedonense I. Generalia, admiserunt Intercessionem Sanctorum, quam nec Lutherus, nec Calvinus, nec alij aliquando negârunt, licèt in hoc inconstantes fuerunt, sicut in alijs; quam etiam & nunc Academia approbat Regiomontana, ut testatur Author Tubæ p. 73. Et quod magis mirandum, cùm hic Ludimagister, cùm te ab Ecclesia Orbis terrarum separaret ad particulares privatos Cœtus, commisit gravem & detestandum errorem, inducens Arianismum, cùm propriâ auctoritate in Ecclesia Parochiali cantare jusserit, *Ora pro nobis Sancte DEI Unigenite*, Creaturam ex Creatore faciens. Nonne convenientiùs illi fuerat, suo attendere officio, & pueros docere in Schola Parochiali, quàm tot Sectas in hanc inclytam Civitatem introducere. Plura lege Lector in citato loco, & non eris sinè fructu animæ tuæ, tum de alijs Civitatibus, Elbingensi & Graudentinensi. Vide interim, quis in antiqua Ecclesia (quam pro vera agnoscis) negaverit Venerationem & Intercessionem Sanctorum, nempè Julianus Apostata, Gnostici, Justus Manichæus, & alij, de quibus suprà.

Videatur etiam Relatio de Conversione Serenissimæ Reginæ Sueciæ Christinæ ad Cathol. Rom. Fidem, quæ passim impressa circumfertur, ex qua aliqua brevitati consulendo excerpsimus.

Serenissima Sueciæ Regina Christina toti mundo suo exemplo suâ conversione ad Fidem Catholicam præluxit. Cùm enim ut hæredissa Regni felicissimè regnaret, in tanta abundantia temporalium, & æstimatione sui regiminis apud multos, in quanta anteactis

Sæcu-

Sæculis nullus Regum vel Reginarum fuit; omnibus naturæ gratijs præ alijs ſui ſexûs à DEO prædita, in omnibus ſcientijs ac linguis adeò verſata extitit, ut etiam acutiſſimis quibusvis ingenijs magnum eſſet negotium, in tanta majeſtatis hujus excellentia deſcribenda, ſatis ſuperq; atteſtantibus Elogijs in honorem illius typis expreſſis. Quibus omnibus poſthabitis, quàm primùm per DEI gratiam cognovit, omnia hæc vana & inconſtantia eſſe, & reſpectu æternorum nihili æſtimanda, Sereniſſima hæc abſtruſiſſimas cogitationes ſuas eò direxit, ut fundamentum veræ beatitudinis penetraret & apprehenderet, quod eſt vera Fides, illa vel in ipſo ſtatim limine agnoſcebat, Lutheraniſmum eſſe multis modis vacillantem, corruptum & impurum, nec minoribus pollutum defectibus ac Calviniſmum, ut Doctor Calixtus ad Comitem Chriſtophorum de Ranzau expreſsè faſſus eſt, & experientia teſtatur. Unde Religionem Lutheranam prũdentiſſimè ſuſpectam habere cæpit, tum eadem ad librorum ſe confert lectiones, omnia Puncta controverſa peragratur, & tandem divinâ cooperante gratiâ eò devenit, ut magis ac magis Lutheraniſmũ cæpit agnoſcere verâ Fide carentem. Hoc Sereniſſima Majeſtas non fuit contenta, ſæpiſſimè colloquia cum doctis Lutheranorum Profeſſoribus ac Superintendentibus inſtituit, quibus nervoſas de Religione quæſtiones propoſuit, ut videret, quid in Lutheraniſmo reconditum ſit. Cùm autem in omnibus ſuorum Doctorum Profeſſorumque reſponſionibus nullum fundamentum inveniſſet, ſed nuda verba ſine probatione; nam quamvis Sereniſſima Regina in Secta Lutherana educata, eorum libros ſedulò legerit, imo à Prædicantibus edocta, nullam tamen ſufficientiam aut tranquillitatem in his omnibus invenit, Dubia ſua cum præcipuis & doctis, tam præſentibus, quàm aliunde convocatis, communicavit. Tandem cooperante gratiâ Divinâ multis ſuperatis difficultatibus, ſub Alexandro VII. An. 1655. die 3. Novembris, in præſentia plurimorum Illuſtriſſimorũ, Illuſtrium, Generoſorum Equitum, Nobiliſſimorum ac Doctiſſimorum Virorum, Romano-Catholicam Fidem publicè profeſſa eſt, & conſuetam Formulam, ſeu Symbolum Fidei, quo S. Romana Eccleſia utitur, clarè cum ſumma ſui conſolatione, & interno gaudio omnium adſtantium, perlegit, & ſubſcriptione Regij ſui nominis confirmavit.

Ad exemplum Sereniſſimæ Reginæ, Illuſtris quædam & magni nominis in Republ. Perſona, ſuis Prædicantibus Lutheranis propoſi-

tis quindecim Quæstionibus ex S. Scriptura decidendis, quas cum resolvere ita non possent, ut maneret in sua conscientia quieta, suscepit Fidem Cath. Romanam, ut videre est in eodem libello, simul cum conversione Serenissimæ Reginæ impresso, quas trutinandas Benevolo Lectori recommendo.

Videatur etiam Manuductio Regiomontanorum Theologiæ Professorum ad Catholicam Ecclesiam, ex varijs ipsorum Scriptis adornata, An. 1698. Glacij impressa, Authore Christiano Helwich, qui in Præfatione ad Lectorem (postquam commemorâsset Christianum Drejerum, Melchiorem Zeidlerum, Sylvestrum Grabe, Samuelem Wernerum, Joannem Philippum Pfeifferum, item Drejerum, Senioris filium, Theologiæ Professores,) ait: Si quæras, quænam meæ in hoc Opusculo partes? breviter respondeo, quæ in diversis Scriptis à Doctoribus illis (nempè superiùs specificatis) tradita sunt, digessi, ac novis subindè rationibus munivi, istis SS. Patrum testimonia, ipsorumq; Protestantium suffragia subindè attexui. Et infrà iterum ait: Quid enim ijs majorem gloriam (nempè superiùs citatis Professoribus) conciliare potest, quàm hoc, quòd multis ad veritatis domũ ostenderint viã, etsi summoperè dolendũ, quòd eam ipsimet ingressi non fuerint. Quod si quis ex Regiomontanis negaverit, eos ad Cathol. Ecclesiam alios manuduxisse, is ostendat, aut ita Doctores illos non docuisse, aut ex eorum doctrina non, quod nos inferimus, prona fluere consequentia. Ostendit ergo memoratus Author Christ. Helwich in hac sua Manuductione Regiomontanorum ad Ecclesiam Catholicam, quòd isti Professores, nempè Drejerus, Zeidlerus, Grabe, Wernerus, Pfeifferus, ferè omnia dogmata controversa inter Catholicos & Protestantes modo Romano Catholico tenenda agnoverunt, ut v. g. de Romana Ecclesia, quòd sit vera Ecclesia Christi, de Primatu Romani Pontificis in eadem Ecclesia, de bonis Operibus, meritorijs vitam æternam, de Missæ Sacrificio, de Precibus pro defunctis, de Purgatorio, de libero Arbitrio, de Veneratione & Invocatione Sanctorum, quæ Lutherus negaverat. Undè pag 282. memoratus Christianus Helwich in eadem Manuductione ait: *Ex quibus colligere licet, quòd hi viri à sententia Lutheranorum longissimè recesserint, nam non tantùm Sacrificium materialiter tale admiserunt, sed etiam formale Sacrificium in Eucharistia esse defenderunt. Porrò Sacrificium Christi cruentum in Missa adumbrari & repræ-*

Vide suprà sententiam Dreieri Catholicam pag. 218

repræsentari, ijdem docuerunt. Vide alia similia in eodem libello cum ingenti fructu animæ tuæ.

Appono etiam, non sinè fructu Lectoris, Rationes M. Sebastiani Flaschij Mansfeldensis, cur relicto Lutheranismo, ad Catholicam Romanam Ecclesiam se receperit.

Si qui sunt, qui causam scire volunt, quare ego M. Sebastianus Flasch Mansfeldensis, pertæsus Lutheranismi, in quo natus & educatus sum, & quem publicè & privatim, tum in Scholis, tum in Templis propagare, & confirmare studui, nunc demùm senex, & affectâ propemodùm ætate, ad Ecclesiæ Catholicæ gremium me contulerim: hi non gravatim legere dignentur sequentes rationes, quas obiter & raptim collegi, nullam aliam ob causam, quàm ut me apud quosdam malevolos sinistrâ suspicione ambitionis, cupiditatis, vel alicujus emolumenti corporalis, liberarem. Quibus rationibus utinam acquiescerent, & ad conversionem invitarentur illi quoque, qui mecum sub eodem jugo captivitatis Babilonicæ multis jam annis miseram servitutem serviêrunt.

I. Quòd satis superq; & quidem non sinè admiratione deprehenderim, ex mutua utriusq; collatione partis, lectione privata, & Catholicorum publicis Concionibus, Catholicos longè aliter sentire & docere, quàm à Lutheranis arguuntur, quòdq; doctrinam Ecclesiæ Cathol. apertis mendacijs deformare, & in odium ac contemptũ adducere de industria, & quidem contra conscientiam studeant & laborent. Sic enim habet Augustana Confessio, Catholicos docere, non concedendum esse, quòd gratis propter Christum remissio peccatorum detur. Item Apologia Augustanæ Confessionis asserit, Catholicos ubiq; excluso Christo docere, mereri justificationem per opera Legis. Rursùs, Catholicos Mariam Christo æquare, & id genus alia infinita, quæ longum foret hîc ordine enumerare. Et profectò Lutherus ipse eo loco haberi vult, ut si vel semel mentiri manifestè deprehendatur, tanquam infamis nebulo habeatur, qui nihil fidei mereatur in ullo Scripto. Quare nemo mihi vitio vertere potest, quòd studio & amore veritatis, repudiato Lutheri Evangelio & Scriptis,

Vide Dietenberg. in confut. Luth. de Votis & Confess. ubi convincit & arguit eum 874 mendaciorum in lib. contra Emserum.

ptis, in quibus innumerabilia penè deprehendas mendacia, me ad Christi Evangelium, & Catholicæ Ecclesiæ gremium receperim.

De Captivitate Babil. & libro contra Papatū.

II. Quòd deindè ex libris Lutheri manifestè cognoverim, ipsū invidiâ potius, quàm pio zelo ad scribendum incitatum: & ad evertendam Catholicam Religionem, suas tetras & novas opiniones propagare & stabilire voluisse.

Lib. contra Pap. & Ioā. Farcim. item in Serm. Convivalibus.

III. Quòd etiam in ejusdem Scriptis & Tomis tantam invenerim verborum turpitudinem, & scurrilem obscœnitatem, ut etiam lenones ipsos, & omnem scortorum impudentiam facilè vincat, quibus cùm plurimas paginas conspurcatas habeat, non difficile esset exempla afferre, nisi pias & religiosas aures offendere vererer.

In Præfat. Bibl. Lutheri. Vide Emserū, Vice. Dietenb. Staphil. Lindanū.

IV. Quòd insuper certò comperérim, Lutheranos non modò integros libros (alioquin ab Ecclesia approbatos) tanquam apocrypha scripta, ex S. Scripturæ catalogo reijcere: sed etiam libros, quos retinent, passim in infinitis locis de industria corrupisse ac depravasse, ad novam suam vanam doctrinam meliùs confirmandam. Quòd si adulterare monetam, vel Regias literas, capitale censetur, quantò magis scelus capitale existimandum est, Scripta Prophetica & Apostolica mutilare, pervertere, & falsâ interpretatione contaminare? quemadmodum Lutherus plerumq; facere consuevit, qui conciliandæ sibi majoris authoritatis gratiâ, omnes alios, quantumvis pios interpretes ab ipso discrepantes, ex alto despicit & contemnit, nec quicquam valere sinit, quàm quod ipse dixit.

V. Quòd item perspexerim, eos passim in interpretatione Scripturæ ludere, & comminisci, addere & demere, quicquid libet, modò fuco aliquo velari possit ad simplicibus imponendum. Sed de suis corruptelis convicti, sic à Magistro suo Luthero respondere docentur: *Doctor Martinus Lutherus vult sic habere, & dicit, Papistam & asinum esse rem unam: Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas; Nolumus enim Papistarum Scholares aut discipuli esse, sed Magistri ac Judices.* Quis autem in hac causa non mallet audire & sequi versionem & interpretationem ab Ecclesia approbatam? vel item vocem Christi & Apostolorum, quàm perjuri & perfidi Monachi impudentem temeritatem?

ad quendam amicum Tom. 4. germ. Wittemb. fol. 476.

VI. Quòd simul eò pervenerim in inquisitione veritatis, ut quæ anteà consentanea esse Scripturæ & Patribus credidi, ea nunc cum ipsis ex diametro pugnare, & longissimè discrepare notaverim.

VII. Quòd posteà etiam deprehenderim, eos non solùm Sacram

cram Scripturam, ſed etiam SS. Patrum teſtimonia & Scripta partim adulterare, partim ad ſtabilienda propria commenta, vanè & ſiniſtrè interpretari, & detorquere. Quòdq; per DEI gratiam nunc tandem intellexerim, quàm mirabili & artificiosâ fallaciâ hominum mentes perſtringant in Scripturis S. mirificè extollendis, & citandis Patribus & Concilijs, cùm tamen non alio loco reverà Sanctos Patres & Concilia habeant, quàm quo loco Alcoranum Mahometi, & Æſopi Fabulas, & pluris in veritate axiomata ſua faciant, quàm ipsã Scripturam Sacram. Nam quod ad Patres attinet, ſi authoritate eorum urgeantur, vel impudenter reijciunt, vel ſi depravare, vel alio loco torquere non poſſunt, ſe eos recipere aſſerunt, ſed quatenùs cum Scriptura conſentiunt, quaſi non eatenùs etiam Alcoranum & Æſopi Fabulas recipiant: quomodò verò ad Scripturam eos examinent. Indè notum eſt, quòd non Scripturam ipſam, ſed ſua dogmata, ſive propria axiomata Scripturæ regulam faciant. Nam ſi quod Concilium dicat eſſe Purgatorium, aut Miſſam eſſe Sacrificium, ſtatim reijcitur, non quia hoc ulla Scriptura neget, ſed quia eorum dogmatibus adverſatur. Ita Epiſtola S. Jacobi ad dogma Lutheri, Sola Fides juſtificat, eſt examinata; & quia dogma Lutheri evertebat, pro ſtraminea eſt rejecta. Sic ſecundus Machabæorum ad alterum dogma examinatus eſt, non offerendum vel ſacrificandum pro mortuis: & quia non quadrabat, in apocryphos rejectus eſt. Quis igitur credat, eos ſummam authoritatem (ut videri volunt) Scripturæ tribuere, cùm non ſolùm Patres & Concilia, ſed etiam ipſam Scripturam ad regulam ſuorum axiomatum examinent, explodant, & reijciant?

in Concilio Carthag. III. uterq; approbatus An. 397 ſub Siricio Papa.

VIII. Quòd ex Scriptis SS. Patrum didicerim, doctrinam Lutheri nihil fere aliud eſſe, quàm quoddam chaos, & veluti farraginem quandam, ex obſoletis hæreſibus, & erroribus antiquorum hæreticorum collectam, quos jam dudùm Concilia legitima & SS. Patres vivo DEI Verbo magno conſenſu rejecerunt, refutârunt, anathematizârunt, & ex Eccleſia profligârunt.

Vide Sanderum lib. 8. de Monarchia viſibili cap. 57. Lindanum de Tabul.

IX. Quòd etiam animadverterim, Lutherum in multis locis à ſeipſo longiſſimè diſſentire, & crebrò pugnantia dicere, atq; adeò ſemetipſum proprio judicio damnare, & mendacem reddere.

Vide Fabium de Antilogiis Luth: it. Septicipitem Cochlæi contra Regem Angliæ adverſus falsò dictũ ſtatum Eccleſ.

X. Quòd cùm ipſe Lutherus jactet, ſe certiſſimum eſſe, quòd doctrina ſua non ſit ſua, ſed Chriſti, omnibusq; deneget ſalutem, quicunq; eam non recipiunt; tamen obſervaverim, eum ſubindè de

in 1. ad Timot. cap. 2. Tom. 1 germ. Wittemb. & super Psalm. 45. Tom. 3. in Serm. Conviv. titulo de Prophetis & Patriarchis Item titulo de operibus Dei, & titulo de Christo, & de sola Fide.

doctrina sua dubitare, imò asserere, se credere non posse, vera esse, quæ tradidit & scripsit in libris suis. Nec mirum, cùm alibi fateatur, se ne Christo quidem credere posse, & ejus verbis firmiter confidere, quippè qui affirmet, se plus fiduciæ collocare in sua Catharina & Philippo, quàm in Christo.

XI. Quòd ad hæc solidis argumentis convictus sim, ut affirmare audeam & debeam, gregem Lutheranorum esse populum sinè vera DEI Ecclesia, sinè Sacrificio, Absolutione, Sacramento Altaris, veris Sacerdotibus & ministris; ex quorum numero aliquot annis (proh dolor!) me unum quoq; fuisse fateor, & ex animo doleo, qui neq; ritè, neq; legitimè, seu modo Ecclesiastico vocatus, ministerium Verbi & Sacramentorum apud miseram plebem administravi.

XII. Nec parùm invitatus sum & hâc ratione, quòd Lutherani, conscij sibi de defectu veritatis, & errore, sententiam quandoq; suam munire contendunt Patrum authoritate & testimonijs, quibus ut videantur consentanea & verisimilia tradere, multa & varia ipsorum dicta insidiosè & perperam pro se citant, suasq; hæreses illis affingunt, quin & apertè de illis mentiri non verentur. Atq; ut exempli gratiâ unum atq; alterum afferam: Apologia Augustana affingit S. Augustino, quòd scripserit, peccatum in Baptismo remitti, non ut non sit, sed non imputetur; quod nusquam scripsit S. Augustinus, sed contrarium asseruit quàm plurimis in locis. Similiter Protestantes adversùs Concilium Trident. An 62. asserunt, S. Ambrosium negare, per justos nos ire posse ad DEUM, cùm tamen dicat, per istos (intelligens Paganorum deos) non posse iri ad DEUM: sic vocem, *Istos*, de industria & fraudulenter corrumpentes & mutantes in *Justos*. Sic etiam eadem Apologia Augustana apertè de SS. Patribus mentiri non erubescit, affirmans, veteres Scriptores ante Gregorium nullam fecisse Sanctorũ invocationis mentionem; cùm tamen Divus Athanasius, Gregor. Nissenus, Ephrem, Theodoretus, Ambrosius, Augustinus, Hieronymus, Origenes, & multi alij, qui ante Gregorium extiterunt, non tantùm ejus mentionem fecerint, sed etiam invocationem & verbo & exemplo docuerint. Ne quis igitur talibus eorum imposturis decipiatur, Patres ipsos inspiciat, & locorum ab ipsis citatorum verba & circumstantias sedulò expendat. Facilè enim fallitur, qui temerè credit talibus impostoribus.

XIII. Me item ingenuè comperisse fateor, Concionatores Lutheranos in multis Articulis Turcis & Mahometistis magis patrocinari, quàm Christianis: & ipsorum mores & ritus propemodum per Cacozelian imitari & repræsentare.

Vide Elenchum heret. Authore Gabriele Prateolo.

XIV. Quòd super hæc omnia longâ experientiâ notaverim, quales fructus ipsorum Fides & Religio produxerit, tales videlicet, ut quisq; quod libet, sibi licere putet. Quæ quidem libertas carnis (quam tamen ipsi Christianam appellant) hoc efficit, ut in reprobũ sensum tradantur, & ut inter eos omnis generis scelera ubiq; locorum summâ licentiâ & impunitate grassentur.

Vide Tabulam Staphili de concordia fratrum Evangelicorũ, Conc. 3 habitâ 1546. Tomo 4. fol. 197. pag. 2

XV. Quòd intellexerim quoque, omnes penè Sectas, quotquot hâc nostrâ ætate grassantur, non aliundè, nisi ex ejusdem Lutheri libris & doctrina, tanquam ex scaturigine promanâsse, & propagatas esse.

XVI. Quòd etiam invenerim in ejus Operibus multas acerbissimas criminationes & convicia, quibus omnes suos adversarios proscindere & insectari, sibiq; soli omnem laudem vendicare, & tribuere solet Et non solùm non parcit Prælatis & Theologis: sed nec quidem Rom. Pontifici, Episcopis, Academijs, atq; adeò ipsi Cæsareæ Majestati, Regibus, Principibus, & alijs Imperij Ordinibus, imò etiam Beatis ipsis cum Christo regnantibus, ut sese verum ejus præcursorem esse demonstret, de quo novissimis temporibus venturo jam olim Daniel Propheta, & S. Joannes in Apocalypsi vaticinati sunt, quòd futurus esset rex impudens facie, qui cor suum magnificabit, cuiq; dabitur os loquens magna, & blasphemias contra DEUM, tabernaculum ejus, & eos qui in Cœlo habitant.

XVII. Quòd ex ipsiusmet Scriptis & Tomis perspexerim, non solùm Ecclesiasticas personas, videlicet Pontificem & Episcopos, ac Academias celeberrimas, sed etiam Imperij Status & Ordines, Lutheranam Religionem & fidem, ut summam impietatem & hæresim manifestam, in ipso exortu reprehensam, damnâsse & proscripsisse.

XVIII. Nec parùm & illud me movisse fateor, quòd Lutherani Concionatores usq; adeò oculati sint in peccata, & levissimos nævos Catholicorum, ut eos non solùm diligenter observare, & notare consueverint, sed etiam eosdem pro concione usq; adeò exaggerare, ut ex musca elephantem facientes, universum illorum ministerium, & doctrinam suspectam & odiosam reddant. Cùm tamen è diverso, si ex vita & moribus Fides & Religio judicanda est, nusquam minùs,

quàm apud illos veram doctrinam sonare judicandum sit, quippe qui multis modis Catholicorum flagitia in tam brevi sui novi Evangelij cursu superâsse videantur. Nam ut de sola libidine dicam, cùm ipsi Concionatores uxores ducant, adeo illis non contenti sunt, ut ad explendam insatiabilem suam libidinem frequenter, juxta Lutheri doctrinam, etiam ancillis abuti, & (quod magis fœdum est) aliorum uxoribus vim afferre, commutationemq; uxorum inter se mutuo instituere non erubescant. Quod tam apertè de ipsis affirmare & scribere non auderem, nisi tamdiù inter eos versatus, id certò & crebrò cum multis alijs comperissem. Taceo, quid tentent frequenter inter audiendum Confessiones, quorsùm tam sæpè ægritudines simulent, infirmos visitent, convivia quædam instituant. Hoc unicum libet referre de quodam non infimæ sortis Concionatore, qui mecum pacisci contendebat de commutandis inter nos uxoribus: & ad id faciendum quodammodò me vi cogere volebat, cùm videret, me nullâ ratione in tantum scelus velle acquiescere. Plura id genus præclara facinora pudor prohibet longiùs commemorare.

Ministrorum Lutheranorum admiranda vitæ castimonia, nulli Catholicorum invidâda.

XIX. Non etiam sinè falsitatis opinione paucis abhinc annis videre potui, Lutheranorum Religionem sensim collabi, & intestinis dissensionibus in perniciem & interitum adduci: Concionatores & Academiarum Professores in mutua odia Religionis causâ exardescere, adeò ut nec Superintendens Superintendentem, nec minister ministrum, nec æditum ferat æditius: dominari palàm fœdas partium criminationes, aperta convicia, & execranda anathematum fulmina: in constituenda Religione cuiq; quod libet, licere: nullú esse Disputationis ordinem, nullam dirimendarum controversiarum certam & constantem regulam, nullum veritatis & fidei tutum asylum. Qua ex re gravissimæ existant necesse est & deplorandæ calamitates, & extremæ afflictarum conscientiarum desperationes.

XX. Hîc etiam de barbarica illa ignorantia dicendum est, quæ paulatim inter eosdem Lutheranos ita crevit, ut vix majus incrementum sumere posse videatur. Postquam enim antesignani illorum, qui à Catholicis instituti, doctrinâ majori præstabant, mortui sunt, nullus penè ampliùs restat de verè solideq; doctis viris, qui causam Religionis Lutheranæ paulò accuratiùs agere, vel propugnare possit. Nam si qui sunt, qui sibi aliquam eruditionem tribuunt, illi tamen ridiculè ineptiunt, & rhetoricantur in suis Scriptis & Concionibus, ut vix operæ pretium sit, eas legere vel audire. Nec tamen aliud

eruditio Lutheranorum Concionatorum qualis?

aliud quicquam tractant, quàm vetera suorum Præceptorum mendacia, quæ jam pridem à tot Scriptoribus Catholicis sunt confutata. Undè fit, ut in tanta penuria literatorum, ad administrationem Verbi DEI & Sacramentorum sese ingerant levissimi homines, perfidi Monachi, Sartores, Sutores, Cerdones, Lictores, Carnifices, & similes, ut dignum sit patella operculum, & similes habeant labra lactucas: licèt nihilominùs jactitent & glorientur, se non quosvis, sed tantùm perspectæ probitatis & eruditionis viros ad tractandum ministerium admittere. Contrà verò maximus est virorum Catholicorum numerus, qui excellunt omni doctrinarum genere, sicut eorum libri, quos singulis annis edunt, testantur.

XXI. Quòd etiam meminerim, quàmplurimos ad tantam desperationem venire, ut in tanta fidei suæ certitudine & fiducia, vitam sibi ipsis non dubitent vel laqueo, vel alio supplicij genere extorquere: cujus rei apud eos frequentissima passim extant exempla, quæ quidem vanitatem doctrinæ Lutheranæ in erigendis perterrefactis conscientijs (ut ipsi loquuntur) non obscurè ostendunt. Sed talium desperationum nulla jam me tenet admiratio, quandoquidem & extra Ecclesiam sunt, in qua sola vera consolatio invenitur, & veris ministris Sacramentorum, verâq; absolutione peccatorum destituuntur. Quare mihi non fit verisimile, aliquem ex Catholicis sanæ mentis ullâ ratione flecti, aut persuaderi in posterùm posse, ut à fide sua deficiat ad Lutheranismi impietatem, in quo vix aliud præter meram confusionem omnium rerum, & conscientiarum trepidationem, vel puer septimum annum egressus, animadvertere & agnoscere queat. Quæ quidem res etiam ipsos Lutheranos Concionatores miris modis angit & confundit, ita ut ferè nihil minus verum esse statuant, quàm suam Religionem & doctrinam. Ideòq; simul eam paulatim magis magisq; ipsimet fastidire incipiunt, ut qui noverint, eam verè paradoxon esse conflatum ex longè diversis, & non cohærentibus membris, sinè Verbo DEI, & contra doctrinam Christi, Prophetarum, & Apostolorum; ejusq; promulgationem justo DEI judicio permissam esse, propter scelera & ingratitudinē mundi: nec tamen idem dogma perpetuò mansurum, sed brevi funditùs interiturum esse non solùm suspicantur, sed etiam quodammodò certò sciunt, & paulò pòst, perindè ut illorum majores & antecessores hæretici, re ipsâ experientur. Maxima etiam pars, præsertim vociferatorum & scriptorum, qui inter eos sunt, jam pridem Religionem

gionem propriam unà cum ipſa Auguſtana Confeſſione negligere, & deſerere pergunt, cùm videant ſe eam ampliùs defendere & tueri non poſſe: ſicut apparet ex illis abſurdis, puerilibus, & ridiculis ſcriptis, quibus ad libros Catholicorum tam ineptè & frigidè reſpondent. Undè facilè eſt conijcere, nihil præter fæces & rudera ampliùs apud ipſos reſtare, & omnia ruinam undiq; minari.

Notent hanc ratione omnes Diſsidentes.

XXII. Quòd poſtremò, re totâ benè conſideratâ, animadverterim, me in Lutheranorum cœtu permanere, & eorum doctrinæ acquieſcere non poſſe, niſi velim per ſummam impietatem ſimul damnare omnes pios Majores noſtros, & tot Sanctos Eccleſiæ Catholicæ Doctores, qui ante Lutherum extiterunt. Certò enim didici, eos cum Romana Eccleſia doctrinâ & fide communicâſſe, & Rom. Pontificem pro Chriſti Vicario, & S. Petri in Paſtorali munere Succeſſore agnoviſſe. Certum enim habeo, (ut de alijs Articulis taceam) eos Sanctorum invocationem, Reliquiarum venerationem, & Miſſæ Sacrificium approbâſſe. Certum eſt denique, eos in ea doctrina tuenda, & in Romanæ Eccleſiæ communione conſtantes usq; ad extremum vitæ ſpiritum permanſiſſe: Lutherani autem Rom. Eccleſiam pro meretrice Babilonica, Rom. Pontificem pro Antichriſto habendum contendunt: Sanctorum invocationem, & Reliquiarum venerationem, ac Miſſæ Sacrificium, tanquam ſummam idololatriam execrantur. Vel itaq; profiteri oportet, omnes Majores noſtros, & Eccleſiæ Doctores ac Paſtores hæreticos fuiſſe, atq; ad extremum damnatos eſſe, neq; quenquam vitam æternam conſequuturum, niſi qui partes Lutheri ſequutus fuerit; vel ſi Majores noſtri ſalvi facti ſunt, conſequens eſt, Lutheranos ſalvos fieri, niſi reſipiſcant, non poſſe. Nam ſinè Fide, eademq; vera, una, & Catholica, impoſſibile eſt placere DEO; & conſenſu omnium, extra Eccleſiam non eſt ſalus, Eccleſiam intellige, quæ vera eſt, quæ una, quæ à Chriſto ita ſupra petram ædificata eſt, ut portæ inferi non ſint adverſùs eam prævalituræ, quæ perpetuò eſt duratura. Quod quomodo in Eccleſiam Lutheranorum conveniat, non video, cùm ea paucis abhinc annis primùm ſit exorta, & brevi, ſicut non obſcurè præ ſe fert, ſit interitura. Quomodo item fides Lutherana vera eſſe poteſt, quæ neq; una eſt in ſe, ſed in tot Sectas diſsecta, neq; una cum Majorum noſtrorum, & SS. Patrum Fide? Neq; enim in toto Orbe terrarum demonſtrare poſſunt vel locum aliquem, ubi eorum Fides ante Lutherum prædicata fuerit: aut Scriptorem unicum vel Authorem, qui

qui idem per omnia cum Luthero, vel Confeſſione Auguſt. ſenſerit & ſcripſerit: licèt fatear, in hoc Articulo cum illo hæretico, in iſto cum alio, atq; iterum alio convenire, ut ſuprà dixi.

XXIII. Illud quoq; me maximè permovit à Lutheraniſmo ad Catholiciſmum transmeare, quia Lutherani, & qui ipſos ſequuntur omnes hæretici, quod genus animantis ſint, ignorare videntur, quod ex ipſorum verbis manifeſtè apparet: Dum antiquorum Patrum, & Eccleſiæ Catholicæ Doctorum expoſitiones S. Scripturæ reijcere, quoniam homines erant, & omnium Conciliorum ſententiam improbare, quoniam ab hominibus, qui errare poſſunt, cogebantur, improbare non verentur. Ipſis autem metipſis credendum eſſe, atq; aſsentiendum exiſtimant & præcipiunt: immo contra eos, qui credere & aſsentiri nolunt, iraſcuntur, maledicunt, excandeſcunt, & furore corripiuntur. Iſta ſeriò mecum expendens, tandem conſideravi, ipſos nullatenùs inter ſe convenire. Negant enim, cuipiam hominum in rebus ſalutis eſſe credendum, deindè paſſim, immo ſemper ſibi credendum eſſe contendunt: conſequens itaq; eſt ſatis evidens, eos non eſſe homines. &c. Ideò non licebat mihi cum ejusmodi monſtris commercium periculoſiſſimum ampliùs habere, verùm ad DEUM, qui Homo factus, quantocyùs commeare; & SS. Patribus, quantumvis homines fuerint, ſed per Chriſtum, Doctore gentium Epheſijs atteſtante, dati Eccleſiæ, *quidam ipſorum Apoſtoli, quidam Prophetæ, alij verò Evangeliſtæ, alij autem Paſtores & Doctores ad conſummationem Sanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti, donec occurramus omnes, in unitatem Fidei & agnitionis Filij DEI, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti,* tutiſſimè credere; & Concilijs, in quibus à Patribus decernitur, quod viſum eſt Spiritui Sancto, firmiſſimè aſsentiri.

Pulcherrima retorſio.

NB, NB.

NB.

XXIV. Quoniam Lutherus futura prædicere, & veris Prophetis annumerari voluit, nihil minùs verò effecit, hoc quoq; me ab ipſo ſecedere compulit, & ne adhærerem falſis Prophetis, perſuaſit. Prophetiarum ipſius nonnè iſta falſiſſima eſt? *Intra paucos annos,* inquit, *nullum Templum, Collegium, Sacellum aut Monaſterium, nullus Presbyter, Monachus aut Monialis, nullus item Epiſcopus aut Princeps ſub Cœlo permanere debeat;* cùm eadem omnia propemodùm infinita ubiq; terrarum integra & ſalva permaneant, & in novo Orbe in annos & dies ſemper, DEO Authore, SS. Patrum & Paſtorum miniſterio ſalutari multiplicentur, & usq; ad conſummationem Sanctorum, omni du-

in libello de Reformatione.

bio procul augebuntur: Pseudoprophetæ vaticinio mendaci, potentiæ Divinæ, neutiquam obstante.

XXV. Quia conscientiam meam illa doctrina D. & Magni Basilij, in quam, non puto casu, sed credo DEO inspirante, incideram, ita perterruerat, ut ampliùs cunctandi spatium, hæreticorum sectatoribus familiare, à Lutheranismo ad Catholicismum transmigrandi, spe salutis in me excitatâ, permitteret. Doctrinæ satis efficaciter

in libello de Virginitate.

" in me operatæ, contextus est ejusmodi: Sicut enim Sanctum atq;
" admirabilem Paulum, dum adhuc esset in corpore, alia quidem
" præcesserunt opera: cùm plurimi ex his, qui propter doctrinam
" & conversationem ejus perfecti evasêre, in æternam illum vitam
" præcedentes, sudorum præmia, quos pro illis pertulit, apud justū
" judicem DEUM illi paraverunt: alia verò solutum carneis vin-
" culis, & jam cum Christo regnantem, usq; ad hanc diem conse-
" quuntur, eorum scilicet, qui per eum in sacris Epistolarum ejus
" monitis se ad virtutem exercentes, laudes semper ac præmia præ-
" claro illi duci & Præceptori optimo hinc transmittunt. Sic è con-
" trà alia quidem præcedunt peccata eorum, qui pessimis sermoni-
" bus & operibus læsi, atq; impediti à virtutis tramite, in infernum
" præcesserê, supplicia suæ damnationis authoribus illic paratum:
" alia verò etiam sequuntur, eorum scilicet, qui post ipsorum mor-
" tem, per summam nequitiam & exempla pessima, quæ mundo
" reliquêre, dum eos imitari pergunt, maximè læduntur. Nam sicut
" hodie quoq; beatus David ad veram Religionem & DEI cultum,
" providentiæq; agnitionem mundo perutilis est, & qui propter il-
" lum in Religione proficiunt, huic jam ex rectè factis suis conse-
" quentes ei transmittunt laudum voces. Ita & Marcion, & reliqui
" hæreticorum dogmatum duces, quia per eam perversitatem do-
" ctrinæ, quam mundo invexêre, maximè nocent: cuncti, qui sa-
" lutis suæ damna per eos in hac vita perceperunt, authores perdi-
" tionis suæ, & si dudum vitâ functos, atrocioribus illic supplicijs
" tradunt. Si enim qui scandalizaverit unum ex pusillis hujusmodi,
" morte dignus judicatur: profectò qui tam multos per vitam re-
" probam, quòd perniciosorum operum mundo exempla relique-
" rit, aut in animarum perniciem falsa dogmata ingesserit, scanda-
" lizat, post mortem quoq; omnium, qui suâ causâ pereunt, dignis-
" simè ac justissimè mortis reus habebitur: per singulos eorum, qui
" sui causâ hîc seu vulnerantur, seu moriuntur, authore etiam vul-

" nera

nera mortemq; suscipiente. Hoc totum si Marcioni hæretico, ne- „ dum damnationem æternam, sed pœnarum auctionem, donec errores & blasphemiæ ejus in ipsius Marcionistis vigent & perdurant, efficiunt, quid aliud de Luthero & Lutheranis, timoratæ conscientiæ meæ sentiendum erat, animoq; de salute & vita æterna sollicito, censere, existimare, & definire conveniebat, quàm ne tanto periculo & damno sempiterno, sciens, volensq; cum Luthero & Lutheranis sustinendo, nunc & olim succumberem?

XXVI. Nec minùs me ad Catholicismum amplectendum permovit illa sententia Sancti Athanasij, Archiepiscopi Alexandrini: Nam quamvis, inquit, magistri invicem apud nos sibi succedant, „ nosq; illorum discipuli ab illis acceperimus, quæ sunt Christianæ „ Fidei, nihil tamen indè obstaculi nascitur, quò minùs ob id & ti- „ tulo & re Christiani appellemur: contrà qui hæreticos sequuntur, „ tametsi mille millies successores habeant, omnes tamen nomen e- „ jus, qui primus hæresin adinvenit, referunt. Certè è vita exempto „ Ario, cùm multi ex grege illo ejus vices successionemq; susciperet, „ tamen omnes, qui ejusdem cum eo sententiæ fuerunt, ex Ario no- „ tas suas insigniaq; habentes, Ariani nuncupantur, quod reverà „ eximium & admirabile argumentum est. Nam qui etiam nunc ex „ gentilibus, omissâ idolorum superstitione, ad Ecclesiam veniunt, „ non catechizantium, fideiq; rudimenta tradentium nomina, sed „ Salvatoris in se transferunt, & pro gentilibus Christiani incipiunt „ appellari. Qui verò ex eodem genere ad istos abeunt, aut ab Ec- „ clesia ad hæresin transitum faciunt, nomen Christi derelinquunt, „ & Arianorum vocabulo induuntur: quasi qui non ampliùs Fidem „ Christi retineant, sed Arianæ insaniæ gregales habentur. Hæc ille. „ Quæ dum Lutheranis & reliquis hæreticis sæpiùs accommodabam: mutato nomine, ad ipsos similem impietatem pertinere animadverti. Itaq; nolui diutiùs vel ipsis gentilibus, in negotio veræ Religionis imprudentior, ne dicam impudentior, esse.

Oratione 2 contra Arianos.

XXVII. Quia perterritus eram illâ intolerabili blasphemiâ hæresiarchæ Calvini, quam legi in ipsius Institutione, impressa per Stephanum Robertum, A. 1553. sic ore impudenti & stylo temerario prolata: *Christum sic nobis coadunatum, sic nos illi vicissim insertos esse, adeòq; in unum corpus cum ipso coaluisse, ut quicquid ipsius est, nostrum vocare liceat. Hinc sequitur, ut nobis securi spondere audeamus, vitam æternam nostram esse, cuius ipse est hæres: nec Regnum Cœlorum,*

Cap. 18 Parag. 2

quo iam ingressus est, posse magis nobis excidere quàm ipsi: rursùs peccatis nostris non posse nos damnari, quamdiù ipse non damnatur: cùm ea sibi imputari voluerit, acsi sua essent. Hæc ille. Sed amice Lector, considera mecum hominis stolidi excæcatam præsumptionem, contra Scripturam & rem manifestè factam, ab ipso deblateratam. Si enim non contingit, excidisse à Christo ipsi coadunatos, curnam Apostoli in Cæna Christo in Sacramento accepto, ab eodem tam fugâ, quàm abnegatione ipsius exciderunt? Neq; minor est ista præsumptio mendax, peccatores non posse damnari, quamdiù ipse non damnatur. Cùm verò Christus nunquam damnabitur propter peccata, quæ non fecit, nec dolus inventus est in ore ipsius, peccatores ergo nunquam etiam damnandos. Quicunq; autem vel primis labris S. Scripturam attigit, quonam modo hoc concedere potest? Præterea si pia & vera ista assertio ejus fuit, cur eandem in posteriori editione ejusdem Institutionis; per eundem Stephanum Robertum A. 1559. Genevæ impressæ, sustulit? dum jam sex annis eâdem temerariâ, mendaci, blasphemâ assertione plurimos dementâsset, & in ignem æternum destinâsset. Veritus itaque, ne talis vel similis præsumptio tam in Luthero, quàm in Calvino, & Sequacibus illorum damnabilis, Sathanâ suggerente, me aliquando irretiret, ad Catholicismum, à præsumptionibus semper liberum, alacriter confugi: ab eodem, donec spiritus vitalis hos rexerit artus, DEI gratiâ adjuvante non discessurus.

XXVIII. Inconstantiam quoq; & levitatem Lutheri, & aliorum hæreticorum, jam amplius sustinere non potui, quam multis Sæculis ante me S. ille Athanasius, Archiepiscopus Alexandriæ, consideravit, & ita exsculpsit: *Quotannis in unum conveniunt hæretici, veluti qui tabulas pactaq; scribant, simulantq; se pro Fide scripta conficere, mirè interim & fœdi & ridiculi, cùm Scripta eorum non modò ab aliis, sed etiam ab ipsismet explodantur. Nam si fidere ausi fuissent prioribus suis Scriptis, non secundò scripsissent, neq; illis denuò repudiatis ad tertiam scripturam prosiliissent: prorsùs studio habentes, ut rursùs ea mutent, vel si pusillum temporis intercesserit, vel occasionem nacti fuerint, pro ipsorum consuetudine insidiandi. Tunc enim cùm insidiis student, maximoperè se simulant de Fide scribere. Ergo dum perpetuò scribunt, suamet ipsi immutantes, incertam suam fidem, vel potiùs certam infidelitatem dementiamq; ostendunt, utq; Christi perduelliones remanentes, alios in errorem abducant.* Cum istis ergo inconstantibus & fraudulen-

contra Arianos Orat. 1.

dulentis genijs ipsorum, & ingenijs fallacibus, num solitò permanere, an eosdem merito deserere debebam, pio unicuiq; dijudicandum relinquo. Simulq; S. Martyris Ignatij doctrinâ unicuiq; meo exemplo imitandam propono: *Ne errate Fratres mei, qui veritatis desertorem Schismaticumq; sequitur, in Regni DEI hereditatem is minimè veniet. Quiq;, quem falsa docentem sequitur, non deserit, ab hocq; ipse fit apostata, ad gehennam is condemnabitur quoque. Nam neq; à pijs discedendum est, neq; cum impijs permanendum.* Epistolâ 6.

XXIX. Ut institutum meum salutare, recedendi ab hæresi, & ad Catholicismum accedendi accelerarem, S. Scripturæ plurima loca, & SS. Patrum gloriosa exempla, de cavendis hæreticis, & nisi caverimus, supplicijs propterea sustinendis, passim annotata me extimulârunt.

XXX. Sed neq; minus me ab hæresibus secedere, & Catholicis adhærere permovit cujuspiam benè docti & pij Theologi Tabella, mihi ab amico exhibita; quam cùm inspexi, & diligenter expendi, partim gavisus sum ex ijs, quæ in eadem sunt jucunda: partim exhorrui ab istis, quæ continet tristia.

XXXI. Quia ritum Cœnæ illius Sacratissimæ Dñi nostri JESU Christi per Catholicos celebratum, Lutheranus existens, contemnebam, odio habebam, & persequebar ideò, quòd contra Christi intentionem & institutionem, atq; Apostolicam functionem, sub una tantùm specie Corporis, subtractâ alterâ specie Sanguinis, multitudini plebis dispensatum esse considerabam. Factus autem Catholicus, ea de re cum Catholicis conferendo, tandem comperi, me Lutheranis usq; adeò adhærentem, cum salutis meæ discrimine, ad placitum ipsorum corruptum, vehementer aberrâsse. De Cæna enim Domini Eucharistica deinceps comperi, eundem bis habuisse sermonem: alterum ad multitudinem magnam trans mare Galileæ, inter cætera sic: *Ego sum panis vivus, qui de Cœlo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis quem ego dabo, Caro mea est pro mundi vita;* alterum verò sermonem ipsum habuisse in extrema illa, & Passioni proxima Cæna, non ad multitudinem, sed tantùm ad Apostolos duodecim, cum quibus sedebat, & Cænam illam suam desideratissimam manducabat, cujus quidem sermonis hæc verba fuerunt: *Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur, hoc facite in meam commemorationem. Similiter & Calicem postquam cænavit, dicens:* Ioan. 6. Luc. 22.

Hic est Calix novum testamentum in meo sanguine, qui pro vobis fundetur. Dum utrumq; horum sermonum Christi cum Catholicis meis confero, hoc primùm conspicio, quia priori aliud esse dictum plebis multitudini, posteriori verò duodecim Apostolis; sed tamen in eundem finem. Plebis multitudini datus est panis vivus, cœlestis, mannæ Patribus datæ neutiquam æquiparandus: primò ad commemorationem Passionis, deinde ad vitam æternam acquirendam & utifruendam. Præter ea autem Apostolis, futuris tandem Sacerdotibus, utrumq; hoc quidem collatum, sed quod multò majus est, ipsis concessum verbis illis, HOC FACITE; quod SS. Patres dono interpretationis Scripturarum definiverunt, id est, repræsentate Passionem Christi, consecrate, offerte, & sacrificate. Undè manifestè constat, plebem, seu sæculares, benè esse contentam debere unâ specie Cœnæ Domini Eucharisticæ, cùm eidem primo sermone commemoratio Passionis Christi pro mundi vita perpessæ, illaq; vita æterna eâdem Passione meritoria tribuatur: Sacerdotibus autem Apostolicis utramq; speciem separatim esse percipiendam, ideò, quia Sacrificium JESU Christi repræsentant, in quo sanguis à corpore tunc separatus fuit. Neq; laudabili consuetudini hoc obstare potest, quia D. Paulus Corinthijs sub utraq; specie hoc Sacramentum Eucharistiæ seu Cœnæ Domini administrabat; quia in illa infantia Ecclesiæ hoc plerumq; fiebat, quod esse interim utile potuit, non quod meritò fieri debuit. Hujus inter alia exemplum est notissimum, ille Baptismus Apostolorum, quem conferebant in nomine JESU, non autem in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti, secundùm expressum mandatum Christi. Quod an hoc modo fieri poterat, scio negaturos pusillanimes, sed frustrà. Hocq; ideò, quia ab Apostolis prudentissimè factum & institutum illud, quod maximè ad Christum tunc cognoscendum pertinebat, Apostolorum Successores usq; ad consummationem Sanctorum futuri, si hoc imitantur in Cœnæ Dñi alterius tantùm speciei distributione sæcularibus, non peccant; præsertim dum non unum, sed utrumq; præmissum sermonem Christi, in eadem materia ab ipso factum, considerant. Rationabiliter ergo factum est, ideò plebem, seu omnes sæculares debere esse contentos unâ specie, quia ex eadem hoc quod ipsorum est, percipiunt commemorationem Passionis Christi, & vitam æternam: quod amplius in eadem Cœna fit, ad illos non pertinet, videlicet consecrare, repræsentare, sacrificare; quoniam non sæcularium, sed Sacerdotum hoc pro-

prium est. Ex hoc uno meo cum Catholicis pio discursu, plurimùm fui confirmatus ad Catholicismum, & maximè labefactatus ad sequendum Lutheranismum, vel quemvis hæreticismum. Confirma hoc DEUS, quod operatus es in nobis.

XXXII. Existens Lutheranus, in persequenda Ecclesia Catholica, illud mihi unicum delectabile erat, ut signum Crucis Papistis, ut tunc dicebam, semper & ubiq; usitatissimum negligerem, odio haberem, atq; per omnem occasionem mihi & meis abominabilem redderem, tanquàm characterem aliquem magicum, & figmentum hominum superstitiosorum, magis diabolo in necromantia ipsius accepto, quàm DEO in Cæremonijs Ecclesiasticis grato. At cùm ex Tertulliano, Origene, & SS. Cypriano, Ambrosio, Hieronymo, Augustino, Chrysostomo, Hilario, Gregorijs, Athanasio, Cyrillo, virtutes ejus, & plurimos, eosdemq; admirabiles legi effectus, & mecum seriò expendi, statim hoc ipsum signũ admiratus & exosculatus sum, illudq; mihi impressi. Cùm autem inquirebam & disquirebam, undè nam tanta virtus characteri inesset? DEO dirigente credendum est, me accepisse inter alios librum Confessionis Catholicæ, Illustriss. olim Cardinalis Stanislai Hosij Poloni, cap. 10. signi Crucis, ex Innocentio Papa, hoc nomine III. in libro 2. de Sacri Altaris mysterio, jucundissimam designationem ejusmodi: In Cru ✠ ce videtur totius Fidei nostræ compendium contineri. Tribus enim digitis in unum conjunctis, significatur SS. Trinitatis & ejusdem unitatis mysterium. Ducitur verò altera pars seu linea Crucis, à vertice capitis, sive frontis, usq; ad umbilicum, ut indicetur, ex hac Trinitate & unitate Divina, de summo Cœlo egressio in viscera Matris, & Incarnatio illa ineffabilis Filij DEI, ut ex purissimis sanguinibus illius carnem nostram susciperet. Deindè à sinistro brachio ad dextrum, altera pars seu linea Cru ✠ cis continuatur, ut causa ejus Incarnationis exprimatur. Nam propterea descendit de Cœlo in terram, propterea reliquit domum suam, dimisit hæreditatem suam, dedit animam suam in manus inimicorum suorum, ut nos, qui eramus à sinistris inter hœdos collocandi, transferret ad dextram inter oves suas, ubi vocem illam desideratam audire nobis liceret: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.* Talis & tantà meditatio mysterij S. Cru ✠ cis, & ejusdem per Catholicos pios ad capita veræ Fidei applicatio, non potest, nec debet dici simplex character, non magica

aut

" aut necromantica nota. Et quoniam dæmones credunt & contre-
" miscunt ad hoc Symbolum Fidei, quomodo subsistere poterunt,
" & ipso conspectu non statim cum suis machinationibus fugere.
" Ideóq; dæmones & præstigia ipsorum apud Lutheranos & hære-
" ticos habent locum, quia mysterium S. Cru ✠ cis contemnunt, o-
" dio habent, & à se excludunt. Ideò quoq; & Catholici simplices
" contra dæmones & adversa quæq; sæpè non prævalent, quia figu-
" ram ✠ tantùm facere solent, sed hoc mysterium ejus, quod in se
" continet, non meditantur. Ego ut, quod verum est, ingenuè fa-
tear, diabolum mihi diverso modo persuadentem, & ut in *Luthera*-
nismo permanerem variè sollicitum, Catholico hoc more signum
Crucis mihi imprimendo, insidias & tela nequitiæ ejus per gratiam
DEI toties, & cum profectu corporis & animæ superavi. Agite er-
go Lutherani, hæretici omnes sapite, ut sequamini exemplum me-
um, hac quoq; in re, ut mihi ita & vobis futurum salutiferum. Ca-
vete, ne tam in ijs, quæ adduxi, ampliùs hæreatis, & diutiùs erretis,
quàm in reliquis vestris delirijs, per Antichristum vobis inductis,
sitis justo Christi judicio in æternum damnabiles.

XXXIII. Ad easdem causas hactenùs inductas hæc quoq; ac-
cessit, quia in legendo brevi quidem, sed devoto libello D. Ephrem
Syri, de Armatura Spirituali, ex eodem, quid post consummatione
nostri, & quid in consummatione mundi nobiscum futurum sit, co-
" gnovi, quod ibidem ita expressum legi: Quo animo nos esse opor-
" tet in extremo judicio? quale nos gaudium excipiet, cùm ad dex-
" teram Regis separabimur? quanto exultabimus gaudio, cùm am-
" plectentur nos justi omnes? illic nos amplexu suo refovebunt A-
" braham, & Isaac, & Jacob, Moyses, Noë, Job & David, Prophetæ
" Sancti & Apostoli, & Martyres, omnes denique; Sancti, qui DEO
" placuerunt, cùm in carne præter carnem viverent, atq; salutabunt
" te, exultantes in salute tua. Quales nos tunc futuros existima-
" mus, cùm dicet Rex his qui erunt ad dexteram, verba illa lætitiæ
" & suavitatis plena: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum*
" *vobis regnum à constitutione mundi.* Cogita posteà etiam perditio-
" nem peccatorum, qualis eos confusio apprehendet, quando sisten-
" tur tribunali horrendo, coram justissimo Judice, nullam habentes
" excusationis viam: cùm loquetur ad eos in ira sua, & in furore
" suo conturbabit eos dicens: *Ite maledicti in ignem æternum, qui*
" *paratus est Sathanæ & angelis eius.* Heu qualis ille locus est, ubi
" fletus

fletus & stridor dentium resonat, quem ipse quoq; Sathanas hor- „
ret? quàm horrenda & terribilis illa vox futura? Si in unum col- „
ligantur omnia tonitrua & fulmina,quæ ab initio mundi hactenùs „
usq; fuerunt, & deinceps ad consummationem ejusdem mundi „
futura sunt, unumq; simul sonitum faciant, non tam ille horren- „
dus & terribilis fieret, quàm iste erit. Si evenient ista peccatori- „
bus, quantò magis hæreticis, qui Fidem nudam, informem, ad ju- „
stificandum jactant, opera bona, peccatorum virus reprimentia, „
flocci faciunt. Si ergo hic S. Pater me suâ doctrinâ hâc salutari ad „
resipiscendum, & hæresin deserendam permovit, idem, ut mei tunc similibus efficiat, ex animo pro charitate Christiana eisdem opto & efflagito.

Quare ex hujusmodi omnibus causis, pro ingenij & doctrinæ mediocritate inductis, mihi nullâ ratione salutem meam negligendam esse duxi, sed ad antiquæ, veræ Ecclesiæ castra mihi esse convolandum, in qua tot Sancti & præclari Majores nostri sanctè & piè usq; in finem militârunt, ubi sunt veri Pastores, ubi verum DEI Verbum annunciatur, vera Sacramenta administrantur, verus DEI cultus viget, & vera salus expectanda est. Ad veram itaq; salutem, salutaremq; veritatem sectandam, omnes eodem errore, quo ego fui, fascinatos invito, DEUMq; precor, qui dixit de tenebris lumen splendescere, ut veritatis suæ luce eorum mentes illustrare, & ad salutis suæ portum dirigere & perducere suâ benignitate dignetur, ut fiat unum Ovile, & unus Pastor, & servemus in una spe vocationis nostræ unitatem Spiritûs in vinculo pacis. AMEN.

Superiùs, præcipuè autem pag. 856. mentionem fecimus de doctissimo Christiano Helwich, quondam in Academia Regiomontana Philosophiæ & Medicinæ Doctore, qui, postquam DEI gratiâ factus sit Catholicus, edidit librum sub titulo: *Manuductio Regiomontanorum Theologorum Professorum ad Catholicam Ecclesiam ex varijs ipsorum sententijs adornata, Anno Dni* 1698. *Glacij impressa*; quo libro cùm fortè plures caruerint, aliqua ex illo hìc apponere placuit, ut clarè pateat, quàm alieni fuerint præcipui Doctores Regiomontani, nempè Christia. Drejerus, Melchior Zeidlerus, Joan. Philip. Pfeifferus, &c. à doctrina Lutherana, Catholicamq; sententiam in multis tenuerũt, condemnantes contrariam.

Pag. 1. Cap. 1. usq; ad pag. 29. fortissimè & evidentissimè probat, solam Ecclesiam Cathol. esse veram Christi Ecclesiam, cæteras falsas, quod etiam §. 4. ex Drejero l. c. p. 14. num. 16. & seq. deducit.

Pag. 29. Cap. 2. manifestè ostendit, quòd Cathol. Ecclesiam Catholici Romani, Lutherani, Calvinistæ, non constituant ex eo, quòd in multis nullam habeant connexionem, membra autem unius Ecclesiæ debent se adinvicem mutuo amore prosequi, & idem sentire. De discordijs in multis inter Catholicos & Protestantes nullum est dubium, ut in Nota Ecclesiæ una superiùs ostendimus. Item inter Lutheranos & Calvinistas pleni sunt libri illorum, continentes multas discordias, ut etiam superiùs clarè demonstravimus ex ipsorum testimonijs, de perpetua & nunquam reconciliabili discordia, quam quasi testamento tam Lutherus, quàm Calvinus, suis Sequacibus reliquerunt, ut nunquam inter se conveniant, placuit ex hoc libro aliqua apponere. Non enim pluribus ignotus est Fasciculus Controversiarum Eckardi, in cujus prima Præfatione ad Georgii Saxoniæ Ducem hæc habet: *Ex Articulis cardinalibus & fundamentalibus ne unum quidem Theologia Calvinistica inviolatū nobis relinquit.* Et in altera Præfatione ad Elect. Saxon. hæc habentur: *Cùm tam inter summum cœlum & immam terram tanta non sit distantia, quanta inter Augustanam Confessionem & Calvinistarum heterodidascalias, nec magis inter Calvinistas & Augustanæ Confessionis Theologos, quàm inter Christum & Belial fraternitas iniri, aut coniunctio fieri queat.* Multis etiam obvia sunt Scripta Nicolai Hunnij de fundamentali dissensu doctrinæ Evangelicæ Lutheri & Calvini, Hulsemanno Calvinismus irreconciliabilis Friderici Balduini, Wittemberg. Professoris, Disputatione de Baptismo Calvinistarum, de Eucharistia, de Christo, eorundem de dissensu maximè fundamentali loquuntur. Unum supererat, ut Calvinistis alius Deus tribueretur; fecit tamen & illud Affelmannus, Profess. Rostoch. in Triade Syllogismorum Anti-Calvinisticorum. &c. Imò novimus & legimus libros Lutheranos, quorum fert titulus, quòd Lutheranorum judicio, Catholica Professio melior sit Calvinistarum doctrinâ. D. Kuchnæus in suo de Schismate Opusculo in hac sententia est, quòd magis *Calvinismus sit irreconciliabilis, quàm Papismus.* Danhauerus librum scripsit, *cur in sugge-stu ita dictos Calvinianos condemnare non possit?* Legat, cui suppetit tempus, Scripta Protestantium, Jodocum Coccium in Thesauro Catholi-

tholico Tom. 1. lib. 8. art. 10. pag. 85. Quomodo ergo unam conſtituent Eccleſiam Lutherani & Calviniſtæ, cùm ſe adinvicem tam turpiter condemnent? ſi verò Lutherani veram apud ſe conſtituant Eccleſiam, quare non etiam & Calviniſtæ, cùm utriq; à ſe adinvicem ſeparati, & ab alijs cœtibus, pauci admodùm erunt. Undè tanquam firmum ratumq; habendum, ſi Eccleſia Lutherana & Calviniſtarum non ſunt Eccleſiæ veræ Chriſti, prout de facto non ſunt, cùm ſint privati cœtus ſibi adinvicem in multis contrarij: eo ipſo ſufficientiſſimè ſequitur, Romanam Eccleſiam eſſe veram Eccleſiam Chriſti unicam, quæ eſt Catholica, id eſt Univerſalis, ut opponitur omnibus privatis cœtibus, de qua rectè Regiomontani, (ait Author p. 53) miſſis Lutheranorum opinionibus, ſententiam Cathol. Eccleſiæ amplexi ſunt, & cum ea Lutheranos poſtulârunt hæreſeos.

Pag. 54. Cap. 3. oſtendit Author ex Drejero, Orat. de Orthodox. Theologiæ Chriſtianæ, principium proprium eſſe Divinam revelationem, quæ cognoſcitur ex Scripturis Vet. & Novi Teſtamenti, cùm autem hæretici pervertant S. Scripturam, ut ſuperiùs in Diſcurſu de S. Scriptura oſtendimus, qui eſt verus ſenſus illius, quæ Confeſſio Cathol. Eccleſiæ cognoſcitur ex communi conſenſu Patrũ, & Conciliorum Decretis, ab Eccleſia Cathol. approbatorum; non autem plebis, ſive laicorum opiniones reſpiciamus, illi enim ad judicium de doctrina aut diſciplina Eccleſiæ ferendum, nunquam admiſſi fuerunt, qui Paſtorum ſuorum ſententias in omnibus, ut par eſt, ſequi, non præire tenentur, ſecundùm Vincent. Lirinenſem in Common. cap. 3. ut etiam ſuperiùs ex Drejero p. 211. oſtendimus.

contra Lutherũ, qui ait, de doctrina cognoſcere ad omnes pertinet.

Pag. 67. §. 4. ait: Ex hoc principio aſſiſtentiæ Spiritûs S. deductæ ſunt Concluſiones Theolog. Regiomon. pleræque, quas Regiomontani contra Lutheranos communiter defendunt, nec dubium eſt, quin omnes Catholicæ propoſitiones creditu neceſſariæ ita deduci queant. Sed hîc nebulas multi obijcere ſolent, & cùm probare videantur aſsertiones ſuas, ex hoc principio reverà nihil probant, quod evadit manifeſtum, ſi Concluſio probanda conferatur cum dictis Patrum & Epiſcoporum, nempè antiquæ Eccleſiæ, v. g. Proteſtantes defendunt Communionem ſub una ſpecie illicitam, ad probandum hoc, farraginem ingentem dictorum Patrum corradunt, teſtantium, ſuo tempore populum ordinariè utramq; accepiſſe ſpeciem, aut Communionem ſub utraq; ſpecie eſſe licitam. Etenim magno conatu nihil agunt: utrumq; enim conceditur à Catholicis

ex eo, quòd Ecclesiæ semper licitũ fuerit statuere, unam vel utramq; accipiant, ut superiùs clarè ostensum est; id verò in quæstione est, an Patres Communionem sub una damnaverint, tanquam illicitam? & tum ab ullo Protestantium ex primis quinq; Sæculis afferri perspicua velim, quod Protestantes scio benè id nullum præstitisse hactenùs, nec præstiturum in posterùm.

Pag. 71. Author ait: Tibi verò si non vacat consulere Patres, imitere Regiomontanos, qui uno verbo Catholica dogmata nominabant, in quibus Occidens & Oriens conspirant, non obstantibus quibuscunq; Lutheranorum, Calvinistarum, aliorumq; assertionibus. &c.

Pag. 73. §. 6. ait: Huic principio tantò constantiùs inhærebit is, qui perpendet occasionem, quâ ex Lutheranis cœtibus, duce Luthero, proscriptum fuit, cùm ab initio premeretur nova Lutheri inauditaq; doctrina auctoritate Ecclesiæ, & hoc principio everteretur, quæsivit refugium in Sacro Codice, causatus, S. Scripturam judicem esse omnium controversiarum: ut verò præoccuparet Objectiones, quæ prævidit, S. Scripturam egere explicatione, multaq; dogmata Christiana, quæ totus Orbis defendit, in illa non contineri, statim novas invexit sententias, S. Scripturam esse clarissimam, ita ut à quovis intelligi possit, &c. & cùm tantâ evidentiâ S. Scriptura sit, frustrà Ecclesiam judicium sibi soli vendicare, hinc lectio Scripturæ cuivis sinè discrimine permittenda, & judicio omnibus fidelibus; quæ novitas prurientibus auribus plebis gratissima fuit, plaudentis sibi novum tribui tribunal, coram quo Episcopi, Presbyteri, Magistri causam dicere cogerentur. &c. DEO verò gratiæ agendæ, quòd veritas hæc non potuerit opprimi, sed vi eruperit apud rigidos etiam Lutheranos. Hinc ipsimet libri Symbolici provocant ad testimonium Ecclesiæ; Augustana Confess. art. 21. Apolog. Conf. August. pag. 59. Corp. Doctri. Pruten. pag. 25. 154. Form. Concord. pag. 600. 756. 832. 833. Chemnic. Part. 1. Exam. pag. 104. At si secundùm Lutherum S. Scriptura in omnibus est clara, ad quid posteri illius provocant ad testimonium Ecclesiæ?

NB. Astus Lutheri.

Pag. 80. inducit Drejerum Orat. de Orthodox. lit. C. 3. p. ult. qui ait: *Hæreticus est, qui contra Ecclesiæ Catholicæ definitionem Scripturam interpretatur, eamq; interpretatione pertinaciter defendit; imò & hæretici dicuntur heterodoxi, quia &c. diversum quid sentiunt, & defendunt à definitionibus Cathol. Ecclesiæ, iisq; sua placita & inventa* *æstimant*

æstimant potiora. Vincent. Lirin. Monitorio aureo ait: *Nullam partem Catholici dogmatis abdicat, quia abdicatâ quâlibet parte Catholici dogmatis, alia quoq; atq; alia, ac deindè alia quasi iam ex more & licito abdicabuntur, porrò autem singulatim partibus repudiatis, quid aliud ad extremum sequitur, nisi ut totum pariter repudietur.* Is verò nullam partem Catholici dogmatis abdicat, qui cum pridem damnatis hæresiarchis plane nullum habet commercium in ulla propositione, definitione, argumentatione, cum pertinacia. An verò Catholici id faciant, an Lutherani, jam quæritur. Stabilimus verò judicio Regiomontanorum Professorum, quorum testimonium minùs rectè detrectabunt Lutherani, nullo unquam beneficio à Catholicis affecti, ab ipsis verò liberaliter habiti sunt, & hinc credibile non est, eos erga Lutheranos fuisse abreptos, aut amore quodam intempestivo in Catholicos fuisse ductos. &c.

Pag. 84. ait: Nullius verò, quantùm memini, hæreseos Doctores illi Catholicos egere reos, nec Zeidlerus in Tractatu de definitione hæretici, Catalogo hæresium Romano-Catholicos inseruit, pag. 105. contentus, Articulum de remissione peccatorum lustrâsse, eam nobis per solam fidem in Christum obvenire, Lutheranorum fert sententia. In Apolog. Conf. August. de Justificatione pag. 73. invenitur Articulus, *quòd remissionem peccatorum solâ Fide in Christum consequamur.* Ab initio statim disertè Apologia ait: *Solâ Fide in Christum, non per dilectionem, aut propter dilectionem, aut opera, consequimur remissionem peccatorum.* Hanc sententiam hæreticam esse, te Regiomont. Professores docebunt. Zeidlerus in Colleg. Controv. Th. 5. §. 37. Sect. 1. *Jam varia sunt, quorum interventu remissionē peccatorum consequimur, necessaria est Fides, necessaria insuper pœnitentia, ut quis peccata admissa agnoscat, atq; ex animo doleat, quin ab illis abstinere inposterùm, & vitam emendare inposterùm propositum habeat, requiritur & hoc, ut proximo, si is fortè fuerit offensus, offensas condonet, ad hæc supplicem quoq; DEO fieri oportet, & veniam ab eo precari, ad exemplum publicani. Quòd si enormibus & prægrandibus, ijsq; notorijs delictis fortè alicui cœtui offendiculo fuit, clavibus insuper Ecclesiæ, antequam Eucharistiam accipiat, sese submittere cogitur.* En quot modos consequendi remissionem peccatorum docuit Zeidlerus, quibus Drejerus in Orat. Inaugurali in promot. Philip. Pfeifferi, & Behmius defendit ex Scriptura & Patribus, septem modos consequendi remissionem peccatorum, & his enumeratis à Zeidl.

addit ardentem dilectionem, eleëmosynam, martyrium, baptismū sanguinis; hæc omnia pugnant cum August. Confess. & Apologia. Drejerus in Orat. de Syncr. lit. K f 1. ait: *Voluntatis ex dilectione erga Ecclesiam tanquam Matrem nostram profluentem requiri præter Fidem in unoquoq; Ecclesiæ membro omninò asserimus, ne adversùs Ecclesiam insurgat, etsi non ob defectum Articuli Fidei, tamen propter istam inobedientiam anathema fiat. Quamprimùm enim aliquod dogma Ecclesiæ universæ esse ex propositione sufficienti cognoscimus, illud amplecti & approbare sinè dubitatione tenemur.* At verò ubi talis promptitudo, ubi plenis buccis Statuta Ecclesiæ irridentur, cùm ipse Lutherus præiverit exemplo, comburendo Jus Canonicum.

NB. ☞

Pag. 132. ait: Gratulor Regiomont. Academiæ, quòd rectiùs cæteris sapiat in Controversia, an Concupiscentia in homine verum proprièq; dictum sit peccatum? In Disput. Inaugurali pro loco Profess. 2. approbata à D. Sandio, D. Deutschius ita scribit §. 21. *Si peccatum intelligas, quod hominem reum facit, atq; DEO exosum, negandum est, eam* (Concupiscentiam) *esse peccatum.*

Pag. 134 ait: Benedictus DEUS, qui inter Lutheranos excitavit, qui cum Leone X. Lutheri errores damnant, & quàm justè Lutherus damnatus sit, ostendunt; nam hic D. Deutschius Art. 3. Lutherum à Leone X damnatum, & ipse damnat, negans, Concupiscentiam jam eo sensu peccatum esse, quòd hominem DEO exosum reddat, eumq; damnet.

Pag. 140. ait: Doctor Alberti agnoscit Luth. sententiam Sess. 6. Can. Concil. Trid. anathemate percussam: *Si quis liberum arbitrium post Adæ peccatum amissum & extinctū esse dixerit, anathema sit.*

Pag. 146. ait: Veram hanc Chemnitius moderatione egêre cernens interpellavit, dum Gerardus compulsus est fateri, Catholicorū sententiam, prout à Bellarmino exposita, nihil incommodi habere. &c. DEI admirabili providentiâ factum, quòd ipsi Lutherani millies Lutheri doctrinam refutârunt, damnârunt, ut superiùs de Rintelensibus Theologis ostendimus.

Pag. 154. Lutherus Wittembergæ An. 1535. in quadam Disputatione ait: *Propositionem, bona opera esse necessaria ad salutem, volumus damnatam, abrogatam, ex Ecclesiis & Scholis nostris penitùs explosam.* Quàm tetra hæc sit hæresis, ex Zeidleri verbis in Colleg. Controvers. Sect. 2. Thes. 1. collige: *Studij Sanctimoniæ necessitatem negârunt Simoniani, Nicolaitæ, Basilidiani, Valentiniani, Eunomiani, & alij*

NB.

alij tales, & ideò anathemate percuſſi ab Eccleſia Catholica. ut videre eſt apud Iren. lib. 1. cap. 1. 20. & 21. Theodoret. lib. 1. hæret. fab. Auguſt. lib. de Hæreſibus.

Pag. 157. Le Blank in Theſ. pag. 582. Forbes in Conſiderat. pacifica pag. 125. *Negari nec poteſt, nec debet, multa de operum neceſſitate ad ſalutem à Luthero eiusq; aſſeclis ſequacibus rigidioribus admodùm incommodè atq; etiam inconſideratè dicta, quæ quocunq; demùm ſenſu vel reſpectu dicta fuerint, nos pravo aliorum more non excuſamus, nedum defendimus.*

Pag. 164. D. Sanden in Collegio Catech. c. 44. & 16. Collegarum ſententiam affert. *Nos,* inquit, *ſuperaddita quinq; non rejicimus, ſed ſolùm Sacramenta eo ſenſu, quo ſunt Baptiſmus & Euchariſtia, eſſe negamus.*

Pag. 168. De Liturgijs Zeidlerus in Tractat. de Pondere Controverſ. §. 126. ait: *Rectiùs retentæ fuiſſent Liturgiæ cum annexis Ceremonijs ab initio in Eccleſia uſitatis, & adhuc hodiè in univerſo Chriſtiano Orbe obtinentibus.*

Pag. 169. §. 4. *Panis in Euchariſtia propriè Corpus Chriſti, non per unionem, ſed per mutationem.* Hæc eſt Theſis Zeidleri in Colleg. Controv. Sect. 3. Subſtantialem verò eſſe eam, docet §. 12. in quo hæc leguntur: *Eiusmodi ſubſtantialem mutationem in Euchariſtiæ Sacramento ſemper agnovit Eccleſia, adeò, ut etiam Celeberrimi eius Doctores non veriti fuerint ſcribere, quòd elementa panis & vini propter mutationem hanc ſua amittant nomina, & non panis ampliùs & vinū, ſed Corpus & Sanguis Chriſti ſunt dicenda.* Cyrillus Hieroſol. Catech. 4. Myſtag. ait: *Pro certiſſimo habeas, panem hunc, qui videtur à nobis, non eſſe panem, etiamſi guſtus panem eſſe ſentiat, ſed eſſe Corpus Chriſti.* Et §. 13. monet, Chriſtianum non oportere ſenſibus inhærere, ſed animum elevare ad id, quod credendum Salvator propoſuit, quodq; *poſt conſecrationem relinquitur in Menſa Domini, non eſſe panem nec vinum, ſed Corpus & Sanguinem Chriſti, quatenùs iudicium non ex ſenſibus, ſed ex fide procedit; Fidem enim non eſſe eorum, quæ oculis patent, aut ſenſibus dignoſcuntur, ſed eorum, quæ non cernuntur.* Hæc quantùm ſint Lutheranis adverſa, in propatulo eſt pag. 178.

Zeidlerus adducit S. Cyrillum.

Pag. 178. Wernero etiam ſeni ſemper in ore fuit illud S. Auguſtini lib. 3. de Orig. animæ cap. 9. *Noli credere, noli docere, infantes, antequam baptizentur, morte præventos, pervenire poſſe ad originalium indulgentiam peccatorum, ſi vis eſſe Catholicus.*

Pag.

Pag. 180. Concord. de peccato Orig. & Concupisc. Wormatiæ inita An. 1541. hæc habet: *Consentimus, in Baptismo reatum peccati Originalis remitti cum omnibus peccatis, per meritum Christi; manere autem, non solùm Apostolicis Scripturis, sed ipsâ etiam experientiâ docti sentimus, Concupiscentiam vitium naturæ, infirmitatem, morbum, de quo quidem morbo in renatis inter nos convenit, quòd maneat materiale peccati Originalis, sublato formali per Baptismum. Materiale autem peccati vocamus, quod ad peccatum inclinat.* Quis Catholicus meliùs dicere poterat, quàmq; contrarium sit Luthero & Calvino? Vide Discursum de Concupiscentia.

Pag. 182. §. 6. De Chrismate quid senserint Regiomontani, patet ex Zeidlero. Tract. de pondere Controv. §. 118. sic scribit: *Porrò certum est, quòd Chrismatis quoq; iam indè ab Apostolorum tempore in Ecclesia fuerit usus. Referunt eò nonnulli Veterum, locum illum* ex 2. Corint. Cap. 1. *Qui confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos DEUS, qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritûs in cordibus nostris; quamvis enim verba hæc de spirituali unctione propriè sunt intelligenda, nihil tamen impedit, quò minùs & de externa unctione & obsignatione, tanquam signaculo istius accipiantur.* Ita sanè accepit Ambrosius lib. de initiand. cap. 7. & Hieron. in Comment. Sedulius quoque. Sed audiamus Programma in honorem Spiritûs S. à Rectore & Senatu Academ. Regiomont. A. 1669. in Festo Pentecost. propositum: *In primitiva Ecclesia* (verba Program.) *& maturè quidem ipsiq; adeò Apostoli & Apostolici viri, unguentum quoddam ex oleo & balsamo confectum, adhibuerunt in Baptismo credentium, vel paulò post Baptismum, ad internam unctionem Spiritûs denotandam, vel etiam augendam. Et in hanc unctionem digitum intendere videtur Joannes, dum dicit: Unctio quam accepistis, ab eo manet in vobis, &c. Eò & Paulus spectat* 2. Corint. 1. Ephes. 1. *Nolite contristare Spiritum S. DEI, in quo signati estis in die redemptionis: dum enim ungebantur, signabantur signo Crucis in fronte, indè non tantùm unctionis, sed & signationis hîc fit mentio. &c. Hac Patres à temporibus Apostolorum diligenter observârunt, & semper in usu habuerunt, ut scilicet baptizatos Chrismate ungerent, iisq; manus imponerent, ad conferendum illis Spiritum S, vel augendam in ipsis Spiritûs gratiam.* Et hæc sententia in tribus alijs Programmatibus fusissimè est probata. Conf. etiam Programma Pentecost. A. 1676. quod Zeidlerum habet Auctorem, sicuti priora Drejerum.

Pag.

Pag. 185. Sacramentum Pœnitentiæ; Hujus partes Lutherani ajunt esse duas, Contritionem, seu terrores ex minis Legis, juxta Artic. 12. August. Conf. ac Fidem, seu fiduciam quandam certam remissionis peccatorum, ut ex Apolog. patet. Obiter notandum, quomodo terrores ex minis Legis debent habere Lutherani, cùm illos Lutherus solvit ab omni Lege, & solùm credere jussit? numquid Confess. August. majorem spiritum habuit Magistro suo? Regiomontani Fidem noluerunt esse partem Pœnitentiæ, sed fundamentum ejus. Tres verò D. Sanden in Disput. Inaug. D. Pfeifferi pro gradu, Contritionem, Confessionem, Satisfactionem admittebat, contra Apolog. August. Confess. ut qui tum adstabamus Auditores, sanctè testari possumus.

Pag. 189. D. Sanden in Coll. Instit. Catech. cap. 34. Thes. 5. ait: *Neq; improbandum ejusmodi regimen Episcopale, quod manet intra terminos, quibus ab initio est definitum, sed tanquam ordini & rebus in Ecclesia gerendis congruum, omninò est approbandum, & ubi expiravit, per omnia vota exoptandum & revocandum.*

NB. *apud Lutheranos & Calvinistas.*

Pag. 190. c. 7. Apostolicis & Ecclesiasticis sanctionibus adversantia defendunt Lutherani, & multa ex his, quæ in hæreticis primitiva notavit Ecclesia. Id in sequentibus observârunt Regiomontani, 1. in doctrina de Jejunijs, 2. de Precibus pro defunctis, 3. de Consilijs Evangelicæ perfectionis, Virginitate, spontanea Paupertate, & Obedientia. Agnoverunt Prussici Doctores hi, Continentiam perpetuam DEO gratam, ejusq; consilium à Christo Matth. c. 19. & Apostolo 1. Corint. 7. datum esse. Zeidlerus in Tract. de pondere Controv. §. 100. ait: *Improbant quoq; Reformatæ Ecclesiæ pleræq; Votum Continentiæ, quod tamen & ipsum simpliciter probari non potest; nam Christus ipse laude dignos judicat illos, qui seipsos castrant propter Regnum Cœlorum,* Matth. 19. *Ex Patribus quoq; constat, quòd jam indè ab incunabulis fuerint, qui Continentiæ perpetuæ votum fecerunt; imò ex Apostolo patet* 1. Tim. 5. *Adolescentiores viduas devita, cùm enim luxuriatæ fuerint in Christo, nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.* Quæ verba de Voto Continentiæ perpetuo deinceps servandæ, Patres ferè omnes exponunt. Habeo certam scientiam de Drejero, quòd amissâ unâ uxore, ampliùs nubere noluit, Jejunium quoq; Quadragesimæ observabat. Hæc omnia rejiciuntur in Apologia August. Conf. pag. 278. vide quæ habentur. Neq; terreat Lectorem Objectio, à multis desumpta ab abusibus & opini-

Zeidlerus.

Si Vidua habet æternã damnationem, multò magis Religiosi cum Religiosa cohabitans.

opinionibus, quos Zeidlerus in Tract. de pondere Controv. §. 126 ita defendit: *Neq; ob abusum aut opinionem falsam, quæ de re in se bona ac saluberrima à quibusdam fovetur, tollendus continuò est & usus eius, alioquin nihil ferè amplius in toto DEI cultu, ac ne ipsa quidem Sacramenta tuta essent.* Hæc auctoritas Zeidleri appositè quadrat Luthero, qui ex particularibus abusibus omnia, quæcunq; erant sancta, tollere voluit.

Pag. 204. Porrò Doctores Drejerus, Zeidlerus, & Collegæ eorum docuerunt, Jejunia statu Ecclesiæ esse observanda, scriptis Tractatibus de hac materia prolixis. Nimirùm defenderunt Quadragesimale Jejunium manare ab institutione Apostolica, à tota Ecclesia semper & ubiq; fuisse observatum, & adhuc hodie observari gravibus de causis: 1. ad imitationem Christi 40. diebus jejunantis, argumentumq; hoc, Christus jejunavit 40. diebus, ergo & nos jejunare oportet, ab irrisione vindicârunt, ut potè quo usi sunt antiquissimi Patres; ut S. Ignatius Martyr, ad Philipp. dum ait: *Quadragesimam nolite despicere, imitationem enim habet conversationis Christi.* S. Leo M. Serm. 6. de Quadrag. ait: *Quod ergo, dilectissimi, in omni tempore unumquemq; facere convenit Christianum, id nunc sollicitiùs & devotiùs est exequendum, ut Apostolica institutio 40. dierum ieiuniis impleatur.* Isidorus Hispal. lib. 6. cap. 19. Orig. *Quadragesima in universo Orbe institutione Apostolicâ observatur, circa confinium Dñicæ Passionis.*

Pag. 213. §. 6. De efficacia precum pro mortuis piè itidem Regiomontani crediderunt, quod Catholica per Orbem confitetur Ecclesia. Zeidlerus in Concione 15. in Psal. 73. Regiomonti typis expressa An. 1676.

Purgatoriũ agnoscit Zeidlerus.

Pag. 214. Laudat Zeidlerus preces, quas Angli habent libr. commun. precum tempore Eduardi An. 1544. impresso in administrat. Cænæ Dñicæ: *Commendamus etiam tibi, Domine, reliquos omnes servos tuos, qui ex hac vita discesserunt cum signo Fidei, ut nunc requiescant in somno pacis, concede illis, quæso, misericordiam tuam, & æternam pacem*; eos vero esse hæreticos, qui ejusmodi preces in dubium revocant, exemplo Aerij, testis est Zeidlerus in Colleg. Controv. Sect. 11. Thes. 10. §. 24. his verbis: *Nec inventus fuit quisquam, qui preces istas disputaret, nisi ex censu hæreticorum, ab Ecclesia damnatorum.*

idem censet hæreticos, qui negant preces pro defunctis.

Pag. 218. Cap. 8. Drejerus: *Hæreticorum (ait) proprium est, Patrum contemnere auctoritatem, suaq; inventa illorum semper probatis opinionibus præferre.*

Pag.

Pag. 253. Romanum Pontificem non esse Antichristum, Zeidlerus in lectionibus, quas publicè habuit de causis corruptæ Theol. rationibus prægnantibus evincit, jubet nos diligenter perpendere, quòd Antichristus in S. Scriptura nobis describatur homo unicus, 2. ad Thessal. 2. Vide ibidem alias illius convincentes, & hanc calumniam explodentes rationes: Tanta est vis veritatis, ut etiam is, qui à Catholicis ad Calvinistas in Anglia discesserat, Marcus Antonius de Dominis, lib. 7. de Rep. Ecclesiast. cap. 10. N. 188. f. 199. jurejurando confirmat, Pontificem non esse Antichristum: *Profectò*, ait, *ille Antichristus esse non potest.* Nihil verius dici & scribi poterat à magno Hugone Grotio in Append. ad Comment. de Antichristo, quàm hoc: *Nimirùm eorum, qui Schisma perpetuum esse volunt, qui ad ipsum unitatis Ecclesiæ ac concordiæ nomen contremiscunt, interest, Papam credi Antichristum, ac non posse non esse talem usq; ad Domini adventum, nisi Schisma esset, non haberent multi undè viverent.*

Pag. 259. Nec Ecclesia, quæ subest Summo Pontifici, est idololatrica. Zeidlerus in Tract. de pond. Controv. rectè æstimando protestatur, quòd *preces ad Sanctos fusas tanquam idololatriæ labe infectas damnare non possit. Certum enim* (ait) *est, quòd à Sæculo propemodùm Quarto in Ecclesiis tam Orientalibus, quàm Occidentalibus fuerint variè usitatæ. §. 39.* Et sub ejusdem §. finem ait, *quòd non deferant cultum soli DEO debitum creaturæ, sed id à Sanctis demortuis exposcant, quod à viventibus circa reprehensionem omnes exigimus, nempè, ut intercedant sive orent apud Deum pro nobis, quod pertinet ad duliam illam, quam Paulus vult, per charitatem servire nos nobis invicem.* §. sequenti citat ipsum Lutherum in Epist. ad Georg. Spalatinum A. 1518. scripta, absolventem ejusmodi compellationes ab idololatria. Deindè pergit Zeidlerus: *Quòd si autem in Papatu fuerant longiùs progressi, aut etiam nunc progrediantur, aut à Sanctis tanquam authoribus & adhuc hodiè petant remissionem peccatorum, gratiam, vitam æternam, & alia ejusmodi, quæ largiri solius Dei est, id, ut antè diximus, universæ Pontificiæ Ecclesiæ tribuendum non est, cùm & ipsum Concilium Trid. Sess. 25. abusus circa invocationem SS. irrepsisset, cupiat prorsùs aboleri.* Hoc tamen notandum Protestantibus omnibus, quòd vix aliquis ex Catholicis inveniretur tam simplex, ut à Sancto tanquam auctore peteret aliquid. Sciunt enim omnes Catholici, etiam rudes, Sanctos esse amicos Dei, servos, non autem auctores illorum, quæ petunt ab illis.

Pag. 272. Notabilia sunt verba Zeidleri de Communione: *Sive ergo quis Carnem, sive Sanguinem, sive utrumq; simul sumat, eundem*

assequi fructum poterit, ob Divinitatem in eis contentam, dummodò cum debita præparatione accedat, ne si unam speciem accipiat, ab altera ex contemptu aliquo abstineat, quod fecerunt olim Manichæi, qui sub una saltim specie, panis scilicet communicabant, quòd vinum, tanquam fel diaboli, ut referunt de illis Epiphan. & Augustin. aversarentur. Citat verba Leonis M. ex Serm. 4. de Quadrag. §. 93. Idem Zeidlerus, pro hactenus dictis confirmandis, citat Lutherũ de utraq; specie ad Bohem. Tom. 2. Jenen. Germ. suadentem, ut sub una specie accipiant Eucharistiam: vellem tamen, abstinuisset Zeidlerus ab allegatione Lutheri, eò quòd manifestum sit, eum inconstantem, si uspiam, in doctrina de Sacramentis fuisse. M. Anton. de Dominis lib. 5. de Rep. Eccles. c. 6. N. 279. ait: *Dico, non esse adeò sub præcepto, ut Eucharistia & in cibo & in potu semper à fidelibus sumatur, quin ex gravi causa possit cum fructu licitè etiam sub pane sumi.* Quæ adduxit Zeidlerus, satis antiquitatem Communionis sub una specie loquuntur: ad Apostolicam verò ætatem eandem referri posse, judicio est, quod non constet, quando Communio sub una sit in Ecclesia introducta. Augustana Conf. id exerte fatetur, *non constare, quando, aut quo auctore sit mos iste*; ratio hujus, cùm non fuerit præceptum Divinũ de utraq; sumenda, Ecclesia mutabat secundùm exigentiam, ut occurreret hæresibus. Pag. 277. Zeidlerus Tract. laudato § 54. sentit, *nihil quidquam Sacrificio Christi in ara Crucis pro nobis oblato derogari*, qui §. 55. ita scribit: *Et hactenus quidem absurdum non est dicere, quòd Christus in Eucharistia sacrificetur, habemus enim in ea præsens Corpus Christi, & quidem illud, quod pro nobis in mortem traditum est: præsentem item habemus Sanguinem ejus, qui pro nobis effusus est.* Lucæ 22. Idem ait: *Ob hanc utiq; causam passim Eucharistiam Sacrificium vocarunt prisci Ecclesiæ Doctores, tam Græci, quam Latini*, quos magno numero adducit idem Zeidlerus. Pag 293. Apologia Augustanæ Confess. art. de Ecclesia, imponit falsò Catholicis, quasi statuerent, mereri homines remissionem peccatorum dilectione erga Deum ante gratiam; Zeidlerus hanc falsam opinionem expungit, Tract. de pondere Controv. §. 41. dum ait: *Toti Pontificiæ Ecclesiæ absit, ut ejusmodi sententiam imputemus. Longè aliam ejus doctrinam esse, vel ex ipso Trident. Concil. patet, velut ex Sess. 6. ubi anathemate Pelagianorum foventes hæresim apertissimè percutiuntur.*

Plura alia in hoc Libro, Benevole Lector, invenies, quæ inservient bono animæ tuæ, quæ brevitatis causâ omittere debuimus. Inservient, inquam, si benè perspectas habeas sententias Catholicorum, & fraudes hæreticorum intelligas, quibus tot populos à Matre sua Ecclesia Catholica avulserunt. Cùm ergo memorati Doctores multa Catholicè scripserunt, benè advertit Christianus Helwich, quòd multis ad veritatis domum ostenderint viam, & adhuc ostendent, maximè illis, qui Scripta illorum revolvent: præcipuè de Schola Drejerana non modica spes affulget, quæ tenetur sequi Doctorem suum, qui in exitu vitæ suæ optavit omnibus Protestantibus, unici cum Ecclesia Cathol. Romana, ad quod obstrictos in conscientia reliquit, ut superiùs innuimus.

Discur-

Discursus Theolog.
De Perfidia & Cæcitate Iudaica.

CUm jam ad oculum ostenderimus multas Sectas, & propè infinitas hæreses, quæ indies multiplicantur, nullam ex illis veram habere Ecclesiam, cùm separatæ sint ab unica & vera JESU Christi Ecclesia Cath. Romana; nam solam talem instituit DEUS, & contra illam Christus promisit non prævalituras portas inferi, eandem Columnam vocaverit Apostolus: restat aliquid dicendum de Secta Judaica, in qua ante adventum Christi, veræ Messiæ, fuit verus cultus DEI, licèt fuerit Particularis Ecclesia, quæ transijt in Ecclesiam modernam Universalem.

Sciendum 1mò, quòd licèt populus Isráeliticus ex Abraham, Isaac & Jacob progenitus fuerit, cui specialiter promissum fuit, quòd ex eo Christus nasceretur, ut Sacræ literæ testantur, tamen præter hos per Carnalem generationem dictos Isráelitas, fuerunt etiam alij populi DEUM colentes, & ad Civitatem DEI pertinentes, qui Isráelitæ secundùm Spiritum vocantur, de quibus sic S. August. lib. 18. de Civit. DEI cap. 47. ait: Nec ipsos Judæos existimo audere „ contendere, neminem pertinuisse ad Deum, præter Isráelitas, &c. „ quia si negant, facillimè convincuntur de sancto & mirabili viro „ Job, qui nec indigena, nec proselythus, id est advena, populi Isráelitici fuit, sed ex gente Idumæa genus ducens, ibi ortus, ibi mortuus est, qui Divino sic laudatur eloquio, ut quò ad justitiam pietatemq; attinet, nullus ei homo suorum temporum coæquaretur, „ &c. quem pro sui merito Isráelitæ in auctoritatem Canonicam receperunt. &c. Divinitùs autem provisum fuisse non dubito, ut „ ex hoc uno sciremus, etiam per alias gentes esse potuisse, qui secundùm DEUM vixerunt, eiq; placuerunt, pertinentes ad Spiritualem Jerusalem. &c. Hæc S. August. Et facilè idem constat ex „ amicis Job, qui omnes amplissimas habebant familias, utiq; in DEUM credentes. Similiter patet ex Melchisedech, Gen. 14. ℣. 18. qui dicitur Sacerdos DEI altissimi occurrisse Abrahæ, qui utiq; habebat populum etiam in DEUM credentem, præter Abraham & familiam ejus. Idem colligitur ex libro Danielis, ubi Angelus Persarum diù restitit, ne Judæi ex captivitate Babilonica liberarentur, idq; ob bonum Persarum, quorum plurimi ad DEUM per exemplum

Judæorum convertebantur, ut Sancti Patres notant, qui tamen non circumcidebantur. Et sic patet, quòd populus Isráëliticus seu Judaicus, non erat universalis DEI Ecclesia, sed tantùm particularis, sive præcipua.

Sciendum 2dò, quòd omnes, quotquot vel ex Isráëlitis, vel ex alijs gentibus, ad veram DEI Ecclesiam spectabant, ante Christi adventum, Christum venturum credebant, ut ait S. August. ibidem
" dicens, quòd nemini concessum esse credendum est, (scilicet ut
" esset de Ecclesia DEI) nisi cui divinitùs revelatus est unus media-
" tor DEI & hominum, Homo Christus JESUS, qui venturus in
" carne, sic antiquis Sanctis prænunciabatur, quemadmodum nobis
" venisse nunciatus est, ut una eademq; Fides per ipsum, omnes in
" DEI Civitatem, in donum DEI, in DEI Templum prædestina-
" tos, perducat ad DEUM. &c. Hæc ille; ubi cap. 48. & 49. notat, quòd Ecclesia in hoc sæculo constet ex electis & reprobis permixtis.

Judæi tamen, tam obstinatissimè, quàm impudentissimè negant, Christum Dominum non esse verum Messiam, & dicunt, quòd nondum venerit. Sed scire debent, quòd Christus Dominus à DEO promissus, non solùm ex Judæis, sed ex omnibus gentibus unitum populum habere debeat, & perfectius Regnum erecturus sit, quàm Judæorum fuerit. Hoc enim patet ex plurimis S. Scripturæ Vet. Testamenti locis, quorum plura relata sunt suprà, cùm probatum est de Ecclesia Christi vera à Prophetis prædicta, quòd per omnes gentes diffundenda esset, & in sequentibus patebit.

Probatur. Quòd Christus JESUS Dominus noster ex Immaculata Virgine MARIA genitus sit verus Messias, qui in Lege, Psalmis, & Prophetis promissus est, cùm impleta sint omnia, quæ prophetata sunt de Christo Domino, ut ipsemet de se ait Joan. 5. *Scrutamini Scripturas, illa enim testimonium perhibent de me*, quia non solùm continent promissionem ipsius Messiæ, sed etiam signa particularia, & sufficientia temporis adventûs ejus; & ideò subjungit Christus Dominus: *Si crederetis Moysi, crederetis utiq; & mihi, ille enim de me scripsit*; quod intelligendum est, non solùm, quia Deuter. 18. habetur expressa promissio, *Prophetam suscitabo eis, &c.* sed etiam, quia tota Lex Moysis fuit quædam Prophetia & Figura Christi, ut dixit S. August. 16. contra Faust. cap. 22. atq; hoc modo persuadendi Fidem de seipso usus est Christus Dominus Lucæ ultimo, ubi

ubi incipiens à Moyse & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quæ de seipso scripta erant. Et infrà dicit: *Necesse erat impleri omnia, quæ scripta sunt in Lege, & Prophetis, & Psalmis de me.* Eodem argumento usi sunt omnes, qui testimonium Christo dederunt. Angelus enim, annuncians mysterium Incarnationis, statim antiquas Prophetias indicavit, dicens: *Dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus*; & Beata Virgo in suo Cantico: *Sicut loquutus est ad Patres nostros*; & Zacharias in suo: *Sicut loquutus est per os Sanctorum, qui à Sæculo sunt Prophetarum ejus*; & Simeon in suo: *Quod parâsti ante faciem omnium populorum.* Luc. 1. & 2. & Matth. 3. *Hic est enim, qui dictus est per Isaiam Prophetam.* Idem servârunt Evangelistæ, ut de Incarnatione patet Matth. 1. ℣. 22., de Nativitate Matth. 2. ℣. 6., de Passione Matth. 26. ℣. 31. & Joan. 19. ℣. 24. 36. 37. Ac deniq; idem servârunt Apostoli, præcipuè, quando ad Judæos prædicabant, ut patet Act. 2. 3. & 13. ac 15. & optimè Paulus in Epist. ad Hebr. & ad Rom. 1. in principio, & Petrus 2. Epist. Cap. 2.

Similiter SS. Patres & Ecclesiæ Doctores prolixè egerunt contra errores Judæorum. S. Justinus Martyr in Dialogo cum Tryphone Judæo, de veritate Christianæ Religionis: S. Cyprianus, Episcopus & Martyr, lib. 1. & 2. contra Judæos ad Quirinum, & in Tractatu sibi ascripto de montibus Sina & Sion adversùs Judæos: Eusebius Cæsariensis lib. 1. & reliquis sequentibus de Demonstratione Evangelicâ, cujus etiam libri de Præparatione Evangelica conferunt in permultis Capitibus: S. Ambros. in libris de Vocatione Gentiū: S. August. tum Oratione de 5. hæresibus adversùs Paganos, Judæos, Manichæos, Arianos, & Sabellianos, tum Orat. seu Concione ad Catechumenos, contra Judæos, Paganos, & Arianos; item aliâ Orat. adversùs Judæos: S. Hieron. in varijs Commentarijs Vet. ac Novi Testamenti, & compluribus Opusculis atq; Epistolis: S. Greg. Nyssenus libro de Trinitate adversùs Judæos, & libro ei ascripto de Cognitione DEI: S. Chrysost. in Homilia 44. in Matth. C. 12. *Cùm spiritus immundus*; in Homilia seu Sermone de Evangelio, *Nuptiæ factæ sunt*, contra Judæos, Gentiles, & Hæreticos, & in 5. Orationibus contra Judæos: S. Cyrillus Alexandr. libro adversùs Judæos, & in libris contra Julianum Apostatam: S. Leo Papa Serm. 11. de Nativ. Dñi, ubi contra Judæos expectantes Messiam hominem: S. Isidorus Hispalensis lib. 1. contra Judæos, & lib. 2. de Vocatione Gentium ad san-

sanctam Sororem suam Florentiam: & alij ex Veteribus, quos prolixum esset enumerare. Ex recentioribus verò Petrus Damianus contra Judæos: Petrus Alfonsus, ex Judæo Christianus, baptizatus An. 1106. libello seu Dialogo contra Judæos & Saracenos: Rabbi Samuel, oriundus ex Civitate Marochi, in vulgatissima & tritissima Epistola ad Rabbi Isaac, quæ hodiè circumfertur, tam Latinâ, quàm vulgari Italicâ & Hispanicâ linguâ, legiturq; Tom. 5. Biblioth. SS. Patrum, & post Scrutinium Scripturale Burgensis: Nicolaus de Lyra, præcipuè libello contra Judaicam perfidiam, qui habetur in fine Glossæ ordin: Paulus Burgensis in Scrutinio Scripturarum: Raymundus in suo Pugione: Petrus Cavellaria libro dicto, *Zelus Christi contra Judæos*: Nicol. Porchetus: Guilielm. Tutanus in Fortalitio Fidei: P. Suaroz principio primi Tomi in tertiam partem D. Thomæ: & alij quàm plures Authores, apud Possevinum libr. 9. Bibliothecæ: pleniùs tamen apud Cardinalem de S. Severino in suo Rituali, Tractatu de Infidelium Conversione procuranda: inter alios S. Augustinus lib. de Civit. DEI, cap. 18. 27. & seq. sicut & compendiosiùs in Orat. contra Judæos, Paganos, & Arianos, ut habentur Tom. 6. edit. Basil A. 1528. Licèt autem multis locis Novi Testam. veritas contra Judæos probari potest, quia tamen Judæi non recipiunt illud, SS. Patres ex Veteri Testamento, Prophetis, Psalmis, adventum veri Messiæ probant primò, ad confundendam cæcitatem Judæorum, deindè ex Novo Testamento, tum ex ipsorummet Rabbinis, caliganti oculo Judæorum clarè ostendunt. Undè S. August. Orat. contra Judæos cap. 2. edit. cit. " De Sanctis ergo Scripturis, quarum " & apud ipsos magna habetur authoritas, horrenda sunt testimo-" nia, quorum etsi nolint oblatâ utilitate sanari, apertâ possunt u-" tilitate cruciari. &c. Cùm autem plura sint testimonia in Veteri Testamento, nos aliqua ex illis adducemus.

Adducuntur itaq; ex Vet. Testam. testimonia de adventu veri Messiæ. *Primò*. Genesis 49. dicitur: *Vocavit Jacob filios suos, & ait eis: Congregamini, ut annunciem, quæ ventura sunt vobis in diebus novissimis, &c.* Et posteà ℣. 10. dicit: *Non auferetur Sceptrum de Juda & dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium.* Constat autem, quòd regimen Sacerdotum Machabæorum duraverit usq; ad tempus Herodis Ascalonitæ, prout deducit S. August. lib. 18. de Civit. DEI cap. 45. qui primus non erat de gente Judæorum, sed Idumæus, quo regnante natus est Christus

Domi-

Dominus. Nicolaus Lyranus, ex Judæis parentibus natus, conversus, floruit An. 1330. Hebraicæ linguæ peritissimus, in Postilla circa hunc locum, & in libello speciali affirmat, hunc locum intelligendum esse de vero Messia in Lege promisso, idq; probat efficaciter ex translatione Chaldaica, quæ ita est authentica apud Judæos, ut nullus Doctor eorum ausus fuerit illi contradicere; immo quando aliqua vetus expositio Hebraica est obscura, recurrunt ad hanc pro explicatione. Ita etiam ostendit Paulus Burgensis Episcopus, & ipse ex Judæo conversus, peritissimus Hebraicæ linguæ, in suo Scrutinio Scripturarum, dist. 3. cap. 2. &c. In hac ergo translatione Chaldaica sic expresse habetur: *Non auferetur Sceptrum de Juda, nec dux &c. donec veniat Messias.* Et Burgensis ex antiquis Rabbinis probat, quòd Jacob per novissimos dies intellexerit tempus Messiæ, adeoq; cùm defecerit Sceptrum de Juda, Messias venit.

Secundò probatur Danielis 9. ubi Gabriel Angelus à Domino missus, indicat Danieli non solùm ea, quæ desideraverat, quò ad liberationem ex captivitate Babilonica per Jeremiam prædictam, sed quæ posteà ventura essent de perfecta liberatione per Messiam, cùm dicit ℣. 25. & seq. *Scito ergo, & animadverte ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem, usq; ad Christū Ducem, hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt, & rursùm ædificabitur platea, & muri in angustia temporum. Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus, & non erit eius populus, qui eum negaturus est. Et Civitatem, & Sanctuarium dissipabit populus cum Duce venturo, & finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una, & in dimidio hebdomadis deficiet hostia & Sacrificium, & erit in templo abominatio desolationis, & usq; ad consummationem & finem perseverabit desolatio.* Hæc Angelus ad Danielem. Hoc loco agi de adventu Messiæ veri, certum est, nec Judæorum Rabbini antiqui negant. Itaq; concedunt Rabbini, quòd per hebdomadam intelligatur non hebdomada dierum, sed annorum, scilicet septem anni, & sic computatæ septuaginta hebdomades 490 annos, quos Doctores Catholici, & præsertim Nicolaus de Lyra, expresse ex Historijs Sacris, & etiam Josepho de Antiquitate probant effluxisse à tempore, quo Angelus locutus est Danieli, usq; ad Christi Domini Baptismum, quia posteà in medio hebdomadis, scilicet tribus annis post Baptismum, Christus occisus est. Post hæc in ultionem necis Christi, DEO disponente, venit populus Romanus cum

Duce Vespasiano, & dissipavit Civitatem Jerusalem, & Sanctuarium, prout ex omnibus Historijs, etiam Josephi, clarum est, & tunc defecit Sacrificium, & hostia, ut patet, & hæc desolatio durabit usq; ad finem mundi. Undè cùm experientia hæc omnia probet, quæ Angelus Danieli prædixerat, nimis cæca & indurata est Judæorum pertinacia, negantium Christum Messiam venisse, ut à perfidia liberentur. Paulus Burgensis ex ipsis antiquis Rabbinis apud Judæos authenticis probat, quòd licet diversis modis hebdomadarum initium vel cursum assignârunt, tamen tempus ab illis declaratum jam dudum effluxerit, ut ideò moderni Judæi minùs excusabiles sint.

Tertiò probatur, quòd Christus Dominus & verus Messias non solùm ex semine Abrahæ, juxta illud Gen. 22. ℣. 18. *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ*; sed specialiter ex semine David nasciturus erat, secundùm illud Ps. 88. ℣. 5. *Juravi David servo meo, usq; in æternum præparabo semen tuum, &c.* ℣. 30. *Et ponam in sæculum sæculi semen eius, & thronum eius sicut dies Cœli, &c.* prout pluribus alijs testimonijs probari posset: sed quia Judæi hoc fatentur, duo sufficiant. Primum Isaiæ 11. ℣. 1. *Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum Spiritus Domini, &c. Non secundùm visionem oculorum iudicabit, &c. sed iudicabit in iustitia pauperes, & percutiet terram virgâ oris sui, &c.* quod Caput ad literam intelligendum esse de vero Messia, etiam fatentur Hebræi. Undè & in translatione Chaldaica sic habetur: *Exibit Rex de filijs Isai, & Messias de filijs filiorum eius, &c.* Similiter Ezech. 34. ℣. 23. ubi dicit Dominus: *Suscitabo super eas* (oves meas) *Pastorem unum, qui pascat eas, Servum meum David, ipse pascet eas, & ipse erit eis in Pastorem. Ego autem Dominus ero eis in DEUM, & Servus meus David Princeps in medio eorum, &c.* ubi in confesso est, etiam apud Judæos, prout fatetur Rabbi Salomon, quòd etiam in fine Prophetiæ dicitur Emmanuel, id est, nobiscum DEUS. Quid clarius de Christo Domino, qui erat DEUS & Homo?

Quartò probatur Micheæ 5. *Et tu Bethleem Ephrata, parvulus es in millibus Juda, ex te mihi egredietur, qui sit dominator in Israël, & egressus eius ab initio, à diebus æternitatis.* Hunc locum de vero Messia etiam ipsi Judæi intelligũt, inter alios Rabbi Salomon, dicens: *Dominator, id est Messias, Filius David.* Et translatio Chaldaica, summæ apud Judæos auctoritatis, sic habet: *Ex te enim egredietur Messias.* Et sic etiam responderunt Herodi Principes Sacerdotum & Scribæ

Scribæ populi, interrogati, ubi Christus nasciturus esset? Matth. 2. Dicitur autem Ephrata, quia illud Oppidum priùs vocabatur Ephrata, existens in termino Tribûs Juda. Constat autem ex Evangelio, quòd Dominus JESUS Nazarenus in Bethleem natus fuerit, ubi illum Magi invenerunt, juxta Sacerdotum eloquium. Istis autem Prophetiæ verbis, duplex Christi natura, Divina & humana, & utraq; naturæ nativitas exprimitur, una secundùm humanam in Bethleem, altera secundùm Divinam à diebus æternitatis.

Quintò. Malach. 1. *Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim Solis usq; ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus. &c.* Hæc ibi. Quæ verba adeò clara sunt, ut absq; ulla interpretatione significent Sacrificia Judæorum tollenda, & quòd Sacrificium unicum in gentibus, omni in loco sit offerendum, adeò certò, ut more consueto Prophetarum, de futuro, acsi præsens esset, enuncietur ob certitudinem Divinæ Prophetiæ. Hoc autem Sacrificium clarè denotatur esse id, quod Christus verus Messias in ultima Cæna instituit, & ab illo tempore in omni loco per totum Orbem offertur, scilicet Corpus ejus & Sanguis, sub speciebus panis & vini, in quo Christus ipsemet primarius est Sacerdos, & etiam oblatio, adeòq; mundissima. De hoc Sacerdote & Sacrificio etiam David prædixerat Ps. 109. *Tu es Sacerdos in æternum, &c.* prout experientia testatur jam esse completum. Undè S. August. lib. 18. de Civit. DEI cap. 35. arguens Judæos sic ait: Malachias prophetans Ecclesiam, quam per Christum jam cernimus propagatam, Judæis apertissimè dicit ex persona DEI: *Non est voluntas mea &c.* Hoc Sacrificium per Sacerdotium Christi, secundùm ordinem Melchisedech, cùm in omni loco à Solis ortu usq; ad occasum jam videamus offerri, Sacrificium autem Judæorum cessâsse negare non possunt, quid adhuc expectant alium Christum? Hæc August. Etsi autem Judæi auctoritatem D. Augustini nihili faciant, argumentum tamen ipsius ex S. Scriptura, & illius per experientiam impletione procedens, convincit illos: multò autem magis convincere deberet modernos Acatholicos, hoc Sacrificium perfrictâ fronte negantes, contra tam clara verba Vet. & Novi Testam. & doctrinam SS. Patrum, ac specialiter S. Augustini, quam maximi se facere jactitant. Prophetia autem Malachiæ adeò clara est, ut etiam ipsos Judæorum Rabbinos convicerit, præcipuè antiquiores, inter quos Rabbi Pinnas, filius Jahir,

" Com. in Cap. 28. Num. sic dicit: Tempore Messiæ omnia Sacri-
" ficia cessabunt, & Sacrificium panis & vini nunquam cessabit, &
" sicut dictum est, *Melchiseaech obtulit panem & vinum*, id est Mes-
" sias, Rex totius mundi justissimus, accepit panem & vinum, hoc
" est, separabit à cessatione Sacrificiorum, Sacrificium panis & vini,
" ut dictum est Psal. 109. *Tu es Sacerdos in æternum, secundùm or-*
" *dinem Melchisedech, &c.* Hæc ille. Similiter Rabbi Harrados ex R.
" Simeone lib. Revelat. Secretorum sic ait: Hoc est Sacrificium,
" quod, postquam venerit Messias, facient Sacerdotes coram DEO
" Sancto & Benedicto. Tunc enim cessabunt omnia Sacra, quæ pri-
" ùs fiebant. Facient autem Sacrificium illud ex pane & vino. Tunc
" DEUS misericordiâ implebitur, & virtute ingenti sanctorũ ver-
" borum, quæ ab ore Sacerdotum manabunt: illud, & omne Sacri-
" ficium, quod in unaquaq; Ara celebrabitur, in Corpus Messiæ
" convertetur. Hæc ille. Quid clarius Christianus Doctor diceret,
etiam in confusionem modernorum Acatholicorum? Plures Rab-
binorum sententias similes vide apud P. Nicolaum de Lyra, in locũ
Malachiæ allegatum.

Sextò. Probatur Christi Prædicatio, Miracula, Paupertas, & Mansuetudo. Prædicatio, Isaiæ 61. *Spiritus Domini super me, eò quòd unxerit me, ad annunciandum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis indulgentiam. &c.* Hæc clarissimè implevit Dominus JESUS, ut patet in Evangelijs, & Judæi Luc. 4. ℣. 22. ipsi dederunt de hoc testimonium.

Miracula pro veritate Prædicationis. Isaiæ 35. *DEUS ipse veniet, & salvabit nos, tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt, tunc saliet sicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum. &c.* Hæc etiam abundantiùs implevit Christus, ut patet ex Evangelijs, & specialiter Matth. 11. cùm Joanni per discipulos interroganti, *Tu es qui venturus es, an alium expectamus?* respondit: *Euntes renunciate Joanni, quæ audîstis & vidistis: cæci vident, surdi audiunt, mortui resurgunt.* Eadem miracula comprobantur ex Josepho Judæo, qui est authenticus Hebræorum Historicus. Ille lib. 18. Antiquitatum, tractans de tempore Tiberij Cæsaris, sub quo
" Christus Dominus passus est, sic scribit: Fuit hisce temporibus JE-
" SUS sapiens Vir, si tamen eum Virum nominare fas est, erat enim
" mirabilium operum effector, & Doctor eorum, qui libenter au-
" diunt ea, quæ vera sunt, & multos quidem Judæorum, & multos

" ex

ex Gentibus sibi adjunxit. Christus hic erat. Hunc accusatione ,, primorum nostræ gentis virorum, cùm Pilatus in Crucem agen- ,, dum decrevisset, non deseruerunt eum hi, qui ab initio dilexerũt ,, eum: apparuit enim tertiâ die iterum vivus, quod divinitùs in- ,, spirati Prophetæ vel hæc, vel alia de eo innumera miracula futu- ,, ra esse prædixerunt. &c. Hæc Josephus. Si itaq; Judæi obstinati ,, nullam fidem sinè causa Evangelijs adhibere velint, quid dicent de illo libro, & de suo Josepho, illius temporis Scriptore contemporaneo?

Paupertas & Mansuetudo. Zachar. 9. *Exulta satis filia Sion, iubila filia Jerusalem. Ecce Rex tuus veniet tibi Justus, Salvator, ipse pauper, & ascendens super asinum, & super pullum filium asinæ, &c. & loquetur pacem gentibus, & potestas eius à mari usq; ad mare, & à flumine usq; ad fines terræ, &c.* Quòd hîc de vero Messia fiat Prophetia, fatentur Hebræi cum Rabbi Salomone, ut refert P. Nicolaus de Lyra hoc loco, & dicunt, quòd Prophetarum præcipua intentio fuerit, nunciare dies & adventum Messiæ, & ideò dum alijs loquuntur, sæpè interserunt ea, quæ pertinent ad adventum Messiæ.

Quòd verò Messias vilipendendus, & pro peccatis populi passurus & occidendus esset, patet ex Psalmis & Prophetis. Psal. 21. qui totus est de Passione Christi, ubi primò dicit Propheta in persona Christi: *DEUS, DEUS meus, quare me dereliquisti? &c.* prout Christus in Cruce expressit; & consequenter: *Foderunt manus meas & pedes meos, &c. diviserunt sibi vestimenta mea.* Similiter Psal. 68. qui ad literam de Messia procedit, & in Christo Salvatore impletus est, ut dum dicitur: *Salvum me fac DEUS, &c. Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. &c. Quoniam propter te sustinui opprobrium, & quoniam zelus domûs tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium ceciderunt super me, &c. & sustinui, qui simul contristaretur, & non fuit, & qui consolaretur, & non inveni*; scilicet in Passione, dum etiam Discipuli à Christo fugerunt. *Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto.* Alius locus est Psal. 117. ubi dicitur: *Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli.* Ad literam intelligitur de Messia, prout Christus Dominus Matth. 21. & Petrus Act. 4. ostenderunt; & licèt horum auctoritas à Judæis non curetur, nobis sufficit. Rabbi Salomon etiam de Messia & Glossa Hebræorum in illud Mich. 5. *Ex te egredietur Dux,* sic dicit: *Messias Filius David, sicut ipse*

ipse dixit Psal. 117. Lapidem quem reprobaverunt &c. Et licèt Judæi convicti, tamen obstinati hæc de Messia prædicta negant. Sed claré convincuntur per Prophetiam Esai. 9. *Parvulus enim natus est nobis, & filius datus est nobis, & factus est Principatus super humerum eius, & vocabitur nomen eius Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium, & pacis non erit finis. Super solium David, & super solium eius sedebit, ut confirmet illud, & corroboret in iudicio & iustitia, à modò, & usq; in sempiternum. &c.* Antiquiores Doctores Hebræi, & translatio Chaldaica authentica sic ait: *Infans natus est nobis, & filius datus est nobis, & vocabitur nomen eius ab antè mirabilis consilio, DEUS fortis, permanens in sæcula sæculorum Meßias. &c.* Quæ omnia conveniunt soli Christo Domino, qui secundùm humanam naturam infans natus, & secundùm Deitatem verus DEUS, Filius DEI datus est, & omnia illa nomina comprehenduntur in nomine JESUS; hoc autem nomen JESUS, Spiritus S. non expressit, sed prædixit exprimendum, dum Esai. 52. ℣. 6. dicitur: *Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa, quia ego ipse, qui loquebar, ecce adsum, &c.* ubi expresè de Messia sermo est, & ipse loquitur de se, quòd populus Christianus nomen ejus sciet, quod vocatum est ab Angelo, priusquàm in utero conciperetur, scilicet JESUS, quod est Salvator, de qua salute ibi agitur, ut Cap. 49. patet, ubi dicitur: *Dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usq; ad ultimum terræ.* Et posteà: *Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus: faciem meam non averti ab increpantibus, & conspuentibus in me. &c. Juxta est qui iustificat me, &c.* quæ similiter patent in Christo completa esse. Idem Propheta de Messia loquitur Cap. 52. *Servus meus exaltabitur, & elevabitur, & sublimis erit valdè, sicut obstupuerunt super te multi, sic inglorius erit inter viros aspectus eius, & forma eius inter filios hominum, &c.* quod etiam patet impletum in Christo, dum multi obstupuerunt super miracula ejus, & in Passione inglorius fuit. Item Cap. 53. de Christo dicitur: *Non est species ei, neq; decor, & vidimus eum, & non erat aspectus, & desideravimus eum despectum & novissimum virorum, & scientem infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius, & despectus, undè nec reputavimus eum. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit, & nos putavimus eum quasi leprosum, & percussum à DEO, & humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras,* attri-

attritus est propter scelera nostra, disciplina pacis nostræ super eum, & livore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oves erravimus. &c. & posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrûm. Oblatus est, quia ipse voluit, & non aperuit os suum, sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet. &c. Generationem eius quis enarrabit? &c. Propter scelus populi mei percussi eum, &c. eò quòd iniquitatem non fecerit, neq; dolus fuerit in ore eius. &c. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum. &c. In scientia sua iustificabit ipse iustus servus meus multos, &c. ideò dispertiam ei plurimos, & fortium dividet spolia, pro eo, quòd tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est, & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogavit. Hæc Isaias. Ubi patet, quòd tam clarè prædixerit, quæ in Christo Domino completa sunt, ut D. Augustinus lib. 18. de Civit. DEI cap. 29. edit. Basil. 1528. dicat, quòd Isaias potiùs Evangelista, quàm Propheta à multis nominetur. P. Nicolaus de Lyra testatur, quòd Doctores Judæorum antiquiores in translatione Chaldaica de Messia intellexerint: inter alios Rabbi Moyses in Gen. 29. sic ait: Hic est Rex Messias, qui dedit cor suum ad petendum miserationes pro Israël, & ad juvandum, & humiliandum se pro eis, sicut scriptum est Isai. 53. *Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras. &c.* Undè patet, quòd non solùm juxta veritatem Novi Testamenti, (quam Judæi impiè negant) sed etiam ipsorum antiquiorum Doctorum sententiam, prædicta sunt illa de vero Messia, quæ in Evangelio impleta esse clarissimè demonstrantur. Undè meritò Isaias illa de Christo prædicturus, ibidem dicebat: *Quis credidit auditui nostro? &c.* prævidens, quòd obstinati Judæi pleriq; credere nollent.

Quòd resurrecturus esset, & de Divinitate illius. Psal. 3. *Ego dormivi, & somnum cæpi, & exurrexi, quia Dominus suscepit me, &c.* ubi Divus Augustinus suprà cap. 18. optimè dicit, id non posse intelligi de David. & somno ordinario, quia nihil magni esset, quòd David dormijsset, & à somno surrexisset, ut hoc Propheta sic exaltaret, adeoq; de Christi morte, qui somnus dicitur, & ejus Resurrectione intelligitur, prout sæpè dicitur de David, & alijs Regibus in Veteri Testam. *Dormivit cum Patribus suis.* Item S. David in persona Christi: *Inimici mei dixerunt mala mihi, quando morietur & peribit nomen eius?* & ubi mors Christi intimatur à Judæis? Deindè: *Verbum iniquum constituerunt adversùm me, numquid qui dormit, non adjiciet*

ut

ut resurgat? Item de Resurrectione: *Tu autem Domine &c. resuscita me, & retribuam eis.* Item: *Caro mea requiescet in spe: Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem.*

Resurrectionem & Ascensionem Christi Domini, sicut & Missionem Spiritûs S. super Apostolos, ac dona illis tunc data, prophetavit David Psal. 46. *Ascendit DEUS in iubilo, & Dominus in voce tubæ,* prout supponit S. Paulus Apostolus ad Ephes. 4. ℣. 8. & patet ex textu, cùm dicitur Psal. 67. *Exurgat DEUS, & dissipentur inimici eius, &c.* id est, Christus secundùm humanitatem exurgat, & Judæi posteà per Titum dissipati sunt. Item: *Cantate Deo, Psalmum dicite nomini eius, iter facite qui ascendit super occasum, &c.* ubi Hebræi dicunt, quòd per occasum intelligatur Cœlum. Item: *Ascendisti in altû, cæpisti captivitatem.* Item: *Regna terræ cantate Dño, psallite Dño, psallite Deo, qui ascendit super Cœlû Cœli ad Orientem. &c.* De Missione Spiritûs S. clara est etiam Prophetia Joëlis 2. ℣. 28. ubi dicitur: *Et erit post hæc, effundam Spiritum meum super omnem carnem, & prophetabunt filij vestri, & filiæ vestræ;* quod ipsum Judæi Doctores, specialiter Rabbi Salomon, dicit spectare ad tempus Messiæ.

De Missione Apostolorum. Psal. 18. *In omnem terram exivit sonus eorum;* & Psal. 45. quòd in locum Judæorum succedere Gentes debuerant, in Christum DEUM crediturі: *Vacate, & videte, quoniam ego sum DEUS, exaltabor in Gentibus.* Et Psal. 46. *Omnes gentes plaudite manibus, &c. regnabit Deus super gentes. &c.* Psal. 65. *Benedicite gentes Deum nostrum.* Et Psal. 71. de Messia: *Deus Judicium tuum Regi da, &c. & adorabunt eum omnes Reges terræ, omnes gentes servient ei, & benedicentur in ipso omnes Tribus terræ, omnes gentes magnificabunt eum.* Item Psal. 85. *Omnes gentes, quascunque fecisti, venient, & adorabunt coram te Domine.*

Clara etiam Prophetia de Ecclesia Catholica Mich. 4. ubi ait: *Et erit in novissimo dierum mons domus Domini, præparatus in vertice montium, & sublimis super colles, & fluent ad eum omnes populi, & prophetabunt gentes multæ, & dicent: Venite, ascendamus ad montem Domini, & ad domum DEI Jacob, & docebit nos de vijs suis, &c. quia de Sion egredietur lex, & verbum Domini de Jerusalem.. &c.* Hanc Prophetiam pertinere ad tempus Messiæ, fatentur Judæi, ut Rabbi Salomon. Item Jerem. 16. *Domine fortitudo mea, &c. ad te gentes venient ab extremis terræ, & dicent: Verè mendacium possederunt*

runt Patres nostri, vanitatem, quæ eis non profuit. Numquid faciet sibi homo Deos? &c. quæ jam à tempore Christi impleta sunt. Isai. 9. *Filius datus est nobis, & vocabitur DEUS fortis. &c.* Et Micheæ 5. *Et tu Bethleem Ephrata, parvulus es in millibus Juda, ex te mihi egredietur, qui sit Dominator in Israël, & egressus eius ab initio à diebus æternitatis.* Similiter constat ex illo Jerem. 23. ℣. 5. *Ecce dies veniunt, & suscitabo David germen iustum, & regnabit Rex &c. & hoc est nomen, quòd vocabunt eum Dominus Justus noster, &c.* ubi in Hebræo pro *Dominus*, ponitur nomen *Tetragammaton*, quod Divinitatem significat. Constat etiam ex illo Baruch 3. ℣. 38. ubi Propheta de DEO loquens tandem dicit: *Hic est DEUS noster, &c. post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus est, &c.* quod non potest aliter intelligi, quàm quòd DEUS in assumpta humanitate visus sit. Huc spectat etiam illud Isai. 9. ℣. 6. *Parvulus natus est nobis, &c.* Cap. 7. ℣. 14. *Et vocabitur nomen eius Emmanuel, &c.* ut suprà dictum est.

Prophetia de IESU in Bethleem nato.

Habac. 3. Consideravi opera tua, & expavi, in medio duorum animalium cognoscens. *Et Isaiæ* 1. Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui: Isráël autem me non cognovit, & populus meus non intellexit. Væ genti peccatrici. &c. *Et Isai.* 7. Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.

De Iesu vocato octavo die.

Isai. 19. Mittet eis Salvatorem, & propugnatoré, qui liberet eos.

De Iesu adorato à Magis.

Numer. 24. Videbo eum, sed non modò; intuebor eum, sed non propè; orietur stella ex Jacob, & consurget virga de Isráël. *Psal.* 71. Reges Tharsis & Insulæ munera offerent, Reges Arabum & Saba dona adducent. Et adorabunt eum omnes gentes, omnes Reges servient ei. *Isai.* 60. Inundatio Camelorum operiet te: Dromedarij Madian & Epha. Omnes de Saba venient, aurum & thus deferentes, & laudem Domino annunciantes.

De Iesu in Ægyptum fugiente.

Isai. 19. Ecce Dominus ascendet super nubem levem, & ingredietur

tur Ægyptum, & commovebuntur simulacra Ægypti à facie ejus. *Oseæ 11.* Ex Ægypto vocavi Filium meum.

De parvulis occisis.

Jerem. 31 Vox in excelso audita est lamentationis, luctûs & fletûs, Rachel plorantis filios suos, & nolentis consolari super eis, quia non sunt.

De Ioanne Baptista, Iesum annunciante.

Isai. 40. Vox Clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas DEI nostri. &c. Et revelabitur gloria Domini,& videbit omnis caro pariter,quòd os Domini locutum est. *Malach. 3.* Ecce ego mitto Angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam.

De Iesu Discipulos vocante ad Apostolatum.

Hierem. 16. Mittam ad eos piscatores, & piscabuntur eos; & venatores, & venabuntur eos.

De Iesu vera docente, & vitia corripiente.

Psal. 108. Os peccatoris, & os dolosi super me apertum est. Locuti sunt adversùm me linguâ dolosâ, & sermonibus odij circumdederunt me, & expugnaverunt me gratis. *Et Sap. Cap. 2* Circumveniamus justum, quia inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata Legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. Promittit se Scientiam DEI habere, & Filium DEI se nominat. &c. Tanquam nugaces æstimati sumus ab illo, & abstinet se à vijs nostris, tanquam ab immunditijs, & præfert novissima justorum, & gloriatur Patrem se habere DEUM.

De Iesu Hierosolymam ingrediente.

Zachar. 9. Exulta satis filia Sion, jubila filia Hierusalem. Ecce Rex tuus veniet tibi Justus, & Salvator, ipse pauper, & ascendens super asinum, & super filium asinæ.

De Iesu obedientia usq; ad mortem.

In Evang. *Joan 15.* Sed ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

De Iesu comprehenso.

Isai. 53. Oblatus est quia ipse voluit, & non aperuit os suum, sicut ovis ad occisionem ducetur.

De Iesu à suis in Passione deserto.

Isai. 63. Circumspexi, & non erat auxiliator: quæsivi, & non fuit qui adjuvaret.

De Iesu alapâ percusso.

Thren 3. Dabit percutienti se maxillam. *Job. 16.* Exprobrantes percusserunt maxillam meam.

De Iesu judicato, quòd sit reus mortis.

Sap. 2. Promittit se scientiam DEI habere, & Filium DEI se nominat, morte turpissimâ condemnemus eum. *Hierem 11.* Mittamus lignum in panem ejus, & eradamus eum de terra viventium, & nomen ejus non memoretur ampliùs.

De Iesu colaphis percusso.

Job. 16. Aperuerunt super me ora sua, & exprobrantes percusserunt maxillam meam. Satiati sunt pœnis meis.

De Iesu flagellis cæso.

Isai. 50. Dorsum meum dedi ad flagella.

De Iesu occiso.

Daniel. 9. Et post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus, & non erit ejus populus, qui eum negaturus est. *Isai. 1.* Filios exaltavi & enutrivi, ipsi autem spreverunt me. Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui: Isráël autem me non cognovit, & populus meus non intellexit. Væ genti peccatrici, populo gravi iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis. Dereliquerunt Dominum, blasphemaverunt Sanctum Isráël.

De Iesu cum latronibus crucifixo.

Isai. 53. Et cum sceleratis reputatus est.

De Iesu in Cruce suspenso.

Psal. 21. Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea. *Zachar. 12.* Et aspicient ad me, quem confixerunt. *Zachar. 15.* Et dicetur, quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? Et dicet: His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me. *Deuter. 28.* Erit vita tua pendens ante te, & non credes ei. *Isai. 53.* Propter scelus populi mei percussi eum.

De Iesu in Cruce irriso.

Psal. 21. Ego autem sum vermis, & non homo; opprobrium hominum,

minum, & abjectio plebis. Omnes videntes me deriserunt me, locuti sunt labijs, & moverunt caput. Speravit in Domino, eripiat eum, salvum faciat eum, quoniam vult eum.

De Iesu vestibus divisis.

Psal. 21. Ipsi verò consideraverunt, & inspexerunt me, diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.

De Iesu patiente in Cruce.

Thren. 1. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus.

De tenebris tempore Passionis.

Amos 8. Et erit in die illa, dicit Dominus, occidet Sol in meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis. *Hierem. 15.* Occidit ei Sol, cùm adhuc esset meridies.

De Iesu sitiente.

Psal. 68. Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto.

De Iesu moriente.

Isai. 53. Abscissus est de terra viventium, propter scelus populi mei percussi eum.

De Iesu mortuo, glorificato à gentilibus.

Isai. 65. Quæsierunt me, qui antè non interrogabant; invenerunt me, qui non quæsierunt me. Dixi, ecce ego, ecce ego, ad gentem quæ non invocabat nomen meum. Expandi totâ die manus meas ad populum incredulum, & contradicentem mihi.

De Iesu sepulto.

Isai. 11. Et erit sepulchrum ejus gloriosum.

Huc pertinent Vaticinia Sibyllarum de Christo Domino, quibus sæpè usi sunt Sancti & antiqui Patres contra Ethnicos & Paganos, ut Clemens Alexandr. lib. 6. Strom. Lactant. lib. 4. de vera Sap. Sozomen. lib. 2. Hist. cap. 1. Niceph. lib. 8. cap. 9. Augustin. lib. 10. de Civit. DEI cap. 27. lib. 18. cap. 23. Theophil. Antioch. ad Autol. lib. 2. Cyrillus Alexand. lib. 8. contra Julian. Hieronym. lib. 1. contra Jovinian. & alij. Octavianus Imperator, cùm plures libros flammis tradidisset, Sibyllinos reservavit, DEO ita disponente, ut deservirent probationi Filij illius, qui sub Octaviano in Bethlehem de Virgine natus est.

Sibylla Cumæa, Orbis pacem prædixit in Christi Nativitate, talibus verbis, quæ videntur ex Isaia excerpta.

Sibylla Cumana, Filij DEI Incarnationem Carminibus ita claris exposuit, ut quasi nil clarius dixerit Paulus.

Sibylla Persica, Prædicationem & Baptisma Joannis phrasi (si ita liceat loqui) ab Evangelio mutuatâ expressit.

Sibylla Helespontica, doctrinam Christi apertè prædixit.

Sibylla Lybica, Christi miracula, inter quæ illud de panis multiplicatione, sub oculis exposuit.

Sibylla Samia, Ingressum Christi in Jerusalem prædixit.

Sibylla Delphica, Christi Passionem expressit.

Sibylla Phrygia, Christi mortem exposuit.

Sibylla Tiburtina, Christi Resurrectionem & Ascensionem.

Sibylla Erithræa, Finale Judicium, Signaq; præcedentia expressit; cujus authoritate utitur Ecclesia, pro eadem veritate confirmanda, illis versiculis: *Dies iræ, dies illa Solvet Sæclum in favilla, Teste David cum Sibylla.*

Hæc omnia comprehendisse videtur, quæ aliæ ut supra prædixerunt, Sibylla Lybica his Versibus:

Ille quidem pressos morbis sanabit, & omnes
Læsos, quotquot ei fident, cæciq; videbunt,
Incedent claudi, surdisq; audire licebit,
Insolitas multis dabitur formare loquellas,
Expellet Furias, oppressiq; morte resurgent,
Placabit fluctus, in desertisq; locorum
Largè panibus ex quinis & pisce marino
Millia quinq; virûm satiabit, reliquiæq;
Bis senos cophinos implebunt Virginis almæ.

Quomodo autem hæc prædixerunt singulæ Sibyllæ? Quidam volunt, id accidisse ex lectione librorum Sacrorum Vet. Testamenti. S. Hieron. lib. 1. contra Jovinian. sentit, vaticinandi eis munus concessum in præmium virginitatis. Alij SS. Patres, quos sequitur S. August. lib. 13. contra Faust. cap. 15. de Civit. DEI lib. 18. & S. Thomas de Verit. quæst. 14. art. 11. ad 4. 3. sent. dist. 23. quæst. 2. art. 2. volunt, eis concessa vaticinia ex Divina revelatione, & Spiri-

tu expresso Prophetico. Vide plura de illis in Authoribus, qui de his ex professo tractârunt.

Enumerantur indicia, quibus cognoscitur, populum Iudaicum reprobatum esse à DEO.

Principio antiquiorum calamitatum, quæ acciderunt Judæis ante Domini nostri Ortum, tres fuerunt gravissimæ, & super alias memorabiles. Prima fuit Ægyptiaca: Secunda Babylonica: Tertia, quam sub Rege Antiocho Epiphane, tempore Machabæorum, Judæi tulerunt. Inter quas & præsentem calamitatem hoc discrimen est: Nam illæ breves respectu præsentis fuerunt; hanc verò calamitatem, quâ jam diù toto Orbe conflictantur Judæi, prænunciavit quidem Gabriel eventuram, sed finem ejus non indicavit, quo silentio, & durationis ejus reticentiâ, satis ostendit, nullo eam tempore terminandam. Quinimò non obscurè id demonstravit, quando dixit, desolationem Urbis, Templi, & Judaicæ Gentis captivitatem, usq; ad consummationem & finem permansuram.

Enumerantur causæ obcæcationis Iudæorum.

Prima causa fuit, cùm Pilatus dixerit: *Innocens ego sum à sanguine Justi hujus*; illi vociferati sunt: *Sanguis ejus super nos, & super filios nostros*, Matth. 27. quod partim ex superbia, malitia, & vindicta fecerunt, quia hypocrisin ipsorum & peccata, ut verus Messias arguebat, ut patet ex Evangelijs; partim ex invidia, quia videbant ipsum manifesta miracula facientem, quibus non poterant contradicere, dùm Lazarum resuscitâsset, cæcum natum illuminâsset, ac populus in ipsum credidisset, &c. cujus innocentis sanguinis etiam posteri se reos præstiterunt.

Neq; dicas, filij eorum non peccârunt, nec Christum occiderunt, qui tunc non fuerunt, & juxta S. Scripturam, *Filius non portabit iniquitatem Patris*. Ezech. 18. ℣. 20. Contrà tamen est, quòd posteri illorum usq; in hanc diem approbent crudelia illorum scelera, & blasphemias in Christum Dominum commissas; immo, quod horrendum est, Judæi suos filios à teneris annis assuefaciunt, ad maledicendum Christo Domino, & Legi ejus, ac Christianis, ita, ut quotidiè in Synagogis suis Christo, Legi ejus, & Christianis maledicant, ut testatur Lyranus suprà, in fine illius libelli, & Paulus Burgensis 2. parte Scrutinij, distinct. 6. cap. 2. & quotidianâ experientiâ constat.

Hanc

Hanc obcæcationem illorum vaticinatus est Isaias Cap. 6. *Excæca cor populi huius, & aures eius aggrava, & oculos eius claude, ne fortè videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & convertatur, & sanem eum.* Et juxta Psal. 19. suprà allegatum: *Obscurentur oculi eorum, ne videant, &c.* idq; in pœnam gravissimorum scelerum, quæ in Christum JESUM usq; modò committunt Judæi, veritati manifestæ contradicunt.

Hanc Judæorum cæcitatem & malitiam tempore Messiæ futuram juxta Prophetas, etiam Rabbini ante Christi adventum agnoverunt ex S. Scriptura, prout habetur in ipso Thalmud in Tract. Sanhed. cap. Dinei & Mammonoth, ut refert Simon Majolus, Episcopus Vultuariensis, in Colloquio de Perfidia Judæorum, inter quos Filij Hya sic loquuntur: *Messias futurus erit in petram scandali ambabus domibus Israël, & ipsis habitatoribus Jerusalem in laqueum,* quod magni arcani loco tradunt. Similiter Rabbi Johanan, & Rabbi Jacob, ibidem Cap. Helec. dicunt, *quia Judæi Dominum reiecerunt, Gentes in eorum locum surrogatum iri. &c.* Rabbi Judas ibidem dicit: *Cùm Filius Davidis veniet, rari erunt sapientes in Israël, & sapientia Scribarum putrescet. &c.* Rabbi Natronai ait ibidem: *Christus faciet miracula, sed dicent, ea esse à magia, & à spiritibus immundis.* Ecce qualiter in Christo Domino & Judæis hæc contigerunt.

Licèt ex præcedentibus impietas doctrinæ Judæorum, qui contra manifesta S. Scripturæ Veteris Testam. testimonia in Christo Domino impleta, non solùm Christum Dominum verum Messiam negent, sed etiam blasphement illum, & Beatissimam illius Matrem, ut diversi Authores testantur, præsertim Galatinus lib. adversùs Judæos, Simon Majolus, Episcopus Vultuariensis, in diebus Canicularibus, &c. & ideo Judæorum doctrina & ipsorum Secta, veræ DEI in Vet. Testam. traditæ doctrinæ planè contraria, meritò sit execranda; attamen ut specialiùs adhuc ipsorum impia doctrina constet, sciendum est, quòd Judæi post Christi Domini Passionem excæcati, & lumine veræ Fidei privati, etiam in DEUM ipsum, quem Creatorem Cœli & terræ profitentur, blasphemi facti sunt, ut ex ipsorum Thalmud clarum est.

Sciendum autem, quòd post Christi Passionem Judæorum Rabbini duplicem Tomum confecerint, ut præter alios tradit Burgensis in additione ad Cap. 5. Zach. & Cap. 34. Isai. ac Simon Majolus in Opere, quod inscripsit, Dies Caniculares, in Colloquio de perfidia Judæo-

Judæorum. Unum vocaverunt Thalmud Hierosolymitanum, & alterum Thalmud Babylonicum. Thalmud autem interpretatur Disciplinatio, quasi Legis DEI interpretatio. In his Voluminibus Rabbini collegerunt inprimis varias interpretationes antiquorum Doctorum, ante Christi Domini adventum, cum multis Traditionibus, ex quarum pluribus probantur multa circa Fidem Christi & ejus adventum, & Judæi confunduntur. Unde Concil. Trident. in Catalogo librorum prohibitorum, in Prima Classe declarat, quod Thalmud, quò ad glossas Veteris Testam. interpretationes, &c. sine nomine Thalmud, & remotis blasphemijs in Christum Dominum, & Fidem Christianam, posteà per Rabbinos additis, tolerari possit. &c. Et hoc Thalmud Judæi tanquam Legem DEI venerantur, æqualiter ac Legem Moysis.

Hoc Thalmud libris ad minùs sexaginta constat, quos recenset Majolus, quorum aliqui compilari per aliquos Rabbinos cæperunt circa Annum Dñi 469. Babylonicum verò circa An. 505. quibus posteriores Rabbini adhuc plura nefandissima addiderunt.

Stultitia Iudæorum.

In his autem nefandis libris, ut referunt prædicti Authores, de ipso DEO Creatore dicere audent, quod post destructiouem Templi Hierosolymitani, & captivitatem per Romanos factam, DEUS doleat rugiens ut Leo, & dicat, Væ mihi, qui destruxi domum meam, & combussi Templum meum, & captivavi filios meos inter gentes sæculi. &c.

DEUS ante mundi creationem, ne otio torpesceret, exercebat se in extruendis varijs mundis, quos ubi condiderat, paulò pòst destruebat, atq; iterum instaurabat, quò ad hunc, quem nunc habemus, mundum facere didicisset. Ordine 1. Tractatu 4. distinct. 3.

DEUS tres primas horas diei totas insumit in lectione Legis Judaicæ. Ordine 2. Tract. 1. distinct. 14.

DEUM quotidiè precationes ac orationes devoto animo facere. Ord. 1. Tract. 1. distinct. 1.

DEUS quotidiè imponit sibi circa caput & brachia vittas, sive corrigiolas quasdam coriaceas, Thephilin appellatas, induitq; seipsū tunicâ quâdam lineâ, quæ Zizit nuncupatur, atq; hoc modo ornatus procumbit in genua, & orat. Ord. 2. Tract. 8. distinct. 5.

DEUM præcepisse populo Judæorum, ut singulo quoq; Novilunio Sacrificium expiationis peragant, ad expiandum scelus perpetratum à DEO, quando lumen, quod injustè à Luna ademerat, Soli attribuit. Ord. 4. Tract. 6. distinct. 1.

DEUS,

DEUS, quoties reminiſcitur calamitates, quas Judæi à cæteris gentibus patiuntur, lacrymas duas effundit in mare Oceanum, & præ dolore pectus utrâq; manu contundit, Ord. 1. Tract. 1. diſt. 9.

DEUS ignota de cauſa indignatus piſci magno Leviathan, ipsũ occidit, càrnesq; ejus ſale condidit, ut ex his cibum miniſtraret animabus Sanctorum in futuro ſæculo. Ord. 4. Tract. 3. diſt. 5.

DEUM quotidiè ſemel iraſci, & tunc criſtæ gallorum gallinaceorum ruborem amittunt, ipſiq; interim uno pede ſtant, tunc ſi quis eodem momento alicui maledixerit, is ſtatim concidet mortuus, Ordine 1. Tract. 1.

Cùm olim Rabbini quidam adversùs Rabbi Eliezer diſputationem inijſſent, DEUS voce cœlitùs demiſsâ, ſententiam contra illos pro Rabbi Eliezer protulit, quamobrem indignati Rabbini, DEUM anathematis pœnâ damnârunt, tum DEUS ipſe ſubridens, Filij (inquit) mei me vicerunt. Ord. 4. Tract. 2. diſtinct. 7.

Tanta fuit olim in Rabbino quodam prudentia, ut diabolum ſimul & DEUM hoc aſtu eluſerit: Cùm Rabbinus in extremo vitæ articulo laboraret, diabolum precibus exorat, ut ſe jamjam moribundum ad portas usq; Cœleſtis Regni deducat, ut inſpecto indè loco Divinæ habitationis, lætus ex hac vita decedat; hanc gratiam cùm diabolus veteri amico præſtitiſſet, Rabbinus illicò intra portas Cœli ſe conijciens, juravit per DEUM viventem, ſe nunquam indè receſſurum, qua de cauſa coactus eſt DEUS hominem apud ſe retinere, ne illum perjurum faceret; ſicq; hâc unâ arte prudentiſſimus vir DEUM ac diabolum ſimul fefellit.

Cùm Angelus Gabriel grave flagitium commiſiſſet, DEUS juſſit illum igneo flagello flagellari. Ord. 2. Tract. 5. diſt. 8.

Adam cum omnibus animantibus, tam maſculis, quàm fœminis coivit, neq; unquam appetitui ſuo ſatisfecit, niſi poſteaquàm cum Eva concubuit. Ord. 3. Tract. 1. diſtinct. 6.

Corvus emiſſus à Nóè tempore diluvij, nolebat ex Arca diſcedere, timebat enim, ne poſt diſceſſum ſuum Nóè cum cornice uxore ſua coiret. Ord. 4. Tract. 4.

David in adulterio & homicidio non peccavit, & quicunque eum in his peccâſſe crediderit, hæreticus eſt. Ord. 2. Tract. 1. diſt. 4.

Si quis aut Filiam ſuam, aut Sororem ſuam ſibi matrimonio junxerit, is rem DEO facit gratiſſimam. Ord. 2, Tract. 1.

Rabbinum, qui non oderit hostem suum usq; ad mortem, & qui vindictam adversùs eum non quæsierit, indignum esse nomine Rabbini. Ord. 5. Tract. 1. distinct. 2.

Graviùs plectendos esse eos, qui contradicunt verbis Scribarũ, quàm verbis MosaicæLegis, quibus qui contradixerit, absolvi potest; qui verò verbis Rabbinorum contradixerit, morte moriatur. Ord. 4. Tract. 4. distinct. 10.

Si quem major pars Judicum ad mortem damnaverit, is mori debet: si verò omnes, nullo excepto, in ejus damnationem consenserint, absolvatur. Ordine 4. Chartâ 17.

Animas hominum migrare de corpore in corpus hâc lege, *ut si* anima in primo corpore peccet, mittatur in secundum, in quo si iterum peccat, mittatur in tertium corpus, in quo si peccare non *desistat*, deniq; in gehennam intruditur. Ord. 4. Tract. 2. & pluribus alijs locis.

Animam Abelis migrâsse in Seth: animam verò Seth in Moysen. Ibidem.

Animæ indoctorum hominum in resurrectione non recipient corpora sua. Ord. 3. Tract. 2. Chartâ 3.

Rabbini duo singulâ quâq; hebdomadâ pridiè Sabbati duos vitulos creabant, quos deinde totos comedebant. Ord. 4. Tract. 4. distinct. 2. Chart. *65*.

Quicunq; ter in Sabbato comederit, vitam æternam consequetur in alio sæculo. Ord. 2. Tract. 1. distinct. 6.

Nihil comedi debet numero pari, sed impari: hoc enim numero maximè delectatur DEUS. Ord. 4. Tract. 2. dist. 7.

Si quis oraverit facie ad meridiem conversâ, sapientiam consequetur; ad Septentrionem verò divitias. Ord. 4. Tract. 3. distinct. 2. Chartâ 55.

Si quis sub ventre Cameli, aut inter duos Camelos, aut inter duas mulieres pertransierit, nihil unquam ex Thalmud poterit discere. Ord. 4. Tract. 10. distinct. 2.

Si quis negaverit libros Thalmudicos, in quibus scripta continentur prædicta sanctissima præcepta, DEUM ipsum negat. Præfatione totius Thalmud.

Lyranus in Genes. 1. ait: *Dicunt etiam Hebræi, quòd illud in resurrectione DEUS interficiet, & justi carnibus ejus vescentur: & sic patet, quòd Judæi inciderant in errorem Saracenorum, dicentes, quòd resurrectio fiat ad vitam animalem cibis indigentem, quod improbavi.*

Plurima etiam impia docent quò ad Moralia. Inter alia, quæ exprefsè contra Legem DEI, feu Præcepta Decalogi, *Non occides, Non mœchaberis, Honora patrem &c.* præcepta funt, quæ ipfi perversè explicant, & docent. Unum ex plurimis hîc ad malitiam eorum oftendendam fufficiat retuliffe, fcilicet in Thalmud libro, qui dicitur Babainecin, (ut refert Burgenfis in addit. ad Cap. 5. Zachariæ) docent, quòd ficut bonum eft, ut homo conterat caput ferpentis, quantumvis ferpens fit pulcher, fic bonum eft occidere Gentilem, quantumcunq; bonus videatur; cùm tamen DEUS generaliter Genef. 9. dicat: *Quicunq; effuderit humanum fanguinem, fundetur & fanguis illius; ad imaginem enim DEI factus eft homo, &c.* ubi nullus homo excipitur, ficut nec in Præcepto Decalogi, *Non occides, &c.* quod fi Chriftiani confiderarent, non tam facilè, relictis Chriftianis Medicis, à perfidis Judæis medicinas requirerent. Experientia enim talia docuit in crudeliffima occifione innocentū infantū S. S. Werneri & Simeonis, & aliorum plurimorum, quæ divinitùs patefacta funt. Quid in occulto fiat, DEUS novit.

Notet hæc Chriftianitas.

Quòd etiam Judæi foliti fuerint annuè in die Paffionis Dominicæ infantem Chriftianum, fi habere poffint, crudeliter occidere, diverfi graviffimi Authores teftantur. Plurima crudeliffima eorum in Chriftianos, immo in ipfam S. Euchariftiæ hoftiam exercita, referunt diverfi, & fpecialiter Majolus fuprà.

Conftat etiam, Judæos, ex certiffimis Hiftorijs & oculatis teftibus, quòd in odium Chriftianorum in varios potus, quos vendunt Chriftianis, proijciant varias & excogitabiles fœditates, ut plicas fuas, bufones, catos, fpurulenta, aquas fœtidas, quibus lavant fuos & puerorum fœtores. Undè advertant Chriftiani Principes & Nobiles, & fubditi illorum Chriftiani, quæ, & quàm abominanda coguntur fumere à Judæis, ob miferabile modicum temporale lucrum, quo extenuant fubditos illorum, & paffim per fuas fraudes fanguifugæ vocantur.

Committunt etiam Judæi grave peccatum per ufuras, quæ Lege antiquâ interdictæ funt, ut Pfal. 71. dicitur: *Ex ufuris & iniquitate redimet animas eorum.*

Sunt verò Judæi ingratiffimi toti Chriftianitati, quæ dum illos ex Chriftiana charitate tolerat, eo motivo, quòd convertantur, vel in fine mundi convertentur, ut S. Scriptura teftatur: ipfi tamen maledicunt Chriftianis, ut fuprà patuit, & Legi Chriftianæ, ipfumquè

Christum, authorem vitæ, blasphemant. Unde patet, quòd pejores sunt Turcis & omnibus Mahometanis, cùm omnes Mahometani honorificentissimè tenent de Christo Domino, & Beatissima Virgine MARIA, ut superiùs patuit pag. 834. vers. penult. & adhuc inferiùs in Discursu de impia Mahometis Secta patebit.

Nec mirum est, quòd modò Judæi tam sint obstinati post commissum tam grave peccatum, cùm fuerint sæpiùs rebelles a DEO in Veteri Testamento, ut patet ex Sacra Historia Vet. Testam. quam obstinationem prædixit illis Propheta Isaias Cap. 6. *Claude oculos populi huius, & aures eius aggrava, ne fortè videat oculis suis, & auribus suis audiat.* Et Cap. 29. *Claudet oculos vestros, Prophetas & Principes vestros, qui vident visiones, operiet.*

Reducendi verò Judæos ex hac Cæcitate, non est alius efficacior modus Divinarum Scripturarum, præsertim Veteris Testam. utendum contra illos, nec est alia fortior ratio confundendi illos, nisi ex Scripturis illorum JESUS Christus demonstretur, in quo omnia, à Lege & Prophetis quæ de illo scripta fuerunt, impleta sunt. Hoc efficaci medio usus est Doctor Gentium Paulus Act. 17. *Disserebat eis de Scripturis, adaperiens & insinuans, quia Christum oportuit pati, & resurgere à mortuis, & quia hic est JESUS Christus, quem ego annuncio vobis.* Sic & Apollo Act. 18. *Judæus, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephesum, potens in Scripturis. Hic erat edoctus viam Domini, & fervens Spiritu loquebatur, & docebat diligenter ea quæ sunt JESV.* Ac mox: *Qui cùm venisset* (in Achaiam,) *contulit multùm his, qui crediderant. Vehementer enim Judæos revincebat, publicè ostendens per Scripturas, esse Christum JESUM.* Sic Petrus Act. 10. *Omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum recipere per nomen eius.* Idem aliàs quoque: *DEUS autem, qui prænunciavit per os omnium Prophetarum, pati Christum suum, sic implevit.* Et infrà: *Et omnes Prophetæ à Samuel, & deinceps qui locuti sunt, annunciaverunt dies istos.* Similiter Stephanus: *Et occiderunt eos, qui prænunciabant de adventu Justi, cuius vos nunc proditores & homicidæ fuistis.* Eodem modo Paulus ad Antiochenos: *Qui enim habitabant* (inquit) *Hierusalem, & Principes eius hunc ignorantes, & voces Prophetarum, quæ per omne Sabbatum leguntur, iudicantes impleverunt, &c. Cùmque consummâssent omnia, quæ de eo scripta erant, deponentes eum de ligno, posuerunt in monumento.* Et Romæ in vinculis positus: *Exponebat testificans Regnum DEI, suadensque eis de JESV ex Lege Moysi & Prophetis*

tis, à mane usq; ad vesperam. Atq; ad Romanos scribens: *Segregatus in Evangelium DEI, quod anteà promiserat per Prophetas suos in Scripturis Sanctis.* Sic ipsemet Christus JESUS Moysen suum objecit, quòd illum oscitanter legerent, & infideliter acciperent, propterea jussit scrutari Scripturas, quæ in Lege, Psalmis & Prophetis de ipso scripta erant.

Deindè Versio Chaldaica à Jonatha edita, in his potissimùm locis, in quibus non fuit corrupta, observanda: deindè veterum Rabbinorum argumenta illa, quæ ad Judæos confutandos facere possunt, in medium producenda sunt, quæ ex Galatino, Porcetto, & alijs, facili negotio poterunt erui: ac deniq; Divinæ Scripturæ interpretatio juxta literalem sensum, ex varijs priscorum SS. Patrum & posteriorum Doctorum Opusculis, adversùs Judæorum errores & impietatem conscriptis.

Verùm non sufficiunt prædicta, nisi causæ ac impedimenta omnia, quæ eos in cæcitate detinent, tollantur. Inter impedimenta autem ea potissima sunt, lectio & retentio librorum impiorum, nefariorum, & damnatorum, in quibus passim aut delitescunt, aut cernuntur (præcipuè in Thalmud & alijs Rabbinorum Scriptis) blasphemiæ, calumniæ, & contumeliæ in DEUM & Sanctos, obscuratio Evangeliorum, errores contra legem Naturæ, corruptelæ, & depravationes Divinarum Scripturarum, qui ob graves hæreses, errores, superstitiones, deliramenta, atq; horrendas blasphemias, contra Legem Divinam & Fidem Catholicam, sæpè ac diversis temporibus damnati, prohibiti, ac publicè concremati sunt, tum à magno Justiniano Imperatore, ut habetur in Novell. 146. de Hebræis, *Quæ verò*; tum à Gregorio Papa IX., quem (referens in Bulla ad Regem Franciæ, quæ incipit: *Impia Judæorum perfidia*) secutus est Innocentius Papa IV. alijq; Summi Pontifices, Clemens Papa IV. in suis literis, incipientibus: *Damnabili perfidia Judæorum*; Honorius IV., Joannes XXII., Julius III., Paulus IV., Pius V., Gregor. XIII., quorum Bullæ sive rescripta de hac re habentur apud Directorium Inquisitorum: & similiter Edictum S. R. E. Cardinalium Generalium Inquisitorum, qui non modò in Urbe & Dominio Ecclesiastico, sed etiam in tota Italia eosdem libros perquiri, & flammis tradi fecerunt; & qui deprehensi fuissent tales libros habere, pœnas pecuniales, & publicationem bonorum, & contumaces etiam ultimum supplicium incurrere decreverunt; illorumq; expurgationes severè pro-

hibuerunt. Ac deniq; Clemens Papa VIII. valdè appositè & opportunè providit, editâ Bullâ contra impia Scripta & errores Hebræorum, quæ incipit: *Cùm Hebræorum malitia* Anno 1592. ubi inhærens prædictorum Summorum Pontificum vestigijs.

Quare cùm experimento & collatione similium librorum compertum sit, omnes ferè Rabbinorum Commentarios ac libros ut plurimùm pravam ac perniciosam doctrinam, contra Legem Divinam ex Voluminibus Thalmudicis originaliter traditam, & depromptam continere, ideò gravissimi & sapientissimi viri, ac Sanctæ Fidei Christianæ zelatores censebant, Judæis tollendos esse non solùm libros Thalmudicos, verùm etiam quoscunq; alios Rabbinorum Commentarios, velut ab illorum errorum fontibus fœdissimis derivatos, & tantùm eis Sacræ Scripturæ libros Veteris Testam. esse permittendos, quia ab illis Hebræorum impijs Tractatibus, sensus Divinæ Scripturæ oraculaq; Prophetarum pervertuntur, summa cum Divinæ Majestatis injuria. Deindè nomen Christi Domini, B. Virginis MARIÆ, ejus Matris, atq; totius Ecclesiæ, pro qua Sanguinem fudit, passim blasphemantur, magno Christianorum dedecore, ac hæreticis arma suppeditantur à Judæis, undè hæreses defendantur. Ac deniq; similibus libris docentur Judæi, Christum Dominum & Christianos omnes oppugnare, fraudesq; suas & dolos transmittũt ad posteros.

Undè auferendi essent libri omni conatu Judæis, qui repleti sunt plurimis blasphemijs in Christum & ejus SSmam Matrem, & sola S. Scriptura ad legendum concedenda foret: amovendi etiam essent & Rabbini illorum, qui illos in suis confirmant erroribus & blasphemijs in Christum, confundendi ex Prophetis Veteris Testam. de adventu veri Messiæ, Christi Domini, de quo tam clarè loquuntur SS. Prophetæ, ut S. Isaias Cap. 53. Jeremias, Zacharias, (qui non tam prophetizare, quàm evangelizare videntur,) & alij ferè omnes, ut superiùs ostendimus: exprobrandum quoque, quòd hucusq; Messiam non habeant promissum ex Lege, & jam ad occasum vergit Orbis. Hæc, & alia superiùs expressa, inculcanda essent illis sæpiùs ab eis, qui procurant lucrum animarum, ad quod Domini, sub quorum potestate manent, deberent singulariter concurrere, gratissimumq; DEO præstare obsequium in procuranda salute perfidorum Judæorum, & si contingat, (ut sæpè fit,) si aliquem occidant puerulum ex odio Christianæ Fidei, deberent ex hac Civitate pelli, (ut fit in alijs Regnis) nec ampliùs ibi comparere. Sic formidine pœnæ abstinerent à cæde infantilis, & innocentis sanguinis parvulorum.

De Præcepto Sabbathi, quod est inter decem Præcepta, hoc observandum, quòd illud fuerit partim Morale, partim Cæremoniale. Morale erat, ut septima aliqua dies celebraretur, in memoriam septimæ diei, quâ DEUS cessavit à Creatione, ut patet Exod. 20. ubi dicitur: *Sex enim diebus fecit DEUS Cœlum & terram, & requievit die septimo, &c. & sanctificavit eum.* Cæremoniale verò erat, in memoriam eductionis filiorum Isräel ex Ægypto, ut patet Deuter. 5. ubi ratio Sabbathi allegatur: *Memento, quòd ipse servieris in Ægypto, & eduxerit te indè Dominus, &c. idcircò præcepit tibi, ut observes diem Sabbathi.* Undè benè observat Burgensis in Scrutinio Part. 1. distinct. 8. cap. 14. dùm ait: *Sabbathum Judæorum non est anniversaria illius diei, quâ DEUS cessavit à Creatione, undè ad illius observantiam sufficit, quòd aliqua septima dies observetur, quam Apostoli in diem Dominicum instituerunt, in memoriam veræ liberationis à regno diaboli per Resurrectionem Christi Domini. &c.* Undè patet, quòd Præceptum Sabbathi, quò ad Morale, à Christianis servetur: at verò quò ad Cæremoniale, in memoriam eductionis ex Ægypto, propter majoris liberationis memoriam, in die Resurrectionis observatur, quò ad vacantiam ab operibus servilibus, non autem quò ad plura Judæis imposita, ut non coquant cibos, nec ad certum spatium tantùm ambulent, &c. sed ut vacarent DEO, saltèm per aliquod opus pium, quod Ecclesia ad audiendum Missæ Sacrificium determinavit, & à peccatis potissimùm.

Discursus Theolog.

De impia & absurda Mahometis Secta.

HÆc Secta refutationem magnam non requirit, sed impietas ejus satis patebit, si ejus Auctor & doctrina consideretur, quæ ex D. Joanne Damasceno, & alijs Authoribus Græcis, Mahometi contemporaneis, & ex Annalibus Græcorum, Baronius ad An. 630. quo ille impius obijt, & Reginaldus Anglus in Calvino-Turcismo, & Simon Majolus in diebus Canicul. Colloquio de Perfidia Judæorum in fine, ex Alcorano Mahometis, & alijs Saracenorum libris referunt. Auctor itaq; hujus impiæ Sectæ fuit Mahomet, circa Annum Domini 616. qui natus est in Arabia Felice, ex patre Ismäelita.

Hic igitur Mahomet ex illa fera natus gente, primitùs Camelariam exercuit artem, servitioq; alicujus divitis nobilis viduæ inhæ-

rens,

rens, Camelos ejusdem pascebat, suoq; vafro ingenio effecit, ut illam in uxorem acceperit, postea in Palæstinam profectus, ibidem cum Judæis & Christianis versatus, ab ijsdem plura addiscere conatus est. Pòst finxit se Prophetam, & quòd ipsi apparuerit Angelus Gabriel, adhæsitq; Sergio Monacho, qui ob Arianam hæresim è Monasterio Constantinopol. expulsus fuerat, cujus etiam operâ & consilio adjutus, composuit quoddam Volumen, varijs figmentis plenum, quod è Cœlo delapsum asseruit, suisq; Sectatoribus observandum tradidit, Alcoranum dictum. Ut autem impius ille Mahomet omnem qualemcunq; populum ad se alliceret, doctrinam suam ex omnium, sive veræ, sive falsarum Religionum quibusdam Articulis corrasit, alijs additis figmentis. Nam ex vera Fide sumpsit Articulũ, quòd crederet, unum esse DEUM, Creatorem Cœli & terræ, negabat tamen Sanctissimam Trinitatem, scilicet DEUM unum in tribus Personis, Patrem, Filium, & Spiritum S., idq; hauserat à Sabellianis, qui SS. Trinitatem negârunt; ab Arianis, qui Verbum DEI DEUM negabant; & Macedonianis, qui Spiritum S. DEUM negabant.

Ex Secta Judæorum usurpavit Circumcisionem & abstinentiam à carne suilla, undè & Judæi primitùs ipsi ut Messiæ adhæserunt; sed quia posteà videbant, ipsum immundam, scilicet Cameli carnem, contra Legem comedere, loco Sabbathi diem Veneris solemnizare, & à vino abstinere, & circumcisionem non octavo die, sed circa 15. annũ ætatis servare, &c. non ita senserũt, licèt ipsi adhærerêt.

Cæterùm à Christianis assumpsit Baptismum, ut etiam ipsemet à Sergio baptizatus est, verùm in nudam cæremoniam, ita ut Saraceni, quasi quotidiè lotiones & baptismata usurpent. Quò ad doctrinam verò Christianam, ex illa, præter Fidem unius DEI, etiam professus est, quòd crederet, Christum Dominum esse DEI Filium, ut S. Damascenus libro de Hæresibus refert, dicens: *Christum dicit Verbum esse DEI, & eius Spiritum, eumq; fatetur ex MARIA Virgine, sinè semine generatum.* Rursùs ex hæresi turpissima Manichæorum addebat, Judæos iniquè & contra leges Christum in Crucem agere voluisse, & cùm eum tenuissent, ejus quidem umbram egisse in Crucem, Christum autem nec in Crucem actum, nec mortuum esse, DEUM enim ad se in Cœlum transtulisse, quòd ei esset charissimus.

Ut autem Mahomet hanc fictionem magis confirmaret, in Alcorano Azoar. 11. Judæos damnat, dicens: *Judæi MARIÆ blasphemam*

niam, & immoderatam contumeliam inferunt, dum eius Filium Christum, DEI nuncium. se interemisse perhibent; eum enim nequaquam, sed alterum ei similem interfecerunt, quia DEUS eum ad se migrare fecit. &c. Hæc ibi. Verum quidem dixit, quòd Judæi blasphemiam inferant Christo, quasi justè ob blasphemias crucifixus sit, at verò ipse Mahomet, contra expressas Prophetias de Christo factas, contra ipsam Christianorum & Judæorum confessionem, negat Christum crucifixum, prout verè crucifixus est, pro veritate & totius mundi peccatis, & salute; quod diabolus, Crucis inimicus, ferre non valens, Mahometem & Manichæum concitavit, ut fingerent, alium loco Christi à Judæis occisum esse, & talia figmenta sinè ulla probatione spargerent. Cæterùm his fictionibus plures addidit, prout refertur ex antiquissimis Saracenorum libris, quos Canonicos vocant, apud Reginaldum lib. 3. cap. 11. quòd scilicet, cùm Mahomet Legem à DEO accepturus, à Gabriele in Cœlum duceretur, & in primis sex Cœlis singulos Patriarchas cum infinita Angelorum multitudine vidisset, Adamum, Noë, Abraham, Joseph, Moysen, & Joannem Baptistam, qui omnes Mahometi, tanquam Prophetæ ipsis excellentiori, & in majore apud DEUM gratia, humiliter supplicabant: in septimo, quod erat supremum, DEIq; throno proximum, conspicatus Christum Mahometes, seipsum Christo magna cum humilitate commendabat, perindè acsi Christus tantum superârit Mahometem, quantũ ipse reliquis illis antecelluit. &c. Ecce quanta hìc figmenta!

In ipso autem Alcorano fœdissimas & absurdissimas fabulas ponit, quarum centum & tredecim recenset Euthymius in sua Panoplia. Item habet plures errores: Nempè docuit, esse fatum, ita ut homines vel ad malum, vel ad bonũ destinati sunt. Persuasit, quòd sibi, tanquã fideli veritatis cultori, in die judicij tradendæ essent claves Paradisi. Fatebatur carnis resurrectionẽ futuram, sed addebat, quòd tunc sui Sectatores introducendi essent in consitum Paradisum, in quo ipsis omnia ad cibum & potum facilè, abundèq; suppeterent, & ad coitum carnalem pariter adforet pulcherrimarum multitudo fœminarum. &c. Quòd his delicijs potituri essent, qui hostes occiderent, vel ab hoste pro sua Secta occiderentur. &c. Mirum, quomodo honestas naturalis illa dici permiserit, aut qualiter Mahomet non erubuerit, cùm etiam profiteretur, Christum esse maximũ Dei Prophetam, & à Virgine Matre natum, adeòq; nulli carnali copulæ permixta; nec ipsum Christum unquam tali coitu in hac vita usum

fuisse, qui etsi Conjugium laudaverit, Virginitatem tamen suaserit? Quid de Christo & B. Virgine diceret? num & illi in futura vita nullam aliam felicitatẽ habituri, nisi quòd turpitudini carnali promiscuè vacarent? Ecce qualiter mentiatur iniquitas sibi, & confundatur! *De hac vita ulciscimini* (dicit in Alcorano) *iniurias toto corde, habetote tot uxores, quot alere poteritis, ne ipsi quidem naturæ parcite. &c.* In Alcorano Azoar. 8. dicit de uxoribus: *Cùm contigerit vobis eas non diligere, unam pro alia mutare licet.* Ipse Mahomet, licèt plures ipse haberet uxores & concubinas, ut ex Chronicis Saracenorum refert Reginaldus lib. 2. cap. 10. non pepercit aliorum uxoribus, specia-tim cujusdam famuli sui, Zeidi dicti, quod scelus ipse Zeid sentiens exhorruit, eamq; Prophetæ suo, cui contradicere non valebat, permisit. Mahomet autem, ut se purgaret, in Alcorano sive lege sua annotavit, quasi DEUS ipse sic locutus esset: *Cùmq; mulier illa displicuisset in oculis Zeidi, & eam repudiásset, sociavimus illam Prophetæ nostro in coniugium, quod cæteris in exemplum, & posteris fidelibus id agere cupientibus non sit in peccatum, &c.* Hæc in Alcorano.

Referunt alij ex Alcorano Azoar. 43. quòd DEUS & Angeli orent pro Mahomete: quòd omnes salvari possint in suis legibus, Judæi, Saraceni, Christiani, &c. ex Azoar. 2. Quomodo hæc cohærent, quòd jubeat omnes ferro ad suam legẽ cogi? &c. Hæc in Alcor.

Ne autem miraculis caruisse videatur, licèt dicat, Christo miracula esse data, sibi gladium, tamen Azoar. 64 dicit, se in Luna miraculum fecisse, quod expositores dicunt contigisse, quando Luna in duas partes erat divisa, quam ipse in manus acceptam & reparatam ad Cœlum remiserit; sed neminem præter Mahometem illius conscium fuisse. &c. Ecce insanum figmentum!

Sciendum de Secta Mahometi, quòd ideò sit turpissima & abominanda, quia ex varijs & plurimis hæresibus sit compilata, ut fusè deducit P. Thomas à JESU, in suo Thesauro Sapientiæ de conversione omnium Gentium, lib. 10. à pag. 644. usq; ad pag. 755. nempè ex Arianis, Nestorianis, Iudæis, Paganis, Eunomio, Carpocrate, Cedrone, Manichæis, Donatistis, Origenistis, Cerintho, Ebionitis, quibus adjecit plures errores & fabulas: ut v. g. Quòd quilibet in sua Secta salvari possit; & iterum contrarium dicit, quòd nullus salvabitur, nisi in Saracenorum Secta: quòd Angeli sint facti de flamma ignis: quòd sint occidendi, & iterum resurgendi: quòd Angeli beati peccent: quòd Cœli producti sint ex fumo: quòd Sol & Luna fuerunt

rint æqualis luminis, sed Gabrielis ala tangens Lunam, obscuravit illam: quòd licitū sit habere plures uxores, & repudiatâ unâ, alteram assumere: quòd post resurrectionem erit usus ciborum & uxorum. DEO tandem imponit multa falsa & mendacia, ut de Adam, de Caim & Abel, de prædicatione Nóè, de Pharaone, qui jussit sibi ædificium usq; ad Cœlum construi, ut videret DEUM, & multa alia obscœna, & rationi dissona. Sic stupidum illud Caput, quod illi insanum cerebrum excogitare potuit, hominibus persuasit, & quia astutus fuit, ut homines in his delirijs conservaret, de Lege Mahometana disputare severissimè prohibuit, cùm tamen asinis & porcis potiùs, quàm hominibus, ratione carentibus, hæc magis competant, quæ Mahometus suis permisit, ut clare deducunt Authores Catholici, inter alios P. Thomas à IESU eodem cap. 10. à pag. 644. usq; ad pag. 698. & Gabriel Bariletanus, Ord. Prædicatorum. E contrà verò Mahometus in suo Alcorano (ut omittamus alia gravissima clarissimaq; testimonia) Christi Dñi excellentiam prædicavit & magnificavit. Nam in 5. cap. Alcorani sic scriptum reliquit: Angeli Mariam alloquentes dixerunt: *O MARIA, omnibus viris & mulieribus splendidior, mundior, & fœcundior, ferimus tibi Summi Nuncij gaudium cum Verbo Dei, qui est JESUS, qui est facies omnium gentium in hoc sæculo & futuro, Vir sapiens & optimus, ab Vniversitatis Creatore mittitur, ipse Filium tuum cum Divina virtute venientem, librum legiferum, omnisq; Magisterij peritiam, & Testamentum atq; Evangelium edocebit: Filius tuus cæcos & mutos curabit, leprosos mundabit, mortuos resuscitabit, quæ cuncta credentibus in Deum miracula censentur. Vetus Testamentum confirmabit, seq; cum Divina virtute ac potentia patefaciens dicet: Piè credentes in Deum me sequamini; Deus enim mei vestriq; Dominus est, quem adorantes recto procedunt tramite. Sciens autem Judæos in sua incredulitate obstinatos manere, ait: Quis in Dei nomine me sequetur? & viri quidam vestibus albis induti dixerunt: Nos in Dei nomine te sequentes in Deum credimus, te teste; dixeruntquè: O Creator, nos libro Evangelij fidem adhibentes, Legatumq; tuum JESUM imitantes, ascribe fidelibus tuis. Et Deus Jesum afflatus: Ego, inquit, tuam ad me reducens animam & exaltans, teq; ab incredulis liberans, eos qui te secuti sunt, ijs qui verbo tuo non crediderunt, usq; ad diem publicæ resurrectionis superponens, incredulos quoq; summis cruciatibus & hîc, & in futuro sæculo afficiam; fidelibus verò & benefacientibus merita sua cum gaudio conferam. De Virtutibus igitur & Justitijs JESV ita tibi revelare decrevimus.* Idem in Capite Abraham ha-

bentur hæc verba: *Dixerunt Angeli Beatæ Mariæ: O Maria, Deus præposuit te omnibus mulieribus.* Et in loco suprà citato: *O Maria,* (inquit) *omnibus viris & mulieribus splendidior, mundior, & fœcundior.*

Duobus modis iniquissimis Secta Mahometis turpissima crevit & conservatur. Primus est, quòd cùm Mahometus videret multa mendacia, suam legem & cum omni ratione, & sano judicio pugnare, multaq; absurda continere, severissimè prohibuit disputare de his absurdis & mendacijs, ut in his contineret homines, & finxit, sibi ad hoc datum gladium à Deo, ipseq; tulit mandatum, ut interimerentur, qui adversantur Alcorano; oblitus sui homo mendax, qui alibi dixerat, unumquemq; in sua Fide salvari, quasi Deus omnia scelera nefanda approbaret, quod Gentiles, Iudæi, Saraceni, Gnostici turpissimi, Anabaptistæ, & aliæ turpissimæ Sectæ exercent, & Deũ continuò offendũt. Et hæc verba Mahometes apposuit in suo Alcorano, *Interimite, interimite*; & ut scribit Richardus, quòd suũ avunculum interimere voluerit, si non susceperit Alcoranum; cui respondit avunculus: *Sequor te quocunq; volueris, linguâ tantùm, non corde, timore ensis.* Et quidam respondit etiam Mahometo: *Domine, tu scis, quòd solo timore fio Saracenus.* Undè lex Mahometi est plena cædis & mortis, aliena & contraria lumini naturali, tum Christo Domino & Apostolis, & primis fundatoribus Ecclesiæ, *qui non ferro nec cæde,* ut ait S. August, *sed prædicatione, miraculis, & sustinentia variarum afflictionum & martyriorum, Ecclesiam plantaverunt.* Alter modus iniquissimus & turpissimus, magis brutis quàm hominibus proprius: scilicet, permisit Mahometus omnia scelera & quæq; nefanda suis Sequacibus, ut his homines, proclives ad malum, allicerentur ad suam Sectam, vanè sperantes, & nunc his licitè uti, & post mortem ijsdẽ fruituros.

Vndè advertant hæretici recentiores, qui etiam talia permiserunt suis Sequacibus, quòd in hoc errore sunt similes Mahometanæ Sectæ, tamen Mahometani faciliores, præsertim sensati, ad suscipiendam Fidem Catholicam, cùm honorificam habeant æstimationem de Christo & Sanctissima Matre ejus, quàm nequissimi Iudæi, qui continuò blasphemant Christum & SSmam Matrem ipsius. Vndè Christiani Principes, & alij, deberent occurrere huic tam grandi injuriæ, illatæ Christo & SSmæ Matri illius, per amotionem Rabbinorum, qui illos in his blasphemijs confirmant, & librorum Thalmud, qui has blasphemias continent, & concessionem solius Sacræ Scripturæ, ex qua deberent confundi, & paulatim disponi ad Fidem Sanctam ex sua Iudaica cæcitate, ex qua Divina Majestas reducat illos, & lumen veræ Fidei infundat illis, mediantibus Operarijs Ecclesiæ S. Catholicæ, per prædicationem & ostensionem veritatis.

Erra

Errata sic corrigenda.

Pag. 4. verf. 15. unus Deus, *corrige*, unus Dominus. Pag. 10. ℣. 8. Maxentium, *corrige*, Maximum. Pag. 10. ℣. 29. odio, *corrige*, otio. Pag. 59. circa med. articularis, *corrige*, auricularis. Pag. 100. ℣. 15. juriosa, *corrige*, injuriosa. Pag. 134. ℣. 3. perfectos Doctores, *corrige*, perpetuos Doctores. Pag. 135. circa med. litiganses, *corrige*, litigantes. Pag. 148. ℣. 6. à fine, opimum, *corrige*, optimum. Pag. 151. circa med. professionem, *corrige*, possessionem. Pag. 152. ℣. 4. quæ, *corrige*, qui. Pag. 172. circa med. clamituri, *corrige*, clamaturi. Pag. 193. ℣. 1. Oecumenica, *corrige*, Oecumenico. Pag. 343. ℣. 18. præferte, *corrige*, proferte. Pag. 402. ℣. 4. mutare, *corrige*, mutire. Pag. 408. ℣. 9. affare, *corrige*, effare. Pag. 591. ℣. 3. à fine, Carpedmem, *corr.* Crepidinem. Pag. 843. ℣. 2. iinstituto, *corr.* instituto.

Si qui alij plures inveniantur errores, Benevolo Lectori corrigendi relinquuntur, si qui ob angustiam temporis, & varias in S. Religione occupationes irrepserunt: imò & ipse liber vel magis augendus, vel reimprimendus, vel in aliam linguam, puta Germanicam, vertendus, cum ingenti merito cooperanti saluti animarum, & huic Divinissimo operi intento (ut ex tenebris hæresum in admirabile lumen Fidei Sanctæ, animæ reducantur seductæ) recommendatur. Motivum ad hoc obeundum meritorium opus, omnibus zelum animarum habentibus, insinuat perpetuus ille insectator hæreticorum Magnus Augustinus, qui Tom. 5. de Civit. DEI lib. 19. ait: *Multa quippè ad Fidem Cathol. pertinentia, dum hæreticorum callidâ inquietudine exagitantur, ut adversùs eos defendi possint, & considerantur diligentiùs, & intelliguntur clariùs, & instantiùs prædicantur, & ab adversario mota quæstio discendi existit occasio.* Et Tom. 1. lib. de vera Relig. c. 8. explicans 1. Cor. 1. ait: *Hæretici plurimum prosunt, non verum docendo, quod nesciunt, sed ad verum quærendum carnales, & ad verum aperiendum spirituales Catholicos excitando. Utamur ergo hæreticis, non ut eorum approbemus errores, sed ut Catholicam disciplinam adversùs eorum insidias asserentes, vigilantiores & cautiores simus, etiamsi eos ad salutem revocare non possimus.* Si verò alicui hic meus modicus labor displicuerit, respondeo verbis ejusdem S. August. lib. de Gen. contra Manich. cap. 1: *Non ornato politoq; sermone, sed rebus manifestis convincendam esse vanitatem hæreticorũ*; vel cum doctissimo Rabario in Matth. in Prolog. *Verum quia nemo potest calumniam, & invidos morsus evitare, nisi qui omninò nil scribit,* secundùm illud:

Scribere me quereris velox Epigrammata longa;
Ipse nihil scribis: tu breviora facis.

Igitur magis eligo surdâ aure transire hanc querimoniam, quàm otiosè torpens Christi causam negligere, & animarum salutem, tanto pretio constantem, relinquere. Mihi sufficit cum Lactantio, lib. de Opificio DEI cap. 21. *si labor meus* (exiguus) *aliquos homines ab erroribus liberatos, ad iter cœleste direxerit*; imò si saltim una anima, quæ coram DEO toto mundo est præstantior, suâ conversione Christi Ecclesiam, universamq; Cœlestem Curiam exhilaraverit, quod Ipsemet DEUS suâ gratiâ efficere dignetur, qui sit per omnia, & in omnibus, in Sæcula Benedictus.

Professio Catholicæ Fidei

In Sancta Romana Cathol. Ecclesia, ut illam in promptu habeant, qui gratiâ Divinâ illuminati, Fidem Sanctam Cathol. suscipere voluerint.

EGo N. firmâ fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet:

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem Cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verũ de Deo vero: genitum, non factum, consubstantialem Patri; per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis. Et incarnatus est de Spiritu S. ex MARIA Virgine: & Homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est. Et resurrexit tertiâ die secundùm Scripturas. Et ascendit in Cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos; cujus regni non erit finis. Et in Spiritum S. Dominum, & vivificantem; qui ex Patre Filioq; procedit: qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasq; ejusdem Ecclesiæ observationes & constitutiones, firmissimè admitto, & ample-

plector. Item, S. Scripturam, juxta eum sensum, quem tenuit, & tenet S. Mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu, & interpretatione S. Scripturarum, admitto: nec eam unquam, nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque, septem esse verè, & propriè Sacramenta Novæ Legis, à Jesu Christo Dño nostro instituta, atq; ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis, necessaria: scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaq; gratiam conferre: & ex his Baptismum, Confirmationem & Ordinem sinè sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoq; & approbatos Ecclesiæ Cathol. ritus in suprà dictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de justificatione, in Sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter, in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro vivis & defunctis: atq; in SSmo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter Corpus & Sanguinē, unà cum anima, & Divinitate Dñi nostri Jesu Christi: fieriq; conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem: quam conversionem Cathol. Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam, sub altera tantùm specie totum atq; integrum Christū, verumquè Sacramentum sumi. Constanter teneo, Purgatorium esse, animasquè ibi detentas fidelium suffragijs juvari: similiter & Sanctos, unà cum Christo regnantes, venerandos, atq; invocandos esse; eosq; orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmissimè asfero, Imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum, habendas, & retinendas esse, atq; eis debitū honorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiarū etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumq; usum Christiano populo maximè salutarem esse, affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Roman. Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram agnosco, Romanoq; Pontifici, Beati Petri Apostolorum Principis Successori, ac Jesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac juro. Cætera item omnia, à Sacris Canonibus & Oecumenicis Concilijs, ac præcipuè à Sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor: simulq; contraria omnia, atq; hæreses quascunq; ab Ecclesia damnatas, & rejectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo.

Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in præsenti spontè profiteor, & veraciter teneo, eandem integram,

...egram, & inviolatam usq; ad extremum vitæ spiritum constantissimè (Deo adjuvante) retinere, & confiteri, atq; à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit curaturum, Ego idem N. spondeo, voveo, ac juro. Sic me DEUS adjuvet, & hæc Sancta DEI Evangelia.

TAndem Divina Bonitas meum adimplevit desiderium, ut auxilio illius complerem hunc librum ad mentem Authoris Libri Tubæ Pacis, daremq; occasionem omnibus cœtibus, ab Ecclesia Cath. Rom. separatis, sollicito animo quærendi salutem animarum suarum per veram & orthodoxam Fidem. Faxit Divina Majestas, ut te, mi liber, tanto mortales revolvant animo, quanto prodis in lucem, majoris scilicet gloriæ DEI, & copiosæ salutis animarum, JESU Christi pretioso sanguine redemptarum. Ego jam brevi in cineres mortalitatis resolvendus, cùm te superstitem jam brevi deseram, unicum tibi pro memoriali monitum relinquo, ut dum quiescere cum Patribus meis incipiam, tu otiari caveas, sed causam DEI, & animarum salutem invicto animo agas; Augustalia Regum intra Palatia, fulgentes auro Principum accede Tiaras, doctas & multiplici scientiâ decoratas adi Cathedras, omnibus edissere contentam in te veritatem. Experieris quidem inter mortales varios fortunæ eventus: erunt, qui causæ tuæ patrocinari seipsos ultrò offerent, vivesq; in cordibus multorum ob contentam in te veritatem; erunt iterum, qui te, non attentâ veritate, æterno malo suo repudiabunt. Tu interim inter tot varios fortunæ & mortalium lusus, quod tui muneris erit, resoluto animo agas, & plures animas, auxiliante gratiâ divinâ, ex vanitate hæreticorũ ad Catholicam veritatem reducas, Cœloq; inseras, quod tibi & omnibus mortalibus ex animo sincero corde exopto, teq; judicio S. Matris Ecclesiæ Cathol. Rom. tanquam Magistræ omnium Ecclesiarum, totaliter subijcio. Et tu, Benevole mi Lector, optimè vale, & quidquid boni ex hoc Libro pro bono animæ tuæ desumpseris, DEO Optimo Maximo totum adscribe, quòd te ex tenebris errorum in admirabile lumen veræ orthodoxæq; Fidei reduxerit, meq; in eadem Ecclesia Cathol. Rom. & nasci, & vivere, & mori, singulari gratiâ suâ voluerit, quam in perpetuas æternitates nunquam condignè rependere valebo. Illum mecum perpetuò lauda: Cui Honor & Gloria sit ab omni creatura & nunc, & in perpetuum.

FINIS.

w Czwartym ...

w Litewz od gury Kopel...

Do Nakrzu 30.

w Drugin Zab 55.

w Trzecin 47. Zeb...

12 4
12
24
6
30

1650
1650
2100

150
150
00

350
350
700 150
700 150
1400

